

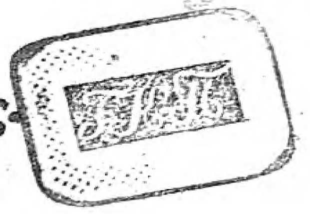

Ὠ Γ Υ Γ Ι΄ Α.

Ἢ

Ἀ Ρ Χ Α Ι Ο Λ Ο Γ Ι΄ Α.

Πρὸς τοὺς φιλαναγνώστας.

Ἔφην μὲν πολλὰ ἔν τε τῷ προοιμίῳ τοῦ πρώτου τόμου, καὶ ἐν ταῖς Θεογονίαις, ὡς καὶ ἐν τῷ περὶ ἀρχῆς καὶ προόδου τῆς εἰδωλολατρείας, καὶ ἐν ἄλλοις, τὰ ἀνήκοντα τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ, ὅμως εἶναι ἔτι ἀναγκαῖον, νὰ ἀναφέρω καὶ ἐν ταῦθα ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν συχνῶν μεταβολῶν, ἃς ἐδοκίμασε τὸ σύστημα τῆς ὕλης ταύτης, ὡς πρὸς τοὺς Ἕλληνας θεωρούμενον, κατὰ διαφόρους ἐποχὰς, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, εἰς εὐκρινεστέραν αὐτοῦ κατάληψιν. Ἐπειδὴ καθὼς ὅλα τὰ πράγματα, ὡς καὶ ἡ πολιτικὴ, νομοθεσία, τακτικὴ, καὶ πάντα τὰ λοιπὰ, δὲν ἔμειναν εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν κατάστασιν, ἀλλ' ἀείποτε προέβαινον, προβαίνουσι, καὶ προβήσονται ἐπὶ τὸ κρεῖττον, αὐξανόμενα καὶ τελειοποιούμενα τῇ ῥοπῇ τοῦ χρόνου, καὶ τῇ ἀλληλοδιαδόχῳ ἐπινοίᾳ τῶν ἀνθρώπων, οὕτω καὶ τὸ σύστημα τοῦτο εἰσρυὲν εἰς τὴν φιλολογίαν τῶν Ἑλλήνων, ἐφέρετο περιπλεκόμενον ἐν αὐτῇ, καὶ ἀείποτε αὔξησιν δεχόμενον, προσώπων, ἀλληγοριῶν, τελετῶν, μυστηρίων, καὶ ἄλλων τοιούτων, ὥστε ἔχει ἕκαστον πρόσωπον ποικίλας προστασίας καὶ ἀλληγορίας, καὶ διὰ τοῦτο φαίνεται ἀκατανόητος ἡ κυρία ἐπιστασία καὶ ἀλλη-

γορία αὐτοῦ. Εἰς εὐκρίνειαν οὖν καὶ ταύτης τῆς περιπλοκῆς ἔςωσαν τὰ ἑξῆς.

Οἱ ἄνθρωποι, ὡς εἴρηται, ἐλάτρευσαν πρῶτον τὰ ἄςρα, ἔπειτα καὶ τοὺς προγόνους αὐτῶν ἀγαθοὺς βασιλεῖς καὶ εὐεργέτας, ὀνομάσαντες αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἄςρων, τὸν μὲν Κρόνου, τὸν δὲ Δία, τὸν δ' ἄλλως. ἐπειδὴ ἐνόμιζον, ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν τοιούτων ἀγαθῶν ἀνδρῶν μεταβαίνουσιν εἰς τὰ ἄςρα· ὅθεν ἀναφέρονται τοσοῦτοι βασιλεῖς Κρόνοι ὀνομαζόμενοι, καὶ ἄλλοι πάλιν ἔχοντες τὸ ὄνομα τοῦ Διός, Ἄρεως, Ἀπόλλωνος, καὶ ἄλλων, καὶ πολλοὺς γονεῖς ἀναφερομένους εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον. ἐπειδὴ ἐλάμβανον οἱ βασιλεῖς τὸ ὄνομα τοῦ Διὸς καὶ μέχρι τοῦ Ἡρωϊκοῦ αἰῶνος. Πρὸς τιμὴν οὖν τούτων τῶν λατρευομένων προγόνων καὶ φυσικῶν ἐνεργιῶν, ἔψαλλον καί τινας ὕμνους εἰς ρυθμὸν ποιητικόν· διότι ὅλων τῶν ἐθνῶν ἡ Ἱςορία καὶ φιλολογία ἤρξατο ἐκ τῆς ποιητικῆς· ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι ἐνθουσιαζόμενοι ὁρῶντες τὴν ἀνέκφραςον καὶ ἀκατανόητον καλλονὴν τοῦ παντός, δὲν ἐδύναντο νὰ ἐκφράσωσι τὸν ἐνθουσιασμὸν αὐτῶν ἄλλως ἐμφαντικώτερον καὶ ἐνθουσιαςικώτερον πρὸς εὐχαρίςησιν αὐτῶν, εἰμὴ διά τινων λέξεων μελῳδικώτερον προφερομένων, καὶ διὰ τοῦ σκιρτήματος, ἅπερ κατ' ὀλίγον ἐγέννησαν τὴν ποιητικὴν καὶ τὸν χορὸν ἐν ρυθμῷ. Ταύτας οὖν τὰς δύω πρώτας τῶν ἐλευθέρων τεχνῶν ἐπενόησε πρῶτον ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν ἀνθρώπων, ὡς δεικνύεται σαφέςατα, ὅταν παρατηρήσωμεν καὶ ἤδη τὰς διαθέσεις τῶν ἀνθρώπων, εἰς πολλὰς περιςάσεις, καὶ μάλιςα τοὺς ἀφροντίςους νέους, ὡς ἦτον καὶ ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι τότε. Ἐκεῖνοι δὲ οἱ ὕμνοι τὰ ἁπλᾶ καὶ ἄτεχνα ποιήματα

ὁποίαν ὕλην ἔπρεπε νὰ περιέχωσι; Τὰς πράξεις καὶ τὴν Ἱςορίαν τῶν προγόνων, καὶ ἄλλων τοιούτων ἀξιολόγων συμβεβηκότων, ὡς ποιοῦσι τοιαῦτα καὶ τὴν σήμερον οἱ ἁπλοῖ, διηγούμενοι πολέμους ἐπισήμων καὶ κατορθώματα προγόνων, καὶ ἄλλα παράδοξα. Τοιαῦτα ἄρα ἦσαν τὰ ποιήματα ἐκεῖνα τὰ Ἱςορικὰ παραδιδόμενα κατὰ διαδοχὴν, καὶ αὐξανόμενα κατ' ἀναλογίαν τοῦ χρόνου ἱςορικῶς τὲ καὶ μυθολογικῶς, κατὰ τὸν τρόπον τῆς ποιητικῆς, καὶ τῆς ἀπολύτου φαντασίας τῶν ποιητῶν.

Αὐξανομένων τοίνυν οὕτω τῶν προσώπων καὶ συμβεβηκότων, ἐγένετο μακρὰ καὶ ἡ Ἱςορία, ὥςε κατεςάθησαν καὶ Θεογονίαι καὶ κοσμογονίαι, καὶ δὲν ἦτον πλέον ἔργον τοῦ τυχόντος· ἀλλ' ἐγίνωσκον αὐτὰ καὶ τὰ ἔψαλλον μόνον οἱ νουνεχέςεροι, καὶ ἐπιμελέςερον πρὸς τὰ τοιαῦτα καταγινόμενοι· ὅθεν ἐθεωροῦντο οὗτοι ὡς σεβασμιώτεροι τῶν ἄλλων, καὶ ειδημονέςεροι τῶν Θείων. Ταῦτα δὲ βλέποντες ἐκεῖνοι καὶ ἐρεθιζόμενοι ὑπὸ τῆς φιλαυτίας, κατεγίνοντο ἔτι ἐπιμελέςερον εἰς ταῦτα, θυσιάζοντες καὶ συνεχῶς, καὶ προσποιούμενοι, ὅτι γνωρίζουσι καὶ ἄλλα πολλὰ μυςήρια τῶν Θεῶν, καὶ ἀπόῤῥητα πρὸς τοὺς πολλούς. Οὕτω δὲ προχωροῦντος τοῦ πράγματος, ἐνομίσθησαν οἱ τοιοῦτοι, Ἱερεῖς, καὶ μάντεις, καὶ μεσῖται τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοὺς Θεοὺς, καὶ τῶν Θεῶν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἔπλασαν αὐτοὶ ὕςερον, ὅπως ἤθελον τὰς δυνάμεις καὶ ἐνεργίας τῶν Θεῶν, τὰ μυςήρια, τὰς τελετὰς, ἑορτὰς, καὶ τὰ λοιπά. Τοιαύτας δὲ ἀρχὰς τῆς Θρησκείας καὶ Θεολογίας εἶχον μὲν πάντα τὰ ἔθνη, πλὴν κατὰ τὴν Αἴγυπτον καὶ Φινίκην ἦσαν αρχαιότεραι καὶ ἐντελέ-

ςεραι, ὅτε οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Πελασγοὶ ἐλάτρευον μόνον τὰ ἄςρα εἰς τὴν Ἑλλάδα, μὴ γινώσκοντες ἔτι τὰ ὀνόματα τῶν μεγάλων Θεῶν, ὡς λέγει ὁ Ἡρόδοτος. Ἄλλη δὲ λατρεία δὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν Ἑλλάδα, πρὶν τῆς ἐλεύσεως τῶν ξένων ἀποικιῶν, ἢ τοὐλάχιςον δὲν σώζεται· εἶχον ὅμως καὶ ἐκεῖνοι τὰ ἴδια ἔθιμα ἄλλως πως καὶ ἀτελέςερα, ὡς εὑρέθησαν καὶ εἰς ἄλλα ἔθνη κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους· ἐλάτρευον τὸν Ἄρην, ἢ τὸ ξίφος, τὸ σύμβολον τοῦ Ἄρεως, καὶ τὰ δένδρα, ὡς καὶ τὴν ἐν Δωδώνῃ δρῦν, καὶ ἄλλα καρποφόρα, ἐξ ὧν ἐτρέφοντο.

Μετὰ δὲ τὴν ἄφιξιν τῶν ξένων ἀποικιῶν, τοῦ Ἰνάχου, Δαναοῦ, Κέκροπος, Κάδμου, καὶ λοιπῶν, μιγέντες αὐτοὶ ἔμιξαν καὶ τὴν Θεολογίαν, λατρείαν, τελετὰς, μυςήρια, καὶ πάντα τὰ λοιπὰ ἔθιμα· ἐπειδὴ αἱ ἀποικίαι ἐκόμιζον καὶ τοὺς Θεοὺς, καὶ Ἱερεῖς, καὶ τὰ ἔθιμα αὐτῶν, ὡς καὶ οἱ Ἕλληνες ἐκόμιζον τὰ ἑαυτῶν, ὅπου καὶ ἂν ἔςειλαν ἀποικίας· ἐλάμβανον μάλιςα καὶ τὸ πῦρ ἐκ τῆς μητροπόλεως, κ̔ ἐφύλαττον αὐτὸ ἄσβεςον. Διὰ τοῦτο συνέβησαν καὶ τοσαῦται φιλονεικίαι εἰς τὰς Ἀθήνας, εἰς τὸ Ἄργος, καὶ εἰς τὰς Θήβας περὶ ἐκλογῆς Θεῶν πολιούχων, καὶ περὶ λατρείας ξένων Θεῶν· ἐπειδὴ οἱ ἐγχώριοι δὲν ἐδέχοντο κατ᾽ ἀρχὰς τὴν λατρείαν τῶν ξένων Θεῶν, ὡς ῥηθήσεται εἰς τοὺς οἰκείους τόπους. Δὲν γνωρίζομεν ὅμως ἀκριβῶς ὁποίαν μεταβολὴν ἐνήργησαν οἱ Ἡγεμόνες τῶν ἀποικιῶν, ἐπειδὴ δὲν γνωρίζομεν καὶ τὴν πρὸ αὐτῶν κατάςασιν τῆς Θεολογίας τῶν Ἑλλήνων, μὴ ἔχοντες Ἱςορίαν ἀκριβῆ· φαίνεται δὲ ὅτι μετὰ ταῦτα ἥνωσαν τὴν θρησκείαν μὲ τὴν πολιτικὴν, ὅπερ ἀγνοοῦμεν ἂν

ἦτον καὶ πρότερον, καὶ ἀπέβλεπον ἀμφότεραι πρὸς ἕνα καὶ μόνον σκοπὸν, εἰς διατήρησιν τῶν νόμων, τοῦ πολιτικοῦ συςήματος, τοῦ κοινωνικοῦ βίου, καὶ τῆς ἐξημερώσεως τῶν ἀνθρώπων· ἐπειδὴ ὁ μὲν Κέκροψ ἐνομοθέτησε τὸν γάμον, διέταξε καὶ ἄλλα πολλὰ ὠφέλιμα· ὁ δὲ Κάδμος κατέςησεν ἄσυλον λόγῳ μὲν Ἱερὸν, ἔργῳ δὲ πολιτικώτατον εἰς πολυανθρωπισμὸν τῆς πόλεως, καὶ σύςημα ἔθνους ἰσχυροῦ πρὸς ἀνθίςασιν τῶν συνεχῶν τότε μεταναςάσεων· ὁ δὲ πρῶτος δεσμὸς καὶ χαλινὸς τῶν ἀτάκτων ἐκρίθη ὁ νόμος, καὶ ὑποςήριγμα αὐτοῦ ὁ ὅρκος, ὅςτις ἔπρεπε νὰ ἐξαρτᾶται ἐξ ἄλλης τινὸς ἀνωτέρας δυνάμεως· εἰς ἐπικύρωσιν δὲ τῆς δυνάμεως ταύτης, ἔπρεπε νὰ ἐπινοηθῶσι θαύματα, λόγῳ μὲν μεταφυσικὰ, ἔργῳ δὲ πολιτικά· ὅθεν ἐγίνοντο καὶ τοσαῦτα παράδοξα θαύματα, τὰ ὁποῖα ηὔξανον καθ' ἑκάςην, ἄλλα μὲν μηχανικῶς, ἄλλα δὲ ἔβλεπον οἱ Ἱερεῖς, ὡς ἐν τῷ ναῷ τοῦ Σαράπιδος τῆς Αἰγύπτου εὑρέθησαν διάφοροι μηχαναὶ, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ. Ταῦτα δὲ πάντα ἐπίςευεν ὁ συφερτώδης λαὸς, καὶ μάλιςα ἐνόμιζον, ὅτι ἔβλεπον καὶ αὐτοὶ τοιαῦτα, ἢ τὰ ἔπλαττον ὑπὸ δεισιδαιμονίας· ὅθεν ἐνέπλησαν θαυμάτων τὸ σύςημα τῆς θεολογίας αὐτῶν· οἱ πολιτικοὶ ὅμως εἶχον δίκαιον, ἐπειδὴ ὡς λέγει ὁ Στράβων, ἦτον ἀδύνατον νὰ καταπείσωσι τὸν νηπιόφρονα ὄχλον, καὶ μάλιςα τὰς γυναῖκας, μὲ λόγον φιλοσοφικὸν, εἰς εὐσέβειαν καὶ δικαιοσύνην· ἔτι δὲ ἐπενόησαν καὶ ἄλλον τρόπον πολιτικώτατον καὶ ἁρμοδιώτατον εἰς τοὺς σκοποὺς αὐτῶν οἱ πολιτικοὶ, τὰ μαντεῖα, ἵνα μὴ φαίνωνται αὐτοὶ αἴτιοι τῶν πολέμων, καὶ τῶν νόμων πρὸς χαλιναγωγίαν, καὶ λοιπῶν.

Ἡ Ἐλευσις τοίνυν τῶν ἀποικιῶν ἤνοιξε τὸν δρόμον τῆς Αἰγύπτου, αἱ δὲ συνεχεῖς νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους κατέςησαν αὐτὸν εὐκολώτατον, ἡ δὲ ἐκεῖθεν ἐλθοῦσα μετὰ τῶν ἀποικιῶν νέα Θεολογία, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἐκίνησαν εἰς ἔρευναν τὴν περιέργειαν τῶν Ἑλλήνων· ὅθεν ἔδραμον εἰς τὴν Αἴγυπτον οἱ περίεργοι τῆς Ἑλλάδος, ὡς εἴρηται (Α´. 59.), καὶ ἐκόμισαν ἐκεῖθεν καὶ ἄλλας πολλὰς Ἱεροπραξίας, τελετὰς, μυςήρια, Θεογονίας, κοσμογονίας, τὸν ἅδην, τὰς κολάσεις, καὶ τὰ λοιπὰ, ἅπερ ἐσχημάτισαν αὐτοὶ κατὰ τὸ δοδοκοῦν πρὸς ὠφέλειαν καὶ ἐξημέρωσιν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἔκτοτε ἔλαβεν ἡ Θεολογία αὐτῶν μορφὴν ἐντελεςέραν καὶ κεκαλλωπισμένην. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ἄλλοι τὰς Τιτανομαχίας, Γιγαντομαχίας καὶ ἄλλα πολλά· οὗτοι δὲ οἱ ποιηταὶ καὶ εὐεργέται τῶν ἀνθρώπων ἦσαν ὁ Ὀρφεὺς, Εὔμολπος, Μελάμπους, Λίνος, Νουσαῖος, οἵτινες ἐνομίσθησαν Ἱεροὶ ποιηταὶ, καὶ μάντεις καὶ προφῆται, καὶ εἰσηγηταὶ τῶν μυςηρίων, καὶ ἡ ποιητικὴ αὐτῶν ὠνομάσθη Ἱερά. Πρώτιςος δὲ καὶ κορυφαῖος πάντων νομίζεται ὁ Ὀρφεὺς, ὁ κομίσας πρῶτος τὴν Ἱερὰν ποιητικὴν ἐκ τῆς Θρᾴκης εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τοιοῦτος καὶ κατ᾽ ἐκείνους τοὺς χρόνους ὢν καὶ ὁ Πίερος, κατῆλθεν ἐκ τῆς Μακεδονίας εἰς τὰς Θεσπιὰς, καὶ κατέςησεν ἐκεῖ τὸν χορὸν τῶν Μουσῶν. Ἐντεῦθεν ἄρα ἄρχεται συςηματικώτερον ἡ φιλολογία τῶν Ἑλλήνων, καταγινομένη εἰς τὴν Θεολογίαν, ἐν ᾗ ἐμπεριείχετο καὶ ἡ πρότερον Ἱςορία, μύθοις, θαύμασι, σημείοις καὶ τέρασι πεποικιλμένη. Ἀλλὰ τὰ ποιήματα ταῦτα ἦσαν ἄγραφα, καὶ εἰς τμήματα ἀσυνάρτητα

διῃρημένα, εἰς κοσμογονίας, θεογονίας, ὕμνους, χρησμοὺς καὶ τὰ τοιαῦτα.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἡ ἐκστρατεία τῶν Ἀργοναυτῶν οἱ δύοι πόλεμοι τῶν Θηβῶν, ἡ συμμαχία κατὰ τοῦ Καλυδωνίου Κάπρου, τὰ κατορθώματα τοῦ Ἡρακλέους καὶ Θησέως, ὁ μέγας κατὰ τῆς Τρῳάδος πόλεμος, καὶ ὁ τῶν Ἡρακλειδῶν, ἡ Κενταυρομαχία, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα ἀξιόλογα συμβεβηκότα, ὡς ῥηθήσεται εἰς τὰ Ἡρωϊκὰ, ἔδωκαν ἄπειρον ὕλην εἰς τοὺς ποιητάς· Ταῦτα δὲ πάντα συνεπλέκοντο μὲ νέους μύθους καὶ θαύματα παράδοξα κατὰ τὴν γνώμην καὶ ἀπόλυτον ἐλευθερίαν τῶν ποιητῶν· ὅθεν ἐφάνησαν τοσοῦτοι ποιηταὶ καὶ τοσαῦτα ποιήματα, ἅπερ οὐ σώζονται· σώζονται δὲ μόνον τοῦ Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου ἐκ πάντων ἐκείνων τῶν ἀρχαίων καὶ περιέργων Ἱστορικῶν ποιημάτων, τὰ ἐντελέστερα καὶ συστηματικώτερα· ὅθεν φαίνεται, ὅτι εἶχον καὶ αὐτοὶ ἄλλους προγενεστέρους μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ Ὀρφέως· ἔπλασαν δὲ καὶ οὗτοι νέους μύθους, ὡς Ὅμηρος τὴν Ἄτην, τὰς Λιτὰς, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ τὰς θεομαχίας· ὁ δὲ Ἡσίοδος μετέπλασε τὴν Ἱστορικὴν θεογονίαν εἰς κοσμογονίαν φυσικὴν, ἢ οὕτως εὗρεν αὐτὴν ἐκ τῶν προτέρων. Ἀναφέρονται δὲ τινες ποιηταὶ Κυκλικοὶ ὠνομαζόμενοι, ἐπειδὴ ἐποίησαν, ἢ συνήθροισαν μόνον δύο εἴδη ποιημάτων, μυθικὰ καὶ Τρωϊκὰ, τὰ μὲν πραγματευόμενα περὶ γενεαλογίαν τῶν Θεῶν, τὰ δὲ περὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου ἀπὸ τῆς πρωτίστης αἰτίας μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς τῶν Ἑλλήνων· ὅθεν ὠνομάσθησαν τὰ μὲν ποιήτατα, τὸ μὲν κύκλος Μυθικὸς, τὸ δὲ Ἱστορικὸς, ἐπειδὴ περιεῖχεν ἕκαστον μίαν μονοειδῆ ὕλην κατὰ σειρὰν, ἀπ' ἀρχῆς μέ-

χρι τέλους· οἱ δὲ ποιηταὶ Κυκλικοί. Καθὼς καὶ Διονύσιος ὁ Μιλήσιος γράψας κατὰ τὴν ἑξηκοςὴν πέμτην Ὀλυμπιάδα Μυθικὰ, Τρωϊκὰ, καὶ Ἱςορικὰ, ὠνόμασεν αὐτὰ τὰ μὲν Μυθικὰ, τὰ δὲ Τρωϊκὰ, τὰ δὲ κύκλον Ἱςορικόν. Κατὰ δ' ἄλλους, ἔγραψαν ὅλα τὰ ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν γῇ συμβεβηκότα, οἷον ἀπὸ τοῦ ἔρωτος τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Ὀδυσσέως. Τούτους οὖν τοὺς Κυκλικοὺς ποιητὰς, τινὲς μὲν νομίζουσι μεταγενεςέρους, τινὲς δὲ προγενεςέρους τοῦ Ὁμήρου, λέγοντες μάλιςα, ὅτι ἴσως τὰ ποιήματα τούτούτων εὑρὼν ὁ Ὅμηρος, ἔλαβε τὴν ὕλην, ὅπερ ἐςιν ἀναμφίβολον, ὅτι ἔλαβεν ἐκ παραδόσεως τὴν ὕλην τῶν Τρωϊκῶν ὁ Ὅμηρος, ἢ ἐκ τούτων, ἢ ἐξ ἄλλων· ἐπειδὴ ἐχρημάτισε 184 χρόνους κατά τινας μετὰ τὰ Τρωϊκὰ, κατ' ἄλλους δὲ 313. Πρὸ τοῦ Ὁμήρου δὲ ἤκμασε καὶ ὁ Παλαίματος, κατά τινας, καὶ ἄλλοι πολλοί.

Οἱ δὲ ποιηταὶ ὠνομάζοντο τότε ἀοιδοὶ, οἷον, ψάλται, ἐπειδὴ περιεφέροντο ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, καὶ ἔψαλλον εἰς τὰς πανηγύρεις καὶ τελετὰς τὰ ποιήματα αὐτῶν, τοὺς ὕμνους, θεογονίας, ἐγκώμια τῶν προγόνων, τὰς πράξεις τῶν Ἡρώων, τὰς γενεαλογίας αὐτῶν, καὶ τὰ τοιαῦτα. Αὕτη δὲ ἡ συνήθεια ἐπεκράτησε μέχρι τέλους τῆς εἰδωλολατρείας. Διὰ τοῦτο εἶχον μεγάλην ὑπόληψιν, ὥςε ὁ λαὸς συναθροιζόμενος περὶ αὐτοὺς, ἤκουε τὰ ποιήματα αὐτῶν κεχηνός. Αὕτη δὲ ἡ δόξα καὶ τιμὴ ἠρέθισε πολλοὺς εἰς τοῦτο τὸ εἶδος τῆς ποιητικῆς, ἔχοντες καὶ τὴν ῥηθεῖσαν ὕλην. Λέγουσιν ὅμως, ὅτι οἱ Ἴωνες εὐδοκίμησαν πρῶτον εἰς τοῦτο, ἐν ἡσυχίᾳ καὶ εὐδαιμονίᾳ ὄντες, ὅτε ἡ Ἑλλὰς κατεςρύχετο ὑπὸ τῶν ἀλλεπαλλήλων πολέμων, καὶ μετα-

νασάσεων μετὰ τὰ Τρωϊκά. Κατέςησαν δὲ καὶ σχολεῖον τοιούτων ποιητῶν, ἵνα συνάψωσι συςηματικώτερον τοὺς περιφερομένους ὕμνος, καὶ τὰ ἄλλα ἁρμόδια εἰς πανηγύρεις καὶ τελετάς· ὅθεν ἐπωνομάσθησαν ῥαψῳδοὶ ὕςερον οἱ τοιοῦτοι ποιηταὶ, ἀπὸ τοῦ ῥάπτω καὶ ᾠδὴ, ἐπειδὴ συνέρραψαν πολλὰς ᾠδὰς εἰς ἓν κεφάλαιον, ἢ συνέρραψαν αὐτοὶ ᾠδὰς ἐκ τῶν λέξεων. Κατ᾽ ὀλίγον δὲ συνήθροισαν καὶ τὰς περιφερομένας Ἱςορικὰς παραδόσεις, καὶ παρατηρήσεις τῶν περιηγητῶν, καὶ ἄλλα παρόμοια ἀξιομνημόνευτα συμβεβηκότα, εἰς συςήματα ἐκτενέςερα, καὶ τότε ὠνομάσθη τὸ εἶδος τοῦτο τὸ Ἱςορικὸν Ἐποποιΐα, ἀπὸ τοῦ ἔπος καὶ ποιῶ, τοῦτ᾽ ἔςιν, ἔμμετρος λόγος, ἢ ἔμμετρος Ἱςορία. Κατὰ τούτους οὖν τοὺς καιροὺς ἤκμαζον οἱ ῥηθέντες Κυκλικοὶ ποιηταί.

Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Ὁμηρίδαι καλούμενοι τῆς Χίου κατέςησαν ἰδιαίτερον τοιοῦτον ῥαψῳδικὸν σχολεῖον εἰς τὴν Χίον. Ὁμηρίδαι δὲ ὠνομάσθησαν οὗτοι κατὰ μέν τινας, ἐπειδὴ ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Ὁμήρου, κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἐπειδὴ κατεγίνοντο εἰς τὰ ποιήματα τοῦ Ὁμήρου, καὶ κατ᾽ ἄλλους, αἱ γυναῖκες τῶν Χίων παρεφρόνησάν ποτε, ὅτε ἑώρταζον τὰ Διονύσια, καὶ ἦλθον εἰς μάχην μὲ τοὺς ἄνδρας· τέλος δὲ εἰρήνευσαν, ἀφ᾽ οὗ ἔδωκαν ὁμήρους πρὸς ἀλλήλους, οἱ μὲν ἄνδρες νυμφίους, αἱ δὲ γυναῖκες νύμφας (α)· ὅθεν τὰ ἐκ τούτων τῶν νεονύμφων τέκνα ὠνομάσθησαν Ὁμηρίδαι. Ἐκ τούτου δὲ τοῦ σχολείου ἐπέρασαν πολλοὶ εἰς τὴν Ἑλ-

(α) Σουΐδ. καὶ Φαβωρῖν. ἐν Ὁμηρίδ.

λάδα, καὶ μάλιςα ὁ Κύναιθος, κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Αἰσχύλου, ἔψαλλε τὰ ποιήματα αὐτοῦ, ὕμνοι καὶ προοίμια λεγόμενα· τούτου λέγουσιν, ὅτι εἶναι οἱ ὕμνοι τοῦ Ὁμήρου νομιζόμενοι, ἐκτὸς δύο τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Δήμητρος, γνησίων τοῦ Ὁμήρου νομιζομένων· οὗτοι ἄρα οἱ ἐκ τοῦ σχολείου τῆς Χίου ὕμνοι δεικνύουσιν, οἷοι ἦσαν καὶ οἱ πρότερον. Κυκλικοὶ δὲ ποιηταὶ ἀναφέρονται, Ἀρκτῖνος ὁ Μιλήσιος ὁ γράψας Ἰλίου Πέρσιν, Στασῖνος ὁ Κύπριος ὁ ποιήσας τὰ Κύπρια λεγόμενα ἔπη, καὶ γαμβρὸς τοῦ Ὁμήρου νομιζόμενος, ὡς ἐν ἄλλοις ῥηθήσεται. Εὔμηλος ὁ Κορίνθιος, Λέσχης ὁ Λέσβιος ὁ ποιήσας τὴν μικρὰν Ἰλιάδα, καὶ Ἀριςέας ὁ Προικοννήσιος, ὁ γράψας πόλεμον τῶν Ἀριμασπῶν Γρύφων, τῶν φυλαττόντων τὸ χρυσίον· οὗτοι τοίνυν ἦσαν οἱ γνωςότεροι· ποιήματα δὲ κυκλικὰ ἀναφέρονται καὶ τὰ ἑξῆς. Δαναῒς, Ἰναχὶς, Θηβαῒς, Δευκαλιωνὶς, Φορωνὶς, Μελαμποδὶς, Οἰδιποδὶς, Εὐμολπία, Μινυάς, Ἡρακλῄς, Ἅλωσις Οἰχαλίας, Θησηῒς, Ἀμαζονὶς, Γάμοι τοῦ Κήϋκος, Αἰθιοπὶς περὶ Μέμνονος, Νόςοι, περὶ ἐπιςροφῆς τῶν Ἑλλήνων ἐκ τῆς Τρῳάδος, Τηλεγονιὰς, περὶ φόνου τοῦ Ὀδυσσέως ὑπὸ τοῦ Τηλεγόνου· ἔτι δὲ Ναυπακτικὰ, Θεσπρωτὶς, Ἀλκμαιωνὶς, Αἰγίμιος, καὶ ἄλλα, ἅπερ ἀπώλοντο πάντα, καὶ μόνον τὰ ὀνόματα εὑρίσκονται παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι καὶ σχολιαςαῖς, καί τινα τμήματα.

Κατὰ τοὺς χρόνους δὲ τῶν Ὁμηρίδῶν, καὶ περί που ὀκτακοσίους, ἢ ἐνναxοσίους χρόνους πρὸ Χριςοῦ, κατέςησαν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα τοιοῦτον σχολεῖον, καὶ ἀρχηγὸν αὐτοῦ τὸν Ἡσίοδον. Μετ' ὀλίγου δὲ ἤκμασε καὶ ὁ Ἐπιμενίδης εἰς τὴν Κρήτην, ὁ γράψας Θεογονίαν

τῶν Κρητῶν καὶ Ἀργοναυτικά. Ἀναφέρεται δὲ καὶ ἕτερον τοιοῦτον ποίημα Κτίσεις ὀνομαζόμενον, καὶ περὶ ἀρχῆς καὶ κτίσεως τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων πραγματευόμενον. Ταῦτα ἄρα καὶ ἄλλα πάμπολλα τοιαῦτα ἐποποιϊκὰ ποιήματα ἀναφέρονται, περὶ τῆς ὕλης ταύτης πραγματευόμενα.

Μετὰ δὲ τοὺς ἐποποιοὺς ἔλαβον τὴν ὕλην οἱ λυρικοὶ ποιηταὶ, καὶ μάρτυς τούτων ὁ Πίνδαρος, ὅστις ἐγκωμιάζων τινὰ ἀθλητὴν ἀναφέρει ἄνωθεν τὴν γενεαλογίαν αὐτοῦ πᾶσαν κατὰ τὸν ῥητορικὸν τρόπον, καὶ πολλῶν γενεὰς κατάγει ἐκ τῶν Θεῶν, κατὰ τὴν μυθολογίαν. Ὁ δὲ Καλλῖνος ὁ Ἐφέσιος ὁ ποιήσας πρῶτος τὰ ἐμβατήρια μέλη, δι᾽ ὧν ἔφερεν εἰς τοιοῦτον ἐνθουσιασμὸν τοὺς πολίτας αὐτοῦ, ὥςε κατεφρόνησαν τὸν θάνατον ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὁποίαν ὕλην ἔπρεπε νὰ μεταχειρισθῇ· τοιοῦτος ἦτον καὶ Τυρταῖος ὁ Μιλήσιος, ὁ ποιήσας τὰ πολεμιςήρια μέλη, καὶ ἐλθὼν εἰς τοὺς Σπαρτιάτας κατὰ τὸν δεύτερον Μεσσηνιακὸν πόλεμον, καὶ ὁ φερώνυμος Τέρπανδρος ὁ ῥυθμίσας εἰς μέλος τοὺς ςίχους τοῦ Ὁμήρου, καὶ ὁ Κλιταγόρας καὶ Τελαμῶν, οἱ εὑρεταὶ τοῦ σκολιοῦ ἄσματος κατὰ τοὺς 700 χρόνους πρὸ Χριςοῦ. Ἔπειτα δὲ ἔλαβον τὴν ὕλην ταύτην οἱ τραγικοὶ, ὡς μαρτυροῦσιν οἱ σωζόμενοι, Αἰσχύλος, Σοφοκλῆς, καὶ Εὐριπίδης, οἵαν ὕλην πραγματεύονται· καὶ τέλος οἱ κωμῳδοποιοὶ, καὶ βουκολικοὶ, καὶ ὅρα μοι τὸν Ἀριςοφάνην καὶ Θεόκριτον.

Ἱςορίαν δὲ ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ ἔγραψε πρῶτος ὁ Μιλήσιος Κάδμος, περὶ κτίσεως Μιλήτου καὶ πάσης τῆς Ἰωνίας, κατὰ τὸ 640 πρὸ Χριςοῦ. Μετὰ δὲ τοῦτον Διονύσιος ὁ Μιλήσιος ἔγραψε τὰ πρὸ ὀλίγου ῥηθέντα,

καὶ τὸν κύκλον τὸν Ἱςορικὸν, ὅ ἐςιν, Ἱςορίαν καθολικὴν. Μετὰ δὲ τοῦτον Ἀκουσίλαος ὁ Ἀργεῖος, Διονύσιος ὁ Χαλκιδεὺς, Ἑκαταῖος ὁ Μιλήσιος, Ξάνθος ὁ Λυδὸς, Ἵππυς ὁ Ῥηγῖνος, Ἑλλάνικος ὁ Μιτυληναῖος, καὶ ἄλλοι τινές· οὗτοι τοίνυν ἔλαβον τὴν ὕλην τῶν γενεαλογιῶν ἐκ τῶν προτέρων ποιητῶν, καὶ πάντων τῶν μέχρι τότε συμβάντων θεολογικῶν, πολιτικῶν, ςρατιωτικῶν καὶ φυσικῶν. Περιῆλθον δὲ καὶ πολλοὺς τόπους εἰς ἐξέτασιν καὶ βεβαίωσιν πολλῶν ἀμφιβαλλομένων, ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν τῶν σωζομένων εἰς ναοὺς, εἰς βωμοὺς, εἰς ἀγάλματα καὶ ἀφιερώματα, εἰς δημοσίους οἰκοδομὰς, καὶ εἰς ἄλλα τοιαῦτα ὑπομνήματα· ὅμως ἔγραψαν καὶ πολλὰ μυθολογούμενα ἀνεξετάςως εἰς εἶδος Ἱςορίας, ἢ διὰ τὸ σέβας πρὸς τὴν θρησκείαν, ἢ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἱερέων καὶ Ἡγεμόνων, ἢ διὰ τὴν πρὸς τὸ γένος αὐτῶν φιλαυτίαν, ἢ τέλος διὰ τὴν ἀπειρίαν τοῦ κρίνειν. Καὶ οὕτως αἱ Ἱςορίαι αὐτῶν ἦσαν τρόπον τινὰ ποιήματα λογογραφικῶς γεγραμμένα, ὥςε δὲν ἔλειπε καὶ ἐκ τούτων ἡ μυθολογικὴ ὕλη. Ἐκ τούτων οὖν τῶν τοιούτων Ἱςοριῶν ἔλαβον οἱ νεώτεροι καὶ ἔγραψαν ἄλλα, ὡς καὶ ἐκ τῶν ποιημάτων. Μετὰ τούτους δὲ ὁ Ἡρόδοτος ἐγνώρισε τὸν δρόμον τῆς Ἱςορίας καὶ τὴν ὕλην, καὶ τὸν τρόπον, καὶ διὰ τοῦτο ἐνομίσθη πατὴρ τῆς Ἱςορίας. Δὲν ἀπέφυγεν ὅμως καὶ οὗτος τὸν ποιητισμὸν, ἢ θελήσει, ἢ διὰ τὴν συνήθειαν· ἐπειδὴ ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ Γύγου μέχρι τῆς φυγῆς τοῦ Ξέρξου ἐκ τῆς Ἑλλάδος, περιλαμβάνει διακοσίων εἴκοσι χρόνων περίοδον· καὶ ἐπαγγελόμενος νὰ γράψῃ τὸν πόλεμον τῶν Ἑλλήνων καὶ Περσῶν, ἀναφέρει καὶ ἄλλα πολλῶν ἐθνῶν συμβεβηκότα, Ἱςορικὰ, θεολο-

γικὰ, θρησκευτικὰ, πολιτικὰ, γεωγραφικὰ καὶ ςρατιωτικὰ, δραματικῶς πως καὶ ἐπεισοδικῶς ὡς ἐν θεάτρῳ, τόσον εὐφυῶς καὶ ἁρμονικῶς, εἰς μίαν μόνην πρᾶξιν συνδεδεμένα ; ὥςε γίνεται ἡ λύσις μὲ τὴν ἧτταν τοῦ Ξέρξου. Τέλος δὲ ὁ Θουκυδίδης ἔγραψε τὴν ἐντελεςάτην Ἱςορίαν, ὅςτις ἀπέβαλε δι' ὅλου τὸ μυθολογικὸν καὶ θεολογικὸν, καὶ ἐντεῦθεν ἐχωρίσθη ἡ ὕλη ἐκείνη καὶ ὁ τρόπος ἀπὸ τῆς Ἱςορίας τῆς πολιτικῆς. Ὕςερον δὲ Ἀναξιμένης ὁ Λαμψακηνὸς, ὁ γράψας τὰς πράξεις ὅλας τῶν Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἤρξατο ἀπὸ τοῦ πρώτου γένους τῶν ἀνθρώπων, οἷον, ἀπὸ τῆς θεογονίας, μέχρι τῆς ἐν Μαντινείᾳ μάχης (α). Μετὰ δὲ τοῦτον ὁ Διόδωρος τεσσαράκοντα χρόνους σχεδὸν πρὸ Χριςοῦ ἔγραψεν Ἱςορίαν καθολικὴν, ἐξετάσας πάντας τοὺς πρὸ αὐτοῦ, ὡς αὐτὸς λέγει, ὅτι πάντες οἱ γραψαντες τὰ Κρητικὰ ἐπαινοῦσι τὸν Δία, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ἔτι δὲ περιελθὼν ϗ αὐτὸς, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ἀρχαίων, ἐξηρεύνησε τας μεταξὺ τῶν ἐθνῶν σωζομένας παραδόσεις τῶν προγόνων αὐτῶν, ὥςε εἰς τὰ πέντε πρῶτα βιβλία αὐτοῦ πραγματεύεται μόνον περὶ τῆς ἀρχαιολογίας τῶν ἐθνῶν. Ἐσώθη δὲ εἰς ἡμᾶς μέρος μόνον τούτου τȣ̃ πολυτίμου συγγράμματος, ἐν ᾧ ἐκοπίασε τριάκοντα χρόνους ὁ συγγραφεύς· καὶ ἐκεῖθεν γνωρίζομεν, ὁποίας τιμῆς ἄξιον ἦτον τὸ ἔργον τοῦτο, ϗ πόσην ζημίαν ἔφερεν εἰς ἡμᾶς ἡ ἀπώλεια αὐτοῦ. Ὅτι εὑρίσκονται χειρόγραφα ἀρχαῖα εἰς τὰς βιβλιοθήκας τῶν μοναςηρίων, εἶναι γνωςόν· ὡς εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, εἰς τὰ Μετέωρα, καὶ εἰς πάντα σχεδὸν τὰ ἀρχαῖα μοναςήρια, τὰ ὁποῖα ἐφύλαξαν καὶ φυλάττου-

---

(α) Διόδ. Ιϛ'. Π9'.

σιν οἱ ἅγιοι πατέρες, ὡς παρακαταθήκην Ἱερὰν, ἄσυλον. καὶ ἀβίαςον. Μεταξὺ τοίνυν τούτων ἐνδέχεται νὰ εὑρίσκωνται ἢ τοιοῦτοι θησαυροὶ τῶν προγόνων. Ἐπειδὴ δὲν λείπει μόνον ὁ Διόδωρος, ἀλλ' ὅλοι σχεδὸν οἱ σωζόμενοι ποιηταὶ καὶ Ἱςορικοὶ εἰσὶν ἀτελεῖς. Ἐνδέχεται δὲ νὰ σώζωνται καί τινες τῶν ἀναφερομένων μόνον, ὧν τὰ συγγράματα ἠφανίσθησαν δ' ὅλου, ἅπερ ἡ Εὐρώπη ζητεῖ ὡς ἔλαφος διψῶσα, μὲ ἔξοδα ὑπέρμετρα, καὶ μὲ κόπους καὶ κινδύνους ἀπείρους. Διὰ τοῦτο περιέρχονται οἱ περιηγηταὶ τῆς Εὐρώπης τὴν Ἑλλάδα, ἐξετάζοντες καὶ ἐρευνῶντες πανταχοῦ· διὰ τοῦτο κατασκάπτουσι τὴν Ἡράκλειαν εἰς τὴν Νεάπολιν τῆς Ἰταλίας. Αὕτη ἡ περιέργεια τῶν Εὐρωπαίων ἀνεκάλυψε τὰ μάρμαρα τῆς Πάρου, καὶ ἄλλα πολλὰ πολύτιμα κειμήλια τῆς ἀρχαιολογίας. Ὅθεν εἶναι καλὸν νὰ ἐξετάζωσι καὶ οἱ Ἐλλόγιμοι τοῦ γένους, ὅσοι εὑρίσκονται, ἢ τυχὸν περιέρχονται εἰς τοιαῦτα μέρη, μὲ ἄδειαν τῶν ἁγίων πατέρων, τὰς βιβλιοθήκας τῶν μοναςηρίων. Καλήτερον δὲ ἦτον, νὰ διορίσωσιν αὐτοὶ οἱ ἅγιοι πατέρες ἑκάςου μοναςηρίου τοὺς ἐκεῖ σπουδαίους, νὰ ἐξετάσωσιν ἐπιμελῶς· καὶ ἂν εὑρεθῇ τοιοῦτον, νὰ τὸ κοινολογήσωσιν, ἢ νὰ τὸ ἀντιγράψωσι, καὶ τὸ πρωτότυπον νὰ μείνῃ πάλιν ἐκεῖ· τὸ δὲ ἀντίγραφον νὰ πέμψωσιν εἰς τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν, νὰ θεωρηθῇ, καὶ ἡ μεγάλη ἐκκλησία νὰ σκεφθῇ, ποῖοι πρέπει νὰ τὸ θεωρήσωσι, καὶ πῶς νὰ ἐκδοθῇ. Ἐνδέχεται νὰ εὑρίσκωνται καὶ τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας συγγράμματα. Καὶ τί ὠφελοῦσιν ἂν μένωσι κεκλεισμένα καὶ σήπονται, ἐναντίον τῆς γνώμης τῶν συγγραφέων; Ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ἐκοπίασαν, νὰ ὠφελήσωσι τὸ γένος μὲ

τὰ συγγράμματα αὐτῶν, καὶ τοῦτο δὲν γίνεται, ὅταν αὐτὰ δὲν περιφέρονται εἰς τὸ γένος, τὰ ὁποῖα ἀφῆκαν εἰς αὐτὸ, νὰ τὰ φυλάττῃ κατὰ διαδοχὴν, ὡς παρακαταθήκην Ἱερὰν νὰ ὠφελῆται, καὶ διὰ τοῦτο νὰ ἐνθυμῆται, νὰ γνωρίζῃ, καὶ νὰ τιμᾷ τοὺς προγόνους αὐτοῦ. Ἐπειδὴ ἂν τὰ συγγράμματα τοῦ μεγάλου Βασιλείου, τοῦ Γρηγορίου, τοῦ Χρυσοςόμου, τοῦ Δαμασκηνοῦ, καὶ πάντων τῶν ἁγίων πατέρων, ἦσαν κεκλεισμένα που, καὶ ἐσήποντο, ἢ ἐφθείροντο δι᾽ ὅλου, ὁποίαν ὠφέλειαν εἶχε τὸ γένος ἄρα ἐκ τούτων, καὶ πῶς ἔπρεπε νὰ γνωρίζῃ, καὶ νὰ τιμᾷ ἐκείνους τοὺς ἁγίους πατέρας; Ὅθεν εἶναι καλήτερον νὰ ἐπιμεληθῶμεν ἡμεῖς περὶ τῶν τοιούτων, παρὰ νὰ προσμένωμεν, νὰ εὕρωσιν αὐτὰ ἄλλοι, ἂν σώζονται που. Ἀλλ᾽ ἐπὶ τὸ προκείμενον.

Οὕτω τοίνυν ἔφερον τὸ Θεολογικὸν σύςημα μέχρι τῶν χρόνων τούτων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ φιλολογία τῶν Ἑλλήνων ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, διωκομένη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Πτολεμαίων, ἦλθεν ἐκεῖ καὶ ἡ Θεολογία αὐτῶν. Καὶ ἐπειδὴ οἱ Πτολεμαῖοι ἐδέχθησαν τὴν φιλολογίαν φιλοφρόνως Ἕλληνες ὄντες, καὶ ἤρξατο νὰ βαίνῃ εἰς νεώτερον ςάδιον, διῃρέθη ἡ Θεολογία, ὅ ἐςιν ἡ μυθολογία, εἰς τρία μέρη, ὧν τὸ μὲν ἐπραγματεύθησαν οἱ ποιηταί. Ἐκεῖ ἔγραψεν ὁ Ἀπολλώνιος ὁ Κορυφαῖος τῶν ποιητῶν ἐκείνων, τὰ Ἀργοναυτικὰ, ὁ Λυκόφρων τὴν Κασσάνδραν, ὁ Λυσίμαχος τὰ Θηβαϊκὰ καὶ τοὺς Νόςους, ὁ Καλλίμαχος τοὺς Ὕμνους, ὁ Ἐρατοσθένης τοὺς Καταςερισμοὺς, ὁ Ἄρατος τὰ Φαινόμενα, ὁ Εὐφορίων τὰ Μοψοπία λεγόμενα, ἄλλα τε καὶ τοὺς χρησμοὺς, ἅπερ οὐ σώζον-

ται· ἄλλος δέ τις ἔγραψεν Ἡράκλειαν, δὲν σώζεται ὅμως καὶ αὐτὴ, ὡς καὶ τὰ τοῦ Λυσιμάχου, κ. τ. λ. Τὸ δ' ἄλλο μέρος ἔλαβε πάλιν τὸν ἱςορικὸν δρόμον ἀπὸ τῆς Θεογονίας ἀρχόμενον, ἧ μάρτυς ἡ σωζομένη ἀτελὴς Βιβλιοθήκη τοῦ Ἀπολλοδώρου. Ἄλλο δὲ τοιοῦτον δὲν σώζεται. Τὸ δὲ τρίτον μετεχειρίσθησαν οἱ σχολιαςαὶ, ἔχοντες τὴν ὕλην ἐκ τῶν προτέρων Κυκλικῶν καὶ Τραγικῶν ποιητῶν. Ἐκεῖ ἐσχολίασεν ὁ Δίδυμος τὸν Ὅμηρον, ἔνθα ἀναφέρει τὰ Κύπρια ἔπη, καὶ ἄλλους πολλοὺς ἀρχαιοτέρους ποιητὰς καὶ Ἱςορικοὺς, λέγων, ἡ ἱςορία παρὰ τοῖς Τραγικοῖς, καὶ ἱςορεῖ Ἑλλάνικος, καὶ ἄλλοι. Οὕτως ἀναφέρει καὶ ὁ Ἀπολλόδωρος, τοὺς Ὀρφικοὺς, Τραγικοὺς, καὶ Ἱςορικοὺς, ὅθεν ἔλαβε τὴν ὕλην. Κατὰ ταύτην δὲ τὴν ἐποχὴν τῶν Ἀλεξανδρέων ἔμιξαν καὶ πολλοὺς Αἰγυπτιακοὺς μύθους. Ἐν τούτοις δὲ κατεγίνοντο καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ μάλιςα οἱ Δραματικοὶ ποιηταὶ, οἵτινες ἐσχημάτισαν τὴν νέαν κωμῳδίαν, καὶ Κορυφαῖος τούτων ἦτον ὁ Μένανδρος.

Μετ' ὀλίγον δὲ ἔφθασαν τὰ ὅπλα τῶν Ῥωμαίων καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ οὕτως ἔπρεπε νὰ φύγῃ καὶ ἐκεῖθεν ἡ φιλολογία· πλὴν ποῦ; Δὲν ἔμεινε πλέον καταφύγιον· ὅθεν ἔπρεπε νὰ ἐπιςρέψῃ πάλιν δουλοπρεπῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐκεῖθεν, θέλουσα, ἢ μὴ θέλουσα, εἰς τὴν Ῥώμην. Ἐπειδὴ ὁ Γαβίνιος κατὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Ἀλεξανδρείας, ἔλαβεν αἰχμάλωτον καὶ τὸν Τιμαγένην, ὃν ὁ Κιντιλιανὸς λέγει ἀνορθωτὴν τῆς Ἱςορίας ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ ἐπώλησεν αὐτὸν ὡς ἀνδράποδον εἰς τὸν Φαῦςον υἱὸν τοῦ Σύλλα. Ἀλλ' ἡ ἀρετὴ τοῦ Τιμαγένους ἐνήργησε μετ' ὀλίγον τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ, καὶ ἐξ ἀνδραπόδου κατέςη διδάσκαλος τῆς Ῥητο-

ρικῆς ἐν τῇ Ῥώμῃ. Ὁ δὲ Αὔγουςος ἐπεφόρτισεν αὐτὸν, νὰ γράψῃ τὴν Ἱςορίαν αὐτοῦ. Φιλελεύθερος δὲ ὢν καὶ παῤῥησιαςικὸς, ἐμισήθη ὑπὸ τοῦ Αὐγούςου· ὅθεν καύσας τὴν Ἱςορίαν τοῦ Αὐγούςου, ἀνεχώρησεν εἰς τὸ Τούσκουλον, καὶ ἔγραψε τὴν Ἱςορίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, ὠνομάσας αὐτὴν Ἱςορίαν βασιλέων, ἐξ ἧς ἔγραψεν ὁ Κούρτιος τὴν αὐτοῦ σωζομένην Λατινιςί· ἐκείνη δὲ ἀπώλετο. Ὁ δὲ Αὐρήλιος ἐφόνευσε τὸν περιώνυμον Λογγῖνον ὕςερον εἰς τὴν Παλμύραν, τὸν Ῥήτορα, ἐξ οὗ ἔχομεν τὸ περὶ Ὕψους λόγου. Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους ἔγραψε καὶ ὁ Διόδωρος τὴν Ἱςορίαν, καὶ ὁ Ἁλικαρνασσεὺς Διονύσιος τὴν ἀρχαιολογίαν τῶν Ῥωμαίων, καὶ τὰ λοιπὰ, καὶ Νικόλαος ὁ Δαμασκηνὸς τὴν καθολικὴν Ἱςορίαν, ἥτις δὲν σώζεται, ἐκτός τινων τμημάτων· καὶ ὁ Πλούταρχος τὰ σωζόμενα αὐτοῦ, καὶ ὁ Ἰώσηπος καὶ ὁ Φίλων ὁ Βύβλιος ἔγραψεν ἀρχαιολογίαν τῶν ἐθνῶν τῆς Ἀσίας, καὶ κοσμογονίαν κατὰ τὰς παραδόσεις τῶν Ἀσιατικῶν· μετέφρασε καὶ τὸν Σαγχουνιάθωνα, ἅπερ δὲν ἐσώθησαν εἰς ἡμᾶς, ἐκτὸς τινων τμημάτων τοῦ Σαγχουνιάθωνος. Τότε ἤκμαζε καὶ ὁ Λουκιανὸς ὁ μεταχειρισθεὶς κατακόρως τὴν ὕλην ταύτην, παραπλάττων αὐτὴν εἰς σατυρισμὸν προσώπων συγχρόνων αὐτοῦ· ὡσαύτως ἔγραψε καὶ ὁ Ἀθήναιος, καὶ ὁ Πορφύριος, καὶ ὁ Στράβων, καὶ ἄλλοι, κατὰ ταύτην τὴν ἐποχήν· ἔτι δὲ ὁ Κόνων τὰς μυθολογικὰς διηγήσεις, ὁ Παρθένιος τὰ ἐρωτικὰ, ὃν ἐμιμήθησαν ὕςερον ὁ Ὀβίδιος καὶ Βιργίλιος· ὁ Φουρνοῦτος τὰς ἀλληγορίας, ἢ περὶ φύσεως Θεῶν, ὃν ἐξώρισεν ὁ Νέρων ἐκ τῆς Ῥώμης· ὁ Ἡφαιςίωνος Πτολεμαῖος τὴν εἰς πολυμάθειαν καινὴν Ἱςορίαν, καὶ

Ἀντώνιος ὁ Λιβεράλης τὰς μεταμορφώσεις. Κατὰ ταύτην δὲ τὴν ἐποχὴν τῶν Ῥωμαίων λεγομένην, καὶ τοῦ Αὐγούςου ὑπό τινων, ἐπειδὴ ἦλθεν εἰς τὴν Ῥώμην ἡ φιλολογία, καὶ αὐτὸς ἐφάνη ὑπερασπιςὴς, μετεχειρίσθησαν τὴν ὕλην ταύτην καὶ πολλοὶ Ῥωμαῖοι, μεταφράζοντες τοὺς Ἕλληνας ποιητὰς καὶ Ἱςορικοὺς, ἵνα σχηματίσωσι τὰ ποιήματα καὶ συγγράμματα αὐτῶν. Ὡς ὁ Μάττιος τὴν Ἰλιάδα, ὁ Ναίβιος τὰ Κύπρια ἔπη, ὁ Ὀβίδιος τὰς μεταμορφώσεις παρά τινος τῶν Ἀλεξανδρέων, ὡς νομίζουσιν· ἐπειδὴ οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων ἀναφέρει αὐτὰς, οὔτε εἶναι ἔργα τοιούτων, ὡς τοῦ Φερεκύδου καὶ Ἀπολλοδώρου. Ἔτι δὲ ὁ Ὡράτιος, Βιργίλιος, Κάτουλλος, Τίβουλλος, Προπέρτιος, Ὑγῖνος, Κικέρων, Ἀσώνιος, Ἀμμιανὸς, Ἀπούλειος, Ἀρνόβιος, Αὐγουςῖνος, Αὐσώνιος, ὁ Καίσαρ, Καλπούρνιος, Κάτων, Κοίλιος, Δονάτος, Ἔννιος, καὶ ἄλλοι.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπέςρεψεν ἡ φιλολογία εἰς τὴν Κωνςαντινούπολιν, μετὰ τοῦ μεγάλου Κωνςαντίνου. Μεταξὺ δὲ τούτων τῶν μεταναςάσεων αἱ μαθήσεις δὲν ἔπαυσαν εἰς τὴν Ἑλλάδα δι' ὅλου, ἀλλ' ἐξέπεσον μόνον ἐκ τῆς προτέρας καταςάσεως. Τὰ γὰρ σχολεῖα τῶν Ἀθηνῶν ἤκμαζον μέχρι τοῦ Ἰουςινιανοῦ, ἔνθα ἐδιδάσκετο ἡ Πλατωνικὴ καὶ Ἀριςοτελικὴ φιλοσοφία, ἡ ῥητορικὴ, καὶ ἄλλα· τῆς δὲ Κωνςαντινουπόλεως τὰ σχολεῖα ἦσαν περὶ τῶν ἐλευθέρων τεχνῶν, τῆς νομικῆς, ἔπειτα καὶ τῆς Χριςιανικῆς Θεολογίας· ὁμοίως εἶχε πᾶσα πόλις τὸ σχολεῖον αὐτῆς, μάλιςα εἰς τὴν Ἀσίαν ἦσαν δύο ἐπίσημα ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν Σελευκιδῶν· τὸ μὲν εἰς τὴν Ἔδεσσαν τῆς Συρίας, ὅπου ἐδιδάσκετο ἡ γραμματικὴ, ῥητορικὴ, φιλοσοφία, καὶ Ἰα-

τρικὴ· τὸ δ᾿ ἄλλο εἰς τὴν Βηρυτὸν τῆς Φοινίκης, ἔνθα ἐδιδάσκετο ἡ νομική. Εἰς ταῦτα ἐδιδάσκοντο οἱ νέοι τῶν Ἀσιατικῶν ἐπαρχιῶν τότε τοῦ Ῥωμαϊκοῦ βασιλείου. Τὸ δὲ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὅπερ κατηδάφισεν ὁ Διοκλητιανὸς, ἀνηγέρθη πάλιν μετ᾿ ὀλίγον, καὶ ἀποκατέςη θρόνος τῆς φιλοσοφίας, καὶ τῶν ἐπιςημῶν, καὶ μάλιςα τῆς ἰατρικῆς, ἔνθα ἐδίδασκεν ἡ περιώνυμος Ὑπατία, διαδεχθεῖσα τὸν πατέρα αὐτῆς Θέωνα τὸν μαθηματικόν. Ἀλλ᾿ ἡ βιβλιοθήκη διεσκορπίσθη ἐπὶ Θεοφίλου, ἡ δὲ Ὑπατία ἐφονεύθη ἐπὶ Κυρίλλου ἐλλεινῶς. Ὁ δὲ Ἰουςινιανὸς ἐμποδίσας τοὺς μισθοὺς καὶ τὰ δικαιώματα τῶν ἐν Ἀθήναις διδασκάλων, ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ καταφύγωσιν εἰς τὸν Χοσρόην βασιλέα τῆς Περσίας· οἱ δὲ διάδοχοι αὐτοῦ ἐδίωξαν καὶ τοὺς ἐν τῇ Ἐδέσσῃ, ἐπειδὴ ἐδέχθησαν τὴν αἵρεσιν τῶν Νεςοριανῶν. Κατὰ δὲ τὸν ἕβδομον αἰῶνα, ἐκυρίευσαν οἱ Ἄραβες την Αντιόχειαν, Ἀλεξάνδρειαν, Ἔδεσσαν καὶ Βηρυτὸν, καὶ οὕτως ἔπαυσαν σχεδὸν τὰ ἐκεῖ σχολεῖα, οὐχὶ ὑπὸ τῶν Ἀράβων, ἀλλ᾿ ὑπὸ τῆς δουλείας· ἐπειδὴ αὐτοὶ δὲν ἐτάραξαν αὐτὰ, μάλιςα ἔκτισαν καὶ ἄλλα, καὶ ἐσπούδαζον καὶ αὐτοί· ἀλλ᾿ ὁ δεσποτισμὸς δὲν ἔχει οὐδεμίαν σχέσιν καὶ συγγένειαν μὲ τὰς μαθήσεις· ὅθεν οὔτε ὁ δεσποτισμὸς δέχεται μαθήσεις, οὔτε αἱ μαθήσεις δεσποτισμόν. Τὸ δὲ ἐν Κωνςαντινουπόλει ἔκαυσαν οἱ Αὐτοκράτορες τῶν Ῥωμαίων ὁμοῦ καὶ τὴν βιβλιοθήκην ἐν τῇ εἰκονομαχίᾳ, οἵτινες διεσκόρπισαν καὶ τὴν βιβλιοθήκην τῆς Αἰγύπτου, κατά τινας, καὶ οὐχὶ οἱ Ἄραβες. Μετὰ δὲ ταῦτα μετέςησαν τὰ σχολεῖα εἰς τὰ μοναςήρια, καὶ εἰς τὰς Ἐπισκοπικὰς ἐκκλησίας, ὅπου ἐδι-

δασκον τὴν Χριςιανικὴν Θεολογίαν, καί τινα λείψανα μαθηματικά· διδάσκαλοι δὲ ἦσαν πανταχοῦ Ἱερομόναχοι. Παρημελήθησαν ὅμως καὶ ταῦτα κατὰ τὸν ὄγδοον αἰῶνα, διὰ τὴν εἰκονομαχίαν.

Κατὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ἐννάτου αἰῶνος, ἐφάνησάν τινες εἰδήμονες αὐτοκράτορες, οἵτινες ἐνόησαν τὴν ἀνάγκην τῶν μαθήσεων, καὶ ὑπερασπίσθησαν αὐτάς, ὁ Βάρδας, καὶ Βασίλειος ὁ Μακεδὼν, ἡ ἀναςήλωσις τῶν μαθήσεων, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Λέων, ὁ δικαίως ἐπονομασθεὶς Σοφός· ὁ δὲ υἱὸς τούτου Κωνςαντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος, ἐπιμελήθη ἐνθέρμως πάσας τὰς μαθήσεις δι' ἰδίων ἐξόδων. Τότε ἀνηγέρθησαν πάλιν σχολεῖα εἰς πολλὰς πόλεις, διαφόρων μαθήσεων, καὶ μάλιςα τὸ ἐν Κωνςαντινουπόλει τῆς φιλοσοφίας ἔφθασεν εἰς καλὴν κατάςασιν, ὅπου ἐπροςάτευεν ὁ Κλεινὸς Φώτιος ὁ Πατριάρχης. Κατὰ τούτους τοὺς χρόνους ἐπιμελοῦντο καὶ οἱ Ἄραβες τὰς μαθήσεις εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν, καὶ μάλιςα τὴν Ἀριςοτελικὴν φιλοσοφίαν, ὅπου ἦσαν καὶ τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα ἔτι· ὅμως ὁ δεσποτισμὸς κατεδούλωσε καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους. Κατὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ἑνδεκάτου καὶ δωδεκάτου αἰῶνος, ἔδειξαν μέγαν ζῆλον εἰς τὰς μαθήσεις ἡ οἰκία τῶν Κομνηνῶν καὶ τῶν Δουκῶν, ἔχοντες καὶ συνεργὸν ἔνθερμον Μιχαὴλ τὸν Ψελλὸν, ὅςτις ἔδειξε ζῆλον ὑπὲρ τὸν Φώτιον εἰς ἀνάςασιν τῶν μαθήσεων· ὥςε ἐφάνησαν καὶ γυναῖκες πεπαιδευμέναι ἐκ τῆς βασιλικῆς οἰκίας, κατὰ ταύτην τὴν ἐποχήν· ὡς ἡ Εὐδοκία, καὶ Ἄννα ἡ Κομνηνή. Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν ὑπὸ τῶν Λατίνων τῆς Κωνςαντινουπόλεως, ἐξέπεσε πάλιν εἰς τὸ σκότος ἡ φιλολογία, κατὰ τὸν δέκατον τρίτον αἰῶνα, καὶ με-

ταξὺ τῶν συγχύσεων τούτων ἐχάθησαν τὰ περισσότερα βιβλία, ἅπερ ἐσώζοντο ἐπὶ Φωτίου. Μετὰ δὲ τὴν δίωξιν τῶν Λατίνων, ἀνέστησαν πάλιν τὰς μαθήσεις οἱ Παλαιολόγοι, ἀνέτρεφον καὶ ἐσπούδαζον ἐπιμελῶς καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν· διὰ τοῦτο ὑπερασπίζοντο αὐταὶ μέχρι τῆς θλιβερᾶς ἁλώσεως. Ὅθεν λέγει ἐν μιᾷ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ ὁ Ἰταλιώτης Φίλελφος, ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὀλίγον πρὸ τῆς ἁλώσεως, καὶ διδαχθεὶς τὴν Ἑλληνικήν, ὅτι οἱ καλῶς ἀνατεθραμμένοι Βυζάντιοι, καὶ μάλιστα αἱ γυναῖκες, ὁμιλοῦσιν εἰς τὰς συναναστροφὰς τὴν γλῶσσαν τοῦ Πλάτωνος, Ἀριστοτέλους, Εὐριπίδου, καὶ Ἀριστοφάνους. Οὗτοι τοίνυν οἱ Παλαιολόγοι ἐφύλαξαν εἰς ἡμᾶς τὰ τελευταῖα λείψανα τῆς φιλολογίας τῶν προγόνων ἡμῶν, μεταξὺ τῶν τοσούτων ταραχῶν τῶν τότε διεφθαρμένων πάσης τάξεως ἀνθρώπων, πολιτικῶν τε καὶ λοιπῶν. Ταύτης οὖν τῆς ἐποχῆς, οἱ ἐκ τῶν σχολείων τῶν Παλαιολόγων, τοσοῦτοι πεπαιδευμένοι διαβάντες εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐκόμισαν ἐκεῖ τὴν ἱερὰν παρακαταθήκην, ἐξ ἧς ἔλαμψε τὸ φῶς τῆς φιλοσοφίας, καὶ ἤρξατο κατὰ τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα φωτίζειν τὴν μεσημβρινὴν Εὐρώπην. Πρὸς τούτους ἄρα πρέπει νὰ γνωρίζῃ χάριν ἡ Εὐρώπη, διὰ τὴν ἀναγέννησιν αὐτῆς.

Ἡ δὲ γλῶσσα ἡ Ἑλληνικὴ ἤρξατο πίπτειν ἀπὸ τοῦ τετάρτου αἰῶνος, ὅτε μετεκομίσθη ὁ θρόνος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἐπειδὴ οἱ Ῥωμαῖοι εἰσήγαγον εἰς τὴν αὐλὴν τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν, καὶ μάλιστα κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα, ὅτε ἐξέδωκεν ὁ Ἰουστινιανὸς τινὰς νόμους Λατινιστί· ὅθεν τὰ ἀξιώματα τῆς αὐλῆς καὶ τῆς αὐλικῆς πομπῆς, καὶ λοιπῶν, ἦσαν λατινιστί, ὡς

φαίνεται παρὰ Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογεννήτῳ· ὕστερώτερον δὲ μετεχειρίσθησαν πάλιν τὴν Ἑλληνικὴν, ὅμως ἔμειναν ἴχνη τῆς λατινικῆς, εἰς τὰ πολιτικά. Τέλος δὲ ἡ εἰσβολὴ τῶν ἀλλογλώσσων ἐθνῶν, ἡ ἕνωσις τῶν Βουλγάρων, καὶ ἡ διασπορὰ τῶν ἀλβανῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὕστερον, καὶ τῶν Ἰταλῶν εἰς τὰς νήσους καὶ παραθαλάσσια πρότερον, ἐνήργησαν πολλὴν διαφθορὰν εἰς τὴν γλῶσσαν. Διὰ τοῦτο εἰς ὅσους τόπους δὲν συνέβη τοιαύτη ἐπιμιξία, ἐφυλάχθη ἡ γλῶσσα καθαρωτάτη, ὡς καὶ εἰς τὰς ἡμετέρας κώμας, ὁμιλοῦσιν ἔτι καθαρώτατα τὴν γλῶσσαν τὴν Ἑλληνικὴν, καὶ οὐχὶ μὲ τοσαύτην διαφθορὰν τῶν σχηματισμὸν, ὡς ἤκουσα ἀλλαχοῦ, ἔχοντες ὁδηγὸν καὶ διδάσκαλον ἀπὸ τῆς πτώσεως, τὴν Ἱερὰν ἀκολουθίαν. Καὶ ἂν δὲν ἐγίνοντο τόσον ταπειναὶ καὶ διεφθαρμέναι αἱ μεταφράσεις τινῶν λόγων ἐπ' ἐκκλησίας ἀναγινωσκομένων, οὓς ἀναγινώσκοντες συνεχῶς ἀκούουσι προσεκτικῶς, δὲν ἔπιπτεν οὔτε εἰς τόσην διαφθορὰν ἡ γλῶσσα. Εἰσήχθη δὲ καὶ ἡ Γαλλικὴ γλῶσσα εἰς τὰς Ἀθήνας, ὡς λέγει τις συγγραφεὺς Ἰσπανὸς τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος, ὁμιλῶν περὶ Ἀθηναίων καὶ τῶν πέριξ, ὅτι ὁμιλοῦσι τὴν Γαλλικὴν ὡς καὶ εἰς τὸ Παρίσιον (α).

Μετεχειρίσθησαν δὲ, καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἐποχὴν τῶν Βυζαντίων λεγομένην, τὴν μυθολογικὴν ὕλην τινὲς ποιηταὶ καὶ λογογράφοι. Καὶ οἱ μὲν ποιηταὶ ἔγραψαν πολλὰ ἐπιγράμματα, καὶ ἐπηύξησαν τὴν ἀνθολογίαν τῶν ἐπιγραμμάτων, ἣν συνήθροισεν ὁ Μελέα-

(α) Παρ. Schoel. literat. greeq. Τόμ. Α'. 239.

γρος πρὸ Χριστοῦ, καὶ μετ' ἐκεῖνον Φίλιππος ὁ Θεσσαλονικεὺς, Ἀγαθίας ὁ Μυριννούσιος, Κωνσταντῖνος ὁ Κεφαλᾶς, Μάξιμος ὁ Πλανούδης, καὶ τέλος ἐξέδωκεν αὐτὴν Ἰωάννης ὁ Λάσκαρης ἐν τῇ Φλωρεντίᾳ κατὰ τὸ 1494. Ὁ δὲ Μάξιμος ὁ Ἠπειρώτης διδάσκαλος τοῦ Ἰουλιανοῦ, ἔγραψε περὶ ἐπιῤῥοῆς τῶν ἄστρων εἰς τὰς ἀνθρωπίνους ἐπιχειρήσεις· ὁ δὲ Νόνος ἔγραψε τὰ Διονυσιακά· ὁ δὲ Κοΐντος ὁ Σμυρναῖος, τὰ Παραλειπόμενα Ὁμήρῳ, ἅπερ νομίζουσί τινες λείψανα τῶν Κυκλικῶν ποιητῶν· ὁ δὲ Κόλουθος ὁ Αἰγύπτιος, Ἑλένης ἁρπαγὴν, καὶ Καλυδωνιακὰ, ὡς καὶ ὁ Τριφιόδωρος Ἰλίου ἅλωσιν, κατὰ τὸν ἕκτον αἰῶνα, καὶ ἐνταῦθα ἔσβυσεν ἡ ποιητικὴ τῶν Ἑλλήνων, ἐκτός τινων τμημάτων καὶ χρησμῶν ποιητικῶς γεγραμμένων, ὡς τοῦ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, καὶ ἡ ἅλωσις τῆς Κρήτης τοῦ Διακόνου Θεοδώρου. Κατὰ δὲ τὸν δωδέκατον αἰῶνα ἔγραψεν Ἰωάννης ὁ Τζέτζης τὰ πρὸ Ὁμηρικὰ, Ὁμηρικὰ, μεθ' Ὁμηρικὰ, καὶ τὰς Χιλιάδας λεγομένας, ἐσχολίασε καὶ τὸν Λυκόφρονα θαυμασίως· ἐπειδὴ ἄνευ τῶν σχολίων τούτων, ἦτον ἀδύνατον νὰ ἐννοηθῇ ἐκεῖνο τὸ σκοτεινὸν ποίημα καλούμενον. Τινὲς ὅμως νομίζουσιν, ὅτι τὰ σχόλια ταῦτα εἶναι τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἰσαάκη. Ὁμοίως ἐσχολίασε καὶ τὸν Ἡσίοδον· εἰς ταῦτα δὲ τὰ ποιήματα καὶ σχόλια ἀναφέρει πολλὰ τῆς ἀρχαιολογίας, ἀναγκαιότατα καὶ χρησιμώτατα εἰς γνῶσιν τῆς ὕλης ταύτης. Τῶν δὲ φιλοσόφων, ὁ Ἰάμβλιχος, Φιλόστρατος, Πορφύριος, καὶ ἄλλοι τινὲς, μετεχειρίσθησαν τὴν ὕλην ταύτην. Τῶν δὲ γραμματικῶν καὶ σχολιαστῶν Κορυφαῖος τῆς ἐποχῆς ταύτης ἦτον ὁ Εὐστάθιος, ὁ σχολιάσας τὸν Ὅμηρον καὶ Διονύσιον τὸν Περιηγητὴν,

καὶ μεταχειρισθεὶς πολὺ μέρος τῆς ἀρχαιολογίας· καὶ οἱ ῥηθέντες Τζέτζαι οἱ αὐτάδελφοι· ὁ δὲ Ἰσαάκης ὁ Κομνηνὸς ἔγραψε χαρακτῆρας τῶν ἐν Τροίᾳ Ἑλλήνων τε καὶ Τρώων. Τῶν δὲ Ἱςορικῶν καὶ λεξικογράφων, ὁ Σουΐδας, Ἡσύχιος, ὁ Ἐτυμολόγος, Ζωναρᾶς, Κεδρηνὸς, Εὐδοκία ἡ Μακρεμβολίτισσα, Στέφανος ὁ Βυζάντιος καὶ ἄλλοι τινές. Κατὰ ταύτην τὴν ἐποχὴν τῶν Βυζαντίων νομίζουσίτινες, ὅτι ἐγράφη καὶ ὁ Ὡραπόλλων. Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν ἐπέςρεψε πάλιν ἡ φιλολογία εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὡς εἴρηται.

Πρῶτος δὲ ἦλθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν πρὶν τῆς ἁλώσεως, Ἐμμανουὴλ ὁ Χρυσολωρᾶς, καὶ ἐδίδαξε τὴν Ἑλληνικὴν φιλολογίαν. Καὶ οὗτος νομίζεται ὁ πρῶτος εὐεργέτης τῆς Εὐρώπης, καὶ ἀνορθωτὴς τῶν ἐκεῖ μαθήσεων· ὁμοίως καὶ Ἰωάννης ὁ Ἀργυρόπουλος, καὶ Γεώργιος ὁ Τραπεζούντιος, Θεόδωρος ὁ Λάσκαρης, Γεώργιος ὁ Γεμιςὸς καὶ ἄλλοι πολλοὶ, ὡς καὶ ὁ Βησσαρίων ὁ Καρδινάλης γενόμενος, ὅςτις ἐκόμισεν ἄπειρα χειρόγραφα εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Βενετίας. Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν ἦλθον πολλοὶ, δυςυχεῖς καὶ γυμνοὶ σχεδὸν, θρηνοῦντες καὶ τοὺς εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν μείναντας συγγενεῖς αὐτῶν, ὡς λέγει ὁ ῥηθεὶς Φίλελφος. Ἐπισημότεροι δὲ τούτων ἦσαν, Κωνςαντῖνος ὁ Λάσκαρης, Ἰωάννης Λάσκαρης, Δημήτριος Χαλκοκονδύλης Ἀθηναῖος, Ἐμμανουὴλ ὁ Μοσχόπουλος Κρὴς, Μιχαὴλ ὁ Ἀποςόλιος Βυζάντιος, Ματθαῖος Καμαριώτης Θεσσαλονικεὺς, Ἰωάννης Ἀνδρόνικος ὁ Καλλίςου Θεσσαλονικεὺς, Μάρκος ὁ Μονεμβασίας Ἐπίσκοπος ὁ Κρὴς, καὶ Θωμᾶς ὁ Διπλοβατάτιος Βυζάντιος καὶ διδάσκαλος τῆς νομικῆς· ὁ δὲ Ἰωάννης Αουρίσπας ὁ Σικελιώτης, ἐκόμισε πρῶτος

εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐκ τῆς Κωνςαντινουπόλεως πλήρη τὰ συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος, Πλωτίνου, Πρόκλου, Λουκιανοῦ, Ξενοφῶντος, Δίωνος τοῦ Κασσίου, τοῦ Ἀῤῥιανοῦ, Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου, τοῦ Στράβωνος, τοῦ Καλλιμάχου, Πινδάρου, Ὀππιανοῦ, καὶ τὰ τοῦ Ὀρφέως λεγόμενα. Τούτους δὲ ὅλους τοὺς δυςυχεῖς ἔθρεψεν ἐντίμως ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, ἐπειδὴ οἱ Ἰταλιῶται ἦσαν τότε κατεγοητευμένοι εἰς τὴν γλῶσσαν ταύτην, ἀφ' οὗ ἤκουσαν αὐτὴν πρότερον εἰς τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ σύνοδον, ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων προφερομένην· ὅθεν καὶ δὲν ἔμεινε πόλις τῆς Ἰταλίας τότε ἄνευ Ἑλληνικοῦ σχολείου. Ἦλθε δὲ καὶ εἰς τὴν Ἑλβετίαν Ἀνδρόνικος ὁ Κουτοβλάκας, καὶ ἐκεῖθεν διέδωκεν εἰς τὴν Γερμανίαν τὴν Ἑλληνικὴν φιλολογίαν· ὁμοίως ἦλθε καὶ εἰς τὸ Παρίσιον Ἑρμώνυμος ὁ Σπαρτιάτης, καὶ ἐχρημάτισε διδάσκαλος τῆς Ἑλληνικῆς ἐν τῷ ἐκεῖ πανδιδακτηρίῳ. Καὶ οὕτως ἤρξατο ἡ φιλολογία εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπραγματεύθησαν πάμπολλοι καὶ περὶ τῆς μυθολογικῆς ὕλης, ἐξ ὧν ἔχομεν καὶ ἡμεῖς πολλὰς γνώμας καὶ λοιπὰ εἰς τὴν παροῦσαν πραγματείαν· ἐπειδὴ οἱ νεώτεροι ἀνεκάλυψαν πολλὰ μυςήρια τῆς ὕλης ταύτης, διὰ πολλῶν παρατηρήσεων καὶ τριβῆς εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν, καὶ μάλιςα διὰ τῆς συλλογῆς τῶν νομισμάτων καὶ ἀγαλμάτων· περὶ ὧν, ὡς καὶ περὶ πάντων τῶν προτέρων, ἐροῦμεν ἐν καταλόγῳ κατὰ ἀλφάβητον, εἰς τὸ τέλος τοῦ τελευταίου τόμου, ἵνα γινώσκῃ ὁ ἀναγνώςης τίνες ἦσαν οἱ ἀναφερόμενοι εἰς τὴν πραγματείαν ταύτην, καὶ τί ἔγραψεν ἕκαςος μέχρι τῶν ἡμετέρων χρόνων. Τοιαύτας ἄρα μεταβολὰς ἐδοκίμασε τὸ σύςημα τοῦτο ἀπὸ ςόματος εἰς ςόμα, α-

πὸ ἀκοῆς εἰς ἀκοὴν, ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, καὶ ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος περιφερόμενον.

Οἱ Αἰγύπτιοι, ὡς εἴρηται, ἐλάτρευον τρεῖς τάξεις Θεῶν, μεταφυσικῶν, φυσικῶν, καὶ ἐμψύχων, ὡς καὶ οἱ Ἕλληνες ὕστερον· ἡ λατρεία ὅμως ἀνεφέρετο ἀείποτε εἰς τοὺς μεταφυσικοὺς, ὡς μαρτυροῦσιν αἱ τελεταὶ, τὰ μυστήρια, καὶ οἱ τρόποι τῶν θυσιῶν καὶ τελετῶν, ὡς ῥηθήσεται ἐν τῷ τρίτῳ τόμῳ· Τὰ δὲ ἀγάλματα, τῶν μὲν Θεῶν νομιζόμενα, ἦσαν εἰκόνες τῶν Θεῶν ἐκείνων τῶν νοουμένων, ὡς ἔπλασαν αὐτοὺς οἱ ποιηταί· ἐπειδὴ ὁ Φειδίας κατεσκεύασε τὸν Δία κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ Ὁμήρου· ἔτι δὲ τὸ πάλαι οἱ Αἰγύπτιοι εἶχον ναοὺς ἄνευ εἰδώλων, ὡς καὶ ἄλλοι πολλοί· ποῖον ἄρα ἐλάτρευον εἰς τοὺς ναοὺς ἐκείνους; ὁ δὲ Ὀρφεὺς λέγει τὸν Οὐρανὸν Θεοῦ μεγάλου σοφὸν ἔργον. Τῶν δὲ Ἡρώων τὰ ἀγάλματα ἦσαν οἱ ἀνδριάντες αὐτῶν πρὸς τιμὴν ἰδιαιτέραν, ὧν ἡ τιμὴ ἐγίνετο ὡς μνημόσυνον, καὶ οὐχὶ ὡς πρὸς Θεὸν, ἐναγισμὸς λεγομένη. Ὅθεν λέγουσί τινες, ὅτι δὲν ἦσαν εἰδωλολάτραι, ἀλλὰ λατρευταὶ ἔνθερμοι τῶν ἀγνώστων καὶ νοουμένων Θεῶν, γνωρίζοντες καὶ ἓν ὑπέρτατον ὂν, ἀνώτερον πάντων, καὶ δημιουργὸν τῶν ὄντων, ὅπερ ὠνόμαζον Δία, ὡς μαρτυροῦσιν οἱ ὕμνοι τοῦ Ὀρφέως, καὶ ἄλλοι πολλοὶ, λέγοντες, ὅτι τὸ θεῖον εἶναι ἀόρατον, ἀπαθὲς, ἀμετάβλητον, νοητὸν μόνον, καὶ τ. λ. Κατ' ὀλίγον ὅμως ἡνώθησαν τὰ ὀνόματα τῶν φυσικῶν καὶ μεταφυσικῶν, καὶ τῶν ἐμψύχων Θεῶν, εἰς ἓν ὄνομα, διὰ τὴν ὁμωνυμίαν· ἐπειδὴ Δία ὠνόμαζον τὸ ὂν ἐκεῖνο τὸ μεταφυσικὸν, Δία τὸν Πήλαν τὴν καὶ Ἥλιον, Δία καὶ τὸν ἀποτεθεωμένον βα-

σιλέα τῆς Κρήτης· καὶ οὕτως οἱ πολλοὶ ἠγνόουν τὶ ἐλάτρευον. Ἀλλ' οἱ τρόποι τῆς θυσίας καὶ λατρείας δὲν ἦτον οὔτε ὡς πρὸς ἄνθρωπον, οὔτε ὡς πρὸς πλανήτην. Τέλος δὲ οἱ δοξάζοντες ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, βεβαίως δὲν προσκυνοῦσιν, οὔτε λατρεύουσιν εἴδωλα. Παράλογον ὅμως ἦτον, ὅτι ἐνόμιζον πολλοὺς Θεούς. Περὶ τὰ τοιαῦτα ἄρα καταγινόμενοι οἱ Ὀρφικοὶ, Πυθαγόρειοι, καὶ οἱ Πλατωνικοὶ φιλόσοφοι, εἶπον πολλὰ καὶ διάφορα ἐξ ὑποθέσεως, ὡς συμβαίνει πάντοτε, ὅταν γίνηται συζήτησις περὶ ἀγνώςων, καὶ ἀκατανοήτων πραγμάτων. Οἱ δὲ ἀρχαῖοι φυσικοὶ εἶχον ἄλλην τοιαύτην γλῶσσαν, δηλοῦντες δι' αὐτῆς τὰ φυσικὰ ὄντα, ϗ τὰς ἐνεργείας αὐτῶν. Οἱ δὲ ποιηταὶ ἔχοντες ἐλευθερίαν ἀπόλυτον τῆς φαντασίας, παρέπλασαν τὴν ὕλην ὅπως ἤθελον. Οἱ δὲ Ἱςορικοὶ ἐρευνῶντες τὰ ὑπομνήματα, ἵνα εὕρωσι τὴν ἀλήθειαν, ὡς λέγει καὶ ὁ Παυσανίας, ἐδέχοντο καὶ τὰς γνώμας τῶν ἐγχωρίων. Οἱ δὲ ἀγαλματοποιοὶ καὶ ζωγράφοι προσέθηκαν καὶ ἴδια σύμβολα τῆς ἐπινοίας αὐτῶν εἰς τὰς εἰκόνας, ἐξ ὧν ἠπατήθησαν πολλοὶ μυθολόγοι. Οἱ δὲ Ἱερεῖς καὶ πολιτικοὶ ἔπλαττον μύθους κατὰ τὸ κοινὸν, ἢ μερικὸν συμφέρον· Οἱ δὲ σχολιαςαὶ καὶ ἀλληγορηταὶ, ζητοῦντες τὴν ἔννοιαν τῶν ποιητῶν, ἐπενόησαν καὶ αὐτοὶ πολλά. Ταύτην τοίνυν τὴν ὕλην περιέχει ἡ παροῦσα πραγματεία, ὅση ἐσώθη εἰς ἡμᾶς, ἐν μὲν τῷ πρώτῳ καὶ δευτέρῳ τόμῳ, ἁπλῶς μόνον μυθολογικῶς καὶ Ἱςορικῶς· ἐπειδὴ ὁ ἀναγνώςης πρῶτον πρέπει νὰ θεωρήσῃ τὴν ὕλην ταύτην οὕτως ἁπλῶς, ἔπειτα νὰ ζητήσῃ τὴν ἀγνοουμένην ἔννοιαν· ὅθεν ἐν τῷ τρίτῳ τόμῳ ἐξετάζεται ἀκριβῶς ἡ παραγωγὴ τῶν ὀνομάτων, τῶν ἐπιθέτων, ἡ ἀλληγορία μεταφυσικὴ, φυ-

σικὴ, καὶ ἠθικὴ· ἡ Ἱςορία τῶν ἐμψύχων Θεῶν, δἰ ὧν ἐλάτρευον τοὺς μεταφυσικοὺς· ἡ λατρεία, οἱ τρόποι τῆς λατρείας, τὰ Ἱερὰ ζῶα, δένδρα καὶ λοιπὰ, ἐξ ὧν συνάγεται ἡ γνῶσις καὶ κατάληψις τῶν Θεῶν ἐκείνων. Ἔτι δὲ ἐν τῷ δευτέρῳ τούτῳ τόμῳ προσέθηκα καὶ ἄλλων ἐθνῶν ἔθιμα καὶ μυθολογίας, συμβάλλοντα πάντα εἰς κατάληψιν τῆς ὅλης πραγματείας. Ἐπειδὴ ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἀρχὴν, τὸν αὐτὸν σκοπὸν, τὴν αὐτὴν ἔννοιαν, τὴν αὐτὴν πολιτικὴν, καὶ τὰ αὐτὰ ὑποκείμενα, ἄλλως μὲν ὀνομαζόμενα, καὶ διαφόρως λατρευόμενα, πλὴν εἰς τὴν κοινὴν εἰκόνα τοῦ σκοπουμένου ἀναγόμενα, καὶ μάλιςα τὰ Αἰγυπτιακὰ, ὅθεν πηγάζει ἡ ὕλη αὕτη. Καὶ ταῦτα μὲν ἐν τοσούτῳ, ἐν δὲ τῷ τρίτῳ τόμῳ ἐροῦμεν τὰ ἐκεῖ ἀνήκοντα. Ἔῤῥωσθε.

Ὁ Ἐκδότης.

ὨΓΥΓΙ'ΑΣ

ΜΕ'ΡΟΣ Β'.

ΒΙ'ΒΛΟΣ Δ'.

ἢ

'ΕΝΑΛΙ'Α.

Περὶ τῶν Θαλασσίων Θεῶν.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ του Πόντου.

Ὁ Πόντος ἐγεννήθη ἐκ τῆς Γῆς καθ' Ἡσίοδον, ἄνευ συνουσίας ἀνδρὸς, ὡς καὶ ὁ Οὐρανός. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐκ τῆς Γῆς καὶ τοῦ Αἰθέρος. Ἐγέννησε δὲ καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς Θαλάσσης πολλὰς θυγατέρας, τὰς ὁποίας λέγουσί τινες καὶ Ὠκεανίδας· ὅθεν φαίνεται ὅτι συγχέουσιν αὐτὰς μὲ τὰς Ὠκεανίδας· ἦσαν δὲ αἱ ἑξῆς. Ἑςυαία, Μελία, Ἰάνθη, Ἀδμητὼ, Πασιθόη, Πολυξὼ, Εὐρυνόμη, Ῥοδόπη, Κλυτεμνήςη, Μενίππη, Αργία, καίτινες ἄλλαι. Ἄλλοι δὲ νομίζουσι διεφθαρμένα τινὰ ὀνόματα τούτων, καὶ λέγουσι Πετραίαν ἀντι Ἑςυαίαν, Πασιφάην, ἀντὶ Πασιθόην, Πλουτὼ, ἢ Καλυψὼ, ἀντὶ Πολυξὼ, καὶ Τύχη, Φαινὼ, Κλυτία, κ. τ. λ. Ἐγέννησε δὲ καὶ πολλοὺς ποταμούς· τὸν Στρυμόνα, Νεῖλον, Εὐφράτην, Τάναϊν, Ἰνδὸν, Κηφισσὸν, Ἴσμαρον Ἄξενον, Ἀ-

χελῶον, Σιμόεντα, Ἴναχον, Ἀλφειὸν, Θερμόδοντα, Σκάμανδρον, Τίγριν, Μαίανδρον, καὶ Ὀρόντην. Κατὰ τοῦτον οὖν τὸν λόγον, ὁ Πόντος ἀλληγορεῖται εἰς τὴν Μεσόγειον Θάλασσσαν. Ὅμως ἄλλοι πάλιν λέγουσι τοὺς ποταμοὺς τούτους καὶ υἱοὺς τοῦ Ὠκεανοῦ· πλὴν καὶ τοῦτο δὲν εἶναι ἀπίθανον· ἔτι δὲ, ἡ Μεσόγειος συνέχεται μὲ τὸν Ὠκεανόν. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐγέννησε καὶ 'κ τῆς Γῆς τῆς μητρὸς αὐτοῦ, τὸν Φόρκυνα, Θαύμαντα, Νηρέα, καὶ τὴν Εὐρυβίαν, καὶ Κητώ.

Ὁ δὲ Σαγχουνιάθων λέγει, ὅτι ἦτον Βασιλεὺς εἰς μέρος τῆς Φοινίκης ὁ Πόντος, σύγχρονος τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ ἐγέννησε δύο υἱοὺς, τὸν Νηρέα καὶ Ποσειδῶνα, καὶ μίαν θυγατέρα τὴν Σιδῶνα, καὶ ὅτι εἶχε πόλεμον μὲ τὸν Οὐρανὸν, ὅτε ὁ Πόντος ἐνίκησε τὸν Δημαροῦν σύμμαχον τοῦ Οὐρανοῦ· ἡ οὕτως, ἢ ἄλλως ἔχει, ἡμεῖς λέγομεν καθεξῆς τὴν γενεὰν αὐτοῦ, κατ' ἀμφοτέρας τὰς γνώμας (α)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ τῆς Θαλάσσης.

Ἡ Θάλασσα ἦτον θυγάτηρ τῆς Ἡμέρας καὶ τοῦ Αἰθέρος, τὴν ὁποίαν ἔλεγον καὶ Πέλαγος. Ταύτην λοιπὸν λαβὼν γυναῖκα ὁ Πόντος, ἐγέννησε τὰ ῥηθέντα τέκνα. Ἐτίμησαν δὲ καὶ αὐτὴν ὡς Θεὰν ἔφορον τῆς ναυτιλίας, καὶ προσέφερον θυσίαν εἰς αὐτὴν, θυμίαμα καὶ λιβανομάνναν, ὅτε ἔμελλον νὰ ἀποπλεύσωσι. Καὶ εἰς τὴν Κόρινθον εἶχον τὸ ἄγαλμα αὐτῆς ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ποσειδῶνος, εἰς τὸν Πρόναον, τὸ ὁποῖον ἐκράτει τὴν Ἀφροδίτην ὡς βρέφος· ἐκεῖ ἦτον σχεδὸν ὅλων τῶν Θα-

(α) Ὑγῖν. Προοιμ. 2. Καὶ Μὑγκερ. Ἀπολλόδωρ. Α΄. β΄. 6. Ἡσιόδ. Θ. 132. 233. Σαγχουνιάθ. παρ. Εὐσεβ. Α΄. ι΄. 38.

λασσίων Θεῶν τὰ ἀγάλματα, καὶ αὐτῆς τῆς Γαλήνης πλησίον τῆς Θαλάσσης. Ὁ Ὀρφευς ἔγραψε τὸν εἰκοσὸν πρῶτον Ὕμνον εἰς αὐτὴν, ὅπου τὴν ὀνομάζει καὶ Τηθὺν, ἐπειδὴ ἡ αὐτὴ ἐνομίζετο καὶ Θάλασσα καὶ Τηθὺς, καὶ γυνὴ τοῦ Ὠκεανοῦ. Ἔιρηται δὲ, ὅτι ὠνομάζετο Θάλασσα ἡ Ὀμόρκα τῶν Χαλδαίων (α)

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ Δ´.

Περὶ τοῦ Φόρκυνος.

Ὁ Φόρκυν Φόρκυνος, καὶ Φόρκυς Φόρκυος λεγόμεμενος, καὶ Φόρκος παρὰ λατίνοις μάλιςα, ὡς καὶ παρὰ τῷ Ἀπολλωνίου σχολιαςῇ, ἦτον υἱὸς τοῦ Πόντου καὶ τῆς Γῆς, ἢ κατ᾽ ἄλλους, τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Νύμφης Θοώσης. Ἄλλοι δὲ λέγουσι Θοώσαν τὴν θυγατέρα τοῦ Φόρκυνος, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ποσειδῶν τὸν Πολύφημον. Ὁ δὲ Ὀρφεὺς λέγει αὐτὸν υἱὸν τοῦ Οὐρανοῦ. Πλὴν ἐκεῖνος ἴσως ἦτον ἄλλος. Ἦτον δὲ ὁ Φόρκυν Βασιλεὺς τῆς Λιβύας περὶ τὴν Τριτωνίδα λίμνην. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, εἰς τὴν Σαρδηνίαν, κατ᾽ ἄλλους εἰς τὴν Κόρσικαν, καὶ κατ᾽ ἄλλους εἰς μίαν τῶν ἔξω τῶν Ἡρακλείων ςηλῶν τριῶν νήσων, Κυρήνην, ἡ Κυρίνη, ἢ Κύρην, ἢ Κάρνην, ἢ Κύρνην ὀνομαζομένην, καὶ ὅτι ἦτον καὶ Ναύαρχος ἐπιτήδειος. Ἔχων δὲ πόλεμον μὲ τὸν Ἄτλαντα, καὶ ναυμαχήσας ἐπνίγη εἰς τὴν Θάλασσαν, καὶ δὲν ἐφάνη πλέον· οἱ δὲ ἄνθρωποι αὐτοῦ εἶπον, ὅτι μετεμορφώθη, καὶ ἔγινε Θεὸς τῆς Θαλάσσης. (*)

(α) Ὑγῖν. προοιμ. 2. 5. Ἡσίοδ. Θ. 131. Ἀπολλών. Παυσαν. Κοριθ. Α´. 7. 8.

(*) Ἔπλαττον ϗ τοιαῦτα, διὰ νὰ μὴ φανῇ, ὅτι ἐνικήθησαν ὑπ᾽ ἀνθρώπων, ἀλλὰ θείᾳ βȣλήσει. ὡς οἱ Ἀθηναῖοι, ὅτε κατεκόπησαν ὁλοιὺοπ τῶν Αἰγηνιτῶν, καὶ ἐσώθη μόνον ἕνας, εἶπεν, ὅτι ἐφονεύθησαν ὑπ᾽ ἀλλήλων θείᾳ ὀργῇ, καὶ ὄχὶ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν.

῎Ελαβε δὲ γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Κητὼ, καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὰς Γραίας καὶ Φορκυάδας καλουμένας, καὶ τὰς Γοργόνας, καὶ τὸν Ἑσπέριον Δράκοντα (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τοῦ Θαύμαντος.

Ὁ Θαύμας, υἱὸς τοῦ Πόντου καὶ τῆς Γῆς καὶ ἀδελφὸς τοῦ Φόρκυνος, ἔλαβε γυναῖκα τὴν Ἠλέκτραν του Ὠκεανοῦ θυγατέρα, καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὴν Ἴριν, τὰς Ἁρπυίας, καὶ τὴν Ἄρκην. Οὗτος δὲ ἦτον, κατά τινας, Θεὸς τῶν νεφῶν καὶ τῶν παραδόξων φαινομένων ἐν τοῖς μεταιώροις· Ὅθεν ὠνομάσθη Θαύμας, ἐπειδὴ τὰ τοιαῦτα φαινόμενα προξενοῦν θαυμασμὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Περὶ τῶν Θυγατέρων αὐτοῦ ἐροῦμεν εἰς τοὺς οἰκείους τόπους (β).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ τοῦ Νηρέως.

Ὁ Νηρεὺς ἦτον υἱὸς, κατὰ μέν τινας, τοῦ Πόντου καὶ τῆς Γῆς, κατ' ἄλλους δὲ, τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Κανάκης θυγατρὸς τοῦ Αἰόλου. Καὶ κατ' ἄλλους, τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Τηθύος. Ἦτον μὲν Θεὸς ἐπίσημος τῆς Θαλάσσης, καὶ κύριος τῶν ἀνέμων, ἦτον ὅμως καὶ Μάντις ἔμπειρος, δίκαιος καὶ ἀληθέστατος, καὶ προεῖπε

(α) Ἀπολλόδ. Α'. β'. 6. Σέρβ. Αἰν. Ε'. 240. 824. Βαῤῥ. αὐτόθ. Ἡσίοδ. Θ. 270. 333. Ὑγῖν. προοιμ. 9. Παυσαν. Κορινθ. Κα'. 6. Παλαίφατ. ΛΒ'.

(β) Ἡσίοδ. Θ. 237. καὶ Κληρικ. Ἀπολλόδ. Α'. Β'. 6. Πτολεμ. Ἡφαιστίων. ς'.

κατὰ τινας, πρὸς τὸν Πάριν ὅλας τὰς δυςυχίας, ὅσας ἔμελλε νὰ προξενήσῃ ἡ ἁρπαγὴ τῆς Ἑλένης. Πλὴν ἦτον καὶ πανοῦργος· ἐπειδὴ μετεμορφοῦτο εἰς διαφόρους μορφὰς, καὶ ἦτον δύσκολον νὰ λάβῃ τις προμάντευμα παρ᾽ αὐτοῦ. Ἀλλ᾽ ἡ ἀρετὴ τοῦ Ἡρακλέους ἐνίκησε τὴν πανουργίαν αὐτοῦ· ἐπειδὴ προκατέλαβεν αὐτὸν κοιμώμενον καὶ τὸν ἔδησεν, ἕως οὗ προεῖπε, ποῦ εἶναι τὰ χρυσᾶ μῆλα. Ἐνόμιζον δὲ, ὅτι ἦτον γέρων, καὶ κατῴκει εἰς τὰ βάθη τῆς Μεσογείου Θαλάσσης, ὅπου εἶχε παλάτια μεγαλοπρεπῆ, ὡς λέγει καὶ ὁ Ὅμηρος.

,,Ὑμεῖς μὲν νῦν δῦτε Θαλάσσης εὐρέα Κόλπου (*).
,,Ὀψόμεναί τε γέρονθ᾽ ἄλιον καὶ δώματα πατρός.

Εἶχε δὲ γυναῖκα τὴν Δωρίδα Θυγατέρα τοῦ Ὠκεανοῦ· τινὲς δὲ λέγουσιν αὐτὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ· καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς πεντήκοντα Θυγατέρας, τὰς Νηρηΐδας καλουμένας (α). Ὁ Ὀρφεὺς γράφει εἰς αὐτὸν τὸν εἰκοςὸν δεύτερον ὕμνον, ὅπου λέγει αὐτὸν ῥίζαν καὶ πυθμένα τοῦ πόντου, γῆς πέρας, κ. τ. λ. Ὁ δὲ Λυκόφρων λέγει τὸ Μυρτῷον πέλαγος, πάτρον τοῦ Νηρέως. Ὁ δὲ Τζέτζης λέγει αὐτὸν, μυθευόμενον μὲν Δαίμονα τῆς Θαλάσσης, Ἀλληγορούμενον δὲ εἰς τὴν Θάλασσαν (β). Ὅθεν καὶ πολιὸς καὶ γέρων, ἐπειδὴ τὰ κύματα τῆς Θαλάσσης εἶναι λευκά.

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν γέροντα, καὶ τὰς Θυγατέρας αὐτοῦ χορευούσας περὶ αὐτόν. Εὑρέθη δὲ καὶ μὲ τὴν Δωρίδα ἐζωγραφισμένος, δεικνύων τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτα, ἐναγκαλιζόμενος αὐτὴν μὲ τὴν μίαν χεῖρα, καὶ μὲ τὴν ἄλλην κρατῶν κώπην εἰς τὸν ὦμον. Ἀμφότεροι δὲ ἔχουσιν ἓν βρέφος τῶν τέκνων αὐτῶν εἰς τὰς ἀγκάλας·

(*) Τὸ κόλπον ἐςὶν ἀντὶ Πόντȣ ἐνταῦθα, ὡς παρατηρεῖ καὶ ὁ Σχολιαςὴς τȣ̃ Πανσανίȣ.

(α) Ἡσίοδ. Θ. 233. Ἀπολλόδ. Α΄. β΄. 6. Β΄. γ΄. 11. Νατάλ. Η΄. ϛ΄. Ὀράτ. Α΄. ᾠδ. ΙΕ΄. 5. Ἀπολλών. Δ΄. 1396. Πανσαν. Λακωνικ. Κα΄. 8. Ὅμηρ. Ἰλ. Σ. 140.

(β) 163. Ἰωνιά. 306.

ἡ δὲ Δωρὶς κρατεῖ καὶ ἄλλο ἐκ τῆς Θαλάσσης ἐξερχόμενον· ἔμπροσθεν δ᾽ αὐτῶν κολυμβᾷ ὁ Ἔρως καὶ ἕνας Δελφίν (α).

Γράφει καὶ εἰς αὐτὸν ὁ Ὀρφεὺς τὸν ΚϚ᾽ ὕμνον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Περὶ τῶν Νηρηΐδων.

Αἱ Νηρηΐδες ἦσαν θυγατέρες τοῦ Νηρέως, ἀφ᾽ οὗ καὶ ὠνομάσθησαν οὕτω πατρωνυμικῶς, καὶ τῆς Δωρίδος. Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν, ὅτι ὅσαι ἐγεννήθησαν ἐκ τῆς Δωρίδος, ὠνομάζοντο Δωρίδες, καὶ ὅσας ἐγέννησεν ὁ Νηρεὺς ἐξ ἄλλων γυναικῶν, ἐκείνας ὠνόμαζον Νηρηΐδας· Ὠνομάζοντο ὅμως καὶ Νηρηΐδες καὶ Δωρίδες ἀπ᾽ ἀμφοτέρων ἀδιαφόρως. Ἦσαν μὲν πεντήκοντα, καθ᾽ Ἡσίοδον, καὶ Ὀρφέα· ἀναφέρει δὲ αὐτὰς καὶ ὁ Ἀπολλόδωρος, καὶ Ὑγῖνος, καὶ Ὅμηρος διαφόρως, καὶ τὰ ὀνόματα καὶ τὸν ἀριθμόν.

Καθ᾽ Ἡσίοδον.

Πρωτώ.
Εὐκράτη.
Σαώ.
Ἀμφιτρίτη
5 Εὐδώρη.
Θέτις.
Γαλήνη.
Γλαύκη.
Κυμοθόη.
10 Σπειώ.
Θαλίη.
Πανόπη.
Γαλάτεια.
Ἱπποθόη.
Ἱππονόη.
Κυμοθόη.
Κυματολήγη.
Κυμώ.
Ἠϊόνη.
Ἁλιμήδη.
Γλαυκονόμη.
Ποντοπόρεια.

(α) Ὀρφ. αὐτόθ. Φυρνοῦτ. Κγ΄. Μυσ. Φλορεντ. Τόμ. Β΄. Πίναξ. 46.

Μελίτη.
Εὐλιμένη.
Ἀγαυή.
Πασιθέη.
Ἐρατώ.
Εὐνείκη.
Δωτώ.
Πρωτώ.
Φέρουσα.
Δυναμένη.
Νησαίη.
Ακταίη.
Πρωτομέδεια.
Δωρίς.

Κ α θ'.

Γλαύκη.
Θάλεια.
Κυμοδόκη.
Νησαίη.
Σπειώ.
Θόη.
Αλίη.
Κυμοθόη.
Ακταίη.
Λιμνώρεια.
Μελίτη.
Ἴαιρα.
Αμφιθόη.
Αγαυή.
Δωτώ.
Πρωτώ.

Κ α τ'

Κυμοθόη.
Σπειώ.
Λειαγόρη.
Εὐαγόρη.
Λαομέδεια.
Πουλυνόμη.
Ἀυτονόη.
Λυσιάνασσα.
Εὐάρνη.
Ψαμάθη.
Μενίππη.
Νησώ.
Εὐπόμπη.
Θεμιςώ.
Προνόη.
Νημερτής.

Ὁ μ ή ρ ο υ.

Δυναμένη.
Δεξαμένη.
Ἀμφινόμη.
Καλλιάνειρα.
Δωρίς.
Πανόπη.
Γαλάτεια.
Νημερτής.
Αψευδής.
Καλλιάνασσα.
Κλυμένη.
Ἰάνειρα.
Ιάνασσα.
Μαίρα.
Ὠρείθυια.
Αμάθεια.

Ἀ π ο λ λ ό δ ω ρ ο ν.

Πληξαύρη.
Εὐκράτη.

Γλαυκοθόη.
Ναυσιθόη.
Ἀλίη.
Ἐρατώ.
Σαώ.
Ἀμφιτρίτη.
Εὐνίκη.
Θέτις
Εὐλιμένη.
Ἀγαυή.
Εὐδώρη.
Δωτώ.
Φέρουσα.
Γαλάτεια.
Ἀκταίη.
Πρωτομέδουσα.
Ἱπποθόη.
Λυσιάνασσα.
Κυμώ.
Πιόνη.
Ἁλιμέδη.

Πρωτώ.
Καλυψώ.
Πανόπη.
Κραντώ.
Νεόμηρις.
Ἱππονόη.
Δηϊάνειρα.
Πολυνόη.
Αὐτονόη.
Μελίη.
Διώνη.
Ἰσαίη.
Δηρώ.
Εὐαγόρη.
Ψαμάθη.
Εὐμόλπη.
Ἰόνη.
Δυναμένη.
Κητώ.
Λιμνώρεια.

Καθ᾽ Ὑγῖνου.

Γλαύκη.
Θάλεια.
Κυμοδόκη.
Νησαία.
Σπειώ.
Θόη.
Κυμοθόη.
Ἀκταίη.
Λιμνώρεια.
Μελίτη.
Ἰαίρα.
Ἀμφιθώ.
Ἀγαυή.

Κλυμένη.
Ἰάνειρα.
Πανόπεια
Ἰάνασσα.
Μαίρα.
Ὠρείθυια.
Ἀμάθεια.
Δρυμώ.
Ξανθώ.
Λίγεια.
Φυλλοδόκη.
Κυδίππη.
Λυκωριάς.

Δωτώ.
Πρωτώ.
Φέρουσα.
Δυναμένη.
Δεξαμένη.
Ἀμφινόμη.
Καλλιάνασσα.
Δωρίς.
Πανόπη.
Γαλάτεια.
Νημερτής.
Ἀψευδής.
Κλειώ.
Βηρόη.
Ἐφύρη.
Ὦπις.
Ἀσία.
Δηϊόπεια.
Ἀρέθουσα.
Κλυμένη.
Κρηνίς.
Εὐρυδίκη.
Λευκοθόη.

Ὁ μὲν οὖν Ὀρφεὺς, λέγει μὲν ὅτι ἦσαν πεντήκοντα, δὲν ἀριθμεῖ ὅμως αὐτὰς κατ᾽ ὄνομα. Ὁ δ᾽ Ἡσίοδος καὶ λέγει καὶ ἀριθμεῖ πεντήκοντα. Ὁ δ᾽ Ὅμηρος ἀριθμὸν μὲν δὲν διορίζει, τελευτῶν δὲ λέγει, ὅτι ἦσαν καὶ ἄλλαι. Ὁ δ᾽ Ἀπολλόδωρος ὁ ἀντιγράψας τὸν Ἡσίοδον, ἀριθμὸν μὲν δὲν λέγει, ἀριθμεῖ δὲ τεσσαράκοντα πέντε μόνον. Ὁ δὲ Ὑγῖνος τεσσαράκοντα ἐννέα. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν αὐτὰς ἀνωνύμως ἑκατὸν (α).

Τὰ ὀνόματα δὲ αὐτὰ δηλοῦσι τὴν σημασίαν, καὶ τὴν θεότητα τῶν Νηρηΐδων· οἷον, Σαὼ, ἡ σώζουσα τοὺς πλέοντας. Ἁλιμήδη, ἡ φροντίζουσα περὶ τῆς Θαλάσσης. Ὁμοίως καὶ ἡ Νησὼ, Ἀκταίη, Ἠϊόνη, αἱ προστάτιδες τῶν Νήσων, Ἀκτῶν, καὶ Ἠϊόνων. Προνόη, ἡ προνοοῦσα τὴν σωτηρίαν τῶν πλεόντων· Λειαγόρη καὶ Εὐαγόρη αἱ ὁδηγοῦσαι τοὺς πλωτῆρας εἰς ἐπικερδῆ καὶ πλουσίαν ἀγοράν. Κυματολήγη, ἡ παύουσα τὰ κύματα. καὶ τ. λ.

Αἱ Νηρηΐδες λοιπὸν ἦσαν Νύμφαι τῆς Θαλάσσης ὡραιόταται, καὶ δὲν ὑπέφερον νὰ ἀκούσωσιν ὡραιοτέρας

(α) Ὀρφ. ὕμν. Κγ΄. Ἡσίοδ. Θ. 243. Ἀπολλόδ. Α΄. β΄. 7. Ὑγῖν. προοιμ. 7. Ὅμηρ. Ἰλ. Σ. 39. Πλάτ. Κριτ. 1105. Προπερτ. Γ΄. Ἐλεγ. ς΄. 67.

αὐτῶν θνητὴν γυναῖκα· ὅθεν ἐτιμώρησαν τὴν Κασσιέπειαν, ἐπειδὴ ἐκαυχήθη ὅτι ἦτον ὡραιοτέρα. Μὲ τὰς Οὐρανίας Θεὰς ὅμως δὲν ἐτόλμων νὰ ἀντεξετάζωνται· ἐπειδὴ ὅτε ἔῤῥιψεν ἡ Ἔρις τὸ μῆλον, εὑρέθησαν καὶ αὗται ἐκεῖ· πλὴν ἐσιώπησαν. Αὗται λοιπὸν εἶχον ἀπόλυτον δύναμιν, νὰ ταράττωσι καὶ καταπραΰνωσι τὴν Θάλασσαν, καὶ ἐφαίνοντο πότε μὲν εἰς τὰ κύματα τρέχουσαι, ἢ καθήμεναι, πότε δὲ εἰς τὰς κογχύλας καθήμεναι καὶ πλέουσαι, πότε δὲ ἐπὶ τῶν ἰχθύων, καὶ πότε καθήμεναι εἰς τὰς παραθαλασσίους πέτρας ἐξήραινον τὴν κόμην αὐτῶν· εἶχον δὲ κόμην μακρὰν καὶ πράσινον· πότε δὲ ἔπαιζον καὶ ἐχόρευον περὶ τοὺς γονεῖς αὐτῶν· ἦσαν δὲ ἀείποτε περιχαρεῖς, χαίρουσαι διὰ τὴν ἀθανασίαν καὶ ὡραιότητα αὐτῶν. Εἶχον ὅμως καὶ ἄλλην ἐπιστασίαν, νὰ παρευρίσκωνται περὶ τὰς ἁμάξας τῶν μεγάλων Θαλασσίων Θεῶν· ὡς τοῦ Ποσειδῶνος, Τρίτωνος καὶ τῶν λοιπῶν. Ὁ Ἡσίοδος περιγράφει ἀμήχανον τὸ κάλλος αὐτῶν. Ἐζωγράφιζον λοιπὸν αὐτὰς κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον. Εὑρέθησαν ὅμως καὶ ἐπὶ συνωρίδων ἐζωγραφισμέναι· οἷον, ἐφ᾽ ἅρματος ὑπὸ δύο ἵππων συρομένου. Ὁ Ὀρφεὺς γράφει εἰς αὐτὰς τὸν εἰκοστὸν τρίτον ὕμνον, ὅπου πρὸς τοῖς ἄλλοις λέγει, ὅτι αὗται ἐδίδαξαν πρῶτον τὴν τελετὴν τοῦ Διονύσου καὶ τῆς Περσεφόνης (α).

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τῆς Θέτιδος.

Ἡ Θέτις ἦτον θυγάτηρ τοῦ Νηρέως καὶ τῆς Δω-

(α) Κάτυλ. ΞΕ΄. 15. Λουκιαν. Δ. Θ. Ις΄. ΚΒ΄. Ἀπολλόδ. Β΄. δ. 3. Ἡσίοδ. Θ. 252. 241. 247. 251. Πανσαν. Ἠλιακ. Πρότ. ΙΘ΄. 2.

ρίδος, καὶ μία τῶν Νηρηΐδων. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτου θυγάτηρ τοῦ Χείρωνος, καὶ κατ' ἄλλους, τοῦ Ἄκτορος. Ἀνέθρεψε δ' αὐτὴν ὁ Ὠκεανὸς καὶ ἡ Τηθὺς, ἢ κατ' ἄλλους, ἡ Ἥρα, ἥτις ἠγάπησεν αὐτὴν καθ' ὑπερβολὴν, διὰ τὴν εὐφυΐαν, ὡραιότητα, καὶ ἄλλα πολλὰ προτερήματα αὐτῆς. Ὅθεν ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Ἀπόλλων ἐφιλονείκησαν περὶ αὐτῆς· ὑπερίσχυσεν ὅμως ὁ Ζεὺς, καὶ κατεδίωκεν αὐτὴν βιαίως. Ἀλλ' αὐτὴ ἀπέφευγε τοῦτο, εὐλαβουμένη τὴν τροφὸν αὐτῆς Ἥραν. Ὅθεν ἔτρεχεν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, καὶ διέβη καὶ τὸν Καύκασον. Ἀκολουθῶν δὲ καὶ ὁ Ζεὺς, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ τὴν φθάσῃ, ἐπειδὴ ἦτον πολὺ ταχύπους, ἦλθεν εἰς τὸν Καύκασον, ὅπου εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Προμηθεὺς, νὰ παύσῃ, ὡς εἴρηται ἐκεῖ, καὶ οὕτως ἔπαυσε. Κατ' ἄλλους δὲ, αὐτὴ ἡ Θέτις ἔλεγε πρὸς τοὺς ἐραστὰς αὐτῆς, ὅτι τὸ γεννηθησόμενον ἐξ αὐτῆς τέκνον, μέλλει νὰ γένῃ ἀνδρειότερον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ δυνάστης τοῦ Οὐρανοῦ· καὶ διὰ τοῦτο ἀφέθη καὶ ὁ Ποσειδῶν, καὶ ὁ Ἀπόλλων (α).

Ὀργισθεὶς οὖν ὁ Ζεὺς, ἀπεφάσισε νὰ δώσῃ αὐτὴν γυναῖκα εἰς θνητὸν ἄνδρα, διὰ ἀτιμίαν. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Πηλεὺς ἦτον τότε ὁ ἐπισημότατος τῶν Ἡρώων, προέκρινεν αὐτόν. Ἀλλ' ἡ Θέτις δὲν ἤθελε θνητὸν ἄνδρα. Ὅθεν μετεμορφοῦτο εἰς διαφόρους μορφὰς, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ὑπανδρείας ταύτης. Ὁ Πηλεὺς ὅμως συμβουλευθεὶς ὑπὸ τοῦ Χείρωνος, ἢ κατ' ἄλλους, ὑπὸ τοῦ Πρωτέως, κατέλαβεν αὐτὴν κοιμωμένην εἰς ἓν ἄντρον παραθαλάσσιον τῆς Ἰωλκοῦ ἐν τῷ Πελασγικῷ κόλπῳ, ὅπου ἐξήρχετο ἐκ τῆς Θαλάσσης ἐπὶ Δελφῖνος καθημένη, καὶ ἀνεπαύετο. Λαβὼν οὖν αὐτὴν σφικτὰ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, δὲν τὴν ἀφῆκε, κατὰ τὴν ῥηθεῖσαν πα-

---

(α) Ἡσίοδ. Θ. 244. Δικτ. ς'. ζ'. Σχολ. Ἀπολλων Α'. 558. Δ'. 816. Ἐπίχαρμ. παρ. Ναταλ. Η'. β'. Πίνδαρ. Ἰσθμ. Η'. 67. Ἀπολλόδ. Γ'. ιβ'. 5. Αἰσχύλ. παρ. Τζέτζ. ἐν Λυκόφρον. 178. Υγῖν. μύθ. 54. Ἰωνικ. 225.

ραγελίαν, ἕως οὗ ἔλαβε πάλιν τὴν φυσικὴν αὐτῆς μορφήν. Ἐπειδὴ, ὅτε αὐτὴ μετεμορφοῦτο εἰς πτηνὸν, ἐκεῖνος ἔσφιγγε τὸ πτηνόν· ὁμοίως καὶ εἰς τὰς ἄλλας μορφάς· ὅτε δὲ μετεμορφώθη εἰς Τίγριν, τότε φοβηθεὶς ἀφῆκεν αὐτήν· ἐγκαρδιωθεὶς ὅμως ὑπὸ τοῦ Πρωτέως, ὅςτις παρίςατο θεωρῶν τὸν ἀγῶνα τοῦτον, συνέλαβεν αὐτὴν πάλιν, καὶ δὲν τὴν ἀφῆκε πλέον. Τέλος δὲ μετὰ πολλὰς μεταμορφώσεις, μετεμορφώθη εἰς Σηπίαν, καὶ τότε ἐμίγη αὐτῇ εἰς τὸ σχῆμα τοῦτο, καὶ ὕςερον ἀνέλαβε τὴν φυσικὴν μορφήν. Ἀπὸ τούτου τοίνυν τοῦ συμβεβηκότος ὠνομάσθη Σηπιὰς τὸ ἀκρωτήριον τῆς Θεσσαλικῆς Μαγνησίας· ἐπειδὴ, κατ' ἄλλους, ἐκεῖ συνέβησαν τὰ ῥηθέντα, ὅπου ἔφθασεν αὐτὴν φεύγουσαν. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐδέχθη ἄνδρα τὸν Πηλέα, ἄνευ τῶν τοιούτων ἀνθιςάσεων. Κατ' ἄλλους δὲ, ἔλαβεν αὐτὴν ἐκ τῆς Φθίας, καὶ τὴν ἔφερεν εἰς τὴν Φάργαλον πόλιν τῆς Θεσσαλίας, καὶ ἔπειτα εἰς τὴν πόλιν Θετίδειον ἀπ' αὐτῆς ὀνομασθεῖσαν (α).

Μετὰ δὲ ταῦτα ἑώρτασαν τοὺς θρυλλουμένους γάμους τοῦ Πηλέως καὶ τῆς Θέτιδος εἰς τὸ Πήλιον ὄρος ἐν τῷ ἄντρῳ τοῦ Χείρωνος, ὅπου ἐσυνάχθησαν ὅλοι οἱ Θεοὶ, τοὺς ὁποίους ἐκάλεσεν ὁ Ζεύς· ἡ δὲ Ἥρα ἐπιςατοῦσα ὡς μήτηρ, ἐκάλεσεν ὅλας τὰς Θεὰς, ἐκτὸς τῆς Ἔριδος, διέταξε καὶ πάντα τὰ εἰς τὸν γάμον ἀναγκαῖα. Αὐτὴ ἐκράτησε καὶ τὴν νυμφικὴν λαμπάδα, κατὰ τὴν τότε συνήθειαν. Ἐπειδὴ αἱ μητέρες τῶν νυμφευομένων ἐκράτουν τὸ νυμφικὸν φῶς καὶ νυμφικὴν λαμπάδα λεγομένην, ἢ δᾷδα, ὅτε ἐγίνετο ἡ τελετὴ τοῦ γάμου· ὁ δὲ Ποσειδῶν προσέταξεν, ἵνα κρατῇ τὴν Θάλασσαν ἡ Νηρηῒς Γαλήνη ἥσυχον καὶ γαληνιῶσαν, ἕως νὰ ἑορτασθῶσιν οἱ γάμοι. Οἱ δὲ Θεοὶ ἐφιλοδώρησαν τὸν Πηλέα μὲ διάφορα δῶρα. Ὁ μὲν γὰρ Ζεὺς ἔδωκε

(α) Τζέτζ. αὐτόθ. 175. Ἰωνιά. Ἀπολλόδ. καὶ Νατάλ. αὐτόθι. Ὀβιδ. Μετ. ΙΑ'. 221. Φαβωρῖν. ἐν Σηπιᾷ.

τῇ Θέτιδι τὰ πτερὰ τῆς Ἄρκης· ἡ δὲ Ἀφροδίτη ἔδωκεν εἰς τὸν Πηλέα φιάλην χρυσῆν, εἰς τὴν ὁποίαν ἦτον ὁ Ἔρως γεγλυμμένος· ἡ Ἥρα χλαμύδα βασιλικήν, ἡ Ἀθηνᾶ αὐλούς. Ὁ δὲ Νηρεὺς Κοιτίδα (κουτίον), ἥτις εἶχε τὸ θεῖον ἅλας λεγόμενον, τὸ ὁποῖον μετεχειρίζοντο οἱ Θεοί, καὶ εἶχε δύναμιν νὰ κινεῖ τὴν ὄρεξιν, καὶ τὴν χώνευσιν· ὅθεν καὶ τὸ „Πάσσε δ' ἁλὸς θείοιο„. Ὁ δὲ Ποσειδῶν ἔδωκεν αὐτῷ τότε τοὺς δύο πολυτίμους καὶ πολυθρυλλήτους ἵππους, τὸν Ξάνθον καὶ Βάλιον· ὁ Ἥφαιςος μάχαιραν, καὶ ὁ Χείρων δόρυ μέλινον, καὶ οἱ ἄλλοι ἄλλα. Τέλος δέ, ὁ Ποσειδῶν καὶ ἡ Ἀμφιτρίτη νυμφαγωγοὶ ὄντες, παρέπεμψαν αὐτοὺς εἰς τὸν νυμφικὸν θάλαμον. Ἐν ᾧ δὲ εὐωχοῦντο οἱ Θεοί, καὶ ὁ Ἀπόλλων ἐκιθάριζεν, αἱ δὲ Μοῦσαι ἔψαλλον, ἔρριψεν ἡ Ἔρις τὸ ὀλέθριον ἐκεῖνο μῆλον, καὶ κατετάραξε τὴν εὐωχίαν, ἀγανακτήσασα, ἐπειδὴ δὲν ἐκάλεσαν καὶ αὐτὴν εἰς τὸν γάμον (α).

Ἐγέννησε λοιπόν, κατὰ μέν τινας, ἓξ τέκνα, καὶ ἕβδομον τὸν Ἀχιλλέα ἐκ τοῦ Πηλέως. Καὶ τὰ μὲν ἓξ ἐφόνευσεν, αἰσχυνομένη νὰ τρέφῃ θνητὰ τέκνα, ἐκ θνητοῦ ἀνδρός· τὸν δὲ Ἀχιλλέα ἤθελε νὰ ἀπαθανατίσῃ. Κατ' ἄλλους δέ, πρῶτον καὶ ὕςατον ἐγέννησε τὸν Ἀχιλλέα, καὶ διὰ νὰ τὸν ἀπαθανατίσῃ, ἔκαιε τὰς θνητὰς σάρκας αὐτοῦ τὴν νύκτα μυςικῶς, τὴν δὲ ἡμέραν ἤλειφε τὰ καυθέντα μέρη μὲ Ἀμβροσίαν· καὶ οὕτως ἐγίνοντο νέαι σάρκες ἀθάνατοι, δυνάμει τῆς Ἀμβροσίας. Ἐξυπνήσας δέ ποτε ὁ Πηλεύς, καὶ ἰδὼν τὸ βρέφος καιόμενον, αὐτὸ μὲν ἥρπασεν εὐθὺς ἐκ τοῦ πυρός, τὴν δὲ Θέτιν ἐπέπληξε πικρῶς. Κατ' ἄλλους δέ, δοκιμάζουσα νὰ ἀπαθανατίσῃ τοὺς πρώτους παῖδας εἰς λέβητας, ἢ εἰς πῦρ, ἐφόνευσεν αὐτοὺς ὅλους· ἔπειτα ἤθελε νὰ δοκιμάσῃ καὶ τὸν Ἀχιλλέα. Ὁ Πηλεὺς ὅμως τὴν ἐμπόδισε. Κατ' ἄλλους δέ, ἐπειδὴ αὐτὴ ἦτον ἀ-

---

(α) Τζέτζ. αὐτόθι. Λουκιαν. Δ. Ἐνάλ. Ε'. Πτολεμ. Ἡφαις. ς'.

θάνατος καὶ ὁ Πηλεὺς θνητὸς, ἐδοκίμαζε τοὺς παῖδας μὲ τοιαύτας δοκιμὰς, νὰ μάθη, ἂν γίνωνται ἐξ αὐτῆς ἀθάνατοι, ἢ ἐκ τοῦ Πηλέως θνητοί. Καὶ διὰ τοῦτο ἐπέπληξεν αὐτήν. Ὅθεν αὐτὴ λυπηθεῖσα, καὶ διὰ τὴν ἐπίπληξιν, καὶ διότι δὲν ἐξετέλεσε τὸν σκοπὸν αὐτῆς, ἀφῆκε τὸν Ἀχιλλέα βρέφος, καὶ ἔφυγεν εἰς τὰς ἀδελφὰς αὐτῆς Νηρηΐδας εἰς τὴν Θάλασσαν, καὶ πλέον δὲν ἐπέστρεψεν. Ὁ δὲ Πηλεὺς ἔφερε τὸν Ἀχιλλέα εἰς τὸν Χείρωνα, νὰ τὸν ἀναθρέψη, καὶ νὰ τὸν παιδαγωγήση (α). Κατά τινας δὲ, ἦτον ἐγκαστρωμένη τὸν Ἀχιλλέα ἐκ τοῦ Διὸς, ὅτε ἔλαβεν ἄνδρα τὸν Πηλέα.

Ἐφρόντιζεν ὅμως ἡ Θέτις πάντοτε διὰ τὸν Ἀχιλλέα. Ὅθεν ἔκρυψεν αὐτὸν εἰς τὸν παρθενῶνα τοῦ Λυκομήδους· ἔπειτα δὲ κατεσκεύαζε τὰ ὅπλα αὐτοῦ εἰς τὸν Ἥφαιστον. Καὶ τότε, κατά τινας, ὅτε ἐξηπάτησε τὸν Ἥφαιστον, καὶ ἔφυγε μὲ τὰ ὅπλα, ὡς εἴρηται ἐκεῖ, ἔρριψε τὸ σφυρίον ὁ Ἥφαιστος, καὶ τὴν ἐπλήγωσεν εἰς τὸν πόδα· ὅθεν ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ ἰατρεύθη, ἥτις ὠνομάσθη ἔκτοτε Θετίδειον. Ἔδειξε δὲ καὶ πολλὰς ἀρετὰς ἡ Θέτις. Ἐπειδὴ, πρῶτον μὲν ἔλαβε καὶ ἀνέθρεψε τὸν Ἥφαιστον, εἶτα ἠλευθέρωσε τὸν Δία ἐκ τοῦ κινδύνου τῆς συνωμοσίας· τρίτον, ἐδέχθη τὸν Διόνυσον, καταδιωκόμενον ὑπὸ τοῦ Λυκούργου· ἔτι δὲ, ἐβοήθησε καὶ τοὺς Ἀργοναύτας εἰς μερικοὺς κινδύνους (β).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τοῦ Ὠκεανοῦ.

Ὁ Ὠκεανὸς ἦτον υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς

(α) Τζέτζης. αὐτόθ. 178. Ἀπολλόδ. Γ'. ιγ'. 5. Σχόλ. Ἀπολλων. Δ'. 816. Πτολεμ. Ἡφαιστ. ς'. Hyene. II. L. XII. v. 350. T. p. 535. καὶ Μεναλιππίδ. VI. παρ. αὐτῷ.

(β) Τζετζ. αὐτόθ. 175.

καὶ ὁ πρεσβύτατος τῶν Τιτάνων. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον υἱὸς τοῦ Αἰθέρος καὶ τῆς Ἑςίας. Οὗτος ἦτον, κατά τινας, ὁ ἀρχαιότατος τῶν Θεῶν, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐγεννήθησαν οἱ ἄλλοι Θεοὶ, καὶ οἱ ἄνθρωποι. Ἐνομίζετο δὲ Θεὸς καὶ ἔφορος τῆς ἔξω μεγάλης Θαλάσσης, ὡς δηλοῖ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἔλαβε τὴν δυναςείαν ταύτην παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Οὐρανοῦ· διὰ τοῦτο δὲν ἐπανεςάτησε καὶ αὐτὸς κατὰ τοῦ Οὐρανοῦ, ὡς οἱ ἄλλοι Τιτᾶνες· ἔτι δὲ ἐνόμιζον, ὅτι διέτριβε κατὰ τὴν Αἰθιοπίαν, ὅπου ἤρχοντο συνεχῶς καὶ οἱ ἄλλοι Θεοὶ ὡς εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ, καὶ νὰ μεθέξωσι καὶ ἐκεῖνοι τῶν ἐκεῖ γενομένων θυσιῶν καὶ εὐωχιῶν. Ἔλαβε δὲ γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Τηθὺν, καὶ αὐτοὶ ἀνέθρεψαν τὴν Ἥραν. Ἔτι δὲ λέγουσιν, ὅτι αὐτὸς μετεχειρίσθη πρῶτος νόμιμον γάμον, καὶ γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, ὡς λέγει καὶ ὁ Ὀρφεύς.

„Ὠκεανὸς πρῶτος καλιρρόος ἦρξε γάμοιο.
„Ὅς ῥα κασιγνήτην ὁμομήτορα Τηθὺν ὄπυιεν.

Ἐκ τῆς ὁποίας ἐγέννησεν ὅλους σχεδὸν τοὺς ἐπισήμους ποταμοὺς τῆς οἰκουμένης, καὶ τρεῖς χιλιάδας θυγατέρας· πλὴν γνωρίζονται μόνον αἱ ἑξῆς παρ' Ἡσιόδῳ ἀναφερόμεναι.

Πειθώ.
Ἀδμήτη.
Ἰάνθη.
Ἠλέκτρη
5 Δωρίς.
Πρυμνώ.
Οὐρανίη.
Ἱππώ.
Κλυμένη
10 Ῥοδία.
Καλλιρόη.
Ζευξώ.
Κλυτίη.
Ἰδυῖα.

Κερκηΐς.
Πλωτώ.
Περσηΐς.
Ἰάνειρα.
Ἀκάςη.
Ξάνθη.
Πετραίη.
Μενεσθώ.
Εὐρώπη.
Μῆτις.
Εὐρυνόμη.
Τελεσθώ.
Κρισίη.
Ἀσία.

15 Πασιθόη.
Πληξαύρη.
Γαλαξαύρη.
Διώνη.
Μιλόβοσις.
20 Θόη.
Πολυδώρη.
Καλυψώ.
Εὐδώρη.
Τύχη.
Ἀμφιρώ.
Ὠκυρόη.
Στύξ.

Καὶ αὗται ὠνομάζοντο Νύμφαι Ὠκεανίδες, καὶ εἶχον τὴν ἐπιςασίαν τῶν ὑδάτων, ὡς καὶ αἱ Νηρηΐδες (α).

Ἐκτὸς δὲ τῆς Τηθύος, δίδουσιν αὐτῷ τινὲς καὶ ἄλλας δύω γυναῖκας, τὴν Πομφολύγην καὶ Παρθενόπην· καὶ ἐκ μὲν τῆς Πομφολύγης ἐγέννησε τὴν Ἀσίαν καὶ Λιβύαν· ἐκ δὲ τῆς Παρθενόπης, τὴν Εὐρώπην καὶ Θρᾴκην. Ἄλλοι δὲ λέγουσι θυγατέρας αὐτοῦ καὶ τὴν Εἰδοθέαν, Ἀλθαίαν, Ἀδράςειαν, Αἴθραν, Πλειόνην καὶ Φιλυραν· καὶ ὑιοὺς τὸν Νηρέα, Πρωτέα καὶ Τρίτωνα (β).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν γέροντα μὲ κεφαλὴν Ταύρου, καὶ ἐφ᾽ ἁμάξης καθήμενον, τὴν ὁποίαν ἔσυρον τὰ Κήτη. Οἱ δὲ Τρίτωνες προεπορεύοντο σαλπίζοντες, καὶ αἱ Νύμφαι καὶ αἱ Φῶκαι ἦσαν περὶ τὴν ἅμαξαν ὁδηγούμεναι ὑπὸ τοῦ Πρωτέως τοῦ ποιμένος αὐτῶν. Ὅθεν ὁ Εὐριπίδης λέγει αὐτὸν Ταυρόκρανον. Ἐζωγράφιζον αὐτὸν καὶ εἰς τὸ ὕδωρ καθήμενον, καὶ διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς εἰς ὑδρίαν ἐπερειδόμενον, καὶ διὰ τῆς ἄλλης ῥάβδον κρατοῦντα, καὶ μικρὰ κέρατα εἰς τὴν κεφαλὴν ἔχοντα· ἐνίοτε δὲ εἰς Κῆτος καθήμενον (γ).

Ὅλους τοὺς ποταμοὺς ἐζωγράφιζον ὡς Ταύρους,

(α) Ἀπολλόδ. Α΄. α΄. 3. Ἡσίοδ. Θ. 133. 337. Ὑγῖν. Προοιμ. 2. Βοκάσ. Ζ΄. α΄. Νατάλ. Η΄. α΄. Ὀβίδ. Μετ. Β΄. 531. 538. Ὁμηρ. Ἰλ. Α. 423. Ξ. 201. Ὀρφ. Ὑμν. 82. καὶ Ἀποσπασμάτ. ΙΔ΄.

(β) Ἀνδρόνικ. Ἁλικαρνασ. παρ. Τζέτζ. ἐν Λυκόφρον. 1283. Βοκάσ. αὐτόθι.

(γ) Εὐριπίδ. Ὀρέσ. 1378. Θεοδοντ. παρ. Βοκασ. Ζ΄. α΄. Begeri. Thes. Brand. T. I. 74. Μοντφαυ. Α΄. ϛ΄. 5.

διὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς ὁρμῆς, καὶ τῆς βοῆς· ὅθεν ἐζωγράφιζον καὶ αὐτὸν οὕτως, ἐπειδὴ ἐνόμιζον καὶ αὐτὸν ποταμὸν μέγιςον, πηγὴν ὅλων τῶν ἄλλων, καὶ περιζωνύοντα τὴν γῆν κατὰ τὸ, Ὠκεανὸς Κόσμου ἐναγκάλισμα, θαλάσσιον ςεφάνωμα, ἁλμυρὸς δεσμὸς, Ἀτλαντικὸς ζωςὴρ, πάσης φύσεως περίδρομος, οἰκουμένης κάτοχος. Ταραττόμενος δὲ ὑπὸ τῶν ἀνέμων ῥίπτει τὰ κύματα αὐτοῦ εἰς τοὺς σκοπέλους καὶ ἀκτὰς, ὅπου ἀποτελοῦσι κρότον καὶ βοὴν φοβερὰν καὶ ὁμοίαν μὲ τὴν φωνὴν τοῦ Ταύρου. Κάθηται ἐφ' ἁμάξης, ὡς περιφερόμενος δηλονότι περὶ τὴν γῆν. Τὰ δὲ Κήτη καὶ αἱ φῶκαι, ἐπειδὴ διατρίβουσιν εἰς τὸν Ὠκεανον. Οἱ δὲ Τρίτωνες καὶ τὸ σάλπισμα δηλοῦσι τὴν ταραχὴν τῆς θαλάσσης· αἱ δὲ Νύμφαι τὴν λευκότητα τῶν σχιζομένων κυμάτων καὶ ὡς πρόβατα μακρόθεν φαινομένων. Μὲ τὴν ῥάβδον δὲ φοβερίζει τὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα τότε ἤθελον νὰ πλεύσωσιν εἰς αὐτόν· ὅθεν δὲν ἐτόλμων νὰ περάσωσι τὰς ςήλας τοῦ Ἡρακλέους, ἐπειδὴ ἔβλεπον τὴν ῥάβδον. Ὁ Ὀρφεὺς γράφει τὸν ΙΒ'. ὕμνον εἰς αὐτὸν (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τοῦ Ποσειδῶνος.

Ὁ Ποσειδῶν ἦτον υἱὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ῥέας, καὶ κατέπιε καὶ αὐτὸν ὁ Κρόνος, ἔπειτα τὸν ἐξήμεσε πάλιν μὲ τοὺς ἄλλους παῖδας, ὡς εἴρηται ἐκεῖ. Κατ' ἄλλους δὲ, ὅτε ἐγέννησεν αὐτὸν ἡ Ῥέα, εἶπε πρὸς τὸν Κρόνον, ὅτι ἐγέννησεν ἵππον· καὶ οὕτως ἔδωκε πῶλον ἵππου καὶ κατέπιεν ὁ Κρόνος. Αὐτὸν δὲ ἔδωκεν εἴς τινας ποιμένας καὶ τὸν ἀνέθρεψαν μὲ τὰ ἀρνία· καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη ἡ πηγὴ ἐκείνη Ἄρνη οὐ μακρὰν τῆς πόλεως

(α) Βόσ. Θεολογ. Β. 77. Θ'. 35.

Νεσάνης· ἐπειδὴ ἔβοσκον περὶ αὐτὴν τὰ ἀρνία. Ὁμοίως ὠνομάσθη Ἄρνη, ἢ Ἀρνώ, καὶ ἡ ἀναθρέψασα αὐτὸν τρόφὸς, παρὰ τὸ ἀρνοῦμαι. Διότι ἐνοήσας ὁ Κρόνος τὴν ἀπάτην τῆς Ῥέας, ἠρώτησεν αὐτὴν περὶ τοῦ παιδὸς· ἐκείνη δὲ ἀρνηθεῖσα, ὠνομάσθη Ἄρνη· ἀπ' αὐτῆς ὠνομάσθη καὶ ἡ Ἄρνη πόλις τῆς Βοιωτίας, κατά τινας. Κατ' ἄλλους δὲ, ἔκρυψεν αὐτὸν ἡ Ῥέα εἰς τὰ ὕδατα τῆς Θαλάσσης, ὅτε ἐγεννήθη. Κατ' ἄλλους δὲ, τὸ ὄνομα τοῦ Ποσειδῶνος ἦλθεν ἐκ τῆς Λιβύας εἰς τὴν Ἑλλάδα (α).

Ἔλαβε δὲ καὶ αὐτὸς τὴν Τρίαιναν παρὰ τῶν Κυκλώπων εἰς τὴν μεγάλην Τιτανομαχίαν, καὶ μεταχειρισθεὶς αὐτὴν ἐπιτηδείως, εὐδοκίμησεν. Ὁμοίως καὶ εἰς τὴν Γιγαντομαχίαν ἐφόνευσε τὸν Πολυβώτην. Ἔλαβε δὲ ὕστερον τὸ βασίλειον τῆς Θαλάσσης, καὶ τῶν Νήσων, μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Κρόνου. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Κρόνος ἔδωκεν αὐτῷ, βασιλεύων ἔτι, τὴν δυναστείαν τῆς Θαλάσσης. Ἐπειδὴ ὅμως ὕστερον ἐφωράθη καὶ αὐτὸς συνομότης κατὰ τοῦ Διὸς, ἐξωρίσθη ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ κατήντησε μισθωτὸς τοῦ Λαομέδοντος μὲ τὸν Ἀπόλλωνα, ὅπου ἔκτιζον τὰ τείχη τῆς Τρωάδος, καὶ ἐξηπάτησεν αὐτοὺς ὁ Λαομέδων. Ὅθεν ἀγανακτήσας, ἔπεμψε τὸ Κῆτος. Ὁμοίως ἔπεμψε καὶ ἄλλο εἰς τὴν Αἰθιοπίαν κατὰ τῆς Κασσιεπείας, χάριν τῶν Νηρηΐδων. Ἐπλημμύρησε καὶ τὴν Ἀττικὴν, ἐπειδὴ ἐκέρδισε τὴν κρίσιν ἡ Ἀθηνᾶ, ὡς εἴρηται ἐκεῖ. ἐξήρανε καὶ τὰς πηγὰς τῆς Ἀργολίδος, ἐπειδὴ ἐκέρδισεν ἡ Ἥρα τὴν κρίσιν, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἰνάχου, Κηφισσοῦ καὶ Ἀστερίωνος, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ. Ἐξοίστρησε τὴν Πασιφάην εἰς τὸν ἔρωτα τοῦ Ταύρου, ἐκρίθη καὶ μὲ τὸν Ἥλιον περὶ τῆς Κορίνθου καὶ ἔλαβε τὸν Ἰσθμόν. Ἐφιλονείκησε μὲ τὴν Ἀθηνᾶν καὶ περὶ τῆς Τροιζῆνος, καὶ εἶπεν ὁ Ζεὺς, νὰ ἔχωσιν αὐτὴν κοινήν. Ἐκάλεσε καὶ

(α) Ἡσίοδ. Θ. 453. Ἀπολλόδ. Α΄. 1. 3. Α΄. γ΄. 1. Παυσαν. Ἀρκαδικ. Η΄. 2. Τζέτζ. ἐν Λυκοφρ. 644. Ὑγῖν. μύθ. 130. Ἡρόδοτ. Εὐτέρπ. 50.

τὸν Ἄρην εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον, ἐπειδὴ ἐφόνευσε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀλιῤῥόθιον. Αὐτὸς ἔπεμψε καὶ τὸν ἄγριον καὶ φοβερὸν Ταῦρον ἐκ τῆς Θαλάσσης, ὅστις ἐξέπληξε τοὺς ἵππους τοῦ Ἱππολύτου. Τέλος δὲ, ἦλθεν εἰς φιλονεικίαν μὲ τὸν Ἥφαιςον καὶ Ἀθηνᾶν, περὶ τῆς ἐπιτηδειότητος, καὶ συνεφώνησαν νὰ ἐπιδειχθῶσι μὲ τὸ ἔργον. Ὅθεν ἔπλασαν, ὁ μὲν Ἥφαιςος ἄνθρωπον, αὐτὸς Ταῦρον, καὶ ἡ Ἀθηνᾶ οἶκον. Ἔπειτα κατέςησαν κριτὴν τὸν Μῶμον, ὅςτις ηὗρε σφάλματα εἰς ὅλα, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ.

Γυναῖκα μὲν ἐζήτησε πρῶτον τὴν Θέτιν, ὡς εἴρηται, ἔπειτα τὴν Ἀμφιτρίτην, τὴν ὁποίαν κατέπεισε μὲ μεγάλην δυσκολίαν, καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὴν Ῥόδον καὶ τὸν Τρίτωνα. Κατά τινας δὲ, καὶ τοὺς Κύκλωπας, Βρόντην, Στερόπην καὶ Πυράκμονα. Ἐκ δὲ τῶν παλλακίδων αὐτοῦ ἐγέννησεν ἄπειρα τέκνα.

Ἐκ μὲν τῆς Κανάκης θυγατρὸς τοῦ Αἰόλου ἐγέννησε τὸν Ὀπλέα, Νηρέα, Ἐποπέα, Ἀλωέα, καὶ Τρίοπα.

Ἐκ δὲ τῆς Ἰφιμεδείας θυγατρὸς τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Τρίοπος καὶ γυναικὸς τοῦ Ἀλωέως, καὶ ἐπομένως νύμφης αὐτοῦ καὶ ἐγγονῆς, ἐγγέννησε τὸν Ὦτον καὶ Ἐφιάλτην, τοὺς Ἀλωείδας καλουμένους.

Μεταμορφωθεὶς δὲ εἰς τὸ σχῆμα τοῦ Ἐνιπέως, καὶ ἐξαπατήσας τὴν Τυρὼ θυγατέρα τοῦ Σαλμωνέως, ἐγέννησε τὸν Πελίαν καὶ Νηλέα.

Ἐκ τῆς Εὐρώπης θυγατρὸς τοῦ Τιτυοῦ ἐγέννησε τὸν Εὔφημον. Ἐξ ἄλλης δέ τινος τὸν Ἐργῖνον· ἐκ τῆς Λιβύας τὸν Ἀγήνορα καὶ Βῆλον· ἐκ τῆς Κελαινοῦς τοῦ Ἄτλαντος τὸν Λύκον· ἐκ τῆς Ἱπποθόης τὸν Τάφιον· ἐκ τῆς Ἀλκυόνης τὸν Ὑπερήνορα, Ὑριεὸν, καὶ τὴν Αἴθουσαν· ἐκ τῆς Ἀρήνης τὸν Ἴδαν, καὶ ἐκ τῆς Χιόνης τὸν Εὔμολπον.

Ἐκ τῆς Δήμητρος τὸν ἵππον Ἀρείονα· ἐκ τῆς Ἀντιόπης τὸν Βοιωτὸν καὶ Ἕλληνα, ἐκ τῆς Εὐρυνόμης τὸν Βελλερεφόντην, ἐκ τῆς Θεμιςοῦς τὴν Λευκονόην, ἐκ τῆς Ἀρεθούσης τὸν Ἄβαντα, ἐκ τῆς Ἀγαμήδης

τὸν Δίκτυν, ἐκ τῆς Πιτάνης τὴν Εὐάδνην, ἐκ τῆς Οἰνόπης τὸν Μεγαρέα, ἐκ τῆς Καλύκης τὸν Κύκνον, ἐκ τῆς Ἀςυπαλαίας τὸν Εὐρύπυλον καὶ Ἀνταῖον, ἐκ τῆς Ἀμυμώνης τὸν Ναύπλιον, ἐκ τῆς Μολιόνης τὸν Ἄκτορα, ἐκ τῆς Μελίας τὸν Ἀμύκον, ἐκ τῆς Ἀλόπης τὸν Ἱππόθοον. Ἐκ τῆς Κηκλούσης τὸν Ἀσωπόν, ἐκ τῆς Βρύλης τὸν Ὠρίωνα, ἐκ τῆς Χρυσογόνης τὸν Μινύαν. Μεταμορφωθεὶς δὲ εἰς Δελφῖνα, καὶ βιάσας τὴν Μελανθὼ θυγατέρα τοῦ Δευκαλίωνος, ἐγέννησε τὸν Δελφῖνα.

Ἐκ τῆς Ἀφροδίτης ἐγέννησε τὸν Δρυκον, ἐκ τῆς Ἀλίςρης τὸν Ὠγύγην, ἐκ τῆς Σκαμανδροδίκης Κύκνον τὸν δεύτερον, ἐκ τῆς Μιδείας τὸν Ἀσπληδόνα, ἐκ τῆς Κλεοδώρας τὸν Παρνασσόν, ἐκ τῆς Μεδούσης τὸν Χρυσάορα καὶ Πήγασον, ἐκ τῆς Θοώσης τὸν Φόρκυνα, ἐξ ἄλλης Θοώσης θυγατρὸς τοῦ Φόρκυνος τὸν Πολύφημον, ἐκ τῆς Περιϐοίας τὸν Ναυσίθοον, ἐκ τῆς Γῆς τὰς Ἁρπυίας· ἐκ δὲ τῆς Κλιτώνης θυγατρὸς τοῦ Εὐήνου ἐγέννησεν εἰς μίαν τῶν Ἀτλαντίδων νήσων πεντάκις διδύμους ἀρσενικούς· τὸν Ἄτλαντα καὶ Γάδειρον, τὸν ὁποῖον ὠνόμαζον Εὔμηλον οἱ Ἕλληνες· τὸν Ἀμφήρην καὶ Εὐδαίμονα· τὸν Μνησέα καὶ Αὐτόχθονα· τὸν Κλάσιππον καὶ Νέςορα, καὶ τὸν Ἀξάην καὶ Διαπρεπῆ. (α) Μετεμορφώθη δὲ εἰς διαφόρους μορφὰς, καὶ ἐξηπάτησε τὰς ῥηθεῖσας γυναῖκας· τὰς δὲ μεταμορφώσεις αὐτοῦ, τοῦ Διὸς, τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Κρόνου, ἐκέντησεν ἡ Ἀράχνη εἰς τὸ ὕφασμα αὐτῆς, ὅτε ἐφιλονείκησε μὲ τὴν Ἀθηνᾶν.

Ἐκτὸς δὲ τούτων, λέγουσιν ὅτι ἐγέννησε καὶ τὸν Ἄονα, Δῶρον, Ἄλθηπον, Βούσιριν, τοὺς Τρίτωνας, τὸν Κτέατον, Εὔρυτον, Εὔφημον, Ἀλϐίωνα, Ἀμφίμαχον, Αλήϐιον, Δέρκυλον, ἢ Δέρκυνον, Ἀςραῖον, Μέλανα, Ἀκτορίωνα, Βοργίωνα, Κερκύονα, Κρόταινα, Κεχρέα, Κρόμον, Χίον, Λέγεγα, Λαμίαν, Ἀλιῤῥόθιον, Λαιςρυγό-

---

(α) Πλάτ. Κριτ. 1103.

να, Μεγαρέα, Μεσσάπουν, Νυκτέα, Μελίονα, Πελασγὸν, Ὀγχηςὸν, Φαίακα. Σίκουλον, Σικάνιον, Τάραντα, καὶ ἄλλους, περὶ τῶν ὁποίων ἐροῦμεν εἰς τοὺς οἰκείους τόπους. Ὅθεν καὶ δὲν σημειοῦμεν ἐνταῦθα τὰς πηγὰς ὅθεν ἐλήφθησαν.

Εἴρηται δὲ καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ὅτι ὁ Ποσειδῶν ἀλληγορεῖται εἰς τὴν θάλασσαν· ὅθεν καὶ διὰ τὴν βίαν, καὶ ἀκράτητον δύναμιν τῆς θαλάσσης, ἔπλασαν υἱοὺς τοῦ Ποσειδῶνος ὅλους τοὺς βιαίους καὶ μεγαλεπιβούλους. Ὁμοίως καὶ τοὺς ἐμπείρους ναυάρχους, καὶ τοὺς ἐλθόντας ἀγνώςους ἐκ τῆς θαλάσσης εἰς τὴν γῆν. Ἔτι δὲ, καὶ τοὺς πνιγέντας εἰς τὴν θάλασσαν. Ὅθεν ἡ τοσαύτη ἀπειρία τῶν τέκνων αὐτοῦ (α).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν γέροντα, γένεια λευκὰ, κόμην ξανθόλευκον, ὄμματα γλαυκὰ, καὶ πρόσωπον πότε μεν γαληνὸν, πότε δε ἄγριον ἔχοντα, καὶ δεσμὸν περὶ τὴν κεφαλὴν κατὰ τὸ μέτωπον, ὡς καὶ ὁ Ζεὺς· καὶ πότε μὲν γυμνὸν, πότε δὲ καὶ ἔνδυμα μελανόχροον φοροῦντα, καὶ τὴν Τρίαιναν κρατοῦντα. Καθήμενον εἰς κογχύλην ὡς εἰς ἄμαξαν, τὴν ὁποίαν ἔσυρον δύο θαλάσσιοι ἵπποι, ἔχοντες τὸ ἔμπροσθεν σχῆμα ἵππου, καὶ τὸ ὄπισθεν ἰχθύος, καὶ ὠνομάζοντο Εγκέλαδος καὶ Σθένων. Ἐνίοτε δὲ εἶχε καὶ τέσσαρας τοιούτους ἵππους, τοὺς εἰρημένους, καὶ τὸν Ἐριώλην καὶ Γλαῦκον, τοὺς ὁποίους λέγει ὁ Ὅμηρος χαλκόποδας, ὠκυπέτας, καὶ Χρυσότριχας. Εἶχε δὲ περὶ αὐτὸν τὸν Γλαῦκον, Παλαίμονα, τοὺς Τρίτωνας, τὴν Θέτιν, καὶ τὰς Νηρηΐδας. Ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπὶ Κήτους καθήμενον, ἢ καὶ ἱςάμενον, μὲ τὴν δεξιὰν Δελφῖνα κρατοῦντα, καὶ διὰ τῆς ἀριςερᾶς εἰς τὴν Τρίαιναν ἐπερειδόμενον. Καὶ πότε μὲν γυμνὸν, πότε δὲ ἐπὶ τῶν ὤμων ἔνδυμα ἔχοντα. Εὑρέθη ὅμως εἰς νομίσματα καὶ ἄλλως ποικι-

---

(α) Φουρνοῦτ. Κβ'. Σερβ. ἐν Βιργίλ. Αἰν. Ζ'. 691. Βοσσ. Θεολογ. Α'. ιε'.

λοτρόπως ἐζωγραφισμένος, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι· πλὴν γνωρίζονται τὰ σύμβολα (α).

Τὰ σύμβολα τῆς εἰκονογραφίας ταύτης εἶναι προφανῆ. Τὴν δὲ Τρίαιναν λέγουσι σύμβολον τῆς τρίτης χώρας, ἥτις εἶναι τὸ βασίλειον τοῦ Ποσειδῶνος· Διότι πρώτην χώραν λέγουσι τὸν Οὐρανὸν, δευτέραν τὸν Αέρα, καὶ τρίτὴν τὴν Θάλασσαν. Λέγουσιν ὅμως καὶ ἄλλα περὶ τούτου, ὡς ῥηθήσεται εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον.

Ὁ Ὅμηρος γράφει τὸν Κ', καὶ ὁ Ὀρφεὺς τὸν Ις'. ὕμνον εἰς αὐτόν· Καὶ οὗτος ἦτον ὁ πρώτιςος Θεὸς τῆς Θαλάσσης, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπετάττουτο πάντες οἱ ἄλλοι.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῆς Ἀμφιτρίτης.

Ἡ Ἀμφιτρίτη ἦτον, κατὰ μὲν τινας, θυγάτηρ τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Τηθύος. Κατ' ἄλλους δὲ, τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς. Καὶ κατ' ἄλλους, τοῦ Νηρέως καὶ τῆς Δωρίδος, καὶμία τῶν Νηρηΐδων. Ἦτον δὲ ἀποφασισμένη νὰ μείνη παρθένος. ἀλλ' ὁ Ποσειδῶν ἰδὼν αὐτὴν ποτὲ παίζουσαν μὲ τὰς ἄλλας Νύμφας εἰς τὴν Νάξον, τὴν ἐζήτησεν γυναῖκα, καὶ σχεδὸν τὴν ἐβίαζεν. Αὐτὴ δέ μὴ θέλουσα, ἔφυγεν εἰς τὸν Ἄτλαντα καὶ ἐκρύβη, ὥςε ὁ Ποσειδῶν ἔςειλε πανταχοῦ νὰ τὴν εὕρῃ, πλὴν ἐςάθη ἀδύνατον. Τέλος δὲ, ὁ Δελφῖν, εἷς τῶν πολλῶν ἀπεςαλμένων, ἐλθὼν εἰς τὰς Ἀτλαντίδας νήσους, τὴν ηὗρε, καὶ τὴν κατέπεισε νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν Ποσειδῶνα· καὶ οὕτως ἔλαβεν αὐτὴν γυναῖκα ὁ Ποσειδῶν, καὶ ἐγέννησε τὸν Τρίτωνα καὶ τὴν Ῥόδον. Ἐτίμησε δὲ αὐ-

---

(α) Φουρνοῦτ. Κβ'. Νόν. Μβ'. 19. Κικέρ. Φυσ. Θ. Α'-Λ'. 1173. Ρόσσ. Θεολογ, Η'. Ιη'. Σβέρτ. ἐν Πανθέῳ. 45. Ὅμηρ. Ἰλ. Ν. 24. Ἀλβρικ. οἰκ. ις'. Ὀρφ. Ὕμν. ις'.

τὴν ὁ Ποσειδῶν, καὶ κατέστησε κοινωνὸν τοῦ βασιλείους καὶ μάλιστα ἔδωκεν εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς ὅλας τὰς Φώκας τῆς θαλάσσης. Ὅθεν διέταξεν αὐτὴ τὸν Πρωτέα ποιμένα τῶν Φωκῶν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ποσειδῶν ἠγάπησεν ὕστερον τὴν Σκύλλαν, ἡ Ἀμφιτρίτη ζηλοτυπήσασα μετεμόρφωσεν αὐτὴν εἰς τέρας, ὡς ῥηθήσεται (α).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν ὡραίαν καὶ μεγαλοπρεπῆ, τὴν κόμην λελυμένην ἔχουσαν, καὶ πλησίον τοῦ Ποσειδῶνος εἰς τὴν ἅμαξαν αὐτοῦ ἠμίγυμνον ἱσταμένην. Ἐνίοτε δὲ καὶ ἐφ' ἑνὸς ἵππου τοῦ Ποσειδῶνος καθημένην, καὶ κάλυμμα ἀναπεπταμένον ἔχουσαν, καὶ τοῦτο τὸ κάλυμμα διακρίνει αὐτὴν τῶν ἄλλων θαλασσίων Θεῶν. Ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπὶ Δελφῖνος καθημένην. Ἐνίοτε καὶ εἰς κογχύλην, ὡς εἰς ἅμαξαν ἱσταμένην, τὴν ὁποίαν σύρουσιν οἱ Δελφῖνες, καὶ εἰς τοῦτο τὸ σχῆμα ὠνόμαζον αὐτὴν Ἀφροδίτην Ἀμφιτρίτην, συγχίζοντες αὐτὴν δηλονότι μὲ τὴν Ἀφροδίτην, ἐπειδὴ εἶχε καὶ ἐκείνη τοιαύτην ἅμαξαν, ὅτε ἔπλεεν εἰς τὴν θάλασσαν. Εἰς τὰ νομίσματα ὅμως εὑρέθη ὡς Σειρῆνα γεγλυμμένη. Εὑρέθη δὲ εἰς τὰ Κορινθιακὰ νομίσματα ἔμπροσθεν τοῦ Ποσειδῶνος ἱσταμένη, καὶ ὡς προσφέρουσα αὐτῷ ἓν βρέφος (β).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ. ΙΑ'.

Περὶ τοῦ Τρίτωνος.

Ὁ Τρίτων, κατὰ μέν τινας, ἦτον υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀμφιτρίτης· ἢ τῆς Κελαινοῦς. κατ' ἄλ-

---

(α) Ἀπολλόδ. Α'. β'. 2. Α'. α'. 3. Ὑγῖν. Προοιμ. 9. Κλαυδιαν. Ἐπιθαλαμ. Ὀνορ. ϗ Μαρ. 175. Ἐροτεσθέν. Καταστηρισ. Λα'. Τζέτζ. ἐν Λυκοφρον. 34. Πριαπεὺς παρ Ναταλ. Η'. ιβ'.

(β) Πανσαν. Κορίνθιακ. Α'. 7. Χαρτάρ. Εἰκόν. 36. Sipperts. Δακτυλιοθήκ. Α'. 69. Bellopii. Pietur. Veter. 17. 18. Σπάγχ. de us. et praest. Numis. Α'. 253.

λους δὲ, τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Τηθύος· ἢ τοῦ Νηρέως, καὶ κατ' ἄλλους, τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Σαλακίας· ταύτην δὲ τὴν Σαλακίαν λέγουσιν οἱ Ποιηταὶ τῶν Λατίνων, ὡς καὶ ὁ Αὐγουςῖνος, γυναῖκα τοῦ Ποσειδῶνος, ἐννοοῦντες τὴν θάλασσαν, ἀπὸ τοῦ Salum, θάλασσα, καὶ cieo, τοῦ κινῶ. Κατ' ἄλλους δὲ, Σαλακίαν ἐνόμιζον τὸ κατώτερον ὕδωρ τῆς Θαλάσσης. Κατ' ἄλλους δὲ, αὐτὴν ἐνόμιζον τὴν Νύμφην Σαλμακίδα, καὶ κατ' ἄλλους, Σαλακίαν ἐνόμιζον τὸ ὕδωρ τῆς Θαλάσσης τὸ ἐπιςρέφον ἀπὸ τῆς γῆς πρὸς τὰ ἔσω. Οἷον, τὴν ἐπαναςροφὴν τῶν κυμάτων. Τοιαύτην ἐνόμιζον καὶ τὴν Βενίλιαν (α).

Ὁ δὲ Τρίτων ἦτον ἐπίσημος Θεὸς τῆς Θαλάσσης, καὶ Σαλπιςὴς τοῦ Ποσειδῶνος. Ἡ δὲ Σάλπιγξ αὐτοῦ ἦτον κογχύλη τῆς Θαλάσσης, καὶ μὲ αὐτὴν ἐσάλπιζε προπορευόμενος ἔμπροσθεν τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ προκαταγγέλων τὴν ἔλευσιν, ἢ διάθεσιν αὐτοῦ. Ἔτι δὲ, καὶ ὅτε ἤθελεν ὁ Ποσειδῶν νὰ καταπραΰνῃ τὴν τρικυμίαν τῆς Θαλάσσης, ἐκέλευε νὰ σαλπίσῃ ὁ Τρίτων. Τούτου δὲ γενομένου, ἔπαυεν ἡ τρικυμία. Ὅθεν, ὅτε ἠθέλησεν ὁ Ποσειδῶν νὰ παύσῃ τὸν κατακλυσμὸν, ἐκέλευσε νὰ σαλπίσῃ ὁ Τρίτων, καὶ οὕτως ἐπέςρεψε πάλιν τὸ ὕδωρ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐφάνη ἡ γῆ. Ὁμοίως καὶ ὅτε ἐκινδύνευσεν ὁ Αἰνείας, ἐπιφανεὶς ὁ Τρίτων μὲ μίαν Νηρηΐδα μόνον, ἔσωσε τὸ πλοῖον αὐτοῦ ὁλόκληρον. Οὗτος λέγουσιν, ὅτι ἐσάλπισε καὶ εἰς τὴν Γιγαντομαχίαν καὶ ἔτρεψε τοὺς Γίγαντας εἰς φυγὴν, διὰ τὸ παράδοξον καὶ καταπληκτικὸν τοῦ σαλπίσματος. Ἦτον δὲ καὶ ὡς ἄγγελος τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ τρόπον τινὰ καὶ συμβοηθὸς, καὶ ὡς προαγωγὸς εἰς τοὺς ἔρωτας αὐτοῦ. Ἐπειδὴ αὐτὸς εἶπε τὰ περὶ τῆς Ἀμυμώνης πρὸς τὸν Ποσει-

---

(α) Ἡσίοδ. Θ. 930. Ἀπολλόδ. Α'. δ'. 5. Ἀλέξανδρ. παρ' Τζέτζ. ἐν Λυκόφρον. 987. Νεμεσ. παρ. Νατάλ. Η'. γ'. Αὐγουςῖν. Πολ. Θ. Δ'. ι'. Βαῤῥ. Δ'. ι'. Φῆς. Ις'. 472. Φιλόξ. καὶ Βοσσ. Ἐτυμολογικ. 515. ἐν Λέξ. καὶ ἐν venio.

δῶνα, καὶ ἐκίνησεν αὐτὸν εἰς περιέργειαν καὶ ἔρωτα (α).

Ἡ δὲ μορφὴ τοῦ Τρίτωνος ἦτον, ἀπὸ μὲν τῆς κεφαλῆς μέχρι τῆς ὀσφύος ἀνθροπόμορφος· κάτωθεν δὲ ταύτης ἔληγεν εἰς οὐρὰν Δελφῖνος. Τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἦτον εὐρύτερον ἀνθρωπίνου σώματος· εἶχε καὶ ὀδόντας θηρίου, ὤμους ἐρυθροὺς καὶ ὄμματα γλαυκὰ, κόμην βατρακόχροον, πεπυκνωμένην καὶ ἀδιαχωρίστους τὰς τρίχας ἔχουσαν· πόδας δὲ εἶχεν ἵππου, καὶ δύο μόνον τοὺς ἐμπροσθίους· ἐκράτει καὶ εἰς τὸ σῶμα τὴν κογχύλην ὡς σάλπιγγα. Εὑρέθη ὅμως καὶ ἄλλως διαφόρως ἐζωγραφισμένος. Ἐνίοτε ἔχει τὴν Ἀφροδίτην εἰς τοὺς ὤμους, πότε κρατεῖ τὴν Τρίαιναν τοῦ Ποσειδῶνος· πότε πίνει ὕδωρ μὲ κογχύλην, καί ποτε εἶναι λεπιδωτὸς ὡς ἰχθύς. κ. τ. λ. (β).

Ἦσαν ὅμως πολλοὶ οἱ τοιοῦτος Τρίτωνες, οἱ ὁποῖοι συνώδευον τὸν Ποσειδῶνα, καὶ παρευρίσκοντο πάντοτε περὶ τὴν ἅμαξαν αὐτοῦ. Ἐφαίνοντο δὲ καὶ εἰς διάφορα μέρη τῆς θαλάσσης· ὡς εἰς τὴν Τανάγραν τῆς Βοιωτίας, ὅτε ἑώρταζον τὰ ὄργια τοῦ Διονύσου, ϗ κατέβησαν αἱ γυναῖκες εἰς τὴν θάλασσαν νὰ καθαρισθῶσιν, ϗ ἐνῶ ἐλούοντο καὶ ἐκολύμβων, ἐφάνη τὶς Τρίτων καὶ ἐβίαζεν αὐτάς. Αὐταὶ δὲ ἀναγκαζόμεναι ἔκραξαν τὸν Διόνυσον εἰς βοήθειαν, ὅστις προφθάσας καὶ περιπλακεὶς εἰς μάχην, ἐνίκησε καὶ ἐδίωξε τὸν Τρίτωνα. Ἄλλοι δὲ καθαρίζουσι τὴν ἀλληγορίαν ταύτην οὕτως.

Ὁ Τρίτων οὗτος, ὅστις ἦτον ἀναμφιβόλως λῃστὴς ἄγριος, μεταμεμορφωμένος εἰς σχῆμα Τρίτωνος, ἥρπαζε ζῶα, καὶ ἐπείραζε καὶ τὰ μικρὰ πλοῖα, ἴσως καί τας γυναῖκας. ἔπειτα ἔφευγεν, ἢ ἐκρύπτετο. Οἱ δὲ Τα-

(α) Ὀβίδ. Μετ. Α΄. 331. Βιργίλ. Αἰν. Ι΄. 209. ς΄. 171. Ὑγῖν. Ἀστρονομ. Β΄. 23. Λȣκιαν. Δ. Ἐνάλ. ς΄.

(β) Ἀπολλών. Δ΄. 1611. ϗ Σχόλ. Βιργιλ. Αἰν. Ι΄. 210. Ὀβίδ. Μετ. ι΄. Α΄, 333. Μουτφαχ Α΄. α΄. 34. Wilde gen. ant, n. 51. Berger, Thes. Α΄. 197. Winkelm. monum. ant. 35. 43. Μακροβ. Κρόν. Α΄. η. 223. Παυσαν. Βοιωτικ. Κα΄. 1.

ναγραῖοι μὴ δυνάμενοι νὰ τὸν εὕρωσι, ἔςησαν παγίδα εἰς τὸ παραθαλάσσιον, μίαν φιάλην πλήρη οἴνου. Ἐλθὼν οὖν πάλιν εἰς ἁρπαγὴν, καὶ εὑρὼν τὴν φιάλην, ἔπιε τὸν οἶνον, καὶ μεθύσας ἀπεκοιμήθη· καὶ τότε οἱ Ταναγραῖοι ἔκοψαν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο εἶχον τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ ἀκέφαλον εἰς τὴν Τανάγραν. Διόνυσος ἄρα ἦτον ὁ οἶνος, ὁ καταπαλαίσας καὶ νικήσας αὐτόν (α).

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ τοῦ Πρωτέως.

Ὁ Πρωτεὺς, κατὰ μέν τινας, ἦτον υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Φοινίκης. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Τηθύος, καὶ κατ᾽ ἄλλους τοῦ Διός. Ἦτον δὲ Αἰγύπτιος ὁ Πρωτεὺς, καὶ Μάντις ἐπίσημος. Ὕςερον δὲ ἐλθὼν εἰς τὴν Θράκην, καὶ κατοικήσας εἰς τὴν Φλέγραν τῆς Παλλήνης, ἔλαβε γυναῖκα τὴν Τορώνην θυγατέρα τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Φοινίκης, ἀφ᾽ ἧς ὠνομάσθη ἡ πόλις Τορώνη καὶ ὁ κόλπος Τορωναϊκὸς. καὶ ἐγέννησε δύο υἱοὺς, τὸν Πολύγονον καὶ Τηλέγονον. Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἦσαν τύραννοι, λῃςαὶ, καὶ ξενοκτόνοι, δὲν ὑπέφερε νὰ βλέπῃ τὰς κακουργίας αὐτῶν, δίκαιος καὶ φιλάνθρωπος ὤν. Ὅθεν παρεκάλεσε τὸν Ποσειδῶνα, νὰ τὸν φέρῃ πάλιν εἰς τὴν Αἴγυπτον. ὁ δὲ Ποσειδῶν κατασκευάσας δρόμον ὑπόγειον, εἶπεν νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον, διὰ τοῦ δρόμου, καὶ οὕτως ἐξῆλθε κάτα τὸν Φάρον τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀβρόχοις ποσὶ, καὶ κατοικήσας ἐκεῖ, ἔλαβε δευτέραν γυναῖκα τὴν Ψαμάθην, ἐξ ἧς ἐγέννησε τὴν Εἰδοθέαν (β).

(α) Παυσαν. Βοιωτια. Κ. 4.

(β) Τζέτζ. παῤ Νατάλ. Η΄. η΄. κ̀ Ξάνθιππ. Λυκιαν. παῤ. Nuct. D. E. ppopos. IV. 2. Ὀβίδ. Μετ. Β΄. 8. Ὅμηρ. Ὀδυσ. Δ΄. 384. Τζέτζ. ἐν Λυκόφρον. 124.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Πρωτεὺς οὔτε ἐγέλασε, διὰ τὴν σκληρότητα τῶν τέκνων αὐτοῦ, οὔτε ἔκλαυσεν, ὅτε ἤκουσε τὸν θάνατον αὐτῶν. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι διέτριβεν εἰς τὸ Καρπάθιον πέλαγος· ἄλλοι δὲ, εἰς μίαν νῆσον τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους Φάρον ὀνομαζομένην. Καὶ ὅτι ἦτον Θεὸς ἐπίσημος τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς εἶχε καὶ τὰ κλειδία τῆς θαλάσσης· Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον ποιμὴν τῆς Ἀμφιτρίτης, καὶ ἔβοσκε τὰς Φώκας. Καὶ τὴν ἡμέραν διέτριβεν εἰς τὴν θάλασσαν ἐπιμελούμενος τὰ ποίμνια αὐτοῦ, τὴν δὲ νύκτα ἐξήρχετο, καὶ ἐκοιμᾶτο εἰς τὰ παραθαλάσσια σπήλαια τῆς Φάρου. Περὶ αὐτὸν δὲ ἐσυνάζοντο αἱ Φῶκαι καὶ ἐκοιμῶντο· ἦτον μὲν Μάντις, πλὴν μετεβάλλετο εἰς διαφόρους μορφὰς, εἰς πῦρ, εἰς ὕδωρ, εἰς δένδρα, εἰς θηρία, εἰς λέοντα, εἰς δράκοντα, καὶ εἰς ἄλλα. Ὅθεν ἦτον δύσκολον νὰ ἐρωτήσῃ τὶς αὐτόν. Ὁ Μενέλαος ὅμως συμβουλευθεὶς ὑπὸ τῆς Εἰδοθέας, ἔδησεν αὐτὸν πρῶτον, καὶ ἔμαθε τὸ ζητούμενον (α).

Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Πρωτεὺς ἔφυγεν ἐκ τῆς Αἰγύπτου μὲ τὸν Κάδμον, φοβούμενος τὸν Ὄσιριν, καὶ ἐζήτουν ὁμοῦ τὴν Εὐρώπην. Καὶ ἐπειδὴ δὲν εὗρον αὐτὴν, καὶ διεχωρίσθησαν, ἔμεινεν ὁ Πρωτεὺς εἰς τὴν Παλλήνην, ὅπου ἐβασίλευεν ὁ Κλῖτος ὁ Βασιλεὺς τῶν Σιθώνων, ἔθνους τῆς Θράκης, ὅςτις ὑπεδέχθη αὐτὸν φιλικῶς, καὶ τὸν ἔδωκε καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Χρυσονόην γυναῖκα. Πλησίον δὲ αὐτῶν ἦτον ἄλλο ἔθνος, οἱ Βισάλται λεγόμενοι, τοὺς ὁποίους πολεμήσαντες ἐδίωξαν, καὶ ἐβασίλευσεν ὁ Πρωτεὺς εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν. Καὶ ὅτε ἐφόνευσεν ὁ Ἡρακλῆς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, ὁ Πρωτεὺς ἦτον ἐκεῖ, καὶ ἔθαψεν αὐτοὺς, ἔπειτα ἐκαθάρισε καὶ τὸν Ἡρακλέα ἀπὸ τοῦ φόνου. Ἦτον μὲν καὶ

(α) Λουκιαν. Δ. Ἐναλ. Δ'. Ὀβίδ. Μετ. Η'. 730. Ὅμηρ. αὐτόθι. 386. 456. 403. 431. Ὑγῖν. μύθ. 118. Θεοκριτ. εἰδυλ. Η'. 54. Βιργίλ. Γεωργικ. Δ'. 387. 394. Ὀρφ. ὕμν. Κδ'. Φιλοστρατ. ἐν βίῳ Ἀπολλων. Κδ'.

ἄλλοι τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, ὡς ἐν ἄλλοις ῥηθήσεται, ὅμως ὁ Βιργίλιος νομίζει, ὅτι οὗτος ὁ Πρωτεὺς ἦτον ὁ Μάντις, καὶ ὁ γενόμενος ὕςερον Θεὸς τῆς Θαλάσσης (α), καὶ ἔβοσκε τὰς Φώκας, τὰ ποίμνια τῆς Ἀμφιτρίτης.

Τὴν δὲ γυναῖκα αὐτοῦ τὴν πρώτην, τινὲς μὲν λέγουσι Τορώνην, τινὲς δὲ Κορώνην, καὶ ἄλλοι Χρυσονόην, καὶ ἄλλοι Φοινίκην, ἐξ ἧς ἐγέννητε τὸν Πολύγονον καὶ Τηλέγονον. Ἄλλοι δὲ λέγουσι τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ Τμῶλον καὶ Τηλέγονον, ἀναφέροντες καὶ μίαν θυγατέρα αὐτοῦ Τορώνην. Ἐκ τῆς Ψαμάθης δὲ ἐγέννησε τὴν Εἰδοθέαν, Θεονόην, καὶ ἕνα υἱὸν Θεοκλύμενον (β). Τινες δὲ δίδουσιν αὐτῷ καὶ ἄλλας δύω θυγατέρας Καβείραν καὶ Ῥιτείαν ὀνομαζομένας.

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν γέροντα πολιὸν, καὶ ἐφ' ἁμάξης καθήμενον, τὴν ὁποίαν ἔσυρον δύο ἵπποι θαλάσσιοι· ἐνίοτε δὲ καὶ μεταξὺ τῶν θαλασσίων χόρτων καθήμενον, καὶ περὶ αὐτὸν τὰ ποίμνια αὐτοῦ, τὰς Φώκας ἔχοντα. Εὑρέθη δὲ εἰς μίαν πέτραν γέρων τὶς πολιὸς κεχαραγμένος, ἡσύχως ἀναπαυόμενος, καὶ τὸ ἥμισυ σῶμα κεκαλυμμένος· καὶ εἰς μὲν τὴν ἀριςερὰν κέρατον κρατῶν περιτετυλιγμένον, τὴν δὲ δεξιὰν ἐκτείνων πρὸς τὰ γόνατα· καὶ νομίζουσιν ὅτι εἶναι ὁ Πρωτεὺς (γ). Ὁ Ὀρφεὺς γράφει τὸν Κδ'. ὕμνον εἰς αὐτόν.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ τοῦ Γλαύκου.

Ὁ Γλαῦκος ἦτον, κατὰ μέν τινας, υἱὸς τοῦ Πο-

(α) Αὐτόθι. 390. Κόνων. Λβ'.

(β) Εὐριπίδ. παρ Νατάλ. Η'. η'. Ἀπολλόδ. Β'. ε'. 9. Τζέτζ. αὐτόθι, Σεργ. ϗ Φυλαργ. ἐν Βιργιλ. αὐτόθ. 391.

(γ) Βιργιλ. αὐτόθ. 388. Βόσσ. Θεολογ. Θ'. Λε'. Lipp. Δακτυλιοθ. Taus. 77. N.

σειδῶνος καὶ τῆς Νύμφης Ναϊάδος. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, τοῦ Ἀνθηδῶνος καὶ τῆς Ἀλκυόνης. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, τοῦ Πολύβου υἱοῦ τοῦ Ἑρμοῦ, καὶ τῆς Εὐβοίας θυγατρὸς τινὸς Λαρύμνου. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, τοῦ Φόρβου καὶ τῆς Πανοπείας· ἢ τοῦ Νηρέως (α).

Ὠνομάζετο δὲ, κατά τινας, Μελικέρτης, καὶ ἦτον ἐκ τῆς Ἀνθηδῶνος πόλεως τῆς Βοιωτίας, ἁλιεὺς τὴν τέχνην, καὶ κολυμβητὴς ἔμπειρος· τινὲς δὲ λέγουσιν αὐτὸν Ἀθηναῖον. Ἔλαβε γυναῖκα τὴν Σύμην θυγατέρα τοῦ Ἰκλέμου καὶ τῆς Δοτίδος, καὶ ἐπέρασεν εἰς μίαν ἔρημον νῆσον τῆς Καρίας, καὶ κατοικήσας ἐκεῖ, ὠνόμασεν αὐτὴν Σύμην ἀπὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἔλαβε γυναῖκα τὴν Ὕδνην θυγατέρα τοῦ Σκύλλου, ἢ Σκύλλιδος.

Ἀγρεύσας δὲ ποτὲ ὀψάρια ἱκανὰ, τὰ ἔρριψεν ἐπάνω εἰς τὰ χόρτα· καὶ μετ᾽ ὀλίγον ἐπήδησαν πάλιν εἰς τὴν θάλασσαν. Θαυμάσας οὖν τοῦτο τὸ παράδοξον, ἐνόμισεν ὅτι τὰ χόρτα ἐκεῖνα εἶχον τὴν τοιαύτην δύναμιν. Ὅθεν ἐγεύθη ὀλίγον χόρτον εἰς δοκιμὴν, καὶ εὐθὺς, ἔξω φρενῶν γενόμενος, ἐπήδησε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν θάλασσαν. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἐρχόμενος εἰς τὸν δρόμον φορτωμένος τὰ ὀψάρια, καὶ ἀποκαμὼν ἔβαλεν αὐτὰ εἰς τὴν γῆν, καὶ τότε ἔφαγεν ἐκ τοῦ χόρτου ἐκείνου ἓν ὀψάριον μόνον, καὶ ἀνέζησεν. Ἐκ τούτου λοιπὸν φαγὼν καὶ ὁ Γλαῦκος, ἐπήδησεν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἔγινεν ἀθάνατος. Τὸ δὲ χόρτον ἐκεῖνο ὠνομάζετο ἀείζωον, καὶ ἄγρωστις τῶν Θεῶν, τὴν ὁποίαν ἐφύτευσεν ὁ Κρόνος, καὶ ἐγίνετο πολλὴ εἰς τὰς νήσους τῶν Μακάρων, ἐκ τῆς ὁποίας ἔτρωγον οἱ ἵπποι τοῦ Ἡλίου, καὶ διὰ τοῦτο ἔτρεχον τόσον ταχέως, καὶ ἦτον καὶ ἀκάματοι. Κατ᾽ ἄλλους δὲ λαγὸν ἐθήρευσεν εἰς τὸ ὄρος τῆς Αἰτωλίας Ὄρειαν καλούμενον, ὅστις ἡμιθανὴς ὢν ὑπὸ τῆς διώ-

(α) Μνασέας, Προμαθίδης, καὶ εὐανθὴς παρ᾽ Ἀθηναίῳ, Ζ΄. ιβ΄. 296. Φυλγέντ. Β΄. ιβ΄. καὶ Μούγκερ. Θείφρας. καὶ Προμαθίδ. Ἡρακλεώτ. καὶ Θέλυτ. παρ. Νατάλ. Η΄. ε΄.

ξεως, ἀνέζησε φαγὼν ἐκ τοῦ ῥηθέντος χόρτου (α). Ἐκ τούτου δὲ φαγὼν καὶ ὁ Γλαῦκος, ἔγινεν ἀθάνατος, καὶ ὕστερον τὸν χειμῶνα ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν. Κατ' ἄλλους δὲ, ὑπὸ μελαγχολίας ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Γλαῦκος ἦτον ναυπηγὸς, καὶ αὐτὸς ἐναυπήγησε τὴν Ἀργὼ, καὶ ἦτον κυβερνήτης αὐτῆς εἰς τὸν ἀργοναυτικὸν πλοῦν, καὶ εἰς τὸν μὲ τοὺς Τυῤῥηνοὺς πόλεμον τῶν Ἀργοναυτῶν μόνον αὐτὸς δὲν ἐπληγώθη. Ἔπεσεν ὅμως εἰς τὴν θάλασσαν μεταξὺ τούτου τοῦ πολέμου κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ Διὸς, καὶ ἔγινεν ἄφαντος καὶ ἀθάνατος.

Ἢ οὕτως, ἢ ἄλλως, ὁ Γλαῦκος ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐδέχθησαν αὐτὸν εὐμενῶς οἱ Θαλάσσιοι Θεοὶ, παρακαλέσαντες καὶ τὸν Ποσειδῶνα, καὶ τὴν Θέτιν νὰ καθαρίσωσιν τὸν ῥύπον καὶ τὰς ἀκαθαρσίας τῆς προτέρας θνητῆς ζωῆς· καὶ οὕτως ἐκαθάρισαν αὐτὸν λέγοντες ἐννεάκις ἐπῳδήν τινα καθαρτικήν. Ἔπειτα εἶπον νὰ λούσῃ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ εἰς ἑκατὸν ποταμοὺς (*). καὶ τούτου γενομένου, ἔγινε Θεὸς, ἐπίσημος τῆς θαλάσσης, σχεδὸν ὡς ὁ Τρίτων, Πρωτεὺς καὶ ἄλλοι, καὶ μάλιστα ὁ Νηρεὺς κατέστησεν αὐτὸν Μάντιν καὶ χρησμῳδὸν αὐτοῦ εἰς τὸ Μαντεῖον τῆς Δήλου, ὅπου ἐδίδαξεν αὐτὸς τὸν Ἀπόλλωνα τὴν μαντικήν.

Παραδίδοται δὲ καὶ ἐρωτικὸς τρόπον τινὰ ὁ Γλαῦκος. Ἐπειδὴ πρῶτον ἀγαπήσας ἔλαβε γυναῖκα τὴν ῥηθεῖσαν Σύμην. Ἔπειτα τὴν Ὕδνην. Ἐξηπάτησε καὶ τὴν

(α) Μνασέας, Πόσσις, Αἰσχρίων ϗ Νίκανδρος παρ' Ἀθην. αὐτόθ. Σχολ. Ἀπολλών. Α'. 1310. Ἰωνιά. 97. 98. Τζέτζ. ἐν Λυκόφρον. 752. ϗ Ὀβίδ. Μετ. ιγ'. 906. ϗ Εὐριπίδ. Ὀρέσ. 364. Ἀπολλων. παρ. Νατάλ. Η'. 831. 830. Burm. Catal. Argon. h. v.

(*) Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον, κατ' Ὀβίδιον, ἐγίνετο ἴσως μόνον τῶν Θαλασσίων Θεῶν ἡ ἀποθέωσις. Ἐπειδὴ τῶν Αὐτοκρατόρων τῆς Ῥώμης ἡ ἀποθέωσις, ὡς καὶ τοῦ Καίσαρος, ἐγίνετο κατ' ἄλλον τρόπον, ὡς δεικνύουσιν αἱ ἐν τῇ Καισαροβαλικῇ τῆς Βιέννης Νιμισματοθήκῃ σωζόμεναι εἰκόνες. Ἔλουον ὅμως ϗ ἐκεῖνοι τὰς κεφαλὰς αὐτῶν εἰς ποταμοὺς αἵματος πρῶτον· οἷον, ἀφ' οὗ ἐφόνευον μυριάδας ἀνθρώπων ὡς ϗ αὐτοὺς τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν, ὕστερον ἐγίνοντο Θεοί. Ἔπειτα ἀπέθνησκον ϗ αὐτοὶ οἱ Θεοὶ ϗ ἐθάπτοντο.

Πίν. Ι.

Ποσειδῶν. 17.

Γλαῦκος. 28.

Σελ. 31.

Πρωτεύς. 26.

Τρίτων. 23.

Ἀριάδνην εἰς τὴν Νάξον. Ὅθεν ἔδησεν αὐτὸν ὁ Διόνυσος μὲ κλήματα ἀμπέλου. Ἐλύθη ὅμως ὕςερον, καὶ τότε ἥρπασε, κατά τινας, τὴν Σύμην. Ἠγάπησε δὲ καὶ τὴν Σκύλλαν ἐμπαθέςατα, καὶ τὴν Κίρκην. Ὅθεν ζηλοτυπήσασα ἡ Κίρκη, μετεμόρφωσε τὴν Σκύλλαν εἰς τέρας. Τέκνον ὅμως δὲν ἐγέννησεν ὁ Γλαῦκος (α).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν γέροντα, γένεια μεγάλα καὶ ὑγρὰ ἔχοντα, καὶ κόμην ὁμοίως μεγάλην καὶ ὑγρὰν, καὶ εἰς τοὺς ὤμους αὐτοῦ ἐξηπλωμένην. Ὀφρύδια ὁμοίως μεγάλα καὶ κατηφῆ, καὶ ςῆθος λάσιον καὶ χόρτων θαλασσίων πλῆρες, καὶ τὰς χεῖρας ἄνω ἐξηπλωμένας ἔχοντα, ὡς προσευχόμενος. Τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἔληγεν εἰς οὐρὰν ἰχθύος, τῆς ὁποίας ἡ ἄκρα ἔφθανεν εἰς τὸ ὕδωρ (β).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Περὶ τοῦ Αἰγαίωνος.

Ὁ Αἰγαίων ἦτον, κατὰ μὲν τινὰς, υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς καὶ εἷς τῶν Ἑκατογχείρων, τὸν ὁποῖον ὠνόμαζον οἱ μὲν Θεοὶ Βριάρεων, οἱ δ᾽ ἄνθρωποι Αἰγαίωνα.

„Ὃν Βριάρεων καλέουσι Θεοὶ, ἄνδρες δέ τε πάντες
Αἰγαίων". Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἦτον υἱὸς τοῦ Πόντου καὶ τῆς Γῆς, καὶ εἷς τῶν Γιγάντων, καὶ κατ᾽ ἄλλους τοῦ Ποσειδῶνος. Ἦτον καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Γιγαντομαχίαν κατὰ τοῦ Διός. ὅθεν ἐκεραύνωσεν αὐτὸν ὁ Ζεὺς, καὶ τὸν ἔρριψεν εἰς τὴν θάλασσαν. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ὁ Ποσειδῶν ἔπνιξεν αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ διὰ τοῦτο ἐγένετο θαλάσσιος Θεός. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Ποσειδῶν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Κυμοπόλειαν γυναῖκα, καὶ δία τοῦτο κατηξίωσεν αὐτὸν εἰς τὴν τιμὴν ταύτην. Τοῦτον οὖν τὸν Αἰ-

(α) Ὀβίδ. αὐτόθι. Θεόκλυτ. παρ᾽ Ἀθηναίῳ, αὐτόθι.

(β) Φιλόςρατ. Εἰκόν Α΄. σε. 833. Χαρτάρ. Εἰκόν. 107. Ὀβίδ. Μετ. ιγ΄. αὐτόθι.

γαίωνα ἀνεβίβασεν ἡ Θέτις εἰς τὸν Οὐρανὸν ὡς φόβητρον, καὶ ἠλευθέρωσε τὸν Δία ἐκ τῆς συνωμοσίας (α). Ἀπὸ τούτου τοῦ Αἰγαίωνος νομίζουσι τινες ὅτι ὠνομάσθη τὸ Αιγαῖον πέλαγος, ὡς ῥηθήσεται εἰς τὴν ἱςορίαν αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Περὶ τῆς Καλυψοῦς.

Ἡ Καλυψὼ ἦτον θυγάτηρ τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Τηθύος· ἢ τοῦ Νηρέως καὶ τῆς Δωρίδος, ἢ κατ᾽ ἄλλους, τοῦ Ἄτλαντος. Εἶχε δὲ τὴν κατοικίαν αὐτῆς εἴς τινα νῆσον Ὠγυγίαν καλουμένην, καὶ πρὸς τὸν Ταραντικὸν κόλπον τῆς Νεαπόλεως κειμένην, ὅπου ὀνομάζεται ἔτι μικρά τις νῆσος τῆς Καλυψοῦς. Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν ὅτι ἦτον εἰς τὸν Σικελικὸν πορθμὸν, καὶ ὠνομάζετο Αἶα· πλὴν εἰς τὴν Αἶαν ἦτον τῆς Κίρκης ἡ κατοικία. Ἄλλοι δὲ τὴν θέλουσιν εἰς τὸ Ἰονικὸν πέλαγος. Ἦτον δὲ ἡ νῆσος χαριεςάτη καὶ πάντερπνος. Ἐπειδὴ εἶχεν σπήλαιον ὡραιότατον, καὶ περὶ τὸ ὁποῖον δένδρα διάφορα. Κυπάρισσοι, Αἴγειροι, κλήματα πλήρη ςαφυλῶν τὰ ὁποῖα εὐωδίαζον θαυμασίως ὡς καὶ τὰ δενδρα· εἶχε καὶ λειμῶνας ποικίλους καὶ πηγὰς παντοδαπὰς, καὶ παντα πρὸς τρυφὴν καὶ εὐφροσύνην ἁρμόδια. Ἔτι δὲ ἐλάλουν μουσικώτατα καὶ διάφορα ὄρνεα. Ἔσωθεν δὲ εὐωδίαζε παραδόξως τὸ σπήλαιον, ἐπειδὴ ἔκαιον ξύλα κέδρυνα. Αὐτὴ δὲ ὕφαινεν ἱςὸν μὲ χρυσῆν κερκίδα πρὸς διατριβὴν, ἔχουσα καὶ πολλὰς Νύμφας περὶ αὐτὴν, ἔψαλλε καὶ μελωδικώτατα (β).

(α) Ἡσίοδ. Θ. 149, 817. Ὁμηρ. Ἰλ. Α΄. 402. ϗ Δίδυμ. Σχόλ. Ἀπολλων. Α΄. 1165. Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Αἰν ς΄. 287. ί. 567.

(β) Ἡσίοδ. Θ. 659. Ἀπολλόδ. Α΄. β΄. 7. Ὁμηρ. Ὀδυσ. Η΄. 245. 264. Κ. 135. Ὑγίν. μύθ. 125. Πομπών. Μέλ. Β΄. ζ΄. 192. Βανιερ. Ζ΄. 384. Ἀνα. Φαβρ. ἐν Δίκτ. ς΄. ε.

Αἴολος.

Σειρῆνες.

Νηρηΐς. 6.

Καλυψώ. 32.

Εἰς ταύτην οὖν τὴν νῆσον ἐξῆλθεν ὁ Ὀδυσσεὺς, ὅτε ἐναυάγησε περὶ τὴν Σικελίαν, καὶ ὑπεδέχθη αὐτὸν φιλοφρόνως ἡ Καλυψὼ, καὶ ἐδοκίμασε νὰ τὸν κρατήσῃ μὲ παντοίους τρόπους, νὰ τὸν ἔχῃ αἰωνίως, ὑποσχεθεῖσα αὐτῷ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν ἀθανασίαν. Ἀλλ᾿ ὁ Ὀδυσσεὺς καταφλογιζόμενος ὑπὸ τοῦ πόθου τῆς πατρίδος, τῆς Πηνελόπης, καὶ τοῦ Τηλεμάχου, ἐνόμιζε φυλακὴν καὶ αἰχμαλωσίαν ταύτην τὴν πάντερπνον κατοικίαν, καὶ μακαρίαν ἀπόλαυσιν· Ἔμεινεν ὅμως χρόνους ἱκανοὺς ἐκεῖ καὶ ἐγέννησε καὶ τέκνα ἐκ τῆς Καλυψοῦς. Τέλος δὲ ἀνεχώρησε, κατὰ τὴν προσταγὴν τοῦ Διὸς, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ, καὶ ἡ Καλυψὼ βαρέως ἔφερε τὸ πάθος τοῦ χωρισμοῦ. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι καὶ ἐφονεύθη· ἀπίθανον ὅμως, διότι ἦτον ἀθάνατος. Ὅθεν δὲν τὴν ἐφόνευσεν ὁ Ὅμηρος, ὡς ὁ Βιργίλιος τὴν Διδὼ, διὰ τὸν ἔρωτα τοῦ Αἰνείου· Ἡ Διδὼ ὅμως δὲν ἦτον ἀθάνατος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ΄.

Περὶ τῶν Σειρήνων.

Αἱ Σειρῆνες ἦσαν θυγατέρες τοῦ Ἀχελώου καὶ τῆς Μούσης Μελπομένης, ἢ τῆς Καλλιόπης, ἢ τῆς Τερψιχόρης, ἢ τῆς Στερόπης θυγατρὸς τοῦ Παρθάονος· κατ᾿ ἄλλους δὲ ἐγεννήθησαν ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ Ἀχελώου, τὸ ὁποῖον ἔτρεξε, μαχομένου αὐτοῦ μὲ τὸν Ἡρακλέα. Ἦσαν δὲ, κατὰ μέν τινας, δύο μόνον, ἢ κατ᾿ ἄλλους πέντε ἀνώνυμοι. Κατ᾿ ἄλλους δὲ τρεῖς ὀνομασαί· Θελξιόπη, ἢ Θελξινόη, Μολπὴ, καὶ Ἀγλαόφωνος· ἢ Θελξιέπεια, Μολπὴ, Πεισινόη· ἢ Λευκωσία, Λίγεια, Παρθενόπη. Κατ᾿ ἄλλους δὲ τέσσαρες. Ἀγλαοφήμη, Θελξιέπεια, Πεισινόη, Λίγεια (α).

(α) Ἀπολλόδ. Α΄. γ΄. 4. Α΄. ζ΄. 11. Ὑγῖν. Προοιμ. 13. Μύθ. 141. Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Αἰν. Ε΄. 864. Ἀπολλων. Δ΄. 896. Σχόλ. αὐτόθ. 892. Κλέαρχ. παρ. Νατάλ. Ζ΄. ιγ΄. Dam. λεξ. Ἐτυμολ. 3006. Λιβάν. Τόμ. Δ΄. 1198. Τζέτζ. ἐν Λυκόφρ. 653. Εὐστάθ. ἐν Ὀδυσ. Μ. 39. Ὁμηρ. Αὐτόθ. 52. Δίδυμ. 39. Ὀβιδ. Μετ. Ε΄. 557

Πρότερον μὲν ἦσαν παρθένοι, νέαι, ὡραῖαι, καὶ συμπαίκτριαι τῆς Περσεφόνης εἰς τὴν Σικελίαν· εὑρέθησαν πλησίον αὐτῆς, ὅτε τὴν ἥρπασεν ὁ Πλούτων, καὶ δὲν ἔτρεξαν νὰ τὴν βοηθήσωσιν. Ὅθεν ἀγανακτήσασα ἡ Δήμητρα, μετεμόρφωσεν αὐτὰς εἰς τέρατα πτερωτά. Ἐπειδὴ, μέχρι τῆς ὀσφύος εἶχον μορφὴν παρθενικὴν εὐειδεςάτην· κάτωθεν δε τῆς ὀσφύος σχῆμα ὀρνέου πτερωτόν. Κατ' ἄλλους δε, αὐταὶ ἐζήτησαν πτερὰ παρὰ τῶν Θεῶν, νὰ πετάσωσι πανταχοῦ εἰς ζήτησιν τῆς Περσεφόνης. Κατ' ἄλλους δὲ, ἡ Ἀφροδίτη ὀργισθεῖσα, μετεμόρφωσεν αὐτὰς εἰς τὸ σχῆμα τοῦτο, ἐπειδὴ ἐφύλαττον τὴν παρθενίαν. Ἦσαν ὅμως καὶ οὕτως εὔφωνοι, καὶ ἔψαλλον μελῳδικώτατα· καὶ εἰς τοῦτο τὸ προτέρημα ἐπαιρόμεναι, ἔτι δὲ ἐρεθιζόμεναι καὶ ὑπὸ τῆς Ἥρας, ἥτις ἐμίσει τὰς Μούσας, θυγατέρας τοῦ Διὸς ἐξ ἄλλης γυναικὸς οὖσας, ἐφιλονείκησαν μὲ αὐτὰς ὡς εἴρηται ἐκεῖ, καὶ ἔκοψαν αἱ Μοῦσαι τὰ πτερὰ αὐτῶν εἰς τὴν Κρήτην, ὅπου συνέβη ὁ ἀγὼν (α).

Μετὰ δὲ τὴν δυςυχίαν ταύτην, αἱ Σειρῆνες αἰσχυνόμεναι διὰ τὴν γύμνωσιν, ἔπεσον εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐξῆλθον, κατὰ μέν τινας, εἰς μίαν νῆσον κατὰ τὸ Πέλωρον ἀκρωτήριον τῆς Σικελίας. Κατ' ἄλλους δὲ, εἰς τὰ Τυῤῥηνικὰ παραθαλάσσια τῆς Ἰταλίας, ὅπου ὠνομάσθησαν τρεῖς ἄκραι Σειρηνοῦσαι. Κατ' ἄλλους δὲ εἰς μικράς τινας νήσους τῆς Καμπανίας, πρὸς τὸ ἀνατολικὸν τοῦ μεταξὺ Νεαπόλεως καὶ Σαλέρνου ἀκρωτηρίου, πάλαι μὲν Σειρηνούσας ἀπ' αὐτῶν, νῦν δὲ Golli ὀνομαζομένας. Ἰδίως δὲ ὠνομάζετο κατ' ἄλλους, Ἀνθέμουσα ἡ νῆσος, εἰς τὴν ὁποίαν κατῴκησαν. Ἦτον ὅμως ἡ νῆσος ἐκείνη χαριεςάτη, καὶ ἐκεῖ διατρίβουσαι ἔψαλλον, ἡ μὲν Λίγεια διὰ τῆς φωνῆς, αἱ δὲ ἄλλαι, ἡ μὲν μὲ τὴν κιθάραν, ἡ δὲ μὲ τὸν αὐλὸν, καὶ συνεκρότουν ἁρμονίαν τόσον σύμφωνον, μελῳδικὴν καὶ

(α) Παυσαν. Βοιωτικ. Λδ'. 2. Στέφαν. ἐν Ἀπτέρ. καὶ Σκίδ. ἐν Ἄπτερ.

θελκτικὴν, ὥςε ἦτον ἀδύνατον νὰ ἀκούσῃ ἄνθρωπος καὶ νὰ μὴ ἔλθῃ ἐκεῖ, καὶ νὰ μείνῃ κεχηνὼς, μὴ φροντίζων πλέον, οὔτε περὶ πατρίδος, οὔτε περὶ ἄλλου τινὸς, οὔτε περὶ τροφῆς, ἕως νὰ καταξηρανθῇ, καὶ νὰ ἀποθάνῃ ὑπὸ τῆς πείνης καὶ δίψης. Ὅθεν ἡ νῆσος ἦτον πλήρης ἀνθρωπίνων ὀςέων, καὶ κατάλευκος μακρόθεν φαινομένη. Ἦτον ὅμως πεπρωμένον νὰ ἀποθάνωσι τότε μόνον αἱ Σειρῆνες, ὅταν εὑρεθῇ ἄνθρωπος, νὰ καταφρονήσῃ τὴν μελῳδίαν καὶ τὰ θέλγητρα αὐτῶν, καὶ νὰ ἐξακολουθῇ τὴν θαλασσοπορείαν αὐτοῦ, μηδόλως ταραττόμενος, μήτε φροντίζων, μήτε προσέχων τὸν νοῦν εἰς αὐτὰς (α).

Ὅτε δὲ παρέπλεον οἱ Ἀργοναῦται ἐκεῖθεν ἐπιςρέφοντες ἐκ τῆς Κολχίδος, ὁ Ὀρφεὺς κιθαρίζων ἐπιμελῶς καὶ ἐπιτηδείως, καὶ μελῳδῶν ἐναντίον τῆς μελῳδίας ἐκείνων, κατέςισε τοὺς Ἀργοναύτας προσεκτικωτέρους εἰς τὴν μελῳδίαν αὐτοῦ, καὶ οὕτω παρέπλευσαν ἀκινδύνως, ἐκτὸς ἑνὸς καὶ μόνου τοῦ Βούτου. Ὅθεν αἱ Σειρῆνες ἔπεσον εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μετεμορφώθησαν εἰς σκοπέλους, κατὰ τὸ προωρισμένον. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Ὀδυσσεὺς διαβαίνων ἐκεῖθεν, ἔφραξε τὰ ὦτα τῶν ἑταίρων αὐτοῦ μὲ κηρὸν, νὰ μὴ ἀκούσωσι τὴν μελῳδίαν· αὐτὸς δὲ ἐδέθη εἰς τὸν ἱςὸν τοῦ πλοίου· καὶ οὕτω παρέπλευσαν καταφρονητικῶς πρὸς τὰς Σειρῆνας· καὶ τότε ἔπεσον αὐταὶ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐπνίγησαν. Ἔπειτα ἐξεβράσθησαν ὑπὸ τῶν κυμάτων ἑκάςη εἰς ἄλλο μέρος.

Καὶ ἡ μὲν Παρθενόπη ἐξεβράσθη κατὰ τὴν Νεάπολιν τῶν Καμπανῶν, ὅπου ἐτάφη, καὶ ἐτιμήθη πολὺ, ὥςε ὠνόμασαν οἱ Καμπανοὶ καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν Παρθενόπην ἀπ' αὐτῆς, ἥτις μετωνομάσθη ὕςερον Νεάπολις. Κατ' ἄλλους δὲ, ἡ Παρθενόπη ἐβιάζετο ὑπὸ πολλῶν

(α) Παυσαν. Φωκικ. ΣΤ'. 3. Ὅμηρ. Αὐτόθ. Μ. 39—46. Σέρβ. Αἰν. Ε'. 863. Τζέτ. αὐτόθ. 653. 712. Ἀπολλών. Δ'. 891. Ὀρφ. 1268. Σκύμν. Χῖος. 224. Στράβ. Ε'.

διὰ τὴν ὡραιότητα αὐτῆς. Ὅμως αὐτὴ ἐφύλαττεν ἀείποτε τὴν παρθενίαν, μὴ προσέχουσα εἰς τὰς κολακείας καὶ ὑποσχέσεις ἐκείνων· τέλος δὲ, ἐρασθεῖσα καὶ ὑπό τινος Φρυγὸς Μητιόχου καλουμένου, καὶ μὴ δυναμένη νὰ ἀποφύγῃ ἄλλως τὴν βίαν, ἔκοψε τὴν κόμην αὐτῆς, διὰ νὰ φαίνηται δυσειδής· ἔπειτα κατέφυγεν εἰς τὴν Καμπανίαν, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ· καὶ διὰ τὴν ἀρετὴν ταύτην ἐτίμησαν αὐτὴν τόσον οἱ Καμπανοὶ, κτίσαντες καὶ τάφον αὐτῆς ἐπίσημον, ὅστις ὠνομάζετο Σειρηνὶς πέτρα. Ἀπὸ δὲ τῆς Λευκωσίας, τὴν ὁποίαν λέγει ὁ Πλίνιος καὶ Λευκασίαν, ὠνομάσθη ἡ Λευκωσία νῆσος, μία τῶν Σειρηνουσσῶν, ἥτις ἦτον μακρύτερον τῶν ἄλλων τριῶν, καὶ πλησιέστερον εἰς τὴν γῆν, ἐπειδὴ ἐκεῖ ἔθαψαν αὐτήν. Ἡ δὲ Λίγεια ἐτάφη εἰς ἄλλο μέρος τῆς Ἰταλίας, καὶ ὠνομάσθη καὶ ἀπ' αὐτῆς μία πόλις ἐκεῖ. Περὶ δὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν ἀναφέρεται (α).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὰς, ὡς εἴρηται, τὸ ἥμισυ σῶμα παρθένου, καὶ τὸ ἄλλο τὸ κάτωθεν, ὀρνέου· καὶ πότε μὲν πτερωτὰς, πότε δὲ ἀπτέρους, καὶ κόμην μεγάλην καὶ ἐξηπλωμένην ἐχούσας· καὶ ἡ μὲν ἐκιθάριζεν, ἡ δὲ ηὔλει, ἡ δὲ ἔψαλλεν· εὑρέθησαν δὲ ἔχουσαι μόνον τὸ πρόσωπον παρθενικὸν, καὶ τὸ λοιπὸν ὀρνέου. Ἐζωγράφιζον αὐτὰς καὶ ὡς τοὺς Τρίτωνας, κατά τινας (β).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ τῆς Σκύλλης.

Ἡ Σκύλλα ἦτον θυγάτηρ τοῦ Τυφῶνος καὶ τῆς

(α) Ἀπολλών. Δ'. 904. Ὁμηρ. Ὀδυσ. Μ. 166. 176. Ὀρφ. 1281. Υγῖν. μυθ. 141. Ἀπολλόδ. Α'. θ'. 25. Ἰωνιά. 373. Διονύσ. Περιηγήσ. 359. 360. ἢ Εὐστάθ. Στράβ. Α'. 23. 26. Ε'. 246. 252. Πλίν. Ἱσ. φυσ. Γ'. ς'. Σίλ. Ἰταλικ. Ιβ'. 33.

(β) Ὀβίδ. Μετ. Ε'. 552. Μοντ. φακ. Α'. β'. 221. Σέρβ. Αἰν. Ε'. 863. Chauss. genn. ant fig. A. 128. Croy. Reg. et imp. num 1. 13. 8. Χαρτάρ. Εἰκόν. 35. 109. Βίσσ. θεολ. Γ'. 99

Ἐχίδνης, ἢ τοῦ Φόρκυνος καὶ τῆς Νύμφης Κραταΐδος, ἢ τῆς Ἑκάτης· ἢ τοῦ Φόρβαντος καὶ τῆς Ἑκάτης. Ἄλλοι δὲ λέγουσι μητέρα αὐτῆς τὴν Λαμίαν, καὶ ἄλλοι τὴν Περσίαν, ἢ Περσηΐδα (α).

Πρότερον ἦτον ἡ Σκύλλα νέα ὡραιοτάτη, καὶ πλήρης θελγήτρων. Ὅθεν ἀγαπήσας αὐτὴν ὁ Γλαῦκος, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ τὴν καταπείσῃ, προςρέχει εἰς τὴν μάγου Κίρκην, νὰ ζητήσῃ ἀντέρωτα διὰ τῆς μαγείας, καὶ ἀπέτυχεν. Ἐπειδὴ ἠγάπησεν αὐτὸν ἡ Κίρκη, καὶ κατεγίνετο νὰ τὸν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τοῦ ἔρωτος τῆς Σκύλλης· δὲν ἐδυνήθη ὅμως· ὅθεν ἀγανακτήσασα, καὶ μὴ δυναμένη νὰ τιμωρήσῃ αὐτὸν διὰ τὴν καταφρόνησιν, ἐπειδὴ ἦτον Θεὸς, ἐφαρμάκωσε τὴν πηγὴν, ἔνθα ἐλούετο συνήθως ἡ Σκύλλα, διὰ νὰ τιμωρήσῃ αὐτὴν ἀντὶ ἐκείνου, κατὰ τὸ συνηθισμένον πάθος τῶν γυναικῶν. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ὁ Ποσειδῶν ἠγάπησεν αὐτὴν, ὡς εἴρηται, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Ἀμφιτρίτη ζηλοτυπήσασα ἐφαρμάκωσε τὴν πηγήν. Οἱ πλεῖςοι ὅμως λέγουσιν, ὅτι ἡ Κίρκη τὴν ἐφαρμάκωσεν. Ὅθεν ἡ ἀθῶα Σκύλλα, λουσθεῖσα εἰς τὴν πηγὴν, μετεμορφώθη εἰς τέρας θαλάσσιον φρικωδέςατον, διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτῆς· ἐπειδὴ ἀπέκτησε μέγεθος θαυμάσιον, καὶ μέχρι τοῦ ὀμφαλοῦ εἶχε μορφὴν ἀνθρωπίνην, καὶ κεφαλὰς ἕξ, ὧν ἡ μὲν μία ἦτον ἀνθρωπίνη, ἡ ἐπὶ τοῦ τραχήλου· αἱ δὲ ἄλλαι ἐξήρχοντο ἐκ τοῦ ςήθους καὶ τῶν πλευρῶν. Τούτων δὲ, ἡ μία ἦτον κεφαλὴ κάμπης, ἡ ἄλλη κυνὸς, ἡ τρίτη λέοντος, ἡ τετάρτη γοργόνος, καὶ ἡ πέμπτη φαλαίνης. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ὅλαι ἦσαν κεφαλαὶ κυνὸς, καὶ ὑλάκτουν ἀγριώτατα. Οἱ δὲ τράχηλοι αὐτῶν ἦσαν περιμήκεις, καὶ ἔφθανον πολὺ μακράν. Πρὸς τούτοις εἶχε καὶ οὐρὰν δράκοντος, καὶ πόδας δώδεκα, καὶ εἰς ἕκαςον ςόμα τρεῖς ςίχους ὀδόντων, καὶ ὀφθαλμοὺς πυροειδεῖς.

(β) Ὑγῖν. Προοιμ. 15. Σέρβ. Αἰν. Γ΄. 420. Σχόλ. Ἀπολλων. Δ΄. 828. Μύγκερ. παρ᾽ Ὑγῖν. Μύθ. 199.

Τοιοῦτον οὖν ἄγριον τέρας γενομένη, ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν κατὰ τὸν Σικελικὸν πορθμὸν, ϗ κατώκησεν εἰς ἓν παραθαλάσσιον, καὶ μεταξὺ τῶν σκοπέλων σπήλαιον τῆς Καλαβρίας, ἄνωθεν τοῦ Ῥηγίου, ὅπου εἶναι τὸ φρούριον Σκύλλα, μέχρι τοῦδε ἀπ' αὐτῆς καλούμενον. Καὶ τὴν μὲν οὐρὰν καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα ἔκρυπτεν εἰς τὸ σπήλαιον, ἐπειδὴ ἡ οὐρὰ ἦτον συμφυὴς μὲ τὴν πέτραν· τὰς δὲ δολιχοδήρους κεφαλὰς ἐκείνας ἔῤῥιπτεν ἔξω εἰς τὸν πορθμὸν, καὶ ἐλάμβανεν ἀνθρώπους σωρηδὸν ἐκ τῶν διαπλεόντων πλοίων. Ὁμοίως ἥρπαζε καὶ ὀψάρια, καὶ δελφῖνας, καὶ κήτη, καὶ πᾶν τὸ πρεςυχὸν, καὶ κατέτρωγεν αὐτά. Ὅθεν ὅτε διέβαινε καὶ ὁ Ἡρακλῆς, ἐρχόμενος ἐκ τῆς Ἐρυθείας, ἥρπασεν ἓξ βοῦς τοῦ Γηρυόνου, καὶ ἀφ' οὗ ἔφαγεν αὐτὰς, ἔῤῥιψε πάλιν τὰς κεφαλὰς νὰ ἁρπάσῃ καὶ ἄλλας. Καὶ τότε ἐφόνευσεν αὐτὴν ὁ Ἡρακλῆς. Ἀλλ' ὁ πατὴρ αὐτῆς ἀνέλυσε τὰ μέλη ὅλα εἰς τὸ πῦρ, καὶ ἀνεζώωσεν αὐτὴν πάλιν. Ὅθεν, ὅτε διέβαινεν ὕςερον ὁ Ὀδυσσεὺς ἐκεῖθεν, ἁρπάσασα ἓξ ἑταίρους αὐτοῦ, κατέφαγε τοὺς δυςυχεῖς ἀσπέροντας ἐνώπιον τοῦ Ὀδυσσέως καὶ τῶν λοιπῶν, καὶ μόλις ἐσώθησαν οἱ λοιποὶ διὰ τῆς φρονήσεως τοῦ Ὀδυσσέως (α). Ἐζωγράφιζον μὲν αὐτὴν κατὰ τὴν ῥηθεῖσαν εἰκονογραφίαν· εὑρέθη ὅμως εἰς τὰ ἐν Ἡρακλείᾳ εὑρεθέντα ὑπομνήματα, τὰ Ἑρκουλανικὰ λεγόμενα, καὶ ἄλλως ἐζωγραφισμένη· πλὴν αἱ κεφαλαὶ καὶ ἄλλα πολλὰ σημεῖα δεικνύουσιν αὐτὴν σαφέςατα.

(α) Ὅμηρ. Ὀδυσ. Μ. 85—110. 245. καὶ Δίδυμ. Λυκόφρ. καὶ Τζέτζ. 45. 650. Ἀναξ. παρ' Ἀθην. Ιγ'. 558. Ναταλ. Η'. Ιβ'. Βιργίλ. Γ'. 427. Ἰωνιά. 377. Johan. Joach. ἐν Σκύλ.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Περὶ τῆς Χαρύϐδεως.

Ἡ Χάρυϐδις ἦτον θυγάτηρ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Γῆς, καὶ γυνὴ λαίμαργος καὶ ἀδδηφάγος· εἶχε δὲ τὴν κατοικίαν αὐτῆς εἰς τὸν Σικελικὸν πορθμὸν, καὶ ἔκλεπτεν ὅ,τι καὶ ἂν εὕρισκε, διὰ νὰ χορτάσῃ τὴν ἀπληςίαν αὐτῆς. Ὅθεν ἔκλεψε καί τινας βοῦς τοῦ Ἡρακλέους, ὅτε ἐπέρασεν αὐτοὺς εἰς τὴν Σικελίαν, ἐρχόμενος ἐκ τῆς Ἐρυθείας. Καὶ τότε ἀγανακτήσας ὁ Ζεὺς κατεκεραύνωσεν αὐτὴν, καὶ τὴν ἔῤῥιψεν εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπου μετεμορφώθη εἰς τέρας θαλάσσιον καὶ ἀγριώτατον, καὶ κατώκησεν εἰς ἓν σπήλαιον τῆς Σικελίας ἄντικρυ τῆς Σκύλλης· καὶ διὰ τοῦτο ἦτον τὸ ςενὸν ἐκεῖνο κινδυνωδέςατον καὶ σχεδὸν ἀδιάϐατον· ἐπειδὴ αὐτὴ ῥοφοῦσα τρὶς τὴν ἡμέραν τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο τοῦ πορθμοῦ μὲ ὅλα τὰ ὀψάρια, καὶ ὅ,τι ἄλλο εὑρίσκετο ἐκεῖ, καὶ ἀναῤῥίπτουσα αὐτὸ πάλιν μὲ μεγάλην ὁρμὴν καὶ ταραχὴν, κατετάραττε τὸ ςενόν· ἐπειδὴ τὸ ὕδωρ ἀναφυσώμενον ἀνέϐαινε μέχρι τῶν ὑψηλοτάτων σκοπέλων. Ὅθεν ἡ Κίρκη συνεϐούλευε τὸν Ὀδυσσέα, νὰ ἐκκλίνῃ πρὸς τὸ μέρος τῆς Σκύλλης, ὅταν διαϐαίνῃ τὸν πορθμὸν, κρίνουσα ἀκινδυνώτερον τὸ μέρος ἐκεῖνο. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἀποφεύγων τὴν Χάρυϐδιν ἐπλησίασε πρὸς τὴν Σκύλλαν, ἥτις ἥρπασε τοὺς ἓξ ἑταίρους αὐτοῦ (α).

(α) Ὅμηρ. Ὀδυσσ. Μ. 101—. Σέρβ. Αἰν. Γ'. 420.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Περὶ τοῦ Παλαίμονος καὶ τῆς Λευκοθέας.

Ἡ μὲν Λευκοθέα ἦτον γυνὴ τοῦ Ἀθάμαντος, θυγάτηρ τοῦ Κάδμου, καὶ Ἰνὼ πρότερον ὀνομαζομένη. Ὁ δὲ Παλαίμων υἱὸς τοῦ Ἀθάμαντος καὶ τῆς Λευκοθέας, καὶ Μελικέρτης πρότερον ὀνομαζόμενος. Ἡ Ἰνὼ λοιπὸν καταδιωκομένη ὑπὸ τοῦ Ἀθάμαντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, διὰ τὴν αἰτίαν τῆς Νεφέλης, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ, ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν μὲ τὸν υἱὸν αὐτῆς Μελικέρτην, ἀπὸ τῶν Σκιρωνίδων πετρῶν τῆς Μεγαρίδος. (*) Κατ' ἄλλους δὲ, ἔπεσεν ἀπό τινος ἀκρωρείας τοῦ Κιθαιρῶνος· ἀλλ' οὐδεμία ἄκρα τοῦ ὄρους τούτου κάτεισι μέχρι τῆς θαλάσσης· τὰ δὲ Ὄνεια καλούμενα ὄρη, τῶν ὁποίων εἶναι ἀπότομοι αἱ Σκιρωνίδες πέτραι, συνέχονται μὲ τὸν Κιθαιρῶνα. Ταῦτα δὲ τὰ ὄρη λέγουσί τινὲς καὶ Γεράνεια· ὅθεν τὸ, διὰ τῆς Γερανείας τοῦ ὄρους τοῦ Μεγαρικοῦ φυγοῦσα, καὶ ςᾶσα ἐπὶ τῆς καλουμένης Μολουρίδος πέτρας, ἥλατο σὺν τῷ βρέφει εἰς τὴν ὑποκειμένην θάλασσαν (α).

Τότε ἡ Ἀφροδίτη συγγενὴς οὖσα, ἐλυπήθη με-

(*) Αἱ πέτραι αὗται ἦσαν πολλαὶ καὶ ἀπότομοι εἰς τὸν ἀπὸ τῆς Μεγαρίδος πρὸς τὴν Κόρινθον ςενὸν καὶ παραθαλάσσιον δρόμον, ὅπου ἐφύλαττεν ὁ λῃςὴς Σκίρων, ἀφ' οὗ καὶ ὠνομάσθησαν, καὶ διὰ τοῦτο ἐνομίζοντο ἐναγεῖς· μόνον ἐκείνη, ἀφ' ἧς ἔπεσεν ἡ Λευκοθέα ἐνομίσθη ἱερὰ τῆς Λευκοθέας καὶ τοῦ Παλαίμονος, ἥτις ὠνομάζετο Μολουρίς.

(α) Ἀπολλόδ. Α'. θ'. Ι. 2. Γ'. δ'. 2. 3. Ὑγῖν. Μύθ. 2. 38. Λουκιαν. Δ'. Ἐν Δ'. Θ. Ὀβίδ. Μετ. Δ'. 521. Στέφα. Πινδάρ. Ὑποθέσ. Ἰσθμ. Ζηνόβ. Δ'. 38. Τζέτζ. ἐν Λυκόφρ. 229. Παυσαν. Ἀττικ. Μδ'. Φιλόστρατ. Εἰκον. Ις'. Στράβ. Θ'. α'. 4. καὶ 7. Νυμφόδωρ. καὶ Δωρίων παρ' Νατάλ. Η'. δ'.

γάλως· ἐπειδὴ ἡ Ἁρμονία ἦτον θυγάτηρ τῆς Ἀφροδίτης, καὶ ἡ Ἰνὼ θυγάτηρ τῆς Ἁρμονίας. Ὅθεν παρεκάλεσε τὸν θεῖον αὐτῆς Ποσειδῶνα νὰ δεχθῇ φιλοφρόνως τὴν ἐγγονὴν αὐτῆς Ἰνὼ καὶ τὸ βρέφος. Διὰ τοῦτο ὁ Ποσειδῶν κατέστησεν αὐτοὺς ἀθανάτους, θεοὺς θαλασσίους, καὶ ὑπερασπιστὰς τῶν πλεόντων, μετωνομάσας τὴν μὲν Ἰνὼ Λευκοθέαν, τὴν ὁποίαν κατέταξε καὶ εἰς τὴν τάξιν τῶν Νηρηΐδων, τὸν δὲ Μελικέρτην Παλαίμονα. Ἔπειτα δέ, το μὲν σῶμα τῆς Λευκοθέας δὲν ἐφάνη πλέον, ἐπειδὴ ἔγινε Νηρηῒς, τοῦ δὲ Παλαίμονος ἐκόμισεν εἷς Δελφὶς εἰς τὸν Ἰσθμὸν τῆς Κορίνθου· ἢ κατ' ἄλλους, ἐξέβρασεν αὐτὸ ἡ θάλασσα κατὰ τὴν Σχοινουντίαν χώραν, ὅπου ἔκειτο ἄταφον. Τότε δὲ ἐβασίλευεν εἰς τὴν Κόρινθον ὁ Σίσυφος, ἀδελφὸς τοῦ Ἀθάμαντος, καὶ θεῖος τοῦ Μελικέρτου, καὶ ἐν τούτοις συνέβη λιμὸς μέγας ἐκεῖ. Τὸ δὲ μαντεῖον εἶπε, νὰ θάψωσιν ἐντίμως, καὶ μὲ ἀγῶνα ἐπιτάφιον τὸν Παλαίμονα, ὅστις κεῖται εἰς τὴν Σχοινουντίαν. Ἔστειλε λοιπὸν ὁ Σίσυφος δύο Κορινθίους, τὸν Ἀμφίμαχον καὶ Δονακῖνον, καὶ ἔφερον τὸ σῶμα αὐτοῦ εἰς τὴν Κόρινθον· καὶ θάψας αὐτὸ ἐντίμως, κατέστησε τὸν Ἰσθμιακὸν ἀγῶνα εἰς τιμὴν τοῦ Παλαίμονος· καὶ οὕτως ἔπαυσεν ὁ λιμός.

Ἐπειδὴ δὲ ἑώρτασαν τὸν ἀγῶνα ὀλίγους χρόνους μόνον, ἤρξατο πάλιν ὁ λιμός· καὶ τότε εἶπε τό μαντεῖον, νὰ καταστήσωσιν αὐτὸν αἰώνιον, καὶ νὰ δίδωσιν εἰς τοὺς ἀθλητὰς βραβεῖα, στεφάνους ἐκ σελίνου. Ἐπειδὴ τὸ φυτὸν τοῦτο λέγουσιν, ὅτι εἶναι καταχθόνιον, καὶ σύμβολον πένθους. Κατ' ἄλλους δὲ, αἱ Νηρηΐδες ἐφάνησαν ποτὲ πρὸς τὸν Σίσυφον χορεύουσαι, καὶ εἶπον, νὰ καταστήσῃ τὸν ἀγῶνα εἰς τιμὴν τοῦ Μελικέρτου· ἢ μόνον μία Νηρηῒς ἐφάνη, ἡ Λευκοθέα καὶ μήτηρ τοῦ Μελικέρτου, καὶ εἶπεν αὐτῷ ταῦτα (α). Ὁ Ὀρφεὺς γράφει τὸν ογ' ὕμνον εἰς τὴν Λευκοθέαν, καὶ τὸν οδ' εἰς τὸν Παλαίμονα.

(α) Ἀπολλόδ. καὶ οἱ ἀνωτέρ. καὶ ὑποθέσ. Πινδάρ. αὐτόθι.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Κ'.

Περὶ τῆς Ἀλκυόνης καὶ τοῦ Κήϋκος.

Ἡ μὲν Ἀλκυόνη ἦτον θυγάτηρ τοῦ Αἰόλου υἱοῦ τοῦ Ἕλληνος καὶ τῆς Αἰγιαλείας, ὁ δὲ Κήϋξ υἱὸς τοῦ Ἑωσφόρου καὶ ἀδελφὸς τοῦ Δαιδαλίωνος. Ὁ Κήϋξ λοιπὸν ἔλαβε γυναῖκα τὴν Ἀλκυόνην, καὶ ἔζων τόσον εἰρηνικῶς καὶ ἐρωτικῶς πρὸς ἀλλήλους, ὥςε ὁ μὲν Κήϋξ ὠνόμαζεν αὐτὴν Ἥραν, αὐτὴ δὲ ἔλεγεν αὐτὸν Δία. Ὅθεν ὀργισθεὶς ὁ Ζεὺς διὰ τὴν τοσαύτην ἀλαζονείαν, μετεμόρφωσεν αὐτοὺς εἰς τὰ ὁμώνυμα ὄρνεα, τὸν μὲν εἰς κήϋκα, τὴν δὲ εἰς ἀλκυόνην (α).

Κατ' ἄλλους δε, ὁ Κήϋξ ἤθελε νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Κλάρον, διὰ νὰ ἐρωτήσῃ τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος περὶ τοῦ θανάτου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Δαιδαλίωνος. Ἡ Ἀλκυόνη ὅμως ἐμπόδιζεν αὐτὸν, μὴ ὑποφέρουσα τὸν χωρισμόν. Ἀλλ' ἐκεῖνος κινούμενος ὑπὸ τοῦ πόθου τοῦ ἀδελφικοῦ, κατέπεισεν αὐτὴν, ὑποσχεθεὶς νὰ ἐπιςρέψῃ μετὰ δύο μῆνας, καὶ ἀπέπλευσεν. Κατὰ δυςυχίαν ὅμως ἐναυάγησεν ἐπιςρέφων, καὶ ἐπνίγη ἐκεῖ πλησίον. Μαθοῦσα δὲ τοῦτο ἡ Ἀλκυόνη, τρέχει εἰς τὸν αἰγιαλὸν θρηνοῦσα καὶ κοπτομένη. Ἰδοῦσα δὲ καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ κυματιζόμενον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ἐπήδησεν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐναγκαλισαμένη αὐτὸ, τὸ κατεφίλει ἐμπαθέςατα· καὶ τέλος ἔμεινεν ἐκεῖ, μὴ ὑποφέρουσα οὔτε τότε τὸν ἀποχωρισμόν.

Τότε οἱ θεοὶ λυπηθέντες διὰ τὴν δυςυχίαν αὐτῶν, καὶ μάλιςα ἐλεήσαντες τὸ φίλανδρον αὐτῆς, μετεμόρφωσαν αὐτοὺς εἰς τὰ ὄρνεα Ἀλκυόνεις, καὶ Ἀλκυόνια, ἢ Ἀλκυονίδας καλούμενα, τὰ ὁποῖα φυλάττουσι

(α) Ἀπολλόδ. Α'. ζ'. 3.

καὶ οὕτω τὸν πρὸς ἀλλήλους ἔρωτα ἀείποτε, μηδέποτε χαριζόμενα· καὶ ἔμειναν σύμβολα τοῦ νομίμου καὶ γαμηλίου ἔρωτος. Ὅτε δὲ ἐπωάζωσι (κλωσῶσι) εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ἡ θάλασσα μένει ἥσυχος καὶ ἀκίνητος ἐν μεγάλῃ γαλήνῃ ἑπτὰ ἡμέρας, ἕως νὰ ἐξέλθωσιν οἱ νεοσσοί. Ἐπειδὴ ὁ πάππος αὐτῶν Αἴολος κρατεῖ τοὺς ἀνέμους τότε κεκλεισμένους πρὸς χάριν αὐτῶν. Ἄλλος ἦτον ὅμως ὁ Αἴολος ἐκεῖνος ὁ δυνάςης τῶν ἀνέμων, πλὴν ἔπλασαν καὶ τοῦτο, οἱ μὴ ἐνοήσαντες τὴν ἀρχαίαν ἱςορίαν, καθὼς συγχέουσι καὶ τὸν Κήϋκα τοῦτον μὲ τὸν ἄλλον τὸν βασιλέα τῆς Τραχινίας, καὶ φίλον τοῦ Ἡρακλέους (α). Ταῦτα καὶ περὶ τῶν θαλασσίων θεῶν.

(α) Ὑγῖν. Μύθ. 65. Λακτάντ. Διηγήσ. Ια'. 10. Ὀβίδ. Μετ. Ια'. 410. O'meis. Μυθολογ. ἐν Ἀλκυόν. Πλιν. Ἱς. φυσ. Ι'. ΛΒ'. Πλάυτ. Προλόγ. Κασσίν. 26. Αἰλιαν. ἱςορ. Ζ'. Λζ'. Βανιερ. ς'. 94.

ΒΙ΄ΒΛΟΣ Ε.

ἢ

ΝΕΡΤΕΡΙ΄Α.

Περὶ τῶν Καταχθονίων καὶ τοῦ Ἅδου λεγομένων Θεῶν.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Α΄.

Περιγραφὴ τοῦ Ἅδου.

Ὁ Ἅδης κοινῶς λεγόμενος ἦτον τόπος εὐρύχωρος εἰς τὸ κέντρον τῆς γῆς, ὅπου ἤρχοντο αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων μετὰ θάνατον, καὶ ἐβασίλευεν ἐκεῖ ὁ Πλούτων, ἡ Περσεφόνη, καὶ οἱ ἄλλοι Καταχθόνιοι. Ἐκεῖ ἦτον οἱ πέντε ποταμοὶ τοῦ Ἅδου λεγόμενοι· ὁ Ἀχέρων, ὁ Κωκυτὸς, ὁ Πυριφλεγέθων, ἡ Λήθη, καὶ ἡ Στύξ, καὶ ἄλλα πολλὰ τέρατα τιμωρητικὰ, ὡς ῥηθήσεται ἰδιαιτέρως περὶ πάντων. Ὠνομάζετο καὶ Ἀσφοδελὸς λειμών· ἐπειδὴ ὁ ἀσφόδελος εἶναι φυτὸν ἄκαρπον, καὶ σύμβολον τῶν νεκρῶν, καὶ ἱερὸν τῶν Καταχθονίων Θεῶν, ὡς δηλοῖ καὶ τὸ παρὰ Πορφυρίῳ ἐπιτάφιον ἐπίγραμμα. Νώτῳ μὲν μαλάχην, καὶ ἀσφόδελον πολύῤῥιζον, κόλπῳ δὲ τὸν δεῖνα ἔχω. Ἀσφοδελὸς δὲ ἐλέγετο ὁ τόπος ὁ περιέχων τοὺς ἀσφοδέλους, καὶ ἀσφόδελος τὸ φυτόν. Ὅθεν ὁ Ὅμηρος ἐξέλαβεν αὐτὸ ἐπιθετικῶς, ἀσφοδελὸν λειμῶνα λέγων. Διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἔπλασαν εἰς τὸν Ἅδην ὅλα τὰ ἄκαρπα φυτά· ὡς Ἰτέας καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐπειδὴ ἐφύτευον αὐτὰ εἰς τοὺς τάφους. Ἦτον δὲ ὁ Ἀ-

Ἅδης.

δης γενικώτερον διῃρημένος εἰς τέσσαρα μέρη, εἰς Δικαςήριον, Καθαρτήριον, Τάρταρον, καὶ Ἠλύσια πεδία. Τὸ μὲν κριτήριον ἦτον εἰς τόπον ἐλεύθερον, ὅπου ἦτον καὶ τὰ βασίλεια τοῦ Πλούτωνος, καὶ αἱ κατοικίαι τῶν Μοιρῶν, καὶ τῶν λοιπῶν θεῶν τοῦ Ἅδου. Τὸ δὲ καθαρτήριον ἦτον ἄλλος τόπος χωριςὸς, ὅπου ἔμενον τινὰ καιρὸν διωρισμένον αἱ ψυχαὶ, καὶ ἐκαθαρίζοντο, ὅσαι δὲν εἶχον πολλὰ καὶ μεγάλα ἁμαρτήματα. Ὁ δὲ Τάρταρος ἦτον τὸ δεσμωτήριον τοῦ Ἅδου, ἔνθα ἐφυλακώνοντο καὶ ἐτιμωροῦντο οἱ ἁμαρτωλοί. Τὰ δὲ Ἠλύσια πεδία ἦτον πάντερπνος καὶ χαριέςατος τόπος, ὅπου ἤρχοντο οἱ δίκαιοι. Ἦτον δὲ καὶ ἄλλος τόπος τῶν ἀτάφων λεγόμενος, ἔξωθεν τοῦ Ἅδου, ὅπου ἔμενον οἱ ἄταφοι (α).

Ἐνόμιζον λοιπὸν τὸν Ἅδην εἰς τὸ κέντρον τῆς γῆς, καὶ διὰ τοῦτο ἔλεγον, ὅτι πανταχόθεν εἶναι ὁμοία ἡ εἰς Ἅδου κατάβασις· δὲν ἦτον ὅμως εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς καταβάσεις. Μίαν μὲν ἔλεγον κατάβασιν εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ἔνθα ἦτον ὁ ποταμὸς Λήθη ὀνομαζόμενος, ὁ νῦν Λίμας. Ὅθεν τὰ ςρατεύματα τοῦ Βρούτου ἐφοβοῦντο νὰ περάσωσι τοῦτον τὸν ποταμόν. Ἄλλην εἰς τὴν Ἀφρικὴν, ἄλλην εἰς τὴν Ἤπειρον, ὅπου ἦτον Ἀχερουσία λίμνη, ἡ νῦν λίμνη τῶν Ἰωαννίνων. Ἄλλην εἰς τὴν Λαοδικίαν, ὅπου ἦτον ἓν χάσμα, ἢ σπήλαιον, ςόμα τοῦ Πλούτωνος ὀνομαζόμενον. Ἄλλην εἰς τὸ Ταίναρον ἀκρωτήριον τῆς Λακωνίας, ἔνθα ἦτον ἄλλο χάσμα. Ἄλλην εἰς τὸν ὠκεανὸν τῶν Κιμερίων, ὅθεν κατεβίβασεν ὁ Ὅμηρος τὸν Ὀδυσσέα (*). Ἄλλην εἰς τὴν λίμνην Ἄορνον τῆς Ἰταλίας, πλησίον καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς Νεαπόλεως, ὅ-

(α) Θεόφρασ. Φ. ἱς. Ζ΄. 12. Ὅμηρ. Ὀδυσ. Λ. 538. 572. Ω. 13. Θεόκριτ. Κϛ΄. 4. Ἡσίοδ. Ἔργ. 41. καὶ Σχολ. Σουΐδ. Ἀσφοδελ.

(*) Ἴσως τὴν ἐν Ἰσπανίᾳ Λήθην ἐννοεῖ ὁ Ὅμηρος ἐνταῦθα. Ἐπειδὴ ὁ ποταμὸς οὗτος εἰσβάλλει εἰς τὸν Ὠκεανὸν τῆς Πορτογαλίας ἄνωθεν τοῦ Ὀπόρτου μεταξὺ δύο ἐπισήμων ποταμῶν, τοῦ Δουρίου τοῦ νῦν Δούρου Δουέρου καὶ Δουίρου καλουμένου, καὶ τοῦ Μινίου, νῦν Μίγνου καὶ Μίγνου λεγομένου. Ἐπειδὴ ἐκ τῆς Ἰταλίας ὡρμήθη ὁ Ὀδυσσεὺς, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν κατάβασιν ἐκείνην.

θεν κατεβίβασεν ὁ Βιργίλιος τὸν Αἰνείαν. Ἐνταῦθα ἦτον σπήλαιον βαθύτατον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξήρχοντο δυσώδεις ἀναθυμιάσεις, καὶ ἔπνιγον τὰ ὄρνεα. Ὅθεν ὠνομάσθη Ἄορνος ἡ Λίμνη. Ὁ Στράβων ἀποδίδει τὴν αἰτίαν τῆς δυσωδίας ταύτης εἰς τὰ πολλὰ καὶ πυκνὰ δένδρα, τὰ ὁποῖα ἐσκέπαζον καὶ κατεσκίαζον τὴν λίμνην. Ἀφ' οὗ δὲ ἔκοψεν ὁ Αὔγουςος τὰ δένδρα, ἐκαθαρίσθη ὁ ἀὴρ, καὶ ἡ λίμνη δὲν εἶναι πλέον Ἄορνος. Ἄλλην δὲ κατάβασιν λέγουσι πλησίον τῆς Ἡρακλείας τοῦ Πόντου, ὅθεν κατέβη ὁ Ἡρακλῆς εἰς τὸν Ἄδην, ὡς λέγει καὶ ὁ Ξενοφῶν, ὅπου ἦτον ἡ Χερσόνησος Ἀχερουσιὰς καλουμένη, καὶ χάσμα βαθύτατον ἐν αὐτῇ, σπήλαιον Ἀχερούσιον λεγόμενον, καὶ ποταμὸς Ἀχέρων, ὡς λέγει ὁ Ἀπολλώνιος. Ἄλλην εἰς τὴν Ἑρμιόνην τῆς Πελοποννήσου, τὴν ὁποίαν ἔλεγον καὶ συντομωτάτην. Ἐπειδὴ κατέβαινεν ἀμέσως εἰς τὸν Ἄδην, χωρὶς νὰ περάσῃ τὴν Ἀχερουσίαν λίμνην· διὰ τοῦτο οἱ Ἑρμιονεῖς δὲν ἔβαλλον ὀβολὸν εἰς τὸ ςόμα τῶν νεκρῶν. Ὁ δὲ Σοφοκλῆς λέγει ἄλλην κατάβασιν εἰς τὴν Ἀττικὴν, ὅπου ἦτον ὁ Θόρικος δῆμος τῆς Ἀκαμαντίδος φυλῆς, ὅθεν κατέβη ὁ Θησεὺς εἰς τὸν Ἄδην. Ἄλλην εἰς τὴν Ἀσσυρίαν πλησίον τοῦ Εὐφράτου· καὶ τέλος, ὅπου ἦτον χάσμα γῆς, ἢ σπήλαιον ἀξιόλογον, ἐκεῖ ἦτον καὶ κατάβασις εἰς τὸν Ἄδην. Ὁμοίως εἶχον καὶ οἱ Φενεάται ἄλλην κατάβασιν. Τινὲς δὲ εἶπον καὶ κατὰ τὴν Λέρνην ἄλλην (α).

Τὸ δὲ σχῆμα τοῦ Ἄδου ἦτον ὡς σπήλαιον ἄγριον καὶ φοβερὸν, μεταξὺ ἑνὸς δάσους σκοτεινοτάτου, καὶ πανταχόθεν ἦτον πέτραι ἀπότομοι προβεβλημέναι καὶ βράχοι πετρώδεις, καὶ ἀνώμαλοι, καὶ ὑπὸ μαύρων ὑδάτων περικυκλωμένον, τὰ ὁποῖα ἦτον τὰ ὕδατα τῆς Στυγὸς, ἥτις περιέζωνεν ἐννεάκις ὅλον

(α) Σοφοκλ. Οἰδιπ. Κολων. 1590. ϗ Σχολ. Ἀπολλων. Β'. 729. ϗ Σχολ. Παυσαν. Κορινθ. Λς'. 7. Ὁμηρ. Ὀδυσ. Λ'. 14. ϗ Διδυμ. Αἰσχύλ. Προμηθ. 812. Βιργίλ. Αἰν. ς'. ϗ Σέρβ. 273. 295. 305. 417—630.

τὸν Ἅδην. Καὶ πρὸς τὸ σόμιον, οἷον, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἅδου, ἦτον ἡ κατοικία ὅλων τῶν ἀγρίων τεράτων· ἐκεῖ διέτριβον αἱ Λύπαι, αἱ Ἀσθένειαι, τὰ Γερατεῖα, ὁ Φόβος, ὁ Θάνατος, ὁ Ὕπνος, ἡ Διχόνοια, αἱ Εὐμενίδες, οἱ Κένταυροι, ἡ Σκύλλα καὶ Χάρυβδις, ὁ Βριάρεως, ἡ Λερναία ὕδρα, Ἡχίμαιρα, αἱ Γοργόνες, αἱ Ἅρπυιαι, ὁ Γίγας Γηρυόνης, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ἔτι δε ἦτον καὶ δυσωδέςατος ὁ τόπος ἐκεῖνος, ἐπειδὴ εἶχε πολὺν ἄσφαλτον, πίσσαν, καὶ θεῖον. Ταῦτα δὲ ἐπλάσθησαν, ἐπειδὴ ἔκαιον τοὺς νεκροὺς εἰς τοιαύτας εὐανάπτους ὕλας· ὅθεν ἦτον καὶ ὁ θρόνος τοῦ Πλούτωνος ἐκ θείου. Ἔπειτα ἦτον ὁ δρόμος πρὸς τὸν Ἀχέροντα ποταμὸν, ὅπου ἦτον ὁ Χάρων, ὁ Πορθμεὺς τοῦ Ἅδου. Πέραν δὲ τοῦ ποταμοῦ τούτου ἦτον ἡ κατοικία τῶν νεκρῶν, διῃρημένη κατ' ἄλλους εἰς ἑπτὰ ἐνορίας.

Καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην ἦσαν αἱ σκιαὶ, οἷον, αἱ ψυχαὶ τῶν βρεφῶν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἀπέθανον εἰς τὴν γέννησιν αὐτῶν, καὶ ὠδύροντο, ἐπειδὴ δὲν εἶδον καθαρῶς, οὔτε τὸ φῶς τοῦ Ἡλίου εἰς τὸν κόσμον.

Εἰς τὴν δευτέραν δὲ, αἱ ψυχαὶ τῶν φονευθέντων ἀδίκως καὶ παραλόγως ὑπὸ τῶν ἀμαθῶν, ἢ διεφθαρμένων κριτῶν.

Εἰς τὴν τρίτην, ὅσοι ἀθῶοι ὄντες, ἐφονεύθησαν μόνοι διά τινα λύπην, ἢ ἀπελπισίαν.

Εἰς τὴν τετάρτην, ἥτις ὠνομάζετο πεδίον ὀδυρμοῦ, ἦσαν ὅσοι ἐφονεύθησαν διὰ λύπην ἔρωτος ἀκατασχέτου, ἢ δἰ ἄλλου τινὸς ἐρωτικοῦ συμβεβηκότος. Ἐκεῖ ἦτον ἡ Φαίδρα, Πρόκρις, Διδὼ, καὶ οἱ λοιποὶ τοιοῦτοι.

Εἰς τὴν πέμπτην, οἱ περίδοξοι πολεμιςαὶ, ὅσοι ἐφονεύθησαν εἰς τὸν πόλεμον.

Ἕκτη δὲ ἦτον ἡ ἐνορία τοῦ Ταρτάρου, τὸ δεσμωτήριον τῶν ἀσεβῶν καὶ κακούργων, περικυκλωμένον ὑπὸ τοῦ Κωκυτοῦ καὶ Πυριφλεγέθοντος. Ἐκεῖ ἦσαν καὶ αἱ Μοῖραι καὶ Ἐριννύες.

Ἐβλήμη δὲ ἦτον τὰ Ἠλύσια πεδία, ἡ κατοικία τῶν μακάρων. Καὶ αὕτη εἶναι περιςατικωτέρα διαίρεσις τοῦ Βιργιλίου. Ἐπειδὴ γράφουσι μὲν πολλοὶ περὶ τοῦ Ἅδου, πλὴν ἀσυμφώνως, διότι δὲν ἐπέςρεψεν οὐδεὶς τῶν περιηγητῶν ἐκεῖθεν, νὰ διηγηθῇ σαφῶς τὴν περιγραφὴν τοῦ Ἅδου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ τῆς ἐν Ἅδῃ Κρίσεως καὶ Ἀνταποδόσεως.

Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι ἐνόμιζον τρία τινὰ τοῦ ἀνθρώπου, ψυχὴν, σῶμα. καὶ εἴδωλον, ὅπερ ἔλεγον καὶ φάσμα, καὶ σκιάν. Τὸ εἴδωλον ἄρα δὲν ἦτον οὔτε σῶμα, οὔτε ψυχὴ, ἀλλὰ φάντασμά τι ἔχον τοὺς χαρακτῆρας τοῦ σώματος, καὶ τὸν μεταξὺ ψυχῆς καὶ σώματος τόπον ἐπέχον. Ὅθεν ὁ Ὀδυσσεὺς ηὗρε τὸ εἴδωλον τοῦ Ἡρακλέους εἰς τὸν Ἅδην, ἐν ᾧ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἦτον εἰς τὸν Οὐρανὸν, ὅπου ἐγένετο καὶ θεός· τὸ δὲ σῶμα ἐκάη εἰς τὴν Οἴτην. Ταύτην τὴν γνώμην, καὶ δόξαν τῶν ποιητῶν σκώπτων ὁ Λουκιανὸς, ἔπλασε τὸν διάλογον ἐκεῖνον, ἔνθα δεικνύει τριπλοῦν τὸν Ἡρακλέα. Ἀλλὰ τοῦτο τὸ δικαίωμα ἦτον μόνον τῶν Ἡρώων ἴσως. Ἐπειδὴ ἀναφέρει καὶ ψυχὴν τοῦ Τειρεσίου εἰς τὸν Ἅδην ὁ Ὅμηρος.

Αἱ Μοῖραι ἔγραφον εἰς τὸν κατάλογον ὅλους ἐκείνους, ὅσοι ἔμελλον νὰ ἀποθάνωσιν ἐκείνην τὴν ἡμέραν, καὶ ἔδιδε τὸν κατάλογον ἡ Ἄτροπος εἰς τὸν Ἑρμῆν. Ὁ δὲ Ἑρμῆς ἀνέβαινεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ κατὰ τὸν κατάλογον, ἤρχετο εἰς ἕκαςον ἀσθενῆ, ἢ ὁδοιπόρον, ἢ πλέοντα, ἢ πολεμοῦντα, ἢ ὅπως καὶ ἂν ἦτον, καὶ ἐψηλάφιζεν αὐτὸν μὲ τὸ Κηρύκειον, καὶ οὕτως ἐξέπνεεν. Ἐπειδὴ ἦτον ἀδύνατον νὰ ἀποθάνῃ ἄνθρωπος, ἂν δὲν ἐψηλάφιζεν αὐτὸν ὁ Ἑρμῆς μὲ τὸ

Κηρύκειον. Ἔπειτα ἀφ' οὗ ἐσύναζεν ὅλους, ὅσους περιεῖχεν ὁ κατάλογος, ἐπορεύοντο, αὐτὸς μὲν ἔμπροσθεν κρατῶν τὸ Κηρύκειον ὑψωμένον, διὰ νὰ τὸ βλέπωσιν, ἐκεῖνοι δὲ βλέποντες τὸ Κηρύκειον, ἠκολούθουν ὡς πρόβατα, ἑλκυόμενοι ὑπὸ τῆς δυνάμεως τοῦ Κηρυκείου. Οὕτω λοιπὸν κατέβαινον εἰς τὸν Ἅδην ἐλευθέρως διὰ τῆς ἐκεῖ πλησίον καταβάσεως μέχρι τῆς Ἀχερουσίας Λίμνης, ὅπου ἦτον τὸ ςόμιον τοῦ Ἅδου, καὶ τὸ Τελώνιον τοῦ Αἰακοῦ, καὶ τὸ πορθμεῖον τοῦ Χάρωνος.

Ἐκεῖ δὲ ἐσύναζεν ὁ Ἑρμῆς ὅλους τοὺς νεκροὺς ἔμπροσθεν τοῦ Αἰακοῦ, ἔπειτα ἔδιδεν αὐτῷ καὶ τὸν κατάλογον. Ὁ δὲ Αἰακὸς παρελάμβανεν αὐτοὺς μεμετρημένους κατὰ τὸν κατάλογον, μὲ μεγάλην ἀκρίβειαν· ἐπειδὴ ὁ Ἑρμῆς δὲν εἶχεν ὑπόληψιν εἰς ταῦτα, κλέπτης ὤν. Μετὰ δὲ ταῦτα εἰσήρχοντο εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Χάρωνος. Ἐκεῖ δὲ ἐκάθητο ἡ Μοῖρα Κλωθὼ εἰς τὴν ἀποβάθραν τοῦ πλοιαρίου, καὶ παρελάμβανεν αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, ἐξετάζουσα ἕκαςον, ποῖος ἦτον, καὶ πῶς ἀπέθανε, καὶ ἂν ἐτάφη τὸ σῶμα αὐτοῦ. Ἐπειδὴ ὅσοι δὲν ἐτάφησαν, ἔπρεπε νὰ μείνωσιν ἑκατὸν χρόνους ἔξωθεν τῆς Ἀχερουσίας Λίμνης, ἔπειτα ἐλάμβανον αὐτοὺς εἰς τὸν ἅδην· ὅθεν ἡ λύσσα περὶ ταφῆς τῶν νεκρῶν παρὰ τοῖς παλαιοῖς· ἔτι δὲ, ἂν εἶχε καὶ χρέος, ἐκεῖ ἔπρεπε νὰ μείνῃ, ἕως νὰ πληρώσωσιν οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ τὸ χρέος. Ὁ δὲ Ἑρμῆς περιεσύναζεν αὐτοὺς ὄπισθεν, καὶ τοὺς ἠνάγκαζε νὰ εἰσέρχωνται ταχέως εἰς τὸ πλοῖον, προσέχων νὰ μὴ φύγῃ καὶ κἀνένας. Οὕτω λοιπὸν ἐλάμβανεν αὐτοὺς ὁ Χάρων, καὶ τοὺς διεπόρθμευεν εἰς τὸ ςόμιον τοῦ Ἅδου, ὅπου ἐφύλαττεν ὁ Κέρβερος· καὶ ἐκεῖ ἐπλήρωνεν ἕκαςος ἕνα ὀβολὸν εἰς τὸν Χάρωνα ναῦλον, καὶ ἔπειτα ἐξήρχοντο. Ὅθεν ἔβαλλον ὀβολὸν εἰς τὸ ςόμα τῶν νεκρῶν. Διότι ὀλίγον ἔλειπε νὰ ἐπιςρέψωσι τὸν Μένιππον ὀπίσω εἰς τὸν κόσμον πάλιν, ἐπειδὴ δὲν εἶχεν ὀβολόν.

Ἔπειτα δὲ, ὁ μὲν Ἑρμῆς καὶ ὁ Χάρων ἐπέςρεφον

ὀπίσω, αὐτοὶ δὲ ἐπορεύοντο μόνοι πρὸς τὸ Δικαςήριον, διαβαίνοντες μεταξὺ τῶν ῥηθέντων τεράτων. Ἐνίοτε δὲ ἤρχετο καὶ ὁ Ἑρμῆς, καὶ παρίςατο εἰς τὸ Δικαςήριον, ὅτε δὲν εἶχεν ἄλλην κατεπείγουσαν ὑπηρεσίαν. Καὶ οὕτως ἤρχοντο διὰ μιᾶς ὁδοῦ μόνον ςενωπῆς εἰς τὰ βασίλεια τοῦ Πλούτωνος. Ἀπὸ δὲ τῶν βασιλείων μέχρι τοῦ Δικαςηρίου, ἦτον ἡ ὁδὸς πλατυτέρα· Ἀπὸ δὲ τοῦ Δικαςηρίου διεχωρίζοντο τρεῖς ὁδοί· καὶ ἡ μὲν μία ἤρχετο εἰς τὸν Τάρταρον, ἡ δ᾽ ἄλλη εἰς τὰ Ἠλύσια πεδία, ἡ δὲ τρίτη ἡ μεταξὺ τούτων, εἰς τὸ καθαρτήριον.

Ἐνταῦθα λοιπὸν ἐκήρυττεν αὐτοὺς ὁ Ἑρμῆς, ἡ δὲ Ἐριννὺς Τισιφόνη παρελάμβανεν αὐτοὺς καθ᾽ ἕνα· καὶ οὕτω παρίςαντο εἰς τὸ Δικαςήριον καὶ ἐκρίνοντο. Κριταὶ δὲ ἦσαν, ὁ Μίνως, καὶ Ῥαδάμανθυς, καὶ ὁ Αἰακὸς, ὅςτις ἦτον καὶ Τελώνης καὶ Κριτής. Ἡ δὲ κρίσις καὶ ἀπόφασις ἐγίνετο τριχῶς. Ὅσοι ἔζησαν εὐσεβῶς καὶ ἐναρέτως εἰς τὸν κόσμον, ἐπέμποντο εἰς τὰ Ἠλύσια πεδία· ὅσοι δὲ εἶχον μέτρια ἁμαρτήματα, ἐπέμποντο εἰς τὸ καθαρτήριον, ἔνθα ἔμενον καιρὸν διωρισμένον, ἕως νὰ καθαρισθῶσιν, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῶν Κριτῶν. Ἔπειτα διέβαινον εἰς τὰ Ἠλύσια πεδία. Ὅσοι δὲ ἔζησαν ἀσεβῶς καὶ ἀνόμως, καὶ εἶχον ἁμαρτήματα μεγάλα, ἐπέμποντο εἰς τὸν Τάρταρον, νὰ τιμωρηθῶσιν ἕως να ἐξαλείψωσι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν· Τιμωροὶ δὲ τοῦ Ταρτάρου ἦσαν αἱ Ἐριννύες· αὐταὶ ἦσαν καὶ ὑπηρέτιδες τοῦ Δικαςηρίου, καὶ μὲ αὐτὰς ἔπεμπον οἱ Κριταὶ τοὺς ἀποφασισμένους εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον. Ἀφ᾽ οὗ δὲ ἐξήλειπτον ὅλας τὰς ἁμαρτίας εἰς τὸν Τάρταρον, ἐφέροντο εἰς τὰ Ἠλύσια Πεδία, πίνοντες ἐκ τοῦ ὕδατος τῆς Λήθης, διὰ νὰ ἀλησμονήσωσιν ὅσα ὑπέφερον εἰς τὸν Τάρταρον, καὶ νὰ ζῶσιν ὕςερον ζωὴν μακαρίαν. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἔπινον ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, καὶ ὅτε κατέβαινον εἰς τὸν Ἅδην, διὰ νὰ ἀλησμονήσωσι τὸν κόσμον. Καὶ οὕτω δὲν ἔμενον αἰωνίως εἰς τὸν Τάρταρον, ἐκτὸς τινῶν, τοὺς ὁποίους κατεδίκαζον οἱ Θεοὶ εἰς αἰωνίαν τιμωρίαν, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἐγίνετο

καὶ εἰς τὸν ᾌδην μετεμψύχωσις τρὶς, ὡς καὶ εἰς τὴν γῆν· καὶ ὅσοι ἐφυλάχθησαν καθαροὶ εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς τρεῖς παλιγγενεσίας, ἐπέμποντο εἰς τὰ Ἠλύσια Πεδία. Τῶν δὲ Ἡρώων αἱ ψυχαὶ δὲν ἦσαν ὑποκείμεναι εἰς οὐδεμίαν κρίσιν καὶ ἐξέτασιν (α). Τινὲς δὲ λέγουσι καὶ τὸ Ἔρεβος τόπον καὶ Θεὸν τοῦ ᾍδου.

ΚΕΦΆΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ τοῦ Ἐρέβους.

Τὸ Ἔρεβος ἦτον υἱὸς τοῦ Χάους, καὶ ἐγέννησεν ἐκ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Νυκτὸς τὸν Αἰθέρα, τὴν Ἡμέραν, τὸ Γῆρας, τὴν Τύχην, τὸν Θάνατον, τὸν Ὕπνον, τοὺς Ὀνείρους, τὸν Φθόνον, τὴν Ἔριδα, τὸν Μῶμον, τὴν Δυςυχίαν, τὰς Μοῖρας. τὰς Ἑσπερίδας, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα τέκνα. Καὶ ταῦτα μὲν κατά τινας, ἀνάγοντας εἰς φυσικὴν καὶ ἠθικὴν ἀλληγορίαν τὸ Ἔρεβος. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἐτίμησαν οἱ ἀρχαῖοι καὶ ὡς Θεὸν Καταχθόνιον τὸ Ἔρεβος, καὶ ἐθυσίαζον εἰς αὐτὸ μαῦρον πρόβατον. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι τὸ Ἔρεβος ἦτον μέρος τοῦ ᾍδου, καὶ κατοικία τῶν δικαίων καὶ ἀμώμων. Ἐπειδὴ εἰς τὰ Ἠλύσια πεδία ἤρχοντο κατ᾽ αὐτοὺς, μόνον ὅσοι ἐκαθαρίζοντο πρότερον εἰς τὸ καθαρτήριον, καὶ εἰς τὸν Τάρταρον· Ὅθεν, ὡς λέγει ὁ Βιργίλιος, ὀλίγοι ἤρχοντο εἰς τὸ Ἔρεβος. Εἶχον δὲ ἐκεῖ καὶ ἱερέα ἰδιαίτερον αἱ ψυχαὶ τῶν Ἐρεβιτῶν (β).

(α) Λȣκιαν. Κατάπλ. Ν. Δ΄. ϗ Ἀληθ. Ἱςορ. Πίνδαρ. Ὀλυμπ. Β. 123. ϗ Σχολ.

(β) Ἡσίοδ. Θ. 123. Ὑγῖν. Προοιμ. Ι. Κικέρ. Φυσ. Θ. Γ΄. ιζ΄. 1197. Βοκκάσ. Α΄. Ιε΄. Βόσσ. Θεολογ. Β΄. 60.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ τῶν Ἠλυσίων Πεδίων.

Τὸ Ἠλύσιον Πεδίον ὠνομάσθη, κατά τινας, ἀπὸ τοῦ Ἠλυσίου υἱοῦ τοῦ Ἐλευθῆρος, τοῦ εὐσεβεςάτου γενομένου· ἢ κατ᾽ ἄλλους, παρὰ τὸ ἄλυτα ἐν αὐτῷ μένειν τὰ σώματα. Ὁ τόπος δὲ οὗτος ἦτον πάντερπνος καὶ χαριέςατος, καὶ τῷ ὄντι κατοικία τῶν μακάρων, καθὼς τὸν κατεσκεύασαν οἱ Ποιηταί· ἐπειδὴ εἶχε λειμῶνας ἀειθαλεῖς, καὶ δένδρα διάφορα ἀειθαλῆ· ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον ὅμως ἰτέας εἶχε πολλάς· ἐκεῖ δὲν ἐγίνετο οὔτε βροχὴ, οὔτε χιὼν, οὔτε χειμὼν, οὔτε μεταβολὴ καιροῦ, ἀλλ᾽ ἀείποτε ἔπνεε Ζέφυρος ἠρέμα καὶ γλυκὺς, ἐρχόμενος ἐκ τοῦ Ὠκεανοῦ εἰς ἀνάψυξιν τῶν ψυχῶν· ὅθεν ἡ γῆ ἐκαρποφόρει ἐκεῖ τρὶς τὸ ἔτος· ἔτρεχον καὶ ῥύακες καθαρώτατοι· οἱ λειμῶνες ἦσαν πλήρεις ῥόδων, καὶ ἡ κασία εγίνετο αὐτόματος· ἐμελῴδουν καὶ διάφορα πετηνά. Ἐκεῖ ἐβασίλευεν ὁ Κρόνος καὶ ἡ Ῥέα, ὅπου ἔφερον καὶ τὸν χρυσοῦν αἰῶνα, ὅςτις ἐπεκράτησεν ὀλίγον καιρὸν εἰς τὴν γῆν· εἶχε δὲ ὁ τόπος ἐκεῖνος καὶ δάση εὐωδέςατα, καὶ πλήρη δαφνῶν. Ἐκεῖ ἔτρεχε κατά τινας καὶ ὁ ποταμὸς Ἠριδανὸς, καὶ εἶχον καὶ Ἥλιον ἰδιαίτερον, καὶ ἄςρα, καὶ φῶς λαμπρότερον. Ἐκεῖ λοιπὸν κατοικοῦντες οἱ Ἥρωες ἐγυμνάζοντο ἀείποτε εἰς τοὺς ἡρωϊκοὺς ἀγῶνας. Ὁ μὲν Ἀχιλλεὺς ἐπολέμει μὲ τὰ ἄγρια θηρία, οἱ δὲ Ἥρωες τῆς Τρῳάδος ἐγυμνάζοντο τὴν ἱππικὴν, τὴν ὁπλοποιΐαν, τὴν πολεμικὴν, καὶ τοὺς ἀγῶνας. Ἄλλοι δὲ ἐχόρευον, καὶ ἄλλοι ἔψαλλον Ἡρωϊκοὺς ςίχους, ὁ δὲ Ὀρφεὺς ἐκιθάριζε. Καὶ τέλος, ὅλοι οἱ Ἥρωες εἶχον ἐκεῖ τὰ ὅπλα, τοὺς ἵππους, τὰ ἅρματα, καὶ τὰ λοιπά· καὶ κατεγίνοντο ἕκαςος εἰς τὸ ἐπιτήδευμα αὐτοῦ, πρὸς εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν· ὅσοι δὲ ἐπληγώθησαν εἰς πόλεμον ὑπὲρ τῆς πατρίδος αὐτῶν, ὁμοίως καὶ οἱ εὐσεβεῖς Ἱερεῖς,

καὶ Μάντεις, καὶ ὅσοι ἄλλοι ἔπραξάντι καλὸν διὰ τὴν πατρίδα ἐκάθηντο εἰς τὰ δάση, εἰς τοὺς λειμῶνας, καὶ ὅπου ἤθελον, ἔχοντες τὰς κεφαλὰς δεδεμένας μὲ λευκὸν περίδεσμον. Τινὲς δὲ ἔπλασαν καὶ παρθένους ἐκεῖ, καὶ ἡδονὰς τοιαύτας, μιμούμενοι τοὺς Ἀσιατικοὺς Παραδείσους, καὶ ὅτι εὕρισκεν ἕκαςος ὅ, τι καὶ ἂν ἐπεθύμει (α).

Τοιαῦτα ἄρα ἦσαν τὰ Ἠλύσια Πεδία, τὸ ἐνδιαίτημα τῶν Ἡρώων. Ἔπρεπεν ὅμως, κατά τινας, νὰ καθαρισθῶσι πρῶτον αἱ ψυχαὶ, καὶ ἔπειτα νὰ εἰσέλθωσιν ἐκεῖ, χωρὶς νὰ ἔχωσι ῥύπον γήϊνον, ἢ σωματικόν. Διὰ τοῦτο μερικὰς μὲν ἐξήπλωναν κρεμαμένας εἰς τὸν ἀέρα, νὰ ἀερίζωνται· ἄλλας δὲ κατέδυον εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ ἄλλας κατέκαιον εἰς τὸ πῦρ, διὰ νὰ καθαρισθοῦν· καὶ ἴσως διὰ τοῦτο ἔκαιον τοὺς νεκροὺς, καὶ τοῦτο φαίνεται ὅτι ἦτον τὸ καθαρτήριον. Δὲν ἔμενον ὅμως αἰωνίως αἱ ψυχαὶ ἐκεῖ· ἀλλ᾽ ἔπρεπε νὰ διατρίψωσι μόνον χιλίους χρόνους, ἕως νὰ καθαρισθῶσι καλά· ἔπειτα ἐξήρχοντο εἰς τὸν κόσμον, καὶ εἰσήρχοντο εἰς ἄλλο σῶμα. Πρῶτον ὅμως ἔπινον ὕδωρ ἐκ τῆς λήθης, διὰ νὰ ἀλησμονήσωσιν ἐκείνην τὴν μακαρίαν ζωήν. Ἡ δε Λήθη ἦτον ἐκεῖ εἰς τὰ Ἠλύσια πεδία, μεταξύ τινος ὡραιοτάτου δάσους, καὶ αἱ ὄχθαι αὐτῆς ἦσαν πλήρεις κρίνων, καὶ εἰς τοὺς κρίνους ἐκάθητο ἀπειρία ψυχῶν, ὡς αἱ μέλισσαι εἰς τὰ ἄνθη (β).

Τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι ὁ τόπος οὗτος ἦτον, ὡς εἴρηται, εἰς τὸ κέντρον τῆς γῆς, ἄλλοι δὲ, εἰς τὴν σφαῖραν τῶν ἀπλανῶν ἀςέρων, ἄλλοι, εἰς τὴν Σελήνην, ἄλλοι εἰς τὴν Ἱσπανίαν, κατὰ τὴν Βαιτικὴν τὴν νῦν Ἀνδαλουσίαν, ἄλλοι εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς, ἄλλοι εἰς τὸν Ἥλιον, ἄλλοι εἰς τὰς νήσους τῶν Μακάρων,

---

(α) Ὁμηρ. Ὀδυσ. Δ'. 566. ϗ Δίδυμ. Ἡσίοδ. Ἔργ. ϗ Ἡμέρ. 164. ϗ Σχολ. Βιργίλ. Αἰν. ϛ'. 638. Τιβύλ. Α'. Ἐλεγ. Γ'. 59. Λουκιαν. Παρ Νατάλ. Δ'. ΙΘ'. Cic de fin. Ε'. ΙΘ'. 1100.

(β) Βιργίλ. αὐτόθι. 735. 748. 703.

αἱ ὁποῖαι εἶναι αἱ νῦν Κανάριαι λεγόμεναι νῆσοι. Ἄλλοι δὲ εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν, καὶ ἄλλοι μεταξὺ τῆς Βρετανικῆς καὶ τῆς Θούλης νήσου. Ἐνταῦθα λέγουσιν, ὅτι ἦσαν ἐγκάτοικοι ἰχθυοθῆρες. ὑπήκοοι μὲν εἰς τοὺς Φράγγους, πλὴν ἀτελεῖς, ἐπειδὴ ἔφερον τοὺς νεκροὺς εἰς τὸν Ἅδην. Οὗτοι, ὅτε ἐκοιμῶντο τὴν νύκτα εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν, ἤκουον τὰς θύρας νὰ ἀνοίγωνται, καὶ φωνήν τινα καλοῦσαν αὐτοὺς, νὰ ἐγερθῶσιν. Ἐγείροντο λοιπὸν, καὶ ἐφέροντο ἀνεπαισθήτως εἰς τὸν αἰγιαλὸν, ὡς ὑπό τινος ἀνάγκης ὠθούμενοι, καὶ εὕρισκον ἐκεῖ πλοιάρια ξένα παρεσκευασμένα. καὶ κενά· εἰς ταῦτα εἰσερχόμενοι ἐκωπηλάτουν, καὶ ἠσθάνοντο μὲν μέγα βάρος καὶ ἀόρατον, ὅμως ἔφθανον ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ εἰς τὴν Βρετανίαν νῆσον, ἐν ᾧ ὅτε ἤρχοντο μὲ τὰ ἴδια αὐτῶν πλοιάρια, μόλις ἔφθανον εἰς ἕνα ἡμερονύκτιον. Ἐκεῖ δὲ, ἄνθρωπον μὲν δὲν ἔβλεπον, οὔτε ἔξω εἰς τὴν γῆν, οὔτε εἰς τὰ πλοῖα· φωνὰς ὅμως ἤκουον, ὡς ἀνθρώπων ὑποδεχομένων τοὺς ἀοράτους ἐκείνους ἐπιβάτας, καὶ ὠνόμαζον αὐτοὺς κατ' ὄνομα, ἀξίαν, ἐπάγγελμα, καὶ πατρόθεν, καὶ μητρόθεν, καὶ ἄλλως, ὡς μετροῦντες αὐτοὺς δηλονότι. Ἔπειτα δὲ τὰ πλοιάρια ἐγίνοντο ἐλαφρότατα, καὶ ἐπέστρεφον πάλιν ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν. Διὰ τοῦτο ἄρα ἦσαν αὐτοὶ ἀτελεῖς (α). Κατ' ἄλλους δὲ ἦσαν εἰς τὴν Βοιωτίαν τὰ Ἠλύσια πεδία.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ τοῦ Ταρτάρου.

Ὁ Τάρταρος λαμβάνεται, ὡς εἴρηται εἰς τὰς Κοσμογονίας, εἰς φυσικὴν ἀλληγορίαν. Ἐνταῦθα δὲ λέγου-

---

(α) Βιργίλ. Αἰν. Ε'. 731. Νατάλ. Γ'. 19'. Στράβ. Α'. 2. Πλούταρχ. ἐν Σερτωρ. Η'. Τζέτζ. ἐν Λυκόφρον. 1204.

Τάρταρος.

σιν αὐτὸν δεσμωτήριον τοῦ Ἄδου πικρότατον, καὶ ὀλεθριώτατον, καὶ μὲ τριπλοῦν χάλκινον τεῖχος περιτετειχισμένον, εἶχε καὶ πύλας σιδηρᾶς, καὶ ἔδαφος χαλκοῦν· ἔτι δὲ περιέζωνεν αὐτὸν καὶ ὁ Πυριφλεγέθων ποταμός. Ὁμοίως ἦτον καὶ ἡ Νὺξ εἰς τρεῖς σειρὰς διακεχυμένη ὡς τεῖχος περὶ αὐτόν. Ὅθεν αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου δὲν διαπερῶσιν ἐκεῖ. Ἦτον δὲ εἰς αὐτὸν καὶ πύργος τις σιδηροῦς, ὅπου ἐκάθητο ἡ Τισιφόνη, καὶ ἐφύλαττεν ἐνδεδυμένη ἔνδυμα αἱματόχρωον. Ὁμοίως ἐφύλαττεν εἰς τὴν πύλην καὶ ἡ Μέγαιρα, διὰ νὰ μὴ φύγῃ τις ἔξω· ἔξωθεν δὲ ἐφύλαττον οἱ Ἑκατόγχειρες.

Εἰς τοῦτο λοιπὸν τὸ δεσμωτήριον ἐπέμποντο οἱ ἄθεοι, καὶ ἔμενον ἐκεῖ αἰωνίως βασανιζόμενοι, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Διός. Ὁμοίως ἐπέμποντο ἐκεῖ καὶ οἱ φονεῖς, καὶ ὅσοι ἄλλοι εἶχον μεγάλα ἁμαρτήματα, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῶν Κριτῶν. Οὗτοι ὅμως, ὡς εἴρηται, ἀφ' οὗ τιμωρηθοῦν ἕνα χρόνον, λαμβάνει αὐτοὺς ἓν πλοιάριον, καὶ τοὺς διαπερᾷ διὰ τοῦ Πυριφλεγέθοντος, καὶ τῆς Ἀχερουσίας λίμνης, ὅπου κράζουσιν ὀνομαςὶ ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἐφόνευσαν, παρακαλοῦντες νὰ τοὺς συγχωρήσωσιν, καὶ νὰ τοὺς δεχθοῦν καὶ αὐτοὺς ἐκεῖ, ὅπου κατοικοῦσιν ἐκεῖνοι. Ἂν λοιπὸν τοὺς συγχωρήσωσιν, ἐξέρχονται ἐκ τῆς λίμνης, καὶ παύει ἡ τιμωρία, ἄλλως δὲ, ἐπιςρέφουσι πάλιν εἰς τὸν Τάρταρον, καὶ μετὰ ἕνα χρόνον ἔρχονται πάλιν εἰς τὴν Ἀχερουσίαν, κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον, ἕως νὰ τύχωσι τῆς συγχωρήσεως. Περὶ δὲ τῶν αἰωνίως βασανιζομένων εἰς τὸν Τάρταρον εἰρήσεται εἰς τοὺς οἰκείους τόπους (α).

Τινὲς δὲ ἐξέλαβον καὶ ὡς ἄνθρωπον τὸν Τάρταρον, καὶ ὅτι ἐγέννησεν ἐκ τῆς Γῆς τοὺς Γίγαντας. Ἐγ-

---

(α) Ἀπολλόδ. Α΄. α΄. 2. Ἡσίοδ. Θ. 720. Ὁμηρ. Ἰλ. Θ. 15. Βιργίλ. Αἰν. ς΄. 548—273. Πλάτ. Αἰσχύλ. καὶ ἄλλοι παρὰ Νατάλ. Γ΄. ΙΑ΄. Ὑγῖν. Προοιμ. 4.

κέλαδον, Κοῖον, Ὀφίωνα, Ἀςραῖον, Πέλωρον. Πάλλαντα, Φροῦτον, Κλύτιον, Ἄγριον, Ἐφιάλτην, Εὔρυτον, Ἐχίωνα, καὶ ἄλλους πολλούς. Δὲν ἀγοῶ ὅμως καὶ τὴν ἀλληγορίαν ταύτην, ὡς ἐρῶ ἐν ἄλλοις.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ τοῦ Ἀχέροντος.

Ὁ Ἀχέρων ἦτον υἱὸς τοῦ Τιτᾶνος καὶ τῆς Γῆς, ἢ τῆς Δήμητρος ἐξ ἀγνώςου ἀνδρός. Ὅθεν ὅτε ἦτον ἔγκυος ἡ Δήμητρα, ἦλθε καὶ ἐγέννησεν αὐτὸν εἰς ἓν σπήλαιον τῆς Κρήτης. Καὶ διὰ τοῦτο ὕςερον ὁ Ἀχέρων ἀνατραφεὶς εἰς τὸ σκότος, καὶ μὴ ὑποφέρων τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἀσυνείθιςος ὢν, κατέβη εἰς τὸν Ἅδην, καὶ μετεβλήθη εἰς ποταμόν. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον ἓν ἄγαλμα εἰς τὴν Κρήτην ἐπὶ τοῦ ὄρους τῆς Ἴδης, τοῦ ὁποίου ἡ μὲν κεφαλὴ ἦτον χρυσῆ, αἱ δὲ χεῖρες ἀργυραῖ καὶ τὸ ςῆθος, τὸ δὲ λοιπὸν χαλκοῦν· ἔψαλλε δὲ θαυμασίως, καὶ ἐδάκρυεν ἀεννάως, καὶ ἐκ τῶν δακρύων αὐτοῦ ἐγεννήθη ὁ Ἀχέρων. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Ἀχέρων φοβηθεὶς εἰς τὴν Τιτανομαχίαν, κατέβη εἰς τὸν Ἅδην καὶ ἐκρύβη. Κατ' ἄλλους δε, ἦτον ποταμὸς τῆς γῆς, καὶ εἶχε γλυκύτατον ὕδωρ· ὅτε δὲ ἐνικήθησαν οἱ Τιτᾶνες καὶ ἔφευγον, ἐδίψησαν ὑπερβολικῶς, καὶ οὗτος ἔδωκεν αὐτοῖς ὕδωρ, ὥςε δροσισθέντες ἀνέλαβον τὰς δυνάμεις αὐτῶν, καὶ ἀνεκαίνισαν πάλιν τὴν μάχην. Ὅθεν ἀγανακτήσας ὁ Ζεὺς, ἐπίκρανε τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἔπειτα ἐξώρισεν αὐτὸν εἰς τὸν Ἅδην. Οὗτος εἶναι λοιπὸν ὁ πρῶτος ποταμὸς τοῦ Ἅδου, τὸν ὁποῖον διαβαίνουσιν αἱ ψυχαὶ, καὶ, ἔλεγον ὅτι εἰσβάλλει εἰς τὴν Ἀχερουσίαν λίμνην, καὶ οὕτως

ἐγίνοντο μία λίμνη. Ὅθεν ἔλεγον αὐτοὺς κοινῶς Ἀχερουσίαν λίμνην. (α).

Ἐγέννησε δὲ καὶ αὐτὸς ἐκ μὲν τῆς Νυκτὸς τὰς Ἐριννύας, ἐκ δὲ τῆς Γῆς τὴν Στύγα, ἐκ δὲ τῆς Ὀρφνῆς, ἢ τῆς Νύμφης Γοργύρας τὸν Ἀσκάλαφον.

Ὠνομάζοντο δὲ καὶ εἰς τὴν γῆν τρεῖς ποταμοὶ οὕτως. Ὁ μὲν εἰς τὴν Ἡράκλειαν τοῦ Πόντου, ὅπου ἦτον καὶ ἡ χερσόννησος Ἀχερουσία καλουμένη, καὶ λιμὴν. καὶ σπήλαιον, ὡς εἴρηται· καὶ ἐκεῖθεν κατέβη ὁ Ἡρακλῆς εἰς τὸν Ἅδην, καὶ ἔλαβε τὸν Κέρβερον, κατά τινας. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐνταῦθα ἐβασίλευε τὶς Ἀχέρων καλούμενος, ἔχων καὶ θυγατέρα Δαρδανίδα ὀνομαζομένην, καὶ ἐξ αὐτῆς ἐγέννησεν ὁ Ἡρακλῆς υἱὸν Ποιμένα καλούμενον. Ἀπέθανον δὲ ἐν ταὐτῷ καὶ ἡ μήτηρ καὶ ὁ υἱὸς, καὶ ὠνόμασαν δύο τόπους ἀπ' αὐτῶν περὶ τὴν Ἡράκλειαν Δαρδανίδα καὶ Ποιμένα, καὶ ἀπ' ἐκείνου τοῦ Ἀχέροντος ὠνομάσθη ὁ ποταμὸς ἐκεῖνος. Ἐπειδὴ λέγουσιν, ὅτι ἐπνίγη εἰς αὐτὸν διὰ τὴν λύπην τῆς θυγατρὸς καὶ τοῦ ἐγγονοῦ· εἶχον καὶ οἱ Γαλάται θεὸν Ἀχέροντα ὀνομαζόμενον.

Ὁ δ' ἄλλος εἰς τὴν Θεσπρωτίαν τῆς Ἠπείρου, ὁ πηγάζων κάτωθεν τῆς Δωδώνης, καὶ διὰ τῆς Ἀχερουσίας λίμνης τῶν Ἰωαννίνων διερχόμενος, εἰσβάλει εἰς τὴν θάλασσαν.

Ὁ δ' ἄλλος εἰς τὴν Καλαβρίαν τῆς Ἰταλίας, κατὰ τὴν χώραν τῶν Βρουντίων, μεταξὺ ὀρέων καὶ δρυμῶν, τὸν ὁποῖον δὲν ἔβλεπεν ὁ ἥλιος ποτὲ, ὅπου ἐφονεύθη ὁ βασιλεὺς τῶν Μολοσσῶν Ἀλέξανδρος, ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ τοῦ χρησμοῦ. Ἐπειδὴ, πολεμῶν μὲ τοὺς Ῥωμαίους, ἔλαβε χρησμὸν, νὰ φυλάττηται, καὶ νὰ φοβῆται τὸν Ἀχέροντα. Ἐκεῖνος δὲ νομίσας τὸν ἐν Ἠπεί-

---

(α) Νατάλ. Γ΄. α΄. Βοκασ. Γενεαλογ. Θ. Γ΄. δ΄. ς΄. Παῦλ. Περυζ. ϗ Δάντ. παρ' αὐτῷ. Βαρθ. ἐν Στατ. Θήβ. 522. Ἀπολλόδ. Α΄. Ε΄. 3.

ρω Ἀχέροντα, ἔτρεψε τὸν πόλεμον εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἀγνοῶν ὅτι ἦτον καὶ ἐκεῖ Ἀχέρων. Εἰρέθη δὲ καὶ ἄλλος χρησμὸς τοιοῦτος.

„Πανδοσία Τρικώλονε πολύν ποτε λαὸν ὀλέσσεις.

Ἐπειδὴ ἦτον καὶ φρούριον τρικόρυφον πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ τούτου, Πανδοσία καλούμενον. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος, νομίζων ὅτι φθορὰν τῶν πολεμίων λέγει, καὶ συνάψας μάχην, ἐφονεύθη. ἦτον ὅμως καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον Ἀχέρων ποταμὸς, καὶ λίμνη Ἀχερουσία, πλησίον τῆς Μέμφεως (α), ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Ζ.

Περὶ τῆς Ἀχερουσίας.

Ἡ Ἀχερουσία, ὡς εἴρηται, ἦτον λίμνη τοῦ Ἅδου, τὴν ὁποίαν ἐσχημάτιζεν ὁ Ἀχέρων ποταμὸς ῥέων διὰ μέσου αὐτῆς, καὶ εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅπου ἐσχηματίζετο ἡ λίμνη αὕτη, ἦτον ἡ διάβασις τῶν νεκρῶν εἰς τὸν Ἅδην. Ὅθεν λέγουσιν ἀδιαφόρως, ποτὲ μὲν Ἀχέροντα ποταμὸν, πότε δ' Ἀχερουσίαν λίμνην τὴν διάβασιν ταύτην. Εἴρηται δὲ, ὅτι ἡ λίμνη τῶν Ἰωαννίνων ὠνομάζετο Ἀχερουσία, καὶ ὅτι ὁ Ἀχέρων ποταμὸς ῥέει διὰ μέσου αὐτῆς. Ὁμοίως ἦτον καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν ἄλλη πλησίον τῆς πόλεως Κύμης· καὶ εἰς τὴν Ποντικὴν Ἡράκλειαν ἄλλη, καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἄλλη (β).

(α) Ἀπολλών. Β'. 354. καὶ Σχολ. Εὐριπίδ. Βάκχ. 1358. Λυκόφρ. αὐτόθι. καὶ Τζέτζ. Ξενοφ Κύρ. Ἀναβάσ. ς'. 374. Νίκανδρ. παρ' Νατάλ Γ. α'. 159. Σπάγχ. ἐν Καλλιμάχ εἰς Δῆλ. 291. καὶ Στράβ. ς'. ά. 5. Βαρῖν. ἐν Ἀχερουσ. Σερβ. Αἰν. ς'. 107. Λιβιος. Η'. Κδ'.

(β) Σουΐδ. καὶ Βαρῖν. ἐν Ἀχερουσ. καὶ Ἐτυμολογικ. Πλίν. Ἱστορ. Φυσ. Γ'. Ε'. Στράβ. Ε'. 444. Γελλαρ. ο Α'. Β. ιγ'. Πομπ. Α'. ιθ'.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ τοῦ Κωκυτοῦ.

Ὁ Κωκυτὸς ἦτον ποταμὸς τοῦ Ἅδου, ἀπὸ τοῦ κωκύω ὀνομασθεὶς, καὶ ηὔξανε τὸ ὕδωρ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν δακρύων τῶν νεκρῶν. Ἐπειδὴ ἐκεῖ ἔκλαιον τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν, ἢ ἔκλαιον ἐνθυμούμενοι τὰ ἐν κόσμῳ· ἔλεγον δὲ αὐτὸν υἱὸν τῆς Στυγὸς, καὶ ὅτι εἰσβάλει εἰς τὸν Ἀχέροντα, ὡς καὶ ὁ Πυριφλεγέθων.

„Ἔνθα μὲν εἰς Ἀχέροντα Πυριφλεγέθων τε ῥέουσι,
„Κωκυτὸς θ᾽, ὅς δὴ Στυγὸς ὕδατός ἐςιν ἀποῤῥὼξ,
„Πέτρη τε, ξύνεσίς τε δύω ποταμῶν ἐριγδούπων.

Εἶχεν ὁ Κωκυτὸς καὶ θυγατέρα Μίνθην καλουμένην, καὶ ἐρωμένην τοῦ Πλούτωνος. Ὅθεν ζηλοτυπήσασα ἡ Περσεφόνη, μετεμόρφωσεν αὐτὴν εἰς τὸ ὁμώνυμον χόρτον· ἀπὸ δὲ τῆς Μίνθης ὠνομάσθη καὶ τὸ ὄρος τῆς Ἠλείας Μίνθη, ἀνωτέρω τοῦ Πυλιακοῦ Πεδίου, ὅπου ἦτον Τέμενος τοῦ Ἅδου, καὶ Ἄλσος τῆς Δήμητρος (*).

Ἦτον ὅμως καὶ εἰς τὴν Θεσπρωτίαν ποταμὸς Κωκυτὸς ὀνομαζόμενος, ὅςτις εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἀχερουσίαν λίμνην, κατὰ τὴν τότε γνώμην. Ὁ δὲ Παυσανίας λέγει, ὅτι εἰς τὴν Θεσπρωτίαν τῆς Ἠπείρου, ὅπου ἦτον τὸ ἐν Δωδώνῃ Ἱερὸν τοῦ Διὸς, ἦτον λίμνη Ἀχερουσία καλουμένη, πλησίον τῆς Κιχύρου, καὶ ποταμὸς Ἀχέρων, καὶ Κωκυτὸς, ὅςτις ἔχει ὕδωρ ἀτερπέςατον. Τοῦτον τὸν τόπον ὠνόμασαν οἱ πρότερον ποιηταὶ Ἅδην, διὰ τὴν συνωνυμίαν τοῦ Ἀϊδωνέως βασιλέως,

(*) Μίνθην ἔλεγον τὸν ἡδύοσμον, ὅςτις ἐνομίζετο χόρτον τοῦ Ἅδου, ὡς καὶ τὸ ἄλσος τῆς Περσεφόνης εἶχεν Αἰγείρους καὶ Ἰτέας, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Ἐπειδὴ, ὡς λέγει ὁ Θεόφρασος, οἱ πίνοντες τὸν χυλὸν τῆς Ἰτέας μένουσιν ἄγονοι· Ὅθεν καὶ ὁ Ὅμηρος λέγει αὐτὰς ὠλεσικάρπους· ἢ ἐπειδὴ ἦτον τοιαῦτα φυτὰ εἰς τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν τούτων τῆς Ἠπείρου, ὡς καὶ ἡ λεύκη τοῦ Ἡρακλέους.

ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ, ὅπου ἦλθεν ὁ Θησεύς. Ταύτην δὲ τὴν νύξιν ἔχων Ὅμηρος, ἔπλασεν ἄλλον Ἅδην μακρύτερον, καὶ εἰς ἐκεῖνον ἔστειλε τὸν Ὀδυσσέα· ἦτον καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν ἄλλος ποταμὸς Κωκυτὸς, καὶ εἰσέβαλεν εἰς τὴν Λοκρίναν λίμνην τῆς Καμπανίας. Ὠνομάζετο Κωκυτὸς καίτις ἰατρὸς (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Περὶ τοῦ Πυριφλεγέθοντος.

Ὁ Πυριφλεγέθων καὶ Φλεγέθων λεγόμενος, ἦτον καὶ αὐτὸς ποταμὸς τοῦ Ἅδου, παρὰ τοῦ πῦρ καὶ Φλέγω, ἢ καὶ Φλεγέθω ποιητικῶς, ὀνομαζόμενος. Ἐπειδὴ εἶχε πῦρ ἀντὶ ὕδατος, τὸ ὁποῖον ἔβραζε καὶ ἐπλήθυνε καθεκάστην ὑπὸ τῶν στεναγμῶν καὶ ὀλολυγμῶν τῶν νεκρῶν. Ἦτον καὶ πολὺ ὁρμητικὸς, καὶ ἔσυρε πέτρας καὶ βράχους καιομένους μετὰ μεγάλης ὁρμῆς. Λέγουσι δέ τινες, ὅτι ἦτον καὶ αὐτὸς υἱὸς τῆς Στυγὸς, καὶ εἰσέβαλεν, ὡς εἴρηται, εἰς τὴν Ἀχερουσίαν λίμνην. Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν, ὅτι ἦτον εἰς τὴν Θεσπρωτίαν ποταμὸς, οὕτως ὀνομαζόμενος (β).

(α) Βοκάσ. Γ΄. Ιε΄. Ις΄. Πλάτ. Φαίδρ. 84. Σέρβ Αἰ. ς΄. 132. Νατάλ. Γ΄. γ΄. καὶ Σώστρατ. αὐτόθι. Ὅμηρ. Ὀδυσ. Κ. 514. καὶ Δίδυμ. Βοσσ. Θεολ. Β΄. 81. Παυσαν. Ἀττικ. Ιζ΄. 5. Στράβ. Η΄. γ΄. 14.

(β) Ὅμηρ. αὐτόθ. Βιργιλ. Αἰν. ς΄. 550. Σιλ. Ἰταλικ. Ιγ΄. 564. ϗ 836. Βοσ. Ἐτυμολ. in Hem.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Ι'.

Περὶ τῆς Λήθης.

῾Η Λήθη ἦτον ποταμὸς τοῦ ῞Αδου καὶ αὐτὴ παρὰ τὸ λανθάνειν, ἢ λήθειν ὀνομαζομένη. ᾿Επειδὴ ὅσοι ἔπινον ἀπ᾿ αὐτῆς ἐπελανθάνοντο τῶν προτέρων συμβεβηκότων, καλῶν, ἢ κακῶν. Καθότι οἱ καταβαίνοντες εἰς τὸν ῞Αδην, ἔπινον διὰ νὰ ἀλησμονήσωσιν, οἱ μὲν τὰ καλὰ, οἱ δὲ τὰ κακὰ τῆς ζωῆς. ῞Οσοι δὲ διέβαινον ἀπὸ τοῦ Ταρτάρου εἰς τὰ ᾿Ηλύσια Πεδία, ἔπινον νὰ ἀλησμονήσωσι τὴν τιμωρίαν. ῞Οσοι δὲ ἔμελλον νὰ μετεμψυχωθῶσιν, ἔπινον νὰ ἀλησμονήσωσι τὴν μακαρίαν ζωὴν τῶν ῾Ηλυσίων Πεδίων. ῞Οθεν ἦτον συναγμένον πλῆθος ἄπειρον ψυχῶν, ὡς αἱ μέλισσαι, εἰς τὰς ὄχθας αὐτῆς, καὶ ἔπινον συνεχῶς. ᾿Επειδὴ μετὰ χιλίους χρόνους ἔπρεπε νὰ ἐξέλθωσιν εἰς τὸν κόσμον, καὶ νὰ μετεμψυχωθῶσιν εἰς ἄλλα διάφορα σώματα ἀνθρώπων καὶ ζώων, κατὰ τὴν δόξαν τῆς μετεμψυχώσεως. ῾Ο Διόδωρος λέγει, ὅτι ὁ ᾿Ορφεὺς ἔφερεν εἰς τὴν ῾Ελλάδα πρῶτος ἐκ τῆς Αἰγύπτου τὴν μυθολογίαν τοῦ ῞Αδου, καὶ τῶν ποταμῶν· ἐπειδὴ εἶχον καὶ ἐκεῖ τοιαῦτα, ὡς ῥηθήσεται εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον.

῏Ητον ὅμως καὶ εἰς τὴν ᾿Αφρικὴν ποταμὸς Λήθη ὀνομαζόμενος, ὅςτις ἔτρεχε μέχρι τινὸς, ἔπειτα ἐβυθίζετο εἰς τὴν γῆν, καὶ ὕςερον ἐξήρχετο πάλιν μεγαλήτερος πλησίον τῆς πόλεως Βερενίκης, καὶ οὕτως ἐχύνετο εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου Σύρτη καλουμένου. ῞Οθεν ἐνομίζετο καὶ ἐκεῖ ἄλλη κατάβασις εἰς τὸν ῞Αδην. ῾Ομοίως ἦτον καὶ ἄλλοι δύο, ὁ μὲν εἰς τὴν ῾Ισπανίαν καὶ Πορτογαλλίαν, ὁ ῥηθεὶς Λίμας, ὁ δ᾿ ἄλλος εἰς τὴν πάλαι Βαιτικὴν ῾Ισπα-

νίαν, ὁ νῦν, Guadalethe καλούμενος, καὶ ἄλλος εἰς τὴν Κρήτην (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ τῆς Στυγός.

Ἡ Στὺξ ἦτον θυγάτηρ τοῦ Ἐρέβους καὶ τῆς Νυκτὸς, ἢ κατ' ἄλλους, τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Τηθύος. Ἐγέννησε δὲ ἐκ τοῦ Πάλλαντος τοῦ Γίγαντος τὴν Νίκην, Κράτος, Ζῆλον, καὶ τὴν Βίαν. Κατ' ἄλλους δὲ, καὶ τὴν Σκύλλαν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα τέρατα. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι εἶχεν ἄνδρα τὸν Πείραντα, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐγέννησε τὴν Ἔχιδναν. Καὶ οὕτω τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι εἶχεν ἄνδρα τὸν Πάλλαντα, Τινὲς δὲ, τοῦτον τὸν ἄγνωςον ἄλλως Πείραντα (β).

Ἐπειδὴ ὁ Ζεὺς ἐκάλεσεν εἰς συμμαχίαν ὅλους τοὺς θεοὺς, κατὰ τῶν Τιτάνων, ὑποσχόμενος τιμὰς κατὰ τὴν ἀξίαν τῆς προθυμίας καὶ ἐνεργείας ἑκάςου, καὶ ἦλθε πρώτη ἡ Στὺξ μὲ τὰ τέκνα αὐτῆς, τὴν Νίκην, Βίαν, Ζῆλον, καὶ τὸ Κράτος, καὶ συνήργησαν πολὺ εἰς τὴν ἀπώλειαν τῶν Τιτάνων, ὠνόμασεν ἀπ' αὐτῆς Στύγα τὴν λίμνην τοῦ Ἅδου εἰς ἀνταμοιβὴν, κατέςησε καὶ τὸ ὕδωρ αὐτῆς ὅρκον μέγιςον τῶν θεῶν. Ὅθεν ὁ Ὅμηρος λέγει αὐτὸν δεινὸν ὅρκον, καὶ τρόπον τινὰ περιγράφει καὶ τὸν τρόπον, πῶς ἐγίνετο ὁ ὅρκος τῶν θεῶν.

„Ἄγρει νῦν μοι ὄμοσον ἀάατον Στυγὸς ὕδωρ·
„Χειρὶ δὲ τῇ ἑτέρῃ μὲν ἕλε χθόνα πουλυβότειραν,
„Τῇ δ' ἑτέρῃ ἅλα μαρμαρέην· ἵνα νῶϊν ἅπαντες

(α) Βιργίλ. ϗ Σέρβ. Αἰν. ς΄. 705. — Coque. ἐν Αυγκςίν. Πολ. Θ. Γ΄. λ΄. Bum Orisin. L. L. ἐν Lethum. Λακτάνς. inst III. 18. Λεξικ. Ανώνυμ. ἐν Λήθῃ.

(β) Ἡσίοδ. Θ. 384. Ἀπολλόδ. Α΄. β΄. 4. Ὑγῖν. Προοιμ. II. Παυσαν. ϗ Ἐπιμενίδ. Ἀρκαδικ. Ιη΄. I.

„Μάρτυροι ὦσ᾽ οἱ ἔνερθε Θεοί.
„Καὶ ἀλλαχόθι.
„Ἴςω νῦν τόδε γαῖα, καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν,
„Καὶ τὸ κατειϐόμενον Στυγὸς ὕδωρ, ὅς τε μέγιςος
„Ὅρκος, δεινότατός τε πέλει μακάρεσσι Θεοῖσι (α).

Ἐπειδὴ, ὅςτις τῶν Θεῶν παρέϐαινε τοῦτον τὸν ὅρκον, ἐςερεῖτο τῆς παρουσίας τῶν Θεῶν, τοῦ Νέκταρος, τῆς Ἀμϐροσίας, τῆς τραπέζης, ἐκκλησίας, καὶ πάσης κοινωνίας καὶ ἐπιμιξίας· ὡς ἀφωρισμένος, μισούμενος, καταφρονούμενος, καὶ ὑπ᾽ οὐδενὸς μὴ βλεπόμενος, οὔτε πλησιαζόμενος ἐννέα χρόνους. Καὶ τὸν μὲν πρῶτον χρόνον ἔκειτο ὡς ἔξω φρενῶν, ἡμιθανὴς, καὶ σχεδὸν ὡς νεκρὸς, ἄφωνος, ἀκίνητος καὶ ἀνάπνευςος. Τελειωθέντος δὲ τοῦ πρώτου χρόνου, διεδέχετο αὐτὸν ἄλλη τραχυτέρα τιμωρία τὸν δεύτερον χρόνον. Τὸν τρίτον ἔτι σκληροτέρα, καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι τῶν ἐννέα, καὶ τὸν δέκατον ἐλάμϐανε πάλιν τὴν ἀθανασίαν, καὶ τὴν προτέραν ἀξίαν καὶ τιμήν. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἐτιμωρεῖτο ὁ τοιοῦτος ἐπίορκος ἐννέα χιλιάδας χρόνους εἰς τὸν Τάρταρον (α). Ὅθεν δὲν ἐτόλμησεν οὔτε ὁ Ζεὺς νὰ παραϐῇ ποτὲ τοῦτον τὸν ὅρκον.

Ἡ κατοικία λοιπὸν τῆς Θεᾶς ταύτης ἦτον εἰς τὸν Ἅδην εἰς παλάτιον ὑψηλὸν, τοῦ ὁποίου ὁ ὄροφος ἦτον κατεσκευασμένος ἐκ μεγάλων λίθων. Οἱ δὲ ςύλοι τοῦ παλατίου, ἔφθανον μέχρι τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ δὲ λίμνη, ἢ ὁ ποταμὸς Στὺξ ὀνομαζόμενος, ἔτρεχεν ὑπὸ τὴν γῆν διὰ μέσου τῆς Νυκτὸς διῃρημένος εἰς δέκα μέρη. Καὶ τὰ μὲν ἐννέα μέρη ἔῤῥεον περὶ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν, ἔπειτα ἔπιπτον πάλιν εἰς τὴν θάλασσαν. Τὸ δὲ δέκατον μέρος ἔπιπτεν ἔκ τινος πέτρας ἀποτόμου καὶ ὑψηλῆς, καὶ ἦτον ψυχρότατον· καὶ εἰς

(α) Ἡσίοδ. Θ. 397. Ἀπολλόδ. Α΄. β΄. 5. Ἀπολλών. Β΄. 291. Ὅμηρ. Ἰλ. Ξ. 271. Ο. 36. καὶ Δίδυμ.

(α) Ἡσίοδ. Θ. 794. Ὀρφ. παρ᾽ Σερβ. ἐν Βοσσ. Θεολογ. Β΄. 81.

τοῦτο ἐγίνετο ὁ ὅρκος. Δὲν ἔπρεπεν ὅμως νὰ καταβῶσιν οἱ Θεοὶ ἐκεῖ, διὰ νὰ ὁμόσωσιν· ἀλλ' ἔπεμπεν ὁ Ζεὺς τὴν Ἶριν, καὶ ἐλάμβανεν ὕδωρ ἐκεῖθεν εἰς χρυσῆν φιάλην, ὡς λέγει ὁ Ἡσίοδος.

,,Ζεὺς δέ τε Ἶριν ἔπεμψε Θεῶν μέγαν ὅρκον ἐνεῖκαι
,,Τηλόθεν ἐν χρυσέῃ προχόῳ πολυώνυμον ὕδωρ
,,Ψυχρὸν, ὅ, τ' ἐκ πέτρης καταλείβεται ἠλιβάτοιο
,,Ὑψηλῆς.

Καὶ οὕτως ὤμνυον εἰς τὸ ὕδωρ, κρατοῦντες διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς γῆν, διὰ δὲ τῆς ἄλλης ὕδωρ θαλάσσης, ὡς ἔφη ὁ Ὅμηρος· ὤμνυον δηλαδὴ εἰς τὰ βαρύτερα ςοιχεῖα, εἰς τὸ ὑγρὸν καὶ ξηρὸν, ὡς καὶ νῦν λέγουσι, μὰ τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλασσαν· ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς τὸ πῦρ· εἰς τὸν ἀέρα ὅμως οὐδέποτε. Ἐνίοτε δὲ ἐγίνετο ὁ ὅρκος ἄνευ ὕδατος, μόνον εἰς τὸ ὄνομα τῆς Στυγὸς (α).

Ὁ Παυσανίας λέγει, ὅτι εἰς τὴν Ἀρκαδίαν πλησίον τῶν ἐρειπίων τῆς Νωνάκριδος πόλεως ἦτον κρημνὸς τόσον ὑψηλὸς, ὥςε ἄλλον τοιοῦτον δὲν εἶδεν. Ἀπ' ἐκείνου δὲ τοῦ κρημνοῦ ἔςαζεν ὕδωρ ψυχρότατον, παγετῶδες, καὶ δριμὺ, πρῶτον μὲν εἰς πέτραν ὑψηλὴν, ἔπειτα ἔτρεχεν εἰς τὸν Κράθιν ποταμόν. Τοῦτο τὸ ὕδωρ ὠνόμαζον οἱ Ἕλληνες Στυγὸς ὕδωρ, καὶ ἦτον τόσον δραςήριον, ὥςε οἱ πίνοντες ἀπ' αὐτοῦ ἀπέθνησκον· ὁμοίως ἐφθείροντο καὶ τὰ ζῶα. Ὅθεν καὶ συνέβη ποτὲ μεγάλη φθορὰ εἰς τὰς αἶγας, ἕως οὗ ἐγνώρισαν τὴν αἰτίαν, καὶ τὰς ἐμπόδισαν ἀπὸ τῆς πόσεως τοῦ ὕδατος ἐκείνου. Ἔτι δε κατηνάλισκε καὶ τὸν σίδηρον, ὕαλον, κρύςαλον, τὰ κεράμεα σκεύη, καὶ πάντα τὰ μέταλλα, καὶ αὐτὸν τὸν χρυσὸν, τὸν πυκνώτατον καὶ καθαρώτατον υἱὸν τοῦ Διὸς, κατὰ τὴν Ποιήτριαν Σαπφὼ τὴν Λεσβίαν.

,,Ὅτι Διὸς παῖς ὁ χρυσὸς,
,,Κεῖνον οὐ σὴς οὐδὲ κὶς δάπτει,
,,Βροτέαν φρένα κάλλις' εὐφραίνων.

(α) Ἡσίοδ. Θ΄. 777—. Ὅμηρ. Ξ. 272. ᾗ Δίδυμ.

Μόνον τοὺς ἱππείους ὄνυχας δὲν βλάπτει τὸ ὕδωρ τοῦτο. Ὅθεν λέγει ὁ Παυσανίας, ὅτι ἔδωκεν ὁ Θεὸς δύναμιν εἰς μερικὰ πράγματα, νὰ δαμάζωσι τὰ ἐπηρμένα καὶ ἰσχυρώτατα· ἢ τοὐλάχιςον, νὰ ἀνθίςανται εἰς τὴν δύναμιν αὐτῶν, καὶ νὰ μένωσιν ἀκαταπόνητα. Ἐπειδὴ λέγει, ὅτι ὁ ὄξος καταναλίσκει τὰ μάργαρα, μαργαριτάρια· τὸ δὲ αἷμα τοῦ τράγου, κατατήκει τὸν ἀδάμαντα, τὸν ἰσχυρώτατον λίθον. Ἡ δὲ Στὺξ, ἡ φθείρουσα τὰ τοσαῦτα, δὲν δύναται νὰ βιάσῃ τὴν ὁπλὴν τοῦ ἵππου. Ἐῤῥέθη δὲ λόγος, ὅτι διὰ τοῦ ὕδατος τῆς Στυγὸς ἐφαρμάκωσαν τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον (α). Κατ' ἄλλους δὲ, τὴν ὁπλὴν τοῦ ὄνου, ἢ τοῦ ἡμιόνου δὲν ἔφθειρε· καὶ εἰς τοιοῦτον σκεῦος ἔφερον αὐτὸ ἐκ τῆς Νωνάκριδος εἰς τὴν Βαβυλῶνα, καὶ ἐφαρμάκωσαν τὸν Ἀλέξανδρον. Ἄλλοι ὅμως ἀμφιβάλλουσιν, ἂν ἀπέθανεν ὑπὸ φαρμάκου ὁ Ἀλέξανδρος. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐφόνευε τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὰ ζῶα διὰ τῆς δριμύτητος, καὶ ἔπεμπεν αὐτοὺς εἰς τὸν Ἅδην, ἔπλασεν ὁ Ὅμηρος, ὅτι ἡ Στὺξ ἦτον ποταμὸς τοῦ Ἅδου.

Ἀναφέρει ὅμως καὶ ἄλλον ποταμὸν ὁ Ὅμηρος, τὸν Τιταρήσιον, ὅςτις πηγάζει πρὸς τὴν Περαιβίαν, καὶ εἰσβάλλει εἰς τὸν Πηνειὸν ἄνωθεν τῶν Τεμπῶν· πλὴν δὲν ἑνώνεται μὲ τὸ ὕδωρ τοῦ Πηνειοῦ, ἀλλὰ ῥέει εἰς τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ ὡς ἔλαιον. Καὶ λέγει, ὅτι εἶναι ἀπόῤῥοια τῆς Στυγὸς, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἑνώνεται μὲ ἄλλο ὕδωρ.

„Ὅς ῥ' ἐς Πηνειὸν προΐει καλλίῤῥοον ὕδωρ.
„Οὐδ' ὅγε Πηνειῷ συμμίσγεται ἀργυροδίνῃ.
„Ἀλλά τε μὶν καθύπερθεν ἐπιῤῥέει, ἠΰτ' ἔλαιον.
„Ὅρκου γὰρ δεινοῦ Στυγὸς ὕδατός ἐςιν ἀποῤῥώξ.

Φαίνεται δὲ, ὡς συμπεραίνει ὁ Εὐςάθιος, ὅτι ὤμνυον οἱ ἐγχώριοι εἰς τοῦτον τὸν ποταμὸν, καὶ διὰ τοῦ-

(α) Ἀρκαδικ. Ιη'. Ι. 2 Ιζ'. 5. Σχολ. Πινδάρ. Πυθ. Δ'. 407. Κληρικ. ἐν Ἡσιόδ. Θ. 776. Πλούταρχ. Ἀλεξάνδρ. 77. Κούρτ. ί. ί.

το ἐμύθευσαν, ὅτι ἦτον ἀπόῤῥοια τῆς Στυγός· οἷον, τοῦ μεγάλου ὅρκου γέννημα· ὡς καὶ εἰς τὴν Βιθυνίαν ἦτον ποταμὸς τοιοῦτος, Ὅρκος ὀνομαζόμενος, εἰς τὸν ὁποῖον ὤμνυον οἱ ἐπιχώριοι, καὶ ἐνόμιζον φρικωδέστατον τὸν ὅρκον ἐκεῖνον. Ἦτον καὶ δινήεις, καὶ πολὺ ὁρμητικὸς, καὶ διὰ τοῦτο κατέστησαν αὐτὸν ὅρκου, διὰ τὴν φοβερὰν ῥοήν. Ὅθεν ἐνόμιζον ὅτι λαμβάνει, περιτυλίττει εἰς τὰς δίνας αὐτοῦ, καὶ καταφέρει τοὺς ἐπιόρκους. Ἦτον καὶ ἄλλος τοιοῦτος ποταμὸς Στὺξ ὀνομαζόμενος, κατὰ τὴν ῥηθεῖσαν Ἄορνον λίμνην τῆς Ἰταλίας. Ὁ δὲ Πτολεμαῖος ἀναφέρει καὶ εἰς τὴν Ἀραβίαν τινὰ ἐπίσημον πηγὴν Στυγὸς ὕδωρ ὀνομαζομένην. (α)

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περὶ τοῦ Χάρωνος.

Ὁ Χάρων ἦτον υἱὸς τοῦ Ἐρέβους καὶ τῆς Νυκτὸς, καθὼς καὶ τὰ περισσότερα τέρατα τοῦ Ἅδου ἦσαν τέκνα τούτων τῶν δύο καρποφόρων γονέων. Ἐνομίζετο μὲν θεὸς, κατά τινας, ὁ Χάρων, ὅμως ἄλλην ἐπιστασίαν δὲν εἶχεν, εἰμὴ νὰ διαπορθμεύῃ τοὺς νεκροὺς διὰ τῆς Ἀχερουσίας λίμνης μὲ τὸ πορθμεῖον αὐτοῦ. Ὅθεν ἐλέγετο καὶ ἦτον πορθμεὺς τοῦ Ἅδου, καὶ ἐλάμβανε παρ᾽ ἑκάστου νεκροῦ ἕνα ὀβολὸν μισθὸν, ἢ ναῦλον. Αὕτη δὲ ἡ πληρωμὴ ὠνομάζετο ἰδιαιτέρως Δανάκη, ἡ δὲ Δανάκη ἦτον νόμισμα μικρότερον τοῦ ὀβολοῦ· ὅθεν ἦτον ἀναγκαῖον νὰ ἔχῃ ἕκαστος νεκρὸς τὴν πληρωμὴν ταύτην εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐκτὸς τῶν Ἑρμιονέων, ὡς εἴρηται. Οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἔδιδον περισσότερον αὐτοθελήτως, ἐπειδὴ ἐνόμιζεν, ὅτι ἦσαν ἀνώτεροι τῶν ἄλλων. Δὲν

(α) Ἰλιάδ. Β. 751. Εὐστάθ. καὶ Ἀριαν. παρ᾽ αὐτῷ Βόσσ. Θεοσσ. β'. 81. Πτολεμ. ἐν Ἀραβ.

εἶχε μὲν ἄδειαν ὁ Χάρων, νὰ λάβῃ ζωντανὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ πλοῖον αὐτοῦ, καὶ νὰ τὸν περάσῃ εἰς τὸν Ἅδην, ὅμως διεπόρθμευσε τὸν Ὀρφέα, Θησέα, Πειρίθουν, Ὀδυσσέα, Ἡρακλέα, καὶ Αἰνείαν. Οὗτοι δὲ ἐδείκνυον πρὸς αὐτὸν σημεῖον, χρυσοῦν κλῶνον, καὶ τότε ἐλάμβανεν αὐτούς· τὸν δὲ κλῶνον τοῦτον ἐλάμβανον ἐκ τοῦ ἄλσους τῆς Ἑκάτης, ἢ τῆς Περσεφόνης. Καὶ ἐπειδὴ ἐρρέθη τὸν Ἡρακλέα, καὶ ἔλαβεν αὐτὸν ἄνευ τοιούτου σημείου, ἐφυλακώθη σιδηροδέσμιος ἕνα ὁλόκληρον χρόνον, διὰ τὴν ἀπείθειαν (α).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν γέροντα μὲν, πλὴν ζωηρότατον, γένεια λευκὰ καὶ τραχέα ἔχοντα, ὄμματα πυροειδῆ, καὶ ἔνδυμα παμπάλαιον καὶ ἐσχισμένον· εἰς τὸ πορθμεῖον κωπηλατοῦντα, καὶ τὰς ψυχὰς διαπορθμεύοντα. Εὑρέθη ὅμως καὶ ἄλλως ἐζωγραφισμένος, ὅπου προσφέρει ὁ Ἑρμῆς μίαν ψυχὴν πρὸς αὐτὸν, ἡ δὲ ψυχὴ δίδει τὸν Δανάκην (β).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓʹ.

Περὶ τοῦ Θανάτου.

Ὁ Θάνατος ἦτον υἱὸς τοῦ Ἐρέβους καὶ τῆς Νυκτὸς, καὶ ἀδελφὸς δίδυμος τοῦ Ὕπνου. Κατῴκει δὲ καὶ οὗτος εἰς τὸν Ἅδην. Ὅμως ἐξήρχετο εἰς τὴν γῆν, καὶ περιεφέρετο, ἔχων προδρόμους πολλοὺς, καὶ ὑπηρέτας συνεργοὺς εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ, τὰς ἀσθενείας ὅλας, τοὺς Τυράννους, λῃστὰς, κριτὰς, τοὺς φθόνους, τοὺς πολέμους, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. Ἐπιμελέστεροι ὅμως

(α) Βιργίλ. Αἰν. ϛʹ. 304. 393. 305. 325. καὶ Σέρβ. καὶ Κέρδ. πρὸς αὐτῷ Ἰκβενάλ. Σάτ. Γʹ. 267. Ἀποσπασματ. Καλλιμάχ. 384. Ἀ... Δ. Ν.

(β) Βεργίλ αὐτόθι. 298 Σένεκ. Herc. fur. 766. Κλαυδιαν. Ἁρπαγ. Περσεφ. Βʹ. 358. Lippert. Δακτυλ. Αʹ. 87.

καὶ δραστικώτεροι εἶναι μόνον δύο, ὁ πόλεμος καὶ ἡ πανώλης νόσος. Πρὸ ὀλίγου δὲ ἀπέκτησε καὶ τρίτον τοιοῦτον ἱκανῶς ἐνεργὸν καὶ ἐπιμελητὴν, εἰς τὴν Εὐρώπην, τὴν ἀφροδίσιον νόσον. Πρώτιστος δὲ εἶναι ὁ πόλεμος, ἐπειδὴ ἐνεργεῖ πανταχοῦ, καὶ δεύτερος ἡ Πανώλης, ὁ Ἀσιατικὸς, καὶ τρίτος ὁ ῥηθεὶς Εὐρωπαϊκός. Ὁ δὲ δεσπότης τούτων τῶν ὑπηρετῶν, ὁ Θάνατος, εἶναι τυφλὸς, κωφὸς, καὶ χωρὶς καρδίαν. Ὅθεν δὲν ἀκούει δεήσεις, δὲν κλίνει εἰς οἶκτον, ἀλλ' ἁρπάζει τὴν τυχόντα, ἄνευ ἐκλογῆς.

Ἐτίμησαν ὅμως καὶ τοῦτον τὸν ἀδεισώπητον, ἄκαμπτον, καὶ μισητὸν Θεὸν οἱ ἀρχαῖοι, προσφέροντες εἰς αὐτὸν θυσίαν, θυμίαμα καὶ μάνναν· ἐνίοτε δε πετεινὸν, καὶ ζῶα, κατ' ἄλλους. Τέλος δὲ, ἔγραψε καὶ ὁ Ὀρφεὺς τὸν πς΄ ὕμνον εἰς αὐτὸν, ἔνθα λέγει αὐτὸν πρὸς τοῖς ἄλλοις, κοινὸν μὲν, ἀλλ' ἄδικον εἰς τοὺς νέους, καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ μὴ βιασθῆ νὰ ἔλθη πρὸς αὐτόν· ἀλλ' ὅσον δυνατὸν ἀργότερον, καὶ πρὸς τὸ γῆρας. Ναὸν ὅμως οὐδεὶς ἔκτισεν εἰς αὐτὸν, οὔτε βωμὸν, οὔτε ἄλλο ἱερόν. Ὁ Πλούταρχος δὲ λέγει, ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶχον ἱερὸν αὐτοῦ.

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν ὡς σκέλεθρον ἄσαρκον, πτερὰ μέλανα ἔχοντα, καὶ δρέπανον κρατοῦντα. Ἐνίοτε εἶχε καὶ ἔνδυμα μέλαν, πλῆρες ἀστέρων, καὶ πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ἔκειντο θρόνοι ἀντεστραμμένοι, διαδήματα, σημαῖαι, παράσημα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα σύμβολα τῆς ματαιότητος καὶ κενοδοξίας. Εὑρέθη δὲ καὶ εἰς σῶμα νεκρὸν ἱστάμενος ἐπὶ λαμπάδος ἀντεστραμμένης, ἥτις εἰκονίζει τὴν ζωὴν, καὶ τὸ ζωΰφιον πεταλούδα κοινῶς λεγόμενον κρατῶν, τὸ ὁποῖον ἦτον σύμβολον τῆς ψυχῆς· τοιαύτας ἐνόμιζον τὰς ψυχὰς εἰς τὸν Ἅδην. Εἰς τὴν Λακωνίαν ἦτον τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ πλησίον τοῦ Ὕπνου. Εἰς τὴν Ἥλιδα δὲ εὑρέθη ἄγαλμα γυναικὸς κρατούσης δύο παῖδας καθεύδοντας, καὶ τοὺς πόδας ἀντεστραμμένους ἔχοντας· καὶ ὁ μὲν ἦτον λευκὸς, τὸν ὁποῖον ἐκράτει μὲ τὴν δεξιὰν χεῖρα, ὁ δ'

ἄλλος μέλας. Ἡ μὲν γυνὴ ἦτον ἡ Νύξ, ὁ δὲ λευκὸς παῖς, ὁ υἱὸς αὐτῆς Ὕπνος, καὶ ὁ μέλας ὁ Θάνατος (α). Εἰς τὰ Γάδειρα τῆς Ἰσπανίας ἐλάτρευον διαφερόντως μίαν θεότητα Μοὺθ ὀνομαζομένην, ἥτις ἦτον ὁ Πλούτων, ἢ ὁ θάνατος. Ἐπειδὴ, Ἅ,δης, Πλούτων, Χάρων καὶ θάνατος, ἦτον σχεδὸν τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, ὁ θάνατος. οἱ δὲ Φοίνικες οἱ κομίσαντες τὴν λατρείαν ταύτην ἐκεῖ, ὠνόμαζον Μοὺθ τὸν Πλούτωνα, ὡς εἴρηται ἐν τῇ θεογονίᾳ αὐτῶν. Ὠνόμασαν δὲ αὐτὸν εὐλόγως ἀδελφὸν δίδυμον τοῦ Ὕπνου, ἐπειδὴ ὁ θάνατος ἐνομίζετο ὕπνος αἰώνιος καὶ καταχθόνιος, ὁ δ' ἀδελφὸς αὐτοῦ Ὕπνος, ἐγκόσμιος καὶ προσωρινός. Δὲν ἐνόμιζον ὅμως κύριον ἀπόλυτον τῆς ζωῆς τὸν θάνατον, ἀλλ' ὡς ἐκτελεςὴν τούτου· ἐπειδὴ τὸ πᾶν ἦτον ὑποκείμενον εἰς τὴν Εἱμαρμένην, καὶ εἰς τὰς Μοίρας. Ἔτι δὲ τοὺς αἰφνιδίους ὑπὸ τῶν ἐπιδημικῶν νόσων θανάτους, ἀπέδιδον εἰς τὸν Ἀπόλλωνα καὶ Ἄρτεμιν, ἐννοοῦντες τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις εἴρηται· καὶ εἰς μὲν τὸν θάνατον τῶν ἀνδρῶν ἐνήργει ὁ Ἀπόλλων, εἰς τῶν γυναικῶν δὲ, ἡ Ἄρτεμις. Ὅθεν ἐκλαμβάνονται πολλαχοῦ εἰς εἶδος μικρᾶς Εἱμαρμένης· ὅτε δηλαδὴ φονεύουσι τέκνα Νιόβης, καὶ Ἀχαιοὺς εἰς Ἴλιον, καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ. ΙΔ´.

Περὶ τοῦ Κερβέρου.

Ὁ Κέρβερος ἦτον υἱὸς τοῦ Τυφῶνος καὶ τῆς Ἐχίδνης, καὶ κύων τοῦ Ἅ,δου, τὸν ὁποῖον εἶχεν ὁ Πλούτων

(α) Ὁμηρ. Ἰλ. Π. 672. Ξ. 232. Αἰλιαν. Ποικίλ. Ἱςορ. Β´. λε´. Ὑγῖν. Προοιμ. 1. Παυσαν. Λακωνικ. Ιη´. 1. Ἠλιακ. Πρῶτ. Ιη´. 1. Πλούταρχ. Κλεομέν. Η´. Ὀρφ. ἐν Ὑμν. Φιλόςρατ. Βίῳ Ἀπολλων. Ε´. δ´. 190.

εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἅδου νὰ φυλάττῃ, ἵνα μὴ ἐξέρχωνται οἱ νεκροί. Ἦτον ὅμως θηρίον ἀγριώτατον, καὶ τερατωδέστατον, ἔχων, κατὰ μέν τινας, τρεῖς, κατ' ἄλλους δὲ, πεντήκοντα, ϗ κατ' ἄλλους, ἑκατὸν κεφαλάς. Αἱ δὲ τρίχες τοῦ σώματος αὐτοῦ ἦσαν ὄφεις, καὶ οὐρὰ δράκοντος ἔχουσα τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ τέλος. Εἶχε δὲ καὶ φωνὴν ἀγρίαν, μεγάλην, καὶ ἀνάλογον τῆς μορφῆς αὐτοῦ· ὅθεν ὁ Ἡσίοδος λέγει αὐτὸν χαλκόφωνον, καὶ πεντηκοντακάρηνον. Τοιοῦτος ὢν ὁ Κέρβερος ἐφύλαττεν ἐκεῖ, δεδεμένος μὲ χιλίας ἁλύσους εἰς ἄντρόν τι πρὸς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἅδου, τὸ ὁποῖον ἦτον πλῆρες ὀςῶν ἀνθρωπίνων· ἐπειδὴ κατεσπάραττε, καὶ κατέτρωγεν ὅσους ἔβλεπεν ἐξερχομένους ἐκ τοῦ Ἅδου. Ὅτε δὲ ἐλύετο, οὔτε αἱ Ἅρπυιαι ἐτόλμων νὰ πλησιάσωσιν εἰς αὐτόν. Ἐδέχετο ὅμως προσηνῶς ὅλους τοὺς εἰσερχομένους εἰς τὸν Ἅδην, σαίνων καὶ κολακεύων αὐτοὺς (α).

Τοῦτον οὖν τὸν Κέρβερον, καταβὰς ὁ Ἡρακλῆς εἰς τὸν Ἅδην ἔλαβε, καὶ ἀνεβίβασεν αὐτον εἰς τὴν γῆν, κατὰ τὴν προςαγὴν τοῦ Εὐρυσθέως, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ. Καὶ ἐπειδὴ ἦτον ἀσυνήθιςος εἰς τὸ φῶς, ἐζαλίσθη, καὶ ἐξήμεσε σίελον, χολὴν, καὶ ἀφρὸν φαρμακερὸν εἰς τὴν γῆν, ἔνθα ἐβλάςησε τὸ δηλητήριον χόρτον, ἀκόνιτον λεγόμενον, τὸ ὁποῖον γίνεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον, κατὰ τὴν χώραν τῶν Μαρινδυανῶν, ὅπου ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ Ἅδου ὁ Κέρβερος, πλησίον τῆς Ἡρακλείας τοῦ Πόντου, ὡς προείρηται. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ἄλλοθεν κατέβη, καὶ ἀνέβη ὁ Ἡρακλῆς ἐκ τοῦ Ἅδου (β).

(α) Ἡσίοδ. Θ. 304. 773. 312. Ὑγῖν. Προοιμ. 15. ϗ Μύθ. 151. Ὅμηρ. Ἰλ. 368. Σοφοκλ. Τραχιν. 1098. ϗ Σχολ. Τιβύλ. Γ΄. Ἐλ. Δ΄. 88. Ὁράτ. Β΄. ᾠδ. ιγ΄. 34. ια΄. 17. Λουκιαν. Στατ. Θήβ. Δ΄. 486.

(β) Ἀπολλόδ. Β΄. ε΄. 12. Ὀβίδ. Μετ. Ζ΄. 410. Ἡρόδωρ. ϗ Εὐφορ. ἐν Σχολ. Ἀπολλων. Β΄. 354. Διονύσ. Περιηγητ. ϗ Εὐςάθ. 788. Πομπων. Μέλ. Α΄. ιθ΄.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Περὶ τῶν Ἐριννύων.

Αἱ Ἐριννύες ἦσαν, κατὰ μέν τινας, θυγατέρες τοῦ Αἰθέρος καὶ τῆς Γῆς, κατ᾽ ἄλλους δὲ, τοῦ Ἀχέροντος καὶ τῆς Νυκτός· ἢ τοῦ Πλούτωνος καὶ τῆς Περσεφόνης, ἢ τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Εὐωνύμης, ἢ τῆς Γῆς καὶ τοῦ Σκότους, ἢ μόνον τῆς Νυκτὸς, ἢ τῆς Ἔριδος, ἢ κατ᾽ ἄλλους, ἐγεννήθησαν ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ Οὐρανοῦ (α).

Ἦτον δὲ κατὰ τὴν κοινὴν γνώμην τρεῖς· Ἀληκτὼ, Τισιφόνη, καὶ Μέγαιρα· Ἀλλ᾽ ἄλλοι ἔπλασαν καὶ τετάρτην, τὴν Λύσσαν. Ἄλλοι δὲ θέλουσι μόνον μίαν Ἀδράςειαν καλουμένην, θυγατέρα τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀνάγκης. Κατῴκουν δὲ πρὸς τὸ ςόμιον τοῦ Ταρτάρου, ἢ τοῦ Ἅδου, καὶ ἦτον θεαὶ τιμωριτικαὶ, καὶ ἐκδικητικαὶ, ἄκαμπτοι καὶ σκληραί· αὗται ἔφερον τοὺς νεκροὺς εἰς τὸν Τάρταρον, καὶ ἐτιμώρουν αὐτοὺς, τύπτουσαι τοὺς δυςυχεῖς μὲ μάςιγας, καὶ καίουσαι αὐτοὺς μὲ λαμπάδας ἀναμμένας· αἱ δὲ μάςιγες αὐτῶν ἦσαν ὄφεις· καὶ μὲ αὐτοὺς ἔτυπτον τοὺς νεκροὺς εἰς τὸ σῶμα, ὥςε ἠκούετο μακρόθεν ὁ κρότος. Εἴρηται μὲν, ὅτι αὗται παρίςαντο εἰς τὸ δικαςήριον, ἔφερον τοὺς ἁμαρτωλοὺς εἰς τὸν Τάρταρον, ἐφύλαττον τὸν Τάρταρον αὐτὸν, καὶ ἐτιμώρουν τοὺς νεκρούς· ὅμως ἤρχοντο καὶ εἰς τὸν Οὐρανὸν, καὶ ἵςαντο πλησίον τοῦ θρόνου τοῦ Διὸς, περιμένουσαι τὰς ἐντολὰς, πῶς, καὶ ποίους, κακούργους ἀνθρώπους νὰ τιμωρήσωσιν. Ἔπειτα περιήρχοντο ἀγρύπνως, καὶ σπουδαίως εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ ἐξετάζουσαι προσεκτικῶς, εὕρισκον ἐ-

---

(α) Ὑγῖν. Προοιμ. 3. Νατάλ. Γ'. ί. ϗ Ἐπιμενίδ. Ὀρφ. Ὕμν. Εὐμενίδ. 2. Σχολ. Σοφοκλ. ἐν Οἰδιποδ. Κολων. 40. Λυκόφρ. 437. Αἰσχύλ. Εὐμενίδ. 419. Ἡσίοδ. Θ. 185. Ἀπολλόδ. Α'. α'. 3.

λους τοὺς κακοτρόπους καὶ κακούργους, καὶ ἐπαίδευον αὐτοὺς τόσον αὐςηρῶς καὶ σκληρῶς, ὥςε δὲν εὕρισκον ποτὲ ἡσυχίαν, οὔτε τόπον νὰ ἀναπαυθῶσιν, οὔτε ἐδύναντο νὰ φάγωσιν, ἢ νὰ πίωσιν, ἢ νὰ ςαθῶσιν· ἀλλ' ἔτρεχον ἔνθεν κακεῖθεν, ὡς ἔξω φρενῶν καὶ μαινόμενοι, καὶ ὑπὸ τῶν ἐσωτερικῶν πόνων τῶν ἐντοσθίων κατατρυχόμενοι, ἕως νὰ καθαρισθῶσιν, εἰς ἐξιλέωσιν τῶν Θεῶν, καὶ ἐξάλειψιν τοῦ ἁμαρτήματος. Τοιαύτην δὲ τιμωρίαν ἐδοκίμαζον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον, ὅσοι ἐκακούργουν ἀσυλλογίςως, ὑπὸ θυμοῦ ἀγρίου, καὶ ὀργῆς ἀκατασχέτου κινούμενοι. Τοιαύτην δυςυχίαν ἐδοκίμασεν ὁ Ὀρέςης, καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐπιφανεῖς Ἥρωες, ὡς ῥηθήσεται εἰς τὰς ἱςορίας αὐτῶν. Παρομοίως ἐπαίδευον καὶ τοὺς ἐπιόρκους, καὶ διὰ τοῦτο εἶχον διωρισμένην ἄλλην ἰδιαιτέραν περιήγησιν. Ἐπειδὴ ἐξήρχοντο τὴν πέμπτην ἡμέραν ἑκάςου μηνὸς, εἰς ἐξέτασιν καὶ τιμωρίαν τῶν ἐπιόρκων. Ὁμοίως, καὶ ὅτε ἤθελον οἱ Θεοὶ νὰ τιμωρήσωσι τοὺς ἀνθρώπους μὲ πόλεμον, ἢ νόσον, αὐτὰς ἔπεμπον νὰ διεγείρωσι τὸν πόλεμον, καὶ τὴν νόσον. Ὅθεν λέγουσίτινες, ὅτι ἡ μὲν Ἀληκτὼ ἠρέθιζε τὸν πόλεμον, ἡ δὲ Τισιφόνη τὴν ἐπιδημικὴν νόσον, καὶ ἡ Μέγαιρα τὸν θάνατον. Ἄλλοι ὅμως λέγουσιν ἄλλως, παράγοντες ὀρθότερον τὰ ὀνόματα ἀλληγορικῶς, ὡς ῥηθήσεται εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον. Ἦτον δὲ ἀείποτε παρθένοι αἱ Ἐριννύες, ὥςε ὠνόμασαν αὐτὰς ἰδίως Ἀειπαρθένους (α).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὰς γυναῖκας ἀγρίας, δυσειδεςάτας, ἐχούσας εἰς τὴν κεφαλὴν δράκοντας ἀντὶ τριχῶν, καὶ ςεφάνους ἐκ δρακόντων, ϗ ἐνδύματα μέλανα μέχρι τῶν ποδῶν. Ὅθεν ὁ Λυκόφρων ὀνομάζει Ἐριννύος ἐσθῆτα τὸ μέλαν ἱμάτιον· καὶ εἰς μὲν τὴν μίαν χεῖρα εἶχον λαμπάδα καιομένην, εἰς δὲ τὴν ἄλλην

(α) Ἀπολλόδ. αὐτόθ. Φουρνοῦτ Ι'. Εὐριπίδ. Ἡρακλ. 878. Πλούταρχ. Περὶ τῶν βραδ. τιμωρ. τόμ. Η'. 234. Ἰωνιά. 151. Τζέτζ. ὑ Λυκόφρον. 137.

δέσμην ὄφεων. Ἐνίοτε δὲ εἶχον καὶ κλεῖδας, ῥάβδους ἀντὶ λαμπάδος, ἢ μάςιγας ἀντὶ ὄφεων, καὶ ξίφη, καὶ κύνας· καὶ ὄπισθεν αὐτῶν, ἠκολούθη ὁ Φόβος, ὁ Τρόμος, ἡ Μανία, καὶ ἄλλα τοιαῦτα τέρατα. Οὕτω παρέςησεν αὐτὰς ὁ Αἰσχύλος πρῶτον πεντήκοντα τὸν ἀριθμὸν εἰς τὸ θέατρον τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἐξέπληξε τοὺς θεατάς· μάλιςα δὲ ἀπέθανον πολλὰ παιδία μικρὰ, καὶ πολλαὶ γυναῖκες ἐγκαςρωμέναι ἀπέβαλον τὰ βρέφη ὑπὸ τῆς φρικτῆς ταύτης θεωρίας· οὕτω παριςῶσιν αὐτὰς τρόπον τινὰ καὶ ἤδη εἰς τὰ θέατρα τῆς Εὐρώπης, ὅμως δὲν τρομάζουσιν οἱ ἄνθρωποι.

Ὠνόμαζον δὲ αὐτὰς Ἐριννύας, Εὐμενίδας, καὶ Σεμνὰς Θεάς· καὶ κατά τινας, Ἐριννύας ἔλεγον αὐτὰς εἰς τὴν γῆν, καὶ εἰς τὸν Ἅδην Εὐμενίδας. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, πρότερον ὠνόμαζον αὐτὰς Σεμνὰς Θεάς. Ἀφ᾽ οὗ δὲ ἐτιμώρησαν τὸν Ὀρέςην, ἔπειτα συνεχώρησαν αὐτὸν, ἀθωωθέντα εἰς τὸν Ἄρειον πάγον, τὰς μετωνόμασαν Εὐμενίδας, ἐπειδὴ ἔδειξαν εὐμένειαν πρὸς αὐτόν. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, κοινῶς μὲν ὠνομάζοντο Ἐριννύες, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ὠνόμασαν αὐτὰς Σεμνὰς Θεὰς, καὶ οἱ Σικυώνιοι Εὐμενίδας (α).

Σώζεται μία Τραγῳδία τοῦ Αἰσχύλου, Εὐμενίδες ὀνομαζομένη, καὶ ὑπόθεσιν ἔχουσα τὴν τιμωρίαν τοῦ Ὀρέςου· καὶ δύο ὕμνοι τοῦ Ὀρφέως εἰς αὐτὰς, ὁ ΞΗ᾽ καὶ ΞΘ᾽.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ ΙΣΤ´.

Περὶ τῶν Ἁρπυιῶν.

Αἱ Ἅρπυιαι ἦσαν θυγατέρες τοῦ Θαύμαντος καὶ

(α) Αἰσχύλ. Εὐμενίδ. 413. Βαρνέσ. ἐν Εὐριπίδ. Ἡράκλ. 882. Χαρτάρ. Εἰκόν. 43. Φουρνοῦτ. Ι´. Ὀβίδ. Μετ. Δ´. 480. Φαβρικ. Βιβλιοθήκ. Β´. Ις´. 2. Σένεκ. Ἡρακλ. 980. Παυσαν. Ἀττικ. Κη´. 5. 6. Κορινθ. Ια´, 4.

τῆς Ἠλέκτρας τοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ ἑπομένως ἀδελφαὶ τῆς Ἴριδος. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦσαν τοῦ Πόντου καὶ τῆς Γῆς, καὶ κατ' ἄλλους, τοῦ Ποσειδῶνος (α).

Κατὰ μέν τινας ἦσαν δύω, Ἀελλὼ καὶ Ὠκυπέτη, κατ' ἄλλους δε, τρεῖς, Ὠκυπέτη, Κελαινώ, Ποδάργη· ἢ Ἀελλὼ, Ὠκυπέτη, καὶ Κελαινώ· ἢ Ἀλόπη, Ἀχελώη, καὶ Ὠκυπόδη· ἢ Ὠκυῤῥόη, Ὠκυπόδη, καὶ Θύελλα. Τινὲς δὲ ἀναφέρουσι καὶ ἄλλην Νικοθόην· καὶ ἄλλοι πάλιν λέγουσι τὴν Ἀελλὼ Ἀελλόπην, καὶ τὴν Ὠκυπέτην Ὠκυθόην (β).

Ἦσαν δὲ αἱ Ἅρπυιαι τέρατα φρικωδέστατα· ἐπειδὴ εἶχον πρόσωπον μὲν παρθενικὸν, καὶ χεῖρας καὶ πόδας ἀνθρώπου, ὄνυχας δὲ Γυπὸς, καὶ σῶμα πτερωτὸν, ὁμοίως Γυπὸς, καὶ ὦτα Ἄρκτου· πρόσωπον ὠχρὸν καὶ φοβερὸν ὑπὸ τῆς πείνης· ἐπειδὴ ὅ,τι καὶ ἂν ἔτρωγον, ἀπέβαλλον αὐτὸ πάλιν εὐθύς· καὶ οὕτως ἐλίμοττον ἀείποτε· πτερὰ δὲ εἶχον μέγιστα, ὥστε ἀνέδιδον ἱπτάμεναι κρότον ἄγριον καὶ φοβερόν· πρὸς τούτοις εἶχον καὶ δυσωδίαν ἀφόρητον καὶ λιμαντικήν. Ταῦτα τοίνυν τὰ τέρατα ὠνομάζοντο Κύνες τοῦ Διός. Ἐπειδὴ ἦσαν τιμωριτικαὶ, ὡς καὶ αἱ Ἐριννύες, πεμπόμεναι εἰς τιμωρίαν τῶν κακούργων· αἱ Ἅρπυιαι ὅμως δὲν ἐτιμώρουν μόνον τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' ἥρπαζον καὶ πολλοὺς, καὶ ἠφάνιζον αὐτοὺς κατὰ τὴν προσταγὴν τῶν Θεῶν. Ὅθεν ἡ Πηνελόπη ἐνόμιζεν, ὅτι αὐταὶ ἥρπασαν καὶ ἠφάνισαν τὸν Ὀδυσσέα ἄδοξον καὶ ἀφανῆ.

„Νῦν δέ μιν ἀκλειῶς Ἅρπυιαι ἀνηρείψαντο.
„Οἴχετ' ἄϊστος, ἄπυστος, ἐμοὶ δ' ὀδύνας τε γόους τε
„Κάλλιπεν.

Ὅθεν ἐλέγοντο καὶ τέρατα ἁρπακτικὰ, ὡς τὸ Ἅρ-

(α) Ἡσίοδ. Θ. 265. Σέρβ. Αἰν. Γ'. 241. Ἀκουσίλ. παρ. Νατάλ. Ζ' ς'.

(β) Ἡσίοδ. Θ. 257. Ἀπολλόδ. Α'. β'. 6. Α'. θ'. 21. Σέρβ. Αἰν. Γ'. 209. Τζέτζ. ἐν Λυκόφρον. 167. Ὑγῖν. Προοιμ. 14. Ἄσιος, Στησίχορ. Ἀχαιὸς, καὶ Ἀσκληπιάδ. παρ, Νατάλ. Ζ'. ς'.

πυιαι δηλοῖ. Κατῴκουν δὲ καὶ αὐταὶ πρὸς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἅ,δου, καὶ ἦτον προωρισμένον, νὰ φονευθῶσιν ὑπὸ τῶν υἱῶν τοῦ Βορέου· ἐπειδὴ δὲν ἦσαν ἀθάνατοι (α).

Ταύτας οὖν τὰς Ἀρπυίας ἔπεμψαν οἱ θεοὶ εἰς τιμωρίαν τοῦ Φινέως, διὰ τὴν ἐκεῖ ῥηθησομένην αἰτίαν· καὶ ὅτε ἐκάθητο εἰς τὴν τράπεζαν νὰ φάγῃ, αὐταὶ καθιπτάμεναι ἥρπαζον τὰ φαγητὰ ἀπὸ τῆς τραπέζης. Ὅσα δὲ ἔμενον, ἐλάμβανον τοιαύτην δυσωσμίαν, ὥςε ἦτον ἀδύνατον νὰ πλησιάσῃ ἄνθρωπος εἰς αὐτά· καὶ οὕτω κατετρύχετο ὁ Φινεὺς ὑπὸ τοῦ λιμοῦ· ἦτον μὲν τυφλὸς πλὴν καὶ μάντις ἄριςος. Ὅθεν ὅτε ἦλθον οἱ Ἀργοναῦται πρὸς αὐτὸν ζητοῦντες συμβουλὴν περὶ τῆς θαλασσοπορείας αὐτῶν, εἶπε, νὰ ἐλευθερώσωσιν αὐτὸν πρῶτον ἐκ τῆς τυραννίας τῶν Ἀρπυιῶν. Ἐκεῖνοι δὲ παρεσκεύασαν τράπεζαν ἄφθονον εἰς αὐτόν. Ἀλλ' αἱ Ἅρπυιαι ὥρμησαν πάλιν, καὶ ἔπραξαν τὰ αὐτά. Τότε ὁ Ζήτης καὶ Κάλαϊς οἱ παῖδες τοῦ Βορέου, πτερωτοὶ ὄντες καὶ αὐτοὶ, ἐφώρμησαν εἰς δίωξιν αὐτῶν· ἦτον ὅμως καὶ εἰς αὐτοὺς πεπρωμένον, νὰ ἀποθάνωσιν, ἂν δὲν φθάσωσιν αὐτάς. Ὅθεν ὥρμησαν ἐπιπόνως καὶ σπουδαίως, ἱπτάμενοι διὰ τοῦ ἀέρος, καὶ κατηνάγκασαν αὐτὰς, ὥςε ἐχωρίσθησαν· καὶ ἡ μὲν Νικοθόη, ἢ Ἀελλόπη, κατ' ἄλλους, ἀναγκασθεῖσα ἔπεσεν εἰς τὸν Τίγριν ποταμὸν τῆς Πελοποννήσου, τὸν μετονομασθέντα ὕςερον Ἅρπυν ἀπ' αὐτῆς. Ἡ δὲ Ὠκυπέτη, ἢ Ὠκυπόδη, ἢ Ὠκυθόη, φεύγουσα διὰ τῆς Προποντίδος, ἦλθε μέχρι τῶν Ἐχινάδων νήσων, ἔπειτα ἐςράφη πρὸς τὴν ξηράν· καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθησαν Στροφάδες αἱ Ἐχινάδες νῆσοι· τέλος δε αποκαμοῦσα, ἔπεσεν εἰς τὸ παραθαλάσσιον, ὅπου ἔπεσεν εὐθὺς καὶ ὁ καταδιώκων αὐτήν.

Κατ' ἄλλους δὲ, κατέλαβον αὐτὰς εἰς τὰς ῥηθείσας

(α) Βιργίλ. Αἰν. Γ'. 216. 226. 211. Σέρβ. αὐτόθι. 209. Τζέτζ. εἰς Λυκόφρον. 653. Ἀπολλών. 289. Ὀδυσ. Α'. 141. καὶ Ξ. 371.

νήσους, ἔνθα ἀναγκασθεῖσαι, ὑπεσχέθησαν νὰ μὴ βλάψωσι πλέον τὸν Φινέα· καὶ οὕτως ἐπέστρεψαν ἐκεῖθεν οἱ Βορεάδαι· ὅθεν ὠνομάσθησαν αἱ νῆσοι Στροφάδες. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, κατετόξευσαν καὶ ἀπέκτειναν αὐτάς· καὶ κατ᾽ ἄλλους, ἔπεμψεν ὁ Ζεὺς τὸν Ἑρμῆν, ἢ τὴν Ἶριν τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν, προστάζων, νὰ μὴ διώξωσιν αὐτὰς πέραν τῶν Πλουτῶν νήσων (*). Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἐκρύβησαν εἰς ἓν σπήλαιον τῆς Κρήτης, τὸ ὁποῖον ἦτον ὑπὸ τὸν λόφον Ἀργινοῦντα καλούμενον. Ὅθεν συγχέουσιν αὐτὰς μὲ τὰς Στυμφαλίδας, ἐπειδὴ ἐκεῖ κατέφυγον καὶ ἐκεῖναι. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἥρπασαν τὸν Φινέα, καὶ ἔφερον αὐτὸν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαλακτοφάγων. Ὁμοίως ἥρπασαν καὶ τὰς θυγατέρας τοῦ Πανδάρου, καὶ παρέδωκαν αὐτὰς εἰς τὰς Ἐριννύας (α). Ὠνομάζετο δὲ Ἅρπη, καὶ Ἅρπυια. καὶ ἓν εἶδος ὀρνέου· ὁμοίως ἐλέγοντο Ἅρπυιαι καὶ οἱ ἄνεμοι. Τοιοῦτος ἦτον ἄρα ὁ Ἅδης, τὸ βασίλειον τοῦ Πλούτωνος, καὶ τοῦτον τὸν καλλωπισμὸν εἶχεν. Ὅθεν εἶναι καιρὸς ἤδη, νὰ καταταξωμεν καὶ αὐτὸν εἰς τὸν θρόνον, διὰ νὰ εὐφραίνηται βλέπων τὸν καλλωπισμὸν καὶ τὴν παράταξιν ταύτην.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ ΙΖ΄.

Περὶ τοῦ Πλούτωνος.

Ὁ Πλούτων ἦτον υἱὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ῥέας, καὶ ἀδελφὸς τοῦ Διὸς καὶ Ποσειδῶνος, ϗ δίδυμος ἀδελ-

---

(*) Πλουτὰς νήσους ἔλεγον τὰς ἑπτὰ νήσους τοῦ Αἰόλου, τὰς μεταξὺ Τυῤῥηνίας ϗ Σικελίας, οὐχ᾽ ὅτι πλέουσι ϗ κινοῦνται, ὡς ἡ Δῆλος ποτὲ, ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἔχουσιν ὅλαι περίπλους, τουτέστι, περιπλέονται, καίτοι πεπυκνωμέναι οὖσαι· ϗ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἦσαν γνώριμοι, καὶ ἐπίσημοι. Διονύσ. Περιηγητ. ϗ Εὐστάθ. 465.

(α) Ἀπολλόδ. Α. 9. Ἀπολλών. Β΄. 286. Νεοπτόλεμ. ϗ Φερεκύδ. ἐν Σχολ. αὐτόθι. Νατάλ. ς΄. ϗ Πανύασ. αὐτόθι. Σέρβ. αὐτόθι. Ὅμηρ. Ὀδυσ. Υ. 77. ϗ Δίδυμ. Τζέτζ. αὐτόθ. 653.

Περσεφόνη. 80.

Πλούτων. 76.

Μοῖραι. 82.

Χάρων. 66.

φὸς τῆς Γλαύκης, κατὰ Βοκκάσσιον, ὅςτις λέγει, ὅτι ἔδειξεν ἡ Ῥέα μόνον αὐτὴν εἰς τὸν Κρόνον· οὐδὲν ἄλλο ὅμως ἀναφέρεται περὶ τῆς Γλαύκης ταύτης· οὔτε ἄλλός τις εἶπεν, ὅτι ὁ Κρόνος ἐγέννησε θυγατέρα Γλαύκην, ἐκτὸς τοῦ Κικέρωνος, ὅςτις λέγει, ὅτι ἡ τρίτη Ἄρτεμις ἦτον θυγάτηρ τῆς Γλαύκης. Ἔλαβε τοίνυν ὁ Πλούτων τὸ βασίλειον τοῦ Ἅ,δου, μετὰ τὴν ἧτταν καὶ φθορὰν τῶν Τιτάντων, ὡς προείρηται, καὶ ἔςησε τὸν θρόνον καὶ τὰ βασίλεια αὐτοῦ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ἅ,δου· ὁ δὲ θρόνος αὐτοῦ ἦτον μεγαλοπρεπῶς κατεσκευασμένος, καὶ εἰς αὐτὸν καθήμενος, ἀπεφάσιζε τὴν τύχην τῶν νεκρῶν, κατὰ τὴν κρίσιν τῶν κριτῶν. Διὰ τοῦτο ἐνομίζετο Θεὸς τοῦ Ἅ,δου, καὶ ὠνομάζετο καὶ Ἅ,δης, καὶ Ἀϊδωνεὺς, καὶ Δεσπότης ὅλων τῶν ῥηθέντων τεράτων, καὶ καταχθονίων δυνάμεων, ἰσχυρὸς, ἄγριος, φοβερὸς, ἄκαμπτος, καὶ ἀδυσώπητος. Ὅθεν δὲν ἐδέχετο αὐτὸν οὐδεμία θεὰ ἄνδρα, καὶ ἠναγκάσθη νὰ ἁρπάσῃ τὴν Περσεφόνην, θελήσει τοῦ Διός. Ἐπειδὴ βασιλεὺς ὢν, ἔπρεπεν ἀναγκαίως, νὰ ἔχῃ καὶ βασίλισσαν (α).

Εἴρηται δε, ὅτι ἔδωκαν οἱ Κύκλωπες Κυνέην (*) πρὸς τὸν Πλούτωνα, ἐν τῇ Τιτανομαχίᾳ, ὅτε ἔδωκαν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους Θεοὺς τὰ ἄλλα ὅπλα. Αὕτη δὲ ἡ Κυνέη εἶχεν ἐνέργειαν παράδοξον. Ἐπειδὴ ἦτον μέλαινα εἰς ὑπερβολὴν, καὶ ἀσύγκριτος πρὸς πάντα τὰ μέλανα χρώματα. Ὅθεν ἡ τοσαύτη μελανότης διαχεομένη ὡς νέφος πυκνώτατον καὶ παχύτατον περὶ τὴν κεφαλὴν, κατεσκίαζε τὸν φοροῦντα αὐτὴν, καὶ δὲν ἐφαί-

---

(α) Ἀπολλόδ. Α΄. α΄. 3. Α΄. β΄. 1. Βοκάσ. η΄. ϛ΄. Βιργίλ. ϛ΄. 106. Κικέρ. φύσ. Θ. Γ΄. Κγ΄. Κτ΄. 1183.

(*) Κυνέην, ἢ κυνῆν ὠνόμαζον οἱ Ἀρχαῖοι τὸν πίλον, ἐπειδὴ κατεσκεύαζον αὐτὸν ἐκ δορᾶς κυνῶν ποταμίων. Ὕστερον δε, ἡ μὲν χρῆσις ἐκ τῆς τοιαύτης ὕλης ἔπαυσε, τὸ ὄνομα ὅμως ἔμεινεν εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς περικεφαλαίας, τῆς ἐξ ἄλλης ὕλης κατασκευαζομένης. Βαρῖν. ἐν λέξ.

νετο εἰς τοὺς ἄλλους, ἐν ᾧ αὐτὸς ἔβλεπεν ἐκείνους καθαρῶς· Διὰ τοῦτο ἐλάμβανον αὐτὴν καὶ οἱ ἄλλοι Θεοὶ, ὅτε ἤθελον νὰ μὴ φαίνωνται, ὡς ἡ Ἀθηνᾶ θέλουσα νὰ ἀπατήσῃ τὸν Ἄρην, ἐφόρεσεν αὐτήν.

„ — Αὐτὰρ Ἀθήνη
„Δῦν' Ἄϊδος κυνέην, μήμιν ἴδοι ὄμβριμος Ἄρης.

Ὅθεν ἦτον καὶ παροιμία, Ἄϊδος κυνέη, καὶ κυνέην φορεῖν, ἐπὶ τῶν δολίως τι πραττόντων λεγομένη. Ταύτην οὖν τὴν κυνέην φορῶν ὁ Πλούτων, ἐξήρχετο εἰς τοὺς πολέμους. Ὅμως ὁ Ἡρακλῆς ἐπλήγωσεν αὐτὸν καιρίως ἐν τῷ κατὰ τῶν Πυλίων πολέμῳ, ὥςε ἀνέβη εἰς τὸν Δία ὀλοφυρόμενος, ἔχων τὸν ὦμον τετρωμένον· καὶ ἂν δὲν ἦτον ἀθάνατος, βεβαίως ἀπέθνησκεν. Ἰάτρευσε δὲ αὐτὸν ὁ Παιήων ὀδυνήφατα φάρμακα πάσσας. Εἶχε δὲ ὁ Πλούτων εἰς τὸν Ἅδην καὶ βουκόλια, καὶ βουκόλον τινὰ Μενοίτιον καλούμενον (α).

Ὁ Πλούτων δὲν ἐδέχετο μὲν ἄνθρωπον ζῶντα εἰς τὸ βασίλειον αὐτοῦ, ἔχων φύλακας καὶ φρουροὺς τὰ τοσαῦτα εἰρημένα τέρατα, ὅμως πολλοὶ Ἥρωες πράξαντες ἔργα μέγιςα καὶ θαυμαςὰ ἐπὶ τῆς γῆς, καθωρμησαν καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Ἅδην ζῶντες, καταφρονοῦντες, καὶ εἰς οὐδὲν λογιζόμενοι τὴν μεγαλην καὶ ἀπόλυτον δύναμιν τοῦ Τυράννου Πλούτωνος. Τοιοῦτοι ἄρα ἦσαν οἱ Ἥρωες ἐκεῖνοι, καταφρονοῦντες πάντων τῶν δυσχερῶν, καὶ αὐτοῦ σχεδὸν τοῦ φοβερωτάτου θανάτου, διὰ τὴν ἀθάνατον δόξαν. Ὁ μὲν γαρ Ὀρφεὺς καταγοητεύσας, καὶ καταμαλάξας τὴν σκληρὰν καὶ ἄκαμπτον καρδίαν τοῦ Πλούτωνος διὰ τῆς κιθάρας, ἔλαβε τὴν Εὐρυδίκην. Ὁ δὲ Πειρίθους καὶ Θησεὺς ἐτόλμησαν νὰ ἁρπάσωσι τὴν Περσεφόνην· οὗτοι μὲν ἐδυςύχησαν, μὴ ὄντες τοσοῦτον μεγαλεπίβολοι. Ἀλλ' ὁ Ἡρακλῆς κατετάραξε τὸ βασίλειον τοῦ Πλούτωνος, ὥςε ἀπεφάσισε νὰ ἀνα-

(α) Ἀπολλόδ. αὐτόθι. Ὅμηρ. Ἰλ. Ε. 395. 845. Εὐςάθ. καὶ Δίδυμ. αὐτόθι. Κ. 335. Μ. 183.

ςήση καὶ τοὺς νεκροὺς, νὰ κινήσῃ ταραχὴν μεγάλην, καὶ νὰ λεηλατήσῃ ὅλον ἐκεῖνο τὸ τυραννικὸν βασίλειον· τέλος δὲ συντρίψας τὰς πλευρὰς τοῦ Βουκόλου Μενοιτίου, κατήντησε τὴν Περσεφόνην, τὴν βασσίλισσαν τοῦ Ἅδου, νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ, ὡς ἔλεος τὴν ζωὴν τοῦ Μενοιτίου· τοξεύσας δὲ καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ Πλούτωνος, ἔλαβε τὸν Κέρβερον, καταδαμάσας αὐτὸν διὰ τῆς ἡρωϊκῆς ἀρετῆς.

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν ἄγριον καὶ φοβερὸν, ἐπὶ θρόνου καθήμενον, καὶ εἰς τὴν δεξιὰν σκῆπτρον, ἢ ῥάβδον δίκρανον, εἰς διαφορὰν τῆς Τριαίνης τοῦ Ποσειδῶνος, κρατοῦντα, διὰ τοὺς ἐκεῖ ῥηθέντας λόγους. Ἐπειδὴ Ἅδην ἐνόμιζον τὸν σκοτεινότατον Ἀέρα, ὅςτις ἦτον ἡ δευτέρα χώρα· εἰς τὴν ἀριςερὰν δὲ ἐκράτει μίαν ψυχήν. Ὁ δὲ θρόνος αὐτοῦ ἦτον ἐκ θείου κακοκατεσκευασμένος, καὶ εἰς τόπον σκοτεινὸν ἱςάμενος· ἐνίοτε ἐκράτει καὶ τὰς κλεῖδας τοῦ Ἅδου· Πλησίον δ' αὐτοῦ ἵςατο ἡ Περσεφόνη, ἢ ἐκάθητο, καὶ πρὸς τοὺς πόδας ἦτον ὁ Κέρβερος, αἱ Ἐριννύες, αἱ Ἅρπυιαι, αἱ Μοῖραι περὶ αὐτοὺς, καὶ οἱ ῥηθέντες ποταμοί. Τὸ δὲ διάδημα αὐτοῦ ἦτον κατεσκευασμένον ἐκ τοῦ ἐβένου· οἷον, μέλαν καὶ σκοτεινὸν· ἐνίοτε καὶ ἐφ' ἅρματος καθήμενον, τὸ ὁποῖον ἔσυρον τέσσαρες ἵπποι μέλανες, Ὀρφναῖος, Αἴθων, Νυκτεὺς, καὶ Ἀλάςωρ ὀνομαζόμενοι. Ἔτι δὲ, ἐζωγράφιζον αὐτὸν καὶ ἁρπάζοντα τὴν Περσεφόνην, καὶ ἄλλως, δίδοντα τροφὴν εἰς τὸν Κέρβερον, καὶ ἐπὶ τάφου καθήμενον, καὶ τὴν κεφαλὴν κεκαλυμμένην ἔχοντα· ὁ δὲ Ἑρμῆς προσφέρει νέαν τινα πρὸς αὐτόν· τὴν Περσεφόνην δηλονότι· ὄπισθεν δὲ αὐτῆς ἀκολουθεῖ ἡ Δήμητρα (α).

(α) [illegible] Εἰκόν. Γ. Κλαυδιαν. R. P. 1. 79. Χαρτάρ. Εἰκ[illegible]. Ἡλιοχ. Πράτ. Κ. 1. Ὀβίδ. Μετ. Ε'. 360. [illegible] Μοντφαυκ. Α'. α'. 37.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

Περὶ τῆς Περσεφόνης.

Ἡ Περσεφόνη ἦτον θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Δήμητρος, κατὰ τὴν κοινὴν γνώμην· ὁ Ἀπολλόδωρος ὅμως λέγει αὐτὴν θυγατέρα τοῦ Διὸς καὶ τῆς Στυγός. Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν αὐτὴν θυγατέρα τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ῥέας· ἀλλ' ἐκείνη ἦτον ἡ Περσεφόνη τῶν Φοινίκων, κατὰ Σαγχουνιάθωνα. Ἦτον δὲ ὡραιοτάτη ἡ Περσεφόνη. Ὅθεν ἐβίασεν αὐτὴν αὐτὸς ὁ Ζεὺς ὁ πατὴρ αὐτῆς πρῶτον, μεταμορφωθεὶς εἰς δράκοντα, καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὸν Διόνυσον ἐκεῖνον, τὸν Ζαγραῖον, καὶ Ἴακχον ὀνομαζόμενον, ὡς εἴρηται ἐκεῖ. Ἐφιλονείκησε δὲ ἡ Περσεφόνη μὲ τὴν Ἀφροδίτην, καὶ κατήντησαν καὶ εἰς κρίσιν διὰ τὸν Ἄδωνιν, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ. Τὸ κάλλος ὅμως αὐτῆς εἰρέθισε πολλοὺς εἰς ἔρωτα, καὶ μάλιςα τὸν Ἄρην, καὶ Ἀπόλλωνα· Ὅθεν ἡ Δήμητρα φοβηθεῖσα, ἔςειλεν αὐτὴν εἰς τὴν Σικελίαν μυςικῶς, μὲ μίαν τροφὸν μόνον Καλλιγένειαν ὀνομαζομένην, ὅπου διέτριβον εἰς ἓν σπήλαιον, καὶ ἔξωθεν τοῦ σπηλαίου ἐφύλαττον δύο δράκοντες. Τότε λέγουσιν, ὅτι μετεμορφώθη ὁ Ζεὺς εἰς ἕνα τούτων τῶν δρακόντων, ὡς εἴρηται, καὶ ἐξηπάτησεν, ἢ ἐβίασεν αὐτήν· ἦλθεν ὅμως ὕςερον καὶ ἡ Δήμητρα ἐκεῖ (α).

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐδαιμονίζετο ὁ Πλούτων, ζητῶν γυναῖκα, καὶ περιφερόμενος πανταχοῦ ἐπὶ τούτῳ. Ἰδὼν δὲ τὴν Περσεφόνην ἐκεῖ, ἔπεσεν εἰς ἔρωτα ἀκράτητον· δὲν ἐζήτησεν ὅμως αὐτὴν κατὰ νόμους, γι-

(α) Ἡσίοδ. Θ. 915. Ὑγῖν. μύθ. 146. Ἀπολλόδ. Α΄. γ΄. 1 Κλαυδιαν. Α΄. 130. Νον. Διονυσιακ. 157.

νώσκων, ὅτι δὲν δέχεται αὐτὸν, καθὼς ἀπέῤῥιψαν καὶ ἄλλαι πολλαὶ τὴν ζήτησιν αὐτοῦ, ἀλλ᾿ ἐζήτησεν ἄδειαν παρὰ τοῦ Διὸς, νὰ ἁρπάσῃ αὐτὴν βιαίως. Λαβὼν οὖν τὴν ἄδειαν, λέγει τὸν σκοπὸν αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἀφροδίτην· ἐκείνη δὲ πρόθυμος οὖσα εἰς τὰ τοιαῦτα, λαμβάνει τὴν Ἀθηνᾶν καὶ τὴν Ἄρτεμιν συνεργοὺς, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν Σικελίαν, ὅτε ἔλειπεν ἡ Δήμητρα, καὶ ἐξαπατᾷ τὴν Περσεφόνην, νὰ ἐξέλθῃ εἰς περιδιάβασιν μὲ αὐτάς. Ἐξῆλθον λοιπὸν εἰς τοὺς ὡραίους λειμῶνας τῆς Σικελίας, ὅλαι αὐταὶ, ὁ Ζέφυρος, αἱ Σειρῆνες, καὶ ἄλλαι πολλαὶ Νύμφαι· καὶ τὰς μὲν ἄλλας ἔστειλεν ἡ Ἀφροδίτη δολίως εἰς ἄλλο μέρος, νὰ συνάξωσιν ἄνθη· τὴν δὲ Περσεφόνην ἔφερε μόνην εἰς ἄλλο ἁρμόδιον μέρος. Καὶ τότε ἐκίνησεν ὁ Ζεὺς σεισμὸν μέγαν, καὶ ταραχὴν, ὥςε ἄνοιξεν ἡ γῆ, καὶ ἐξῆλθεν ὁ Πλούτων ἐκ τοῦ Ἅ,δου ἐφ᾿ ἅρματος καθήμενος, καὶ ἁρπάσας τὴν Περσεφόνην, εὐθὺς κατέβη πάλιν εἰς τὸν Ἅ,δην διὰ τοῦ αὐτοῦ χάσματος.

Φέρονται δὲ διάφοροι γνῶμαι περὶ τοῦ τόπου, ὅθεν ἡρπάγη ἡ Περσεφόνη· ἐπειδὴ, τινές μεν λέγουσιν· κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην γνώμην, ὅτι συνέβη ἡ ἁρπαγὴ εἰς τὴν Σικελίαν, εἰς τὴν πεδιάδα Ἔνναν καλουμένην, ἥτις ἀφιερώθη ὕςερον ὅλη εἰς τὴν Δήμητραν καὶ Περσεφόνην. Κατ᾿ ἄλλους δὲ, εἰς τὸ ὄρος Αἴτνην. Κατ᾿ ἄλλους εἰς τὴν Νύσαν πόλιν τῆς Καρίας, ὅπου ἦτον Ναὸς τοῦ Πλούτωνος καὶ τῆς Περσεφόνης. Κατ᾿ ἄλλους εἰς τῆς Ἀττικῆς τὴν Ἐλευσῖνα, ἢ εἰς τὸν Κολωνόν. Ἐπειδὴ ἡ Ἀττικὴ εἶχε δύο καταβάσεις εἰς τὸν Ἅδην. Κατ᾿ ἄλλους εἰς τὴν Ἑρμιόνην τῆς Ἀργολίδος, καὶ κατ᾿ ἄλλους, εἰς τοὺς Φενεάτας τῆς Ἀρκαδίας, καὶ κατ᾿ ἄλλους εἰς τὴν Κρήτην. Ἐμήνυσε δὲ τὴν ἁρπαγὴν εἰς τὴν Δήμητραν, κατὰ μέν τινας ἡ Ἑκάτη, κατ᾿ ἄλλους δὲ ἡ Νύμφη Ἀρέθουσα (α).

(α) Κικέρ. verrem. Act. Δ΄. Μη΄. Σχολ. Ἡσίοδ. Θ. 913. Ὀρφ. Ὕμν. Ιζ΄. 15. Σοφοκλ. Οἰδίπ. 1590. Παυσαν. Κορινθ. Λς΄. 7.

Ἁρπαζομένη δὲ ἡ Περσεφόνη ἔκραζεν εἰς βοήθειαν τὴν μητέρα αὐτῆς, καὶ τὰς λοιπὰς, καὶ ἔδραμεν ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ἡ Ἄρτεμις· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ζεὺς ἔρριψε κεραυνὸν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ Πλούτωνος, ἐνόησαν, ὅτι ἡ ἁρπαγὴ γίνεται θελήσει τοῦ Διὸς, καὶ ἀνεχώρησαν. Ὁμοίως καὶ ἡ Νύμφη Κυάνη ἀντεςάθη πολὺ ἐπιπλήττουσα τὸν Πλούτωνα, πλὴν ἀνωφελῶς. Αἱ δὲ Σειρῆνες ἔδραμον εὐθὺς εἰς ζήτησιν αὐτῆς. Τέλος δὲ, μαθοῦσα ἡ Δήμητρα μετὰ πολλὴν ζήτησιν, ὅτι ὁ Πλούτων ἥρπασεν αὐτὴν, ἀνέβη εἰς τὴν Δία, καὶ ἐζήτει τὴν ἐλευθερίαν τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. Ὁ δὲ Ζεὺς ὑπεσχέθη μὲν, πλὴν ἂν δὲν ἔφαγε καρπόν τινα τοῦ Ἅ,δου, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῶν Μοιρῶν. Ἠρευνήθη λοιπὸν τὸ πρᾶγμα, καὶ ἐμαρτύρησεν ὁ Ἀσκάλαφος, ὅτι εἶδε τὴν Περσεφόνην τρώγουσαν καρπὸν ῥοιᾶς, καὶ περιδιαβάζουσαν εἰς τὸν κῆπον τοῦ Πλούτωνος. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Πλούτων ἐξηπάτησεν αὐτὴν δολίως, καὶ ἔφαγεν ἑπτὰ κόκκους ῥοιᾶς, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἦτον συγχωρημένον, νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ Ἅ,δου. Ὁ Ζεὺς ὅμως οἰκονομήσας τὸ πρᾶγμα διὰ τὴν τότε ἀνάγκην, εἰς ἐξιλέωσιν τῆς Δήμητρος, ὡς εἴρηται ἐκεῖ, διέταξε, νὰ μένῃ ἡ Περσεφόνη ἓξ μῆνας μόνον εἰς τὸν Ἅ,δην, καὶ τοὺς ἄλλους ἓξ εἰς τὸν Οὐρανὸν, εἰς τὴν μητέρα αὐτῆς. Κατ' ἄλλους δε, τὸ τρίτον μέρος τοῦ χρόνου μόνον νὰ μένῃ εἰς τὸν Ἅ,δην μὲ τὸν Πλούτωνα. Ἔλαβε λοιπὸν αὐτὴν τότε ἡ Δήμητρα εἰς ἅρμα λευκόπωλον, οἷον, συρόμενον ὑπὸ λευκῶν ἵππων, καὶ τὴν ἔφερεν εἰς τὸν Οὐρανὸν, ὅπου ἑώρτασαν τοὺς γάμους αὐτῆς. Ὁ δὲ Ζεὺς ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τότε ὅλην τὴν Σικελίαν δῶρον νυμφικὸν (α). Καὶ οὕτως ἐγένετο ἡ Περσεφόνη βασίλισσα τοῦ Ἅ,-

---

Κόν. Ιε'. Σπαγγ. ἐν Καλλιμάχ. εἰς Δήμητρ. 9. Ἀριςοτέλ. Θαυμας. πη'. Ὑγῖν. Μύθ. 146. καὶ Μυγκαρ.

(α) Ὀβίδ. Μετ. Ε'. 552. 412. 487. 534. 564. 507. Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Γεωργικ. Α'. 39. Ἀπολλόδ. Α'. Ε'. 3. Πινδαρ. Ὀλυμπ. ς'. 156. Πυθ. ιβ'. 3. Νεμ. Α'. ιβ'. καὶ Σχολ.

δου, καὶ πάρεδρος τοῦ Πλούτωνος, καὶ συμμέτοχος τῆς ἀρχῆς. Ἐνόμιζον δε, ὅτι εἶχον οἱ ἄνθρωποι μίαν τρίχα εἰς τὴν κεφαλὴν, ἐξ ἧς ἤρτητο ἡ ζωή· ταύτην τὴν τρίχα ἔπρεπε νὰ κόψῃ ἡ Περσεφόνη· ἄλλως ἦτον ἀδύνατον νὰ ἀποθάνῃ ἄνθρωπος, καὶ νὰ καταβῇ εἰς τὸν Ἅ,δην. Τοιοῦτόν τι ἐδοκίμασεν ἡ Διδώ. Ὅθεν ἔλεγον, ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ εἰσέλθῃ νεκρὸς εἰς τὸν Ἅ,δην, ἄνευ τῆς θελήσεως αὐτῆς.

Δὲν εἶχεν ὅμως καὶ εἰς τὸν Ἅ,δην τὴν προτέραν ὡραιότητα. Ὅθεν ἐζωγράφιζον αὐτὴν ἀρισερόθεν τοῦ Πλούτωνος καθημένην, καὶ πρόσωπον μελαγχρινὸν καὶ ἄγριον ἔχουσαν· εὑρέθη δὲ καὶ μόνη ἐζωγραφισμένη, εἰς τὰς ὑπωρείας τῆς Αἴτνης καθημένη, κλαδευτήριον κρατοῦσα, καὶ ἀνθολογοῦσα· εἰς τὰ Σικελικὰ δὲ καὶ Κυζικηνὰ νομίσματα ἔχει τὴν κεφαλὴν μὲ σάχυα ἐσεμμένην, καὶ μὲ φύλλα μήκωνος. Ὁ Ὀρφεὺς γράφει τὸν Κή ὕμνον εἰς αὐτὴν (α).

Ἀλληγοροῦσι δ' αὐτὴν, τινὲς μὲν εἰς τὴν Σελήνην. Ὅθεν μένει ἓξ μῆνας ὑπὸ τὴν γῆν. Ἄλλοι δὲ, εἰς τὸν σπόρον τῶν καρπῶν, ὅςτις μένει τινὰ καιρὸν ὑπὸ τὴν γῆν. Ἄλλοι δὲ εἰς τὸ κάτω ἡμισφαίριον τῆς γῆς (β).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Περὶ τῶν Μοιρῶν.

Αἱ Μοῖραι ἦσαν θυγατέρες τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θέμιδος. Κατ' ἄλλους δὲ, μόνον τῆς Νυκτὸς θυγατέρες ἦσαν. Κατ' ἄλλους, μόνον τῆς Ἀνάγκης, καὶ κατ' ἄλλους, μόνον τῆς Θαλάσσης. Κατ' ἄλλους δὲ, τοῦ Ἐρέβους καὶ τῆς Νυκτός· ἦσαν δὲ τρεῖς, Κλωθὼ. Λάχεσις,

---

(α) Αλβρίκ. Ι'. Κλαυδιαν. παρ Βοσσ. Θεολ. Θ. Λ'. Lippert. Ι'. 106. Buonarot. 73.

(β) Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Γεωργικ. Α'. 39. Κικέρ. Φύσ. Θ. Β'. Κϛ'. Κ 183. Ἰωνιά. 337. Νατάλ. Γ'. Ιϛ'.

καὶ Ἄτροπος, κατὰ τὴν κοινὴν γνώμην, ἥτις ἐδέχθη αὐτὰς θυγατέρας τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θέμιδος. Τινὲς ὅμως λέγουσι καὶ τὴν Οὐρανίαν Ἀφροδίτην Μοῖραν, καὶ πρεσβυτάτην τῶν Μοιρῶν· ἄλλοι δὲ θέλουσι καὶ τὴν Τύχην Μοῖραν, καὶ ἰσχυρωτάτην τῶν Μοιρῶν. Τοιαύτη δὲ ἦτον καὶ ἡ θρυλλουμένη Εἱμαρμένη, καὶ ἡ Πεπρωμένη ἡ θυγάτηρ τοῦ Κρόνου κατὰ Σαγχουνιάθωνα· καὶ ἡ Αἶσα, καὶ Κήρα.

— τῷ σε κακῇ αἴσῃ τέκον ἐν Μεγάροισι.

Καὶ

Κῆρα κακὴν μέλανος θανάτοιο· ταῦτα ὅμως λαμβάνονται ὡς συνώνυμα τῶν Μοιρῶν· τὰς δὲ τρεῖς ῥηθείσας ἔταξαν ἐφόρους καὶ κυρίας τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων (α).

Τὴν μὲν Εἱμαρμένην ἐνόμιζον ἀνωτέραν, καὶ ἰσχυρωτέραν πάντων τῶν Θεῶν, καὶ αὐτοῦ τοῦ Διός· τὰς δὲ Μοίρας ὡς ὑποκειμένας εἰς τὰς ἀποφάσεις τοῦ Διός· Ὅθεν ἐλέγετο καὶ Μοιραγέτης ὁ Ζεύς. Καὶ ἡ μὲν Εἱμαρμένη ἀπεφάσιζε τὴν τύχην τῶν θεῶν, αἱ δὲ Μοῖρα τῶν ἀνθρώπων· διὰ τοῦτο ἡ μὲν Εἱμαρμένη φαίνεται ὡς Μοῖρα τῶν θεῶν· αἱ δὲ ἄλλαι τῶν ἀνθρώπων. Ἐνίοτε ὅμως λαμβάνουσιν ὅλας ἀντὶ μιᾶς, καὶ μίαν ἀντὶ ὅλων, λέγοντες Μοίρας ἀντὶ Εἱμαρμένης, καὶ Εἱμαρμένην ἀντὶ Μοιρῶν· ἢ καὶ Μοῖραν μόνον ἀντὶ Εἱμαρμένης, ἢ Πεπρωμένης. Ἄλλοι δὲ θέλουσιν αὐτὰς ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐξουσίαν τοῦ Πλούτωνος, ἐπειδὴ διέτριβον εἰς τὸν Ἅδην. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐκάθηντο εἰς τὸ Γραμματεῖον, Καγγελαρίαν, τοῦ Διὸς, καὶ ἔγραφον τὰς ἀποφάσεις αὐτοῦ, περὶ τῆς ἑκάςου τύχης. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐκάθηντο εἰς μίαν κοιλάδα τοῦ Παρνασσοῦ,

(α) Ἡσίοδ. Θ. 901. 217. Ἀπολλόδ. Α'. γ'. 1. Ὀρφ. Ὕμν. Νή. 1. Πλάτ. Πολιτ. Ι'. 763. Ὑγῖν. Προοιμ. 2. Λυκόφρ. 144. ἐξ Τζέτζ. Παυσαν. Αττικ. ΙΘ'. 2. Αχαϊκ. Κς'. 3. Ὅμηρ. Ἰλ. Α'. 418. Π. 687.

καὶ κατ᾽ ἄλλους, εἰς σπήλαιον ὑψηλόν, ὅθεν ἔβλεπον πάντα τὰ γινόμενα εἰς τὸν κόσμον (α).

Οὕτως οὖν καθήμεναι παρετήρουν, καὶ διέταττον τὴν τύχην τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ἡ μὲν Κλωθὼ ἡ πρεσβυτάτη παρετήρει τὴν γέννησιν τῶν ἀνθρώπων, κρατοῦσα ἠλακάτην· καὶ ὅτε ἐγεννᾶτο ἄνθρωπος, ἔκλωθε τὸ νῆμα τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Ἡ δὲ Λάχεσις ἡ μεσαῖα κρατοῦσα ἄτρακτον, ἐτύλιττεν εἰς αὐτὸν τὸ νῆμα, διατάττουσα τὰ μέλλοντα αὐτοῦ. Ἡ δὲ Ἄτροπος ἡ νεωτάτη, κρατοῦσα ψαλίδιον, ἔκοπτε τὸ νῆμα, ὅτε ἦτον τόσον μεγάλον, ὅσον ἦτον διωρισμένη ἡ ζωὴ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου· καὶ τότε ἀπέθνησκεν ὁ ἄνθρωπος. Τὸ νῆμα ἄρα ἐκτεινόμενον ἐσήμαινε τὴν ἔκτασιν τῆς ζωῆς· τυλιττόμενον δὲ, τὰ συμβησόμενα ἐν αὐτῇ, καὶ κοπτόμενον, τὸ τέλος. Ταῦτα δὲ πάντα ἔμενον ἄτρεπτα καὶ ἀμετάβλητα, ὅσα διέταττον αἱ Μοῖραι. Ὅμως ἀνετράπη πολλάκις καὶ ἡ διάταξις αὐτῶν, καὶ ἐπέστρεψαν τινὲς ἐκ τοῦ Ἅδου εἰς τὴν ζωὴν πάλιν. Διὰ τοῦτο λέγουσιν, ὅτι παρευρίσκοντο καὶ αὐταὶ εἰς τοὺς τοκετοὺς μὲ τὴν Εἰλείθυιαν. Κατά τινας δὲ, ἐτιμώρουν καὶ αὐταὶ καὶ Θεοὺς καὶ ἀνθρώπους, καὶ δὲν ἔπαυεν ἡ ἀγανάκτησις αὐτῶν, πρὶν ἀποδοθῇ ἡ ἀξία τοῦ πταίσματος τιμωρία. Μετεχειρίζετο ὅμως αὐτὰς ὁ Ζεὺς, καὶ ὡς ἀγγέλους, ἢ πρέσβεις εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ, καθὼς ἔπεμψεν αὐτὰς τότε καὶ πρὸς τὴν Δήμητραν, καὶ πρὸς τὸν Τυφῶνα, καὶ ἐξηπάτησαν αὐτὸν, νὰ φάγῃ τοὺς ἐφημέρους καρπούς· ἦσαν καὶ εἰς τὸν πόλεμον τῶν Γιγάντων, καὶ ἐφόνευσαν τὸν Ἄγριον καὶ Θόωνα. Κατά τινας δὲ, αὐταὶ ἐφεῦρον τὰ γράμματα, καὶ ἐδίδασκον καὶ τὴν μαντικὴν τέχνην πρὸς τὰς ὑπωρείας τοῦ Παρνασσοῦ (β).

(α) Λακτανσ. inst. Ια΄. 14. Παυσαν. Ἠλιακ. Πρότ. Ιε΄. 5. Αρκαδικ. Μ. β΄. 2. Αἰτικ. Μ. 3. Φωκικ. Κδ΄. 4. Ὀρφ. αὐτόθ. Ὁμηρ. Ὕμν. Ἑρμ. 552. Φυλγέντ. Μυθολ. Α΄. ζ΄.

(β) Wagens. Μυθολογ. 45. Σέρβ. Αἰν. Α΄. 26. Καπίλλ. παρ. Μυγκέρ. ἐν Φυλγέντ. αὐτόθι. Κρονόβ. παρ. Γελλ. Γ. Ις΄. Ἡ-

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὰς γυναῖκας γραίας, ἐχούσας τὰς κεφαλὰς κεκαλυμμένας μὲ καλύμματα λευκὰ, ὁμοίως καὶ ἐνδύματα λευκά· αἱ δὲ ὦαι, οἷον, αἱ ἄκραι τῶν ἐνδυμάτων ἦσαν πορφυραί. Ἐπὶ θρόνου καθημένας, καὶ μεταξὺ τῶν γονάτων αὐτῶν ἠλακάτην ἀδαμαντίνην ἐχούσας, ἥτις ἔφθανεν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς πόλου μέχρι τοῦ ἄλλου. Ἔκλωθον δὲ τὸ νῆμα, κατὰ μουσικὴν εὐρυθμίαν τῶν Σειρήνων, ϛρέφουσαι τὸν ἄτρακτον, ἡ μὲν Κλωθὼ μὲ τὴν δεξιὰν χεῖρα, ἡ δὲ Ἄτροπος μὲ τὴν ἀριϛερὰν, καὶ ἡ Λάχεσις ἐκράτει αὐτὸν καὶ μὲ τὰς δύω χεῖρας· ἐνίοτε δὲ εἶχον καὶ διαδήματα εἰς τὴν κεφαλὴν, ἢ ϛεφάνους ἐκ ναρκίσσου, ἢ μὲ ἄλευρον τὰς κεφαλὰς πασπαλισμένας. Ἐνίοτε εἶχον καὶ πτερὰ, καὶ τὴν μητέρα αὐτῶν Ἀνάγκην πλησίον. Ὁ δὲ Λυκόφρων ἔπλασεν, ὅτι ἦσαν χωλαί. Ὁ Τζέτζης ὅμως νομίζει, ὅτι ἐννοεῖ χωλοποιοὺς τὸ τοῦ Λυκόφρονος. Εὑρέθησαν δὲ καὶ εἰς μάρμαρον, ὅπου εἶναι ὁ θάνατος τοῦ Μελεάγρου γεγλυμμένος, ὡς ἐμποδίζουσαι τάχα τὴν Ἀλθαίαν, νὰ μὴ καύσῃ τὸν δαυλὸν (α). Ὁ Ὀρφεὺς γράφει τὸν Νη΄ ὕμνον εἰς αὐτάς.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Κ΄.

Περὶ τῆς Νεμέσεως.

Ἡ Νέμεσις ἦτον θυγάτηρ τοῦ Ἐρέβους καὶ τῆς Νυκτός· ἢ τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Νυκτός· ἢ τῆς Δικαιοσύνης, ἢ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀνάγκης, κατ' ἄλλους.

σίοδ. Θ. 221. Ὁμηρ. Ἰλ. Ζ΄. 488. Ὑγῖν. Μύθ. 277. Ἀπολλόδ. Α΄. ϛ΄. 2.

(α) Κάτυλ. ἐν Γάμ. Πηλ. ϗ Θέτ. 307. Πλάτ. Πολιτ. Ι΄. 763. Χαρτ. 45. Ὁμηρ. Ὕμν. Ἑρμ. 549. Λυκόφρ. 144. Begep. Μελεαγρίδ. 12.

῎Αλλοι δὲ νομίζουσιν, ὅτι ἦσαν πολλαὶ Νεμέσεις. ῏Ητον δὲ Θεὰ ἔφορος τῆς δικαιοσύνης, καὶ τιμωρὸς τῶν ἀδίκων, ὀργίλων, καὶ ἀλαζόνων ἀνθρώπων. Παρετήρει καὶ τοὺς πολέμους, ἂν ἐγίνοντο δικαίως, ἢ ἀδίκως. ῎Ετι δὲ ἦτον προςάτις καὶ τῶν ἐρώτων, ἐπιφαινομένη καὶ κωλύουσα τοὺς παρανόμους ἔρωτας. ῾Ομοίως ἐτιμώρει καὶ τοὺς θανόντας, τοὺς ζήσαντας ἀδίκως καὶ ὑβριςικῶς. ῞Οθεν ἑώρταζον πανήγυριν διὰ τοὺς νεκροὺς Νημεσία καλουμένην, εἰς ἐξιλέωσιν τῆς Νεμέσεως· διὰ τοῦτο ἐνομίσθη καὶ Θεὰ τοῦ ῞Α,δου ἡ Νέμεσις. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ἡ Νέμεσις καθίςατο ἐναντία εἰς τοὺς ἐπιχειροῦντας παράνομα, ἢ μεγάλα καὶ ἀλαζονικὰ ἐπιχειρήματα. ῞Οθεν ὠνομάσθη Νέμεσις καὶ τὸ παρὰ γνώμην καὶ ἀνέλπιςον ἐμπόδιον· ὡς τὸ, οὐκ ἔλαθε τὴν ἅπασιν ἐναντιουμένην τοῖς ὑπερηφάνοις Νέμεσιν, ἀλλ᾽ ἐν ταῖς ἰδίαις ἠναςκάσθη παιδευθῆναι συμφοραῖς· καὶ παρῆν Νέμεσις, ἢ τὰ ἄδικα ἐποπτεύει· καὶ παροιμία. Νέμεσις δέ γε παρὰ πόδα βαίνει. ῎Αλλοι δὲ ἀποδίδουσιν εἰς αὐτὴν διπλῆν δύναμιν, καὶ ἐξουσίαν· μίαν μὲν εἶχε, νὰ ἐμποδίζῃ τοὺς ἀνθρώπους, νὰ μὴ γίνωνται κακοί· καὶ ἄλλην, νὰ τιμωρῇ τοὺς κακούς. Διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ ἐφθάρη ὕςερον ἡ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων δικαιοσύνη, καὶ ἐπλήθυναν οἱ κακοῦργοι, ὑβριςαὶ, καὶ ἀλαζόνες, καὶ δὲν ἐπιδέχετο πλέον διόρθωσιν τὸ πρᾶγμα, ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανόν. ῞Οθεν λέγουσί τινες, ὅτι αὐτὴ ἦτον ἡ Νέμεσις, Θέμις καὶ ᾽Αδράςεια, διὰ τὴν ὁμοιότητα τοῦ ἐπαγγέλματος. ῞Ομως ἡ Νέμεσις δὲν ἀφῆκε παντάπασιν εἰς τελείαν ἐλευθερίαν τοὺς κακούργους, καὶ ὑβριςὰς (α), καὶ ἀνοήτους ἀλαζόνας.

(α) ῾Υγῖν. Προοιμ. 2. Παυσαν. Αχαϊκ. Ε΄. Αττικ. Λγ΄. Αμμιαν. παρ᾽ Βοσσ. Θεολ. Η΄. Ιδ΄. Ανώνυμ. παρ. Κατϋλ. ἐν Ποιήματ. Καλλιμάχ. 270. Κάτυλ. ἐπιγράμ. 51. Μακρόβ. Κρόν. Α΄. ΚΒ΄. Αμμιαν. Μαρκελ. Ιδ΄. Λθ΄. Στρϋβ. Συντάξ. Α΄. 171. Σκίδ. ἐν Νεμεσία. Κληρικ. ἐν ῾Ησιόδ. Θ. 223. ῾Ησιοδ. παρ. Βοσσ. Αὐτόθ. Καλ.

Ἐπειδὴ, ὅτε ἐφώρμησαν οἱ Πέρσαι τὸ πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐνόμιζον εὐκολώτατον, νὰ κυριεύσωσι τὰς Ἀθήνας, καταφρονοῦντες τὴν ὀλίγην δύναμιν τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἔλαβον καὶ μάρμαρον μέγα καὶ λαμπρὸν ἐκ τῆς Πάρου, νὰ ςήσωσιν αὐτὸ τρόπαιον, μετὰ τὴν ἅλωσιν τῶν Ἀθηνῶν, ἐβδελύχθη ἡ Νέμεσις τὴν τοσαύτην ἀνόητον ἀλαζονείαν, καὶ ὠργίσθη αὐτούς, ἐπειδὴ ἐγένετο ϗ ἡ ἀπόβασις πλησίον τοῦ ἱεροῦ αὐτῆς, εἰς τὴν Ῥαμνοῦντα πόλιν τῆς Ἀττικῆς, μεταξὺ Μαραθῶνος καὶ Ὠροποῦ· καὶ διὰ τοῦτο ἐφθάρησαν κακῶς εἰς τὸν Μαραθῶνα, καὶ ἔφυγον καταλιπόντες ὅλην τὴν ἀποσκευήν, καὶ τὸ μάρμαρον, λάφυρα εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Τοῦτο τοίνυν τὸ μάρμαρον κατεσκεύασεν ὕςερον ὁ Φειδίας ἄγαλμα τῆς Νεμέσεως (β).

Ὅτε δὲ διέβη ὁ μέγας Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐξῆλθεν εἰς τὸ κυνήγιον, κατὰ τὴν Σμύρναν· καὶ θηρεύσας ὑπὲρ τὸ δέον, ἐπέςρεφεν ἐνοχλούμενος ὑπὸ τοῦ κόπου καὶ τῆς δίψης. Εὑρὼν δὲ πηγήν, καὶ πλάτανον δασύσκιον, κατὰ τὸ ὄρος Πάγου καλούμενον, καὶ πλησίον τοῦ ἱεροῦ τῶν Νεμέσεων, ἔπιεν ὕδωρ, ἔπειτα ἀπεκοιμήθη ὑπὸ τὴν πλάτανον. Τότε ἐφάνησαν αἱ Νεμέσεις εἰς τὸν ὕπνον αὐτοῦ, καὶ εἶπον, νὰ μετοικίσῃ ἐκεῖ τοὺς Σμυρναίους, ἀπὸ τῆς προτέρας πόλεως. Ἐπειδὴ τὴν παλαιὰν Σμύρναν ἥρπασαν πρότερον οἱ Ἴωνες τῆς Κολοφῶνος, καὶ ἐδίωξαν τοὺς Αἰολεῖς ἐκεῖθεν. Ἀκούσαντες οὖν τὸ ὅραμα οἱ Σμυρναῖοι, ἔπεμψαν θεωροὺς εἰς τὴν Κλάρον, νὰ ἐρωτήσωσι τὸ Μαντεῖον, καὶ ἔλαβον χρησμὸν τὸν ἑξῆς.

„Τρισμάκαρες κεῖνοι καὶ τετράκις ἄνδρες ἔσονται,
„Οἳ πάγον οἰκήσουσι πέρην ἱεροῖο Μέλητος (*).

λίμαχ. Δήμητρ. 57. Νόν. Λζ'. 419. Ἡσύχ. ἐν Ἀδράσ. Φαβωρῖν. ἐν Νεμέσ.

(β) Παυσαν. Αττικ. Λγ'. Φαβωρῖν. ἐν Ῥαμνῦσ.

(*) Μέλης ὠνομάζετο ὁ νῦν Μελὴς ὀνομαζόμενος ποταμός, ὁ πλησίον τῆς Σμύρνης ῥέων. Ἴσως ἀπὸ τούτου ϗ τοῦ Μηλὴ ἡ βρι-

Ὅθεν μετώκησαν ὕϛερον ἐκεῖ. Ὁ Στράβων ὅμως διηγεῖται ἱϛορικώτερον τὴν Μετοικεσίαν ταύτην (α).

Ἦτον δὲ καὶ ὡραία ἡ Νέμεσις, ὅθεν κατεδίωκεν αὐτὴν ὁ Ζεύς. Αὐτὴ δὲ ἀναγκασθεῖσα, μετεμορφώθη εἰς χῆνα· μεταμορφωθεὶς δὲ καὶ αὐτὸς εἰς Κύκνον, ἐδίωκεν αὐτὴν ἐπιπόνως, καὶ τέλος τὴν ἔφθασεν εἰςτὴν Ῥαμνοῦντα τῆς Ἀττικῆς. Ἐπειδὴ λοιπὸν συνέβη ὁ συνουσιασμὸς εἰς τοιαύτην μορφὴν, ἐγέννησεν ἡ Νέμεσις αὐγὸν, τὸ ὁποῖον, κατὰ μέν τινας, ἔφερεν ὁ Ἑρμῆς εἰς τὴν Λήδαν, κατ' ἄλλους δὲ, ἔῤῥιψεν αὐτὸ ἡ Νέμεσις εἰς τὸ δάσος, καὶ οἱ ποιμένες εὑρόντες αὐτὸ, τὸ ἔφερον εἰς τὴν Λήδαν. Ἡ δὲ Λήδα ἐφύλαττεν αὐτὸ εἰς κιβώτιον κεκλεισμένον, καὶ ὅτε ἐπληρώθη ὁ διωρισμένος καιρὸς, ἐγεννήθη ἡ Ἑλένη ἐκ τοῦ αὐγοῦ τούτου· κατ' ἄλλους δὲ, ἐξ αὐτοῦ ἐγεννήθησαν καὶ οἱ ἀδελφοὶ τῆς Ἑλένης, ὁ Κάϛωρ καὶ Πολυδεύκης. Ὅθεν ἔλεγον τὴν Ἑλένην θυγατέρα τοῦ Διὸς, καὶ τὴν Νέμεσιν μητέρα αὐτῆς· τὴν δὲ Λήδαν τροφὸν μόνον· ἔτι δὲ, ὠνόμαζον αὐτὴν καὶ Ῥαμνουσίαν, ἐπειδὴ συνελήφθη ἐκεῖ· ἢ ἐπειδὴ ὠνόμαζον καὶ τὴν μητέρα αὐτῆς Νέμεσιν Ῥαμνουσίαν, ἔχουσαν Ἱερὸν, ὡς εἴρηται, εἰς τὴν Ῥαμνοῦντα. Ὁ δὲ Ζεὺς ἀνέβη ὕϛερον ὡς Κύκνος εἰςτὸν οὐρανὸν, καὶ κατηϛέρισε τὸ σχῆμα τοῦ Κύκνου, εἰς ἀμοιβὴν τῆς ὑπουργείας. Περὶ τῆς γεννήσεως τῆς Ἑλένης, καὶ τῶν Διοσκούρων, φέρονται καὶ ἄλλοι λόγοι, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ (β).

σις ἐν τῇ Σμύρνῃ καλημένη. Μέλης δὲ ὠνομάζετο ϗ ὁ πατὴρ τȣ̃ Ὁμήρȣ, κατὰ Σȣΐδαν ϗ Φαβωρῖνον, ὅθεν δὲν εἶναι ἀπίθανον, ὅτι ὠνομάσθη ἀπ' ἐκείνȣ ὁ ποταμός. Ὁ δὲ Παυσανίας λέγει κάλλιϛον τὸ ὕδωρ τȣ̃ ποταμȣ̃ τȣ́τȣ, ϗ πρὸς τὰς πηγὰς αὐτȣ̃ ἦτον σπήλαιον, εἰς τὸ ὁποῖον διατρίβων ὁ Ὅμηρος, ἔγραψε τὸ ποίημα αὐτȣ̃. Πάγος ἄρα ὠνομάζετο τὸ ἄνωθεν τῆς Σμύρνης ὄρος. Εὐϛάθ. ἐν Διονυσ. περιηγητ. 830. Στράβ. Ιδ'. α'. 37. Παυσαν. Αχαΐκ. Ε'. Σȣΐδ. ϗ Βαρῖν. ἐν Μέλης.

(α) Παυσαν. Ἀττικ. αὐτόθι. Αχαΐκ. Ε'. Στράβ. Ιδ'. α'. 4.

(β) Ἀπολλόδ. Γ. ι. 7. Καλλίμαχ. Αρτέμιδ. 232. ϗ Σχολ.

Ἄλλοι δὲ ἀναφέρουσιν ἄλλας αἰτίας περὶ τῆς μίξεως τοῦ Διὸς καὶ τῆς Νεμέσεως, κατὰ τὰ Κύπρια ἔπη λεγόμενα, τὰ ὁποῖα, λέγουσι τινὲς τοῦ Ὁμήρου ποίημα· ἀλλ' ἄλλοι λέγουσιν αὐτὰ ποίημα Στασίμου τοῦ Κυπρίου, ὅςτις λέγει, ὅτι ἐπειδὴ ἐπληθύνθησαν οἱ ἄνθρωποι πολὺ, καὶ ἦσαν καὶ ἀσεβεῖς, ἡ Γῆ μὴ ὑποφέρουσα τοῦτο τὸ ἀνωφελὲς βάρος, παρεκάλεσε τὸν Δία, νὰ ἐλαφρώσῃ αὐτήν. Ὅθεν ἐκίνησεν ὁ Ζεὺς τὸν Θηβαϊκὸν πόλεμον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐφονεύθησαν ὀλίγοι, ἠρώτησε τὴν Θέμιν ὁ Ζεὺς, κατ' ἄλλους δὲ, τὸν Μῶμον, πῶς νὰ σώσῃ τοὺς ἀνθρώπους. Κατ' ἄλλους δὲ, ἀπεφάσισε νὰ ἐξολοθρεύσῃ ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος, μὲ κεραυνοὺς καὶ κατακλυσμοὺς, καὶ ὁ Μῶμος ἐκώλυσε τὴν ἀπόφασιν ταύτην, προτείνας δύο γνώμας πρὸς αὐτόν· νὰ δώσῃ τὴν Θέτιν εἰς θνητὸν ἄνδρα, καὶ ἐκ ταύτης τῆς θνητογαμίας μέλλει νὰ γεννηθῇ ἀνὴρ ἀνδρεῖος καὶ πολεμικός· δεύτερον, νὰ γεννήσῃ καὶ αὐτὸς ὡραίαν θυγατέρα· καὶ ἐκ τούτων τῶν δύω μέλλει νὰ ἐγερθῇ πόλεμος μέγας, νὰ μάχωνται οἱ Ἕλληνες, καὶ οἱ βάρβαροι, καὶ οὕτως ἐλαττοῦται τὸ ἀνθρώπινον γένος. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἐγέννησεν ὁ Ζεὺς τὴν Ἑλένην ἐκ τῆς Νεμέσεως. Ταύτην ἄρα τὴν βουλὴν ἐννοεῖ ὁ Ὅμηρος, λέγων, Διὸς δ' ἐτελείετο βουλὴ, κατὰ τὰ ῥηθέντα ἔπη, τὰ παρὰ Διδύμῳ σωζόμενα. Σώζονται δὲ τινὰ τούτων καὶ παρ' Ἀθηναίῳ, διηγούμενα τὴν δίωξιν τοῦ Διὸς, καὶ τὴν φυγὴν τῆς Νεμέσεως, ἥτις μετεμορφώθη εἰς διαφόρους μορφὰς, καὶ ἔφευγε πανταχοῦ (α).

Κατεσκεύασε λοιπὸν τὸ Ἄγαλμα αὐτῆς ὁ Φειδίας ἐκ τοῦ ῥηθέντος μαρμάρου (*) εἰς τὴν Ῥαμνοῦντα, δε-

---

Τζέτζ. ἐν Λυκόφρον. 87. Παυσαν. Αττικ. Λγ΄. Ερατοσθέν. Καταστερισ. Κε΄. Ὑγῖν. Ἀστρονομ. Β΄. 8.

(α) Δίδυμ. Ἰλ. Α. 5. Ἀθήν. Η΄. 334. Βιβλιοθήκ. Αρχ. φιλολογ.

(*) Εἶχεν ὅμως ἐπιγραφὴν τοιαύτην τὸ ἄγαλμα· Ἀγοράκριτος Πάριος ἐποίησεν· ἐπειδὴ ἦτον ἐρώμενος αὐτοῦ ὁ Ἀγοράκριτος· ὁμοίως ἐπέγραψε καὶ εἰς τὸ ἄγαλμα τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ Διὸς

κάπηχυ τὸ μέγεθος, καὶ ὁλόλιθον, ςέφανον ἔχον εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐπὶ τοῦ ςεφάνου ἀγαλμάτιά τινα μικρὰ τῆς Νίκης, καὶ τινων ἐλάφων· εἰς τὴν μίαν χεῖρα φιάλην, καὶ εἰς τὴν ἄλλην κλάδον μηλέας, καὶ εἰς τὴν φιάλην ἦσαν Αἰθίοπες ἐζωγραφισμένοι· πρὸς τὸ βάθρον δὲ κατασκεύασε τὴν Λήδαν φέρουσαν τὴν Ἑλένην πρὸς τὴν Νέμεσιν. Οἱ Σμυρναῖοι ὅμως ἐζωγράφιζον αὐτὴν πτερωτὴν, ὡς τὸν Ἔρωτα, διὰ τὴν εἰς τὰ ἐρωτικὰ προςασίαν αὐτῆς, ὡς εἴρηται. Ἐπειδὴ ἐνόμιζον ὅτι ἐφαίνετο οὕτως εἰς τοὺς ἐρῶντας. Εὑρέθη δὲ καὶ πῆχυν εἰς τὴν μίαν χεῖρα, καὶ χαλινὸν εἰς τὴν ἄλλην κρατοῦσα (α).

Ὁ μὲν ςέφανος σημαίνει τὴν εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἀπόλυτον δύναμιν αὐτῆς, ἡ δὲ Νίκη τὸ ἀκράτητον τῆς δυνάμεως, καὶ αἱ ἔλαφοι τὴν δειλίαν τῶν τιμωρηθέντων ὑπ᾽ αὐτῆς. Ἡ δὲ Μηλέα τὴν ἄκαμπτον πρὸς τὴν ἐκδίκησιν ςαθερότητα, ἐπειδὴ αὐτὴν ἐνόμιζον τὸ σκληρότατον ξύλον. Ὅθεν κατεσκεύαζον τὰ δόρατα ἐξ αὐτῆς. Τὴν δὲ φιάλην καὶ τοὺς Αἰθίοπας, οὔτε αὐτὸς ὁ Παυσανίας ἐνόησεν. Ὅθεν ἠρώτησε, τοὺς ἱρεῖς ἴσως, περὶ τούτου, οἵτινες εἶπον, ὅτι ἡ φιάλη σημαίνει τὸν ὠκεανόν· ἐπειδὴ αὐτὸν ἐνόμιζον πατέρα τῆς Νεμέσεως· καὶ οἱ Αἰθίοπες κατοικοῦν πλησίον τοῦ ὠκεανοῦ, ἢ εἰς αὐτὸν τὸν ὠκεανὸν, ἐπί τινα νῆσον, ὡς ἐνόμιζον τότε. Τοῦτο μὲν, τρόπον τινα, δὲν τὸ ἐπίςευσεν ὁ Παυσανίας· πλὴν γνώμην ἰδίαν δὲν ἀπέδειξεν (*). Τὰ κύπρια ἔπη ὅμως, τὰ παρὰ τῷ Ἀθηναίῳ,

Παντάρκης καλός. Ὁ δὲ Παντάρκης ἦτον ἄλλος ἐρώμενος αὐτοῦ Ἀργεῖος. Ἐπεκράτησε δὲ αὕτη ἡ συνήθεια, τότε, καὶ ἔγραφον οἱ ἐρασταὶ εἰς τὰ ἔργα αὐτῶν, ἢ καὶ ἀλλαχοῦ, τὰ ὀνόματα τῶν ἐρωμένων. Ζηνόβ. παροιμ. 82. Σουΐδ. Ραμνουσ. καὶ Σχολ.

(α) Παυσαν, Αττικ, Λγ΄. Σχόλ. Καλλιμαχ. εἰς Δήμητρ. 57. Ἡσύχ. Ῥαμνουσ. Βοσ. Θεολ. Θ. Λϛ΄. Στρουβ. Συντάξ. Α. 171. Πλιν. Iϛ΄. φυσ. Λϛ΄. 5.

(*) Οὐ μεμπταῖοι ἄρα ἡμεῖς, εἴπου τι περὶ τὰ τοιαῦτα σφάλλομεν, εἰ ὁ Παυσανίας ἐντὸς τῶν ἐθίμων ὢν, οὐ συνῆκε ταῦτά τε καὶ ἄλλα πολλά.

λέγουσιν, ὅτι ἡ Νέμεσις μετεμορφώθη εἰς ἰχθῦν, διωκομένη ὑπὸ τοῦ Διὸς, καὶ πλέουσα εἰς τὴν θάλασσαν, ἦλθε μέχρι τοῦ ὠκεανοῦ· μετεμορφώθη δὲ καὶ εἰς ὅσα θηρία τρέφει ἡ γῆ, εἰς ἀποφυγὴν τῆς ὁρμῆς τοῦ Διός. Τὶ δηλοῖ δὲ ὁ πῆχυς καὶ ὁ χαλινὸς, σαφηνίζεται διὰ τοῦ ἑξῆς διςίχου.

,,Ἡ Νέμεσις προλέγω τῷ πήχεϊ, τῷ τε χαλινῷ,
,,Μὴ ἄμετρόν τι ποιεῖν, μήτ' ἀχάλινα λέγειν (α).

καὶ ἄλλο.

,,Ἡ Νέμεσις πῆχυν κατέχω, τίνος οὔνεκα; λέξεις.
,,Πᾶσι παραγγέλω, μηδὲν ὑπὲρ τὸ μέτρον.

Τοιοῦτον εἶναι καὶ τό.

,,Ὑπὸ πῆχυν ἀεὶ βιοτὰν κρατεῖς.

Ὁ Ὀρφεὺς, γράφει τὸν Ξ' ὕμνον εἰς αὐτήν.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Περὶ τῆς Ἑκάτης.

Ἡ Ἑκάτη ἦτον, κατὰ μὲν τινας, θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀςερίας. Ἐπειδὴ ἡ Ἀςερία ἦτον ἐγκαςρωμένη ἐκ τοῦ Διὸς, ὅτε ἔλαβεν ἄνδρα τὸν Πέρσην, καὶ ἐγέννησεν ὕςερον τὴν Ἑκάτην, γυνὴ οὖσα τοῦ Πέρσου. Ὅθεν εἶπον τινὲς τὴν Ἑκάτην θυγατέρα τοῦ Πέρσου καὶ τῆς Ἀςερίας. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον τοῦ Διὸς καὶ τῆς Δήμητρος, ἢ τῆς Ἥρας, ἢ τῆς Φεραίας θυγατρὸς τοῦ Αἰόλου. Κατ' ἄλλους δὲ, τοῦ Ἀριςαίου, ἢ τοῦ Ταρτάρου, ἢ τῆς Νυκτὸς (β). Κατ' ἄλλους δὲ, τοῦ Πέρσου, καὶ τινος ἄλλης γυναικὸς ἐγχωρίας, ἢ Νύμφης.

(α) Παυσαν. ϗ Σχολ. Καλλιμάχ. ϗ Βός. αὐτόθι. Ὁμὲ μυθολ. Νεμέσ. Ανθολογ. Δ'. ιβ'. 474. Σουΐδ. ὑπὸ πήχ. Νόν. Μη'. 378.

(β) Ἡσίοδ. Θ. 409. Βακ. χυλίδ. παρ. Ναταλ. Γ. Ιε'. Μεσαῖος, ἐν Σχολ. Ἀπολλων. Γ'. 1034. ϗ 200. αὐτόθι. Ἀπολλόδ. Α'. β'. 4. Ὀρφ. 975. Σχολ. Θεοκρίτ. Β'. 12. 35. Διόδ. Δ'. Με'.

Οἱ μὲν οὖν λέγοντες αὐτὴν Θυγατέρα τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας, διηγοῦνται, ὅτι ὠνόμασαν αὐτὴν ἄγγελον οἱ γονεῖς αὐτῆς, καὶ τὴν ἔδωκαν εἰς τὰς Νύμφας, νὰ τὴν ἀναθρέψωσιν. Ὅτε δὲ ἡλικιώθη, ἔκλεψε τὸ κιβώτιον τῆς μητρὸς, εἰς τὸ ὁποῖον εἶχε τὸ ἐρύθημα καὶ τὰ μύρα, δἰ ὧν ἐλάμπρυνε τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ ἔδωκεν αὐτὸ εἰς τὴν Εὐρώπην τὴν ἐρωμένην τοῦ Διός. Μαθοῦσα δὲ τοῦτο ἡ Ἥρα ἠγανάκτησε, καὶ ἤθελε νὰ τὴν παιδεύσῃ. Ἀλλ᾽ αὐτὴ ἔφυγε καὶ ἐκρύβη πρῶτον μὲν εἰς τὸν οἶκον τινὸς γυναικὸς λεχοῦς· Ἐκεῖθεν δὲ ἦλθε πρόςτινας ἀνθρώπους φέροντας νεκρὸν εἰς τὰ μνήματα. Ὅθεν ἡ μὲν Ἥρα ἔπαυσε τὴν δίωξιν, βδελυττομένη, ἐπειδὴ ἐπλησίασεν εἰς τὸν νεκρὸν, καὶ ἐμολύνθη, ὁ δὲ Ζεὺς ἐκέλευσε, νὰ καθαρίσωσι τὴν Ἑκάτην οἱ Κάβειροι. Λαβόντες οὖν αὐτὴν οἱ Κάβειροι, κατεβίβασαν εἰς τὸν Ἅ,δην, καὶ τὴν ἔλουσαν εἰς τὴν Ἀχερουσίαν λίμνην, καὶ οὕτως ἐκαθαρίσθη. Διὰ τοῦτο ἔμεινεν εἰς τὸν Ἅ,δην ἡ Ἑκάτη, καὶ ἦτον Θεὰ Πρύτανις τῶν νερτέρων (α).

Οἱ δὲ νομίζοντες αὐτὴν Θυγατέρα τοῦ Διὸς καὶ τῆς Δήμητρος, λέγουσιν, ὅτι ἦτον ἀνδρεία καθ᾽ ὑπερβολὴν, εἶχε καὶ μέγεθος διαφορετικόν. Ἔπεμψε δὲ αὐτὴν ὁ Ζεὺς, νὰ ζητήσῃ τὴν Περσεφόνην· αὐτὴ δὲ ἐλθοῦσα εἰς τὸν Ἅ,δην ἔμεινεν ἐκεῖ μὲ τὴν Περσεφόνην, καὶ ὠνομάσθη Ἄρτεμις, Φύλαξ, Δαδοῦχος, Φωσφόρος, καὶ Χθονία (β).

Οἱ δὲ λέγοντες αὐτὴν Θυγατέρα τοῦ Διὸς καὶ τῆς Φεραίας, ἱςοροῦσιν, ὅτι ἐγέννησεν αὐτὴν ἡ Φεραία μυςικῶς, ἐκ κλεψιγαμίας δηλονότι, καὶ τὴν ἔρριψεν εἴς τινα τρίοδον. Εὑρόντες δ᾽ αὐτὴν ἐκεῖ οἱ ποιμένες τοῦ Φέρητος, τὴν ἔλαβον, καὶ τὴν ἀνέθρεψαν. Διὰ τοῦτο ἀφιερώθησαν εἰς αὐτὴν αἱ τρίοδοι ὕςερον (γ).

(α) Σώφρ. ἐν Σχολ. Θεοκρίτε αὐτόθ.
(β) Αὐτόθι.
(γ) Σχολ. αὐτόθι. 36.

Οἱ λέγοντες δὲ αὐτὴν θυγατέρα τοῦ Πέρσου (*). καὶ τῆς Ἀςερίας, ἢ ἐξ' ἄλλης γυναικὸς, ἢ Νύμφης, διηγοῦνται, τινὲς μὲν ποιητικῶς, ὡς ὁ Ἡσίοδος, ὅτι ἦτον καὶ αὐτὴ σύμμαχος τοῦ Διὸς, κατὰ τῶν Τιτάνων. Ὅθεν ἐτίμησε καὶ αὐτὴν ὁ Ζεὺς μεγάλως, καὶ τὴν ἔδωκεν ἐξουσίαν καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ εἰς τὴν γῆν, καὶ εἰς τὴν θαλασσαν, καὶ εἰς τὸν Ἅδην, καὶ ὅσοι τιμῶσι καὶ ἐπικαλοῦνται αὐτὴν, νὰ ἀπολαμβάνωσιν ὅ,τι καὶ ἂν ζητήσωσι· πλοῦτον, δόξαν, τιμὴν, νίκην, καὶ τ. λ. (α).

Ἄλλοι δὲ ἱςορικῶς· ὅτι ὁ Αἰήτης καὶ Πέρσης ἦσαν ἀδελφοὶ, καὶ υἱοὶ τοῦ Ἡλίου· ἔμειναν λοιπὸν διάδοχοι τοῦ πατρικοῦ βασιλείου, καὶ ἐβασίλευον, ὁ μὲν Αἰήτης εἰς τὴν Κολχίδα, καὶ ἕως εἰς τὴν Μαιώτιδα λίμνην, ὁ δὲ Πέρσης εἰς τὴν Ταυρικὴν Χερσόνησον, καὶ ἔλαβε γυναῖκα τὴν Ἀςερίαν, ἢ ἄλλην τινὰ ἐπιχώριον, ἢ ἔκ τινος Νύμφης ἐγέννησε τὴν Ἑκάτην, γυναῖκα ἀνδρείαν καὶ κυνηγετικὴν, καὶ βάρβαρον, διατρίβουσαν ἀείποτε εἰς τὸ κυνήγιον· καὶ ὅτε δὲν εὗρισκε θηρία, ἐτόξευεν ἀνθρώπους· οὖσα δὲ καὶ φιλότεχνος, κατεγίνετο εἰς ἐξέτασιν τῆς ἐνεργείας τῶν χόρτων, καὶ εὗρε πρώτη τὴν σύνθεσιν, καὶ σύγκρασιν πολλῶν θανασίμων φαρμάκων, καὶ αὐτὸ τὸ ἀκόνιτον καλούμενον· δοκιμάζουσα δὲ τὴν δύναμιν καὶ ἐνέργειαν αὐτῶν, ἐμίγνυεν εἰς τὰ φαγητὰ τοιαῦτα φάρμακα, καὶ ἔδιδεν αὐτὰ εἰς τοὺς ξένους καὶ τὰ ἔτρωγον, ἀγνοοῦντες οἱ δυςυχεῖς τὴν πανουργίαν τῆς γυναικός. Καὶ οὕτως, ἀφ' οὗ ἔλαβε μεγάλην ἐμπειρίαν εἰς αὐτὰ, ἐφαρμάκωσε τὸν πατέρα αὐτῆς, καὶ ἔλαβεν αὐτὴ τὴν βασιλείαν. Ἔκτισεν ὕςερον ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ ἤρ-

(*) Τοῦτον τὸν Πέρσην γράφει Περσέα ὁ σχολιαςὴς τοῦ Ἀπολλωνίου, τὸ ὁποῖον φαίνεται σφάλμα τυπικὸν, ἢ ἀντιγραφικόν. Ἢ ἔλαβεν αὐτὸ παρὰ τοῦ Λυκόφρονος, ποιητικῶς διὰ τὸ μέτρον παρεσχηματισμένον, ὡς λέγει καὶ ὁ Τζέτζης.

(α) Ἡσίοδ. Θ. 412.

ξατο αὐτὴ πρώτη τῆς ἐκεῖ ξενοκτονίας, θυσιάζουσα τοὺς ξένους εἰς τὴν Ἄρτεμιν, καὶ ἐδυσφημίζετο πανταχοῦ διὰ ταύτην τὴν ὠμότητα. Ἔλαβε δὲ αὐτὴν ὕστερον ὁ Αἰήτης ὁ θεῖος αὐτῆς γυναῖκα, καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὴν Κίρκην καὶ Μήδειαν, καὶ ἕνα υἱὸν Αἰγιαλέα ὀνομαζόμενον. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἔλαβε τοιαύτην ὑπόληψιν, καὶ ἐνομίσθη θεὰ τῆς μαγείας, καὶ φαρμακείας (α).

Εἰς μὲν τὸν Ἅδην ἐνομίζετο προςάτις τῶν νεκρῶν ἐκείνων, οἵτινες ἔμενον ἑκατὸν χρόνους ἔξω τοῦ Ἅδου, ἐπειδὴ ἦτον τὰ σώματα αὐτῶν ἄταφα. ἔτι δὲ, ἦτον καὶ ὀνειροπομπὸς, καὶ φασματοπομπὸς, πέμπουσα εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὀνείρατα καὶ φάσματα ἄγρια καὶ φοβερὰ, τὰ ὁποῖα ὠνόμαζον Ἑκάταια. Ὅθεν ὁ Ὀδυσσεὺς ἔκτισε ναὸν αὐτῆς εἰς τὴν Σικελίαν, διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ἐκ τῶν τοιούτων ὀνείρων, καὶ φαντασμάτων. Εἰς τὴν γῆν δὲ ἦτον προςάτις τῶν βασιλείων, συμβουλείων, ἀγορῶν, κριτηρίων, πολέμων, ποιμνίων, ἁλιέων, ἱππέων, καὶ πάντων τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. Κατ᾽ ἐξοχὴν δὲ, τῆς μαγείας· Ὅθεν ἐπεκαλοῦντο αὐτὴν αἱ μάγοι εἰς τὰς μαγείας, καὶ γοητείας· ἦτον δὲ καὶ φύλαξ τῶν οἴκων, καὶ κουροτρόφος. Διὰ τοῦτο εἶχον τὸ ἄγαλμα αὐτῆς καὶ εἰς τὰς θύρας τῶν οἴκων· καὶ ὅτε ἐθυσίαζον εἰς ἄλλον τινὰ θεὸν, περὶ εὐχῆς, ἐθυσίαζον καὶ πρὸς αὐτὴν ἰδιαιτέρως, ὡς οἰκιακὴν μεσίτριαν, καὶ συνεργὸν εἰς τὸ ζητούμενον παρ᾽ ἄλλου θεοῦ. ἐνόμιζον ὅμως τὴν αὐτὴν, Ἑκάτην, Σελήνην, Ἄρτεμιν, καὶ Περσεφόνην. Καὶ Σελήνην μὲν ὠνόμαζον αὐτὴν, εἰς τὸν οὐρανὸν, Ἄρτεμιν δὲ, εἰς τὴν γῆν, Ἑκάτην δὲ καὶ Περσεφόνην, εἰς τὸν Ἅδην. Ὅθεν καὶ ἡ τοσαύτη ἐξουσία (α). Ἡ αὐτὴ δὲ ὠνομάζετο καὶ Βρι-

---

(α) Σχολ. Ἀπολλων. Γ'. 200. Διόδ. Δ'. Μϛ'.

(β) Βόσ. Θεολ. Β'. Κθ'. Σέρβ. Αἰν. Δ'. 511. Ἡσίοδ. Θ'. 411— Νατάλ. Γ'. Ιϛ'. ϗ Αἰσχύλ. παρ᾽ αὐτῷ. Κληρικ. ἐν Ἡσιόδ. αὐτόθι. Βοσ. Ἐτυμολογικ. 592. Λυκόφρ. 1176. ϗ Τζέτζ.

μῷ, ἐπειδὴ ἐνεβριμήσατο ποτὲ τὸν Ἑρμῆν βιάζοντα αὐτὴν εἰς τὸ κυνήγιον.

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν τρικέφαλον· καὶ ἡ μὲν δεξιὰ κεφαλὴ ἦτον κυνὸς, ἡ δ' ἀριςερὰ ἵππου, καὶ ἡ μεσαῖα ἀγριοχοίρου. Ἐνίοτε δὲ καὶ μονοκέφαλον, ὡς γυναῖκα, ςέφανον ἐκ κλώνων δρυὸς εἰς τὴν κεφαλὴν ἔχουσαν, ἐνδύματα μέλανα, ἢ λευκὰ, καὶ δόρυ, ἢ ῥάβδον εἰς τὴν χεῖρα κρατοῦσαν. Ἐνίοτε δὲ ἠκολούθουν αὐτῇ καὶ σκύλοι μέλανες. Ἐνίοτε δὲ εἶχε καὶ λαμπάδα ἀναμμένην. Ἐνίοτε δὲ ἐζωγράφιζον αὐτὴν καὶ μὲ τρία πρόσωπα, καὶ ἓξ χεῖρας, ἔχουσαν λαμπάδας, κλεῖδας, ἢ καλάθους εἰς τὰς χεῖρας. Ἐνίοτε δὲ καὶ τρικέφαλον, ἔχουσαν εἰς τὴν μίαν κεφαλὴν τὸ ἡμισέληνον σχῆμα, εἰς τὴν ἄλλην πῖλον, καὶ εἰς τὴν τρίτην ςέφανον δάφνης. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι τὸ σῶμα αὐτῆς εἶχεν ὕψος ἡμιςαδιαῖον, αἱ δὲ τρίχες τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἦσαν δράκοντες, καὶ μέρος μὲν ἦσαν περὶ τὸν τράχειλον περιπεπλεγμένοι, μέρος δὲ ἐπὶ τῶν ὤμων ἐξηπλωμένοι· ὁμοίως εἶχε καὶ τοὺς πόδας, ὥςε ἐφαίνετο τέρας φρικωδέςατον. Δὲν τὴν ἐζωγράφιζον ὅμως ποτὲ εἰς τοῦτο τὸ ποιητικὸν σχῆμα. (α).

Τρικέφαλον μὲν, διὰ τὴν ἐν οὐρανῷ, γῇ, καὶ Ἅδῃ τριπλῆν δύναμιν· ἢ διὰ τὰς τρεῖς φάσεις τῆς Σελήνης· τὸ αὐτὸ σημαίνουσι καὶ τὰ ἐνδύματα, ἢ διότι εἶχε τριπλῆν δύναμιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους· ὡς μὲν Σελήνη ἦτον προςάτις τοῦ τοκετοῦ, ὡς δ' Ἄρτεμις τῆς ζωῆς, καὶ ὡς Ἑκάτη, ἢ Περσεφόνη, τοῦ θανάτου. Διὰ τοῦτο εἶχον λαμπάδας ὅλαι αἱ προςάτιδες τοῦ τοκετοῦ, ὡς φέρουσαι δηλονότι τοὺς γεγεννημένους εἰς τὸ φῶς· οἱ δὲ δράκοντες, καὶ τὰ τέρατα ἐκεῖνα, σημαίνουσι τὰ Ἑκάταια φαντάσματα. τὸ δόρυ, τὴν

(α) Ὀρφ. 975. Χαρτάρ. Εἰκόν. 15. Πανσαν. Κορινθ. Λ΄. Βιργιλ. Αἰν. Δ΄. 511. Lippert. I. 224. 98. Μουτφακ. 90. XC. 152. Μάσσυ. Σπεκ. Κδ΄. 8. Τζέτζ. ἐν Λυκοφρον. 1179.

προςασίαν τῶν οἴκων, καὶ ἡ ῥάβδος, τῆς μαγείας. Ἐνόμιζον δὲ, ὅτι ἐξήρχετο ἐκ τοῦ Ἅδου ἐπὶ τῶν κυνῶν ἐποχουμένη. Ἂν ἦτον τῷ ὄντι φύλαξ τῶν οἴκων, ἦτον ἀναγκαῖοι παρ' αὐτῇ καὶ οἱ κύνες (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Περὶ τῆς Ἐμπούσης.

Ἡ Ἔμπουσα ἦτον Δαίμων καταχθόνιος, καὶ ἓν τῶν ὑπὸ τῆς Ἑκάτης πεμπομένων φασμάτων. Μετεβάλλετο δὲ εἰς διαφόρους μορφὰς, εἰς ὄνον, βοῦν, πτηνὸν, γυναῖκα, πέτραν, δένδρον, καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα, καὶ οὕτως ἐφαίνετο εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ὅθεν καὶ ἡ παροιμία, Ἐμπούσης μεταμόρφωσις. Καὶ κατὰ μέν τινας, εἶχεν ἕνα μόνον πόδα, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη Ἔμπουσα, παρὰ τὸ ἕνα καὶ πόδα· οἷον, ἔμπους οὖσα. Ἔπεμπε δὲ αὐτὴν εἰς τοὺς δυςυχεῖς ἡ Ἑκάτη, ὡς προμήνυμα δυςυχίας δηλονότι· καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον, ἐφαίνετο εἰς τοὺς ὁδοιπόρους, καὶ κατεδίωκεν αὐτοὺς ὑβρίζουσα· κατά τινας δὲ, ἐφαίνετο κατὰ τὴν μεσημβρίαν, πρὸς τοὺς ἐναγίζοντας εἰς τοὺς νεκρούς. Κατ' ἄλλους ὅμως, ἐφαίνετο καὶ τὴν νύκτα. Κατ' ἄλλους δὲ, εἶχε δύο πόδας, καὶ ὁ μὲν ἦτον χαλκοῦς, ὁ δ' ἄλλος ὄνου· διὰ τοῦτο ὠνομάζετο ὀνόκωλος, καὶ ὀνοσκελίς· ὠνομάζετο δὲ καὶ μορμολύκειον, καὶ φάντασμα, καὶ ἦτον αὐτὴ ἡ Ἑκάτη, κατά τινας (β).

(α) Βόσ. αὐτ'θι. ϗ οἱ ἀνωτέρ.

(β) Γυράλδ. Συντ. ΙΒ'. 361. ϗ Ἡσύχ. παρ' αὐτῷ. Αριςοφάν. Βατράχ. 295. ϗ Σχολ. Βαρῖν. ἐν Ἐμπδσ. Ἐπίχαρμ. παρ. Νατάλ. Η'. η'. 844. Φιλόςρατ. βίῳ Ἀπολλων. Β'. δ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ΄.

Περὶ τῶν Κριτῶν τοῦ Ἅδου.

Κριταὶ τοῦ Ἅδου ἦσαν τρεῖς, ὁ Μίνως, Ραδάμανθυς, καὶ Αἰακὸς, οἵτινες κατετάχθησαν νὰ κρίνωσι δικαίως, καὶ ἀφιλοπροσώπως τοὺς νεκροὺς, ἐπειδὴ ἔζησαν εἰς τὸν κόσμον ἐντίμως, φυλάττοντες τὴν εὐσέβειαν καὶ δικαιοσύνην, ὡς ῥηθήσεται εἰς τὰς ἱςορίας αὐτῶν. Κατὰ μέν τινας, ὁ Αἰακὸς ἦτον τελώνης, πυλωρὸς, καὶ κλειδοῦχος τοῦ Ἅδου· καὶ ἀφ᾽ οὗ παρελάμβανε τοὺς νεκροὺς, ὡς εἴρηται, παρὰ τοῦ Ἑρμοῦ, ἤρχετο καὶ αὐτὸς εἰς τὸ Δικαςήριον, καὶ ἔκρινον αὐτοὺς καὶ οἱ τρεῖς. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ὁ Ραδάμανθυς ἔκρινε μόνον τοὺς Ἀσιατικοὺς ἰδιαιτέρως, καὶ ὁ Αἰακὸς τοὺς Εὐρωπαίους. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ὁ Μίνως ἦτον πρόεδρος τοῦ Δικαςηρίου, καὶ ἔκρινον μόνον ὁ Ραδάμανθυς καὶ ὁ Αἰακὸς ὁμοῦ, ἔπειτα ἀνέφερον τὴν γνώμην καὶ ἀπόφασιν αὐτῶν πρὸς τὸν Μίνωα, καὶ ἐπεκύρωνεν αὐτήν. Ὁμοίως, ὅτε συνέβαινε καὶ ἀμφιβολία, ἀνέφερον αὐτὴν πρὸς αὐτόν. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἔκρινον ὅλοι ὁμοῦ. Ἔκρινον δὲ καθήμενοι ἐπὶ θρόνων ἔχοντες διαδήματα εἰς τὴν κεφαλὴν ὅμοια· τὴν δὲ λοιπὴν ςολὴν διάφορον, κατὰ τὰ χρώματα καὶ λοιπά· ἐπειδὴ ἦτον ἐκ διαφόρων τόπων. Περὶ αὐτοὺς δὲ ἵςαντο αἱ Ἐριννύες, αἱ Ποιναὶ, Ἀλάςορες, καὶ πάντα τὰ τιμωρητικὰ τέρατα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ΄.

Περὶ τῶν ἐν τῷ Ταρτάρῳ εἰς κόλασιν αἰωνιαν καταδικασθέντων ὑπὸ τῶν Θεῶν, διὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτῶν.

Τὰς αἰτίας ὅμως τῆς τιμωρίας τῶν ἀσεβῶν τούτων

ἐροῦμεν εἰς τὰς ἱςορίας αὐτῶν. Νῦν δὲ λέγομεν μόνον πόσοι, καὶ τίνες ἦσαν, καὶ ὁποίαν τιμωρίαν ὑποφέρει ἕκαςος, ὡς φαίνονται εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Ταρτάρου.

Πρῶτοι μὲν εἶναι οἱ Τιτᾶνες καὶ οἱ Γίγαντες, καταπλακωμένοι ὑπὸ τὸ ὄρος Αἴτνην, διὰ τὴν ἐκεῖ ῥηθεῖσαν αἰτίαν.

Δεύτερος δὲ ὁ Τυφῶν, καταπλακωμένος καὶ αὐτὸς, καὶ μόνον οἱ δράκοντες φαίνονται.

Τρίτος ὁ Τιτυὸς, κεῖται ἐξηπλωμένος ὕπτιος, χεῖρας καὶ πόδας δεδεμένος, καὶ τρώγουσιν οἱ Γύπες τὸ ὕπαρ αὐτοῦ.

Τέταρτος ὁ Φλεγύας, ἵςαται, ἢ κάθηται ὑπὸ πέτραν ἄσχετον, καὶ ἀείποτε κλονουμένην νὰ πέσῃ ἐπ' αὐτόν.

Πέμπτος ὁ Ἰξίων, κεῖται δεδεμένος εἰς τὸν ἀεικίνητον τροχὸν ὕπτιος· ὁ δὲ τροχὸς περιςρέφεται μὲ ἄπιςον ταχύτητα.

Ἕκτος ὁ Σαλμωνεύς. Οὗτος κεῖται μόνον ὕπτιος πλησίον τῆς Χιμαίρας, βλέπων τὸν κεραυνὸν κατερχόμενον ἐπ' αὐτόν.

Ἕβδομος ὁ Σίσυφος, κυλίων πέτραν μεγάλην πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους· καὶ ἀφ' οὗ φθάσῃ εἰς τὴν κορυφὴν, κατακυλίεται πάλιν ἡ πέτρα ἀκατανοήτως εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους· ὥςε ἡ τιμωρία εἶναι αἰώνιος, καὶ ἀκατάπαυςος· καὶ τότε θέλει παύσῃ, ὅταν ςαθῇ ἡ πέτρα εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους.

Ὄγδοος ὁ Τάνταλος, ἱςάμενος εἰς τὴν λίμνην μέχρι τοῦ ὀμφαλοῦ, καὶ καταφλογιζόμενος ὑπὸ τῆς δίψης· καὶ ἂν ἔσκυπτε νὰ πίῃ, ἔφευγε τὸ ὕδωρ, καὶ ἔβλεπε τὴν γῆν κατάξηρον· ἂν δὲ ἐλάμβανεν ὕδωρ διὰ τῆς χειρὸς, ἔῤῥεε διὰ τῶν δακτύλων, πρὶν πλησιάσῃ ἡ χεὶρ εἰς τὸ ςόμα. Καὶ οὕτως ἡ τιμωρία ἦτον ἀκατάπαυςος. Ἦτον δὲ καὶ δένδρα καρποφόρα ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ· ἀλλ' ἂν ἐξέτεινε τὴν χεῖρα νὰ λάβῃ καρποὺς, ἔπνεεν ἄνεμος σφοδρὸς, καὶ ἔῤῥιπτεν αὐτοὺς ἄνω πρὸς

τὰ νέφη. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι εἶχε καὶ πέτραν ασχετον ὑπερκειμένην, ὡς ὁ Φλεγύας.

Ἔννατος ὁ Ἀσκάλαφος, κείμενος ὑποκάτω εἰς πέτραν βαρεῖαν, καὶ καταπιεζόμενος. Ὁ Ἡρακλῆς ὅμως κυλίσας τὴν πέτραν ἠλευθέρωσεν αὐτόν.

Δέκατοι δὲ οἱ Ἀλωεῖδαι, δεδεμένοι εἰς σήλην κατὰ νώτων μὲ ὄφεις, καὶ εἰς τὴν κορυφὴν τῆς σήλης κάθηται ὁ βύας, κράζων καὶ ἐνοχλῶν αὐτοὺς ἀείποτε. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, τρώγει καὶ τὰ ἐντόσθια αὐτῶν.

Ἑνδέκαται αἱ Δαναΐδες, φέρουσαι ὕδωρ, νὰ γεμίσωσι πίθον ἄπατον. Ὅθεν τὸ ὕδωρ τὸ ἄνωθεν χυνόμενον, ἔτρεχε κάτωθεν. Ἡ δὲ τιμωρία ἔπρεπε νὰ παύσῃ, ὅταν γεμισθῇ ὁ πίθος. Ταῦτα καὶ περὶ τῶν καταχθονίων.

ΒΙ'ΒΛΟΣ ΣΤ'.

ἢ

ἸΔΙΕΤΑΙ'ΡΑ.

Περὶ τῶν Τοπικῶν καὶ Ἰδιαιτέρων Θεῶν.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ τῶν Ἀγνώςων Θεῶν.

Τούτων τῶν Ἀγνώςων Θεῶν τὴν λατρείαν εἰσήγαγεν ὁ Ἐπιμενίδης εἰς τοὺς Ἀθηναίους πρῶτον, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις εἴρηται, ὀλίγον πρὸ τοῦ Μηδικοῦ πολέμου, διὰ τὴν ἑξῆς αἰτίαν. Κύλων ὁ Ὀλυμπιονίκης, ὁ Ἀθηναῖος, γαμβρὸς ὢν τοῦ Θεαγένους τυράνου τῶν Μεγάρων, καὶ ἄνθρωπος ἐπιφανὴς, ἠθέλησε νὰ ἁρπάσῃ τὴν τυραννίαν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ διὰ τοῦτο κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν, ἔχων καὶ ἄλλους πολλοὺς συνωμότας, βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ πενθεροῦ· πολιορκηθέντες δὲ ἠναγκάσθησαν, καὶ κατέφυγον ἱκέται εἰς τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πρῶτον μὲν ὑπεσχέθησαν, νὰ μὴ τοὺς φονεύσωσιν, ἔπειτα τοὺς ἐφόνευσαν ὅλους· τινὲς δὲ κατέφυγον καὶ εἰς τὸν βωμὸν τῶν Σεμνῶν Θεῶν, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Κύλων, καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· πλὴν ἐφόνευσαν καὶ αὐτούς. Καὶ τοῦτο ἦτον τὸ θρυλλούμενον κυλώνειον ἄγος, τὸ ὁποῖον κατετάραττε τὰς Ἀθήνας ὕςερον μὲ διαφόρους δυςυχίας, ἐπειδὴ ὠργίσθη ἡ Ἀθηνᾶ, διὰ τὸν φόνον τῶν ἱκετῶν αὐτῆς. Οἱ δὲ φονεῖς τῶν φονευθέντων τούτων καὶ οἱ ἀπόγο-

νοι αὐτῶν ὠνομάσθησαν ἐναγεῖς, τοὺς ὁποίους ἐδίωξαν ὕςερον ἐκ τῆς πόλεως. Τέλος δὲ, θλιβόμενοι οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ νόσου σφοδρᾶς, ἔλαβον χρησμὸν, νὰ καθαρίσωσι τὴν πόλιν. Ὅθεν ἀκούοντες τὸν Ἐπιμενίδην ἄνθρωπον θεοφιλῆ, ἔπεμψαν εἰς τὴν Κρήτην πλοῖον καὶ τὸν Νικίαν τοῦ Νικηράτου, νὰ καλέσῃ αὐτόν.

Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἐπιμενίδης κατὰ τὴν τεσσαρακοςὴν ἕκτην ὀλυμπιάδα, ἐκάθηρε τὴν πόλιν, καὶ ἔπαυσε τὸν λοιμὸν οὕτω· λαβὼν πρόβατα λευκὰ καὶ μέλανα, τὰ ἔφερεν εἰς τὸν Ἄρειον πάγον· ἔπειτα ἀπολύσας αὐτὰ παρήγγειλε, νὰ τὰ ἀκολουθήσωσιν ἄνθρωποι διωρισμένοι, καὶ ὅπου ςαθῇ ἕκαςον, ἐκεῖ νὰ τὸ θυσιάσωσιν εἰς τὸν θεὸν ἐκεῖνον, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει τὸ πλησιέςερον ἱερόν. Ἐπειδὴ δὲ ἐςάθησαν, καὶ ἐθυσιάσθησαν εἰς τὰς πεδιάδας, ὅπου δὲν ἦτον ἱερὰ, ἔκτισαν ἐκεῖ βωμοὺς ἀνωνύμους, καὶ ἔλεγον αὐτοὺς τῶν Ἀγνώςων θεῶν (α). Ὅθεν καὶ μόνον εἰς τὴν Ἀττικὴν εἶχον βωμοὺς οἱ Ἄγνωςοι θεοὶ, καὶ μάλιςα πρὸς τὸν Φαληρέα λιμένα. Ὕςερον δὲ ἔκτισαν καὶ εἰς τὴν Ὀλυμπίαν.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τῶν Καθαρῶν, καὶ Ἀργείων Θεῶν.

Εἰς τὸ Παλλάντιον τῶν Ἀρκάδων ἦτον ἱερὸν ἐπί τινος λόφου τῶν Καθαρῶν θεῶν ὀνομαζόμενον· καὶ οἱ ἐντόπιοι ἠγνόουν ποῖοι ἦσαν οἱ θεοὶ ἐκεῖνοι, καὶ διά τι ὠνομάζοντο Καθαροί· ἢ, ὡς λέγει ὁ Παυσανίας, ἐγίνωσκον. καὶ δὲν ἤθελον νὰ τοὺς φανερώσωσι. Συμπεραίνει δὲ, ὅτι ὠνομάσθησαν Καθαροὶ, ἐπειδὴ ὁ Πάλ-

---

(α) Λαέρτ. ἐν Ἐπιμενίδ. Α'. 109. ϗ σχόλ. Ἡρόδοτ. Τερψιχόρ. 71. Θουκυδ. Α'. ικς'. Πλούταρχ. ἐν Σόλων. ιβ'. Παυσαν. Αττικ. Α'. 4. Ηλιακ. Πρώτ. ιδ'. β'.

λας υἱὸς τοῦ Λυκάωνος ἐθυσίασεν εἰς αὐτοὺς θυσίας καθαρὰς πρῶτον, καὶ οὐχὶ ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ· εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο ἐγίνοντο καὶ οἱ μέγιςοι ὅρκοι (β).

Οἱ δὲ Αἰγιεῖς τῆς Ἀχαΐας εἶχον τὰ ἀγάλματα τοῦ Διὸς, τῆς Ἀθηνᾶς, τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ τοῦ Ἡρακλέους, καὶ ταῦτα ὠνόμαζον Θεοὺς τῶν Ἀργείων, ἐπειδὴ κατεσκευάσθησαν εἰς τὸ Ἄργος, κατὰ τὸν λόγον τῶν Ἀργείων. Οἱ δὲ Αἰγιεῖς ἔλεγον, ὅτι ἔδωκαν τὰ ἀγάλματα ταῦτα οἱ Ἀργεῖοι ὡς παρακαταθήκην εἰς αὐτοὺς, προςάξαντες νὰ θυσιάζωσι καθεκάςην ἡμέραν εἰς αὐτά. Ἐκεῖνοι δὲ ἐθυσίαζον σοφιςικῶς, τρώγοντες αὐτοὶ κοινῶς ὅλα τὰ θυσιαζόμενα ἱερεῖα, ὥςε δὲν ἐξόδευσαν οὔτε ὀβολὸν εἰς τὰς θυσίας ταύτας. Ὅτε δὲ ἐζήτησαν τὰ ἀγάλματα οἱ Ἀργεῖοι, ἐκεῖνοι ἐζήτησαν τόσα ἔξοδα τῶν θυσιῶν, ὥςε οἱ Ἀργεῖοι μὴ δυνάμενοι νὰ πληρώσωσιν αὐτὰ, ἀφῆκαν τὰ Ἀγάλματα εἰς τοὺς Αἰγιεῖς. Καὶ διὰ τοῦτο ὠνόμαζον αὐτὰ Θεοὺς τῶν Ἀργείων (β).

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ τῶν Μεγίςων, Πανθέων, καὶ Γεννετυλίδων Θεῶν.

Οἱ Τριταῖοι τῆς Ἀχαΐας εἶχον ἱερὸν τῶν Μεγίςων Θεῶν καλούμενον, καὶ ἀγάλματα πήλινα ἀνώνυμα· ἑώρταζον καὶ ἑορτὴν κατ' ἔτος, ὡς ἑώρταζον οἱ ἄλλοι Ἕλληνες τὴν ἑορτὴν τοῦ Διονύσου. Οἱ δὲ Κλειτόριοι τῆς Ἀρκαδίας εἶχον ἱερὸν τῶν Διοσκούρων, τοὺς ὁποίους ὠνόμαζον μεγάλους Θεούς. Ὁμοίως καὶ οἱ Μεγαλοπολῖται ὠνόμαζον πρώτους Θεοὺς τὸν Πᾶνα καὶ Ἀπόλλωνα (γ).

(α) Ἀρκαδικ. Με΄. 5.
(β) Ἀχαϊκ. Κγ΄. 7.
(γ) Παυσαν Ἀχαϊκ. ΚΒ΄. 6. Ἀττικ. Ιη΄. 9. Ἀρκαδικ. ΛΑ΄.

Πάνθεα δὲ ἱερὰ εἶχον εἰς πολλὰ μέρη, ὅπου ἐλάτρευον κοινῶς ὅλους τοὺς Θεούς· τοιοῦτον ἱερὸν ἔκτισεν ὁ Ἀδριανὸς εἰς τὰς Ἀθήνας. Οἱ δὲ Κορίνθιοι εἶχον εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἱερὸν κοινὸν πάντων τῶν Θεῶν. Ὁμοίως καὶ οἱ Ὀρνεᾶται, καὶ οἱ Ἐλευθερολάκωνες εἰς τὸ πόλισμα Μαριὸς καλούμενον εἶχον τοιοῦτον ἱερὸν ἀρχαιότατον, καὶ ἄλσος περὶ αὐτὸ ἔχον πηγὰς ὡραίας. Εἰς τὴν Ὀλυμπίαν δὲ τῆς Ἤλιδος εἶχον βωμοὺς κοινοὺς ὅλων τῶν Θεῶν· τοιοῦτον ἦτον καὶ τὸ Πάνθεον τῆς Ῥώμης. Οἱ δὲ Θελπούσιοι τῆς Ἀρκαδίας εἶχον ἱερὸν κοινὸν τῶν δώδεκα Θεῶν. Οἱ Μεγαρεῖς πάλιν εἶχον μόνον τὰ ἀγάλματα τῶν δώδεκα Θεῶν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι εἶχον τὰς εἰκόνας τῶν δώδεκα Θεῶν ἐζωγραφισμένας εἰς τὴν βασιλικὴν λεγομένην ϛοάν. Πάνθεα δὲ ὠνομάζοντο καὶ αἱ εἰκόνες αἱ περιέχουσαι πολλῶν Θεῶν μορφὰς, ἢ τῶν δώδεκα Θεῶν μόνον, ἢ καὶ ὀλιγοτέρων (α).

Γεννετυλλίδας δὲ Θεὰς ὠνόμαζον τὰς ἐφόρους τῆς γεννήσεως· μία τούτων ἦτον καὶ ἡ Ἀφροδίτη· τούτων δὲ τὰ ἀγάλματα εἶχον οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὴν Κωλιάδα ἄκραν τῆς Ἀττικῆς, ὅπου ἐξεβράσθησαν τὰ ναυάγια τοῦ περσικοῦ ϛόλου. Αὐτὰς δὲ τὰς Θεὰς ὠνόμαζον οἱ Φωκαεῖς τῆς Ἰωνίας Γενναΐδας. Τινὲς ὅμως νομίζουσιν αὐτὰς, οὐχὶ τῆς γεννήσεως ἐφόρους, ὡς τὴν Εἰλείθυιαν, Ἄρτεμιν, καὶ τὰς Μοίρας, ἀλλ' αἰτίους τῆς γεννήσεως· ὡς τὴν Ἥραν δηλονότι καὶ Ἀφροδίτην. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐθυσίαζον εἰς μίαν μόνην τοιαύτην θεότητα Γεννετυλλίδα ὠνομαζομένην, σκύλον, ὡς εἰς τὴν Ἑκάτην, καὶ ἑώρταζον αἱ γυναῖκες τὴν ἑορτὴν αὐτῆς. Κατ' ἄλλους δὲ, ἡ Θεὰ αὕτη ἦτον ξενικὴ, καὶ ὕϛερον εἰσήχθη ἡ λατρεία αὐτῆς εἰς τὰς Ἀθήνας. (β).

(α) Ἀττικ. Ιη'. Γ'. 2. 9. Κορινθ. Β'. 7. Κε'. 5. Λακωνικ. ΚΒ'. 6. Ἠλιακ. Πρωτ. Ιδ'. 6. Ἀρκαδικ. ΙΕ'. 3.

(β) Παυσαν Ἀττικ. Α'. 4. Ἡσύχ. ἐν Γενετυλλίδ. Σουΐδ. ἐν Γεννετυλλιδ. Ἀριϛοφάν. Θεσμοφ. 137. Νεφέλ. 57. Λυσιϛράτ. 2. ϗ Σχόλ.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ Δ´.

Περὶ τῶν Ἀζώνων, καὶ Ζωναίων.

Κατὰ τὴν τῶν Περσῶν Θεογονίαν, ὡς εἴρηται ἐκεῖ, ὁ οὐρανὸς ἦτον διῃρημένος εἰς ζώνας, καὶ οἱ Θεοὶ αὐτῶν εἶχον τὰς κατοικίας εἰς τὰς ζώνας ἐκείνας· καὶ ὠνόμαζον Ἀζώνους τοὺς ἐκτὸς τῶν ζωνῶν τούτων κατοικοῦντας, Ζωναίους δὲ τοὺς ἐντὸς τῶν ζωνῶν. Οἱ δὲ νεώτεροι λέγουσιν Ἀζώνους τοὺς λατρευομένους κοινῶς εἰς πάντα τὰ ἔθνη, καὶ εἰς πᾶσαν πόλιν, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουσι ζώνην, οἷον, μέρος γῆς ἰδιαίτερον, νὰ λατρεύωνται μόνον ἐκεῖ. Ζωναῖοι δὲ ἐλέγοντο, ὅσοι ἐλατρεύοντο εἰς ἔθνη τινὰ μόνον, ἢ εἰς πόλεις ἰδιαιτέρως, καὶ ἕκαστον ἔθνος, ἢ πόλις εἶχεν ἔφορον ἕνα Θεόν. Ἔλεγον δὲ, ὅτι οἱ μὲν Ζωναῖοι κατοικοῦσιν εἰς τὸ κατώτερον καὶ ὁρατὸν μέρος τοῦ οὐρανοῦ, οἱ δ᾽ Ἄζωνοι, εἰς τὸ ἀνώτερον, ὅθεν ἐνομίζοντο, οἱ μὲν ὁρατοὶ, οἱ δ᾽ ἀόρατοι· Οἱ δ᾽ Αἰγύπτιοι ἔλεγον Ἀζώνους τὸν Ὄσιριν καὶ Σάραπιν, ἐπειδὴ ἐλατρεύοντο κοινῶς εἰς ὅλην τὴν Αἴγυπτον. Οὗτοι δὲ οἱ Ἄζωνοι ἦσαν καὶ οἱ κοινοὶ λεγόμενοι Θεοὶ, οἱ δὲ Ζωναῖοι ἰδιαίτεροι (α).

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ Ε´.

Περὶ τῶν Ἀκραίων, Ανθηλίων, καὶ Ἀσυνόμων.

Ἀκραίους μὲν Θεοὺς καὶ Ἀκραίας Θεὰς ὠνόμαζον τοὺς ἔχοντας ναοὺς καὶ ἱερὰ εἰς τὰς ἄκρας τῶν ὀρῶν, καὶ εἰς ὑψηλοὺς τόπους· ὅθεν εἶχον πολλοὶ ἐπίθετα

(α) Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Αἰν. Ιβ´. 118. Λεξικ. Ἀνώνυμ. ἐν λέξ.

τοιαῦτα. Τὸ δὲ Ἀκραῖον ὄρος τῆς Ἀργολίδος ὠνομάσθη ἀπὸ τῆς Ἀκραίας θυγατρὸς τοῦ Ἀςερίωνος, καὶ τροφοῦ τῆς Ἥρας.

Ἀνθήλιοι δὲ ὠνομάζοντο τινὲς Θεοὶ ἰδιαίτεροι καὶ οὗτοι τῶν Ἑλλήνων, ἐπειδὴ εἶχον τὰ ἀγάλματα αὐτῶν πρὸ τῶν θυρῶν εἰς τόπων ὕπαιθρον, καὶ ἀπέναντι τοῦ ἡλίου (α).

Ἀςυνόμους δὲ ἔλεγον τοὺς φύλακας τῶν πόλεων, τοὺς διαμένοντας πάντοτε εἰς τὰς αὐτὰς πόλεις, ὡς καὶ οἱ πατρῷοι. Τοὺς τοιούτους ἔλεγον καὶ Κατοικιδίους Θεοὺς, καὶ Ἐφεςίους.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Περὶ τῶν Δαιμόνων.

Πολλὰς καὶ ποικίλας ἐνόμιζον τὰς προςασίας τῶν Δαιμόνων, ὡς καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν, πόθεν προῆλθεν. Ἐπειδή τινὲς μὲν ἔλεγον, ὅτι ἐγεννήθησαν ἐκ τῶν Θεῶν, καὶ ἦσαν μηνυταὶ τῶν Θεῶν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ μεσῖται τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοὺς Θεούς· κατῴκουν δὲ εἰς τὸ κατώτατον μέρος τοῦ οὐρανοῦ, καὶ σχεδὸν περὶ τὴν γῆν. Ἐπειδὴ καὶ ἡ δύναμις αὐτῶν ἦτον εἰς τὰ γήϊνα πράγματα· καὶ μάλιςα εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Διότι ἕκαςος ἄνθρωπος εἶχε δύο τοιούτους δαίμονας ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ· καὶ ὁ μὲν ἦτον καλὸς, καὶ παρεκίνει αὐτὸν εἰς καλὰ ἔργα, ὁ δ' ἄλλος ἐναντίος. Ὁμοίως εἶχε καὶ ἑκάςη πόλις, ἑκάςη χώρα, καὶ ἕκαςον βασίλειον ἕνα δαίμονα βοηθόν. Αὐτοὶ ἦταν ὡς γραμματεῖς καὶ ἐπίτροποι τῶν Θεῶν, γράφοντες τὰς πράξεις τῶν ἀνθρώπων, παρατηροῦντες τὰς θυσίας, δίδοντες καὶ τοὺς χρησμοὺς, κατὰ τὴν προ-

---

(β) Σπάγχ. ἐν Καλλιμάχ. εἰς Δία. 82. Παυσαν. Κορινθ. Ις΄. 2. Γυράλδ. Συντ. Ζ΄. 283.

ςαγὴν τῶν Θεῶν. Ἐπειδὴ ἦτον ἄπρεπον καὶ ἀνάρμοςον, νὰ ἐνασχολῶνται οἱ Θεοὶ εἰς ταύτας τὰς μερικὰς καὶ ταπεινὰς ὑπουργείας. Ὠνομάζοντο δε ἀπὸ τῶν ὀνομάτων τῶν Θεῶν ἕκαςος, τῶν ὁποίων ἦσαν ὑπηρέται. Ὁ μὲν τοῦ Διὸς, Δΐϊος, τῆς δὲ Ἀθηνᾶς Ἀθηναῖος, καὶ Ἀπολλώνιος, Διονύσιος, Ἑρμαῖος, κτ. ὅμως πολλοὶ ἔπρεπε να εἶναι οἱ δαίμονες, ἂν εἶχεν ἕκαςος ἄνθρωπος δύο. Ὅθεν ἐπίςευον τινὲς τὸ ὑπό τινων λεγόμενον, ὅτι αἱ ψυχαὶ ὅλων τῶν κακούργων καὶ κακοτρόπων ἀνθρώπων εγίνοντο δαίμονες (α).

Τούτους μετεχειρίζοντο οἱ Θεοὶ καὶ τιμωροὺς τῶν ἀνθρώπων. Κατ' ἄλλους δὲ, αὐτοὶ παρίςαντο καὶ εἰς τὸ κριτήριον τοῦ Ἅδου, ὅτε ἐκρίνετο ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, τοῦ ὁποίου ἦσαν φύλακες· καὶ ἂν ἡ ψυχὴ δεν ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν, ἐμαρτύρει ὁ δαίμων· καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ ἐγίνετο ἡ ἀπόφασις. Ἐπειδὴ ἐπίςευον αὐτὸν οἱ κριταὶ περισσότερον. Κατ' ἄλλους δὲ, φαίνονται εἰς τοὺς ἀνθρώπους εἰς διαφόρους μορφὰς οἱ κακοὶ δαίμονες, οἵτινες εἶναι μέλανες, καὶ παρακινοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὰς κακίας. Οἱ δὲ καλοὶ, οἱ ὁποῖοι εἶναι λευκοὶ, φαίνονται καὶ προλέγουσι τὰ μέλλοντα, ὡς τὸ δαιμόνιον τοῦ Σωκράτους. Πλὴν τοῦ Σωκράτους τὸ δαιμόνιον ἦτον, ἡ διὰ τῆς πολυμαθείας καὶ πολυπειρίας φιλοσοφικὴ καὶ προορατικὴ κρίσις τοῦ Σωκράτους περὶ τῶν μελλόντων. Διὰ ταύτης οὖν τῆς κρίσεως προεῖπε πολλὰ μέλλοντα ἀληθέςερα τοῦ Τρίποδος· ὡς προεῖπεν, ὅτι ὁ Τίμαρχος μέλλει νὰ φονευθῇ εἰς τὴν συνωμοσίαν, τὴν ὁποίαν παρεσκεύαζε, προβλέπων τὰ συμβησόμενα. Ὁμοίως ἐκώλυε καὶ τὸν Χαρμίδην, νὰ μὴ ἀγωνισθῇ, προβλέπων τὴν ἀνεπιτηδειότητα αὐτοῦ, καὶ την ἐμπειρίαν τῶν ἄλλων ἀθλητῶν· ἔλεγεν ὅμως, ὅτι τὸ δαιμόνιον λέγει ταῦτα πρὸς αὐτὸν, ἐννοῶν τὴν φρόνησιν. Ὁμοίως καὶ ὅτε ἀνεχώρουν

(α) Πλούταρχ. ἐκλελοιπότ. Χρηςηρ. Τόμ. Ζ'. Ὀσίριδ. ϗ Ἰσίδ. Ἰάμβλιχ. Μυςηρ. Θ. ϛ'. 9. Apuley. Δαιμον. Σωκράτ.

ἐκ τῆς μάχης νενικημένοι καὶ διωκόμενοι, αὐτὸς προβλέπων την ἀπειρίαν τοῦ ςρατηγοῦ, ἀνεχώρει δι' ἄλλης ὁδοῦ· ἐρωτηθεὶς δὲ τὴν αἰτίαν, ἀπεκρίθη, ὅτι τὸ δαιμόνιον ἐκώλυεν αὐτόν. Μετ' ὀλίγον ἔφθασε τὸ ἱππικὸν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ κατέκοψε, καὶ ἠχμαλώτευσεν ὅλους τοὺς ἀναχωροῦντας διὰ τοῦ ἐπικινδύνου δρόμου (α).

Οἱ δὲ Πλατωνικοὶ φιλόσοφοι ἔλεγον, ὅτι ἦτον πλῆθος ἄπειρον δαιμόνων, καὶ κατῴκουν κατὰ τάξεις εἰς τὸ μεταξὺ τῶν Θεῶν καὶ τὸν ἀνθρώπων κενὸν οὕτως, ὥςε ἀνεπέμποντο ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸν ἄλλον, μέχρι τῶν Θεῶν, αἱ προσευχαὶ καὶ δεήσεις τῶν ἀνθρώπων· καὶ οὕτω κατέβαινον πάλιν αἱ ἀμοιβαὶ μέχρι τῶν ἀνθρώπων. Ὁμοίως καὶ οἱ χρησμοὶ, καὶ τὰ λοιπά· καὶ ὅτι ὁδηγοῦσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὰς καλὰς πράξεις, καὶ εἶναι τὸ πᾶν πλῆρες δαιμόνων· ὁ ἀὴρ, ἡ θάλασσα, τὰ ὄρη, τὰ δάση, αἱ κοιλάδες, καὶ πανταχοῦ· δὲν εἶναι δὲ παντάπασιν ἀσώματοι, ἀλλ' ἔχουσι τόσον λεπτὸν σῶμα, ὥςε εἶναι ἀόρατοι εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Δαίμονας δὲ ὠνόμαζον καὶ τοὺς καταχθονίους Θεοὺς, καὶ τὰς σκιὰς τῶν νεκρῶν, ὡς καὶ οἱ Λατῖνοι τοὺς Λάρητας καὶ Μάνητας. Ὁ Πορφύριος καὶ Ἰάμβλιχος γράφουσι πολλὰ περὶ τούτων. Ὁμοίως καὶ ὁ Πλούταρχος, καὶ ἄλλοι.

Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἐπιςασίαι τῶν δαιμόνων ἦσαν διάφοροι, ἐζωγράφιζον αὐτοὺς καὶ διαφόρως. Πότε μὲν ὡς ὄφεις, πότε δὲ ὡς νέους ἐνδεδυμένους μὲ ἐνδύματα ἀςερωτά· οἷον, ἔχοντα ἀςέρας, καὶ ςέφανον ἀνθινὸν, ἢ ἐκ φύλλων πλατάνου· πότε δὲ ἡμιγύμνους, καὶ ποτε καὶ πολεμικὰ συμβολα ἔχοντας, περικεφαλαίας, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· πότε τὸ κέρας τῆς Ἀμαλθείας κρατοῦντας, ὡς πλουτοδότηρας. Τὸν δαίμονα δὲ τῆς ποιητικῆς ἐζωγράφιζον πτερωτὸν, λύραν κρατοῦντα, καὶ γρύφον παρ' αὐτῷ ἔχοντα· ὄρνεον μυθολογούμενον. Οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον τὸν πολιοῦχον

(α) Κικέρ. παρ. Δαιμον. Σωκράτ. Α'.

δαίμονα αὐτῶν ἐζωγραφισμένον ἡμίγυμνον, καὶ διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὸ κέρας τῆς Ἀμαλθείας κρατοῦντα· διὰ δὲ τῆς ἄλλης εἰς δόρυ ἐπερειδόμενον· τὸ ἄγαλμα δὲ τοῦτο ἦτον ὁλόχρυσον. Ἐφάνη δὲ δὶς εἰς τὸν Βροῦτον μέγας καὶ φοβερὸς ὁ δαίμων αὐτοῦ ὁ κακὸς, καὶ προεῖπε τὴν περὶ τοὺς Φιλίππους δυςυχίαν, λέγων· ἐγὼ εἰμι ὁ σὸς κακὸς δαίμων, Βροῦτε, καὶ ὄψει με ἐν Φιλίπποις· εἰς τὸν Κάσσιον δὲ ἐφάνη μέγεθος παράδοξον ἔχων, γένεια μακρὰ, καὶ κόμην μεγάλην καὶ ἀγρίαν.

Ὅτε δὲ περιεπλανᾶτο ὁ Ὀδυσεὺς εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐξέπεσε καὶ εἰς τὴν Τεμέσαν πόλιν τῆς Βρεττίας, ὅπου εἷς τῶν ἑταίρων αὐτοῦ Πολίτης ὀνομαζόμενος, μεθύσας ἐβίασε μίαν παρθένον. Ὅθεν ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν οἱ ἐπιχώριοι· καὶ ὁ μὲν Ὀδυσσεὺς ἀνεχώρησε, μηδὲν εἰπὼν περὶ τοῦ φόνου. Ὁ δὲ δαίμων τοῦ φονευθέντος κατερήμωσε τὴν πόλιν ὕςερον, φονεύων τοὺς πολίτας, ὥςε ἀπεφάσισαν νὰ φύγωσιν ἐκεῖθεν· ἡ Πυθία ὅμως εἶπε, νὰ μὴ φύγωσιν, ἀλλὰ νὰ τιμήσωσι τὸν Ἥρωα. Διὸ κτίσαντες ναὸν ἐτίμησαν αὐτὸν, προσφέροντες κατ' ἔτος καὶ τὴν καλλίςην παρθένον τῆς Τεμέσης, κατὰ τὸν χρησμόν. Τοῦτο δὲ ἀκούσας ὕςερον ὁ πύκτης Εὔθυμος, ὅςτις ἦτον ἐκ τῶν Ἐπιζεφυρίων Λοκρῶν, ἦλθεν ἐκεῖ, κατὰ τὴν ἑβδομηκοςὴν, ἢ ὀγδοηκοςὴν ὀλυμπιάδα· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν, τὸ ὁποῖον ἦτον ἄβατον εἰς ἄλλους, εἶδε τὴν παρθένον καθημένην καὶ περιμένουσαν τὸν Δαίμονα· δηλαδὴ τὸν ἱερέα· καὶ πρῶτον μὲν ἐλυπήθη, εἶτα δὲ ἐξώκειλεν εἰς τὸν ἔρωτα τῆς παρθένου, ἥτις καὶ ὑπεσχέθη νὰ λάβῃ αὐτὸν ἄνδρα, ἂν τὴν ἐλευθερώσῃ ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ δαίμονος. Προετοιμασθεὶς οὖν ὁ Εὔθυμος, περιέμενε τὴν προσβολήν. Ἐλθόντος δὲ τοῦ δαίμονος, ἦλθον εἰς χεῖρας, καὶ συνεκρότησαν μονομαχίαν κραταιάν· τέλος δὲ ἐνίκησεν ὁ Εὔθυμος, καὶ κατεδίωξε τὸν δαίμονα μέχρι τῆς θαλάσσης, ὅπου ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ πλέον δὲν ἐφάνη· καὶ οὕτως ἠλευθερώθησαν οἱ ἐγχω-

ριοι ἐκ τοῦ κακοῦ ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ἀφῆκε καὶ παροιμίαν λεγομένην διὰ τοὺς ἀνωφελῶς κερδαίνοντας· ἀφίξεται αὐτοῖς ὁ ἐν Τεμέσῃ Ἥρως. Ἐπειδὴ καὶ ἡ τιμὴ ἐκείνη δὲν ἐχρησίμευσεν εἰς τὸν Ἥρωα. Ἑώρτασαν δὲ οἱ ἐγχώριοι μεγαλοπρεπέςατα τοὺς γάμους τοῦ Εὐθύμου, ὅςτις ἔμεινεν ἐκεῖ, καὶ φθάσας εἰς γῆρας μακρότατον, δὲν ἀπέθανεν, ὡς οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, ἀλλ' ἠφανίσθη. Ἐπειδὴ λέγουσιν, ὅτι κατέβη εἰς τὸν Καικινὸν ποταμὸν, ὅςτις ἦτον πρὸ τῆς πόλεως τῶν Λοκρῶν, καὶ ἐκεῖθεν ἐγένετο ἄφαντος (α).

Εἶχον δὲ ἐκεῖ τὸν δαίμονα ἐκεῖνον ἐζωγραφισμένον ἄγριον καὶ φοβερὸν, καὶ λύκου δέρμα ἐνδεδυμένον· ὠνόμαζον αὐτὸν καὶ Λύβαντα, ἢ Ἀλύβαντα, κατ' ἄλλους.

Ἑώρταζε δὲ ἕκαςος τὸν δαίμονα αὐτοῦ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἐν ᾗ ἐγεννήθη, προσφέρων θυσίαν, ἄνθη, θυμίαμα, καὶ οἶνον εἰς σπονδήν· δὲν ἦτον ὅμως νόμιμον νὰ σφάξωσι ζῶον εἰς θυσίαν, καὶ νὰ ςερήσωσι τὴν ζωὴν αὐτοῦ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἐν ᾗ ἦλθον ἐκεῖνοι εἰς τὴν ζωήν. Ὁ Ἀσφένδανος ἦτον δένδρον τῶν δαιμόνων ἱερόν. Οἱ Ῥωμαῖοι ὤμνυον εἰς τὸν Δαίμονα τῶν Αὐτοκρατόρων, καὶ ἐνόμιζον τοῦτον μέγιςον καὶ ἀπαράβατον ὅρκον· εἶχον καὶ ναὸν ἰδιαίτερον τοῦ κοινοῦ δαίμονος τῶν Ῥωμαίων· οἷον, τοῦ βασιλείου. Τινὲς δὲ ἠθέλησαν νὰ ἀφιερώσωσιν εἰς τὸν δαίμονα τοῦ Αὐγούςου, τὸν ἐν Ἀθήναις ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διός· ὁ Αὔγουςος ὅμως φαίνεται, ὅτι δὲν τὸ ἐδέχθη. Ὁ Ὀρφεὺς γράφει εἰς τὸν Δαίμονα τὸν ΟΒ' ὕμνον, καὶ λέγει αὐτὸν Δαίμονα Μειλίχιον Δία. ὅθεν δηλοῦται, ὅτι ὠνόμαζον καὶ ὅλους τοὺς Θεοὺς Δαίμονας.

Τινὲς μὲν νομίζουσιν, ὅτι δαίμονα ἐνόμιζον τὴν

(α) Παυσαν. Ἠλιακ. Ὕςερ. ς'. 3. Αἰλιαν. Ποικίλ. ἱςορ. Η'. Ιη'. Στράβ. ς'. Α'. 5. Σουΐδ. ἐν Εὐθύμ. Πλίν. Ἱςορ. Φυσικ. Ζ'. 47.

ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου· ἄλλοι δὲ, ὅτι οἱ δαίμονες ἐπενοήθησαν τὴς χαλιναγωγίαν τῶν ἀνθρώπων (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ τοῦ Εὐαμερίωνος, Ἀποτροπαίων, Ἀντιθέων καὶ Ἀγωνίων Θεῶν.

Ὁ Εὐαμερίων ἦτον Θεὸς τῶν Σικυωνίων, ὅπου εἶχον τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ πλησίον τοῦ Ἀλεξάνορος καὶ τῆς Ὑγείας, καὶ ἐθυσίαζον, εἰς μὲν τὸν Ἀλεξάνορα ὡς εἰς Ἥρωα, μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, εἰς τὸν Εὐαμερίωνα δὲ, ὡς εἰς Θεόν. Ἐκ τοῦ ὀνόματος φαίνεται, ὅτι ἐνομίζετο Θεὸς τῆς εὐημερίας, καὶ ὑγείας. Ἐπειδὴ αὐτὸν τὸν ἴδιον ὠνόμαζον οἱ Περγαμηνοὶ Τελεσφόρον, κατὰ τὸν χρησμόν· δηλαδὴ, ὁ χρησμὸς εἶπε νὰ ὠνομάζωσιν αὐτὸν οὕτως. οἱ δὲ Ἐπιδαύριοι ὠνόμαζον αὐτὸν Ἀκέσιον (β).

Ἀποτροπαίους δὲ Θεοὺς ὠνόμαζον ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἐπεκαλοῦντο εἰς ἀποτροπὴν τῶν κακῶν. Οἱ Σόλοι, ἔθνος τῆς Κιλικίας, εἶχον ἱέρισσαν τῆς Ἀθηνᾶς Ὑπεκαύςριαν ὀνομαζομένην, ἐπειδὴ αὐτὴ ἱερούργει τὰς ἀποτροπαίους θυσίας. Ἐζωγράφιζον δὲ διαφόρως τοὺς Θεοὺς τούτους, κρατοῦντας πότε μάςιγας, πότε ξίφη, ἵνα ἀποδιώκωσι τὰ κακὰ δηλονότι (γ)

Ἀντιθέους δὲ ὠνόμαζον τὰ κακὰ πνεύματα, ἢ τοὺς κακοὺς δαίμονας, οἵτινες κατεγίνοντο μόνον εἰς τὸ νὰ προξενήσωσι κακὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους· τούτους ἐπεκαλοῦντο καὶ αἱ μάγοι· Ὅθεν δὲν ἐτίμησαν αὐτοὺς, οὔτε μὲ θυσίας, οὔτε μὲ ναούς.

Ἀγωνίους δὲ, τοὺς Θεοὺς ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἐ-

(α) Ὀράτ. Β'. α'. 144. Βόσ. Θεολ. Δ'. Κη'. Σρετάν. Αυγὺς. Ε'.
(β) Παυσαν. Κορινθ. Ια'. 7.
(γ) Πλὐταρχ. Ζητήματ. Ἑλληνικ. Τόμ. Ζ'. 172.

πεκαλοῦντο συνεργοὺς, ὅτε ἔμελλον νὰ ἐπιχειρισθῶσι τι ἀξιόλογον ἔργον. Ἐνόμιζον δὲ καί τινα ἰδιαίτερον Θεὸν, προςάτην κοινῶς ὅλων τῶν ἀγώνων, πράξεων, καὶ ἐπιχειρημάτων. Ἀγώνιον ὠνόμαζον καὶ τὸν Ἑρμῆν, νομίζοντες αὐτὸν προςάτην μόνον τῶν γυμνικῶν ἀγώνων.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ τῶν Πατρώων.

Πατρώους Θεοὺς ὠνόμαζον τοὺς πατρικούς· ὅσους δηλαδὴ ἐτίμησαν οἱ πρόγονοι τινὸς ἔθνους, ἢ πόλεως, ἢ οἰκίας, ὡς προςάτας αὐτῶν ἰδιαιτέρους, καὶ ἡ τιμὴ αὕτη καὶ ἡ λατρεία ἔμενεν εἰς τοὺς ἀπογόνους ἀπαράτρεπτος. Τοιοῦτον εἶχον οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Ἀπόλλωνα, τὸν ὁποῖον ἐνόμιζον ἀρχαιόθεν προςάτην τῆς πόλεως αὐτόν. Οἱ δὲ Μεγαρεῖς εἶχον τὸν Διόνυσον πατρῷον Θεὸν, τοῦ ὁποίου τὸ ἱερὸν ἔκτισεν ὁ Πολύειδος ἀπόγονος τοῦ Μελάμποδος, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ, κατασκευάσας καὶ ἄγαλμα τοῦ Διονύσου ἐν αὐτῷ, τὸ ὁποῖον ἐφύλαττον ὕςερον κεκρυμένον, καὶ μόνον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐφαίνετο.

Οἱ δὲ Τρῳαδῖται εἶχον πατρῷον τὸν Δία, τοῦ ὁποίου τὸ ξόανον ἔςησαν εἰς τόπον τῆς αὐλῆς ὕπαιθρον, ἔνθα εἶχον καὶ βωμόν. Εἰς τοῦτον οὖν τὸν βωμὸν τοῦ πατρώου Θεοῦ κατέφυγεν ἱκέτης ὁ Πρίαμος, ὅτε ἐλεηλατεῖτο ἡ Τρῳὰς, καὶ ἐκεῖ ἐφόνευσεν αὐτὸν ὁ Πύῤῥος. Ὅτε δὲ διεμοιράσθησαν οἱ Ἕλληνες τὰ λάφυρα, ἔλαβε τὸ ξόανον τοῦτο ὁ Σθένελος ὑιὸς τοῦ Καπανέως, καὶ ςρατηγὸς τῶν Ἀργείων, καὶ ἔςησεν αὐτὸ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Διὸς Λαρισσαίου ἐπονομαζομένου. Εἶχε δὲ τρεῖς ὀφθαλμοὺς, τοὺς δύο εἰς τὴν φυσικὴν θέσιν, καὶ τὸν τρίτον εἰς τὸ μέτωπον· διότι ἐνόμιζον αὐτὸν οἱ ἀρχαιότεροι κύριον τοῦ παντὸς, ὡς καὶ ὁ Ὀρφεύς·

τὸ δὲ πᾶν διῃρεῖτο τότε εἰς τρεῖς ἀρχὰς, εἰς Οὐρανὸν, Θάλασσαν, καὶ Ἄδην. Ὅθεν ὁ Ὅμηρος λέγει αὐτὸν καὶ Δία καταχθόνιον, ἐννοῶν τὸν αὐτὸν Δία καὶ Πλούτωνα. Διὰ τοῦτο ἄρα κατεσκεύασαν αὐτὸν τριόφθαλμον, ἵνα βλέπῃ εἰς ταῦτα τὰ τρία μέρη τοῦ παντός.

Εἶχον ὅμως καὶ οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Δία πατρῷον Θεὸν, ὥςε εἶχον δύο πατρῴους, διὰ τὰς ἑξῆς αἰτίας. Ἀφ' οὗ ἀνετράφη ὁ Ζεὺς εἰς τὴν Κρήτην, ἢ κατ' ἄλλους, εἰς τὴν Ἀρκαδίαν, ἦλθε πρῶτον εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ διὰ τοῦτο ἐτίμησαν αὐτὸν οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τὸν ὠνόμαζον πατρῷον οἱ μεταγενέςεροι, ἐπειδὴ ἐφάνη εἰς τοὺς πατέρας αὐτῶν, καὶ ἐτιμήθη πρῶτον ὑπ' εκείνων.

Τὸν δὲ Ἀπόλλωνα ὠνόμασαν πατρῷον, ἐπειδὴ ἔλαβε γυναῖκα τὴν Κρέουσαν θυγατέρα τοῦ Ἐρεχθέως, ἢ κατ' ἄλλους, ἐξηπάτησεν αὐτὴν, καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὸν Ἴωνα. Ὁ δὲ Ἴων ἐτίμησεν αὐτὸν ὡς πατέρα· ἄλλον ὅμως νομίζουσι τινὲς τοῦτον τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ οὐχὶ τὸν υἱὸν τῆς Λητοῦς, ὡς εἴρηται ἐκεῖ. Ὅθεν ἐτίμησαν αὐτὸν καὶ οἱ μετέπειτα ὡς πατρῷον θεόν. Τοιαύτην οὖν ἀρχὴν εἶχον οἱ πατρῷοι Θεοὶ κατὰ τὴν γνώμην ταύτην. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐπειδὴ οἱ ἀρχαῖοι ἐγκάτοικοι τῆς Ἀττικῆς ἐδέχθησαν πρῶτοι τὴν λατρείαν τῶν Θεῶν τούτων, καὶ διώρισαν θυσίας καὶ τελετὰς κατὰ δήμους, κατὰ φρήτρας, καὶ συγγενείας, ὠνόμασαν αὐτοὺς ὕςερον οἱ μεταγενέςεροι πατρῴους· ἐπειδὴ ἔμειναν εἰς αὐτοὺς ἐκ τῶν προγόνων, ὡς κληρονομία (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ. Θ'.

Περὶ τοῦ Κυαμίτου, καὶ Σωσιπόλιδος.

Οὗτος ὁ Κυαμίτης εἶχε ναὸν μικρὸν εἰς τὴν Ἀττι-

(α) Παυσαν. Ἀττικ. Γ'. 3. Μ. 5. Κορινθ. ΚΔ'. 5. Ὅμηρ. Ἰλ. Γ'. 457. Φαβωρῖν. ἐν Πατρῷ. ϗ Ἡσύχ. Εὐριπίδ. Ἰων. 10. 70.

κὴν, πλησίον τοῦ Κηφισσοῦ ποταμοῦ. Ἀγνοεῖται ὅμως διὰ τὶ ἐτίμησαν αὐτὸν οἱ Ἀττικοί. Ὅθεν συμπεραίνει ὁ Παυσανίας, ὅτι ἢ αὐτὸς ἐπενόησε τὸν σπόρον καὶ χρῆσιν τῶν κυάμων, ἐπειδὴ ἡ εὕρεσις τοῦ καρποῦ τούτου δὲν εἶναι τῆς Δήμητρος, οὔτε τοῦ Τριπτολέμου, ὡς εἴρηται καὶ ἐκεῖ, ἢ δι ἄλλην τινὰ αἰτίαν ἡρωϊκὴν ἐτίμησαν αὐτὸν ὡς Ἥρωα ἀρχαῖον (α)

Ὁ δὲ Σωσίπολις ἦτον Θεὸς Ἔφορος καὶ προςάτης τῶν Ἠλείων, διὰ τὴν ἑξῆς αἰτίαν· ὅτε εἰσέβαλλόν ποτε οἱ Ἀρκάδες εἰς τὴν Ἦλιδα, ἔχοντες πόλεμον μετὰ τῶν Ἠλείων, καὶ οἱ Ἠλεῖοι ἐξῆλθον εἰς ἀντίςασιν, ἔρχεταί τις γυνὴ πρὸς τοὺς ςρατηγοὺς τῶν Ἠλείων, ἔχουσα παῖδα νήπιον, καὶ λέγει, ὅτι ἐγέννησεν αὐτὴ τοῦτον, καὶ εἶδεν ὄνειρον, νὰ τὸν δώσῃ σύμμαχον εἰς τοὺς Ἠλείους. Πιςεύσαντες δὲ οἱ ςρατηγοὶ, ἔλαβον τὸ βρέφος, καὶ ἔβαλον αὐτὸ κατὰ γῆς ἔμπροσθεν τοῦ ςρατεύματος. Ὅτε δὲ ἐφώρμησαν οἱ Ἀρκάδες, μετεμορφώθη τὸ βρέφος εἰς δράκοντα, καὶ ἐξέπληξεν αὐτοὺς τόσον, ὥςε ἐτράπησαν εἰς φυγήν· καὶ οὕτως ὁρμήσαντες οἱ Ἠλεῖοι, ἐνίκησαν αὐτοὺς κατὰ κράτος. Ὁ δὲ δράκων ἐμβῆκεν εἰς τὴν γῆν μετὰ τὴν μάχην, καὶ πλέον δὲν ἐφάνη. Ὅθεν κτίσαντες οἱ Ἠλεῖοι ναὸν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, ὅπου ἐμβῆκεν εἰς τὴν γῆν, τὸν ἐτίμησαν ὡς Θεὸν, ὀνομάσαντες αὐτὸν Σωσίπολιν, ἐπειδὴ ἔσωσε τὴν πόλιν. Κατέςησαν καὶ ἱέρισσαν εἰς περιποίησιν τοῦ ἱεροῦ, καὶ τῆς λατρείας αὐτοῦ, καὶ μόνον αὐτὴ εἰσήρχετο εἰς τὸ ἱερὸν, ἔχουσα τὴν κεφαλὴν περιτετυλιγμένην μὲ ὕφασμα λευκόν· προσέφερον καὶ θυσίαν θυμιάματα μόνον, καὶ μάζαν μὲ μέλι, ἐκτὸς σπονδῆς οἴνου· ταύτην δὲ τὴν προσφορὰν ὠνόμαζον λύτρα, διὰ τὴν λύτρωσιν τῆς πόλεως δηλονότι. Εἰς τοῦτο τὸ ἱερὸν ἐγίνετο καὶ ὁ μέγιςος, καὶ διὰ μεγάλα πράγματα ὅρκος τῶν Ἠλείων. Εἶχον δὲ τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ πόλει εἰς οἴκημα μικρὸν, πλησίον τοῦ ἱεροῦ τῆς

(α) Ἀττικ. Λζ'. 3.

τύχης, εἰς ἡλικίαν παιδὸς, χλαμύδα πεποικιλμένην μὲ ἄςερας ἔχον, καὶ τὸ κέρας τῆς Ἀμαλθείας κρατοῦν, καὶ τιμώμενον μεγάλως καὶ ἐκεῖ.

Πλησίον δὲ τοῦ ἱεροῦ τούτου ἔκτισαν καὶ ἱερὸν τῆς Εἰλειθυίας Ὀλυμπίας ἐπονομαζομένης, νὰ τιμᾶται καὶ αὐτὴ ἐνταῦθα, ἐπειδὴ αὐτὴ παρήγαγε τὸ βρέφος εἰς τὸν κόσμον, ἔφορος οὖσα τοῦ τοκετοῦ. Εἰς τοῦτο δὲ τὸ ἱερὸν εἰσήρχετο ἕκαςος, καὶ ἐκάθηντο ἐκεῖ γυναῖκες καὶ παρθένοι, ψάλλουσαι ὕμνους εἰς τὴν Εἰλείθυιαν πρὸς εὐχαρίςησιν. Ταῦτα τὰ ἱερὰ ἦσαν πρὸς τὴν βόρειον ἄκραν τοῦ Κρονίου ὄρους (α).

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ Ι´.

Περὶ τοῦ Ἀπομυίου, Μυιάγρου, καὶ Ἀχῶρος.

Τὸ μὲν Ἀπόμυιος, ἢ Ἀπομύϊος, ἦτον ἐπίθετον τοῦ Διός. Ἐπειδὴ ἐσυνάζετο εἰς τὴν Ἤλιδα πλῆθος ἄπειρον μυιῶν, κατὰ καιροὺς διωρισμένους, ὥςε συνέβαινε καὶ νόσος ἐκ τούτων· καὶ ὅτε ἐθυσίαζέ ποτε ὁ Ἡρακλῆς εἰς τὴν Ὀλυμπίαν, ἠνωχλεῖτο ὑπὸ τοῦ πλήθους τούτου τῶν μυιῶν. Ὅθεν ἐπενόησεν, ἢ ὑπ' ἄλλου τινὸς ἐδιδάχθη, νὰ θυσιάσῃ ἐπὶ τούτῳ εἰς τὸν Ἀπομύϊον Δία. Τούτου δὲ γενομένου, ἔφυγον αἱ μυῖαι πέραν τοῦ Ἀλφειοῦ ποταμοῦ. Διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἐθυσίαζον ὕςερον καὶ οἱ Ἠλεῖοι εἰς τὸν Ἀπόμυιον Δία, καὶ ἔφευγον αἱ μυῖαι πέραν τοῦ Ἀλφειοῦ ποταμοῦ, καθ' ἕκαςον ἔτος, ὅτε ἑώρταζον τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας· καὶ μετὰ τὴν ἑορτὴν ἐπέςρεφον πάλιν. Ἐν δὲ τῷ Ἀκτίῳ εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐθυσίαζον πρῶτον εἰς τὰς μυίας

(α) Παυσαν. Ἠλιακ. Ὑςερ. Κ´. 2. 3. Κε´. 4.

ταῦρον, ὅπου συναθροιζόμεναι ἔπινον αἷμα, ἔπειτα ἔφευγον (α).

Τὸν δὲ Μυίαγρον ἐλάτρευον οἱ Ἀρκάδες διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· καὶ ὅτε ἑώρταζον τὴν πανήγυριν τῆς Ἀθηνᾶς εἰς τὴν Τριτωνίδα πηγὴν τῆς Ἀρκαδίας, ἐθυσίαζον πρῶτον εἰς τὸν Μυίαγρον· καὶ οὕτω δὲν ἠνωχλοῦντο ὑπὸ τῶν μυιῶν· ὠνομάζετο δὲ καὶ Μυιώδης ὁ Μυίαγρος. Τοιοῦτος Θεὸς ἦτον καὶ τῶν Φιλιςαίων ὁ Βελζεβούβ. Ἐζωγράφιζον δὲ τὸν Ἀπόμυιον εἰς σχῆμα μυίας, ἤ τὰ μὲν πτερὰ ἐσχημάτιζον τὰ γένεια, τὸ δὲ σῶμα· τὸ πρόσωπον, καὶ ἡ κεφαλὴ, τὴν κόμην (β).

Ὁ δὲ Ἀχὼρ ἐλατρεύετο εἰς τὴν Κυρήνην διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, Θεὸς ἐξολοθρευτὴς τῶν μυιῶν νομιζόμενος. Τινὲς δὲ ὀνομάζουσιν αὐτὸν καὶ Ἀκάρονα, λέγοντες, ὅτι ὠνομάσθη οὕτως, ἀπὸ τῆς ἐν Παλαιςίνῃ ὁμωνύμου πόλεως (γ). Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι οἱ Ἀκαρνᾶνες ἐλάτρευον τὰς μυίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ τῶν Ἀνάκων, ἢ Ἀνάκτων.

Ἄνακας ὠνόμασαν τὸν Κάςορα καὶ Πολυδεύκην τοὺς Τυνδαρίδας, οἱ Ἀθηναῖοι, ἢ ὁ Μενεσθεὺς ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ὅτε ἐδίωξαν τοὺς Θησείδας ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἀποκατέςησαν αὐτὸν βασιλέα. Κατ' ἄλλους δὲ, τοὺς ἀρχαιοτέρους Διοσκούρους ὠνόμασαν οὕτω, τὸν Τριτοπάτρεα, Εὐβουλέα, καὶ Διόνυσον, τοὺς υἱοὺς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Περσεφόνης. Ἐπειδὴ ὁ Κικέρων ἀναφέρει τρία γένη Διοσκούρων· καὶ πρώτους μὲν λέγει τοὺς ῥηθέντας τρεῖς, οἵτινες ἦσαν τοῦ πρώτου Διὸς καὶ

(α) Παυσαν. Ἡλειακ. Πρώτ. Ιδ'. ι. ἐξ Συλβυργ. αὐτόθι. Γυράλδ. Συντ. Β'. 94. Πλίν. Ἱςορ. Φυσικ. Ι'. Κη'.

(β) Παυσαν. Ἀρκαδικ. Κς'. 4. Βόσσ. Θεολ. β'. δ'. Ἱερολεξ. ἐν Βεελζ. Vinkel. monoment. antic. 13.

(γ) Στὸκ. Ἀρχαιολ. συμπόσ. Β'. δ'. Ἀλεξάνδ. ἀπ' Ἀλεξ. ς'. Κς'. Πλίν. αὐτόθι.

τῆς Περσεφόνης· δευτέρους δὲ, τοὺς ὑιοὺς τοῦ τρίτου Διὸς καὶ τῆς Λήδας, τὸν Κάςορα, καὶ Πολυδεύκην· τρίτους δὲ λέγει τρεῖς ὑιοὺς τοῦ Ἀτρέως, τὸν Ἄλκονα, Μελάμποδα καὶ Ἔμολον. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, τοὺς δώδεκα Θεοὺς ὠνόμασαν οὕτως. Ὠνομάζοντο δὲ καὶ Ἄνακτες, καὶ κατὰ μέν τινας, ἀπὸ τοῦ ἀνάσσειν, τοῦ ἀποδιώκειν, ἔλαβον τὴν ὀνομασίαν· διότι ἀπεδίωκον τὴν τρικυμίαν οἱ Διόσκουροι, προςάται τῶν ναυτῶν καὶ πλωτήρων νομιζόμενοι· ἢ ἀπὸ τοῦ φροντίζειν καὶ διοικεῖν Ὅθεν ὠνομάσθησαν καὶ οἱ βασιλεῖς ἄνακτες. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἀπὸ τοῦ ἀνακῶς, τοῦ φροντιςικῶς, ἐπιμελῶς, πεφυλαγμένως, ἢ εὐνοϊκῶς· ἐπειδὴ μετεχειρίσθησαν οὕτω τοὺς Ἀθηναίους. Κατ᾽ ἄλλους, ἀπὸ τοῦ ἄνω καὶ ἐκάς, ἐπειδὴ ὁ ἀςερισμὸς τῶν Διδύμων, οἷον. τῶν Διοσκούρων, ἦτον αἴσιος εἰς τοὺς πλέοντας, ὅτε ἐφαίνετο ὑψηλὰ καὶ μακράν. Κατ᾽ ἄλλοὺς δὲ. ἀπὸ τοῦ ἀνοχαὶ, τῆς ἀνακωχῆς καὶ εἰρήνης, διότι αὐτοὶ νικηταὶ ὄντες, ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τοὺς Ἀθηναίους. Ἄλλοι δὲ παράγουσι τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἄνακ, τὸ ὁποῖον σημαίνει ἄλυσον· καὶ ἐπειδὴ οἱ βασιλεῖς ἐφόρουν τὸ πάλαι ἄλυσον, ὡς παράσημον βασιλικὸν, ὠνομάσθησαν ἄνακτες, καὶ Ἄνακες. Τινὲς δὲ ὠνόμαζον καὶ τοὺς Κούρητας καὶ Καβείρους ἄνακτας· ὠνόμαζον ὅμως καὶ ὅλους τοὺς Θεοὺς Ἄνακας, ἐκτὸς τοῦ Διὸς, τὸν ὁποῖον ὠνόμαζον ἰδιαιτέρως βασιλέα. Εἰς τιμὴν τούτων κατέςησαν τὴν ἑορτὴν Ἀνάκεια καλουμένην, ἐν ᾗ ἐθυσίαζον οἱ Ἀθηναῖοι κάπρον, κριὸν καὶ τράγον (α).

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ ΙΒ´.

Περὶ τῆς Βριτομάρτιος.

Ἡ Βριτόμαρτις ἦτον θυγάτηρ τοῦ Διὸς ἐκ τῆς

(α) Ἡσύχ. ἐν Ἀνάκ. Πλούταρχ. ἐν Θησ. ΛΘ. Ις´. Αἰλιαν. Ποικίλ. Ἱς. Δ´. ε´. Κικέρ. Φυσ. Θ. Γ´. 1198. Πίνδαρ. Ὀλυμπ. ι. 59. Βοσσ. Θεολ. Α´. ιγ´. καὶ Εὐςάθ. παρ᾽ αὐτῷ Γυράλδ. Συνεάγ. Ζ´.

Κάρμης, θυγατρὸς τοῦ Εὐβούλου υἱοῦ τοῦ Καρμάνορος βασιλέως τῆς Κρήτης. Ἠγάπησε δὲ τὴν παρθενίαν καὶ τὸ κυνήγιον, ἦτον καὶ ὡραία εἰς ὑπερβολήν. Ὅθεν ἠγάπα αὐτὴν ἡ Ἄρτεμις. Ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Μίνως, ὁ βασιλεὺς τῆς Κρήτης, καὶ θελχθεὶς ὑπὸ τοῦ κάλλους αὐτῆς, ἐδοκίμαζε νὰ τὴν καταπείσῃ, καὶ μὴ δυνηθεὶς ἐδίωκεν αὐτὴν βιαίως, ὥςε ἀναγκασθεῖσα ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ κατὰ τύχην περιεπλέχθη εἰς τὰ δίκτυα τῶν ἁλιέων· ὅθεν ὠνομάσθη καὶ Δίκτυννα, μετὰ τὴν ἀποθέωσιν αὐτῆς, ἐπειδὴ ἀπεθέωσεν αὐτὴν ἡ Ἄρτεμις. Κατ' ἄλλους δὲ, κατεδίωκεν αὐτὴν ὁ Μίνως ἐννέα μῆνας, ἕως οὗ ἀναγκασθεῖσα ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τοῦ ὄρους τῆς Δίκτης. Ἐτίμησαν λοιπὸν αὐτὴν οἱ Κρῆτες ὡς θεάν, ὁμοίως καὶ οἱ Αἰγινῆται· πλὴν, οἱ μὲν Κρῆτες ὠνόμαζον αὐτὴν Δίκτυνναν, οἱ δὲ Αἰγινῆται Ἀφαίαν (α).

Κατ' ἄλλους δὲ, ἡ Βριτόμαρτις ἦτον Φοίνισσα, θυγάτηρ τοῦ Φοίνικος υἱοῦ τοῦ Ἀγήνορος, καὶ ἦλθεν ἐκ τῆς Φοινίκης πρῶτον εἰς τὸ Ἄργος πρὸς τὰς θυγατέρας τοῦ Ἐρασίνου, τὴν Βύζην, Μελίτην, Μαῖραν, καὶ Ἀγχιρόην. Ἐκεῖθεν δὲ ἐπέρασεν εἰς τὴν Κεφαλληνίαν, ὅπου ὠνόμασαν αὐτὴν Λαφρίαν. Ἐκ δὲ τῆς Κεφαλληνίας ἐπέρασεν εἰς τὴν Κρήτην, καὶ τότε κατεδίωκεν αὐτὴν ὁ Μίνως, καὶ κατέφυγεν εἰς τοὺς ἁλιεῖς, οἵτινες ἔκρυψαν αὐτὴν εἰς τὰ δίκτυα αὐτῶν. Ὅθεν ὠνομάσθη Δίκτυννα. Ἔπειτα δὲ, εἷς τῶν ἁλιέων ἐκείνων Ανδρομήδης ὀνομαζόμενος, ἔφερεν αὐτὴν εἰς τὴν Αἴγιναν, εἰς ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου. Ἐπειδὴ ὅμως ἐβίαζεν αὐτὴν καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Αἴγιναν, ἔφυγεν εἰς ἓν δάσος καὶ ἐγένετο ἄφαντος. Ὕςερον δὲ ἐφαίνετο ἐνίοτε εἰς τοὺς Αἰγινήτας. Ὅθεν ὠνόμασαν αὐτὴν Αφαίαν, ἀπὸ τοῦ α καὶ φαίνω, κατά τινας (β).

---

371. Ε'. 186. Ἀβελ. Ἱςορ. Μοναρχ. Β'. α'. 6. Παυσαν. Κορινθ. Κβ'. 6. Φωκικ. Λη'. 3.

(α) Παυσαν. Κορινθ. Λ'. 3. Καλλίμ. εἰς Ἄρτεμ. 193. καὶ Σχολ.

(β) Αντών. Λιβεράλ. Μ'. Παυσαν. αὐτόθι. καὶ Λακωνικ. Ιδ'. 2. Αρκαδικ. Β'. 2. Βοιωτικ. Μ'. 2.

Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν αὐτὴν Νύμφην, καὶ ὅτι ἐτίμησαν τὴν Ἄρτεμιν εἰς τὴν Κρήτην, ὑπὸ τὸ ὄνομα αὐτῆς, παράγοντες καὶ τὸ ὄνομα παρὰ τὸ βροτὺ κρητικοῦ, τὸ ὁποῖον σημαίνει γλυκὺ, καὶ τὸ μάρτις, παρθένος. Ὅθεν Βριτύμαρτις, καὶ Βριτόμαρτις· οἷον, παρθένος γλυκεῖα. Ἐξαιροῦσι καὶ τὸν Μίνωα τῆς ῥηθείσης παρανομίας, τὸν δικαιότατον ἄνθρωπον, ἀγνοοῦντες ἴσως, ὅτι ἦτον καὶ δεύτερος Μίνως ἀδικώτατος, καὶ πολὺ διάφορος τοῦ πρώτου. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν αὐτὴν εὑρετὶν τῶν δικτύων· ὅθεν ὠνομάσθη καὶ Δίκτυννα, καὶ ἐλατρεύετο ὡς ἔφορος τῶν ἁλιέων (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ τῆς Βριζοῦς.

Ἡ Βριζὼ ἦτον Θεὰ τῶν Δηλίων, οἷον, τῶν ἐγκατοίκων τῆς νήσου Δήλου, ἥτις προέλεγε τὰ μέλλοντα διὰ τῶν ὀνείρων· διὰ τοῦτο ὠνόμαζον αὐτὴν καὶ Βριζόμαντιν· οἷον, μάντιν τοῦ ὕπνου. Ἐπειδὴ βρίζω σημαίνει τὸ νυςάζω, ἢ κοιμῶμαι· ὅθεν ὁ Ὅμηρος· οὐκ ἂν βρίζοντα ἴδοις Ἀγαμέμνονα· καὶ ὁ Αἰσχύλος,

„Οὐ δόξαν ἂν λάβοιμι βριζούσης φρενός.

Εἰς ταύτην προσέφερον αἱ γυναῖκες κανᾶ πλήρη ἐδωδίμων θυσιῶν, ἐκτὸς τῶν ἰχθύων. Ὁμοίως καὶ πάντες οἱ πλέοντες ἔμποροι καὶ ναῦται ἐτίμων αὐτὴν μεγάλως, καὶ ηὔχοντο ὑπὲρ τῆς τῶν πλοίων σωτηρίας· ἐπειδὴ ἡ Δῆλος ἐχρημάτισεν ἐμπορεῖον μέγα, πολυχρήματον καὶ κοινὸν ὅλης τῆς μεσογείου θαλάσσης, ὥςε προέκυψε καὶ παροιμία· ἔμπορε, κατάπλευσον, ἔξελοῦ, πάντα πέπραται. Ἐδύνατο δὲ, ὡς λέγει ὁ Στράβων, νὰ δεχθῇ, καὶ νὰ ἀποπέμψῃ πολλὰς μυριάδας ἀνδραπόδων εἰς μίαν ἡμέραν· ἐπειδὴ οἱ Ῥωμαῖοι μετεχειρίζοντο τοῦ-

(α) Βόσσ. Θεολ. Α'. ιζ'. Σχολ. Καλλιμάχ. αὐτόθι. Διόδ. Ε'. ος'.

το τὸ ἀπάνθρωπον καὶ βάρβαρον ἐμπόριον τῶν ἀνδραπόδων. Περὶ δὲ τῆς ἀποχῆς τῶν ἰχθύων εἰς τὰς θυσίας τῆς Βριζοῦς λέγουσιν, ὅτι οἱ ναῦται ἐφυλάττοντο φοβούμενοι τὴν ὀργὴν τῆς θαλάσσης· κατ' ἄλλους δὲ, ἐθυσίαζον ἰχθῦς εἰς αὐτὴν ἄλλοι, διὰ τὴν αἰτίαν τῶν ὀνείρων, ὡς εἴρηται ἐκεῖ (α).

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ ΙΔ´.

Περὶ τῆς Αὐξησίας καὶ Λαμίας.

Ἡ Αὐξησία καὶ Λαμία, ἢ Δαμία, ἦσαν δύω παρθενοι τῆς Κρήτης, καὶ ἦλθον εἰς τὴν Τροιζῆνα. Συνέβη δὲ ἐπανάςασις, καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὰς οἱ Τροιζήνοι. Ὅθεν ὕςερον ἐτίμησαν αὐτὰς ὡς Θεὰς, καταςήσαντες καὶ ἑορτὴν αὐτῶν τὴν Λιθοβολίαν ὀνομαζομένην.

Συνέβη δὲ ὕςερον ἀφορία εἰς τὴν Ἐπιδαυρίαν, καὶ ὁ χρησμὸς εἶπε, νὰ κατασκευάσωσι τὰ ἀγάλματα τῆς Αὐξησίας καὶ Λαμίας ἐκ ξύλου ελαίας· καὶ ἐπειδὴ δὲν εὑρίσκετο τότε ἀλλοῦ ἐλαία, παρὰ μόνον εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐζήτησαν παρὰ τῶν Ἀθηναίων τοιοῦτον ξύλον. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐζήτησαν ἀντὶ τούτου, νὰ προσφέρωσι κατ' ἔτος θυσίαν οἱ Ἐπιδαύριοι εἰς τὴν πολιοῦχον Ἀθηνᾶν, καὶ εἰς τὸν Ἐρεχθέα· ἐπειδὴ ἡ ἐλαία ἦτον ἱερὰ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς πολιούχου αὐτῶν. Ὑποσχεθέντες οὖν τὸν φόρον τοῦτον οἱ Ἐπιδαύριοι ἔλαβον τὸ ξύλον, κατεσκεύασαν τὰ ἀγάλματα, καὶ οὕτως ἔπαυσεν ἡ ἀφορία. Διέταξαν δὲ θυσίας καὶ χοροὺς ἀσέμνους γυναικῶν, καὶ δέκα ἄνδρας χορηγοὺς εἰς ἑκάςην θεάν. Ἐκτὸς δὲ τούτων, εἶχον καὶ ἀῤῥήτους ἱερουργίας.

Ἐπειδὴ δὲ ὕςερον ἥρπασαν οἱ Αἰγινῆται τὰ ἀγάλ-

(α) Σπάγχ. ἐν Καλλιμάχ. εἰς Δῆλ. 316. Ἀθην. η´. 335. Ὅμηρ. Ἰλ. Δ´. 223. ϗ σχολ. Αἰσχύλ. Ἀγαμέμν. 285. Ἡσύχ. α Φαβωρῖν. ἐν Βριζ. Παυσαν. Λακωνικ. Κγ´. 2. Στράβων. ΙΔ´. 668.

ματα ταῦτα ἐκ τῆς Ἐπιδαύρου, δὲν ἤθελον πλέον οἱ Ἐπιδαύριοι, νὰ προσφέρωσι τὴν θυσίαν, λέγοντες, ὅτι πρέπει νὰ πληρώνωσι τὸν δασμὸν τοῦτον εἰς τὸ ἑξῆς οἱ ἔχοντες τὰ ἀγάλματα. Ὅθεν οἱ Ἀθηναῖοι παρεκίνησαν τοὺς Αἰγινήτας, νὰ δώσωσι τὰ ἀγάλματα ὀπίσω, καὶ τέλος ἐςράτευσαν, ἐπειδὴ δὲν ἐπείθοντο, μὲ μίαν τριήρη εἰς τὴν Αἴγιναν, καὶ ἐδοκίμαζον νὰ ἀνασπάσωσιν ἐκ βάθρων τὰ ἀγάλματα· μὴ δυνηθέντες δε, ἔδησαν αὐτὰ μὲ σχοινία, καὶ οὕτως ἐδοκίμαζον ἑλκύοντες νὰ τὰ ἐκριζώσωσιν, ἐπειδὴ ἦσαν καλα ςερεωμένα εἰς τόπον Οἴην ὀνομαζόμενον, πρὸς τὸ μέσον τῆς νήσου. Ἐν τούτοις δὲ συνέβη βροντὴ καὶ σεισμὸς, ὥςε ἀλλοφρονήσαντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐφονεύθησαν ὑπ' ἀλλήλων, καὶ εἷς μόνον τούτων σωθεὶς, ἦλθεν εἰς τὸν Φαληρέα λεγόμενον λιμένα τῆς Ἀττικῆς.

Ταῦτα μὲν ἔλεγον οἱ Ἀθηναῖοι. Οἱ δὲ Αἰγινῆται ἔλεγον, ὅτι ἐςράτευσαν μὲ πολλὰς τριήρεις οἱ Ἀθηναῖοι. Ἐκεῖνοι δὲ ἀφῆκαν ἐλευθέραν τὴν ἀπόβασιν, ἢ νικηθέντες, ἢ θέλοντες νὰ ἀπατήσωσιν αὐτοὺς· ἐπειδὴ εἶχον, ὡς φαίνεται, συμφωνημένην μὲ τοὺς Ἀργείους τὴν ἐπιβουλήν· καὶ ἐν ᾧ αὐτοὶ ἠγωνίζοντο νὰ ἀνασπάσωσι τὰ ἀγάλματα, ἐπέρασαν οἱ Ἀργεῖοι διὰ τῆς Ἐπιδαύρου μυςικῶς εἰς τὴν Αἴγιναν, καὶ ἑνωθέντες μὲ τοὺς Αἰγινήτας, ἀπέκοψαν τὸν πρὸς τὸν ςόλον δρόμον τῶν Ἀθηναίων, καὶ οὕτω διέφθειραν ὅλον τὸ ςρατόπεδον αὐτῶν· συνέβη ὅμως ἐν τούτοις καὶ ἡ βροντὴ καὶ ὁ σεισμὸς, ὡς ἔλεγον καὶ οἱ Ἀθηναῖοι. Τὸν δὲ περισωθέντα ἐκεῖνον ἐφόνευσαν αἱ γυναῖκες τῶν φονευθέντων Ἀθηναίων μὲ τὰς περόνας, (καρφίτζας). Ἐπειδὴ ἐσυνάχθησαν ὅλαι περὶ αὐτὸν, καὶ κεντῶσαι τὸν δυςυχῆ μὲ τὰς περόνας, ἠρώτων ἑκάςη, ποῦ εἶναι ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ϗ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι μετέβαλον τὰ φορέματα τῶν γυναικῶν πρὸς τιμωρίαν αὐτῶν, εἰς τὴν Ἰάδα ἐσθῆτα λεγομένην, ἵνα νὰ μὴ ἔχωσι περόνας· ἐπειδὴ πρότερον ἐφόρουν ἐσθῆτα Δωρίδα. Οἱ δὲ Ἀργεῖοι καὶ

Αἰγινῆται διέταξαν, νὰ φορῶσιν αἱ γυναῖκες αὐτῶν μεγαλητέρας περώνας· ἀφιέρωναν περώνας καὶ εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο αἱ γυναῖκες. Τὰ δὲ Ἀττικὰ πράγματα ἀπέβαλον ὅλα, καὶ μήτε κέραμον Ἀττικὸν μετεχειρίζοντο πλέον (α)

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Περὶ τοῦ Ἀγαθοῦ Θεοῦ, τῆς Ὕβρεως, τοῦ Εὐρυνόμου, τῆς Γανυμήδης, καὶ τοῦ Ὠγῆνος.

Τοῦτον τὸν Θεὸν ἐλάτρευον οἱ Ἀρκάδες ἔχοντες καὶ ναὸν αὐτοῦ ἰδιαίτερον, εἰς τὴν χώραν τῶν Μεγαλοπολιτῶν, πλησίον τοῦ Ἑλισόντος ποταμοῦ, καὶ τοῦ ὄρους Μαινάλου. Ὁ δὲ Παυσανίας συμπεραίνει οὕτως· ἐὰν Θεοὶ δίδωσι τὰ ἀγαθὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὁ Ζεὺς εἶναι Ὕπατος τῶν Θεῶν, ὁ Ζεὺς πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ὀνοματίαν ταύτην. Καὶ οὕτω τὸν Δία ἐνόμιζον Ἀγαθὸν Θεὸν (β).

Ἡ δὲ Ὕβρις ἦτον μήτηρ τοῦ Πανὸς, τὸν ὁποῖον ἐγέννησεν ἐκ τοῦ Διός. Ὅθεν ἐτίμησαν αὐτὴν οἱ Ἀθηναῖοι ὡς Θεὰν ἰδιαιτέραν, κτίσαντες καὶ ναὸν αὐτῆς εἰς τὰς Ἀθήνας, κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ Ἐπιμενίδους (γ).

Τοῦ δὲ Θεοῦ Εὐρυνόμου ἡ εἰκὼν εὑρέθη μόνον εἰς τὴν Λέσχην τοῦ Πολυγνώτου ἐν Δελφοὺς, καὶ ἔλεγον οἱ Δελφοὶ, ὅτι ἦτον Θεὸς καταχθόνιος, ὅςτις ἔτρωγε τὰς σάρκας τῶν ἀποθνησκόντων, καὶ ἄφηνε μόνον τὰ ὀςᾶ (δ).

Τὴν δὲ Θεὰν Γανυμήδαν ἐτίμησαν διαφερόντως οἱ Φλιάσιοι, ἔχοντες εἰς τὴν ἀκρόπολιν αὐτῶν παλαιόθεν ἄλσος ἱερὸν, καὶ ἁγιώτατον, πλῆρες κυπαρίσσων,

(α) Παυσαν. Κορινθ. Λ΄. 5. Λβ΄. 2 Ἡρόδοτ. Τερψιχόρ. 82—88.
(β) Ἀρκαδικ. Λς΄. 3.
(γ) Κικέρ. de Leg. Β΄. 1251.
(δ) Παυσαν. Φωκικ. Κη΄. 4.

καὶ ἄσυλον τῶν ἱκετῶν. Αὕτη δὲ ἦτον ἡ Ἥβη· καὶ οἱ μὲν ἀρχαιότατοι Φλιάσιοι ὠνόμαζον αὐτὴν Γανυμήδαν· ἴσως, ἐπειδὴ ἦτον καὶ αὐτὴ οἰνοχόος, ὡς ὁ Γανυμήδης, ἐξέλαβον ὡς ἐπαγγελματικὸν τὸ ὄνομα· οἱ δὲ νεώτεροι ὠνόμαζον αὐτὴν Ἥβην (α).

Ὁ δὲ Ὠγῆνος ἦτον Θεὸς ἀρχαιότατος τῶν Ἑλλήνων, καὶ προςάτης των γερόντων. Ὅθεν ὠνόμαζον τοὺς γέροντας ἀπ' αὐτοῦ ὠγενίδας. Κατ' ἄλλους δὲ, ὠγὴν ὠνομάζετο ὁ ὠκεανὸς, καὶ τὸ ὄνομα σημαίνει (β) αὐτὸν τὸν ὠκεανὸν, τὸν μὴ ἔχοντα γῆν ςερεὰν, ἢ τὴν θάλασσαν γενικώτερον, καὶ παρεσχηματίσθη εἰς τὴν γενικὴν, ἀντὶ ὀνομαςικῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Περὶ τῶν Παλίκων.

Οἱ Πάλικοι ἦσαν δύο Θεοὶ τῆς Σικελίας, τοὺς ὁποίους ἐγέννησεν ὁ Ζεὺς ἐκ τῆς Νύμφης Αἴτνης, ἢ ἐκ τῆς Θαλίας θυγατρὸς τοῦ Ἡφαίςου. Ὅτε δὲ ἦτον ἔγκυος ἡ Θαλία, ὁ Ζεὺς φοβούμενος τὴν Ἥραν, εἶπε πρὸς τὴν Γῆν, νὰ κρύψῃ αὐτήν· κατ' ἄλλους δὲ, αὐτὴ ἡ Θαλία φοβηθεῖσα τὴν Ἥραν παρεκάλεσε τὴν γῆν, καὶ τὴν ἔκρυψε· καὶ ὅτε ἦλθεν ὁ καιρὸς τῆς γεννήσεως, ἤνοιξε πάλιν ἡ γῆ, καὶ ἐξῆλθον δύο βρέφη· ὅθεν ὠνομάσθησαν Πάλικοι παρὰ τὸ πάλιν ἱκέσθαι. Ταῦτα δὲ συνέβησαν ἐν τῇ Σικελίᾳ πλησίον τῆς Κατάνης, καὶ τοῦ ποταμοῦ Σιμήθου. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐγέννησεν αὐτοὺς ὁ Ἀδρανὸς, Θεὸς τῶν Σικελιωτῶν. Κατ' ἄλλους δὲ, τὸ ὄνομα εἶναι φοινικικὸν, ἀπὸ τοῦ παλιχὶν, τὸ ὁποῖον σημαίνει ἀξιοσέβαςον, καὶ τὴν λατρείαν αὐτῶν ἔφερε τὶς ἀποι-

---

(α) Παυσαν. Κορινθ. Ιγ'. ζ.
(β) Ἐράσμ. Adag. 576. Dammi. gort. 72. Φαβωρῖν. ἢ Σουΐδ. ἐν ὠγήν.

κία τῶν Φοινίκων εἰς τὴν Σικελίαν. Ὅθεν ἐνόμιζον αὐτοὺς προςάτας τῶν πλεόντων, καὶ τῆς ναυτιλίας, ἐπάγγελμα ἴδιον τότε τῶν Φοινίκων. Καὶ πρῶτον ἐθυσίαζον εἰς αὐτοὺς ἀνθρώπους, κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν, ὕςερον ὅμως μετέβαλον τὴν συνήθειαν ταύτην. Τινὲς δὲ ἀναφέρουσι μόνον ἕνα Πάλικον, υἱὸν τοῦ Διὸς, τὸν ὁποῖον μετεμόρφωσεν εἰς ἀετὸν, φοβούμενος τὴν Ἥραν (α).

Ὁ ναὸς αὐτῶν ἦτον εἰς τὴν Ἔρυκα πόλιν τῆς Σικελίας, ὅπου ἐλατρεύοντο διαφερόντως, καὶ ἔλαβον μεγάλην ὑπόληψιν διὰ τὰ ἄπειρα θαύματα, τὰ ὁποῖα ἔδειξαν εἰς τοὺς δεισιδαίμονας καὶ ἀμαθεῖς ἀνθρώπους, ὥςε ἔδιδον καὶ χρησμούς. Ἦτον δὲ ἐκεῖ πλησίον καὶ δύω λίμναι μικραὶ, ϗ βαθύταται, τὰς ὁποίας ἐνόμιζον ἀδελφὰς τῶν Παλίκων, καὶ ἐκεῖ ἐγίνοντο, καὶ ἐδοκιμάζοντο οἱ ὅρκοι, ὡς εἴρηται (β). Ἦτον τὸ τέμενος αὐτῶν καὶ ἱερὸν ἄσυλον τῶν δούλων καὶ ἀβίαςον· καὶ ὅτε ἔδιδον οἱ δεσπόται ὑποσχέσεις ἐνόρκους εἰς τοὺς δούλους, τότε ἐλάμβανον αὐτούς· δὲν εὑρέθη δὲ ποτὲ δεσπότης, νὰ παραβῇ τὸν πρὸς τὸν δοῦλον ὅρκον, διὰ τὴν μεγάλην δεισιδαιμονίαν. Ὁ Δουκέτιος ςρατηγὸς τῶν Σικελιωτῶν κτίσας πόλιν πλησίον τοῦ ἱεροῦ τούτου, κατὰ τὴν οα' Ὀλυμπιάδα, ὠνόμασεν αὐτὴν Παλίκην ἀπὸ τῶν Θεῶν. Συνήργησε πολὺ εἰς τὴν ὑπόληψιν τοῦ ἱεροῦ τούτου, καὶ ἡ φυσικὴ αἰτία τῶν κρατήρων, καὶ ἡ ὀσμὴ τοῦ θείου, καὶ ἡ θερμότης τοῦ ὕδατος, τὰ ὁποῖα ἐνομίζοντο θαύματα τῶν Παλίκων Θεῶν, ἐπειδὴ ἐφαίνοντο τοιαῦτα ἐκεῖ, ὡς καὶ εἰς ἄλλους πολλοὺς τόπους, καὶ ἴσως ἐπίτηδες ἔκτισαν αὐτὸ εἰς τοιοῦτον μέρος.

(α) Βιργίλ. Αἰν. Θ'. 584. ϗ Σέρβ. Ἡσύχ. Παλίκ. Βοχάρδ. chan. A. 28. ϗ Βάρρ. παρ' αὐτῷ.

(β) Μακρόβ. Κρον. Ε'. Ι9'. 512. Διόδ. Ια'. Π9'. Στέφαν. ἐν Παλίκ. Διόδ. Ια'. Πη'. ϗ Σχολ.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΖ΄.

Περὶ τῆς Πανδώρας καὶ τοῦ Ἀδρανοῦ.

Πανδώραν ἀναφέρουσι μὲν μίαν, τὴν ῥηθεῖσαν γυναῖκα τοῦ Ἐπιμηθέως, ὁ Ὀρφεὺς ὅμως ἀναφέρει καὶ ταύτην, λέγων αὐτὴν Θεὰν καταχθόνιον, καὶ τιμωρητικὴν, ἥτις εἶχε σῶμα σιδηροῦν, καὶ ἦτον εἰς τὸν Ἅδην μὲ τὴν Ἑκάτην, καὶ μὲ τὰς Ἐριννύας. (α) Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν, ὅτι ὁ Ὀρφεὺς ἐννοεῖ τὴν γῆν, τὴν ὁποίαν ἔγραφον καὶ Πανδότειραν καὶ Πανδώραν, ὅτι τὰ πρὸς τὸ ζῆν πάντα δωρεῖται.

Ὁ δὲ Ἀδρανὸς ἦτον Θεὸς ἰδιαίτερος τῆς Σικελίας, καὶ ἐτιμᾶτο διαφερόντως εἰς τὴν πόλιν Ἀδρανὸν καλουμένην, τὴν κτισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Διονύσου πρὸς τὰς ὑπωρείας τῆς Αἴτνης, καὶ πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ θεοῦ τούτου· καὶ ἴσως ἀπὸ τούτου ὠνομάσθη Ἀδρανόν. Τοῦτον ἔλεγον τινὲς πατέρα τῶν Παλίκων. Εἰς τὸν ναὸν τούτου εἶχον ἀφιερωμένους ὑπὲρ τοὺς χιλίους σκύλους, οἵτινες τὴν ἡμέραν ἐδέχοντο σαίνοντες τοὺς ἐρχομένους εἰς τὸν ναὸν, τὴν δὲ νύκτα ἐγίνοντο ὁδηγοὶ τῶν μεθυσμένων, κατεσπάραττον δὲ τοὺς ἀσεβεῖς καὶ ἱεροσύλους.

Ὅτε ἐςασίασαν οἱ Ἀδρανῖται, καὶ διῃρέθησαν εἰς δύο φατρίας, ἐκάλεσαν εἰς βοήθειαν, οἱ μὲν τὸν Ἱκέτην ςρατηγὸν τῶν Καρχηδονίων, οἱ δὲ τὸν Κορίνθιον Τιμολέοντα. Συγκροτηθείσης οὖν τῆς μάχης πλησίον τῆς πόλεως, καὶ νικήσαντος τοῦ Τιμολέοντος κατὰ κράτος τὸν Ἱκέτην, ἤνοιξαν τὰς πύλας τῆς πόλεως οἱ Ἀδρανῖται, καὶ ἐδέχθησαν μὲ τρόμον μέγα καὶ θαυμασμὸν τὸν Τιμολέοντα, διηγούμενοι, ὅτι ἐν ᾧ ἐγί-

(α) Ἀργοναυτικ. 973. καὶ Σχολ. Ἡσύχ. καὶ Φβωρῖν. ἐν Πανδώρ,

νετο ἡ μάχη, οἱ μὲν ἱεροὶ πυλῶνες τοῦ ναοῦ ἠνοίχθησαν αὐτομάτως, τὸ δὲ δόρυ τοῦ θεοῦ ἐσείετο, τὸ δὲ πρόσωπον, τοῦ ἀγάλματος δηλονότι, ἐφαίνετο ἱδρωμένον. Ὅθεν ἐκπλαγέντες ἤνοιξαν τὰς πύλας. Ἡ πόλις αὕτη ἦτον ἱερὰ τοῦ Ἀδρανοῦ. Ἐτιμᾶτο ὅμως ὁ Ἀδρανὸς καὶ εἰς ὅλην τὴν Σικελίαν (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

Περὶ τοῦ Σατράπου.

Τοῦτον δὲ τὸν Θεὸν ἐτίμησαν οἱ Ἠλεῖοι ἔχοντες τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ χαλκοῦν, ἀγένειον, ἐπιπλέκειν τὸν ἕνα πόδα εἰς τὸν ἄλλον, εἰς δόρυ μὲ τὰς δύω χεῖρας ἐπερειδόμενον, καὶ ἐνδύματα μάλλινα καὶ λινὰ ἐνδεδυμένον· ἐτίμησαν δὲ τοῦτον, ἐπειδὴ ἡ πόλις αὐτῶν ἦτον πολυανθρωποτάτη. Τοῦτο δὲ τὸ ἄγαλμα ἦτον πρότερον τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ ἐτιμᾶτο εἰς τὸ Σαμικὸν, μέρος τῆς Ἤλιδος παραθαλάσσιον· καὶ ὕστερον μετακομίσαντες αὐτὸ εἰς τὴν Ἤλιδα, τὸ ἐτίμησαν περισσότερον, μετωνομάσαντες αὐτὸ Σατράπην, μαθόντες τὸ ὄνομα τοῦτο παρὰ τῶν Πατρέων· τὸ δὲ Σατράπης ὄνομα ἦτον ἐπώνυμον καὶ τοῦ Κορύβαντος (β).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ΄.

Περὶ τῆς Ἡμιθέας.

Ὁ Στάφυλος ἐγέννησεν ἐκ τῆς Χρυσοθέμιδος τρεῖς θυγατέρας, Μολπαδίαν, Ῥοιὼ, καὶ Παρθένον ὀνομαζομένας· καὶ περὶ μὲν τοῦ Σταφύλου, τῆς Χρυσοθέμιδος,

(α) Βοχάρδ. Α. Κη΄. Πλούταρχ. ἐν Τιμολέοντ. ιβ΄.
(β) Πausαν. ἠλιακ. Ὑστέρ. Κε΄. 5.

καὶ τῆς Ῥοιοῦς ῥηθήσεται εἰς τοὺς οἰκείους τόπους· ἐνταῦθα δὲ λέγομεν περὶ τῆς Μολπαδίας καὶ Παρθένου μόνον.

Ὁ Στάφυλος οὗτος εἶχεν οἶνον εἰς ἀγγεῖον, ἐπειδὴ τότε νεωςὶ εὑρέθη ὁ οἶνος, καὶ διέταξε νὰ φυλάττωσιν αὐτὸν αἱ δύω ῥηθεῖσαι θυγατέρες· ἔτρεφον ὅμως ἐκεῖ καὶ χοίρους. Ἐπειδὴ δὲ ἀπεκοιμήθησαν αὐταὶ, οἱ χοῖροι εἰσελθόντες εἰς τὸ οἴκημα, συνέτριψαν τὸ ἀγγεῖον, καὶ διέφθειραν τὸν οἶνον· ὅθεν φοβούμεναι τὴν σκληρότητα τοῦ πατρὸς αὐτῶν, κατέβησαν εἰς τὸν αἰγιαλὸν, καὶ ἔπεσον εἰς τὴν θάλασσαν ἀπό τινων ὑψηλῶν πετρῶν. Λυπηθεὶς δ' αὐτὰς ὁ Ἀπόλλων διὰ τὴν συγγένειαν, ἐπειδὴ ἐγέννησεν υἱὸν ἐκ τῆς ἀδελφῆς αὐτῶν Ῥοιοῦς, τὰς ἐξέβαλεν εἰς τὴν Χερσόνησον τῆς Καρίας, καὶ διώρισε νὰ τιμῶνται ὡς θεαὶ, ἡ μὲν Παρθένος εἰς τὴν πόλιν Βουβαςὸν, ἢ Βυβαςὸν κατ' ἄλλους, ἔνθα εἶχε καὶ τέμενος, ἡ δὲ Μολπαδία εἰς τὴν Κάςαβον, ὅπου ἐπωνομάσθη Ἡμιθέα, ἐπειδὴ ἦλθεν ἐκεῖ μὲ τὸν Θεὸν Ἀπόλλωνα, καὶ ἐτιμήθη κοινῶς εἰς ὅλην τὴν Χερσόνησον· καὶ εἰς τὰς θυσίας αὐτῆς ἔσπενδον μελίκρατον μόνον, διὰ τὸ πρότερον πάθος τοῦ οἴνου· ὅςτις δὲ ἔτρωγεν, ἢ ἔψαυε μόνον χοίρινον κρέας, δὲν ἦτον ἄδεια νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ἱερὸν αὐτῆς.

Ὕςερον δὲ, ἐπειδὴ διεδόθη φήμη πανταχοῦ, ὅτι ἡ Ἡμιθέα εὐεργετεῖ κοινῶς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, φαινομένη τὴν νύκτα εἰς τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ θεραπεύουσα αὐτοὺς, ἐλευθεροῦσα ἐκ τῶν ὠδίνων τὰς δυςοκούσας γυναῖκας, καὶ ἰατρεύουσα καὶ αὐτὰ τὰ ἀνίατα καὶ ἀπηλπισμένα πάθη, συνέτρεχε πλῆθος ἄπειρον πανταχόθεν μὲ ἀφιερώματα πολυτελῆ, καὶ θυσίας μεγαλοπρεπεῖς, ὥςε τὸ τέμενος ὅλον ἦτον πλῆρες παντοδαπῶν, καὶ πολυτελεςάτων ἀφιερωμάτων· καὶ τὸ μέγιςον, ἐν ᾧ ἦτον ἀτείχιςον καὶ ἀφύλακτον, δὲν ἐτόλμησε ποτὲ, οὔτε λῃςὴς νὰ πλησιάσῃ, καὶ νὰ λάβῃ τὶ ἐκ τοῦ ἱεροῦ· ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ βάρβαροι Πέρσαι, οἱ κατασυλήσαντες ὅλα τὰ ἱερὰ τῶν Ἑλλήνων,

μόνον εἰς τοῦτο δὲν ἐτόλμησαν νὰ πλησιάσωσι, φοβούμενοι τὴν φρουρὰν, καὶ τὸ ἀνάλωτον τεῖχος τῆς δεισιδαιμονίας (α).

Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ Στάφυλος ἐξηπάτησε τὸν Λύρκον υἱὸν τοῦ Φορωνέως, καὶ ἐγέννησεν υἱὸν τὸν Βάσιλον ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Ἡμιθέας, ὅς τις ἐβασίλευσεν εἰς τὴν Καυνίαν τῆς Καρίας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ (β).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Κ'.

Περὶ τοῦ Ἀντινόου.

Ὁ Ἀντίνοος οὗτος ὁ ἀποθεωθεὶς κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους τῆς εἰδωλολατρείας, δεικνύει τὴν θεομανίαν τῶν τότε ἀνθρώπων. Οὗτος ἦτον νέος εὐειδὴς ἐκ τῆς Βιθυνίας, καὶ διὰ τοῦτο ἠγάπησεν αὐτὸν ὁ Ἀδριανὸς τόσον, ὥςε, ἀφ' οὗ ἐπνίγη κατὰ τύχην εἰς τὸν Νεῖλον ποταμὸν, ἔκτισεν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ τὴν Ἀντινούπολιν, καὶ ἐν αὐτῇ ναὸν μεγαλοπρεπέςατον εἰς τιμὴν αὐτοῦ, καὶ ἐπιγραφὴν τοιαύτην· Ἀντίνους σύνθρονος τοῖς θεοῖς τῶν Αἰγυπτίων. Ἔπειτα κατέςησε καὶ μαντεῖον αὐτοῦ, ὅπου ἐδίδοντο χρησμοὶ ἀληθέςατοι διὰ τὸν φόβον τοῦ Ἀδριανοῦ, διότι αὐτὸς ὁ Ἀδριανὸς ἔγραφε καὶ ἔδιδεν αὐτοὺς, ὡς ἤθελεν, ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἤθελε νὰ τιμηθῇ ὁ θεὸς οὗτος καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, πρὸς μεγαλητέραν δόξαν, καὶ ἐπίδειξιν αὐτοῦ· ὅτι δηλαδὴ ἔφθασεν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν δόξης καὶ δυνάμεως, ὥςε δύναται νὰ χειροτονῇ καὶ θεοὺς, κατὰ τὴν θέλησιν αὐτοῦ, ἠνάγκασε τοὺς Μαντινεῖς τῆς Ἀρκαδίας, νὰ κτίσωσι ναὸν

(α) Διόδ. Ε. Ξβ'. Ξγ'.
(β) Νικαίνετ. καὶ Ἀπολλών. παρ. Παρθεν. Ἐρωτικ. α'.

καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν Ἀντίνουν, λέγων, ὅτι ἦτον Ἀρκὰς παλαιόθεν ὁ Ἀντίνους· διότι οἱ Βιθυνοὶ ἦσαν ἄποικοι τῶν Ἀρκάδων καὶ Μαντινέων· ἔτι δὲ κατέςησε καὶ τιμὰς, θυσίας καὶ τελετὰς κατ' ἔτος εἰς τιμὴν αὐτοῦ, καὶ ἀγῶνα ἑορταζόμενον κατὰ πενταετίαν. Κατά τινας δὲ, ἦτον καί τις Θεὸς Βήσας ὀνομαζόμενος, καὶ εἰς τὴν Ἄβυδον πόλιν τῆς Αἰγυπτιακῆς Θηβαΐδος λατρευόμενος, ἔνθα ἔδιδε καὶ χρησμοὺς ἐσφραγισμένους. Ἐκ τούτων οὖν τῶν χρησμῶν ἔπεμψαν τινὰς πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα Κωνςάντιον, καὶ φαίνεται ὅτι ἔγραφον ἐναντία τινά. Ἐπειδὴ ἐξετάσας τὸ πρᾶγμα, ἐξώρισε καὶ ἐφυλάκωσε πολλούς. Ἐτίμησαν δὲ αὐτὸν ὕςερον καὶ εἰς τὴν Ἀντινούπολιν, καὶ ὠνομάζετο ἡ πόλις ἀπ' αὐτοῦ Βησαντίνους, πρὶν ὠνομασθῇ ἀπὸ τοῦ ῥηθέντος Ἀντίνου, ἀπό τινος προτέρου ἴσως. Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο ἦτον ἐπίθετον τοῦ Ὀσίριδος, ἢ τοῦ Σαράπου (α).

Ἐζωγράφισε δὲ αὐτὸν ὅμοιον μὲ τὸν Διόνυσον, μὲ τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ ἄλλως διαφόρως· καὶ τέλος κατηςέρισεν αὐτὸν, εἰς τὸν τόπον τοῦ Γανυμήδους· τὸν δὲ Γανυμήδην ἐδίωξεν ἐκεῖθεν, δεικνύων δηλονότι τὰ αἴτια τῆς ἀποθεώσεως. Εὑρέθη δὲ εἰς πολλὰ νομίσματα ἡ εἰκὼν αὐτοῦ, καὶ μάλιςα εἰς τὸ Καπιτώλιον τῆς Ῥώμης σώζεται ἔτι ἓν ἄγαλμα αὐτοῦ. Ἐνόμιζον δὲ ὅτι ἦτον αὐτοῦ καὶ μία ὡραιοτάτη εἰκὼν εἰς τὸ Βελβεδὲρ σωζομένη· ἀλλ' ἐκείνη ἦτον τοῦ Μελεάγρου, ἢ ἄλλου τινὸς Ἥρωος (β).

(α) Ἀμμιαν. Μαρκελ. ΙΘ'. Ιβ'. Κασαβ. ἐν σημειώσ. Σπαρτιαν Ἀδριαν. Ιδ'. Ἰαβλόνισκ. Πάνθ. Αἰγυπτιακ. Γ'. 201. Σλέγελ. παρ. Βανιέρ. Β'. 314.

(β) Ξιφιλίν. παρ. Γελάρ. Λ'. δ'. 814. Παυσαν. Ἀρκαδικ. Θ'. 4. Σπαρτίαν. ἐν Ἀδριαν. Ιδ'. Strauch. Astrognos. Aphor. 158. Schot. Μαθηματικ. Ζ'. Α'. Γ'. Buonarot. medágl. 41. 27. 37. 39. 416. Mus. Capit. T. III. πίναξ. 75. Vinkel. 35. 62. 409

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Περὶ τῶν Καβείρων.

Οἱ Θεοὶ Κάβειροι, οἱ λατρευόμενοι μετὰ μεγάλης καὶ σχεδὸν ἰδιαιτέρας εὐσεβείας καὶ εὐλαβείας αὐτοί τε καὶ τὰ μυςήρια αὐτῶν εἰς τὴν Φοινίκην, Αἴγυπτον, καὶ εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, μάλιςα δὲ εἰς τὴν Σαμοθράκην, ἐχρημάτισαν οἱ περιφημότατοι καὶ τρομερώτατοι δαίμονες τῆς εἰδωλολατρείας· ὅμως ἡ ἀρχὴ, ἡ ὀνομασία, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἶναι τὸ σκοτεινότατον καὶ ἀγνωςότατον κεφάλαιον τῆς ἀρχαιολογίας.

Ἐπειδὴ εἴδομεν εἰς τὴν Θεογονίαν τῶν Φοινίκων, ὅτι ὁ Σαγχουνιάθων ἀναφέρει Καβείρους καὶ Διοσκούρους τοὺς ὀκτὼ υἱοὺς τοῦ Σηδύκ, ἐξ ὧν ἦτον καὶ ὁ ἀρχαιότατος Ἀσκληπιὸς· καὶ ὅτι ἔκτισαν αὐτοὶ πρῶτον ναὸν πρὸς τὸ Κάσσιον ὄρος, καὶ ὕςερον ὁ Κρόνος ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὴν πόλιν Βυρητὸν· καὶ ὅτι αὐτοὶ ἔγραψαν τὴν ἱςορίαν ἐκείνην τὴν ἀρχαίαν τῶν Φοινίκων, κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ Τρισμεγίςου Ἑρμοῦ, καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν ὠνομάσθησαν Κορύβαντες, καὶ Σαμόθρακες· δὲν λέγει ὅμως πόθεν ὠνομάσθησαν Κάβειροι, καὶ πῶς ὠνομάζετο ἕκαςος, καὶ διὰ τὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν ὠνομάσθησαν Κορύβαντες, καὶ Σαμόθρακες. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι τὸ Καβείρ φοινικιςὶ σημαίνει ἰσχυρόν. Ὅθεν ὠνόμαζον αὐτοὺς Θεοὺς μεγάλους, δυνατοὺς, χρηςοὺς, κ. τ. λ. καὶ κατὰ ταύτην τὴν γνώμην οἱ Κάβειροι κατάγονται ἐκ τῆς Φοινίκης, καὶ ἐτιμήθησαν ἐκεῖ πρῶτον ὡς Θεοὶ διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ, καὶ αἱ ἀποικίαι τῶν Φοινίκων ὕςερον διέσπειραν πανταχοῦ τὴν λατρείαν αὐτῶν, ὡς καὶ εἰς τὴν Σαμοθράκην (α).

(α) Βοσσ. Θεολ. Β'. Λα'. Gutberl. Μυςηρ. Καβείρ. Α'. ΙΙ. Βανιέρ. Καβείρ.

Ὁ δὲ Ἡρόδοτος, Νόννος καὶ Φερεκύδης λέγουσιν, ὅτι οἱ Κάβειροι ἦσαν Αἰγύπτιοι καὶ υἱοὶ τοῦ Ἡφαίςου, τοῦ ἀρχαιοτάτου Θεοῦ τῶν Αἰγυπτίων. Ὁ δὲ Ἀκουσίλαος παρὰ Στράβωνι λέγει, ὅτι ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Ἡφαίςου, καὶ υἱοὶ τοῦ Κασμίλου· ἄλλοι δὲ λέγουσι τὸν Κασμῖλον ἕνα τῶν Καβείρων· ἔτι δὲ λέγουσιν, ὅτι ὠνομάσθησαν Κάβειροι ἀπὸ τῆς μητρὸς αὐτῶν Καβείρας ὀνομαζομένης· μάλιςα δὲ ὁ Φερεκύδης λέγει αὐτὴν θυγατέρα τοῦ Πρωτέως· ἄλλοι δὲ νομίζουσιν, ὅτι ὠνομάσθησαν ἀπὸ τοῦ Κουβὰρ θεοῦ τῶν Αράβων, καὶ ἐκεῖθεν ἐπέρασεν ἡ λατρεία αὐτῶν εἰς τὴν Σαμοθρᾴκην (α).

Ὁ δὲ Αθηνίων λέγει, ὅτι ἦσαν δύο οἱ Κάβειροι υἱοὶ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἠλέκτρας θυγατρὸς τοῦ Ἄτλαντος· ὁ Δάρδανος δηλονότι καὶ Ἰασίων, καὶ ὠνομάσθησαν Κάβειροι ἀπὸ τοῦ Καβείρου ὄρους τῆς Φρυγίας, ὅπου κατῴκουν πρότερον, ἔπειτα ἦλθον εἰς τὴν Σαμοθρᾴκην. Ὁ δὲ Παυσανίας λέγει, ὅτι ἦσαν καὶ εἰς τὴν Βοιωτίαν Κάβειροι, καὶ εἷς τοῦτον ὠνομάζετο Προμηθεὺς, εἶχε καὶ υἱὸν Αιτναῖον ὀνομαζόμενον, καὶ εἰς αὐτοὺς ἐλθοῦσα ἡ Δήμητρα παρέδωκε τὰ μυςήρια αὐτῆς· οὗτοι ὅμως φαίνεται ὅτι ἦσαν ἱερεῖς καὶ πρόπολοι τῶν Καβειρίων μυςηρίων· πειδὴ λέγει, ὅτι ἡ Δήμητρα ἐδίδαξεν αὐτοὺς τὰ ὄργια αὐτῆς· ἔτι δὲ ὠνόμαζον Καβείρους καὶ τοὺς μεμυημένους τὰ μυςήρια ταῦτα. Ὅθεν τινὲς ἀπατηθέντες ἐνόμισαν τὸν Ἰασίωνα, Κάςορα, Πολυδεύκην καὶ ἄλλους, θεοὺς Καβείρους, ἐπειδὴ εὗρον αὐτοὺς Καβείρους ὀνομαζομένους διὰ τὴν μύησιν. Ὁ δὲ Βόσσιος λέγει, ὅτι Καβείρους ἐνόουν τοὺς ἱερεῖς μόνον τῶν μυςηρίων τούτων, ὡς λέγει καὶ ὁ Παυσανίας· καὶ ὠνομάσθη ὕςερον καὶ ἓν ἔθνος ἀπ' αὐτῶν τῆς Βοιωτίας. Ὠνομάσθησαν δὲ κατά τινας, ἀπὸ τοῦ ῥηθέντος ὄ-

---

(α) Ἡρόδοτ. Θαλ. 37. Στράβ. Ι'. 466. 472. Νόν. Διονυσ. ΙΔ'. 19. Γυράλδ. συντ. Α'. 23. ἐξ Φερεκύδ. παρ. αὐτῷ Seld. Συντ. 4.

ρους τῆς Φρυγίας, ὅπου ἔφερεν ὁ Ἰασίων τὴν τελετὴν ταύτην (α).

Κατὰ Σαγχουνιάθωνα λοιπὸν ἦσαν ὀκτὼ οἱ Κάβειροι, κατὰ Στράβωνα δὲ, τρεῖς Κάβειροι, καὶ τρεῖς Νύμφαι Καβειρίδες ὠνομαζόμεναι. Κατ' ἄλλους δὲ τρεῖς, καὶ κατ' ἄλλους δύο μόνον, ὁ Ζεὺς, καὶ Διόνυσος, ἢ ὁ Οὐρανὸς καὶ ἡ Γῆ κατ' ἄλλους. Ὁ δὲ Μνασέας δέχεται τρεῖς, ὀνομάζων αὐτοὺς, Ἀξίερον, Ἀξιόκερσαν καὶ Ἀξιόκερσον· ὁ Διονυσόδωρος ὅμως προσίθησι καὶ τέταρτον τὸν Κασμῖλον. Καὶ ὁ μὲν Ἀξίερος ἦτον ἡ Δήμητρα, ἡ δὲ Ἀξιόκερσα ἡ Περσεφόνη, ὁ δὲ Ἀξιόκερσος ὁ Πλούτων, καὶ Κασμῖλος ὁ Ἑρμῆς, ὅλοι καταχθόνιοι· ἐπειδὴ Δήμητρα ἦτον ἡ Γῆ· καὶ ὠνόμαζον αὐτοὺς μὲ ἄλλα ὀνόματα μυστηριωδῶς δηλονότι. Ἡ γῆ δέχεται τοὺς νεκροὺς, ὁ δὲ Πλούτων καὶ ἡ Περσεφόνη εἶναι ὁ Ἅδης, ὅπου ἔρχονται οἱ νεκροὶ, ὁδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ Ἑρμοῦ. Οὗτοι τοίνυν ἦσαν οἱ Κάβειροι οἱ φρικτότατοι Θεοὶ, καὶ τὰ μυστήρια τούτων ἑώρταζον πρὸ πάντων εἰς τὴν Σαμοθρᾴκην, τὰ ἀπόῤῥητα καὶ τρομερώτατα, ὅπου ἤρχοντο καὶ ἐμυοῦντο αὐτὰ πρῶτον, ὅσοι ἤθελον νὰ ἐπιχειρισθῶσιν ἔργον κινδυνῶδες, πλοῦν μακρινὸν, ἢ πόλεμον, ἢ ἄλλο τι· ὁμοίως οἱ ἐπίσημοι ἔπεμπον καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν, νὰ μυηθῶσι ταῦτα. Καὶ πρῶτον μὲν ἔπεμπον οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς υἱοὺς αὐτῶν, καὶ διὰ τοῦτο αὐτοὶ ἔλαβον πρῶτον τὰ μυστήρια ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας· ἔπειτα δὲ ἐμιμήθησαν αὐτοὺς καὶ οἱ λοιποὶ (β).

Πρῶτος δὲ ἐμυήθη τὰ μυστήρια ταῦτα ὁ Ἰασίων ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Διὸς, ὡς λέγει ὁ Διόδωρος. Ἡ μὲν τελετὴ ἦτον πρότερον ἐκεῖ, πλὴν ἀπόῤῥητος· ὅθεν ἔμεινε καὶ ὕστερον ἀπόῤῥητος, καὶ μόνον οἱ μεμυημένοι ἐγίνωσκον αὐτήν. Εἶχον δὲ οἱ Σαμοθρᾷκες καὶ γλῶσσαν ἰδίαν καὶ ἀρχαιοτάτην, τὴν ὁποίαν μετεχειρίζοντο εἰς

(α) Σχόλ. Ἀπολλων. Α. 915. Βοιωτικ. Κέ. 6. Βανιερ. Γ'. 120.
(β) Σχολ. Ἀπολλων. αὐτόθι. Bochart. Ιβ'.

τὰς θυσίας καὶ τελετὰς μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων, διὰ νὰ εἶναι ἄγνωστα ταῦτα εἰς τοὺς πολλοὺς, καὶ μυστηριώδη· καὶ ἴσως κατὰ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν ὠνόμαζον τὴν Δήμητραν Ἀξίερον, καὶ τοὺς λοιποὺς Ἀξιόκερσαν καὶ Ἀξιόκερσον. Διδαχθεὶς οὖν τὴν τελετὴν πρῶτον ὁ Ἰασίων, ἐμύησεν αὐτὸς πρῶτος ὕστερον τοὺς ξένους, καὶ κατέστησε καὶ τὴν τελετὴν ἔνδοξον. Πρῶτος δὲ μετὰ τοῦτον ἦλθεν ὁ Κάδμος ἐκεῖ, καὶ μυηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ἔλαβε καὶ τὴν Ἁρμονίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ γυναῖκα (α).

Ἡ δὲ μύησις ἐγίνετο κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον· ἐκάθιζον τὸν μυούμενον ἐπὶ θρόνου· ὅθεν ὠνομάζετο καὶ θρονισμὸς ἡ μύησις αὕτη· ἔβαλλον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέφανον ἐλαίας, ἔδενον καὶ τὴν κοιλίαν αὐτοῦ μὲ ταινίαν πορφυρᾶν. Ἔπειτα ἐχόρευον περὶ αὐτὸν οἱ τελοῦντες, ἤγουν, οἱ μυοῦντες αὐτόν. Ὁ δὲ μυηθεὶς τὰ μυστήρια ταῦτα, ἀπέφευγε πάντα κίνδυνον, ἂν προσήυχετο· ὅθεν λέγει ὁ Ἀριστοφάνης·

„Ἀλλ' εἴτις ὑμῶν ἐν Σαμοθράκῃ τυγχάνει

„Μεμυημένος, νῦν εὔξασθαι καλόν.

Ἔπρεπεν ὅμως νὰ ἔχῃ καὶ τὴν ταινίαν ἐκείνην τὴν πορφυρᾶν· ὡς ὁ Ἀγαμέμνων μεμυημένος ὢν, ἔχων καὶ τὴν ταινίαν, κατέπαυσε μεγάλην ἐπανάστασιν τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Τρωάδα. Ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς μεμυημένος ὢν καὶ αὐτὸς, καὶ ναυαγήσας, ἐσώθη ἐκ τοῦ κινδύνου μεταχειρισθεὶς τὸ κρήδεμνον ὑπὸ τὴν κοιλίαν αὐτοῦ, μὴ ἔχων ταινίαν. Τοιαῦτα σωστικὰ ἦσαν τὰ μυστήρια ταῦτα. Ὅθεν ἦλθον καὶ οἱ Ἀργοναῦται, νὰ μυηθῶσιν αὐτὰ, ὡς λέγει ὁ Ἀπολλώνιος, ἵνα πλεύσωσιν ἀκινδύνως. Διὰ τοῦτο ἄρα ἐσπούδαζον, νὰ μυηθῶσι ταῦτα ὅλοι οἱ μεγαλεπίβουλοι, καὶ ὡς λέγουσιν, ὅλοι οἱ Ἥρωες τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου ἐμυήθησαν, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Φίλιππος ὁ πατὴρ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἦλθε καὶ ἐμυήθη, καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Ὁ δὲ Λούκουλος στρατεύων κα-

(α) Διόδ. Ε΄. Μη΄.

τὰ τοῦ Μιθριδάτου, ἔπεμψε πρότερον τὸν ὑποστρατηγὸν Βοκώνιον εἰς τὴν Νικομήδειαν, νὰ ἀποκόψῃ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ. Ὁ Βοκώνιος ὅμως ἦλθε πρότερον εἰς τὴν Σαμοθράκην, καὶ ἐπανηγύριζε μυούμενος τὰ μυστήρια (α).

Τὰς δὲ ἄλλας ἱεροπραξίας τῆς τελετῆς ταύτης οὐδεὶς τῶν συγγραφέων ἀναφέρει· ἐπειδὴ πρῶτον μὲν ἐγίνοντο μὲ ξένην γλῶσσαν, ὡς εἴρηται, τὴν ὁποίαν νομίζουσί τινες Φοινικικήν. Ἔπειτα δὲ δὲν ἐδέχοντο εἰς τὸν ναὸν οὐδένα, ἐκτὸς τῶν ἱερέων. Ὁ Παυσανίας ὅμως ἐγίνωσκε βεβαίως, πλὴν σιωπᾷ, ζητῶν καὶ συγχώρησιν διὰ τοῦτο· ἐπειδὴ φαίνεται ὅτι ἦτον ἄσεμνος ἡ τελετή· σαφηνίζει δὲ τοῦτο ὁπωσοῦν ὁ Ἡρόδοτος, λέγων, ὅτι τὰ μυστήρια ταῦτα καὶ τὴν τελετὴν ἔφερον οἱ Πελασγοὶ εἰς τὰς Ἀθήνας πρῶτον, καὶ παρ' αὐτῶν ἔμαθον οἱ Ἀθηναῖοι, νὰ ζωγραφίζωσι τὸν Ἑρμῆν τῶν Καβείρων ἔχοντα ὀρθὰ τὰ αἰδοῖα· ὅθεν ἐγίνετο καὶ τὴν νύκτα μυστικῶς ἡ τελετὴ εἰς ἓν ἄντρον τῆς νήσου Ζήρυνθον ὀνομαζόμενον, τὸ ὁποῖον ἦτον ἱερὸν τῶν Καβείρων, ὡς καὶ ἡ νῆσος ὅλη, καὶ ἐλέγετο καὶ ἄστυ τῶν Κορυβάντων· ἐπειδὴ, ὡς εἴρηται, ἐνόμιζον τοὺς αὐτοὺς καὶ Κορύβαντας. Ἐθυσίαζον δὲ σκύλους ἐπικαλούμενοι τὴν Ἑκάτην, ἥτις ἦτον ἡ Περσεφόνη, καὶ τοὺς Κορύβαντας. Φαίνεται ὅμως, ὅτι ἡ μύησις ἦτον, νὰ μάθωσι τὰ μυστηριώδη ἐκεῖνα ὀνόματα. Ἐπειδὴ ὁ Πλούταρχος λέγει, ὅτι μαθόντες τὰ ὀνόματα ταῦτα μετεχειρίζοντο αὐτὰ εἰς τοὺς κινδύνους ὡς ἀλεξίκακα, προσευχόμενοι καὶ λέγοντες αὐτὰ ἡσύχως, ἵνα μὴ τὰ ἀκούσωσιν οἱ ἀμύητοι· οὕτω λέγει καὶ ὁ Φερεκύδης, ὅτι τὰ ὀνόματα ταῦτα ἦσαν μυστικά (β). Ὕστερον δὲ

(α) Πλάτ. ἐν Εὐθυδήμ. Δίων Χρυσόσ. ΙΒ΄. Πρόκλ. ϛ΄. Ιγ΄. Σχόλ. Ἀπολλων. αὐτόθι. Βανιέρ. Γ΄. 118. Πλούταρχ. Λουκούλ. 13.
(β) Παυσαν. Βοιωτικ. αὐτόθι. Ἡρόδοτ. Εὐτέρπ. 51. Ἀττικ. Δ΄. 6. Σουΐδ. Σαμοθράκ. καὶ Ζηρύν. καὶ Στέφαν. Βυζάντ. Νὸν ιγ΄. Ὀβίδ. Ἡμερολ. α΄. Λυκόφρ. 77. καὶ Τζέτζ. Πλούταρχ. πῶς ἄν τις αἴσθοιτο ἑαυτ. προκόπτοντ. ἐπ' ἀρετῇ. 85. παρ. Στράβ. Ι΄. 473.

παρὰ τῶν Αθηναίων ἔμαθον αὐτὰ καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες· ἐκ δὲ τῆς Σαμοθράκης ἐπέρασαν εἰς τὴν Ἴμβρον, καὶ Λῆμνον, καὶ εἰς ἄλλα μέρη, ὥςε λέγει ὁ Παυσανίας, ὅτι καὶ ἡ χώρα τῶν Περγαμηνῶν ἦτον ἱερὰ τῶν Καβείρων. Συνέχεον ὅμως μὲ αὐτοὺς τοὺς Κούρητας, Κορύβαντας, Ἰδαίους Δακτύλους, καὶ Διοσκούρους, ὡς μετ' ὀλίγον ῥηθήσεται.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅμως ἦτον ἡ λατρεία αὐτῶν ἐπισημοτέρα ἐν τῇ Βοιωτίᾳ, ὅπου εἶχον ἱερὸν τῶν Καβείρων ὀνομαζόμενον, καὶ ἄλσος ἱερὸν Δήμητρος τῆς Καβειρίας καὶ τῆς Περσεφόνης, εἴκοσι πέντε ςάδια ἀπέχον τῶν Θηβῶν· ἦτον καὶ πόλις τῶν Καβείρων λεγομένη, καὶ οἱ ἐγκάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης ὠνομάζοντο ὅλοι Κάβειροι, καὶ Καβειραῖοι ἀπὸ τῆς πόλεως· τούτων ἦσαν ἀδελφαὶ αἱ ῥηθεῖσαι Καβειρίδες Νύμφαι. Εἰς ταύτην λοιπὸν τὴν πόλιν ἦτον ὁ ῥηθεὶς Προμηθεύς, ὁ ἐπισημότατος τῶν Καβείρων ἐκείνων, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Αἰτναῖος, καὶ εἰς τούτους ἐλθοῦσα ἡ Δήμητρα ἀφῆκε τὴν λατρείαν καὶ τὰ μυςήρια αὐτῆς, ὡς παρακαταθήκην. Ὅθεν ἐλέγετο δῶρον τῆς Δήμητρος ἡ τελετὴ αὕτη. Ὁ Παυσανίας λέγει ἐνταῦθα οὕτως· „ἥτις δὲ ἦν ἡ παρακαταθήκη, καὶ τὰ εἰς αὐτὴν γενόμενα, οὐκ ἐφαίνετο ὅσιόν μοι γράφειν.“ Κατὰ δὲ τὴν ἐκςρατείαν τῶν Ἐπιγόνων, ὅτε ἐκυριεύθησαν αἱ Θῆβαι, ἐδιώχθησαν ἐκεῖθεν οἱ Καβειραῖοι ὑπὸ τῶν Αργείων, καὶ διεκόπη μερικὸν καιρὸν ἡ τελετή. Ὕςερον δὲ ἡ Πελαργὴ, θυγάτηρ τοῦ Ποτνέως ἑνὸς τῶν Καβείρων, καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς Ἰσθμιάδης, κατέςησαν πάλιν ἐκ νέου τὴν τελετὴν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, καὶ ἔπειτα μετεκόμισαν αὐτὴν εἰς ἄλλο μέρος τῆς Βοιωτίας Αλεξιάρμην καλούμενον, ἔξω τῶν συνόρων τοῦ προτέρου ἱεροῦ· ἐπειδὴ φαίνεται, ὅτι ἡ Πελαργὴ ἤρξατο τὴν μύησιν τῶν μυςηρίων, πρὶν καταβῇ εἰς τὸ πρῶτον ἱερὸν, καὶ ἔξω τῶν συνόρων ἐκείνου· ἢ ἐνόμισαν τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο βεβηλωμένον, καὶ διὰ τὸν πόλεμον, καὶ ἐπειδὴ ἔμεινεν ἔρημον, καὶ εἰσήρχετο ὁ τυχὼν εἰς αὐτό· ταῦτα δὲ τὰ ἱερὰ τῶν Καβείρων

ἦσαν ἄβατα. Μετὰ δὲ ταῦτα ἦλθε καὶ ὁ Τελόνδης, καὶ οἱ ἄλλοι τῶν Καβείρων, ὅσοι ἐσώζοντο, καὶ ἦσαν διεσκορπισμένοι ἐξ αἰτίας τοῦ πολέμου.

Ἡ ὀργὴ δὲ τούτων τῶν Καβείρων Θεῶν ἦτον ἀπαραίτητος, ὡς ἔδειξαν τοῦτο πολλάκις. Ἐπειδὴ ἠθέλησαν καὶ εἰς τὴν Ναύπακτον τινὲς ἰδιῶται, νὰ ἑορτάσωσι τὴν τελετὴν ταύτην, ὡς ἑώρταζον αὐτὴν οἱ Κάβειροι εἰς τὴν Βοιωτίαν, ὅμως ἐτιμωρήθησαν μετ' ὀλίγον. Τινὲς δὲ τῶν ϛρατιωτῶν τοῦ Μαρδονίου εἰσῆλθον εἰς τὸ ἱερὸν τούτων, ἢ διὰ ἁρπαγὴν, ἢ διὰ καταφρόνησιν· ἀλλ' εὐθὺς ἐμάνησαν, καὶ ἔπιπτον εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τῶν κρημνῶν. Ὅτε δὲ κατέσκαψεν ὁ Ἀλέξανδρος τὰς Θήβας, εἰσῆλθον τινὲς μακεδόνες καὶ εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο, ἀλλ' ἐκεραυνώθησαν καὶ οὗτοι. Ὅθεν ἐνομίζετο τὸ ἱερὸν τοῦτο ἁγιώτατον (α).

Ὁμοίως καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἦτον ἄβατον ἱερὸν τῶν Καβείρων, ὅπου εἰσήρχετο μόνον ὁ ἱερεύς. Ὁ Καμβύσης ὅμως εἰσελθὼν καθύβρισε καὶ αὐτὸ, κατακαύσας καὶ τὰ ἀγάλματα τῶν Καβείρων, τὰ ὁποῖα ἦσαν πυγμαῖα, καὶ ὅμοια μὲ τὰ παταϊκὰ τῶν Φοινίκων (β). Ἐπέρασε δὲ καὶ εἰς τὴν Τυῤῥηνίαν καὶ Ῥώμην ἡ λατρεία τῶν Καβείρων, ἔνθα εἶχον τρεῖς βωμοὺς αὐτῶν, εἰς τὸ ἱπποδρόμιον τοῦ Μαξίμου καλούμενον. Ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει καὶ φρούριόν τι τῆς μικρᾶς Αρμενίας τῶν Καβείρων ὀνομαζόμενον, ὅπου ἐνίκησεν ὁ Λούκουλος κατὰ κράτος τὸν Μιθριδάτην, τὸ ὁποῖον μετωνομάσθη ὕϛερον Σεβαϛεία, ἐπὶ Πομπηΐου, καὶ ἐγένετο μητρόπολις τῆς μικρᾶς Ἀρμενίας (γ).

Πολλοὶ συγγραφεῖς καλοῦσιν ἀδιαφόρως, ὡς εἴρηται, τοὺς αὐτοὺς Καβείρους, Κούρητας, Κορύβαντας καὶ Ἰδαίους Δακτύλους· ἄλλοι δὲ πάλιν λέγουσιν,

---

(α) Παυσαν. αὐτόθι —.
(β) Ἡρόδοτ. Θάλ. 37.
(γ) Ἐν Λουκύλ. 14. 15. Γεωγραφ. παλαιᾶ par. L. B. D. M. Τόμ. Α'. 335.

ὅτι δὲν ἦσαν μὲν οἱ αὐτοὶ, ἀλλ' εἶχον τινὰ συγγένειαν πρὸς ἀλλήλους, καὶ ὀλίγον τι διάφορον εἰς μερικὰ μόνον. Ταῦτα δὲ λέγοντες ἐννοοῦσιν ἴσως Καβείρους τοὺς ἱερεῖς τῶν Καβείρων Θεῶν, ὡς καὶ οἱ Κορύβαντες ἦσαν ἱερεῖς τῆς Ῥέας· ἐπειδὴ οἱ ἀρχαῖοι ἱστορικοὶ, οἱ γράφοντες καὶ τὴν γενεαλογίαν τῶν Καβείρων Θεῶν, ὡς ὁ Σαγχουνιάθων, Ἡρόδοτος, Φερεκύδης καὶ Νόννας, δὲν ἀναφέρουσιν ὄνομα Κορυβάντων, καὶ ἄλλων· διότι ἐκεῖνοι ἔλεγον περὶ τῶν Θεῶν, καὶ οὐχὶ περὶ τῶν ἱερέων. Ὅτι δὲ ἀναφέρονται ἄλλαι γεννήσεις καὶ ἐκείνων, ῥηθήσεται εἰς τοὺς οἰκείους τόπους· τοὺς δὲ Καβείρους συνηριθμουν ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι εἰς τὴν τάξιν τῶν μεγάλων Θεῶν. Ὁ Ἡσύχιος λέγει, ὅτι ἦτον τὶς Ἱερεὺς τῶν Καβείρων Κοίης, ἢ Κόης ὀνομαζόμενος, ὅστις ἐκάθηρε τοὺς φονεῖς· τοῦτο δὲ ἐγίνετο, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς τὴν Λῆμνον, ὅπου ἤρχοντο οἱ φονεῖς καὶ ἐκαθαρίζοντο, εἰς τὸ ἱερὸν τῶν Καβείρων· καὶ τινὲς μὲν παράγουσιν αὐτὸν παρὰ τὸ καίω, ὅθεν ἐλέγοντο καὶ Πυρκόοι, καὶ Θυηκόοι οἱ Ἱερεῖς· ἄλλοι δὲ, παρὰ τὸ κοέω ἢ Κόω, τὸ ἐννοῶ, ὅθεν καὶ τὸ Λαοκόων, καὶ Εὐρυκόας, ὁ μεγαλόνους. Οἱ δὲ Λατῖνοι παράγουσιν αὐτὸν παρὰ τὸ κόχεν Ἑβραϊκὸν, τὸ ὁποῖον σημαίνει Ἱερέα· καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον, ἐκεῖθεν παράγεται καὶ τὸ Γερμανικὸν Kochen, τὸ μαγειρεύειν.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Περὶ τοῦ Ἀλαβάνδου, τῶν Κοβάλων καὶ τῆς Μεφίτιδος.

Ὁ μὲν Ἀλάβανδος ἦτον ἐκ τῆς Καρίας, υἱὸς τοῦ Καρὸς ἀφ' οὗ ὠνομάσθη ἡ Καρία, καὶ τῆς Καλλιρόης θυγατρὸς τοῦ Μαιάνδρου, καὶ ἔκτισε τὴν ἀπ' αὐτοῦ ὀνομαζομένην πόλιν Ἀλάβανδα τῆς Καρίας. Ὠνομάσθη δὲ οὕτω, διότι ἐνίκα εἰς τὸ ἱπποδρόμιον. Ἐπειδὴ οἱ

Κάρες ὠνόμαζον ἄλα τὸν ἵππον, καὶ βάνδα τὴν νίκην. Ὅθεν Ἀλάβανδος, τουτέςιν, ἱππόνικος.

Ἐτίμησαν δὲ αὐτὸν οἱ ἐγκάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης, ὡς Θεὸν μέγιςον καὶ πρῶτον, θυσιάζοντες θυσίας μεγαλοπρεπεῖς καὶ ἰδιαιτέρας, ὥςε Στρατόνικός τις, ἀκούων ἀκαταπαύςως ἐπαινούμενον τὸν Θεὸν τοῦτον, καὶ τὸν Ἡρακλέα καταφρονούμενον ὑπὸ τῶν ἐγκατοίκων τῆς πόλεως ταύτης, εἶπεν, ἂν μισῇ ἐμὲ ὁ Ἀλάβανδος, θέλετε ἔχει καὶ ἐσεῖς ἐχθρὸν τὸν Ἡρακλέα (α).

Οἱ δὲ Κόβαλοι ἦσαν Θεοὶ, ἢ Δαίμονες κακοὶ, καὶ βλαβεροὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ συνοπαδοὶ τοῦ Διονύσου, περιφερόμενοι πάντοτε μὲ αὐτὸν, πειράζοντες τοὺς ἀνθρώπους, καὶ κινοῦντες αὐτοὺς εἰς ψεύδει, καὶ ἀπάτας. Ὅθεν ὁ Ἀριςοφάνης λέγει·

— ὡς μόθων εἶ, καὶ φύσει Κόβαλος,
ὅςτις φενακίζεις.

Ἐπειδὴ ἔλεγον καὶ τοὺς ἀπαταιῶνας Κοβάλους. Μόθωνας δὲ τοὺς αἰσχρὰ πράττοντας καὶ ἀτίμους, ἀπό τινος τοιούτου Μόθωνος καλουμένου (β).

Ἡ δὲ Μεφίτις ἦτον πρόξενος τῆς δυσωδίας, καὶ ἀποτρόπαιος αὐτῆς. Καὶ τινὲς μὲν νομίζουσιν, ὅτι αὐτὴ ἦτον ἡ Ἥρα· ἐπειδὴ αἱ δυσωδίαι ἔρχονται διὰ τοῦ ἀέρος, καὶ δι' αὐτοῦ καθαρίζονται πάλιν. Τὸ δὲ ὄνομα αὐτῆς ἦτον Μεσίτις, καὶ ἐτράπη τὸ σ εἰς φ. ἢ κατ' ἄλλους εἶναι Συριακὸν, καὶ σημαίνει δυσωδίαν. Ἐτίμησαν δὲ αὐτὴν οἱ Ρωμαῖοι, κτίσαντες καὶ ναὸν αὐτῆς εἰς τὴν πόλιν Κρημόνα τῆς Ἰταλίας. Ὁμοίως ἐτίμησαν αὐτὴν καὶ οἱ Ἱρπῖνοι, ἔθνος μικρὸν τῆς Ἰταλίας, ἐκ τῶν Σαμνιτῶν καταγόμενον. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ Μεφίτης ἦτον Θεὸς, καὶ οὐχὶ θεὰ, καὶ εἶχεν ἔρωτα μὲ τὴν Λευκοθέαν (γ).

(α) Στέφαν. ἐν Αλαβάνδ. Κικέρ. φύσ. Θ. Γ'. 1197.
(β) Πλοῦτ. 279. καὶ Σχολ.
(γ) Βιργίλ. Αἰν. Ζ'. καὶ Σέρβ. καὶ Κέρδ. παρ' αὐτῷ, καὶ Πρίσκιαν, καὶ Σκαλίγερ. Τάκιτ. ἱςορ. Γ'. 33. Πλίν. Ἱςορ. φυσικ. Β'. 93.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Περὶ τῶν Ποτνίων Θεῶν.

Αἱ Πότνιαι καὶ Ποτνιάδες λεγόμεναι Θεαὶ, ἦσαν ἡ Δήμητρα καὶ Περσεφόνη, ὀνομαζόμεναι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τῆς Βοιωτίας Ποτνίου, ἢ ἀπὸ τῆς πόλεως Ποτνιῶν ὀνομαζομένης, ὅπου εἶχον ἄλσος ἱερὸν, καὶ τὰ ἀγάλματα αὐτῶν· ἑώρταζον καὶ ἑορτὴν οἱ Θηβαῖοι, καὶ μετὰ τὴν τελετὴν, ἄφηναν χοιρίδια μικρὰ εἰς τὰ μέγαρα (*) τῶν Θεῶν λεγόμενα, καὶ τὸν ἐπόμενον χρόνον εὑρίσκοντο τὰ χοιρίδια ταῦτα, κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν, εἰς τὸ ἄλσος τῆς Δωδώνης. Εἰς τοῦτο τὸ ἄλσος τῶν Ποτνιῶν ἦτον φρέαρ, καὶ ὅσοι ἵπποι ἔπινον ἐκ τούτου ἐμαίνοντο. Ἐκ τούτου λέγουσιν, ὅτι ἔπιε καὶ ὁ ἵππος τοῦ Γλαύκου, καὶ μανεὶς κατεσπάραξε τὸν Δεσπότην αὐτοῦ. Ἐκ τούτου πιόντες καὶ οἱ ἵπποι τοῦ Διομήδους τοῦ Θρακὸς ἐμάνησαν, καὶ ἔτρωγον τοὺς ἀνθρώπους. Τινὲς δὲ νομίζουσιν, ὅτι ταύτην τὴν πόλιν τῆς Βοιωτίας, τὴν Ποτνιὰς ὀνομαζομένην, καλεῖ ὁ Ὅμηρος Ὑποθήβας εἰς τὸν κατάλογον (α). Ὁ Παυσανίας ὅμως εὗρε μόνον τὰ ἐρείπια αὐτῆς.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Περὶ τῶν Πραξιδικῶν.

Τινὲς μὲν ἀναφέρουσι μόνον μίαν Πραξιδίκην,

(*) Μέγαρα ὠνόμαζον ἰδίως τὰ κατώγεα οἰκήματα, καὶ ἱερὰ τῆς Δήμητρος καὶ Περσεφόνης· κοινῶς ὅμως ἔλεγον ὅλα τὰ κατώγεα καὶ ὑπερῷα οὕτω.

(α) Βοιωτικ. Η'. Ι. Γυράλδ. Σύνт. Α'. ΚΒ'. Βιργίλ. Γεωργικ. Γ'. 268. καὶ Σέρβ. καὶ Φυλαργυρ. παρ' αὐτῷ. Ὅμηρ. Ἰλ. Β'. 505. καὶ Εὐςάθ.

Θεὰν καὶ προςάτιν τῆς δικαιοσύνης, ὡς μαρτυρεῖ τὸ ὄνομα, καὶ ὅτι αὐτὴ ἔφερεν εἰς τέλος, καὶ ἔκβασιν δικαίαν τῶν τε λεγομένων καὶ πραττομένων· διὰ τοῦτο καὶ τὸ ἄγαλμα αὐτῆς εἶχε μόνον κεφαλήν. Ὅθεν ὁ Μενέλαος ἐπιςρέψας εἰς τὴν Σπάρτην ὀκτὼ χρόνους ὕςερον μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τρωάδος, ἔςησεν ἄγαλμα τῆς Θέτιδος, καὶ τῆς Θεᾶς Πραξιδίκης, ἀντικρὺ εἰς τὴν νῆσον Κραναὴν λεγομένην τῆς Ἐλευθερολακωνίας, καὶ κάτωθεν τοῦ Γυθείου. Τῆς μὲν Θέτιδος, ἐπειδὴ ἔσωσεν αὐτὸν ἐκ τῶν κινδύνων τῆς Θαλάσσης, τῆς δὲ Πραξιδίκης, ἐπειδὴ συνήργησεν εἰς τὴν δικαίαν ἔκβασιν τοῦ ἔργου, οἷον, τοῦ πολέμου. Ἔςησε δὲ αὐτὰ ἀπέναντι τῆς νήσου ταύτης, ἐπειδὴ ὁ Πάρις ἁρπάσας τὴν Ἑλένην, ἦλθε καὶ ἐμίγη αὐτῇ ἐκεῖ πρῶτον· ἔπειτα κτίσας ἱερὸν τῆς Ἀφροδίτης ἀπέναντι τῆς νήσου, ὠνόμασεν αὐτὸ ἱερὸν Ἀφροδίτης τῆς Μιγωνίτιδος, ἀπὸ τῆς μίξεως δηλονότι, καὶ ὠνομάσθη ὕςερον καὶ ὁ περὶ τοῦ ἱεροῦ τόπος Μιγώνιον. Καὶ οὕτως αὐτοὶ μὲν νομίζουσιν ἠθικὴν, καὶ ὀνοματοπεποιημένην τὴν Πραξιδίκην (α).

Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἡ Πραξιδίκη εἶχεν ἀδελφὸν Σωτῆρα ὠνομαζόμενον, ἐξ οὗ ἐγέννησεν ἕνα υἱὸν Κτήσιον καλούμενον, καὶ δύω θυγατέρας, τὴν Ὁμόνοιαν καὶ Ἀρετὴν, αἱ ὁποῖαι ὠνομάσθησαν Πραξίδικαι ἀπὸ τῆς μητρὸς αὐτῶν. Κατ' ἄλλους δὲ, αἱ θυγατέρες τοῦ Ὠγύγου, Ἀλαλκομένεια, Θελξίνεια καὶ Αὐλὶς ἀνέθρεψαν τὴν Ἀθηνᾶν· καὶ ἐπειδὴ ὠνομάζετο ἡ Ἀθηνᾶ Πραξιδίκη, ὠνομάσθησαν καὶ αὐταὶ ἀπ' αὐτῆς Πραξίδικαι.

εἶχον δὲ αἱ Πραξίδικαι ἱερὸν εἰς τὴν Ἁλίαρτον πόλιν τῆς Βοιωτίας, πλησίον τοῦ ὄρους Τιλφουσίου καλουμένου, εἰς τόπον ὕπαιθρον, καὶ ἐκεῖ ὤμνυον τοὺς μεγάλους καὶ ἀπαραβάτους ὅρκους (β).

(α) Φαβωρῖν. ϗ Σουΐδ. ϗ Ἡσύχ. ἐν Πραξιδίκ. Λακτάντ. Κγ'. 2. Ὅμηρ. Ἰλ. Γ'. 445.

(β) Μνασέας, ϗ Διονύσ. παρ' Σουΐδ. αὐτόθ. Meurs. Ἀττικ. Ε. Λεξικ. ἀνώνυμ. ἐν Πραξιδίκ. Παυσαν. Βοιωτικ. Λγ'. 2.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΣΤ'.

Περὶ τῶν Προδομέων, Ζωογόνων, καὶ Ἐπιδοτῶν.

Προδομέους μὲν Θεοὺς ὠνόμαζον ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἐπεκαλοῦντο βοηθοὺς, ὅτε ἔμελλον νὰ κτίσωσί τι κτήριον· ὡς ὁ Ἀλκάθους ἔκτισεν ἑςίαν τούτων εἰς τὰ Μέγαρα, καὶ ἐθυσίασεν, ὅτε ἔμελλε νὰ κτίσῃ τὸ τεῖχος τῶν Μεγάρων.

Ὁμοίως καὶ ὁ Φάλκης υἱὸς τοῦ Τεμένου ἔκτισε ναὸν Ἥρας τῆς Προδομίας, πρὸς τα σύνορα τῆς Σικυῶνος, ὡς προπύλαια δηλονότι, ὅτε ἔμελλε νὰ ςρατεύσῃ εἰς τὴν Σικυῶνα, ἵνα ἔχῃ αὐτὴν ὁδηγὸν τῆς ἐκςρατείας. Εἶχον δὲ καὶ Ζωογόνους Θεοὺς οἱ Ἕλληνες· ἴσως ἐνόμιζον, ὅτι αὐτοὶ μακρύνουσι τὴν ζωὴν, ἢ ζωογονοῦσι τὰ ζῶα· καὶ ἦτον ἱερὰ αὐτῶν τὰ ῥέοντα ὕδατα· οἷον, ἡ ἀεικινησία. Ὁ Ἡσύχιος δὲ λέγει καὶ τὸν Δία Ζωογόνον.

Τοὺς δὲ Ἐπιδότας ἐνόμιζον συνεργοῦντας εἰς τὴν αὔξησιν τῶν παίδων. Ἐπιδότης δὲ ἐπωνομάζετο καὶ ὁ Ζεύς. (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

Περὶ τοῦ Ἀκράτου, τοῦ Ἀκρατοπότου, καὶ Ὀγώα.

Ὁ μὲν Ἄκρατος ἦτον Θεὸς συνοπαδὸς τοῦ Διονύσου, καὶ εὑρέθη μόνον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὰς Ἀ-

(α) Παυσαν. Αττικ. Μβ'. 1. Κορινθ. Ια'. 2.

θήνας, ὡς οἰκοδομημένον εἰς τὸν τοῖχον τοῦ Τεμένους τοῦ Διονύσου.

Ἐτιμᾶτο δὲ καί τις Ἥρως παλαιὸς ὡς Θεὸς, εἰς τὴν Μουνυχίαν τῆς Ἀττικῆς Ἀκρατοπότης καλούμενος, ἐπειδὴ ἔπινε πολὺν ἄκρατον ἴσως, ὡς δηλοῖ τὸ ὄνομα αὐτοῦ (α).

Ὁ δὲ Ὀγώας ἦτον Θεὸς τῆς Καρίας, καὶ ἐτιμᾶτο εἰς τὴν πόλιν Μύλασαν. Ὁ Στράβων ὅμως λέγει αὐτὸν Δία Ὀσογὼν, καὶ οὐχὶ Ὀγώαν. Ἀλλ' ὁ Παυσανίας διηγεῖται, ὅτι ἐξήρχετο ὕδωρ θαλάσσιον εἰς τὸν ναὸν, ὅστις ἀπέχει ὀγδοήκοντα ςάδια ἀπὸ τῆς θαλάσσης. Ἔπειτα λέγει, ὅτι φαίνεται καὶ εἰς ἄλλα ἱερὰ τοῦ Ποσειδῶνος ἡ θάλασσα ἐρχομένη ὑπὸ τὴν γῆν, ὡς εἰς τὴν Μαντίνειαν, καὶ εἰς τὴν ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν· καὶ κατὰ τοῦτο τὸ θαῦμα ἦτον ὁ Ποσειδῶν ὁ Θεὸς ἐκεῖνος, ὁ Ὀγώας. Ταῦτα τὰ θαύματα διηγοῦντο οἱ Ἱερεῖς εἰς τὸν ἁπλούςατον λαόν.

Εἶχον δὲ οἱ Κάρες καὶ ἄλλον ναὸν Διὸς τοῦ Λαβρανδηνοῦ εἰς τὴν κώμην Λάβρανδα, ὅπου ἦτον καὶ ξόανον ἀρχαιότατον τοῦ Διὸς Στρατίου ἐπονομαζομένου· ἀπὸ δὲ τῆς κώμης ταύτης μέχρι τῶν Μυλάσων ἦτον ἑξήκοντα ςαδίων ὁδὸς ἐςρωμένη, καὶ ἱερὰ καλουμένη, ἐπειδὴ ἐκεῖθεν ἐγίνετο ἡ πομπὴ τῆς τελετῆς (β). Εἶχον δὲ καὶ ἄλλον ναὸν Διὸς τοῦ Καρίου, κοινὸν ὅλων τῶν Καρῶν.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

Περὶ τοῦ Ταραξίππου.

Πρὸς τὴν μίαν πλευρὰν τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ἱπποδρόμου, καὶ κατὰ τὴν διέξοδον, ἦτον σχῆμα βωμοῦ περι-

---

(α) Παυσαν. Ἀττικ. Γ'. Β'. 4. Ἀθήν. β'. γ'.
(β) Ἀρκαδικ. Ι'. 2—4. Στράβ. ΙΔ'. 659.

φερὲς, Ταράξιππος ὀνομαζόμενον, καὶ δεῖμα τῶν ἵππων. Ἐπειδὴ, ὅτε ἠγωνίζοντο οἱ ἀθληταὶ, ἐταράττοντο οἱ ἵπποι παρατρέχοντες ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἄνευ τινὸς αἰτίας φανερᾶς, καὶ συνέτριβον τὰ ἅρματα· πολλάκις ἐτιτρώσκοντο καὶ οἱ ἡνίοχοι. Ὅθεν ἐθυσίαζον εἰς τὸν Ταράξιππον, ὡς εἰς Θεὸν, καὶ ἐπικαλούμενοι αὐτὸν ηὔχοντο, νὰ εἶναι ἵλεως εἰς αὐτούς.

Τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι ἦτον τις Ὠλένιος ὀνομαζόμενος, αὐτόχθων καὶ ἔμπειρος τῆς ἱππικῆς· καὶ τούτου ὁ τάφος ἦτον ἐκεῖνος ὁ βωμὸς, ὁ Ταράξιππος λεγόμενος. Ἀπὸ τούτου τοῦ Ὠλενίου ὠνομάσθη καὶ ἡ Ὠλενία πέτρα τῆς Ἤλιδος, ὅρος τι πετρῶδες πρὸς τὰ σύνορα τῶν Ἠλείων καὶ Δυμαίων.

Ἄλλοι δὲ, ὅτι ὁ Δαμέων υἱὸς τοῦ Φλιοῦντος ἐςράτευσε μὲ τὸν Ἡρακλέα εἰς τὴν Ἤλιδα, κατὰ τοῦ Αὐγείου, καὶ ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Κτεάτου υἱοῦ τοῦ Ἄκτορος αὐτός τε καὶ ὁ ἵππος αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐκεῖ μὲ τὸν ἵππον εἰς μνημεῖον κοινόν· καὶ τούτων ὁ τάφος ἦτον ὁ Ταράξιππος.

Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Πέλοψ ἔκτισεν ἐκεῖ ἠρῷον κενὸν τοῦ Μυρτίλου ἡνιόχου τοῦ Οἰνομάου, διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ Ἑρμοῦ, ὡς ῥηθήσεται, καὶ ὠνόμασεν αὐτὸ Ταράξιππον· ἐπειδὴ διὰ τῆς τέχνης τοῦ Μυρτίλου ἐταράχθησαν οἱ ἵπποι τοῦ Οἰνομάου, καὶ ἐνίκησεν ὁ Πέλοψ. Κατά τινας δ' ἄλλους, αὐτὸς ὁ Οἰνόμαος ἦτον ὁ Ταράξιππος.

Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Πέλοψ ἔλαβέ τι μαγικὸν παρὰ τοῦ Ἀμφίονος τοῦ Θηβαίου, καὶ ἔθαψεν αὐτὸ ἐκεῖ, καὶ ἐκ τούτου ἐταράχθησαν οἱ ἵπποι τοῦ Οἰνομάου· ἐταράττοντο ὕςερον καὶ πάντες οἱ ἵπποι, ὅσοι διέβαινον ἐκεῖθεν.

Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Ἀλκάθους υἱὸς τοῦ Πορθάονος ἀγωνισάμενος διὰ τὴν Ἱπποδάμειαν, ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Οἰνομάου, καὶ ἐτάφη ἐκεῖ· καὶ ἐπειδὴ ἐδυςύχησεν ἐκεῖνος εἰς τὸν ἀγῶνα, ἐγένετο Δαίμων βάσκανος ὕςερον εἰς τοὺς ἀθλητὰς τοῦ Ἱπποδρόμου, καὶ ἐτάραττε

τοὺς ἵππους αὐτῶν. Ὁ δὲ Παυσανίας νομίζει, ὅτι ὁ βωμὸς ἐκεῖνος. ἦτον τοῦ Ποσειδῶνος τοῦ Ἱππίου ἐπονομαζομένου.

Ἦτον ὅμως καὶ εἰς ἄλλα ἱπποδρόμια τοιοῦτοι Ταράξιπποι, ὅπου ἐτάραττον ὁμοίως τοὺς ἵππους τῶν ἀθλητῶν. Καὶ εἰς μὲν τὸν Ἰσθμιακὸν ἀγῶνα ἦτον Ταραξιππος ὁ Γλαῦκος υἱὸς τοῦ Σισύφου, ὅςτις ἐφονεύθη ἐκεῖ ὑπὸ τῶν ἵππων αὐτοῦ ἀγωνιζόμενος, ὅτε ἑώρταζεν ὁ Ἄκαςος ἀγῶνα εἰς τιμὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἐγένετο ὕςερον Ταράξιππος.

Ὡσαύτως ἦτον Ταράξιππος καὶ εἰς τὸν Νεμεακὸν ἀγῶνα· πλὴν ἐκεῖ δὲν ἀναφέρεται οὐδεὶς τῶν Ἡρώων βάσκανος, ἀλλὰ φυσική τις, πραγματική, καὶ ὁρωμένη αἰτία. Ἐπειδὴ ἦσαν τινὲς πέτραι ὑψηλαὶ, κατὰ τὴν καμπὴν τοῦ ςαδίου, ἔχουσαι χρῶμα ἐρυθροῦν, καὶ ἡ ἀντανάκλασις τούτων ἔπιπτεν ὡς πῦρ εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἵππων.

Τοιοῦτος Ταράξιππος ἦτον καὶ εἰς τὸν Πυθιακὸν ἀγῶνα, ὅπου δὲν ἐφαίνετο οὐδεμία αἰτία φανερὰ, οὔτε Ἥρωος βασκάνου, οὔτε πραγματικὴ, ὡς εἰς τὸν Νεμεακόν· ἐπειδὴ τὸ ςάδιον τοῦτο ἦτον ὁμαλὸν καὶ ἄδενδρον· ὅμως τῶν Ἠλείων ὁ Ταράξιππος ἦτον ὁ τρομερώτατος πάντων εἰς τοὺς ἵππους (α).

Ταῦτα δὲ καὶ ἄλλα τοιαῦτα θαύματα, δὲν πρέπει νὰ φαίνωνται παράδοξα, καὶ ἄπορα. Ἐπειδὴ ἡ αἰτία προῆλθεν ἐκ τῆς δυςυχίας τοῦ Οἰνομάου, διὰ τῆς σκευωρείας τοῦ Μυρτίλου, νὰ ὀνομασθῇ Ταράξιππος ὁ τόπος ἐκεῖνος, ὅπου ἐταράχθησαν οἱ ἵπποι τοῦ Οἰνομάου. Ὕςερον δὲ ἔκτισαν βωμὸν τοῦ Ἱππίου Ποσειδῶνος, πλησίον τοῦ Ἱπποδρομίου, καὶ προσηύχοντο, διὰ νὰ μὴ ταράττωνται οἱ ἵπποι· καὶ ἂν συνέβαινέ ποτε τοιοῦτον, ὡς συμβαίνει πολλάκις ἐξ ἀγνώςων αἰτιῶν, ὁ Ταράξιππος ἦτον ἡ αἰτία. Ἴσως καὶ ἡ δεισι-

(α) Παυσαν. Ἠλιακ. Ὑςέρ. Κ. 8. 9. Φωκικ. Λζ'. 4.

δαιμονία κατεσκεύασεν, ἢ τὸν βωμὸν τοιοῦτον, ἢ ἄλλοτι εἰς τὸν βωμὸν ἀφανὲς, καὶ ἀπερίεργον εἰς τοὺς πολλούς· ἢ ἂν ἦτον καὶ φανερὸν, καὶ γνωςὸν, ποῖος ἐτόλμα νὰ εἰπῇ τι· ὅθεν ὅτε συνέβαινον καὶ εἰς τὰ ἄλλα Ἱπποδρόμια τοιαῦτα, ἔπλαττον καὶ ἐκεῖ Ταραξίππους· καὶ εἰς μὲν τὸν Ἰσθμὸν εἶχον αἰτίαν, νὰ κατασκευάσωσι τὸν Γλαῦκον Ταράξιππον, καὶ εἰς τὸν ἄλλον τὰς πέτρας· εἰς τὸν Πυθιακὸν ὅμως, μὴ ἔχοντες αἰτίαν ἄλλην, εἶπον τοῦτο μόνον, ὅτι εἶναι καὶ ἐκεῖ Ταράξιππος· οἷον, ταράττονται ἐνίοτε καὶ ἐκεῖ οἱ ἵπποι.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

Περὶ τοῦ Ἀλάςορος.

Ἀλάςορα ἐνόμιζον δαίμονά τινα τιμωρητικὸν, καὶ ἐκδικητικὸν, ὅςτις κατεδίωκεν ἀσπόνδως τοὺς φονεῖς, καὶ ἄλλους τοιούτους κακούργους, ζητῶν ἐκδίκησιν τῆς κακουργείας· καὶ δὲν ἔδιδεν ἡσυχίαν εἰς αὐτοὺς, ἕως οὗ ἐλάμβανε τὴν ἀνήκουσαν ἐκδίκησιν· ὠνόμαζον δὲ καὶ τὸν Δία Ἀλάςορα, οἷον, ἐκδικητικὸν, καὶ τὰς Ἐριννύας, καὶ ἄλλους τοιούτους ἐκδικητικοὺς δαίμονας. Ὅθεν ὁ Κικέρων διωκόμενος ἐπὶ θανάτῳ, καὶ ἀπελπισθεὶς τῆς σωτηρίας, μαθὼν ὅτι ἐφόνευσαν καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Κόϊντον, ἀπεφάσισε, νὰ ἐμβῇ κρυφίως εἰς τὸν οἶκον τοῦ Καίσαρος, καὶ νὰ σφαγῇ εἰς τὴν Ἑςίαν, ὡς λέγει ὁ Πλούταρχος· καὶ σφάξας ἑαυτὸν ἐπὶ τῆς Ἑςίας ἀλάςορα προσβαλεῖν· τοῦτ' ἔςιν, ζητῶν ἐκδίκησιν· νὰ ἐκδικήσῃ δηλονότι ὁ Καῖσαρ τὸν θάνατον αὐτοῦ ὕςερον. Ἐλέγοντο δὲ ἀλάςορες καὶ αὐτοὶ οἱ κακοῦργοι, καὶ παλαμναῖοι, ὡς ὁ Σοφοκλῆς λέγει τὸν Νεμεαῖον λέοντα, βουκόλων ἀλάςορα (α).

(α) Ἐν Βίῳ Κικέρ. 47. Τραχιν. 1093.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Περὶ τοῦ Ανίου, Καμηλῶν, Τυρίμνου, Κάϐρου, καὶ Καϐείρου.

Ο μὲν Ἄνιος ἦτον Θεὸς τῶν Ἠλείων. Τινὲς ὅμως λέγουσιν αὐτὸν Ἄλιον, καὶ ὅτι αὐτὸς ἔκτισε τὴν πόλιν αὐτῶν Ἄλιν πρότερον ἀπ' αὐτοῦ ὀνομαζομένην, καὶ ὕϛερον ἐτράπη τὸ α, καὶ ἐγένετο Ἦλις (α).

Αἱ δὲ Καμῆλαι ἦσαν τινὲς Θεαὶ συνεργοῦσαι, νὰ ὑπανδρεύωνται αἱ γυναῖκες· ὅθεν ἐλάτρευον αὐτὰς αἱ γυναῖκες μόνον, ὅσαι ἐπεθύμουν ὑπανδρείαν· καὶ τὸ ὄνομα ἐξέπεσεν ἐκ τοῦ γαμηλίας. Φαίνεται ὅμως, ὅτι ἐλάτρευον αὐτὰς εἰς τὴν Ῥώμην μόνον, καὶ ἴσως ἦσαν ὅλαι αἱ Θεαὶ, αἱ ἔχουσαι τὴν ἐπιϛασίαν ταύτην· ὡς ἡ Ἥρα, Ἀφροδίτη, καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν Ῥωμαίων (β).

Ὁ δὲ Τύριμνος ἦτον Θεὸς τῶν Θυατείρων τῆς Λυδίας, ὅπου εἶχον τὸν ναὸν αὐτοῦ πρὸ τῆς πόλεως, ὡς φύλακα αὐτῆς· ἑώρταζον καὶ Ἀγῶνας εἰς τιμὴν αὐτοῦ· τοῦτο μόνον εὑρίσκεται καὶ περὶ τούτου (γ).

Ὁ δὲ Κάϐρος ἦτον Θεὸς τῆς πόλεως Φασιλήτιδος ἐν τῇ Παμφυλίᾳ, ὅπου ἐθυσίαζον εἰς αὐτὸν μικροὺς ἰχθύας ἁλατισμένους, καὶ ταριχευτούς· ὅθεν προέκυψε καὶ παροιμία, Θυσία Φασιλητῶν, ἐπὶ τῶν οὐτιδανῶν πραγμάτων λεγομένη. Κατ' ἄλλους δὲ, εἰς νῆσον τινὰ ἐλατρεύετο οὕτως ὀνομαζομένην· αὐτὸς δὲ ὠνομάζετο καὶ Κάλαϐρος.

Ὁ δὲ Κάϐειρος ἦτον Θεὸς τῶν Μακεδόνων λατρευόμενος ὡς Προϛάτης τῆς Μακεδονίας (δ).

(α) Βόσσ. Θεολ. Α'. Ιγ'.
(β) Φῆσ. Γ'. 1144. Βόσσ. Ἐτυμολογικ. ἐν Camel.
(γ) Λεξικ. Ἀνώνυμ. ἐν Τυριμν.
(δ) Ἐράσμ. Adagior. chil. 86 Λακτάντ. Α'. Ιϛ'. 8. Σουΐδ. ἐν Καλάβρ.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ Λ΄.

Περὶ τοῦ Δριμάκου.

Ὁ Δρίμακος ἦτον δοῦλος εἰς τὴν Χίον· ἔπειτα φυγὼν εἰς τὰ ὄρη, καὶ συνάξας πλῆθος δούλων, ἐγένετο λῃςὴς ἀκαταμάχητος, καὶ κατετάραξε τοὺς Χίους, ὥςε ἔλαβε καὶ ὅλους τοὺς δούλους αὐτῶν. Δοκιμάσαντες δὲ, νὰ τὸν ἐξολοθρεύσωσι διὰ τῶν ὅπλων, καὶ μὴ δυνηθέντες, ἠναγκάσθησαν νὰ πληρώνωσι φόρον εἰς αὐτὸν, ἐπὶ συμφωνίᾳ ὅμως, νὰ μὴ δέχηται πλέον τοὺς δούλους αὐτῶν. Ὅθεν ἔπειτα ἐδέχετο μόνον τοὺς δι' εὐλόγους αἰτίας φεύγοντας, καὶ ἐφύλαττεν αὐςηρὰν εὐταξίαν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων αὐτοῦ. Τέλος δὲ ἐκήρυξαν οἱ Χῖοι, ὅτι δίδωσι μεγάλην τινὰ ποσότητα χρημάτων, ἂν κομίσῃ τις τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ εἰς τὴν Χίον. Τοῦτο δὲ ἀκούσας ἐκεῖνος γέρων τότε ὢν, λέγει πρός τινα ἠγαπημένον αὐτοῦ νέον· ἐγὼ ἔζησα ἱκανῶς, τὸ δὲ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς μου εἶναι βραχύ· ὅθεν κόψον τὴν κεφαλήν μου, ἵνα λάβῃς σὺ τὸν μισθὸν ἐκεῖνον, νὰ ζήσῃς εὐτυχῶς εἰς τὸ ἑξῆς. Ὁ δὲ νέος πρῶτον μὲν ἠναντιώθη, ἔπειτα δὲ, ἐνοχλούμενος, καὶ ἀναγκαζόμενος συνεχῶς ὑπ' αὐτοῦ, ἔκοψε τὴν κεφαλὴν, ἐκόμισεν αὐτὴν εἰς τὴν Χίον, καὶ ἔλαβε τὸν ὑποσχεθέντα μισθόν. Μαθόντες δὲ οἱ Χῖοι τὴν γενναιότητα τοῦ Δριμάκου, ὠνόμασαν αὐτὸν Ἥρωα εἰρηνοποιὸν· κτίσαντες καὶ ναὸν εἰς τιμὴν αὐτοῦ, τὸν ἐτίμησαν ὡς Θεόν. Οἱ δὲ κλέπται ἐνόμιζον αὐτὸν ὡς οἰκεῖον ὑπερασπιςὴν, ἀφιέρωναν καὶ τὸ δέκατον τῶν κλεπτομένων πραγμάτων εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ. Δὲν ἐφάνη ὅμως καὶ αὐτὸς ἀχάριςος πρὸς τοὺς Χίους διὰ τὴν τοσαύτην τιμήν· ἀλλ' ὅτε ἐβουλεύοντό τι κακὸν οἱ δοῦλοι κατὰ τῶν κυρίων, ἤρχετο, καὶ τὸ προέλεγεν εἰς τὸν ὕπνον αὐτῶν (α).

(α) Ἀθήναιος. ϛ΄. Ιη΄. 265.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΛΑ'.

Περὶ τῆς Κότυος, καὶ Κοτυττοῦς.

Ἡ δὲ Κοτυττὼ ἦτον Θεὰ τῆς Θράκης λατρευομένη μυςικῶς, μετὰ μεγάλης ἀσωτίας καὶ ἀναισχυντίας, καὶ μετὰ πολλῆς προσοχῆς, ἵνα μὴ φανερωθῶσιν εἰς τὸ κοινὸν τὰ μυςήρια αὐτῆς. Ἐκ δὲ τῆς Θράκης ἐπέρασεν ἡ λατρεία αὐτῆς εἰς τὴν Φρυγίαν, καὶ τέλος εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ μάλιςα εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου ἑώρταζον καὶ τὴν ἑορτὴν Κοττύτια, καὶ Κοττυτὶν λεγομένην, καὶ τὰ μυςήρια αὐτῆς, ὡς καὶ εἰς τὴν Θράκην, διὰ τῆς αὐτῆς παρατάξεως καὶ ἀναισχυντίας. Ἐμυήθη ὅμως ὁ Ἀλκιβιάδης τὰ μυςήρια ταῦτα· ὅθεν ὁ Εὔπολις, ὁ κωμικὸς ποιητὴς ἔγραψε κωμῳδίαν ςηλιτεύων ταῦτα, καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην, καὶ διὰ τοῦτο ἐξωρίσθη ἐκ τῶν Ἀθηνῶν, καὶ τέλος ἐφονεύθη, κατά τινας, συνεργείᾳ τοῦ Ἀλκιβιάδου (*).

Ἐκεῖθεν δὲ ἐπέρασεν ἡ λατρεία αὕτη εἰς τὴν Κόρινθον, ὅπου ὠνομάζετο ἡ Θεὰ Κότυς· ἀπ' αὐτῆς δὲ ὠνόμαζον παροιμιωδῶς Κότυος θιασώτας, τοὺς αἰσχρῶς βιοῦντας, ὡς λέγει ὁ Συνέσιος. Ἀλλ' οἱ μὲν ἐπὶ τῶν οἰκημάτων ἄντικρυς οὗτοι· καίτοι νικᾷν νομίζουσιν, ὡς ταύτῃ μάλιςα τὸ θῆλυ τοῦ γένους ἐκμιμησόμενοι· ὅς τις δὲ λάθρα μὲν ἐςι πονηρὸς, δημοσίᾳ δὲ κἂν ἐξομόσαιτο, καὶ οὐδὲν ἄλλο παρέχεται γνώρισμα τοῦ θιασώτης εἶναι τῆς Κότυος. Τοιαῦτα ἄρα ἦσαν τὰ μυςήρια τῆς Θεᾶς ταύτης· καὶ τοὺς μυουμένους ταῦτα ὠνόμαζον Κλεισθένεις καὶ Τιμάρχους, ἀπὸ τοῦ Κλεισθέ-

(*) Τοῦτο ὅμως ἀμφιβάλλεται· Ἐπειδὴ, κατ' ἄλλους, ναυαγήσας ἐπνίγη κατὰ τὸν Ἑλλήσποντον, ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ· ἡ δὲ κωμῳδία αὕτη ὠνομάζετο Βάπται· Ἐπειδὴ οὕτως ὠνόμαζον τοὺς Ἱερεῖς τῆς Θεᾶς ταύτης.

νους καὶ Τιμάρχου, τοῦ κατηγορηθέντος ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἀτιμασθέντος ὑπὸ τοῦ Αἰσχίνου, ὡς φαίνεται ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου λόγῳ.

Ἦτον ὅμως καί τις βασιλεὺς τῶν Θρακῶν Κότυς ὀνομαζόμενος, ἀσελγὴς παντάπασι καὶ ἡδυπαθὴς, ὡς ἤθελε, νὰ λάβῃ γυναῖκα καὶ τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, παρασκευάζων τὸν γάμον εἰς δάσος ἀφανὲς καὶ κρύφιον, ἐν ᾧ εἶχε γυναῖκα καὶ τέκνα. Ζηλοτυπήσας δὲ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, κατέκοψεν αὐτὴν ἀπὸ τῶν αἰδοίων ἀρξάμενος· ὅ ἐστιν, ἔσχισεν αὐτὴν εἰς δύο μέρη. Καὶ ἴσως ἐκ τούτου προῆλθεν ἡ λατρεία τῆς Θεᾶς Κ[illegible]υος, καὶ ἡ παροιμία. Τινὲς ὅμως ἐνόμισαν, ὅτι ἡ Θεὰ αὕτη ἦτον ἡ Περσεφόνη, ἢ ἡ Ἀφροδίτη, καὶ τὸ ὄνομα ἦτον ἐπίθετον αὐτῆς· ἀπίθανον δὲ τοῦτο κατὰ πάντα· ἐλάτρευον καὶ οἱ Χῖοι τὴν Κότυν, ὡς καὶ οἱ ῥηθέντες ἄλλοι (α).

(α) Dac. ad non. epod. XVII. 56. ϗ Baxter. αὐτόθι. Ποττ[illegible] Ἀρχαιολ. Α΄. 409. Σουΐδ. ἐν Κοτυς. Συνέσ. φαλάκρ. [illegible] Ἀθήν. ΙΒ΄. η΄. 531. Ιουβενάλ. Σατ. Β΄. 91. ϗ ἄλλοι π[illegible] σχύλ. παρ. Στράβ. Ι΄. 470. Γυράλδ. συντ. ϛ΄. 206. Βαυιερ[illegible]

ΒΙΈΒΛΟΣ Ζ΄.

ἢ

ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ΄.

Περὶ τῶν Συμβολικῶν Θεῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ τῆς Αληθείας, Ἀπάτης, Αναιδείας καὶ Ὁρμῆς.

Ἡ μὲν Αλήθεια ἐνομίζετο, ἢ μᾶλλον ἐπλάττετο Θυγάτηρ τοῦ Καιροῦ, καὶ εἶχε τὸ Ἱερὸν αὐτῆς εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ὕπνου, ἀπέναντι τοῦ Ἱεροῦ τῆς Ἀπάτης· ἦτον καὶ Προςάτις τῶν ἀληθῶν ὀνείρων. Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν γυμνὴν, καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἡλίου εἰς τὸ ςῆθος ἔχουσαν. Ταῦτα δὲ, σύμβολα τῆς ἀληθείας προφανῆ. Πλάττεται γὰρ Θυγάτηρ τοῦ Καιροῦ, διότι ὁ καιρὸς γεννᾷ, τουτέςιν, εὑρίσκει τὴν ἀλήθειαν.

Ἡ δὲ Ἀπάτη ἐπλάσθη, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, Θυγάτηρ τῆς Νυκτὸς, καὶ εἶχε τὸν ναὸν αὐτῆς ἀπέναντι τοῦ ναοῦ τῆς Ἀληθείας· ἐπειδὴ ἦτον Προςάτις τῶν ἀπατηλῶν, καὶ ψευδῶν ὀνείρων, καὶ ὑποκείμενον ἐναντίον τῆς ἀληθείας.

Ἡ δὲ Ἀναίδεια εἶχε ναὸν εἰς τὰς Ἀθήνας, τιμωμένη ὡς Θεά.

Καὶ ἡ ῾Ορμὴ εἶχεν ὁμοίως βωμὸν εἰς τὰς Αθήνας λατρευομένη ὡς Θεά (α).

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ τῆς ῎Ατης, ᾿Ανάγκης, ᾿Αδδηφαγίας, Προφάσεως, Μεταμελείας, καὶ ᾿Εκκεχειρίας.

῾Η μὲν ῎Ατη ἦτον θυγάτηρ τῆς ῎Εριδος, ἢ τοῦ Διὸς, καὶ Θεὰ βλαβερὰ καὶ ζημιώδης, ὥςε πρῶτον ἔβλαψε τὸν πατέρα αὐτῆς Δία, συνεργήσασα, νὰ γεννηθῇ πρότερον τοῦ ῾Ηρακλέους ὁ Εὐρυσθεύς. ῞Οθεν ἀγανακτήσας ὁ Ζεὺς, καὶ λαβὼν αὐτὴν ἀπὸ τῆς κόμης, τὴν ἔῤῥιψεν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ, ὀμόσας καὶ ὅρκον φρικτὸν, ἵνα μὴ δεχθῇ πλέον αὐτὴν εἰς τὸν Οὐρανόν. ῎Εμεινα λοιπὸν εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐγένετο μάςιξ τῶν ἀνθρώπων ἀθεράπευτος, τρέχουσα πανταχοῦ, καὶ βλάπτουσα αὐτοὺς ἀκαταπαύςως. ῏Ητον δὲ καὶ τόσον ταχύπους, ὥςε ἐν ῥοπῇ ὀφθαλμοῦ περιήρχετο τὴν οἰκουμένην (β).

῾Η δὲ ᾿Ανάγκη ἐνομίζετο Θεὰ παντοδύναμος, ὥςε καὶ αὐτοὶ οἱ Θεοὶ ἦσαν ὑποκείμενοι εἰς τὴν ἀπόλυτον, καὶ ἀκράτητον δύναμιν αὐτῆς. Εἶχε δὲ βωμὸν κοινὸν μὲ τὴν Βίαν εἰς τὴν Κόρινθον ἄβατον. ᾿Ελάτρευον ἄρα καὶ αὐτὴν, ἵνα μὴ ἀναγκασθῶσι ποτὲ εἰς πράξεις ἀκουσίας (γ).

῾Η δὲ ᾿Αδδηφαγία ἐλατρεύετο ὡς ῎Εφορος τῆς πο-

(α) Νατάλ. Γ΄. Ιδ΄. ϗ Λουκιαν. παρ᾽ αὐτῷ. ῾Ησίοδ. Θ΄. 224. Θεόφρας. παρ. Γυράλδ. Συντ. Α΄. 37. Σουΐδ. Τόμ. Β΄. 179. Παυσαν. ᾿Αττικ. Ιϛ΄.

(β) ῾Ησίοδ. Θ. 230. ῞Ομηρ. ᾿Ιλ. Τ. 9—126. ϗ Θ. 237. Σουΐδ. ϗ Φαβωρῖν ἐν λέξ. ϗ Γυράλδ. Συντα. Α΄. 60.

(γ) Παυσαν. Κορινθ. Δ΄. Σπάγχ. ἐν Καλλιμάχ. εἰς Δῆλ. 122. ϗ Πλάτ. ϗ Εὐριπίδ. παρ᾽ αὐτῷ.

λυφαγίας, καί εἶχεν Ἱερὸν εἰς τὴν Σικελίαν, καὶ τὸ ἄγαλμα τῆς Δήμητρος ἐν αὐτῷ, τῆς Σιτοῦς ἐπονομαζομένης. Ἴσως ἐτίμησεν αὐτὴν Ἀδδηφάγος τις, ἐπειδὴ ἀναφέρει πολλοὺς τοιούτους ὁ Αἰλιανὸς· ὡς τὸν Αἰτύερσαν τὸν Φρύγα, Κάμβητα τὸν Λυδὸν, Θῦον τὸν Παφλαγόνα, καὶ Χαρίλαν τινὰ, καὶ Κλεώνυμον, καὶ Πείσανδρον, καὶ Χάριππον, Μιθριδάτην τὸν Ποντικὸν, Καλαμόδρυν τινὰ Κυζικηνὸν, Τιμοκρέοντα τὸν Ῥόδιον τὸν Ἀθλητὴν καὶ Ποιητὴν, Καντίβαριν τὸν Πέρσην, Ἐρυσίχθονα τὸν υἱὸν τοῦ Μυρμιδόνος, καί τινα Αγλαΐδα θυγατέρα τοῦ Μεγακλέους, ἥτις ἔτρωγε δώδεκα μνῶν κρέας, καὶ ἄρτον τεσσάρων χοινίκων, ἔπινε καὶ οἶνον ἀνάλογον. Τοιοῦτος δὲ Ἀδδηφάγος ἦτον καὶ ὁ Ἡρακλῆς. Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν μεγάλην γαςέρα ἔχουσαν, καὶ μὲ τὴν χεῖρα φαγητὰ εἰς τὸ ςόμα προσφέρουσαν, τὴν δ' ἄλλην, ἵνα λάβῃ ϗ ἄλλα ἐκτείνουσαν. Πλησίον δ' αὐτῆς ἵςαται ἡ Σῦς, τὸ σύμβολον αὐτῆς, ἢ ἀδδηφάγου τι θηρίον, καὶ σφίγγει τὴν κοιλίαν αὐτοῦ μεταξὺ δύο δένδρων (α).

Ἡ δὲ Πρόφασις καὶ Μεταμέλεια ἦσαν θυγατέρες τοῦ Ἐπιμηθέως, καὶ ἀλληγοροῦνται εἰς τοὺς βραδύνους, καὶ μὴ ὀξέως προβλέποντας τὰ πράγματα, καὶ τὰ ἀποβησόμενα ἐξ αὐτῶν, ἀλλὰ προφασιζόμενοι παρατείνουσι τὸν καιρὸν, ἢ ἀποφατίζουσιν ἀπερισκέπτως, καὶ ἔπειτα φέρει αὐτοὺς εἰς μεταμέλειαν ἡ κακὴ ἔκβασις, ὡς τὸν Ἐπιμηθέα, τὸν πατέρα τῶν παρθένων τούτων. Ὅθεν λέγει ὁ Πίνδαρος.

Ὃς οὐ τὰν Ἐπιμαθέος
Ἄγων ὀψινόου θυγατέρα Πρόφασιν Βαττιδᾶν
Ἀφίκετο δόμους Θεμισκρεόντων·

[illegible], δὲν ἔφερε λόγους καὶ προφάσεις, ἀλλὰ νίκην. Ἐπειδὴ οἱ νικώμενοι ἔχουσι συνήθως τὴν πρόφασιν ἀνὰ στόμα (β).

(α) Ποικ. Ἱστορ. Α'. Κϛ'. Κζ'.
(β) Πυθ. Ε'. 36. ϗ σχόλ.

Ἡ δὲ Ἐκκεχειρία ἦτον Θεὰ Προςάτις τῆς εἰρήνης καὶ ἀνακωχῆς. Οὐδὲν ἄλλο δὲ εὑρίσκεται, εἰμὴ, ὡς λέγει ὁ Παυσανίας, τὸ ἄγαλμα αὐτῆς ἔςεφε τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἰφίτου εἰς τὴν Ὀλυμπίαν. Δὲν λέγει ὅμως τὶ αἰνίττεται τοῦτο· λέγει δὲ προλαβὼν, ὅτι ὁ Ἴφιτος ἀποκατέςησε τοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνας, καὶ κατέπαυσε τοὺς ἐμφυλίους πολέμους, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ. Δικαίως ἄρα καὶ ἀξίως ςέφει αὐτὸν ἡ Ἐκκεχειρία, ἡ ἄνεσις, εἰρήνη, καὶ ἡσυχία. τὴν ὁποίαν ἔφερεν αὐτὸς πάλιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐξόριςον πρότερον οὖσαν (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τοῦ Πλούτου, καὶ τῆς Πενίας.

Ὁ μὲν Πλοῦτος ἦτον υἱὸς τοῦ Ἰασίωνος καὶ τῆς Δήμητρος, γεννηθεὶς εἰς τὴν πόλιν τῆς Κρήτης Τρίπολον καλουμένην. Καὶ τινὲς μὲν θέλουσι τὴν γέννησιν αὐτοῦ ἱςορικὴν, λέγοντες, ὅτι οὗτος ἐπιμελήθη πρῶτον συλλογὴν χρημάτων, καὶ ἐφοδίων πρὸς τὸ ζῆν. Ὅθεν ὠνόμασαν ὕςερον τὰ τοιαῦτα πλοῦτον ἀπ' αὐτοῦ. Ἄλλοι δὲ ἀλληγορικήν· ὅτι ὁ Ἰασίων καλλιεργήσας τὴν γῆν, ἐσύναξε πλῆθος καρπῶν, τὸ ὁποῖον ὠνόμασαν τότε πρῶτον οἱ Κρῆτες πλοῦτον. Ἡ μὲν προτέρα γνώμη φαίνεται πιθανωτέρα. ὅμως τὸ ὄνομα ἐξέπεσε κατακόρως εἰς τὴν ἀλληγορίαν, καὶ εἰς τὸ σύμβολον τοῦ πλούτου.

Καὶ ἐπειδὴ ἤρχετο πρότερον μόνον εἰς τοὺς ἀγαθοὺς ἀνθρώπους, ἐθύμωσεν ὁ Ζεὺς, καὶ τὸν ἐτύφλωσεν. Ὅθεν ὕςερον, καὶ μέχρι τοῦδε, ἔρχεται πρὸς τὸν τυχόντα ὡς τυφλός. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἀγαθοὶ καὶ δίκαιοι εἶναι ὀλίγοι, εὑρίσκει πάντοτε τοὺς κακούς. Ἐρχόμενος μὲν,

---

(α) Ἡλιακ. Πράτ. Δ'. 4. Κε'. 2.

εἶναι βραδύπους, φεύγων δὲ, τρέχει ὡς ἀςραπή. Κατ' ἄλλους δὲ, ἔπεμπεν αὐτὸν ὁ Ζεὺς διὰ τοῦ Ἑρμοῦ, ὅπου ἤθελε· κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Πλούτων, καὶ ὅτι εἶχεν ἀδελφὸν Φιλομήλαν καλούμενον (α).

Εἰς τὰς Θήβας ἐκράτει αὐτὸν ἡ Τύχη, ὡς τροφὸς αὐτοῦ. Εἰς τὰς Ἀθήνας δὲ, ἡ Εἰρήνη. Εἰς τὰς Θεσπιὰς δὲ ἵςατο πλησίον τῆς Ἀθηνᾶς· προσφυέςατα ὅλα τὰ σύμβολα ταῦτα. Εἰς τὴν Ῥόδον δὲ εἶχον αὐτὸν ὁλόχρυσον, καὶ ὡς ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ πίπτοντα (β).

Οἱ δὲ Λατῖνοι ἔλεγον τὸν Πλοῦτον Dis. παράγοντες τὸ ὄνομα διαφόρως. Τινὲς δὲ ἔλεγον αὐτὸ Δὶς, ἀντὶ τοῦ Ζεύς. Οἱ δὲ Γαλάται ἔλεγον, ὅτι κατάγονται ἀπὸ τοῦ Δὶς, ἐννοοῦντες βεβαίως τὴν γῆν. Ὅθεν ὠνόμαζον τὸ Δὶς πλοῦτον, ἐπειδὴ ὁ πλοῦτος προέρχεται ἐκ τῶν σπλάγχνων τῆς γῆς· διὰ τοῦτο ἐλάμβανον ἐνίοτε καὶ τὸν Πλούτωνα ἀντὶ τοῦ Πλούτου. Ἐνίοτε δὲ ἐνόουν μὲ τὸ Δὶς καὶ τὸν Ἥλιον, διότι αὐτὸς εἶναι πηγὴ τοῦ πλούτου.

Ἡ δὲ Πενία ἦτον Θεὰ τῆς πτωχείας· καὶ ἐπειδὴ εἶχον ποτὲ οἱ Θεοὶ συμπόσιον, ἑορτάζοντες τὰ γενέθλια τῆς Ἀφροδίτης, ἦλθε καὶ αὐτὴ ἐκεῖ εἰς τοὺς κήπους τοῦ Διὸς, ὅπου ἐγίνετο τὸ συμπόσιον, καὶ παρετήρει, νὰ συνάξῃ τὰ λείψανα τῶν φαγητῶν, ὅταν ἀναχωρήσωσιν οἱ Θεοί. Ἔτυχε δὲ ὁ Πόρος ἐκεῖ κοιμώμενος, καὶ μεθυσμένος, ἐπειδὴ ἔπιε πολὺ Νέκταρ, καὶ τὴν ἐβίασεν, ἢ ἔςερξε καὶ αὐτή· καὶ οὕτως ἐγέννησαν τὸν Ἔρωτα ταῦτα τὰ δύο ἀντικείμενα, κατὰ Πλάτωνα (γ), ὡς εἴρηται (Α'. 211. ε'.)

(α) Διόδ. Ε'. Οζ'. Ἡσίοδ. Θ. 970. Ἀριςοφάν. Πλοῦτ. 87— Σχολ. Θεοκρίτ. Εἰδυλ. ί. 19. Λουκιαν. Τίμων. 351. 490. Ὑγῖν. Ἀςρον. Β. 4. Τιμοκρέων Ῥόδ. παρ. Νατάλ. Β'. Ι'.

(β) Παυσαν. Βοιωτικ. Ις'. Κς'. Φιλόςρατ. Εἰκόν Β'. κζ. 853.

(γ) Συμποσ. 1194.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ τῶν Λιτῶν, τῆς Αἰδοῦς, καὶ τοῦ Γέλωτος.

Αἱ μὲν Λιταὶ ἐπλάττοντο θυγατέρες τοῦ Διὸς, καὶ καταδιώκτριαι τῆς Ἄτης, αἱ ὁποῖαι ἐθεράπευον τὰ ὑπ' ἐκείνης γινόμενα κακά. Ἦσαν ὅμως χωλαὶ, καὶ βραδύποδες, καὶ δὲν ἐδύναντο νὰ φθάσωσι τὴν ταχύπουν Ἄτην. Ἔτι δὲ εἶχον καὶ τὰς ὄψεις διασρόφους, καὶ ῥυτιδωμένα πρόσωπα· ἤκουον ὅμως τοὺς εὐχομένους πρὸς αὐτὰς, καὶ ἐθεράπευον τοὺς εὐλαβουμένους, καὶ δεχομένους αὐτάς· ἀπέφευγον δὲ τοὺς ἐναντίους, καὶ τότε ἤρχετο πρὸς ἐκείνους ἡ Ἄτη.

Κατηγορήθη δὲ καὶ κατὰ τοῦτο ὁ Ὅμηρος, ὡς λέγει Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἐδημιούργησε καὶ ταύτας, ὡς καὶ ἄλλας πολλὰς, καὶ τὴν Ἄτην. Ἀλλ' ἐκεῖνος ἐννοεῖ Ἄτην τὴν κακίαν, ὅθεν ἔπλασεν αὐτὴν καὶ ὠκύπουν, ἐπειδὴ εἶναι πανταχοῦ. Λιτὰς δὲ, τὰς ἱκεσίας καὶ λιτανεύσεις, εἰς ἐξιλέωσιν τῶν ἀδικηθέντων. Ὅθεν ἔπλασεν αὐτὰς χωλὰς, ἐπειδὴ οἱ ἀδικήσαντες βραδέως ἔρχονται νὰ παρακαλέσωσι, καὶ νὰ ζητήσωσι συγχώρησιν παρὰ τῶν ἀδικηθέντων· παραβλῶπας δὲ καὶ ῥυτιδωμένας, ἐπειδὴ οἱ ἀδικήσαντες οὕτω βλέπουσι τοὺς ἀδικηθέντας, δεικνύοντες εἰς τὸ πρόσωπον τὴν κηλίδα τῆς ἀδικίας, διὰ τὴν τύψιν τοῦ συνειδότος· θυγατέρας δὲ τοῦ Διὸς εἶπεν αὐτὰς, ἵνα φαίνωνται σεβάσμιαι (α).

Ἡ δὲ Αἰδὼ ἐνομίσθη Θεὰ τῆς σεμνότητος καὶ εὐκοσμίας παρ' Ἀθηναίοις, ὅπου ἔκτισαν αὐτῇ καὶ βωμὸν εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς Ἀκροπόλεως· ἔςησε δὲ καὶ ὁ

(α) Ἰλ. Ι. 498—508. Φουρνοῦτ. Φύσ. Θ. Ιβ΄. Ἡρακλείδ. Ἀλληγορ. Ὁμηρικ. 457. Ὀρφ Ἀργοναυτικ. 106.

Ἰκαρίων τὸ ἄγαλμα αὐτῆς εἰς τὴν Λακεδαίμονα, πρὸς ἐνθύμησίν τινος ἀξιομνημονεύτου ἠθικῆς, καὶ παρθενικῆς ἀρετῆς τῆς Πηνελόπης, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ.

Ὁ δὲ Γέλως ἐτιμήθη πρῶτον μὲν εἰς τὴν Θεσσαλίαν, ἔπειτα δὲ ἔστησε καὶ ὁ Λυκοῦργος τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ εἰς τὴν Λακεδαίμονα (β), παιδιᾶς ἕνεκα καὶ διατριβῆς, καὶ τέλος ἔκτισαν καὶ Ἱερὸν αὐτοῦ οἱ Λακεδαίμονες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ τοῦ Ἔρωτος, καὶ Ἀντέρωτος.

Ὁ Ἔρως ἦτον υἱὸς τοῦ Χάους καὶ τῆς Γῆς, κατά τινας· κατὰ δ' ἄλλους, τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, ἢ τοῦ Αἰθέρος καὶ τῆς Νυκτὸς, ἢ τοῦ Ζεφύρου καὶ τῆς Ἐνδελεχείας, ἢ τοῦ Πόρου καὶ τῆς Πενίας, ἢ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Περσεφόνης, ἢ τοῦ Ἡφαίστου καὶ τῆς Ἀφροδίτης, ἢ τοῦ Κρόνου· καὶ κατ' ἄλλους, δὲν εἶχε γονεῖς, ἢ ἀγνοοῦνται οἱ γονεῖς αὐτοῦ. Μεταξὺ δὲ τούτων ἐννοεῖται καὶ ὁ ῥηθεὶς ἀλληγορούμενος παλαιὸς Ἔρως τοῦ Ἡσιόδου, περὶ οὗ εἴρηται ἐκεῖ, (Α'. 35. δ'.). Ἄλλοι δὲ δέχονται δύο Ἔρωτας, τὸν μὲν Οὐράνιον, τὸν δὲ Ἐπίγειον. Ἐννοοῦνται ὅμως ἀλληγορικῶς καὶ οὗτοι.

Ἄλλοι δὲ ἀναφέρουσιν ἱστορικώτερον τρεῖς Ἔρωτας· καὶ τὸν μὲν λέγουσιν υἱὸν τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς πρώτης Ἀρτέμιδος· τὸν δὲ δεύτερον, υἱὸν τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς δευτέρας Ἀφροδίτης· τὸν δὲ τρίτον, τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς τρίτης Ἀφροδίτης. Ὁ δὲ Σαγχουνιάθων λέγει, ὅτι ὁ Κρόνος καὶ ἡ Ἀστάρτη ἐγέννησαν υἱὸν Ἔρωτα καλούμενον, ἀλλ' ἡ ἱστορία αὐτοῦ δὲν σώζεται, καὶ ἐ-

---

(β) [illegible] Ιϛ'. Λακωνικ. Κ', Ξενοφ. Συμποσ. 898. [illegible] 55. Πλούταρχ. ἐν Λυκούργ. Κε'. καὶ ἐν [illegible]

μεινε μόνον τὸ ὄνομα ἀλληγορούμενον εἰς τὸ σημαινόμενον πάθος· οὐχὶ πρὸς τὰ ἀφροδίσια μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς πάντα τὰ ὠφελίμως καὶ ἐντίμως ἐπιθυμητά· κυριωτέρως ὅμως πρὸς τὰ ἀφροδίσια (α).

῞Οθεν τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι ἀφ᾽ οὗ ἐγεννήθη, καὶ εἶδεν ὁ Ζεὺς τὴν φυσιογνωμίαν αὐτοῦ, ἐγνώρισεν ὁποῖα κακὰ ἔμελλε νὰ προξενήσῃ εἰς τὸν κόσμον, καὶ εἶπε πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ Ἀφροδίτην, νὰ μὴ ἀναθρέψῃ τὸ τοιοῦτον βλαβερὸν καὶ ἐπικίνδυνον βρέφος. Ἐκείνη δὲ, φοβηθεῖσα μήπως ἀγανακτήσῃ ὁ Ζεὺς, καὶ βλάψῃ αὐτὸ, τὸ ἔκρυψεν εἰς ἓν δάσος, ἔνθα ἐθήλαζον, καὶ ἀνέτρεφον αὐτὸ τὰ ἄγρια θηρία, καὶ διὰ τοῦτο ἐγένετο τοιοῦτον ἄγριον, σκληρὸν, ἀδεισώπητον, καὶ αἱμοβόρον θηρίον τὸ βρέφος τοῦτο. Ἀνατραφεὶς οὖν καὶ αὐξήσας οὕτως ὁ Ἔρως, κατεσκεύασε τόξον ἐκ μηλέας, καὶ βέλη ἐκ κυπαρίσσου, καὶ προγυμναζόμενος εἰς τὴν τοξικὴν, ἐτόξευε τὰ θηρία πρῶτον, δοκιμάζων τὴν ἐπιτηδειότητα αὐτοῦ, καὶ ἐνέργειαν τῶν βελῶν. Γνωρίσας δὲ τὴν ἀκράτητον δύναμιν αὐτῶν, ἤρξατο τοξεύειν ἀδιαφόροις Θεούς τε καὶ ἀνθρώπους, ὥςε οὔτε αὐτὸς ὁ Ζεὺς ἐδυνήθη, νὰ ἀποφύγῃ τὰ τοξεύματα αὐτοῦ· ἐπειδὴ εἶχε δύναμιν ἀπόλυτον, καὶ εἰς τὸν Οὐρανὸν, καὶ εἰς τὴν γῆν. Εἶχον ὅμως διττὴν δύναμιν τὰ βέλη αὐτοῦ, κατὰ τὴν κατασκευήν. Ἐπειδὴ τὰ μὲν ἦσαν ὀξύτατα, καὶ τὴν ἀκίδα κεχρυσωμένην ἔχοντα, τὰ δὲ ἀμβλεῖα, καὶ ἀκίδας μολυβδίνας ἔχοντα (β).

Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ὁ Ἔρως ἦτον εἰς τὸν Οὐρανὸν, ὡ-

(α) Κικέρ. Φύσ. Θ. Γ΄. Κγ΄. 1199. Σαπφ. ἐν σχολ. Ἀπολλων. Γ΄. 26. Ακουσίλ. ϗ Ὀρφ. παρ. Νατάλ. Δ΄. Ιδ΄. Πλάτ. Συμποσ. 1178. 1194. Ἡσίοδ. Θ. 120. 201 Ἀλκμαίων παρ. Πομέτ Α. 98. Γυράλδ. συντ. Ιγ΄. 405. Θεόκριτ. ἐν Ὕλ. 2. Φουρνοῦτ. Κε΄. Νόνν. Διονύσ. Μα΄. 132.

(β) Πλάτ. Ἐμπεδοκλ. Μαρούλ. Ἀπολλών. Φίλιππ. ϗ Παυσαν. παρ. Νατάλ. Δ΄. Ιδ΄. Βόσ. Θεολ. Η΄. Θ΄. Φουρνοῦτ. αὐτόθι.

ραῖος, φαιδρὸς, ἀςεῖος, εὐτράπελος κατὰ τὸ φαινόμενον, πτερωτὸς, καὶ ἀγαπώμενος διὰ ταῦτα ὑπὸ πάντων τῶν Θεῶν. Ἄλλως ὅμως ἦτον ταραχοποιὸς μυςικὸς, σκανδαλοποιὸς, καὶ πανοῦργος, ὥςε κατετάραξεν ἐκείνην τὴν μακαρίαν εὐδαιμονίαν τῶν ἀθανάτων Θεῶν, κινῶν ςάσεις καὶ διαφωνίας ἐν τῷ Οὐρανῷ· Ὅθεν ἀγανακτήσαντες οἱ Θεοὶ, ἔκοψαν τὰ πτερὰ αὐτοῦ, καὶ τὸν ἔῤῥιψαν εἰς τὴν γῆν, ἵνα μὴ ἀναβῇ πλέον εἰς τὸν Οὐρανὸν· ἔπειτα ἔδωκαν τὰ πτερὰ εἰς τὴν Νίκην, νὰ τὰ φορῇ ὡς σύμβολα λαφύρων.

Κατ' ἄλλους δὲ, ἡ Ἀφροδίτη ἔδωκεν αὐτὸν εἰς τὰς Χάριτας, νὰ τὸν ἀναθρέψωσιν, αἱ ὁποῖαι ἐθήλαζον, καὶ ἀνέτρεφον αὐτὸν μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας. Δὲν ηὔξανεν ὅμως κατ' ἀναλογίαν τῆς ἡλικίας καὶ ἐπιμελείας· ὅθεν ἐλυποῦντο αἱ Χάριτες διὰ τὸν μάταιον κόπον, καὶ μάλιςα ἡ μήτηρ Ἀφροδίτη, ἥτις ἠρώτησε καὶ τὴν Θέμιν περὶ τούτου. Ἡ δὲ Θέμις εἶπεν, ὅτι ὁ Ἔρως δὲν αὐξάνει, ἂν δὲν γεννήσῃ καὶ ἄλλον υἱὸν βοηθὸν αὐτοῦ. Ὅθεν ἐγέννησεν ἡ Ἀφροδίτη τὸν Ἀντέρωτα ὕςερον καὶ ἔκτοτε ἤξατο ὁ Ἔρως αὐξάνειν καὶ ἐκτείνεσθαι, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Ἀντέρωτος (α).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτοὺς, ἐνίοτε μὲν ὡς παίζοντας, ἐνίοτε δὲ καὶ ὡς ἁμιλλωμένους, ὡς εἰς τὴν Ἤλιδα ἔν τινι γυμνασίῳ, τὸν μὲν, κρατοῦντα κλάδον φοίνικος, τὸν δ' ἄλλον, τὸν Ἀντέρωτα, ἁμιλλώμενον, καὶ ἀγωνιζόμενον, ἵνα ἁρπάσῃ τὸν κλάδον. Εἰς τὰς Ἀθήνας δὲ πρὸς τὴν εἴσοδον τῆς Ἀκαδημίας, εἶχον βωμὸν τοῦ Ἔρωτος, καὶ εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ἀντέρωτος, ἀφιέρωμα τῶν μετοίκων διὰ τὴν ἑξῆς αἰτίαν. Μέτοικός τις Τιμαγόρας ὀνομαζόμενος, ἠγάπα τινὰ νέον Ἀθηναῖον Μέλητα καλούμενον. Ὁ δὲ Μέλης ἀςεϊζόμενος εἶπε, νὰ κρημισθῇ ὁ Τιμαγόρας ἀπό τινος ὑψηλῆς πέτρας, δι' ἀγάπην αὐτοῦ· ἔπεσεν οὖν εὐθὺς ὁ Τιμαγόρας ἐκεῖθεν, καὶ

(α) Οἱ ἀνωτέρ. ϗ Θεόκριτ. Ι'. 19. ϗ Σχολ. Ξενοφ. παρ. Γυράλδ. ΙΔ'. 409.

ἀπέθανεν· εἰς τοσαύτην δὲ μεταμέλειαν ἦλθεν ὕστερον ὁ Μέλης, ὥστε ἔπεσε καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῆς αὐτῆς πέτρας, καὶ ἐφονεύθη. Ὅθεν οἱ μέτοικοι νομίσαντες δαίμονά τινα Ἀντέρωτα τὸν Μέλητα, τὸν φονέα τοῦ Τιμαγόρου, ἔκτισαν βωμὸν εἰς τιμὴν αὐτοῦ. Συνηθέστερον δὲ ἐζωγράφιζον αὐτοὺς εἰς τὰς Ἀκαδημίας καὶ γυμνάσια, τὸ ὁποῖον συνηθίζουσιν ἤδη καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι.

Εἰς τὰ Μέγαρα δὲ, ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀφροδίτης, ἦσαν τρία ἀγάλματα, τοῦ Ἔρωτος, τοῦ Ἱμέρου, καὶ τοῦ Πόθου, ἔργα τοῦ Σκόπα, καὶ παράταξις προφανὴς ἐκ τῶν ὀνομάτων. Μάλιστα δὲ ὁ Σαγχουνιάθων λέγει ἱστορικῶς τὸν Πόθον ἀδελφὸν τοῦ Ἔρωτος. Τινὲς δὲ ἔπλασαν καὶ τὸν ἑπόμενον Δυσέρωτα, καὶ εὑρέθησαν διαφόρως, καὶ εἰς πολλὰς σκηνὰς ἐζωγραφισμένοι. Ἰδίως δὲ ἐζωγράφιζον τὸν Ἔρωτα ὡς βρέφος γυμνὸν, πτερωτὸν, καὶ τόξον, καὶ φαρέτραν ἐπὶ τὸν ὦμον ἔχοντα· ἐνίοτε δὲ καὶ τυφλὸν, καὶ λαμπάδα ἀναμμένην κρατοῦντα.

Ἐλάτρευον δὲ τὸν Ἔρωτα διαφερόντως οἱ Θεσπιεῖς, ἔχοντες καὶ ἄγαλμα αὐτοῦ λίθινον καὶ ἀρχαιότατον. Ὕστερον δὲ κατεσκεύασεν ὁ Πραξιτέλης ἄγαλμα αὐτοῦ ἀξιοθαύμαστον, ἐκ λίθου τοῦ Πεντέλησιν, τὸ ὁποῖον ἔλαβε δι᾽ ἀπάτης (*) ἡ ἐκ τῶν Θεσπιῶν περιβόητος ἑταίρα Φρύνη, ἐρωμένη οὖσα τότε τοῦ Πραξιτέλους, καὶ ἀφιέρωσεν αὐτὸ εἰς τὴν πατρίδα αὐτῆς. Τοῦτο οὖν τὸ ἄγαλμα ἔλαβεν ὁ Γαΐος εἰς τὴν Ῥώμην. Ὁ δὲ Κλαύδιος ἔπεμψεν αὐτὸ πάλιν εἰς τὰς Θεσπιάς· ὕστερον δὲ ἔλαβεν αὐτὸ ὁ Νέρων, ὁ γυμνώσας ὅλην τὴν Ἑλλάδα,

(*) Ἐπειδὴ ὑπεσχέθη ὁ Πραξιτέλης νὰ τῇ δώσῃ, κατὰ τὴν ζήτησιν αὐτῆς, ὅ,τι ἄγαλμα θέλει, ἔχων πολλὰ καὶ διάφορα εἰς τὸ ἐργαστήριον, αὐτὴ μὴ γνωρίζουσα ποῖον ἦτον τὸ τεχνικώτερον, παρεσκεύασε τὸν δοῦλον, νὰ εἰπῇ, ὅτι καίεται τὸ ἐργαστήριον τοῦ Πραξιτέλους. Ὁ δὲ Πραξιτέλης ἐκπλαγεὶς ἔκραξε· προφθάσατε τὸν Ἔρωτα μόνον καὶ τὸν Σάτυρον· καὶ τότε ἐζήτησε τὸν Ἔρωτα ἡ Φρύνη.

τὸ ὁποῖον καὶ κατεκάη. Κατεσκεύασε δὲ ἕτερον χαλκοῦν ὁ Λύσιππος, καὶ μετὰ τοῦτον ἄλλο ὁ Ἀθηναῖος Μηνόδωρος, μιμούμενος τὸ ἔργον τοῦ Πραξιτέλους.

Ἐλάτρευον δὲ τὸν Ἔρωτα καὶ οἱ ἐν Ἑλλησπόντῳ Παριανοὶ, οἱ ἄποικοι τῶν Ἐρυθρῶν τῆς Ἰωνίας (α).

Ὁ Ὀρφεὺς γράφει τὸν ΝΖ΄ Ὕμνον εἰς αὐτὸν· ἔγραψαν δὲ καὶ ὁ Πάφως, καὶ Ὠλὴν ὕμνους εἰς αὐτὸν, πλὴν δὲν σώζονται· καὶ μάλιςα ὁ Ὠλὴν ἔλεγεν αὐτὸν υἱὸν τῆς Εἰλειθυίας εἰς τὸν ὕμνον αὐτῆς, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Παυσανίου (β).

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Περὶ τῆς Νίκης, καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς, τοῦ Κράτους, τῆς Βίας, καὶ τοῦ Ζήλου.

Ταῦτα τὰ τέκνα ἦσαν τοῦ Πάλλαντος, ὡς εἴρηται, καὶ τῆς Στυγὸς, μεθ᾽ ὧν ἦλθεν ἡ Στὺξ εἰς τὴν συμμαχίαν τῶν Θεῶν, κατὰ τῶν Γιγάντων. Ὕςερον δὲ ἔμειναν ὡς δορυφόροι τοῦ Διός ἱςάμενα περὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ. Ὅθεν ἔπεμψε τὸ Κράτος καὶ τὴν Βίαν μόνον, νὰ δέσωσι τὸν Προμηθέα· Ἐπειδὴ ἡ Νίκη δὲν ἦτον ἐκεῖ ἀναγκαία, εἰς ἄνθρωπον νενικημένον καὶ αἰχμάλωτον. Καὶ τὸ μὲν Κράτος καὶ ὁ Ζῆλος δὲν ἐφάνησὰν που τιμώμενοι. Ἡ Βία ὅμως εἶχεν Ἱερὸν ἄβατον εἰς τὴν Ακροκόρινθον κοινὸν μὲ τὴν Ἀνάγκην (γ).

Τὴν δὲ Νίκην λέγουσί τινες καὶ θυγατέρα τοῦ Ἀχέροντος. Ἄλλοι δὲ τοῦ Πάλλαντος υἱοῦ τοῦ Ἀρκάδος Λυκάονος, καὶ ὅτι ἀνετράφη ἡ Ἀθηνᾶ εἰς τὸν οἶ-

---

(α) Ἀλβρίκ. Εἰκόν. Ε΄. Χαρτάρ. Εἰκόν. Ιη΄. Παυσαν. Βοιωτικ. Κζ΄. Ἡλιακ. Κγ΄. Ἀττικ. Α΄.

(β) Βοιωτικ. Κζ΄. 2.

(γ) Ἀπολλόδ. Α΄. β΄. 4. Ἡσίοδ. Θ. 383. Αἰσχύλ. Προμηθ. 12. Παυσαν. Κορινθ. Δ΄.

κον τούτου, καὶ διὰ τοῦτο ὕστερον ἔκαμε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Νίκην ἀθάνατον, πρὸς ἀνταμοιβὴν τῆς ἀνατροφῆς. ῎Η οὕτως ἔχει ἢ ἄλλως, τὸ ὄνομα ἀλληγορεῖται εἰς τὸ σημαινόμενον πρᾶγμα· καὶ ἐνομίσθη ὡς Θεὰ ῎Εφορος τῆς νίκης, συνοπαδὸς τοῦ ῎Αρεως εἰς τοὺς πολέμους, καὶ τιμωμένη ὡς συνεργὸς εἰς τὴν νίκην.

Πρῶτον δὲ ἐτίμησαν αὐτὴν οἱ ῞Ελληνες, καὶ μάλιστα εἰς τὰς ᾿Αθήνας εἶχον βωμὸν αὐτῆς ἰδιαίτερον. ῎Επειτα δὲ ἐκόμισαν οἱ Αρκάδες τὴν λατρείαν αὐτῆς εἰς τὴν ᾿Ιταλίαν, ὅπου ἔκτισαν οἱ ῾Ρωμαῖοι πολλοὺς ναοὺς εἰς τιμὴν αὐτῆς. ᾿Επειδὴ εἰς τὴν ὀγδόην Ἐνορίαν τῆς ῾Ρώμης εἶχον ναὸν αὐτῆς ἀξιόλογον· ἐπὶ τοῦ λόφου Παλατίνου ἄλλον ἐν τῇ δεκάτῃ Ἐνορίᾳ· καὶ ἐν τῇ δεκάτῃ τρίτῃ ἐπὶ τοῦ λόφου Αβεντίνου ἄλλον. ῾Ο δὲ Κάτων κτίσας βωμὸν αὐτῆς, ὠνόμασεν αὐτὸν Νίκης τῆς παρθένου. ῾Ομοίως καὶ ὁ Αὔγουστος ἔκτισεν ἕτερον.

῾Η δὲ ἑορτὴ αὐτῆς ἑωρτάζετο εἰς τὴν ῾Ρώμην τῇ πρώτῃ Νοεμβρίου. ῾Ο Σύλλας ὅμως ἐπιστρέψας νικητὴς κατέστησε καὶ ἀγῶνα. Εἶχε δὲ καὶ εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τῆς ᾿Ιταλίας ναοὺς καὶ τιμὰς, ὡς καὶ ὁ ῾Ιέρων ἐτίμησεν αὐτὴν εἰς τὴν Σικελίαν (α).

᾿Εζωγράφιζον δ᾿ αὐτὴν πρότερον μὲν ἄπτερον, ἔπειτα δὲ καὶ πτερωτὴν, καὶ ἐπὶ σφαίρας διὰ τοῦ ἑνὸς ποδὸς ἱσταμένην· οἱ ᾿Αθηναῖοι ὅμως εἶχον αὐτὴν ἀείποτε ἄπτερον, ἵνα μὴ φύγῃ δηλονότι· ὁμοίως καὶ οἱ ᾿Ηλεῖοι. ῾Εκράτει δὲ εἰς τὴν μίαν χεῖρα στέφανον ἐκ δάφνης, καὶ εἰς τὴν ἄλλην κλάδον φοίνικος. ᾿Ενίοτε δὲ ἐζωγράφιζον αὐτὴν, καὶ ὡς πίπτουσαν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ. ῎Εβαλλον δ᾿ αὐτὴν καὶ εἰς τὰς πρώρας τῶν πλοίων, ἐν ταῖς ναυμαχίαις. ᾿Ενίοτε δὲ καὶ περὶ τὸν θρόνον τοῦ Διός· καὶ ἐνίοτε ἐκράτει αὐτὴν ὁ Ζεύς. Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι εἶχον

(α) Αυγυστῖν. Πόλ. Θ. Δ. 14. Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Αἰν. Ιβ´. Φυρνοῦτ. Κ´. ῾Ησίοδ. Θ. 386. ῾Υγῖν. Προιμ. η´. Γυράλδ. συντ. Ι´. 322. Βοχάσ. Γ´. 10. Στύβ. Αρχαιολ. ῾Ρωμ. Θ´. 427.

σύμβολον αὐτῆς τὸν ἀετόν· οἱ Ῥωμαῖοι δὲ εἶχον ἄγαλμα αὐτῆς ἐν τῷ ναῷ τοῦ Καπιτωλίνου Διὸς ὁλόχρυσον, τριακοσίων εἴκοσι λιτρῶν βάρος ἔχον (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ τῆς Ἔριδος, καὶ Διχονοίας.

Ἡ μὲν Ἔρις ἦτον θυγάτηρ τῆς Νυκτὸς, καὶ Θεὰ προστάτις τοῦ ὀνόματος αὐτῆς· καὶ ἐπειδὴ ἦτον τοιαύτη ταραχοποιὸς, δὲν ἐκάλεσαν αὐτὴν εἰς τοὺς γάμους τῆς Θέτιδος οἱ Θεοί. Ὅθεν φθονήσασα ἔρριψε τὸ ὀλέθριον ἐκεῖνο μῆλον μεταξὺ τῶν τριῶν Θεῶν, τῆς Ἥρας, Ἀθηνᾶς, καὶ Ἀφροδίτης, ἐπιγεγραμμένον, ἡ καλὴ λαβέτω· καὶ συνέβη φιλονεικία μεταξὺ τούτων περὶ τοῦ κάλλους, καὶ ἐκ τῆς φιλονεικίας ταύτης προέκυψεν ἡ πτῶσις τῆς Τρῳάδος, καὶ ἡ φθορὰ τοσούτων Ἡρώων Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων, καὶ ἡ καταστροφὴ πολλῶν οἴκων τῆς Ἑλλάδος. Αὐτὴν ἔστειλεν ἡ Ἥρα καὶ κατέστρεψε τὸν οἶκον τοῦ Πολυτέχνου, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ.

Ἐγέννησε δὲ καὶ πολλὰ τέκνα ἡ Θεὰ αὐτή· τὸν Πόνον, τὴν Λήθην, τὸν Λιμὸν, τὰ Ἄλγη, τὰς Ὑσμίνας, τοὺς Φόνους, τὰς Μάχας, τὰς Ἀνδροκτασίας, τὰ Νείκη, τοὺς ψευδεῖς Λόγους, τὰς Ἀμφιλογίας, τὴν Δυσνομίαν, τὴν Ἄτην, καὶ τὸν Ὅρκον (β).

Ἡ δὲ Διχόνοια ἦτον θυγάτηρ τοῦ Ἐρέβους καὶ τῆς Νυκτὸς, κατοικοῦσα καὶ εἰς τὸν Ἅδην πλησίον τῶν Ἐριννύων, καὶ ἔχουσα δράκοντας ἀντὶ τριχῶν εἰς τὴν κεφαλὴν, ἔνδυμα ἐσχισμένον, ὀδόντας αὐχμηροὺς καὶ μεγάλους, γλῶσσαν σεσαπημένην, πρόσωπον καταιματωμένον, τὰ ὄμματα πλήρη δακρύων· καὶ ἐν μὲν

(α) Ἀγγέλων. Ἰστορ. Aug. 247. 326. 336. Παυσαν. Ἠλειακ. Ια'. Κϛ'. 1. 2. Ἀττικ. Κβ'. Λακωνικ. Ιε'.
(β) Ἡσίοδ. Θ. 225. Λουκιαν. Δ'. Θ. Κ. Αυτόθ. Λιβεράλ. Ια.

τῇ δεξιᾷ λαμπάδα ἀναμμένην κρατοῦσα, ἐν δὲ τῇ ἀριςερᾷ ξιφίδιον (α).

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Η΄.

Περὶ τοῦ Κώμου.

Ὁ Κῶμος ἦτον Θεὸς Ἔφορος τῶν πότων, τῶν συμποσίων, τῶν ἐν τούτοις ἀςεϊσμῶν, καὶ τῶν τοιούτων. Τινὲς μὲν παράγουσι τὸ ὄνομα ἐκ διαφόρων γλωσσῶν τῆς Ἀσίας, ἄλλοι δὲ παρὰ τὸ κώμη. Ἐπειδὴ οἱ παλαιοὶ ἐκάλουν ἀνθρώπους ἐκ τῶν κωμῶν, καὶ ἐπανηγύριζόν τινας διωρισμένας νύκτας, περιφερόμενοι εἰς την πόλιν, πίνοντες, χορεύοντες, καὶ τραγῳδοῦντες, καὶ ἄλλους τοιούτους ἀςεϊσμοὺς ποιοῦντες. Ὅθεν ὠνομάσθη Κῶμος τοῦτο τὸ ἐλευθέριον εἶδος τῆς διατριβῆς, ὅπερ σώζεται καὶ τὴν σήμερον. Κατέςησαν τοίνυν καὶ Ἔφορον τούτου τὸν Κῶμον, καὶ ἐκ τούτου ὠνομάζοντο κῶμοι ὕςερον οἱ πότοι, ἡ μέθη, ὁ χορὸς, καὶ ἡ μουσική, καὶ τὰ ᾄσματα ἐν τῇ μέθῃ, καὶ οἱ λοιποὶ ἐκ τῆς μέθης προκύπτοντες ἀςεϊσμοί· καὶ κωμάζειν, τὸ ἐλευθεριάζειν, ϗ ἀτακτεῖν, καὶ ᾄδειν τὴν νύκτα εἰς τὰς πλατείας, καὶ περιφέρεσθαι, ὡς καὶ οἱ ἐραςαὶ ἐκώμαζον, ἐρχόμενοι τὴν νύκτα εἰς τὰς αὐλὰς τῶν ἐρωμένων, ἢ διαβαίνοντες, ᾄδοντες, καὶ αὐλοῦντες, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ποιοῦντες, τὰ ὁποῖα λέγονται ἤδη πατινάδες. Ἐκ τούτου προέκυψε καὶ ἡ κωμῳδία κατά τινας.

Ἐζωγράφιζον δὲ τὸν Κῶμον νέον καὶ τρυφηλὸν, πρόσωπον ἐρυθροῦν, ἐκ τοῦ οἴνου δηλονότι, ἔχοντα· καὶ ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ λαμπάδα ἀναμμένην κρατοῦντα, διὰ τῆς ἀριςερᾶς δὲ εἰς ῥάβδον ἐπερειδόμενον, καὶ τὴν κεφαλὴν κρεμαμένην ἔχοντα. Τὸ δὲ ἄγαλμα αὐ-

(α) Ὑγῖν. Προοιμ. α΄. Βιργίλ. ϛ΄. 280. ϗ η΄. 702. Πετρών. σατυρικ. 124 Γυράλδ. σύντ. Α. 33. ϗ Ἀριςαίνετ. παρ' αὐτῷ.

του ἔφερον εἰς τὰ συμπόσια, καὶ μάλιςα εἰς τὰς θύρας τῶν νεονύμφων (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τοῦ Μώμου.

Ὁ Μῶμος δὲ ἦτον, κατά τινας, υἱὸς τῆς Νυκτὸς καὶ τοῦ Ὕπνου· ὅμως κατ' ἄλλους, ὁ Ὕπνος ἦτον ἀδελφὸς αὐτοῦ. Ἄλλην δὲ ἐπιςασίαν δὲν εἶχεν, εἰμὴ, νὰ κρίνῃ, νὰ χλευάζῃ, καὶ νὰ περιπαίζῃ τὰ ἀτελῆ ἔργα, καὶ τὰς πράξεις, καὶ τὰ λοιπὰ, τῶν τε Θεῶν καὶ ἀνθρώπων, τὰ ὁποῖα ἦτον ἀδύνατον, νὰ μὴ ὑποπέσωσιν εἰς τὴν κρίσιν αὐτοῦ. Ἐλθόντες δέ ποτε εἰς φιλονεικίαν, ὁ Ἥφαιςος, Ποσειδῶν, καὶ Ἀθηνᾶ, περὶ ἀριςουργίας, ἔκριναν, νὰ δείξωσιν ἔργῳ τὸ πρᾶγμα· Ὅθεν τεχνουργήσαντες, ὁ μὲν Ἥφαιςος ἄνθρωπον, ὁ δὲ Ποσειδῶν Ταῦρον, ἡ δὲ Ἀθηνᾶ οἶκον, ἐκάλεσαν κριτὴν τὸν Μῶμον, ὅςτις ἐχλεύασεν αὐτοὺς ὅλους· τὸν μὲν Ἥφαιςον, ἐπειδὴ δὲν ἔκαμε παράθυρον εἰς τὸ ςῆθος τοῦ ἀνθρώπου, νὰ φαίνωνται τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· τὸν δὲ Ποσειδῶνα, ἐπειδὴ δὲν ἔϐαλε τὰ κέρατα εἰς τὸ ςῆθος τοῦ Ταύρου, νὰ εἶναι δυνατώτερος· τὴν δὲ Ἀθηνᾶν, ἐπειδὴ δὲν ἔκαμε τὸν οἶκον κινητὸν, νὰ τὸν μετακομίζῃ ὁ οἰκοδεσπότης, ὅταν τύχῃ γείτονα κακόν. Ἦτον δὲ καὶ φθονερὸς κριτὴς, καὶ ἂν δὲν εὕρισκεν ἐλάττωμα εἰς τὸ πρᾶγμα, ἔπρεπε νὰ ἐπινοήσῃ τὶ διὰ τὸν φθόνον. Ὅθεν, ἐπειδὴ εἰς τὸ κάλλος τῆς Ἀφροδίτης δὲν εὕρισκεν ἐλάττωμα, εἶπεν, ὅτι τρύζουσι πολὺ τὰ σανδάλια αὐτῆς, ὅταν περιπατῇ (α).

(α) Βόσ. Θεολ. Β'. ή. Ἀθήν. Ιδ'. 890. ἐξ Κασαβών. Βαῤῥ. L. L. IV. 5. Δακιέρ. παρ Ὁρατ. Σουΐδ. ἐν Κώμ Χαρτάρ. εἰκόν. 66. Φιλόςρατ. εἰκόν. Α'. β'.

(β) Ἡσίοδ. Θ. 214. Νατάλ. Θ'. Κ'. Χαρτάρ. εἰκόν. 77. ἐξ Ἀριςοτέλ. Πολύχαρμ, Φιλόςρατ, ἐξ Κληρικ. παρ' αὐτῷ. Λουκιαν. Δ. Θ. Κ. 2. Ἰκαρομενίπ. 31. Ἐκκλησ. Θ. — Ἑρμοτίμ. 20.

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν ἰσχνὸν, χλωμὸν, τὸ στόμα ἀνοικτὸν, τὴν κεφαλὴν κάτω κεκλιμένην ἔχοντα, καὶ μὲ τὴν ῥάβδον τὴν γῆν σκαλίζοντα.

Ἐπλάσθη δὲ υἱὸς τῆς Νυκτὸς, ἐπειδὴ οἱ φθονεροὶ καὶ κατήγοροι κατηγοροῦσι μυστικῶς· καὶ τοῦ Ὕπνου, ἐπειδὴ οἱ ἀργοὶ καὶ ἀμελεῖς, οἱ κοιμώμενοι εἰς τὴν ἀμάθειαν, κατηγοροῦσι τὰ ἔργα τῶν ἄλλων, διὰ τὸν φθόνον (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Περὶ τῆς Ὁμονοίας.

Τὴν δὲ Ὁμόνοιαν ἐτίμησαν πρῶτον οἱ Ἕλληνες ἔχοντες καὶ βωμὸν αὐτῆς εἰς τὴν Ὀλυμπίαν. Ὕστερον δὲ οἱ Ῥωμαῖοι ἔκτισαν εἰς τιμὴν αὐτῆς πολλοὺς ναοὺς ἐν τῇ Ῥώμῃ. Ἐπισημότατος ὅμως ἦτον ὁ ἐν τῇ ὀγδόῃ Ἐνορίᾳ, τὸν ὁποῖον ἔκτισεν ὁ Κάμιλος, καταπαύσας τινὰ μεγάλην διχόνοιαν, καὶ καταστήσας εἰς ὁμόνοιαν τοὺς Ῥωμαίους πάλιν. Εἰς τοῦτον οὖν τὸν ναὸν ἐγίνετο ἡ συνέλευσις περὶ τῶν κοινῶν ὑποθέσεων. Ἄλλος δέ τις Ὕπατος Ὀπίμιος καλούμενος, κτίσας ναὸν αὐτῆς, ἐφρόνει μέγα ἐπὶ τούτῳ. Ὅμως τὰ ἔργα αὐτοῦ δὲν ἦτον σύμφωνα μὲ τὴν ὁμόνοιαν. Ὅθεν παρενέγραψαν τὴν νύκτα ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ ναοῦ, τὸ ἑξῆς. „Ἔργον ἀπονοίας ναὸν ὁμονοίας ποιεῖ.“ Ἡ Ὁμόνοια ἐνομίζετο, ὡς καὶ ἡ εἰρήνη· ὅμως ἡ εἰρήνη ἐνήργει εἰς ὅλον τὸ βασίλειον· ἡ δὲ ὁμόνοια ποτὲ δὲν ἐδυνήθη, νὰ ἐνεργήσῃ εἰς βασίλειον, ἢ εἰς γένος ὁλόκληρον, ἢ εἰς πόλιν, ἢ εἰς οἶκον. Ὅθεν ἐξώδευον ἀνωφελῶς τὸν καιρὸν, καὶ τὰ χρήματα εἰς αὐτήν. Ἑώρταζον δὲ καὶ ἑορτὴν αὐτῆς οἱ Ῥωμαῖοι τῇ δεκάτῃ ἕκτῃ Ἰανουαρίου.

(α) Ἐπιγράμ. Ἑλληνικ. παρ' Χαρτάρ. αὐτόθ. Κληρικ. ἐν Ἡσίοδ. αὐτόθι. Νατάλ. αὐτόθι. Ὁμέϊς. μυθολογ. ἐν Μάμ.

Ἐζωγράφιζον δ' αὐτὴν νέαν, στέφανον ἐκ δάφνης εἰς τὴν κεφαλὴν ἔχουσαν, καὶ δύο κέρατα τῆς Ἀμαλθείας κρατοῦσαν. Ἐνίοτε δὲ καὶ δέμα ἀκοντίων, ἢ τὸ κηρύκειον μὲ τὰς δύω χεῖρας κρατοῦσαν (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. ΙΑ'.

Περὶ τῆς Τύχης.

Ἡ Τύχη ἦτον, κατὰ μέν τινας, Θυγάτηρ τοῦ Ὠκεανοῦ, κατ' ἄλλους δὲ, τοῦ Εὐβουλέως, ὅπερ ἐςὶ πιθανώτερον. Ἐπειδὴ ἡ καλὴ βουλὴ καὶ ἡ φρόνησις γεννᾷ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον, τὴν τύχην. Πρῶτος ὅμως ὁ Ὅμηρος ἐθεοποίησε τὴν Τύχην, εἰπὼν αὐτὴν θυγατέρα τοῦ Ὠκεανοῦ. Ὕςερον δὲ τὴν ὕμνησε καὶ ὁ Πίνδαρος, Φερέπολιν καλῶν αὐτήν. Λέγει δὲ καὶ ὁ Ἡσίοδος αὐτὴν Θυγατέρα τοῦ Ὠκεανοῦ. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν αὐτὴν ἀδελφὴν τῶν Μοιρῶν, καὶ ἰσχυροτάτην πασῶν τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον δαίμων ἰδιαίτερος ἡ Τύχη, πεμφθεὶς ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν, ἵνα διοικῇ τὰ πάντα. Ὅθεν ἐνομίζετο, ὅτι ἄνευ τῆς συνδρομῆς καὶ συνεργείας αὐτῆς, οὐδὲν ἀνθρώπινον κατωρθοῦτο· καὶ διὰ τοῦτο ἐτίμησαν αὐτὴν ὡς Θεὰν παντοδύναμον, κτίσαντες ναοὺς, βωμοὺς, καὶ ἀγάλματα αὐτῆς πανταχοῦ· ὡς οἱ Φενεᾶται εἶχον ναὸν καὶ ἄγαλμα ἀρχαιότατον αὐτῆς· ὁμοίως καὶ εἰς τὴν Ἀχαΐαν, ἐν τῇ πόλει Αἰγείρᾳ, εἶχον ἄγαλμα τῆς Τύχης, τὸ κέρας τῆς Ἀμαλθείας κρατούσης, καὶ παρ' αὐτῇ τὸν Ἔρωτα πτερωτόν· ὅτι καὶ τὰ τοῦ ἔρωτος ὑπὸ τῆς τύχης κατορθοῦνται μᾶλλον, ἢ ὑπὸ τοῦ κάλλους· ἐν δὲ τῇ Ἤλιδι εἶχον Ἱερὸν αὐτῆς, καὶ ξόανον ἐπίχρυσον·

(α) Παυσαν. Ἠλιακ. Πρ. ΙΔ'. Πλούταρχ. ἐν Καμίλ. ΜΒ'. καὶ Γραικ. ΙΣΤ'. Ὀβιδ. Ἡμερολ. Α'. 647. Ἀλέξαν. Δονάτ. Β'. ΙΔ'. Ναρδῖν. Ε'. ς'. Στρυβ. Θ. 428. καὶ 143. Βόσ. Θεολ. η'. Ιη'. καὶ Θ'. λη'.

καὶ εἰς τὴν Ἀκροκόρινθον εἶχεν Ἱερὸν Τύχη Ἀκραία ἐπονομαζομένη. Εἰς τὴν Ὀλυμπίαν δὲ εἶχε βωμὸν, Τύχη Ἀγαθὴ ἐπιγραφομένη. Ὁμοίως εἶχεν Ἱερὸν καὶ εἰς τὸ ἄντρον τοῦ Τροφωνίου οὕτως ἐπονομαζομένη, καὶ εἰς τας Θήβας, εἰς τὴν Σμύρνην, καὶ πανταχοῦ (α).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν κοινῶς ἐπὶ τροχοῦ ἱσαμένην, τὰ ὄμματα δεδεμένα ἔχουσαν, καὶ πηδάλιον ἐν τῇ χειρὶ κρατοῦσαν· εἰς τὰς Θήβας δὲ ἐκράτει τὸν Πλοῦτον, ὡς εἴρηται· τούτου δὲ τοῦ ἀγάλματος τὰς χεῖρας καὶ τὸ πρόσωπον ἐτεχνούργησέ τις Ἀθηναῖος Ξενοφῶν ὀνομαζόμενος· τὰ δὲ λοιπὰ μέρη Καλλιςόνικός τις ἐπιχώριος. Εἰς τὴν Σμύρνην δὲ εἶχε τὸν πόλον εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ κέρας τῆς Ἀμαλθείας εἰς τὴν χεῖρα· τοῦτο τὸ ἄγαλμα ἦτον ἔργον τοῦ Βουπάλου (β).

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ τῆς Φήμης.

Ἡ δὲ Φήμη ἦτον ἡ νεωτάτη θυγάτηρ τῆς Γῆς, ἥτις ἐγέννησεν αὐτὴν, ἵνα θεατρίζῃ τὰς πράξεις τῶν Θεῶν καὶ ἀνθρώπων. Ὅθεν εἶχε τὸ παλάτιον αὐτῆς μεταξὺ γῆς καὶ Οὐρανοῦ, ἵνα βλέπῃ τὶ γίνεται καὶ εἰς τὸν Οὐρανὸν, καὶ εἰς τὴν γῆν· τὸ δὲ παλάτιον εἶχε τεῖχος χαλκοῦν, θύρας πολλὰς ἀνοικτὰς, καὶ αὐλὴν εὐρύχωρον. Ἐν δὲ τῇ αὐλῇ ταύτῃ ἐσυνάζετο πλῆθος λαοῦ, νὰ μάθῃ νέα· καὶ οἱ μὲν ἤρχοντο, οἱ δὲ ἔφευγον, οἱ δὲ περιφερόμενοι ἐψιθύριζον πρὸς ἀλλήλους, ἐρωτώμενοι

(α) Ὁμηρ. ἐν ὕμν. εἰς Δήμητρ. 420. Ἡσίοδ. Θ. 360. Ὀρφ. Ὕμν. εἰς Τύχ. Βόσ. Θεολ. Β΄. Μγ΄. Ἀριςοτέλ. ϗ Πλάτ. παρ᾽ αὐτῷ. Νατάλ. Δ΄. Θ. Πανσαν. Ἀχαϊκ. Κϛ΄. Μεσσην. Λ. Βοιωτικ. Κβ΄. ϗ Κϛ΄. Κορινθ. Ζ΄.

(β) Πανσαν. Μεσσην. Λ΄. Βοιωτικ. Ιϛ΄. Ζ΄. Γαλην. παρ᾽ Γυράλδ. Σύντ. Ιϛ΄. 457.

ἡσύχως περὶ νέων· ἐκεῖ περιεφέρετο καὶ τὸ ψεῦδος, καὶ ἡ ἀλήθεια, πότε μεμιγμένα, καὶ πότε διῃρημένα. Ὁμοίως καὶ ἡ εὐκολοπιςία, ἡ πλάνη, ἡ πρὸς ὥραν χαρὰ καὶ λύπη, ἡ φιλονεικία, οἱ ἀδέσποτοι λόγοι, ἡ Διχόνοια, ἡ Διαβολὴ, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ὥςε ἐφαίνετο κυκεὼν μέγας, καὶ χάος ἡσύχως κινούμενον, ἄνευ κρότου καὶ ταραχῆς· Ἐκεῖ λοιπὸν ἐμάνθανον οἱ ἄνθρωποι τὰ νέα, ὅσα ἐγίνοντο εἰς τὸν Οὐρανὸν καὶ εἰς τὴν γῆν, καὶ διεσκόρπιζον αὐτὰ εἰς τὸν κόσμον. Ἐκεῖ ἄρα εἰς τὸ παλάτιον, ἢ εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Φήμης, πρέπει νὰ πέμπωμεν καὶ ἡμεῖς τοὺς τοιούτους νεωθηρευτὰς, καὶ ἐπὶ τούτῳ περιφερομένους.

Περιήρχετο δὲ ἡ Φήμη καὶ τὸν κόσμον ὅλον τὴν νύκτα· τὴν δὲ ἡμέραν ἐκάθητο εἰς τοὺς πύργους τῶν πόλεων, καὶ παρετήρει τὰ γινόμενα πανταχοῦ, ὥςε ἔβλεπεν ὅλα, τάτε λεγόμενα καὶ πραττόμενα, καὶ εἰς τοὺς οἴκους, καὶ εἰς τὰς ἀγοράς. Ὅθεν ἦτον ἀνάγκη νὰ τρέχῃ εἰς τὸ παλάτιον αὐτῆς, ὅςτις ἤθελε νὰ μανθάνῃ, τὶ γίνεται εἰς τὸν κόσμον (α).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν νέαν καὶ πτερωτὴν εἰς ὅλον τὸ σῶμα· τὰ δὲ πτερὰ ἐζωγραφίζοντο πότε μὲν λευκὰ, πότε δὲ μέλανα, κατὰ τὰς ἀγγελίας· οἷον, ὅτε διεδίδετο φήμη περί τινος εὐτυχοῦς συμβεβηκότος, καὶ ὕςερον ἀλήθευεν, ἐζωγράφιζον αὐτὴν λευκόπτερον. Ὁμοίως καὶ τοὐναντίον. Εἶχον δὲ τὰ πτερὰ ὄμματα, ὦτα, ςόματα, καὶ γλώσσας· εἶχε καὶ βωμὸν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐνίοτε δὲ καὶ ἐσάλπιζεν, ἢ ἐκράτει μόνον τὴν σάλπιγγα. Τὴν δύναμιν καὶ ἐνέργειαν τῆς Θεᾶς ταύτης σαφηνίζει ὁ Αἰσχίνης ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχῳ, παραφέρων αὐτὴν μάρτυρα ἀψευδῆ τῶν ὑπὸ τοῦ Τιμάρχου πεπραγμένων. λθ'. μ'. (β).

(α) Βιργίλ. Αἰν. Δ'. 32. 181. καὶ Σέρβ. Ἡσίοδ. ἔργ. καὶ ἡμερ. 760 — Ὀβίδ. Μετ. Ιβ'. 39.

(β) Βοσσ. Θεολ. Θ'. 37. Παυσαν. Αττικ. Ιζ'.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΙΓ.

Περὶ τοῦ Ἐλέου, καὶ τοῦ Καιροῦ.

Ὁ Ἔλεος ἦτον υἱὸς τοῦ Ἐρέβους καὶ τῆς Νυκτὸς, καὶ ἐτιμᾶτο μόνον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες εἶχον καὶ βωμὸν αὐτοῦ εἰς τὴν ἀγοράν. Οὗτος οὖν ἦτον ὁ μόνος ὠφέλιμος Θεὸς εἰς τὰς μεταβολὰς τῆς ἀνθρωπίνης τύχης. Εἰς τὸν βωμὸν τούτου κατέφυγον οἱ δυςυχεῖς Ἡρακλεῖδαι, καὶ ἐσώθησαν, ἐπειδὴ ἦτον ἄσυλον ἀβίαςον. Διὰ τοῦτο ἄρα ἐνομίζοντο οἱ Ἀθηναῖοι εὐσεβέςατοι, καὶ φιλανθρωπότατοι πάντων τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἐτίμησαν πολλοὺς τοιούτους ἠθικοὺς Θεοὺς, εἰς ἐπανώρθωσιν τῶν ἠθῶν, καὶ ἐξάλειψιν τῶν ἐλαττωμάτων ἀποβλέποντες. Ἐτίμησαν δὲ αὐτὸν καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ὕςερον (α).

Ὁ δὲ Καιρὸς ἐζωγραφίζετο πτερωτὸς, καὶ γυμνὸς ἐπὶ τῶν δακτύλων, ἢ ἐπὶ τροχοῦ ἱςάμενος, ξουράφιον εἰς τὴν χεῖρα κρατῶν, τὴν κόμην ἐπὶ τὸ μέτωπον ἐξηπλωμένην ἔχων, καὶ τὴν Μετάνοιαν ὄπισθεν ἀκολουθοῦσαν. Ὁ μὲν τροχὸς δηλοῖ τὸ ἄςατον, τὸ δὲ ξουράφιον τὴν ὀξύτητα τοῦ καιροῦ, ἡ δὲ κόμη, ἵνα κρατῶμεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς κόμης, ὅταν τὸν ἔχωμεν· ἐπειδὴ, ἂν τὸν ἀφήσωμεν καὶ φύγῃ, Μετανοοῦμεν ὕςερον. Εἶχε δὲ βωμὸν εἰς τὴν Ἦλιδα πλησίον τοῦ ςαδίου, ὅπου ἦτον ἀναγκαιότατος. Ὁ Ἴων ὁ Χῖος, ὁ τραγικὸς καὶ λυρικὸς Ποιητὴς, ἔγραψεν ὕμνον εἰς τὸν καιρὸν, ἔνθα ἔλεγεν αὐτὸν νεώτατον υἱὸν τοῦ Διός. Ὁ Καιρὸς ὅμως ἐφάνη ἀχάριςος πρὸς αὐτὸν, ἐπειδὴ διέφθειρε τὰ ποιήματα αὐτοῦ (α).

(α) Ὑγῖν. Προοιμ. 2. Στάτ. ἐν Θήβ. Ιβ΄. 481. Σέρβ. Αἰν. Η΄. 342. Παυσαν. Αττικ. Ιζ΄. 1.

(β Γυράλδ. Α΄. 36. καὶ Ποσιδιπ. παρ᾽ αὐτῷ. Αυσόν. ἐπιγράμματ. Ιβ΄. Παυσαν. Ἠλειακ. Ιδ΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ τοῦ Κρότου, καὶ Ὅρκου.

Ὁ μὲν Κρότος ἦτον υἱὸς τοῦ Πανὸς καὶ τῆς Εὐφήμης τῆς τροφοῦ τῶν Μουσῶν, καὶ ἀνετράφη μὲ τὰς Μούσας εἰς τὸν Ἑλικῶνα, ὅπου διατρίβων ἐφεῦρε τὴν τοξικὴν τέχνην, καὶ ἔζη ἐκ τῆς θήρας. Καὶ ἐπειδὴ ἦτον φρόνιμος καὶ ἐπιτήδειος κυνηγὸς, ἔδειξε πολλὰς δουλεύσεις εἰς αὐτὰς καὶ μάλιςα ἔψαλλε καὶ αὐτὸς μὲ αὐτὰς κρότον ποιῶν, καὶ διακρίνων τὸ μέλος. Ἐπειδὴ ἦτον ἀσαφὴς ἡ φωνὴ δὶ ἑνὸς κρότου μόνου σημαινομένη. Τοῦτον δὲ βλέποντες καὶ ἄλλοι, ἔπραττον καὶ ἐκεῖνοι τὸ αὐτὸ, καὶ διὰ τοῦτο ἔλαβον ὑπόληψιν καὶ δόξαν αἱ Μοῦσαι. Ὅθεν παρεκάλεσαν τὸν πατέρα αὐτῶν Δία, νὰ τὸν ἀναβιβάσῃ εἰς τὸν Οὐρανόν· καὶ οὕτως ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Ζεὺς πόδας ἵππου, οἷον, ταχύτητα· βέλος εἰς τὴν χεῖρα, ὀξύτητα· οὐρὰν Σατύρου, ἀςειότητα· καὶ ςέφανον πρὸ τῶν ποδῶν, δόξαν· καὶ πλοῖον παρ' αὐτῷ, ὅτι εἶναι γνωςὸς καὶ εἰς τοὺς θαλασσίους. Καὶ οὗτος εἶναι ὁ ἀςερισμὸς τοῦ Τοξότου, κατ' Ἐρατοσθένη (α).

Ὁ δὲ Ὅρκος ἦτον Θεὸς καταχθόνιος· ὅθεν εἶπον τινες, ὅτι ἦτον καὶ αὐτὸς υἱὸς τῆς Γῆς. Παράγουσι δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ διαφόρως, παρὰ τῶν ἀσιατικῶν γλωσσῶν. Οἱ πιθανώτεροι ὅμως κατασκευάζουσιν αὐτὸν παρὰ τὸ ἕρκος· ἐπειδὴ αὐτὸς περιφράττει, καὶ διακρατεῖ τὴν πίςιν, καὶ δίδει τέλος εἰς τὰς ὑποθέσεις. Τινὲς δὲ λαμβάνουσιν αὐτὸν ἀντὶ τοῦ Πλούτωνος· τὸν δὲ Χάρωνα ἔλεγον πορθμέα τοῦ Ὅρκου, ἤτοι τοῦ Πλούτωνος, ἢ τοῦ Ἅδου. Ἄλλοι δὲ ἔλεγον τὴν κυνέην τοῦ

(α) Καταςερισμ. Κη'. ϗ Σχαίθεως παρ' αὐτῷ. Ὑγῖν. μύθ. 224. ϗ Ἀςρονομ. Β'. 27.

Πλούτωνος ὅρκον. Εἶχε δὲ καὶ οὗτος ναὸν εἰς τὴν Ῥώμην ἐν τῇ δεκάτῃ Ἐνορίᾳ, ὅρκος quietalis, οἷον ἀναπαυτικὸς, ὀνομαζόμενος. Ἐπειδὴ αὐτὸς προξενεῖ τὴν ἀνάπαυσιν καὶ ἡσυχίαν (α)

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Περὶ τῆς Ψυχῆς.

Ἡ Ψυχὴ ἦτον θυγάτηρ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἐνδελεχείας. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι βασιλεύς τις ἀνώνυμος καὶ ἀγνώριςος, εἶχε τρεῖς θυγατέρας, καὶ ἡ νεωτάτη τούτων καὶ ὡραιοτάτη ἦτον ἡ Ψυχὴ, τὴν ὁποίαν ἔκριναν ὡραιοτέραν τῆς Ἀφροδίτης, καὶ μάλιςα σώφρονα· ὅθεν ἀγανακτήσασα ἡ Ἀφροδίτη ἔπεμψε τὸν Ἔρωτα, νὰ τιμωρήσῃ αὐτήν. Ὁ Ἔρως ὅμως ἐτρώθη, καὶ ἐζήτη αὐτὴν γυναῖκα, ἐμποδίζων, νὰ μὴ τὴν λάβῃ ἄλλος. Οἱ δὲ γονεῖς αὐτῆς, ἀφ᾿ οὗ ὑπάνδρευσαν τὰς ἄλλας δύω θυγατέρας, ἠρώτησαν καὶ περὶ τούτου τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅςτις ἀπεκρίθη, νὰ ςολίσωσιν αὐτὴν ὡς εἰς ἐνταφιασμὸν, καὶ νὰ τὴν φέρωσιν εἰς τὴν κορυφὴν ἑνὸς κρημνώδους ὄρους· ἐπειδὴ αὐτὴ μέλλει νὰ λάβῃ ἄνδρα, οὐχὶ θνητὸν, ἀλλ᾿ ἀθάνατον, καὶ βλαβερώτερον τῆς ἐχίδνης, ὅςτις ῥίπτει σίδηρον καὶ πῦρ τρομερὸν μεταξὺ τῶν Θεῶν, καὶ μέχρι τοῦ ᾅδου. Ἔφερον λοιπὸν αὐτὴν εἰς τὸ προσδιορισθὲν ὄρος (β).

Ἐκεῖθεν δὲ ἁρπάσας αὐτὴν ὁ Ζέφυρος, τὴν ἔφερεν εἰς τόπον χαριέςατον, καὶ εἰς παλάτιον ὡραιότατον, ὅπου ἔλαμπε τὸ χρυσίον, καὶ οἱ πολύτιμοι λίθοι. Ἄνθρωπος ὅμως δὲν ἦτον ἐκεῖ, ἀλλ᾿ ἠκούοντο μόνον φω-

---

(α) Φῆσ. Ιγ΄. 312. Βόσσ. Ἐτυμολογικ. ἐν ὀρχῖν. Βεκμαν ἐν ὄρκ. Βόσ. Θεολ. Β. 60. Λεξικ. Ανώνυμ. ἐν ὅρκ.

(β) Μαρτῖν. Καπέλ. παρ᾿ Γυράλδ. Σύντ. Ιγ΄. 406. Ἀπύλ. Μεταμορφώσ. Δ΄.

ναίτινες προσκαλοῦσαι αὐτὴν, νὰ κατοικήσῃ ἐκεῖ. Ἔπειτα δὲ ἐφάνη τράπεζα μεγαλοπρεπεςάτη, καὶ ὕςερον ὑπηρέτουν αὐτὴν Νύμφαι ἀόρατοι, ᾄδουσαι καὶ παίζουσαι παντοῖα ὄργανα μουσικῆς, εἰς διατριβὴν αὐτῆς. Τὴν δὲ νύκτα ἤρχετο ὁ ῥηθεὶς ἀνὴρ πρὸς αὐτὴν ἀγνώριςος εἰς τὸ σκότος, καὶ τὸ πρωῒ ἔφευγε, λέγων, νὰ μὴ ἐπιθυμήσῃ, νὰ τὸν γνωρίσῃ ποτέ· ἔτι δὲ εἶπεν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὴν αἱ ἀδελφαὶ αὐτῆς, καὶ νὰ μὴ τύχῃ καὶ ὁμιλήσῃ μὲ αὐτάς. Ἐπειδὴ δὲ ἐζήτησε τοῦτο ἡ Ψυχὴ, ἔδωκεν ἄδειαν, νὰ ἔλθωσιν ἐκεῖ αἱ ἀδελφαὶ αὐτῆς, ὅμως νὰ μὴ ἀκούσῃ τὰς συμβουλὰς αὐτῶν. Ὅθεν ἔςειλε τὸν Ζέφυρον, καὶ καὶ ἔφερεν αὐτὰς, αἱ ὁποῖαι, ἀφ' οὗ ἔμαθον τὰ συμβάντα, συνεβούλευσαν αὐτὴν, πῶς νὰ γνωρίσῃ, ποῖος ἦτον ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· νὰ λάβῃ καὶ ξιφίδιον, καὶ ἂν εἶναι θηρίου κατὰ τὸν χρησμὸν, νὰ τὸν φονεύσῃ κοιμώμενον. Ὅθεν μίαν νύκτα, ἀφ' οὗ ἀπεκοιμήθη ἐκεῖνος πλησίον αὐτῆς εἰς τὴν κλίνην, ἀνάψασα λύχνον, βλέπει τὸν Ἔρωτα κοιμώμενον, ξανθοκόμην, ῥοδοκόκκινον, τὰ πτερὰ αὐτοῦ κυματιζόμενα, καὶ τὴν φαρέτραν, καὶ τὸ τόξον ἔμπροσθεν τῆς κλίνης κείμενα· καὶ εἰς τοιαύτην ἔκςασιν ἦλθεν, ὥςε ἔλαβεν ἓν βέλος καὶ ἐπληγώθη μόνη· ἡ πληγὴ δὲ τοῦ βέλους κατετάραξεν αὐτὴν τόσον, ὥςε ἤρξατο τρέμειν, καὶ ἔςαξεν ὀλίγον ἔλαιον ἐκ τοῦ λύχνου εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸν ἐξύπνησεν, ὅς τις ἐπιπλήξας αὐτὴν διὰ τὴν ἀπείθειαν, ἔφυγεν. Ἐκείνη δὲ ἀπελπισθεῖσα, ἤθελε νὰ πέσῃ εἰς τὸν ποταμὸν, ἀλλ' ὁ Ἔρως ἐμπόδισεν αὐτὴν ἀοράτως. Ἔτρεχε λοιπὸν ὕςερον πανταχοῦ ζητοῦσα αὐτόν· ἦλθε καὶ πρὸς τὰς ἀδελφὰς αὐτῆς, καὶ εἶπε τὸ συμβὰν, ἔπειτα ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, νὰ κράξῃ τὸν Ζέφυρον, ἔχουσα καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτῆς, καὶ ἔπεσον ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἀφ' οὗ δὲν ἤρχετο ὁ Ζέφυρος νὰ τὰς λάβῃ· καὶ οὕτως ἐξῆλθον ἐκεῖθεν. Ἔπειτα ἦλθε, καὶ παρεκάλει ὅλους τοὺς Θεοὺς, νὰ τῇ δώσωσι τὸν Ἔρωτα ἄνδρα, πλὴν ἀνωφελῶς. Ἐν τούτοις ὅμως ἔμαθεν ἡ Ἀφροδίτη παρά τινος ὀρνέου Γαβία καλουμένου, ὅτι ἦτον παλλακὶς τοῦ

υἱοῦ αὐτῆς, καὶ ἔγκυος σχεδόν. Ἐκείνη δὲ ἦλθε καὶ πρὸς αὐτὴν μετ᾽ ὀλίγον.

Μὴ τολμῶσα ὅμως νὰ παρησιασθῇ ἀμέσως εἰς τὴν Ἀφροδίτην, παρησιάσθη εἰς μίαν δούλην αὐτῆς Συνήθειαν καλουμένην, ἥτις λαβοῦσα αὐτὴν ἀπὸ τῆς κόμης, τὴν ἔφερεν εἰς τὴν Ἀφροδίτην. Ἡ δὲ ἐπιπλήξασα αὐτὴν πικρῶς, τὴν παρέδωκεν εἰς ἄλλας δύω δούλας αὐτῆς, Θλίψιν καὶ Σκληρότητα ὀνομαζομένας, νὰ τὴν τιμωρῶσιν. Ἔπειτα ἐπεφόρτιζεν αὐτὴν καὶ ἐκείνη ἔργα βαρύτατα, καὶ ἀνώτερα τῆς ἀνθρωπίνης δυνάμεως. Πρῶτον μὲν ἐκέλευσε, νὰ διαχωρίσῃ τοὺς κόκκους ἑκάστου εἴδους, ἀφ᾽ ἑνὸς μεγάλου σωροῦ παντοίου εἴδους σπόρου, ἕως νὰ ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος. Ἐβοήθησαν ὅμως οἱ μύρμηκες εἰς τοῦτο. Δεύτερον δὲ, νὰ ἔλθῃ εἰς τόπον ἄβατον καὶ πέραν τινὸς ἀδιαβάτου ποταμοῦ, νὰ εὕρῃ ἓν πρόβατον, ὅπερ εἶχε χρυσοῦν μαλλίον. Τρίτον δε, νὰ φέρῃ ὕδωρ ἀπό τινος μαύρης πηγῆς, τὴν ὁποίαν ἐφύλαττον οἱ ἀγριώτατοι δράκοντες. Ἦλθε δὲ καὶ τότε ὁ ἀετὸς, καὶ ἐγέμισε τὸ ἀγκεῖον αὐτῆς. Τὰ κατώρθωσεν τοίνυν ὅλα βοηθουμένη ἀοράτως.

Τελευταῖον δὲ ἄθλον ἐπέταξεν αὐτῇ, νὰ καταβῇ εἰς τὸν ᾅδην, καὶ νὰ ζητήσῃ, ἐκ μέρους ἐκείνης ὀλίγον κάλλος παρὰ τῆς Περσεφόνης, ἵνα ἀναπληρώσῃ, ὅσον κάλλος ἀπώλεσε, διὰ τὴν λύπην τοῦ υἱοῦ αὐτῆς· ἔδωκεν αὐτῇ καὶ κύςιν, νὰ κλείσῃ τὸ κάλλος εἰς αὐτήν. Ἐν ᾧ δὲ ἐσυλλογίζετο ἡ Ψυχὴ, ἠκούσθη τις φωνὴ διδάσκουσα αὐτὴν, πῶς νὰ κατορθώσῃ καὶ τοῦτο· πλὴν νὰ μὴ ἀνοίξῃ τὴν κύςιν, ὅταν ἐπιςρέφῃ. Ἐκείνη ὅμως περιεργείᾳ φερομένη, ἢ ἤθελε νὰ κλέψῃ καὶ αὐτὴ ὀλίγον κάλλος, ἤνοιξε τὴν κύςιν, ἐξ ἧς ἐξῆλθον, ἀντὶ κάλλους, ἀτμοὶ τοῦ ᾅδου ὑπνωτικοὶ, καὶ ἀπεκοίμισαν αὐτὴν εὐθὺς. Τὴν ἐξύπνησεν ὅμως ὁ Ἔρως, διὰ τῆς ψηλαφήσεως τοῦ βέλους αὐτοῦ, καὶ συνάξας τοὺς ἀτμοὺς εἰς τὴν κύςιν, ἔδωκε νὰ τὴν φέρῃ εἰς τὴν Ἀφροδίτην.

Ἐν τούτοις δὲ ἀνέβη ὁ Ἔρως εἰς τὸν Δία, καὶ παρησιασθεὶς ἐκίνησεν αὐτὸν, νὰ κροτήσῃ Ἐκκλησίαν τῶν Θεῶν, καὶ νὰ κηρύξῃ, ὅτι ἡ Ἀφροδίτη δὲν ἐμποδίζῃ πλέον τὸν γάμον τοῦ Ἔρωτος καὶ τῆς Ψυχῆς· ἔπειτα

ἐκέλευσε τὸν Ἑρμῆν, νὰ φέρῃ τὴν Ψυχὴν εἰς τὸν οὐρανὸν, ἥτις, ἀφ' οὗ ἔφαγεν ἀμβροσίαν, κ' ἔπιε κ' νέκταρ, ἐγένετο ἀθάνατος. Ἔπειτα δὲ ἑώρτασαν τοὺς γάμους ὅλοι οἱ Θεοὶ μεγαλοπρεπῶς, καὶ ἔδειξεν ἕκαστος τὴν ἐπιχείρησιν αὐτοῦ, πρὸς εὐφροσύνην· ἡ δὲ Ἀφροδίτη ἐχόρευσεν. Ἐγέννησε δὲ ἡ Ψυχὴ ἐκ τοῦ Ἔρωτος τὴν Ἡδυπάθειαν, τὴν ὁποίαν ἐτίμησαν οἱ Ῥωμαῖοι, κτίσαντες καὶ ναὸν αὐτῆς.

Τοῦτον τὸν μῦθον, τὸν ἔρωτα τῆς Ψυχῆς καὶ τοῦ Ἔρωτος, ἀναφέρει μόνον ὁ Ἀπούλειος εἰς τὰς μεταμορφώσεις αὐτοῦ, λέγων, ὅτι ἔλαβεν αὐτὸν παρὰ τῶν Ἑλλήνων· ὅμως φαίνεται, ὅτι τὸν ἔπλασεν αὐτὸς, κατὰ μίμησιν τῶν Ἑλλήνων. Ἐπειδὴ οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων ἀναφέρει τοιοῦτόν τι, οὔτε ὁμοιάζει τὸ πλάσμα Ἑλληνικόν· φαίνεται δὲ ὅτι εἶχε σκοπὸν ὁ μυθοπλάστης ἐκεῖνος, ὅστις καὶ ἂν ἦτον, νὰ ἀλληγορήσῃ τὰ κακὰ, ὅσα δοκιμάζει ἡ ψυχὴ ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας, εἶτ' οὖν, τοῦ ἔρωτος· πλὴν λέγουσί τινες, ὅτι εἶναι ἀναλληγόρητος, καὶ ἀσήμαντος, καὶ ἡδονικὸς μόνον, ὡς εἴρηται, ἂν καὶ τὸν ἀλληγόρησαν ἄλλοι πλάττοντες τὰς ἀδελφὰς τῆς Ψυχῆς, τὴν μὲν σάρκα, τὴν δὲ ἐλευθερίαν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα· ἔχει ὅμως πολλὰ ἐπεισόδια ἀσήμαντα. Μετὰ δὲ τὸν Ἀπούλειον ἔγραψεν ὁ Φονταῖνος περὶ τοῦ ἔρωτος τούτου· ὁ δὲ Μολιὲρ μετέφερε τὴν ὑπόθεσιν ταύτην εἰς δρᾶμα ὀρχηστικὸν, τὸ ὁποῖον παριστῶσιν ἔτι εἰς τὰ θέατρα τῆς Εὐρώπης εὐφημούμενον καὶ κροτούμενον· ἐζωγράφισαν καὶ εἰκόνας μεγαλοπρεπεστάτας τῆς τελετῆς τοῦ γάμου, ὅπου ἑορτάζουσιν αὐτὸν πάντες οἱ Θεοί.

Ἐζωγράφιζον δὲ τὴν Ψυχὴν ὡς χρυσαλίδα λευκὴν, τὴν πεταλούδαν κοινῶς λεγομένην· καὶ ἐκεῖνο τὸ ζωΰφιον εἶχον σύμβολον τῆς ψυχῆς. Εὑρέθη δὲ καὶ κατὰ τὴν ῥηθεῖσαν ἱστορίαν ἐζωγραφισμένη· Ἐνίοτε δὲ καὶ ἄλλως, ὡς γυναῖκα λευκὰ ἐνδεδυμένην, καὶ πανταχόθεν κεκαλυμμένην, ὡς φαίνονται τοιαῦτα εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ ᾅδου (*).

(*) ὠνομάζοντο δὲ κ' γυναῖκες οὕτως, ὡς κ' ἡ γυνὴ τοῦ Μαρ-

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Περὶ τῆς Πειθοῦς.

Ἡ Πειθὼ ἐνομίζετο Θεὰ Ἔφορος καὶ συνεργὸς εἰς τὸ πείθειν. Πρῶτος δὲ ἐτίμησεν αὐτὴν ὁ Θησεὺς εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀφ' οὗ κατέπεισε τὰς δώδεκα πόλεις, καὶ ἐσύναξεν αὐτοὺς εἰς μίαν μόνον, εἰς τὰς Ἀθήνας (β). Ἐτίμησαν δὲ καὶ οἱ Σικυώνιοι τὴν Πειθὼ, ἔχοντες Ἱερὸν αὐτῆς εἰς τὴν ἀγορὰν, διὰ τὴν ἑξῆς αἰτίαν. Ὅτε ἐφόνευσεν ὁ Ἀπόλλων τὸν Πύθωνα, ἦλθε μὲ τὴν Ἄρτεμιν εἰς τὴν Σικυῶνα, νὰ καθαρισθῶσιν. Ἐπειδὴ ὅμως συνέβη φόβος παράδοξος εἰς ἓν μέρος, ὅπου ὠνομάζετο ὕστερον Φόβος ὁ τόπος ἐκεῖνος, αὐτοὶ μὲν ἐπέρασαν εἰς τὴν Κρήτην πρὸς τὸν Καρμάνορα, εἰς τοὺς ἐγκατοίκους ὅμως τῆς Σικυωνίας, Αἰγιαλείας τότε καλουμένης, συνέπεσεν ἀσθένεια μεγάλη· ὁ δὲ χρησμὸς ἔλεγε, νὰ ἐξιλεώσωσι τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἄρτεμιν. Ὅθεν ἔπεμψαν ἑπτὰ νέους, καὶ ἑπτὰ παρθένους, εἰς τὸν ποταμὸν τῆς Σικυωνίας Σύθαν καλούμενον, νὰ παρακαλέσωσι τοὺς Θεοὺς τούτους. Ἐπειδὴ ἐκεῖ εἶχον ναὸν αὐτῶν, ὡς φαίνεται. Πεισθέντες οὖν οἱ Θεοὶ, ἦλθον εἰς

φαδάτε ἐν τῇ Καππαδοκίᾳ, τὴν ὁποίαν ἀγαπήσας ὁ υἱὸς τοῦ Κάτωνος, διέτριψεν ἐκεῖ ὑπὲρ τὸν δέοντα καιρὸν, προσποιούμενος φιλίαν πρὸς τὸν Μαρφαδάτην. Ὅθεν ἔσκοπτον αὐτὸν, γράφοντες τὰ ἑξῆς.

Αὔριον Κάτων βαδίζει μετὰ τριάκοντ' ἡμέρας.
καὶ, Πόρκιος καὶ Μαρφαδάτης, δύο φίλοι, ψυχὴ μία. καὶ, εὐμενὴς καὶ λαμπρὸς ὁ Κάτων, βασιλικὴν ψυχὴν ἔχει. Πλούταρχ. ἐν Κάτων. μικρ. ογ'.

(β) Ταύτην τὴν Πειθὼ καὶ τὴν Βίαν, εἶπεν ὁ Θεμιστοκλῆς πρὸς τοὺς Ἀνδρίους, ὅτι ἔχει, ὅτε ἦλθεν ἐπ' ἀργυρολογίαν· καὶ ἐκεῖνοι εἶπον, ὅτι ἔχουσι καὶ αὐτοὶ δύο Θεὰς ἐναντίας πρὸς τὴν ἀργυρολογίαν, τὴν Πενίαν καὶ Ἀπορίαν. Πλούταρχ. ἐν Θεμισ. Κα'.

τὴν ἀγορὰν τῆς ἀκροπόλεως, ὅπου ἔκτισαν τὸ Ἱερὸν τῆς Πειθοῦς, καὶ οὕτως ἔπαυσεν ἡ νόσος. Ἐφύλαττον δὲ τὴν συνήθειαν ταύτην καὶ ὕςερον οἱ Σικυώνιοι· ἐπειδὴ εἰς την ἑορτὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, ἔπεμπον τοιούτους νέους, καὶ ἔφερον τὰ ἀγάλματα αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ναοῦ ἐκείνου εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐφύλαττον αὐτὰ εἰς τὸ Ἱερὸν τῆς Πειθοῦς. Μετὰ δὲ τὴν ἑορτὴν ἐπέςρεφον αὐτὰ πάλιν εἰς τὸν ναόν. Ἐτίμησαν δὲ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι τὴν Πειθώ (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ τῆς Ἐλπίδος.

Ἡ Ἐλπὶς ἔμεινε μὲν κεκλεισμένη εἰς τὸ κιβώτιον τῆς Πανδώρας, ὡς εἴρηται, ὅμως ἐτιμήθη ὡς Θεὰ, καὶ μάλιςα εἰς τὴν Ῥώμην, ἔνθα εἶχον ναοὺς μεγαλοπρεπεῖς. Πρῶτον δὲ ναὸν αὐτῆς ἔκτισεν ὁ Κολλατῖνος εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν λαχάνων, τὸν ὁποῖον ἔκαυσεν ὕςερον ὁ κεραυνὸς ὀλίγον, καὶ μετ' οὐ πολὺ, κατέκαυσεν ὅλον ἡ πυρκαϊά· καὶ μετὰ ταῦτα ἀνέκτισαν αὐτὸν πάλιν· ἀλλ ἐπὶ Αὐγούςου ἐκάη πάλιν, καὶ ὕςερον ἀνέκτισεν αὐτὸν ὁ Γερμανικός. Εἶχον δὲ καὶ ἄλλον ὅμοιον εἰς τὴν δεκάτην τρίτην Ἐνορίαν, ἢ εἰς τὴν ἑβδόμην κατ' ἄλλους.

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν ὡς γυναῖκα νέαν, ἔνδυμα λεπτότατον ἔχουσαν, καὶ κρῖνον, ἢ τρία φύλλα, ἢ ςάχυα καὶ μηκώνας, ὡς ἡ Δήμητρα ἐνίοτε· ὥςε διεκρίνοντο ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς μόνον· ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον δὲ εἶχεν ἄνθη καὶ καρποὺς περὶ αὐτὴν, σύμβολα ἐλπίδος· ἐπειδὴ τὰ ἄνθη δίδουσιν ἐλπίδα καρποῦ. Ἐνίοτε

(α) Παυσαν. Ἀττικ. Κβ'. 3. Κορινθιακ. Ζ'. 7. Γυράλδ. Συντ. Α'. 45.

δὲ περιέςελλε τὸ ἔνδυμα αὐτῆς διὰ τῆς χειρὸς· καὶ ἄλλοτε πάλιν ἦτον εἰς ςύλον ἐπακουμβισμένη (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Περὶ τῆς Εἰρήνης.

Ἡ Εἰρήνη ἦτον θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θέμιδος, καὶ μία τῶν Ὡρῶν· ἐτιμήθη δὲ παρ' Ἕλλησιν ὡς Ἔφορος τῆς εἰρήνης· πλὴν εὑρέθη μόνον τὸ ἄγαλμα αὐτῆς, τὸ ὁποῖον ἐκράτει τὸν Πλοῦτον. Μετὰ δὲ τὴν ἔνδοξον κατὰ τῶν βαρβάρων νίκην τοῦ Κίμωνος, ὅτε ἐπραγματεύσατο Καλλίας ὁ Ἀθηναῖος τὴν περιβόητον καὶ ὠφελιμωτάτην πρὸς τοὺς Ἕλληνας εἰρήνην, ἔκτισαν οἱ Ἀθηναῖοι βωμὸν τῆς Εἰρήνης, ἔςησαν παρ' αὐτῇ καὶ τὸν ἀνδριάντα τοῦ Καλλίου (β).

Οἱ Ῥωμαῖοι ὅμως ἐτίμησαν τὴν Εἰρήνην μεγάλως, καὶ ὁ Κλαύδιος ἔκτισε ναὸν αὐτῆς μεγαλοπρεπέςατον ἐν τῇ τετάρτῃ Ἐνορίᾳ, τὸν ὁποῖον ἀπετελείωσεν ὁ Οὐεσπεσιανός. Ὁ δὲ Νέρων ἐγύμνωσεν ὅλην τὴν Ἑλλάδα, λαβὼν τὰ ἔργα πάντων τῶν ἐνδόξων τεχνιτῶν, εἰς καλλωπισμὸν τούτου· ὥςε μεγαλοπρεπέςερον, καὶ πολυτελέςερον τούτου δὲν εἶχεν ἄλλον ἡ Ῥώμη. Ἐνομίζετο δὲ καὶ ἄσυλος, καὶ ἀβίαςος, διὰ τὴν πρὸς τὸ ὄνομα μεγάλην εὐλάβειαν· εἶχε καὶ περίβολον ἰσχυρόν· ὅθεν εἶχον εἰς αὐτὸν ὅλοι οἱ πλούσιοι τὰ πλούτη αὐτῶν τεθησαυρισμένα, ὡς εἰς ἀσφάλειαν· δὲν ἐφαντάσθησαν ὅμως, ὅτι τὸ πῦρ δὲν εὐλαβεῖται τὰ ἄσυλα· εἶχον δε

(α) Ἡσίοδ. Ἐργ. ϗ ἡμέρ. 96. Κικέρ. Νομ. Κ. 11. 1252. Λίβιος. Κα'. 62. Κδ'. 47. Κε'. 7. Ναρδῖν. Ζ'. 9. 457. Διόδ. ϗ Τάκιτ. παρ' αὐτῷ. Ζ'. 4. Στράβ. Συντ. Α'. 142. Γυράλδ. Α'. 39. Βοσ. Θεολ. Η'. 10.

(β) Παυσαν. Ἀττικ. Η'. 3. Βοιωτικ. Ις'. 1. Πλούταρχ. ἐν Κίμων. 13.

εἰς αὐτὸν, ὡς λέγει ὁ Ἰώσηπος, καὶ ὅλα τα πολύτιμα κειμήλια, τὰ ὁποῖα ἥρπασαν ὁ Οὐεσπεσιανὸς καὶ Τῖτος ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἐκάη λοιπὸν ὁ ναὸς οὗτος ἐπὶ Κομμόδου τὴν νύκτα παραδόξως, μὲ ὅλους τοὺς ἐν αὐτῷ θησαυροὺς, χωρὶς νὰ φανερωθῇ ποτὲ, πόθεν ἦλθε τὸ πῦρ. Ὑποψία δὲ κεραυνοῦ δὲν ἦτον, ἐπειδὴ ὁ καιρὸς ἦτον καθαρὸς· σεισμὸς ὅμως συνέβη μικρὸς, καὶ ἐνόμισάν τινες, ὅτι διεῤῥάγη ἡ γῆ, καὶ ἐκεῖθεν ἐξῆλθε τὸ πῦρ. Ἄλλοι δὲ ἐνόμιζον, ὅτι ἔπεσε κεραυνὸς, καὶ δὲν τὸν ἐνόησαν τὴν νύκτα. Κατέκαυσε δὲ καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς πόλεως ἡ πυρκαϊὰ, καὶ πολλὰς δημοσίας οἰκοδομὰς· καὶ ἦτον ἀδύνατον νὰ σβυσθῇ ἄλλως, ἂν δὲν ἔπιπτε βροχὴ ῥαγδαία παρ᾽ ἐλπίδα· καὶ κατεκαίετο ἴσως ἅπασα ἡ πόλις. Ὅθεν ἐνομίσθη θεόθεν καὶ ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τοῦ κακοῦ (α).

Συνέβη τοίνυν μεγάλη δυςυχία εἰς τὴν Ῥώμην, κοινή τε καὶ μερικὴ, διά τε τὰ δημόσια κτήρια καὶ πράγματα, καὶ διὰ τὰ ἴδια. Ἐπειδὴ πολλοὶ ἐκοιμήθησαν πλουσιώτατοι, καὶ ἐξύπνησαν δυςυχέςατοι. Προεμάντευον δὲ τὸ συμβεβηκὸς κατάπαυσιν εἰρήνης, καὶ προμήνυμα πολέμου, ὅπερ καὶ συνέβη. Προεμήνυσαν τὸ δυςύχημα τοῦτο καὶ πολλὰ ἀπαίσια σημεῖα· ἀςέρες φαινόμενοι τὴν ἡμέραν συνεχῶς, καὶ ζῶα ἀλλόκοτα, καὶ βρέφη ἐκτρώματα τῆς φύσεως γεννώμενα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Τότε εἶδον οἱ ἄνθρωποι τὸ κεκρυμμένον Παλλάδιον, τὸ φυλαττόμενον ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἑςίας. Ἐπειδὴ, ὅτε ἐκαίετο ὁ ναὸς τῆς Ἑςίας, ἥρπασεν αὐτὸ ἡ Ἱέρεια, καὶ τὸ ἔφερε διὰ τῆς Ἱερᾶς ὁδοῦ εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλήν. Ἐν τούτῳ τῷ ναῷ ἐγίνετο ἡ συνέλευσις τῶν τεχνιτῶν, καὶ πάντων τῶν ἐχόντων διαφορὰς, οἵτινες συμβιβαζόμενοι ἐνώπιον τῆς Θεᾶς, ἀνεχώρουν εἰς εἰρήνην.

(α) Σβετ. ἐν Οὐεσπεσιαν. Θ΄. Ἡρωδιαν. Α΄. Ιδ΄. Πλίν. Ἱςορ. Φυσικ. Λς΄. Ιε΄. Ναρδῖν. Γ΄. Ιβ΄. 127. Ἀλέξ. Δονάτ. Γ΄. δ΄. 170.

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν μεγαλοπρεπῶς ἐνδεδυμένην· κλάδον ἐλαίας καὶ κηρύκειον, ἢ τὸ κέρας τῆς Ἀμαλθείας, ἢ σκῆπτρον κρατοῦσαν, καὶ ἐπὶ θρόνου ἐνίοτε καθημένην, καὶ τὸν Ἑρμῆν, πότε μὲν πτερωτὸν, πότε δ' ἄπτερον ἔχουσαν παρ' αὐτῇ· ἐνίοτε δὲ καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸν θώρακα καίουσαν, ὡς ἄχρηστα δηλονότι ἐν καιρῷ εἰρήνης. Ποτὲ δὲ δὲν ἐθυσίαζον θυσίας αἱματώδεις εἰς αὐτὴν, ἀλλ' ἔκαιον ὅσα ξηρὰ μόνον εἰς τὸν βωμὸν, καὶ μάλιστα τοὺς ἀστραγάλους τῶν ζώων (α).

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΙΘ΄.

Περὶ τοῦ Ὑμεναίου, καὶ Ἰαλέμου.

Ὁ μὲν Ὑμέναιος ἦτον υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Μούσης Καλλιόπης· ἢ τοῦ Ἔρωτος κατ' ἄλλους, ἢ τοῦ Διονύσου καὶ τῆς Ἀφροδίτης, ἢ τοῦ Μάγνητος καὶ τῆς Μούσης Κλειοῦς, ἢ τῆς Οὐρανίας, ἢ τῆς Τερψιχόρης. Ἄλλοι δὲ δέχονται δύο Ὑμεναίους· τὸν μὲν, υἱὸν τοῦ Φλεγύου, ἐρώμενον τοῦ Διονύσου, καὶ συνοπαδὸν εἰς ὅλας τὰς ἐκστρατείας αὐτοῦ· τὸν δ' ἄλλον υἱὸν τῆς Οὐρανίας καὶ σύντροφον τοῦ Ἔρωτος. Ἐνομίζετο μὲν Θεὸς Ἔφορος τῶν γάμων, περὶ δὲ τῆς Ἀποθεώσεως αὐτοῦ φέρονται οἱ ἑξῆς λόγοι (β).

Κατὰ μέν τινας, ἦτον υἱὸς τοῦ Μάγνητος καὶ νέος ὡραιότατος, καὶ μουσικὸς ἄριστος, ἐμπειρότατος, καὶ ἡδύτατος. Ὅθεν ὁ Ἀπόλλων ἤρχετο συνεχῶς πρὸς αὐτὸν, θελγόμενος ὑπὸ τῆς μουσικῆς, καὶ τῶν θελγήτρων αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἑώρταζον τοὺς γάμους αὐτοῦ

(α) Αὐγουστῖν· Διαλόγ. Β΄. 41. Βεργὴρ. Β΄. 730. 735. 636. Ἀριστοφάν. ἐν Εἰρήν. 1017.

(β) Ἀσκληπιάδ. παρ' Γυράλδ. Συντ. Γ΄. 132. Σέρβ. Αἰν. Δ΄. 127. Ἀντών. Λιβεράλ. Κγ΄. Κάτυλ. Ἐπιγράμ. 62. Ἀλκίφρ. Α΄. 13. Τζέτζ. Χιλ. 13. Ἱστορ. 496. Νόνν. ΚΘ΄. 33. Λγ΄. 67.

ἔπεσεν ὁ οἶκος καὶ ἐφόνευσεν αὐτόν· ὅθεν ἐτίμησαν αὐτὸν ὕςερον ὡς Θεὸν τοῦ γάμου, πρὸς παρηγορίαν τῶν γονέων ἴσως, διὰ τὸ θλιβερὸν συμβεβηκός.

Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον εἰς τοὺς γάμους τοῦ Διονύσου καὶ τῆς Ἀριάδνης, καὶ ἔψαλε τόσον πολὺ καὶ βεβιασμένως, ὥςε ἀπέθανε ψάλλων, καὶ ἀνέςησεν αὐτὸν πάλιν ὁ Ἀσκληπιός (α).

Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Ὑμέναιος ἦτον Ἀθηναῖος, νέος εὐειδέςατος μὲν, ἀλλὰ ταπεινῆς καταςάσεως. Ἀγαπήσας οὖν τὴν θυγατέρα τινὸς πλουσίου, καὶ μὴ τολμῶν νὰ τὸ φανερώσῃ διὰ τὸ ἀνόμοιον τῆς καταςάσεως, ἤρχετο πρὸς αὐτὴν ἐδεδυμένος φορέματα παρθενικά· ὅθεν εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Ἐλευσινίων ἦλθε καὶ αὐτὸς οὕτω μεταξὺ τῶν παρθένων. Ἐξελθόντες δὲ οἱ πειραταὶ εἰς τὴν Ἐλευσῖνα, καὶ ἁρπάσαντες ὅλας τὰς παρθένους, ἔφερον αὐτὰς εἰς νῆσον τινὰ ἔρημον, ὅπου ἔφαγον καὶ ἔπιον ἀμέτρως, εὐφραινόμενοι διὰ τὰ λαμπρὰ λάφυρα, καὶ μεθυσθέντες ἀπεκοιμήθησαν. Τότε ὁ Ὑμέναιος ἀποβαλὼν τὴν γυναικείαν ςολὴν, κατέσφαξεν ὅλους τοὺς λῃςὰς κοιμωμένους, βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τῶν παρθένων. Ἔπειτα ἐλθὼν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ὑπεσχέθη, νὰ φέρῃ τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἀβλαβεῖς, ἂν δίδωσιν αὐτῷ γυναῖκα τὴν ἐρωμένην αὐτοῦ· ὑποσχεθέντων οὖν τῶν Ἀθηναίων, ἔφερεν αὐτάς. Ὅθεν ἑορτάσαντες οἱ Ἀθηναῖοι μεγαλοπρεπῶς καὶ πανδημεὶ τοὺς γάμους αὐτοῦ, ἀπεθέωσαν αὐτὸν μετὰ θάνατον, διὰ τὴν εὐεργεσίαν.

Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Ὑμέναιος ἦτον Ἀργεῖος, καὶ παραπλέων τὴν Ἀττικὴν, εὗρε τοὺς Πελασγοὺς λῃςὰς ἁρπάζοντας τὰς παρθένους τῶν Ἀθηναίων, καὶ διώξας,

---

(α) Ἀ πόν. αὐτόθι. καὶ Ἐκλογ. Β'. 30. Ἀπόλλόδωρ. Γ'. Ι'. 4.

ἢ φονεύσας αὐτοὺς, ἠλευθέρωσε τὰς παρθένους· ὅθεν εἰς τοὺς γάμους τῶν παρθένων τούτων, ἔψαλλον τινὰ ᾠδὴν ὀνομάζοντες αὐτὴν Ὑμέναιον, εἰς τιμὴν τοῦ ἐλευθερωτοῦ, καὶ αἰτίου τούτων τῶν νομίμων γάμων. Ἐπεκράτησε τοίνυν ἡ συνήθεια, καὶ ἔψαλλον εἰς τοὺς γάμους τὸν ὕμνον τοῦτον· καὶ κατ᾽ ὀλίγον κατέστησαν αὐτὸν καὶ Θεὸν (α).

Κατ᾽ ἄλλους δὲ, νέος ὢν περικαλὴς ὁ Ὑμέναιος, καὶ ἀποθανὼν ἄγαμος, καὶ πρὸ ὥρας, ἐτιμήθη οὕτω. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἐπειδὴ ἔλαβε καὶ γυναῖκα ὡραίαν, καὶ ἔζησαν ζωὴν μακαρίαν, εὐτυχῆ, καὶ εἰρηνικὴν, καὶ σχεδὸν ἀπαραδειγμάτιστον, κατέστησαν αὐτὸν Θεὸν, καὶ ὡς παράδειγμα τοῦ γάμου.

Ἄλλοι δὲ θεωροῦσιν αὐτὸν ἁπλῶς συμβολικὸν μόνον, παράγοντες τὸ ὄνομα, οἱ μὲν ἠθικῶς παρὰ τὸ ὁμοῦ νέα, ἢ ὁμονοέω, ἢ παρὰ τὸ ὑμνεῖν, ἢ παρὰ τὸ ὕμνος νέος· οἱ δὲ φυσικῶς, παρὰ τὸν παρθενικὸν ὑμένα· ὑμὴν γὰρ λέγεται τὸ σύμβολον τῆς παρθενίας. Ὅθεν ὠνόμαζετο ὑμένιον καὶ ὑμενῶδες καὶ τὸ λεπτότατον ὕφασμα. Παρὰ ποιηταῖς οὖν ὁ Ὑμέναιος λαμβάνεται ἀντὶ τοῦ γαμηλίου ὕμνου, καὶ αὐτοῦ τοῦ γάμου (β).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν νέον, στέφανον ἀμαράντινον ἔχοντα, ἢ ἀνθινὸν, ἢ ἐκ ῥόδων ἐνίοτε, καὶ ὡς μεθυσμένον· στολὴν ἐρυθρόχροον ἐνδεδυμένον, εἰς τὴν μίαν χεῖρα λαμπάδα ἀναμμένην κρατοῦντα, καὶ εἰς τὴν ἄλλην κάλυμμα ὠχροβαφές· ἐπειδὴ τοιοῦτον ἦτον τὸ κάλυμμα τοῦ νυμφίου, εἶχε δὲ καὶ σανδάλια τοῦ αὐτοῦ χρώματος, καὶ ἔνδυμα τοιοῦτον ἐνίοτε. Τὰ σύμβολα ταῦτα εἶναι τοῦ γάμου. Ἐπειδὴ ὁ ἀμάραντος δηλοῖ

(α) Λακτάντ. ἐν Στα. Θήβ. Γ΄. 283. Δονάτ. ἐν Τερεντ. Adelph. Ε΄. 7. 8. Σέρβ. αὐτόθ. καὶ Γ΄. 655. καὶ Δ΄. 99.

(β) Φαβωρῖν. ἐν Ὑμεν. Δίδυμ. Ἰλ. Σ. 493. καὶ Ὁμηρ. Μικκάδος. 12. Θεόκριτ. Ιη΄. 58. Νόν. Α΄. 33. Πίνδαρ. Πυθ. Γ΄. 30.

τὴν ἀπαιτουμένην ἀμάραντον ἀγάπην τοῦ ἀνδρογύνου. Τὸ αὐτὸ σημαίνει καὶ ἡ λαμπὰς, καὶ τὰ λοιπά (α).

Ὁ δὲ Ἰάλεμος ἦτον υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Καλλιόπης, ἀδελφὸς τοῦ Ὀρφέως καὶ Ὑμεναίου, καὶ ἐνομίσθη Προςάτης τῶν θρηνητικῶν καὶ λυπηρῶν ὕμνων εἰς τοὺς ἐνταφιασμούς· ὅθεν ἐλέγοντο Ἰάλεμοι καὶ οἱ τοιοῦτοι πένθημοι ὕμνοι, καὶ θρῆνοι· ἐκ τούτου ἐγένετο καὶ παροιμία ἐπὶ τῶν ψυχρῶν, καὶ οὐδενὸς ἀξίων λεγομένη. Ἴσως διὰ τὸ ἀνωφελὲς καὶ μάταιον τῶν τοιούτων ὀδυρμῶν.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Κ΄.

Περὶ τῆς Ὑγείας, Ἰασοῦς, Πανακείας, καὶ Τελεσφόρου.

Ταῦτα δὲ ἦσαν πάντα τέκνα τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Καὶ ἡ μὲν Ὑγεία ἐνομίζετο Θεὰ Ἔφορος καὶ προςάτις εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ὑγείας· εἶχεν Ἱερὸν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἄγαλμα· ὁμοίως εἶχε ναὸν καὶ εἰς τὴν Λακωνίαν πλησίον τοῦ Ἀσκληπιοῦ· καὶ εἰς τὴν Κόρινθον ἦτον τὸ ἄγαλμα αὐτῆς πλησίον τοῦ Ἀσκληπιοῦ· εἰς τὴν Σικυῶνα ὅμως ἀφιέρωναν αἱ γυναῖκες μέρος τῆς κόμης, τὰς ἄκρας τῶν ἐνδυμάτων, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ὥςε ἦτον κατεσκεπασμένον τὸ ἄγαλμα. Ὅ,τι δὲ τμῆμα ἀφιέρωνεν ἑκάςη, καὶ ἀνελάμβανε τὴν ὑγείαν αὐτῆς, ἐκεῖνο ἐσέβετο ὕςερον, καὶ τὸ ὀνόμαζεν ὑγείαν. Ὠνομάζετο ὅμως καὶ ἡ Ἀθηνᾶ Ὑγεία ἐπιθετικῶς (β).

Ἐτίμησαν δὲ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι τὴν Ὑγείαν κτι-

(α) Κάτυλ. 60. 6. Σένεκ. ἐν Μήδ. 67. Χαρτάρ. εἰκόν. 29. Ὀβίδ. Μετ. Ι΄. 1. Ἀσκληπιάδ. παρ. Νάταλ. Δ΄. 1. 542. Σουΐδ. ϗ Φαβωρῖν. ἐν Ἰαλέμ.

(β) Παυσαν. Ἀττικ. Κγ΄. 5. Λδ΄. 2. Κορινθ. Δ΄. 6. Ια΄. 6. Κγ΄. Λακωνικ. Κβ΄. Ἀρκαδικ. Κα΄.

σαντες καὶ ναὸν αὐτῆς, ὅςτις ἐκάη ἐπὶ Κλαυδίου· ἐπεχείρησε μὲν ὁ Νέρων, νὰ τὸν ἀνακτίσῃ, ὅμως δὲν ἐπρόφθασε διὰ τὴν κατ' αὐτοῦ συνωμοσίαν· ἑώρταζον καὶ ἑορτὴν αὐτῆς κατ' ἔτος. Καὶ οὗτοι μὲν ἐλάτρευον αὐτὴν διὰ τὴν κοινὴν ὑγείαν παντὸς τοῦ βασιλείου, οἱ δὲ Ἕλληνες ἰδιαιτέρως ἕκαςος περὶ τῆς ἰδίας ὑγείας (α).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν ἐςεμμένην ἐκ δάφνης, ῥάβδον εἰς τὴν μίαν χεῖρα κρατοῦσαν, καὶ φιάλην εἰς τὴν ἄλλην, καὶ ὄφιν περιπεπλεγμένον περὶ τοὺς κόλπους αὐτῆς ἔχουσαν. Ἐνίοτε δὲ εἶχε καὶ διάδημα καὶ σκῆπτρον, ὡς βασίλισσα τῆς ὑγείας. Καὶ ἡ μὲν Ὑγεία ἐφύλαττε μόνον τὴν ὑγείαν.

Ἡ δὲ Ἰασὼ ἀπὸ τοῦ ἰᾶσθαι γενομένη, ἰάτρευε τὰς ἀσθενείας, καὶ ἀποκαθίςῃ πάλιν ὑγιεῖς τοὺς ἀσθενεῖς. Ἦτον δὲ τὸ ἄγαλμα αὐτῆς τε καὶ τῆς Πανακείας εἰς τὸν Ὠρωπὸν πλησίον τῆς Ὑγείας.

Ἡ δὲ Πανάκεια ἐθεράπευε πάσας τὰς ἀσθενείας ἁπλῶς· εἶχε δὲ καὶ αὐτὴ μέρος βωμοῦ εἰς τὸν Ὠρωπόν. Ὁ βωμὸς οὗτος ἦτον διῃρημένος εἰς πέντε μέρη· καὶ τὸ μὲν, ἦτον τοῦ Ἡρακλέους, τοῦ Διὸς, καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος· τὸ δ' ἄλλο, τῶν Ἡρώων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν· τὸ τρίτον, τῆς Ἑςίας, τοῦ Ἑρμοῦ, τοῦ Ἀμφιαράου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀμφιλόχου· τὸ δὲ τέταρτον, τῆς Ἀφροδίτης, Πανακείας, Ἰασοῦς, Ὑγείας, καὶ τῆς Ἀθηνᾶς· τὸ δὲ πέμπτον καὶ τελευταῖον, τοῦ Πανὸς, τῶν Νυμφῶν, καὶ τοῦ Ἀχελῴου, καὶ Κηφισσοῦ.

Ὁ δὲ Τελεσφόρος συνήργει εἰς τὴν τελείαν ἀποκατάςασιν τῆς ὑγείας. Ἐτίμησαν αὐτὸν μάλιςα οἱ Περγαμηνοὶ, ὀνομάζοντες τὸν αὐτὸν καὶ Εὐαμερίωνα. Οἱ δ' Ἐπιδαύριοι ὠνόμαζον αὐτὸν Ἀκέσιον.

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν κεκαλυμμένον. Εὑρέθη ὅμως καὶ εἰς νομίσματα ἔχων ἐπιγραφὰς τοιαύτας. Σωτὴρ Ἀκέσιος· καὶ, Θεῷ Τελεσφόρῳ Νικαέων. Οὗτοι τοίνυν οἱ τρεῖς ἐφρόντιζον μόνον περὶ ἀποκαταςάσεως τῆς ὑγείας, ἡ δὲ Ὑγεία περὶ διατηρήσεως αὐ-

τῆς (α). Καλὸν δὲ τὸ παράγελμα, νὰ προσέχῃ ἡ Ὑγεία τὴν ὑγείαν· οἷον, ὅταν εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὑγιὴς, νὰ προσέχῃ εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ὑγείας αὐτοῦ, ἵνα μὴ πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῆς Ἰασοῦς, Πανακείας, καὶ Τελεσφόρου, οἵτινες εἶναι οἱ Ἰατροὶ καὶ τὰ ἰατρικά.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Περὶ τῆς Ἴριδος, καὶ Ἄρκης.

Ἡ Ἶρις ἦτον θυγάτηρ τοῦ Θαύμαντος καὶ τῆς Ἠλέκτρας τοῦ Ὠκεανοῦ· ἦτον δὲ ἄγγελος καὶ ὑπηρέτις τῆς Ἥρας, ὡς ὁ Ἑρμῆς τοῦ Διός. Ἐνίοτε ὅμως ἐγίνετο καὶ αὐτὴ ἄγγελος τοῦ Διὸς, ὡς ὁ Ἑρμῆς· πλὴν εἰς τὸν ᾅδην δὲν ἐπέμπετο· ἔτι δὲ ὁ Ἑρμῆς ἐπέμπετο διὰ εἰρήνην, αὐτὴ ὅμως διὰ σύγχυσιν. Ὅθεν παράγουσί τινες τὸ ὄνομα αὐτῆς παρὰ τὸ ἔρις· ἄλλοι δὲ παρὰ τὸ εἴρω τὸ λέγω. Ὁ δὲ συνήθης δρόμος αὐτῆς ἦτον τὸ ὁμώνυμον οὐράνιον τόξον· καὶ ἐκεῖθεν ἀνέβαινε, καὶ κατέβαινε, ἐκκομίζουσα καὶ εἰσκομίζουσα τὰς ἀγγελίας. Παρετήρει καὶ τὰς θυσίας, καὶ ἐκόμιζεν εἰς τὸν Οὐρανὸν τὰς εὐχὰς τῶν ἀνθρώπων. Ἵςατο δὲ ἔμπροσθεν τοῦ θρόνου τῆς Ἥρας, ἔςρωνε καὶ τὴν κλίνην αὐτῆς, ἀλείφουσα πρῶτον τὰς χεῖρας μὲ μύρα εὐωδέςατα (α).

Εἶχεν ὅμως καὶ ἄλλην ἐπιςασίαν ἡ Ἶρις. Ἐπειδὴ αὐτὴ ἔπρεπε νὰ κόπτῃ τινὰς τρίχας ἐκ τῆς κεφαλῆς τῶν γυναικῶν, ὅτε ἔμελλον νὰ ἀποθνήσκωσιν, ὡς ὁ Ἑρμῆς ἐξέβαλλε τὰς ψυχὰς τῶν ἀνδρῶν μὲ τὸ κηρύκειον.

(α) Ἡσίοδ. Θ. 265. Ἀπολλόδ. Α'. β'. 6. Καλλίμαχ. εἰς Δῆλ. 216. Θεόκριτ. Ιζ'. 133. Ἀπολλών. Δ'. 757. Ὅμηρ. Ἰλ. Θ. 598. Ψ. 198. Σέρβ. Αἰν. Θ. 2. Ὀβίδ. Μ. Δ'. 478. Ια'. 632. Νατάλ. Η. Κ'. Ἡρακλείδ. Ποντικ. 448.

Διότι ἄλλως ἦτον ἀδύνατον, νὰ ἀποθάνῃ γυνή. Εἶχεν ὅμως καὶ ἡ Περσεφόνη τὴν ἐπιςασίαν ταύτην. Ὅθεν, ὅτε ἐμαχαιρώθη ἡ Διδὼ, καὶ ἐπαιδευετο, μὴ δυναμένη νὰ ἀποθάνῃ, καὶ ἡ Περσεφόνη δὲν ἤθελε νὰ κόψῃ ἐκείνας τὰς ὀλεθρίας τρίχας, ἐπειδὴ ὁ θάνατος δὲν ἦτον φυσικῶς, ἡ Ἥρα λυπηθεῖσα ἔπεμψε τὴν Ἶριν, καὶ ἔκοψεν αὐτὰς καὶ οὕτως ἀπέθανεν ἡ Διδὼ, κατὰ τὴν γνώμην ταύτην τοῦ Βιργιλίου. Ἐπειδὴ ἄλλοι ἱςοροῦσιν ἄλλως τὸν θάνατον αὐτῆς, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ.

Ἐζωγράφιζον δ' αὐτὴν νέαν, ἔνδυμα ποικιλόχροον ἔχουσαν, χρυσᾶ πτερὰ, καὶ ὡς προετοιμαζομένην, νὰ πετάσῃ μετὰ τὴν προςαγήν (α).

Ἡ Ἶρις αὕτη ἀλληγορεῖ τὸ τόξον, τὸ ὁποῖον γίνεται μετὰ τὴν βροχὴν, καὶ προξενεῖ θαυμασμόν· ὅθεν εἶπον αὐτὴν καὶ θυγατέρα τοῦ Θαύμαντος, καὶ ἄγγελον τῆς Ἥρας, τοῦ περιγείου ἀέρος· διότι μηνύει τὴν μεταβολὴν αὐτοῦ, μετὰ τὴν βροχήν· διὸ ἑτοιμάζει καὶ τὴν κλίνην τῆς Ἥρας· ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἐμφάνειαν τὸ τόξου ἡσυχάζει ὁ ἀήρ.

Ἡ δὲ Ἄρκη ἦτον ἀδελφὴ τῆς Ἴριδος καὶ θυγάτηρ τοῦ Θαύμαντος· καὶ ἐπειδὴ ἐν τῇ Τιτανομαχίᾳ ἦλθε βοηθὸς εἰς τοὺς Τιτᾶνας, ὁ Ζεὺς ὕςερον τὰ μὲν πτερὰ αὐτῆς ἔκοψε, καὶ τὰ ἔδωκε δῶρον εἰς τὴν Θέτιν· ὅθεν ὠνομάσθη ὁ Ἀχιλλεὺς ποδάρκης· ἔχει δηλονότι εἰς τοὺς πόδας τὰ πτερὰ τῆς Ἄρκης· αὐτὴν δὲ ἐταρτάρωσεν (β).

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΚΒ΄.

Περὶ τοῦ Ὕπνου.

Ὁ Ὕπνος ἦτον υἱὸς τοῦ Ἐρέβους καὶ τῆς Νυκτός·

(α) Βιργίλ. Αἰν. Δ΄. 694. Ὀβίδ. Α΄. 270. Ὅμηρ. Ἰλ. Θ. 398. Χαρτάρ. εἰκόν. 25.

(β) Πτολεμ. Ἡφαις. ς΄.

ἢ μόνου τῆς Νυκτὸς, ἢ τῆς Ἀςραίας κατ' ἄλλους· ἡ δὲ Νὺξ ἦτον μόνον τροφὸς αὐτοῦ. Εἶχε δὲ καὶ οὗτος τὴν ἐπιςασίαν, νὰ ἀναπαύῃ τοὺς ἀνθρώπους εἰς ἄκραν ἡσυχίαν καὶ σιωπὴν ἀνώδυνων, καὶ πάντων τῶν φροντίδων, καὶ ἄλλων κακῶν καὶ λυπηρῶν ἀπηλαγμένην. Ὅθεν ἤρχετο, καὶ ἔρχεται ἐλευθέρως πρὸς ἅπαντας, ὁσάκις θέλῃ, καὶ ἀναπαύει αὐτούς· καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν, νὰ ἀντιςαθῇ τις εἰς τὴν θέλησιν αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἔχει δύναμιν ἀπεριόριςον. Διὰ τοῦτο λέγει αὐτὸν ὁ Ὅμηρος ἄνακτα πάντων τῶν Θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων. Μόνον πρὸς τὸν Δία δὲν ἤρχετο ἐλευθέρως, καὶ ὅτε ἤθελεν, ἀλλ' ὅτε ἔκραζεν αὐτὸν ἐκεῖνος. Ἐπειδὴ ἐλθὼν ποτε ἄκλητος, παρώξυνεν αὐτὸν τόσον, ὥςε ἤθελε νὰ τὸν ῥίψῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μετὰ βίας ἐσώθη, καταφυγὼν πρὸς τὴν Νύκτα. Ὅθεν ἐν τῷ Τρωϊκῷ πολέμῳ, ὅτε ἔπεμπεν αὐτὸν ἡ Ἥρα, νὰ ἀποκοιμίσῃ τὸν Δία, ἵνα νικήσωσιν οἱ Ἕλληνες τοὺς Τρῳαδίτας, ὑποσχομένη πρὸς αὐτὸν θρόνον χρυσοῦν, ἡφαιςότευκτον καὶ ἄφθαρτον, ἐφοβεῖτο, ἐνθυμούμενος τὸ πρότερον πάθος. Μόλις δὲ κατεπείσθη, ὅτε ὑπεσχέθη μεθ' ὅρκου ἡ Ἥρα, νὰ δώσῃ αὐτῷ γυναῖκα τὴν Πασιθέαν μίαν τῶν Χαρίτων (α).

Διέτριβε δὲ ὁ Ὕπνος κατὰ τὴν χώραν τῶν Κιμερίων εἰς σπήλαιον βαθύτατον, ὅπου δὲν ἔβλεπεν ὁ ἥλιος ποτέ. Πλησίον δὲ τοῦ σπηλαίου ἔῤῥεεν ὁ ποταμὸς τῆς Λήθης, πίπτων ἀπό τινων πετρῶν, καὶ ψιθυρίζων χαριέςατα· ἦσαν δὲ καὶ παντοῖα ἄνθη καὶ χόρτα εὐωδέςατα πρὸς τὴν θύραν τοῦ σπηλαίου. Ἡ δὲ κατοικία αὐτοῦ ἦτον ἄθυρος, ἵνα μὴ τρύζωσιν αἱ θύραι ἀνοιγόμεναι ϗ κλειόμεναι, ϗ ἐνοχλῶσιν αὐτὸν, ὅςτις ἠγάπα πολὺ τὴν

(α) Ὑγῖν. Προοιμ. 1. Ἡσίοδ. Θ. 212. ϗ Κληρικ. Σένεκ. παρ. Φάβρα. ἐν Ὑπν. Ὀβιδ, Μ. Ια'. 623. Ὀρφ. ἐν ὕμν. ϗ Ἀργοναυτικ. 1002. Ὅμηρ. Ἰλ. Ξ. 233. Ἀριςοτέλ. παρ. Νατάλ. Γ. ιδ'.

ἡσυχίαν (α). Εἰς τὴν αὐτὴν κατοικίαν καὶ περὶ αὐτὸν διέτριβον καὶ τὰ Ὀνείρατα.

Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ὁ Ὕπνος διέτριβεν εἰς πόλιν τινὰ πολυανθρωποτάτην, εὐρυχωροτάτην, καὶ εἰς πεδιάδα κειμένην τερπνοτάτην· καὶ ἔξωθεν μὲν καὶ περὶ τὴν πόλιν ἦτον δάσος πυκνότατον μηκώνων καὶ μανδραγόρων καὶ ἄλλων τοιούτων δένδρων· εἰς τὰ δένδρα δὲ ἐνεφώλευον γλαῦκες, νυκτερίδες, καὶ ἄλλα παρόμοια ὄρνεα, ὡς καὶ ἡ χαλκὶς ὀνομαζομένη ὑπὸ τῶν Θεῶν, καὶ Κύμινδις ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἔσω δὲ καὶ πρὸς τὴν μέσην τῆς πόλεως ἦτον ναὸς τῆς Νυκτὸς μεγαλοπρεπέστατος, καὶ δύο μαντεῖα τῆς Ἀληθείας καὶ τῆς Ἀπάτης. Διὰ μέσου δὲ τῆς πόλεως ἔρρεεν ὁ ποταμὸς τῆς Λήθης ἥσυχος ὡς ἔλαιον, πηγάζων ἐκ δύω πηγῶν, ὧν ἡ μὲν ὠνομάζετο Παννυχία, ἡ δὲ Νήγρετος. Ἐγκάτοικοι δὲ τῆς πόλεως ἦσαν οἱ Ὄνειροι, ὅλοι ἀνόμοιοι πρὸς ἀλλήλους. Αὕτη δὲ ἡ τοιαύτη πόλις εἶχε μόνον δύω πύλας, τὴν μὲν ἐλεφαντίνην, τὴν δὲ κερατίνην, δι᾽ ὧν εἰσήρχοντο καὶ ἐξήρχοντο οἱ ἐγκάτοικοι· καὶ διὰ μὲν τῆς ἐλεφαντίνης ἐξήρχοντο οἱ Ψευδεῖς, διὰ τῆς κερατίνης δὲ οἱ ἀληθεῖς. Ἄλλοι δὲ ἔπλασαν Νυκτιπόρον τὸν ποταμὸν, τὰς πύλας τέσσαρας, καὶ Ἱερὸν ἐκεῖ τοῦ Ἀλεκτρυόνος, καὶ Ἐπάρχους τῆς πόλεως δύο, τὸν Ταραξίωνα υἱὸν τοῦ Ματαιογένους καὶ Πλουτοκλέα υἱὸν τοῦ Φαντασίωνος, καὶ πηγήν τινα ἐν τῇ ἀγορᾷ Καρεῶτιν καλουμένην. Ἤρχετο δὲ καὶ εἰς τὴν Λῆμνον ὁ Ὕπνος, καὶ διέτριβε καὶ ἐκεῖ χάριν τῆς ἐρωμένης αὐτοῦ Πασιθέας, οὔσης παρὰ τῇ ἀδελφῇ αὐτῆς Ἀγλαΐᾳ (β).

Αὕτη ἡ περιγραφὴ τοῦ Ὕπνου καὶ τῆς κατοικίας αὐτοῦ εἶναι φαντασία ποιητικὴ ἔντεχνος καὶ προσφυεστάτη· ἐπειδὴ ὁ ὕπνος τοιαῦτα ἀγαπᾷ. Ἤρχετο δὲ καὶ

(α) Ὀβίδ. Μετ. Ιαʹ. 592.

(β) Λȣκιαν. παρ. Νατάλ. Γ. ΙϚʹ. Ὅμηρ. Ὀδυσ. Τ. 562. Ἰλ. Ξ. 291. ϗ Δίδυμ. Λȣκιαν. Ἀληθ. Ἱστορ. Βʹ. 33.

εἰς τὴν Λῆμνον τὴν οἰνοφόρον, ὅπου ἦτον ἀναγκαῖος· τῆς δὲ Λήμνου Δεσπότης ἦτον ὁ Ἥφαιστος. Ὅθεν ὑπέσχετο αὐτῷ ἡ Ἥρα θρόνον ἡφαιστότευκτον, τὴν Λῆμνον δηλονότι κατοικίαν. Τέλος δὲ, ἵνα ἀναγκάσῃ αὐτὸν, νὰ διατρίβῃ παρὰ τοῖς Λημνίοις, ὑπεσχέθη τὴν Χάριν Πασιθέαν, ἵνα ἔχῃ καὶ αὐτὸς χάριν.

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν νέον πτερωτὸν, καὶ ἐπὶ λαμπάδος ἐπερειδόμενον· ἐνίοτε δὲ καὶ ὡς βρέφος κοιμώμενον, ἢ καὶ πρόσωπον χαριέστατον ἔχοντα, ἐνδύματα λευκὰ, καὶ κέρατον κρατοῦντα, δι' οὗ ἔπεμπε τοὺς Ὀνείρους. Εὑρέθη ὅμως καὶ ἄλλως διαφόρως ἐζωγραφισμένος, κατὰ τὸ δοκοῦν ἑκάστῳ, καὶ κατὰ τὰ ῥηθέντα σημαινόμενα. Ἐν δὲ τῇ Σικυῶνι εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ κατεκοίμιζε λέοντα, Ἐπιδώτης ἐπιγραφόμενος, ὡς δοτὴρ τῶν καλῶν δηλονότι. Εἰς τὴν Τροιζῆνα δὲ εἶχε βωμὸν κοινὸν μὲ τὰς Μούσας, ἐπειδὴ ἦτον φίλος τῶν Μουσῶν· ὅθεν ἐθυσίαζον καὶ θυσίαν κοινὴν οἱ Τροιζήνιοι εἰς τὸν βωμὸν τούτων, τοῦ Ὕπνου καὶ τῶν Μουσῶν. Ἀλλαχοῦ δὲ εὑρέθη καὶ μὲ τὸν Διόνυσον, καὶ μὲ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Θάνατον. Ὁ Ὀρφεὺς ἔγραψε τὸν Πδ'. ὕμνον εἰς αὐτόν (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Περὶ τῶν τέκνων τοῦ Ὕπνου, τῶν Ὀνείρων λεγομένων.

Ὁ Ὕπνος εἶχε μὲν τὴν Πασιθέαν ἐρωμένην, ἢ γυναῖκα, ὅμως οὐδὲν τέκνον αὐτοῦ κεχαριτωμένου ἀναφέρεται ἐξ αὐτῆς· ἐγέννησε δ' ἄλλως ὑπὲρ τὰ χίλια τέκνα, ὧν τὰ ἐπισημότερα ἦσαν ὁ Μορφεὺς, ὁ Ἴκελος ὑπὸ τῶν Θεῶν ὀνομαζόμενος, καὶ Φοβήτωρ ὑπὸ τῶν

(α) Παυσαν. Κορινθ. Ι'. 2. Λά. 5. Ἠλειακ. Πρώτ. Ιη'. Κρῦτ. Corp. Ξς'. 8.

ἀνθρώπων, καὶ ὁ Φάντασος. Ταῦτα τοίνυν τὰ τρία τέκνα ἔπεμπεν ὡς ἐπισήμους Ὀνείρους πρὸς ἅπαντας τοὺς βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας.

Καὶ ὁ μὲν Μορφεὺς μεταμορφούμενος καὶ συσχηματιζόμενος εἰς παντοίας μορφὰς, ἐμιμεῖτο τὸ βάδισμα, τὴν φωνὴν, τὸ σῶμα, καὶ ὅλον τὸν σχηματισμὸν ἐκείνου, τοῦ ὁποίου τὴν εἰκόνα ἔπρεπε νὰ παραςήσῃ.

Ὁ δὲ Ἴκελος, ἢ ὁ Φοβήτωρ, μεταμορφούμενος καὶ αὐτὸς οὕτως, ἐξωμοιοῦτο ἀκριβῶς εἰς τὰς εἰκόνας τῶν ζώων, θηρίων, πτηνῶν, δρακόντων, καὶ ἄλλων τοιούτων φοβερῶν καὶ παραδόξων τεράτων.

Ὁ δὲ Φάντασος μετεμορφοῦτο εἰς πέτρας, ὕδωρ, δένδρα, καὶ εἰς πάντα τὰ ἄψυχα. Τοὺς δὲ λοιποὺς ἀνωνύμους Ὀνείρους ἔπεμπεν ἀδιαφόρως εἰς τὸν κοινὸν λαόν. Τοῦτο τοίνυν τὸ πλῆθος τῶν Ὀνείρων ὥς λέγει ὁ Λουκιανὸς, κατοικεῖ εἰς νῆσον τινὰ ἀμυδρὰν, πλησίον τῆς πόλεως τοῦ Ὕπνου, νῆσον τῶν Ὀνείρων, ὀνομαζομένην, κινουμένην, καὶ ἀποφεύγουσαν τοὺς ἀνθρώπους. Ἦσαν δὲ ἀνόμοιοι πάντες· οἱ μὲν πτερωτοὶ, καὶ τερατώδεις, οἱ δὲ κεκαλλωπισμένοι, οἱ πεμπόμενοι εἰς Θεοὺς καὶ βασιλεῖς· οἱ δ' ἄλλοι ἄλλως. Ἐγνώρισε δὲ πολλοὺς αὐτῶν ὁ Λουκιανὸς, ὅσους εἶδε πρότερον, οἵτινες καὶ ὑπεδέχθησαν αὐτὸν φιλοφρόνως, ὡς γνωςὸν καὶ φίλον (α).

Ὁ δὲ Ὅμηρος ἀναφέρει μὲν καὶ αὐτὸς πολλοὺς Ὀνείρους ἐξερχομένους, οἱ μὲν διὰ τῆς ἐλεφαντίνης, οἱ δὲ διὰ τῆς κερατίνης πύλης, ὅμως ἀλλαχοῦ μεταχειρίζεται ἕνα μόνον Ὄνειρον ἁπλῶς, ὀνομάζων αὐτὸν, ὡς καὶ ἄλλοι πολλοὶ, λέγοντες αὐτὸν υἱὸν τῆς Νυκτὸς καὶ τοῦ Ἐρέβους· Ὅθεν νομίζουσί τινες, ὅτι οὗτος ἦτον ὁ Μορφεὺς, κατὰ τὰ προῤῥηθέντα, ὁ ἐπισημότατος

(α) Ὀβίδ. Μ. Ια΄. 642. Νατάλ. Γ΄. Ιδ΄. Ὑγῖν. προοιμ. Ι. καὶ Μηγκέρ. Βίσ. Θεολ. Η΄. η΄. Λουκιαν. Ἀληθ. Ἱςορ. 34. 35.

πάντων, καὶ πρὸς Θεοὺς καὶ βασιλεῖς ἐξαποςελλόμενος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Διὸς ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ, ὡς εἴρηται ἐν τῷ περὶ Ὀνειρομαντείας, ὅπου διαιροῦνται ἄλλως, κατὰ τὴν ἐμφάνειαν αὐτῶν.

Διὰ τὶ δὲ ἐξέρχονται, οἱ μὲν ἀληθεῖς διὰ τῆς κερατίνης, οἱ δὲ ψευδεῖς διὰ τῆς ἐλεφαντίνης πύλης, φέρονται διάφοροι γνῶμαι. Οἱ μὲν γὰρ λέγουσιν, ὅτι τὸ κερατίνη νομίζεται ἀληθὴς, παρὰ τὸ κραίνειν τὰ ἔτυμα. ἡ δ' ἐλεφαντίνη ψευδὴς, παρὰ τὸ ἐλεφαίρεσθαι τὸ ἀπατᾷν· ἢ κατ' ἄλλους, κέρας ἐννοεῖται ὁ ὀφθαλμὸς· ἐπειδὴ εἶναι κερατοειδὴς ὁ πρῶτος χιτὼν αὐτοῦ· καὶ ἐλέφας τὸ ςόμα, τὸ ἔχον τοὺς ἐλεφαντοφανεῖς ὀδόντας· καὶ οὕτως ἐκ μεταφορᾶς, τὰ ὁρώμενα εἶναι πιςότερα τῶν λεγομένων. Ἄλλοι δὲ λέγουσι τὴν κερατίνην διαφανῆ, λάμπουσαν, καὶ ἑπομένως ἀληθῆ· τὴν δὲ ἐλεφαντίνην ἀσαφῆ, συγκεχυμένην, καὶ ψευδῆ. Κατ' ἄλλους δὲ, διὰ τῆς κερατίνης ἐννοεῖ τοὺς Οὐρανίους Ὀνείρους τοὺς διοπέμπτους λεγομένους· ἐπειδὴ τὰ κέρατα ἵςανται πρὸς τὰ ἄνω· διὰ δὲ τῆς ἐλεφαντίνης τοὺς ὑποχθονίους, διότι τὰ κέρατα τῶν ἐλεφάντων κάτω νεύουσιν. Κατ' ἄλλους δὲ, ἀληθεῖς Ὀνείρους ἐνόμιζον, ὅσους ἔβλεπον νηςικοὶ, ἔχοντες τὸν νοῦν καθαρὸν καὶ ἄνω νεύοντα, ὡς τὸ κέρας τὸ ἱςάμενον ἐπὶ τοῦ ἡγεμονικοῦ τῆς κεφαλῆς μέρους· ψευδεῖς δὲ, ὅσους ἔβλεπον κεκορεσμένοι τροφῆς, τὴν ὁποίαν κόπτουσιν οἱ ὀδόντες, οἵτινες εἰσιν ἐλεφαντοφανεῖς, καὶ ἐλεφαντόχροοι. ὁ Ὀρφεὺς ἔγραψε τὸν Πέ ὕμνον εἰς τὸν Ὄνειρον (α). Εἶχε καὶ ἄγαλμα εἰς τὴν Σικυῶνα ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ὁ Ὄνειρος πλησίον τοῦ Ὕπνου· εὑρέθη δὲ καὶ ἔνδυμα μέλαν, καὶ ἐπὶ τοῦ μέλανος ἄλλο λευκὸν ἔχων· ἐπειδὴ ἔρχεται καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα.

(α) Ὁμηρ. Ἰλ. Β. 6. 23. Ὀδυσ. Τ. 562. Δίδυμ. καὶ Φαβωρῖνο ἐν Κερατ. Παυσαν. Κορινθ. Ι΄. Φιλόςρατ. εἰκόν. Α΄. Κζ΄. 802.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ ΚΔ΄.

Περὶ τῆς Νυκτός.

Ἡ Νὺξ ἦτον θυγάτηρ τοῦ Ἔρωτος τοῦ παλαιοῦ, ἢ τοῦ Χάους κατ᾽ ἄλλους, ἢ τοῦ Ἐρέβους, καὶ μήτηρ πάντων τῶν Θεῶν τε καὶ θνητῶν. Ἐζήτησεν αὐτὴν γυναῖκα ὁ Φάνης, ὁ ἥλιος, ἀλλ᾽ αὐτὴ εἶπεν, ὅτι δὲν δέχεται αὐτὸν, ἐπειδὴ δὲν τὸν εἶδε ποτὲ, καὶ ἔλαβε τὸ Ἔρεβος ἄνδρα. Διὰ τοῦτο λοιπὸν εἶναι ἐχθροὶ ἄσπονδοι μὲ τὸν ἥλιον, καὶ καταδιώκονται ἀκαταπαύςως. Ἐκάθητο δὲ πρὸς τὰς πύλας τοῦ ᾅδου ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ τὸ ἑσπέρας ἐξήρχετο, καὶ κατεδίωκε τὸν ἐχθρὸν αὐτῆς (α).

Καὶ ἐκ μὲν τοῦ Ερέβους, λέγουσιν, ὅτι ἐγέννησε μόνον τὸν Αἰθέρα καὶ τὴν Ἡμέραν· μόνη δὲ ἐγέννησεν ἄπειρα τέκνα, ὡς τὸν Μόρον, τὴν Κῆρα, τὸν Θάνατον, Ὕπνον, τοὺς Ὀνείρους, τὸν Μῶμον, τὰς Μοίρας, τὴν Νέμεσιν, τὴν Ἀπάτην, τὸ Γῆρας, τὴν Ἔριδα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα (β).

Ἐζωγράφιζον δ᾽ αὐτὴν ἐνδεδυμένην ἔνδυμα μέλαν, τὴν κεφαλὴν κεκαλυμμένην ἔχουσαν, καὶ ἐφ᾽ ἁμάξης καθημένην, τὴν ὁποίαν ἔσυρον δύο, ἐνίοτε δὲ καὶ τέσσαρες ἵπποι, τοὺς ὁποίους ἔδωκεν αὐτῇ ὁ Ζεὺς, ἐπειδὴ συνήργησε πολὺ εἰς τὸν πρὸς τὴν Ἀλκμήνην ἔρωτα αὐτοῦ· συνώδευον δὲ αὐτὴν καὶ πάντες οἱ ἀςέρες. Ἐνίοτε δὲ καὶ πτερωτὴν, καὶ ἄλλοτε πάλιν ἐκράτει τὸν Ὕπνον Καὶ τὸν Θάνατον. καὶ ἄλλως, ἔνδυμα

(α) Ὀρφ. ὕμν. β΄. καὶ Αργοναυτικ. 15. Ἡσίοδ. Θ. 123. Ὑγῖν. Προοιμ. 1. καὶ Μουγκέρ. Προναπιδ. παρ. Βοκασ. Α. Ι΄.

(β) Ἡσίοδ. Θ. 124. 211. Κικέρ. Φύσ. Θ. Γ΄. Ις΄. Ὑγῖν. αὐτόθ.

ἀςερωτὸν ἔχουσαν, καὶ λαμπάδα εἰς τὴν χεῖρα. Ὁ Ὀρφεὺς ἔγραψε τὸν β΄ ὕμνον εἰς αὐτὴν (α).

Ἐθυσίαζον δὲ αὐτῇ πετεινὸν· ἐπειδὴ αὐτὸς ταράττει τὴν ἡσυχίαν τῆς νυκτὸς, προμηνύει καὶ τὴν ἔλευσιν τοῦ ἡλίου, καὶ τὸν ἀφανισμὸν αὐτῆς· ἔτι δὲ καὶ θυμίαμα, καὶ δαυλούς.

Ἔδωκαν δ᾽ αὐτῇ τοιαῦτα κακὰ τέκνα, ἐπειδὴ πολλὰ τοιαῦτα προξενεῖ αὐτὴ, καὶ πολλὰ αἴτια κρύπτει, τὰ ὁποῖα ὕςερον προξενοῦν τὰ τοιαῦτα· καὶ πολλὰ τούτων γίνονται ἐξ ἀγνωσίας, ἡ δὲ ἀγνωσία καὶ ἀμάθεια εἶναι νὺξ καὶ σκότος βαθύτατον.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΚΕ΄.

Περὶ τῶν Ὡρῶν.

Αἱ ὧραι ἦσαν θυγατέρες τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θέμιδος· καὶ κατὰ μέν τινας ἦσαν δύω, Καρπὼ καὶ Θαλλὼ· κατ᾽ ἄλλους δὲ τρεῖς, Εἰρήνη, Εὐνομία καὶ Δίκη. Ἄλλοι δὲ ἀναφέρουσι πολλὰς, Αὐξὼ, Εὐνομίαν, Φέρουσαν, Καρίαν, Δίκην, Εὐπορίαν, Εἰρήνην, Ὀρτησίαν καὶ Θαλλώ. Ἄλλοι δὲ, Αὐγὴν, Ἀνατολὴν, Μουσίαν, Γυμνασίαν, Νύμφην, Μεσημβρίαν, Σπουδὴν, Ἐλήτην, Ἀκτὴν καὶ Ζεφυρίδα. Φαίνεται ὅμως, ὅτι πρῶτον εἶχον μόνον τὰς δύω πρώτας, ἔπειτα τὰς τρεῖς, καὶ ὕςερον ἐζωγράφισαν οἱ ζωγράφοι καὶ ἄλλας, καὶ ἐγένοντο πολλαί· ἔμειναν δὲ κοινῶς γνωριζόμεναι αἱ τρεῖς· Εἰρήνη, Εὐνομία, καὶ Δίκη (α).

Ἐγεννήθησαν δὲ τὴν ἄνοιξιν, καὶ διωρίσθησαν πυ-

(α) Εὐριπίδ. Ἰων. 1150. Νατάλ. Γ΄. ΙΒ΄. Βιργίλ. Αἰν. Ε΄. 721. Θεοδοντῖν. παρ. Βοκκασ. Α΄. Ι΄. Θεόκριτ. Β΄. 166. Σχολ. Μουτφακ. Α΄. Β΄. 360.

λωροὶ τοῦ Οὐρανοῦ, νὰ ἀνοίγωσι καὶ κλείωσι τὰς πύλας κατὰ τὴν προςαγὴν τοῦ Διός· εὐτρέπιζον προσέτι καὶ τὸ ἅρμα τοῦ ἡλίου, ἀνέθρεψαν αὐταὶ καὶ τὴν Ἥραν, εἶχον καὶ τὴν ἐπιςασίαν τῶν νεφελῶν· ἐπομένως καὶ τοῦ καλοῦ καὶ κακοῦ καιροῦ, καὶ τῆς αἰθρίας, βροχῆς, καὶ χιόνος. Εἶχον μὲν πόδας μαλακοὺς, καὶ ἐβάδιζον βραδύτερον τῶν ἄλλων Θεῶν, ὅμως πάντοτε ἔφερον τι νέον εἰς τὸν Οὐρανὸν, ὅτε ἐπέςρεφον (α).

Αἱ Ὧραι ἀλληγοροῦνται εἰς τοὺς τέσσαρας καιροὺς τοῦ χρόνου· εἰς τὴν ἄνοιξιν, θέρος, φθινόπωρον, καὶ χειμῶνα· ἀλλ' αὐταὶ ἦσαν μόνον δύω, ἔπειτα τρεῖς· ὅθεν νομίζουσί τινες, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι εἶχον δύο καιροὺς μόνον, τὸ θέρος καὶ τὸν χειμῶνα· ἔπειτα δὲ διαιρέσαντες τὸν χρόνον εἰς τρεῖς καιροὺς, εἰς ἄνοιξιν, θέρος, καὶ χειμῶνα, προσέθηκαν καὶ τρίτην Ὧραν. Ἔτι δὲ λέγουσιν, ὅτι αἱ Ὧραι τοῦ Ὁμήρου ἦσαν μόνον πυλωροὶ τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ ὑπηρέτιδες τοῦ ἡλίου, τοῦ δὲ Ἡσιόδου ἦσαν οἱ τρεῖς καιροὶ τοῦ χρόνου, καὶ θυγατέρες τῆς Θέμιδος· καὶ ὅτι ἡ μὲν Εὐνομία ὠνομάσθη ἀπὸ τῆς δικαίας διανεμήσεως· ἐπειδὴ νέμει εἰς πάντας ἐπίσης τὰ ἀγαθά· ἡ δὲ Δίκη ἀπὸ τοῦ διαχωρίζειν δικαίως τοὺς διαφερομένους· ἡ δὲ Εἰρήνη, ἐπειδὴ ποιεῖ τὴν εἰρήνην διὰ λόγου, καὶ οὐχὶ δι' ὅπλων· τὸν δὲ λόγον ὠνόμαζον τὸ πάλαι εἰρήνην. Σημαντικώτερα ὅμως, εἶναι ὡς πρὸς τὸ ἀλληγορούμενον, τὰ ὀνόματα Θαλλὼ, Φέρουςα, Εὐπορία, Καρπώ· ἐκτὸς, ἂν ἐννοήσωμεν, ὅτι αἱ Ὧραι, οἷον ὁ καιρὸς, φέρουσι τὴν εὐνομίαν, δικαιοσύνην καὶ εἰρήνην· ἢ τὴν Εὐνομίαν ἄνοιξιν, ἥτις νέμει καλῶς καὶ ἐπίσης εἰς ὅλα τὰ φυτὰ τὴν καρποφόρον δύναμιν· καὶ Δίκην τὸ θέρος, τὸ ὁποῖον ὡριμάζει, δια-

(α) Ὁμηρ. Ἰλ. Ε. 749. Ὀρφ. Ὕμν. εἰς Ὧρ. Παυσαν. Κορινθ. Ιγ'. Ὀβιδ. Ἡμερολογ. Α'. 125. Θεόκριτ. Ιε' 104. Ἡσιόδ. Θ. 903. Graiv. lection. Ἡσιόδ. κγ'. ἐν 903. Πινδαρ. Ὀλυμ. Ιγ'. 23. Πύθ. Θ'. 105. Ἀποσπάσ. 5. 6. 7. 3 Σχολ. Φαρνετ. Κθ'.

κρίνει, καὶ δίδει δικαίως τοὺς καρποὺς, κατὰ τὴν δύναμιν τῆς ἀνοίξεως· καὶ Εἰρήνην τὸν χειμῶνα, ὅτε μένουσιν εἰς εἰρήνην καὶ τὰ φυτὰ, καὶ οἱ ἄνθρωποι, ἔχοντες τοὺς καρποὺς ἑτοίμους (α)

Μετὰ δὲ ταῦτα εἶχον τέσσαρας, κατὰ τοὺς τέσσαρας καιρούς. Ἐαρινὴν, Θερινὴν, Μετοπωρινὴν, καὶ Χειμερινήν. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, τὴν μὲν Ἐαρινὴν ὠνόμαζον Εἰρήνην, τὴν δὲ Θερινὴν Ξανθὴν, τὴν Μετοπωρινὴν Σπορινὴν, καὶ τὴν ἄλλην Χειμερίαν. Ταῦτα τὰ ὀνόματα ὅμως εἶναι νεώτερα, καὶ ἴσως τῶν λατίνων μόνον πλάσματα. Ἀλληγοροῦνται δὲ καὶ εἰς τὴν ὡραιότητα αἱ Ὧραι ἐνίοτε· ὡς ὅτε ἔδωκαν καὶ αὐταὶ κάλλος εἰς τὴν Πανδώραν, ἀνέτρεφον καὶ τὴν Ἀφροδίτην· τοιαῦται εἶναι, ὡς ἐπὶ ἐπὶ τὸ πλεῖστον, αἱ ποιητικαὶ Ὧραι (β).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὰς μὲ τὰς Χάριτας εἰς τὸ διάδημα τῆς Ἥρας, καὶ μὲ τὰς Μοίρας εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ Διός· ἔτι δὲ καὶ μόνας ἑλκυούσας τὸν χρόνον, ἢ τὴν γῆν· ἐνίοτε δὲ καὶ καρπὸν ἴδιον ἑκάστην ἔχουσαν, καὶ ὀρχουμένας περί τινα βωμὸν, ἢ καὶ ἄνευ βωμοῦ, τὴν κόμην λελυμένην ἐχούσας, στεφάνους εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπον ἐρυθριωμένον ὑπὸ τοῦ χοροῦ. Ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπὶ θρόνου καθημένας. Ἄλλοτε δὲ μόνον δύο ὀρχουμένας, ἢ τὴν ἅμαξαν τοῦ Διονύσου ἑλκυούσας, εἰς τὴν ὁποίαν κάθηται ὁ Διόνυσος καὶ ἡ Ἀριάδνη (β).

Ἐλάτρευσαν δὲ αὐτὰς ὡς Θεὰς, καὶ εἰς τὸ Ἄργος εἶχον καὶ ναόν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἑώρταζον καὶ ἑορτὴν αὐτῶν Ὡραῖα ὀνομαζομένην. ὁ δὲ Παυσανίας λέγει, ὅτι μόνον μίαν Ὥραν ἐτίμησαν οἱ Ἀθηναῖοι, τὴν Θαλλὼ, καὶ ἑώρταζον αὐτὴν ὁμοῦ μὲ τὴν Πάνδροσον. Ὁ

(α) Βόσ. Θεολογ. Θ. Λγ΄.
(β) Ὀβίδ. Ἡμερολόγ. Ε΄. 217. Φιλοστρατ. εἰκόν. Β. Λε΄. 860. Παυσαν. Ἀττικ. Μα΄. 3. Κορινθ. Ιζ΄. 4. Ἠλιακ. Ιζ΄. 1.

Ὀρφεὺς ἔγραψε τὸν ΜΓ' ὕμνον εἰς αὐτὰς, ὅπου τὰς ὠνομάζει κοινῶς ἐαρινὰς, ἀειθαλεῖς, παντοχρόους, κ. τ. λ.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΣΤ'.

Περὶ τῶν Χαρίτων.

Αἱ Χάριτες πατέρα μὲν εἶχον τὸν Δία, μητέρα δὲ, κατὰ μέν τινας, τὴν Εὐρυνόμην θυγατέρα τοῦ Ὠκεανοῦ· κατ' ἄλλους δὲ, τὴν Εὐνομίαν, ἢ τὴν Εὐρυδομένην, ἢ τὴν Εὐρυμέδουσαν, ἢ τὴν Ἥραν, ἢ τὴν Εὐάνθην, ἢ τὴν Ἀγλαΐαν, ἢ τὴν Ἁρμονίαν, ἢ τὴν Αὐτονόην. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦσαν θυγατέρες τοῦ Διονύσου καὶ τῆς Ἀφροδίτης, καὶ κατ' ἄλλους, τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Αἴγλης (β).

Ἦσαν δὲ, κατὰ μέν τινας δύω, Αὐξὼ καὶ Ἡγεμόνη· ἢ Κλιτὴ, καὶ Φαεινή. Κατ' ἄλλους δὲ τρεῖς, Ἀγλαΐα, Θάλεια, καὶ Εὐφροσύνη· ἢ κατ' ἄλλους, Εὐφρόνη ὠνομάζετο ἡ τελευταία· κατ' ἄλλους δὲ, Πειθὼ, Ἀγλαΐα, καὶ Θάλεια. Πρῶτος μὲν ὁ Ἐτεοκλῆς ὁ Ὀρχομένιος ὁ υἱὸς τοῦ Κηφισσοῦ κατέστησε τρεῖς Χάριτας εἰς τὸν Ὀρχομενὸν, καὶ ἐθυσίασεν εἰς αὐτάς· πλὴν ἀγνοεῖται πῶς τὰς ὠνόμασεν. Ὅθεν ὁ Θεόκριτος λέγει αὐτὰς Ἐτεοκλείας Χάριτας. Ὁ δὲ Λακεδαίμων κατέστησε μόνον δύω εἰς τὴν Λακεδαίμονα, ὀνομάσας αὐτὰς, Κλιτὰν καὶ Φαενναν δωριστί. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐλάτρευον παλαιόθεν δύω Χάριτας, Αὐξὼ καὶ Ἡγεμόνην ὀνομαζομένας. Ὕστερον δὲ παρὰ τοῦ Ἐτεοκλέους τοῦ Ὀρχομενίου ἔλαβον αὐτὰς καὶ οἱ ἄλλοι· καὶ ὁ Ἀγγελίων καὶ

(α) Κορινθ. Κ. 4. Βόσσ. αὐτόθι.

(β) Ἡσίοδ. Θ. 907. Ὀρφ. Ὕμν. 2. Φουρνοῦτ. Ιε'. Σχόλ. Θήβα Α'. 286. Νατάλ. Δ', Ιε'. Σέρβ. Αἰν. Α'. 720. Παυσαν. Βοιωτικ. Λε'. 1.

Τεκταῖος, οἱ λιθοξόοι, κατεσκεύασαν τρεῖς· ὁμοίως καὶ οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον πρὸς τὴν εἴσοδον τῆς Ἀκροπόλεως τρεῖς, ὅπου ἑώρταζον καὶ ἑορτὴν ἀπόῤῥητον. Ὁ μὲν Πάμφως ὁ γράψας πρῶτος ὕμνον εἰς τὰς Χάριτας, δὲν ἀνέφερεν, οὔτε ὀνόματα, οὔτε ἀριθμόν. Ὁ δὲ Ὅμηρος ἀναφέρει μόνον τὴν Πασιθέαν, λέγων αὐτὴν νεωτέραν τῶν Χαρίτων· ἐγνώριζεν ἄρα καὶ ἄλλας ἀρχαιοτέρας, πλὴν δὲν ἦσαν ἀναγκαίαι, νὰ ἀναφέρῃ αὐτὰς εἰς τὸ ποίημα αὐτοῦ. Μόνον δὲ ὁ Ἡσίοδος, γενεαλογῶν αὐτὰς ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Εὐρυνόμης, τὰς ὀνομάζει Ἀγλαΐαν, Εὐφροσύνην, Θαλίην· Καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα ἐδέχθησαν ὕστερον καὶ ἐλάτρευσαν κοινῶς ἅπαντες (α).

Ἐνόμιζον δὲ τὰς Χάριτας Θεὰς τῆς κοσμιότητος τοῦ σώματος, τῶν ἠθῶν, καὶ πάντων τῶν πραγμάτων, ὡς καὶ τῆς εὐεργεσίας, καὶ εὐχαριστίας· ὥστε ἄνευ τῆς προστασίας τούτων, δὲν ἐγίνετο πρᾶγμα, ἢ ἔργον νόστιμον καὶ ἀρεστὸν· οὔτε ἡ ὡραιότης, οὔτε ἡ σοφία, οὔτε ἡ ἀνδρεία, οὔτε ἡ ὁμιλία, οὔτε τὰ ἐνδύματα, οὔτε τὰ φαγητὰ, οὔτε ἄλλο τι ἐφαίνετο γλυκὺ καὶ τερπνὸν, ἄνευ τῆς προστασίας τῶν Χαρίτων· οὔτε οἱ Θεοὶ ἐδύναντο, νὰ διοικήσωσι τὸ πᾶν, ἄνευ τῆς συνδρομῆς τούτων. Καὶ οὕτως αἱ Χάριτες ἦσαν αἱ ψυχαὶ, τρόπον τινὰ, τῶν ἀψύχων πραγμάτων· ὅθεν προσέτριβον τὰς Χάριτας εἰς τὰ ὡραῖα ὑποκείμενα καὶ πράγματα, καὶ ἔργα τὰ τεχνικά. Διὰ τοῦτο εἶχεν ἡ Ἀφροδίτη αὐτὰς τροφοὺς καὶ ὀπαδοὺς· διὰ τοῦτο ἔδωκεν ἡ Ἥρα εἰς τὸν Ἥφαιστον γυναῖκα τὴν Χάριν Ἀγλαΐαν· ἐπειδὴ εἶχον χάριν καὶ νοστιμάδαν τὰ ἔντεχνα ἔργα αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ὑπεσχέθη καὶ εἰς τὸν Ὕπνον τὴν νεωτέραν, ἐπειδὴ οἱ νέοι εὑρίσκουσι μεγάλην χάριν εἰς τὸν ὕπνον (β). Ὅθεν

(α) Παυσαν. Βοιωτικ. Λε´. Ἡσίοδ. Θ. 907. Ὅμηρ. Ἰλ. Ξ. 267. Φουρνοῦτ. αὐτόθ. Σχολ. Ἀριστοφάν. Νεφελ. 771. Θεόκριτ. Ιϛ´. 104.

(β) Θεόκριτ. Ιϛ´. 108. Πίνδαρ. Ὀλύμπ. Ιδ´. 7. Διόδ. Ε´. Ο´. Ἐκλογ. Ἀθην. chII. 620.

ἡ παροιμία, ταῖς Χάρισι θύειν, ἐπὶ τῶν σοβαρῶν καὶ ἀχαρίτων, καὶ μελαγχολικῶν ἀνθρώπων λεγομένη.

Ἔτι δὲ καὶ διὰ τὴν διδομένην, καὶ ἀντιδιδομένην χάριν, ἔπλασαν αὐτὰς δύω, ἔπειτα καὶ τρεῖς, ἵνα ἀποδίδωται πάλιν· ὥςε νὰ μὴ παύῃ ποτὲ ἡ χάρις διδομένη, λαμβανομένη, καὶ ἀνταποδιδομένη, μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων· ὅθεν ἔπλασαν αὐτὰς γυμνὰς, καὶ εὐειδεῖς· νὰ γίνηται δηλονότι ἡ χάρις γυμνὴ, ἄδολος, ἐν τῷ φανερῷ, καὶ μὲ ἱλαρὸν, καὶ χαροπὸν πρόσωπον. Ἐπειδὴ ἄλλως διδομένη δὲν νομίζεται χάρις.

Οἱ μὲν ἀρχαιότεροι, ὡς ὁ Βούπαλος εἰς τὴν Σμύρνην, καὶ Πέργαμον ὁ Ἀπελλῆς, Πυθαγόρας ὁ Πάριος, καὶ αὐτὸς ὁ Σωκράτης ὁ τοῦ Σωφρονίσκου, ἔγραψαν τὰς Χάριτας ἐνδεδυμένας· οἱ δὲ νεώτεροι ὕςερον ἐζωγράφιζον αὐτὰς γυμνὰς, ὡς παρθένους, νέας, ὡραίας, κρατουμένας διὰ τῶν χειρῶν· καὶ αἱ μὲν δύω βλέπουσι πρὸς τοὺς ὁρῶντας, ἡ δὲ τρίτη πρὸς αὐτὰς τὰς δύω· δηλαδὴ, νὰ ἀποδίδωμεν δύω ἀντὶ μιᾶς· νέας δὲ, ἵνα μὴ γηράσκει ἡ χάρις, ἀλλὰ νὰ ἀνταποδίδωται νέα· ἐνίοτε δὲ ἐκράτουν, ἡ μὲν ῥόδον, ἡ δὲ ἀςράγαλον, ἡ δ᾽ ἄλλη κλῶνον μυρσίνης· ἐτὸ μὲν ῥόδον καὶ ἡ μυρσίνη ἦσαν Ἱερὰ τῆς Ἀφροδίτης· τὸ μὲν ῥόδον, ὡς σύμβολον κάλλους, ἡ δὲ μυρσίνη ἐπιθυμίας· αἱ δὲ Χάριτες λαμβάνονται ἐνίοτε ἀντὶ τῶν θελγήτρων τῆς Ἀφροδίτης. Ὁ δὲ ἀςράγαλος σύμβολον νεότητος, ὡς παίγνιον τῶν μειρακίων δηλονότι (α).

Ἐκαυχῶντο τοίνυν οἱ Βοιωτοὶ, ὅτι αὐτοὶ ἐτίμησαν τὰς Χάριτας πρῶτον, ὥςε τινὲς ὠνόμασαν αὐτὰς θυγατέρας τοῦ Ἐτεοκλέους. Ἄλλοι ὅμως ἀποδίδουσι τὴν τιμὴν ταύτην εἰς τὸν Λακεδαίμονα, ὅτι ἐκεῖνος ἔκτισε πρῶτος ναόν. Ὕςερον δὲ ἔκτισαν ναοὺς αὐτῶν

(α) Φουρνοῦτ. αὐτόθι. Παυσαν. Βοιωτικ. Λε΄. 2. Ἠλιακ. Ὕστερ. Κδ΄. 5.

πανταχοῦ, ὡς εἰς τὴν Ἤλιδα καὶ Ἀθήνας, ὅπου ἑώρταζον καὶ τὰ ὄργια αὐτῶν· ὁμοίως καὶ εἰς τὰς Θήβας. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον δὲ ἦσαν καὶ εἰς αὐτὰς ἀφιερωμένοι οἱ ναοὶ τοῦ Ἔρωτος· καὶ εἰς τοὺς ναοὺς τοῦ Ἑρμοῦ εἶχον μέρος· καὶ μαλιςα μὲ τὰς Μούσας εἶχον κοινοὺς ναούς· τοὺς δὲ ἰδίους ναοὺς αὐτῶν ἔκτιζον εἰς τὰς ἀγορὰς, ἑώρταζον καὶ ἑορτὴν τὰ Χαρίσια λεγόμενα, καὶ ἐχόρευον ὅλην τὴν νύκτα.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΚΖ΄.

Περὶ τοῦ Φόβου, καὶ Δείμου.

Ὁ Δεῖμος καὶ Φόβος ἦτον ἡ αὐτὴ ἔννοια, πλὴν, ἀναφέρουσιν αὐτοὺς ὡς δύο· ὅθεν τινὲς μὲν λέγουσι τὸν Φόβον υἱὸν τοῦ Αἰθέρους καὶ τῆς Γῆς· τινὲς δὲ ὠνομάζουσιν αὐτοὺς ἀδελφοὺς καὶ υἱοὺς τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς Ἀφροδίτης, καὶ συνοπαδοὺς τοῦ Ἄρεως. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐτίμησαν τὸν Φόβον ὡς Θεὸν κτίσαντες καὶ Ἱερὸν αὐτοῦ, ὅπου ἐγίνετο ἡ συνέλευσις, καὶ τὸ συσίτιον τῶν Ἐφόρων· νομίζοντες, ὅτι ὁ Φόβος συμβάλλει εἰς τὴν διατήρησιν τῆς δημοκρατίας· ὤμνυον δὲ καὶ τοὺς ὅρκους ἔμπροσθεν τοῦ Φόβου. Ἔτι δὲ ἐνόμιζον, ὅπου εἶναι φόβος, ἐκεῖ εἶναι καὶ ἡ εὐκοσμία, καὶ ἡ χρηςότης τῶν ἠθῶν· ἵνα γὰρ δέος, ἔνθα καὶ αἰδώς. Οἱ δὲ Κορίνθιοι κατεσκεύασαν ἄγαλμα τοῦ Φόβου φοβερὸν εἰς σχῆμα γυναικὸς, κατὰ τὸν χρησμὸν, ἐπειδὴ ἐφόνευσαν τὰ τέκνα τῆς Μηδείας, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ (α)· Ὠνόμαζον δὲ Φόβον καὶ τὸν ἵππον τοῦ Ἄρεως.

(α) Πλούταρχ. ἐν Κλεομέν. 8. Παυσαν. Κορίνθ. Γ΄. 6. Ἡσίοδ. Θ. 934. Ὑγῖν. Προοίμ. 2. Ὅμηρ. Ἰλ. Δ΄. 440. ϗ Δίδυμ.

Χάριτες Ἀφροδίτη καὶ ἔρως.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

Περὶ τῆς Τιμῆς, Ἀρετῆς, Ἀφθονίας καὶ Φιλίας.

Ταύτας δὲ τὰς Θεὰς ἐτίμησαν μάλιςα οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ὁ Μάρκελος ἤθελε νὰ κτίσῃ ναὸν αὐτῶν κοινόν· ἀλλ' οἱ μάντεις εἶπον, ὅτι δὲν δύνανται νὰ κατοικήσωσι δύω Θεαὶ εἰς τὸν αὐτὸν ναόν· ὅθεν ἔκτισε καὶ αὐτὰς δύο, πλησίον καὶ τοιούτῳ τρόπῳ, ὥςε, ὅςτις ἤθελε νὰ ἐμβῇ εἰς τὸν ναὸν τῆς Τιμῆς, ἔπρεπε νὰ περάσῃ πρῶτον διὰ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρετῆς. Ὕςερον δὲ ἔκτισαν καὶ ἄλλους ναοὺς ἰδιαιτέρως, κατεσκεύασαν καὶ ἀγάλματα αὐτῶν, πρῶτον τοῦ Ἔρωτος, ὡς ὁδηγοῦ, ἔπειτα τῆς Ἀρετῆς, καὶ Τιμῆς. Ἐθυσίαζον δὲ εἰς τὴν Τιμὴν μὲ γυμνὴν κεφαλὴν, ἐπειδὴ οὕτω συναπαντῶσι καὶ τοὺς ἐντίμους ἄνδρας (α).

Τὴν δὲ Ἀφθονίαν ἐζωγράφιζον μόνον, ὡς γυναῖκα μεγαλοπρεπῆ, ἐςεμμένην μὲ ἄνθη καὶ παντοίους καρποὺς, καὶ τὸ κέρας τῆς Ἀμαλθείας κρατοῦσαν (β).

Τὴν δὲ Φιλίαν ἐζωγράφιζον ὡς γυναῖκα νέαν, τὴν κεφαλὴν γυμνὴν ἔχουσαν, ἔνδυμα εὐτελὲς, καὶ γεγραμμένα εἰς αὐτὸ τὰ ἑξῆς· *Θάνατος καὶ ζωή*· εἶχε δὲ καὶ τὸ ςῆθος γυμνὸν μέχρι τῆς καρδίας, καὶ ἐπὶ τῆς καρδίας ἐκράτει τὴν χεῖρα· ἔτι δὲ εἰς τὸ μέτωπον εἶχεν ἄλλα γράμματα, καὶ *τὸν χειμῶνα καὶ τὸ θέρος* λέγοντα· καὶ ἄλλα ἀλλαχοῦ λέγοντα, ὅτι ἡ φιλία δὲν γηράσκει, ὑποφέρει καὶ θάνατον διὰ τὸν φίλον, καὶ ὅτι δὲν κρύπτει μυςικὸν ἀπὸ τοῦ φίλου. καὶ εἶναι πάντοτε μὲ αὐτὸν, ἔντε δυςυχίᾳ, καὶ εὐτυχίᾳ. Διὰ τοῦτο ἐνίοτε ἐνηγκαλίζετο ξύλον ξηρὸν· ὅτι

(α) Ναρδῖν. Δ'. δ'. Λιβ. Κζ'. κε'. Πλούταρχ. Ζητήματ. Ῥωμαϊκ. 266.

(β) Στρούβ. Ἀρχαιολογ. Α. 141.

ἐναγκαλίζεται δηλαδὴ, καὶ ἀγαπᾷ τὸν φίλον, καὶ ἐν τῇ δυςυχίᾳ αὐτοῦ (α)

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Περὶ τῆς Ἀχλύος, καὶ Ἀορασίας.

Τινὲς μὲν ἐξέλαβον τὴν Ἀχλὺν σκότος, κατὰ τὴν σημασίαν, καὶ ἑπομένως τὸ θρυλλούμενον χάος· ὁ Ἡσίοδος ὅμως ἀνθρωποπλάττει αὐτὴν, ἀθλίαν καὶ κακοδαίμονα, ἐννοῶν τὴν περὶ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου σκότωσιν· ὅθεν λέγει αὐτὴν ἀνιαρὰν, χαλαιπὴν, δειλὴν κ. τ. λ. Ὁ δὲ Ὅμηρος μετεχειρίσθη αὐτὴν εἰς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἀθεοποίητον, λέγων· κατὰ δ' ὀφθαλμῶν κέχυτ' ἀχλὺς· καὶ μεταφορικῶς ἀντὶ σκότους ἀγνωσίας καὶ ἀδοξίας· ὡς ὅτε εὔχεται ὁ Αἴας, νὰ διασκεδασθῇ ἡ ἀχλὺς, ζητεῖ, νὰ διασκεδασθῇ ἡ εὐτυχία τῶν ἐχθρῶν, ἥτις ἐσκότιζε τὴν ἀνδρείαν καὶ δόξαν αὐτῶν (β).

Τὴν δὲ Ἀορασίαν ἐνόμιζον Θεὰν, ἥτις ἵςατο ἔμπροσθεν τῶν Θεῶν, καὶ ἐσκέπαζεν αὐτοὺς, νὰ μὴ γνωρίζωνται, ὅτε ἤθελον νὰ ὁμιλήσωσι μὲ ἄνθρωπον· καὶ μόνον ἀναχωροῦντες ἐγνωρίζοντο ἐκ τῶν ὀπισθίων, ὅπου δὲν ἦτον ἡ Ἀορασία. Ὅθεν, ὅτε ὁ Ποσειδῶν μετεμορφώθη εἰς τὸ σχῆμα τοῦ Κάλχαντος, καὶ ὡμίλει μὲ τοὺς δύο Αἴαντας, ἐγνωρίσθη ἐκ τῶν ὀπισθίων μόνον. Τοιοῦτον φάντασμα ἐνόμιζον καὶ τὸ ὕπαρ, οἷον τὴν παρουσίαν τῶν Θεῶν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, οὐχὶ ἐν ὀνείρῳ τὴν νύκτα, ἀλλ ἐναργῶς καὶ ἀληθῶς παρησιαζόμενοι τὴν ἡμέραν, ἢ δεικνύοντές τινα σημεῖα ἀληθῆ· διὰ τοῦτο λέγει ὁ Πίνδαρος, ἐξ ὀνείρου ἐγένετο ὕπαρ, ἡ πα-

(α) Λεξικ. Ἀνονυμ. ἐν amitiè.

(β) Ἡσίοδ. Ἀσπ. Ἡράκλ. 264. Λογγῖν. περὶ ὕψ. θ'. Ὁμηρ. Ἰλ. Π. 344. χ. 88.

ρουσία τῆς Ἀθηνᾶς πρὸς τὸν Βελλερεφόντην (α). Ὅθεν ἔλεγον οὕτω καὶ τοὺς ἀληθεῖς ὀνείρους ἐνίοτε.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Λ΄.

Περὶ τῆς Διαβολῆς.

Ταύτην δὲ τὴν Θεὰν ἔγραψεν Ἀπελλῆς ὁ Ἐφέσιος, διαβληθεὶς ἀδίκως καὶ κινδυνεύσας. Ὅτε γὰρ ὁ Θεοδότας ὁ Ὕπαρχος τοῦ Πτολεμαίου ἐκίνησε συνωμοσίαν, καὶ ἐπανάςασιν εἰς τὴν Τύρον, καὶ ἐκυρίευσε καὶ τὸ Πηλούσιον, Ἀντίφιλός τις ζωγράφος τὴν τέχνην, φθονῶν τὴν δόξαν, καὶ τὴν παρὰ τῷ Πτολεμαίῳ τιμὴν τοῦ Ἀπελλοῦ, λέγει πρὸς τὸν Πτολεμαῖον, ὅτι ὁ Ἀπελλῆς εἶναι κοινωνὸς τῆς συνωμοσίας, καὶ μάλιςα πρῶτος συνεργός. Ὁ δὲ πιςεύσας, ἐφυλάκωσε τὸν Ἀπελλῆν ἀνεξετάςως. Καὶ ἂν δὲν ἐμαρτύρει τὴν ἀλήθειαν τὶς τῶν συληφθέντων συνωμοτῶν, λυπηθεὶς, καὶ μισήσας τὴν ἀναίσχυντον καὶ ἀπάνθρωπον προδοσίαν τοῦ Ἀντιφίλου, ὅτι ὁ Ἀπελλῆς δὲν ἔχει εἴδησιν περὶ τῆς συνωμοσίας, ἐκόπτετο ἡ κεφαλὴ τοῦ ἀθώου Ἀπελλοῦ ἀνεξετάςως, ὑπὸ τοῦ φίλου αὐτοῦ Πτολεμαίου. Μετενόησεν ὅμως πολὺ, καὶ κατῃσχύνθη ὁ Πτολεμαῖος, ὥςε ἐφιλοδώρησεν ἑκατὸν τάλαντα εἰς τὸν Ἀπελλῆν, καὶ τὸν προδότην Ἀντίφιλον δοῦλον ἐπὶ ζωῆς.

Ταῦτα τοίνυν δοκιμάσας, ἔγραψε τὴν εἰκόνα τῆς Διαβολῆς οὕτω. Δεξιόθεν μεν ἔγραψεν ἄνδρα τινὰ καθήμενον, ὦτα μεγάλα ἔχοντα, καὶ τὴν χεῖρα πρὸς τὴν Διαβολὴν ἐκτείνοντα, ἥτις ἔρχεται πρὸς αὐτόν· περὶ αὐτὸν δὲ ἵςανται δύω γυναῖκες, ἡ Ἄγνοια καὶ Ὑπόληψις. Ἔπειτα ἔρχεται ὁ Φθόνος ὡς ὁ ὁδηγὸς τῆς Διαβολῆς.

(α) Ὀλύμπ. ιγ΄. 90. Ὁμηρ. Ὀδυσ. Τ. 547. υ 90.

καὶ γέρων ὠχρὸς, κατάξηρος, καὶ ὀξύτατα βλέπων· καὶ ὕςερον ἔρχεται ἡ Διαβολὴ, γυνὴ πάγκαλος καὶ τεταραγμένη, ὡς οἱ μαινόμενοι· καὶ εἰς μὲν τὴν ἀριςερὰν κρατεῖ δᾶδα καιομένην, διὰ τῆς δεξιᾶς δὲ σύρει νέον τινὰ ἀπὸ τῆς κόμης, ὅςτις ὑψώνει τὰς χεῖρας πρὸς τὸν Οὐρανὸν καλῶν τοὺς Θεοὺς, μάρτυρας δηλονότι· ἀκολουθοῦσι δὲ αὐτῇ δύω ὑπηρέτιδες, ἡ Ἐπιβουλὴ καὶ Ἀπάτη, αἱ ὁποῖαι περιςέλλουσι καὶ εὐτρεπίζουσι τὰ ἐνδύματα αὐτῆς· ἔπειτα ἀκολουθεῖ ἡ Μετάνοια μελανοφοροῦσα, κατεταραγμένη, δακρύουσα, καὶ μετ' εὐλαβείας πρὸς τὴν Ἀλήθειαν βλέπουσα, ἥτις ἔρχεται ὄπισθεν αὐτῆς. Οὕτως οὖν ἐξεικόνισεν εὐφυέςατα ὁ Ἀπελλῆς τὴν Διαβολὴν, μὲ ὅλην τὴν ἀνήκουσαν αὐτῇ παράταξιν (α). Εἶχε δὲ καὶ βωμὸν εἰς τὰς Ἀθήνας ἰδιαίτερον.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΛΑ'.

Περὶ τινων ἄλλων εἰδωλοπεποιημένων ἀρετῶν, παθῶν, καὶ ἄλλων πραγμάτων.

Ἐκτὸς δὲ τούτων ἐλάτρευον, ἢ ἐζωγράφιζον ἀνθρωπομόρφους, καὶ ἄλλας πολλὰς τοιαύτας Θεότητας. Καὶ τὴν μὲν Τέχνην, ἢ τὰς τέχνας, ἐλάτρευον οἱ Γαδειρανοὶ, ὁμοῦ καὶ τὴν Πτωχείαν· ἐπειδὴ ἡ πτωχεία ἐγέννησε τὰς τέχνας.

Τὴν δὲ Αὐτοματίαν ἐτίμησεν ὁ Τιμολέων κτίσας ναὸν αὐτῆς· νομίζων, ὅτι πολλὰ κατορθώματα αὐτοῦ συνέβησαν αὐτόματα.

Τὴν δὲ Σταθερότητα ἐζωγράφιζον εἰς τὰ νο-

(α) Λυκιαν. μη. ῥαδ. πις. τῇ Διαβολ. 2—6· Θεόφρας. παρ. Γυράλδ. σύντ. Α'. 37·

μίσματα ὡς γυναῖκα ἔνοπλον, δόρυ, καὶ τὸ κέρας τῆς Ἀμαλθείας κρατοῦσαν.

Τὴν δὲ Εὐβουλίαν ἐλάτρευον οἱ Ῥωμαῖοι, ὡς Θεὰν τῆς καλῆς βουλῆς, ἔχοντες καὶ ναὸν αὐτῆς.

Τὴν δὲ Εὐγένειαν δὲν ἐτίμησαν μὲν ὡς Θεὰν, ἀλλ' ἔγραφον αὐτὴν συμβολικῶς ἀνθρωπόμορφον εἰς τὰ νομίσματα καὶ ἀλλαχοῦ, ὡς γυναῖκα ὀρθὴν, δόρυ κρατοῦσαν εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα, καὶ εἰς τὴν δεξιὰν τὴν εἰκόνα τῆς Ἀθηνᾶς· οἷον, ἡ εὐγένεια ἀποκτᾶται διὰ τῶν ὅπλων καὶ τῆς φρονήσεως, εἰς ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος· καὶ τότε ἔχει δικαίως καὶ ἀξίως τὸ ἀληθὲς σύμβολον τῆς εὐγενείας, τὴν Ἀθηνᾶν, τὴν εὐγενεστάτην πάντων τῶν Θεῶν, ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς γεννηθεῖσαν.

Τὴν δὲ Εὐσέβειαν ἐτίμησαν μεγάλως, ὡς μεγίστην ἀρετήν· νομίζοντες, οὐχὶ μόνον τὴν πρὸς τοὺς Θεοὺς εὐσέβειαν τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καί τὴν πρὸς ἀλλήλους ἄδολον ἀγάπην καὶ δικαιοσύνην, καὶ τὸ σέβας τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς. Διὰ τοῦτο ἔλεγον ἀδιαφόρως τὸ, ἠσέβησε, καὶ πρὸς Θεοὺς, καὶ πρὸς γονεῖς, καὶ πρὸς νόμους, καὶ εὐεργέτας. Ὅθεν καὶ οἱ Αὐτοκράτορες τῶν Ῥωμαίων, οἱ σκληρότατοι καὶ τυραννικώτατοι, ὠνομάζοντο εὐσεβεῖς, ἵνα σκεπάζωσι τὰ ὄμματα τοῦ τυφλοῦ λαοῦ καὶ μὲ τοῦτο τὸ κάλυμα, θυσιάζοντες συνεχῶς, ἐρχόμενοι εἰς τοὺς ναοὺς, καὶ ἱστάμενοι μὲ ἄκραν εὐλάβειν. Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν, ὡς γυναῖκα καθημένην, τὴν κεφαλὴν κεκαλυμμένην ἔχουσαν, εἰς τὴν δεξιὰν πηδάλιον, καὶ εἰς τὴν ἀριστερὰν τὸ κέρας τῆς Ἀμαλθειας κρατοῦσαν· καὶ ἔμπροσθεν αὐτῆς τὸ ὄρνεον πελεκάνου, τὸ ὁποῖον εἶναι σύμβολον τῆς εὐσεβείας, διὰ τὴν πρὸς τὰ τέκνα αὐτοῦ ἀγάπην. Ἐνίοτε δὲ ἐζωγράφιζον αὐτὴν εἰς τὰ νομίσματα συμβολικῶς μόνον, διά τινος ναοῦ, ἢ διὰ ὀργάνων τῆς θυσίας, ἢ καὶ διὰ δύω γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι ἐκτείνουσι τὰς χεῖρας πρός τινα βωμόν.

Τὴν δὲ Πεῖναν ἐζωγράφιζον ὡς γυναῖκα κατε-

ξηραμένην, πρόσωπον ὠχρὸν, ὄμματα βεβυθισμένα, καὶ σῶμα μέλαν ἔχουσαν. Ἔλεγον δὲ, ὅτι κατοικεῖ πρὸς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἅδου, ὅπου ἦσαν καὶ αἱ Λύπαι, ἡ Πτωχεία, αἱ Ἀσθένειαι, καὶ ἄλλαι τοιαῦται ὀλέθριαι Θεότητες· ἐπειδὴ ὁ ἔχων τὰς τοιαύτας Θεὰς, βεβαίως δὲν εἶναι μακρὰν τοῦ ᾅδου.

Τὴν δὲ Εὐδίαν ἐζωγράφιζον εἰς πλοιάριον καθημένην, καὶ τὸ πηδάλιον κρατοῦσαν, τῆς ὁποίας εὑρέθη βωμὸς εἰς τὰ παραθαλάσσια τῆς Ῥώμης, μὲ ἐπιγραφὴν τοιαύτην· Ara Tanquillitatis, βωμὸς τῆς εὐδίας. Τινὲς δὲ νομίζουσιν, ὅτι εἶχε καὶ ναὸν εἰς τὴν Ῥώμην ἔξωθεν τῆς πύλης Κολλίνης.

Τὴν δὲ Σιωπὴν, οἷον Θεὰν τῆς σιωπῆς, ἐζωγράφιζον τὸν δάκτυλον εἰς τὸ ςόμα ἔχουσαν, καὶ τὴν ἐλάτρευον, οἱ μὲν Αἰγύπτιοι, ὀνομάζοντες αὐτὴν Αρποκράτην, οἱ δ' Ἕλληνες Σιγαλίωνα, καὶ οἱ Ῥωμαῖοι Ἀγερῶνα.

Τὴν δὲ Ἀγγελίαν εἰδωλοπλάττει ὁ Πίνδαρος, ὡς θυγατέρα τοῦ Ἑρμοῦ, ἐννοῶν τὴν φωνὴν τοῦ Ἑρμοῦ (α), καὶ ὅτι αὐτὴ κομίζει τὰς ἀγγελίας τῶν ζώντων πρὸς τοὺς νεκρούς.

Τὴν Εὐδαιμονίαν δὲ ἐλάτρευον οἱ Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι κτίσαντες ναοὺς αὐτῆς, καὶ ζωγραφίζοντες αὐτὴν γυναῖκα μεγαλοπρεπεςάτην, ἐςεμμένην καὶ ἐπὶ θρόνου καθημένην.

Τὴν δὲ Εὔνοιαν ἐζωγράφισεν ὁ Ἀπελλῆς ὡς νέαν πτερωτὴν, τὰ ὄμματα δεδεμένα ἔχουσαν, καὶ παρ' αὐτῇ τὴν κολακείαν, ἀλαζονείαν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀλληγορικά. Ἄλλοι δὲ λέγουσι τὴν Εὔνοιαν θυγατέρα τῆς Τύχης, καὶ ὅτι ἀνέθρεψεν αὐτὴν ἡ Φρόνησις·

Τὸν δὲ Πυρετὸν ἐλάτρευον ὡς Θεὸν οἱ Ἕλληνες, καὶ μάλιςα οἱ Ῥωμαῖοι ἔκτισαν πολλοὺς ναοὺς εἰς τιμὴν αὐτοῦ· καὶ πρῶτον ἔφερον τὰ ἰατρικὰ εἰς τὸν ναὸν

(α) Ὀλυμπ. Η΄. 107. ϗ Σχολ.

αὐτοῦ, νὰ ςαθῶσιν ὀλίγον, ἔπειτα τὰ ἔδιδον εἰς τοὺς πυρέττοντας ἀσθενεῖς. Εὑρέθη δὲ καὶ ἱκεσία γεγραμμένη τινὸς γυναικὸς Ῥωμαίας τοιαύτη. Κάμιλα Ἀμάτα προσφέρει δέησιν, διὰ τὸν ἀσθενῆ υἱὸν αὐτῆς, πρὸς τὸν Θεῖον Πυρετὸν, τὸν ἅγιον Πυρετὸν, τὸν μέγαν Πυρετόν· εἶχε δὲ καὶ εἰς τὰ Γάδειρα ναὸν ὁ Πυρετός· ἐζωγραφισμένος ὅμως δὲν εὑρέθη.

Τὴν δὲ Πρόνοιαν ἐζωγράφιζον κρατοῦσαν σκῆπτρον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ὀφθαλμὸν εἰς τὴν κορυφήν.

Τὴν δὲ Ἐλευθερίαν, κρατοῦσαν δόρυ, εἰς τὸ ὁποῖον ἐκρέματο πῖλος. Ἐπειδὴ τοιοῦτον πῖλον ἔδιδον οἱ Ῥωμαῖοι εἰς τοὺς ἐλευθερωθέντας δούλους.

Τὴν δὲ Δουλείαν, ὡς γυναῖκα καὶ αὐτὴν, πῖλον δουλικὸν, καὶ ζυγὸν, ἢ ἅλυσον εἰς τοὺς ὤμους, ἢ εἰς τὰς χεῖρας, ἢ παρ᾽ αὐτῇ κείμενα, ἔχουσαν.

Τὴν δὲ Εὐφροσύνην πτερωτὴν, ἢ ἄπτερον, γελῶσαν, σκῆπτρον κρατοῦσαν, εἰς τὸ ὁποῖον ἦτον κεφαλὴ κεκαλυμμένη· μακρὰ ὦτα ἔχουσαν, καὶ ἐςεμμένην μὲ ῥόδα, ἢ ἀςεφάνωτον.

Τὴν δὲ Ὡραιότητα καὶ Χάριν ὁμοῦ ὡς νέας· τὴν μὲν, ὡς τὴν Ἀφροδίτην τὸ μῆλον κρατοῦσαν, τὴν δὲ, ὡς μίαν τῶν Χαρίτων.

Τὴν δὲ Ἀγχίνοιαν, ὡς νέαν γελῶσαν καὶ ὀξέως βλέπουσαν, σκῆπτρον καὶ δόρυ κρατοῦσαν, καὶ πλησίον αὐτῆς τὴν Σφίγγα ἔχουσαν.

Τὴν δὲ Φρόνησιν, καθρέπτην μετάλλινον κρατοῦσαν, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν οὐρὰν εἶναι ὄφις περιτετυλιγμένος, σύμβολον πονηρίας, καὶ γνώσεως ὀξείας καὶ βαθείας· βλέπει δὲ εἰς τὸν καθρέπτην τὰ ὄπισθεν αὐτῆς· οἷον, ὁ φρόνιμος ἐκ τῶν παρελθόντων γνωρίζει τὰ μέλλοντα· διὰ τοῦτο ἄρα μελετῶσι συνεχῶς, καὶ προσεκτικῶς τὴν Ἱςορίαν οἱ φρόνιμοι· ἐνίοτε δὲ ἔχει καὶ πηδάλιον, καὶ τότε ἐννοεῖται ἡ πολιτικὴ φρόνησις.

Τὴν δὲ Ἐμπειρίαν, ὡς γυναῖκα γραῖαν, τμῆμα μετάλλινον κρατοῦσαν, καὶ λίθον τὸν Λύδιον, τὴν βάσανον, δι' ἧς βασανίζουσι τὸν χρυσόν· ἐνίοτε δὲ ἵςαται καὶ ἡ Τέχνη πλησίον, ἢ εἰς τοὺς ὤμους αὐτῆς.

Τὴν δὲ Σοφίαν, ὡς τὴν Ἀθηνᾶν, ἔνοπλον, καὶ τὴν Γλαῦκα καὶ Σφίγγα ἔχουσαν.

Τὴν δὲ Δικαιοσύνην, ὡς τὴν Θέμιν, ξίφος καὶ πλάςιγγα κρατοῦσαν, καὶ ὀξέως βλέπουσαν· οἱ δὲ νεώτεροι ζωγραφίζουσιν αὐτὴν ἐνίοτε, καὶ μὲ ὄμματα κεκαλυμμένα, ἢ δεδεμένα.

Τὴν δὲ Ἐκδίκησιν, πτερωτὴν, ἢ ἄπτερον, ἐςεφανωμένην, μάςιγα καὶ ξίφος κρατοῦσαν, καὶ εἰς τροχὸν τὴν χεῖρα ἔχουσαν, σύμβολον ταχύτητος καὶ μεταβολῆς.

Τὴν δὲ Ἐγκράτειαν, χαλινὸν κρατοῦσαν, ὡς χαλιναγωγοῦσαν τὰ πάθη, καὶ τὰς ἐκ τῆς ἀκρασίας συμβαινούσας ὁρμάς· οὕτως ἐζωγράφιζον σχεδὸν καὶ τὴν Ἀρετήν. Τὴν δὲ Πραότητα, κρατοῦσαν λέοντα εἰς χαλινόν.

Τὴν δὲ Μετριότητα, χαλινὸν κρατοῦσαν, καὶ ὀλίγον ἄρτον, καὶ μικρὸν ποτήριον· ἐνίοτε δὲ ζωγραφίζουσι τὸν Διογένην ἀντ' αὐτῆς, καθήμενον εἰς τὸν πίθον, τὴν κύλικα ῥίπτοντα, καὶ διὰ τῆς ἄλλης χειρὸς πίνοντα.

Τὴν δὲ Σωφροσύνην, ὡς νέαν κεκαλυμμένην, ἔνδυμα λευκὸν ἔχουσαν, καὶ κρῖνον κρατοῦσαν, σύμβολα καθαρότητος· ἐνίοτε δὲ ἀλληγοροῦσιν αὐτὴν καὶ διὰ τῆς Ἑςίας, ἢ διὰ τῆς Πηνελόπης, ἢ διὰ τῆς Λουκρετίας. Οἱ δὲ νεώτεροι ἀλληγοροῦσιν αὐτὴν καὶ διὰ τοῦ Παγκάλου Ἰωσήφ.

Τὴν δὲ Ἐπιμέλειαν ἀλληγοροῦσιν ἐνίοτε μόνον διὰ λύχνου, βιβλίου καὶ πτερνιςηρίου, (μαχμοῦζι), σύμβολον παρορμήσεως. Ἐνίοτε δὲ καὶ ὡς Θεὰν ἠλακάτην κρατοῦσαν, κόφινον μελισσῶν, ἢ σωρὸν μυρμήκων παρ' αὐτῇ ἔχουσαν, καὶ τὸ πρόσωπον τῆς Ἑλληνίδος ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ἰδὼν ὁ Πέρσης ἐθαύμα-

σεν. Ἐπειδὴ εἶχεν ὑδρίαν εἰς τὴν κεφαλὴν, ἔκλωθε μὲ τὰς χεῖρας, ἐπότιζε καὶ τὸν ἵππον αὐτῆς.

Τὴν δὲ Πίστιν ἐζωγράφιζον μὲ ἔνδυμα λευκὸν, καὶ κλειδίον εἰς τὴν χεῖρα, καὶ σκύλον παρ' αὐτῇ.

Τὴν δὲ Φιλίαν ἐσημείωναν ἢ διά τινος στήθους γυμνοῦ, καὶ κισσοῦ εἰς πεύκην περιτετυλιγμένου, ἢ καὶ διὰ τῶν τριῶν Χαρίτων. Τὴν δὲ Ἀνδρίαν διὰ τοῦ λέοντος, ξίφους καὶ ῥοπάλου, ἢ δέρματος λέοντος.

Τὴν δὲ Μεγαλοψυχίαν διὰ τοῦ λέοντος. Ἐπειδὴ ἱστοροῦσι τοιαύτην μεγαλοψυχίαν τοῦ λέοντος, πρὸς τὰ ἀδυνατώτερα καὶ μικρότερα θηρία.

Τὴν δὲ Προσοχὴν ὡς γυναῖκα, Γερανὸν παρ' αὐτῇ ἔχουσαν· ἐπειδὴ λέγουσιν, ὅτι εἶναι προσεκτικώτατον τὸ ὄρνεον τοῦτο, ὥστε ὅταν κοιμᾶται λαμβάνει πέτραν εἰς τοὺς ὄνυχας, ἵνα ἐξυπνῇ, ὅταν πίπτῃ ἡ πέτρα. Τὴν δὲ Ὑπομονὴν δηλοῦσι διὰ τοῦ προβάτου.

Τὴν δὲ Ἀθωότητα ὡς νέαν, λευκὰ ἐνδεδυμένην, κρῖνον κρατοῦσαν, καὶ μὲ ἀρνίον παίζουσαν. Τινὲς δὲ ἀλληγοροῦσιν αὐτὴν καὶ διὰ τοῦ κύκνου, συμβόλου τῆς καθαρότητος τῶν ἠθῶν.

Τὴν δὲ Ταπεινοφροσύνην κλίνουσαν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, καὶ παγώνιον πατοῦσαν, τὴν ἀλαζονείαν δηλονότι. Ἐνίοτε δὲ εἰς κέρατον πλῆρες παρασήμων, καὶ λίθων πολυτίμων πατοῦσαν.

Τὴν δὲ Εὐγνωμοσύνην ἐζωγράφιζον ὡς γυναῖκα, πελαργὸν ἔχουσαν παρ' αὐτῇ· ἢ σπονδεῖον κρατοῦσαν καὶ σπένδουσαν, καὶ θυτήριον ὑπὸ ξυλίνου πελαργοῦ βασταζόμενον· λέγεται γὰρ εὐγνωμονέστατον ὄρνεον ὁ πελαργὸς, ὅς τις γηροκομεῖ τοὺς γονεῖς, καὶ φέρει αὐτοὺς ἐπὶ τῶν πτερύγων αὐτοῦ, ὅταν γηράσωσι, καὶ δὲν δύνανται νὰ πετάσωσι.

Τὴν δὲ Εὐσπλαγχνίαν, δίδουσαν ἄρτον εἰς ἓν πτωχὸν παιδίον, καὶ σκεπάζουσαν αὐτὸ μὲ φόρεμα· ἐνίοτε δὲ ἔχει δύο καὶ τρία πτωχὰ παιδία περὶ αὐτήν.

Τὴν δὲ Πονηρίαν, κρατοῦσαν προσωπεῖον ἐμπρο-

σθεν τοῦ προσώπου αὐτῆς, καὶ ξιφίδιον πρὸς τὴν ῥάχην κρύπτουσαν· ἔχει καὶ τὴν ἀλώπεκα πλησίον. Οἱ ἀρχαῖοι ὅμως ἐλάμβανον τὸν σκορπίον κρυπτόμενον ὑπὸ πέτραν, σύμβολον τῆς πονηρίας, ἀντὶ τῆς ἀλώπεκος.

Τὴν δὲ Ἄρνησιν, ἔχουσαν γλῶσσαν ὄφεως, καὶ καλύπτουσαν αὐτὴν μὲ κάλυμμα· ἐπειδὴ παρίσαται τὶς, θέλων νὰ ἑλκύσῃ αὐτὴν ἔξω τοῦ σόματος.

Τὸν δὲ Φθόνον ὡς ἄνδρα, ἢ καὶ ὡς γυναῖκα, ἀλλήθορα τὰ ὄμματα καὶ ἄγρια ἔχουσαν, ὄφεις ἀντὶ τριχῶν εἰς τὴν κεφαλὴν, σπαράττουσαν τὰς παρειὰς διὰ τῶν ὀνύχων, καὶ δάκνουσαν τὰς σάρκας αὐτῆς.

Τὸν δὲ Θυμὸν ὁμοίως γυναῖκα, ἢ ἄνδρα, πρόσωπον ἄγριον ἔχοντα, ξιφίδιον καὶ λαμπάδα καιομένην κρατοῦντα, ἐνίοτε καὶ ὄφεις ἀντὶ τριχῶν εἰς τὴν κεφαλὴν ἔχοντα.

Τὸν δὲ Φόβον, πότε μὲν ὡς παρθένον, πότε δὲ ὡς γέροντα, πρόσωπον ὠχρὸν, σχῆμα περίφοβον, τὰς χεῖρας περιεςαλμένας, καὶ λαγὸν πλησίον, ἢ εἰς τὴν χεῖρα, ἢ εἰς τοὺς ὤμους ἔχοντα.

Τὴν δὲ Ἀπελπισίαν, ἄγκυραν συντετριμμένην παῤ αὐτῇ ἔχουσαν, καὶ τὸ ξιφίδιον πρὸς τὸ ςῆθος ςρέφουσαν.

Τὴν δὲ Φιλαργυρίαν ὡς ἄῤῥωςον, ἐπὶ τῶν ταλάντων (πουγγείων) κειμένην, ἢ κλείουσαν τὰ χρήματα εἰς κιβώτιον. Ἐνίοτε δὲ καὶ ὡς ἄνδρα, εἰς κιβώτιον καθήμενον, καὶ ῥίζαν λαχάνου τράγοντα· πλησίον δ' αὐτοῦ ἵςαται ὄνος ἐπιφορτισμένος παντοίους καρποὺς, καὶ τὸ γαδαράγκαθον λεγόμενον τρώγων. Οἱ δὲ ἀρχαῖοι ἐλάμβανον καὶ τὸν Τάνταλον σύμβολον τῆς φιλαργυρίας· ἐπειδὴ ἵςατο εἰς τὴν λίμνην, εἶχε καὶ καρποὺς πλησίον, πλὴν δὲν ἐδύνατο, οὔτε νὰ φάγῃ, οὔτε νὰ πίῃ.

Τὴν δὲ Κλοπὴν, τὰς χεῖρας μακρὰς καὶ κυρτὰς ἔχουσαν καὶ ἱέρακα πλησίον αὐτῆς, ὅςτις ἔχει εἰς τὸ ῥάμφος τμῆμα χρυσοῦ, ἢ δακτύλιον.

Τὴν δὲ Ἀδικίαν ξίφος κρατοῦσαν, καὶ τὴν πλά-

ϛιγγα, καὶ τὸν ὀφθαλμόδεσμον τῆς Δικαιοσύνης πατοῦσαν.

Τὴν δὲ Πολυποσίαν, ὡς ἄνδρα μὲ ποτήριον ἥδιϛα πίνοντα, καὶ ἄλλο πλῆρες ἔχοντα. Ἐνίοτε δὲ ἀλληγοροῦσι τὸ πάθος τοῦτο διὰ τῆς εἰκόνος τοῦ Σιληνοῦ, ζωγραφίζοντες καὶ τὴν Κενταυρομαχίαν ἐκεῖ, ἥτις συνέβη ἐκ τῆς πολυποσίας.

Τὴν δὲ Ἀκαταϛασίαν, ἔχουσαν ἔνδυμα ποικιλόχροον, ἀνεμοδείκτην εἰς τὴν χεῖρα, καὶ πρὸς τοὺς πόδας αὐτῆς χαμαιλέοντα, ὅϛτις μεταβάλλει τὸ χρῶμα αὐτοῦ ὅπως θέλει. Τινὲς δὲ ἀλληγοροῦσιν αὐτὴν καὶ διὰ τῆς Σελήνης, ἢ διὰ τοῦ Πρωτέως.

Τὴν δὲ Ἀσέλγειαν, εἰς σχῆμα ἄσεμνον, τὴν κόμην λελυμένην, τὸ ϛῆθος γυμνὸν, ϛρουθὸν κρατοῦσαν ὄρνεον ἀσελγέϛατον, καὶ τράγον πλησίον αὐτῆς ἔχουσαν.

Τὴν δὲ Ἀμέλειαν κειμένην, ἢ κοιμωμένην πλησίον τινὸς ὄνου, κοιμωμένου καὶ ἐκείνου.

Τὴν δὲ Μωρίαν, ἔνδυμα ποικίλον ἐκ πολλῶν τμημάτων καὶ παντοίων χρωμάτων συντεθημένον ἔχουσαν, πῖλον γελωτοποιοῦ μὲ κώδωνας, καὶ εἰς τὴν χεῖρα ῥάβδον, ἥτις ἔχει ἀνεμόμυλον εἰς τὴν κορυφήν.

Τὴν δὲ Φλυαρίαν, ψιττακὸν εἰς τοὺς ὤμους ἔχουσαν, ἀγγεῖον κρατοῦσαν ἐξ οὗ ῥέει ὕδωρ, καὶ χῆνα πλησίον αὐτῆς κράζουσαν.

Τὴν δὲ Ἀλαζονείαν, πτερὰ παγωνίου εἰς τὴν κεφαλὴν ἔχουσαν, ἔνδυμα μεγαλοπρεπὲς, καὶ καθρέπτην κρατοῦσαν.

Τὴν δὲ Κατηγορίαν ὡς τὸν Μῶμον, πρόσωπον εἰρωνικὸν ἔχοντα, καὶ πρός τινα τράπεζαν θεωροῦντα, ὅπου εἶναι ὁ οἶκος, ὁ ἄνθρωπος, καὶ ὁ ταῦρος· ἔτι δὲ καὶ ὡς γυναῖκα, τὴν ἄκραν τῆς γλώσσης προφαίνουσαν, καὶ τὸν μεσαῖον δάκτυλον ἐκτείνουσαν.

Τὴν δὲ Ἀγάπην πρὸς τὰ τέκνα ζωγραφίζουσι μὲ γυμνὸν ϛῆθος, τοὺς μαϛοὺς ἑτοίμους, βρέφος εἰς

τὰς ἀγκάλας ἔχουσαν, καὶ ἄλλα περὶ αὐτὴν ἑλκύουσαν. Ἐνίοτε δὲ καὶ πελεκᾶνα παρ' αὐτῇ ἔχουσαν σύμβολον φιλοτεκνίας. Ἐπειδὴ δὲ αὕτη ἡ πρὸς τὰ τέκνα ἀγάπη ἐπέχει τὸν πρῶτον βαθμὸν ταύτης τῆς φιλανθρώπου ἀρετῆς, ἀλληγοροῦσι δι' αὐτῆς καὶ τὴν κοινὴν πρὸς πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἀγάπην, ζωγραφίζοντες περὶ αὐτὴν διαφόρων ἐθνῶν βρέφη, τὰ ὁποῖα φαίνεται, ὅτι ἀγαπᾷ ὅλα.

Τὴν δὲ Ἀγάπην πρὸς τοὺς γονεῖς διακρίνουσι τῆς εὐγνωμοσύνης, ζωγραφίζοντες αὐτὴν ἀσπίδα κρατοῦσαν, ἢ βωμὸν παρ' αὐτῇ, ὅπου εἶναι ὁ Αἰνείας ἐζωγραφισμένος φέρων τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἀγχίσιν εἰς τοὺς ὤμους· ἢ ἡ θυγάτηρ ἐκείνη θηλάζουσα τὸν πατέρα αὐτῆς ἐν τῇ φυλακῇ.

Τὴν δὲ Ἀγάπην πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς, ὡς τὴν φιλίαν, διὰ τῶν τριῶν Χαρίτων, ἢ καὶ διὰ τῶν Διοσκούρων, οἵτινες εἶναι τὸ ἀπαραδειγμάτιςον σύμβολον τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης.

Τῇ δὲ ἀμοιβαίᾳ γαμηλίῳ Ἀγάπῃ δίδουσι σύμβολα κάλυμμα τοῦ προσώπου, δύω δεδεμένας καρδίας, καὶ δύω τρυγόνας, ἢ περιςεράς· παρ' αὐτῇ δὲ λαμπάδα καιομένην· ὅτε δὲ ἡ Ἀγάπη κάθηται πλησίον τινὸς ὑδρίας, ἢ τάφου κλαίουσα, τότε ἡ λαμπὰς εἶναι ἐσβεσμένη. Ἐνίοτε δὲ ζωγραφίζουσι τὴν Ἀρτεμισίαν ἐςεφανωμένην, καὶ τὴν τέφραν τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς πίνουσαν, ὡς σύμβολον ἀμίμητον τοῦ γαμηλίου ἔρωτος· Ἐνίοτε δὲ ἀλληγοροῦσιν αὐτὴν καὶ διὰ τοῦ Ὑμεναίου, καὶ τῶν λοιπῶν συμβόλων, καλύμματος καὶ λαμπάδος. Τὴν δ' ἄλλην κοινὴν Ἀγάπην δεικνύουσι διὰ τοῦ Ἔρωτος.

Τὴν δὲ πρὸς τὴν πατρίδα Ἀγάπην ἀλληγοροῦσι διὰ τοῦ Ῥωμαίου Κουρτίου ἱςαμένου πλησίον τινὸς βωμοῦ ἢ ςήλης, ἐνόπλου. Αὕτη ὅμως ἡ ἀρετὴ ἀλληγορεῖται καὶ διὰ τοῦ Κόδρου, καὶ δι' ἄλλων πολλῶν Ἡρώων καὶ ςρατηγῶν τῆς Ἑλλάδος.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΛΒ΄.

Περὶ τῶν ἀλληγορουμένων Τεχνῶν καὶ Ἐπιςημῶν.

Τὴν μὲν φθονερὰν Κριτικὴν τέχνην ζωγραφίζουσιν ὡς Ἐριννύα, μαινομένην μεταξὺ πολλῶν ἐσχισμένων βιβλίων, καὶ σχίζουσαν ἔτι.

Τὴν δὲ ὀρθὴν Κριτικὴν, κρατοῦσαν πλάςιγγα καὶ βιβλία ταλαντεύουσαν, καὶ πλησίον αὐτῆς τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀριςοτέλους, Λογγίνου, καὶ Κιντιλιανοῦ ἔχουσαν·

Τὴν δὲ Θεὰν, ἢ τὸν δαίμονα τῆς τέχνης, ἢ τῶν τεχνῶν, ὡς νέον λαμπάδα εἰς τὴν κεφαλὴν ἔχοντα, τὴν εἰκόνα τῆς Ἴσιδος πολύμαςον εἰς τὴν χεῖρα, ὡς σύμβολον τῆς φύσεως, καὶ ἐργαλεῖα παντοίων τεχνῶν περὶ αὐτὸν κείμενα.

Τὴν δὲ Σχηματογραφίαν, ἢ Σκιαγραφίαν, ἢ Εἰκονογραφίαν, ὡς νέον πτερωτὸν, τὰ ἐργαλεῖα τῆ τέχνης κρατοῦντα. Ἐνίοτε δὲ ἵςαται καὶ τράπεζα παῤ αὐτῷ τὴν ἀναλογίαν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἔχουσα.

Τὴν δὲ Ζωγραφίαν, ἢ Χρωματογραφίαν, σανίδα ποικιλόχροον ἔχουσαν, ὡς πρὸς μίμησιν τῆς φύσεως προσέχουσαν, καὶ εἰκόνα τῆς Ἴσιδος κρατοῦσαν, ἢ καὶ χρυσῆν ἅλυσον εἰς τὸν λαιμὸν, ἐξ ἧς κρέμαται προσωπεῖον· ἐνίοτε δὲ καὶ εἰκόνας τῶν ἐνδόξων ζωγράφων παῤ αὐτῇ ἔχουσαν.

Τὴν δὲ Γλυπτικὴν, ἐργαλεῖα τῆς τέχνης περὶ αὐτὴν ἔχουσαν, καί τινα ἀνδριάντα ἐπίσημον.

Τὴν δὲ Τεκτονικὴν σχεδιάζουσαν οἰκοδομὴν ἐπὶ τραπέζης, καὶ γωνιόμετρα, καὶ ἐπιςύλια περὶ αὐτὴν ἔχουσαν.

Τὴν δὲ Χαλκογραφικὴν, τὴν συνεργοῦσαν εἰς

αὔξησιν τῆς Ζωγραφικῆς, ἔχουσαν τράπεζαν χαλκῆν καί τινα ἐργαλεῖα αὐτῆς.

Τὴν δὲ Νομισματοχαρακτικὴν τὴν αὐξάνουσαν τὰς τέχνας, κρατοῦσαν σφραγίδα καὶ νομίσματα, καὶ ἐργαλεῖα τῆς τέχνης περὶ αὐτὴν ἔχουσαν. Τοιαύτη ἦτον ἡ Ἥρα Μονέτα τῶν Ῥωμαίων, κρατοῦσα πλάστιγγα, καὶ κέρας τῆς Ἀμαλθείας πλῆρες νομισμάτων, καὶ πρὸς τοὺς πόδας σωρὸν νομισμάτων ἔχουσα. Εἶχον δὲ καὶ ἰδιαίτερον Θεὸν τῶν χαλκῶν νομισμάτων Αἰσκουλάνον καλούμενον, ὅστις ἐγέννησε τὸν Ἀργεντῖνον, τὸν ἄργυρον δηλονότι· διότι μετὰ τὸν χαλκὸν μετεχειρίσθησαν ἀργυρᾶ νομίσματα.

Τὴν δὲ Ποιητικὴν τὴν κοινὴν, διὰ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἤ τινος Μούσης, καὶ λύρας, καὶ στεφάνων ἐκ δάφνης· ἐνίοτε δὲ ἔχει πλησίον καὶ τὰ ποιήματα τοῦ Ὁμήρου, Πινδάρου, Σοφοκλέους, κ. τ. λ.

Τὴν δὲ Ἐποποιΐαν διὰ τῆς Μούσης Καλλιόπης, ὡς εἴρηται ἐκεῖ, ἐχούσης τὴν εἰκόνα, ἢ τὸ ποίημα τοῦ Ὁμήρου.

Τὴν δὲ Τραγῳδίαν διὰ τῆς Μελπομένης, τὰ ποιήματα τοῦ Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου ἐχούσης. Ὁμοίως καὶ τὴν Κωμῳδίαν διὰ τῆς Θαλίας, τὴν Μουσικὴν διὰ τῆς Εὐτέρπης, τὴν Ὀρχιστικὴν διὰ τῆς Τερψιχόρης, τὴν Ἱστορίαν διὰ τῆς Κλειοῦς, καὶ τὴν Ῥητορικὴν διὰ τῆς Πολυμνίας, καὶ πλησίον αὐτῶν τὰ συγγράμματα τῶν λαμψάντων εἰς αὐτάς.

Τὴν δὲ Δραματικὴν τὴν ἐπέχουσαν τὸν μεταξὺ τῆς τραγῳδίας καὶ κωμῳδίας τόπον, ὡς δαίμονα, λαμπάδα εἰς τὴν κεφαλὴν ἔχοντα, καὶ δύο προσωπεῖα τραγικὸν καὶ κωμικὸν κρατοῦντα εἰς τὴν μίαν χεῖρα, καὶ εἰς τὴν ἄλλην ξίφος καὶ σκῆπτρον.

Τὴν δὲ Ὠδὴν κατὰ τὰ διάφορα ἤδη αὐτῆς· τὴν μὲν ὑμνῳδίαν πρὸς Θεοὺς, ὡς τὴν Μοῦσαν Οὐρανίαν. Ὁμοίως καὶ τὴν Ἐρωτικὴν, ὡς τὴν Ἐρατώ· τὴν Συμποσιακὴν, ὡς τὴν Θαλίαν, κ. τ. λ.

Τὴν δὲ Ἐλεγείαν δακρύουσαν, τὴν κόμην λε-

λυμένην, λύραν εἰς τὴν χεῖρα, καὶ πλησίον αὐτῆς τάφον, ἢ ὑδρίαν ἔχουσαν.

Τὴν δὲ Βουκολικὴν, ἐςεμμένην μὲ ἄνθη, ἢ δάφνην, καὶ αὐλὸν ποιμενικὸν, ἢ τὴν σύριγγα τοῦ Πανὸς ἔχουσαν.

Τὴν δὲ Μυθικὴν, τὴν σφίγγα καὶ τοὺς αἰσωπείους μύθους κρατοῦσαν, πρόσωπον κεκαλυμμένον καὶ ἔνδυμα πλατὺ ἔχουσαν, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι ἐζωγραφισμένοι οἱ ἐπισημότεροι καὶ γνωςότεροι μῦθοι τοῦ Αἰσώπου· ὡς ἡ ἔλαφος τρώγουσα τὰ φύλλα τῆς ἀμπέλου τιτρώσκεται, ὁ ὄνος ἔχων τὸ δέρμα τοῦ λέοντος, ὁ λέων δεδεμένος καὶ ὁ ποντικὸς κόπτει τὸ σχοινίον, κ. τ. λ.

Τὴν δὲ Σατυρικὴν, ἐςεμμένην μὲ δάφνην, μάςιγα κρατοῦσαν, καὶ τὰ ποιήματα τοῦ Ἀρχιλόχου, Σιμωνίδου, Ὁρατίου, Περσίου, καὶ Ἰουβενάλιδος παρ' αὐτῇ ἔχουσαν. Ἐνίοτε δὲ εἶναι καὶ ὡς Σάτυρος ἐζωγραφισμένη.

Τὴν δὲ Ἐπιγραμματικὴν ποίησιν, κρατοῦσαν εἰς τὴν μίαν χεῖρα μάςιγα, καὶ εἰς τὴν ἄλλην ςέφανον ἐκ δάφνης, ἐπειδὴ εἶναι καὶ Σατυρικὴ καὶ Ἐγκωμιαςική· ἔχει δὲ καὶ λύραν πλησίον. Ἐνίοτε δὲ καὶ ὡς δαίμονα, εἰς τὸν ὁποῖον δίδει ἡ Ἀλήθεια φαρέτραν· αὐτὸς δὲ λαβὼν βέλος, δοκιμάζει τὴν ἀκίδα, ἂν εἶναι ὀξεῖα, ἢ ὀξύνει αὐτὴν εἰς ἀκόνην.

Τὴν δὲ Γραμματικὴν, κρατοῦσαν τράπεζαν, ἐν ᾗ εἶναι τὸ Ἑλληνικὸν ἀλφάβητον γεγραμμένον, καὶ πλησίον αὐτῆς τινὰ συγγράματα τῶν γραμματικῶν.

Τὴν δὲ Φιλοσοφίαν, βιβλίον ἀνοικτὸν κρατοῦσαν, τὸ ὁποῖον ἔχει εἰς τὴν μίαν σελίδα τὸ Θ γεγραμμένον, οἷον, Θεωρία· καὶ εἰς τὴν ἄλλην τὸ Π, πρᾶξιν· καὶ πλησίον αὐτῆς τὰ συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος, καὶ Ἀριςοτέλους, καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ Σωκράτους. Ἐνίοτε δὲ καὶ σκῆπτρον καὶ ςέφανον ἐξ ἀςέρων ἔχουσαν.

Τὴν δὲ Νομικὴν ὡς τὴν Θέμιν, πλάςιγγα κρατοῦσαν καὶ ξίφος, καὶ τὰ συγγράμματα τῶν ἐπισή-

μων νομοθετῶν παῤ αὐτῇ ἔχουσαν, τὰ ὁποῖα ἔχουσι δύο Φ Φ, γεγραμμένα· ἀγνοεῖται ὅμως τὶ σημαίνουσι ταῦτα· ὅθεν νομίζουσί τινες αὐτὰ διεφθαρμένα παρὰ τῶν Π Π, τὰ ὁποῖα ἐσήμαινον ἴσως, Πανδέκτη, ἢ Πανθέκτη, τὸν κώδικα δηλονότι τὸν περιέχοντα τοὺς νόμους.

Τὴν δὲ Ἰατρικὴν, τὴν ῥάβδον τοῦ Ἀσκληπιοῦ μὲ τὸν ὄφιν περιτετυλιγμένον κρατοῦσαν, ἥτις σημαίνει, κατά τινας, τὴν δυσκολείαν τῆς τέχνης ταύτης, καὶ τὴν ἀπαιτουμένην φρόνησιν. Ἐνίοτε δὲ καὶ τὸν Τελεσφόρον, ἢ τὴν Ὑγείαν, ἢ αὐτὸν τὸν Ἀσκληπιὸν κρατοῦσαν.

Τὴν δὲ Χειρουργικὴν, ἐργαλεῖα τῆς τέχνης κρατοῦσαν, καὶ δεσμοὺς διὰ τὰς πληγὰς, καὶ ξυστά. Τὴν δὲ Ἀνατομίαν πίνακα κρατοῦσαν, εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι οἱ μύωνες καὶ τὸ σκέλεθρον τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

Τὴν δὲ Χυμικὴν, πλησίον τινὸς καμίνου ἱςαμένην, λαμπίκον παῤ αὐτῇ ἔχουσαν, ὑαλία, τηγάνια, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Τὴν δὲ Βοτανικὴν κρατοῦσαν βίβλον εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι διάφορα χόρτα ἐζωγραφισμένα.

Τὴν δὲ Μαθηματικὴν, παντοῖα ὄργανα μαθηματικὰ εἰς τὰς χεῖρας καὶ περὶ αὐτὴν ἔχουσαν. Ὁμοίως καὶ τὴν Γεωμετρίαν ἰδίως, ἥτις ἔχει καὶ τὰ συγγράμματα τοῦ Εὐκλείδου παῤ αὐτῇ.

Τὴν δὲ Ἀριθμητικὴν πίνακα κρατοῦσαν, εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι οἱ ἀραβικοὶ χαρακτῆρες γεγραμμένοι. Τὴν δὲ Ἀςρονομίαν τηλεσκόπιον, τὴν Οὐράνιον σφαῖραν, καὶ τὸ πλανητικὸν σύςημα ἔχουσάν. Ὁμοίως καὶ τὴν Γεωγραφίαν, τὴν ὑδρόγειον σφαῖραν, πίνακας γεωγραφικοὺς καὶ τὰ συγγράμματα τοῦ Στράβωνος ἔχουσαν.

Τὴν δὲ πολεμικὴν Τεκτονικὴν, κρατοῦσαν φρούριον εἰς τὰς χεῖρας. Τὴν δὲ Ἱππικὴν, μάςιγα, πτερνιςήρια, χαλινὸν, καὶ τὰ τοιαῦτα κρατοῦσαν. Ἐνίοτε δὲ ἀλληγοροῦσιν αὐτὴν διὰ τοῦ Κάςορος, ἢ τινος Ἀμα-

ζόνος· ἔτι δὲ καὶ διὰ τοῦ Βελλερεφόντου καὶ τῆς Ἀθηνᾶς χαλινούσης τὸν Πήγασον.

Τὴν δὲ Μονομαχικὴν δύο ξιφίδια εἰς τὴν μίαν χεῖρα, καὶ ἀσπίδα εἰς τὴν ἄλλην κρατοῦσαν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι δύο ἀρχαῖοι μονομάχοι ἐζωγραφισμένοι.

Τὴν δὲ Πυροβολικὴν, ἢ Πυροβολίαν, ἢ Πυροτεχνίαν, ῥακκέτα κρατοῦσαν, τὰ ἐν μάχαις καὶ πολιορκίαις ῥιπτόμενα κατὰ τῶν ἐχθρῶν· ἔτι δὲ καὶ τὰ ἐργαλεῖα, μὲ τὰ ὁποῖα γεμίζουσι καὶ σκουπίζουσι τὰ κανόνια, καὶ ἄλλα τοιαῦτα σύμβολα.

Τὴν δὲ Ἑραλδικὴν, τὴν τέχνην τοῦ γνωρίζειν τὰς σημαίας τῶν βασιλέων καὶ ἡγεμόνων, ζωγραφίζουσιν ὡς δένδρον, τὸ ὁποῖον ἔχει διαφόρους σημαίας. Αὕτη ἡ τέχνη χρησιμεύει μάλιςα εἰς τοὺς γράφοντας συμβολικῶς βασίλεια, ἐπαρχίας, πόλεις, καὶ τὰ τοιαῦτα· ὡς καὶ εἰς τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας γράφουσι τὰς σημαίας ἑκάςου βασιλείου.

Τὴν δὲ Τυπογραφικὴν σημειοῦσι διὰ τοῦ πιεςηρίου, ἢ καὶ διὰ τῶν πινάκων, ὅπου διαθέτουσι τὰ γράμματα.

Τὴν δὲ Ναυπηγικὴν, κρατοῦσαν σχέδιον πλοίου καὶ διαβήτην εἰς τὰς χεῖρας. Τὴν δὲ Ναυτικὴν πηδάλιον κρατοῦσαν, καὶ πρώραν πλοίου παρ' αὐτῇ ἔχουσαν.

Τὴν δὲ Ἐμπορικὴν διὰ τοῦ Θεοῦ αὐτῆς Ἑρμοῦ· πλησίον δ' αὐτοῦ ζωγραφίζουσι καί τινα σακκία βαμβακίου, ἐνίοτε καὶ πλοῖον.

Τὴν δὲ Γεωργικὴν, διὰ τῆς Δήμητρος καὶ τοῦ Τριπτολέμου, καὶ ἄλλων τοιούτων συμβόλων· ἀςαχύων, ἀρότρου, κ. τ. λ. Τινὲς δὲ νεώτεροι ἀλληγοροῦσιν αὐτὴν διά τινος ἑορτῆς καὶ πομπῆς, ἥτις γίνεται δι' αὐτὸ τοῦτο κατ' ἔτος εἰς τὴν Κίναν, ὅπου ὁ βασιλεὺς ἀροτριᾷ πρῶτον τὴν πρώτην αὔλακα. Ὁμοίως ἀλληγοροῦσι καὶ τὴν τέχνην τοῦ τρέφειν τοὺς σκώληκας, καὶ κατασκευάζειν τὸ μετάξιον, διὰ τῆς βασιλίσσης

τῆς Κίνας. Ἐπειδὴ αὐτὴ συνάγει πρῶτον τὰ φύλλα τῆς συκαμινέας μὲ ἄλλην τοιαύτην πομπήν· Ζωγραφίζουσι δὲ καὶ ἄλλως τὴν τέχνην ταύτην, ὡς Θεὰν, ἐςεμμένην μὲ ὑφάσματα μεταξωτὰ, καὶ σκώληκας τρώγοντας φύλλα ἔχουσαν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

Τὴν δὲ Κηπουργικὴν ἀλληγοροῦσι διὰ τοῦ Βερτούμνου, ἢ τῆς Πομώνης, Θεῶν τοιούτων τῶν Ῥωμαίων, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ, ἐχόντων πλησίον καρποὺς καὶ ἐργαλεῖα κηπουργικά.

Τὴν δὲ Ἀμπελουργικὴν διὰ τοῦ Διονύσου καὶ τῶν συμβόλων αὐτοῦ, καὶ μὲ κλήματα ἐςεμμένον. Ἐνίοτε δὲ ζωγραφίζουσιν αὐτὴν καὶ ὡς Θεὰν, οὕτως ἐςεφανωμένην, ἢ κάλαθον, ςαφυλὰς, κλαδευτήριον, δίκελλαν, καὶ τὰ τοιαῦτα ἔχουσαν.

Τὴν δὲ Ποιμαντικὴν διὰ τοῦ Πανὸς, ἢ διὰ τῆς Πάλης Θεᾶς τῶν Ῥωμαίων, ῥάβδον κρατούσης, καὶ παντοῖα ζῶα ἐχούσης.

Τὴν δὲ Μελισσουργικὴν, διὰ τοῦ Ἀριςαίου τοῦ εὑρετοῦ αὐτῆς, ὅπου ἐξέρχονται σμήνη μελισσῶν ἐκ τῆς κοιλίας τινὸς βοὸς, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ·

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΛΓ΄.

Περὶ τῶν Τεσσάρων Αἰώνων.

Τὸν μὲν χρόνον ἀπολύτως ἀλληγοροῦσι διὰ τοῦ Κρόνου, ὡς εἴρηται. Ἐπειδὴ δὲ διαιροῦσιν αὐτὸν ὅλον εἰς τέσσαρας αἰῶνας, εἰς Χρυσοῦν, Ἀργυροῦν, Χαλκοῦν καὶ Σιδηροῦν, ἐζωγράφισαν καὶ αὐτοὺς ἕκαςον μὲ τὰ ἀνήκοντα σημεῖα.

Καὶ τὸν μὲν Χρυσοῦν ζωγραφίζουσιν οὕτως. Ἄνωθεν ἐκ τῶν νεφῶν βλέπει ὁ Κρόνος ἀγαλλώμενος πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, οἵτινες περιφέρονται εἰς τόπον χαριέςατον, καὶ παντοίους καὶ δαψιλεῖς καρποὺς ἔχοντα, μεμιγμένοι μὲ τὰ ζῶα, καὶ γυμνοί· καὶ ἄλλος

μὲν λαμβάνει καρπὸν καὶ τρώγει, ἄλλος δὲ ςέφεται μὲ ἄνθη, ἄλλος θλίβει ςαφύλια εἰς ὄςρακα, ἄλλος συνάγει μέλι ἐκ τῶν φύλλων τῶν δένδρων, ἄλλοι χορεύουσι μὲ τὰ ζῶα, ἄλλοι θυσιάζουσιν ἐπάνω εἰς πέτρας, καὶ ἄλλοι ἄλλα τοιαῦτα ποιοῦσι, δικνύοντες τὴν ἀθωότητα τῶν ἀνθρώπων τοῦ αἰῶνος ἐκείνου. Ἀποθνήσκει δὲ καί τις ὑπέργηρος γελῶν, μεταξὺ τῶν υἱῶν, ἐγγονῶν, καὶ δυσεγγόνων αὐτοῦ.

Τὸν δὲ Ἀργυροῦν οὕτως. Ὁ Ζεὺς φαινόμενος ὁμοίως εἰς τὰ νέφη, ἔῤῥιψε τὸν κεραυνὸν, καὶ κατεκεραύνωσεν ἓν δένδρον. Οἱ δ᾽ ἄνθρωποι ἀγωνίζονται νὰ γνωρίσωσι τὸ πῦρ, καὶ νὰ διατηρήσωσιν αὐτὸ διὰ τῶν ξύλων. Ἄλλοι δὲ σκάπτουσι ζητοῦντες μέταλλα, ἄλλοι χαλκεύουσι τὸν σίδηρον, ἄλλοι γεωργοῦσι, ἄλλοι μοιράζουσι τὴν γῆν, καὶ ἄλλοι θυσιάζουσι ζῶα εἰς τοὺς Θεοὺς, καὶ ἐνδύονται τὰ δέρματα αὐτῶν. Καὶ αὐτὰ τὰ θηρία καὶ ζῶα καταδιώκονται ὑπ᾽ ἀλλήλων καὶ κατασπαράττονται.

Τὸν δὲ Χαλκοῦν οὕτως. Ὁ μὲν Ἄρης κατέρχεται ἐφ᾽ ἅρματος ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ. Οἱ δὲ ἄνθρωποι κτίζουσι φρούρια, ναυπηγοῦσι, κουρεύουσι τὰ πρόβατα, κλώθουσι τὸ μαλλίον, κατασκευάζουσιν ἐνδύματα, ταλαντεύουσι τὸν χρυσὸν καὶ λαμβάνουσιν ἄλλο πρᾶγμα ἀντ᾽ αὐτοῦ· περιφέρονται διεφθαρμένοι πολλοὶ, καὶ ἄλλοι πάλιν κεῖνται ἀσθενεῖς ὑπὸ διαφόρων ἀσθενειῶν· οἱ δεσπόται ἐπιφορτίζουσι τοὺς δούλους ἔργα βαρύτατα, καὶ τὰ ἔθνη πολεμοῦσι μὲ τόξα, ῥόπαλα, καὶ μὲ ἄλλα τοιαῦτα τοῦ αἰῶνος ἐκείνου ὅπλα.

Τὸν δὲ Σιδηροῦν οὕτως. Μία Ἐριννὺς ἔχουσα κόμην δρακόντων, ἵπταται περὶ τὴν γῆν ταράττουσα τὴν λαμπάδα αὐτῆς. Ἄνδρες δὲ ἔνοπλοι σύρουσι τὰς γυναῖκας, καὶ φονεύουσι τοὺς ἀόπλους· ἄλλοι θυσιάζουσι τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ τὰ τρυφερὰ βρέφη εἰς τὰ εἴδωλα. Μία γυνὴ κρατεῖ κύλικα, καὶ τὸ τέκνον τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἐξ ἄλλης γυναικὸς, ἀποθνήσκει εἰς πόνους δριμυτάτους, φαρμακωθέν. Ἄλλοι δὲ ἀναβαίνουσιν εἰς τοὺς οἴκους

πρὸς ἁρπαγὴν, ἄλλοι ὁρμῶσιν εἰς ποίμνας, καὶ ἄλλοι εἰς ἄλλα τοιαῦτα. Κριτὴς δέ τις καθήμενος ἐπὶ θρόνου, λαμβάνει πουγγεῖον διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς δωροδοκίαν μυστικῶς, καὶ διὰ τῆς ἄλλης νεύει πρὸς τὸν παριστάμενον δοῦλον, νὰ διώξῃ μίαν χῆραν γυναῖκα μὲ τὸ πτωχὸν τέκνον αὐτῆς, ἐπειδὴ ἐζήτουν τὸ δίκαιον αὐτῶν κλαίοντες. Ἡ δὲ Ἀστραία ἀναβαίνει εἰς τὸν Οὐρανὸν ἐφ' ἅρματος βλέπουσα ταῦτα θλιβερῶς.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΛΔ'.

Περὶ τοῦ Ἔτους, καὶ τῶν Τεσσάρων Μερῶν αὐτοῦ.

Ἐθεοποίησαν δὲ καὶ τὸ Ἔτος, καὶ ἔκτισαν βωμοὺς, καὶ μάλιστα εἰς τὰ Γάδειρα, εἰς τιμὴν αὐτοῦ καὶ τινὲς μὲν ἐζωγράφιζον αὐτὸ ὡς γυναῖκα στέφανον ἐξ ἀνθῶν ἔχουσαν, στάχυα καὶ δρέπανον εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἄλλους καρποὺς, καὶ ἀγγεῖον μὲ πῦρ πρὸς τοὺς πόδας. Τινὲς δὲ, καὶ ὡς δαίμονα νέον πτερωτὸν, καὶ τὰ ῥηθέντα σύμβολα ἔχοντα. Ἐπειδὴ δὲ διαιρεῖται τὸ ἔτος εἰς τέσσαρα μέρη, εἰς Ἔαρ, Θέρος, Φθινόπωρον καὶ Χειμῶνα, ἐζωγράφιζον αὐτὸ καὶ ὡς Θεὰν ἔχουσαν τέσσαρα βρέφη, ἔχοντα καὶ αὐτὰ ἕκαστον τὰ ἴδια σημεῖα. Ἐζωγράφισαν δὲ αὐτὰ καὶ ἰδιαιτέρως.

Τὴν μὲν Ἄνοιξιν, ἢ τὸ ἔαρ, ὡς νέαν ὡραιοτάτην, ἄνθη καὶ ῥόδα κρατοῦσαν καὶ περὶ αὐτὴν ἔχουσαν, καὶ στέφανον εἰς τὴν κεφαλὴν τοιοῦτον. Ἐνίοτε δὲ ἀλληγοροῦσιν αὐτὴν καὶ διὰ τῆς Περσεφόνης ἁρπαζομένης ὑπὸ τοῦ Πλούτωνος, ὅτε ἐσύναζεν ἄνθη περὶ τὴν Αἴτνην· ἢ διὰ τῆς Εὐρώπης στεφούσης τὴν κεφαλὴν τοῦ Ταύρου μὲ ἄνθη.

Τὸ δὲ Θέρος ὡς νέον γυμνὸν, στέφανον ἀσταχύων εἰς τὴν κεφαλὴν, τὸ κέρας τῆς Ἀμαλθείας, καὶ

δρέπανον εἰς τὰς χεῖρας ἔχοντα. Ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τῆς Δήμητρος ἐφ᾽ ἅρματος δρακόντων ὀχουμένης.

Τὸ δὲ Φθινόπωρον ὡς νέαν, ςαφυλὰς κρατοῦσαν, καὶ τὸ πρὸς τὸ Θέρος μέρος γυμνὸν ἔχουσαν, τὸ δὲ πρὸς τὸν χειμῶνα ἐνδεδυμένον. Ἄλλοι δὲ ἀλληγοροῦσιν αὐτὸ διὰ τοῦ Λυκούργου ἐχθροῦ τοῦ Διονύσου. ἢ δὶ αὐτοῦ τοῦ Διονύσου, ὅςτις δίδει ςαφυλὰς πρὸς τὴν Ἠριγόνην· ἢ διὰ τοῦ Ἀγκαίου τοῦ φυτεύσαντος ἄμπελον πρῶτου.

Τὸν δὲ Χειμῶνα ἐνδεδυμένον, ςέφανον ἐκ κλώνων ἀφύλλων ἔχοντα, καίτι τῶν ἐνύδρων ὀρνέων κρατοῦντα, ὡς χῆνα, ἢ ἄλλοτι τοιοῦτον. Ἐνίοτε δὲ καὶ ὡς γεροντα ἐνδεδυμένον, καὶ Θερμαινόμενον εἰς τὸ πῦρ. Ἄλλοι δὲ ἀλληγοροῦσιν αὐτὸν διὰ τοῦ Ἡρακλέους διώκοντος τὸν Ἐρυμάνθιον Κάπρον εἰς καιρὸν χιόνος.

Ἐζωγράφισαν δὲ αὐτοὺς καὶ τοὺς τέσσαρας ὁμοῦ πτερωτοὺς, τὸν μὲν Χειμῶνα ἐνδεδυμένον, τοὺς δ᾽ ἄλλους γυμνούς. Ἐνίοτε δὲ ζωγραφίζουσιν ἀπεναντίον τὴν Ἀνθοῦσαν, Δήμητραν, Διόνυσον, καὶ Βορέαν, ἀλληγοροῦντες τοὺς τέσσαρας τούτους καιρούς.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΛΕ'.

Περὶ τῶν Μηνῶν.

Ἐζωγράφισαν δὲ καὶ τοὺς Μῆνας ἀνθρωπομόρφους, καὶ μάλιςα οἱ Ῥωμαῖοι, μὲ τὰ ἀνήκοντα σημεῖα ἑκάςου.

Καὶ τὸν μὲν Ἰαννουάριον ἐζωγράφιζον εἰς τὸ σχῆμα τινὸς Ὑπάτου, ῥίπτοντος σπόρον εἰς βωμὸν, ἐπειδὴ ἐθυσίαζον τῇ πρώτῃ τούτου εἰς τὸν Ἴανον.

Τὸν δὲ Φευρουάριον εἰς σχῆμα γυναικὸς, ὄρνεον ἔνυδρον, ἢ ὑδρίαν κρατούσης· ἐπειδὴ εἶναι βροχερός.

Τὸν δὲ Μάρτιον ὡς ἄνδρα ἐνδεδυμένον δέρμα

λύκου, ζώου Ἱεροῦ τοῦ Ἄρεως, Μάρς παρ' αὐτοῖς ὀνομαζομένου, ἀφ' οὗ ὠνομάσθη καὶ ὁ Μάρτιος· ἔχει δὲ πλησίον αὐτοῦ ἀγγεῖον πλῆρες γάλακτος, καὶ βατράχους, καὶ χλόην, σύμβολα τῆς ἀνοίξεως.

Τὸν δὲ Ἀπρίλιον ὁμοίως ὡς ἄνδρα χορεύοντα, καὶ σύμβολα τῆς ἀνοίξεως, ἢ τῆς Ἀφροδίτης ἔχοντα, ἐπειδὴ ἦτον Ἱερὸς αὐτῆς.

Τὸν δὲ Μάϊον ὡς ἄνδρα μεσήλικα, ἔνδυμα πλατὺ ἐνδεδυμένον, κάλαθον πλήρη ἀνθῶν κρατοῦντα, ἄνθος πρὸς τὴν ῥῖνα φέροντα, καὶ παγώνιον, τὸ τὴν καλλονὴν τοῦ Μαΐου σχηματίζον, πρὸς τοὺς πόδας ἔχοντα.

Τὸν δὲ Ἰούνιον ὡς ἄνδρα γυμνόποδα, ἔνδυμα πυρόχροον, σύμβολον τῆς θερμότητος, δρέπανον καὶ κάλαθον μὲ καρποὺς ἔχοντα, καὶ τὸ ἡλιακὸν ὡρολόγιον μὲ τὸν δάκτυλον δεικνύοντα· τὴν τροπὴν δηλονότι τοῦ Ἡλίου.

Τὸν δὲ Ἰούλιον γυμνὸν, σῶμα [κατακεκαυμένον] ὑπὸ τοῦ Ἡλίου, κόμην πυρόχροον μὲ ἀςάχυα δεδεμένην, καὶ κάλαθον μὲ καρποὺς ὡρίμους ἔχοντα.

Τὸν δὲ Αὔγουςον ὁμοίως γυμνὸν, ὕδωρ πίνοντα μὲ κύλικα, καὶ ῥιπίδα, (ἀνεμιςήριον) κρατοῦντα.

Τὸν δὲ Σεπτέβριον, τριβωνίσκον κυματιζόμενον ἐπὶ τῶν ὤμων μόνον ἔχοντα, σκεύη περὶ αὐτὸν ἕτοιμα διὰ τὸν οἶνον, καὶ σαύραν κρεμαμένην ἀπὸ τοῦ ποδὸς κρατοῦντα· σημεῖον τῆς πτώσεως τῶν καρπῶν.

Τὸν δὲ Ὀκτώβριον ὡς κυνηγὸν, λαγὸν περὶ τοὺς πόδας, καὶ ὄρνιθας ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἔχοντα, καὶ σκεύη πλήρη οἴνου· ἐπειδὴ τότε εἶναι οἱ λαγοὶ καὶ αἱ ὄρνιθες παχεῖς διὰ κυνήγιον, καὶ ὁ οἶνος ἕτοιμος.

Τὸν δὲ Νοέμβριον, ὡς Ἱερέα τῆς Ἴσιδος, εἰς βωμὸν ἐπερειδόμενον, ὅπου ἦτον καὶ κεφαλὴ δορκάδος, ζώου Ἱεροῦ τῆς Ἴσιδος, καὶ σεῖςρον κρατοῦντα. Ἐπειδὴ τότε ἑώρταζον τὴν ἑορτὴν τῆς Ἴσιδος.

Τὸν δὲ Δεκέμβριον εἰς σχῆμα δούλου χορεύον-

τος, καὶ λαμπάδα κρατοῦντος· ἐπειδὴ τότε ἑώρταζον τὰ Κρόνια, ὅτε οἱ δοῦλοι ἦσαν ἐλεύθεροι.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΛΣΤ'.

Περὶ Ἡμερῶν τῆς Ἑβδομάδος.

Ἐπειδὴ καὶ αἱ ἡμέραι τῆς ἑβδομάδος ἦσαν Ἱεραὶ ἑκάςη ἑνὸς Θεοῦ, τουτέςι Πλανήτου, ἐζωγράφιζον καὶ αὐτὰς μὲ τὰ σύμβολα τῶν Θεῶν ἐκείνων.

Καὶ ἡ μὲν Κυριακὴ παρ' ἡμῖν, ἡ πρώτη δὲ παρ' ἐκείνοις ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος, ἦτον Ἱερὰ τοῦ Ἡλίου· ὅθεν οἱ Λατῖνοι ἔλεγον αὐτὴν ἡμέραν τοῦ Ἡλίου, Dies solis, ἢ Dies dominicus. οἷον, ἡμέρα κυριακή. Ἐπειδή, ὡς εἴρηται, τὸν Ἥλιον ἐνόμιζον κύριον τοῦ παντὸς οἱ ἀρχαῖοι. Διὸ καὶ οἱ Γερμανοὶ λέγουσιν αὐτὴν Σόνταγ ἡμέραν τοῦ Ἡλίου. Διὰ τοῦτο ἄρα ἐζωγράφιζον αὐτὴν διὰ τῆς εἰκόνος, ἢ τῶν συμβόλων τοῦ Ἀπόλλωνος.

Ἡ δὲ Δευτέρα παρ' ἡμῖν τε καὶ παρ' ἐκείνοις, ἦτον Ἱερὰ τῆς Ἀρτέμιδος, ἢ τῆς Σελήνης· ὅθεν ἔλεγον καὶ αὐτὴν Dies Lunae οἱ Λατῖνοι, ἡμέραν Σελήνης, καὶ οἱ Γάλλοι λέγουσιν αὐτὴν Lundi. Διὰ τοῦτο ἐζωγράφιζον αὐτὴν ὡς τὴν Ἄρτεμιν ἔχουσαν εἰς τὴν κεφαλὴν τὸ ἡμισέληνον σχῆμα.

Ἡ δὲ Τρίτη ἦτον Ἱερὰ τοῦ Ἄρεως· ὅθεν ἔλεγον καὶ αὐτὴν Dies Martis, καὶ οἱ Γάλλοι Mardi, ἡμέραν τοῦ Ἄρεως. Διὰ τοῦτο ἐζωγράφιζον αὐτὴν εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Ἄρεως.

Ἡ δὲ Τετάρτη ἦτον Ἱερὰ τοῦ Ἑρμοῦ, Dies mercurii, ὑπὸ τῶν Λατίνων, καὶ Mercredi ὑπὸ τῶν Γάλλων λεγομένη, ἡμέρα τοῦ Ἑρμοῦ· Ἐζωγράφιζον λοιπὸν καὶ αὐτὴν εἰς τὸ σχῆμα τοῦ Ἑρμοῦ.

Ἡ δὲ Πέμπτη ἦτον Ἱερὰ τοῦ Διός, καὶ διὰ τῆς εἰκόνος, ἢ τοῦ κεραυνοῦ αὐτοῦ ἀλληγορουμένη. Ὅθεν

λέγουσιν αὐτὴν οἱ Γερμανοὶ Δόνερςτὰγ, ἡμέραν βροντῆς. Οἱ δὲ Γάλλοι Zeudi, καὶ οἱ Λατῖνοι Dies jovis, ἡμέραν τοῦ Διός.

Ἡ δὲ Ἕκτη, ἡ παῤ ἡμῖν παρασκευὴ, ἦτον Ἱερὰ τῆς Ἀφροδίτης· ὅθεν ὠνομάζεται ὑπὸ τῶν Λατίνων Dies veneris, καὶ ὑπὸ τῶν Γάλλων vendredi, ἀπὸ τοῦ venus παρεσχηματισμένη· διὰ τοῦτο ἐζωγραφίζετο καὶ αὐτὴ ὡς ἡ Ἀφροδίτη.

Ἡ δὲ Ἑβδόμη, τὸ παῤ ἡμῖν σάββατον, ἦτον Ἱερὰ τοῦ Κρόνου, καὶ διὰ τὰ σύμβολα αὐτοῦ ζωγραφιζομένη. Ὅθεν οἱ Λατῖνοι ἔλεγον αὐτὴν Dies Saturni. ἡμέραν τοῦ Κρόνου. Ἐκ τούτων οὖν ἐφύλαξαν αὐτὰς οἱ Γάλλοι καὶ Γερμανοὶ, καὶ ἄλλα τινὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης.

Ταύτας τὰς ἡμέρας ζωγραφίζουσι καὶ εἰς πλοῖον κατὰ τάξιν καθημένας· οἷον, τὸ πλοῖον εἶναι ἡ ἑβδομάς· ἔτι δὲ καὶ ὡς νέας, ἢ νέους χορεύοντας κυκληδὸν, διὰ τῶν χειρῶν κρατούμενοι, καὶ τὰ σύμβολα αὐτῶν ἔχοντες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. ΛΖ.

Περὶ τῆς Ἡμέρας, τῶν Μερῶν καὶ Ὡρῶν αὐτῆς.

Τὴν μὲν Ἡμέραν ζωγραφίζουσιν ὡς Θεὰν μεγαλοπρεπεςάτην, ἢ ὡς τὸν Ἀπόλλωνα ἐφ' ἅρματος τεθρίππου καθήμενον, καὶ τὰ ἡλιακὰ παράσημα ἔχοντα. Τὴν δὲ Νύκτα, ὡς εἴρηται ἐκεῖ. Τινὲς δὲ νεώτεροι ἐζωγράφισαν αὐτὴν ὡς νέαν, ἐφ' ἅρματος καθημένην, καὶ πλησίον τῆς πλησιφαοῦς Σελήνης ἐλαύνουσαν· τὸ δὲ ἅρμα σύρουσιν Αἰγωλιοὶ καὶ Βύαντες, ὄρνεα νυκτερινὰ, οἱ Μποῦφοι κοινῶς λεγόμενοι, παρὰ τὸ bubo καὶ bufo λατινικόν.

Τὸν δὲ Ὄρθρον ὡς νέον λαμπάδα κρατοῦντα,

ἀςέρα εἰς τὴν κεφαλὴν, κεκαλυμμένην ἔχοντα αὐτὸ με ὀθόνην λεπτὴν, ἥτις κλίνει πρὸς τὰ ὄπισθεν. Τοῦτον οὖν ἐνόμιζον τὸν ἀςέρα Φωσφόρου, ἢ τὸ πρῶτον καὶ ἀμυδρὸν λυκαυγὲς φῶς· ὅθεν ἐνίοτε ἐζωγράφιζον αὐτὸν ἱπτάμενον πρὸ τῆς Ἡοῦς, ἄνευ λαμπάδος, καὶ ῥόδα μόνον καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐρυθρόχροα ἄνθη ἔχοντα. Μετὰ δὲ τοῦτον ἐζωγράφιζον τὴν Ἠῶ, ὡς εἴρηται ἐκεῖ.

Τὴν δὲ Μεσημβρίαν ἐζωγράφιζον σχεδὸν ὡς τὴν ἡμέραν διὰ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅστις εἶναι ὡς βρέφος τότε, καὶ ῥίπτει βέλος κατὰ κάθετον, ἢ ἑτοιμάζεται νὰ τοξεύσῃ οὕτως, εἰς ἀλληγορίαν τῆς Μεσημβρίας. Ἐπειδὴ ἡ κάθετος σχηματίζει δύω γωνίας ἴσας.

Τὴν δὲ Ἑσπέραν ὡς τὸν Ὄρθρον σχεδὸν, ἐννοοῦντες τὸν Ἕσπερον ἀςέρα, ἢ τὸ ἑσπερινὸν λυκαυγές· οὗτος ὅμως κλίνει τὴν λαμπάδα ἑτοιμαζόμενος νὰ τὴν σβύσῃ· ἐνίοτε δὲ καὶ ἐφ᾽ ἵππου μέλανος ὀχούμενον, ὡς καὶ τὸν ὄρθρον ἐπὶ λευκοῦ· ἔτι δὲ καὶ τοὺς ἵππους τῆς Ἀρτέμιδος κρατοῦντα, ἐλαυνούσης ὄπισθεν αὐτοῦ πρὸς τὸν Ὠκεανόν.

Τὸ δὲ Μεσονύκτιον ἐζωγράφιζον ὡς τὴν Νύκτα. Τινὲς δὲ νεώτεροι ἐζωγράφισαν ὁμοῦ καὶ τὰ τέσσαρα μέρη ταῦτα τῆς ἡμέρας· τὴν μὲν Μεσημβρίαν καὶ Μεσονύκτιον ἄπτερα, ὡς μόνιμα δηλονότι· τὸν δὲ Ὄρθρον καὶ Ἑσπέραν πτερωτοὺς, καὶ κατὰ τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ παντὸς ἱςάμενα. Ὁ μὲν Ὄρθρος πρὸς ἀνατολὰς, ἡ δὲ Μεσημβρία πρὸς ἄρκτον, ἡ Ἑσπέρα πρὸς δύσιν, καὶ τὸ Μεσονύκτιον πρὸς νότον.

Τὰς δὲ δώδεκα ὥρας τῆς ἡμέρας ἐζωγράφιζον ὡς παρθένους εἰς τὸ ἅρμα τοῦ Ἡλίου, κρατουμένας διὰ τῶν χειρῶν, καὶ χορευούσας εἰς σχῆμα κύκλου. Τὰς δὲ δώδεκα τῆς νυκτὸς, ὁμοίως χορευούσας εἰς τὸ ἅρμα τῆς Σελήνης, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΗ.

Περὶ τῶν Τεσσάρων Ἡλικιῶν τοῦ Ἀνθρώπου.

Τὴν μὲν νηπιώδη Ἡλικίαν ἀρσενικοῦτε καὶ θηλυκοῦ γένους σημειοῦσι, ζωγραφίζοντες βρέφη διαφόρου ἡλικίας· καὶ ἄλλα μὲν θηλάζουσιν, ἄλλα δὲ κεῖνται εἰς τοὺς λίκνους· ἄλλα δὲ διδάσκονται, πῶς νὰ τρώγουσι, νὰ ὀρθῶνται, νὰ περιπατῶσι. Ἄλλα δὲ παίζουσι, διάφορα παίγνια παιδικὰ ἔχοντα, ὡς τὰς κούκλας λεγομένας, τὰ σφαιρίδια, κ. τ. λ. Ἄλλα δὲ τρέχουσιν ἔχοντα ἵππους τὰς ῥάβδους, καὶ ἄλλα βαδίζουσιν εἰς τὸ σχολεῖον μὲ τὰ βιβλία, καὶ τοὺς ἀριθμητικοὺς πίνακας αὐτῶν, δεδεμένα εὐτάκτως εἰς τὰ λουρία, ὡς συνηθίζουσιν οἱ παῖδες τῆς Εὐρώπης.

Τὴν δὲ Νεανικὴν οὕτως. Οἱ μὲν νέοι γυμνάζονται, ἄλλοι μὲν, νὰ ἱππεύωσι, νὰ μάχωνται, νὰ τοξεύωσι, νὰ ἀκοντίζωσι, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἡρωϊκὰ γυμνάσματα, διδασκόμενοι. Οἱ δὲ ἐπιμελέςεροι ἀναγινώσκουσι, γράφουσι καὶ ἀριθμοῦσι καθήμενοι περὶ τὴν τράπεζαν, ὅπου εἶναι καὶ εἰκόνα τινὸς τῶν ἀθανάτων φιλοσόφων, τοῦ Σωκράτους, ἢ Πλάτωνος, ἢ ἄλλου τοιούτου. Ἄλλοι δὲ διδάσκονται καὶ τέχνας καὶ ἐργόχειρα.

Αἱ δὲ παρθένοι κλώθουσι, ῥάπτουσιν, ὑφαίνουσιν. Ἄλλαι δὲ ἀναγινώσκουσι καὶ γράφουσι, καὶ ἄλλαι καλλωπίζονται σεμνῶς, ἄλλαι χορεύουσιν ἢ ᾄδουσι, καὶ ἄλλαι προσφέρουσι θυσίαν εἰς τὸν Ὑμέναιον, εὐχόμεναι ἔννομον καὶ αἴσιον γάμον.

Τὴν δὲ Ἀνδρικὴν οὕτως. Οἱ μὲν ἄνδρες διδάσκουσι τοὺς νέους τὰς τέχνας καὶ ἐπιςήμας· κριτὴς δέ τις κάθηται εἰς τὸν θρόνον· ὁ δὲ συνήγορος, ἢ ῥή-

τωρ, δημηγορεῖ ὑπερασπιζόμενος γυναῖκα τινὰ πλησίον αὐτοῦ ἱςαμένην. Στρατηγὸς δέ τις λαμβάνει τὴν ἀξιωματικὴν ῥάβδον, ἄλλος δὲ ἔχει αὐτὴν πλησίον αὐτοῦ. Αἱ δὲ γυναῖκες ἀνατρέφουσι τὰ τέκνα αὐτῶν, καταγινόμεναι καὶ εἰς τὰ οἰκιακὰ ἔργα. Ἄλλαι δὲ ἐπιδεικνύονται λαμπρῶς κεκαλλωπισμέναι, μὲ πέτρας πολυτίμους καὶ λοιπά· καὶ ἄλλαι πάλιν δεικνύουσι τοὺς καλλωπισμοὺς εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν, ἐπειδὴ δὲν εὑρίσκουσιν εὐκαιρίαν νὰ τοὺς δείξωσιν, εἰς ἐπίδειξιν, πρὸς ἄλλους.

Τὴν δὲ Πρεσβυτικὴν οὕτως. Οἱ μὲν γέροντες ἀριθμοῦσι καὶ κλείουσι τὰ χρήματα αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ὀργίζονται πρὸς τοὺς νέους, ἄλλοι πίνουσιν ἐπιεικῶς, ἄλλοι κάθηνται εἰς τὸ πῦρ ἔχοντες τοὺς πόδας περιτετυλιγμένους· καὶ ἄλλοι παίζουσι μὲ τοὺς παῖδας ὡς παῖδες. Αἱ δὲ γραῖαι ἀναγινώσκουσι βιβλία μὲ εὐλάβειαν, προσφέρουσι καὶ θυσίας. Πλησίον δ' αὐτῶν κάθηνται γέροντες ςρατιῶται, ἔχοντες τὰ ὅπλα κατὰ γῆς, καὶ δεικνύοντες τὰ βραβεῖα τῆς ἀρετῆς, καὶ τὰς οὐλὰς τῶν πληγῶν.

Ἀλληγοροῦσι δ' αὐτὰς καὶ οὕτω. Τὴν μὲν Νηπιότητα ὡς Μοῦσαν, κινοῦσαν βρέφος εἰς τὴν κλίνην, καὶ φιλοῦσαν αὐτὸ εἰς τὸ μέτωπον. Τὴν δὲ Νεότητα ὡς παρθένον, καταφρονοῦσαν τὰς κολακείας τῆς Ἀφροδίτης, καὶ πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν ἐκτείνουσαν τὴν χεῖρα. Τὴν δὲ Ἀνδρικὴν, ὡς ἄνδρα θυσιάζοντα εἰς τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἡρακλέους, εἰς τὸ σύμβολον τῆς ἀνδρικῆς ἀρετῆς· ἢ θυσιάζοντα εἰς τὴν Τύχην, ἢ εἰς τὴν Θεὰν τῆς Τιμῆς, ἥτις κρατεῖ εἰς τὴν μίαν χεῖρα ξίφος μὲ δάφνην περιεζωσμένον, καὶ εἰς τὴν ἄλλην βίβλον μὲ δάφνην καὶ αὐτὴν περιτετυλιγμένην. Ἐπειδὴ μόνον ἡ ἐν ὅπλοις ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀρετὴ, καὶ ἡ παιδεία, τιμῶσι καὶ δοξάζουσι τοὺς ἄνδρας. Τὴν δὲ Πρεσβυτικὴν ὡς γέροντα, ἐκτείνοντα τὴν χεῖρα πρὸς τὸν Θάνατον, ὅςτις καθήμενος ἐπί τινος τάφου, κρατεῖ λαμπάδα ἀντεςραμμένην.

Ἄλλοι δὲ ἀλληγοροῦσιν αὐτὰς καὶ διὰ τῶν τεσσάρων καιρῶν τοῦ χρόνου· τὴν νηπιότητα διὰ τῆς ἀνοίξεως, τὴν νεότητα διὰ τοῦ θέρους, τὴν ἀνδρικὴν διὰ τοῦ φθινοπώρου, καὶ τὴν πρεσβυτικὴν διὰ τοῦ χειμῶνος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΘ΄.

Περὶ Κράσεως τοῦ Ἀνθρώπου.

Κράσεις δὲ, ἢ διαθέσεις τοῦ ἀνθρώπου ὁρίζουσι τέσσαρας· τὴν Χολερικὴν, Αἱματικὴν ἢ Αἱματερὰν, Φλεγματικὴν, καὶ Μελαγχολικήν.

Καὶ τὴν μὲν Χολερικὴν ζωγραφίζουσιν ὡς ἄνδρα ἐξηγριωμένον, καὶ τὸ ξίφος ἕλκοντα, ἢ καὶ γυμνὸν ἔχοντα αὐτὸ, καὶ ἀπειλοῦντα· πλησίον δ' αὐτοῦ ἵςαται ὁ ὅμοιος αὐτῷ Ἰνδικὸς πετεινὸς, ὡς σύμβολον ὀξυθυμίας.

Τὴν δὲ Αἱματικὴν, ὡς νέον εὔθυμον καὶ ἀμέριμνον, ἁπλῶς ἐνδεδυμένον, μὲ ἄνθη ἐςεφανωμένον, ποτήριον κρατοῦντα, καὶ προσωπίδας καὶ ἄλλα τοιαῦτα, παιδιᾶς καὶ διατριβῆς ἕνεκα περὶ αὐτὸν ἔχοντα, καὶ χρυσαλίδα ἐπὶ ῥόδου καθημένην.

Τὴν δὲ Φλεγματικὴν ὡς ἄνδρα, πρόσωπον ἐξωγκωμένον, γαςέρα μεγάλην, διάθεσιν ὑπνώδη, πῖλον νυκτερινὸν εἰς τὴν κεφαλὴν, τρίβωνα κατεσχισμένον καὶ χελώνην παρ' αὐτῷ ἔχοντα, καὶ εἰς κλίνην ἢ εἰς καθέδραν ἐγκεκλιμένον.

Τὴν δὲ Μελαγχολικὴν, ὡς ἄνδρα ἡλικιωμένον, διάθεσιν μελαγχολικὴν, τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς χειρὸς ἐπιςηρίζοντα, καὶ ξιφίδιον καὶ σχοινίον ὑπὸ τὴν χεῖρα ἔχοντα. Πλησίον δ' αὐτοῦ ἵςαται κιβώτιον χρημάτων μὲ τέσσαρα κλεῖθρα κεκλεισμένον· διότι ἡ κρᾶσις αὕτη συντείνει πολὺ εἰς τὴν φιλαργυρίαν. Ἵπτανται δὲ περὶ αὐτὸν καὶ πολλαὶ νυκτερίδες, ζῶα ἀ-

φωνα, καὶ μόνοι φίλοι καὶ συνδιαιτηταὶ τῆς τοιαύτης διαγωγῆς.

Ἄλλοι δὲ ἀλληγοροῦσιν αὐτὰς καὶ διὰ τῶν τεσσάρων ἡλικιῶν τοῦ ἀνθρώπου· τὴν μὲν Φλεγματικὴν διὰ τῆς νηπιότητος, ἐπειδὴ τὸ βρέφος θηλάζει μόνον καὶ κοιμᾶται, ὡς ὁ φλεγματικός. Τὴν δὲ ἀμέριμνον καὶ ἐλαφρόνουν Αἱματικὴν, διὰ τῆς νεότητος. Τὴν δὲ Χολερικὴν διὰ τῆς ἀνδρικῆς, καὶ τὴν Μελαγχολικὴν διὰ τῆς πρεσβυτικῆς.

ΚΕΦΆΛΑΙΟΝ Μ΄.

Περὶ τῶν Αἰσθήσεων τοῦ Ἀνθρώπου.

Αἰσθήσεις δὲ αἱ ἐκτὸς εἶναι πέντε. Ὅρασις, Ἀκοὴ, Ὄσφρησις, Γεῦσις, καὶ Ἀφή. Ἐζωγράφισαν ἄρα καὶ ταύτας ἀνθρωπομόρφους, πότε μὲν ὡς βρέφη, ποτὲ δ᾽ ὡς ἡλικιωμένους νέους, καὶ πότε ὡς παρθένους, καὶ ζῶα τινὰ περὶ αὐτὰς ἐπίσημα διὰ τὰς αἰσθήσεις· ὡς τὴν λύγκα, εἶδος γαλῆς, διὰ τὴν ὀξεῖαν ὅρασιν αὐτῆς· λαγὸν διὰ τὴν ἀκοὴν, μέλισσαν διὰ τὴν γεῦσιν, ἥτις γνωρίζει διὰ τῆς γεύσεως τὰ γλυκύτατα ἄνθη, καὶ συνάγει τὸ μέλι μόνον· κύνας ἰχνηλάτας διὰ τὴν ὄσφρησιν, τὴν ἀράχνην διὰ τὴν ἀφήν.

Ἄλλοι δὲ νεώτεροι ἐζωγράφισαν αὐτὰς ὡς Νύμφας· καὶ ἡ μὲν Νύμφη τῆς Ὁράσεως εἶναι ἐστεφανωμένη μὲ ἄνθη, καὶ ὡς βαδίζουσα σπουδαίως κρατεῖ καθρέπτην κοῖλον καὶ κατοπτρίζεται διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς, καὶ διὰ τῆς ἄλλης ἕλκει πρὸς τὰ δεξιὰ τὸν στέφανον. Τῆς δὲ Ἀκοῆς χορεύει κρούουσα δυο κύμβαλα. Τῆς δὲ Ὀσφρήσεως κολπώνει τὸ ἔνδυμα διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς, ἵνα βάλῃ ῥόδα εἰς αὐτὸ, καὶ διὰ τῆς ἄλλης φέρει πρὸς τὴν ῥῖνα ῥόδον. Τῆς δὲ Γεύσεως κρατεῖ εἰς τὴν μίαν χεῖρα πινάκιον ἔχον παντοίους καρποὺς, τοὺς ὁποίους θεωρεῖ προθύμως, καὶ εἰς τὴν ἄλλην ἔχει σκεῦος οἴνου. Τῆς δὲ Ἀφῆς ἔχει εἰς τὴν μίαν

χεῖρα κάλαθον πλήρη καρκίνων, (καραβίδων), καὶ διὰ τῆς ἄλλης ψηλαφᾷ ὀδυνηρῶς τὴν ψαλίδα ἑνὸς καρκίνου, δι᾽ ἧς δαγκάνει τὸν ἀκριινὸν δάκτυλον αὐτῆς.

Ἐνίοτε δὲ τῆς Ὁράσεως κρατεῖ τηλεσκόπιον ἢ μικροσκόπιον, τῆς δὲ Ἀκοῆς τρίγωνον μεταλλινον ἢ κώδωνα, καὶ κρούει αὐτὰ διὰ ἄλλου τινὸς μετάλλου. Ἐνίοτε δὲ ἓν βρέφος κροτεῖ πρὸς τὰ ὦτα αὐτῆς. Τῆς δὲ Γεύσεως κρατεῖ πινάκιον μὲ πολλὰ φαγητὰ, καὶ γεύεται αὐτά. Ἐνίοτε δὲ δαγκάνουσα καρπὸν, ξυνὸν ἴσως, ἢ πικρὸν, περιςέλλει τὸ πρόσωπον, καὶ ἓν βρέφος κόπτει ἄλλον καρπὸν ἀπὸ τοῦ δένδρου, καὶ προσφέρει αὐτῇ. Τῆς δὲ Ὀσφρήσεως ἔχει διάφορα εὐώδη ἄνθη καὶ χόρτα. Ἐνίοτε δὲ εἶναι καὶ ὡς βρέφη, ὡς εἴρηται, ὅλαι· ἢ τὸ μὲν τῆς Ὀσφρήσεως ςρέφει τὸ πρόσωπον μὲ ἀηδείαν ἀπό τινος δυσώδους ἄνθους, τὸ ὁποῖον προσφέρει πρὸς τὴν ῥίνα αὐτοῦ ἄλλο βρέφος. Τῆς δὲ Ἀφῆς ψηλαφᾷ ἀκάνθας· ἢ τρίβει ἄλλο βρέφος τὸ σῶμα αὐτοῦ μὲ ἀκαλήφην, τὸ χόρτον κνίδα καὶ τζουκνίδα κοινῶς λεγόμενον· ἢ αὐτὸ μὲν κοιμᾶται, τὸ δὲ ἄλλο βρέφος γαργαλίζει τὴν ῥῖνα αὐτοῦ μὲ ἄςαχυν.

Ζωγραφίζουσι δὲ αὐτὰς καὶ ἄλλως διαφόρως, κατὰ τὴν ἐπίνοιαν τῶν τεχνιτῶν, μὲ τὰ προσαρμόζοντα ἑκάςῃ σύμβολα. Ὁμοίως καὶ περὶ πάντων δύναται ὁ ἱςορικὸς καὶ ἀγχίνους ζωγράφος, νὰ προσαρμόσῃ καὶ ἄλλα νεώτερα, καὶ ἁρμόζοντα σύμβολα, ἂν θέλῃ, καὶ ἔχῃ τόπον, εἰς αὔξησιν καὶ ἐπίδειξιν τῆς τέχνης. Ὅταν ὅμως εἶναι ὁ λόγος περὶ συγγραμμάτων, πρέπει νὰ προσέχῃ, ἂν τὸ σύγγραμμα ἔλαβε κριτικὴν ὁμόψηφον, καὶ παγκόσμιον φήμην τῆς ἀθανασίας. Ἄλλως γὰρ, ὁ μὲν τεχνίτης δεικνύεται κόλαξ ἀηδὴς καὶ ἀμαθὴς, ὁ δὲ συγγραφεὺς ἐκεῖνος, εἰ μὲν ζῇ, κατηγορεῖται ὡς ἀμαθὴς καὶ κενόδοξος, πείσας διὰ δώρων τὸν τεχνίτην· εἰ δὲ μὴ ζῇ, περιπαίζεται καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ, διὰ τὴν ἀμάθειαν τοῦ τεχνίτου· Ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι δέχονται ὅλοι κοινῶς καὶ ὁμοφώνως τὴν ἀληθινὴν δόξαν· ἐπίσης δὲ μισοῦσι, καὶ ἀηδιά-

ζουσιν, ἀκούοντες τὴν ὑπό τινων κολάκων μόνον ἀμαθῶς καὶ ἀναισχύντως θρυλλουμένην.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΜΑ΄.

Περὶ τῶν Τεσσάρων Στοιχείων.

Τὰ δὲ τέσσαρα Στοιχεῖα εἶναι ἡ Γῆ, τὸ Ὕδωρ, τὸ Πῦρ καὶ ὁ Ἀήρ. Καὶ τὴν μὲν Γῆν ἐζωγράφιζον ὡς τὴν Ῥέαν, πόλεις, καρποὺς καὶ ζῶα περὶ αὐτὴν ἔχουσαν, καὶ ἔνδυμα ὠχρόχροον μέχρι ποδῶν. Τὸ δὲ Πῦρ ὡς τὴν Ἑστίαν, σκεῦος πλῆρες πυρὸς ἔχουσαν, καὶ ξύλα περὶ αὐτὴν, καὶ ἔνδυμα πυρόχροον. Τὸ δὲ Ὕδωρ ὡς τινα Νύμφην Ναϊάδα μὲ καλάμους ἐστεμμένην, εἰς τὸ ὕδωρ διὰ τῆς ἄκρας τοῦ ποδὸς πατοῦσαν, κώπην καὶ δίκτυον πλῆρες ἰχθύων κρατοῦσαν, καὶ ἔνδυμα χλωρόχροον ἢ θαλασσόχροον ἔχουσαν, καὶ ὑδρίαν εἰς τοὺς ὤμους, ἐξ ἧς ῥέει ὕδωρ. Τὸν δὲ Ἀέρα ὡς τὴν Ἥραν τὴν βασίλισσαν τοῦ ἀέρος, ἔνδυμα καὶ κόμην ὑπὸ τοῦ ἀέρος κινούμενα ἔχουσαν, τὸ παγώνιον παρ' αὐτῇ, καὶ ἔνδυμα κυανοῦν περὶ τοὺς ὤμους κυματιζόμενον.

Οἱ δὲ νεώτεροι ἐζωγράφισαν τὴν Γῆν ὡς τὴν Ῥέαν, καὶ τὰ λοιπὰ τρία ςοιχεῖα ὡς τέκνα αὐτῆς, ἢ ὡς νέους δαίμονας περὶ αὐτήν. Καὶ αὐτὴ μὲν ἔχουσα τὸ κέρας τῆς Ἀμαλθείας πλῆρες καρπῶν, τινάσσει αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. Τὸ δὲ ἓν βρέφος, τὸ Ὕδωρ δηλονότι, ποτίζει αὐτοὺς μὲ ὕδωρ· τὸ δὲ ἄλλο, τὸ Πῦρ, κρατεῖ ἀγγεῖον μὲ πῦρ, καὶ θερμαίνει αὐτήν· τὸ δ' ἄλλο ἵπταται καὶ φυσᾷ, ἢ κινεῖ τὸν ἀέρα πρὸς τὸ πῦρ.

Ἔτι δὲ καὶ τὴν Γῆν καὶ τὸ Ὕδωρ μόνον εἰς μίαν εἰκόνα· καὶ τὴν μὲν Γῆν ὡς βρέφος ἔχον τὰ ῥηθέντα σύμβολα· τὸ δὲ Ὕδωρ ὡς ποτάμιον Θεὸν λαμβάνοντα ἰχθῦν ἐκ τῆς ὑδρίας. Τὸ δὲ Πῦρ καὶ Ἀέρα εἰς ἄλλην· καὶ τὸ μὲν Πῦρ ὡς τὸν Ἥφαιςον, πλὴν μικρόν· ἔχοντα δὲ τὸν ἄκμονα, τὴν σφύραν, πυράγραν, μύδρους, καὶ ὡς

ἐργαζόμενον. Τὸν δὲ Ἀέρα ὡς τὸν Ζέφυρον ἔχοντα πτερὰ χρυσαλίδος, καὶ ὄρνεον διώκοντα.

Ἐνίοτε δὲ ἀλληγοροῦσιν αὐτὰ καὶ διὰ τῶν ἀνηκόντων θηρίων· τὴν μὲν Γῆν διὰ τοῦ λέοντος, τὸ δὲ Ὕδωρ διὰ τοῦ Δελφῖνος, τὸν Ἀέρα διὰ τοῦ ἀετοῦ, καὶ τὸ Πῦρ διὰ τοῦ Φοίνικος, καθημένου εἰς πυρὰν, κατὰ τὸν μῦθον. Ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τῆς πυροσαλαμάνδρας περιπατούσης εἰς τὸ πῦρ· καὶ ἄλλως διαφόρως.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΜΒ΄.

Περὶ τῶν Τεσσάρων Μερῶν τῆς Γῆς.

Τὰ δὲ τέσσαρα μέρη ταῦτα εἶναι ἡ Εὐρώπη, Ἀσία, Ἀφρικὴ καὶ Ἀμερικὴ, τὰ ὁποῖα ζωγραφίζουσι καὶ ἁπλῶς, καὶ εἰς τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας ἑκάςου μέρους, εἰς τὰς ἀνηκούσας εἰκόνας, καὶ μὲ σύμβολα προσαρμόζοντα.

Καὶ τὴν μὲν Εὐρώπην ὡς τὴν Εὐρώπην ἐκείνην τὴν ἁρπασθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Διὸς, ἀφ' ἧς ὠνομάσθη καὶ τὸ μέρος τοῦτο τῆς γῆς. Ἐνίοτε δὲ ζωγραφίζουσι προτομὴν τῆς Ἀθηνᾶς μόνον, ὡς σύμβολον τῆς Εὐρώπης, καὶ περὶ αὐτὴν κανόνια, καὶ μαθηματικὰ ὄργανα, καὶ μηχανὰς, ὅσα ἐφεῦρεν, ἢ ἐτελειοποίησιν ἡ Εὐρώπη· ἔτι δὲ καὶ σύμβολόν τι τοῦ Ἄρεως, καὶ ἵππον· ἐπειδὴ ἡ Εὐρώπη μετεχειρίσθη τὸ ζῶον τοῦτο εἰς τὰς ὁδοιπορείας, ὡς ἡ Ἀσία τὴν κάμηλον.

Τὴν δὲ Ἀσίαν ὡς γυναῖκα μεγαλοπρεπῆ καὶ αὐτὴν, ἐνδύματα ἀσιατικὰ, καὶ σύμβολα, ὡς τὴν Σελήνην, τόξον εἰς τὴν χεῖρα καὶ φαρέτραν εἰς τοὺς ὤμους ἔχουσαν, καὶ κάμηλον παρ' αὐτῇ. Ἐνίοτε δὲ καὶ θυμιατήριον, διότι τὸ θυμίαμα γίνεται εἰς τὴν Ἀραβίαν.

Τὴν δὲ Ἀφρικὴν, γυναῖκα μέλαιναν, καὶ γυμνὴν, ἐλέφαντα ἢ λέοντα ἢ κροκόδειλον πλησίον ἔ-

χουσαν, καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ Νείλου, ὡς Θεοῦ ποταμίου τὴν κεφαλὴν κεκαλυμμένην ἔχοντος.

Τὴν δὲ Ἀμερικὴν ὡς γυναῖκα, καλύπτραν καὶ ὑπόζωσμα ἐκ πτερῶν ἔχουσαν, καὶ καρποὺς ἢ φυτὰ τῆς Ἀμερικῆς παρ' αὐτῇ, ὧν τὸ γνωςότατον εἶναι τὸ ἀνανὰς λεγόμενον· ἔτι δὲ καί τινα ἐπιχώρια ὄρνεα, ὡς τὸν Κολίβριν, τὸν καὶ ἀνανὰς ὄρνιν ὀνομαζόμενον, καὶ ἐπίσημον διὰ τὴν σμικρότητα καὶ ὡραιότητα αὐτοῦ· καὶ τὸν Γρυφόγυπα, ἐπίσημον διὰ τὸ μέγεθος καὶ ἁρπαγήν. Τινὲς δὲ προτιμοῦσι τὸν Καυμὰν, εἶδος Κροκοδείλου. Ἐνίοτε δὲ κάθηται εἰς πλοῖον κρατοῦσα κώπην· ὅπερ δηλοῖ, ὅτι ἡ Ἀμερικὴ περικυκλοῦται ὑπὸ τῶν ὑδάτων, καὶ ἄλλως εἶναι ἀδύνατον νὰ περάσῃ εἰς τὰ ἄλλα μέρη τῆς γῆς, εἰμὴ διὰ πλοίου. Ἐνίοτε δὲ ἔχει καὶ ἅλυσον εἰς τοὺς πόδας, δηλοῦσα τὴν δουλείαν αὐτῆς.

Ταῦτα μὲν καὶ περὶ τούτων· πρέπει δὲ νὰ γνωρίζει ὁ τεχνίτης, ὅτι πολλὰ τῶν ῥηθέντων ὀνομάτων εἶναι εἰς μίαν γλῶσσαν θηλυκὰ, εἰς ἄλλην ἀρσενικὰ, καὶ εἰς ἄλλην οὐδέτερα. Ὅθεν ὁ τεχνίτης δύναται νὰ ζωγραφίζῃ αὐτὰ εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ γένους αὐτοῦ· τὰ μὲν θηλυκὰ ὡς γυναῖκας ἢ παρθένους, τὰ δὲ ἀρσενικὰ ὡς ἄνδρας ἢ νέους, καὶ τὰ οὐδέτερα ὡς βρέφη, ὡς τὸ πῦρ δηλονότι, τὸ ὕδωρ, κ. τ. λ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΓ.

Περὶ τῶν Καταςερισμῶν.

Οἱ δὲ Καταςερισμοὶ εἶναι τὰ ἄςρα τοῦ Οὐρανοῦ, τὰ ὁποῖα διαιροῦσιν εἰς πολλὰ μέρη· καὶ μάλιςα ὅπου εἶναι πολλὰ ὁμοῦ, ἐσχημάτισαν εἰς αὐτὰ εἰκόνας ἀνθρώπων, ζώων, καὶ ἄλλων πραγμάτων, ὡς ῥηθήσεται, καὶ ὠνόμασαν αὐτὰ ἀπὸ τῶν ἐπισήμων ὀνομάτων, ἀνδρῶν ἢ ζώων ἢ ἄλλων, εἰς ἐνθύμησιν αἰώνιον πολ-

λῶν συμβεβηκότων. Καὶ κατ' αὐτὰς τὰς εἰκόνας ζωγραφίζουσι τοὺς ἀϛερισμοὺς εἰς τὰς οὐρανίους σφαίρας, καὶ οὐρανίους πίνακας. Ὅθεν πρὸς γνῶσιν καὶ τῆς ἀρχῆς τούτων, λέγομεν ὀλίγα τινὰ, ὅσα ἀνήκουσι μόνον τῇ μυθολογίᾳ, διαιροῦντες αὐτοὺς εἰς τρία μέρη, εἰς Ζῴδια, Πλανήτας καὶ Ἀπλανεῖς ἀϛέρας.

Πλανήτας μὲν εἶχον οἱ ἀρχαῖοι ἑπτὰ, κατὰ τὸ ἀϛρονομικὸν συϛημα αὐτῶν· τὸν Ἥλιον, τὴν Σελήνην, τὸν Ἑρμῆν, Ἀφροδίτην, Ἄρην, Δία, καὶ Κρόνον· καὶ περὶ μὲν τῆς Σελήνης καὶ Ἡλίου εἴρηται πόθεν ὠνομάσθησαν· τοὺς δὲ λοιποὺς λέγουσιν, ὅτι ὠνόμασαν οἱ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τῆς ποιότητος αὐτῶν. Τὸ γὰρ Ἀφροδίτη σημαίνει ὡραιοτάτην κατὰ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, διὰ τὴν καλλονὴν τοῦ Ἀϛέρος· ὅθεν καὶ ὁ Ὅμηρος λέγει αὐτὴν Καλλίϛην. Τὸ δὲ Ἑρμῆς σημαίνει σπινθηροβολοῦντα, ὁ δὲ Ἄρης κατακαίοντα, τὸ Ζεὺς λάμποντα, τὸ δὲ Κρόνος φαίνοντα. Κατὰ τοῦτον οὖν τὸν λόγον ὠνόμαζον αὐτοὺς καὶ οἱ Ἕλληνες πρῶτον, τὸν μὲν Ἄρην πυρόεντα, τὸν δὲ Δία φαέθοντα, τὸν Κρόνον φαίνοντα, τὴν Ἀφροδίτην Ἑωσφόρον, καὶ τὸν Ἑρμῆν ϛίλβοντα. Ἔτι δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ Ἑρμῆς ὁ Τρισμέγιϛος διέταξε τὰς τάξεις τῶν ἀϛέρων, τῶν καιρῶν καὶ ἄλλων, καὶ διὰ τοῦτο ὠνόμασαν τὸ ἄϛρον ἀπ' αὐτοῦ (*).

Ὕϛερον δὲ οἱ Ἕλληνες ὠνόμασαν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν Θεῶν αὐτῶν· δὲν ἐζωγράφισαν ὅμως αὐτοὺς ἀνθρωπομόρφους εἰς τὴν σφαῖραν, ἐπειδὴ δὲν ἔχουσι τόπον ϛερεὸν, πλανῆται ὄντες· ἀλλ' ἐσημείωσαν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀϛρονομίαν, τὸν μὲν Ἥλιον καὶ τὴν Σελήνην μὲ τὰ σχήματα αὐτῶν, ☾ καὶ ☉· τῷ δὲ Ἑρμῇ ἔδωκαν σημεῖον ☿, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ κηρύκειον· τῇ δὲ Ἀφροδίτῃ ♀, τὸν καθρέπτην μὲ τὸ χειρίδιον αὐτοῦ τὸ κάτωθεν· τῷ δὲ Ἄρει ♂, τὸ βέλος καὶ τὴν ἀσπίδα,

---

(*) Οἱ νεώτεροι εὗρον ϗ ἄλλους Πλανήτας, ἀλλ' ἐνταῦθα εἶναι περὶ τῶν ἀρχαίων ὁ λόγος.

τῷ Διῒ ♃, τὸ Ζ τὸ πρῶτον γράμμα τοῦ Ζεὺς· οἱ δὲ νεώτεροι γράφουσιν αὐτὸ καὶ ♃. τῷ δὲ Κρόνῳ, ♄ τὸ δρέπανον (α).

Τὰ δὲ Ζῴδια εἶναι δώδεκα κατ' ἀναλογίαν τῶν δώδεκα μηνῶν, καὶ ἀπὸ τῆς ἐαρινῆς Ἰσημερίας, τῆς εἰκοστῆς πρώτης σχεδὸν τοῦ Μαρτίου μηνὸς ἀρχόμενα, ὅθεν ἤρχετο τὸ ἔτος κατὰ παλαιοὺς, ἀρχὴν βάσιμον τὴν Ἰσημερίαν ταύτην ἔχον. Ὠνομάζετο δὲ Κριὸς, τὸ Ζῴδιον τοῦ Μαρτίου, Ταῦρος τοῦ Ἀπριλίου, Δίδυμοι τοῦ Μαΐου, Καρκῖνος τοῦ Ἰουνίου, Λέων τοῦ Ἰουλίου, Παρθένος τοῦ Αὐγούστου. Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι τὰ ἓξ βόρεια. Τὰ δὲ νότια, Ζυγὸς τοῦ Σεπτεβρίου, Σκορπίος τοῦ Ὀκτωβρίου, Τοξότης τοῦ Νοεμβρίου, Αἰγόκερως τοῦ Δεκεμβρίου, Ὑδροχόος τοῦ Ἰαννουαρίου, καὶ Ἰχθύες τοῦ Φευρουαρίου. Ἐσημείωσαν δὲ καὶ αὐτὰ διὰ τῶν ἑξῆς συμβόλων· τὸν μὲν Κριὸν ♈, οἷον, τὰ κέρατα τοῦ Κριοῦ· τὸν δὲ ταῦρον ♉, ὡς κεφαλὴν ταύρου· τοὺς δὲ Διδύμους ♊, ἢ II, δηλοῦντες τὴν ἕνωσιν δύο σωμάτων· τὸν Καρκῖνον ♋, τὸν λέοντα ♌, καὶ τὴν Παρθένον ♍ Ταῦτα δὲ τὰ τρία νομίζονται διεφθαρμένα κατὰ Λαλάνδ, ἐπειδὴ δὲν γνωρίζονται. Τὸν δὲ Ζυγὸν ♎, τὸ σχῆμα τοῦ ζυγοῦ· τὸν Σκορπίον ♏, ὅπερ δηλοῖ τοὺς πόδας, τὴν οὐρὰν, καὶ τὸ κέντρον τοῦ Σκορπίου· τὸν δὲ τοξότην, ♐, τόξον προφανὲς· τὸν Αἰγόκερων ♑, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ τύλιγμα τῆς οὐρᾶς, ἢ τὰ δύο πρῶτα γράμματα Τ καὶ ρ τοῦ Τράγου· τὸν δὲ Ὑδροχόον ♒, ὅπερ δηλοῖ κῦμα, ἢ ὕδωρ κινούμενον· τοὺς δὲ Ἰχθύας ♓, δύο Ἰχθύας κατὰ ῥάχιν ἱςαμένους. Ζωγραφίζουσιν ὅμως αὐτοὺς εἰς τὰς σφαίρας καὶ κατὰ τὸ σχῆμα τοῦ ζώου, τὸ ὁποῖον σημαίνουσι τὰ ὀνόματα.

Ὠνόμασαν δὲ καὶ ταῦτα πρῶτον οἱ Αἰγύπτιοι, κατά τινας, ἀπὸ τῶν Θεῶν αὐτῶν, τοὺς ὁποίους ἔταξαν προςάτας τῶν μηνῶν. Καὶ ὁ μὲν Κριὸς ἦτον ὁ Ἄμμων,

(α) Λαλάνδ. Ἀςρονομ. 591. 589. 690.

ὁ προςάτης τοῦ νέου ἔτους. Οἱ δὲ Ἕλληνες ὕςερον κατηςέρισαν τὸν χρυσόμαλλον Κριὸν τοῦ Φρύξου εἰς τὸν αὐτὸν καταςερισμόν. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον ὁ Κριὸς ἐκεῖνος, ὅςτις ἔδειξε τὸ ὕδωρ πρὸς τὸν Διόνυσον ἐν τῇ Λιβύῃ. Ἔτι δὲ ὁ Κριὸς ἦτον Ἱερὸς τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ἑρμοῦ, καὶ σύμβολον φωτὸς, ὡς καὶ ὁ ἀμνός· Κατ' ἄλλους δὲ, ἐπειδὴ γεννῶσι τὰ πρόβατα τότε, ὠνόμασαν τὸ Ζώδιον ἐκεῖνο Κριόν.

Ὁ δὲ Ταῦρος, κατ' Αἰγυπτίους μὲν ἦτον ὁ βοῦς Ἄπις, καθ' Ἕλληνας δὲ, ὁ διαπεράσας τὴν Εὐρώπην εἰς τὴν Κρήτην· ἢ κατ' ἄλλους, ἦτον ἡ βοῦς, εἰς τὴν ὁποίαν μετεμορφώθη ἡ Ἰώ. Κατ' ἄλλους δὲ ὁ Ταῦρος εἶναι σύμβολον τῆς καλλιεργίας καὶ γεωργίας, καὶ γεννήσεως τῶν βοῶν, ἐπειδὴ τὸν μῆνα ἐκεῖνον γεννῶσιν.

Ὁ δὲ Ποκζοβούτ ἀςρονόμος τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας, ὠνόμασεν, ἢ κατηςέρισε καὶ ἄλλον Ταῦρον τῷ 1777, τοῦ Πονιατόβσκη λεγόμενον, μεταξὺ τοῦ Ἀετοῦ καὶ Ὀφιούχου, εἰς τιμὴν τοῦ βασιλέως Πονιατόβσκη, εὐεργέτου μεγάλου τῆς ἀςρονομίας γενομένου (α).

Οἱ δὲ Δίδυμοι, κατ' Αἰγυπτίους μὲν ἦσαν ὁ Ὧρος καὶ Ἁρποκράτης, καθ' Ἕλληνας δὲ οἱ Διόσκουροι, ἢ ὁ Ἡρακλῆς καὶ Ἀπόλλων, ἢ ὁ Τριπτόλεμος καὶ Ἰασίων, τοὺς ὁποίους κατηςέρισεν ἡ Δήμητρα· ἢ κατ' ἄλλους, οἱ υἱοὶ τοῦ Βορέου, ἢ ὁ Ἀμφίων καὶ Ζῆθος, ἢ ὁ Θησεὺς καὶ Πειρίθους. Κατ' ἄλλους δὲ ἦσαν Δίδυμα ἐρίφια σύμβολα τῆς γεννήσεως τῶν αἰγῶν, ἐπειδὴ γεννῶσι τότε. Ὁ δὲ πρὸς τοὺς πόδας αὐτῶν ἀςὴρ ὠνομάζεται Πρόπους (β).

Ὁ δὲ Καρκῖνος κατηςερίσθη ὑπὸ τῆς Ἥρας, ἐπειδὴ ἐδάγκασε τὸν Ἡρακλέα· ἢ ὑπὸ τοῦ Διὸς, ἐπειδὴ ἐδάγκασέ τινα Νύμφην φεύγουσαν αὐτόν. Κατ' Αἰ-

---

(α) Λαλανδ'. 697.
(β) Λαλάνδ. 578. Ἐρατοσθέν Ι'. Ὑγῖν. Κβ'.

γυπτίους δὲ ἦτον ὁ Ἄνουβις. Ἢ κατ' ἄλλους ὁ Καρκῖνος εἶναι σύμβολον τῆς τροπῆς τοῦ Ἡλίου. Ἔχει δὲ δεκαεπτὰ ἀςέρας, καὶ δύο αὐτῶν ὀνομάζονται Ὄνοι. Ἐπειδὴ εἰς τὴν Γιγαντομαχίαν ὁ Διόνυσος, Ἡρακλῆς, καὶ οἱ Σάτυροι ἐςράτευσαν ἐπὶ ὄνων ὀχούμενοι, καὶ ὀγκηθέντες οἱ ὄνοι ἐξέπληξαν τοὺς Γίγαντας. Ὅθεν κατηςέρισαν καὶ αὐτοὺς ἔχοντας καὶ τὴν φάτνην (α) μεταξὺ αὐτῶν, ἥτις εἶναι σωρὸς ἀςέρων νεφελοειδῶν.

Ὁ δὲ Λέων εἶναι σύμβολον τοῦ Ὀσίριδος, διότι ἦτον Ἱερὸς αὐτοῦ, οἷον, τοῦ Ἡλίου· ἐπειδὴ κοιμᾶται ὀλίγον ἔχων καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοικτούς. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον Ἱερὸς τοῦ Ἡφαίςου, ἐπειδὴ ἔχει πυρώδη κρᾶσιν. Ὅθεν ἦτον καὶ σύμβολον τῆς μεγάλης τότε θερμότητος τοῦ Ἡλίου, ἢ σημεῖον τῆς πλημμύρας τοῦ Νείλου. Διὸ εἶχον κεφαλὰς λεόντων ἐζωγραφισμένας εἰς τὰς κορυφὰς τῶν θυρῶν, δι' ὧν ἔῤῥαττον τὰς διόρυγας τοῦ Νείλου. Κατ' ἄλλους δὲ εἶναι ὁ Νεμαῖος Λέων, καὶ κατ' ἄλλους, κατηςέρισεν αὐτὸν ὁ Ζεὺς, ἐπειδὴ εἶναι βασιλεὺς τῶν θηρίων (β). Ἔχει δὲ δεκαεννέα ἀςέρας, ὧν ὁ μὲν λαμπρότερος πρὸς τὴν καρδίαν αὐτοῦ λέγεται καρδία τοῦ Λέοντος, ἢ βασιλίσκος· ὁ δὲ πρὸς τὴν οὐρὰν μικρότερος, λέγεται οὐρὰ τοῦ Λέοντος.

Ἡ δὲ Παρθένος εἶναι ἡ Ἶσις, ἢ ἡ Θέμις, Δίκη, Ἀταργάτις, Τύχη, Δήμητρα, Ἀςραία. Οἱ Αἰγύπτιοι ὅμως εἶχον καὶ αὐτὴν σύμβολον τῆς πλημμύρας τοῦ Νείλου, ἐπειδὴ κατ' αὐτοὺς τοὺς δύο μῆνας συνέβαινεν. Ἔχει δὲ δεκαεννέα ἀςέρας, καὶ ὁ πρὸς τὴν δεξιὰν πτέρυγα ὠνομάζεται Προτρυγητὴρ, ἐπειδὴ ἀνέτελλε πρὸ τοῦ τρυγετοῦ (γ). Ἐζωγράφιζον δὲ καὶ ζωγραφίζουσιν αὐτὴν εἰς τὴν σφαῖραν πτερωτὴν, καὶ ςάχυα κρατοῦσαν, ἐπειδὴ τότε ἦτον τὸ θέρος.

(α) Λαλάνδ. 579. 601. Ἐρατοσθ. Ια'. Ὑγῖν. Β'. Κγ'.
(β) Λαλάνδ. 580. 603. Ἐρατοσθ. Ιβ'. Ὑγῖν. Κδ'.
(γ) Λαλάνδ. 581. 604. Ἐρατοσθ. Θ'.

Τὸν δὲ Ζυγὸν ὠνόμαζον Μοχλὸν, καὶ πρῶτον ἐζωγράφιζον καὶ αὐτὸν ὡς ἄνθρωπον. εὑρετὴν ἴσως τοῦ Μοχλοῦ. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι εἶναι σύμβολον τῆς Ἰσημερίας καὶ εὐκρασίας τοῦ Φθινοπώρου, καὶ ἰσοςαθμίας τῆς φύσεως. Ὁ δὲ Πτολεμαῖος ὀνομάζει αὐτὸν χηλὰς τοῦ Σκορπίου, ἐπειδὴ (α) πρῶτον ἐσχημάτιζον τὸν ἀςερισμὸν τοῦτον εἰς τοὺς πόδας τοῦ Σκορπίου. Ὕςερον ὅμως διεχώρισαν αὐτούς.

Ὁ δὲ Σκορπίος ἦτον σύμβολον τοῦ Τυφῶνος κατ' Αἰγυπτίους, καὶ προμηνυτὴς τῶν κακῶν τοῦ χειμῶνος καὶ τῆς ναρκώσεως τῆς φύσεως. Καθ' Ἕλληνας δὲ, οὗτος εἶναι ὁ Σκορπίος ὁ κατηςερισθεὶς ὑπὸ τοῦ Διὸς, ἐπειδὴ ἐδάγκασε τὸν Ὠρίωνα εἰς τὴν Χίον. Τοῦτο τοίνυν τὸ Ζώδιον ἦτον διῃρημμένον εἰς δύο δωδεκατημέρια, οἷον, εἰς ἑξήκοντα Μοίρας τοῦ Ζῳδιακοῦ, καὶ δύο μηνῶν διάςημα· καὶ τὸ μὲν ἓν μέρος ἐπέχουσιν αἱ χηλαὶ, οἷον, οἱ ὄνυχες, ἢ οἱ πόδες, ἀπὸ μέρους τὸ ὅλον, ἐπειδὴ χηλὰς ἔλεγον τῶν διονύχων ζώων, τὰς ὁπλὰς τῶν μονονύχων. Ὁ δὲ περὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ λαμπρὸς ἀςὴρ λέγεται καρδία τοῦ Σκορπίου (β).

Ὁ δὲ Τοξότης ἦτον κατ' Αἰγυπτίους ὁ Ἡρακλῆς, καθ' Ἕλληνας δὲ, ὁ Κένταυρος Χείρων· ἐπειδὴ ζωγραφίζουσιν αὐτὸν οὕτω, δίπουν, ὄρθιον, τοξεύοντα, καὶ οὐρὰν Σατύρου ἔχοντα. Κατ' ἄλλους δὲ, εἶναι ὁ Μινώταυρος· ὁ Ἐρατοσθένης ὅμως λέγει, ὅτι εἶναι ὁ Κρότος, ὁ υἱὸς τοῦ Πανὸς καὶ τῆς Εὐφήμης τῆς τροφοῦ τῶν Μουσῶν, ὡς εἴρηται ἐκεῖ.

Ὁ δ' Αἰγόκερως ἦτον ὁ Πᾶν, ὁ μεταμορφωθεὶς εἰς τοιοῦτον σχῆμα, ὡς ζωγραφίζεται, τὸ ἄνω μέρος αἰγὸς, καὶ τὸ κάτω ἰχθύος· ἢ ἡ Ἀμάλθεια αἶξ, ἡ τροφὸς τοῦ Διός. (γ)

(α) Λαλάνδ. 582. 605. Πτολεμ. Ἀςερισμ. χηλ. Ἐρατοσθέν. Ζ'.
(β) Λαλάνδ. 583. 606. Ἐρατοσθέν. Ζ'.
(γ) Λαλάνδ. 584. 609. Ἐρατοσθεν. Κζ'. Ὑγῖν Κη'.

Ὁ δὲ Ὑδροχόος, κατὰ μέν τινας ὠνομάσθη ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων, διότι ἐκεῖνον τὸν μῆνα ἐλάμβανον ὕδωρ ἐκ τῆς θαλάσσης, εἰς ἀνάμνησιν τῆς εὑρέσεως τοῦ Ὀσίριδος. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον ὁ Δευκαλίων, ἢ ὁ Ἀρισταῖος, ἢ ὁ Γανυμήδης. Ζωγραφίζουσι δὲ αὐτὸν κάλπιν κρατοῦντα καὶ ὕδωρ χύνοντα· ὅθεν καὶ οἱ πρὸς τὴν Κάλπιν τέσσαρες ἀστέρες ὠνομάζονται Κάλπεις. Κατ' ἄλλους δὲ ὠνομάσθη Ὑδροχόος, ἐπειδὴ τὸν μῆνα ἐκεῖνον συμβαίνουσι πολλαὶ βροχαὶ (α).

Οἱ δὲ Ἰχθύες εἶναι τὰ τέκνα τῆς Δερκετοῦς· ἢ εἶναι σύμβολον ὑγρότητος, ἥτις συμβαίνει τότε. Ἦσαν δὲ καὶ σύμβολα τῆς Νέφθυος Θεᾶς τῆς θαλάσσης παρ' Αἰγυπτίοις. Τούτους ζωγραφίζουσι δεδεμένους ἀπὸ τῆς οὐρᾶς, καὶ οἱ περὶ τὸν σύνδεσμον ἀστέρες ὠνομάζονται Λῖνοι, ὁ δὲ πρὸς τὴν ἄκραν τοῦ λίνου λαμπρὸς ἀστὴρ ὠνομάζεται Σύνδεσμος. Καὶ ταῦτα μὲν εἰσὶ τὰ δώδεκα Ζώδια. Ὁ τόπος ὅμως αὐτῶν, ὅπου ἐτέθησαν τὸ πρῶτον, δὲν εἶναι ἤδη ὁ αὐτὸς, ὡς δεικνύει τοῦτο ἡ Ἀστρονομία. Ὅθεν καὶ πολλὰ σημεῖα δὲν συμφωνοῦσι μὲ τὴν νῦν θέσιν.

Οἱ δὲ λοιποὶ τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου καταστερισμοὶ εἶναι οἱ ἑξῆς· ἡ μεγάλη Ἄρκτος, ἥτις εἶναι ἡ Καλλιστώ· ἡ μικρὰ Ἄρκτος, ἥτις ἦτον ἡ Κυνόσουρα, τροφὸς τοῦ Διὸς, ἡ Ἑλίκη, ὡς εἴρηται ἐκεῖ· ἄλλοι δὲ ὠνομάζουσιν αὐτὴν Φοινίκην, ἐπειδὴ οἱ Φοίνικες ἐπενόησαν αὐτὴν, ὡς ὁδηγὸν τῆς ναυτιλίας, καὶ ὠνομάσθη μικρὰ Ἄρκτος, διότι ἔχει σχῆμα μικρότερον καὶ ὅμοιον τῆς μεγάλης Ἄρκτου, καὶ ζωγραφίζουσιν αὐτὰς ἀμφοτέρας ὡς Ἄρκτους (β).

Ὁ δὲ Δράκων ἦτον ὁ Ἑσπέριος, ὅστις ἐφύλαττε τὰ μῆλα τῶν Ἑσπερίδων. Εἶτα ὁ Κηφεὺς καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Κασσιέπεια, καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῶν Ἀνδρομέδα,

(α) Λαλάνδ. 585. 612. Ἐρατοσθ. Κϛ'.
(β) Λαλάνδ. 614. 615. 612. Ἐρατοσθέν. Α'. Β'.

καὶ ὁ σωτὴρ αὐτῆς Περσεὺς κρατῶν τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης. Ὁ Πήγασος ἵππος τοῦ Βελλερεφόντου· ἢ κατ᾽ ἄλλους, τὴν Μελανίππην θυγατέρα τοῦ Χείρωνος κατηςέρισεν ἡ Ἄρτεμις, ἥτις μετεμορφώθη πρότερον εἰς ἵππον. Ὁ μικρὸς Ἵππος, ὁ Κύλλαρος, τὸν ὁποῖον ἔδωκεν ὁ Ἑρμῆς εἰς τὸν Κάςορα· ἢ κατ᾽ ἄλλους, εἰς τοῦτον μετεμορφώθη ὁ Κρόνος, καὶ ἐξηπάτησε τὴν Φίλυραν. Τὸ Τρίγωνον καὶ Δελτωτὸν καλούμενον, ἔχον τρεῖς ἀςέρας εἰς σχῆμα τριγώνου, ἢ τῆς Δέλτας· καὶ ἦτον, κατὰ μέν τινας ἡ Σικελία, τὴν ὁποίαν κατηςέρισεν ἡ Δήμητρα, τρίγωνον οὖσαν καὶ αὐτήν. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἦσαν τὰ τότε ἐγνωσμένα τρία μέρη τῆς γῆς· ἢ τὸ Δέλτα τῆς Αἰγύπτου (α).

Ὁ δὲ Ἡνίοχος ἦτον ὁ Ἐριχθόνιος, ἢ ὁ Μυρτίλος, ἢ ὁ Φαέθων, ἢ ὁ Ἄψυρτος, ἢ ὁ Ὧρος, ἢ ὁ Βελλερεφόντης, Τροχῖλος, Οἰνόμαος, Ἱππόλυτος, ἢ ὁ Κίλλος ἡνίοχος τοῦ Πέλοπος, περὶ ὧν ῥηθήσεται εἰς τοὺς οἰκείους τόπους, ὡς καὶ περὶ πάντων.

Οἱ δὲ Πλόκαμοι τῆς Βερενίκης εἶναι, οἱ ὑπὲρ τῆς οὐρᾶς τοῦ Λέοντος ὀκτὼ ἀςέρες ἢ ἑπτὰ, κατ᾽ ἄλλους. Ὅτε ἐςράτευσεν ὁ Πτολεμαῖος ὁ Εὐεργέτης καὶ Κεραυνὸς καλούμενος εἰς τὴν Συρίαν, ἡ γυνὴ καὶ ἀδελφὴ αὐτοῦ Βερενίκη ὑπεσχέθη, νὰ ἀφιερώσῃ τὴν κόμην αὐτῆς εἰς τὴν Ἀφροδίτην ἢ εἰς τὸν Ἄρην κατ᾽ ἄλλους, ἂν ἐπιςρέψῃ νικητὴς ὁ Πτολεμαῖος· ἦτον ὅμως ἡ κόμη αὐτῆς ἀμίμητος. Ὅθεν ἔκοψεν ὕςερον αὐτὴν, καὶ τὴν ἐκρέμασεν εἰς τὸν ναὸν, κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν· ἀλλ᾽ ἠφανίσθη τὴν δευτέραν ἡμέραν ἡ κόμη ἐκεῖθεν, καὶ ποτὲ δὲν ἐφανερώθη τί ἐγένετο· ὥςε ἐλυπήθη μεγάλως καὶ αὐτὴ καὶ ὁ Πτολεμαῖος. Ὁ δὲ Κόνων, μαθηματικὸς τότε τοῦ Πτολεμαίου, εἶπεν, εἰς παραμυθίαν αὐτῶν, ἢ κολακείαν ἴσως, ὅτι ὁ Ἄρης εὐχαριςήθη τόσον, ὥςε κατηςέρισε τὴν κόμην, δείξας τοὺς

(α) Λαλάνδ. 615—627. Ἐρατοσθέν. Γ΄. Ιε΄. Ις΄. Ιζ΄. Ιη΄. Κ.

μεταξὺ Λέοντος καὶ τῆς μεγάλης Ἄρκτου ἑπτὰ ἀμαυροὺς ἀςέρας, τοὺς μὴ ἐμπεριεχομένους εἰς οὐδένα ἀςερισμὸν, ἢ βεβαιῶν ὅτι ἐκεῖνοι εἶναι οἱ Πλόκαμοι τῆς Βερενίκης· καὶ οὕτως ἐσχηματίσθη καὶ οὗτος ὁ καταςερισμός. Ἰδοὺ ἄρα πῶς ἐγίνοντο καὶ οἱ καταςερισμοί. Ὁ δὲ Καλλίμαχος ἔγραψε τὸ σωζόμενον ἐλεγεῖον εἰς τοὺς Πλοκάμους τούτους, εἰς ἐννενήκοντα πέντε ςίχους συνιςάμενον, διηγούμενος τὴν αἰτίαν (α).

Ὁ δὲ Ἀρκτοφύλαξ καὶ Βοότης λεγόμενος, εἶναι ὁ Ἀρκὰς, ἢ ὁ Φιλόμηλος υἱὸς τῆς Δήμητρος, ἢ ὁ Λυκάων, Ἰκάριος, Ὠρίων, ἢ ὁ Οἰνοπίων. Εἶναι δὲ πρὸς τὴν οὐρὰν τῆς μεγάλης Ἄρκτου ἐζωγραφισμένος ὡς φύλαξ αὐτῆς, ῥόπαλον κρατῶν. Ὁ δὲ Ὅμηρος λέγει οἰωνὸν ἀπαίσιον τὸν μεταξὺ τῶν σκελῶν αὐτοῦ λαμπρότατον ἀςέρα Ἀρκτοῦρον καλούμενον (β). Ὁ δὲ Βόρειος Στέφανος εἶναι τῆς Ἀριάδνης.

Ὁ δὲ Ὀφιοῦχος ὁ κρατῶν ὄφιν, εἶναι ὁ Ἀσκληπιὸς, ἢ ὁ Ἡρακλῆς, Τριόπας, Γλαῦκος, Φόρβας, Κάδμος, Ἰάσων, Αἴσακος, Λαοκόων, ἢ ὁ Ἀριςαῖος· κοινῶς ὅμως νομίζεται ὁ Ἀσκληπιός.

Ὁ δὲ Ὄφις λέγεται καὶ αὐτὸς διαφόρως, Σαγγάριος, Ἡράκλειος, Λερναῖος, Λέσβιος. Εἶναι ὅμως τέσσαρα εἴδη ὄφεων κατηςερισμένα. Ἡ Ὕδρα κάτωθεν τοῦ Καρκίνου καὶ Λέοντος· ὁ Ὕδρος πλησίον τοῦ Ἀνταρκτικοῦ πόλου· ὁ Δράκων ὁ μέγας περὶ τὸν Ἀρκτικὸν πόλον, καὶ ὁ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἀσκληπιοῦ, Ὀφιούχου λεγομένου. Τοῦτον δὲ ἐφόνευσεν ὁ Ἡρακλῆς εἰς τὴν Λυδίαν πλησίον τοῦ Σαγγάρεως ποταμοῦ· ὅθεν ὠνομάζετο Σαγγάριος καὶ Ἡράκλειος (γ).

Ὁ δὲ ἐν Γόνασι λεγόμενος καταςερισμὸς, εἶναι ὁ Ἡρακλῆς ἐζωγραφισμένος, ἐπὶ τῶν γονάτων ἱςάμενος

(α) Τόμ. Α΄. 610. Λαλάνδ. 630. Ἐρατοσθέν. ΙΒ΄.
(β) Λαλάνδ. 632. Ἐρατοσθέν. Η΄. Ε΄.
(γ) Λαλάνδ. 637. 639.

πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ μεγάλου καὶ Ἑσπερίου Δράκοντος, κρατῶν τὸ ῥόπαλον ἀνατεταμένον ὡς, ἐφόνευεν αὐτὸν τότε. Ἐνίοτε δὲ κρατεῖ καὶ τὸν χρυσοῦν κλῶναν, ὃν ἥρπασεν ἐκ τοῦ ᾅδου.

Ὁ δὲ Ἀετὸς κατηστερίσθη, ἐπειδὴ ἔτρεφε τὸν Δία, ἢ καὶ δι' ἄλλας πολλὰς αἰτίας, ὡς εἴρηται. Ὁμοίως καὶ ὁ Ἀντίνους ὡς καὶ ὁ Γανυμήδης. Ὁ δὲ Ὀϊστὸς, ἢ τὸ βέλος, ἦτον τοῦ Ἡρακλέους, δι' οὗ ἐφόνευσε τὸν Ἀετὸν τοῦ Προμηθέως, ἢ δι' οὗ ἐπλήγωσε τὸν Ἄδην καὶ τὴν Ἥραν. Κατ' ἄλλους δὲ ἦτον τοῦ Ἀπόλλωνος, δι' οὗ ἐτόξευσε τοὺς Κύκλωπας. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον τὸ βέλος τοῦ Ἔρωτος. Ἡ δὲ Λύρα ἦτον τοῦ Ἀπόλλωνος, ἢ τοῦ Ἑρμοῦ, Ἢ τοῦ Ὀρφέως, ἢ τοῦ Ἀμφίωνος, ἢ τοῦ Ἀρίωνος. Ὁ δὲ Κύκνος ἦτον τὸ σχῆμα τοῦ Διὸς, εἰς τὸ ὁποῖον μεταμορφωθεὶς ἐξηπάτησε τὴν Νέμεσιν, ἢ τὴν Λήδαν. Ἢ ὁ Ὀρφεὺς διασπασθεὶς ὑπὸ τῶν Μαινάδων μετεμορφώθη εἰς Κύκνον· ὅθεν ἐτέθη πλησίον τῆς Λύρας αὐτοῦ. Ὁ δὲ Δελφὶν κατηστερίσθη, διότι συνήργησε νὰ λάβῃ ὁ Ποσειδῶν τὴν Ἀμφιτρίτην. Καὶ οὗτοι μὲν εἶναι οἱ Βόρειοι Καταστερισμοί.

Οἱ δὲ Νότιοι εἶναι, ὁ Ὠρίων, ὅστις κατά τινας ἦτον ὁ Νεμβρώδ, ὁ ἐπονομασθεὶς Κρόνος. Τὸ δὲ Κῆτος, ὅπερ ἔπεμψεν ὁ Ποσειδῶν πρὸς τὸν Κηφέα, ἢ πρὸς τὸν Λαομέδοντα. Ὁ δὲ Ἠριδανὸς δὲν ἔχει ἀπόδειξιν διὰ τί κατηστερίσθη· ὅθεν νομίζουσί τινες, ὅτι ἦτον ὁ Νεῖλος ὁ ποταμὸς οὗτος, ὁ ἀπὸ μεσημβρίας ῥέων, ὡς καὶ ὁ ἐν Οὐρανῷ. Ἀπορεῖται δὲ διὰ τί κατηστερίσθη καὶ ὁ λαγός· ὅθεν τινὲς μὲν συμπεραίνουσιν, ὅτι κατηστέρισεν αὐτὸν ὁ Ἑρμῆς διὰ τὴν ταχύτητα, ἢ διὰ τὴν πολυτεκνίαν, ἢ εἰς ἀνάμνησιν τοῦ πάθους ἐκείνου τῆς Λέρου· ἢ ἐπειδὴ ὁ Ὠρίων ἦτον κυνηγὸς, ἔθηκαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ τὸν λαγὸν, νὰ κυνηγᾷ καὶ εἰς τὸν Οὐρανόν. Οἱ Αἰγύπτιοι ὅμως εἶχον τὸν λαγὸν σύμβολον ἐγρηγορότητος, φρονήσεως, φόβου, καὶ ταχύτητος (α).

(α) Λαλάνδ. 650—656. Ἐρατοσθέν. Λδ',

Ὁ δὲ Κύων ὁ μέγας ἦτον ὁ κύων τῆς Πρόκριδος, ἢ τοῦ Κεφάλου, ἢ κατ' ἄλλους τοῦ Ὠρίωνος· ἢ ὁ Ἄνουβις τῶν Αἰγυπτίων, καὶ ἐνομίζετο σύμβολον, ἢ προμηνυτὴς τῆς πλημμύρας τοῦ Νείλου. Ὁ μὲν πρὸς τὸ ϛόμα αὐτοῦ λαμπρότατος ἀϛὴρ ὀνομάζεται Σείριος ἀπὸ τοῦ σειριᾶν τὸ λάμπειν· ὁ δὲ πρὸς τὴν κεφαλὴν λέγεται Ἶσις, ἐπειδὴ εἰς ἐκεῖνον κατηϛέρισαν αὐτήν.

Ὁ δὲ Προκύων, ἢ ὁ μικρὸς Κύων ἦτον τοῦ Ἰκαρίου, ἢ τῆς Ἠριγόνης, ἢ τῆς Ἑλένης, ἥτις ἔχασεν αὐτὸν ἁρπαζομένη ὑπὸ τοῦ Πάριδος, καὶ ἐδοκίμασε μεγάλην θλῖψιν, καὶ διὰ τοῦτο παρεκάλεσε τὸν Δία, καὶ κατηϛέρισεν αὐτόν· ἢ οὗτος ἦτον τοῦ Ὠρίωνος κατ' ἄλλους. Ἡ δὲ Ὕδρα ἦτον ἡ Λερναῖα, καὶ ὁ πρὸς τὴν μέσην αὐτῆς λαμπρὸς ἀϛὴρ ὀνομάζεται καρδία τῆς Ὕδρας. Ὁ δὲ Κρατὴρ ἦτον τοῦ Ἡλίου, ὅϛτις ἐλέγετο καὶ σκύφος, δι' οὗ ἐπέρασεν ὁ Ἡρακλῆς, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ. Τὸν δὲ Κόρακα κατηϛέρισεν ὁ Ἀπόλλων. Ὁ δὲ Κένταυρος εἶναι ὁ Χείρων, ὁ δὲ Λύκος ὁ Λυκάων, ὁ δὲ Βωμὸς ἢ τὸ θυτήριον, εἶναι ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον ὤμοσαν οἱ Θεοὶ τὸν ὅρκον τῆς συμμαχίας. Ὁ δὲ Νότιος ἢ ὁ μέγας Ἰχθῦς, ὅϛτις φαίνεται, ὅτι πίνει τὸ ὑπὸ τοῦ Ὑδροχόου χυνόμενον ὕδωρ, εἶναι ἐκεῖνος, ὅϛτις ἔσωσε τὴν Δερκετὼ, ἐγέννησε καὶ τοὺς ῥηθέντας δύο ἰχθύας. Τὸ δὲ Πλοῖον εἶναι ἡ Ἀργὼ, καὶ πλησίον αὐτῆς ὁ Κάνωβος ὁ ναύκληρος τοῦ Μενελάου, ὁ λαμπρότατος ἀϛήρ· καὶ τέλος ὁ Νότιος ϛέφανος, τὸν ὁποῖον κατηϛέρισεν ὁ Διόνυσος εἰς τιμὴν τῆς μητρὸς αὐτοῦ Σεμέλης. Οὗτος δὲ ὁ ϛέφανος μόλις φαίνεται εἰς ἡμᾶς κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ Ἰουλίου μόνου, πρὸς τὸ μεσονύκτιον (α).

Οὗτοι τοίνυν εἶναι οἱ Καταϛερισμοὶ τῶν ἀρχαίων·

(α) Λαλάνδ. 637—671. Ἐρατοσθέν. Λγ'. Λε'. Λη'. Λθ'. Μ'. Μα'. Μβ'.

ἐπειδὴ οἱ νεώτεροι ἀςρονόμοι μετὰ τὸν δέκατον ἕβδομον αἰῶνα ἐσχημάτισαν καὶ ἄλλους.

Τὴν μὲν ἐμφάνειαν τοῦ Ἡλίου ἔλεγον ἀνατολὴν, καὶ τὴν κρύψιν δύσιν· κρύψιν δὲ ἔλεγον καὶ ὅλον τὸν χρόνον, καθ' ὃν τὶς ἀςὴρ κρύπτεται ὑπὸ τὰς αὐγὰς τοῦ Ἡλίου. Τὴν δὲ τῶν ἀπλανῶν ἀςέρωι ἐμφάνειαν ἢ ἀνατολὴν, ἔλεγον ἐπιτολὴν ἑῴαν καὶ ἑσπερινὴν· ὁμοίως καὶ τὴν δύσιν αὐτῶν. Καὶ ἐπιτολὴν μὲν ἑῴαν ἔλεγον τοῦ ἀνατέλλοντος ἀςέρος ὀλίγον πρὸ τοῦ Ἡλίου. Ἑσπερινὴν δὲ, τοῦ ἀνατέλλοντος ἀςέρος εἰς τὴν ἀνατολὴν εὐθὺς μετὰ τὴν δύσιν τοῦ Ἡλίου. Δύσιν δὲ ἑῴαν, τοῦ τελευταίου δύνοντος ἀςέρος πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ Ἡλίου· ἑσπερίαν δὲ, τοῦ πρώτου δύνοντος ἀςέρος μετὰ τὴν δύσιν τοῦ Ἡλίου. Ἔλεγον ὅμως καὶ κοσμικὰς, ἀκρονύχους, καὶ Ἡλιακὰς τὰς ἀνατολὰς καὶ δύσεις τῶν ἀςέρων οἱ ἀςρονόμοι, ἀλλ' εἰς ἡμᾶς ἀρκοῦσι τὰ ῥηθέντα· ἐπειδὴ δὲν εἶναι ὁ λόγος ἐνταῦθα περὶ ἀςρονομίας (α).

Ἐπειδὴ τοίνυν αἱ ἐπιτολαὶ καὶ δύσις τῶν ἀςέρων τούτων τῶν σημαντικῶν γίνονται κατὰ διαφόρους καιροὺς τοῦ χρόνου, ἐσημείωσαν αὐτὰς προσεκτικῶς, καὶ παρετήρησαν διὰ πολῆς πείρας κατὰ ποίους καιροὺς γίνονται, καὶ ὁποῖαι μεταβολαὶ συμβαίνουσι τότε, καὶ ὁποῖοι καρποὶ σπείρονται, ἢ συνάγονται, κ. τ. λ. Καὶ διὰ τοῦτο ἀπέδωκαν ὕςερον τὰς ἐνεργείας ταύτας τὰς φυσικὰς εἰς τὰς ἐπιτολὰς καὶ δύσεις τῶν ἀςέρων, οἱ μὲν φιλόσοφοι ἐννοοῦντες τὰς ἀληθινὰς αἰτίας τὰς συμβαινούσας τότε, ὁ ὄχλος ὅμως ἄλλως, κατὰ τὴν συνήθειαν. Ὅθεν ὁ Ἡσίοδος λέγει.

Πληϊάδων Ἀτλαγενέων ἐπιτελλομενάων
Ἄρχεσθ' ἀμητοῦ, ἀρότοιο δὲ, δυσσομενάων.
Εὖτ' ἂν δ' Ὠρίων καὶ Σείριος εἰς μέσον ἔλθῃ

(α) Φρυνίχ. ὀνομάτ. Ἀττικ. ἐν ἀνατέλ. Πολεγόμεν. Ἀράτ. Φαβωρίν. ἐν ἐπιτολ.

Οὐρανὸν, Ἀρκτοῦρον δ' ἐσίδῃ ῥοδοδάκτυλος Ἠὼς,
Ὦ Πέρση, τότε πάντας ἀπόδρεπε οἴκαδε βότρυς.
Εἰ δέ σε ναυτιλίης δυσπεμφέλου ἵμερος αἱρῇ,
Εὖτ' ἂν Πληϊάδες σθένος ὄβριμον Ὠρίωνος
Φεύγουσαι, πίπτωσιν εἰς ἠεροειδέα πόντον,
Δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θύουσιν ἀῆται·
Καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,
Γῆν δ' ἐργάζεσθαι μεμνημένος, ὡς σὲ κελεύω·
Πηδάλιον δ' εὐεργὲς ὑπὲρ καπνοῦ κρεμάσασθαι,
Ὥσπερ ὁ ἐμός τε πατὴρ καὶ σὸς, μέγα νήπιε Πέρση,
Πλωΐζεσκεν νηυσὶ, βίου κεχρημένος ἐσθλοῦ (α).

Ὁ δὲ Πολύβιος λέγει, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι πλεύσαντες κατὰ τὴν ἐπιτολὴν τοῦ Ὠρίωνος καὶ Κυνὸς, ἔφθειραν τὸν στόλον αὐτῶν, χειμῶνος ἐπιπεσόντος συνήθους καὶ ἐτησίου τῶν ἡμερῶν ἐκείνων (β). Ταῦτα δὲ παρατηροῦσι καὶ οἱ καθ' ἡμᾶς ναῦται, καὶ μάλιςα οἱ ἐν Κωνςαντινουπόλει ἐπιχειμάζοντες, καὶ τὸν πρὸς τὸν Εὔξεινον Πόντον ἀναπλοῦν περιμένοντες, ἔχουσιν ὅρον τὴν ἐννάτην τοῦ Μαρτίου βάσιμον καὶ ὀνομαςὴν διὰ τὴν μνήμην τῶν Τεσσαράκοντα μαρτύρων· ἐπειδὴ κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας συμβαίνει συνήθως ἐτήσιος τρικυμία, ὡς λέγουσιν αὐτοὶ, καὶ μετὰ τὴν τρικυμίαν ταύτην ἀνάγονται ἀφόβως.

Τινὲς δὲ λέγουσι τοὺς καταςερισμοὺς ὑπόθεσιν ἀλληγορικὴν πολλῶν συμβεβηκότων τῆς ἀρχαιολογίας, καὶ μάλιςα τοὺς ἄθλους τοῦ Ἡρακλέους νομίζουσιν ὅλους τοιούτους, ἐν τῷ Οὐρανῷ γενομένους, διὰ τὴν ἀπεναντίον ἢ κατὰ διαδοχὴν θέσιν τῶν ἀςερισμῶν, τῶν ἐχόντων τὰ ὀνόματα ἐκεῖνα, ὡς λέγει καὶ ὁ Λαλάνδ, ἐπιςηριζόμενος εἰς τὸν Dupuis· cette constellation a donné lieu au 11 travail d' Hercule, ou il s' agir de Cerber ou procyon, qui disparoit alors. Ἀλλ' ἔχομεν ἱςορίαν προφανῆ,

---

(α) Ἔργ. ϗ Ἡμέρ. 383. 609 618. ϗ Σχόλ.
(β) Α΄. ΛΖ΄.

εἰς ποῖον ἅδην κατέβη ὁ Θησεὺς, καὶ μὲ ποῖον Κέρβερον ἐπολέμησεν ὁ Ἡρακλῆς, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ. Γνωρίζομεν ὅμως, ὅτι ἔχουσι πολλὰ τοιαύτην πιθανολογίαν, ὡς ὁ Ὠρίων καὶ αἱ Πλειάδες, καὶ ἄλλα πολλά· πλὴν γνωρίζομεν καὶ τοῦτο, ὅτι τὰ πάθη ταῦτα, ἢ καὶ ἄλλως ἁπλῶς συμβεβηκότα, ἔχουσι τὴν ἀρχὴν ἐκ τῆς γῆς, καὶ κατὰ ταῦτα κατηςερίσθησαν, ὡς διακρίνει ταῦτα προφανῶς ἡ προσεκτικὴ μελέτη τῆς ἀρχαιολογίας, καὶ ἡ γνῶσις τῶν ποιητῶν, τῶν δημιουργῶν ταύτης τῆς φαντασιώδους ἀναγωγῆς. Ἂν ὅμως οἱ Αἰγύπτιοι, ἢ καὶ οἱ Χαλδαῖοι, καὶ οἱ Φοίνικες εἶχον Διονύσους καὶ Ἡρακλεῖς, καὶ ἄλλους τοιούτους, καὶ καταςερισμοὺς τοὺς αὐτοὺς δι' ἄλλας αἰτίας, ἡμεῖς ζητοῦμεν μὲν καὶ ἐκεῖνα πρὸς γνῶσιν τῆς ἀρχαιολογίας, γνωρίζομεν δὲ καὶ τοὺς ἀςερισμοὺς τῶν Ἑλλήνων, ὅτι ἐγένοντο δι' ἄλλας αἰτίας. Παραδείγματος χάριν, οἱ Αἰγύπτιοι εἶχον Διδύμους τὸν Ὧρον καὶ Ἁρποκράτην, οἱ δὲ Ἀσιατικοὶ ἐνόμιζον δύο ἐρίφια τοὺς αὐτοὺς ἀςέρας, ὡς εἴρηται· οἱ Ἕλληνες ὅμως κατηςέρισαν τοὺς Διοσκούρους αὐτῶν εἰς τοὺς αὐτοὺς ἀςέρας, καὶ ἄλλους πολλοὺς, ὡς τὸν Ἀπόλλωνα καὶ Ἡρακλῆν, Τριπτόλεμον καὶ Ἰασίωνα, Ἀμφίονα καὶ Ζῆθον, Θησέα καὶ Πειρίθουν· ἐξενίκησαν ὅμως οἱ Διόσκουροι, καὶ ὠνομάζετο ὁ ἀςερισμὸς ὡς ἰδιαίτερος αὐτῶν. Ὅτι δὲ εἶχον οἱ Ἕλληνες Διοσκούρους καὶ Ἡρακλῆ, τὸ μαρτυρεῖ ἡ Ἱςορία καὶ οἱ Ἡρακλεῖδαι, ὧν οἱ ἀπόγονοι ἐβασίλευον μέχρι τοῦ ἱςορικοῦ αἰῶνος. Οἱ ἆθλοι τοῦ Ἡρακλέους ἦσαν ἐκςρατεῖαι, νίκαι, καὶ θρίαμβοι τοῦ Ἥρωος εἰς τὴν γῆν, κατὰ τῶν λῃςῶν, τυράννων καὶ κακούργων, τοὺς ὁποίους ὠνόμασαν οἱ ποιηταὶ ὕδρας, λέοντας, κάπρους, κ. τ. λ. Ἀμφιβάλλεται ὅμως ἡ εἰς τὴν Λιβύαν καὶ Ἰσπανίαν ἐκςρατεία τοῦ Ἡρακλέους, καὶ συμπεραίνουσι τινὲς, ὅτι ἐκεῖνος ἦτον ὁ Τύριος Ἡρακλῆς. Ἂν ὅμως ζητήσωμεν τὴν πιθανολογίαν γεωγραφικῶς, εὑρήσομεν τὸν Θηβαῖον Ἡρακλέα πιθανώτερον· γνωρίζομεν δὲ, ὅτι συνέρραψαν καὶ πολλὰ ἀπίθανα οἱ ποιηταὶ, κατὰ τὴν συνήθειαν, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ.

ὨΓΥΓΙΆΣ

ΜΕ'ΡΟΣ Γ. ἢ

ΠΕΡΙ'ΟΔΟΣ.

Περιέχουσα τοὺς Θεοὺς καὶ τὰ Κυριώτερα Ἔθιμα τῶν Ἐθνῶν, ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου ἀρχομένη, καὶ διὰ τῆς Ἀραβίας, Ἀσίας, Σκυθίας, Θράκης, Γερμανίας, Σκανδίας, Βρετανίας, Γαλατίας, Ἰταλίας, Ἰβηρίας, Ἀφρικῆς, Καρχηδόνος, καὶ Λιβύας διερχομένη, τελευτᾷ εἰς τὴν Αἰθιοπίαν.

ΒΙ'ΒΛΟΣ Α'. ἢ

ΑΙ'ΓΥΠΤΙ'Α.

Περὶ Θεῶν καὶ Ἐθίμων τῶν Αἰγυπτίων.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Α'.

Εἰσαγωγή.

Εἴρηται μὲν ἐν τῇ Θεογονίᾳ τῶν Αἰγυπτίων, ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἐδόξαζον μόνον ἑπτὰ Θεοὺς φυσικούς,

οἷον, τὰ ἄςρα καὶ τὰ στοιχεῖα· οἱ δὲ Θηβαῖται ἐλάτρευον ἰδιαιτέρως καὶ τὸ Κνὴφ, τὸ ὁποῖον ἐνόμιζον ἄναρχον καὶ ἀτελεύτητον. Τούτους οὖν τοὺς Θεοὺς ἐλάτρευον τὸ πάλαι οἱ Αἰγύπτιοι. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐλάτρευσαν τρεῖς τάξεις Θεῶν· καὶ οἱ μὲν τῆς πρώτης τάξεως οἱ ἀρχαιότατοι ἦσαν ὀκτὼ, ἐν οἷς ἦτον καὶ ὁ Πᾶν· τῆς δὲ δευτέρας οἱ νεώτεροι ἦσαν δώδεκα, ἐν οἷς ἦτον καὶ ὁ Αἰγύπτιος Ἡρακλῆς· καὶ ἐκ τούτων ἐγεννήθησαν οἱ τῆς τρίτης τάξεως, ἐν οἷς ἦτον καὶ ὁ Αἰγύπτιος Διόνυσος. Οὕτως ἀναφέρει ἀνωνύμως τὰς τάξεις ταύτας ὁ Ἡρόδοτος, βουλόμενος νὰ δείξῃ, ὅτι ὁ Πᾶν, ὁ Ἡρακλῆς, καὶ Διόνυσος τῶν Ἑλλήνων ἦσαν νεώτεροι τῶν Αἰγυπτίων. Λέγει δὲ ἀλλαχοῦ, ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ὠνόμασαν πρῶτον τὰ ὀνόματα τῶν δώδεκα Θεῶν, ἐκτὸς τοῦ Ποσειδῶνος, τὸν ὁποῖον δὲν ἐγνώριζον παντάπασιν, ἀλλ' ἡ λατρεία αὐτοῦ προῆλθε πρῶτον ἐκ τῆς Λιβύας, ὡς ἐκεῖ εἴρηται. Ἔτι δὲ δὲν ἐγνώριζον καὶ τοὺς Διοσκούρους, καὶ τὴν Ἑςίαν (*), Ἥραν, Θέμιν, τὰς Χάριτας, καὶ Νηρηΐδας.

Ἔτι δὲ λέγει, ὅτι οἱ Πελασγοὶ οἱ ἀρχαιότατοι ἐγκάτοικοι τῆς Ἑλλάδος, ἐθυσίαζον μὲν εἰς τοὺς Θεοὺς, ὡς δημιουργοὺς καὶ κυβερνήτας τοῦ παντὸς, ὅμως δὲν ἐγίνωσκον οὔτε τὰ ὀνόματα, οὔτε τὰς ἐπωνυμίας αὐτῶν. Εἰς ποίους Θεοὺς ἄρα ἐθυσίαζον ἀνωνύμως; Βεβαίως εἰς τὰ ἄςρα. Ἔπειτα δὲ ἦλθον τὰ ὀνόματα τῶν Θεῶν ἐκ τῆς Αἰγύπτου, καὶ τότε ἠρώτησαν τὸ ἐν Δωδώνῃ μαντεῖον, ἂν πρέπει νὰ δεχθῶσι τὰ ὀνόματα ταῦτα. Τὸ δὲ μαντεῖον εἶπε, νὰ τὰ δεχθοῦν (α). Τοῦ δὲ Διονύσου τὴν λατρείαν καὶ τὰ ὄργια ἐδίδαξεν ὕςερον ὁ Μελάμπους εἰς τοὺς Ἕλληνας, μαθὼν αὐτὰ παρὰ τῶν Αἰγυπτίων ἢ παρὰ τοῦ Κάδμου.

Ταῦτα μὲν λέγει περὶ τούτων ὁ Ἡρόδοτος. Οἱ δὲ

(*) Κατὰ Διόδωρον δὲ, εἶχον καὶ τὴν Ἑςίαν.
(α) Εὐτέρπ. 4. 50. 52. 145.

μυθολόγοι τάττουσιν αὐτοὺς οὕτω. Πρῶτον τὸν Ἥφαιςον καὶ τὴν Ἑςίαν, ἔπειτα τὸν Κρόνον, τὴν Ῥέαν, Δήμητραν, τὴν Νηΐθ ἢ Ἀθηνᾶν, τὸν Νεῖλον, τὸν Δία, τὴν Ἥραν, τὸν Ἄρην, τὸν Ἄμμωνα, ὅςτις ἦτον ὕςερον ὁ αὐτὸς καὶ Ἄμμων καὶ Ζεύς· ἔτι δὲ ἀναφέρουσι καὶ ἕτερον τρίτον Δία Οὐράνιον ἐπονομαζόμενον. Καὶ οὗτοι ἦσαν οἱ μέγιςοι δώδεκα Θεοί. Μετὰ δὲ τούτους ἀριθμοῦσι τὸν Ὄσιριν, τὴν Ἶσιν, τὸν Τυφῶνα, τὴν Νέφθυν ἢ Ἀφροδίτην, τὸν Ὧρον, τὸν Αρούηριν, τὸν Κάνωπον, Βούβασιν, Ἁρποκράτην, Ἄνουβιν, Μακεδόνα, Πᾶνα ἢ Μένδην, Μάρωνα, Τριπτόλεμον, Ἡρακλῆ, Ἑρμῆν Τρισμέγιςον, Ἀνταῖον, Βούσιριν, Προμηθέα, καὶ Σάραπιν.

Ἐν δὲ τοῖς παρὰ τῷ Φουρμὸτ ἀναφερομένοις μεγάλοις χρονικοῖς, εὑρίσκεται κατάλογος τῶν Αἰγυπτίων Θεῶν καὶ Ἡμιθέων, περιέχων ὀκτὼ Θεούς· τὸν Μέμνονα, Ἥφαιςον, Ἥλιον, Ἀγαθοδαίμονα, Κρόνον, Ἶσιν, Ὄσιριν, καί τινα ἄλλον ἀνώνυμον, ἢ τὸν Τυφῶνα· καὶ ἐννέα Ἡμιθέους· τὸν Ὧρον, Ἄρην, Ἄνουβιν, Ἡρακλῆ, Ἀπόλλωνα, Ἄμμωνα, Τιθωὶν, Σῶσον, καὶ Δία· Ὅμως ὁ κατάλογος τῶν χρονικῶν τούτων, εἶναι καθ' ὅλα ἀσύμφωνος μὲ τὴν ἀρχαιολογίαν· ἐπειδὴ ὁ Ἡρόδοτος λέγει, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν Ἱερέων καὶ ἀρχαιολογίαν τῶν Αἰγυπτίων, ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι οὔτε ἐγίνωσκον, οὔτε ἐλάτρευον Ἥρωας καὶ Ἡμιθέους. Ἔτι δὲ τάττει τὸν Δία εἰς τὸν κατάλογον τῶν Ἡμιθέων. τὸν πατέρα Θεῶν τε θνητῶν τε ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἀρχαιολογίᾳ ὁμοφώνως μεμαρτυρημένον. Ὁμοίως καὶ τὸν Ἄμμωνα, καὶ Ἀπόλλωνα, καὶ Ἄνουβιν, καὶ Ἄρην. Ἴσως ὅμως συνέβη νεωτέρα μεταβολή· πλὴν ὁ Ζεὺς ἐλατρεύετο πανταχοῦ ὡς τοιοῦτος μέχρι τῆς καταςροφῆς αὐτοῦ.

Ἐκτὸς δὲ τούτων εἶχον καὶ ἄλλο πλῆθος Θεῶν κατὰ τὴν γνώμην καὶ ἐκλογὴν ἑκάςου, καὶ μάλιςα κατὰ τὴν δόξαν τῆς μετεμψυχώσεως. Ἐπειδὴ ἐνόμιζον, ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν ἐνδόξων καὶ μεγάλων ἀνδρῶν

διέβαινον εἰς τὰ ἄςρα, εἰς τὰ ζῶα, καὶ φυτά· ὅθεν ἔλεγον, ὅτι ἡ ψυχὴ τῆς Ἴσιδος διέβη εἰς τὸ ἄςρον τοῦ κυνὸς, τὸ ὁποῖον ὠνόμαζον Σώθιν· τοῦ δὲ Ὥρου εἰς τὸ ἄςρον τοῦ Ὠρίωνος, τοῦ δὲ Ὀσίριδος εἰσῆλθεν εἰς τὸν βοῦν Ἄπιν καὶ Μνεῦϊν· τοῦ Τυφῶνος εἰς τὸν ἀςερισμὸν τῆς Ἄρκτου· τοῦ Ἑρμοῦ, Ἀρτέμιδος, Ἀπόλλωνος, Ἀφροδίτης, καὶ Κρόνου, εἰς τοὺς Πλανήτας. Καὶ ταῦτα μὲν ἐν τοσούτῳ, νῦν δὲ λέγομεν ἰδιαιτέρως περὶ ἑκάςου λόγου ἀξίου, ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ Κνήφ, τοῦ ἀνάρχου καὶ ἀτελευτήτου, κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν· ἐπειδὴ περὶ Κρόνου, Διὸς, καὶ τῶν λοιπῶν εἴρηται εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν, καὶ ἐνταῦθα δὲν ἔχουσιν ἄλλην ἰδιαιτέραν ἱςορίαν, οὔτε μυθολογίαν, ἐκτὸς τῶν διαφόρων νομίμων τῆς λατρείας καὶ τελετῆς.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τοῦ Κνήφ.

Τοῦτο τὸ Κνήφ κατά τινας, ἦτον ἐπίθετον τοῦ Φθὰς, οἷον, τοῦ Ἡφαίςου τοῦ ἀρχαιοτάτου βασιλέως τῶν Αἰγυπτίων, καὶ ἐπωνόμασαν αὐτὸν οὕτω διὰ τὴν μεγάλην καλοκαγαθίαν αὐτοῦ. Ἐπειδὴ τὸ ὄνομα σημαίνει Θείαν φύσιν, σύνθετον ἐκ τοῦ ἴχ καὶ νούφι ἢ κνούφι ὄν. Ὅθεν ὁ Στράβων ὀνομάζει αὐτὸν Κνοῦφιν· οἱ δὲ φοίνικες ὠνόμαζον αὐτὸν Ἀγαθοδαίμονα. Τοῦτον οὖν τὸν Θεὸν ἐλάτρευον οἱ Αἰγύπτιοι τῆς Θηβαΐδος, νομίζοντες αὐτὸν δημιουργὸν καὶ ψυχὴν τοῦ παντός· Καὶ ἐπειδὴ ἐλάτρευον τοὺς Θεοὺς εἰς τὰς εἰκόνας τῶν ζώων, ἐζωγράφιζον καὶ αὐτὸν ὡς ὄφιν συμβολικῶς κυκλωτερῆ, ὡς τὸ Θ ἐννοοῦντες τὸν κόσμον, ὡς εἴρηται εἰς τὴν Θεογονίαν αὐτῶν. Ἐνίοτε δὲ καὶ οὕτως ⊕, ἐννοοῦντες κύκλον μὲν τὸν κόσμον, τὸν δὲ ςαυρὸν, τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ κόσμου, Ἀνατολὴν, Δύσιν, Ἄρκτον καὶ Μεσημβρίαν. Ἐνίοτε δὲ καὶ μὲ κε-

φαλὴν Ἱέρακος, νομίζοντες κατ' ἄλλους, ὅτι ὅταν ἀνοίγῃ τὰ μματα φωτίζει τὸν κόσμον, καὶ ὅταν τὰ κλείῃ τὸν σκοτίζει· ἐνίοτε δὲ καὶ ὡς ἄνθρωπον ἔνδυμα κυανοῦν ἔχοντα, σκῆπτρον εἰς τὴν χεῖρα, πτερὰ λαμπρὰ εἰς τὴ κεφαλὴν, καὶ αὐγὸν εἰς τὸ σόμα, τὸ ὁποῖον ἦτον ὁ Φθάς. Ὕσερον ὅμως ὠνόμαζον καὶ τὸν Νεῖλον Κνήφ. (α) Εἶχε δὲ ναὸν καὶ ἐν τῇ Ἐλεφαντίνῃ πόλει.

Τὸν δὲ ὄφιν ἐνόμιζον καὶ σύμβολον τοῦ χρόνου, ὡς λέγει ὁ Ὡραπόλλων, καὶ τοῦ Ἡλίου, σημαίνοντα τὸν κύκλον αὐτῶ διὰ τοῦ κυκλοτεροῦς σχήματος· ἔτι δὲ ὁ κύκλος σημαίνει τὸ ἄναρχον καὶ ἀτελεύτητον τοῦ κόσμου, μὴ ἔχων καὶ αὐτὸς οὔτε ἀρχὴν, οὔτε τέλος, κατὰ τὴν γνώμην τινῶν ἀρχαίων. Ἐζωγράφιζον αὐτὸν καὶ εἰς τὰς εἰκόνας τοῦ Μίθρα εἰς πολλοὺς κύκλους σπειροειδεῖς, σημαίνοντες τὴν ἐνιαύσιον περίοδον, καὶ τοὺς ἡμερησίους κύκλους τοῦ Ἡλίου. Ἦτον δὲ ὁ ὄφις ϗ σύμβολον τῆς ὑγείας· ὅθεν ἦτον καὶ Ἱερὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ. Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ἐνόμιζον τοὺς ὄφεις καὶ σημεῖα αἴσια, ὅτε ἐφαίνοντο· ὅθεν ὠνόμαζον αὐτοὺς Ἀγαθοδαίμονας, καὶ τοὺς ἐχάραττον καὶ εἰς τὰ νομίσματα. ὁ Ἀγαθοδαίμων ὅμως ἐχρημάτισε βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων κατά τινας.

Εἴρηται δὲ, ὅτι κατὰ μέν τινας ὁ Ἥλιος ἐβασίλευσε πρῶτος εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὁμώνυμος ὢν τοῦ φωσῆρος, ἢ ὕσερον ἐπωνομάσθη οὕτως· οἱ δὲ Ἱερεῖς ἔλεγον, ὅτι ὁ Ἥφαισος ἔλαβε πρῶτος ταύτην τὴν ἀξίαν, ἐπειδὴ εὗρε τὸ πῦρ, κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον. Περιερχομένου ποτὲ εἰς τὸ δάσος, ἔπεσε κεραυνὸς εἰς ἓν δένδρον, καὶ ἀφ' οὗ ἐκάη τὸ δένδρον ἐξηπλώθη τὸ πῦρ εἰς τοὺς πέριξ θάμνους καὶ χόρτα· πλησιάσας δὲ πρὸς αὐτὸ

(α) Ἰαβλόνσκ. Πανθ. Αἰγυπτ. Τόμ. Α'. 43. 95. 92. 91. Στράβ. ΙΖ'. 817. Εὐσέβ. Προπαρασ. Α'. 10. 41. Πορφύρ. αὐτόθ. Γ'. ΙΑ'. 115. Πλούταρχ. Ὀσίρ. ϗ Ἴσιδ. ϗ Ἐρασ. 755. Πρόκλ. ἐν Τομ. Γ'. 216.

περιεργείας χάριν ἐνοςιμεύθη τὴν θέρμην, ἐπειδὴ ἦτον καιρὸς χειμῶνος. Ὅθεν δραμὼν ἔκραξ καὶ τοὺς ἄλλους εἰς τοῦτο τὸ νέον καὶ περίεργον ἅμα, καὶ οὕτω συνέβη ἡ εὕρεσις τοῦ πυρὸς, κατ' Αἰγυπτίους, καὶ ἐτιμήθη ὁ Ἥφαιςος ὡς εὑρετὴς τούτου, ἐγένετο καὶ βασιλεύς. Μετὰ δὲ τὸν Ἥφαιςον λέγουσιν, ὅτι ἐβασίλευσεν ὁ Κρόνος, δὲν λέγουσιν ὅμως τινος υἱὸς ἦτον(*), οὔτε ἡ Ῥέα τίνος θυγάτηρ, ἀλλ' ὅτι ἦτον ἀδελφὴ αὐτοῦ, καὶ λαβὼν αὐτὴν γυναῖκα ἐγέννησε τὸ Ὄσιριν καὶ τὴν Ἶσιν. Δὲν ἔλεγον δὲ τὰ αὐτὰ οὔτε αὐτοὶ οἱ Ἱερεῖς τῶν Αἰγυπτίων· ἐπειδὴ οἱ πλεῖςοι λέγον, ὅτι ἐγέννησε τὸν Δία καὶ τὴν Ἥραν ὁ Κρόνος, καὶ αὐτοὶ ἐγέννησαν πέντε τέκνα, τὸν Ὄσιριν, Ἶσιν, Τυφῶνα, Ἀπόλλωνα, καὶ τὴν Ἀφροδίτην· ὅθεν εἶχον οἱ Αἰγύπτιοι πέντε γενεθλίους ἡμέρας τῶν Θεῶν. Ἔτι δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ Ὄσιρις δὲν ἀνετράφη εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ τέλος ἡ Θεογονία αὐτῶν εἶναι συγκεχυμένη (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τοῦ Ὀσίριδος.

Ὁ Ὄσιρις, ὅςτις μεθερμηνεύεται πολυόφθαλμος Αἰγυπτιςὶ, καὶ Διόνυσος Ἑλληνιςὶ, ἀνετράφη εἰς τὴν Νύσαν τῆς Ἀραβίας. Φιλόπονος δὲ ὢν καὶ φιλογεωργὸς ἐπενόησεν ἐκεῖ τὴν φυτείαν τῆς ἀμπέλου, τὴν συγκομιδὴν καὶ κατασκευὴν τοῦ οἴνου, ἥτις ἦτον πρότερον ἄγνωςος, μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀγρίων χόρτων φυομένη καὶ αὐξάνουσα. Μείνας δὲ διάδοχος τῆς πατρικῆς βασιλείας, ἔλαβε τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Ἶσιν γυ-

---

(*) Ὁμοίως δὲν λέγουσι καὶ ἄλλων πολλῶν τὰς γεννήτορας, ὡς φανήσεται ἐν τοῖς ἑξῆς.

ναῖκα, ἥτις ἐπενόησε τὴν συγκομιδὴν τοῦ σίτου, φυομένου καὶ τούτου πρότερον μεταξὺ τῶν ἄλλων χόρτων. Ὁ δὲ Ὄσιρις ἐτεχνεύθη καὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἄρτου· ἐπενόησαν καὶ ἄλλους καρποὺς, καὶ οὕτως ἔδειξαν μεγάλην εὐεργεσίαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, παύσαντες τὴν ἀλληλοφαγίαν αὐτῶν.

Ἔπειτα δὲ ἔκτισε πόλιν μεγάλην ἑκατόμπυλον καὶ ἐπώνυμον τῆς μητρὸς αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν οἱ μεταγενέςεροι ὠνόμασαν Θήβας καὶ Διόσπολιν· κατ' ἄλλους δὲ, ἐτείχισεν αὐτὴν μόνον (*)· ἔκτισε καὶ Ἱερὸν τῶν γονέων αὐτοῦ, καὶ δύο ναοὺς χρυσοῦς, τὸν μὲν μεγαλήτερον εἰς τιμὴν τοῦ Οὐρανίου Διὸς, οἷον, τοῦ Πλανήτου· τὸν δὲ μικρότερον εἰς τιμὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Διὸς τοῦ πρότερον βασιλέως, τὸν ὁποῖον ὠνόμαζον καὶ Ἄμμωνα. Κτίσας δὲ καὶ ἄλλους χρυσοῦς ναοὺς εἰς τιμὴν τῶν ἄλλων Θεῶν, διέταξε τιμὰς καὶ Ἱερεῖς εἰς ἐπιμέλειαν αὐτῶν. Ἐφιλοδώρει δὲ δαψιλῶς, καὶ ἐτίμα τοὺς ἐφευρετὰς τῶν τεχνῶν, καὶ ἐπιτηδευομένους τὰ ἀναγκαῖα καὶ χρήσιμα εἰς τὸν κοινὸν βίον. Ὅθεν ἐπενοήθη τότε ὁ χρυσὸς καὶ χαλκὸς, καὶ χρυσουργεῖα καὶ χαλκουργεῖα εἰςτὴν Θηβαΐδα, καὶ κατεσκεύαζον ὅπλα κατὰ τῶν θηρίων, καὶ ἐργαλεῖα εἰς καλλιέργειαν καὶ ἐξημέρωσιν τῆς γῆς.

Τοιοῦτος οὖν εὐεργετικὸς, φιλόδοξος, καὶ μεγαλεπίβολος ὢν ὁ Ὄσιρις, ἀπεφάσισε νὰ περιέλθῃ ὅλην τὴν οἰκουμένην, ἵνα διδάξῃ πανταχοῦ τὴν χρῆσιν τῶν εὑρεθέντων καρπῶν, εἰς ἐξημέρωσιν τῶν ἀνθρώπων, καὶ νὰ ἀπολαύσῃ διὰ ταῦτα τὴν δόξαν τῆς ἀθανασίας. Διὸ συνάξας ςράτευμα μέγα, καὶ παρασκευασθεὶς, ἀφῆκε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Ἶσιν ἐπίτροπον τοῦ βασι-

(*) Κατ' ἄλλους ὅμως, ἡ πόλις αὕτη ἐκτίσθη ὕςερον ὑπό τινος μεταγενεςέρου βασιλέως, καὶ ὠνομάσθη Θῆβαι ἀπὸ τῆς Θήβης θυγατρὸς τοῦ Νείλου, ἢ τοῦ Πρωτέως, ἢ τοῦ Ἐπάφου. Ὅμηρ. Ἰλ. J. 383. Εὐςάθ. αὐτόθι. Στέφαν. ἐν Διοσπόλ.

λείου, καὶ σύμβουλον αὐτῆς τὸν Τρισμέγιστον Ἑρμῆν, τὸν ὁποῖον ἐτίμα καὶ ὑπερεθαύμαζε διὰ τὴν φρόνησιν καὶ ἀγχίνοιαν αὐτοῦ. Στρατηγὸν δὲ τοῦ στρατιωτικοῦ κατέλιπε τὸν Ἡρακλέα, συγγενῆ αὐτοῦ καὶ θαυμαζόμενον διὰ τὴν στρατιωτικὴν φρόνησιν, καὶ ἀνδρείαν τοῦ σώματος. Διοικητὴν δὲ τῶν περὶ τὸν Νεῖλον ἐπαρχιῶν ἔταξε τὸν Προμηθέα, τῶν δὲ κατὰ τὴν Αἰθιοπίαν καὶ Λιβύαν τὸν Ἀνταῖον, καὶ τῶν πρὸς τὴν Φοινίκην τὸν Βούσιριν. Καὶ οὕτως ἐστράτευσεν εὐχηθεὶς εἰς τοὺς Θεοὺς καὶ ὑποσχεθείς, νὰ μὴ κόψῃ τὴν κόμην μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς αὐτοῦ, ὅπερ ἔμεινεν ἔθιμον εἰς τοὺς ἀποδημοῦντας Αἰγυπτίους. (α)

Ἔλαβε δὲ μεθ' ἑαυτοῦ τὸν Τριπτόλεμον εἰδήμονα τῆς καλλιεργίας, τοῦ σπείρειν, καὶ τῆς συγκομιδῆς τοῦ σίτου, καὶ τῶν ἄλλων τοιούτων καρπῶν· καὶ τὸν Μάρωνα, ἔμπειρον τῆς ἀμπελουργίας· ἔτι δὲ τοὺς δύο ἀνδρείους καὶ στρατηγικοὺς υἱοὺς αὐτοῦ τὸν Ἄνουβιν καὶ Μακεδόνα, ὧν ὁ μὲν Ἄνουβις ἐφόρει κυνῆν, ὁ δὲ Μακεδὼν προτομὴν λέοντος· ἔλαβε δὲ καὶ τὸν Πᾶνα, τὸν ὁποῖον εἶχον εἰς μεγάλην ὑπόληψιν οἱ Αἰγύπτιοι, ὥστε ἔκτισαν καὶ πόλιν αὐτοῦ τὴν Χεμμώ, ἢ Χέμμιν, Πανὸς πόλιν Ἑλληνιστί· ἔτι δὲ καὶ πολλοὺς Σατύρους γελωτοποιούς, τοὺς ὁποίους ηὗρεν ὕστερον εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, καὶ μουσικούς, καὶ ψάλτας μελῳδικούς, ἐν οἷς ἦσαν καὶ ἐννέα παρθένοι κατὰ πάντα πεπαιδευμέναι, καὶ μάλιστα τῆς μουσικῆς καὶ μελῳδίας ἐμπειρόταται. Ἀρχηγὸς δὲ τούτων ἦτον ὁ Ὧρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. Ταύτας τοίνυν τὰς παρθένους ὠνόμαζον Μούσας ὕστερον οἱ Ἕλληνες, καὶ τὸν Ὧρον Ἀπόλλωνα καὶ Μουσηγέτην, κατὰ τὴν γνώμην ταύτην τῶν Ἱερέων. Καὶ οὕτως, οἱ μὲν μουσικοὶ ἐκιθάριζον καὶ ἐμελῴδουν, οἱ δὲ Σάτυροι ἐχόρευον περὶ τὸν Ὄσιριν· ἐπειδὴ ἦτον τρυφηλὸς καὶ

(α) Διόδ. Α'. Ιγ'. Ιδ'. Ιε'. Πλούταρχ. περὶ Ἴσιδ. καὶ Ὀσίριδ. 354. Στέφαν. ἐν Χέμμ.

οὐχὶ ςρατηγικὸς, μὴ ἔχων ἐχρείαν ςρατηγημάτων, διότι ἐδέχοντο αὐτὸν πανταχοῦ, ὡς εὐεργέτην καὶ Θεόν.

Καὶ πρῶτον μὲν εἰσέβαλεν εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, καὶ διδάξας τὰ ῥηθέντα, ἀφῆκεν ἐπιμελητὰς αὐτῶν τε καὶ τῆς συλλογῆς τοῦ φόρου, ἔκτισε καὶ πολλὰς πόλεις, καὶ τότε ἔφερον εἰς αὐτὸν τοὺς Σατύρους. Κατὰ δὲ τὴν ἐπιτολὴν τοῦ Σειρίου ἀςέρος, ἔμαθεν, ὅτι συνέβη πλημμύρα μεγαλη καὶ ὁρμητικὴ εἰς τὴν Αἴγυπτον ὑπὲρ τὸ σύνηθες, καὶ ἔφερε μεγάλην ζημίαν, καὶ μάλιςα πρὸς τὸ μέρος τοῦ Προμηθέως, ὥςε ἐκινδύνευε νὰ ἀποθάνῃ ὑπὸ τῆς λύπης ὁ Προμηθεύς. Ὁ δὲ Νεῖλος, ὅςτις μετήλλαξε πολλὰς ὀνομασίας, ὠνομάσθη τότε Ἀετὸς διὰ τὴν μεγάλην ὁρμήν. Ὁ Ἡρακλῆς ὅμως μαθὼν τοῦτο, ἦλθε καὶ ἔφραξε τὸν ποταμὸν, ἔτρεψεν ἀλλαχοῦ τὸ ὕδωρ, καὶ ἠλευθέρωσε τὸν Προμηθέα. Ὅθεν ἔπλασαν οἱ ποιηταὶ, ὅτι ὁ Ἀετὸς ἔτρωγε τὸ ἧπαρ τοῦ Προμηθέως. Ἀναβαίνων οὖν ὁ Ὄσιρις ἐκ τῆς Αἰθιοπίας, κατεσκεύασεν ὑψώματα ἀμφοτέρωθεν τοῦ Νείλου, πρὸς τὰ σύνορα τῆς Αἰθιοπίας καὶ Αἰγύπτου, καὶ θύρας μηχανικὰς, νὰ ἀπολύωσι τὸ ὕδωρ ἡσύχως, καὶ ὅσον θέλουσι, κατὰ τὴν χρείαν.

Ἐκεῖθεν δὲ ἐρχόμενος διὰ τῆς Ἀραβίας, καὶ πλαγίως τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, διεπέρασε μέχρι τῶν Ἰνδῶν, ἔνθα ἔκτισε πολλὰς πόλεις καὶ τὴν Νύσαν εἰς εὐφημίαν τῆς ἐν Ἀραβίᾳ Νύσης, ὅπου ἀνετράφη. Ἐφύτευσε καὶ τὸν Κισσὸν, τὸν ὁποῖον ἐτίμησε διὰ τὸ ἀειθαλές, ἐθήρευσε καὶ ἐλέφαντας, ἔςησε καὶ ςήλας, καὶ ἀφῆκε πάμπολλα σημεῖα τῆς ἐκςρατείας αὐτοῦ, ὥςε οἱ μεταγενέςεροι τῶν Ἰνδῶν ἔλεγον, ὅτι ἦτον Ἰνδὸς ὁ Ὄσιρις. Διελθὼν δὲ καὶ τὴν ἄλλην Ἀσίαν ἐπέρασεν εἰς τὴν Εὐρώπην διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου, ἔνθα ηὗρε τὸν Λυκοῦργον βασιλέα τῆς Θρᾴκης ἀνθιςάμενον. Νικήσας δὲ καὶ φονεύσας αὐτὸν, ἐκυρίευσεν ὅλην τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἀφῆκεν εἰς μὲν τὴν Θρᾴκην ἐπιςάτην τὸν Μάρωνα ὑπέργηρον ὄντα τότε, ἵνα ἐπιμελῆται τοὺς φυτευθέντας καρπούς. Οὗτος οὖν ὁ Μάρων ἔκτισε τὴν ἀπ' αὐ-

τοῦ μέχρι τοῦδε Μαρώνειαν ὀνομαζομένην πόλιν τῆς Θράκης. Εἰς δὲ τὴν Μακεδονίαν ἀφῆκε τὸν Μακεδόνα, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὠνομάσθη ἡ Μακεδονία, καὶ εἰς τὴν Ἀττικὴν τὸν Τριπτόλεμον (*). Διελθὼν δὲ καὶ τὴν ἐπίλοιπον οἰκουμένην, καὶ διδάξας πανταχοῦ τοὺς καρποὺς, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Αἴγυπτον κομίζων δῶρα πανταχόθεν.

Περὶ δὲ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἔλεγον οἱ Ἱερεῖς, τινὲς μὲν, ὅτι ὁ Τυφὼν βουλόμενος νὰ λάβῃ αὐτὸς τὴν βασιλείαν, συνεκρότησε συνωμοσίαν εἴκοσι ἓξ, ἢ κατ' ἄλλους, δεκατεσσάρων συνωμοτῶν, καὶ καταμελίσας τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἔδωκεν ἓν μέλος ἑκάστῳ συνωμότῃ, ἵνα μετέχωσιν ὅλοι τοῦ φόνου· τὸ δὲ αἰδοῖον αὐτοῦ ἔρριψεν εἰς τὸν ποταμὸν, ἐπειδὴ οὐδεὶς τῶν συνωμοτῶν ἤθελε νὰ λάβῃ αὐτὸ, καὶ τὸ ἔφαγον τρία εἴδη ὀψαρίων, ὁ λεπιδωτός, ὁ φάγρος, καὶ ὀξύρυγχος· ὅθεν οἱ Αἰγύπτιοι δὲν ἔτρωγον τοὺς ἰχθύας τούτους. Ἡ δὲ Ἶσις συνάψασα μάχην πλησίον τῆς Ἀνταίου κώμης (*), ἔχουσα βοηθὸν καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς Ὧρον, καὶ φονεύσασα τὸν Τυφῶνα καὶ πάντας τοὺς συνωμότας, ἐκράτησεν αὐτὴ τὴν βασιλείαν. Εἶτα δὲ εὑροῦσα καὶ τὰ μέλη τοῦ Ὀσίριδος, καὶ θέλουσα νὰ κατορθώσῃ ἀμφίβολον τὴν ταφὴν αὐτοῦ εἰς ὑπόληψιν μεγαλητέραν, ἔπλασεν ἕκαστον μέλος μὲ κηρίον εἰς σχῆμα ἀνθρώπου ὅμοιον τοῦ Ὀσίριδος, καὶ καλοῦσα ἰδιαιτέρως τοὺς Ἱερεῖς τῶν ἐπαρχιῶν, ἐξώρκιζεν αὐτοὺς, νὰ φυλάξωσι μυστικὸν τὸν ἐνταφιασμὸν· καὶ δίδουσα πρὸς ἕκαστον ἓν μέλος, ἔλεγε, σοὶ ἐμπιστεύομαι τὸ σῶμα τοῦ Ὀσίριδος,

---

(*) Οἱ Ἕλληνες ὅμως ἔχουσιν ἄλλας γενέσεις τῶν ἀνδρῶν τούτων ἀρχαιοτάτας, ὡς εἴρηται, καὶ ῥηθήσεται ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις.

(*) Ἡ πόλις αὕτη ἐλέγετο καὶ Ἀνταιούπολις ἀπὸ τοῦ Ἀνταίου τοῦ φονευθέντος ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους. Ἦτον δὲ εἰς τὴν Θηβαΐδα καὶ σώζεται ἔτι Καουλκκμπαρὰ ὀνομαζομένη, καὶ πλησίον αὐτῆς ἦτον τὸ μοναστήριον, ἐν ᾧ ἐκρύβη ὁ Ἀρσένιος, τοῦ ὁποίου τὴν χεῖρα ἔλεγον, ὅτι ἔκοψεν ὁ μέγας Ἀθανάσιος.

νὰ τὸ ἐναφιάσῃς μόνον σὺ ἐν τῇ πόλει σου μυςικῶς, καὶ μηδνὶ ἄλλῳ λέγε τοῦτο. νὰ τιμήσῃς αὐτὸν ὡς Θεὸν, κὶ νὰ ἀφιερώσῃς εἰς τιμὴν αὐτοῦ, ὅ, τι ζῶα θέλεις τῆς χώρας, καὶ νὰ τιμᾶς καὶ αὐτὰ καὶ ζῶντα καὶ μεταθάνατον, ὡς καὶ τὸν Ὄσιριν. Ἔπειτα ἔδωκε πρὸς αὐτὺς σχεδὸν το τρίτον μέρος τῆς Αἰγύπτου, ἵνα ἐπιμελῶναι τὴν λατρείαν ταύτην προθύμως καὶ ἀνελλειπῶ. Καὶ οὕτως ἀνεφάνη πανταχοῦ σύμφωνος ἡ λατρεία τῦ Ὀσίριδος, καὶ μετὰ ταῦτα διϊσχυρίζοντο ὅλοι οἱ Ἱερῖς τῆς Αἰγύπτου, λέγοντες ἕκαςος, ὅτι ἐν τῇ πόλει αὐτῦ ἐτάφη ὁ Ὄσιρις· ἐπειδὴ ἔλεγεν ἕκαςος τὸ μυςήριον ἰς τὸν διάδοχον αὐτοῦ.

Κατ᾽ ἄλλους δὲ ἔζη ἔτι ὁ Τυφὼν, καὶ φοβουμένη ἡ Ἶσις μήπως νικήσῃ τὸν Ὧρον, καὶ ὕςερον εὕρῃ τὸν τάφον καὶ καθυβρίσῃ τὸ σῶμα τοῦ Ὀσίριδος, κατεσκεύασε τὸν ἐνταφιασμὸν ἀμφίβολον. Οἱ δὲ Ἱερεῖς ἐξετέλεσαι ταῦτα προθύμως, διά τε τὴν πρὸς τὸν Ὄσιριν εὐγνωμοσύνην, ϗ διὰ τὸ ἴδιον συμφέρον. Ταῦτα δὲ πάντα ἦσαν συμβουλαὶ τοῦ Ἑρμοῦ. Τότε τοίνυν ἐτίμησαν καὶ ἄλλα ἄλλα ζῶα, καὶ τοὺς δύο ταύρους τὸν Μνεῦιν καὶ Ἄπιν ὡς Θεοὺς, καὶ ἐθρήνουν αὐτοὺς εἰς τοὺς ἐνταφιασμοὺς αὐτῶν ἀνανεοῦντες τὸ πάθος τοῦ Ὀσίριδος. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ αἰδοῖον αὐτοῦ δὲν εὑρέθη, καὶ ἐκινδύνευε νὰ μείνῃ ἄτιμον καὶ ἀγέραςον, κατασκευάσασα ξύλινν ὅμοιον, ἀφιέρωσεν αὐτὸ εἰς τοὺς ναοὺς, διατάξασα κὶ τιμὰς ἰδιαιτέρας καὶ μεγαλοπρεπεῖς, ὥςε κατέσχεν αὐτὸ σεβαςότερον τῶν ἄλλων μελῶν. Ὅθεν ἐτίμησαν καὶ οἱ Ἕλληνες τὸ μόριον τοῦτο παραλαβόντες ἐκεῖθεν τοὺς ὀργιασμοὺς, καὶ τὰς Διονυσιακὰς ἑορτὰς, ὀνομάζοντες αὐτὸ Φαλλόν. Οἱ Ἕλληνες ὅμως λέγουσι ἄλλους λόγους περὶ τούτων πάντων, ὡς εἴρηται ἐν τῷ περὶ Διονύσου.

Ἄλλοι δὲ ἔλεγον, ὅτι οἱ τάφοι τοῦ Ὀσίριδος καὶ τῆς Ἴσιδος ἦσαν εἰς μίαν νῆσον τοῦ Νείλου ἄνωθεν τῶν καταρακτῶν Φίλας ὀνομαζομένην, ἔνθα ἐτίμων αὐτοὺς κοινῶς ὅλοι οἱ Ἱερεῖς τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἡ νῆσος

ἦτον Ἱερὰ καὶ ἄβατος ἐκτὸς τῶν Ἱερέων· ἐκεῖ ἐγίνοντο καὶ οἱ μέγιςοι ὅρκοι καὶ ἀπαράβατοι, ὅρκοι οὗ ἐν Φίλαις Ὀσίριδος λεγόμενοι. Περὶ δὲ τοὺς τάφυς ἦσαν τριακόσιαι χοαὶ, τὰς ὁποίας ἐγέμιζον γάλακαθ' ἑκάςην ἡμέραν οἱ Ἱερεῖς. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐτάφησαν εἰς τὴν Μέμφιν εἰς τὸ Τέμενος τοῦ Ἡφαίςου. Κατ' ἄλλους δὲ, οἱ τάφοι αὐτῶν ἦσαν εἰς τὴν Νύσα τῆς Ἀραβίας, ἔνθα εὑρέθησαν καὶ ςῆλαι ἔχουσαι ἐπιγραφάς. Καὶ ἡ μὲν τοῦ Ὀσίριδος ἐπιγραφὴ ἦτον αὕτη ,,Ἐγώ εἰμὶ ὁ βασιλεὺς Ὄσιρις ὁ πρεσβύτατος υἱὸς τοῦ Κρόνου τοῦ νεωτάτου πάντων τῶν Θεῶν· ἐγὼ ἐςράτευσα πρὸς ἀνατολὰς μὲν μεχρι τῶν ἀοικήτων τόπων τῆς Ἰνδίας, πρὸς ἄρκτον δὲ μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ Ἴςρουποταμοῦ, τέλος δὲ μέχρι τοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ εἰς πᾶσαν σχεδὸν τὴν οἰκουμένην, ὥςε οὐκ ἔςι τόπος τῆς γῆ ἔνθα ἐγὼ οὐκ ἦλθον πρὸς εὐεργεσίαν τῶν ἀνθρώπων' Κατ' ἄλλους δὲ, τὸ σῶμα τοῦ Ὀσίριδος ἐτάφη εἰςτὸ πολίχνιον Ἄβυδον καλούμενον, ὅπου ἐθάπτοντο ςερον ὅλοι οἱ μεγάλοι τῆς Αἰγύπτου, φιλοτιμούμενοι ὰ εἶναι ὁμόταφοι τοῦ Ὀσίριδος. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐτφη εἰς τὴν Μέμφιν τὸ ἀληθινὸν σῶμα· ὅθεν ἐτρέφετο ἐκεῖ καὶ ὁ Ἄπις, τὸ εἴδωλον τῆς ψυχῆς τοῦ Ὀσίριδος ὅπου ἦτον καὶ τὸ σῶμα, κατὰ τὸν λόγον τῆς μετεψυχώσεως. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ τάφος αὐτοῦ ὠνομάζετο Ταφόσιρις. Τέλος δὲ ἔμεινεν ἀμφίβολος ὁ τόπος ἐκεῖνο, ἐπειδὴ οἱ Ἱερεῖς δεν ἔλεγον τὴν ἀλήθειαν φοβούμενοι διότι ἦτον κίνδυνος ἂν ἔλεγον τὰ ἀπόρρητα.

Κατ' ἄλλους δὲ, καὶ ὁ Θάνατος αὐτο συνέβη ἄλλως. Ἐπειδὴ, ὅτε ἐπέςρεψεν ἐκ τῆς ἐκςρατείας, ὁ Τυφῶν εἶχεν ἑβδομήκοντα συνωμότας, καὶ τὺ Ἀσὼ βασίλισσαν τῶν Αἰθιόπων συνεργὸν εἰς τὴν δολοφονίαν. Καὶ μετρήσας κρυφίως καὶ ἐπιτηδείως τὸ σῶμα τοῦ Ὀσίριδος, κατεσκεύασε λάρνακα ἰσομεγέθη περίεργον καὶ θαυμασίαν διὰ τὴν πολυτέλειαν καὶ εὐτεχνίαν, καὶ ἐκόμισεν αὐτὴν εἰς τὰ βασίλεια, ἐν καιρῷ συμποσίου, καὶ πολλῶν δαιτυμόνων παρόντων ὡς θέαμα

περιεργείας ἄξιον, κεκλημένος ὢν καὶ αὐτὸς εἰς τὸ συμπόσιον. Ἐπειδὴ δὲ ἐθαύμαζον πάντες παρατηροῦντες τὴν τέχνην, εἶπεν, ὅςις εὑρεθῇ ἰσομεγέθης λαμβάνει αὐτὴν δωρεάν· ὅθεν ἐδοκίμαζον πολλοὶ παιδιᾶς χάριν, πλὴν οὐδεὶς εὑρέθη ἴσος. Τέλος δὲ ἐμβὰς καὶ ὁ Ὄσιρις καὶ πλαγιάσας, ἐδοκίμαζε νὰ ἐξισωθῇ. Ὁρμήσαντες οὖν τότε οἱ συνωμόται, καὶ κλείσαντες τὴν λάρνακα ἐκάρφωσαν αὐτήν· ἔπειτα χρίσαντες αὐτὴν καλῶς τὴν ἔῤῥιψαν εἰς τὸν Νεῖλον κατὰ τὸ Ταναϊτικὸν ςόμα· ὅθεν ἐνόμιζον οἱ Αἰγύπτιοι ἀνόσιον καὶ μισητὸν τὸ ςόμα ἐκεῖνο. Ἐζήτει δὲ αὐτὸν ὕςερον ἡ Ἶσις κατ' ἄλλον τρόπον, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ.

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν ἱερογλυφικῶς, ἢ συμβολικῶς, διὰ τοῦ σκήπτρου, καὶ ὄμματος· οἷον, τὸ ὄμμα καὶ τὸ σκῆπτρον ἦτον ἡ ἀλληγορικὴ εἰκὼν αὐτοῦ. Καὶ ταῦτα μὲν ἦσαν σύμβολα ἠθικὰ καὶ βασιλικά· ἐπειδὴ τὸ σκῆπτρον σημαίνει τὴν βασιλικὴν δύναμιν καὶ ἐξουσίαν, καὶ τὸ ὄμμα τὴν πρόνοιαν· ἢ τὸ σκῆπτρον ἔχει χρείαν καὶ ὄμματος ἀγρύπνου. Ἔτι δὲ ἐζωγράφιζον αὐτὸν καὶ ὡς ἄνδρα μεγαλοπρεπῆ, γένεια καὶ μέτρον τι ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντα· ἐνίοτε δὲ καὶ γυμνὸν, καὶ πτερωτὸν, καὶ ςέμμα ἐκ πολλῶν ἡμισελήνων σύνθετον ἔχοντα, καὶ ἐπὶ τοῦ ςέμματος ὄρνιν καθήμενον, καὶ φόρεμα φλογοειδὲς περιεςαλμένον ἐπὶ τοῦ ἀριςεροῦ ὤμου, καὶ τὸ αἰδοῖον ἕλκοντα. Ταῦτα δὲ εἶναι σύμβολα φυσικὰ, διότι ἀλληγοροῦσιν αὐτὸν εἰς τὸν Ἥλιον. Τὸ δὲ αἰδοῖον ἀλληγορεῖ τὴν ἐκ τοῦ Ἡλίου γενομένην ζωογονίαν πάντων τῶν καρπῶν, καὶ ἄλλων, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις εἴρηται. Τινὲς δὲ νομίζουσι τὸν αὐτὸν καὶ Σάραπιν, Διόνυσον, Πλούτωνα, Ἄμμωνα, Δία, Πᾶνα. Εἰς τοιαύτην σύγχυσιν κατήντησε καὶ τῶν Αἰγυπτίων ἡ μυθολογία, καὶ ἀρχαιολογία.

Ἐγέννησε δὲ, ἐκ μὲν τῆς Ἴσιδος τὸν Ὧρον ἔτι ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἐκ δὲ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Νέφθυος τὸν Ἄνουβιν, κατά τινας καὶ τὸν Μακεδό-

να. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐγέννησε τὸν Ἁρποκράτην (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τῆς Ἴσιδος.

Ἡ Ἴσις ἦτον, ὡς εἴρηται, θυγάτηρ τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ῥέας, ἢ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας. Κατ' ἄλλους δὲ, τοῦ Προμηθέως, ἢ τοῦ Ἑρμοῦ, ἢ τοῦ Ἰνάχου, καὶ ἦλθεν ἐκ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅπου ἔλαβε τὸν Σάραπιν ἄνδρα, ἢ τὸν Τηλέγονον (*). Ἄλλοι δὲ λέγουσι καὶ ἄλλα. Μείνασα τοίνυν ἐπίτροπος τοῦ βασιλείου ἔταξε νόμους καλοὺς, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη Θεσμοφόρος. Μαθοῦσα δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ὀσίριδος ἔκοψε τὴν κόμην, ἐνεδύθη καὶ στολὴν πένθιμον, καὶ ἤρξατο θρηνεῖν, ὥςε ἐκ τῶν δακρύων αὐτῆς συνέβη ἡ πλημμύρα τοῦ Νείλου, ἥτις γίνεται κατ' ἔτος, ὅτε ἑορτάζουσι τὴν πένθιμον ἑορτὴν τοῦ Ὀσίριδος. Διὰ τοῦτο ὠνομάσθη καὶ ἡ πόλις Κοπτὼ, ὅπου συνέβησαν ταῦτα, ἀπὸ τοῦ κόπτομαι, ἢ ἀπὸ τοῦ κόπτω, ἐπειδὴ ἔκοψε τὴν κόμην. Ἔπειτα δὲ περιπλανωμένη ἐζήτει τὸ σῶμα τοῦ Ὀσίριδος, ἐρωτῶσα τοὺς τυχόντας, ϗ εἶπον αὐτῇ τινὲς παῖδες, ὅτι εἶδον ποῦ ἔῤῥιψαν αὐτὸ οἱ φίλοι τοῦ Τυφῶνος. Διὰ τοῦτο ἐνόμιζον οἱ Αἰγύπτιοι, ὅτι οἱ παῖδες ἔχουσι δύναμιν μαντικήν. Μαθοῦσα δὲ ἐν τούτοις, ὅτι Ὄσιρις ἐγέννησεν υἱὸν ἐκ τῆς Νέφθυος, εὗρεν αὐτὸν, τὸν ἀνέθρεψε καὶ τὸν εἶχε φύλακα αὐτῆς, ὀνομάσασα αὐτὸν Ἄνουβιν.

(α) Μακρόβ. Κρον. Α'. β'. Στρὺβ. Συντ. Α'. 184. Εἰκόν. Β'. 19. Γυράλδ. Β'. Πλυταρχ. αὐτόθ. Διόδ. Ιγ'. Ιη'. Κς'.

(*) Ἐκείνη ὅμως ἦτον ἡ Ἰὼ, ϗ ὠνόμασαν ϗ αὐτὴν Ἶσιν οἱ Αἰγύπτιοι.

Μαθοῦσα δὲ ὕστερον ἔκ τινος θείας προνοίας, ὅτι ἡ θάλασσα ἐξέβρασε τὴν λάρνακα κατὰ τὴν πόλιν τῆς Φοινίκης Βύβλον, ὑπὸ τὸ δένδρον Ἐρίκη καλούμενον, τὸ ὁποῖον εἶχε κοίλωμα, καὶ μετὰ καιρὸν ἐκλείσθη τὸ κοίλωμα, καὶ ἔμεινεν ἡ λάρναξ εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ κεκλεισμένη, ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς πόλεως Μάλκανδρος κόψας τὸ δένδρον κατεσκεύασε στύλον, καὶ ἐστύλωσε τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἦλθεν ἐκεῖ, καὶ ἐκάθησε πλησίον τινὸς πηγῆς κλαίουσα. Ἦλθον δὲ μετ' ὀλίγον αἱ θεραπαινίδες τῆς βασιλίσσης εἰς τὴν πηγὴν, τὰς ὁποίας αὐτὴ κολακεύουσα καὶ ἀσπαζομένη, ἔπλεκε τὴν κόμην αὐτῶν, καὶ ἐνεπλήσθησαν εὐωδίας παραδόξου. Μαθοῦσα δὲ τοῦτο ἡ βασίλισσα Ἀστάρτη ὀνομαζομένη, ἢ κατ' ἄλλους Σάωσις, ἢ Νεμανοῦς, ὅπερ ἑρμηνεύεται Ἀθηναΐς, ἐκάλεσεν αὐτὴν, καὶ τὴν διώρισε τροφὸν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς. Αὐτὴ δὲ ἀντὶ μαστοῦ ἔδιδε τὸν δάκτυλον αὐτῆς εἰς τὸ στόμα τοῦ βρέφους. Θέλουσα δὲ νὰ ἀθανατίσῃ αὐτὸ, ἔκαιε τὴν νύκτα τὰς θνητὰς σάρκας αὐτοῦ· ἔπειτα μετεμορφοῦτο εἰς χελιδόνα, καὶ ἱπταμένη περὶ τὸν στύλον, ὅπου ἦτον τὸ σῶμα τοῦ Ὀσίριδος ἐθρήνει ἀπαρηγορήτως. Ἰδοῦσα δὲ ποτε ἡ βασίλισσα τὸ βρέφος καιόμενον, καὶ ἐκπλαγεῖσα ἔκραξε μεγαλοφώνως (*). Ὅθεν ἔμεινε πάλιν θνητὸν τὸ βρέφος.

Ἐφανερώθη τοίνυν ὕστερον τὶς ἦτον, καὶ ἐζήτει τὸν στύλον παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ λαβοῦσα ἔσχισεν αὐτὸν, καὶ τὸ μὲν ξύλον ἀλείψασα μὲ ἀρώματα, καὶ καλύψασα αὐτὸ μὲ σινδόνην, τὸ ἔδωκεν εἰς τὸν βασιλέα, τὸ ὁποῖον ἐσέβοντο ὕστερον οἱ Βύβλιοι, ὡς Ἱερὸν τῆς Ἴσιδος, καὶ ἐφύλαττον αὐτὸ εἰς τὸν ναὸν αὐτῆς· τὴν δὲ λάρνακα ἐναγκαλισαμένη, ἐθρήνησε τόσον γοερῶς καὶ ἐμπαθῶς, ὥστε ὁ νεώτερος υἱὸς τοῦ βασιλέως, ὃν αὐτὴ ἀνέτρεφεν, ἀπέθανεν ὑπὸ τοῦ φόβου. Ἔπειτα

(*) Ταῦτα εἶναι τὰ τῆς Δήμητρος εἰς τὴν Ἐλευσῖνα, ζητούσης τὴν Περσεφόνην.

δὲ ἔβαλεν αὐτὴν εἰς πλοῖον, ἔλαβε καὶ τὸν πρεσβύτερον υἱὸν τοῦ βασιλέως Μανέρωτα λεγόμενον, καὶ ἀνεχώρησε· καὶ τότε ἀγανακτήσασα ἐξήρανε τὸν Φαῖδρον ποταμὸν, ἐπειδὴ ἠνώχλησεν αὐτὴν διὰ τῆς ὁρμῆς. Ὅπου δὲ εὕρισκεν εὐκαιρίαν, ἀνοίγουσα τὴν λάρνακα ἐφίλει ἐμπαθέστατα τὸ πρόσωπον τοῦ Ὀσίριδος, θρηνολογοῦσα. Τούτου δὲ γενομένου ποτὲ, παρετήρει κρυφίως ὄπισθεν ὁ Μανέρως, ὅπερ ἐννοήσασα αὐτὴ, καὶ ςραφεῖσα, εἶδε τόσον ἀγρίως πρὸς αὐτὸν, ὥςε ἀπέθανε· καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ φόβου, ἢ ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν, κατ' ἄλλους. Ἐλθοῦσα τοίνυν εἰς τὴν Βουτὼ, ὅπου ἀνετρέφετο ὁ υἱὸς αὐτῆς Ὧρος, ἀφῆκε τὴν λάρνακα ἔξω· καὶ τότε θηρεύων ἐκεῖ τὴν νύκτα ὁ Τυφὼν εὗρεν αὐτὴν, καὶ γνωρίσας τὸ σῶμα τοῦ Ὀσίριδος, ἔκοψεν αὐτὸ εἰς δεκατέσσαρα μέρη, καὶ τὰ ἔρριψεν εἰς τὸν Νεῖλον (*). Ἐμβῆκε τοίνυν πάλιν εἰς πλοιάριον παπύρινον, καὶ ἐζήτει τὸ σῶμα εἰς τὸν ποταμόν· ὅθεν ὕςερον δὲν ἔβλαπτον οἱ Κροκόδειλοι τοὺς πλέοντας εἰς τοιαῦτα πλοιάρια. Καὶ κατὰ μέν τινας, τὰ ηὗρε, κατ' ἄλλους δὲ, μόνον ἀγάλματα ἔπλασεν, ὡς εἴρηται, καὶ ἔδωκεν αὐτὰ εἰς τοὺς Ἱερεῖς.

Ἐπειδὴ δὲ ὕςερον ἐνίκησε τὸν Τυφῶνα ὁ Ὧρος, καὶ ἔλαβεν αὐτὸν αἰχμάλωτον, ἔπειτα τὸν ἀφῆκεν αὐτὴ ἀτιμώρητον, ἐθυμώθη ὁ Ὧρος, καὶ ἔλαβεν ἀπ' αὐτῆς τὸ διάδημα. Ἀλλ' ὁ Ἑρμῆς ἔδωκεν αὐτῇ εἶδος περικεφαλαίας, τὸ βούκρανον λεγόμενον, ἀντὶ τοῦ διαδήματος, καὶ ἐβασίλευσεν ὕςερον ἐνομώτατα, ὁμόσασα καὶ νὰ μὴ γνωρίσῃ ἄλλον ἄνδρα, διὰ τὸν ἄπειρον πόθον καὶ ἔρωτα πρὸς τὸν ἀδελφὸν καὶ ἄνδρα αὐτῆς· ὅθεν οἱ Αἰγύπτιοι ἰδόντες τοῦτο τὸ παράδειγμα, ἐνομοθέτησαν, νὰ λαμβάνῃ ὁ ἀδελφὸς τὴν ἀδελφὴν γυναῖκα, καὶ αἱ βασίλισσαι νὰ τιμῶνται περισσότερον τοῦ βασιλέως, ὥςε νὰ τιμᾷ

(*) Ταύτην τὴν ἀφορμὴν ἔχοντες οἱ Ἕλληνες, κατά τινας, ἔπλασαν, ὅτι κατέκοψαν οἱ Τιτᾶνες τὸν Διόνυσον αὐτῶν.

αὐτὴν καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς κατὰ χρέος, τὸ ὁποῖον καὶ ὑπέσχετο ἐγγράφως πρὶν τοῦ γάμου. Λέγουσι δὲ, ὅτι ἡ Ἶσις ἦτον ἔμπειρος ϗ τῆς μαντικῆς, ϗ ἰατρικῆ· ϗ ἰάτρευε παραδόξως τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτὴν, εὗρε καὶ τὸ φάρμακον τῆς ἀθανασίας, καὶ ἀνέστησε τὸν υἱὸν αὐτῆς Ὧρον φονευθέντα εἰς τὸν πόλεμον, καὶ ἐδίδαξε καὶ αὐτὸν τὴν μαντικὴν καὶ ἰατρικήν.

Ἐτάφη δὲ καὶ αὐτὴ εἰς τὴν Νύσαν πλησίον τοῦ Ὀσίριδος. Αὐτῆς δὲ ἐπιγραφὴ ἦτον ἡ ἑξῆς. „Ἐγὼ Ἶσις εἰμὶ ἡ βασίλισσα πάσης τῆς χώρας, ἡ παιδευθεῖσα ὑπὸ Ἑρμοῦ, καὶ ὅσα ἐγὼ ἐνομοθέτησα, οὐδεὶς δύναται λῦσαι. Ἐγὼ εἰμι ἡ τοῦ νεωτάτου Κρόνου Θεοῦ θυγάτηρ πρεσβυτάτη. Ἐγὼ εἰμὶ ἡ γυνὴ καὶ ἀδελφὴ Ὀσίριδος τοῦ βασιλέως. Ἐγὼ εἰμι ἡ πρώτη καρπὸν ἀνθρώποις εὑροῦσα Ἐγὼ εἰμι ἡ μήτηρ Ὥρου τοῦ βασιλέως. Ἐγὼ εἰμι ἡ ἐν τῷ ἄστρῳ τοῦ κυνὸς ἐπιτέλλουσα, Ἐμοὶ Βούβαστος ἡ πόλις ᾠκοδόμηται. Χαῖρε, Χαῖρε, Αἴγυπτε ἡ θρέψασάμε“. Ἦσαν μὲν καὶ ἄλλα πολλὰ γεγραμμένα, ὡς λέγει ὁ Διόδωρος, πλὴν αὐτὰ μόνον ἀνεγινώσκοντο, ἐπειδὴ τὰ ἄλλα διεφθάρησαν διὰ τὴν πολυκαιρίαν (α).

Ἐζωγράφιζον δ' αὐτὴν γυναῖκα μεγαλοπρεπῆ, σχῆμα ἡμισέληνον εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ στέμμα πτερωτὸν ἐκ πτερῶν γυπὸς (*) ἔχουσαν, ἔνδυμα μέλαν, σεῖστρον (*) εἰς τὴν δεξιὰν, καὶ ὑδρίαν εἰς τὴν ἀριστερὰν κρατοῦσαν. Ἐνίοτε δὲ καὶ πολλοὺς μαστοὺς ἔχουσαν, στέφανον ἐξ ἀβροτόνου (δενδρολιβάνου), ἔνδυμα ποικι-

---

(α) Διόδωρ. Α'. Ιγ'. ΚΒ'. ΚΕ'. ΚϚ'. Πλούταρχ. αὐτόθι. Ἀπολλόδ. Β'. Α'. 3. Θεοδωρητ. παρ. Βοχχαρ. Δ'. Μα'.

(*) Τοιαῦτα διαδήματα εἶχον οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου.

(*) Τὸ δὲ σεῖστρον ἦτον ὄργανόν τι περιφερὲς, τὸ ὁποῖον εἶχε τέσσαρά τινα σειόμενα ϗ κρότον ποιοῦντα, ὡς οἱ κώδωνες· ϗ πρὸς τὸ ἄνωθεν μέρος εἶχεν εἰκόνα Αἰλούρου ἀνθρωπομόρφου, ϗ κατωτέρω, τῆς Ἴσιδος ϗ Νέφθυος. Τοῦτο κινοῦντες ἐκρότουν, ὅτε ἐώρταζον τὴν ἑορτὴν τῆς Ἴσιδος, ὡς ἀποτροπιαζόμενοι, ϗ ἀποδιώκοντες τὸν ἄγριον Τυφῶνα.

λόχρσου, καὶ ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ κλάδον ἀβροτόνου κρατοῦσαν, ἐν δὲ τῇ ἀριςερᾷ πλοῖον. Ἐνίοτε δὲ, εἰς τὴν δεξιὰν εἶχεν ὄφιν περιτετυλιγμένον, καὶ ἐπερείδετο δι' αὐτῆς εἰς πέτρινον πηδάλιον, καὶ εἰς τὴν ἀριςερὰν ἐκράτει τὸ κέρας τῆς Ἀμαλθείας. Ἐνίοτε δὲ εἶχε καὶ πτερὰ ἐπὶ τῶν ὤμων, καὶ σφαῖραν ὑπὸ τὰ πτερὰ, καὶ ἄλλως διαφόρως.

Τὰ σύμβολα ταῦτα τὰ πολυειδῆ φαίνονται μὲν δυσδιάκριτα, ἀλλ' ἡ Ἶσις αὐτὴ ἐνομίζετο Σελήνη, Γῆ, Δήμητρα, Ἥρα, Ἑκάτη, Περσεφόνη, Νέμεσις, καὶ αὐτὴ ἡ φύσις τῶν ὄντων, καὶ Προςάτις τῆς θαλάσσης, καὶ τ. λ. ὡς ῥηθήσεται καὶ εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς Ἰσιακῆς πλακὸς (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τοῦ Ὥρου.

Ἐν ᾧ ὁ Ὄσιρις καὶ ἡ Ἶσις ἦσαν ἔτι ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρὸς αὐτῶν, ἠγαπήθησαν, καὶ ἐκεῖ συνέβη ἡ σύλληψις τοῦ Ὥρου. Ἀφ' οὗ δὲ ἐγεννήθη ἔδωκεν αὐτὸν ἡ Ἶσις εἰς τὴν Λητὼ, νὰ τὸν ἀναθρέψῃ μυςικῶς διὰ τὸν φόβον τοῦ Τυφῶνος. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ὀσίριδος ἐζήτει αὐτὸν ὁ Τυφὼν πανταχοῦ, ὡς μαινόμενος, ἀλλ' ἡ Λητὼ ἔσωσεν αὐτὸν ἐπιτηδείως. Καὶ ἐν ᾧ ἀνέτρεφεν αὐτὸν εἰς τὴν νῆσον Πλουτὴν, ἀνέβαινεν ὁ Ὄσιρις ἐκ τοῦ ᾅδου, καὶ τὸν ἐδίδασκε τὰ πολεμικὰ, καὶ παρεθάῤῥυνεν αὐτὸν εἰς τὸν κατὰ τοῦ Τυφῶνος πόλεμον. Ἠρώτησε τοίνυν αὐτόν ποτε διὰ δοκιμὴν, τί πρᾶγμα νομίζει κάλλιςον· ὁ δὲ ἀπεκρίθη, νὰ ἐκδικήσῃ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ. Ἠρώτησε δ' αὐτὸν πά-

---

(α) Παρ, Κιρκιγ. Β΄. ς. 6. Αἰλιαν. Ἱς. Ζ΄. Ι΄. Κβ΄. Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Η΄. 696. Σβέρτ. Πανθ. 161. Μακρόβ. Κρον. Α΄. κ΄. Χαρτάρ. εἰκόν. 16. Κασάλ. Αἰγυπτ. Κδ΄. Ὑγῖν. μύθ. 145.

λιν, τὶ ζῶον νομίζει χρησιμώτερον εἰς τὸν πόλεμον· καὶ ἐκεῖνος εἶπε, τὸν ἵππον· καὶ πῶς, εἶπεν ὁ Ὄσιρις, ὁ ἵππος εἶναι χρησιμώτερος τοῦ λέοντος; ὁ μὲν λέων, ἀπεκρίθη, εἶναι χρήσιμος εἰς ἀντίστασιν, ὁ δὲ ἵππος εἰς ἐπιδίωξιν, καὶ παντελῆ ἐξολόθρευσιν τοῦ ἐχθροῦ. Ταῦτα δὲ ἀκούσας ὁ Ὄσιρις ἐχάρη, ἐννοήσας, ὅτι ἦτον σχεδὸν ἱκανῶς παρεσκευασμένος.

Παρασκευαζόμενος οὖν διὰ τὸν πόλεμον, εἵπέσπασε πολλοὺς φίλους, καὶ αὐτὴν τὴν ἐρωμένην τῦ Τυφῶνος Θεύηριν πρὸς τὸ μέρος αὐτοῦ· καὶ γενομένης τῆς συμβολῆς, ἥτις διήρκεσε πολλὰς ἡμέρας, ἔλαβε ζῶντα τὸν Τυφῶνα, τὸν ὁποῖον ἀπέλυσεν ἀτιμώρητον, ὡς εἴρηται. ἡ Ἶσις, καὶ διὰ τοῦτο ἀγανακτήσας, ἥρπασεν αὐθαδῶς τὸ διάδημα ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς. Μετὰ δὲ ταῦτα κατηγόρησεν αὐτὸν ὁ Τυφὼν, ὡς νόθον υἱὸν τοῦ Ὀσίριδος, καὶ ἀνάξιον τῆς διαδοχῆς. Ὅθεν συναχθέντες οἱ Θεοὶ εἰς ἐξέτασιν τῆς κατηγορίας, ἔκριναν αὐτὸν γνήσιον υἱὸν τοῦ Ὀσίριδος συνεργείᾳ τοῦ Ἑρμοῦ, καὶ νόμιμον διάδοχον, καὶ διὰ τοῦτο συνέβησαν ἄλλαι σφοδραὶ μάχαι, καὶ νικηθεὶς κατὰ κράτος πάλιν ὁ Τυφὼν, ἐφονεύθη εἰς τὴν μάχην, ἢ ἔφυγε κατ' ἄλλους. Ἀλλ' οἱ ἐναπολειφθέντες σύμμαχοι καὶ φίλοι αὐτοῦ, οἱ Τιτᾶνες ὀνομαζόμενοι, ἐφόνευσαν ἐξ ἐπιβουλῆς τὸν Ὧρον, καὶ ἔρριψαν αὐτὸν εἰς τὸν ποταμόν. Ἡ Ἶσις ὅμως εὑροῦσα αὐτὸν, τὸν ἀνέστησε, καὶ τὸν ἀπηθανάτισε διὰ τοῦ φαρμάκου τῆς ἀθανασίας, ὡς εἴρηται.

Οὗτος οὖν ὁ Ὧρος ἦτον ὁ τελευταῖος Θεὸς, ὁ βασιλεύσας εἰς τὴν Αἴγυπτον· ἐπειδὴ μετὰ τοῦτον ἐξέλιπεν ἡ γενεὰ τῶν Θεῶν, καὶ ἐβασίλευσαν οἱ ἄνθρωποι (α).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν, πότε μὲν ὡς παιδίον μεταξὺ τῶν γονέων αὐτοῦ, πότε δὲ μόνον, περιτετυλιγ-

(α) Πλούταρχ. αὐτόθι. 358. Ἡρόδοτ. Εὐτέρπ. 156. 144. Διόδ. Α'. Κε'.

μένον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μέχρι τῶν ποδῶν, ῥάβδον κρατοῦντα εἰς σχῆμα ὀρνέου λήγουσαν, καὶ τὰ αἰδοῖα τοῦ Τυφῶνος ἐνίοτε· ἐπειδή, κατά τινας, ἀπέκοψεν αὐτά, ὅτε ἐνίκησεν αὐτόν. Ἐδιδάχθη τοίνυν τὴν ἰατρικὴν καὶ μαντικὴν παρὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, εὐηργέτησε καὶ αὐτὸς τοὺς ἀνθρώπους ἰατρεύων τὰς ἀσθενείας, καὶ προλέγων τὰ μέλλοντα. Καὶ οὗτος ὁ Ὧρος λέγουσί τινες, ὅτι ἦτον ὁ Ἀπόλλων τῶν Ἑλλήνων· ἀλλ᾽ οἱ Ἕλληνες, ὡς εἴρηται ἐκεῖ, ἔχουσιν ἄλλην δόξαν, καὶ ἄλλην ἱστορίαν καὶ μυθολογίαν περὶ τοῦ Ἀπόλλωνος αὐτῶν, ὡς καὶ περὶ πάντων (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.

Περὶ τοῦ Ἀνούβιδος.

Τὸν δὲ Ἄνουβιν ἐγέννησεν ὁ Ὄσιρις ἐκ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Νέφθυος κατ᾽ ἄγνοιαν, ἐπειδὴ ἐνόμισεν, ὅτι ἦτον ἡ Ἶσις, καὶ ὕστερον ἀφῆκεν εἰς αὐτὴν στέφανον τῆς Ἴσιδος τὸν Λώτινον. Ἐλθοῦσα δὲ ἡ Ἶσις πρὸς τὴν Νέφθυν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ὀσίριδος, καὶ ἰδοῦσα τὸν στέφανον, ἐνόησε τὸ γεγονός, καὶ ἐζήτησε τὸ βρέφος, τὸ ὁποῖον ἔῤῥιψεν ἡ Νέφθυς εἰς τὴν ἔρημον, φοβουμένη τὸν ἄνδρα αὐτῆς Τυφῶνα. Ἦτον ὅμως ἀδύνατον νὰ τὸ εὕρῃ μετὰ πολλὴν καὶ ἐπίπονον ζήτησιν. Τέλος δὲ ὡδήγησαν αὐτὴν τινὲς κύνες παραδόξως πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, καὶ εὗρεν αὐτό. Καὶ διὰ τοῦτο ἐτιμήθησαν οἱ κύνες εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ὠνομάσθη καὶ αὐτὸς κυνοκέφαλος. Κατ᾽ ἄλλους δέ, ἐπειδὴ εἶχε κυνὸς κεφαλήν, ὠνομάσθη οὕτω, καὶ διὰ τοῦτο ἐτιμήθησαν καὶ οἱ κύνες. Ἦτον δὲ καὶ κυνηγὸς τῆς

(α) [illegible] Νομισματ. 75, Μοντφακ. Β΄. β΄. 120. Διόδ. Κϛ΄. [illegible] 47[illegible]

Ἴσιδος, καὶ αὐτὸς ηὗρε τὸ σῶμα τοῦ Ὀσίριδος διὰ τῆς ὀσμῆς, κυνοκέφαλος ὤν· ἢ ἐπειδὴ ἦτον φύλαξ καὶ ὀπαδὸς πιστὸς τῆς Ἴσιδος, ὡς οἱ κύνες· ἢ ἐπειδὴ ἦτον καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Ὀσίριδος, καὶ ἐφόρει τοιοῦτον παράσημον, ὡς εἴρηται. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἦτον υἱὸς τοῦ Τυφῶνος. Κατ' ἄλλους δὲ ἦτον καὶ Ἱερεύς, καὶ ἐβασίλευσε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἦτον ὁ δέκατος τῶν βασιλέων, καὶ τρίτος τῶν Ἡμιθέων. Τοὐλάχιστον ἦτον ἐπίσημος τῶν Αἰγυπτίων Θεῶν, καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐκόμισαν ὕστερον τὴν λατρείαν αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν Ῥώμην (α).

Ἐζωγράφιζον τοίνυν αὐτὸν κυνοκέφαλον, διὰ τὰς ῥηθείσας αἰτίας· πρόσωπον δὲ πότε μὲν κεχρυσωμένον, πότε δὲ μέλαν ἔχοντα, καὶ ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ κλῶνον φοίνικος, ἢ σφαῖραν Οὐράνιον κρατοῦντα, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ κηρύκειον, ὡς ὁ Ἑρμῆς τῶν Ἑλλήνων· ὅθεν λέγουσιν, ὅτι οὗτος ἦτον ὁ Ἑρμῆς τῶν Ἑλλήνων, καὶ διὰ τοῦτο ἐζωγράφιζον ἐνίοτε καὶ ἐκεῖνον κυνοπρόσωπον· ἐνίοτε δὲ ἔχοντα καὶ τρεῖς κεφαλάς, τὴν μὲν ἀνθρώπου, τὴν δὲ ἵππου, καὶ τὴν ἄλλην κυνός, ὧν ἡ μὲν ἀνθρωπίνη ἀλληγορεῖ τὴν φρόνησιν, ἡ δὲ Ἵππειος τὴν μεγαλοψυχίαν καὶ ταχύτητα, ἡ δ' ἄλλη τὴν ἄγρυπνον προσοχήν· Ἐνίοτε δὲ καὶ μὲ τρίβωνα καὶ ἄλλοτε πάλιν ὡς λίθον τετράγωνον, ὡς τὰς Ἑρμᾶς τῶν Ἑλλήνων, ἐλέγετο καὶ Ἑρμάνουβις, καὶ ἐτίθετο τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ εἰς τοὺς δρόμους, ὡς καὶ τοῦ Ἑρμοῦ (β).

(α) Εὐσέβ. παρ. Γυράλδ. Συντ. Θ'. 308. Πλούταρχ. αὐτόθι. 356. Βόσσ. Θεολ. Β. 75. Α'. 27. Αὐγουστῖν. Πόλ. Θ. Β'. Ιδ'. Διόδ. Α'. Ιη'.

(β) Βόσσ. καὶ Διόδ. αὐτόθι. καὶ Γυράλδ. Σύγγελ. παρ. Μαρσχ. Χρονικ. Ια'. Σέρβ. Αἰν. Η'. 698, καὶ Ἰαβανάλ. καὶ Καρδ.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ τοῦ Ἁρποκράτους.

Ἀφ' οὗ ἀπέθανεν ὁ Ὄσιρις, ἀνῆλθε πάλιν ἐκ τοῦ ᾅδου, καὶ ἐγέννησεν ἐκ τῆς Ἴσιδος τὸν Ἁρποκράτην, χωλὸν, ἀτελῆ, καὶ ἀδύνατον, κατὰ τὴν χειμερινὴν τροπὴν, ἐπειδὴ ἐγεννήθη πρὸ τοῦ δέοντος καιροῦ. Οὐδὲν ἄλλο δὲ ἀναφέρεται περὶ τούτου, εἰμὴ, ὅτι τὸν ἐλάτρευον παλαιόθεν οἱ Αἰγύπτιοι· ἀλλ' οἱ Ἕλληνες ἐγνώρισαν αὐτὸν ὀλίγον πρὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐπειδὴ πρότερον ἐλάτρευον αὐτὸν ἰδίως κατὰ τὴν ἄνω Αἴγυπτον. Κατὰ δὲ τὰς ἄλλας ἐπαρχίας εἶχον τὸν αὐτὸν καὶ Ὧρον καὶ Ἁρποκράτην, καὶ Ὄσιριν. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἀπώλεσε καὶ αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ περιφερομένη εἰς τὸν ποταμὸν ζητοῦσα αὐτὸν, ἐπενόησε τὴν χρῆσιν τῶν ἱςίων, καὶ διὰ τοῦτο ἐνομίσθη ἴσως καὶ προςάτις τῆς ναυτιλίας· ἐπειδὴ ὅμως ἔλεγον ἀδιαφόρως τὸν αὐτὸν καὶ Ὄσιριν καὶ Ὧρον, ἐνδέχεται νὰ ἦτον διὰ ἐκείνους ἡ ζήτησις (α). Ἐνομίζετο δὲ καὶ Θεὸς τῆς σιωπῆς, ἐπειδὴ ἐγεννήθη κρατῶν τὸν δάκτυλον εἰς τὸ ςόμα, τὸ ὁποῖον εἶναι σημεῖον σιωπῆς, καὶ διὰ τοῦτο ὠνόμαζον αὐτὸν οἱ Ἕλληνες Σιγαλίωνα. Κατ' ἄλλους δὲ, ἀπέθανε βρέφος πρὶν ὁμιλήσῃ, καὶ διὰ τοῦτο ἐνομίσθη Θεὸς τῆς Σιωπῆς.

Ὅθεν ἐζωγράφιζον αὐτὸν ὡς βρέφος, τὸν δάκτυλον εἰς τὸ ςόμα ἔχοντα· ἐνίοτε δὲ καὶ καθήμενον ἐπὶ κρηπίδος, ἢ καθίσματος περιφεροῦς, ἔνδυμα μέχρι τῶν ποδῶν, φαρέτραν ἐπὶ τῶν ὤμων, καὶ τόξον ὑπὸ τὸ ἔνδυμα ἔχοντα, καὶ τὸν δάκτυλον εἰς τὸ ςόμα· εἰς δὲ τὴν ἀριςερὰν λαμπάδα καιομένην, καὶ τρεῖς Λωτίνους

(α) Πλούταρχ. αὐτόθι. 358. 377. Ἰαβλόνοκ Α'. 271. 247. 244. 211. 248. 257. Κύπερ. αὐτόθι. Ὑγῖν.

ςεφάνους κρατοῦντα· εἰς τὸν κόλπον δὲ τοῦτον τὸν ἀριςερὸν εἶχεν ἀλεκτρυόνα, καὶ ὄπισθεν αὐτοῦ γλαῦκα, ὥςε ἐφαίνετο, ὅτι εἶχεν ὠτίον ὄνου· ἐπὶ τῆς κεφαλῆς δὲ εἶχεν ὄφιν περιτετυλιγμένον, καὶ ἐπὶ τοῦ μετώπου σχῆμα ἡμισέληνον. Ἐνίοτε δὲ καὶ ἄνευ ςόματος, ἄπειρα ὦτα καὶ ὄμματα εἰς τὸ σῶμα ἔχοντα, μηλωτὴν λύκου ἐνδεδυμένον, καὶ μάλλινα σανδαλια εἰς τοὺς πόδας (α).

Εἰς κατάληψιν δὲ τούτων τῶν πολυπλόκων συμβόλων, εἶναι ἀνάγκη νὰ γνωρίζωμεν, ὅτι ἐμπεριέχονται εἰς αὐτὰ ἀλληγορίαι φυσικαὶ καὶ ἠθικαί· ἐπειδὴ οἱ Αἰγύπτιοι ἠλληγόρουν τὸν Ἥλιον, ἢ τὸν δρόμον αὐτοῦ διὰ πολλῶν τοιούτων. Καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἐαρινῆς Ἰσημερίας μέχρι τῆς θερινῆς τροπῆς, ὅτε γίνονται οἱ καρποὶ, ὁ Ἥλιος ἐνομίζετο, ἢ ἐλέγετο Ὄσιρις· ἀπὸ δὲ τῆς τροπῆς ταύτης μέχρι τῆς φθινοπωρινῆς Ἰσημερίας, ἐλέγετο Σάραπις· ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς Ἰσημερίας μέχρι τῆς χειμερινῆς τροπῆς, ἐλέγετο Ὧρος· καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς τροπῆς μέχρι τῆς ἐαρινῆς ἀνοίξεως, Ἁρποκράτης, ὅτε ἀναπαύεται καὶ σιωπᾷ ἡ φύσις, καὶ ὁ Ἥλιος φαίνεται ἀργοκίνητος· ὅθεν σιγαλίων καὶ χωλὸς ὁ Ἁρποκράτης, τὸ σύμβολον τοῦ Ἡλίου τότε, φορεῖ καὶ μηλωτὴν καὶ σανδάλια τοῦ χειμῶνος. Διὰ τοῦτο ἴσως κρατοῦσι τέσσαρες ἄνθρωποι τὸ Αἰγυπτιακὸν ἡμισφαίριον, ὡς ὁ Ἄτλας τὸν Οὐρανόν· μεταξὺ δὲ τῶν δύο κρατοῦσιν αὐτὸ ἄλλοι δύο Ἱερακοκέφαλοι, ὥςε γίνονται οἱ πάντες δώδεκα. Ὁ δὲ Λωτὸς εἶναι μηνυτὴς τῆς ἀνοίξεως, ἐπειδὴ αὐτὸς βλαςάνει πρῶτος πάντων τῶν φυτῶν τὴν ἄνοιξιν· ἔτι δὲ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἀνοίγει καθ' ἑκάςην μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ Ἡλίου, καὶ μετὰ τὴν δύσιν κλείεται, ὡς λέγουσί τινες. Ὁ δὲ ἀλεκτρυὼν εἶναι μηνυτὴς καθημερινὸς τοῦ Ἡλίου· ἡ δὲ γλαὺξ

(α) Ἀλέξανδ. ἀπ' Ἀλεξάνδρ. Β'. ΙΘ'. 437. Λυσόν. παρ' Λὲδ. ἐν Αὐγυςίν. Πολ. Θ'. Κη'. ε'. Χαρτάρ. εἰκόν. 59. Κασαλ. Αἰγυπτ. Ἱε. Πλούταρχ. αὐτόθι. Μοντφακ Β'. β'. 123. 124. 125.

σύμβολον τῆς νυκτός· ὅθεν ἵςαται ὄπισθεν αὐτοῦ, διότι ὁ Ἥλιος ἔχει τὰ νῶτα πρὸς τὴν νύκτα τετραμμένα. Τὸ δὲ τόξον ἀλληγορεῖ τὸ τόξον τῆς ἐκλειπτικῆς, ὁ ὄφις τὴν λοξότητα αὐτῆς, καὶ τὰ βέλη τὰς ἀκτίνας τοῦ Ἡλίου. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ φυσικά.

Τὸ δὲ ἄςομον καὶ τὰ πολλὰ ὄμματα καὶ ὦτα, ἔχουσιν ἠθικὴν διδασκαλίαν· οἷον, νὰ βλέπωμεν, καὶ νὰ ἀκούωμεν πολλὰ, καὶ νὰ λέγωμεν ὀλίγα· ὅθεν ἐτίθετο τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ εἰς τὰς πύλας τῶν ναῶν, πρὸς νουθεσίαν, νὰ ἐνθυμῶνται οἱ ἄνθρωποι, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὁμιλῶσιν εἰς τοὺς ναοὺς, καὶ λατρείας τῶν Θεῶν· ὁμοίως καὶ εἰς τὰ γυμνάσια, νὰ συνηθίζωσιν οἱ νέοι τὴν σιωπὴν καὶ ὑπομονὴν, ἥτις δύναται νὰ σώσῃ ἐκ πολλῶν κινδύνων τοὺς ἀνθρώπους· ἔτι δὲ εἶχον τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ εἰς τὰς σφραγίδας, δηλοῦντες, ὅτι τὰ ἐσφραγισμένα πράγματα πρέπει νὰ φυλάττωνται μυςικὰ καὶ ἀβίαςα· ὅθεν καὶ τὸ ῥοδάκινον καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ, τὰ ὁποῖα ἦσαν σύμβολα, τὸ μὲν τῆς καρδίας, τὸ δὲ τῆς γλώσσης διὰ τὴν ὁμοιότητα τοῦ σχήματος, ἦσαν ἀφιερωμένα εἰς τὸν Ἁρποκράτην δι' ἄλλην νουθεσίαν· οἷον, τὸ ςόμα καὶ ἡ καρδία νὰ εἶναι σύμφωνα, ὅ,τι ἔχει ἡ καρδία, ἐκεῖνο νὰ λέγῃ ȣ̓ τὸ ςόμα. Τοιαῦτα ἔχει ὁ Ἁρποκράτης, ὥςε ὁ Κύπερος συνέγραψε βίβλον ὁλόκληρον περὶ αὐτοῦ, ἥτις ἐξεδόθη τὸ δεύτερον, τῷ 1687 (α).

Ἐσώζετο δὲ ἐν τῷ ταμείῳ τῆς ἀρχαιολογίας, ἐν τῷ Καπιτωλίῳ τῆς ῥώμης, βωμὸς καὶ ἄγαλμα αὐτοῦ σῶον καὶ ἀβλαβές· ὁμοίως ἦσαν ἀγάλματα αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ παλάτιον Βαρβαρίνιον λεγόμενον, καὶ εἰς τὸ τοῦ Ἰουςινιανοῦ μέχρι τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, καὶ ἴσως σώζονται ἔτι· καὶ ὁ μὲν βωμὸς ἦτον Αἰγύπτιος, τὰ δὲ ἀγάλματα ἔργα Ἑλλήνων.

(α) Ἀρτεμίδωρ. Ὀνειροκριτικ. Β'. 44. Καιλ. παρ. Μαρσχ. ΚΘ'. 4. Βαῤῥ. Δ'. Πλίν. Λγ'. 3, ȣ̓ 12. Ἰαβλώσκυ. Α'. 241. Βανιέρ. Β'. 352.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

Περὶ τοῦ Σαράπιδος.

Ὁ Σάραπις, ἢ Σέραπις, ἦτον μὲν Θεὸς ἐπίσημος τῶν Αἰγυπτίων, ἀλλ᾽ ἀγνοεῖται ἡ γέννησις αὐτοῦ· ὅθεν παράγουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ διαφόρως, λέγοντες τινὲς μὲν, ὅτι ὁ Ἄπις βασιλεὺς τοῦ Ἄργους ἐλθὼν εἰς τὴν Αἴγυπτον μὲ ςόλον, ἀπέθανεν ἐκεῖ καὶ ἐτάφη, καὶ ἐτιμήθη ὡς Θεὸς ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων. Καὶ ἐπειδὴ ἐθυσίαζον εἰς τὸν τάφον αὐτοῦ, πρὶν κτίσωσι ναὸν, ὠνόμασαν αὐτὸν Σόραπιν, παρὰ τὸ σορὸς (τάφος), καὶ Ἄπις, καὶ κατ᾽ ὀλίγον μετεβλήθη εἰς τὸ Σάραπις. Ἄλλοι δὲ, ὅτι πρῶτον ἦτον τὸ σύμβολον τοῦ Νειλομετρίου, καὶ ἐκεῖθεν ὠνομάσθη οὕτω· διότι οἱ Αἰγύπτιοι ἔλεγον τὸν ςύλον Σάριν, καὶ τὸν ἀριθμὸν Ἄπιν. Τοῦτο δὲ τὸ μέτρον εἶχον εἰς τὸν Νεῖλον Νειλομέτριον λεγόμενον, τὸ ὁποῖον ἦτον ςύλος ὑψηλὸς, καὶ εἰς πολλοὺς βαθμοὺς δι᾽ ἀριθμῶν διῃρημένος, καὶ ἐκεῖθεν ἐκ τῶν ἀριθμῶν τῆς ἀναβάσεως τοῦ Νείλου προέβλεπον τὴν μέλλουσαν εὐφορίαν, ἢ ἀφορίαν, δοκιμάσαντες τοῦτο διὰ πολλῶν παρατηρήσεων.

Φαίνεται ὅμως, ὅτι ὠνόμασαν τὸ σημεῖον τοῦτο οὕτως, ἐπειδὴ ὡς εἴρηται, ὁ Σάραπις ἦτον τὸ σύμβολον τοῦ Ἡλίου ἀπὸ τῆς θερινῆς τροπῆς, μέχρι τῆς φθινοπωρινῆς Ἰσημερίας, ἡ δὲ πλημμύρα τοῦ Νείλου συνέβαινε μετὰ τὴν θερινὴν τροπήν. Ὅθεν ἦτον ὁ Σάραπις καὶ σύμβολον τῆς γῆς, καὶ τῆς εὐφορίας, αὐτὸς αἴτιος ὢν ταύτης, τουτ᾽ ἔςιν ἡ πλημμύρα· ἔτι δὲ καὶ τοῦ ᾅδου, οἷον, τοῦ ἐνδοτέρου τῆς γῆς ὅπου ἀκμάζει ὁ σπόρος τῶν καρπῶν. Διὸ ἔλεγον αὐτὸν καὶ Πλούτωνα οἱ Ἕλληνες. Τινὲς δὲ ἔλεγον αὐτὸν καὶ κορυφαῖον τῶν Δαιμόνων, καὶ Ἀσκληπιὸν, ἐπειδὴ ἐθεράπευε καὶ τὰς ἀσθενείας· ἔτι δὲ καὶ Δία, Διόνυσον, Πᾶνα,

κ. τ. λ. Ἐπειδὴ οἱ Αἰγύπτιοι συνέχεον αὐτούς, ἀλληγοροῦντες εἰς πολλὰ πράγματα τὸν αὐτόν (α).

Τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι ὁ Θεὸς οὗτος ἦτον ἀρχαιότατος τῶν Αἰγυπτίων, ἔχων καὶ ναὸν ἀρχαιότατον εἰς τὴν Μέμφιν, καὶ ἀνδριάντα ἐννεάπηχυν ἐκ σμαράγδων ἐν τῷ Λαβυρίνθῳ, ὅστις ἦτον εἰς τὴν πόλιν ταύτην, καὶ ὅτι ἐλάτρευον αὐτὸν καὶ οἱ Ἑβραῖοι τῆς Σαμαρείας καὶ ἄλλοι τινές, νομίζοντες αὐτὸν ἀγέννητον. Ἄλλοι δὲ λέγουσι κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν Αἰγυπτίων, ὅτι ἦτον νέος, καὶ ἄγνωστος ἐπὶ Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ὅτε δὲ ἐβασίλευεν ὁ Πτολεμαῖος τοῦ Λάγου, εἶδεν εἰς τὸν ὕπνον αὐτοῦ νέον τινὰ εὐειδῆ λέγοντα, νὰ φέρῃ ἐκεῖ τὸ ἄγαλμα τοῦ Σινωπίτου Θεοῦ. Δὲν εἶπεν ὅμως οὔτε τίς, οὔτε ποῦ ἦτον ὁ Θεὸς ἐκεῖνος. Ἀπορῶν δὲ ὁ Πτολεμαῖος ἠρώτα, καὶ οὕτως εἶπε πρὸς αὐτὸν τὶς πολυπλάνης ἄνθρωπος Σωσίβιος, ἢ Σωτέλης ὀνομαζόμενος, ὅτι εἶδεν εἰς τὴν Σινώπην τοιοῦτον κολοσσόν, οἷον εἶδεν εἰς τὸν ὕπνον αὐτοῦ.

Ἔπεμψε τοίνυν αὐτὸν τὸν Σωτέλη, καί τινα ἄλλον Διόνυσον καλούμενον, νὰ φέρωσι τὸν Θεόν, οἵτινες δὲν ἐδύναντο νὰ εὕρωσιν αὐτόν· καὶ περιπλανώμενοι ἔνθεν κἀκεῖθεν, ἦλθον καὶ εἰς τοὺς Δελφούς, ὅπου ἔμαθον παρὰ τοῦ χρησμοῦ, ὅτι ἦτον εἰς τὴν Σινώπην ὁ Θεός. Καὶ οὕτως ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἐκ τῆς Σινώπης, καὶ τὸν ἔφερον εἰς τὴν Αἴγυπτον. Δὲν ἐγνώριζον ὅμως τίς ἦτον, καὶ πῶς νὰ ὀνομάσωσιν αὐτόν· ὅθεν ἐγένετο ζήτησις καὶ εἰς τοῦτο, καὶ εἶπεν ὁ ἐξηγητὴς Τιμόθεος ὁ Ἀθηναῖος, ὅστις ἦτον ἐκ τοῦ γένους τῶν Εὐμολπιδῶν, καὶ Μανέθων ὁ Σεβεννίτης, ὅτι ἦτον ἄγαλμα τοῦ Πλούτωνος, συμπεράναντες ἐκ τοῦ Κερ-

---

(α) Βάῤῥ. παρ' Αὐγουστίν. Πόλ. Θ'. Κή. ε'. Κγ'. ε'. Βόσσ. Θεολ. Α'. ΚΘ'. Ἰάλ. Μάτερν, ϗ Κλήμ. παρ' αὐτῷ. Κασάλ. Αἰγυπτ. Ιγ'. ϗ Κάῤῥ, παρ' αὐτῷ. Ἰαβλώνσκ. Α'. 257. Παρφύρ. παρ' Εὐσεβ. Προπαρασκ. Δ'. Τάκιτ. Ἱστορ. Δ'. 84. Μακρόβ. Κρον. Α'. κ'.

βέρου καὶ τοῦ δράκοντος, διότι εἶχε τοιαῦτα σύμβολα τὸ ἄγαλμα· ὅθεν ὠνόμασαν αὐτὸν Σάραπιν, ἐπειδὴ οὕτως ὠνόμαζον τὸν Πλούτωνα οἱ Αἰγύπτιοι. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἐνόμιζον καὶ τὸν Ὄσιριν καὶ τὸν Διόνυσον, Πλούτωνα. Κατ' ἄλλους δὲ, ἡ Σινώπη ἐκείνη δὲν ἦτον ἡ πόλις τοῦ Πόντου, ἀλλ' ὄρος τι Σινώπιον καλούμενον πλησίον τῆς Μέμφιδος, καὶ ἐκεῖθεν ἔφερον τὸ ἄγαλμα· ὅθεν ὠνομάζετο Ζεὺς Σάραπις Σινωπίτης καὶ Μεμφίτης. Ὕστερον δὲ κτίσας ναὸν αὐτοῦ ὁ Πτολεμαῖος εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἔπεμψε τὴν λατρείαν ταύτην καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας· οἱ δὲ ναοὶ αὐτοῦ ἐκτίζοντο, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρὸ τῶν πόλεων. (α).

Συμπεραίνουσι δὲ τινες, ὅτι ἦτον τῷ ὄντι νέος Θεὸς τῆς Αἰγύπτου οὗτος, ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων συσαθεὶς, ἐπειδὴ εἰς τὰ ἀρχαῖα Αἰγυπτιακὰ ὑπομνήματα, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἰσιακὴν πλάκα, δὲν φαίνεται σημεῖον αὐτοῦ. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ Σάραπις ἐχρημάτισεν ἄνθρωπος, καὶ ἦτον υἱὸς τῆς Ἰσαίας θυγατρὸς τοῦ Ἡρακλέους, καὶ ἑπομένως κατὰ Σουΐδαν, βασιλεὺς τῆς Μέμφιδος πλουσιώτατος· καὶ ἐπειδὴ ἔδωκέ ποτε, εἰς καιρὸν ἀνάγκης, τροφὰς εἰς τοὺς Ἀλεξανδρεῖς, ἐτίμησαν αὐτὸν ὡς Θεόν. Εἰς τὴν Βαβυλῶνα δὲ ἦτον Ἱερὸν τοῦ Σαράπιδος ἐπὶ Ἀλεξάνδρου καὶ μαντεῖον ἐπίσημον, τὸ ὁποῖον ἔδιδε χρησμοὺς εἰς τὸν ὕπνον· ὅθεν ἐφάνη καὶ εἰς τὸν Πτολεμαῖον ἐν ὀνείρῳ. Ἐπειδὴ, ὡς λέγει ὁ Ἀῤῥιανὸς, οἱ φίλοι τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐκοιμήθησαν εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ, νὰ ἐρωτήσωσιν, ἂν ἦτον ὠφέλιμον νὰ φέρωσιν ἐκεῖ τὸν Ἀλέξανδρον, ὅτε ἐκινδύνευε, καὶ ἀπεκρίθη, νὰ μὴ τὸν φέρωσιν, ἐπειδὴ ἔμελλε νὰ ἀποθάνῃ μετ' ὀλίγον, ὅπερ καὶ ἐγένετο· ἦτον ἄρα καὶ μαντικὸς ὁ Σάραπις, καὶ ἐθεράπευε καὶ

(α) Πλούταρχ. αὐτόθι. 361. Διονύσ. περιηγητ. 255. καὶ Εὐστάθ. Παυσαν. Αττικ. Ιη'. Πλίν. Ἱσ. φυσ. Λζ. ε'.

ἀσθενείας διὰ τῆς μαντικῆς. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν (α), ὅτι ὁ Θούλης βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, ὁ κυριεύσας μέχρι τοῦ ὠκεανοῦ, καὶ ὀνόμασέ τινα νῆσον ἐκεῖ Θούλην ἀφ' ἑαυτοῦ, ἠρώτησε τὸ μαντεῖον τοῦ Σαράπιδος, τὶς ἐγένετο πρὸ αὐτοῦ ἰσχυρώτερος, καὶ τὶς γενήσεται μετ' αὐτόν. Τὸ δὲ μαντεῖον εἶπεν, ὅτι πρῶτον ὁ Θεὸς, ἔπειτα ὁ λόγος σὺν αὐτοῖς καὶ τὸ πνεῦμα· σὺ δὲ θνητὲ ἄδηλον βίον διανύεις· καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν οἰκείων εἰς τὴν Ἀφρικήν.

Ἐφαρμακώθη δέ ποτε τὶς Κίσσος καλούμενος ὑπὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, διὰ τῶν αὐγῶν τοῦ ὄφεως, καὶ κινδυνεύων ἠρώτησε τὸν Σάραπιν περὶ θεραπείας· ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίθη, νὰ ἀγοράσῃ Μύραιναν, ὀψάριον θαλάσσιον καὶ φαρμακερὸν, καὶ νὰ βάλῃ τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸ ἀγγεῖον, ὅπου ἦτον ἡ Μύραινα. Τούτου δὲ γενομένου, ἐδάγκασεν αὐτὸν εἰς τὴν χεῖρα τὸ ὀψάριον, καὶ παρευθὺς ἰατρεύθη. Ἄλλος δὲ τὶς Χρύσερμος ὀνομαζόμενος πιὼν αἷμα ταύρου ἐπὶ Νέρωνος, ἐκινδύνευε νὰ ἀποθάνῃ· ἀλλ' ὁ Σάραπις ἔσωσε καὶ αὐτόν. Καὶ ἄλλος τις Κρητικὸς Βατύλις καλούμενος ἐκινδύνευεν ὑπὸ τῆς φθίσεως, ἀλλ' ἰατρεύθη παραδόξως φαγὼν κρέας ὄνου, κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ Σαράπιδος. Καὶ ἄλλας πολλὰς τοιαύτας κινδυνώδεις ἀσθενείας ἐθεράπευσε, καὶ διὰ τοῦτο ἐνομίσθη μέγιστος Θεὸς, καὶ ἔκτισαν πανταχοῦ ναοὺς αὐτοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον· ὅμως εἰς τὴν Μέμφιν ἦτον ὁ ἀρχαιότατος, καὶ εἰς τὴν Κάνωπον πλησίον τῆς Ἀλεξανδρείας ὁ μεγαλοπρεπέστατος, ὅπου ἐσυνάζετο πλῆθος ἄπειρον λαοῦ πανταχόθεν εἰς τὴν ἑορτὴν, καὶ εἶχον καὶ ἄπειρα ξενοδοχεῖα εἰς ὑποδοχὴν τῶν ἐκεῖσε κατερχομένων εἰς τὴν πανήγυριν· Ἐγίνοντο δὲ καὶ θαύματα παράδοξα εἰς τὸν ναὸν τοῦτον τεχνικὰ καὶ μηχανικὰ, καὶ ὅτε κατηδαφίσθη ὁ ναὸς ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Θεοδοσίου, διὰ

(α) Σουΐδ. ἐν Θούλ. Ἰωάνν. Μαλαλ. 27. Κεδρηνός. 20.

προςαγῆς αὐτοῦ, εὗρον ἀπείρους καὶ παντοίας μηχανὰς ἐν αὐτῷ, δι' ὧν ἐτερατεύργουν οἱ Ἱερεῖς (α).

Ἐζωγράφιζον δὲ τὸν Σάραπιν ὡς ἄνδρα μεγαλοπρεπῆ, κέρατα κριοῦ εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ ἀκτῖνας ἔχοντα, καὶ ῥάβδον εἰς τὴν χεῖρα τρικόρυφον, εἰς τὴν ὁποίαν ἦτον ὄφις περιτετυλιγμένος, ὡς Ἀσκληπιὸν δηλονότι, κέρατα δὲ ὡς Ἄμμωνα, καὶ ἀκτῖνας ὡς Ἥλιον. Ἐνίοτε δὲ εἶχε καλαθον, ἢ μόδιον, μέτρον τι σίτου εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ πῆχυν, τὸ νειλομέτριον, καὶ τὸν Κέρβερον ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ὡς ὁ Πλούτων. Ἐνίοτε δὲ ἐζωγράφιζον αὐτὸν καὶ ὡς Δία (β).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τοῦ Τυφῶνος.

Ὁ Τυφὼν οὗτος ὁ Αἰγύπτιος ἦτον, ὡς εἴρηται, υἱὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ῥέας, ἀδελφὸς τοῦ Ὀσίριδος, καὶ τέρας ἄγριον ϗ αἱμοβόρον, ὥςε ἐφόνευσε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ διὰ τὴν βασιλείαν. Λέγουσι δὲ, ὅτι ἐν ἐκείνῳ τῷ πολέμῳ ἔλαβε καὶ τὸν Ὧρον ὑποχείριον, καὶ ἐκβαλὼν τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ, κατέπιεν αὐτόν· ὁ Ὧρος ὅμως νικήσας καὶ λαβὼν αὐτὸν αἰχμάλωτον, τὸν ἔςειλε σιδηροδέσμιον πρὸς τὴν Ἶσιν, ὡς προείρηται. Νικηθεὶς δὲ κατὰ τὴν τελευταίαν μάχην, ἔφευγεν ἑπτὰ ἡμέρας ἐπὶ ὄνου καθήμενος, καὶ τέλος ἔπεσε καὶ ἐπνίγη εἰς τὴν Σερβωνίδα λίμνην, κατά τινας, κατ' ἄλλους δὲ, μετεμορφώθη εἰς Κροκόδειλον, ϗ κατ' ἄλλους ἐφονεύθη· καὶ ὁ μὲν Ὧρος ἀπέκοψε τὰ αἰδοῖα αὐτοῦ,

(β) Αἰλιαν. Ζώων. Ἱσ. Β'. λδ'. λε'. Ἀῤῥιανός. Ζ'. κϛ'. Λεξικ. Ἀνώνυμ.

(β) Χαρτάρ. 10. Μακρόβ. Κρον. Α'. ε'. 20. Σουΐδ. ἐν Σαράπ.

ὁ δ' Ἑρμῆς τὰ νεῦρα, καὶ κατεσκεύασε χορδὰς τῆς λύρας.

Εἶχε δὲ γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Νέφθυν ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Ὄσιρις τὸν Ἄνουβιν. Ἐγέννησε δὲ καὶ ὁ Τυφὼν κατά τινας δύο υἱοὺς, τὸν Ἱεροσόλυμον καὶ Ἰουδαῖον, ὕστερον ἀφ' οὗ ἐνικήθη καὶ ἔφυγεν. Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν ὡς λύκον, Κροκόδειλον, καὶ Ἱπποπόταμον, ἐπειδὴ ἐνόμιζον αὐτὸν τοιοῦτον ἄγριον, καὶ ἦσαν Ἱερὰ καὶ σύμβολα αὐτοῦ καὶ τὰ θηριωδέστατα ζῶα. Καὶ ἐκ μὲν τῶν ἡμέρων ζώων ἀφιέρωσαν εἰς αὐτὸν τὸ ἀνοητότατον, τὸν ὄνον, ἐκ δὲ τῶν ἀγρίων τὸν Ἱπποπόταμον καὶ τὸν Κροκόδειλον· εἰς ἀνθρώπινον σχῆμα ὅμως δὲν ἐζωγράφιζον αὐτὸν, τοὐλάχιστον δὲν εὑρέθη τοιαύτη εἰκὼν αὐτοῦ.

Ἔλεγον δὲ οἱ Αἰγύπτιοι, ὅτι ὁ Τυφὼν εἶχε χρῶμα ξανθὸν καὶ ὀνῶδες, οἷον, ὅμοιον μὲ τὸ χρῶμα τοῦ ὄνου (*); καὶ διὰ τοῦτο ἀφιέρωσαν τὸ ζῶον εἰς αὐτὸν, καὶ οἱ Βουσιρῖται καὶ Λυκουπολῖται δὲν μετεχειρίζοντο σάλπιγγας, ἐπειδὴ ἔχουσι φωνὴν ὁμοίαν τοῦ ὄνου, οὔτε ἐνόμιζον καθαρὸν καὶ αἴσιον ζῶον τὸν ὄνον· ὅτε δὲ ἐθυσίαζον εἰς τὸν Ἥλιον, ὅστις ἦτον ὁ Ὄσιρις, δὲν ἔδιδον τροφὴν εἰς τὸν ὄνον· ὅθεν ὠνόμασαν ὄνον καὶ τὸν Ὦχον, νομίζοντες αὐτὸν ἀσεβῆ καὶ μιαρόν· διὰ τοῦτο ἐθυσίαζον καὶ τοὺς ξανθοχρόους βοῦς, νομίζοντες, ὅτι εἰς αὐτοὺς εἰσῆλθεν ἡ ψυχὴ τοῦ Τυφῶνος, καὶ ἦσαν ἀρεστοὶ εἰς τοὺς Θεούς.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἱερεῖς τῶν Αἰγυπτίων ἠλληγόρουν τοὺς Θεοὺς αὐτῶν εἰς τὰς φυσικὰς δυνάμεις, ἐξηλληγόρησαν καὶ τὸν Τυφῶνα εἰς τὴν δύναμιν καὶ ἐνέργειαν τοῦ πυρὸς, καὶ εἰς τὴν αἰτίαν τῶν θερμῶν ἀνέμων, καὶ ξηραντικῶν, καὶ εἰς πᾶν τὸ ἐναντίον τῆς ὑγρότητος· ὅθεν ἠναγκάσθησαν ὕστερον νὰ θεραπεύωσι τὰ ξανθό-

---

(*) τοιοῦτον χρῶμα ἔχουσιν ἴσως ἐκεῖ οἱ ὄνοι, ἐπειδὴ εἰς ἄλλα μέρη ἔχουσι διάφορα χρώματα.

χροα ζῶα, εἰς ἐξιλέωσιν τοῦ Τυφῶνος, καὶ κατάπαυσιν ξηρασίας, ἢ ἀσθενείας τινὸς ἐκ τῆς θέρμης γενομένης· ἐνίοτε δὲ ἔφερον αὐτὰ εἰς τόπον σκοτεινὸν μὲ σιωπὴν καὶ ἡσυχίαν, καὶ τὰ ἐφοβέριζον· ἂν ὅμως δὲν ἔπαυε τὸ κακὸν, τὰ ἐθυσίαζον. Εἰς τὴν πόλιν δὲ τῆς Εἰλειθυίας ἔκαιον καὶ τοὺς ξανθοχρόους ἀνθρώπους, τοὺς ὁποίους ὠνόμαζον Τυφωνείους, καὶ ἐλίκμιζον τὴν τέφραν αὐτῶν εἰς τὸν ἀέρα. Ἠλληγόρουν δὲ αὐτὸν καὶ εἰς τὸ μέρος τῆς θαλάσσης ἐκεῖνο, ὅπου εἰσϐάλλει ὁ Νεῖλος. ὅθεν ἔλεγον καὶ τὸ ἅλας ἀφρὸν τοῦ Τυφῶνος, καὶ δὲν εἶχον ποτὲ ἅλας εἰς τὴν τράπεζαν· δὲν ὠνόμαζον καὶ τοὺς κυϐερνήτας τῶν πλοίων ἀπὸ τοῦ ἐπαγγέλματος, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ κυρίου ὀνόματος, ἐπειδὴ ἔζων ἐκ τῆς θαλάσσης· τὸ δὲ πάθος τοῦτο πρὸς τὴν θάλασσαν ἦτον, ἐπειδὴ καταπίνει τὸν Θεὸν αὐτῶν Νεῖλον, καὶ τὸν ἀφανίζει· ὅθεν ὠνόμασαν αὐτὴν Τυφῶνα, τουτ' ἔςι, κακοῦργον· ἐπειδὴ ὅλας σχεδὸν τὰς κακουργίας ἀπέδιδον εἰς αὐτὸν, διὰ τὴν πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ παρανομίαν. Οὕτως οἱ Αἰγύπτιοι παρωμοίαζον, καὶ ὠνόμαζον τὰς καλὰς καὶ ὠφελίμους φυσικὰς ἐνεργείας, ἀπὸ τῶν ὀνομάτων τῶν καλῶν καὶ ὠφελίμων βασιλέων, καὶ τὰς κακὰς καὶ βλαϐερὰς ἀπὸ τῶν κακῶν καὶ βλαϐερῶν (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'.

Περὶ τοῦ Βουσίριδος.

Ὁ Βούσιρις ἦτον υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Λυσιανάσσης, ἢ Λιϐυανάσσης, ἢ Λιϐύας θυγατρὸς τοῦ Ἐπάφου, ἢ τῆς Ἀνίππης θυγατρὸς τοῦ Νείλου. Ἐχρη-

(α) Πλούταρχ. αὐτόθι. 356. 358. 357. 361. 371. Ἡρόδοτ. Εὐτέρπ. 144. Διόδωρ. Κα'. Ἰαβλώνσκ. Γ'. 72.

μάτισαν ὅμως δύο τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος· καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἦτον μίαν γενεὰν πρὸ τοῦ Ἡρακλέους, καὶ κατ' ἄλλους, διακοσίους χρόνους πρὸ τοῦ Περσέως. Κατὰ Διόδωρον ὅμως τρεῖς ἐχρημάτισαν, ἐπειδὴ λέγει, ὅτι ὁ Ὄσιρις ἀφῆκεν ἕνα Βούσιριν ἔπαρχον. Μετὰ δὲ τὸν Ὄσιριν ἐβασίλευσεν ὁ Ὧρος ὁ τελευταῖος τῶν Θεῶν. Μετὰ δὲ τοὺς Θεοὺς ἐβασίλευσε πρῶτος ὁ Μηνᾶς, καὶ μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσαν πεντήκοντα δύο ἀπόγονοι αὐτοῦ, εἰς διάςημα χιλίων καὶ τετρακοσίων χρόνων, καὶ μετὰ ταῦτα ἐβασίλευσεν ὁ δεύτερος Βούσιρις, καὶ μετὰ τοῦτον ἐβασίλευσαν ὀκτὼ ἀπόγονοι αὐτοῦ, ὧν ὁ τελευταῖος ὀνομάζετο Βούσιρις, καὶ οὗτος ἦτον ὁ θρυλλούμενος τύραννος καὶ ξενοκτόνος (α).

Βασιλεύων οὖν ὁ Βούσιρις οὗτος ἔκτισε τὴν Διόσπολιν, Θήβας ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ὀνομαζομένην, ἑκατὸν τεσσάρων ςαδίων περίβολον ἔχουσαν, καὶ ἑκατὸν πύλας, ὅθεν ὠνομάζετο καὶ ἑκατόμπυλος. Ἐπειδὴ δὲ συνέβη ἀφορία ἐννέα χρόνους εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἠρώτα τοὺς μάντεις περὶ ἀπαλλαγῆς τοῦ κακοῦ, καὶ ὁ μάντις Θράσιος, ἢ ὁ Πυγμαλίων, ἢ ὁ Θυέςης εἶπε, νὰ θυσιάζῃ κατ' ἔτος ἕνα ξένον εἰς τὸν Δία· ὁ δὲ Βούσιρις θυσιάσας πρῶτον τὸν μάντιν, ξένον ὄντα καὶ ἐκεῖνον, ἐθυσίαζεν ὕςερον ὅλους τοὺς ξένους, ἕως οὗ ἐφόνευσε καὶ αὐτὸν ὁ Ἡρακλῆς, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀμφιδάμαντα, καὶ τὸν κήρυκα Χάλβυν, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ. Τοσοῦτον δὲ ἐθρυλλήθη ἡ τυραννία καὶ ξενοκτονία τούτου, ὥςε ὁ Εὐριπίδης ἔγραψε τραγῳδίαν αὐτοῦ, δὲν σώζεται ὅμως. Ὁ δὲ Ἰσοκράτης ἔγραψεν ἐγκώμιον αὐτοῦ.

Κατ' ἄλλους δὲ, Βούσιρις ὠνομάσθη ὁ τάφος τοῦ Ὀσίριδος, ἐπειδὴ ἐθυσίαζον ἐκεῖ τοὺς ξανθοχρόους βοῦς,

---

(α). Ἀπολλόδ. Β'. Ια'. Ἰσοκράτ. ἐν ἐγκωμ. Βουσίριδ. 244. Ἀγάθ. παρ. Πλουτάρχ. ἐν Παραλλήλ. μικρ. 315. Διόδ. Με'. Εὐσέβ. Χρον. 25.

ὡς εἴρηται. καὶ τοὺς Τυφωνείους ἀνθρώπους· ἐπειδὴ ὅμως ἦσαν ὀλίγοι καὶ δυσεύρετοι οἱ τοιοῦτοι εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐθυσίαζον τοὺς ξένους· διότι ἔπρεπε νὰ μὴ ἔχουσιν οὔτε μίαν τρίχα μαύρην, ἢ λευκήν. Ὠνομάζετο δὲ καὶ εἷς υἱὸς τοῦ Αἰγύπτου Βούσιρις (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ τοῦ Ἐπάφου.

Ὁ Ἔπαφος ἦτον υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἰοῦς, τὸν ὁποῖον ἐγέννησε πλησίον τοῦ Νείλου, καὶ ἡ Ἥρα εἶπε πρὸς τοὺς Κούρητας, νὰ ἀφανίσωσιν αὐτὸν, ἀλλ᾽ ὁ Ζεὺς φονεύσας τοὺς Κούρητας, ἔσωσε τὸ βρέφος. Αὐξήσας οὖν ὁ Ἔπαφος, καὶ καταςαθεὶς βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου θελήσει τοῦ Διὸς, ἔλαβε γυναῖκα τὴν Μέμφιν θυγατέρα τοῦ Νείλου, καὶ ἐγέννησε τὴν Λιβύαν, ἀφ᾽ ἧς ὠνομάσθη ἡ Λιβύα χώρα. Τινὲς δὲ ὀνομάζουσιν ἄλλως τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, ὡς καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ λέγουσί τινες Κασσιέπειαν. Ἔκτισε δὲ πολλὰς πόλεις εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ μίαν τούτων ὠνόμασε Μέμφιν ἀπὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ. Ἔπαφον δὲ ἔλεγον ȣ τὸν Ἄπιν οἱ Ἕλληνες (β). Ἄλλος ἦτον ὅμως ὁ Σικυώνιος Ἔπαφος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ τοῦ Αἰγυπτίου Βήλου.

Ὁ Βῆλος οὗτος ἦτον υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς

(α) Διόδ. Α΄. Πη΄. Φιλάργυρ. παρ᾽ Βιργίλ. Γεωργικ. Γ΄. 5. Περιζ. Αἰγυπτ. Ια΄. Φαβρίκ. Β΄. Ιη΄.

(β) Ἀπολλόδ. Β΄. α΄. 3. 4. Ὑγῖν. μύθ. 149. Ἡρόδοτ. Εὐτέρπ. 153.

Λιβύας θυγατρὸς τοῦ Ἐπάφου, ἢ τῆς Ἀγαμήδης θυγατρὸς τοῦ Αὐγείου, καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἀγήνορος. Γενόμενος δὲ καὶ οὗτος βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, ἔλαβε γυναῖκα τὴν Ἀγχινόην, ἄλλην θυγατέρα τοῦ Νείλου, καὶ ἐγέννησε δύο υἱοὺς διδύμους, τὸν Αἴγυπτον καὶ Δαναόν, κατά τινας δὲ, καὶ τὸν Κηφέα καὶ Φινέα· καὶ τὸν μὲν Δαναὸν ἔπεμψε μὲ ἀποικίαν εἰς τὴν Λιβύαν, τὸν δὲ Αἴγυπτον πρὸς τὴν Ἀραβίαν. Αὐτὸς δὲ λαβὼν ἄλλην ἀποικίαν ἦλθε πρὸς τὴν Βαβυλῶνα, καὶ ἔμεινεν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὠνομάσθη ὕςερον Χαλδαία, ἐπειδὴ κατέςησεν ἐκεῖ τελετὰς καὶ τιμὰς εἰς τοὺς Θεοὺς, καὶ τοὺς Ἱερεῖς ἀτελεῖς, καθὼς ἦσαν καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἐλευθέρους πάντων τῶν πολιτικῶν φόρων καὶ ὑπουργιῶν. Τούτους οὖν τοὺς Ἱερεῖς ὠνόμαζον οἱ Βαβυλώνιοι Χαλδαίους, ἐξ ὧν κατάγεται τὸ γένος τῶν Χαλδαίων, καὶ αὐτοὶ παρετήρησαν πρῶτον ἐκεῖ τὰς κινήσεις τῶν ἀςέρων, ἔχοντες τὰς ἀρχὰς ἐκ τῆς Αἰγύπτου. Καὶ οὗτος μὲν ἦτον ὁ Αἰγύπτιος Βῆλος, ἐπειδὴ ἦσαν καὶ ἄλλοι ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ. Τινὲς δὲ ἀναφέρουσι καί τινα Ἰνδὸν Βῆλον, καὶ ἄλλοι πάλιν νομίζουσιν ἀρχαιότατον τὸν Βαβυλώνιον· περὶ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀγήνωρος καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, ἐροῦμεν ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. ΙΓ΄.

Περὶ τοῦ Ἄπιδος.

Ὁ δὲ Ἄπις, ὁ ἐπισημότατος καὶ σεβαςότατος Θεὸς τῶν Αἰγυπτίων, ἦτον βοῦς καὶ ζῶον τετρά-

---

(α) Ἀπολλόδ. Β΄. α΄. 4. Ὑγῖν. ξ Μυγκέρ. μύθ. 157. Διόδ. Ι΄. Κη΄. Περιζών. Βαβυλων. Ε΄. 58. Σχολ. Εὐριπίδ. Ἑκάβ. 886. Ἴωνια. 90. Ἡροδοτ. Πολύμν. 61.

κουν. Περὶ δὲ τῆς ἀποθεώσεως αὐτοῦ φέρονται πολλοὶ καὶ διάφοροι λόγοι· ἐπειδὴ τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι ἦτον σύμβολον τοῦ Νείλου, διότι οἱ ἀρχαῖοι ἐζωγράφιζον τοὺς ποταμοὺς εἰς σχῆμα ταύρου, δηλοῦντες τὴν ὁρμὴν καὶ ἀγριότητα αὐτῶν. Ἄλλοι δὲ, ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ Ὀσίριδος εἰσῆλθεν εἰς τὸ ζῶον τοῦτο. Ἄλλοι δὲ, ὅτι ἐτίμησαν αὐτὸν ὡς σύμβολον τῆς γεωργίας, εἰς τιμὴν τοῦ Ὀσίριδος τοῦ φιλογεωργοτάτου. Ἄλλοι δὲ, ὅτι ἡ Ἶσις συνάξασα τὰ μέλη τοῦ Ὀσίριδος, ἔβαλεν αὐτὰ εἰς ξύλινον ταῦρον, ὅθεν ἐνόμιζον, ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ Ὀσίριδος εἰσῆλθεν εἰς τὸν βοῦν τοῦτον, καὶ ἐλάτρευον αὐτὸν, ὡς εἰκόνα καὶ εἴδωλον τοῦ Ὀσίριδος. Ἄλλοι δὲ, ὅτι ὁ Ὄσιρις ἔφερε πρῶτον ἐκ τῆς Ἰνδίας δύο βοῦς εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ διὰ τὸ ὄφελος καὶ τὴν εὐκολίαν πρὸς τὴν γεωργίαν, ἐτίμησαν αὐτοὺς ὡς Θεοὺς, τὸν Ἄπιν δηλονότι καὶ Μνεῦϊν. Ἄλλοι δὲ, ὅτι ὁ Ἄπις ὁ Ἀργεῖος ὁ υἱὸς τοῦ Φορωνέως, διωχθεὶς ἐκ τοῦ βασιλείου τοῦ Ἄργους, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ, ἐπέρασεν εἰς τὴν Αἴγυπτον μετὰ ςόλου, καὶ ἐβασίλευσεν εἰς αὐτὴν, ἢ εἰς μέρος αὐτῆς. Συνέβη δὲ μεγάλη σιτοδεία κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, καὶ ἐπειδὴ ἐβοήθησε τὸν λαὸν εἰς ταύτην τὴν ἀνάγκην, ἐτίμησαν αὐτὸν ὡς Θεὸν εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ ταύρου. Τοὐλάχιςον τὸ ὄνομα τοῦτο ἦτον σύνηθες τῶν Ἑλλήνων· ἐπειδὴ εὑρίσκεται καὶ ἄλλος Ἄπις Σικυώνιος, ἀφ' οὗ ὠνομάσθη ἡ Πελοπόννησος Ἀπία, καὶ ἄλλος υἱὸς τοῦ Ἰάσονος. Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν, ὅτι οὗτος ἦτον ὁ Ἔπαφος, καὶ ἐτίμησαν αὐτὸν εἰς τὴν εἰκόνα ταύτην, ὡς υἱὸν τοῦ Διὸς ἐκ βοὸς γεγεννημένον· διότι ἐμυθολογήθη, ὅτι ἡ μήτηρ αὐτοῦ Ἰὼ μετεμορφώθη εἰς βοῦν. Τέλος δὲ ὕςερον ἐνομίζετο ὁ Ἄπις, ὁ καὶ Ἱερὸς λεγόμενος ταῦρος, καὶ Ζεὺς, καὶ Ἄμμων, Διόνυσος, Πλούτων, Πᾶν, Ἀσκληπιὸς κ. τ. λ. (α).

(α) Αἰλιαν. Ζώων Ἱςορ. Ια'. ΙΟ. Στράβ. Ιζ'. 803. Λουκιαν. περὶ Θυσ. Διόδ. Α'. Πλούταρχ. 368. 362. Ἰαβλώνσκ. Δ. β'. Ἡρό-

Ἔπρεπε δὲ νὰ ἔχῃ τὰ ἑξῆς σημεῖα, κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν· τὸ μὲν σῶμα αὐτοῦ νὰ εἶναι μέλαν, καὶ εἰς τὸ μέτωπον νὰ ἔχῃ τετράγωνον λευκόν. εἰς τὰ νῶτα σχῆμα ἀετοῦ, εἰς τὴν οὐρὰν τρίχας διπλᾶς, καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν σχῆμα κανθάρου· ὅθεν, ὅτε ἀπέθνησκεν, οἱ Ἱερεῖς περιήρχοντο τὴν Αἴγυπτον πολὺν καιρὸν, ζητοῦντες διάδοχον ὅμοιον, καὶ ἄξιον τῆς τιμῆς ἐκείνης, καὶ παρατηροῦντες ἀκριβῶς τὰ σημεῖα· ἐπειδὴ δὲ ἔλεγον, ἢ ἐνόμιζον, ὅτι κατέρχεται σέλας ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ ἐπὶ τὴν βοῦν, ὅταν γεννᾷ τὸν Ἄπιν, παρετήρουν νὰ ἰδοῦν καὶ τοῦτο τὸ σημεῖον. Ἡ δὲ βοῦς ἐκείνη ἐγέννα μόνον τὸν Ἄπιν, καὶ οὐχὶ πλέον. Ἐπειδὴ ὅμως ἦσαν δυσεύρετα τὰ σημεῖα ταῦτα, καὶ ἔμενε πολλάκις πολὺν καιρὸν ὁ τόπος τοῦ Ἄπιδος κενὸς, ἐζωγράφιζον ἀναμφιβόλως οἱ Ἱερεῖς τοιαῦτα· ἔπειτα ἔκραζον τοὺς Ἱερομάντεις, νὰ παρατηρήσωσιν αὐτὰ, καὶ ἂν εὑρίσκουτο ὅμοια, ἐκήρυττον εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅτι εὑρέθη ὁ Θεός.

Καὶ πρῶτον μὲν ἔφερον αὐτὸν καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, εἰς μίαν σκηνὴν ἐπίτηδες κατεσκευασμένην, ὅπου ἐθήλαζε τέσσαρας ἑβδομάδας. Ἔπειτα ἐκεῖθεν εἰς τὴν Νειλούπολιν, καὶ τὸν ἔτρεφον καὶ ἐκεῖ τεσσαράκοντα ἡμέρας. Καὶ τότε ἦτον ἄδεια, νὰ βλέπωσιν αὐτὸν αἱ γυναῖκες, αἵτινες ἀνασυράμεναι τὰς ἐσθῆτας, ἵςαντο ἔμπροσθεν αὐτοῦ δεικνύουσαι τὰ κρύφια μέλη· ὅθεν ὠνομάζοντο ἀνασυρτόπεπλοι αἱ γυναῖκες ἐκεῖναι. Μετὰ δὲ τὰς τεσσαράκοντα ταύτας ἡμέρας, δὲν ἦτον πλέον ἄδεια, νὰ φανῇ γυνὴ ἔμπροσθεν αὐτοῦ, οὔτε νὰ ἰδῇ αὐτόν. Ἐκεῖθεν δὲ ἔβαλλον αὐτὸν εἰς πλοῖον Θαλαμηγὸν, καὶ τὸν ἀνεβίβαζον εἰς τὴν Μέμφιν, ὅπου ἐξήρχοντο οἱ Ἱερεῖς καὶ ὅλος ὁ λαὸς εἰς προϋπάντησιν αὐτοῦ, μετὰ μεγάλης παρατάξεως καὶ πομπῆς, καὶ ἐ-

---

δοτ. Θαλ. 28. Πλίν. Ις'. φυσ. Η'. 46. Ἀμμιαν. παρ. Μασχ. Χρονικ. Δ'. 61. Σοΐδ. ἐν Σάραπι. Βοσ. Θεολ. Α'. ΚΘ'.

κόμιζον αὐτὸν εἰς τὸ τέμενος τοῦ Ἡφαίςου, ἔνθα ἦτον ἡ κατοικία αὐτοῦτε καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

Ἡ δὲ κατοικία αὕτη, τὴν ὁποίαν ἔκτισεν ὁ Ψαμμήτιχος μεγαλοπρεπεςάτην, εἶχε δύο θαλάμους, καὶ ὅτε εἰσήρχετο εἰς τὸν ἕνα, ἐνομίζετο σημεῖον καὶ προμήνυμα αἴσιον, εἰς τὸν ἄλλον ὅμως ἀπαίσιον. Τῆς δὲ μητρὸς αὐτοῦ ἡ κατοικία ἦτον ἰδιαιτέρα ἐκεῖ πλησίον· εἶχον καὶ πηγὴν διαιτέραν, ὅθεν ἔπινεν ὁ Ἄπις ὕδωρ. Καὶ ἐκεῖ ἔβλεπον μὲν αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι διὰ τῶν θυρίδων, ὅμως ἐξέβαλλον αὐτὸν καὶ ἔξω εἰς τὴν αὐλὴν, κατά τινα ὥραν διωρισμένην, καὶ μάλιςα, ὅτε εὑρίσκοντο ἐκεῖ ξένοι, εἰς ἐπίδειξιν. Ἀφ' οὗ δὲ ἔπαιζε καὶ ἐπήδα ὀλίγον εἰς τὴν αὐλὴν, κατέκλειον αὐτὸν πάλιν εἰς τὴν κατοικίαν αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἐλιτάνευον περὶ τὴν πόλιν, περιέφερον καὶ αὐτὸν ἔμπροσθεν προπορευόμενον μετὰ πολλῆς δορυφορίας καὶ πομπῆς· ἐπειδὴ οἱ μὲν ἀξιωματικοὶ τῆς πόλεως, ἦσαν ἅπαντες περὶ αὐτὸν δορυφοροῦντες, οἱ δὲ παῖδες προπορευόμενοι ἔψαλλον ὕμνους εἰς αὐτὸν (α).

Περὶ δὲ τῆς τροφῆς αὐτοῦ καὶ τῆς ἄλλης ἐπιμελείας εἶχον ἄνδρας ἐπισήμους διωρισμένους, ὡς καὶ περὶ τῆς ἐπιμελείας τῶν ἄλλων Ἱερῶν ζώων. Ἡ δὲ τροφὴ ἦτον πολυτελεςάτη καὶ ποικίλη κατὰ τὴν φύσιν ἑκάςου ζώου. Τὰ μὲν γὰρ ὠμοφάγα ἔτρεφον μὲ διάφορα ὄρνεα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα θηρευόμενα, ἔχοντες πολλοὺς κυνηγοὺς ἐπὶ τούτῳ· τὰ δ' ἄλλα μὲ διάφορα ζυμαρικὰ κατεσκευασμένα μὲ μέλι καὶ γάλα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Τέλος δὲ εἶχον μεγάλην προθυμίαν, ἐπιμέλειαν, καὶ φιλοτιμίαν εἰς τὴν πολυτέλειαν τῆς τροφῆς αὐτῶν· ἔλουον δ' αὐτὰ καὶ εἰς λουτρὰ χλιαρὰ, ἀλείφοντες καὶ τὰ σώματα αὐτῶν μὲ τὰ εὐωδέςατα καὶ πολύτιμα μύρα, καὶ καπνίζοντες καὶ θυμιάζοντες

(α) Ἡρόδοτ. αὐτόθ. Διόδωρ. Α'. Πε'. Πδ'. Λεξικ. Ἀνώνυμ. ἐν Απ'. Αἰλιαν. αὐτόθ. Στράβ. Ιζ'. Α'. 31. Παυσαν. Ἀττικ. Ιη'.

αὐτά τε καὶ τὰς κατοικίας, καὶ τὰ ςρώματα αὐτῶν μὲ πολύτιμα θυμιάματα· ἐπειδὴ εἶχον καὶ ςρώματα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, πρὸς ἀνάπαυσιν καὶ καλλωπισμὸν αὐτῶν, πολυτελέςατα καὶ μεγαλοπρεπέςατα· ἔτι δὲ ἐφρόντιζον καὶ διὰ τὰς συνουσίας αὐτῶν, συντρέφοντες μὲ αὐτὰ τὰ εὐειδέςατα ὁμοφυῆ θηλυκὰ, τὰ ὁποῖα ὠνόμαζον παλλακίδας αὐτῶν, ὥςε ἐξωδίαζον ἄπειρα εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ζώων ἐκείνων.

Ἡ δὲ ζωὴ τοῦ Ἄπιδος ἦτον προσδιωρισμένη, κατά τινας, εἰς εἰκοσιπέντε χρόνους, καὶ ἂν δὲν ἀπέθνησκεν ἕως τότε φυσικῶς, κατεβίβαζον αὐτὸν οἱ Ἱερεῖς εἰς τὸν Νεῖλον μετὰ πομπῆς, καὶ τὸν ἔπνιγον. Κατ' ἄλλους δὲ, εἶχον πηγὴν ἐπὶ τούτῳ προσδιωρισμένην, καὶ εἰς ἐκείνην ἔπνιγον αὐτόν. Ὅτε δὲ ἀπέθνησκεν ἐκ περιςάσεως, ἢ ὁ Ἄπις, ἢ ἄλλο τοιοῦτον ἀποτεθεωμένον ζῶον, ἐγίνετο μέγα πένθος εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὥςε ἐκούρευον καὶ τὴν κόμην, καὶ περιήρχοντο κοπτόμενοι καὶ θρηνοῦντες, ὡς ὅτε ἀπέθνησκον οἱ παῖδες αὐτῶν. Ἔθαπτον δὲ τὸν Ἄπιν πολυτελῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς εἰς τὸν ναὸν τοῦ Σαράπιδος. Πόσον δὲ πολυτελὴς ἐγίνετο ὁ ἐνταφιασμὸς αὐτοῦ, φαίνεται ἐκ τῶν ἑξῆς. Ἐπὶ γὰρ Πτολεμαίου τοῦ Λάγου ἀπέθανεν ὁ τότε Θεὸς Ἄπις, καὶ ὡφ' οὗ ἐδαπάνησεν ὁ ἐπιςάτης ὅλα τὰ εἰς τὴν ταφὴν προσδιωρισμένα Ἱερὰ ἐκ τῶν εἰσοδημάτων χρήματα, τὰ ὁποῖα ἦταν πάμπολλα, ἐδανείσθη καὶ παρὰ τοῦ Πτολεμαίου πεντήκοντα τάλαντα ἀργυρίου. Τοὐλάχιςον ἔπρεπε νὰ ἐξοδιασθῶσιν ἑκατὸν τάλαντα εἰς τὸν ἐνταφιασμὸν τοῦ Ἄπιδος. Τὰ δὲ πλεῖςα ἔξοδα ἐγίνοντο εἰς τὰ ἀρώματα καὶ ταριχευμοὺς (α).

Τὸ δὲ πένθος ἐπεκράτει μέχρι τῆς εὑρέσεως τοῦ διαδόχου, καὶ ὅτε ἐκηρύττετο ἡ εὕρεσις, εὐθὺς μετέ-

---

(α) Πλίν. Ἱςορ. φυσ. η΄. 46. Λυκιαν Θυσιῶν πέρι. Ἰαβλόνσκ. αὐτόθ. Στράτ. Β΄. β΄. 115. Ἀμμιαν. αὐτόθι.

βαλλον τὸ πένθος εἰς ἀγαλλίασιν καὶ εὐθυμίαν, καὶ ἑώρταζον ἑορτὴν χαρμόσυνον ἑπτὰ ἡμέρας, τρώγοντες καὶ πίνοντες καὶ λαμπροφοροῦντες. Τότε ἔῤῥιπτον καὶ ποτήριον ἀργυροῦν εἰς τὸν Νεῖλον, καὶ διὰ τοῦτο οἱ Κροκόδειλοι εἰς τὸ διάςημα τῆς ἑορτῆς ταύτης, δὲν ἔβλαπτον τοὺς ἀνθρώπους. Τὴν δὲ ὀγδόην ἡμέραν μετὰ τὴν ἕκτην ὥραν, μετεχειρίζοντο πάλιν τὴν ἀνθρωποφαγίαν. Ὠνόμαζον δὲ Θεοφάνεια τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἐν ᾗ ἐφαίνετο ὁ Ἄπις.

Ταύτην οὖν τὴν ἑορτὴν ἐπανηγύριζον οἱ Αἰγύπτιοι, ὅτε ἐπέςρεψεν ὁ Καμβύσης ἐκ τῆς κατὰ Αἰθιοπίας δυςυχοῦς ἐκςρατείας, καὶ νομίσας ὅτι χαίρονται διὰ τὴν δυςυχίαν αὐτοῦ, ἐκάλεσε τοὺς προεςῶτας, καὶ ἠρώτησε τὴν αἰτίαν τῆς εὐθυμίας, καὶ τῆς προτέρας λύπης, πρὶν αὐτὸς ςρατεύσῃ. Ἐκεῖνοι δὲ εἶπον τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' αὐτὸς μὴ πιςεύων ἐφόνευσεν αὐτούς· ἔπειτα ἐκάλεσε τοὺς Ἱερεῖς· καὶ ἐπειδὴ εἶπον καὶ αὐτοὶ τὰ αὐτὰ, ἐκέλευσε, νὰ φέρωσι τὸν Ἄπιν· καὶ αὐτὸν μὲν ἐπλήγωσεν εἰς τὸν μηρὸν διὰ τοῦ ξίφους, τοὺς δὲ Ἱερεῖς ἐκέλευσε νὰ μαςιγώσωσι, καὶ νὰ φονεύωσιν ὅσους εὑρίσκουσι πανηγυρίζοντας. Καὶ οὕτως ἡ μὲν ἑορτὴ διελύθη, ὁ δ' Ἄπις ἀπέθανεν ὑπὸ τῆς πληγῆς· ἐμάνη ὅμως καὶ ὁ Καμβύσης διὰ τὸ ἁμάρτημα. Τὰ αὐτὰ δὲ ἔπραξε καὶ ὁ Ὦχος πρότερον, ὅςτις, ἐπειδὴ ὠνόμαζον αὐτὸν οἱ Αἰγύπτιοι ὄνον, διὰ τὰς κακουργίας αὐτοῦ, ὡς προείρηται, εἶπεν, ἀλλ' ὁ ὄνος οὗτος κατευωχήσεται τὸν Ἄπιν· ἔπειτα σφάξας ἔφαγε μὲ τοὺς φίλους αὐτοῦ τὸν Θεὸν Ἄπιν· ὅθεν ὠνόμασαν αὐτὸν ὕςερον μάχαιραν· ἔσφαξεν ὅμως καὶ πολλοὺς Αἰγυπτίους (α).

Ἐνόμιζον δὲ, ὅτι εἶχε καὶ μαντευτικὸν προτέρημα ὁ Ἄπις, καὶ οἱ θέλοντες μαθεῖν τὸ μέλλον, ἐπλη-

---

(α) Ἡρόδοτ. αὐτόθι. 28. 29. Λουκιαν. ἐπισκοποῦντ. Πλούταρχ. αὐτόθ. 355. 363.

σίαζον τὰ ὦτα πρὸς τὸ ςόμα αὐτοῦ, ἔπειτα ἔφραττον αὐτὰ διὰ τῶν χειρῶν, καὶ ἔτρεχον εἰς τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἀγορὰν, ὅπου ἔπαιζον συνήθως τὰ παιδία της πόλεως, καὶ ἐκεῖ ἤνοιγον τὰ ὦτα, καὶ ὅ,τι ἤκουον ἐκ τῶν φωνῶν τῶν παίδων πρῶτον, ἐκεῖνο ἐλάμβανον ὡς χρησμόν· ἔτι δὲ καὶ ὅσοι παῖδες ὠσφραίνοντο τὴν ὀσμὴν τῆς ἀναπνοῆς αὐτοῦ, ἐγίνοντο μάντεις· ὁμοίως καὶ ὅτε ἔδιδέ τις αὐτῷ φαγητὸν, καὶ ἔτρωγεν αὐτὸ, ἦτον σημεῖον καλὸν, τὸ δ᾽ ἀνάπαλιν κακόν. Τοῦτο ἐδοκίμασε μάλιςα καὶ Καίσαρ ὁ Γερμανικὸς, ὅςτις ἀπέθανε μετ᾽ ὀλίγον, ἀφ᾽ οὗ ὁ Ἄπις δὲν ἐδέχθη τὸ φαγητὸν αὐτοῦ (α).

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ ΙΔ´.

Περὶ τοῦ Μνεύεως.

Ὁ δὲ Μνεῦϊς ἦτον καὶ αὐτὸς Ταῦρος θεοπεποιημένος, καὶ εἰς τὴν Ἡλιούπολιν τρεφόμενος. Περὶ δὲ τῆς ἀποθεώσεως τούτου λέγουσι τὰς αὐτὰς γνώμας, ὡς καὶ περὶ τῶν ἄλλων ζώων· ὅτι, κατά τινας μὲν, ὁ Ὄσιρις ἐτίμησεν αὐτὸν τε καὶ τὸν Ἄπιν, διὰ τὴν ἐκεῖ ῥηθεῖσαν αἰτίαν τῆς γεωργίας, κατ᾽ ἄλλους δὲ, ὁ Μηνᾶς κατέςησε τὴν λατρείαν τοῦ Μνεύεως, καὶ οὗτος ἐτιμήθη πολὺ πρότερον τοῦ Ἄπιδος· ὅθεν λέγουσί τινες, ὅτι ὁ Μνεῦϊς ἐγέννησε τὸν Ἄπιν (α). Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ὁ Μνεῦϊς ἦτον παλαιὸς βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, ὅςτις ἔδειξε πρῶτος ἐκεῖ νόμους γραπτοὺς, λέγων, ὅτι ἔλαβεν αὐτοὺς παρὰ τοῦ Ἑρμοῦ, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν πρώτων νομοθετῶν. Καὶ οὗτος ἦτον ὁ πρῶτος νομοθέτης τῶν Αἰγυπτίων. Δεύτερον δὲ νομοθέτην αὐτῶν λέγουσι

(α) Πλίν. αὐτόθι. Πλούταρχ. αὐτόθι. 356.

(β) Αἰλιαν. αὐτόθι. Ια´, 11. Πλούταρχ. αὐτόθι. 364. Πορφύρ. παρ᾽ Εὐσεβ. Προπαρασκευ. Γ´. Ιγ´. Στράβ. Ιζ´. 803. Ἰαβλωνσκ. β´. 267. Διόδ. Α´. πη´.

τὸν Σασύχην, ὅςτις ἔταξε τιμὰς εἰς τοὺς Θεοὺς, εὗρε καὶ τὴν γεωμετρίαν. Τρίτον δὲ τὸν Σεσόωσιν, ὅςτις εὗρε τὰς πολεμικὰς τάξεις, καὶ τοὺς πολεμικοὺς νόμους. Τέταρτον δὲ τὸν Βόκχοριν, καὶ πέμπτον τὸν Ἄμασιν. Διὰ τοῦτο ἄρα ἐτίμησαν τὸν Μνεῦϊν, εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ ταύρου, (α) κατὰ τὴν Αἰγυπτιακὴν συνήθειαν.

Ἔπρεπε δὲ νὰ εἶναι καὶ οὗτος ὁ Ταῦρος μέλας, καὶ αἱ τρίχες νὰ κλίνωσι φυσικῶς ὁμαλῶς, καὶ μεγαλοπρεπῶς πρὸς ἀμφότερα τὰ μέρη, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς διὰ τῆς ῥάχεως μέχρι τῆς οὐρᾶς, ὁμοίως καὶ καθ᾿ ὅλον τὸ σῶμα πανταχοῦ· ἔτι δὲ νὰ ἔχῃ καὶ ἀνάςημα μέγα καὶ μεγαλοπρεπὲς, καὶ αἰδοῖα μεγάλα· ἐπειδὴ ἐνομίζετο καὶ σύμβολον τοῦ Ἡλίου, τὰ δὲ μόρια ταῦτα ἦσαν σύμβολα γενέσεως, ἥτις προέρχεται ἐκ τοῦ Ἡλίου. Τὰ δὲ λοιπὰ, περὶ ἐκλογῆς, ἐπιμελείας, καὶ ταφῆς ἦσαν τὰ αὐτὰ τοῦ Ἄπιδος, καὶ τῶν ἄλλων τοιούτον ζώων. Πολὺ μεγαλητέρα ὅμως ἦτον καθ᾿ ὅλα ἡ πρὸς τὸν Ἄπιν τιμὴ, ὥςε ἐκεῖνος ἐνομίζετο ἔξαρχος πάντων τῶν ἀποτεθεωμένων ζώων τῆς Αἰγύπτου (β).

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Περὶ τῶν Ἄλλων Ζώων.

Ἐν ἑκάςῃ δὲ ἐπισήμῳ πόλει ἐλάτρευον, καὶ ἔτρεφον ἓν ζῶον ἰδιαιτέρως· ὡς εἰς τὴν Μέμφιν τὸν Ἄπιν, εἰς τὴν Ἡλιούπολιν τὸν Μνεῦϊν, δεύτερον τοῦ Ἄπιδος κατὰ τὴν τιμὴν, καὶ καθεξῆς εἰς τὴν Λεοντόπολιν τὸν Λέοντα, εἰς τὴν Μένδητα τὸν Τράγον· ἡ Μένδης δὲ ὠνομάζετο καὶ Πανόπολις, ὅθεν ἐλάτρευον ἐκεῖ τὸν Πᾶ-

(α) Διόδωρ. Α΄. Ιδ΄.
(β) Πορφύρ. αὐτόθ. Πλούταρχ. αὐτόθι 364.

να εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Τράγου καὶ τῆς Αἰγός· εἰς τὴν Λίμνην τοῦ Μοίριδος τὸν Κροκόδειλον. Ἐλάτρευον ὅμως καὶ κοινῶς εἰς πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον, ἐκ μὲν τῶν χερσαίων τρία ζῶα, τὸν βοῦν, κύνα, καὶ αἴλουρον· ἐκ δὲ τῶν ἐνύδρων δύο εἴδη ἰχθύων, τὸν ὀξύρυγχον καὶ λεπιδωτόν· ἐκ δὲ τῶν πτηνῶν ὁμοίως δύο, τὴν ἴβιν καὶ τὸν ἱέρακα. Δὲν ἐτίμων ὅμως καὶ αὐτὰ ἐπίσης πανταχοῦ· ἐπειδὴ εἰς τὴν Ὀξύρυγχον πόλιν, καὶ εἰς ὅλον τὸν Ὀξυρυγχίτην Νομὸν, ἐλάτρευον κατ' ἐξοχὴν τὸν ὀξύρυγχον, ὡς ἔφορον ἰδιαίτερον τῆς χώρας ταύτης, ἔχοντες καὶ Ἱερὸν αὐτοῦ· εἰς τὴν Κυνόπολιν δὲ καὶ τὸν Κυνοπολίτην Νομὸν, ἐλάτρευον ὁμοίως τὸν Ἄνουβιν εἰς τὴν εἰκόνα τῶν κυνῶν. Εἰς τὴν Κροκοδειλούπολιν, καὶ Κροκοδειλουπολίτην Νομὸν, ἐλάτρευον τὸν Κροκόδειλον, τρέφοντες αὐτὸν εἰς λίμνην Ἱερὰν, τὸν ὁποῖον ὠνόμαζον Σοῦχον, καὶ ἦτον ἥμερος καὶ χειροήθης μόνον εἰς τοὺς Ἱερεῖς, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Στράβων, ἰδὼν αὐτὸν ἰδίοις ὀφθαλμοῖς. Εἰς τὸν Ἀφροδιτοπολίτην Νομὸν ἐλάτρευον λευκὴν βοῦν, ϗ εἰς τὴν Ἡρακλεούπολιν τὸν ἰχνεύμονα· οἱ δὲ Σαβαῖται καὶ Θηβαῖται τὸ πρόβατον, οἱ Λατοπολῖται τὸν Λάτον, εἶδος Ἰχθῦος τοῦ Νείλου, οἱ Λυκουπολῖται τὸν λύκον, οἱ δὲ Τεντυρῖται (α) κατεφρόνουν τὸν Κροκόδειλον ὡς ἐχθρὸν ἄσπονδον, ὡς ϗ εἰς τὴν Ἱερακόπολιν ἐλάτρευον τὸν ἱέρακα, καὶ κατεφρόνουν τὸν Κροκόδειλον. Ἄνωθεν δὲ τῆς Ἐλεφαντίνης ἐλάτρευον ὁμοίως τὸν Ἱέρακα, κ. τ. λ. ὥστε αἱ πόλεις τῶν Αἰγυπτίων ὠνομάσθησαν ἀπὸ τῶν λατρευομένων ἐν αὐταῖς ζώων (β).

(α) Εἰς ταύτην τὴν Τεντύραν πόλιν, ὅπου ἐσώζετο ἔτι εἷς ναὸς, εὗρον οἱ Γάλλοι τὸν περίεργον ἐκεῖνον Ζωδιακὸν, καὶ τὸ πλανησφαίριον, τὰ ἀρχαιότατα καὶ περιεργότατα κειμήλια τῆς ἀρχαίας Αἰγυπτιακῆς ἀστρονομίας, ἅπερ ϗ ἐξεδόθησαν.

(β) Διόδωρ. Α'. Πδ'. Στράβ. Ιζ'. 802—

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΙΣΤ΄.

Περὶ τοῦ Μανέρωτος.

Ὁ Μανέρως ἦτον, ὡς εἴρηται, υἱὸς τοῦ Μαλκάνδρου βασιλέως τῆς Βύβλου, φοίνιξ τὸ γένος, καὶ ἀπέθανεν ὑπὸ τοῦ φόβου, ἢ ἐπνίγη εἰς τὴν θάλασσαν, ὅτε ἐςράφη καὶ εἶδεν αὐτὸν ἡ Ἶσις. Διὰ τοῦτο ἄρα τὸ συμβεβηκὸς ἐτίμησαν αὐτὸν οἱ Αἰγύπτιοι, χάριν τῆς Ἴσιδος, καὶ συνέταξαν ὕμνον Μανέρωτα λεγόμενον ἀπ' αὐτοῦ, ὡς καὶ οἱ Ἕλληνες τὸν Λίνον, τὸν ὁποῖον ἔψαλλον εἰς τὰ συμπόσια. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ υἱὸς ἐκεῖνος τοῦ Μαλκάνδρου ὠνομάζετο Παλαιςινὸς, ἢ Πηλούσιος, καὶ εἰς τιμὴν αὐτοῦ ἔκτισεν ἡ Ἶσις τὴν πόλιν Πηλούσιον καλουμένην· ὁ δὲ Μανέρως ἦτον Αἰγύπτιος, εὑρετὴς τῆς μουσικῆς πρῶτος, καὶ μουσικὸς ἄριςος, καὶ διὰ τοῦτο ἀπέδωκαν εἰς αὐτὸν οἱ Αἰγύπτιοι ταύτην τὴν τιμήν. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον υἱὸς μονογενὴς τοῦ πρώτου βασιλέως τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἐπειδὴ ἀπέθανεν ἀώρως, ἐπένθησε καὶ ἐθρήνησεν αὐτὸν ὅλη ἡ Αἴγυπτος, καὶ συντάξαντες τὸν ὕμνον ἐκεῖνον τὸν θρηνητικὸν, ἔψαλλον αὐτὸν εἰς ἀνάμνησιν. Κατ' ἄλλους δὲ, τὸ ὄνομα τοῦ ὕμνου δὲν ἦτον ἀνθρώπου, ἀλλ' ἐσήμαινεν, ἢ ἐνομίζετο κατὰ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, αἴσιος εἰς τοὺς πίνοντας καὶ εὐωχουμένους· ὅθεν ἔψαλλον αὐτὸν ὡς σημεῖον ἀγαλλιάσεως καὶ εὐθυμίας, καὶ εὐτυχοῦς ἐκβάσεως τοῦ συμποσίου.

Εἶχον δὲ καὶ ἄλλην συνήθειαν οἱ Αἰγύπτιοι· ἔχοντες γὰρ εἴδωλον ἀνθρώπου νεκροῦ εἰς κιβώτιον, περιέφερον, καὶ ἐδείκνυον αὐτὸ εἰς τὰ συμπόσια. Καὶ τοῦτο ἐγίνετο, κατὰ μέν τινας, εἰς ἀνάμνησιν τῆς δυςυχίας τοῦ Ὀσίριδος, κατ' ἄλλους δὲ, ἵνα ἐνθυμῶνται οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον, τρώγοντες καὶ πίνοντες, καὶ νὰ μὴ καταδαπανῶσιν εἰς ταῦτα μόνον τὰς περιου-

σίας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλα κοινωφελῆ καὶ ἀθάνατα, ἐπειδὴ εἶναι θνητοὶ καὶ πρόσκαιροι· ὁ Πλούταρχος ὅμως λέγει ἄλλως (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ τοῦ Κανώβου.

Ὁ δὲ Κάνωβος ἦτον Ἕλλην, νέος, ὡραιότατος, καὶ χαριέστατος, καὶ κυβερνήτης τοῦ Μενελάου, εἰς τὴν κατὰ τῆς Τρῳάδος ἐκστρατείαν. Ὅτε δὲ ἐπέστρεψεν ὁ Μενέλαος ἐκ τῆς Τρῳάδος εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἠγάπησε τὸν Κάνωβον ἐμπαθέστατα ἡ Θεονόη θυγάτηρ τοῦ Πρωτέως, ἀλλ' ἀπέτυχεν. Ἐνῷ δὲ ἐκοιμᾶτο εἰς τὸ παραθαλάσσιον ὁ Κάνωβος, ἐδάγκασεν αὐτὸν εἰς τὸ σκέλος μία ἔχιδνα, ἢ κατ' ἄλλους, αἱμοῤῥοῒς, εἶδος ὄφεως· ἡ δ' Ἑλένη λυπηθεῖσα εἰς ὑπερβολὴν συνέλαβε τὸν ὄφιν τοῦτον, καὶ συνέτριψε τὸ ῥαχοκόκαλον αὐτοῦ εἰς ἐκδίκησιν, καὶ διὰ τοῦτο ὕστερον δὲν εἶχε ῥαχοκόκαλον τοῦτο τὸ γένος τῶν ὄφεων. Ὁ Κάνωβος ὅμως ἐδοκίμασεν ἀπείρους πόνους καὶ ταλαιπωρίας, ὥστε κατεσάπη τὸ σκέλος αὐτοῦ, καὶ τέλος ἀπέθανεν. Ὁ δὲ Μενέλαος καὶ ἡ Ἑλένη θάψαντες αὐτὸν μεγαλοπρεπῶς, ἔκτισαν πόλιν ἐκεῖ, καὶ ὠνόμασαν αὐτὴν ἀπ' αὐτοῦ Κάνωβον, καὶ κατῴκισαν εἰς αὐτὴν, ὅσους Ἕλληνας εἶχον ἀσθενεῖς, γέροντας, καὶ ἀδυνάτους, μὴ ὄντας εἰς κατάστασιν, νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀπ' αὐτοῦ δὲ ὠνομάσθη καὶ τὸ Κανωβικὸν καλούμενον στόμα τοῦ Νείλου, καὶ ὁ Κάνωβος ἀστήρ. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐτίμησαν αὐτὸν οἱ Αἰγύπτιοι ὡς Θεὸν τῶν ὑδάτων, καὶ τὸν ὠνόμαζον Κάνωβον Ποσειδῶνα, ἐπειδὴ ἦτον κυβερνήτης ἐμπειρότατος (β).

(α) Αὐτόθι. 357. Ἡρόδοτ. Εὐτέρπη. 79. Παυσαν. Βοιωτικ. ΚΘ'. Πολυδεύκ. Δ. 54. Ἀθήν. ΙΔ'. 620.

(β) Κόνων. η'. Διονύσ. Περιηγητ. καὶ Εὐστάθ. 13. Στράβ. ΙΖ'.

Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ἔλεγον, ὅτι ὁ Κάνωβος ἦτον Αἰγύπτιος, καὶ Κυβερνήτης τοῦ Ὀσίριδος, ὅθεν καὶ κατηςερίσθη μὲ τὸ πλοῖον αὐτοῦ. Ἄλλοι δὲ, ὅτι τὸ πλοῖον ἐκεῖνο εἶναι ἡ Ἀργὼ, καὶ ἐπειδὴ τὸ ἄςρον Κάνωβος εἶναι πλησίον αὐτῆς· ἐνόμισάν τινες, ὅτι τὸ πλοῖον εἶναι τοῦ Κανώβου. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Κάνωβος τοῦ Μενελάου εἶναι ὁ θεοποιηθεὶς, καὶ Θεὸς τῶν ὑδάτων νομισθεὶς, καὶ τοῦ Ὀσίριδος ὁ καταςερισθεὶς (α).

Τινὲς δὲ καὶ οὐδ' ὅλως προσίενται, ὅτι ὁ Μενέλαος ἦλθεν εἰς τὴν Αἴγυπτον· ὁ Στράβων ὅμως ηὗρεν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ ὄρος τι πετρῶδες τρωϊκὸν καλούμενον, καὶ κώμην πλησίον αὐτοῦ Τροίαν ὀνομαζομένην, τὰ ὁποῖα ὠνόμασαν οἱ Τρωαδῖται αἰχμάλωτοι, οὓς ἀφῆκεν ὁ Μενέλαος ἐκεῖ (β). Ἔτι δὲ τὸ,

Καὶ τέμενος περίπυςον Ἀμυκλαίοιο Κανώβου,

τοῦ περιηγητοῦ Διονυσίου, ὅπερ ὁ Εὐςάθιος λέγει (γ), ὅτι εἶναι περίφρασις, καὶ σημαίνει αὐτὴν τὴν πόλιν Κανώβου μόνον, τὸ Ἀμυκλαίοιο δὲν φαίνεται, ὅτι ἐνέχεται ἁπλῶς μόνον καὶ ἀσημάντως εἰς τὴν περίφρασιν, ἐπειδὴ εἶναι ὄνομα τοπικὸν τὸ Ἀμυκλαῖος, κατα Σουΐδαν· γνωρίζομεν καὶ πόλιν ἐπίσημον καὶ ἀρχαιοτάτην τῆς Πελοποννήσου Ἀμύκλας ὀνομαζομένην. Ἀμυκλαῖον ἄρα ἐκ τῆς πόλεως ταύτης ἐννοεῖ ὁ Διονύσιος τὸν Κάνωβον.

Ἡ δὲ εἰκὼν, ἢ τὸ σύμβολον τοῦ Θεοῦ Κανώβου ἦτον ὑδρία, ἢ ἀγγεῖον, ὅμοιον μὲ τὰ ἀγγεῖα ἐκεῖνα, μὲ τὰ ὁποῖα ἐκαθάριζον οἱ Αἰγύπτιοι τὸ ὕδωρ τοῦ Νείλου, καὶ οὕτως ἔπινον αὐτό· ὡς ποιοῦσι καὶ ἤδη εἰς τὰς παραποταμίας πόλεις, οἱ μὴ ἔχοντες ἄλλοθεν ὕ-

---

Α'. 16. 17. 18. Σκύλαξ. Περίπλ. 89. Ἰαβλόνσκ. Γ'. 133. Βόσσ. Θεολ. Α'. 31.

(α) Πλούταρχ. αὐτόθι. 359. ἐν Λεξικ. μυθολογ. Φριδερίκ. ἐν Ἀνωνύμ. ἐν Κανώβ. Βανιέρ. Β. 361.

(β) Ις'. 88.

(γ) 12.

δωρ. Ἡ μὲν ἐπιφάνεια τοῦ ἀγγείου τούτου ἦτον πλήρης εἰκόνων Ἱερογλυφικῶν, ἐκ δὲ τοῦ σόματος ἐξήρχετο κεφαλὴ ἀνδρὸς, ἢ καὶ γυναικὸς, καὶ δύω χεῖρες, καὶ ἓν ἄνθος· ἐνίοτε δὲ ἦτον καὶ ἄνευ χειρῶν, ἔχον καὶ μικροὺς πόδας, τὰς χεῖρας πρὸς τὸ σῆθος ἐσαυρωμένας, καὶ εἰς μὲν τὴν δεξιὰν ἐκράτει βέλος, εἰς τὸν ἀρισερὸν δὲ βραχίονα εἶχεν ἓξ σειρὰς γράμματα Ἱερογλυφικά. Εὑρέθη δὲ καὶ ἄλλως διαφόρως, καὶ διάφορα τοιαῦτα σύμβολα ἔχων· ἐπειδὴ οἱ Αἰγύπτιοι, ὡς εἴρηται, ἐλάμβανον εἰς πολλὰς φυσικὰς ἀλληγορίας τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον, μιγνύοντες καὶ ἄλλων σοιχείων ἐνεργείας· ὡς τὸ βέλος σημαίνει τὰς ἀκτῖνας τοῦ Ἡλίου, τὸ γυναικεῖον πρόσωπον τὴν Ἶσιν, ἢ τὴν Σελήνην. Ἐνίοτε δὲ εἶχον σύμβολον αὐτοῦ μόνου τὴν ὑδρίαν ἁπλῆν, ἐννοοῦντες τὸ ὕδωρ μόνον (α).

Ἄλλοι δὲ λέγουσιν ἄλλην τινὰ αἰτίαν τῆς εἰς τὸ ὕδωρ ἀλληγορίας τοῦ Κανώβου. Ἐπειδὴ οἱ Χαλδαῖοι ἐλάτρευον τὸ πῦρ, καὶ ἤθελον νὰ ἐκτείνωσι τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ αὐτῶν πανταχοῦ, περιήρχοντο εἰς τὰ ἔθνη ἐπιδεικνύοντες τὴν ὑπεροχὴν αὐτοῦ δι' ἔργου, ὥσε κατέκαυσαν ὅλους τοὺς Θεοὺς τῶν ἐθνῶν ἐκείνων, τοὺς ξυλίνους, λιθίνους, χαλκοῦς, ἀργυροῦς καὶ χρυσοῦς. Τοῦτο οὖν ἀκούσας ὁ Ἱερεὺς τοῦ Κανώβου, λαμβάνει μίαν τοιαύτην ὑδρίαν, τρύπας ἀπείρους καὶ λεπτὰς ἔχουσαν, ὡς εἴρηται, διὰ τὸν καθαρισμὸν τοῦ τεθολωμένου ὕδατος· γεμίζει αὐτὴν ὕδωρ, καὶ φράττει τὰς τρύπας μὲ κηρίον· ἔπειτα ζωγραφίσας τὴν ἐπιφάνειαν μὲ διάφορα χρώματα, ἵνα μὴ γνωρίζωνται αἱ τρύπαι, ἔκοψε τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀγάλματος τοῦ Κανώβου, καὶ ἔβαλεν αὐτὴν εἰς τὸ σόμα τῆς ὑδρίας· εἶτα ἀφ' οὗ ἦλθον καὶ ἐκεῖ οἱ Χαλδαῖοι, ἐκάλεσεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀγῶνα. Ἐκεῖνοι δὲ ἀνάψαντες πῦρ ἔβαλον τὴν ὑδρίαν

(α) Στρέβ. συντ. Α΄. 186. Χαρτάρ. εἰκόν. 37. Κασάλ. εἰκόν. 4. Ἰαβλώνσ. Γ΄. 145. 151. 149.

ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πυρὸς, κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτῶν. Θερμανθείσης οὖν τῆς ὑδρίας, καὶ ἀναλυθέντος τοῦ κηροῦ, ἐχύθη τὸ ὕδωρ καὶ ἔσβυσε τὸ πῦρ, καὶ οὕτως ἐθριάμβευσεν ὁ Κάνωβος· ὅθεν ἐτιμήθη ὡς Θεὸς τοῦ ὕδατος, καὶ εἶχον τοιαύτην ὑδρίαν σύμβολον αὐτοῦ (α). Ἐλάτρευον δὲ αὐτὸν καὶ ὡς σύμβολον τοῦ Νείλου.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Περὶ τοῦ Χῶν, Κρέπιτος, Ἀφώφεως, καὶ Καμήφεως.

Ὁ μὲν Χῶν, κατά τινας, ἦτον ὁ Ἡρακλῆς τῶν Αἰγυπτίων, ὅστις στρατεύσας μετὰ τοῦ Ὀσίριδος, ἔμεινεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἔκτισε τὴν πόλιν Χώνην, ἀφ' ἧς ὠνομάσθησαν Χῶνες οἱ ἐγκάτοικοι, καὶ ἡ χώρα Χωνία (β), ἢ Χώνη.

Ὁ δὲ Κρέπιτος ἦτον Θεὸς γελοτοποιὸς, καὶ εἰς τὸ Πηλούσιον μάλιστα λατρευόμενος· ὅθεν ἐζωγράφιζον αὐτὸν νέον, ἐνδύματα ἀστεῖα ἔχοντα, καὶ τὸν ἄνεμον διώκοντα.

Ὁ δὲ Ἄφωφις ἦτον ὁ εἰκοστὸς βασιλεὺς τῶν Θηβῶν, καὶ ἐβασίλευσεν ἑκατὸν χρόνους παρὰ μίαν ὥραν. Τινὲς δὲ γράφουσιν αὐτὸν καὶ Ἄπωφιν, Ἄπωπιν, καὶ Ἄπαπον, λέγοντες, ὅτι τὸ ὄνομα σημαίνει πολυχρόνιον, καὶ ὅτι αὐτὸν ὠνόμαζον οἱ Ἕλληνες Ἔπαφον. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ἦτον ἀδελφὸς τοῦ Ἡλίου, καὶ ἐπολέμει κατὰ τοῦ Διός· καὶ κατὰ τὴν φυσικὴν ἀλληγορίαν ἦτον ὁ Τυφὼν, ὁ πολεμήσας κατὰ τοῦ Ὀσίριδος· τὸ δὲ Ἄφωφις ἦτον ἐπίθετον τοῦ Τυφῶνος (γ).

(α) Σκίδ. ἐν Κανώβ. Ῥαφῆν. Ἱστορ. ἐκκλ. Β'. 26. Κασαλ. Αἰγυπτιακ. 14.

(β) Καντέρ. ἐν Λυκόφρον. 980. Στράβ. ς'. 254.

(γ) Ἐρατοσθέν. παρ. Βιγνόλ. χρονολ. 753. Ἰαβλών. Γ'. 100. Ε'. β'. κβ'.

Ὁ δὲ Κάμηφις λέγουσιν, ὅτι ἦτον ὁ πρῶτος καὶ ἀρχαιότατος Θεὸς τῶν Αἰγυπτίων, καὶ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν χαλκουργείων εὑρετὴς, ὡς ὁ Ἥφαισος τῶν Ἑλλήνων. Καὶ κατὰ μέν τινας, ἦσαν τρεῖς τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, πατὴρ, υἱὸς καὶ ἔγγονὸς, καὶ ὁ ἔγγονὸς ἐνομίζετο Ἥλιος. Κατ' ἄλλους ὅμως τὸ ὄνομα ἦτον ἐπίθετον τοῦ Ἡφαίσου, καὶ σημαίνει, τὸ μὲν Κάμη Αἴγυπτον, τὸ δὲ Φὶς ποιμένα, οἷον, ποιμένα τῆς Αἰγύπτου. Τοιοῦτον οὖν ἐνόμιζον τὸ Ἥφαισον· εἶχον ὅμως τρεῖς Θεοὺς τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, ὡς εἴρηται, τὸν Ἥφαισον, Ἀθηνᾶν καὶ Ἥλιον (α).

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΙΘ΄.

Περὶ τῆς Βουβάσιδος.

Ἡ Βούβασις ἦτον μεγάλη Θεὰ τῶν Αἰγυπτίων, ἔχουσα ναὸν ἐπίσημον εἰς τὴν Βούβασον πόλιν, ἔνθα ἑωρτάζετο μεγάλη πανήγυρις κατ' ἔτος, καὶ συνηθροίζοντο ἑπτακόσιαι χιλιάδρες ἄνθρωποι, ἐκ πολλῶν ἄλλων πολεων, ὥςε ἡ φήμη τῆς ἑορτῆς ταύτης ἔφθασε καὶ μέχρι τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας. Ἐνομίζετο δὲ ἡ Βούβασις, ὡς ἡ Ἄρτεμις τῶν Ἑλλήνων, ὅθεν ἔλεγον καὶ τὸ χόρτον Ἀρτεμισίαν καλούμενον, τὸ ὁποῖον ἐνομίζετο Ἱερὸν τῆς Ἀρτέμιδος, Βουβάσιδος καρδίαν. Ἐνομίζετο δὲ καὶ Εἰλείθυια, καὶ Ἥρα τῶν Αἰγυπτίων· δὲν ἐνομίζετο ὅμως καὶ προςάτις τοῦ κυνηγίου, ὡς ἡ Ἄρτεμις τῶν Ἑλλήνων.

Κατά τινας δὲ, ἡ Βούβασις ἦτον θυγάτηρ τοῦ Ὀσίριδος καὶ τῆς Ἴσιδος, καὶ ἐπειδὴ ἐφύλαξε παρθενίαν ἀμόλυντον, ἐτιμήθη ὡς Θεὰ, καὶ κατα τοῦτο ἦτον ὁμοία

(α) Παρ. Στροβ. ἐκλογ. Φυσικ. 120. Δαμασκ. ἐν Βολφίν. ἀνεκδότ. Ἑλληνικ. Γ΄. 261. Κικέρ. φύσ. Θ. Γ΄. κβ΄. Ἰαβλώνσ. Α΄. 97.

τῆς Ἀρτέμιδος· ἐθυσίαζον δὲ αὐτῇ ἀνθρώπους τὸ πάλαι οἱ Αἰγύπτιοι. Ἡ δὲ ῥηθεῖσα πόλις ἐκτίσθη μὲν εἰς τιμὴν τῆς Ἴσιδος, ὅμως ἀφιερώθη εἰς αὐτὴν ὕςερον· καὶ ἐπειδὴ ἐλάτρευον ἐκεῖ τὴν γαλῆν, εἶχον αὐτὴν σύμβολον τῆς βȣβάςιδος· ὅθεν νομίζουσί τινες, ὅτι τὸ Βούβαςις σημαίνει γαλῆν Αἰγυπτιςί. Κατ' ἄλλους δὲ, τὸ ὄνομα ἐγένετο παρὰ τὸ φωβὰς, τὸ ὁποῖον σημαίνει πρόσωπον γυμνόν· ἢ παρὰ τὸ φουὰς, πρόσωπον μεταβαλλόμενον. Εὑρέθη ὅμως εἰς τὴν Ἰσιακὴν Πλάκα Γαληκέφαλος ἐζωγραφισμένη (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

Περὶ τοῦ Ὀνούφεως.

Ὁ δὲ Ὄνουφις ἦτον ὁ τρίτος βοῦς τῶν Αἰγυπτίων, ὁ τρεφόμενος καὶ λατρευόμενος εἰς τὴν πόλιν Ἑρμανθιν, ὅπου εἶχε ναὸν μεγαλοπρεπέςατον, καὶ ὠνομάζετο Πάκις, ἢ Βάκις. Τὸ δὲ ὄνομα γίνεται, κατάτινας, παρὰ τὸ νουφι, ἢ ενουφι, καὶ εχε, ἢ αχε, τὸ ὁποῖον σημαίνει καλὸν βοῦν. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ενουφι, ἢ ανουφι σημαίνει καὶ ἀφθονίαν, ἀμφιβάλλεται ἡ σημασία· ἂν δὲ ἐγίνετο Παβάκις, τὸ Πάκις καὶ Βάκις, τότε ἐσήμαινε Θεὸν πολιοῦχον. Ἐνόμιζον δὲ οἱ Αἰγύπτιοι, ὅτι ὁ Θεὸς οὗτος συναναςρέφεται συνεχῶς μὲ τὸν Ἥλιον, καὶ μεταβάλλει καθ' ἑκάςην ὥραν τὸ χρῶμα. Αἱ τρίχες αὐτοῦ ἦσαν παράξενοι, καὶ οὐχὶ ὡς τῶν ἄλλων βοῶν. Ἔπρεπε δὲ νὰ εἶναι μέλας, καὶ μέγας· ὅθεν νομίζουσί τινες, ὅτι αὐτὸς ἦτον καὶ Μνεῦϊς

(α) Ἡρόδοτ. Εὐτέρπ. 45. 60. 137. 156. Διόδ. Α'. Ις'. Ὀβίδ. Μετ. Θ'. 687. Ἰαβλώνσκ. Πανθ. Β'. 58. 64. 79. 65. 78—81. 68. 83. Πλȣ́ταρχ. Ἰσιδ. ϗ Ὀσίριδ. 280. Εὐσέβ. Προπ. Δ'. Ις'. Μουτφακ. Β'. 126. 5. 7.

καὶ Ὄνουφις· ὅμως διακρίνονται εἰς πολλὰς περιστάσεις. Τέλος δὲ ἀμφότεροι ἦσαν σύμβολα ἀγαθοῦ δαίμονος.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΚΑ΄.

Περὶ τῆς Νηΐθ.

Αὕτη ἡ θεότης ἦτον ἀρχαιοτάτη, εἰς τὴν Σάϊν πόλιν λατρευομένη, ὡς εὑρετὶς καὶ ἔφορος τῆς ἐλαίας, καὶ πολλῶν ἄλλων τεχνῶν καὶ ἐργοχείρων· ὅθεν ἔλεγον αὐτὴν Ἀθηνᾶν οἱ Ἕλληνες. Τὸ δὲ ὄνομα σημαίνει κατὰ μέν τινας, παλαιὰν, κατ᾿ ἄλλους δὲ, κυβερνήτριαν. Ἐνομίζετο ὅμως πολιοῦχος τῆς Σάεως, ὅπου εἶχε ναὸν διαβόητον, μεγαλοπρεπέστατον, καὶ ἑορτὴν ἐτήσιον κοινὴν Λυχνοκαΐαν ὀνομαζομένην, ἐπειδὴ ἔκαιον λύχνους ὅλην τὴν νύκτα· ὅσοι δὲ δὲν ἐδύναντο, νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν πανήγυριν, ἔπρεπε νὰ καίωσι λύχνους ἐκείνην τὴν νύκτα, ὅπου καὶ ἂν ἦσαν.

Ἐνίοτε δὲ ἐλάμβανον αὐτὴν καὶ ὡς τὴν Ἶσιν εἰς τὰς εἰκονογραφίας, ἢ ἦτον τὸ ἄνω ἡμισφαίριον Ἱερὸν αὐτῆς, ὡς καὶ τῆς Ἴσιδος τὸ κάτω, ὁμοίως καὶ τὸ ζῴδιον ὁ Κριὸς, καὶ ὁ κύκλος τῶν Ἰσημεριῶν· ὅθεν ἐλάτρευον τὸν κριὸν εἰς τὴν Σάϊν. Ἐζωγράφιζον δ᾿ αὐτὴν ὡς γυναῖκα Αἰγυπτίαν καθημένην· ἀλλ᾿ εἰς τὴν Ἰσιακὴν Πλάκα παριστᾶται ὡς ἡ Ἶσις. Τινὲς δὲ ὠνόμαζον αὐτὴν καὶ Σάϊν ἀπὸ τῆς πόλεως. Ταύτην τοίνυν ἐνόμιζον Ἀθηνᾶν, καὶ κατὰ μέν τινας, οἱ Ἀθηναῖοι ἔφερον τὴν λατρείαν αὐτῆς εἰς τὴν Αἴγυπτον, κατ᾿ ἄλλους δὲ, οἱ Αἰγύπτιοι ἔφερον αὐτὴν εἰς τὴν Ἀττικήν (α).

(α) Ἰαβλώνσκ. Α΄. 56. 55. 70. 79. 77. Πλάτ. ἐν Τιμ. 1043. Διόδ. Α΄. Ι΄. Πρόκλ. ἐν Τιμ. 30. 31. Στράβ. Ιζ΄. 812. Εὐσάθ. Ἰλ. 31. Ἡρόδοτ. Εὐτέρπ. 62. Παυσαν. Βοιωτικ. Ιβ΄. Τζέτζ. ἐν Λυκόφρον. 560.

ΚΕΦΆΛΑΙΟΝ ΚΒʹ.

Περὶ τοῦ Φθάς.

Ὁ δὲ Φθὰς ἦτον Θεὸς ἀρχαιότατος τῶν Αἰγυπτίων, τιμώμενος μάλιςα εἰς τὴν Μέμφιν. Καὶ κατὰ μέν τινας ὁ αὐτὸς ἦτον τὸ Κνὴφ, κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἄλλος ἦτον αὐτός· πλὴν ὕςερον ἑνώσαντες αὐτοὺς, τοὺς ὠνόμαζον ἀδιαφόρως. Τὸ Φθὰς κατ᾽ ἄλλους σημαίνει πῦρ· ὅθεν νομίζουσιν, ὅτι οὗτος ἦτον ὁ Ἥφαιςος τῶν Αἰγυπτίων, ὁ υἱὸς τοῦ Νείλου, καὶ ἀρχαιότατος βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, ὅςτις ἤρξατο πρῶτος τὴν φιλοσοφίαν εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ οἱ πρῶτοι τῆς φιλοσοφίας ἦσαν Ἱερεῖς καὶ Προφῆται· διὸ ὕςερον οἱ τοιοῦτοι ἐνόμιζον αὐτὸν ὑπερασπιςὴν, καὶ ὑπέρμαχον τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν. Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ἔλεγον αὐτὸν κοινῶς καὶ πατέρα πάντων τῶν Θεῶν, καὶ ἀρχὴν τῶν ὄντων, καὶ ἐνόμιζον, ὅτι ἐγεννήθη ἐκ τοῦ αὐγοῦ ἐκείνου, ὅπερ ἐκράτει τὸ Κνὴφ εἰς τὸ ςόμα (α).

ΚΕΦΆΛΑΙΟΝ ΚΓ.

Περὶ τοῦ Σώθεως.

Ὁ δὲ Σῶθις κατά τινας, ἦτον ἡ Ἶσις, ἢ ἐπίθετον τῆς Ἴσιδος· ἐπειδὴ τὸ ἄςρον τοῦ κυνὸς, τὸ ὁποῖον ἦτον Ἱερὸν τῆς Ἴσιδος, ἦτον καὶ σύμβολον τοῦ Σώθεως· ἢ κατ᾽ ἄλλους, οἱ μὲν Ἕλληνες ὠνόμαζον Ἶσιν τὸ ἄςρον τοῦτο, οἱ δ᾽ Αἰγύπτιοι Σῶθιν. Τοῦτο δὲ τὸ ἄςρον ἔχει

(α) Εὐσέβ. Προπαρ. Γʹ. Ιαʹ. 115. Κικέρ. Φυσ. Θʹ. Γʹ. κβʹ. Διογέν. Λαέρτ. Προοιμ. αʹ. Ἰαβλάνσκ. Πανθ. Αʹ. 45. 43. 94. Κλήμ. Ὁμιλ. Θʹ. ςʹ. 681.

πολλὰς ὀνομασίας, ἐνομίζετο καὶ ὑδραγωγόν. Ἀπὸ τῆς ἐπιτολῆς οὖν τούτου ἤρχετο ὁ χρόνος τῶν Αἰγυπτίων· ὅθεν ἐνόμιζον, ὅτι τότε ἦτον καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κόσμου. Τὸ δὲ Σῶθις δὲν σημαίνει κύνα, ὥς τινες ἐνόμισαν, ἀλλὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ χρόνου μάλιστα, ἢ τὴν πρώτην ἡμέραν (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ΄.

Περὶ τῆς Βουτοῦς.

Ἡ Βουτὼ ἦτον ἀρχαιοτάτη Θεὰ τῶν Αἰγυπτίων, ἥτις ἐβασίλευσε μεταξὺ τῶν πρώτων ὀκτὼ Θεῶν, καὶ κατῴκει εἰς ἐκείνην τὴν πόλιν τὴν ἀπ᾽ αὐτῆς Βουτὼ ὀνομασθεῖσαν. Εἰς αὐτὴν ἔδωκεν ἡ Ἶσις τὸν Ὧρον, ὅτε ἐζήτει αὐτὸν πανταχοῦ ὁ Τυφῶν, νὰ τὸν κρύψῃ, καὶ τὸν ἔκρυψεν εἰς τὴν Χέμμιν νῆσον, τὴν ὁποίαν ἔλεγον καὶ πλωτὴν οἱ Αἰγύπτιοι, ἐπειδὴ διεφημίζετο, καὶ ἐπιστεύετο, ὅτι ἔπλεεν ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Τοῦτο ἀκούσας ὁ Ἡρόδοτος, ἦλθε νὰ ἰδῇ καὶ αὐτὸς τὸ θαῦμα τοῦτο· πλὴν τότε ἐστάθη, καὶ δὲν ἔπλεε πλέον. Ἔλεγον δὲ, ὅτι πρότερον δὲν ἦτον πλωτή. ἀλλ᾽ ἀφ᾽ οὗ ἦλθεν ὁ Ὧρος ἐκεῖ, ἤρξατο νὰ πλέῃ, ἵνα μὴ εὕρῃ αὐτὸν ὁ Τυφών. Ἐκεῖ λοιπὸν ἀνέθρεψεν ἡ Βουτὼ τὸν Ὧρον, καὶ Βούβαστιν, τὰ τέκνα τοῦ Ὀσίριδος καὶ τῆς Ἴσιδος· ὅθεν λέγουσί τινες, ὅτι ἡ Λητὼ ἦτον τροφὸς μόνον τῶν τέκνων τούτων, καὶ οὐχὶ μήτηρ· ἐπειδὴ οἱ Ἕλληνες ἔλεγον τὴν Βουτὼ Λητὼ, τὸν Ὧρον Ἀπόλλωνα, καὶ τὴν Βούβαστιν Ἄρτεμιν· διὰ τοῦτο ὠνομάζοντο Λατοπόλεις, τινὲς ἄλλαι πόλεις ἀφιερωμέναι εἰς αὐτὴν, καὶ μόνον

(α) Δαμάσ. ἐν βίῳ Ἰσιδώρ. παρ᾽ Φωτ. 554. Ὡραπόλλ. Α΄. γ΄. Πλούταρχ. Ὀσίριδ. κ. Ἰσιδ. 359. 376. 365. Πορφύρ. ἐν Ἀντρ. Νυμφ. 264. Βοχαρτ. Ἱεροζωϊκ. Α΄. 691. Ἰαβλώνσκ. Β΄. 51.

ἡ Βουτὼ ἐφύλαξε τὸ Αἰγυπτιακὸν ὄνομα, Βούτου πόλις, καὶ Βοῦτος ὑπό τινων ὀνομαζομένη.

Ἐν ταύτῃ τοίνυν τῇ πόλει εἶχον ναὸν τῆς Βουτοῦς μεγαλοπρεπῆ καὶ Χρηςήριον, καὶ Ἱερὰ τοῦ Ὥρου καὶ τῆς Βουβάςιδος. Εἰς τὸ Τέμενος δὲ αὐτοῦ ἦτον ἄλλος ναὸς μονόλιθος τεσσαράκοντα πηχῶν τὸ μῆκος, ὁμοίως καὶ ἡ σκεπασὴ ἦτον ἄλλος λίθος. Πλησίον δὲ τῆς πόλεως ἦτον ἡ ῥηθεῖσα πλωτὴ νῆσος, ὅπου ἦσαν ναοὶ τοῦ Ὥρου καὶ τῆς Βουβάςιδος, ἑώρταζον καὶ πανήγυριν λαμπρὰν εἰς τὸν ναὸν τῆς Βουτοῦς. Τινὲς μὲν ἐνόμισαν, ὅτι τὸ Βουτὼ σημαίνει νύκτα, ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἔλεγον τὴν νύκτα ἀθὼρ οἱ Αἰγύπτιοι, κατέφυγον εἰς ἄλλα, καὶ τέλος εἶπον, ὅτι σημαίνει τὴν πλησιφαῆ Σελήνην. Ἦτον δὲ καὶ αὐτῆς Ἱερὸν ζῶον ὁ ἱέραξ, καὶ ἡ μυγαλῆ. εἶδος ποντικοῦ· καὶ ὅπου εὕρισκον τοιαῦτα ζῶα νεκρὰ, τὰ ἔφερον εἰς τὸν ναὸν αὐτῆς, καὶ τὰ ἔθαπτον εἰς τὰ Ἱερὰ μνήματα· οὕτως ἔθαπτον καὶ ὅλα τὰ Ἱερὰ ζῶα, ἐκτὸς τῶν Ἄρκτων καὶ λύκων, τὰ ὁποῖα ἔθαπτον, ὅπου καὶ ἂν τὰ εὕρισκον (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ΄.

Περὶ τοῦ Θώθ.

Ὁ μὲν Θὼθ ἦτον ἀρχαιότατος καὶ ἐπισημότατος Θεὸς τῶν Αἰγυπτίων, τὸ δὲ ὄνομα αὐτοῦ, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις εἴρηται, ἔλεγον διαφόρως· ἐπειδὴ, οἱ μὲν Φοίνικες ἔλεγον αὐτὸν Τάαυτον, οἱ δὲ Αἰγύπτιοι Θώθ, οἱ Ἀλεξανδρεῖς Θωὺθ· ἔτι δὲ εὑρίσκεται καὶ Θὼτ, καὶ Θοὺθ γεγραμμένον, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸν πρῶτον μῆνα τῶν Αἰγυπτίων· ἔτι δὲ ἡ ἀρχὴ τοῦ ὀνόματος ση-

---

(α) Ἡρόδοτ. Εὐτέρπ. 97. III. 113. 155. 83. 64. 156. 59. Στράβ. Ιζ΄. 802. Στέφαν. ἐν Βυτ. Αἰλιαν. Ποικιλ. Ις΄. Β΄. καὶ Ιαβλώνσκ. Β΄. 114. 86. 93. Πλούταρχ. Συμποσ. Δ΄. ε΄. 670.

μαίνει κατά τινας, ςήλην· ὅθεν νομίζουσί τινες, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο δὲν εἶναι ἀνθρώπου, ἀλλὰ συμβολικὸν, μυςικήν τινα ἔννοιαν σημαῖνον, ἐπειδὴ εὑρέθη εἰς ςήλας γεγραμμένον. Ἀλλ' οἱ ἀρχαῖοι Αἰγύπτιοι ἔγραφον εἰς ςήλας τὰς ἐφευρέσεις ἑκάςου· ὅθεν τὸ ὄνομα τοῦτο εὑρέθη ἀναμφιβόλως εἰς πολλὰς ςήλας γεγραμμένον, διὰ τὰς τοιαύτας ἐφευρέσεις αὐτοῦ· ἐπειδὴ, ὡς λέγουσιν, αὐτὸς εὗρε τὰ γράμματα, τοὺς ἀριθμοὺς, τὴν ἀριθμητικὴν, γεωμετρίαν, ἀςρονομίαν, τοὺς κύβους, καὶ ἄλλα πολλὰ· ἔγραψε καὶ πολλὰ συγγράμματα, καὶ ἀπίςευτα σχεδὸν διὰ τὸ πλῆθος, τὰ ὁποῖα ἀναφέρει ὅλα ὁ Φαβρίκιος. Ἦλθε δὲ ὕςερον εἰς τὴν Θηβαΐδα πρὸς τὸν τότε βασιλεύοντα Θαμοῦν, καὶ ἔδειξεν αὐτῷ τὰς ἐφευρέσεις αὐτοῦ, ὅπου καὶ συνωμίλησαν περὶ πολλῶν πραγμάτων. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι δὲν ἐτίμησαν αὐτὸν θεϊκῶς, ἀλλὰ μόνον ὡς εὐεργέτην διὰ τὰς ἐφευρέσεις ἔγραψαν αὐτὸν εἰς τὰς ςήλας πρὸς ἐνθύμησιν· καὶ τῷ ὄντι δὲν φαίνεται τοιαύτη λατρεία αὐτοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὑπὸ τὸ ὄνομα Θαὺθ· ἴσως ὅμως ἦτον οὗτος ὁ ἐκεῖ λατρευόμενος Ἑρμῆς, καθ' Ἡρόδοτον καὶ ἄλλους, ὅςτις εἶχε καὶ ναὸν εἰς τὴν Βούβαςον πόλιν· ἐπειδὴ οἱ Ἕλληνες ἔλεγον αὐτὸν Ἑρμῆν Τρισμέγιςον (α).

Ὁ μὲν οὖν Σαγχουνιάθων λέγει, ὅτι ὁ Τάαυτος ἦτον υἱὸς τοῦ Μισὼρ ἐκ τῆς Φοινίκης, δωδέκατος τῶν πρώτων ἀνθρώπων, εὑρετὴς τῶν γραμμάτων καὶ λοιπῶν, καὶ πρῶτος Ἱςοριογράφος, καὶ ὅτι ὁ Κρόνος εἶχεν αὐτὸν σύμβουλον, καὶ τέλος ἀφῆκεν αὐτὸν βασιλέα τῆς Αἰγύπτου. Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ἔλεγον, ὅτι ὁ Ἑρμῆς ἦτον σύμβουλος τοῦ Ὀσίριδος, καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐπίτροπον τοῦ βασιλείου μὲ τὴν Ἶσιν, ἐν τῇ ἐκςρατείᾳ

(α) Πλάτ. ἐν Φιλήβ 374. καὶ ἐν Φαίδρ. 1240. Ἰαβλώνσκ. Γ'. 157. Ε'. ς'. 13—16. Φαβρίκ. Α'. ζ'. ἰ. 47. καὶ Σχολ. Μανέθ. παρ. Συγγέλ. χρον. 40. Κικέρ. Φυσ. Θ. Γ'. κβ'. Ἡρόδοτ, Εὐτέρπ. 51. 138.

αὐτοῦ. Οἱ Αἰγύπτιοι ἐννοοῦσιν ἴσως Ὄσιριν τὸν Κρόνον, ἐπειδὴ συμφωνοῦσι κατὰ τὴν ἐκςρατείαν τὰ πρόσωπα ταῦτα· ἔτι δὲ ὁ μὲν Κρόνος ἀφῆκεν αὐτὸν βασιλέα τῆς Αἰγύπτου, ὁ δὲ Ὄσιρις ἐπίτροπον τοῦ βασιλείου, καὶ διοικητὴν, ὅπερ ἐςὶ ταυτὸν· ἢ ἄλλος ἦτον ἐκεῖνος, καὶ ἄλλος οὗτος· ὅμως συμφωνοῦσι καθ᾽ ὅλα, ὡς ἐ κατὰ τὰς ἐφευρέσεις. Τέλος δὲ πιςευέτω ἕκαςος ὡς βούλεται, ἐπειδὴ ὁ αἰὼν ἐκεῖνος λέγεται ἄδηλος.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΣΤ'.

Περὶ τῆς Θερμούθεως καὶ Θουήριδος.

Ἡ μὲν Θέρμουθις ἦτον Θεὰ τῶν Αἰγυπτίων, ἡ φέρουσα τὸν Θάνατον, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ὀνόματος, ἢ ἡ τιμωροῦσα τοὺς ἀνθρώπους διὰ τοῦ Θανάτου. Τινὲς δὲ νομίζουσιν, ὅτι ὠνόμαζον οὕτω τὴν ὀργιζομένην Ἴσιν· ἐπειδὴ τὸ σύμβολον τῆς Θεότητος ταύτης τῆς Θερμούθεως, ἦτον ὄφις τις οὕτως ὀνομαζόμενος καὶ αὐτὸς, καὶ τόσον φαρμακερὸς, ὥςε ἂν ἐδάγκανεν ἄνθρωπον, ἀπέθνησκε μετὰ τέσσαρας ὥρας ὁ ἄνθρωπος. Τούτου οὖν τοῦ εἴδους τῶν ὄφεων εἶχον ἕνα ἐγκεχαραγμένον περὶ τὸ διάδημα τῆς Ἴσιδος, καὶ ἐνόμιζον, ὅτι τοῦτον ἔπεμπεν ἡ Ἴσις εἰς τιμωρίαν τῶν κακούργων (α).

Ἡ δὲ Θούηρις ἦτον παλλακὶς τοῦ Τυφῶνος, ἥτις ἀπεσκίρτησε πρὸς τὸν Ὧρον, ὡς προείρηται, ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ ἐπεδίωκεν αὐτὴν ὁ ὄφις, τὸν ὁποῖον κατέκοψεν ὁ Ὧρος. Τὸ δὲ ὄνομα τοῦτο σημαίνει τὸν νότιον ἄνεμον, καὶ φαίνεται, ὅτι αὐτὴ ἦτον ἡ Ἀσὼ βασίλισσα τῆς Αἰθιοπίας, ἥτις ἦλθεν εἰς βοήθειαν τοῦ

(α) Ἐπιφάν. κατὰ Ἀραισ. Γ'. 1093. Ἰαβλώνσκ. Α'. 117. Αἰλιαν. Ἱςορ. Ζ'. Ι'. λα'. ς'. λη'.

Τυφῶνος κατὰ τοῦ Ὀσίριδος, ἀλληγορικῶς λεγομένη· ἐπειδὴ οἱ νότιοι ἄνεμοι κωλύουσι τὴν ἀνάβασιν τοῦ Νείλου, καὶ ξηρασίας γενομένης, νικᾷ ὁ Τυφὼν, οἷον, ἡ θέρμη καὶ ἀφορία. Τὸ δὲ πρὸς τὸν Ὧρον ἀποσκίρτημα, ὅστις ἦτον ὁ Ἥλιος, δηλοῖ τὴν μεταβολὴν τῶν ἀνέμων τούτων, καὶ ἀνάβασιν τοῦ Νείλου (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

Περὶ τῆς Νέφθυος.

Ἡ Νέφθυς ἦτον θυγάτηρ τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ῥέας, ἢ τῆς Αἰγυπτίας Ἀφροδίτης τῆς Ἀθὼρ, ἥτις ἐγκαστρώθη ἐκ τριῶν ἀνδρῶν, ἐκ τοῦ Ἡλίου, Κρόνου, καὶ Ἑρμοῦ, καὶ ἐγέννησεν εἰς πέντε ἡμέρας πέντε τέκνα, ὧν τὸ τελευταῖον ἦτον ἡ Νέφθυς. ὅθεν τὸ ὄνομα αὐτῆς ἐσήμαινε τέλος. Κατ' ἄλλους δὲ ἡ Ῥέα ἐγέννησεν αὐτοὺς, πρῶτον τὸν Ὄσιριν τὴν πρώτην ἡμέραν. καὶ τότε ἠκούσθη φωνὴ λέγουσα, ὅτι ἐγεννήθη ὁ κύριος πάντων. Κατ' ἄλλους δὲ, γυνὴ τὶς Παμύλη ὀνομαζομένη, ἤκουσεν εἰς τὰς Θήβας τῆς Αἰγύπτου, φωνὴν ἐξερχομένην ἐκ τοῦ Ἱεροῦ τοῦ Διὸς, καὶ λέγουσαν, νὰ κηρύξῃ μεγαλοφώνως, ὅτι ὁ μέγας βασιλεὺς ἐγεννήθη, ὁ εὐεργέτης Ὄσιρις· ὅθεν ὁ Κρόνος ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὸν Ὄσιριν νὰ τὸν ἀναθρέψῃ, καὶ διὰ τοῦτο ἑώρταζον καὶ τὴν ἑορτὴν τῶν Παμυλίων καλουμένην. Τὴν δὲ δευτέραν ἡμέραν ἐγέννησε τὸν Ἀρούηριν, τὴν δὲ τρίτην τὸν Τυφῶνα· ὅστις δὲν ἐγεννήθη φυσικῶς, ἀλλὰ παραδόξως ἐκ τῆς πλευρᾶς. Τὴν δὲ τετάρτην ἐγέννησε τὴν Ἶσιν, καὶ τὴν πέμπτην τὴν Νέφθυν, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον Τελευτὴν, καὶ Νίκην. Καὶ ὁ μὲν Ὄσιρις καὶ ὁ Ἀρούηρις ἦσαν ἐκ

(α) Πλούταρχ. αὐτόθ. 20. 356. 366. Ἰαβλώνσκ. Ε'. γ'. 67.
(β) Ἰαβλώνσκ. Α'. 141. Πλούταρχ. 355.

τοῦ Ἡλίου, ἡ δὲ Ἶσις ἐκ τοῦ Ἑρμοῦ, καὶ ὁ Τυφὼν καὶ ἡ Νέφθυς ἐκ τοῦ Κρόνου (β).

Ἔλαβε δὲ αὐτὴν γυναῖκα ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς Τυφὼν, ὅμως δὲν ἐγέννησε τέκνον ἐξ αὐτοῦ· ὕστερον δὲ ὁ Ὄσιρις, νομίσας ὅτι αὐτὴ ἦτον ἡ Ἶσις, ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὸν Ἄνουβιν, ὡς εἴρηται. Ταύτην οὖν την Νέφθυν ἔλεγον οἱ Ἕλληνες Ἀφροδίτην. Τινὲς δὲ νεώτεροι ἐνόμισαν αὐτὴν Θεὰν τῆς θαλάσσης, ὡς τὸν Ποσειδῶνα. Ἀλλ᾽ οἱ Αἰγύπτιοι ἐνόμιζον δι αὐτῆς τὸ ἔσχατον πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν μέρος τῆς Αἰγύπτου, κατὰ τὴν σημασίαν τοῦ ὀνόματος, ὡς εἴρηται, τὸ ἄκαρπον, τὸ ὁποῖον δὲν ἐπλημμύριζεν ὁ Νεῖλος (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ.

Περὶ τοῦ Ἀρουήρεως.

Ὁ δὲ Ἀρούηρις ἦτον, ὡς εἴρηται, υἱὸς τῆς Ῥέας, κατ᾽ ἄλλους ὅμως, τοῦ Ὀσίριδος καὶ τῆς Ἴσιδος, τὸν ὁποῖον ἐγέννησαν εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτῶν ἔτι ὄντες, πρὶν γεννηθῶσιν αὐτοὶ, ὡς καὶ τὸν Ὧρον. Ἐγεννήθη ὅμως χωλὸς καὶ ἀτελὴς, καὶ τοῦτο ἔχει φυσικὴν ἀλληγορίαν κατὰ Πλούταρχον· ἀπειδὴ ἡ ἐν τῇ κοιλίᾳ, καὶ εἰς τὸ σκότος γέννησις ἐννοεῖ τὴν πρώτην καὶ ἀσχημάτιστον ὕλην· ὅθεν ἐγεννήθη καὶ ἀτελὴς, διότι ἡ πρώτη γέννησις ἦτον ἀτελής. Τοῦτον οὖν τὸν Ἀρούηριν ἔλεγον πρῶτον, καὶ ἀρχαιότατον Ὧρον, τὸν ὁποῖον ἔλεγον οἱ Ἕλληνες Ἀπόλλωνα· τὸν δὲ δεύτερον Ὧρον ἐνόμιζον νεώτερον· ὅθεν ἐκεῖνος ἐγεννήθη ἐντελής. Τὴν γέννησιν τοῦ κόσμου ἄρα δηλοῦσιν οὗτοι· καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἦτον εἴδωλον μόνον καὶ φάντασμα

(α) Πλούταρχ. 356 355. 366. Διόδωρ. Δ. Ιβ. Ἰαβλόνσκ. 115. 120. Βοχάρτ. Α. β. 9. 10. Δ. λ. 283.

τοῦ κόσμου, ὁ δὲ δεύτερος εἶναι ὁ κόσμος αὐτὸς, ὁ τέλειος καὶ ὡρισμένος. Τὸ δὲ ὄνομα σημαίνει πρώτην ἀρχὴν καὶ αἰτίαν τῶν ὄντων (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Περὶ τῆς Ἰσιακῆς Πλακός.

Ἡ Πλὰξ αὕτη, ἡ περιέχουσα τὴν εἰκόνα καὶ τὰ μυςήρια τῆς Ἴσιδος, ὅθεν ὠνομάσθη καὶ Ἰσιακὴ, καὶ πολλὰς ἄλλας τελετὰς καὶ πομπὰς τῆς Αἰγυπτιακῆς θρησκείας, καὶ πᾶσαν σχεδὸν τὴν θεολογίαν αὐτῶν, εὑρέθη ἐν τῇ Ῥώμῃ τῷ 1525 ἔτει, ἔχουσα μῆκος μὲν ποδῶν πέντε, πλάτος δὲ τριῶν. Περιέχει τοίνυν τὰς εἰκόνας ὅλων τῶν Αἰγυπτίων Θεῶν, κατὰ τάξιν μετὰ σύμβολα αὐτῶν, καὶ ἄλλων πολλῶν ὑποκειμένων, ὡς ἐν παρατάξει τελετῆς καὶ ἱεροπραξίας· καὶ ἐγνωρίσθησαν μὲν τῶν Θεῶν αἱ εἰκόνες διὰ βοηθείας ἄλλων σωζομένων ὑπομνημάτων, τὰ σημαινόμενα ὅμως τῆς παρατάξεως ταύτης εἶναι μυςηριώδη, συμβολικὰ, καὶ ἀκατάληπτα· καὶ δὲν γνωρίζεται, ἂν περιέχῃ Ἱςορίαν, ἢ σύςημα μυςηριῶδες θρησκευτικὸν, ἢ ἠθικὴν διδασκαλίαν· ἐπειδὴ πολλὰ πρόσωπα εἶναι ὡς ἐν θεάτρῳ εἰς πολλὰς πράξεις τὰ αὐτὰ, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς τὴν αὐτὴν πρᾶξιν ἐπαναλαμβανόμενα· ὅθεν καὶ δὲν ἐδυνήθη τις μέχρι τοῦδε, νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἔννοιαν αὐτῶν. Ἐδοκίμασαν μὲν πολλοὶ, ἀλλὰ μόνον ὁ Πιγνώριος ἐφάνη ὁπωσοῦν ὁ μετὰ λόγου τολμηρότερος· ὁμιλεῖ ὅμως καὶ αὐτὸς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον ὑποθετικῶς. Μετὰ δὲ τοῦτον ἐτόλμησεν ὁ Κίρκερ ἄνευ τινος δειλίας, ἀλλ' ἡ ἐξήγησις αὐτοῦ ἐξέπεσεν εἰς νέα αἰνίγματα· ὅθεν ἐκρίθη πιθανωτέρα ἡ γνώμη τοῦ προτέρου. Ἐχάθη δὲ

(α) Πλούταρχ. αὐτόθ. 356. 373. Ἰαβλόνσκ. αὐτόθ. Α'. 225.

τῷ 1730, κατά τινας, ἐκείνη ἡ πρωτότυπος Πλὰξ, πλὴν εἶχον ἄλλας πολλὰς ἐζωγραφισμένας κατὰ τὸ μέγεθος ἐκείνης, καὶ ἐκεῖναι σώζονται. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι σώζεται ἐν Παρισίοις, διηγούμενοι τὴν ἑξῆς ἱςορίαν.

Ὅτε ἐκυρίευσε τὴν Ῥώμην ὁ ςρατηγὸς ἐκ τοῦ Βουρβὼν τῷ 1525, ἠγόρασεν αὐτὴν τὶς κλειδοποιὸς ταράτινων ςρατιωτῶν, διὰ τὸν χαλκὸν ἴσως· ἔπειτα δὲ ἰδὼν αὐτὴν κατὰ τύχην ὁ Καρδινάλης Βεμϐὼ, τὴν ἠγόρασε παρ᾽ αὐτοῦ. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Καρδινάλη, κατήντησεν εἰς τὸν Δοῦκα τῆς Μάντουας, καὶ τότε ἐφάνη εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἐχάραξεν αὐτὴν τὶς τεχνίτης τῆς Πάρμας Ἀνείας Βῖκος ὀνομαζόμενος, μετὰ μεγάλης ἐπιτηδειότητος, καὶ ἐπιμελείας, κατὰ τὸ πρωτότυπον μέγεθος. Τῷ δὲ 1630 ἔτει, ὅτε ἐκυρίευσαν οἱ αὐτοκρατορικοὶ τὴν Μάντουαν, ἠφανίσθη καὶ πλέον δὲν ἐφάνη. κατὰ τὴν προτέραν καὶ ἀρχαιοτέραν γνώμην. Ἡ δὲ νεωτέρα λέγει, ὅτι ἐκ τῆς Μάντουας ἐκομίσθη εἰς τὸ Τουρῖνον, καὶ τέλος ἐκεῖθεν εἰς τὸ Παρίσιον, καὶ σώζεται ἔτι ἐν τῷ Μουσείῳ τῶν τεχνῶν (α).

Ἡ Πλὰξ λοιπὸν ἦτον χαλκῆ καὶ ἐσμαλτωμένη μὲ μαῦρον σμάλτον, μεμιγμένον εὐφυῶς μὲ μικρὰς σειρὰς ἀργύρου, ἐσκαλισμένη κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἁπλότητα, καὶ διῃρημένη εἰς τρεῖς ζώνας ὁριζοντικῶς· ἑκάςη δὲ ζώνη ἦτον ὑποδιῃρημένη εἰς πολλὰ μέρη, καὶ ἕκαςον μέρος εἶχε διαφόρους πράξεις καὶ σκηνάς. Μεταξὺ δὲ τούτων τῶν διαιρέσεων, ἦσαν γράμματα Ἱερογλυφικὰ εἰς μερικὰ μέρη, εἰς ἄλλα δὲ μόλις γνωρίζονται αἱ διαιρέσεις ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν σχημάτων· πρὸς τὰς ἄκρας δὲ τῶν τεσσάρων πλευρῶν εἶχεν ἄλλην διαίρεσιν, ὡς περιθώριον πλῆρες εἰκόνων τῶν Θεῶν, καὶ Ἱερογλυφικῶν γραμμάτων.

(α) Λεξικ. Ἀνώνυμ. ἐν λέξ. ἢ τῶν ἐνδόξ. ἐν Πιγνωρ. Βανιέρ. Β΄. 406.

Εἰς τὴν ἀνωτέραν οὖν ζώνην ἀριςερόθεν ἀρχόμενος τις, βλέπει πρῶτον τὸν Ὄσιριν κρατοῦντα εἰς τὴν μίαν χεῖρα δακτυλίδιον, τὸ ὁποῖον ἔχει σχῆμα τοιοῦτον ⊕ ἐγκεχαραγμένον, ὡς καὶ πρότερον εἴρηται, ὅτι εἶχε καὶ τὸ Κνήφ τοιοῦτον σύμβολον· εὑρέθησαν δὲ καὶ εἰς τοὺς ὀβελίσκους τῶν Αἰγυπτιων τοιαῦτα σχήματα· εἰς τὴν ἄλλην δὲ χεῖρα ἐκράτει σκῆπτρον εἰς κεφαλὴν ὀρνέου λῆγον· τὸ δὲ ὄρνεον ἦτον ὁ ἱέραξ, ὁ ἱερὸς τῆς Ἴσιδος. Ἔπειτα δὲ εἶναι βωμὸς, ὅπου ὁ Ἱερεὺς τῆς Ἴσιδος θυσιάζει δορκάδα, καὶ μετὰ ταῦτα εἶναι ἡ Ἴσις, δακτυλίδιον ὅμοιον εἰς τὴν μίαν χεῖρα κρατοῦσα, καὶ εἰς τὴν ἄλλην σκῆπτρον εἰς ἄνθος λωτοῦ λῆγον. Ἔπειτα εἶναι πάλιν ὁ Ὄσιρις προσφέρων ὄρνεον πρὸς τὴν Ἶσιν, ἐκείνη δὲ προσφέρει εἰς αὐτὸν ποτήριον· ὄπισθεν δ' αὐτῆς εἶναι ἄλλος τις ἀγνώριςος, κρατῶν εἰς τὴν μίαν χεῖρα ποτήριον ὅμοιον, καὶ εἰς τὴν ἄλλην κλαδευτήριον. Μεταξὺ δὲ τοῦ Ὀσίριδος καὶ τῆς Ἴσιδος, ἵςαται πρὸς τὸ ἀνώτερον μέρος τράγος, καὶ πρὸς τὸ κατώτερον κερκοπίθηξ· ἔπειτα εἶναι πάλιν ἡ Ἴσις ἔχουσα εἰς τὴν κεφαλὴν ὄφιν ὀρνεοκέφαλον, εἰς τὴν μίαν χεῖρα κλῶνον, καὶ εἰς τὴν ἄλλην ῥάβδον κυρτήν· εἶτα εἶναι ὁ Ὄσιρις βλέπων πρὸς ἄλλην Ἶσιν ἄνθος κρατοῦσαν· μεταξὺ δὲ τούτων εἶναι ὁ Γρὺψ ὄρνεον Ἱερὸν τοῦ Ἡλίου. Μετὰ δὲ ταῦτα εἶναι πάλιν ὁ Ὄσιρις καὶ ἡ Ἴσις, καὶ μεταξὺ αὐτῶν τὶς Ἱερεὺς ἀγνώριςος κρατῶν εἰς τὴν μίαν χεῖρα ῥάβδον, καὶ εἰς τὴν ἄλλην προσφορὰς εἰς θυσίαν, καὶ οὕτως ἀποπερατοῦται ἡ πρώτη ζώνη.

Εἰς τὴν δευτέραν ζώνην, ἥτις εἶναι ἡ μεσαία, εὑρίσκονται πράξεις, καὶ σκηναὶ ποικιλώτεραι. Καὶ πρῶτον μὲν εἶναι ἡ Ἴσις ἐπὶ θρόνου καθημένη, καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν ὄρνεον ἔχουσα ποικιλόχροον, ἐκτεῖνον τὰ πτερὰ μέχρι τῶν ὤμων αὐτῆς. Τοῦτο δὲ τὸ ὄρνεον, ὡς λέγει ὁ Πιγνώριος, εἶναι ἡ Νουμιδικὴ ὄρνις, τὴν ὁποίαν ὀνομάζει ὁ Μαρτιάλης Numidica guttata (α).

(α) Γ΄. Ἐπιγράμ. 58.

Ἄνωθεν δ' αὐτῆς εἶναι δύο ςέλεχοι, τοῦ λωτοῦ ἴσως, διότι δὲν ἔχουσιν ἄνθη καὶ φύλλα, νὰ γνωρισθοῦν· ἔχει δὲ καὶ δύο κέρατα εἰς τὴν κεφαλὴν, σύμβολον τῆς Σελήνης. Περὶ δὲ τὸν Θρόνον ἵςανται ἓξ ἄνθρωποι βλέποντες πρὸς αὐτήν. Δύο δὲ ἄλλοι κάθηνται, οἵτινες εἶναι εἰκόνες τοῦ Ὀσίριδος, καὶ ἡ μία ἔχει κεφαλὴν Ἴβιδος· ἄλλοι δὲ δύο ἵςανται ὄρθιοι, ῥαβδοφοροῦντες ὡς σωματοφύλακες. Δεξιόθεν δὲ εἶναι ὁ βοῦς Ἄπις, καὶ ἀριςερόθεν ὁ Κροκόδειλος· ἔπειτα εἶναι δύω γυναῖκες ὅμοιαι καθ' ὅλα, ἔχουσαι κέρατα εἰς τὴν κεφαλὴν, κόμην μακρὰν, πτερὰ εἰς τὴν μέσην, καὶ μάχαιραν εἰς τὰς χεῖρας. Ταύτας δὲ, ὁ μὲν Βανιέρ νομίζει Ἱερείας, ὁ δὲ Πιγνώριος εἰκόνας τῆς Ἴσιδος. Εἰς τὰς δύω ἄκρας τῆς ζώνης ταύτης, εἶναι δύο χωρίσματα ὅμοια, καὶ πρὸς τὸ ἀνώτερον μέρος ὁ βοῦς Ἄπις, τὸν ὁποῖον προσέχουσι δύο Ἱερεῖς· κατώτερον δὲ δύω Ἱέρειαι θυσιάζουσιν εἰς τὴν Ἶσιν. Ἐνταῦθα τελειώνει καὶ ἡ δευτέρα ζώνη.

Ἡ δὲ τρίτη περιέχει δεκατρεῖς εἰκόνας, διῃρημένας εἰς πολλὰς πράξεις· καὶ ἡ μὲν πρώτη ἀριςερόθεν ἔχει τρεῖς, ὧν ἡ μεσαία εἶναι ὁ Ὧρος, κρατῶν ῥάβδον εἰς κεφαλὴν Ἱέρακος λήγουσαν· ἀμφοτέρωθεν δὲ τοῦ Ὥρου εἶναι δυω γυναῖκες, Ἱέρειαι ἴσως τῆς Ἴσιδος, ἔχουσαι τὰ ἐνδύματα αὐτῆς· καὶ ἡ μία τούτων διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς προσφέρει ποτήριον πρὸς τὸν Ὧρον, διὰ τῆς ἄλλης δὲ κρατεῖ πίνακα, ὅςτις ἔχει πέντε ἀγγεῖα. Ἡ δὲ δευτέρα πρᾶξις ἔχει τὸν Ὄσιριν, εἶτα τὴν Ἶσιν ἐπὶ Θρόνου, καὶ πάλιν τὸν Ὄσιριν προσφέροντα ὄρνεον πρὸς αὐτήν. Ἡ δὲ τρίτη ἔχει ἅπαξ τὸν Ὄσιριν Ἱερακοκέφαλον, καὶ δὶς τὴν Ἶσιν προσφέρουσαν ἀγγεῖον τι πρὸς αὐτόν. Ἡ δὲ τετάρτη ἔχει τὴν Ἶσιν λεοντοκέφαλον, τὸν Ἄνουβιν, ϗ τὸν Ὄσιριν κρατοῦντα εἰς τὴν μίαν χεῖρα ῥάβδον, καὶ εἰς τὴν ἄλλην τὰ σημεῖα τῆς πηρώσεως αὐτοῦ· ἔπειτα δὲ εἶναι ὁ Ὧρος πάλιν ἐσπαργανωμένος· εἶτα ὁ Αἴλουρος κρατῶν σεῖςρον, καὶ τέλος πάλιν ὁ Ὄσιρις κρατῶν λοξὴν λόγχην, καὶ τον Ἥλιον

ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχων. Ἐνταῦθα ἡ λόγχη ἀναμφιβόλως σημαίνει τὴν λοξὴν κίνησιν τοῦ Ἡλίου.

Ταῦτα τοίνυν περιέχει ἡ διαβόητος Ἰσιακὴ Πλὰξ, τὴν ὁποίαν, ὡς νομίζει ὁ Βανιὲρ, ἀφιέρωσέ τις εἰς τὴν Ἶσιν· ἐπειδὴ ἦσαν πολλαὶ τοιαῦται πλάκες ἀφιερωμέναι εἰς τὸν ναὸν αὐτῆς, διὰ πολλὰς αἰτίας. Διότι, ὅτε ἦτον τις βαρέως ἀσθενὴς, ἢ ἐκινδύνευεν εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἐπεθύμει νὰ κατορθώσῃ τι, ὑπέσχετο εἰς τὴν Ἶσιν τοιοῦτον ἀφιέρωμα· καὶ ὡς λέγει ὁ Ἰουβενάλιος, ἄπειροι τεχνῖται καὶ ζωγράφοι ἔζων ἐκ ταύτης τῆς αἰτίας (α). Ἄδηλον ὅμως τὶ ἐννοεῖ διὰ τῶν συμβόλων τούτων ὁ ἀφιερώσας αὐτήν.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Λ'.

Περὶ Τελετῶν τῶν Αἰγυπτίων.

Οὐδὲν ἄλλο ἔθνος εἶχε τόσας πολλὰς τελετὰς, καὶ τόσον μεγαλοπρεπεῖς καὶ πολυτελεῖς, καὶ μὲ τόσην μεγάλην δεισιδαιμονίαν, εὐθυμίαν, ἐπιμέλειαν, καὶ φιλοτιμίαν ἐκτελουμένας, ὡς οἱ Αἰγύπτιοι, ἔχοντες καὶ πόρους ἀπείρους τὴν εὐφορίαν τῆς χώρας. Ὅτε δὲ ἐπλησίαζεν ὁ καιρὸς τινος ἑορτῆς καὶ τελετῆς, οἱ Ἱερεῖς προπαρεσκευάζοντο διὰ νηστείας, ἐγκρατείας, καὶ ἄλλης αὐστηρᾶς διαγωγῆς· καὶ ταῦτα ἦσαν εἰς τὸν λαὸν προμήνυμα ἡμέρας χαρμοσύνου, ἡδονῆς, καὶ ἀστειότητος· ὅθεν καὶ περιέμενον αὐτὴν ἀνυπομόνως. Αἱ δὲ ἐπισημότεραι ἑορταὶ αὐτῶν καὶ πανηγύρεις ἦσαν ἕξ, ὧν ἡ μὲν πρώτη ἑωρτάζετο εἰς τὴν Βούβαστον, εἰς τιμὴν τῆς Βουβάστιδος, ἡ δὲ δευτέρα εἰς τὴν Βούσιριν τῆς Ἴσιδος, ἡ δὲ τρίτη εἰς τὴν Σάϊν τῆς Νηΐθ, ἡ δὲ τετάρτη εἰς τὴν Ἡλιούπολιν τοῦ Ὀσίριδος, ἡ δὲ πέμπτη εἰς τὴν Βου-

---

(α) Sat. 28.

τῷ τῆς Βουτοῦς, καὶ ἡ ἕκτη εἰς τὴν πόλιν Πάπρημιν τοῦ Ἄρεως· ἐπισημοτέρα δὲ πασῶν τῶν ἄλλων ἦτον ἡ παράταξις καὶ λιτανεία τοῦ Ὀσίριδος καὶ τῆς Ἴσιδος.

Οἱ δὲ Ἱερεῖς καὶ Ἱέρειαι ἦσαν ἄπειρον πλῆθος· καὶ οἱ μὲν Ἱερεῖς ἐξυραφίζοντο εἰς τὴν πανήγυριν ταύτην, αἱ Ἱέρειαι ὅμως εἶχον τὴν κόμην. Ἐνδύματα δὲ εἶχον λευκὰ ἐκ λίνου λεπτοτάτου, καὶ ςέμματα εἰς τὴν κεφαλὴν, ὥςε διεκρίνοντο καὶ ἐγνωρίζοντο μεταξὺ τοῦ πλήθους. Ἔπειτα ἐλάμβανον τὰ ἀγάλματα τῶν Θεῶν τούτων εἰς ἅμαξαν καὶ ἐπορεύοντο, κρούοντες τὰ κύμβαλα, τὰ τύμπανα, καὶ τὰ σεῖςρα, καὶ ἀλαλάζοντες, καὶ κρότον ἀνέκφρασον ταραχῆς καὶ θυμηδίας ἀποτελοῦντες. Εἰς ἄλλην δὲ τελετὴν τῆς Ἴσιδος εἶχον τὸ ἄγαλμα αὐτῆς εἰς ἅμαξαν τετράκυκλον, τὴν ὁποίαν ἔσυρον οἱ Ἱερεῖς. Ἄλλοτε δὲ ἐπόμπευον ἔχοντες δύο κύνας χρυσοῦς, καὶ Ἱέρακα καὶ Ἶβιν μόνον.

Εἰς τὴν ἑορτὴν δὲ τῆς Βουβάςιδος ἦτον ὁ Νεῖλος πολλὰς ἡμέρας πλοιαρίων ἔμπλεος, κεκοσμημένων πολυτελῶς, καὶ ἐν ἑκάςῳ πλοιαρίῳ εἶχον οἱ ἐπιβάται, οἵτινες ἦσαν μεμιγμένοι ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ μουσικὴν συμφωνίαν, οἱ μὲν κροταλίζοντες, οἱ δὲ αὐλοῦντες, οἱ δὲ χειροκροτοῦντες, οἱ δὲ συμφώνως ψάλλοντες, ὥςε ἐγίνετο σκηνὴ θέας τε καὶ ἀκοῆς ἀξία, καὶ οὕτως ἔπλεον τὸν Νεῖλον· ὅθεν οἱ πέριξ ἔτρεχον σωρηδὸν πρὸς την θέαν ταύτην καὶ ἀκοήν. Προσωρμίζοντο δὲ εἰς πᾶσαν παραποταμίαν πόλιν, ὅπου κατέβαινον καὶ αἱ γυναῖκες τῆς πόλεως, καὶ τότε ἐγίνετο ἄλλο παραδοξότερον, κατά τινα ἀρχαίαν συνήθειαν, ἐπικρατοῦσαν ἔτι εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἐπειδὴ, αἱ μὲν ἔξωθεν γυναῖκες χορεύουσιν, αἱ δὲ ἐκ τῶν πλοιαρίων ἀνασύρουσι τὰς ἐσθῆτας, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἄτοπα ποιοῦσι πρὸς ἐκείνας, ὡς ἀποτροπιαζόμεναι· ἴσως ἀποτροπιάζονται τὴν βασκανίαν, τὸ ὁποῖον ποιοῦσιν ἔτι καὶ εἰς ἄλλα μέρη αἱ χωρικαὶ γυναῖκες. Καὶ οὕτω συνάζονται ἑπτακόσιαι χιλιάδες

ἄνθρωποι εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ἄνδρες καὶ γυναῖκες μόνον, ἐκτὸς τῶν παιδίων. Καὶ τοιαύτη πανήγυρις καὶ εὐωχία ἐγίνετο μετὰ τὴν θυσίαν καὶ τελετὴν, ὥςε ἐξωδεύετο περισσότερος οἶνος ἐκεῖ, παρὰ ὅλον τὸν χρόνον εἰς πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον.

Αὕτη δὲ ἡ πανήγυρις ἐπικρατεῖ ἔτι, ἂν καὶ ἡ θρησκεία μετεβλήθη, καὶ καταβαίνουσιν οἱ ἐγκάτοικοι καὶ οἱ διοικηταὶ αὐτῶν ἅπαξ τοῦ ἔτους, εἰς καιρὸν διωρισμένον, ὡς λέγουσιν οἱ περιηγηταὶ, ἀπὸ τοῦ Καΐρου μέχρι τῆς Ῥωσέτης μὲ τὸν αὐτὸν τρόπον (α).

Ὅτε δὲ ἑώρταζον εἰς τὴν Βούσιριν τὴν ἑορτὴν τῆς Ἴσιδος, μετὰ τὴν θυσίαν ἐτύπτοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες πολλῶν μυριάδων ἄνθρωποι· πῶς δὲ ἐτύπτοντο ὁ Ἡρόδοτος τὸ ἀποσιωπᾷ, λέγων, οὔμοι ὅσιόν ἐςι λέγειν (β). Οἱ δὲ ἐν Αἰγύπτῳ κατοικοῦντες Κᾶρες ἐτύπτοντο ὑπὲρ τὸ μέτρον, ὥςε ἔκοπτον καὶ τὰ μέτωπα αὐτῶν μὲ τὰς μαχαίρας, καὶ ἐκ τούτου ἐγνωρίζοντο, ὅτι δὲν ἦσαν Αἰγύπτιοι.

Εἰς τὴν Σάϊν δὲ, εἴρηται, ὅτι ἔκαιον λύχνους· εἰς τὰς ἑορτὰς δὲ τῆς Βουτοῦς καὶ Ἡλιουπόλεως δὲν εἶχον μεγάλας τελετὰς, ἐκτὸς τῶν θυσιῶν.

Ὅτε δὲ ἐπανηγύριζον τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἄρεως εἰς τὴν Πάπρημιν, ἐκόμιζον τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ εἰς τὸν ναὸν, τὸ δὲ ἄγαλμα ἦτον κεκλεισμένον εἰς μικρόν τινα ναὸν, καὶ ὁ ναὸς οὗτος ἦτον εἰς ἅμαξαν, τὴν ὁποίαν ἔσυρον οἱ Ἱερεῖς, καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἠκολούθουν, ἔχοντες ῥόπαλα ὅλοι. Ἄλλοι δὲ πάλιν ἐφύλαττον εἰς τὰ προπύλαια τοῦ ναοῦ, ἔχοντες καὶ αὐτοὶ ῥόπαλα, καὶ παρατεταγμένοι ὡς εἰς ἀντίςασιν, μὴ δεχόμενοι δηλονότι τὸν Θεὸν εἰς τὸν ναόν· οἱ δὲ κομίζοντες αὐτὸν ἐχώρουν ὡς εἰς ἔφοδον, ὑπερασπιζόμενοι καὶ βοηθοῦν-

(α) Βανιέρ. ἐκ Περιήγησ. τρίτ. Παύλ. Λὺκ.
(β) Εὐτέρπ. 61.

τες δηλαδὴ τὸν Θεόν· ὅθεν συνέβαινε ῥοπαλομαχία ἱκανὴ, μεταξὺ πολλῶν χιλιάδων ἀνθρώπων, καὶ ἐτιτρώσκοντο, καὶ ἀπέθνησκον καὶ πολλοί. Οἱ Αἰγύπτιοι ὅμως ἔλεγον, ὅτι οὐδεὶς ἀπέθνησκεν εἰς τὴν μάχην ταύτην, συνεργείᾳ καὶ βοηθείᾳ τοῦ Θεοῦ.

Αἰτίαν δὲ τούτου λέγουσιν, ὅτι ἡ μήτηρ τοῦ Ἄρεως ἦτον εἰς τὸν ναὸν ἐκεῖνον, καὶ τὸν Ἄρην ἀνέθρεψεν ἀλλαχοῦ. Ὕςερον δὲ ἀφ᾽ οὗ ἐμεγάλωσεν, ἤθελε νὰ ἐπιςρέψῃ εἰς τὴν μητέρα αὐτοῦ, ἔχων σκοπὸν ἀνόσιον· οἱ δὲ δοῦλοι αὐτῆς δὲν τὸν ἐδέχοντο, ἐπειδὴ δὲν τὸν ἐγνώριζον. Αὐτὸς ὅμως λαβὼν βοήθειαν ἐξ ἄλλης πόλεως, κατηνάγκασε τοὺς δούλους, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν μητέρα αὐτοῦ· εἰς ἐνθύμησιν ἄρα τούτου ἐγίνοντο τὰ ῥηθέντα. Διὰ τοῦτο ἐνομοθέτησαν ὕςερον, νὰ μὴ μιγνύωνται οἱ ἄνδρες μὲ γυναῖκας εἰς τὰ Ἱερὰ, οὔτε νὰ εἰσέρχωνται ἀπὸ τῶν γυναικῶν εἰς τὰ Ἱερὰ ἄλουςοι, τὸ ὁποῖον ἦτον ἀδιάφορον εἰς ὅλα τὰ ἔθνη, ἐκτὸς τῶν Ἑλλήνων καὶ Αἰγυπτίων.

ΚΕΦΆΛΑΙΟΝ ΛΑ΄.

Περὶ Ἅδου τῶν Αἰγυπτίων.

Οἱ Αἰγύπτιοι ἐφρόντισαν πολὺ περὶ τῆς ἐξημερώσεως τῶν ἀνθρώπων, καὶ χαλιναγωγίας τῶν ἀτάκτων καὶ κακούργων, ὥςε ἔπλασαν καὶ Ἅδην οἰκονομικὸν ϗ πολιτικώτατον μάλιςα, ϗ κριτὰς τῶν τεθνεώτων, καὶ κρίσεις, καὶ ἀνταποδόσεις, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ἐκ τούτων ἔλαβον καὶ οἱ Ἕλληνες τὴν τοιαύτην ἰδέαν τοῦ Ἅδου.

Εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, ὅπου ἔθαπτον τοὺς νεκροὺς εἶχον λίμνην τινὰ Ἀχερουσίαν καλουμένην, οἷον, τελευταίαν κατάςασιν τοῦ ἀνθρώπου, κατὰ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, ὡς λέγουσί τινες· καὶ εἰς τὴν λίμνην πλοιάριον, Βάριν καλούμενον, καὶ πορθμέα, ἢ πρωρέα ἐν

αὐτῷ Χάρωνα Αἰγυπτιςὶ λεγόμενον. Ἐντεῦθεν δὲ τῆς λίμνης εἶχον κριτήριον κατεσκευασμένον κυκλοτερὲς, ἔνθα ἐκάθηντο τεσσαράκοντα κριταὶ, ὅτε ἐγίνετο ἡ κρίσις. Πέραν δὲ τῆς λίμνης ἦτον σπήλαιον βαθύτατον καὶ τρομερὸν Τάρταρος ὀνομαζόμενον, ὅ ἐςι, κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς, καὶ πλῆρες ἀκαθαρσίας, καὶ δυσῶδες· ἐκεῖ ἦσαν ἀγάλματα φοβερὰ τῶν Ἐριννύων καὶ λοιπῶν μυθολογουμένων τεράτων τοῦ Ταρτάρου. Ἐκεῖ δὲ πλησίον ἦτον καὶ Ἱερὸν Ἑκάτης τῆς Σκοτίας (*), καὶ ἄγαλμα τῆς Δίκης ἀκέφαλον, καὶ αἱ πύλαι τῆς Λήθης καὶ τοῦ Κωκυτοῦ, κατακεκλεισμέναι μὲ κλεῖθρα σιδηρᾶ, καὶ μοχλοὺς τοιούτους· ἐκεῖ ἦτον καὶ ἄλλαι πύλαι τῆς Ἀληθείας. Πρὸς δὲ τὸ ἄλλο μέρος ἦτον λειμὼν τερπνότατος καὶ χαριέςατος, περιέχων ῥύακας συχνούς· ἄλση ὡραῖα καὶ δένδρα, καλάμους, λωτὸν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ Ἠλύσιον πεδίον ὀνομαζόμενος, τουτ᾽ ἔςι, τόπος ἀναπαύσεως, ἀπολαύσεως, καὶ χαρᾶς. Ταῦτα δὲ πάντα ἦσαν πλησίον τῆς Μέμφεως.

Ὅταν οὖν ἀπέθνησκέ τις, οἱ μὲν φίλοι καὶ συγγενεῖς καταπασάμενοι πηλὸν εἰς τὰς κεφαλὰς, περιήρχοντο τὴν πόλιν πενθοῦντες, ἕως νὰ ἐνταφιασθῇ τὸ σῶμα. Ὁ δὲ ἐνταφιασμὸς ἐγίνετο κατὰ τρεῖς τάξεις· καὶ οἱ μὲν κηδευόμενοι κατὰ τὴν πρώτην τάξιν, ἐξώδευον τάλαντον ἀργυρίου, οἱ δὲ κατὰ τὴν δευτέραν εἴκοσι μνᾶς, οἱ δὲ κατὰ τὴν τρίτην πάνυ ὀλίγον. Οἱ κηδεύοντες δὲ τὰ σώματα ἦσαν τεχνῖται ἐξ ἐπαγγέλματος καὶ κατὰ γένος, οἵτινες ἐδείκνυον εἰς τοὺς συγγενεῖς τὰ ἔξοδα γεγραμμένα ἑκάςης τάξεως θεραπείας, καὶ ἀφ᾽ οὗ ἐγίνετο ἡ συμφωνία, ἐλάμβανον τὸ σῶμα, καὶ ὁ γραμματεὺς ἐσημείωνε ποῦ νὰ κόψωσιν αὐτὸ πρῶτον· εἶτα ἔκοπτε τὸ μέρος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον

(*) Ταύτην ἔλεγον Τιθραμβὼ οἱ Αἰγύπτιοι, νομίζοντες τὴν Σελήνην, ἥτις προξενεῖ πολλὰς κακὰς ἀσθενείας, κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν τότε.

ἦτον ὁ ἀριστερὸς λαγὼν, ὁ Παρασχίστης λεγόμενος, μὲ λίθον Αἰθιοπικὸν, ἔπειτα ἔφευγεν· ἐπειδὴ οἱ παρόντες ἐδίωκον αὐτὸν καταρώμενοι καὶ ῥίπτοντες λίθους, ὅτι ἥμαρτε δηλονότι κόψας σῶμα ἀνθρώπινον. Ἔπειτα δὲ ἤρχοντο οἱ Ταριχευταὶ, οἵτινες ἐτιμῶντο ὡς οἱ Ἱερεῖς, καὶ ἐκαθάριζον τὰ ἐντόσθια, πλύνοντες αὐτὰ μὲ οἶνον Φοινίκειον· ἔπειτα ἐταρίχευον τὸ σῶμα μὲ ἀρώματα οὕτως ἐπιτηδείως, ὥστε ἔμενεν εἰς πολλὰς γενεὰς φυλάττον ἀβλαβεῖς ὅλους τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου, ὡς καὶ αὐτὰς τὰς τρίχας τῶν βλεφάρων, καὶ ὅλον τὸν τύπον τῆς μορφῆς, καὶ γνωριζόμενον, ἔτι δὲ καὶ εὐωδιάζον θαυμασιώτατα (*)· ὅθεν ἐφύλαττον αὐτὰ πολλοὶ ἀπόγονοι εἰς οἰκήματα πολυτελῆ πρὸς ἀνάμνησιν καὶ παραμυθίαν· ἐνίοτε δὲ ἔδιδον αὐτὰ ϗ ἐνέχυρα εἰς τοὺς δανειστὰς, ὡς πολυτιμώτερα τῶν ἄλλων ὑπαρχόντων (α). Ἂν ὅμως δὲν ἐπλήρωναν τὸ χρέος νὰ τὰ λάβωσιν, ἐστεροῦντο ταφῆς αὐτοί τε καὶ οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν.

Ὅτε δὲ ἔμελλε νὰ ἐνταφιασθῇ τὸ σῶμα, προεκήρυττον τὴν ἡμέραν ἐκείνην οἱ συγγενεῖς, ἵνα ἑτοιμασθῶσιν οἱ κριταὶ, νὰ συναχθῇ καὶ ὁ λαός· ἔπειτα ἔφερον αὐτὸ εἰς τὸ κριτήριον. Καὶ οἱ μὲν κριταὶ ἠρώτων τὸν λαὸν περὶ τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ, καὶ εἶχεν ἕκαστος τὴν ἄδειαν νά κατηγορήσῃ, ὅ,τι καὶ ἂν ἐγίνωσκεν· οὐχὶ ὅμως ψευδῶς διὰ πάθος, ἐπειδὴ ἐτιμωρεῖτο μεγάλως ὁ ψευδοκατήγορος. Καὶ ἂν κατηγορεῖτο ὡς ἀσεβὴς, ἄδικος, ψεύστης, κ. τ. λ. ἔκρινον οἱ κριταὶ, καὶ κατὰ τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν, ἂν κατεδικάζετο, ἐῤῥίπτετο εἰς τὸ βάραθρον ἐκεῖνο τὸν Τάρταρον. Ἐπειδὴ ἐν ᾧ ἐγίνετο ἡ κρίσις, ἵστατο ὁ Χάρων εἰς τὸ πλοιάριον ἑτοι-

(*) Κατὰ τὰς ἀναφορὰς τῶν περιηγητῶν, εὑρίσκονται ἔτι εἰς σπήλαια τῆς Αἰγύπτου τμήματα τῶν σωμάτων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ὠνόμαζον, ϗ ὀνομάζουσιν ἔτι Μούμια Περσιστί· οἷον σῶμα τεταριχευμένον.

(α) Ἡρόδοτ. Εὐτέρπ. 136.

μος, περιμένων τὴν ἀπόφασιν. Ἦτου δὲ συνήθεια, νὰ πληρώνωσιν ἕνα νόμισμα μισθὸν εἰς τὸν Πορθμέα, οἱ συγγενεῖς τοῦ νεκροῦ, ἐπειδὴ τὸ πορθμεύειν ἦτου ἐπάγγελμα αὐτοῦ ἴδιον, ἢ καὶ δημόσιον. Ὁ δὲ διωρισμένος εἰς ταῦτα δημόσιος δοῦλος, ὁ κήρυξ, ἐξετέλει τὴν ἀπόφασιν τοῦ κριτηρίου, προπορευόμενος τοῦ νεκροῦ· ὅθεν ὠνομάζετο ψυχοπομπός. Ἂν λοιπὸν ἐῤῥίπτετο εἰς τὸν Τάρταρον, ἐγίνετο μέγα πένθος, καταισχύνη ἀνέκφραςος, καὶ ὄνειδος ἀνεξάλειπτον εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ ἀπογόνους αὐτοῦ. Ἂν ἦτον δὲ χρεώςης, δὲν ἐθάπτετο, ἕως οὗ ἐπλήρωναν τὸ χρέος οἱ συγγενεῖς, ἢ οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ· καὶ ἦτου καὶ τοῦτο μέγα ὄνειδος. Μετὰ δὲ τὴν ἀποπλήρωσιν τοῦ χρέους, ἐθάπτετο πάλιν ἐντίμως.

Ὅςτις δὲ εὑρίσκετο ἀθῶος, ἐπαινεῖτο ὡς δίκαιος καὶ εὐσεβὴς, καὶ οἱ συγγενεῖς μετεβάλλοντο ἐκ τοῦ πένθους εἰς ἄκραν ἀγαλλίασιν, ἐγίνετο καὶ λόγος ἐπιτάφιος εἰς ἔπαινον αὐτοῦ· γένους δὲ λαμπρότητα δὲν ἀνέφερον ἐν τῷ λόγῳ, ἐπειδὴ οἱ Αἰγύπτιοι ἐνομίζοντο ἐπίσης εὐγενεῖς, ἀλλὰ τὰς ἰδίας ἀρετὰς μόνον, καὶ τὴν ἀνατροφὴν, καὶ διαγωγὴν ἐκ παιδὸς μέχρι θανάτου· ἔπειτα ἔπεμπον αὐτὸν μεγαλοπρεπῶς, εὐφημούμενον καὶ μακαριζόμενον ὑπὸ τοῦ λαοῦ, εἰς τὸ Ἠλύσιον πεδίον, ὅπου ἐνταφιάζετο ἐντίμως. Πλησίον δὲ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἔςηναν ἄγαλμα σκύλου τρικεφάλου, σύμβολον πίςεως καὶ τρισμακαριότητος, εἰς ἔνδειξιν, ὅτι ἐφύλαξε πιςῶς τοὺς νόμους, θρησκευτικούς τε καὶ πολιτικοὺς, καὶ τὰ καθήκοντα πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διὰ τοῦτο ἠξιώθη τὴν τρισμακαρίαν εὐδαιμονίαν. Ἔπειτα δὲ προσηύχοντο πάντες ἐκ μέρους τοῦ ἀποθανόντος, λέγοντες τὴν ἑξῆς εὐχήν. „Ὦ δέσποτα Ἥλιε καὶ Θεοὶ πάντες, οἱ τὴν ζωὴν τοῖς ἀνθρώποις δόντες, προσδέξασθέ με, καὶ παράδοτε τοῖς ἀϊδίοις Θεοῖς σύνοικον· ἐγὼ γὰρ τοὺς Θεοὺς, οὓς οἱ γονεῖς μοὶ παρέδειξαν εὐσεβῶν διετέλουν· τοὺς δὲ τὸ σῶμα μου γεννήσαντας ἐτίμων ἀεί· τῶν τε ἄλλων ἀνθρώπων οὔτε ἀπέκτεινά τινα, οὔτε παρακαταθή-

κην ἀπεςέρησα, οὔτε ἄλλο οὐδὲν ἀνήκεςον διεπραξάμην. Ὅσοι δὲ ἤθελον νὰ ἔχωσι τὰ σώματα τῶν γονέων, ἢ συγγενῶν εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν, ὡς εἴρηται, ἐλάμβανον αὐτὰ μετὰ τὴν κρίσιν καὶ τὴν τελετὴν, καὶ ἐκεῖ ἔμενον τὰ κενοτάφια μόνον, καὶ τὰ ἔγκατα· καὶ ὅτε ἤθελον, ἔφερον αὐτὰ πάλιν εἰς τοὺς τάφους· διότι εἶχον τάφους ἰδιαιτέρους ἕκαςος, ὡς οἰκήματα. Εἰς ταύτην δὲ τὴν κρίσιν ἦσαν ὑποκείμενοι πάντες, καὶ βασιλεῖς, καὶ Ἱερεῖς, καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ ἄνευ ἐξαιρέσεως, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον κρινόμενοι, ἄνευ δωροδοκίας, ἢ προσωποληψίας.

Ταῦτα τοίνυν ἰδὼν ἐκεῖ ὁ Ὀρφεὺς, ἔπλασε κατὰ φαντασίαν τὸν Ἑλληνικὸν Ἅδην, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ μετ' ἐκεῖνον ὁ Ὅμηρος, καὶ ἄλλοι. Ὁ Διόδωρος (α) ὅμως ἐπαινεῖ τὸν Αἰγύπτιον τοῦτον νόμον. ὡς συμβάλλοντα πολὺ εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν ἀνθρώπων, τὸν δὲ μυθευόμενον Ἑλληνικὸν κατηγορεῖ, ὡς ἀνωφελῆ πρὸς ταῦτα· ὅθεν κατήντησαν νὰ περιπαίζωσιν αὐτὸν οἱ ἴδιοι, ὡς ὁ Λουκιανὸς καὶ ἄλλοι. Οἱ Αἰγύπτιοι ὅμως δὲν ἐτόλμων νὰ κατηγορήσωσιν, ἐπειδὴ ἔπρεπε νὰ κριθῶσι, καὶ νὰ κατακριθῶσιν ὡς ἀσεβεῖς, καὶ νὰ ἀφήσωσιν ὄνειδος ἀνεξάλειπτον, θλίψιν ἀπαραμύθητον, καὶ δυςυχίαν ἀθεράπευτον εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ ἀπογόνους αὐτῶν. Ταῦτα καὶ τὰ τῶν Αἰγυπτίων.

(α) Α΄. ϙα΄—ϙϛ΄. ϗ Σχόλ. Πορφύρ. Δ΄. 10. Τρόπ ὀρθοδοξ. 37.

ΒΙ'ΒΛΟΣ Θ'.

ἢ

'ΕΩ'Α.

Περὶ Θεῶν τῆς 'Ασίας.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ Θεῶν τῶν 'Αράβων.

Οἱ "Αραβες φαίνεται ὅτι εἶχον πρότερον θρησκείαν τὸν Σαβισμὸν, ἢ ἀπὸ τοῦ Σαβισμοῦ ὠνομάσθησαν οἱ Σαβαῖοι, ἔθνος τῆς 'Αραβίας, ὡς νομίζει ὁ Βανιέρ. 'Επειδὴ, ὡς λέγει ὁ 'Ηρόδοτος, ἐγνώριζον μόνον δύο Θεοὺς, τὸν Οὐροτὰλ, οἷον, τὸν Διόνυσον, καὶ 'Αλιλὰτ, τὴν Οὐρανίαν. 'Αλλαχοῦ δὲ καλεῖ καὶ Μυλίτταν τὴν 'Αλιλάτ. Διόνυσον τοίνυν ἐνόμιζον τὸν "Ηλιον, καὶ Οὐρανίαν τὴν Σελήνην. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐλάτρευον τὸν Δία καὶ Διόνυσον, ἢ τὸν Οὐρανὸν καὶ Διόνυσον· ὅθεν, μαθὼν ὁ 'Αλέξανδρος, ὅτι εἶχον μόνον δύο Θεοὺς, ἐζήτησε νὰ δεχθῶσι καὶ αὐτὸν τρίτον, συγκρινόμενος μὲ τὸν Διόνυσον κατὰ τὰς ἐκστρατείας καὶ ἀποκτήσεις.

Κατ' ἄλλους δὲ, ἐλάτρευον καὶ ἄλλον τινὰ Θεὸν Δουσάρην καλούμενον οἱ Δαχαρναῖοι "Αραβες, ἀφ' οὗ ὠνομάσθη καὶ τὸ ὄρος ἐκεῖ Δουσάρης, καὶ τὸ ἔθνος Δουσάριοι. 'Αλλ' ἄλλοι λέγουσιν, ὅτι τὸν Διόνυσον αὐτὸν ὠνόμαζον ἐκεῖ Δουσάρην. 'Ομοίως καὶ οἱ 'Αλιλαῖοι, ἄλλο ἔθνος τῆς 'Αραβίας, ὠνομάσθησαν ἀπὸ τῆς 'Αλιλὰτ, ἐπειδὴ ἐλάτρευον αὐτὴν ἐκεῖ διαφερόντως. "Αλλοι

δὲ ἀναφέρουσι καὶ ἄλλον τινὰ Θεὸν Ὀβόδαν ὀνομαζόμενον, ὅςτις ἦτον βασιλεὺς τῶν Ναβαθαίων Ἀράβων· καὶ σώζεται ἔτι ὁ τάφος αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν Ὀβοδων, ἀπ' αὐτοῦ ἴσως ὀνομασθεῖσαν (α)·

Ὁ δὲ Φιλόςρατος παρὰ Φωτίῳ λέγει, ὅτι οἱ Ὁμηρῖται καλούμενοι, ἔθνος ἐπίσημον τῆς Ἀραβίας, ἐλάτρευον τὸν Ἥλιον, τὴν Σελήνην, καὶ τοὺς Δαίμονας. Τοῦτο τὸ ἔθνος ἦτον πρὸς τὸ Ποσείδιον ἀκρωτήριον τῆς εὐδαίμονος Ἀραβίας Σαβαῖοι πρότερον ὀνομαζόμενοι, καὶ ἐκ τοῦ γένους τοῦ Ἀβραὰμ καταγόμενοι, καὶ ἐκεῖθεν ἦλθε πρὸς τὸν Σολομῶντα ἡ βασίλισσα τοῦ Σαβά. Πρὸς αὐτοὺς δὲ ἔπεμψε πρεσβείαν ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνςάντιος. Ἦσαν δὲ οὗτοι Ἑβραῖοι καὶ ἀπόγονοι τοῦ Ἡσαῦ, καὶ νομίζουσι τινὲς, ὅτι ὠνομάσθησαν οὕτως ἀπὸ τοῦ Ὠμὰρ υἱοῦ τοῦ Ἐλιφὰς πρωτοτόκου υἱοῦ τοῦ Ἡσαῦ, ὃν ὁ Ἰώσηπος καλεῖ Ὅμερον· ἢ ἀπὸ τοῦ Ἱμιὰρ ἄλλου ἡγεμόνος αὐτῶν, ὅπερ σημαίνει ἐρυθροῦν. Οὗτοι ἐδέχθησαν πρῶτον τὸν χριςιανισμὸν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, καὶ ἔκτοτε ὠνόμασαν αὐτοὺς οἱ Χριςιανοὶ Ὁμηρίτας, εἰς διάκρισιν τῶν λοιπῶν Σαβαίων, ὧν ἦσαν μέρος καὶ αὐτοί. Τούτους νικήσας ὁ Ἐλισβαὰν βασιλεὺς τῆς Αἰθιοπίας, καὶ χριςιανὸς ὢν καὶ αὐτὸς, ἐφόνευσε τὸν βασιλέα αὐτῶν Δουναὰν, ἐλεηλάτησε τὴν μητρόπολιν Σαφὰρ, ἔλαβε τὴν βασίλισσαν αἰχμάλωτον, καὶ κατέςησεν ἄλλον εἰς τὸν θρόνον Ἀβραὰμ ὀνομαζόμενον, ἐπὶ Ἰουςινιανοῦ. Κυριεύσας δὲ καὶ τὴν Ἀναγράναν, τὴν μητρόπολιν τότε τῶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ Χριςιανῶν, ἐφόνευσε τὸν βασιλέα αὐτῆς Ἀρέθαν (β).

Ὁ δὲ Μάξιμος ὁ Τύριος ἀναφέρει, ὅτι ἐλάτρευον καὶ μίαν τετράγωνον πέτραν· ὅθεν, ὅτε ἤθελέ τις τῶν

(α) Ἡρόδοτ. Θαλ. 8. Στέφαν. Βυζάντ. ἐν Δουσάρ. καὶ Ὀβοδ. Στράβ. Ι΄. Ἀῤῥιαν. Τερτυλ. Β΄. Η΄. 48.

(β) Πλίν. Ἱς. φυσ. ς΄. λβ΄. Στέφαν. ἐν Ὁμηρίτ. Ἰώσηπ. Ἰουδαϊκ. Β΄. α΄. Γεωγραφ. Παλ. par L. L. B. D. M. τόμ. Α΄. 124. 126.

Ἀράβων ἐκείνων, νὰ δεχθῇ τὸν χριςιανισμὸν, ἔπρεπε νὰ ἀναθεματίσῃ πρῶτον τὴν πέτραν, τὸ ὑποκείμενον τῆς προτέρας λατρείας. Κατ' ἄλλους δὲ, ἐλάτρευον καὶ τὸν πύργον Ἀκάρα, ἢ Ἀλκιβίλα ὀνομαζόμενον, τὸν ὁποῖον ἔκτισεν ὁ πρόγονος αὐτῶν Ἰσμαήλ· ἔτι δὲ ἐλάτρευον, κατὰ τὸν ἅγιον Ἱερώνυμον, καὶ τὸν Βαὰλ Πεὼρ, ὅςτις ἦτον ὁ Πρίαπος, τὸν δὲ Πρίαπον ἀλληγοροῦσιν οἱ μυθολόγοι εἰς τὸν Ἥλιον, κατὰ τὰ σύμβολα αὐτοῦ· ὅθεν ἐπικυροῦται πάλιν ἡ γνώμη τοῦ Ἡροδότου.

Τινὲς δὲ νέοι Ἱςορικοὶ ἀναφέρουσι πολλοὺς Θεοὺς τῶν Ἀράβων· ὧν οἱ μὲν ὀνομάζουσιν ἑπτὰ Οὐρανίους· τὸν Δζὸλ, τὸν ὁποῖον νομίζουσι Κρόνον, τὴν Δζοχάραν Ἀφροδίτην, τὸν Μοσχτάρα Δία, τὸν Ἀθαρὶδ Ἑρμῆν, τὸν Ἀλδεβαρὰμ ὄμμα τοῦ Ταύρου, τὸν Σοχαὶλ, Κάνωπον, καὶ Ἀσχεέρα τὸν Σείριον. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι οἱ Ἄραβες ἐλάτρευον ὑπὲρ τοὺς τεσσαράκοντα Θεούς. Περὶ δὲ τὴν πάλαι Καάβαν, τὸν νῦν ναὸν τῆς Μέκκας, ἦσαν τριακόσιοι ἑξήκοντα ἀνδριάντες. Ἀγνοεῖται ὅμως ἂν ἦσαν Θεῶν εἰκόνες, ἢ ἀνδρῶν ἐπιφανῶν· εἶναι δὲ βέβαιον, ὅτι πολλοὺς τούτων τῶν ἀνδριάντων ἐσέβοντο καὶ ἐλάτρευον. Ἄλλοι δὲ ἀναφέρουσι πέντε μεγίςους Θεοὺς μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐθνῶν τῆς Ἀραβίας· τὸν Βουόδδ, τὸν ὁποῖον ἐλάτρευον οἱ Κελιβῖται, τὸν Σκουβὰκ, οἱ Ἀδεϊλῖται, τὸν Νεσοῦ οἱ Δουϊκελαΐται, καὶ τὸν Ἰαγοὺτ, ἢ Ἰώγ. Καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν Ἀράβων βων Ἱςορικῶν, ἡ εἰδωλολατρεία ἦτον εἰς τὴν Ἀραβίαν πρὶν τοῦ Κατακλυσμοῦ, καὶ ὅτι οἱ ῥηθέντες πέντε Θεοὶ ἦσαν ἄνθρωποι ἐνάρετοι, καὶ ἀπεθεώθησαν διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν (α). Εἶναι ἄρα φανερὸν, ὅτι οἱ Ἄραβες εἶχον πρότερον τὸν Σαβισμὸν, οἷον, τὴν Πυρολατρείαν, λατρεύοντες τὸν Ἥλιον καὶ τὴν Σελήνην, τοὺς φυσικοὺς Θεοὺς, καὶ ὕςερον ἐλάτρευσαν καὶ τοὺς ἐμ-

(α) Βανιέρ. Β΄. 422.

ψύχους, ἀπαθανατίσαντες τοὺς ἐναρέτους προγόνους αὐτῶν, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη.

Περὶ δὲ τοῦ εἴδους τῆς θυσίας αὐτῶν, οὐδεὶς τῶν συγγραφέων ἀναφέρει, ἐκτὸς τοῦ Στράβωνος, ὅστις λέγει, ὅτι ἐθυσίαζον καθ᾽ ἑκάστην εἰς τὸν Διόνυσον ἀρώματα καὶ λίβανον, ἐπί τινος βωμοῦ ἐσκεπασμένου. Ὁμοίως λέγει καὶ ὁ Θεόφραστος, ὅτι οἱ Σαβαῖοι ἐσύναζον μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν τὰ ἀρώματα ταῦτα, διὰ τὴν ῥηθεῖσαν αἰτίαν· καὶ κατά τινας ἐκ τῶν Αἰγυπτίων ἔλαβον οἱ Ἄραβες τὴν λατρείαν τοῦ Διονύσου, καὶ τῆς Σελήνης. Ἔμειναν δὲ εἰδωλολάτραι μέχρι τοῦ μωαμετισμοῦ, ἔπειτα ἔλαβον καὶ αὐτοὶ ἐκείνην τὴν θρησκείαν.

Ὁ δὲ Ἡρόδοτος λέγει, ὅτι οἱ Ἄραβες ἐφύλαττον τοὺς ὅρκους ὑπὲρ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ὁ ὅρκος αὐτῶν ἐγίνετο οὕτω. Μεταξὺ τῶν δύο ὀμνυόντων ἵστατο καὶ τρίτος ὡς μάρτυς, ἢ μεσίτης, κρατῶν πέτραν ὀξεῖαν, μὲ τὴν ὁποίαν ἔκοπτε τὰς χεῖρας αὐτῶν πλησίων τῶν μεγάλων δακτύλων, ἔπειτα ἔκοπτε δύο κροκίδας ἀπο τῶν ἱματίων αὐτῶν, καὶ ἔβαφεν αὐτὰς εἰς τὸ αἷμα, καὶ μὲ ἐκείνας ἤλειφεν ἑπτὰ λίθους κειμένους ἐπὶ τούτῳ ἐν τῷ μέσῳ· καὶ τοῦτο ποιῶν ἐπεκαλεῖτο τὸν Διόνυσον καὶ τὴν Οὐρανίαν. Τούτων δὲ γενομένων, ὁ δεχόμενος τὸν ὅρκον ἔδιδεν ἐγγυητὰς τοὺς φίλους αὐτοῦ, οἵτινες ἐδέχοντο τοῦτο μετὰ χαρᾶς (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ Θεῶν τῶν Χαλδαίων.

Τοὺς Θεοὺς τούτων, καὶ τῶν Βαβυλωνίων, Ἀσσυρίων, Συρίων καὶ Φοινίκων, εὑρίσκομεν, ὡς ἐπὶ

(α) Αὐτόθι. 8.

πὶ τὸ πλεῖςον, εἰς τὴν ἁγίαν γραφὴν ἀναφερομένους, ὅπου οἱ Προφῆται ἐπιπλήττουσι τοὺς Ἑβραίους, ἐπειδὴ ἐλάτρευον τοὺς Θεοὺς τῶν ἐθνῶν, ἀναφέροντες καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν. Ἡ ἀρχὴ τῆς εἰδωλολατρείας εἶναι μὲν ἀναπόδεικτος, ὡς εἴρηται εἰς τὰς προτέρας βίβλους, ὅμως εἶναι πιθανὸν, ὅτι ἤρξατο ἐκ τῆς Ἀςρολατρείας πρῶτον· τὴν δὲ παρατήρησιν τῶν ἄςρων ἐπιμελήθησαν πρῶτον οἱ Χαλδαῖοι· ὅθεν συμπεραίνουσί τινες, ὅτι ἐκεῖνοι ἐλάτρευσαν πρῶτον τὰ ἄςρα, παρατηρήσαντες τὰς κινήσεις αὐτῶν, δεικνύοντες καὶ τὸ ἔθνος τοῦτο ἀρχαιότατον, καὶ πρῶτον βασιλέα τῆς οἰκουμένης τὸν Νεβρώδ. Κατὰ τοῦτον οὖν τὸν λόγον, εἰς τὴν Χαλδαίαν ἐγεννήθη ὁ Σαβισμὸς, ἡ πρώτη Θρησκεία τῶν ἐθνῶν· καὶ εἰς τὴν πόλιν Οὖρ, ὅθεν ἠναγκάσθη νὰ ἐξέλθῃ ὁ Πατριάρχης Ἀβραὰμ, ἦτον ἡ Θρησκεία αὕτη εἰς ἐντέλειαν τότε. Ὕςερον δὲ ἐλάτρευσαν καὶ αὐτοὶ τοὺς ἀνθρώπους, ἀποθεώσαντες τοὺς ἀρχαίους βασιλεῖς, καὶ ἄλλους ἐπιφανεῖς τοῦ γένους αὐτῶν, ἐδέχθησαν ἔπειτα καὶ πολλοὺς Θεοὺς τῶν πλησιοχώρων ἐθνῶν, ὡς καὶ τὰ ζῶα τῆς Αἰγύπτου, ὥςε ἡ Βαβυλὼν, ἡ μητρόπολις τῶν Χαλδαίων, κατέςη καὶ μητρόπολις πάσης εἰδωλολατρείας. Ὅθεν ὁ Προφήτης Ἱερεμίας λέγει αὐτὴν γῆν τῶν εἰδώλων (α).

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ τοῦ Βαβυλωνίου Βήλου.

Πολλοὶ βασιλεῖς ἀναφέρονται εἰς διάφορα ἔθνη τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος. Ἄλλος ἦτον οὗτος ὁ Βαβυλώνιος, ἢ ὁ Ἀσσύριος, ἄλλος ὁ Τύριος, καὶ ἄλλος ὁ Αἰγύπτιος, ὥςε τὸ ὄνομα φαίνεται σύνηθες, κατὰ μίμησιν καὶ κοι-

(α) Κεφαλ. ν΄.

νὸν τῶν μεγάλων βασιλέων, ὡς καὶ τοῦ Διὸς καὶ Κρόνου. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι οὗτος ἦτον ὁ Αἰγύπτιος Βῆλος, καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν Βαβυλωνίαν, κατέστησε τοὺς Ἱερεῖς, ὡς εἴρηται ἐκεῖ. Καὶ τινὲς μὲν παράγουσιν αὐτὸν παρὰ τὸν Ἑβραϊκὸν Βαὰλ, τὸ ὁποῖον σημαίνει, ὁ βασιλεύσας· τὸ αὐτὸ σχεδὸν σημαίνει καὶ τὸ Βῆλος, ὁ Κύριος. Ἄλλοι δὲ παράγουσιν αὐτὸν παρὰ τὸ Βαλὰχ, τὸ ὁποῖον σημαίνει γέροντα· καὶ οὕτως ὁ Βῆλος καὶ ὁ Κρόνος εἶναι ὁ αὐτὸς. Ἡ προτέρα παραγωγὴ ὅμως φαίνεται ὀρθοτέρα, ἐπειδὴ τὸ Βαὰλ, ἢ Βὰλ, εὑρίσκεται σύνθετον εἰς πολλὰ ὀνόματα τῶν Σιδονίων, Τυρίων, καὶ Καρχηδονίων τῶν ἀποίκων αὐτῶν· ὡς τὸ Βααλσαμοῦν, Ἰθοβὰλ, Ἀβιβὰλ, Ἀσδρουβὰλ, Ἀδερβὰλ, Ἀννιβὰλ ὁ Ἀννίβας, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Διὰ τοῦτο ἄρα ἀναφέρονται καὶ πολλοὶ, καὶ διάφοροι γονεῖς τοῦ Βήλου.

Ἄλλοι δὲ νεώτεροι διϊσχυρίζονται, ὅτι ἦτον ἄλλος ὁ Βαβυλώνιος, καὶ ἄλλος ὁ Αἰγύπτιος· καὶ ὅτι ὁ Βαβυλώνιος ὠνομάζετο καὶ Ἄρης, καὶ αὐτὸς ἦτον ὁ Νεβρώδ· ὁ δὲ Αἰγύπτιος ὠνομάζετο Ζεύς· ὠνομάζετο ὅμως καὶ ὁ Βαβυλώνιος Ζεὺς, καὶ λέγουσί τινες, ὅτι ὁ υἱὸς αὐτοῦ Νῖνος ἐτίμησεν αὐτὸν ὡς Θεὸν μετὰ θάνατον, κτίσας καὶ ναὸν εἰς τιμὴν αὐτοῦ· καὶ οὕτως ὁ Νῖνος εἰσήγαγε πρῶτος τὴν εἰδωλολατρείαν εἰς τὴν Ἀσσυρίαν καὶ Βαβυλῶνα. Πρῶτον ὅμως ἐλάτρευσαν τὸν Ἥλιον ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο, ὡς εἴρηται εἰς τὸ περὶ ἀρχῆς καὶ προόδου τῆς εἰδωλολατρείας (β). Ὁ δὲ Βῆλος οὗτος ὁ Βαβυλώνιος ἐτιμᾶτο μεγάλως ἐκεῖ, καὶ ἐνομίζετο ὁ μέγιστος Θεὸς αὐτῶν, ἔχων καὶ τὸν ῥηθέντα ἀρ-

---

(α) Huet. euangel. propos. IV. e. 10. 6. κ. Ἱερώνυμ. παρ' αὐτῷ Βόσσ. Ἐτυμολογικ. ἐν Βαλσαμ. Buddeus. V. T. 11. Sect. 11. 17. Διόδ. Α'. Κη', Marsham. Χρονικ. 110. Περιζ. Βαβυλ. ε'. Ἰώσηπ. Α'. 8. 2. Ἀλέξανδρ. Πολυΐστωρ. παρ. Εὐσεβ. Θ'. ε'. 17.

(β) Περιζών. Βαβολ. ε'. 55.

χαιότατον, καὶ μεγαλοπρεπέςατον ναὸν, τὸν ὁποῖον, κατά τινας, ἔκτισεν αὐτὸς μόνος.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τῆς Ἀςάρτης.

Ταύτην τὴν Ἀςάρτην ὀνομάζει ἡ ἁγία γραφὴ Ἀςαρὼθ, καὶ Ἀφροδίτην. Εἴρηται δὲ ἐν τῇ Θεογονίᾳ τῶν Φοινίκων, ὅτι ἡ Ἀςάρτη ἦτον θυγάτηρ τοῦ Οὐρανοῦ, ἐξ ἧς ἐγέννησεν ὁ Κρόνος δύο υἱοὺς τὸν Πόθον καὶ Ἔρωτα, καὶ ὕςερον ἐβασίλευσε καὶ αὐτὴ ἐκεῖ· ἔλαβεν ἄνδρα καὶ τὸν Ἄδωνιν, καὶ ἐβασίλευσαν δικαίως καὶ φιλανθρώπως, εὑρόντες καὶ πολλὰ ἀναγκαῖα εἰς ἐξημέρωσιν τῶν ἀνθρώπων· ὅθεν οἱ ὑπήκοοι ἀπεθέωσαν αὐτοὺς μετὰ θάνατον, καὶ τοὺς ἐλάτρευον, τὸν μὲν Ἄδωνιν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἡλίου, τὴν δὲ Ἀςάρτην ὑπὸ τὸ τῆς Σελήνης, κατὰ τὴν τότε συνήθειαν. Ἐπειδὴ ἐνόμιζον, ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν τοιούτων ἀγαθῶν ἀνθρώπων, ἤρχοντο μετὰ θάνατον, καὶ κατῴκουν εἰς τὰ ἄςρα ταῦτα, τῶν μὲν ἀνδρῶν εἰς τὸν Ἥλιον, τῶν δὲ γυναικῶν εἰς τὴν Σελήνην. Ὅθεν ἐλάτρευον τοὺς ἐμψύχους Θεοὺς ὑπὸ τὰ ὀνόματα τῶν ἀψύχων καὶ φυσικῶν σωμάτων, καὶ ἀλληγοροῦσι τοσαύτας θεότητας εἰς τὸν Ἥλιον καὶ Σελήνην, ὥςε λέγουσί τινες, ὅτι ὁ μὲν Ἄδωνις ἦτον ὁ Ὄσιρις τῶν Αἰγυπτίων, ἡ δὲ Ἀςάρτη ἡ Ἶσις, ἐπειδὴ ἐλάτρευον καὶ ἐκείνους οἱ Αἰγύπτιοι, ὑπὸ τὰ ὀνόματα τοῦ Ἡλίου καὶ Σελήνης (α). Εἴρηται μὲν, ὅτι ἡ Ἀςάρτη αὕτη ἦτον ἡ τετάρτη Ἀφροδίτη, κατὰ Κικέρωνα.

Ἐτιμήθη δὲ μεγάλως καὶ διαφερόντως ἡ Θεὰ αὕτη εἰς τὴν Συρίαν, ὥςε εἶχον πανταχοῦ

(α) Βόσσ. Θεολ. Β'. 1. Λουκιαν. ἐν Θεᾷ Συρ. 4.

Ἱερὰ αὐτῆς οἱ Φοίνικες καὶ Φιλιςαῖοι· καὶ μάλιςα εἰς τὴν Ἀσκάλωνα, ὅπου ὠνόμαζον αὐτὴν Οὐρανίαν Ἀφροδίτην, εἶχον ναὸν αὐτῆς ἀρχαιότατον, τὸν ὁποῖον ἐσύλησαν οἱ Σκύθαι, ὡς λέγει ὁ Ἡρόδοτος. Ὕςερον δὲ ἐλθόντες οἱ Φοίνικες εἰς τὴν Κύπρον καὶ Κύθηραν, ἔκτισαν καὶ ἐκεῖ Ἱερὰ αὐτῆς, εἰσήγαγον καὶ τὴν λατρείαν τῆς Ἀφροδίτης. Ὁμοίως εἶχον καὶ εἰς τὴν Σιδῶνα ἄλλο Ἱερὸν, καὶ εἰς τὴν Ἱεράπολιν, καὶ εἰς τὴν Βύβλον, ὅπου ὠνόμαζον αὐτὴν Βυβλίαν Ἀφροδίτην, ἑώρταζον καὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἀδώνιδος. Τῆς Σιδῶνος τὸ Ἱερὸν ὅμως, ὡς ἔλεγον οἱ ἐκεῖ Ἱερεῖς, ἦτον τῆς Εὐρώπη, την ὁποίαν ἐτίμησαν οἱ Φοίνικες μετὰ τὸν ἀφανισμὸν αὐτῆς, χαράξαντες αὐτὴν καὶ εἰς τὰ νομίσματα αὐτῶν ἐπὶ ταύρου καθημένην. Ἄλλοι δὲ ἔλεγον, ὅτι ἦτον τῆς Ἀςάρτης τὸ Ἱερὸν, καὶ οὐχὶ τῆς Εὐρώπης (α).

Ἡ δὲ ἁγία γραφὴ ὀνομάζει ἄλση μόνον τὰ Ἱερὰ αὐτῆς, καὶ μὲ αὐτὸ τὸ ὄνομα σημαίνει καὶ αὐτὴν, τὸ ὁποῖον ἐξηγοῦσιν οἱ Πατέρες Ἀςαρῶθ· ὀνομάζει δὲ αὐτὴν καὶ Θεὰν τῶν Σιδωνίων, ἔτι δὲ ἀναφέρει καὶ ἓν Ἱερὸν αὐτῆς Ἀςαρτεῖον καλούμενον, καὶ ὅτε ἐφόνευσαν οἱ ἀλλόφυλοι τὸν Σαοὺλ καὶ τοὺς τρεῖς ὑιοὺς αὐτοῦ, εἰς τοῦτο τὸ Ἀςαρτεῖον ἀνέθηκαν τὰς πανοπλίας αὐτῶν. Ἦτον δὲ καὶ ὁ Βάαλ Θεὸς τῶν Τυρίων, καὶ ὁ Ἀχαὰβ λαβὼν γυναῖκα τὴν Ἰεζαβελ, ἐλάτρευσε καὶ τὰ εἴδωλα αὐτῆς. „Καὶ ἔςησε θυσιαςήριον τῷ Βάαλ ἐν οἴκῳ τῶν προσοχθισμάτων, ὃν ᾠκοδόμησεν ἐν Σαμαρείᾳ, καὶ ἐποίησεν ἄλσος„. Τοῦτο οὖν τὸ ἄλσος ἐννοοῦσιν Ἱερὸν τῆς Ἀςάρτης, ἐπειδὴ ὁ Βάαλ ἦτον ὁ Ἥλιος, καὶ ἡ Ἀςαρτη ἡ Σελήνη, καὶ διὰ τοῦτο ἐλάτρευον τὰ εἴδωλα ταῦτα κοινῶς (β), καὶ πάντοτε εἰς δάση καὶ τόπους ὑψηλούς.

(α) Κλει. 105. Λȣκιαν. αὐτόθ. 56.

(β) Ῥȣθ. Ζ΄. δ΄. Βασιλ. Α΄. Λα΄. Ι΄. Γ΄. Ις΄. Λα΄. Δ΄. Ιζ΄. Θ΄. Κγ΄. ζ΄.

Ταύτης οὖν τῆς Ἀςάρτης τὸ ἄγαλμα καὶ τὴν λατρείαν, ὡς λέγει ὁ Ἡρωδιανὸς, ἐκόμισεν ἡ Διδὼ εἰς τὴν Καρχηδόνα, ὅπου ὠνόμαζον αὐτὴν οἱ Λίβυες Οὐρανίαν, οἷον, Σελήνην· ὁ δὲ Ἀντωνῖνος αὐτοκράτωρ τῶν Ῥωμαίων, ἐκόμισεν εἰς τὴν Ῥώμην τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἡλίου ἐκ τῆς Φοινίκης Ἐλαιαγάβαλον ὀνομαζόμενον· ὅθεν ἐπωνομάσθη καὶ αὐτὸς Ἐλαιαγάβαλος, καὶ γενόμενος Ἱερεὺς τοῦ Ἡλίου, ἐφαντάσθη καὶ ἐκείνην τὴν μωρὰν φαντασίαν, νὰ ὑπανδρεύσῃ τὸν Θεὸν αὐτοῦ. Διὸ ἐζήτει γυναῖκα ἀξίαν· καὶ πρῶτον μὲν ἔλαβεν εἰς τὴν βασίλειον αὐλὴν τὸ ἄγαλμα τῆς Παλλάδος Ἀθηνᾶς, τὸ Παλλάδιον λεγόμενον, βιαίως καὶ παρανόμως· ἐπειδὴ ἐλάτρευον αὐτὸ οἱ Ῥωμαῖοι κρυπτὸν, καὶ ἀόρατον, καὶ ἀκίνητον· καὶ ἅπαξ μόνον ἐκινήθη εἰς τὴν Ῥώμην, ἀφ' οὗ ἦλθεν ἐκ τῆς Τρῳάδος, ὅτε ἐκάη ὁ ναός. Τοιοῦτον δὲ παρανόμημα παρηνόμησε καὶ πρότερον, ἁρπάσας βιαίως εἰς γυναῖκα δευτέραν, μίαν παρθένον Ἱέρειαν τῆς Ἑςίας ἐκ τοῦ Ἱεροῦ, καὶ δικαιολογούμενος πρὸς τὴν Σύγκλητον, εἶπεν, ὅτι ἔπαθε πάθος ἀνθρώπινον. Ἔπειτα δὲ μὴ κρίνας εὔλογον, νὰ λάβῃ ὁ Ἥλλιος γυναῖκα τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, Θεᾶς ἐνόπλου καὶ πολεμικῆς, ἐκόμισε τὸ τῆς Οὐρανίας ἐκ τῆς Καρχηδόνος, καὶ ἑώρτασε τοὺς γάμους εἰς ὅλην τὴν Ἰταλίαν. Ὁ Ἡρωδιανὸς τοίνυν λέγει, ὅτι ὠνόμαζον αὐτὴν οἱ Φοίνικες Ἀςροάρχην, οἱ δὲ τῆς ἁγίας γραφῆς ὑπομνηματιςαὶ λέγουσιν, ὅτι ὠνομάσθη ἀπὸ τοῦ Ἄςρου τῆς Ἀφροδίτης, τοῦ Ἑωσφόρου δηλονότι (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τοῦ Ἀδώνιδος.

Ὁ Ἄδωνις, κατὰ μέν τινας, ἦτον υἱὸς τοῦ Κινύ-

(α) Ε. ς΄. Βασιλ. Α΄. Ζ΄. Ϛ΄.

ρου καὶ τῆς Μεθάρμης θυγατρὸς τοῦ Πυγμαλίωνος βασιλεως τῆς Κύπρου· κατ' ἄλλους δὲ, τοῦ Φοίνικος καὶ τῆς Ἀλεσιβοίας· κατ' ἄλλους δὲ, τοῦ Θείαντος υἱοῦ τοῦ Βήλου βασιλέως τῶν Ἀσσυρίων, καὶ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Σμύρνης, καὶ ἐγεννήθη εἰς τὸ ὄρος τοῦ Λιβάνου. Καὶ ὁ μὲν Ἀπολλόδωρος λέγει, ὅτι ἡ Σμύρνα δὲν ἐτίμησε τὴν Ἀφροδίτην, οἷον, δὲν ἤθελε νὰ ὑπανδρευθῇ· ὅθεν ὀργισθεῖσα ἡ Θεὰ ἐξοίστρησεν αὐτὴν εἰς τὸν ἔρωτα τοῦ πατρὸς αὐτῆς, μεθ' οὗ καὶ ἐκοιμήθη δώδεκα νύκτας, συνεργείᾳ τῆς τροφοῦ, καὶ ἀγνοοῦντος ἐκείνου, ὅτι κοιμᾶται μὲ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ, ὥστε ἐγγαστρώθη ἡ Σμύρνα. Ἐννοήσας δὲ τὴν ἀπάτην ὁ Θείας, καὶ σπασάμενος τὸ ξίφος, ἐδίωκεν αὐτὴν, ἥτις φεύγουσα, καὶ κινδυνεύουσα, παρεκάλεσε τοὺς Θεοὺς, καὶ μετεμόρφωσαν αὐτὴν εἰς τὸ ὁμώνυμον δένδρον, τὴν Σμύρναν, τὸ ὁποῖον δακρύει κατ' ἔτος τὸν εὐώδη καρπόν. Μετὰ δὲ μῆνας δέκα, ἐσχίσθη τὸ δένδρον, καὶ ἐγέννησε τὸν Ἄδωνιν (α).

Ἀντώνιος δὲ ὁ Λιβεράλης λέγει, ὅτι ὁ Θείας ἐγέννησεν ἔκ τινος Νύμφης τὴν Σμύρναν, τὴν ὁποίαν ἐζήτουν γυναῖκα πολλοὶ τῶν πλησιοχώρων νέων, ἀλλ' ἐκείνη ἠγάπα σφοδρῶς τὸν πατέρα αὐτῆς· ὅθεν ἀνέβαλλε τον καιρὸν τῆς ὑπανδρείας προφασιζομένη διαφόρως. Τέλος δὲ μὴ ὑποφέρουσα τὸ πάθος, λέγει αὐτὸ πρὸς τὴν τροφὸν αὐτῆς Ἱππολύτην καλουμένην, ἥτις ὑποσχεθεῖσα εὐθὺς τὴν παράνομον θεραπείαν, εἶπε πρὸς τὸν Θείαντα, ὅτι νέα τις πλουσίων γονέων ἐπιθυμεῖ, νὰ ἔλθῃ ἀγνώριστος τὴν νύκτα εἰς τὸν θάλαμον αὐτοῦ. Ἀγνοῶν δ' ἐκεῖνος τὴν πανουργίαν, ἐδέχθη τὸ ζήτημα, καὶ οὕτως ἤρχετο ἡ Σμύρνα τὴν νύκτα

(α) Γ'. Ιδ'. 4. 3. ϗ Ἡσίοδ. ϗ Πανύασ. παρ' αὐτῷ. Λουκιαν. ἐν Συρ. Θεᾶ. β'. Ὀβιδ. Μετ. Ι'. 309. Ὑγῖν. Μύθ. 58. Τζέτζ. ἐν Λυκόφρον. 829.

μὲ ἄλλα φορέματα, εἰσαγομένη ὑπὸ τῆς τροφοῦ εἰς τὸν θάλαμον. Ἐννοήσας δὲ μετὰ καιρὸν ὁ Θείας, ὅτι ἦτον ἔγκυος, ἠθέλησε νὰ μάθη τίς ἦτον, ἵνα γνωρίσῃ ὕστερον καὶ τὸ βρέφος· ὅθεν οἰκονομήσας φῶς κεκρυμμένον εἰς τὸν θάλαμον, ἐγνώρισεν αὐτήν· καὶ αὐτὴ μὲν ἐκπλαγεῖσα ἀπέβαλε τὸ βρέφος, ἔπειτα παρεκάλεσε τοὺς Θεούς, νὰ μὴ φανῇ πλέον οὔτε ζῶσα, οὔτε νεκρά· ὅθεν μετεμόρφωσεν αὐτὴν ὁ Ζεὺς εἰς τὸ ῥηθὲν δένδρον· ὁ δὲ Θείας ἐφονεύθη διὰ τὴν παρανομίαν, τὸ δὲ βρέφος ἔζησε, καὶ ἀνετράφη ὕστερον βουλήσει τοῦ Διὸς (α). Ὁ δὲ Τζέτζης λέγει, ὅτι ἦσαν δύο τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, ἄλλος ἦτον οὗτος ὁ Ἄδωνις ὁ Ἀσσύριος, καὶ ἄλλος ὁ Κύπριος ὁ υἱὸς τοῦ Κινύρου, τὸν ὁποῖον ὠνόμαζον Γαύαντα οἱ Κύπριοι, κατὰ Λυκόφρονα (β).

Εὐθὺς δὲ ὡς ἐγεννήθη ὁ Ἄδωνις, ἔλαβον αὐτὸν αἱ Νύμφαι, καὶ τὸν ἀνέτρεφον εἰς τὰ ἄντρα τῆς Ἀραβίας μυστικῶς. Ἀνατραφεὶς οὖν οὕτω καὶ αὐξήσας, ἦλθεν εἰς τὴν Βύβλον πόλιν τῆς Φοινίκης, ὅπου ἠγάπησεν αὐτὸν ἡ Ἀστάρτη, ἐπειδὴ ἦτον ὡραιότατος. Οἱ ποιηταὶ ὅμως κατὰ τὸ σύνηθες, ἔπλασαν πολλὰ περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης· ὅτι ἡ Ἀφροδίτη ἔκρυψεν αὐτὸν εἰς λάρνακα νήπιον ἔτι ὄντα, κρυφίως τῶν ἄλλων Θεῶν, καὶ παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὴν Περσεφόνην, νὰ τὸν φυλάττῃ. Ἰδοῦσα δὲ καὶ ἐκείνη τὸ κάλλος αὐτοῦ, δὲν ἤθελε νὰ τὸν δώσῃ ὀπίσω· ὅθεν συνέβη κρίσις ἐνώπιον τοῦ Διός, καὶ ἀπεφασίσθη, νὰ διαιρεθῇ ὁ χρόνος εἰς τρία μέρη, καὶ τὸ μὲν ἓν μέρος τοῦ χρόνου, νὰ μένῃ ὁ Ἄδωνις εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, τὸ δ᾽ ἄλλο εἰς τὴν Περσεφόνην, καὶ τὸ τρίτον εἰς τὴν Ἀφροδίτην. Ὁ Ἄδωνις ὅμως ἐχάρισεν εἰς τὴν Ἀφροδίτην καὶ τὸ ἴδιον μέρος, καὶ ἔμενε τὸ διπλοῦν εἰς αὐτήν. Κατ᾽ ἄλ-

(α) Διηγήσ. ΛΔ´
(β) Αὐτόθ. 831.

λους δὲ, ὁ Ζεὺς διώρισε τὴν Μοῦσαν Καλλιόπην, νὰ κρίνῃ τὴν διαφοράν, καὶ ἐκείνη ἀπεφάσισε, νὰ μένῃ ὁ Ἄδωνις ἓξ μῆνας εἰς τὴν Περσεφόνην, καὶ ἓξ εἰς τὴν Ἀφροδίτην (α).

Ὕςερον δὲ ὁ Ἄδωνις ἐγένετο φιλοκύνηγος, ὥςε περιεφέρετο πάντοτε εἰς τὰ ὄρη καὶ δάση τῆς Κύπρου. Καὶ ἐπειδὴ ἠγάπα αὐτὸν σφοδρότατα ἡ Ἀφροδίτη, ἤρχετο καὶ αὐτὴ εἰς τὰ δάση μὲ αὐτὸν, καὶ τὸν συνεβούλευε, νὰ μὴ διώκῃ τὰ ἄγρια καὶ ἀνδρεῖα θηρία. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἀνεχώρησεν αὐτὴ ποτε ἀπ' αὐτοῦ, ἐξεδίωξαν οἱ σκύλοι τινὰ ἀγριόχοιρον ἐκ τῆς κατοικίας αὐτοῦ. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἄδωνις καὶ ἀκοντίσας, τὸν ἐπλήγωσεν· ἀνθορμήσας ὅμως ἐκεῖνος, ἐπλήγωσεν αὐτὸν εἰς τὸν βουβῶνα θανασίμως, ὥςε ἀπέθανεν ἀθλίως καὶ ἐλεεινῶς. Μαθοῦσα δὲ ἡ Ἀφροδίτη τὸ συμβεβηκὸς, ἔδραμεν εἰς βοήθειαν, ὅμως τὸν ηὗρε σχεδὸν ἀποθαμένον, καὶ εἰς τὸ αἷμα ταραττόμενον· ὅθεν ἐδοκίμασε μεγάλην καὶ ἀπαρηγόρητον θλίψιν. Μετεμόρφωσε δὲ τὸ αἷμα αὐτοῦ εἰς τὸ ὀλιγοχρόνιον ἄνθος Ἀνεμώνη καλούμενον, πρὸς παρηγορίαν αὐτῆς. Τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἐξήπλωσεν ἐπὶ τῶν λαχάνων, τῶν μαρουλίων λεγομένων, καὶ διὰ τοῦτο τὰ λάχανα ταῦτα ἔλαβον δύναμιν ἀντιφάρμακον τοῦ ἔρωτος· ἢ κατ' ἄλλους, ἔκρυψεν αὐτὸ μεταξὺ τῶν τοιούτων λαχάνων· ὅθεν ὠνόμασαν αὐτά τινες κρέας τῶν νεκρῶν. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Ἄδωνις διωκόμενος ὑπὸ τοῦ κάπρου, ἐκρύβη ὄπισθεν τινὸς δένδρου βέρατι Φοινικιςὶ, ἐλάτη δὲ Ἑλληνιςὶ καλουμένου· οἱ δὲ Κύπριοι ὠνόμαζον αὐτὸ βρέντιν ἐκ τοῦ βέρατις παρεφθαρμένως. Τρέχουσα δὲ αὐτὴ πρότερον εἰς βοήθειαν αὐτοῦ, ἀλησμόνησεν ὑπὸ τῆς βίας, νὰ φορέσῃ τὰ σανδάλια· ὅθεν τρέχουσα διὰ μέσου τῶν τριανταφύλλων, ἐξημάτωσεν εἰς τὰς ἀκάνθας τοὺς

(α) Ἀπολλόδ. αὐτόθι. Ὑγῖν. Ἀςρονομ. Β'. 7.

πόδας αὐτῆς, καὶ ἔκτοτε ἐκοκκίνισαν τὰ ῥόδα, τὰ ὁποῖα ἦσαν πρότερον λευκά (α).

Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ Ἄρης ὀργισθεὶς, ἐπειδὴ προέκρινε τὸν Ἄδωνιν ἡ πρότερον ἐρωμένη αὐτοῦ Ἀφροδίτη, μετεμορφώθη εἰς κάπρον, καὶ ἐκεῖνος ἦτον ὁ κάπρος, ὁ φονεύσας τὸν Ἄδωνιν εἰς ἐκδίκησιν διὰ τὴν ζηλοτυπίαν. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Ἐρύμανθος υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος ἐτυφλώθη ὑπὸ τῆς Ἀφροδίτης, διότι εἶδεν αὐτὴν λουομένην, ὅτε ἐξῆλθεν ἐκ τῆς κλίνης τοῦ Ἀδώνιδος· ὅθεν ἀγανακτήσας, μετεμορφώθη εἰς τὸν κάπρον, καὶ ἐφόνευσε τὸν Ἄδωνιν. Κατ' ἄλλους δὲ, ἡ Ἀφροδίτη παρέδωκεν εἰς τὸν Ἄρην τὸν Ἄδωνιν, νὰ τὸν προσέχῃ, καὶ ἐκεῖνος τὸν ἐφόνευσεν εἰς τὸ Λίβανον ὄρος θηρεύοντα, καὶ διὰ τοῦτο ἔδησαν ὕςερον οἱ Ἀλωεῖδαι τὸν Ἄρην. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Διόνυσος ἰδὼν τὸν Ἄδωνιν πλησίον τῆς Ἀφροδίτης, ἥρπασεν αὐτόν. Τοιαῦτα πλάσματα ἔπλασαν περὶ τοῦ Ἀδώνιδος. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἠγάπα αὐτὸν καὶ ὁ Ἡρακλῆς, καὶ διὰ τοῦτο ἡ Ἀφροδίτη ζηλοτυπήσασα, ἐδίδαξε τὸν Κένταυρον Νέσσον τὴν κατὰ τοῦ Ἡρακλέους ἐπιβουλὴν (β). Κατ' ἄλλους δὲ, ἠγάπα καὶ ὁ Ἀπόλλων τὸν Ἄδωνιν, ὅθεν ὀνομάζουσιν αὐτόν τινες ἀνδρόγυνον.

Αἱ περισσότεραι γνῶμαι λέγουσιν, ὅτι ὁ Ἄδωνις ἀπέθανεν ὑπὸ τῆς πληγῆς τοῦ κάπρου, εὑρίσκομεν ὅμως δύω γνώμας ἐναντίας, ὅτι δὲν ἀπέθανεν, ἀλλ' ἰατρεύθη μετὰ ἕνα χρόνον, ὡς παρατηρεῖ καὶ ὁ Βανιέρ. Ἐπειδὴ ὁ μὲν Θεόκριτος λέγει, ὅτι μετὰ δώδεκα μῆνας, ἀνήγαγον αὐτὸν αἱ Ὧραι ἀπὸ τοῦ ἀενάου Ἀχέροντος. Ὁ δὲ Πτολεμαῖος ὁ Ἡφαιςίωνος λέγει, ὅτι ὁ Ἰατρὸς Κωκυτὸς ὀνομαζόμενος, ὁ μαθητὴς τοῦ

(α) Ὀβιδ. Ι'. 560. 716. Λακτάντ. Ι'. 10. Σχολ. Θεοκρίτ. Ε'. 92. 93. Ἀπολλόδ. αὐτόθι. Γεωπονικ. Β'. 17. Ἀθήν. Β'. 69. Πτολεμ. Ἡφαις. Β'. Ἡσύχ. ἐν Λέξ. Ἀθήν. αὐτόθι. Κληρικ. Γ'.

(β) Πτολεμ. Ἡφαις. Α'. Β'. Ε'. Εὐςάθ. Ἰλ. Ε'. 385. Φανοκλ. παρ. Πλούταρχ. Συμποσιακ. Προβλ. Ε'.

χείρωνος, ἔπλυνε τὰς πληγὰς αὐτοῦ, ἀναφέρων καί τινα τοιοῦτον ςίχον τοῦ Εὐφορίωνος.

Κωκυτὸς μοῦνος ἀφ᾽ ἕλκεα νίψεν ῎Αδωνιν.

Διὰ τοῦτο καὶ ἡ τελετὴ τῆς ἑορτῆς αὐτοῦ ἐγίνετο διπλῆ, πρῶτον μὲν θλιβερὰ, ἔπειτα δὲ χαρμόσυνος (α).

᾽Επειδὴ, ὡς προείρηται, ὁ ῎Αδωνις ἦτον ἀνὴρ φίλτατος τῆς ᾽Ασάρτης, τουτ᾽ ἔςι, τῆς ᾽Αφροδίτης, ἔζων ἐν μεγάλῃ εἰρήνῃ καὶ ἀγάπῃ· θηρεύων δὲ εἰς τὸ ὄρος τοῦ Λιβάνου, ἐπληγώθη θανασίμως ὑπὸ τοῦ κάπρου, ὥςε ἡ ᾽Ασάρτη ἤκουσεν, ὅτι ἀπέθανεν· ὅθεν συνέβη πένθος μέγα εἰς ὅλην τὴν Φοινίκην. ῞Υςερον δὲ ἀφ᾽ οὗ ἰατρεύθη συνέβη ἀγαλλίασις· ἐντεῦθεν τὸ πλάσμα, ὅτι ὁ ῎Αδωνις κατέβη εἰς τὴν Περσεφόνην, ἂν καὶ περὶ τούτων ἀναφέρουσιν ἄλλας φυσικὰς ἀλληγορίας· ὅμως ἡ ἀρχὴ τῆς ὑποθέσεως ἦτον τοιαύτη ἱςορικὴ, ὡς λέγει καὶ ὁ Σαγχουνιάθων, ὅτι ὅλων τῶν Θεῶν ἡ ἀρχὴ ἦτον ἱςορικὴ, καὶ ὕςερον οἱ ῾Ιερεῖς καὶ ποιηταὶ ἔπλασαν ἀλληγορίας ψυχρὰς καὶ παραλόγους· ὅτι ὁ ῎Αδωνις ἀλληγορεῖ τὸν σπόρον, ὅςτις μένει ἓξ μῆνας ὑπὸ γῆν, καὶ ἓξ ὑπὲρ γῆν· καὶ ἐπληγώθη ὑπὸ τοῦ κάπρου, ἐπειδὴ ὁ κάπρος βλάπτει τὰ σπέρματα, ἵνα μὴ αἰσχύνωνται, ὅτι ἐλάτρευον ἀνθρώπους, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις εἴπομεν πολλὰ περὶ τούτων (β).

῾Ο δὲ Λουκιανὸς λέγει, ὅτι ῥέει τὶς ποταμὸς ἐκ τοῦ ὄρους Λιβάνου, καὶ χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν πλησίον τῆς Βύβλου ῎Αδωνις ὀνομαζόμενος, καὶ εἰς αὐτὸν ἐχύθη τὸ αἷμα τοῦ ᾽Αδώνιδος, ἢ ἔπλυνον τὰ αἵματα, ὅτε ἐπληγώθη. ῞Οθεν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἀνὰ πᾶν ἔτος, ὅτε ἑώρταζον καὶ τὴν ἑορτὴν, ἐκοκκίνιζεν ὁ ποταμὸς, προμηνύων τὸ πένθος, ὡς ἔλεγον οἱ Βύβλιοι· διὰ τοῦτο ὠνομάσθη καὶ ῎Αδωνις ἀπ᾽ αὐτοῦ. Ο῾ Λουκιανὸς ὅμως ἐρωτήσας ἀκριβῶς ἀνθρά-

(α) Εἰδυλ. Ιέ. 102. Πτολεμ. αὐτόθι.
(β) Φυρνῦτ. Κή.

πους εἰδήμονας, ἔμαθεν, ὅτι ὁ Λίβανος εἶναι ξανθόγεως, καὶ κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας πνέουσιν ἄνεμοι ἐτήσιοι σφοδροὶ, καὶ ῥίπτουσι τὴν τοιαύτην ἀμμώδη καὶ ἐρυθρᾶν γῆν εἰς τὸν ποταμὸν, καὶ διὰ τοῦτο κοκκινίζει τότε. Φαίνεται ὅμως, ὅτι ἀμφιβάλλει καὶ εἰς τοῦτο ὁ Λουκιανὸς (α).

Ἐτιμήθη τοίνυν ὁ Ἄδωνις ὡς Θεὸς, ὡς προείρηται, καὶ ἐλατρεύετο ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἡλίου· εἶχε καὶ Ἱερὸν μέγα καὶ πολυτελέστατον κοινὸν αὐτοῦ τε καὶ τῆς Ἀφροδίτης Βυβλίνης, ἢ τῆς Ἀστάρτης, εἰς τὴν Βύβλον, ὅπου ἑώρταζον καὶ τὰ ὄργια αὐτοῦ· ἔπειτα δὲ διεσκορπίσθη ἡ λατρεία εἰς πολλὰ μέρη, ὥστε ἐδέχθησαν αὐτὴν καὶ οἱ Ἑβραῖοι, ὡς λέγει ὁ Προφήτης Ἰεζεκιὴλ, ὅτι αἱ γυναῖκες καθήμεναι εἰς τὰς πύλας τοῦ ναοῦ τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἐθρήνουν τὸν Θαμμούζ· οὕτως ὠνόμαζον τὸν Ἄδωνιν οἱ Ἑβραῖοι. Ἐπειδὴ ὁ Ἄδωνις ἐνομίζετο Ἥλιος, ὅστις ἀναβαίνει τὸν Ἰούνιον μῆνα εἰς τὸ ζώδιον τοῦ Καρκίνου, καὶ γίνεται ἡ ἀκμὴ τῆς θερμότητος· τὸν δὲ μῆνα τοῦτον τὸν Ἰούνιον ὠνόμαζον Θαμμοὺζ οἱ Ἑβραῖοι· ἔτι δὲ, κατὰ τοῦτον τὸν μῆνα ἐφονεύθη ὁ Ἄδωνις, καὶ ἐγίνετο καὶ ἡ ἑορτὴ αὐτοῦ. Τὸ δὲ Ἀδωνὶ σημαίνει Κύριον Ἑβραϊστί· ὅθεν καὶ ὁ Ἀδωνιβεζὲκ βασιλεύς (β).

Ἐκ δὲ τῆς Συρίας καὶ Παλαιστίνης ἐπέρασεν ἡ λατρεία τοῦ Ἀδώνιδος εἰς τὴν Περσίαν, Κύπρον, καὶ τέλος εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ μάλιστα εἰς τὰς Ἀθήνας, ἔνθα ἑώρταζον αὐτὸν μεγαλοπρεπέστατα, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ.

(α) Συρ. Θεᾶ̃ 8.
(β) Ἰεζεκιήλ. Η'. ξ ἅγιος Ἱερώνυμ. κεῖται ἐν Σχολ. ριγ. Α'. δ'.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ. ΣΤ΄.

Περὶ τοῦ Δαγῶνος.

Ὁ Δαγὼν ἦτον ὁ μέγιςος Θεὸς τῶν Φιλιςαίων, περὶ οὗ ἀναφέρει συνεχῶς ἡ ἁγία γραφή. Καὶ κατὰ μέν τινας, ἐζωγράφιζον αὐτὸν Ἰχθυάνθρωπον, ὡς τὴν Δερκετώ· ὅθεν ἐνόμιζον, ὅτι αὐτὸς ἦτον καὶ Δερκετὼ, παράγοντες καὶ τὸ ὄνομα παρὰ τὸ Ἑβραϊκὸν Δαχὰν, ὀψάριον. Κατὰ Σαγχουνιάθωνα δὲ, ὁ Δαγὼν ἦτον υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ ἐπενόησε τὸν σίτον καὶ τὸ ἄροτρον, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη Ζεὺς Ἀρότριος, ἐτιμήθη ϗ ὡς Θεὸς, ἐγέννησε καὶ τὸν Δημαροῦν ἐκ τῆς παλλακίδος τοῦ Οὐρανοῦ, ὡς εἴρηται εἰς τὴν Θεογονίαν τῶν Φοινίκων.

Ἐλάτρευσαν δὲ αὐτὸν κατ᾽ ἐξοχὴν οἱ Φιλιςαῖοι, καὶ εἶχον ναοὺς αὐτοῦ μεγαλοπρεπεῖς εἰς πολλὰς πόλεις, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἄζωτον καὶ Γάζαν, καὶ εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀζώτου ἀπέθηκαν οἱ Φιλιςαῖοι τὴν κιβωτὸν, ὅτε ἠχμαλώτευσαν αὐτὴν, καὶ διὰ τοῦτο ἔπεσε τὸ ἄγαλμα τοῦ Δαγῶνος, καὶ συνετρίβη. Τῆς δὲ Γάζης τὸν ναὸν κατέθραυσεν ὁ Σαμψὼν, ὅπου ἐφονεύθη καὶ αὐτὸς, καὶ τρεῖς χιλιάδες ἀλλόφυλοι (α).

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τοῦ Μάρνου.

Καὶ ὁ Μάρνας οὗτος ἦτον Θεὸς τῶν Φιλιςαίων, τιμώμενος εἰς τὴν Γάζαν μεγαλοπρεπῶς, μὲ τελετὰς ϗ ἀ-

(α) Κρίτ. Ιϛ΄. Κϛ΄. Βασίλ. Α΄. ε΄. γ΄.

γῶνας, ὥςε ἐχάραττον αὐτὸν καὶ εἰς τὰ νομίσματα, εἶχον καὶ ναὸν αὐτοῦ ἀξιόλογον. Λέγει δὲ ὁ ἅγιος Ἱερώνυμος, ὅτι ὁ Θεὸς οὗτος καθήμενος κεκλεισμένος εἰς τὸν ναὸν, ἐφοβεῖτο τὴν πτῶσιν αὐτοῦ. Οἱ μὲν Γαζαῖοι ἐνόμιζον αὐτὸν Δία, τὸ δὲ ὄνομα Συριςὶ σημαίνει Κύριον· καὶ οὕτως ὠνόμαζον αὐτὸν Δία Μάρνα.

Τινὲς δὲ νομίζουσιν, ὅτι οὗτος ὁ Ζεὺς ὁ τιμώμενος ἐκεῖ, ἦτον ὁ Κρητικὸς, ὁ ἁρπάσας τὴν Εὐρώπην, ὅςτις ἦτον κατ' αὐτοὺς ὁ Μίνως ὁ πρῶτος, καὶ τότε ἔλαβεν ὁμοῦ καὶ τὸν Σύριον Μάρνα ἐκεῖθεν· ἐπειδὴ λέγουσιν, ὅτι ὁ Μίνως εἶχε τινὰ Μάρναν γραμματικὸν, ὅςτις ἐβοήθη αὐτὸν εἰς τὴν συγγραφὴν καὶ διάταξιν τῶν νόμων. Τὸ δὲ ὄνομα αὐτοῦ ἐγένετο περίδοξον εἰς τὴν Κρήτην· ὥςε ὠνόμαζον τὰς παρθένους ἀπ' αὐτοῦ Μάρνας, οἷον, κυρίας (α). Καὶ ἴσως διὰ τοῦτο τὸ συμβεβηκὸς τῆς ἁρπαγῆς, ἐτίμησαν αὐτοὺς ἀμφοτέρους εἰς τὴν Συρίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Περὶ τῶν Θεραφεὶν.

Ταῦτα δὲ ἦσαν εἴδωλα μόνον τῶν Ἑβραίων λατρευόμενα ὡς Θεοὶ, Θεραφεὶν καὶ Θεραφὶμ ἐν τῇ ἁγίᾳ γραφῇ ὀνομαζόμενα, καὶ ἀρχαιόθεν ὡς προμαντευτικὰ νομιζόμενα. Φαίνεται δὲ, ὅτι κατεσκεύαζον αὐτὰ καὶ μεγάλα καὶ μικρά· ἐπειδὴ ταῦτα τὰ εἴδωλα τοῦ Λάβαν ἔκλεψεν ἡ Ῥαχὴλ, ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ, φεύγουσα μὲ τὸν Ἰακώβ. Ὅτε δὲ ἔφθασεν αὐτοὺς ὁ Λάβαν, καὶ ἐζήτει αὐτὰ, ἐξετάζων τὰ πράγματα τοῦ Ἰακὼβ, ἡ Ῥαχὴλ τὰ ἔβαλεν εἰς τὰ σάγματα τῆς καμήλου· ἔπειτα καθήσασα ἐπ' αὐτοῖς, εἶπε πρὸς τὸν Λάβαν, ὅ-

---

(α) Βανίερ. Γ΄. 59.

τι δὲν δύναται νὰ σηκωθῇ, ἔχουσα τὰ καταμήνια· ἐπειδὴ ἦλθε νὰ ἐρευνήσῃ καὶ ἐκεῖ ὁ Λάβαν· μικρότατα ἄρα ἦσαν τὰ ἀγάλματα ταῦτα. Κατ' ἄλλους ὅμως κατεσκεύαζον αὐτὰ καὶ μεγάλα εἰς σχῆμα ἀνδρός. Νομίζουσι δέ, τινες μὲν, ὅτι, ἐπειδὴ ἐνομίζοντο μαντευτικά, ἔκλεψεν αὐτὰ ἡ Ραχὴλ, ἵνα μὴ μάθῃ παρ' αὐτῶν ὁ Λάβαν πρὸς ποῖον μέρος φεύγει ὁ Ἰακώβ· κατ' ἄλλους δὲ, ἡ Ραχὴλ ἦτον εὐσεβὴς, καὶ διὰ τοῦτο ἔκλεψεν αὐτὰ, νὰ μὴ τὰ λατρεύῃ ὁ πατὴρ αὐτῆς, ἔχουσα γνώμην νὰ τὰ συντρίψῃ, ὅταν εὕρῃ εὐκαιρίαν (α).

Πόθεν δὲ ὠνομάσθησαν οὕτως, ἄδηλον· ἀναφέρονται ὅμως ὡς εἴδωλα ἰαματικὰ καὶ προμαντευτικά· ἐπειδὴ λέγει ἡ ἁγία γραφὴ, ὅτι ὁ Μιχὰ κατεσκεύασεν Ἐφοὺδ καὶ Θεραφεὶν, τὸ μὲν γλυπτὸν, τὸ δὲ χωνευτόν. Ὁ δὲ Κύριλλος ἑρμηνεύει τὸ μὲν Ἐφοὺδ λύτρωσιν, τὸ δὲ Θεραφεὶν αἴνεσιν, ἢ ἰώμενον, ἐπιφέρων ἐν τοῖς ἑξῆς· εἴδωλον γὰρ ἦν ὑπόληψιν ἔχον ἐφ' ἑαυτῷ ψευδῆ, τοῦ θεραπεύειν δύνασθαί τινας· περιπλάττουσι γὰρ Ἑλλήνων παῖδες ἔσθ' ὅτε, ταῖς τοιαύταις δόξαις τὰ χειροποίητα (β). Αἱ δὲ ἀνεπίγραφοι σημειώσεις τῆς ἁγίας γραφῆς λέγουσιν, ὅτι τὸ μὲν Ἐφοὺδ ἦτον ἔνδυμα Ἱερατικὸν, θεῖον, καὶ προφητικόν· διὰ τούτου γὰρ πλεῖστα τῶν ἀγνοουμένων ἐδήλου ὁ Θεός. Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν, ὅτι ἦτον σκεῦος τὸ Ἐφοὺδ, ὡς ζώνη, καὶ περὶ τὴν ὀσφὺν τῶν Ἱερέων ἐξαρτώμενον· ἐπειδὴ ὁ Μιχὰ κατεσκεύασεν αὐτὸ χωνεύσας διακοσίους ἀργυρίους· ἔτι δὲ λέγουσιν, ὅτι καὶ τὸ Θεραφεὶν τοιοῦτο τὶ ἦν· Ἔοικεν οὖν ὅτι καὶ τὸ Θεραφεὶν καθ' ὁμοιότητα τοῦ Ἐφοὺδ στολή τις ἦν τοῖς Ἱερεῦσι πρέπουσα, καὶ διὰ τοῦτο ἑκάτερα ἐπισυνῆψεν· Ὁ δὲ Ὠριγένης λέγει, ὅτι τὸ Ἐφοὺδ ἦν Ἱερατικὸν, ὅπερ περικειμένῳ τῷ Ἱερεῖ ἐφοίτα

(α) Γενέσ. Λα'. ΙΘ'. Κ'. λδ.
(β) Κριτ. Ιη'. ΙΔ'. Ιε'.

τα τοῦ ἁγίου πνεύματος ἡ χάρις· τὸ δὲ Θεραφεὶν τοιοῦτου μὲν, οὐ θεϊκὸν δὲ, ἀλλ᾽ εἰδωλικὸν". Ὁμοίως καὶ ὁ Θεοδώρητος· τὸ Ἐφοὺδ ὕφασμα ἦν Ἱερατικὸν, καὶ δι αὐτοῦ ὁ Θεὸς τὰ πρακτέον ἐδήλου· τὸ δὲ Θεραφεὶν τοιουτότροπόν τι ἦν τοῖς εἰδώλοις, καὶ οὐ τῷ Θεῷ ἀνακείμενον. Ἀλλαχοῦ δὲ λέγει, τὸ μὲν Ἐφοὺδ κατὰ μίμησιν τοῦ Ἱερατικοῦ ἐνδύματος, τό δε Θεραφὶμ ταῖς μαντικαῖς ἦν ἁρμόττον προσρήσεσι (α). Ἀλλαχοῦ δὲ λέγει ὁ αὐτὸς, ὅτι τὸ γλυπτὸν καὶ χωνευτὸν δηλοῖ εἴδωλα.

Ὅτι ὅμως μετεχειρίζοντο τὸ Θεραφεὶν ὡς μαντεῖον, τὸ μαρτυρεῖ αὐτόθι ἡ ἁγία γραφή. Οἱ γὰρ πέντε κατάσκοποι ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Δὰν, ἐλθόντες πρὸς τὸν Μιχὰ, καὶ γνωρίσαντες τὸν Ἱερέα αὐτοῦ, Λευίτην ὄντα πρότερον, τότε δὲ Ἱερέα τοῦ Θεραφεὶν μισθωτὸν ὑπὸ τοῦ Μιχὰ, εἶπον, νὰ ἐρωτήσῃ τὸ εἴδωλον περὶ τῆς ὁδοιπορίας αὐτῶν. Αἱ δὲ λατινικαὶ μεταφράσεις τῆς ἁγίας γραφῆς, ὀνομάζουσι Θεραφεὶν ὅλα τὰ τοιαῦτα μαντεῖα, ὅσα ἀναφέρονται εἰς τὴν ἁγίαν γραφὴν· ὡς τὸ τοῦ Προφήτου Ζαχαρίου· οἱ ἀποφθεγγόμενοι ἐλάλησαν κόπους, καὶ οἱ μάντεις ὁράσεις ψευδεῖς, καὶ τὰ ἐνύπνια ψευδῆ ἐλάλουν· καὶ τὸ τοῦ Προφήτου Ἰεζεκιήλ. Διότι στήσεται βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐπὶ τὴν ἀρχαίαν ὁδὸν, ἐπ᾽ ἀρχῆς τῶν δύω ὁδῶν, τοῦ μαντεύσασθαι μαντείαν, τοῦ ἀναβράσαι ῥάβδον, καὶ ἐπερωτῆσαι ἐν τοῖς γλυπτοῖς· καὶ ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἐγένετο τὸ μαντεῖον ἐπὶ Ἱερουσαλήμ. Ταῦτα τὰ μαντεῖα καὶ γλυπτὰ, λέγουσι Θεραφείν. Τὸ δὲ ῥάβδος ἐννοεῖ ἐνταῦθα τὴν ῥαβδομαντείαν, περὶ ἧς εἴρηται ἐν τῷ περὶ κληρομαντείας κεφαλαίῳ. Τινὲς δὲ νομίζουσιν, ὅτι τὰ ἀγάλματα Θεραφεὶν, καὶ αἱ μαντεῖαι αὐτῶν, ἦσαν ἀρχαιότατα τῶν Χαλδαίων (β),

(α) Κριτ. Ιζ΄. α΄—Ια΄. Βασιλ. Δ΄. Ιζ΄. Θ΄.
(β) Κριτ. Ιη΄. α΄—ς΄. Ζαχαρ. Ι΄. 2. Ἰεζεκιὴλ. Κα΄. 21—22. Βανιέρ. Γ΄. 71.

καὶ ἔςησαν αὐτὰ εἰς τὰς ἄκρας τῶν κενοταφίων, (*) καὶ ἐκεῖ ἐγονάτιζον, προσηύχοντο, καὶ ἐθυσίαζον εἰς αὐτά.

ΚΕΦΆΛΑΙΟΝ Θ΄.

Περὶ τοῦ Μολόχ.

Ὁ δὲ Μολὸχ ἦτον Θεὸς μέγιςος τῶν Ἀμμανιτῶν, τὸν ὁποῖον ἐζωγράφιζον ὡς τέρας ανθρωπόμοσχον, τὸν μισὸν ἄνθρωπον δηλαδὴ καὶ τὸν μισὸν μόσχον. Ὑποκάτωθεν δὲ τοῦ ἀγάλματος αὐτοῦ εἶχον ἑπτὰ βωμοὺς, εἰς εἶδος φούρνων ἢ θαλάμων, κατεσκευασμένους, ὅπου ἐθυσίαζον εἰς μὲν τὸν ἕνα ἄλφιτα, εἰς τὸν ἄλλον δὲ τρυγόνας, εἰς τὸν τρίτον πρόβατα, εἰς τὸν τέταρτον κριὸν, εἰς τὸν πέμπτον μόσχον, εἰς τὸν ἕκτον βοῦν, καὶ εἰς τὸν ἕβδομον ἔκαιον τὰ τέκνα αὐτῶν, εἰς θυσίαν. Οἱ δὲ Ἱερεῖς ἐτυμπάνιζον, ἵνα μὴ ἀκούωνται οἱ ὀδυρμοὶ τῶν καιομένων τέκνων· ὅθεν ὠνομάσθη ὁ τόπος ἐκεῖνος κοιλὰς τοῦ Ταφὲθ, οἷον, ὀδυρμοῦ.

Εἰς τὸ ὄνομα δὲ τοῦτο, Μολὸχ καὶ Μελχὼχ γραφόμενον, τὸ ὁποῖον σημαίνει βασιλέα, ἐλάτρευον τὸν Ἥλιον οἱ Ἀμμανῖται, ὡς λέγει ἡ ἁγία γραφή· ἔτι δὲ οἱ ἑπτὰ βωμοὶ ἔχουσιν ὁμοιότητα μὲ τὰς ἑπτὰ θύ-

---

(*) Τὰ κενοτάφια ταῦτα κατεσκεύαζον εἰς ἀποτροπὴν θανάτυ· ἐπειδὴ μετεκόμιζον τὸν ἀσθενῆ εἰς ἄλλον θάλαμον, καὶ εἰς τὴν κλίνην τὴν προτέραν ἔβαλλον τὰ νεκρικὰ ἐνδύματα, τὰ σάβανα λεγόμενα, παραπλάττοντες αὐτὰ εἰς σχῆμα νεκροῦ, καὶ πρὸς τὴν κεφαλὴν ἔβαλλον ἧπαρ αἰγὸς πρόσφατον καὶ ἀσπαῖρον ἔτι, σχηματίζοντες τὸ πρόσωπον, ὡς ἀναπνέον δηλονότι· Τοιοῦτος εἶναι καὶ ὁ νῦν ὑπὸ τῶν γυναικῶν ἀποτροπιασμὸς λεγόμενος, νὰ ἀποθάνῃ ὁ διάβολος, ἢ τὸ κακόν του, ἢ ὁ ἐχθρός του, καὶ ὄχι αὐτός. Τοιοῦτον δὲ κενοτάφιον πλάσασα ἡ φίλανδρος Μελχὸλ, ἔσωσε τὸν Δαβὶδ ἐκ τῆς ἐπιβουλῆς τοῦ Σαοὺλ. Βασιλ. Α΄. ΙΘ΄. Ια. ϗ σημειώσ·

ρας τοῦ Μίθρα, διὰ τῶν ὑποίων ἔπρεπε νὰ περάσῃ, ὅςτις ἤθελε νὰ μυηθῇ τὰ μυςήρια τοῦ Μίθρα· ὅθεν οἱ Ἀμμανῖται ἐπέγραψαν εἰς τὸ ἄγαλμα, Μολὸχ, πρὸς διαςολὴν τοῦ Μιθρα. Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν, ὅτι ἐλάτρευον τοὺς ἑπτὰ Πλανήτας εἰς τὸ ἄγαλμα τοῦτο, με τὰ ἑπτὰ εἴδη τῶν θυσιῶν, ὡς εἶχον καὶ οἱ Ἕλληνες τὰ Πάνθεα. Ἡ δε θυσία τοῦ εἰδώλου τούτου διεσκορπίσθη εἰς πολλοὺς τόπους, καὶ οἱ Ἑβραῖοι ἐδέχθησαν αὐτὴν ἐπὶ Μωϋσέως. Ὅθεν οἱ Προφήτης Μωϋσῆς ἀπαγορεύει τὴν θυσίαν ταύτην. Ὁ δὲ Προφήτης Ἀμὼς, καὶ μετὰ τοῦτον ὁ Πρωτομάρτυς Στέφανος, λέγουσιν, ὅτι ἔλαβον οἱ Ἑβραῖοι ἐκ τῆς Αἰγύπτου τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ, καὶ τὸ ἄςρον τοῦ Θεοῦ Ῥαιφὰν, περὶ οὗ ῥηθήσεται μετ' ὀλίγον. Καὶ οὕτως ἐδιδάχθησαν εἰς τὴν Αἴγυπτον τὴν λατρείαν ταύτην (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Ι'.

Περὶ τοῦ Ῥαιφάν.

Τοῦτον δὲ τὸν Θεὸν ἀναφέρει, ὡς εἴρηται, μόνον ὁ Προφητης Ἀμὼς οὕτω. „Καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ, καὶ τὸ ἄςρον τοῦ Θεοῦ Ῥαιφὰν, καὶ τοὺς τύπους αὐτῶν, οὓς ἐποιήσατε ἑαυτοῖς.“ Τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ ἅγιος Στέφανος. Εἰς τινὰς δὲ ἐκδόσεις γράφεται Ῥεμφάν, καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν εὑρίσκεται ἀντὶ τοῦ Ῥαιφὰν, Κιούν. Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν εἶναι, τὸ ἄςρον τοῦτο, ὁ Θεὸς δηλαδὴ Ῥαιφὰν, ἢ Κιοὺν, ἤτον τὸ ἄςρον τῆς Ἀφροδίτης, ὡς συμπεραίνει ὁ ἅγιος Ἱερώνυμος· ἐπειδὴ οἱ Σαρακηνοὶ ἐλάτρευον τὸ ἄςρον τοῦτο, ὀνομάζοντες αὐτὸ Κοβάρ· ἢ κατ' ἄλλους, ἤτον ἡ Σελήνη, ἢ τέλος,

(α) Βασιλ. Δ'. Κγ'. Ι'. Θεοδώρητ. αὐτόθ. Λευιτικ. Ιη'. Ἀμώς. Ε'. 26. Πράξ. Ζ'. 43.

ὁ Κρόνος, κατ᾽ ἄλλην γνώμην πιθανωτέραν· ἐπειδὴ, Καϊϐὰν, ὅθεν γίνεται τὸ Κιοὺν Ἴσως, σημαίνει τὸν Κρόνον Περσιςί· τὸ δὲ Ῥὰμ, ὅθεν γίνεται τυχὸν τὸ Ῥαιφὰν, σημαίνει ὕψιςον Φοινικιςί. Ὁ δὲ Κρόνος εἶναι ὁ ὕψιςος πάντων τῶν Πλανητῶν (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ τοῦ Συρίου Βήλου, ἢ Βάαλ, ἢ Βααλφηχὼρ, ἢ Βααλφηγώρ.

Φαίνεται ὅτι ἡ ἁγία γραφὴ ἐννοεῖ τὸν αὐτὸν Βάαλ καὶ Μολὸχ· ἐπειδὴ καὶ τὸ Μολὸχ σημαίνει Κύριον, ἢ βασιλέα, ὡς καὶ τὸ Βάαλ· ἔτιδε, ἐθυσίαζον καὶ εἰς τὸν Βάαλ τὰ τέκνα αὐτῶν, ὡς καὶ εἰς τὸν Μολόχ. Ὠνόμαζον ὅμως τὸν αὐτὸν διαφόρως τὰ διάφορα ἔθνη· ὡς οἱ μὲν Σύριοι ὠνόμαζον αὐτὸν Βααλφηχὼρ, οἱ δὲ Μωαϐῖται Βααλφηγώρ· τὸ δὲ φηγὼρ, ἢ φηχὼρ σημαίνει λατρευόμενον, ὡς παρατηρεῖ ὁ Θεοδώρητος· οἱ δ᾽ Ἀσσύριοι ὠνόμαζον αὐτὸν Βααλγὰδ, καὶ οἱ Τύριοι Βῆλον.

Οὗτος τοίνυν ἦτον Θεὸς τῶν Τυρίων· ὁ δὲ Ἀχαὰβ λαϐὼν γυναῖκα τὴν Ἰεζάϐελ θυγατέρα τοῦ Ἰθοϐάλου βασιλέως τῶν Τυρίων, ἐλάτρευσε τὸν Βάαλ χάριν τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ, κτίσας ναὸν εἰς τὴν Σαμάρειαν, φυτεύσας καὶ ἄλση παντοίων δένδρων, καταςήσας καὶ πολλοὺς Ἱερεῖς καὶ ψευδοπροφήτας, ὥςε τετρακοσίους πεντήκοντα Ἱερεῖς αὐτοῦ κατέσφαξεν ὁ προφήτης Ἠλίας. Ὁ δὲ Σηκὸς τοῦ Θεοῦ τούτου ὠνομάζετο Βααλείμ (β')

(α) Ἀμὼς, ϗ Ἀγ. Ἱερώνυμ. αὐτόθ. Selden. ϗ Thomass. Lect. des poet. Α'. α'. 13. Βανιερ. Γ'. 95.
(β) Βασιλ. Γ'. Ις'. λγ'. Ιη'. Δ'. Γ'—.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περὶ τοῦ Καρμήλου, Χιοῦν καὶ Μαμωνᾶ.

Ὁ μὲν Κάρμηλος ἦτον Θεὸς τῶν Συρίων, καὶ ἐλατρεύετο μάλιςα περὶ τὸ Κάρμηλον ὄρος· ὅθεν, ἢ αὐτὸς ὠνομάσθη ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἢ τὸ ὄρος ἀπ' αὐτοῦ. Δὲν εἶχεν ὅμως οὔτε ναὸν, οὔτε τέμενος, οὔτε ἄλσος, ἀλλ' ἕνα καὶ μόνον βωμὸν, καίτινας Ἱερεῖς, καὶ εἷς τῶν Ἱερέων τούτων Βασίλειος ὀνομαζόμενος, προεῖπεν εἰς τὸν Οὐεσπεσιανον, ὅτι μέλλει νὰ βασιλεύσῃ (α).

Ὁ δὲ Χιοῦν ἦτον Θεὸς ἰδιαίτερος τῶν Μωαβιτῶν· καὶ τινὲς μὲν νομίζουσιν, ὅτι ἦτον τὸ ἄςρον τῆς Ἀφροδίτης· ἐπειδὴ ἀναφέρεται ὡς ἀςὴρ ἐν τῇ ἁγίᾳ γραφῇ· ἄλλοι δὲ, τοῦ Κρόνȣ, διότι τὸ περσικὸν καϊβὰν ἢ χιβὰν, ὅπερ σημαίνει Κρόνον, εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ το Κιοὺν ἢ Χιοῦν· καὶ ἄλλοι πάλιν λέγουσιν, ὅτι ἦτον ἡ Σελήνη (β).

Ὁ δὲ Μαμωνᾶς ἐνομίζετο Θεὸς τοῦ Πλούτου τῶν Συρίων, γνωριζόμενος μόνον διὰ τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου, ἔνθα λέγει ὁ Εὐαγγελιςὴς Ματθαῖος, οὐ δύνασθαι Θεῷ δουλεύειν καὶ Μαμωνᾷ. Καὶ ταῦτα μὲν λέγουσιν οἱ μυθογράφοι· οἱ δὲ Λεξικογράφοι λέγουσιν, ὅτι τὸ Μαμωνᾶς σημαίνει τὸν ἄδικον καὶ περιττὸν πλοῦτον, οὐχὶ τὸν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ διδόμενον, ἀλλὰ τὸν ὑπὲρ τὴν χρείαν συναθροιζόμενον (γ).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ τῆς Δερκετοῦς.

Ἡ Δερκετὼ ἦτον Θεὰ τῶν Συρίων ἔχουσα τέμενος

(α) Τάκιτ. Ἱςορ. Β'. 78.

(β) Ἱερώνυμ. ἐν Ἀμώς. ε. 1421. Σέλδ. περ. Συρ. Θεῶν. Β'. ιδ'. Βεζνάρ. Ἀρχαιολογ. Ἰȣδαϊκ. Β'. 576. 581.

(γ) Λεξικ. Ἀνωνύμ. Σȣΐδ. ϗ Φαβωρῖν. ἐν Μαμων.

ἀξιοθαύμαςον περὶ τὴν Ἀσκάλωνα πόλιν, πλησίον τινὸς λίμνης, διὰ τοιαύτην αἰτίαν. Ἐπειδὴ ὠνείδισε τὴν Ἀφροδίτην διὰ τὰ ἐρωτικὰ, ἐκείνη ὀργισθεῖσα ἐξοίςρησεν αὐτὴν εἰς τὸν ἔρωτά τινος νέου εὐειδοῦς, ὥςε ἐγέννησεν ἐξ αὐτοῦ μίαν θυγατέρα. Αἰσχυνομένη δὲ ὕςερον διὰ τὴν παρανομίαν, τὸν μὲν νέον ἠφάνισεν, ἵνα μὴ μαρτυρήσῃ, τὸ δὲ βρέφος ἔῤῥιψεν εἰς τόπον ἔρημον καὶ πετρώδη, ὅπου ἐφώλευον πολλαὶ περιςεραί· αὐτὴ δὲ ἔπεσεν εἰς τὴν ῥηθεῖσαν λίμνην καὶ μετεμορφώθη εἰς ὀψάριον. Διὰ τοῦτο εἶχε τὸ ἄγαλμα αὐτῆς πρόσωπον γυναικὸς, καὶ τὸ λοιπὸν σῶμα ἰχθύος· ἔτι δὲ διὰ τοῦτο δὲν ἔτρωγον οἱ Σύροι τὰ ὀψάρια, ἀλλ᾽ ἐτίμων αὐτὰ ὡς Θεούς. Διὰ τοῦτο ἄρα ἐτίμησαν αὐτὴν ἐκεῖ ὡς Θεὰν, κτίσαντες καὶ ναὸν μεγαλοπρεπῆ. Κατά τινας δὲ, αὐτὴ ἦτον ἡ Ἀταργάτις Θεὰ τῶν Σύρων, καὶ οἱ Ἕλληνες ὠνόμαζον αὐτὴν Ἀθάραν, ἢ Δερκετὼ, ὡς μετέβαλον καὶ ἄλλα πολλὰ βαρβαρικὰ ὀνόματα· ὡς τὸν Δαριήκην ὠνόμασαν Δαρεῖον, τὴν Φάρζιριν Παρύσατιν, τοὺς Ἀρίμους Ἀριμαίους, κ. τ. λ. (α).

Τὸ δὲ βρέφος αὐτῆς ἔτρεφον παραδόξως αἱ περιςεραὶ, φέρουσαι γάλα εἰς τὸ ςόμα, καὶ ποτίζουσαι αὐτό, τὸ ὁποῖον ἔκλεπτον ἐκ τῶν πλησίων ἐπαύλεων, ὅτε ἔλειπον οἱ ποιμένες. Ὅτε δὲ ἐμεγάλωσε, καὶ ἐγένετο ἐνιαύσιον, ἔκλεπτον τυρίον, καὶ μὲ ἐκεῖνο ἔτρεφον αὐτὸ, ἕως οὗ ἐνόησαν οἱ ποιμένες τὸ γινόμενον, ὁρῶντες τὸ τυρίον ἀείποτε περιβεβρωμένον· παρατηρήσαντες οὖν εὗρον τὴν αἰτίαν, καὶ τὸ βρέφος, καὶ ἔλαβον αὐτὸ εἰς τὰς ἐπαύλεις. Αἱ δὲ ἐπαύλεις ἦσαν τοῦ τότε βασιλέως, καὶ ἐπιςάτης αὐτῶν τὶς Σίμμας καλούμενος ἄτεκνος παντελῶς· ὅθεν λαβὼν ἐκεῖνος τὸ βρέφος τὸ ἔτρεφεν ὡς ἰδίαν θυγατέρα, ὀνομάσας αὐτὴν Σεμίραμιν, ἀπὸ τῶν περιςερῶν παρωνομασμένην, κα-

---

(α) Διόδ. Β. δ΄. Λȣκιαν. Συρ. Ιδ΄. Στράβ. Ις΄. 785. Πλίν. Ἱς. Φυσ. Ε΄. Κγ΄. Γυράλδ. Συντ. Α΄. ξβ΄. Βίσσ. Θεολ. Α΄. Κγ΄.

τὰ τὴν γλῶσσαν τῶν Σύρων. Καὶ τοιαύτη ἦτον ἡ γέννησις τῆς διαβοήτου Σεμιράμιδος. Τὰς δὲ περιςερὰς ἐτίμησαν ἔκτοτε ὡς Θεὰς οἱ Σύροι (α).

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Περὶ τῆς Ἀταργάτιδος, καὶ Ἀθάρας.

Ἡ Ἀταργάτις ἦτον Θεὰ τῆς Συρίας, καὶ κατά τινας, αὐτὴ ἦτον ἡ Ἀθάρα καὶ Δερκετὼ, ὡς εἴρηται. Ἄλλοι ὅμως λέγουσιν ἄλλα περὶ αὐτῆς διάφορα. Καὶ κατὰ μέν τινας ἦτον βασίλισσα καὶ γυνὴ τοῦ πρώτου βασιλέως τῆς Συρίας, εἶχε καὶ υἱὸν Ἰχθῦν ὀνομαζόμενον. Ἠγάπα δὲ τὰ ὀψάρια πολὺ, καὶ διὰ τοῦτο προσέταξε, νὰ μὴ τρώγωσιν αὐτὰ οἱ ὑπήκοοι, χωρὶς νὰ δώσωσι καὶ αὐτῇ. Καὶ ἐπειδὴ ὠνομάζετο Γάτις, μετωνομάσθη ὕςερον Ἀτεργάτις, κατὰ σύνθεσιν ἀπὸ τοῦ ἄτερ καὶ Γάτις· ἐπειδὴ ἦτον ἐμποδισμένον νὰ τρώγωσιν αὐτὰ ἄτερ τῆς Γάτιδος. Ὁ δὲ Μόψος ὁ βασιλεὺς τῶν Λυδῶν εἰσβαλὼν εἰς τὴν Συρίαν, καὶ λαβὼν αἰχμαλώτους αὐτήν τε καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, ἔπνιξεν αὐτοὺς εἰς τὴν ῥηθεῖσαν λίμνην πλησίον τῆς Ἀσκάλωνος· ὅθεν οἱ Σύροι δὲν ἔτρωγον ὕςερον τὰ ὀψάρια, ἢ ἐπειδὴ κατέφαγον τὰ νεκρὰ σώματα ἐκείνων εἰς τὴν λίμνην, ἢ διὰ τὴν προτέραν αἰτίαν.

Τὴν δὲ Ἀθάραν καὶ Ἀσθάραν ὑπ᾽ ἐνίων γραφομένην, λέγουσι γυναῖκα τινὸς βασιλέως τῆς Δαμασκοῦ, τὴν ὁποίαν ἐτίμησαν οἱ Σύροι ὡς Θεὰν μετὰ θάνατον, κτίσαντες καὶ ναὸν εἰς τὸν τάφον αὐτῆς. Ταύτας οὖν τὰς τρεῖς Θεὰς νομίζουσι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν τὴν Ἀταργάτιν· ἔτι δὲ αὐτὴν νομίζουσί τινες καὶ τὴν Ἀςάρτην τῶν Φοινίκων· ὅμως ἡ εἰκονογραφία αὐτῶν εὐ-

---

(β) Διόδ. αὐτόθ.

ρέθη διάφορος, ὡς καὶ τὰ ὀνόματα ἔχουσι μεγάλην τὴν διαφοράν. Προσέφερον οὖν εἰς τὴν ᾿Αταργάτιν ἀφιερώματα ὀψάρια χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ· οἱ δὲ ῾Ιερεῖς αὐτῆς ἔφερον καθ᾿ ἑκάςην εἰς θυσίαν ὀψάρια βρασμένα καὶ τηγανισμένα, ἔπειτα ἔτρωγον αὐτὰ (α).

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Περὶ τῆς ᾿Αναίτιδος.

῾Η ᾿Αναίτις, ἢ ᾿Αναΐτις, ἢ ᾿Ανεῖτις, ἢ Ταναΐτις κατ᾿ ἄλλους, ἦτον Θεὰ τῶν Περσῶν, Καππαδοκῶν, Μήδων, καὶ ῾Αρμενίων, τὴν ὁποίαν ἐλάτρευον, ὡς οἱ ῞Ελληνες τὴν ῎Αρτεμιν. Οἱ ῾Αρμένιοι ὅμως εἶχον ναοὺς αὐτῆς πανταχοῦ, καὶ μάλιςα εἰς τὴν ᾿Ακιλισηνὴν, ὅπου ἀφιέρωναν δούλους καὶ δούλας, οἱ δὲ εὐγενεῖς καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν, αἱ ὁποῖαι ἔπρεπε νὰ πορνεύωνται κατὰ τὸν νόμον πολὺν καιρὸν εἰς τὸν ναὸν τῆς Θεᾶς μὲ τὸν τυχόντα, ἔπειτα ὑπανδρεύοντο· ἐλάμβανον ὅμως αὐτὰς ἀσμένως γυναῖκας, ἄνευ τινὸς προφάσεως. Ταύτην τὴν Θεὰν ἐνόμιζον οἱ βάρβαροι ἐκεῖνοι ῎Αρτεμιν, ἀλλ᾿ ἡ ῎Αρτεμις τῶν ῾Ελλήνων ἡ σωφρονεςάτη δὲν ἐδέχετο τοιαῦτα εἰς τὰ ῾Ιερὰ αὐτῆς, καὶ μάρτυς τούτου εἶναι ὁ ᾿Ακταίων, ὅςτις εἶδε μόνον αὐτὴν λουομένην· οὔτε ἡ διήγησις τοῦ Πλουτάρχου συμφωνεῖ μὲ αὐτὰ, ὅςτις λέγει, ὅτι ὁ ᾿Αρταξέρξης ὁ Μνήμων κατέςησε τὴν περιβόητον ᾿Ασπασίαν ῾Ιέρειαν τῆς Θεᾶς ταύτης εἰς τὰ ᾿Εκβάτανα, ἵνα ζήσῃ σωφρόνως τὸν ὑπόλοιπον βίον· ὅθεν ἐνόμισάν τινες, ὅτι ἦτον ἡ ᾿Αφροδίτη τῶν ῾Ελλήνων ἡ Θεὰ ἐκείνη, καὶ οὐχὶ ἡ ῎Αρτεμις (β).

(α) ᾿Αντίπατρ. Μνασ. Ξάνθος, κ. Κασαβ. παρ. ᾿Αθην. Δειπνοσ. η΄. 8. 346. 602. Στράβ. Ις΄. 785. ἐξ Σχολ.

(β) Βόσσ. Θεολ Β΄. Θ΄. 352. Παυσαν. Λακωνικ. Ις΄. 6. Στράβ. Ια΄. 805. Πλούταρχ. ᾿Αρταξέρξ. Κζ΄. Εὐςάθ. ἐν Διονυσ. Περιηγήσ. 846. Πλίν. ῾Ισορ. φυσ. Λβ΄. Κγ΄.

Ὁ Πλίνιος λέγει, ὅτι τὸ ἄγαλμα αὐτῆς ἦτον ὁλόχρυσον, καὶ εἰς τὴν κατὰ τῶν Πάρθων ἐκςρατείαν τοῦ Ἀντωνίου, οἱ ςρατιῶται αὐτοῦ συλήσαντες τὸν ναὸν τῆς Ἀναίτιδος, συνέτριψαν καὶ τὸ ἄγαλμα αὐτῆς, καὶ ἔλαβον τὸν χρυσόν. Διεδόθη δὲ λόγος, ὅτι ὁ ςρατιώτης ἐκεῖνος, ὁ πατάξας πρῶτος τὸ ἄγαλμα, ἐτυφλώθη, ἐχωλώθη, καὶ τέλος ἀπέθανεν εὐθὺς. Ἐκεῖνος ὅμως πλουτήσας ἐκ τοῦ ναοῦ τούτου, καὶ κατοικήσας εἰς τὴν Βουλωνίαν τῆς Ἰταλίας, ἐξένισέ ποτε καὶ τὸν Αὔγουςον εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Μαθὼν οὖν τότε ὁ Αὔγουςος, ὅτι ἦτον καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἐκςρατείαν ἐκείνην, ἠρώτησεν, ἂν ἀληθῶς συνέβη τὸ θρυλλούμενον θαῦμα. Ὁ δὲ ςρατιώτης ἀπεκρίθη, ἂν ἐκεῖνο ἦτον ἀληθινὸν, ἐγὼ δὲν ἔβλεπον σήμερον τὸν Αὔγουςον εἰς τὸν οἶκόν μου· ἐπειδὴ ἐγὼ ἐκτύπησα πρῶτος τὸ ἄγαλμα, καὶ ὅ,τι καὶ ἂν ἔχω, τὰ ἔχω ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Θεᾶς ἐκείνης, καὶ μάλιςα ὁ Αὔγουςος τρώγει σήμερον ἐκ τῶν μηρῶν αὐτῆς (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΣΤ΄.

Περὶ τῆς Φασιανῆς.

Ἡ δὲ Φασιανὴ ἦτον Θεὰ τῆς Κολχίδος λατρευομένη πλησίον τοῦ Φάσιδος ποταμοῦ, ἀφ᾽ οὗ καὶ παρωνομάσθη. Ὁ Ἀῤῥιανὸς συμπεραίνει ἐκ τῶν συμβόλων, ὅτι ἡ Θεὰ αὕτη ἦτον ἡ Ῥέα, ἐπειδὴ τὸ ἄγαλμα αὐτῆς ἐκάθητο ἐπὶ θρόνου, καὶ εἶχε κύμβαλον εἰς τὴν χεῖρα, καὶ λέοντας ὑπὸ τὸν θρόνον, καθὼς ἦτον εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ μητρῷον λεγόμενον τῆς Ῥέας, ὅπερ ἐτεχνούργησεν ὁ Φειδίας. Ἐν τῷ Ἱερῷ δὲ ταύτης, λέγει, ὅτι εἶχον οἱ Κολχοὶ τὴν ἄγκυραν τῆς Ἀργοῦς εἰς ἐνθύμησιν. Ἐπειδὴ, ὡς λέγει ὁ Ἀπολλώνιος καὶ Ὀρφεὺς,

---

(α) Αἰτίαι. Δγ΄. δ΄. 24.

ὁ Ἰάσων ἔκοψε τὰ σχοινία τῆς ἀγκύρας διὰ τοῦ ξίφους, καὶ ἔφυγον, ἀναγκαζόμενοι ὑπὸ τοῦ Αἰήτου· τὰς δὲ ἀγκύρας ἔῤῥιπτον τότε ἔξω εἰς τὴν γῆν, καὶ οὐχὶ ὡς ἤδη εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκεῖθεν ἔδενον τὰ ἀπόγεια λεγόμενα σχοινία.

„Οὐδ' εἰς γαῖαν ἔῤῥιψαν εὐγνάπτους ἀγκύρας,
„Κύμασι θεινόμενοι ὑπὸ χειμερίοισιν ἀήταις.
Καὶ· ἐκ δ' ἑκάτερθεν
„Ὄχθης πείσματ' ἔκοψαν.

Ὅθεν ἔμεινεν ἔξω ἡ ἄγκυρα, καὶ ἐφυλάχθη εἰς ἐνθύμησιν ἐκείνης τῆς παραδόξου ἐκςρατείας.

Ὁ Ἀῤῥιανὸς τοίνυν λέγει, ὅτι εἶδεν ἐκεῖ δύο ἀγκύρας φυλαττομένας, καὶ ἡ μὲν ἦτον σιδηρᾶ, ἡ δ' ἄλλη λιθίνη· καὶ ἡ μὲν σιδηρᾶ εἶχε μὲν καὶ σχῆμα καὶ μέγεθος ἀρχαϊκὸν, ὅμως δὲν ἐφαίνετο τοσοῦτον ἀρχαία· τῆς δὲ λιθίνης ἐσώζοντο μόνον τινὰ τμήματα ἀρχαιότατα, καὶ αὕτη ἦτον, λέγει, τῶν Ἀργοναυτῶν. Ὅτι δὲ μετεχειρίζοντο λιθίνας ἀγκύρας οἱ ἀρχαῖοι, τὸ μαρτυρεῖ ὁ Ἀπολλώνιος· ἔτι δὲ Στέφανος ὁ Βυζάντιος λέγει, ὅτι ἡ πόλις Ἄγκυρα ὠνομάσθη οὕτως, ἔπειδὴ εἶχον ἐκεῖ τοιαύτας λατομίας, ὅθεν κόπτοντες πέτρας κατεσκεύαζον ἀγκύρας (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ τοῦ Χαμῶς, καὶ Βελζεβούδ.

Ὁ μὲν Χαμῶς ἦτον Θεὸς τῶν Μωαβιτῶν, τὸ δὲ ὄνομα εἶναι Ἀραβικὸν, καὶ σημαίνει ταχὺν, κατὰ τὸν ἅγιον Ἱερώνυμον. Κατ' ἄλλους δὲ, αὐτὸς ἦτον καὶ ὁ Βάαλ, ἢ Βααλφηγὼρ· ἢ κατ' ἄλλους, τὸ ὄνομα ἐγένετο ἀπὸ

(α) Ἀῤῥιαν. Περίπλ. Εὐξείν. Πόντ. Ἀπολλών. Δ'. 208. Ὀρφ. 495. ϗ Σχόλ. ϗ 1035.

τοῦ Ἄμμων Θεοῦ τῶν Λιβύων, ὅστις ἦτον ὁ Ἥλιος· καὶ κατὰ τοῦτο συμφωνεῖ τὸ ταχύς. Τούτου δὲ τὴν λατρείαν εἰσήγαγεν ὁ Σολομὼν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ, χάριν τῶν Μωαβιτιδῶν γυναικῶν, κτίσας καὶ ναὸν αὐτοῦ. Τινὲς δὲ ἐνόμισαν, ὅτι οὗτος ὁ Θεὸς ἦτον ὡς ὁ Κῶμος τῶν Ἑλλήνων (α).

Ὁ δὲ Βεελζεβοὺδ εἰς τὸ Ἑβραϊκὸν μὲν ὠνομάζεται οὕτως, οἱ δὲ ἑβδομήκοντα μεθηρμήνευσαν αὐτὸν Βαὰλ μυῖαν Θεόν. Ἦτον δὲ κατ' ἐξοχὴν Θεὸς μέγιςος τῶν Ἀκκαρώνων, ἐγκατοίκων τῆς πόλεως Ἀκκαρῶνος τῶν Φιλιςαίων, καὶ κατὰ τὸ ὄνομα ἐνομίζετο Θεὸς τῶν μυιῶν, ὡς ὁ Μυίαγρος τῶν Ἠλείων, καὶ ὁ Ἀχὼρ τῶν Κυρηναίων· ἔτι δὲ ἐνομίζετο καὶ ἀρχηγὸς τῶν Δαιμόνων· ὅθεν ἐφημίσθη καὶ σώζεται ἔτι τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὰ ςόματα τῶν ἀνθρώπων Βερζεβοὺλ ὀνομαζόμενος. Καὶ κατά τινας ἦτον γυνή τις ἀρχαία ἀποτεθεωμένη εἰς τὸ ὄνομα τοῦτο. Ἦτον δὲ καὶ χρησμολόγος ὁ Βεελζεβούδ· ἐπειδὴ, ὅτε ἔπεσεν ὁ Ὀχοζίας ἐκ τοῦ ὑπερώου εἰς τὴν Σαμάρειαν καὶ ἠσθένησεν, ἔπεμψεν ἀγγέλους νὰ ἐρωτήσωσι τὸν Θεὸν τοῦτον περὶ τῆς ἀσθενείας αὐτοῦ· ὁ δὲ Προφήτης Ἠλίας ἀπαντήσας ἐπέπληξεν αὐτούς (β).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΗ'.

Περὶ τοῦ Βααλβερίθ.

Τοῦτον δὲ τὸν Θεὸν ἀναφέρει ἅπαξ μόνον ἡ θεία γραφή· ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γεδεὼν, οἱ Ἰσραηλῖται ἀφῆκαν τὴν λατρείαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, καὶ ἔκαμαν διαθήκην, οἷον, συμφωνίαν μὲ τὸν Βάαλ, νὰ γνωρίζωσι καὶ νὰ τιμῶσιν αὐτὸν ὡς Θεόν· καὶ ὅτι ὁ

(α) Βασιλ. Γ'. Ια'.—. Κριτ. Ια'. 24. Σχολ. εἰς τὸν Προφήτ. Ἡσαΐ.

(β) Βασιλ. Δ'. Α'.— ϰ Σχολ.

Θεὸς οὗτος εἶχε ναὸν εἰς τὴν Συχὲμ, καὶ ἐκ τοῦ ναοῦ τούτου ἔδωκαν οἱ ἐγκάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης ἑβδομήκοντα ἀργυρίους εἰς τὸν Ἀβιμέλεχ υἱὸν τοῦ Γεδεών.

Τινὲς μὲν ἐνόμισαν, ὅτι οὗτος ἦτον ὁ Δαγὼν, ἢ ἡ Δερκετὼ, ἢ ἡ Βριτόμαρτις Ἄρτεμις, καὶ ἐπέρασεν ἐκ τῆς Κρήτης ἡ λατρεία αὐτῆς εἰς τοὺς Φιλιςαίους, καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Συχὲμ πόλιν τῆς Σαμαρείας· ἄλλοι ὅμως νομίζουσιν, ὅτι κατὰ Σαγχουνιάθωνα, τὸ Βερὶθ παρεφθάρει ἐκ τοῦ Βηροὺθ τῆς γυναικὸς τοῦ Ἐλιοῦν, τὸ ὁποῖον σημαίνει διαθήκην· ὅθεν καὶ τινες ἐκδόσεις ἔχουσι Βάαλ διαθήκην, ἀντὶ τοῦ Βααλβερὶθ, οἷον κυρίου, ἢ κυρίας διαθήκην· ἐπειδὴ τὸ Βάαλ σημαίνει κύριον. Ὅτι δὲ τὰ ἔθνη εἶχον καὶ τοιούτους Θεοὺς προςάτας τῆς εἰρήνης, συμφωνίας, καὶ τοῦ ὅρκου, τοῦ δεσμοῦ τούτων, εἶναι φανερὸν, ὡς εἶχον καὶ οἱ Ἕλληνες τὸν Ὅρκιον Δία, καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ ἄλλοι.

Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν, ὅτι αὕτη ἡ Θεὰ ἦτον ἡ Βερόη, περὶ ἧς ἀναφέρει ὁ Νόννος, ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀδώνιδος καὶ τῆς Ἀφροδίτης· ἢ κατ' ἄλλους, τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Τηθύος. Ἀλλ ὅπως καὶ ἂν εἶναι, ἀπ' αὐτῆς ὠνομάσθη ἡ Βηρυτὸς, ὅπου ἐλατρεύετο κατ' ἐξοχὴν (α).

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΙΘ.

Περί τινων ἄλλων ὀλίγον ἐγνωσμένων Θεῶν τῆς Συρίας.

Εἴρηται ὅτι οἱ Προφῆται ἐπέπληττον τοὺς Ἑβραίους, διότι ἐλάτρευον τοὺς Θεοὺς τῶν ἐθνῶν· καὶ μόνον ἐκεῖθεν γνωρίζομεν τίνες ἦσαν οἱ Θεοὶ ἐκεῖνοι, καὶ πόθεν, καὶ ποῦ, καὶ πῶς ἐλατρεύοντο· ὅτι τοὺς

(α) Κριτ. Α΄. η΄. λα΄. Θ΄. δ΄. Ε΄. Καλμέρ. περ. Θεῶν τῶν Φιλις. Νόνν. Μα΄. 42. Βοχάρτ. Καν. Β΄. Ις΄. Βανιέρ. Γ΄. 91.

Θεραφεὶν ἐλάτρευον πρῶτον οἱ Χαλδαῖοι, τὸν Βῆλον οἱ Βαβυλώνιοι, ἔτι δὲ καὶ τὸν Ναβὼν, Σησάλκαν, Νεσρὸκ, ϗ τὴν Σοκχὼθ Βαινίθ. Ἐν δὲ τῇ Σαμαρείᾳ ἐλάτρευον πολλοὺς Θεοὺς οἱ ἄποικοι τῶν Ἀσσυρίων, τοὺς ὁποίους ἔστειλεν ἐκεῖ ὁ Σαλμανάσαρ, καὶ ἔφερον καὶ τὰ εἴδωλα αὐτῶν· ὡς τὴν Ἀσιμὰθ, τὴν Νηρίγελ, τὸν Ἀδραμελὲχ, καὶ Ἀνημελὲχ ἐλάτρευον εἰς τὴν Σεπφαρουαὶμ, θυσιάζοντες τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς αὐτούς. Οἱ δὲ Εὐβαῖοι τὴν Θαρχὰθ, καὶ Νιβεχάν. Οἱ δὲ Σύροι ἐλάτρευον κοινῶς τὸν Ῥεμμὼν, οἱ Μαδιανῖται τὸν Βεελφηγὼρ, οἱ Μωαβῖται καὶ οἱ Ἀμμανῖται τὸν Μολὸχ, οἱ Σιδόνιοι τὴν Ἀστάρτην· οἱ δὲ Φιλισταῖοι εἶχον διαφόρους Θεούς, ἐπειδὴ εἰς τὴν Ἄζωτον ἐλάτρευον τὸν Δαγῶνα, εἰς τὴν Ἀσκάλωνα τὴν Δερκετὼ, εἰς τὴν Ἀκκάρωνα τὸν Βεελζεβοὺδ, εἰς τὴν Γάζαν τὸν Μαρνὰχ, ὡς καὶ εἰς τὴν Βύβλον τὸν Ἄδωνιν, κ. τ. λ. (α).

Ὁ δὲ Σέλδεν διαιρεῖ τοὺς Θεοὺς τῶν ἐθνῶν τούτων εἰς δύω τάξεις· καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην ἀνάγει ὅλους τοὺς ἀναφερομένους εἰς τὴν Πεντάτευχον· ὡς τὸν Γὰδ, τύχην, τὸν Βεελζεφὼ, χρυσοῦν μόσχον, τὸν Βααλφηγὼρ, τὸν Μολὸχ, καὶ τοὺς Θεραφείν· εἰς τὴν δευτέραν δὲ, ὅσους ἀναφέρουσιν οἱ Προφῆται· τὸν Βῆλον, Ἀστάρτην, Δαγῶνα, Μιφλοζὴθ, καὶ τοὺς λοιπούς. Καὶ ὅλοι οὗτοι οἱ Θεοὶ ἦσαν τοῦ Σαβισμοῦ, ἐπειδὴ ὑπὸ τὰ ὀνόματα ταῦτα ἐλάτρευον τὸν Ἥλιον, τὴν Σελήνην, καὶ τοὺς Πλανήτας (β).

Καὶ ὁ μὲν Σοκχὼθ Βαινὶθ σημαίνει σκηνὴν τῶν παρθένων· ὅθεν νομίζει, ὅτι ἐνταῦθα ἐννοεῖται ὁ ἐν Βαβυλῶνι ναὸς τῆς Ἀφροδίτης, ὅπου ἐπορνεύοντο αἱ παρθένοι μὲ τοὺς ξένους κατὰ Στράβωνα καὶ Ἡρόδοτον· περὶ τούτου ἀναφέρει καὶ ὁ Προφήτης Ἱερεμίας.

(α) Γενέσ. Λα΄. Ἡσαΐ. Μϛ΄. Ἱερεμ. νζ΄. Βασιλ. Δ΄. Ιζ΄. ε΄. αὐτόθ. Ἀριθμ. Κα΄. Ἰησ. Β΄. Μ. Ἀμώς. ε΄. Κριτ. η΄. Παραλειπομ. Κα΄.

(β) Περὶ τῶν Συρ. Θεῶν.

Τὸ δὲ Νηρίγελ φαίνεται ὅτι ἦτον τὸ Ἱερὸν πῦρ τῶν Περσῶν, διότι τὸ ὄνομα σημαίνει πηγὴν πυρός.

Τὸ δὲ Χαμανὶν ἦτον εἴδωλον σημαῖνον τὴν εἰκόνα τοῦ Ἡλίου· τὸ δὲ Ἀσιμὰ εἴδωλον ἦτον ὡς τοῦ Πανός, καὶ τούτου ἡ λατρεία ἴσως ἦλθεν ἐκ τῆς Αἰγύπτου.

Ὁ δὲ Ναβαχὰς τῶν Εὐβαίων ἦτον ὁ Ναβὼ τῶν Βαβυλωνίων, καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ὀνόματος, ἦτον τὶς μάντις τῶν Χαλδαίων ἀποτεθεωμένος· ὅθεν εἶχον καὶ πολλὰ ὀνόματα τῶν βασιλέων σύνθετα ἐκ τούτου· ὡς τὸ Ναβολάσαρ, Ναβουπολάσαρ, Ναβουχοδονόσορ. κ. τ. λ.

Ὁ δὲ Ταρτὰκ, ἢ Θαρθὰκ, ἦτον κατά τινας ὁ Τυφὼν τῶν Αἰγυπτίων· οἱ Σύροι ὅμως ἐλάτρευον αὐτὸν ἰδιαιτέρως, ὠνομάζοντες καὶ τὴν ἑορτὴν αὐτοῦ Ἱεράν.

Ὁ δὲ Ἀδραμελὲχ καὶ Ἀνημελὲχ φαίνεται ὅτι ἦσαν ὀνόματα βασιλέων ἀποτεθεωμένα εἰς τὸν Ἥλιον καὶ Σελήνην· ἐπειδὴ τὸ μὲν πρῶτον σημαίνει βασιλέα ἰσχυρὸν, τὸ δὲ δεύτερον μεγαλοπρεπῆ. Τινὲς δὲ ἐνόμισαν, ὅτι ὁ Ἀδραμελὲχ ἦτον ἡ Ἥρα, ἐπειδὴ ἐζωγράφιζον αὐτὸν εἰς σχῆμα παγωνίου, τὸ δὲ παγώνιον ἦτον Ἱερὸν καὶ σύμβολον τῆς Ἥρας τῶν Ἑλλήνων.

Ἔτι δὲ εἶχον καὶ ἄλλους τινὰς Θεούς· ὡς τὸν Νίβαν, τὸν ὁποῖον λέγουσιν, ὅτι ἐχάραξεν ὁ Ἰουλιανὸς εἰς νομίσματα κρατοῦντα κηρύκειον καὶ σκῆπτρον αἰγυπτιακὸν, καὶ νομίζεται, ὅτι ἦτον ὁ Ἄνουβις τῶν Αἰγυπτίων. Ὁ δὲ Μοαζὶν, τοῦ ὁποίου τὴν λατρείαν εἰσήγαγεν ὁ Ἀντίοχος, ὡς ἀναφέρουσιν ἄλλοι, ἦτον ὁ Ἄρης, ὃν οἱ Ἑβραῖοι ὠνόμαζον Μοδίνον. Ἀναφέρονται δὲ καὶ ἄλλοι τινὲς ἀπὸ τῶν πόλεων μόνον ὀνομαζόμενοι· ὡς ὁ Θεὸς τῆς Αἰμὰθ, τῆς Ἀρφὰδ, τῆς Σεπφαρουέμ. κ. τ. λ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ΄.

Περὶ Θεῶν τῆς Παλμύρας.

Εἰς τὴν Παλμύραν, ἥτις ἦτον πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Συρίας, ἐλάτρευον δύο Θεοὺς Ἀγλίβολον καὶ Μαλαχβῆλον ὀνομαζομένους, οἵτινες ἦσαν κατά τινας ὁ Ἥλιος καὶ ἡ Σελήνη· καὶ πρότερον μὲν ἦσαν Θεοὶ τῶν Σύρων, ὕστερον δὲ οἰκειοποιηθέντες αὐτοὺς οἱ Παλμύριοι ὡς πατρώους, τοὺς ὀνόμασαν ἄλλως, κατὰ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν. Ὅτι δηλαδὴ τὸ Αγλ εἶναι Ἑλληνικὸν παρὰ τὸ Αἴγλη, καὶ τὸ βόλος Συριακὸν παρὰ τὸ Βῆλο· ἐπιστηρίζονται δὲ εἰς τὸν Ἡσύχιον, ἐπειδὴ λέγει τὸν Ἥλιον Αἰγλήτην· πλὴν ἂν οὕτως ἔχῃ, ὀρθώτερον εἶναι νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι καὶ τὸ βολος εἶναι παρὰ τὸ βάλλω. Τὸ δὲ Μαλὰχ σημαίνει βασιλέα, καὶ τὸ Βῆλος κύριον.

Ἐκομίσθη εἰς τὴν Ῥώμην μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Παλμύρας ἓν μάρμαρον, εἰς τὸ ὁποῖον ἦτον δένδρον ἐγκεχαραγμένον, καὶ ἀμφοτέρωθεν τοῦ δένδρου οἱ δύο Θεοί· ὅθεν ἐνόμισάν τινες, ὅτι τὰ ἀγάλματα ταῦτα παριστῶσι τὸν Ἥλιον τοῦ Θέρους καὶ χειμῶνος· ἄλλοι ὅμως συμπεραίνουσιν ἐξ ἄλλων τινῶν συμβόλων, ὅτι παριστῶσι τὸν Ἥλιον καὶ τὴν Σελήνην (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ΄.

Περὶ τῆς Συρίας Θεᾶς.

Ταύτην τὴν Θεὰν ἐλάτρευον μεγάλως, ὡς λέγει

(α) Βανιέρ. Γ΄. 107.

ὁ Λουκιανὸς, εἰς τὴν Ἱεράπολιν τῆς Συρίας, ὅπου εἶχον ναὸν μεγαλοπρεπέςατον, καὶ ἀφιερώματα πολυτελέςατα, ἐκ τῆς Φοινίκης, Βαϐυλῶνος, Ἀραϐίας, Ἀσσυρίας, Καππαδοκίας, ϗ Κιλικίας ἐρχόμενα, διὰ τὴν μεγάλην πρὸς τὴν Θεὰν ὑπόληψιν καὶ εὐλάϐειαν. Τὶς δὲ ἦτον ἡ Θεὰ αὕτη, καὶ ποῖος ἔκτισε τὸ Ἱερὸν τοῦτο, σχεδὸν ἀμφιϐάλλεται, ἐπειδὴ φέρονται διάφοροι λόγοι.

Τινὲς γὰρ λέγουσιν, ὅτι ὁ Δευκαλίων ὁ Σκύθης, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ, σωθεὶς εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον μετὰ τὸν κατακλυσμὸν, ὅπου ἐγένετο καὶ χάσμα μέγα καὶ κατέπιε τὸ ὕδωρ, ἔκτισε βωμοὺς καὶ ναὸν τῆς Ἥρας περὶ τὸ χάσμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον, ὡς ἔλεγον οἱ ἐκεῖ ἄνθρωποι, εἶχε κοινωνίαν μὲ τὴν θάλασσαν. Ὁ δὲ Λουκιανὸς λέγει, ὅτι ἦτον μὲν μικρὸν τὸ χάσμα, ὅμως ἐδέχετο ἄπειρον ὕδωρ· ἐπειδὴ, κατά τινα νόμον τοῦ Δευκαλίωνος εἰς ἐνθύμησιν τοῦ συμϐεϐηκότος, ἔφερον ὕδωρ εἰς τὸν ναὸν πολλοὶ ἄνθρωποι, ἐκ τῆς Συρίας πάσης, Ἀραϐίας, καὶ οἱ πέραν τοῦ Εὐφράτου, δὶς τοῦ ἔτους, καὶ ἔχυνον αὐτὸ εἰς τὸν ναὸν, καὶ ἐκεῖθεν κατέϐαινεν εἰς τὸ χάσμα, καὶ ἠφανίζετο. Ταῦτα τοίνυν ἔλεγον οἱ Σύροι, κατά τινα ἀρχαίαν παράδοσιν περὶ τοῦ Ἱεροῦ τούτου (α)

Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἡ Σεμίραμις ἔκτισεν αὐτὸ εἰς τιμὴν τῆς μητρὸς αὐτῆς Δερκετοῦς, φέροντας καὶ μαρτυρίαν τὴν ἀποχὴν τῶν ἰχθύων καὶ τῶν περιςερῶν, ὡς εἴρηται ἐν τῷ περὶ Δερκετοῦς· ἐπειδὴ ἐνόμιζον αὐτὰ καὶ ἐκεῖ Ἱερά. Ταῦτα δὲ ἐγίνοντο καὶ εἰς ἄλλα μέρη, δἰ ἄλλας αἰτίας, ὅπου δὲν ἐγνώριζον τὴν Δερκετώ· ἔτι δὲ, τὴν μὲν Δερκετὼ ἐζωγράφιζον εἰς τὴν Φοινίκην Ἰχθυάνθρωπον, εἰς τὴν Ἱεράπολιν ὅμως τὴν Θεὰν ταύτην ὅλην γυναῖκα (β).

Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ὁ Ἄττυς Ἱερεὺς τῆς Ῥέας, πε-

(α) Λυκιαν. Θεᾶ Συρ. 11—13.
(β) Αὐτόθ. 14.

ριπλανώμενος μετὰ τὴν δυςυχίαν, καὶ διδάσκων τὰ ὄργια τῆς Ῥέας, ἐπειδὴ δὲν ἐδέχθησαν αὐτὸν πέραν τοῦ Εὐφράτου, ἔμεινεν εἰς τὴν Συρίαν, καὶ ἔκτισε τὸν ναὸν τοῦτον τῆς Ῥέας. Ἔχει μὲν πιθανολογίαν ἡ γνώμη αὕτη, ἐπειδὴ τὸ ἄγαλμα τῆς Θεᾶς εἶχε λέοντας εἰς τὴν ἄμαξαν, πύργον εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ τύμπανον εἰς τὴν χεῖρα, τέμνονται καὶ οἱ Γάλλοι μιμούμενοι τὸν Ἄττυν (α). Ἀλλ' ἄλλοι λέγουσιν, ὅτι ὁ Διόνυσος ἐπιςρέφων ἐκ τῆς Αἰθιοπίας ἔκτισε τὸν ναὸν τοῦτον τῇ Ἥρᾳ, ὅπου ἐσώζοντο πολλὰ ἀφιερώματα αὐτοῦ, ἐσθῆτες βαρβάρων, λίθοι Ἰνδικοὶ, κέρατα ἐλεφάντων, καὶ δύο φαλλοὶ μεγάλοι εἰς τὰ προπύλαια, ἔχοντες τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν.

Τοὺς δε φαλλοὺς Διόνυσος Ἥρῃ Μητρυιῇ Ἀνέθηκα.

Δεξιόθεν δὲ τοῦ ναοῦ ἦτον καὶ χαλκοῦν ἄγαλμα μικρὸν, μέγα αἰδοῖον ἔχον, σημεῖον καὶ τοῦτο τοῦ Διονύσου. Ταῦτα ἔλεγον περὶ τῶν ἀρχαίων κτιτόρων τοῦ Ἱεροῦ· ἀλλ' ἐκεῖνος ὁ ἀρχαῖος ναὸς ἔπεσεν ἐκ τῆς πολυκαιρίας, καὶ τὸν νεώτερον, ὃν εἶδεν ὁ Λουκιανὸς, ἔκτισεν ἡ Στρατονίκη γυνὴ τοῦ Σελεύκου διὰ τὴν ἑξῆς αἰτίαν (β).

Εἶδεν ὄνειρον, ὅτι ἡ Ἥρα ἐκέλευεν, νὰ ἀνακτίσῃ τοῦτον τὸν ναὸν αὐτῆς· καὶ πρῶτον μὲν παρημέλησε τὴν προςαγὴν, ὕςερον δὲ ἀσθενήσασα βαρέως, εἶπε τὸ ὄνειρον πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ ὑποσχεθέντες ἐξιλέωσαν τὴν Θεὰν, καὶ ἐγένετο ὑγιής· ὅθεν ὁ Σέλευκος ἔςειλεν αὐτὴν μὲ χρήματα, νὰ ἀνακτίσῃ τὸν ναὸν, καὶ ἐπιςάτην αὐτῆς τε καὶ τῆς οἰκοδομῆς ἔταξε φίλον τινὰ πιςὸν νέον καὶ φρόνιμον Κομβάβον ὀνομοζόμενον. Ἐκεῖνος ὅμως προβλέπων τὸν κίνδυνον, ἐ-

(α) Αὐτόθ. Ις'.
(β) Αὐτόθ. Ιβ'.

δοκίμασε νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἐπιςασίαν, καὶ μὴ δυνηθεὶς εὐνουχίσθῃ, καὶ σφραγίσας τὰ αἰδοῖα αὐτοῦ εἰς ἀγγεῖον, παρέδωκεν αὐτὸ ὡς παρακαταθήκην εἰς τὸν βασιλέα. Ἐλθόντες οὖν εἰς τὴν Ἱεράπολιν ἔκτιζον τὸν ναὸν, καὶ μετὰ τρία ἔτη ἔπεσεν ἡ Στρατονίκη εἰς σφοδρὸν ἔρωτα τοῦ Κομβάβου δι' ὀργὴν τῆς Ἥρας, ἐπειδὴ δὲν ἔκτισε τὸν ναὸν εὐθὺς, ὅτε εἶδε τὸ ὄνειρον.

Τέλος δὲ μὴ ὑποφέρουσα τὸ πάθος, καὶ αἰσχυνομένη νὰ τὸ φανερώσῃ ἄλλως, ἐμέθυσε πρῶτον, ἔπειτα ἐλθοῦσα πρὸς αὐτὸν, εἶπεν ἀναφανδὸν τὸ πρᾶγμα, ζητοῦσα θεραπείαν, καὶ ἐπαπειλοῦσα αὐτοχειρίαν. Ὁ δὲ ἰδὼν, ὅτι δὲν ἦτον ἡ μέθη αἰτία, καὶ ἐννοήσας, ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ ἀπαντήσῃ τὸ κακὸν ἄλλως, εἶπεν, ὅτι δὲν ἦτον ἀνήρ· ὅμως ἐκείνη ἐνέκειτο καὶ εἰς τὸν ἄπρακτον ἔρωτα, συνοῦσα μὲ αὐτὸν, καὶ παρηγοροῦσα διὰ τῆς συναναςροφῆς μόνον τὸ πάθος. Ὅθεν ἔμεινεν ἡ συνήθεια αὕτη τοῦ ἀπράκτου ἔρωτος εἰς τὴν Ἱεράπολιν, καὶ ἠγάπων οἱ Γάλλοι τὰς γυναῖκας, καὶ αἱ γυναῖκες τοὺς Γάλλους, ἄνευ τινὸς ζηλοτυπίας, διὰ τὸ ἄπρακτον· ἐπειδὴ καὶ οἱ Γάλλοι ἦσαν τετμημένοι, καὶ τοῦτο ἐνομίζετο ἱερώτατον.

Αὕτη δὲ ἡ ἐλευθέρα καὶ ἀσυςόλως γενομένη συναναςροφὴ, ἔδωκεν ὑποψίαν ἀναμφίβολον ἔρωτος, καὶ ὁ Σέλευκος μαθὼν ταῦτα, ἐκάλεσε τὸν Κομβάβον. Ἔπειτα ἀνακρίνας, καὶ ἐπιπλήξας αὐτὸν ὡς ἀνόσιον καὶ ἀκόλαςον, τὸν κατεδίκασεν εἰς θάνατον. Ὁ δὲ ἔχων τὴν ἀπολογίαν πρόχειρον, ἤκουσε τὴν ἐπίπληξιν καὶ τὴν ἀπόφασιν ἀπαθῶς καὶ ἀναπολογήτως, καὶ ἔνοχος τῷ ὄντι δεικνύμενος. Ἀγόμενος δὲ εἰς θάνατον, ἐζήτησε τὴν παρακαταθήκην, καὶ δειχθεὶς ἀθῶος, ἐθαυμάσθη διὰ τὴν σωφροσύνην, ὥςε τιμηθεὶς μεγάλως, ἐπέμφθη ὀπίσω, καὶ ἐτελείωσε τὸν ναόν. Ὁ δὲ Σέλευκος ἔςησε καὶ ἀνδριάντα αὐτοῦ εἰς τὸν ναὸν ἔχοντα μορφὴν γυναικὸς, καὶ ἐνδύματα ἀνδρὸς, ἔργον Ἑρμοκλέους τοῦ Ῥοδίου. Ἔζησε δὲ ὁ Κομβάβος τὸ ὑπόλοιπον ἐκεῖ, καὶ πρὸς παρηγορίαν αὐτοῦ, ἐτέμνοντο καὶ

οἱ φίλοι· ὅθεν ἔμεινεν ἡ συνήθεια, καὶ ἐτέμνοντο πολλοὶ κατ' ἔτος εἰς τὸ Ἱερὸν, ἐνδυόμενοι ϛολὴν γυναικεῖαν, καταγινόμενοι καὶ εἰς ἔργα γυναικῶν.

Κατ' ἄλλους δὲ, γυνή τις ἐλθοῦσα εἰς τὴν πανήγυριν, καὶ ἰδοῦσα τὸν Κομϐάϐον νέον καὶ ὡραῖον, ἐξώκειλεν εἰς ἔρωτα· μαθοῦσα δὲ ὕϛερον, ὅτι ἦτον τετμημένος, ἐφονεύθη. Ὅθεν ὁ Κομϐάϐος ἔπειτα ἐφόρεσε γυναικεῖα ἐνδύματα, ἵνα μὴ ἐξαπατήσῃ καὶ ἄλλας γυναῖκας εἰς τὸ τοιοῦτον πάθος. Καὶ αὕτη μὲν ἦτον ἡ αἰτία κατὰ τούτους τῆς γυναικείας ϛολῆς τῶν Γάλλων.

Ὁ δὲ ναὸς ἦτον ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως ἐπί τινος λόφου, ἔχων κατασκευὴν καὶ σκευὴν Ἑλληνικὴν, καὶ δύο τείχη, τὸ μὲν ἀρχαῖον, τὸ δὲ νέον· ἐπειδὴ εἶχον εἰς αὐτὸν ὅλα τὰ ἀγάλματα τῶν Ἑλληνικῶν Θεῶν, καὶ τὸν Ἀπόλλωνα μὲ γένεια, καὶ περὶ τούτου ἔλεγον, ὅτι σφάλλουσιν οἱ Ἕλληνες ζωγραφίζοντες αὐτὸν ἀγένειον καὶ προβήϐην· ἔπειτα παρακαλοῦσι καὶ εὔχονται πρὸς τοιοῦτον ἀτελῆ Θεόν· ἐπειδὴ ἐνόμιζον ἀτελεῖς τοὺς νέους. Εἶχον δὲ καὶ πολλῶν Ἡρώων ἀνδριάντας. Ὁ δὲ λοιπὸς καλλωπισμὸς τοῦ ναοῦ ἦτον ἀπερίγραπτος. Τινὲς δὲ νομίζουσιν, ὅτι ἦτον τῆς Ἀφροδίτης Ἀϛάρτης ὁ ναὸς πρότερον, καὶ ὕϛερον ἀνέκτισεν αὐτὸν ἡ Στρατονίκη ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἥρας (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Περὶ τῶν Παταϊκῶν Θεῶν.

Οὗτοι οἱ Θεοὶ ἦσαν μόνον ἀγαλμάτια τινὰ πυγμαῖα τῶν Φοινίκων καὶ Αἰγυπτίων, ὡς εἴρηται ἐν τῷ περὶ ἀγαλμάτων· καὶ μάλιϛα οἱ Φοίνικες ἔϐαλλον αὐ-

---

(α) Αὐτόθ. 19—. Βανιέρ. Γ'. 42

τὰ εἰς τὰς πρώρας τῶν πλοίων, ὡς προςάτας αὐτῶν, καθ' Ἡρόδοτον. Ὁ δὲ Σουΐδας καὶ Φαβωρῖνος λέγουσιν, ὅτι ἔβαλλον αὐτὰ εἰς τὰς πρύμνας τῶν πλοίων, καὶ τοῦτο φαίνεται πιθανώτερον, ἐπειδὴ αὕτη ἡ συνήθεια ἐφυλάττετο καὶ ὕςερον, ὡς λέγει καὶ ὁ Ὀβίδιος καὶ ἄλλοι. Εἰς δὲ τὴν πρώραν ἔβαλλον εἰκόνας ζώων, ἢ θηρίων, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ἀφ' οὗ ὠνομάζετο καὶ τὸ πλοῖον. Ὅθεν ὁ Βιργίλιος ἀναφέρει ὀνομαςὶ ἕκαςον πλοῖον τοῦ ςόλου τοῦ Αἰνείου, ὡς κενταύρους, φαλαίνας, καὶ ἄλλα. Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν ἐςόλιζον τὴν πρύμναν, καὶ ἔςεφον αὐτὴν μὲ ἄνθη, ὡς τόπον Ἱερὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐφόρου τοῦ πλοίου, ὡς λέγει ὁ Βιργίλιος (α).

Περὶ δὲ τῆς παραγωγῆς τοῦ ὀνόματος, εἴρηται μὲν, ὅτι εἶναι ἀμφίβολος, ὅμως φέρονται δύο γνῶμαι, ὧν ἡ μὲν συμπεραίνει, ὅτι παράγονται ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ πατὰχ, τὸ ὁποῖον σημαίνει χαράττω, ἡ δ' ἄλλη, ἐκ τοῦ Φοινικικοῦ Βατὰχ, ἐμπιςεύομαι. Ἴσως, ἐπειδὴ ἐνεπιςεύοντο εἰς αὐτοὺς τὴν κυβέρνησιν καὶ προςασίαν τῶν πλοίων· καὶ ἂν οὕτως ἔχῃ, ἦσαν Θεοὶ πεποιημένοι, καὶ ἐκ τῆς χρείας ὠνομασμένοι.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ ΚΓ´.

Περὶ Θεῶν τῶν Περσῶν.

Οἱ Πέρσαι ἀρχαιόθεν ἐδόξαζον κατά τινας ἓν ὂν, τοῦ ὁποίου σύμβολον εἶχον τὸ πῦρ, καὶ τοῦτο τὸ εἶδος τῆς λατρείας ὠνομάζετο Μαγισμὸς, ὅθεν ὠνομάζοντο Μάγοι οἱ Ἱερεῖς αὐτῶν, καὶ σώζεται ἔτι μεταξὺ τινῶν ἐθνῶν τῆς Περσίας. Δὲν ἔκαιον καὶ τοὺς νεκροὺς, ἐπειδὴ ἐνόμιζον ἀνόσιον, νὰ φάγῃ ὁ Θεὸς αὐτῶν σῶμα

(α) Βοχάρτ. Β´. 5. καὶ Σκαλιγερ. Στάτ. ς´. Ὀβίδ. Ἐπιςολ. Πάριδ. Βιργίλ. Γεωργικ. Α´. Σέλδ. περ. Συρ. Θεῶν. Β. Ις´.

νεκρόν. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, δὲν ἐλάτρευον μόνον τὸ πῦρ καὶ τὸν Ἥλιον, ἀλλὰ καὶ ἄλλα κτίσματα, ὡς εἴρηται ἐν τῷ περὶ δογμάτων αὐτῶν. Δὲν ἔκτιζον ὅμως οὔτε ναὸν, οὔτε βωμὸν, οὔτε ἐζωγράφιζον τοὺς Θεοὺς αὐτῶν εἰς σχῆμα ἀνθρώπου, οὔτε εἰς ἄλλο τι, καταγελῶντες καὶ τοὺς ζωγραφίζοντας αὐτοὺς εἰς σχῆμα ἀνθρώπων· καὶ τοῦτο δεικνύει, ὡς λέγει καὶ ὁ Ἡρόδοτος, ὅτι δὲν ἐνόμιζον τοὺς Θεοὺς ἀνθρωπομόρφους ἀρχαιόθεν. Τοῦτο δὲ φαίνεται, ὅτι ἦτον εἰς ὅλα τὰ ἔθνη· ἐπειδὴ ὁ Λουκιανὸς λέγει καὶ περὶ Αἰγυπτίων οὕτω· τὸ δὲ παλαιὸν καὶ παρ᾽ Αἰγυπτίοισι ἀξόανοι νηοὶ ἔσαν. Ὁ δ᾽ Εὐσέβιος λέγει, ὅτι καὶ οἱ Ἕλληνες δὲν εἶχον ἀγάλματα μέχρι τοῦ Κέκροπος, καὶ ὁ Κέκροψ ἔστησε πρῶτος ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς. Ὁμοίως λέγει καὶ ὁ Πλούταρχος, ὅτι καὶ ὁ Νουμᾶς δὲν ἄφηνε τοὺς Ῥωμαίους, νὰ ζωγραφίσωσιν ἀνθρωπόμορφον, ἢ ζωόμορφον τὸν Θεὸν, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Πυθαγόρου, ὅστις ἐνόμιζεν ἀόρατον, ἄκτιστον, ἀκήρατον, ἀπαθὲς, καὶ νοητὸν μόνον τὸ Θεῖον. Καὶ οὕτως ἔμειναν οἱ Ῥωμαῖοι ἄνευ εἰδώλων μέχρις ἑκατὸν ἑβδομήκοντα χρόνων (α).

Ἐθυσίαζον οὖν οἱ Πέρσαι τότε εἰς ὄρη ὑψηλότατα πρὸς τὸν Δία, νομίζοντες Δία τὸν οὐράνιον κύκλον· ἔτι δὲ ἐθυσίαζον καὶ εἰς τὸν Ἥλιον, Σελήνην, γῆν, ὕδωρ, πῦρ, καὶ εἰς τοὺς ἀνέμους μόνον ζῶα, χωρὶς πυρὸς, σπονδῆς, αὐλῶν, στεμμάτων, καὶ λοιπῶν· ἀλλ᾽ ὅστις ἤθελε νὰ θυσιάσῃ, ἔφερε τὸ ζῶον εἰς τόπον καθαρὸν, ἐστεφανωμένος τὴν Τιάραν μὲ μυρσίνην· ἔπειτα ἐπεκαλεῖτο τὸν Θεὸν, καὶ ηὔχετο τὰ ἀγαθὰ, οὐχὶ μόνον δι᾽ ἑαυτὸν, ἀλλὰ δι᾽ ὅλους τοὺς Πέρσας, καὶ διὰ τὸν βασιλέα, ἐπειδὴ ἦτον καὶ ἐκεῖνος μεταξὺ ὅλων τῶν Περσῶν. Καὶ ἀφ᾽ οὗ κατεμέλιζε τὸ Ἱερεῖον, ἐξήπλωνε τὰ κρέατα εἰς τὸ χόρτον τρίφυλλον λε-

(α) Nyde. περ. Περσ. Ἀρχ. Θρησ. Γ΄. 93. Ἡρόδοτ. Κλ. 131. Λυκιαν. Συρ. Θεᾶ. 3. Εὐσέβ. Προπαρ. Ι΄. Θ΄. 452. Πλύταρχ. Νυμ. 8.

γόμενον. Τότε ὁ παριςάμενος μάγος ἔψαλλε τὴν Θεογονίαν αὐτῶν, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον ἐπῳδὴν (*). ἐπειδὴ ἔπρεπε νὰ παρευρίσκηται καὶ ὁ μάγος. Ὁ δὲ Στράβων λέγει, ὅτι ὁ μάγος κατεμέλιζε τὸ κρέας, καὶ ὅτι ἔφερον ἐςεμμένον τὸ Ἱερεῖον. Μετ' ὀλίγον δὲ ἀνεχώρουν, καὶ ἐλάμβανε τὸ κρέας ὁ Θυσιάζων, καὶ μετεχειρίζετο αὐτὸ ὅπως ἤθελε. Δὲν ἔκαιον δὲ κρέας εἰς Θυσίαν, λέγοντες, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἔχει χρείαν κρέατος. Ὕςερον ὅμως ἔμαθον παρὰ τῶν Ἀράβων ϗ Ἀσσυρίων καὶ τὴν λατρείαν τῆς Οὐρανίας Ἀφροδίτης, τὴν ὁποίαν οἱ μὲν Ἀσσύριοι ὠνόμαζον Μύλιτταν, οἱ δὲ Ἄραβες Ἀλίτταν, καὶ οἱ Πέρσαι Μίτραν· μετέβαλον ὀλίγον τι καὶ τὰς Θυσίας, κατεσκεύασαν καὶ ἀγάλματα καὶ βωμούς.

Ἐπειδὴ ὁ Στράβων ὁ ἰδὼν αὐτὰ αὐτοψεὶ λέγει, ὅτι εἶχον Σηκοὺς, καὶ εἰς τοὺς Σηκοὺς βωμοὺς, ὅπου ἐφύλαττον τὸ Ἱερὸν πῦρ ἄσβεςον, καὶ οἱ μάγοι ἔψαλλον ἔμπροσθεν τοῦ πυρὸς ὥραν ἱκανὴν καθ' ἑκάςην ἡμέραν· ἔτι δὲ, ἔκαιον καὶ μέρος τοῦ ἐπίπλου εἰς τὰς Θυσίας, καὶ μάλιςα ὅτε ἐθυσίαζον εἰς τὸ πῦρ, ἔκαιον καὶ πάχος εἰς αὐτό. Ἀνάπτουσι δὲ τὸ πῦρ οὐχὶ φυσῶντες, ἀλλὰ ῥιπίζοντες, οἷον, ἀνεμίζοντες μὲ τὴν ῥιπίδα (τὸ ἀνεμιςήριον). Ὅςτις δὲ ἐφύσα εἰς τὸ πῦρ, ἢ ἔβαλλε νεκρὸν εἰς πῦρ καὶ εἰς ποταμὸν, ἢ οὔρει, ἢ ἐνίπτετο, ἢ ἐλούετο, ἐφονεύετο. Εἰς ὅποιον δὲ Θεὸν καὶ ἂν ἐθυσίαζον, ηὔχοντο πρῶτον εἰς τὸ πῦρ, ὡς καὶ οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν Ἑςίαν. Δὲν ἔσφαζον ϗ μὲ μάχαιραν

(α) Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων ἐν τῷ περὶ Θεογονιῶν, οἱ Βαβυλώνιοι εἶχον ϗ ἄλλην τινὰ Θεογονίαν, νομίζοντες δύο ἀρχὰς τῶν ὄντων, τὴν Ταυθὲ, καὶ τὸν Ἀπασών· ϗ τὴν μὲν Ταυθὲ ἐνόμιζον μητέρα τῶν Θεῶν, ἐξ ἧς ἐγεννήθη ὁ Μωϋμὶν μονογεννής· ἐκ τούτων δὲ ἐγεννήθη ἄλλη γεννεὰ ὁ Δαχὸν ϗ Δαχὴν, καὶ ἐκ τέτων πάλιν ἄλλη τρίτη, ὁ Ἄσσωρος ϗ Κισσαρῆς, ἐξ ὧν ἐγεννήθησαν ἄλλοι τρεῖς, Ἀνὸς, Ἴλλινος ϗ Αός. Ἐκ δὲ τῦ Αῦ καί τινος Δαυκῆς ἐγεννήθη ὁ Βῆλος ὁ δημιεργὸς τῦ παντός. Σχολ. Φερνῦτ. 178. Ταύτας ἄρα τὰς Θεογονίας ἔψαλλον.

τὸ ζῶον, ἀλλὰ μὲ ξύλον τι ἐφόνευον αὐτό. Ὅτε δὲ ἐθυσίαζον εἰς τὸ ὕδωρ, ἔκαιον τὸ κρέας εἰς ξύλα μυρσίνης, ἢ δάφνης, ἔσπενδον καὶ ἔλαιον, γάλα καὶ μέλι μεμιγμένα, εἰς τὴν γῆν, καὶ οὐχὶ εἰς τὸ ὕδωρ, οὔτε εἰς τὸ πῦρ (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Περὶ τοῦ Μίθρα.

Ὁ Μίθρας ἦτον ὁ μέγιςος Θεὸς τῶν Περσῶν, τὸν ὁποῖον ἐλάτρευον ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἡλίου καὶ τοῦ πυρός. Τινὲς δὲ νομίζουσιν, ὅτι ὁ Μίθρας ἦτον ἡ Οὐρανία Ἀφροδίτη, τὴν ὁποίαν ὀνομάζει ὁ Ἡρόδοτος Μίτραν, καὶ τοῦτο τοῦ Ἡροδότου ἔφερε πολλὴν σύγχυσιν εἰς τοὺς ἀρχαιολόγους, ἐπειδὴ ὁ Στράϐων λέγει, ὅτι οἱ Πέρσαι ὀνομάζουσι τὸν Ἥλιον Μίθραν. Ἄλλοι ὅμως νομίζουσιν, ὅτι ἄλλο εἶναι τὸ Μίθρας, καὶ ἄλλο τὸ Μίτρα, παράγοντες τὸ Μίτρα παρὰ τοῦ Περσικοῦ Μὶρ, τὸ ὁποῖον σημαίνει ἔρωτα, ἐπειδὴ ἡ Ἀφροδίτη ἦτον προςάτις τῶν ἐρώτων. Τέλος δὲ ἡ ἐξέτασις τῶν ἀρχαίων ὑπομνημάτων, ἀγαλμάτων καὶ νομισμάτων, δεικνύει τὸν Μίθραν Ἥλιον μᾶλλον, ἢ Ἀφροδίτην. Ἐπειδὴ, Περσικὰ μὲν ἀγάλματα δὲν ἐσώθησαν, ὅμως σώζονται πολλὰ τῶν Ἑλλήνων, ὅπου εἶναι ὁ Μίθρας ἐζωγραφισμένος ὡς νέος, ἔχων πῖλον Φρύγειον, καὶ χιτῶνα καὶ τρίϐωνα ἐξερχόμενα ἐκ τοῦ ἀριςεροῦ ὤμου ὡς ἱπτάμενα, καὶ ὡς ταῦρον σφάζων ἐσχηματισμένος, ὅπερ ἀλληγορεῖ τὴν δύναμιν τοῦ Ἡλίου, ὅταν ἔλθῃ εἰς τὸ ζώδιον τοῦ ταύρου· ἀλλαχοῦ δὲ ἔχει καὶ ἄλλα διάφορα ζῶα, τὰ ὁποῖα ἀλληγοροῦνται εἰς

(α) Ἡρόδοτ. αὐτόθ. 132. Στράβ. Ιε'. Γ'. 13. 14. 15. 16.

τὰ σημεῖα τοῦ ζῳδιακοῦ κύκλου (α). Εἶναι καὶ ἄλλως διαφόρως ἐζωγραφισμένος, ὅμως πανταχοῦ δεικνύεται ἡ αὐτὴ ἀλληγορία.

Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν, ὅτι ὁ Μίθρας ἦτον ἄνθρωπος, καὶ λῃςὴς, ὅςτις κλέψας τινὰς βοῦς, ἔκρυψεν αὐτὰς εἰς ἓν σπήλαιον καὶ τὰς ἐφόνευσεν ἐκεῖ· ὅθεν καὶ ἡ τοιαύτη εἰκονογραφία, ὅτι σφάζει βοῦν δηλονότι. Περὶ τῶν τοιούτων ἔφην πολλὰ πανταχοῦ, καὶ κρινέτω ἕκαςος ὅπως θέλει. Ἄλλος δὲ λόγος φέρεται, ὅτι ὁ Μίθρας ἤθελε μὲν νὰ γεννήσῃ υἱὸν, ὅμως ἐμίσει τὰς γυναῖκας, ὅθεν ἐγέννησεν υἱὸν ἔκ τινος πέτρας Δίορφον καλούμενον, ὅςτις καλέσας τὸν Ἄρην εἰς μονομαχίαν ἐφονεύθη, καὶ ὠνομάσθη τὸ ὄρος ἀπ' αὐτοῦ, ὡς ἐν ἄλλοις ῥηθήσεται, καὶ εἴρηται, ὅτι ἡ Γῆ ἐγέννησε τὸν Δίορφον, καὶ ὁ Ἄρης ἐκάλεσεν αὐτὸν εἰς μονομαχίαν. Ταῦτα μὲν ἀλληγοροῦνται κατὰ τὸ δοκοῦν, ὅμως ἂν ἐξετάσωμεν πόθεν ὠνομάσθη ὁ Δίορφος, πρέπει νὰ ζητήσωμεν Ἱςορίαν, τὴν ὁποίαν δὲν εὑρίσκομεν (α).

Ἡ λατρεία καὶ τὰ μυςήρια τοῦ Μίθρα ἐκ τῆς Περσίας ἐπέρασαν πρῶτον εἰς τὴν Καππαδοκίαν, καὶ εἰς ἄλλα πλησιόχωρα μέρη, ἔπειτα εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ Ἰταλίαν, κατὰ την ἑξῆς Ἱςορίαν τοῦ Πλουτάρχου. Κατὰ τὸν Μιθριδατικὸν πόλεμον ἤρξατο νὰ συνάγηται ἐκ τῆς Κιλικίας δύναμις λῃςρικὴ, ὡς σύμμαχος τοῦ Μιθριδάτου. Αὐξανομένη δὲ κατ' ὀλίγον, εὗρεν ὕςερον εὐκαιρίαν τοὺς ἐμφυλίους πολέμους τῶν Ῥωμαίων, ὥςε συνεκροτήθη ςόλος λῃςρικὸς χιλίων πλοίων καὶ ἐπέκεινα, καὶ ἀνώτερος τῆς δυνάμεως τῶν Ῥωμαίων. Ὅθεν ἐγένετο φιλοτιμία ἡ λῃςεία, καὶ ἤρχοντο καὶ ἔνδοξοι ἄνδρες, εὐγενεῖς, καὶ φρόνιμοι, νὰ μεθέξωσι τῆς δόξης

(α) Μοντφακ. Α'. β'. δ'. δ'. Nyde. αὐτόθ. Πορφύρ. ἐν Ἀντρ. Νυμφ. 254. Λʹκιαν. Ἐκλησ. Θ'. 9.

(β) Jul. firm. de error. 413. 414. Πλʹταρχ. περὶ Ποταμ. ἐν Αράξ.

ταύτης, καὶ συνήχθησαν ὅλοι οἱ ἔμπειροι ναῦται, καὶ κυβερνῆται, οἱ ἐξησκημένοι εἰς τὴν ναυτικὴν, ἔχοντες καὶ τὰς ταχυτάτας νῆας. Ἀλλ' ὁ σκοπὸς αὐτῶν ἦτον ὅλος λῃςεία καὶ ἁρπαγὴ, καὶ μηδὲν ἄλλο εὐγενέςερον, φιλελεύθερον καὶ φιλάνθρωπον φρονοῦντες, νὰ ἐλευθερώσωσι τὰ ἔθνη ἐκ τῆς τυραννίας τῶν Ῥωμαίων. Ἰσχυρὸν ὄχλος, ἀλλὰ νοῦν οὐκ ἔχει· ἐπειδὴ ἐκυρίευσαν σχεδὸν ὅλην τὴν μεσόγειον θάλασσαν, καὶ τὰ παραθαλάσσια αὐτῆς, καὶ τετρακοσίας πόλεις, ὥςε ὠχύρωσαν καὶ φρυκτώρια, καὶ λιμένας· ἀνέβαινον καὶ μέχρι τῶν προαςείων τῆς Ῥώμης, καθυβρίζοντες τοὺς Ῥωμαίους, καὶ ἁρπάζοντες τοὺς προςυχόντας· ἐκεῖθεν ἥρπασαν δύο ςρατηγοὺς, τὸν Σεξτίλλιον καὶ Βελλῖνον, καὶ τὴν θυγατέρα τινὸς Ἀντωνίου, ἀνδρὸς ἐπισήμου, πορευομένην εἰς τὸν ἀγρόν.

Τὸ ὑβριςικώτατον δὲ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἦτον τὸ ἑξῆς. Ὅτε ἔλεγέ τις αἰχμάλωτος, ὅτι εἶναι Ῥωμαῖος, ἐπαιρόμενος δηλονότι, προσεποιοῦντο, ὅτι ἔσφαλον μὴ γνωρίσαντες αὐτὸν, καὶ ἐφοβοῦντο δηλαδή· ἔπειτα προσέπιπτον ζητοῦντες συγχώρησιν, ἐνδύοντες αὐτὸν καὶ τὸ ῥωμαϊκὸν ἔνδυμα, τήβεννον, νὰ τὸν γνωρίζωσιν εἰς τὸ ἑξῆς, ἵνα μὴ τὸν αἰχμαλωτίσωσι πάλιν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐξέτεινον κλίμακα πρὸς τὸ πέλαγος, λέγοντες νὰ ἀναχωρήσῃ, ἐπειδὴ εἶναι ἐλεύθερος· καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖνος δὲν ἤθελε νὰ πέσῃ ἑκουσίως νὰ πνιγῇ, ἐξωθοῦντες αὐτοὶ τὸν ἔῤῥιπτον εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ οὕτω τὸν ἔπνιγον. Τοιαύτην ἐλευθερίαν ἐλάμβανον, ὅσοι ἐκαυχῶντο, ὅτι ἦσαν Ῥωμαῖοι.

Τέλος δὲ ἡ θάλασσα κατέςη ἄπλευςος, καὶ ἡ Ῥώμη ἐδοκίμαζε μεγάλην ςενοχωρίαν διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν τροφῶν. Αὐτοὶ δὲ ἐν τοσαύτῃ ἀφοβίᾳ ὄντες κατεμοίχευον τὰς ἐπαρχίας, ὥςε κατέκοψαν ὅλα τὰ ἄσυλα Ἱερὰ, τὸ ἐν τῇ Κλάρῳ, τὸ Διδυμαῖον, τὸ Σαμοθράκιον, τὸ ἐν Ἑρμιόνῃ τῆς Χθονίας, τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν Ἐπιδαύρῳ, τοῦ Ποσειδῶνος ἐν τῷ Ἰσθμῷ, τὸ ἐν Ταινάρῳ καὶ Καλαυρίᾳ, τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς τὸ Ἄκτιον καὶ Λευ-

κάδα, τῆς Ἥρας εἰς τὴν Σάμον καὶ εἰς τὸ Ἄργος. Εἰς τὴν Ὀλυμπίαν δὲ ἑώρταζον θυσίας καὶ τελετὰς ξένας, καὶ μυςήρια ἀπόῤῥητα, ὡς καὶ τοῦ Μίθρα· καὶ τότε ἔμαθον οἱ ἐγχώριοι παρ᾽ αὐτῶν τὰ μυςήρια καὶ τὴν τελετὴν τοῦ Μίθρα, καὶ ἐκεῖθεν ἐπέρασεν ἡ τελετὴ αὕτη εἰς τὴν Ῥώμην, ὅπου ἑώρταζον αὐτὴν μετὰ μεγάλης παῤῥησίας.

Ὅθεν ἀναγκασθεῖσα ἡ Ῥώμη, ἐψήφισε ςρατηγὸν αὐτοκράτορα τὸν Πομπήϊον κατὰ τῶν πειρατῶν, ἔδωκεν αὐτῷ ςόλον πεντακοσίων πλοίων, ὁπλίτας ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδας, πέντε χιλιάδας ἱππικὸν, εἰκοσι τέσσαρας ὑποςρατηγοὺς, καὶ δύο ταμείας. Διαιρέσας δ᾽ Πομπήϊος τὴν μεσόγειον εἰς δεκατρία μέρη, εἰς πέλαγος Λιβυκὸν, Τυῤῥηνικὸν, Σαρδῷον, Σικελικὸν. κ. τ. λ. καὶ τὴν δύναμιν ἀναλόγως, κατεξωλόθρευσεν εἰς τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐκεῖνον τὸν κακοῦργον, ἀνοήτου καὶ ἀκέφαλον ὄχλον (α), ὅςτις ἐνόμισε δόξαν μεγάλην τὴν λῃςείαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ΄.

Περὶ τινων Ἄλλων Θεῶν τῶν Περσῶν, Πάρθων, Καππαδόκων καὶ Ἁρμενίων.

Τὰ ἔθνη ταῦτα ἔλαβον πολλοὺς Θεοὺς τῶν Περσῶν, ὡς τὸν Ἀμανὸν, ἢ Ὠμανὸν, Ἀνάνδατον καὶ Ἀναΐτιν, τοὺς ὁποίους ἐλάτρευον οἱ Μῆδοι, οἱ Λυδοὶ, καὶ οἱ Ἁρμένιοι· ἔτι δε οἱ Πέρσαι καὶ οἱ Βαβυλώνιοι ἑώρταζον καί τινα ἄλλην ἑορτὴν Σάκαια καλουμένην, διὰ τὴν ἑξῆς αἰτίαν. Οἱ Σάκαι, ἔθνος Σκυθικὸν, ἐφώρμησάν ποτε εἰς τὴν Καππαδοκίαν, τὴν ὁποίαν ἐξουσία-

---

(α) Ἐν Πομπ. 24. 25. 26.

ζον οἱ Πέρσαι, καὶ ἐν ᾧ ἔτρωγον καὶ ἔπινον ἀπὸ τῶν λαφύρων, καὶ ἐπανηγύριζον τὴν νύκτα, ἐπέπεσον οἱ ςρατηγοὶ τῶν Περσῶν, καὶ κατέκοψαν αὐτοὺς ὅλους· ὅθεν ἔκτισαν ἐκεῖ βωμοὺς τῆς Ἀναΐτιδος, τοῦ Ὡμανοῦ, καὶ τοῦ Ἀνανδάτου, Θεῶν τῶν Περσῶν, κατέςησαν καὶ πανήγυριν Ἱερὰν κατ' ἔτος, τὰ ῥηθέντα Σάκαια, ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος καλούμενα. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Κῦρος ςρατεύσας ἐπὶ τοὺς Σάκας, καὶ νικηθεὶς ἀνεχώρησεν· ἐλθὼν δὲ εἰς τὸ ςρατόπεδον, ὅπου εἶχε τὰς ἀποσκευὰς, εἰς τόπον ἄφθονον καὶ πλήρη οἴνου, καὶ μείνας ὀλίγον, ἀνεχώρησε περαιτέρω, καὶ ἔκρυψε τὸ ςράτευμα, καταλιπὼν τὸ ςρατόπεδον ἔρημον, καὶ τὴν ἀποσκευὴν ἀφύλακτον, παντὸς ἀγαθοῦ πρὸς ἀπόλαυσιν πλήρη οὖσαν, καὶ μάλιςα οἴνου. Ἐπελθόντες οὖν οἱ Σάκαι, ἐδόθησαν εἰς τὸ τρώγειν καὶ πίνειν, ἕως οὗ ἐμέθυσαν, καὶ ἄλλοι μὲν ἀπεκοιμήθησαν, ἄλλοι δ' ἐχόρευον καὶ ἐβάκχευον. Τότε ὁρμήσας ὁ Κῦρος κατέκοψεν αὐτοὺς ἅπαντας· ὅθεν νομίσας ἐκ Θείας συνεργείας τὸ συμβὰν, ἀφιέρωσε τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς τὴν Ἀναΐτιν, τὴν πάτριον Θεὰν, ὀνομάσας ϗ τὴν ἑορτὴν Σάκαια, καὶ ὅπου καὶ ἂν ἦτον Ἱερὸν τῆς Ἀναΐτιδος, ἐκεῖ ἐγίνετο καὶ ἡ ἑορτὴ αὕτη (α).

Ἑώρταζον δὲ πέντε ἡμέρας τὴν ἑορτὴν ταύτην νύκτα καὶ ἡμέραν, ἐνδεδυμένοι Σκυθιςὶ ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, τρώγοντες καὶ πίνοντες, καὶ τυπτόμενοι ἀλλήλους, καὶ ἄλλα τοιαῦτα Βακχικὰ ποιοῦντες· οἱ δοῦλοι ἐγίνοντο αὐθένται εἰς ταύτην τὴν ἑορτὴν, καὶ οἱ αὐθένται δοῦλοι· καὶ μάλιςα ἐκάθιζον εἰς τὸν βασιλικὸν Θρόνον ἕνα κατάδικον, ὡς βασιλέα ἐνδεδυμένον, καὶ τὰς βασιλικὰς παλλακίδας καὶ λοιπὰς τρυφὰς μεταχειριζόμενον ἀκωλύτως, καὶ ὅ,τι ἄλλο ἤθελε· μετὰ δὲ τὴν ἑορτὴν ἐξέδυον αὐτὸν, καὶ τὸν ἐφόνευον (β).

(α) Στράβ. Ια'. Η'. 4. 5.
(β) Στράβ. αὐτόθ. Βηρωσ. ϗ Κτησίας παρ' Ἀθην. Δ'. Δίων. Χρυσόσ. Δ'. Κα'.

Ὠμανὸν δὲ ἐνόμιζον τὸν Ἥλιον κατά τινας. Εἰς τὴν Καππαδοκίαν δὲ ἐν τῇ πόλει Κόμανα καλουμένῃ, ἐλάτρευον τὴν Ἐνυὼ, καὶ εἶχον ναὸν αὐτῆς, ὅπου ὁ Ἱερεὺς ἐγίνετο ἐκ τῆς βασιλικῆς οἰκίας, εἶχε τιμὴν τὴν πρώτην μετὰ τὸν βασιλέα, χώραν πολλὴν ἀφιερωμένην εἰς τὴν Θεὰν, καὶ ἓξ χιλιάδας ὑπηκόους, τοὺς Ἱεροδούλους καλουμένους, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας. Τὴν δὲ λατρείαν ταύτην, ὡς λέγει ὁ Στράϐων, ἔφερεν ὁ Ὀρέςης καὶ ἡ Ἰφιγένεια ἐκ τῆς Ταυρικῆς Χερσοννήσου, ἐνταῦθα ἔκοψε καὶ τὴν πένθιμον κόμην, ὅθεν ὠνομάσθη ἡ πόλις Κόμανα ἀπὸ τῆς κόμης, καὶ ἡ Ἐνυὼ αὕτη ἦτον ἡ Ταυροπόλος Ἄρτεμις (α). Οἱ δὲ Πάρθοι ὠνόμαζον Ὠρίωνα τὸ Θεὸν τοῦ πολέμου παρ᾽ αὐτοῖς.

Ὁμοίως ἐλάτρευον καὶ τὸν Ἀπόλλωνα οἱ Καππαδόκαι, καὶ τὸν Δία. Οἱ δὲ Πάρθοι ἔλαϐον μὲν πολλὰ δόγματα τῶν Περσῶν, πλὴν προσέθηκαν καὶ αὐτοὶ ἄλλα νεώτερα, καὶ τέλος ἀπεθέωσαν καὶ τὸν βασιλέα αὐτῶν Ἀρσάκην. Οἱ δὲ Ἁρμένιοι ἐλάτρευον τὸν Ἥλιον, ὡς καὶ οἱ Πέρσαι, θυσιάζοντες ἵππους εἰς αὐτὸν (β).

(α) Ιβ΄. α΄. 3.
(β) Ἀμμιαν. Κγ΄.

ΒΙ'ΒΛΟΣ Γ'.

ἢ

ΒΟΡΕΙ'Α.

Περὶ Θεῶν τῶν Σκυθῶν, Σαρματῶν, Δακῶν, Γετῶν καὶ Θρακῶν.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ τῶν Σκυθικῶν Θεῶν καὶ ἐθίμων.

Οἱ Σκύθαι, καθ' Ἡρόδοτον, ἐλάτρευον τὴν Ἑςίαν πρὸ πάντων, ἔπειτα τὸν Δία καὶ τὴν Γῆν, νομίζοντες αὐτὴν γυναῖκα τοῦ Διὸς, εἶτα τὸν Ἀπόλλωνα, τὴν Οὐρανίαν Ἀφροδίτην, καὶ τὸν Ἡρακλέα. Οἱ δὲ Βασίλειοι Σκύθαι, οἱ περὶ τὴν Μαιῶτιν λίμνην, ἐθυσίαζον εἰς τὸν Ποσειδῶνα. Ὠνόμαζον δὲ Σκυθιςὶ, τὴν μὲν Ἑςίαν Ταϐιτὶ, τὸν δὲ Δία Παπαῖον, τὴν Γῆν Ἀπίαν, τὸν Ἀπόλλωνα. Οἰτόσυρον, τὴν Ἀφροδίτην Ἀρτίμπασαν, καὶ τὸν Ποσειδῶνα Θαμιμασάδαν. Ἐλάτρευον. δὲ καὶ τὸν Ἄρην ἰδιαιτέρως, ἐσχημάτιζον κατά τινα τρόπον καὶ τὴν εἰκόνα, καὶ τὸ Ἱερὸν αὐτοῦ· ἐπειδὴ εἰς ὅλους τοὺς ἄλλους δὲν ἔκτιζον οὔτε ναοὺς, οὔτε βωμοὺς, οὔτε εἰκόνας ἐζωγράφιζον· ἐθυσίαζον καὶ μονοτρόπως πρὸς πάντας, κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον.

Ὁ Θυσιάζων ἱςάμενος ὄπισθεν τοῦ Ἱερείου, κατέϐαλλεν αὐτὸ πρῶτον εἰς τὴν γῆν, ἔπειτα προσηύχετο εἰς τὸν Θεὸν, καὶ μετὰ ταῦτα ἔπνιγεν αὐτὸ μὲ σχοινίον,

καὶ ὕστερον ἔβραζε τὸ κρέας. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν εὑρίσκονται ξύλα ἐκεῖ, ἐχώριζον τὰ ὀστᾶ ἀπὸ τῶν κρεάτων, καὶ μετεχειρίζοντο αὐτὰ ἀντὶ ξύλων. Καὶ ἂν δὲν εἶχον λέβητας, περιετύλιττον τὸ κρέας εἰς τὴν γαστέρα τοῦ ζώου, ἔχυνον καὶ νερὸν, καὶ ἔπειτα ἔβραζον αὐτὸ, μεταχειριζόμενοι τὴν γαστέρα ἀντὶ λέβητος. Ἡ δὲ γαστὴρ ἑκάστου ζώου δέχεται τὸ κρέας αὐτοῦ ὅλον, ὅταν δὲν ἔχῃ τὰ ὀστᾶ. Ἔπειτα ὁ θυσιάζων ἐλάμβανε μέρος τῶν κρεάτων καὶ τῶν σπλάγχνων, καὶ ἔρριπτεν αὐτὰ εἰς τὴν γῆν ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ὡς ἀπαρχάς. Κατὰ τοῦτον οὖν τὸν τρόπον ἐγίνετο ἁπλουστάτη ἡ θυσία τῶν Σκυθῶν, ἄνευ σπονδῆς καὶ τῆς λοιπῆς συνηθείας τῶν Ἑλλήνων. Ἐθυσίαζον δὲ παντοῖα ζῶα, καὶ μάλιστα ἵππους.

Τοῦ δὲ Ἄρεως κατεσκεύαζον Ἱερὸν εἰς τὰ ἀρχεῖα ἑκάστης ἐπαρχίας οὕτως. Ἐξέτεινον δέματα λεπτῶν ξύλων ὡς φραγμὸν, εἰς μῆκος καὶ πλάτος τριῶν σταδίων, καὶ εἰς ὕψος ὀλιγώτερον, καὶ πρὸς τὴν κορυφὴν τούτων ἐγίνετο τετράγωνον ἄπεδον· καὶ αἱ μὲν τρεῖς πλευραὶ ἐγίνοντο ἀπότομοι καὶ ἄβατοι, ἡ δὲ τετάρτη ἐπιβατή. Καὶ ἐπειδὴ τὸν χειμῶνα κατακαθίζουσι τὰ ξύλα ὑπὸ τῆς χιόνος καὶ βροχῆς, καὶ ταπεινοῦται τὸ ὕψος, ἐπέβαλλον κατ᾽ ἔτος ἑκατὸν πεντήκοντα ἁμαξῶν ξύλα. Εἰς τὴν κορυφὴν οὖν τοῦ ὕψους τούτου ἔβαλλον ὀρθὸν ἀκινάκην, ξίφος, καὶ τοῦτο ἦτον τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἄρεως, ὅπου ἐθυσίαζον παντοῖα ζῶα, καὶ τὸ ἑκατοστὸν τῶν αἰχμαλώτων οὕτω. Πρῶτον μὲν ἔσπενδον οἶνον εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἔπειτα ἔσφαζον αὐτὸν, συνάγοντες τὸ αἷμα εἰς ἀγγεῖον, τὸ ὁποῖον ἔχυνον ὡς σπονδὴν εἰς τὸν ἀκινάκην· ἔπειτα ἔκοπτον τὰς χεῖρας τὰς δεξιὰς ἀπὸ τῶν ὤμων, ἔρριπτον αὐτὰς εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ὅπου ἔπιπτεν ἑκάστη, ἐκεῖ ἔμενε μακρὰν τοῦ σώματος. Καὶ οὕτως ἀνεχώρουν ἐκεῖθεν οἱ θυσιάσαντες (α).

(α) Μελπομέν. 59—63.

Φαίνεται δὲ, ὅτι μετεϐλήθη ὕςερον ἡ συνήθεια τῶν Σκυθῶν, καὶ κατεσκεύαζον καὶ ἀγάλματα τῶν Θεῶν αὐτῶν· Ἐπειδὴ τινὲς ἀρχαιολόγοι ἀνεκάλυψαν τρεῖς προτομὰς τῶν σκυθικῶν Θεῶν ἐπὶ τριῶν καμήλων, εἰς τὴν ἐν Κωνςαντινουπόλει ςήλην τοῦ Θεοσίου, ἥτις παρίςησι τὸν κατὰ Σκυθῶν θρίαμϐον τοῦ Θεοδοσίου (α).

Τινὲς μὲν ἀποροῦσι πῶς ἔλαϐον τοὺς Ἑλληνικοὺς Θεοὺς οἱ Σκύθαι, μακρὰν ἐκείνων ὄντες, ἔτι δὲ μὴ δεχόμενοι καὶ ἔθιμα ξένα, ὡς μετ' ὀλίγον ῥηθήσεται, τι ἐδοκίμασεν ὁ Ἀνάχαρσις, καὶ ἄλλος τις· ὅθεν νομίζουσιν, ὅτι ἐλάτρευον τὸ πῦρ, τὸ ὁποῖον ὠνόμαζον οἱ Ἕλληνες Ἑςίαν, λαϐόντες τοῦτο παρὰ τῶν Περσῶν τῶν πλησιεςέρων. Ὁμοίως καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ὀνομάτων τοῦ Διὸς καὶ Ἀφροδίτης λέγουσιν, ὅτι ἐλάτρευον τὰ ἄςρα τὰ ὀνομαζόμενα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων οὕτω· διὰ δὲ τοῦ ξίφους ἐνόμισαν οἱ Ἕλληνας, ὅτι ἐλάτρευον τὸν Ἄρην. Ἄλλη ὅμως ἀπορία εἶναι, κατὰ τὴν ἀμφιϐολίαν ταύτην, πόθεν ἔμαθον τὸ ὄνομα τοῦ Ἡρακλέους.

Ὁ μὲν Ἡρόδοτος λέγει, κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν τῶν Σκυθῶν, ὅτι τὸ ἔθνος τοῦτο ἦτον τὸ νεώτατον πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ ἡ γῆ αὐτῶν ἦτον πρότερον ἔρημος· ὅτι ὁ Ζεὺς ἐγέννησε τὸν πρῶτον ἄνθρωπον ἐκεῖ Ταργίταον καλούμενον, ἐκ τῆς θυγατρὸς τοῦ Βορυσθένους· ὁ δὲ Ταργίταος ἐγέννησε τρεῖς υἱοὺς, τὸν Λειπόξαϊν, Ἀρπόξαϊν, καὶ νεώτατον τὸν Κολάξαϊν. Τούτων οὖν διαφερομένων περὶ τῆς βασιλείας, ἔπεσον εἰς τὴν Σκυθίαν ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ τέσσαρα χρυσᾶ ἔργα, ἄροτρον, ζυγὸς, σάγαρις, καὶ φιάλη. Ἰδὼν δὲ ταῦτα πρῶτον ὁ Λειπόξαϊς ὁ πρεσϐύτατος, ἔτρεξε νὰ τὰ λάϐη, ἀλλ' ὁ χρυσὸς ἔκαιεν· ὅθεν ἀναχωρήσαντος τούτου, ἦλθεν ὁ δεύτερος, ὅμως ἔκαιε πάλιν· τέλος δὲ, ἐλθὼν ὁ νεώτατος ἔλαϐεν αὐτὰ ἐσϐεσμένα ὄντα· ὅθεν ἔδωκαν

(α) Βανιέρ. Γ'. 223.

εἰς αὐτὸν τὴν βασιλείαν. Καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ Λειποξάϊος κατάγονται οἱ Αὐχᾶται καλούμενοι Σκύθαι, ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀρποξάϊος οἱ Κατιάροι καὶ Τράσπιες, ἀπὸ δὲ τοῦ Κολαξάϊος τοῦ βασιλέως οἱ Παραλάται· ὅλοι δὲ οὗτοι ὠνομάζοντο Σκολόται ἀπὸ τῆς ἐπωνυμίας τοῦ βασιλέως αὐτῶν. Τούτους οὖν ὠνόμαζον οἱ Ἕλληνες Σκύθας. Δὲν λέγει ὅμως δια τὶ ὠνόμασαν αὐτοὺς οὕτως (α).

Οἱ δὲ περὶ τὸν Πόντον οἰκοῦντες Ἕλληνες ἔλεγον, ὅτι ὁ Ἡρακλῆς ἐλαύνων τὰς βοῦς τοῦ Γηρυόνου, ἦλθεν εἰς τὴν χώραν ταύτην, ἔρημον τότε οὖσαν, καὶ κοιμηθεὶς ἐκεῖ ἔχασε τοὺς ἵππους αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἅρματος. Περιερχόμενος δὲ ζητῶν τοὺς ἵππους, ἦλθεν εἰς τὴν Ὑλαίαν καλουμένην χώραν, καὶ εὗρε μίαν Ἔχιδναν διφυῆ καὶ μιξοπάρθενον εἰς ἓν ἄντρον, ἔχουσαν δηλονότι τὰ ἄνω μέρη γυναικὸς, καὶ τὰ κάτω ὄφεως· καὶ ἐρωτήσας εὗρε τοὺς ἵππους εἰς αὐτήν· ἀλλ' ἐζήτει μισθὸν συνουσίας. Τέλος δὲ πληρώσας τὸν μισθὸν ἔλαβε τοὺς ἵππους πλὴν ἔμεινεν ἡ Ἔχιδνα μὲ τρεῖς υἱοὺς τοῦ Ἡρακλέους. Ὅθεν ἠρώτησεν αὐτὸν, τὶ νὰ κάμῃ αὐτοὺς, ὅταν μεγαλώσωσιν, νὰ τοὺς ἀφήσῃ νὰ κατοικήσωσιν ἐκεῖ εἰς τὸ βασίλειον αὐτῆς, ἢ νὰ τοὺς πέμψῃ πρὸς αὐτόν. Ἐκεῖνος δὲ ἀφῆκεν εἰς αὐτὴν τὸ τόξον αὐτοῦ καὶ τὸν ζωςῆρα, λέγων, ὅςτις αὐτῶν τείνῃ τὸ τόξον, καὶ ζωσθῇ τὸν ζωςῆρα, ἐκεῖνον κάμε βασιλέα αὐτοῦ, τοὺς δ' ἄλλους δίωξον αὐτόθεν. Εἶχε δὲ εἰς τὸν ζωςῆρα καὶ φιάλην χρυσῆν δεδεμένην. Ἐγέννησε λοιπὸν ἡ Ἔχιδνα τρεῖς υἱοὺς, καὶ ὠνόμασεν αὐτοὺς, Ἀγάθυρσον, Γελωνὸν, καὶ Σκύθην τὸν νεώτατον· ϗ ἐπειδὴ μόνον ὁ Σκύθης ἐνέτεινε τὸ τόξον, ἐζώσθη καὶ τὸν ζωςῆρα, ἐβασίλευσεν αὐτὸς εἰς τὴν ἀπ' αὐτοῦ ὀνομασθεῖσαν Σκυθίαν, καὶ ἀπὸ τοῦ γένους

(α) Μελπομέν. 5. 6.

τούτου ἐγίνοντο ὕςερον οἱ βασιλεῖς τῶν Σκυθῶν· ὅθεν εἶχον πάντοτε οἱ βασιλεῖς φιάλην εἰς τὸν ζωςῆρα, κατὰ μίμησιν τοῦ Ἡρακλέους. Ὅτι δὲ ἐχρημάτισαν καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὀνόματα εἶναι φανερόν· ἐπειδὴ ὁ Ἡρόδοτος ἀναφέρει τινὰ βασιλέα τῶν Ζαγκλαίων τῆς Σικελίας Σκύθην ὀνομαζόμενον, καὶ ἄλλον τύραννον τῶν Κώων (α). Ὁ δὲ Διόδωρος λέγει, ὅτι ὁ Ζεὺς ἐγέννησεν ἐκ τῆς Ἐχίδνης τὸν Σκύθην.

Οἱ δὲ ἐν τῇ Ταυρικῇ Χερσονήσῳ Σκύθαι ἐλάτρευον τὴν Ἄρτεμιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐθυσίαζον τοὺς ξένους· ὁμοίως καὶ οἱ Ὑπερβόρειοι ἐλάτρευον τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ ἔπεμπον εἰς τὴν Δῆλον θυσίας, ὡς ῥηθήσεται εἰς τοὺς οἰκείους τόπους.

Εἶχον δὲ καὶ πολλοὺς μάντεις οἱ Σκύθαι, καὶ μετεχειρίζοντο τὴν ῥαβδομαντείαν, κατ' ἄλλον τρόπον, ἁπλώνοντες εἰς τὴν γῆν τὰς ῥάβδους, καὶ πάλιν συνάγοντες αὐτὰς μαντευόμενοι· καὶ ταύτην τὴν μαντείαν ἔλεγον πατροπαράδοτον. Οἱ δὲ Ἐνάρεις λεγόμενοι Σκύθαι, οἱ καὶ ἀνδρόγυνοι ὀνομαζόμενοι, ἔλεγον, ὅτι ἡ Ἀφροδίτη ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὴν μαντικήν. Ἐλέγοντο δὲ ἀνδρόγυνοι, ἐπειδὴ ἀφ' οὗ ἐσύλησαν τὸν ἐν Ἀσκάλωνι ναὸν τῆς Ἀςάρτης Ἀφροδίτης, ὀργισθεῖσα ἡ Θεὰ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὴν θήλειαν καλουμένην νόσον, ἥτις ἔμεινε κατὰ διαδοχὴν εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν. Περὶ δὲ τῆς νόσου ταύτης φέρονται διάφοροι καὶ ἀσύμφωνοι λόγοι (β).

Οὗτοι δὲ μαντεύονται διὰ τοῦ φλοιοῦ τῆς Φιλύρας, σχίζοντες αὐτὸν εἰς τρία μέρη, καὶ περιπλέκοντες εἰς τοὺς δακτύλους τῆς χειρὸς, ἔπειτα διαλύουσι πάλιν αὐτὸν, καὶ τότε εὑρίσκουσι τὸ προμάντευμα. Ὅταν δὲ ἀσθενήσῃ ὁ βασιλεὺς, καλεῖ τοὺς ἐπισημο-

---

(α) Αὐτόθι. 8. 9. 10. Ἐρατ. 13. Πολύμν. 163. Στέφαν. ἐν Ἀγαθύρσ. Διόδ. Β΄. Μγ΄.

(β) Ἡρόδοτ. Μελπομέν. 67. Κλ. 105. Larcher. αὐτόθ. Σχολ.

τέρους μάντεις, καὶ ἐρωτᾷ διὰ τί ἀσθενεῖ· οἱ δὲ μαντευόμενοι διὰ τοῦ φλοιοῦ, εὑρίσκουσιν ἐνίοτε, ὅτι ἐπιώρκησεν ὁ δεῖνα εἰς τὰς βασιλικὰς ἑςίας, οἷον, εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον· ἐπειδὴ ὤμνυον εἰς τὰς βασιλικὰς ἑςίας τὸν μέγαν καὶ ἀπαράβατον ὅρκον, καὶ ὅτε παρέβαινον τὸν ὅρκον, ἤρχετο τὸ κακὸν εἰς τὸν βασιλέα. Καλεῖ τοίνυν καὶ ἐξετάζει ὁ βασιλεὺς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ἂν ἀρνηθῇ, ὅτι δὲν ἐπιώρκησε, κράζει διπλασίους μάντεις, καὶ μαντεύονται πάλιν, καὶ ἂν εὕρωσι καὶ αὐτοὶ ἐπίορκον τὸν ἄνθρωπον, κόπτει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· τὰ δὲ πράγματα αὐτοῦ ὅλα λαμβάνουσιν οἱ πρῶτοι μάντεις. Ἂν ὅμως οἱ δεύτεροι ἀπολύσωσι τὸν ἄνθρωπον, καλεῖ ἄλλους, καὶ πάλιν ἄλλους, καὶ ἡ πίςις μένει εἰς τοὺς περισσοτέρους. Καὶ ἂν οἱ περισσότεροι ἀθωώσωσιν αὐτὸν, φονεύει τοὺς πρώτους μάντεις κακῶς καὶ ἀνιλεῶς. Ἐπειδὴ φορτώνουσι μίαν ἅμαξαν μὲ φρύγανα καὶ ζεύγουσι βοῦς εἰς αὐτὴν, ἔπειτα ῥίπτουσιν αὐτοὺς εἰς τὰ φρύγανα δεδεμένους χεῖρας καὶ πόδας, καὶ τὰ ςόματα κεκλεισμένα ἔχοντας· εἶτα ἀνάπτουσι τὰ φρύγανα, καὶ ἐξελαύνουσι τοὺς βόας, νὰ τρέχωσι· καὶ ἐνίοτε καίονται καὶ οἱ βόες. Φονεύει δὲ καὶ τοὺς ἀρσενικοὺς παῖδας αὐτῶν (α).

Ὅταν δὲ ὀμνύωσιν οἱ Σκύθαι, κόπτουσιν ὀλίγον τὰ σώματα τῶν ὀμνυόντων, καὶ μιγνύουσι τὸ αἷμα μὲ οἶνον εἰς κύλικα κεράμειον, ἔπειτα βάπτουσιν εἰς τὸ αἷμα ἀκινάκην, βέλος, σάγαριν, καὶ ἀκόντιον, καὶ ὕςερον εὐχηθέντες πίνουσι τὸ αἷμαι οἱ ὀμνύοντες, καὶ οἱ ἐπίσημοι τῶν παρευρισκομένων (β).

Ὅταν δὲ ἀποθάνῃ ὁ βασιλεὺς, σκάπτουσι πρῶτον μνῆμα τετράγωνον, ἔπειτα περιφέρουσι τὸν νεκρὸν εἰς ἅμαξαν ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος, εἰς ὅλα τὰ ὑποκείμενα ἔθνη· συμπεριφέρονται δὲ καὶ τὰ ἔθνη ὁμοῦ, κόπτουσι

(α) Μελπομ. 68. 69.
(β) Αὐτόθι. 10.

τὰ ὦτα αὐτῶν, κείρονται καὶ ἄλλα τοιαῦτα ποιοῦσιν εἰς σημεῖον πένθους· ἔπειτα πνίγουσι μίαν τῶν παλλακίδων αὐτοῦ, τὸν οἰνοχόον, τὸν μάγειρον, τὸν Ἱπποκόμον. τὸν δοῦλον, τὸν ἀγγελιαφόρον, καὶ τοὺς ἵππους, καὶ θάπτουσιν αὐτοὺς ὅλους μὲ αὐτόν· καὶ μετὰ ἕνα χρόνον πνίγουσιν ἄλλους πεντήκοντα δούλους τοῦ βασιλέως, καὶ πεντήκοντα ἵππους, καὶ θάπτουσι καὶ αὐτούς. Οἱ τάφοι δὲ τῶν βασιλέων ἦσαν περὶ τὸν Βορυσθένην ποταμὸν, δεκατεσσάρων ἡμερῶν διάςημα ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ὅπου ἦτον τὸ ἔθνος τῶν Σκυθῶν οἱ Γέῤῥοι καλούμενοι. Ὁμοίως περιφέρουσι καὶ τοὺς ἄλλους νεκροὺς τεσσαράκοντα ἡμέρας εἰς τοὺς φίλους καὶ συγγενεῖς αὐτῶν, καὶ εὐωχοῦνται, ἔπειτα θάπτουσιν αὐτούς.

Μετὰ δὲ τοὺς ἐνταφιασμοὺς καθαρίζονται οἱ Σκύθαι οὕτω. Πρῶτον μὲν ἀλείφονται τὰς κεφαλὰς καὶ πλύνονται, ἔπειτα ςήνουσι τρία ξύλα ὡς πυραμίδα, καὶ περιφράττουσιν αὐτὰ μὲ ὕφασμα μάλλινον, ὡς σκηνήν· εἶτα βάλλουσι σκάφην εἰς τὴν σκηνὴν, καὶ εἰς τὴν σκάφην πέτρας πεπυρακτωμένας, καὶ εἰς τὰς πέτρας ῥίπτουσι καναβόσπορον, καὶ οὕτω καπνίζονται, καὶ καθαρίζονται· ἐπειδὴ δὲν λούουσι ποτὲ τὸ σῶμα μὲ νερόν (α).

Τὰ δὲ ξένα ἔθιμα ἦσαν αὐςηρῶς ἀπηγορευμένα εἰς τὴν Σκυθίαν. Ὁ Ἀνάχαρσις ἐπιςρέφων εἰς τὴν Σκυθίαν, καὶ εὑρὼν εἰς τὴν Κύζικον τὴν ἑορτὴν τῆς μητρὸς τῶν Θεῶν μεγαλοπρεπῶς ἑορταζομένην, ὑπεσχέθη νὰ τὴν ἑορτάσῃ καὶ αὐτὸς οὕτως, ἂν ἔλθῃ ὑγιὴς εἰς τὴν Σκυθίαν. Ἐλθὼν οὖν εἰσῆλθεν εἰς ἓν δάσος τῆς Σκυθίας Ὑλαίαν καλούμενον, πλησίον τοῦ Ἀχιλλείου δρόμου, καὶ ἑώρταζε τὴν ἑορτὴν, ἔχων τύμπανον καὶ ἀγάλματα. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ τότε βασιλεὺς Σαύλιος ὀνομαζόμενος, καὶ ἰδὼν καὶ αὐτὸς αὐτοψεὶ τὰ γενόμενα, τό-

---

(α) Αὐτόθι. 71—75.

ξεύσας ἐφόνευσε τὸν Ἀνάχαρσιν, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, κατά τινα γνώμην. Μετὰ δὲ τοῦτον, ἄλλος τὶς βασιλεὺς τῶν Σκυθῶν Σκύλης ὀνομαζόμενος, διδαχθεὶς τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἠθέλησε νὰ εἰσάξῃ καὶ τὰ Ἑλληνικὰ ἔθιμα, ἑορτάζων τὰ Βάκχεια· ἐφονεύθη ὅμως καὶ αὐτὸς διὰ τοῦτο, ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ὀκταμασάδου (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ Θεῶν τῶν Σαρματῶν, Δακῶν, Γετῶν, καὶ Μασαγετῶν.

Οἱ δὲ Σαρμάται ἐλάτρευον δύο εἴδη Θεῶν φυσικῶν καὶ ἐμψύχων. Καὶ φυσικοὺς μὲν εἶχον τὸν Ἥλιον τὴν Σελήνην, τὸν Ἀέρα, τὸν ὁποῖον ὠνόμαζον Πωγβίδ, τὸν Δία Τέσσαν, τὸν Πλούτωνα Λάκτωνα, τὴν Δήμητρα Νίαν, τὴν Ἀφροδίτην Μαρζάνην, τὴν Ἄρτεμιν Ζικουωνίαν. Ἐμψύχους δὲ εἶχον μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ τὸν Κάςορα καὶ Πολυδεύκην, τοὺς ὁποίους ὠνόμαζον Λῆλον καὶ Πόλιτον, καὶ τὰ ὀνόματα τούτων ἀναφέρουσιν ἔτι οἱ Πολωνοὶ οἱ κατοικοῦντες μέρος τῆς Σαρματίας, ὡς σημεῖον εὐθυμίας εἰς τὰς εὐωχίας. Φαίνεται δὲ, ὅτι ἔμαθον τὴν λατρείαν τούτων παρὰ τῶν Ἑλλήνων, τῶν μετοικησάντων πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἴςρου, οἵτινες ἔκτισαν ὕςερον καὶ βωμὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βορυσθένους, ὡς καὶ οἱ Ῥωμαῖοι τοῦ Αὐγούςου.

Εἰς ἄλλο δὲ μέρος τῆς Σαρματίας πρὸς τὸν ποταμὸν Ὄβιν, ἐλάτρευον τὴν Γῆν ἴσως, Γραῖαν χυσῆν ὀνομαζομένην, ἥτις ἔδιδε καὶ χρησμοὺς οὕτως. Ἐγονάτιζον ἔμπροσθεν τοῦ ἀγάλματος, ἔχοντες τύμπανον

(α) Αὐτόθι. 76—78.

εἰς τὴν μέσιν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τοῦ τυμπάνου τμῆματι λεπτὸν ἀργύρου· ἔπειτα ἔτυπτον τὸ τύμπανον, καὶ ἐπήδα τὸ τμῆμα, καὶ ὅπου ἔπιπτεν, ἐφόνευε τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, ὅςις ἀνίςατο πάλιν παραδόξως· καὶ οὕτω μαντευόμενοι ἐμάνθανον τὸ ζητούμενον. Οἱ δὲ Μασσαγέται ἐλάτρευον τὸν Ἥλιον, ὡς μέγιςον Θεὸν, θυσιάζοντες ἵππους εἰς αὐτὸν (α).

Οἱ δὲ Δάκες καὶ Γέται ἐλάτρευον τὸν Ζάμολξιν· ἀγνοεῖται ὅμως ἂν εἶχον καὶ φυσικοὺς Θεούς. Ταῦτα δὲ τὰ ἔθνη ἦσαν ὅλα σκυθικὰ, καὶ εἰς πάμπολλα μέρη διῃρημένα· ὅθεν ἀγνοοῦμεν ἂν καὶ τὰ λοιπὰ εἶχον τὰ αὐτὰ ἔθιμα· φαίνεται ὅμως, ὅτι ἔλαβον ἄλλοι μὲν τινὰ τῶν Περσῶν, ἐπειδὴ εἰσέβαλλον εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν, καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων τῶν μετοικησάντων πρὸς ἐκεῖνα τὰ μέρη. Τὸ δὲ περιώνυμον ἔθνος τῶν Ὑπερβορείων λεγόμενον, ἐλάτρευε κατ' ἐξοχὴν τὸν Ἀπόλλωνα.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ Θεῶν καὶ Ἐθίμων τῶν Θρακῶν.

Εἴρηται ὅτι οἱ Γέται, τὸ βορειότερον ἔθνος τῶν Θρακῶν, ἐλάτρευον τὸν Ζάμολξιν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ βόρειοι Θρᾶκες, καὶ ἄλλοι πάλιν τὸν Πλείςορα· κοινῶς ὅμως ἐλάτρευον καὶ τὸν Ἄρην, Διόνυσον καὶ Ἄρτεμιν· οἱ δὲ βασιλεῖς αὐτῶν ἐσέβοντο ἰδιαιτέρως τὸν Ἑρμῆν, ὤμνυον μόνον εἰς αὐτὸν, καυχώμενοι, ὅτι ἦσαν καὶ ἀπόγονοι αὐτοῦ. Κατά τινας δὲ, ἐτίμησαν καὶ τὸν Ὀρφέα, πρῶτον μὲν ὡς Ἥρωα, ἔπειτα δὲ καὶ ὡς Θεόν· ὁμοίως ἐτίμησαν καὶ τὸν Τιμήσιον τὸν Κλαζομένιον

(α) Ἀλέξανδρ. quaquiu. Σαρματ. Βόσσ. εἰδωλ. Α'. 29. Ὀρδερβόν. ἐν βίῳ. Ἰωάν. Βασιλείδ. Κλήμ. Ἀδάμ. ἐν Ἄγγλ. Navig.

ὡς Ἥρωα εἰς τὰ Ἄβδηρα, τὸν κτίτορα τῆς πόλεως ταύτης· Τὰ αὐτὰ λέγουσι καὶ περὶ τοῦ Ὀδρυσίου τοῦ πρώτου οἰκιςοῦ τῆς Θρᾴκης, κατὰ τὸν ἅγιον Ἐπιφάνιον (α).

Οἱ δὲ Τραυσοὶ, ἔθνος Θρᾳκικὸν, εἶχε ταύτην τὴν συνήθειαν. Ὅταν γεννηθῇ βρέφος συνάγονται ὅλοι οἱ συγγενεῖς καὶ ὀδύρονται, λυπούμενοι αὐτὸ διὰ τὰς ἀνθρωπίνους δυςυχίας, τὰς ὁποίας ἔχει νὰ δοκιμάσῃ εἰς τὸν κόσμον. Τοὺς δὲ ἀποθανόντας θάπτουσι παίζοντες καὶ γελῶντες, ὅτι ἠλευθερώθησαν ἐκ τῶν δυςυχιῶν.

Οἱ δὲ Κρηςωναῖοι εἶχον γυναῖκας πολλὰς ἕκαςος, καὶ ὅτε ἀπέθνησκεν ὁ ἀνὴρ, ἐγίνετο κρίσις καὶ ἅμιλλα τῶν γυναικῶν, ἵνα βεβαιωθῇ, ποίαν ἠγάπα περισσότερον. Καὶ ἡ μὲν κριθεῖσα καὶ τιμηθεῖσα εἰς τὴν ἀξίαν ταύτην, οἷον, εἰς τὴν εὔνοιαν τοῦ ἀνδρὸς, ἐγκωμιάζετο καὶ ἐμακαρίζετο, ἔπειτα ἐσφάζετο καὶ ἐθάπτετο μὲ ἐκεῖνον· αἱ δὲ ἄλλαι ὠδύροντο διὰ τὴν ἀτιμίαν.

Οἱ δὲ ἄλλοι Θρᾶκες, τὰ μὲν ἀρσενικὰ τέκνα αὐτῶν πωλοῦσιν εἰς ξένους, τὰς δὲ παρθένους ἀφίνουσιν ἐλευθέρας, νὰ περιφέρωνται μὲ τοὺς τυχόντας· τὰς γυναῖκας ὅμως ἐφύλαττον αὐςηρῶς, καὶ σχεδὸν ἀγοράζουσιν αὐτὰς, δίδοντες πολλὰ χρήματα εἰς τοὺς γονεῖς αὐτῶν. Ἐνόμιζον δὲ εὐγένειαν τὴν ἀργίαν, καὶ ἄτιμον τὴν ἐργασίαν· ὁμοίως καὶ τὸ ζῆν ἀπὸ λῃςείας καὶ πολέμου ἐνομίζετο εὐγενὲς· καὶ τὰ ςίγματα εἰς τὸ σῶμα ἦσαν σημεῖον εὐγενείας.

Ὅτε δὲ ἀπέθνησκεν εὐγενὴς ἔκλαιον πρῶτον τὸν νεκρὸν, ἔπειτα ἐθυσίαζον παντοῖα ζῶα, καὶ εὐωχοῦντο τρεῖς ἡμέρας, εἶτα ἔθαπτον, ἢ ἔκαιον αὐτὸν, καὶ ἑώρταζον ἀγῶνας παντοίους, καὶ μάλιςα μονομαχίας, δίδοντες καὶ μεγάλα βραβεῖα (β).

(α) Κόνων. 45. Ἡρόδοτ. Κλ. 168. Ἁγ. Ἐπιφ. περὶ εἰδωλ. Α΄. 49.
(β) Ἡρόδοτ. Τερψιχόρ. 4—8.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. Δ΄.

Περὶ τοῦ Πλείςωρος, καὶ τῆς Βένδιδος.

Ὁ μὲν Πλείςωρ ἦτον Θεὸς τῶν Θρᾳκῶν Ἀψινθίων καλουμένων, καὶ ἐθυσίαζον ἀνθρώπους εἰς αὐτὸν, καὶ μάλιςα τὸ ἑκατοςὸν τῶν αἰχμαλώτων· ὅθεν νομίζεται ὅτι ἦτον ὁ Ἄρης, ὁ Θεὸς τοῦ πολέμου, ἐπειδὴ εἶχον εἰκόνα αὐτοῦ τὸ ξίφος. Ἔσφαζον δὲ τοὺς ἀνθρώπους, συνάγοντες τὸ αἷμα εἰς ἀγγεῖον, ἔπειτα ἔβρεχον τὸ ἄγαλμα τοῦ Θεοῦ, οἷον τὸ ξίφος, εἰς τὸ αἷμα· καὶ αὕτη ἦτον ἡ θυσία. Εἰς τοῦτον τὸν Πλείςωρα ἐθυσίασαν οἱ Θρᾶκες τὸν Πέρσην Ἀρταΰκτην, ὡς ῥηθήσεται ἐν τῷ περὶ Πρωτεσιλάῳ. Ταύτην δὲ τὴν θυσίαν εἶχον καὶ οἱ Οὖνοι, καὶ οἱ Σκύθαι, ὡς εἴρηται, καὶ μάλιςα οἱ Κίλικες, οἵτινες κρεμῶντες τὸν ἄνθρωπον ἀπό τινος δένδρου, ἠκόντιζον μακρόθεν· καὶ ἂν ἐπιτύγχανον αὐτὸν εὐκόλως, ἐνόμιζον θεάρεςον τὴν θυσίαν (α).

Τὴν δὲ Βένδιν ἐλάτρευον μὲν οἱ Θρᾶκες, πλὴν αὐτὴ ἦτον ἡ Ἄρτεμις· ἐπειδὴ τὸ ὄνομα σημαίνει Ἄρτεμιν. Ἑώρταζον ὁμοίως καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἑορτὴν τῆς Ἀρτέμιδος, ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο Βενδίδια καλουμένην, εἰς τὸν Πειρεᾶ τῇ εἰκοςῇ τοῦ Θαργηλιῶνος (β).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τοῦ Ζαμόλξιδος.

Ὁ Ζάμολξις ἦτον Θρᾲξ τὸ γένος, καὶ κατὰ μὲν

(α) Ἡρόδοτ. Μελπομ. 119. Ἀμμιαν. Λα΄. β΄. 478. Ξενοφ. Ἐφέσ. κατ᾽ Αὐθ. καὶ Ἀβροκόμ. Β΄. 35. 36.

(β) Ἡσύχ. Βένδιδ. Στράβ. Ι΄. 470. Πρόκλ. ἐν Πλάτων. Τιμ.

τινας, ἐλθὼν εἰς τὴν Σάμον τῆς Ἰωνίας ἐγένετο δοῦλος τοῦ Πυθαγόρου. Ἐλευθερωθεὶς δὲ ὕςερον, συνάξας καὶ χρήματα ἱκανὰ, ἐπέςρεψεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, καὶ ἐδίδασκε τὰς τελετὰς καὶ τοὺς νόμους, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, θέλων νὰ μεταβάλῃ τοὺς Θρᾶκας εἰς τὴν Ἑλληνικὴν δίαιταν, πρὸς ἐξημέρωσιν τῶν ἠθῶν αὐτῶν· ἔτι δὲ ἐκήρυττε καὶ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Πυθαγόρου· ἐδίδασκε δ' αὐτὰ οὕτω. Κατασκευάσας οἴκημα ἁρμόδιον, ἐκάλει τοὺς πρώτους τῶν πολιτῶν καὶ ἐφίλευεν αὐτούς· ἐν δὲ τῷ ἐσθίειν καὶ πίνειν ἐδίδασκεν αὐτοὺς, ὅτι οὔτε αὐτὸς ἀποθνήσκει, οὔτε οἱ συμπίνοντες μετ' αὐτοῦ, οὔτε οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν, ἀλλ' ἀπελεύσονται εἰς ἄλλον τινὰ τόπον, ὅπου ἕξουσιν ὅλα τὰ ἀγαθὰ, καὶ ζωὴν αἰωνίαν. Διδάσκων οὖν ταῦτα, κατεσκεύαζε μυςικῶς οἴκημα ὑπόγειον, καὶ τελειωθέντος τοῦ οἰκήματος, ἀφανισθεὶς ἐκ τῶν Θρᾳκῶν, κατέβη καὶ διέτριψεν εἰς αὐτὸ τρεῖς χρόνους. Ἐκεῖνοι δὲ ἀγνοοῦντες τὴν πανουργίαν, ἐζήτουν, καὶ μὴ εὑρίσκοντες αὐτὸν, ἔκλαιον καὶ ἐθρήνουν, νομίζοντες ὅτι ἀπέθανε. Φανεὶς δὲ παρ' ἐλπίδα τὸν τέταρτον χρόνον, ἐπεκύρωσε τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ, ἐνομίσθη καὶ Θεός.

Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Ζάμολξις ἦτον πολὺ ἀρχαιότερος τοῦ Πυθαγόρου. Κατ' ἄλλος δὲ, ἦτον Ἕλλην τὸ γένος ὁ διδάξας ταῦτα τοὺς ἐν Θρᾴκῃ Γέτας, καὶ κατ' ἄλλους, τὸ Ζάμολξις πρέπει νὰ γράφηται Ζάλμοξις. ἐπειδὴ ἐγένετο παρὰ τὸ Θρᾳκικὸν ζάλμος, τὸ ὁποῖον σημαίνει δέρμα ἄρκτου· διότι ὅτε ἐγεννήθη ἐσκέπασαν αὐτὸν μὲ τοιοῦτον δέρμα, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη οὕτως (α). Κατ' ἄλλους δὲ, τὸν Κρόνον ὠνόμαζον Ζάμολξιν οἱ Γέται. Ἄλλοι δὲ συμπεραίνουσιν, ὅτι

(α) Ἡρόδοτ. Μελπομέν. 95. Σουΐδ. ἐν Ζάμολξ. κ. Μνασ. κ. Ἑλλάνικ. παρ' αὐτῷ. Πορφύρ. ἐν βίῳ Πυθαγόρ. ΙΔ'. ΙΒ'. Bayer. origin. Sinic. 283.

παρὰ τὸ Λιθουανικὸν Ζεμελοὺσκ, ἢ Ζιαμελοὺσκ, τὸ σημαῖνον Θεὸν τῆς γῆς, ἐγένετο τὸ Ζάλμοξις. Οἱ δὲ Θρᾶκες ὠνόμαζον τὸν αὐτὸν καὶ Γεβελεΐζιν.

Ἢ οὕτως, ἢ ἄλλως, ὁ Ζάμολξις ἦτον ὁ μέγιςος Θεὸς τῶν Θρακῶν, καὶ τῶν ἐν τῇ Θρᾴκῃ οἰκούντων Γετῶν, καὶ ἔμεινεν ἡ ἰδέα ἐκείνη εἰς αὐτούς τε, καὶ εἰς ἄλλα τινὰ πλησιόχωρα ἔθνη, ὅτι δὲν ἀποθνήσκουσιν, ἀλλ' ὅταν ἀποθάνωσιν ἔρχονται πρὸς τὸν Ζάμολξιν, καὶ ἐκεῖ ζῶσιν αἰωνίως, ἔχοντες πάντα τὰ ἀγαθά. Ὅτε δὲ ἤςραπτε καὶ ἐβρόντα ὁ οὐρανὸς, ἐτόξευον κατ' αὐτοῦ, ἐπαπειλοῦντες τὸν Θεὸν, ἔχοντες δηλονότι ὑπερασπιςὴν τὸν Ζάμολξιν, καὶ μὴ γνωρίζοντες ἄλλον Θεόν. Ἔπεμπον δὲ καὶ κατὰ πενταετίαν ἕνα ἐξ αὐτῶν κατὰ κλῆρον, ἄγγελον πρὸς τὸν Ζάμολξιν, παραγγέλοντες, νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ ὅ,τι ἤθελον· ἡ δὲ ἀποςολὴ ἐγίνετο τοιαύτη. Ἵςαντο τρεῖς διωρισμένοι κρατοῦντες τὰς λόγχας ὀρθάς, ἄλλοι δὲ ἐλάμβανον διὰ τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν τὸν πεμφθησόμενον, ἔπειτα κινοῦντες καὶ μετεωρίζοντες αὐτὸν, τὸν ἔῤῥιπτον ἐπὶ τὰς λόγχας· καὶ ἂν ἔπιπτεν εἰς τὰς λόγχας καὶ ἐφονεύετο, ἐνομίζετο ἵλεως ὁ Θεὸς, καὶ ἐγένετο, ἢ γενήσεται τὸ ζητούμενον· ἂν ὅμως κατὰ τύχην ἔπιπτε πλαγίως, καὶ δὲν ἐφονεύετο, κατηγορεῖτο ὡς ἀνόσιος καὶ κακὸς, καὶ ἀνάξιος τῆς πρεσβείας ταύτης, καὶ ἔπεμπον ἄλλον (α).

(α) Ἡρόδοτ. αὐτόθι. 94. Στράβ. Ζ'. 457.

ΒΙ΄ΒΛΟΣ. Δ΄.

ἢ

ἙΣΠΕΡΙ΄Α.

Περὶ Θεῶν τῆς Γερμανίας, Δανίας, Σουεβίας, Νορβεγίας, Ἀγγλίας, Γαλλίας, καὶ Κελτιβηρίας.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Α.

Περὶ Θεῶν καὶ Ἐθίμων τῶν Γερμανῶν.

Οἱ Γερμανοὶ καὶ Γάλλοι φαίνεται ὅτι κατάγονται ἀρχαιόθεν ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἔθνους, ἐπειδὴ εἶχον σχεδὸν τὴν αὐτὴν θρησκείαν καὶ τοὺς αὐτοὺς Θεούς· Δὲν εἶχον ὅμως πρῶτον οὔτε ναοὺς, οὔτε βωμοὺς, οὔτε ἀγάλματα, ἀλλὰ μόνον ἄλση Ἱερὰ καὶ ἀπὸ τῶν Θεῶν ὀνομαζόμενα· ὕςερον δὲ μιγνύμενοι μὲ ἄλλα ἔθνη ἐνεωτέρισαν εἰς πολλά. Οἱ Ἱερεῖς τῶν Γερμανῶν εἶχον μεγάλην ὑπόληψιν, ὥςε αὐτοὶ ἐλάμβανον, ἔδενον καὶ ἐπαίδευον τοὺς κακοποιούς· αὐτοὶ βαςάζοντες ἔφερον εἰς τοὺς πολέμους τὸ σύμβολον τῶν Θεῶν αὐτῶν μὲ τὸ ςράτευμα, τὸ ὁποῖον ἦτον τὸ ξίφος ἴσως. Ἐλάτρευον δὲ καὶ τὸν Ἥλιον, τὴν Σελήνην, τὸν Ἥφαιςον, τὸν Τουϊςῶνα, τὸν Ἄρην, τὴν Κυβέλλην, τὸν Ἑρμῆν, τὴν Γῆν, τὴν Ἶσιν, καὶ ἄλλους, κατὰ ἔθνη· μάλιςα δὲ τὸν Ἡρακλῆ ἐτίμων κατ᾽ ἐξοχὴν, θυσιάζοντες ζῶα εἰς αὐ-

τόν. Οἱ δὲ Σουέβοι ἐθυσίαζον ἄνθρωπον. Ἄλλο δὲ ἔθνος, οἱ Ναχαρβάλοι, ἐλάτρευον τὸν Κάςορα καὶ Πολυδεύκην, καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν τὸν Ὀδυσσέα κατά τινας· Ὅθεν συμπεραίνουσί τινες, μὴ πιςεύοντες ὅμως, ὅτι ὁ μὲν Ὀδυσσεὺς περιπλανώμενος ἦλθε καὶ ἐκεῖ, οἱ δὲ Διόσκουροι ἐπέρασαν μὲ τοὺς Ἀργοναύτας ἐκεῖθεν. Ἐςόλιζον δὲ πρῶτον τὸν βωμὸν μὲ παντοῖα ἄνθη, ἢ φύλλα, καὶ κλώνους, ἔπειτα ἐθυσίαζον, ὡς καὶ οἱ Ἕλληνες, ὡς λέγει ὁ Ἀπολλώνιος, ὅτι οἱ Ἀργοναῦται πρὶν ἀναχωρήσωσιν, ἔκτισαν βωμὸν πλησίον τῆς θαλάσσης, ἔπειτα ςολίσαντες αὐτὸν μὲ φύλλα καὶ κλώνους, ἐθυσίασαν (α).

Εἶχον δὲ καὶ ἓν εἶδος ῥαβδομαντείας, καὶ μάλιςα ἐλάμβανον μαντεύματα καὶ ἀπὸ τῶν ὀρνίθων καὶ ἵππων, τὰ ὁποῖα ἔτρεφον εἰς τὰ Ἱερὰ ἄλση. Τοὺς δὲ ἵππους ἔζευγεν ὁ βασιλεὺς, ἢ ὁ πρῶτος τοῦ γένους καὶ ὁ Ἱερεὺς εἰς ἅμαξαν Ἱεράν, ἔπειτα ἠκολούθουν παρατηροῦντες τὸν χρηματισμὸν, καὶ ἄλλα τινὰ σημεῖα, εἰς τὰ ὁποῖα εἶχον πίςιν μεγίςην. Εἰς τοὺς πολέμους δὲ ἐμαντεύοντο ἄλλως περὶ τῆς νίκης. Ἐζήτουν ἐπίτηδες νὰ εὕρωσί τινα τῶν ἐχθρῶν, ἔπειτα ἐμάχετο μὲ ἐκεῖνον εἷς ἐξ αὐτῶν, καὶ ἡ νίκη τούτων τῶν δύο προεμήνυε τὴν νίκην ὅλου τοῦ ςρατοῦ.

Εἰς νῆσον δέ τινα τοῦ Γερμανικοῦ Ὠκεανοῦ εἶχον ἄλσος Ἱερὸν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐφύλαττον καὶ ἅμαξαν κεκρυμμένην καὶ ἄθικτον ὑπ' ἄλλου τινὸς, ἐκτὸς τοῦ Ἱερέως, ὅςτις ἐγνώριζε καὶ πότε ἤθελεν ὁ Θεὸς νὰ ἀναβῇ εἰς αὐτήν. Ἀφ' οὗ δὲ ἀνέβαινεν ὁ Θεὸς εἰς τὴν ἅμαξαν, ἔζευγε δύω δαμάλεις, καὶ περιέφερεν αὐτὸν ὅπου ἤθελεν. Ὅπου δὲ ἤρχετο, ἔπαυεν ὁ πόλεμος, ἂν ἦτον, καὶ ἐγίνοντο εὐωχίαι καὶ πανηγύρεις μὲ μεγάλην εὐφροσύνην διὰ τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ. Ὅτε δὲ ἐ-

---

(α) Τάκιτ. De. mor. german. Ἱςορ. De la religion. gaul. Α'. 57. Βόσσ. origin. Idola, Β'. 15.

γνώριζεν ὁ Ἱερεὺς, ὅτι Θεὸς ἐβαρέθη τὴν μεταξὺ τῶν θνητῶν διατριβὴν, ἐπέςρεφεν αὐτὸν εἰς τὸ ἄλσος, ὅπου ἡ ἅμαξα, τὸ κάλυμμα αὐτῆς, ὁ Θεὸς, καὶ αὐτὸς ὁ Ἱερεὺς, ἔπιπτον εἰς ἓν χάσμα, καὶ ἠφανίζοντο.

Οἱ Γερμανοὶ ἐνόμιζον προσέτι, ὅτι αἱ γυναῖκες εἶχον τι Ἱερὸν καὶ θεῖον χάρισμα προφητείας, καὶ προέλεγον τὸ μέλλον ἐκ θείας ἐμπνεύσεως· ὅθεν εἶχον μέγα σέβας, καὶ μεγίςην πίςιν εἰς αὐτὰς, ὥςε δὲν ἔκρυπτον μυςικὸν, οὔτε πολιτικὸν, οὔτε ἄλλο τι, καὶ μάλιςα ἔδιδον καὶ τὴν κυβέρνησιν πολλῶν ἀξιολόγων ὑποθέσεων εἰς αὐτὰς, καὶ τέλος μετὰ θάνατον ἐτίμων αὐτὰς θεοπρεπῶς, καὶ ἀπεθέωσαν καὶ πολλὰς, ὡς καὶ τὴν Βελλέδαν, καὶ αἱ Μητέρες Θεαὶ καλούμεναι τῶν ἐθνῶν τούτων, ἐκεῖθεν ἔχουσι τὴν ἀρχήν.

Οὕτω τοίνυν οἱ Γερμανοὶ ἐλάτρευον πρῶτον τὰ ἄςρα, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη, καὶ τὰ ςοιχεῖα, ἐθυσίαζον καὶ ἀνθρώπους, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι εἰδωλολάτραι, ϗ τὸν μὲν Ἑρμῆν ὠνόμαζον Τευτάτην, τοὺς δὲ Διοσκούρους Alcès (α).

Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων δεισιδαιμονιῶν τῆς Γερμανίας ἦτον καὶ ἡ ἑξῆς, καὶ σώζεται καὶ τὴν σήμερον, ὡς λέγει ὁ Βανιὲρ, περὶ τῆς ὁποίας ἔγραψεν ὁ Γοτιὲρ ὁλόκληρον πραγματείαν. Εἶχον εἰς τοὺς οἴκους μικρά τινα ἀγαλμάτια Alrunes ὀνομαζόμενα, νομίζοντες, ὅτι ἡ τύχη τῶν ἀνθρώπων συνίςαται εἰς αὐτά, καὶ ὅςτις ἔχει τοιοῦτον, δὲν φοβεῖται οὔτε δυςυχίαν, οὔτε ἀσθένειαν, οὔτε κίνδυνον· ἐμάνθανε μάλιςα καὶ τὸ μέλλον παρ' αὐτῶν διά τινων κινήσεων. Ἐφύλαττον δὲ αὐτὰ κεκρυμμένα καὶ ἐνδεδυμένα ὡς γυναῖκας, ἐπειδὴ εἰς σχῆμα γυναικεῖον ἐσχημάτιζον αὐτά· καὶ μόνον ὅτε ἤθελον νὰ ἐρωτήσωσιν, ἢ νὰ μαντεύσωσί τι, ἐλάμβανον αὐτὰ ἐκεῖθεν. Κατεσκεύαζον δὲ αὐτὰ ἐκ ῥίζης σκληροτάτης, μάλιςα τῆς μανδραγόρας· ἢ ὡς

(α) Βανιερ. τόμ. Ε'. 542.

αὐτοὶ ἔλεγον, ἐκρέμασαν ποτὲ ἄθρωπόν τινα ἀδίκως, ἐξ οὗ ἔςαξεν ὀλίγον οὖρος εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐκ τοῦ οὔρους ἐφύτρωσε φυτὸν, τοῦ ὁποίου ἡ ῥίζα σχηματίζεται εἰς σχῆμα ἀνθρώπου, καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ῥίζης εἶναι τὰ ἀγαλμάτια ἐκεῖνα. Εἶναι ὅμως κινδυνωδέςατον, ὅτε ἑλκύουσι νὰ ἐκριζώσωσι τὸ φυτὸν ἐκ τῆς γῆς· ἐπειδὴ ὅταν ἐκριζωθῇ ἀναδίδει τόσον κρότον, ὥςε ἀποθνήσκει ὁ ἄνθρωπος. Ὅθεν κλείουσι τὰ ὦτα μὲ κηρίον, ἔπειτα δένουσι τὸ φυτὸν εἰς τὴν οὐρὰν τινὸς μαύρου σκύλου, καὶ δεικνύουσιν εἰς αὐτὸν κρέας, ἢ ἄλλο τι· ἐκεῖνος δὲ ὁρμῶν νὰ φθάσῃ τὸ κρέας, ἐκριζώνει τὸ φυτὸν, πλὴν πίπτει εὐθὺς νεκρὸς ὑπὸ τοῦ κρότου.

Εἰς τὰς εὐωχίας δὲ, ὅτε ἤθελον νὰ συνδέσωσι φιλίαν ἀχώριςον, ἔκοπτε τὸν δάκτυλον ἕκαςος, ἢ ἄλλο τι, καὶ ἔςαζε τὸ αἷμα εἰς τὸ ποτήριον, ἔπειτα ἔπινον αὐτό.

Τοὺς δὲ νεκροὺς ἔκαιον, πλὴν ἔβαλλον πρότερον εἰς τὸ ςόμα αὐτῶν ἐπιςολὰς, γεγραμμένας πρὸς τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ τοῦ Ἰρμινσοὺλ Θεοῦ τῶν Σαξόνων.

Περὶ τούτου τοῦ Θεοῦ φέρονται διάφοροι λόγοι. Τινὲς μὲν νομίζουσιν, ὅτι ἦτον ὁ Ἑρμῆς, ἄλλοι δὲ, ὁ Ἄρης, ἐπειδὴ τὸ Ἐρεσβοὺρ, ὅπου ἐλατρεύετο καὶ εἶχε καὶ ναὸν πολυτελῆ καὶ ἄγαλμα, ὠνομάζετο καὶ Μαρσβούργ. Κατ' ἄλλους δὲ τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ ἦτον πάνθεον, περιέχον τὸν Ἄρην, Ἑρμῆν, Ἀπόλλωνα, καὶ Ἡρακλῆ. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον ὁ Ἀρμίνιος ὁ ςρατηγὸς τῶν Χερούσκων, ὁ νικήσας τὸν Βάρον, καὶ ἐτιμήθη διὰ τοῦτο ὡς Θεὸς ἐλευθερωτὴς τῆς πατρίδος αὐτοῦ.

Εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς Γερμανίας, ἔνθα ἦσαν οἱ Βεσφαλοσάξονες, ἦτον τὸ ῥηθὲν φρούριον ἐπί τινος λόφου, καὶ ἐκεῖ ἦτον ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ τούτου μεγαλοπρεπέςατος καὶ πολυτελέςατος, ἔχων ἄπειρα πολύτιμα ἀφιερώματα. Τὸ δὲ ἄγαλμα αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ἦτον ἐπί τινος ςήλης, ἐκράτει εἰς τὴν μίαν χεῖρα σημαίαν ςρατιωτικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἦτον ῥόδον ἐζωγραφισμένον, καὶ εἰς τὴν ἄλλην πλάςιγγα· εἰς τὸ ςῆθος δὲ εἶχε σχῆμα Ἄρκτου, καὶ εἰς τὴν ἀσπίδα λέοντος. Ταῦτα δὲ ἀλληγοροῦσι τινὲς οὕτω. Τὸ μὲν ῥόδον σημαίνει τὴν ὀλιγοχρόνιον διάρκειαν τῆς ςρατιωτικῆς δόξης, ἡ δὲ πλάςιγξ τὸ ἀβέβαιον τέλος τοῦ πολέμου, ἢ τῆς μάχης· ἡ δὲ Ἄρκτος καὶ ὁ Λέων, ὅτι ὁ πόλεμος ἀπαιτεῖ ἀνδρείαν, ἐμπειρίαν, ϗ ἐπιτηδειότητα. Ἄλλοι ὅμως δὲν δέχονται ταῦτα, ἐπιςηριζόμενοι εἰς τὴν μαρτυρίαν τοῦ Τακίτου, ὅτι οἱ Γερμανοὶ δὲν εἶχον ναοὺς καὶ ἀγάλματα. Εἴρηται δὲ, ὅτι πρῶτον μὲν δὲν εἶχον, ἀλλ᾽ ὕςερον εἶχον, καὶ ὁ Τάκιτος ἔγραψε περὶ τῶν ἀρχαίων Γερμανῶν.

Ὁ δὲ Θεὸς οὗτος εἶχεν Ἱερεῖς καὶ Ἱερείας τοὺς ἐπισήμους τοῦ γένους κατ᾽ ἐκλογήν. Ὅτε δὲ ἑώρταζον τὴν ἑορτὴν, οἱ εὐγενεῖς περιήρχοντο ἔνοπλοι καὶ ἔφιπποι τὴν ςήλην, ὅπου ἦτον τὸ ἄγαλμα, ἔπειτα κατέβαινον ἀπὸ τῶν ἵππων, καὶ προσηύχοντο γονυπετοῦντες. Τότε ἀνέκρινον τὴν διαγωγὴν ἑκάςου εἰς τοὺς πολέμους τοῦ χρόνου ἐκείνου, καὶ τοὺς μὲν ςρατηγοὺς, τοὺς νικηθέντας δι᾽ ἀνεπιτηδειότητα, ἢ δι᾽ ἄλλο τὶ σφάλμα, κατεδίκαζον εἰς θάνατον οἱ Ἱερεῖς, τοὺς δὲ μικρὰ πταίσαντες ἔδερνον αὐτοὶ οἱ Ἱερεῖς.

Τοῦτον οὖν τὸν ναὸν κατηδάφισεν ὁ Καρλομάνος, κυριεύσας τὸ Ἐρεσβοὺργ, καὶ ἔλαβεν ἄπειρα πλούτη, καὶ θησαυροὺς ἀφιερωμάτων, τὸ δὲ ἄγαλμα ἔθαψεν εἰς τὴν γῆν, καὶ ἔκτισε παρεκκλήσιον εἰς τὸν τόπον τοῦ ναοῦ. Ὁ δὲ Λουδοβῖκος ὁ Δεβωνναῖρος σκάψας ὕςερον εὗρε τὸ εἴδωλον, καὶ ἔφερεν αὐτὸ εἰς τὸ Χιλδεσ-

χάϊμ, ὅπου ἑώρταζον κατ' ἔτος ἑορτὴν εἰς ἐνθύμησιν τῆς καταςροφῆς τοῦ εἰδώλου (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ τῆς Θεᾶς Νεχαλεμνίας.

Αὕτη δὲ ἡ Θεὰ ἐλατρεύετο μὲν πρὸς τὸ βόρειον τῆς Γερμανίας, πλὴν ἦτον ἀγνώριςος μέχρι τοῦ 1646 Ἰανουαρίου 5. ὅτε ὁ ἄνεμος ἐξήρανεν ὀλίγον τὴν θάλασσαν, καὶ εὗρον εἰς τὰ παραθαλάσσια τῆς νήσου Βάλχρεν ἐρείπιά τινα, καὶ βωμοὺς, σκεύη, καὶ ἀγάλματα, τὰ ὁποῖα ἦσαν πρότερον ὑπὸ τὰ ὕδατα, καὶ τὸ ὄνομα τῆς Θεᾶς γεγραμμένον εἰς τὰ ἀγάλματα. Ἐξετάσαντες οὖν οἱ Ἀρχαιολόγοι, νὰ εὕρωσι τὶς ἦτον ἡ Θεὰ αὕτη, ἡ ὁποία ἦτον νέα, καὶ πότε μὲν καθημένη, πότε δὲ ὄρθιος, ἐνδεδυμένη, τὸ κέρας τῆς Ἀμαλθείας, τὸν Ποσειδῶνα, καὶ ἄλλα τινὰ σύμϐολα ἔχουσα, ἐσυμπέρανον τινὲς μὲν, ὅτι ἦτον ἡ Σελήνη, ἄλλοι δὲ, ὅτι ἦτον μία τῶν Μητέρων λεγομένων Θεῶν, ἐπειδὴ εὑρέθησαν καὶ ἀλλαχοῦ παρόμοια ἀγάλματα τῶν Θεῶν ἐκείνων. Ὁ Ποσειδῶν ὅμως δεικνύει, ὅτι ἐνομίζετο καὶ προςάτις τῶν πλωτήρων (β).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ τῆς Ἴσιδος τῶν Σουέϐων.

Ὁ Τάκιτος ἀπορεῖ πόθεν ἐπέρασεν εἰς τοὺς Σουέ-

(α) Ὑπομνήματ. Ἀκαδημ. Τόμ. Ε΄. 188. Σχέδ. Dies german. Μεϊβόν. ἀρχαιολ. Σαξόν. Βανιέρ. Ε΄. 558.

(β) Urcè. Ἱςορ. des Comtes de Flandr. Τομ. Α΄. 52. Μαρτιν. Ἱςορ. Religion. Gaul. Β΄. ιζ΄. Keisl. Ἀρχαιολ. Βορείων. Gruter. 89. Μωντφαχ. Β΄.

βους ἡ λατρεία τῆς Ἴσιδος, ὅτε αὐτοὶ δὲν εἶχον οὐδεμίαν κοινωνίαν μὲ τοὺς Αἰγυπτίους· ὅμως ἡ λατρεία τῆς Ἴσιδος διεσπάρη εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἀσίας. καὶ οἱ Σουέβοι, ὡς καὶ ἄλλα πολλὰ ἔθνη, ἦσαν ἄποικοι τῆς Ἀσίας. Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν, ὅτι ὁ Ὄσιρις ἐλθὼν μέχρι τῶν πηγῶν τοῦ Δανούβιος, εἰσήγαγε τὴν λατρείαν τῆς γυναικός αὐτοῦ. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον καὶ ἡ Ἴσις εἰς τὴν ἐκςρατείαν τοῦ Ὀσίριδος, καὶ ἦλθον μέχρι τῆς Γερμανίας εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ Σουέβου, τοῦ τότε βασιλέως. Κατ' ἄλλους δὲ, ἡ ἐκςρατεία τοῦ Σεσώςριδος εἰσήγαγε τὴν λατρείαν ταύτην, καὶ κατ' ἄλλους, οἱ Φοίνικες ἔφερον αὐτὴν εἰς τοὺς τόπους τῶν Γαλατῶν, καὶ αἱ ἀποικίαι τούτων ἔφερον αὐτὴν εἰς τὴν Γερμανίαν· ἔτι δὲ καὶ οἱ Καρχηδόνιοι εἶχον κοινωνίαν μὲ τοὺς Γαλάτας, ὅπου εἰσήγαγον τὴν λατρείαν τοῦ Κρόνου, καί τινων ἄλλων. Τὸ δὲ ἄγαλμα τῆς Ἴσιδος παρὰ Σουέβοις, ἢ τὸ σύμβολον αὐτῆς μᾶλλον, ἦτον πλοῖον· ἐπειδὴ, κατὰ μέν τινας, ἦλθε διὰ θαλάσσης ἡ λατρεία αὐτῆς ἐκεῖ, ἢ κατ' ἄλλους, ἐνόμιζον οἱ ἀρχαῖοι, ὅτι τὰ ἄςρα περιήρχοντο τοὺς κύκλους αὐτῶν καθήμενα εἰς πλοῖα, ἡ δὲ Ἴσις ἦτον ἡ Σελήνη· ἔπρεπεν ἄρα να ἔχῃ καὶ αὐτοὶ πλοῖον. Ἄλλοι δὲ συμπεραίνουσι καὶ ἄλλα (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ τοῦ Τουϊςῶνος.

Οὗτος νομίζεται ὁ πρῶτος ἄνθρωπος τῆς Γερμανίας, ἐπειδὴ λέγουσιν αὐτὸν υἱὸν τῆς Γῆς, ἀγνοοῦντες τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, καὶ ἤρξατο πρῶτος νὰ ἐ-

---

(α) Ρόσσ. εἰδωλ. Τάκιτ. αὐτόθ. Nuct. Demonstr. 4. Βαρίερ. Ε'. 563.

ξημερώσῃ τοὺς Γερμανοὺς, διατάξας νόμους διὰ ςίχων, τοὺς ὁποίους ἔψαλλον πανταχοῦ οἱ ἄνθρωποι, ἵνα ἐνθυμῶνται αὐτούς. Ὁ Σχέδιος μάλιςα νομίζει, ὅτι ἦτον υἱὸς τοῦ Νῶε, καὶ ἔφερε τὰ γράμματα εἰς τὴν Γερμανίαν, καὶ τὸ ἀλφάβητον, πρὶν φέρῃ αὐτὰ ὁ Κάδμος εἰς τὴν Ἑλλάδα· καὶ ἂν ἀληθεύῃ τοῦτο, οἱ Γερμανοὶ δὲν εἶχον ὄρεξιν τότε, νὰ μάθωσι γράμματα· ἐπειδὴ γνωρίζομεν ὁποίαν κατάςασιν εἶχον εἰς τὸν χρυσοῦν αἰῶνα τῶν Ἑλλήνων. Τέλος δὲ, ἢ οὕτως ἢ ἄλλως, ὁ Τουϊςὼν ἐτιμήθη ὡς Θεὸς μετὰ θάνατον, καὶ τοῦτο δεικνύει, ὅτι ἐφάνη εὐεργέτης τοῦ γένους αὐτοῦ, καταςήσας διοίκησιν καὶ νόμους, ἢ ἐγγράφους, ἢ ἀγράφους. Ἐγέννησε καὶ ἕνα υἱὸν Μάννον καλούμενον, ὅςτις ἔμεινε διάδοχος αὐτοῦ.

Ἀπὸ τούτου τοίνυν τοῦ Μάννου ὠνόμασαν οἱ Γερμανοὶ τὸν ἄνθρωπον Μάννον· ἀγνοεῖται ὅμως πῶς ὠνόμαζον τὸν ἄνθρωπον πρότερον. Ὁ δὲ Μάννος ἐγέννησε τρεῖς υἱοὺς, ἀφ᾽ ὧν ὠνομάσθησαν οἱ Ἰγγεβῶνοι, Ἑρβιῶνοι, καὶ Ἰςεβῶνοι, ἔθνη τῆς Γερμανίας. Κατ᾽ ἄλλους δὲ ἐγέννησε καὶ ἄλλους υἱοὺς, ἀφ᾽ ὧν ὠνομάσθησαν οἱ Μαρσοὶ, Γαμβριβιανοὶ, Σουέβοι, καὶ Βανδάλοι. Ἐθεοποίησαν δὲ καὶ τὸν Μάννον, καὶ μεταξὺ τῶν ἄλλων τελετῶν, ἔψαλλον καὶ ὕμνους τινὰς διὰ ςίχων εἰς τιμὴν αὐτῶν. Τινὲς δὲ, ἐπειδὴ νομίζουσιν, ὅτι οἱ Γαλᾶται καὶ οἱ Γερμανοὶ ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἀρχὴν ἐκ τῶν Κελτῶν καταγόμενοι, λέγουσιν, ὅτι ὁ Πλούτων, ὁ πατὴρ τῶν Γαλατῶν νομιζόμενος, ἦτον ὁ Τουϊςών (α).

Εὑρέθησαν δὲ καὶ ἄλλοι τινὲς Θεοὶ, εἰς ἀγάλματα μόνον γεγραμμένα τὰ ὀνόματα αὐτῶν, καὶ ἐκ τῶν συμβόλων συμπεραίνουσιν, ὅτι ὁ μὲν Χροδὸς καλούμενος, ἦτον ὁ Κρόνος· ὁ δὲ Προάος, Θεὸς τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀγορᾶς· ἡ δὲ Τρίγλα, ἡ τρικέφαλος Ἑ-

(α) Τάκιτ. αὐτόθι. καὶ Σχέδ. Ἰσλ. Καίσαρ. ἐν πολέμ. Γαλ. 6. Βανιέρ. 568.

κάτη· ἡ δὲ Πορεβὶθ, ἥτις εἶχε πέντε κεφαλὰς, καὶ ἄλλην ἕκτην εἰς τὸ ςῆθος, νομίζεται ἔφορος τῶν λαφύρων, ἐπειδὴ εἶχε περὶ τοὺς πόδας αὐτῆς πλῆθος παντοίων ὅπλων· ἡ δὲ Ῥοδιγάςη εἶχε κεφαλὴν βοὸς εἰς τὸ ςῆθος, ἀετὸν εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ δόρυ εἰς τὴν δεξιάν· ἡ δὲ Σίβα, ἥτις ἔχει κόμην μακρὰν καὶ μῆλον εἰς τὴν χεῖρα, νομίζεται ἡ Ἀφροδίτη, ἢ Θεὰ τῆς ὑγείας κατ᾽ ἄλλους· ἡ δὲ Φλύα εἶναι γεγραμμένη εἰς τρία ἀγάλματα, καὶ διαφόρως ἐζωγραφισμένη. Εἰς τὴν Καρινθίαν δὲ εὑρέθη ὁ Λατόβιος, ὅςτις νομίζεται Θεὸς τῆς ὑγείας, καὶ Ἀσκληπιὸς τῶν Καρινθίων. Ἄλλη δέ τις ὠνομάζεται Ἐπώνα, καὶ δύω Ἀβεντίκαι ὀνομαζόμεναι, εὑρέθησαν εἰς τὴν Ἐλβετίαν· ἀλλὰ τούτων οὐδεν ἄλλο γνωρίζεται (α). Ὁ δὲ Σουαντοβὶθ, ὅςτις ἔχει τέσσαρας κεφαλὰς, νομίζεται, ὅτι εἶναι ὁ Ἥλιος, ἢ κατ᾽ ἄλλους, ὁ Ἄρης.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ ΣΤ´.

Περί τινων Τοπικῶν Θεῶν.

Οἱ Βοϊένοι εἶχον τινὰ ἀρχαιότατον βασιλέα Ἀλεμάνου ὀνομαζόμενον, τὸν ὁποῖον ἐνόμιζον πατέρα τοῦ γένους αὐτῶν. Ἦτον δὲ ἀνδρεῖος καὶ πολεμικὸς, καὶ εἶχε σύμβολον τὸν λέοντα, ὡς ὁ Ἡρακλῆς· ὅθεν ὠνόμασαν αὐτόν τινες Ἡρακλέα· ἐμιμήθησαν δὲ αὐτὸν εἰς τοῦτο καὶ ἄλλοι μεταγενέςεροι βασιλεῖς. Ἐτίμησαν οὖν αὐτὸν οἱ ὑπήκοοι αὐτοῦ ὡς Θεὸν τοῦ πολέμου μετὰ θάνατον, καὶ ἔψαλλον τὸν ὕμνον αὐτοῦ εἰς τὴν ἔναρξιν τῆς μάχης, ἐπικαλούμενοι αὐτὸν βοηθὸν, ὡς οἱ Ἕλληνες τὸν Ἄρην. Οὗτος δὲ ἦτον Ἥρως μᾶλλον, ἢ Θεός. Τοιοῦτος ἦτον καὶ ὁ ῥηθεὶς Ἰρμινσοὺλ τῶν Σα-

---

(α). Τάκιτ. αὐτόθι. καὶ Σχέδ. Ἰύλ. Καίσαρ. ἐν πολέμ. Γαλλι. 6. Βανιέρ. 568.

ξόνων. Οἱ δὲ Ἐροῦλοι εἶχον τὸν Ῥαδάγαιζον Ἥρωα, τὸν ὁποῖον ἐνίκησεν ὁ Στιλίκων εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὡς καὶ οἱ Γαλᾶται ἐτίμησαν τὸν βασιλέα αὐτῶν Ῥαζῖνον ὡς Θεὸν μετὰ θάνατον.

Ἦσαν δὲ καὶ πόλις ἀφιερωμέναι εἰς Θεοὺς, ὡς τὸ Χαμβοῦργον ἦτον ἀφιερωμένον εἰς τὸν Δία Ἄμμωνα, ἀφ' οὗ καὶ ὠνομάσθη· τὸ Μαρσβοῦργον, ἢ Ἀρεσβοῦργον, εἰς τὸν Ἄρην· τὸ Λουνεμβοῦργον εἰς τὴν Σελήνην, τὴν Λούναν, ὅθεν ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα· τὸ Μαγδεμβοῦργον εἰς τὴν Ἀφροδίτην. Ἔτι δὲ καὶ αἱ ἐπαρχίαι, καὶ τὰ γένη εἶχον ἰδιαιτέρους Θεοὺς, ὡς οἱ Ναχαρβάλοι ἐλάτρευον τὸν Κάςορα καὶ Πολυδεύκην, οἱ Βανδάλοι τὴν Ἑκάτην, τὴν τρικέφαλον Τρίγλαν, ἢ εἰς τιμὴν αὐτῆς ἔτρεφον μέλανα ἵππον, τὸν ὁποῖον ἐλάμβανεν ὁ Ἱερεὺς εἰς τὰς ἐκςρατείας, ἵνα μανθάνη παρ' αὐτοῦ τὸ μέλλον· ἔτι δὲ ἐλάτρευον οὗτοι καὶ ἄλλους δύο δαίμονας, τὸν Βελβοὺχ, Belbuch, καὶ Ζεομεβουχ, Zeomebuch, οἷον, λευκὸν καὶ μέλανα δαίμονα (α).

Τὰ δὲ βορειότατα ἔθνη ἐξέπεσον εἰς παραλογωτέραν δεισιδαιμονίαν, ὡς οἱ βορειότεροι τῆς Νορβεγίας καυχῶνται, ὅτι κρατοῦσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν τοὺς ἀνέμους καὶ τὴν σήμερον, ὡς ὁ Αἴολος, καὶ κατασκευάζουσι γαλήνας καὶ τρικυμίας, ὅταν θέλωσι, καὶ πωλοῦσιν αὐτὰς εἰς τοὺς εὐκολοπίςους ναύτας καὶ ἐμπόρους. Περὶ τῆς εἰδωλολατρείας δὲ τῶν Λαπώνων, τῆς Σιβηρίας, καὶ τῶν βορειοτέρων Ταρτάρων μέχρι τῆς Κίνας, δύναται νὰ συμπεράνη ἕκαςος, ἐκ τῶν προειρημένων, ἵνα μὴ κατατρίβωμεν ἀνωφελῶς τὸν καιρὸν εἰς πράγματα πάντη ἀσήμαντα, περὶ ὧν ἔγραψαν πολλὰ πολλοὶ περίεργοι Ἱςορικοί.

(α) Ἀβιντῖι. Anal. Βοϊεγιά. Βανιέρ. Ε'. 575. Τάκιτ. αὐτόθ.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ Ζ´.

Περὶ τῆς Θρησκείας τῶν Ἐγκατοίκων τῆς Μεγάλης Βρετανίας.

Οἱ Βρετανοὶ καὶ οἱ Γαλᾶται εἶχον τοὺς αὐτοὺς Ἱερεῖς, τοὺς Δρουΐδας, Βάρδους, ϗ Εὐβάγους, καὶ τὰς αὐτὰς τελετάς· ὅθεν ῥηθήσεται ἐκεῖ περὶ πάντων. Ἐπειδὴ ὅμως ὕςερον εἰσέβαλον οἱ Πίκται, καὶ οἱ ἐκ τῆς Γερμανίας Ἀγγλοσάξονες, καὶ ἄλλα ἔθνη, ἐνδέχεται νὰ ἔφερον καί τινὰς Θεοὺς αὐτῶν, καὶ ἴσως ἐκείνων ἦτον ἡ Ἀνδάτη, Θεὰ τῆς νίκης, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχον οἱ Γαλᾶται. Οἱ Φοίνικες ἤρχοντο μὲν καθ᾿ ἕκαςον ἔτος, καὶ ἐλάμβανον κασσίτερον ἐκ τῆς Βρετανίας, ὅμως φαίνεται ὅτι δὲν ἔφερον καί τινα Φοίνικα Θεὸν ἐκεῖ, ἐπειδὴ δὲν ἐφάνη τοιοῦτον ἴχνος εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν αὐτῶν. Τέλος δὲ, οἱ Ῥωμαῖοι ὕςερον ἔφερον πολλοὺς Θεοὺς αὐτῶν, καὶ τοὺς ἐςερέωσαν ἐκεῖ δυνάςαι ὄντες. Ἐθυσίαζον δὲ καὶ οἱ Βρετανοὶ ἀνθρώπους.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ Η´.

Περὶ Θεῶν τῶν Δανῶν, Σουέβων καὶ Νορβεγῶν.

Ταῦτα τὰ ἔθνη εἶχον οὐχὶ μόνον Θεούς τινας, καὶ ἔθιμα ἰδιαίτερα, ἀλλὰ καὶ Κοσμογονίαν, καὶ Θεογονίαν, κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ Μαλὲτ ἐν τῇ εἰς τὴν Ἱςορίαν τῆς Δανίας εἰσαγωγῇ, ὅςτις λέγει, ὅτι εἶχον τὸ ἑξῆς ἀρχαιότατον ποίημα περὶ τῆς Κοσμονίας.

Πρῶτον μὲν δὲν ἦτον πρὸς τὸ βόρειον μέρος οὔτε οὐρανὸς, οὔτε γῆ, οὔτε ἄλλο τι, ἀλλ ἄβυσσος σκότους μόνον· πρὸς τὸ μεσημβρινὸν δὲ ἦτον Κόσμος φωτεινὸς

καὶ λαμπρός. Τὸ δὲ φῶς τοῦ κόσμου ἐκείνου ἔτρεχεν ὡς χείμαρος κατ' ὀλίγον πρὸς τὴν ἄβυσσον τοῦ σκοτους, καὶ οὕτω διέλυσε τὸ σκότος. Ἔμεινεν ὅμως τις ἐλαφρὸς καὶ κινούμενος ἀὴρ πρὸς τὸ ἐσώτερον τῆς ἀβύσσου, ἔνθα ἐγείροντο ἐξατμίσεις ψυχραὶ, ἕως οὗ ἔφθασεν ὁ θερμὸς ἀὴρ ἐκ τῆς μεσημβρίας, ὅστις διαλύσας αὐτὰς, ἐσχημάτισε ῥανίδας ζωογόνους, ἐξ ὧν ἐγεννήθη ὁ Γίγας, ymer ὑπ' αὐτῶν λεγόμενος. Κοιμώμενος δ' οὗτος, ἐσχημάτισεν ἐκ τοῦ ἱδρῶτος αὐτοῦ δύο ἀνθρώπους ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν, καὶ ἐκ τούτων ἐγεννήθησαν οἱ Γίγαντες, ἄνθρωποι κακοὶ καὶ διεφθαρμένοι. Ἄλλος δέ τις Βὼρ ὀνομαζόμενος ἐγέννησεν ἄλλην γενεὰν αγαθωτέραν, οἵτινες ἐφόνευσαν τὸν Ὕμερ, καὶ ἔτρεξεν ἄπειρον αἷμα ἐκ τῆς πληγῆς αὐτοῦ, ὥστε συνέβη κατακλυσμὸς παγκόσμιος, καὶ ἐπνίγησαν ὅλοι οἱ Γίγαντες, ἐκτὸς ἑνὸς, ὅστις ἐμβὰς εἰς πλοιάριον ἐσώθη μὲ τοὺς οἰκογενεῖς αὐτοῦ.

Ἔπειτα δὲ οἱ υἱοὶ τοῦ Βὼρ οἱ Θεοὶ ὀνομαζόμενοι, ἔῤῥιψαν τὸ σῶμα τοῦ Ὕμερ εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ κατεσκεύασαν ἐκ μὲν τοῦ κρέατος αὐτοῦ τὴν γῆν, ἐκ δὲ τοῦ αἵματος τὴν θάλασσαν καὶ τοὺς ποταμοὺς, ἐκ τῶν ὀςῶν τὰ ὄρη, καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως· ἐκ δὲ τοῦ κρανίου τὸν οὐρανὸν ἐςηλωμένον ὑπὸ τεσσάρων ςύλων, τῆς Ἄρκτου, Μεσημβρίας, Ἀνατολῆς, καὶ Δύσεως· ἔπειτα διέταξαν τὰς ἡμέρας, τοὺς χρόνους, καὶ πᾶσαν τὴν διακόσμησιν, καὶ πρὸς τὰ παραθαλάσσια τοῦ Ὠκεανοῦ ἔβαλον τοὺς Γίγαντας. Περιδιαβάζοντες δὲ ποτὲ οἱ υἱοὶ τοῦ Βὼρ πρὸς τὰ παραθαλάσσια ταῦτα, εὗρον δύο ξύλα πλέοντα, καὶ ἐξ αὐτῶν κατεσκεύασαν ἄνδρα καὶ γυναῖκα, καὶ ὁ μὲν πρωτότοκος αὐτῶν ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ψυχὴν καὶ ζωὴν, ὁ δὲ δεύτερος, κίνησιν καὶ λογικὸν, ὁ δὲ τρίτος, λόγον, ἀκοὴν, ὅρασιν, κάλλος, καὶ ἐνδύματα. Τρεῖς νομίζει ἄρα τοὺς υἱοὺς τοῦ Βώρ. Ὠνομάζοντο δὲ οὗτοι οἱ πρωτόπλαςοι, Ἀσκὸς, καὶ Ἔμβλα, ἐξ ὧν ἐγεννήθη τὸ ἀνθρώπινον γένος, καὶ ἔλαβεν ἄδειαν, νὰ κατοικήσῃ εἰς τὴν γῆν.

Αὕτη μὲν ἦτον ἡ Κοσμογονία αὐτῶν. Προέλεγον δὲ καὶ περὶ τὴν μέλλουσαν κατάςασιν τοῦ κόσμου. Ὅτι ἐλεύσεταί ποτε τις βάρβαρος αἰὼν, ὅτε οἱ γονεῖς φονεύσουσι τὰ τέκνα, τὰ τέκνα τοὺς γονεῖς, οἱ φίλοι τοὺς φίλους, καὶ καθεξῆς. Ἔπειτα ἔρχεται χειμὼν τριετὴς χωρὶς θέρους, καὶ φανήσονται τέρατα καὶ σημεῖα παράδοξαι καὶ θηρία φοβερά. Ὁ δὲ μεγας Δράκων κυλιόμενος εἰς τὸν Ὠκεανὸν, καὶ καταταράττων αὐτὸν, προξενησει ἄλλον κατακλυσμόν. Ὁ δὲ λύκος Φευρὴς ὀνομαζόμενος, λυθησεται, καὶ ἀνοίξῃ τὸ ςόμα αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον φθάνει ἀπὸ τῆς γῆς μέχρι τοῦ οὐρανοῦ· ἐκ δὲ τῶν ὀμμάτων αὐτοῦ καὶ τῶν μυκτήρων ἐξελεύσεται πῦρ· καὶ οὗτος μέλλει νὰ καταφάγῃ τὸν Ἥλιον. Ὁ δὲ μέγας Δράκων ἐρχόμενος μετ᾽ αὐτὸν, μέλλει νὰ ἐξεμέσῃ φάρμακον εἰς τὴν γῆν, εἰς τὴν θάλασσαν ϗ εἰς τὸν ἀέρα, ϗ μεταξὺ ταύτης τῆς ταραχῆς, ἔρχονται τὰ ςρατεύματα τῶν κακῶν δαιμόνων καὶ Γιγάντων, ὁδηγούμενα ὑπὸ τοῦ Ἡγεμόνος αὐτῶν, ἐναντίον τῶν Θεῶν. Τότε ὁ Χαϊμδὰλ ὁ πυλωρὸς τῶν Θεῶν, μέλλει νὰ σαλπίσῃ, ἵνα ἐξυπνήσωσιν οἱ Θεοὶ καὶ Ἥρωες, νὰ παραταχθῶσιν ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν. Ὁ δὲ Ὀδῖνος υἱὸς τοῦ Βὼρ μέλλει νὰ ὁρμήσῃ πρὸς τὸν λύκον Φευρὴν· ὁ δὲ λύκος κατατρώγῃ αὐτὸν, καὶ ἔπειτα ἀποθνήσκει καὶ ἐκεῖνος εὐθύς. Ὁ δὲ Θὼρ πνίγεται ὑπὸ τῶν φαρμακερῶν ἀναπνοῶν τοῦ Δράκοντος. Τὸ δὲ πῦρ τότε κατακαίει τὰ πάντα, καὶ ἀναβαίνει μέχρι τοῦ οὐρανοῦ.

Εὐθὺς δὲ μετὰ ταύτην τὴν ταραχὴν, ἐξέρχεται ἄλλη νέα γῆ, θάλλουσα παντοίως, καὶ καρποφοροῦσα ἀκαλλιεργήτως, καὶ ἐν αὐτῇ παλάτιον τοῦ Ἡλίου χρυσοῦν, ὅπου μέλλουσι νὰ κατοικήσωσιν οἱ δίκαιοι· ἔπειτα ἐξέρχεται ὁ Ἰσχυρὸς ὁ διοικῶν τὸ πᾶν, νὰ δικαιώσῃ, ἢ νὰ καταδικάσῃ ἕκαςον. Ἄλλη δέ τις κατοικία εἶναι μακρὰν τοῦ Ἡλίου, ἔχουσα τὰς πύλας πρὸς βοῤῥὰν τετραμμένας, καὶ ἐκεῖ εἶναι οἱ φονεῖς, καὶ ὅσοι ἐξηπάτησαν τὰς γυναῖκας τῶν ἄλλων. Δράκων δέ τις

πτερωτὸς καὶ μέλας, τρώγει τὰς σάρκας αὐτῶν περιϊπτάμενος.

Κατὰ ταύτην τὴν μυθολογίαν, οἱ ἐγκάτοικοι τῆς βορείου Εὐρώπης εἶχον δύο τόπους τῶν μακάρων, καὶ δύο τῶν καταδίκων. Ἡ μὲν οὖν πρώτη τῶν μακάρων ἦτον τὸ παλάτιον τοῦ Ὀδίνου Βαλχάλα ὀνομαζομένη· ἐκεῖ ἐδέχετο ὁ Ὀδῖνος ὅλους τοὺς φονευθέντας εἰς τὸν πόλεμον ὑπὲρ πατρίδος ἀπὸ κτίσεως κόσμου· ἐκεῖ λοιπὸν ἦσαν ὅλοι οἱ Ἥρωες γυμναζόμενοι καθ' ἑκάστην εἰς τὰ ὅπλα, καὶ πολεμοῦντες, ἕως οὗ κατεκόπτοντο ὅλοι· ὅταν ὅμως ἐπλησίαζεν ἡ ὥρα τοῦ γεύματος, ἤρχοντο πάλιν ὅλοι εἰς τὸ παλάτιον ἀπλήγωτοι. Ἔτρωγον δὲ ἕνα ἀγριόχοιρον καθ' ἑκάστην ὅλον, καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν ἦτον πάλιν ὁλόκληρος· ἔπινον καὶ ζύθον καὶ ὑδρόμελι. Μία αἶγα μόνον ἔδιδε τόσον γάλα, ὥστε ἐμέθυον ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ Ἥρωες. Ποτήρια δὲ μετεχειρίζοντο τὰ κρανία τῶν ἐχθρῶν, τοὺς ὁποίους ἐφόνευσαν· ὁ Ὀδῖνος ὅμως ἐκάθητο εἰς τράπεζαν ἰδιαιτέραν, καὶ ἔπινεν οἶνον. Οἰνοχόους δὲ εἶχον πλῆθος παρθένων. Τοιαύτη ἦτον ἡ ἀπόλαυσις τῶν Ἡρώων ἐκείνων τῶν βορείων, ἥτις κατέστησεν αὐτοὺς τόσον πολεμικούς.

Δευτέρα δὲ ἦτον τὸ χρυσοῦν παλάτιον, τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ φανῇ μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ παντὸς, καὶ εἰς τοῦτο ἔμελλον νὰ κατοικήσωσιν αἰωνίως οἱ Ἥρωες, μετὰ τὴν ἀνανέωσιν τοῦ παντός.

Τῶν δὲ κακούργων ἡ πρώτη κατοία ὠνομάζετο Νιφχάϊμ, οἷον, κατοικία τῶν κακούργων, ἥτις ἔμελλε νὰ διαρκέσῃ μέχρι τῆς ἀνανεώσεως τοῦ παντός· Μετὰ δὲ ταῦτα ἔμελλον νὰ μετοικήσωσιν εἰς τὴν δευτέραν αἰώνιον κατοικίαν, Ναστρὸνδ ὀνομαζομένην, οἷον, παραθαλάσσιον τῶν νεκρῶν.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τοῦ Ὀδίνου.

Ὁ Ὀδῖνος ἦτον ὡς εἴρηται υἱὸς τοῦ Βὼρ σύγχρονος τῶν Γιγάντων, ὅςτις ἔκτισε τὸ πᾶν μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ ἐκ τοῦ σώματος τοῦ Γίγαντος. Οὗτος ἐνομίζετο ὁ πρῶτος καὶ μέγιςος Θεὸς τῶν Δανῶν, Σουέδων, καὶ Νορβέγων, ὅςτις εἶχε τὴν ἀπόλυτον κυβέρνησιν τῶν ὄντων, ἑπομένως ϗ τῶν ἀνθρώπων· εἰς αὐτὸν ηὔχοντο περὶ πάντων, καὶ μάλιςα εἰς τὰς ἐκςρατείας καὶ πολέμους ὑπέσχοντο ἀμφότερα τὰ μέρη πολλὰς ψυχὰς εἰς αὐτὸν, νομίζοντες, ὅτι ἤρχετο καὶ αὐτὸς εἰς τὸν πόλεμον, καὶ ἐσημείωνε τοὺς διωρισμένους εἰς τὸν θάνατον.

Πρῶτον μὲν ἐλάτρευον αὐτὸν πανταχοῦ εἰς τὰς πεδιάδας, καὶ σώζονται ἔτι εἰς μερικὰ μέρη βωμοί· ὕςερον δὲ ἔκτισαν ναὸν αὐτοῦ πολυτελέςατον, μεγαλοπρεπέςατον, καὶ περίφημον, εἰς τὰ Οὔψαλα τῆς Σουεδίας, ὅςτις ἦτον ὅλος κεχρυσωμένος. Περὶ δὲ τὴν ςέγην εἶχεν ἅλυσον ὁλόχρυσον ἐννεακοσίων πηχῶν, κατὰ τὴν περιφέρειαν τῆς ςέγης. Ἔκτισαν καὶ ἄλλον εἰς τὴν Δρογχάϊμ, σχεδὸν ὅμοιον, καὶ δύο εἰς τὴν Ἰσλανδίαν. Εἰς ἕκαςον δὲ ναὸν εἶχον πλησίον καὶ βωμὸν, ὅπου ἵςαντο τὰ ἀγάλματα, καὶ ἄλλον βωμὸν σιδηροσκέπαςον, ἔνθα ἐφύλαττον τὸ ἄσβεςον πῦρ. Ὅτε δὲ ἐθυσίαζον, ἐῤῥάντιζον τοὺς περιεςῶτας μὲ τὸ αἷμα. Πλησίον τοῦ ναοῦ εἶχον καὶ φρέαρ βαθύτατον, ὅπου ἔῤῥιπτον τὰ Ἱερεῖα.

Ἐζωγράφιζον δ' αὐτὸν κρατοῦντα ξίφος, καὶ ἀριςερόθεν αὐτοῦ τὸν Θὼρ, καὶ ἀριςερόθεν τοῦ Θὼρ τὴν Φρίγγαν. Εἰς τιμὴν οὖν τοῦ Ὀδίνου ὠνόμασαν ὅλα τὰ βόρεια ἔθνη τῆς Γερμανίας τὴν τετάρτην ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος ὀδενστὰγ, καὶ ὀνστὰγ, Βοδενσταγ, καὶ

Βεδνεσταῦγ, κατὰ τὰς διαφόρους διαλέκτους· καὶ ἐκ τοῦ ὀδενςὰγ, ἐξέπεσεν εἰς τὸ ὀδινςὰγ, καὶ τέλος, εἰς τὸ νῦν Δινςάγ· ἔπειτα ἀφ' οὗ ἔμαθεν, ὅτι οἱ Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι εἶχον τὴν τρίτην Ἱερὰν τοῦ Ἑρμοῦ, ὠνόμασαν καὶ αὐτοὶ τὴν τρίτην οὕτως, νομίσαντες τὸν Ὀδῖνον ὅμοιον τοῦ Ἑρμοῦ, κατὰ τὰς ἐφευρέσεις.

Πρῶτον μὲν ἐθυσίαζον καρποὺς τῆς γῆς εἰς τὸν Ὀδῖνον, ἔπειτα ζῶα, καὶ τέλος ἀνθρώπους. Ἐπειδὴ δὲ ἐνόμιζον τὸν τρία ἀριθμὸν Ἱερὸν, καὶ ἀρεςὸν εἰς τοὺς Θεοὺς, ἑώρταζον κατὰ ἔνvατον μῆνα ἐννέα ἡμέρας πανήγυριν, καὶ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν ἐθυσίαζον ἐννέα Ἱερεῖα, ζῶα καὶ ἀνθρώπους. Εἰς τὰ Οὔψαλα δὲ ἑώρταζον πανήγυριν μεγάλην κατὰ ἐνναετίαν, ὅπου ἤρχετο καὶ ὁ βασιλεὺς, καὶ ὅλοι οἱ εὐγενεῖς, καὶ πλῆθος ξένων· οἱ βέβηλοι ὅμως ἐκωλύοντο, καὶ μάλιςα ὅσοι ἐφάνησαν ἄνανδροι καὶ δειλοὶ εἰς τὸν πόλεμον. Καὶ ἐν μὲν καιρῷ πολέμου ἐθυσίαζον κατὰ κλῆρον ἐννέα αἰχμαλώτους, ἐν καιρῷ δὲ εἰρήνης, ἐννέα δούλους. Τούτους οὖν τοὺς δυςυχεῖς ἐμακάριζον ὅλοι πρὸ τῆς σφαγῆς, διὰ παρηγορίαν, ὅτι ἠξιώθησαν νὰ Θυσιασθῶσιν εἰς τὸν Θεὸν, καὶ ὅτι ἔρχονται εἰς τὴν μακαρίαν ζωήν. Ἐρράντιζον δὲ μὲ τὸ αἷμα αὐτῶν τοὺς παρεςῶτας ἀνθρώπους, τὰ ἀγάλματα, τὰ Ἱερὰ ἄλση, τοὺς βωμοὺς, καὶ τοὺς τοίχους τοῦ ναοῦ· ἔπειτα ἔσχιζον τὴν κοιλίαν, νὰ παρατηρήσωσι τὰ ἐντόσθια. Ἐνίοτε δὲ ἔρριπτον αὐτοὺς ζῶντας εἰς τὸ ῥηθὲν φρέαρ, εἰς Θυσίαν τῆς Γῆς· καὶ ἂν ἔπιπτον εἰς τὸ βάθος, ἡ Θυσία ἐνομίζετο δεκτὴ, ἂν ὅμως ἔπλεον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος, ἐνόμιζον, ὅτι δὲν δέχεται αὐτοὺς ἡ Γῆ· ὅθεν ἔπρεπε νὰ λάβωσιν αὐτοὺς ἐκεῖθεν, ἢ νὰ τοὺς κρεμάσωσιν εἰς τὰ δένδρα· ἢ διὰ τοῦτο τὰ δένδρα τοῦ Ἱεροῦ ἄλσους τοῦ Ὀδίνου ἦσαν πλήρη τοιούτων καρπῶν, εἰς τὸν καιρὸν τῆς πανηγύρεως.

Ἐθυσίαζον δὲ τοὺς ἀνθρώπους ὡς Θυσίαν πολύτιμον, ὅθεν εἰς τὰς μεγάλας δυςυχίας ἐθυσίαζον τὸν βασιλέα ὡς πολυτιμώτερον, εἰς ἐξιλέωσιν τοῦ Θεοῦ, καὶ κατάπαυσιν τοῦ κακοῦ· οὕτως ἐθυσίασαν τὸν πρῶτον βασιλέα τοῦ Βαρμλάνδ. Ὁ δὲ Οὐγχακῖνος βασιλεὺς

τῆς Νορβεγίας ἐθυσίασε τὰ τέκνα αὐτοῦ εἰς τὸν ᾿Οδῖνον, ἵνα νικήσῃ τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ Χαράλδου· ἡ δὲ βασίλισσα τῆς Σουεβίας Ἄννα ἐθυσίασεν εἰς τὸν ᾿Οδῖνον τὰ ἐννέα τέκνα αὐτῆς, ἵνα μακρύνῃ τὴν ζωήν της.

Μετὰ δὲ τὴν θυσίαν εὐωχοῦντο μεγαλοπρεπέςατα, πίνοντες καὶ ἀμέτρως· καὶ πρῶτον ἔπινεν ὁ βασιλεὺς εἰς τιμὴν τοῦ Θεοῦ, ἔπειτα οἱ εὐγενεῖς, ἐ καθεξῆς ἅπαντες, ἐπευχόμενοι, καὶ ἀναφέροντες τὸ ὄνομα τοῦ ᾿Οδίνου. Μεταξὺ δὲ τῶν δημοσίων ἑορτῶν, καὶ πανηγύρεων, τρεῖς ἦσαν αἱ μεγαλοπρεπέςεραι τῶν ἐθνῶν τούτων· ὧν δὲ τὴν μὲν ἑώρταζον τὴν ἄνοιξιν εἰς τιμὴν τοῦ ᾿Οδίνου, ἵνα ἔχωσιν αὐτὸν συνεργὸν εἰς τὰς σκοπουμένας ἐκςρατείας· τὴν δὲ ἄλλην εἰς τιμὴν τῆς Φρίγγας, καὶ τὴν ἄλλην εἰς τιμὴν τοῦ Θώρ. Οὗτος λοιπὸν ὁ ᾿Οδῖνος ἦτον ὁ πρώτιςος Θεὸς τῶν βορείων ἐκείνων ἐθνῶν. ᾿Αναφέρεται δὲ καὶ τις βασιλεὺς τῶν Θρακῶν οὕτως ὀνομαζόμενος, ὅςτις πολεμικὸς ὢν ἐπωνομάσθη Ἄρης. Οἱ δὲ ῾Ιςορικοὶ λέγουσιν, ὅτι ὁ ᾿Οδῖνος ἦτον πρῶτος βασιλεὺς τῆς Δανίας, ἐλθὼν ἐκ τῆς ᾿Ασίας, 70 χρόνους πρὸ χριςοῦ, ὅθεν ἐδίωξεν αὐτὸν ὁ Πομπήϊος.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ Ι´.

Περὶ τῆς Φρίγγας.

Μετὰ δὲ τὸν ᾿Οδῖνον ἦτον δευτέρα θεότης ἡ γυνὴ αὐτοῦ Φρίγγα, ἢ Φρέα, τὸ ὁποῖον σημαίνει γυναῖκα· ὅθεν τὸ Φράου, ἡ κυρία γερμανιςὶ, ἢ ἡ γυνή. ᾿Ενομίζετο δ᾿ αὕτη Θεὰ τοῦ ἔρωτος, καὶ τῶν ἡδονῶν, ὡς ἡ ᾿Αφροδίτη· ἔτι δὲ καὶ τοῦ γάμου, καὶ τȣ̃ τοκετοῦ. Ἤρχετο καὶ αὐτὴ εἰς τὸν πόλεμον μὲ τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ ἐλάμβανεν αὐτὴ τὰς μισὰς, καὶ ὁ ᾿Οδῖνος τὰς ἄλλας μισὰς ψυχὰς τῶν φονευομένων. Εἴρηται δὲ, ὅτι τὸ ἄγαλμα αὐτῆς ἵςατο ἀριςερόθεν τοῦ ᾿Οδίνου, τὸ ὁποῖον ἦτον εἰς σχῆμα ἀνδρόγυνον, καὶ ἄλλα τινὰ σύμ-

ϐολα ἔχον, σημεῖα ἡδονῆς καὶ ἀσωτείας. Τὴν δὲ ἑορτὴν αὐτῆς ἑώρταζον κατὰ τὴν ἄυξησιν τῆς δευτέρας Σελήνης τοῦ χρόνου. ἀφιέρωσαν καὶ τὴν παρασκευὴν εἰς αὐτὴν, ὡς καὶ οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν Ἀφροδίτην, καὶ ἀπ' αὐτῆς ὠνομάσθη Φραϋτάγ.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ τοῦ Θώρ.

Ὁ δὲ Θὼρ υἱὸς τοῦ Ὀδίνου καὶ τῆς Φρίγγας, ἢ Φρέας, ἦτον ὁ τρίτος Θεὸς μετὰ τοὺς γονεῖς αὐτοῦ. Ἐνομίζετο δὲ προςάτης τῶν καιρῶν, ἀνέμων, καὶ κεραυνῶν, καὶ ὑπερασπιςὴς, καὶ ἐκδικητὴς τῶν ἄλλων Θεῶν. Ὅπλον δὲ εἶχε ῥόπαλον, τὸ ὁποῖον ῥιπτόμενον ἐπέςρεφε πάλιν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ· ἐκράτει δὲ αὐτὸ διὰ τῶν πυράγρων· εἶχε ἢ ζωςῆρα, ὅςτις ἀνεκαίνιζε τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ὅπως ἤθελε. Διὰ τούτων οὖν τῶν ὅπλων ἐπολέμει κατὰ τῶν Γιγάντων, πεμπόμενος ὑπὸ τῶν ἄλλων Θεῶν· ἐπολέμει δὲ συνεχῶς μὲ τὸν Λόκην τὸν ἀρχηγὸν τῶν κακῶν.

Λέγεται δὲ, ὅτι τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ ἵςατο ἀριςερόθεν τοῦ Ὀδίνου, ἔχον ςέφανον εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ σκῆπτρον καὶ ῥόπαλον εἰς τὰς χεῖρας. Ἐνίοτε δὲ ἐκάθητο καὶ εἰς ἅρμα συρόμενον ὑπὸ δύο ξυλίνων τράγων, χαλινοὺς ἀργυροῦς ἐχόντων· περὶ δὲ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ εἶχεν ἄςρα. Ἀφιέρωσαν καὶ εἰς αὐτὸν τὴν πέμπτην, ὀνομαζομένην ἔτι ἀπ' αὐτοῦ Δανιςὶ, Σουεδιςὶ, Ἀγγλιςὶ, καὶ Γερμανιςὶ κατὰ τὴν κάτω Γερμανίαν.

Τὴν δὲ πανήγυριν αὐτοῦ Γουοὺλ λεγομένην, ἑώρταζον κατὰ τὸ χειμερινὸν Ἡλιοςάσιον κατ' ἔτος τὴν νύκτα, ἀτάκτως καὶ ἀσέμνως, ὡς οἱ Ῥωμαῖοι τὰ Κρόνια. Τὴν νύκτα δὲ ταύτην ὠνόμαζον μητέρα νύκτα, διότι ἦτον ἡ ἀρχὴ τοῦ χρόνου· ἐπειδὴ ἀπ' ἐκείνου τοῦ Ἡλιοςασίου ἤρχετο ὁ χρόνος αὐτῶν. Ἐθυσίαζον δὲ τότε

συνήθως βοῦς καὶ ἵππους σιτευτούς. Εἶχον δὲ καὶ ἄλλην ἑορτὴν αὐτοῦ κατ' ἐνναετίαν, καὶ κατέβαινον πανδημεὶ εἰς τὰ παραθαλάσσια τῆς Σελανδίας, τῆς μεγάλης νήσου τῆς Δανίας, ὅπου ἐθυσίαζον ἐννενήκοντα ἐννέα ἀνθρώπους, τόσους ἵππους, τόσους σκύλους, καὶ τόσους ἀλεκτρυόνας. Ταύτην τὴν συνήθειαν εἶχον καὶ οἱ Νορμάνοι καὶ Νορβέγοι.

Οὗτοι τοίνυν οἱ τρεῖς Θεοὶ ἦσαν τῆς πρώτης τάξεως, καὶ τῆς ὑπερτάτης βουλῆς, καὶ ἐλατρεύοντο κοινῶς ὑπὸ τῶν ῥηθέντων ἐθνῶν. Ἐλάτρευον ὅμως καὶ ὡς ἰδιαιτέρως τρόπον τινά, οἱ μὲν Δανοὶ τὸν Ὀδῖνον, οἱ δὲ Ἰσλανδοὶ καὶ Νορβέγοι τὸν Θώρ, καὶ οἱ Σουέβοι τὴν Φρέϋαν. Εἶχον δὲ καὶ ἄλλην τάξιν δευτέραν, δώδεκα ἀνδρῶν Θεῶν, καὶ δώδεκα γυναικῶν, οἵτινες εἶχον μὲν ἕκαςος ἰδιαιτέραν ἐπιςασίαν καὶ δύναμιν, ὅμως ἦσαν ὑποκείμενοι εἰς τὸν Ὀδῖνον, τὸν ἀρχαιότατον Θεὸν, καὶ τὴν ἀρχὴν τῶν ὄντων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περὶ τῶν λοιπῶν τῆς δευτέρας τάξεως Θεῶν.

Ὁ μὲν Νιὸρδ ἐνομίζετο Θεὸς τῆς Θαλάσσης, καὶ ἐλατρεύετο μεγαλοπρεπῶς, ὥςε σώζονται ἔτι ἴχνη τῆς λατρείας αὐτοῦ. Εἶχε δὲ γυναῖκα τὴν Σκάδαν θυγατέρα τοῦ Γίγαντος Θιάσσου ὀνομαζομένου· καὶ ἐπειδὴ αὐτὴ δὲν ἐδύνατο νὰ κατοικῇ εἰς τὴν θάλασσαν, οὔτε ὁ ἀνὴρ αὐτῆς εἰς τὴν ξηρὰν, συνεφώνησαν νὰ κατοικοῦν ἐννέα νύκτας εἰς τὰ ὄρη, καὶ τρεῖς εἰς τὰ παραθαλάσσια. Ἐγέννησαν δὲ δύο τέκνα, τὸν Φράϋ καὶ Φράϋαν. Αὕτη ἡ Φράϋα φαίνεται ὅτι ἦτον ἡ γυνὴ τῦ Ὀδίνου, κατὰ τὸν ἀνώνυμον μυθολεξικογράφον. Ὁ

δὲ Φραῦ ἦτον Θεὸς τοῦ Ἡλίου, τῆς βροχῆς, καὶ τῶν καρπῶν τῆς γῆς.

Ὁ δὲ Βάλδερ, υἱὸς τοῦ Ὀδίνου, ἦτον Θεὸς τῆς εὐγλωττίας· οὗτος δὲ ἐγέννησε τὸν Φερσέτου, ὅστις ἦτον κριτὴς, καὶ τὸ κριτήριον αὐτοῦ ἦτον τὸ δικαιότατον.

Ὁ δὲ Βράγης ἦτον καὶ αὐτὸς Θεὸς τῆς εὐγλωττίας καὶ ποιητικῆς, εἶχε καὶ γυναῖκα Ἰδούναν ὀνομαζομένην, ἥτις ἐφύλαττέ τινα μῆλα, τὰ ὁποῖα ἐγεύοντο οἱ Θεοὶ, καὶ ἐγίνοντο πάλιν νέοι, ὅτε ἐγήραζον.

Ὁ δὲ Χαϊνδὰλ ἦτον υἱὸς ἐννέα παρθένων ἀδελφῶν, καὶ πυλωρὸς τῶν Θεῶν, ὡς εἴρηται. Ὠνομάζετο δὲ καὶ Χρυσόδους, ἐπειδὴ εἶχεν ὀδόντας χρυσοῦς. Οἱ Θεοὶ κατεσκεύασαν γέφυραν ἀπὸ τῆς γῆς μέχρι τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ ταύτης τὴν πύλην ἐπυλώρει ὁ Θεὸς οὗτος.

Ὁ δὲ Ὅδερ ἦτον Θεὸς τυφλὸς, πλὴν ἰσχυρὸς, καὶ κατορθωτής· ὅθεν οἱ Θεοὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι μὴ θέλοντες ἀνέφερον τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διὰ τὰ κατορθώματα. Ἔλαβε δὲ γυναῖκα τὴν ῥηθεῖσαν Φραῦαν, καὶ ἐγέννησε μίαν θυγατέραν Νόσσαν ὀνομαζομένην, καὶ τόσον ὡραίαν, ὥστε ὠνόμαζον ἀπ᾽ αὐτῆς ὅλα τὰ ὡραῖα καὶ πολύτιμα πράγματα. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ὅδερ ἐξῆλθεν εἰς περιήγησιν, εἰς τόπους μακρινοὺς, ἡ Φραῦα ἔκλαιεν ἀκαταπαύστως, καὶ τὰ δάκρυα αὐτῆς ἦτον χρυσίον καθαρόν· Ἐξῆλθε δὲ ὕστερον εἰς ζήτησιν αὐτοῦ, καὶ ὅπου ἤρχετο ὠνόμαζον αὐτὴν διαφόρως.

Ὁ δὲ Βιδὰρ ἦτον Θεὸς τῆς σιωπῆς, καὶ εἶχε σανδάλια μυστηριώδη δύναμιν ἔχοντα, δι᾽ ὧν περιεπάτει εἰς τὰ ὕδατα, καὶ εἰς τὸν ἀέρα.

Ὁ δὲ Βάλις, ἢ Βίλης, υἱὸς τοῦ Ὀδίνου ἐξ ἄλλης γυναικὸς Βίνδας καλουμένης, ἦτον τολμηρὸς πολεμιστὴς, καὶ τοξότης ἔμπειρος.

Ὁ δὲ Οὔλλερ ἦτον υἱὸς τοῦ Σιφία, καὶ γαμβρὸς τοῦ Θὼρ, ὡραῖος, τοξότης, ἔμπειρος μονομάχος, καὶ ὠκύπους· ὅθεν ἐπεκαλοῦντο αὐτὸν εἰς τὰς μονομαχίας.

Ὁ δὲ Τὺρ ἦτον ὑποκείμενος τοῦ Θὼρ, καὶ μέγας πολεμικὸς, ἀνδρεῖος, καὶ προςάτης τῶν ἀνδρείων καὶ ἀθλητῶν. Τινὲς δὲ ἀριθμοῦσι καὶ τὸν Λόκην μεταξὺ τῶν Θεῶν, ὅςτις ἦτον ὁ ἀρχηγὸς τῶν κακῶν, ταραχοποιὸς, ἀπατεὼν, ψεύςης, καὶ ἄπιςος, ὥςε ἐτάραττε πολλάκις τοὺς Θεούς· ὅθεν δὲν ἐτίμησαν αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι. Εἶχε δὲ γυναῖκα τὴν Σιγνίαν, ἐξ ἧς ἐγέννησε τὸν Νάρην, καὶ ἄλλους τινὰς υἱούς. Ἐκ δὲ τῆς Γιγαντίδος Ἀγγερβότης, τῆς συνεργοῦς τοῦ κακοῦ ἐγέννησε τρία τέκνα, τὸν Λύκον Φευρην, τὸν μέγαν δράκοντα Μιδγὰρ, καὶ μίαν θυγατέρα τὴν Χέλαν, οἷον τὸν θάνατον. Οἱ Θεοὶ ὅμως ἐννοήσαντες τὰ ἐξ αὐτῶν γεννησόμενα κακὰ, ἔῤῥιψαν τὸν μὲν δράκοντα εἰς τὸν βυθὸν τοῦ Ὠκεανοῦ, ἀλλ' αὐτὸς ἐμεγάλωσε τόσον, ὥςε περιέζωσεν ὅλην τὴν γῆν ὑπὸ τὰ ὕδατα, καὶ ἔφθασεν ἡ κεφαλὴ εἰς τὴν οὐρανόν. Τὴν δὲ Χέλαν ἔῤῥιψαν εἰς τὸν Ἅδην, νὰ ἔχῃ τὴν ἐπιςασίαν τῶν νεκρῶν, καὶ νὰ δίδῃ κατοικίας εἰς τοὺς ἀποθνήσκοντας ὑπ' ἀσθενείας καὶ γήρατος· ἐπειδὴ ὡς εἴρηται, οἱ ἀποθνήσκοντες εἰς τὸν πόλεμον, εἶχον ἄλλας κατοικίας. Τούτους δὲ τοὺς οὕτως ἀθλίως τελευτήσαντας, ἐδέχετο ἡ Χελὰς εἰς τὴν ἰδίαν κατοικίαν, καὶ ἔτρεφεν αὐτοὺς εἰς τὴν τράπεζαν αὐτῆς, μὲ ὅλας τὰς περιποιήσεις. Καὶ ἡ μὲν κατοικία ἦτον μεγαλοπρεπὴς καὶ ἀναπαυτικὴ, ἡ δὲ ςοὰ, ὅπου ἦτον ἡ τράπεζα, ὠνομάζετο πόνος, ἡ τράπεζα ἔνδεια, ἡ μάχαιρα πεῖνα, ὁ δοῦλος βραδύτης, ἡ δούλη βραδύπους, ἡ θύρα βάραθρον, τὰ πρόθυρα χαυνότης, ἡ δὲ κλίνη ἰσχνότης καὶ ἀσθένεια, καὶ ἡ σκηνὴ τῆς κλίνης κατάρα. Ταῦτα τὰ καλὰ ἐχαίροντο, ὅσοι ἀπέθνησκον εἰς τὴν κλίνην. Ἐζωγράφιζον δὲ ἀγρίαν τὴν Θεὰν ταύτην.

Τὸν δὲ Λύκον Φευρὴν ἀνέθρεψαν οἱ Θεοὶ, καὶ μόνον ὁ Τὺρ ἐπλησίαζε καὶ ἔδιδεν εἰς αὐτὸν τὴν τροφὴν, ἐπειδὴ οἱ ἄλλοι ἐφοβοῦντο. Βλέποντες δὲ, ὅτι ἐμεγάλωνε παραδόξως καθ' ἑκάςην, καὶ οἱ χρησμοὶ προέλεγον κακὰ περὶ αὐτοῦ, ἔδησαν αὐτὸν εἰς ἓν βάραθρον,

ἢ εἰς τὸν Τάρταρον, ὅπου ἔχυσε τόσον ἀφρὸν ἐκ τοῦ ςόματος, ὥςε ἐγένετο ὁ ποταμὸς Βὰν, τῶν ἐγκλημάτων δηλονότι· ἀλλὰ πρὸς τὸ τέλος τοῦ κόσμου μέλλει νὰ συνθραύσῃ τὰς ἀλύσους, καὶ νὰ ἐλευθερωθῇ.

Τοιαύτη τοίνυν ἦτον ἡ γενεὰ τοῦ Λόκη. Τέλος δὲ ἔδησαν καὶ αὐτὸν οἱ Θεοὶ εἰς ἓν σπήλαιον, καὶ ἄνωθεν αὐτοῦ ἕνα ὄφιν, ὅςτις ἔχυνε τὸ φάρμακον εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Ἡ δὲ Σιγνία ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐκάθητο πλησίον, κρατοῦσα λεκάνην, εἰς τὴν ὁποίαν ἔτρεχε τὸ φάρμακον καὶ ὅτε ἐγέμιζεν ἡ λεκάνη, ἔχυνε τὸ φάρμακον μακρὰν, καὶ εἰς τοῦτο τὸ διάςημα ἔτρεχε τὸ φάρμακον εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ταραττόμενος ὁ Λόκης, καὶ φωνάζων, προξενεῖ τοὺς σεισμοὺς τῆς γῆς. Πρὸς δὲ τὸ τέλος τοῦ κόσμου ἐλευθερωθήσεται καὶ οὗτος, καὶ φονευθήσεται ὑπὸ τοῦ Χαϊνδαλ. Ὁ δ᾽ ἄλλος υἱὸς αὐτοῦ μεταμορφωθεὶς εἰς θηρίον, κατέφαγε καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Οὗτοι ἦσαν ἄρα οἱ δώδεκα Θεοὶ τῆς δευτέρας τάξεως.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

Περὶ τῶν γυναικῶν τῆς δευτέρας τάξεως Θεῶν.

Ἦσαν δὲ αἱ Θεαὶ αὗται πρώτη μὲν καὶ μεγίςη ἡ Φρίγγα, ὡς εἴρηται, ἡ γυνὴ τοῦ Ὀδίνου· δευτέρα δὲ ἡ Σάγγα, τρίτη ἡ Εὔρα, Ἰατρὸς τῶν Θεῶν· τετάρτη ἡ Γεφιώνη ἡ παρθένος, ἥτις ἐλάμβανεν εἰς τὴν δούλευσιν αὐτῆς ὅλας τὰς σώφρονας παρθένους μετὰ θάνατον· πέμπτη δὲ ἡ Φύλλα, παρθένος καὶ αὐτὴ, ἔχουσα κόμην μεγάλην, καὶ διάδημα χρυσοῦν, ἦτον καὶ ὑπηρέτις τῆς Φρίγγας, κρατοῦσα τὸ κιβώτιον, καὶ τὰ σανδάλια αὐτῆς· ἦτον ὅμως καὶ πιςὴ εἰς τὰ μυςικὰ τῆς κυρίας αὐτῆς. Ἕκτη μὲν ἦτον ἡ Φραύα, πλὴν ἐνδοξοτάτη μετὰ τὴν Φρίγγαν. Ἑβδόμη δὲ ἡ Σιώνα, ἡ Θεὰ τῶν ἐρώτων· ὅθεν οἱ ἐραςαὶ ὠνομάζοντο ἀπ

αὐτῆς. Ὀγδόη ἡ Λούνα, προςάτις τῶν ἐρώτων καὶ αὐτὴ, ἥτις συνεβίβαζε τοὺς ἐρωμένους, ὅτε διεφέροντο καὶ ἀπεχωρίζοντο. Ἐννάτη δὲ ἡ Σύνια, ἡ θυρωρὸς τοῦ παλατίου τῶν Θεῶν, καὶ προςάτις τῶν ὅρκων. Δεκάτη δὲ ἡ Βάρα, προςάτις τῶν ἐρωτικῶν μυςικῶν, καὶ ὅρκων, καὶ ὑποσχέσεων, καὶ τιμωρητικὴ τῶν μὴ φυλαττόντων αὐτά. Ἑνδεκάτη δὲ ἡ Βόρα, ἥτις ἐγνώριζεν ὅλα τὰ μυςικὰ, καὶ διανοήματα τῶν ἀνθρώπων, διὰ τῆς φρονήσεως αὐτῆς. Δωδεκάτη δὲ ἡ Λύνα, ἥτις εἶχε προσοχὴν, νὰ ἐλευθερώνῃ ἐκ τῶν κινδύνων, ὅσους ἤθελεν ἡ Φρίγγα. Εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν δώδεκα ἦτον καὶ ἡ ῥηθεῖσα Νόσσα, ἐξαιρουμένης ἐντεῦθεν τῆς Φρίγγας, ἥτις ἦτον τῆς πρώτης τάξεως, καὶ ἐτέθη ἐνταῦθα μόνον διὰ τὸ γένος.

Εἶχον ὅμως καὶ ἄλλας, ὡς τὴν Συότραν, Θεὰν φρόνιμον καὶ σοφὴν, ὥςε ὅλοι οἱ φρόνιμοι ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες ὠνομάζοντο ἀπ᾽ αὐτῆς. Καὶ τὴν Γνὰν, μηνύτριαν τῆς Φρίγγας, ἥτις εἶχεν ἵππον παράδοξον, διαβαίνοντα τοὺς ἀνέμους καὶ τὰ ὕδατα. Εἶχον δὲ καὶ ἄλλας τινὰς Βαλκιρίας ὀνομαζομένας, οἰνοχόους τῶν Ἡρώων μετὰ θάνατον. Τὸ ποτὸν ὅμως ἦτον ζύθος. Ταύτας ἔπεμπεν ὁ Ὀδῖνος εἰς τὰς μάχας, νὰ ἐκλέγωσι τοὺς διωρισμένους εἰς θάνατον, καὶ νὰ διακρίνωσι τὴν νίκην.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ ΙΔ´.

Περὶ τοῦ Συμβουλίου αὐτῶν.

Τὸ δὲ Συμβούλιον τῶν Θεῶν ἦτον ὑποκάτω εἰς δένδρον μεγαλώτατον, τοῦ ὁποίου οἱ κλῶνοι ἐσκέπαζον ὅλον τὸν κόσμον, ἡ δὲ κορυφὴ ἔφθανεν εἰς τὸν ἀνώτατον οὐρανόν· εἶχε δὲ καὶ τρεῖς ῥίζας, ὧν ἡ μία ἔφθανε μέχρι τοῦ ἐννάτου κόσμου, τοῦ ἅδου δηλονότι. Εἰς τοὺς κλώνους αὐτοῦ ἐκάθητο ἀετὸς ὀξυδερκέςατος, ὅςτις ἔβλεπε

πάντα. Σκίουρός δὲ τις ἀνήρχετο καὶ κατήρχετο ἀκαταπαύςως, φέρων τὰς ἀγγελίας παρὰ τοῦ ἀετοῦ πρὸς τοὺς Θεούς. Ὄφεις δὲ πολλοὶ περιτετυλιγμένοι εἰς τὸ σέλεχος, ἠγωνίζοντο ἀδιακόπως νὰ κρημνίσωσι τὸ δένδρον. Ἀπό τινος δὲ ῥίζης ἀνέβλυζε πηγὴ, ἐν ᾗ ἦτον ἡ σοφία κεκρυμμένη. Ἄλλη δὲ τις πλησίον πηγὴ εἶχεν ὅλα τὰ παρελθόντα πράγματα, ὅθεν τρεῖς παρθένοι ἀντλοῦσαι τὸ πολυτιμώτατον ὕδωρ, ἐπότιζον τὸ δένδρον ἀδιακόπως. Καὶ τοῦτο τὸ ὕδωρ ἀνερχόμενον διὰ τῶν κλώνων πανταχοῦ, διετήρει ἀειθαλὲς τὸ δένδρον, ἔπειτα ἔπιπτεν εἰς τὴν γῆν ὡς δρόσος. Οὕτως οὖν ἐγίνετο κατ᾽ αὐτοὺς ἡ δρόσος. Ἐκ δὲ τῆς δρόσου ταύτης λαμβάνουσιν αἱ μέλισσαι, καὶ κατασκευάζουσι τὸ μέλι.

Αὗται δὲ αἱ τρεῖς παρθένοι ἦσαν αἱ Μοῖραι αὐτῶν αἱ πρώτιςαι· ἐπειδὴ κατ᾽ αὐτοὺς, ἕκαςος εἶχε μίαν Μοῖραν. Ὠνομάζοντο δὲ, ἡ μὲν Οὔρδ, ὅπερ σημαίνει τὸ παρελθὸν· ἡ δὲ Βεράνδη, τὸ ἐνεςὸς, καὶ Σκούλδα, τὸ μέλλον· ἐπειδὴ αὐταὶ ἐγνώριζον καὶ διέταττον τὰ πάντα· ὅθεν εἶχον καὶ ναοὺς καὶ μαντεῖα, τὰ ὁποῖα ἐνομίζοντο ἀψευδέςατα. Εἶχον καί τινα ἄλλον Θεὸν τοῦ πολέμου οἱ Γερμανοὶ, Ἑρμιῶνα ὀνομαζόμενον, πανταχοῦ λατρευόμενον, καὶ ἔνοπλον ζωγραφιζόμενον.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Περὶ τῶν Γαλατικῶν Θεῶν.

Ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ἀναφέρει πέντε Θεοὺς ὑπὸ τῶν Γαλατῶν λατρευομένους· τὸν Ἑρμῆν, Ἀπόλλωνα, Ἄρην, Δία, καὶ τὴν Ἀθηνᾶν. Ὠνόμαζον δὲ τὸν Ἑρμῆν Τευτάτην, τὸν ὁποῖον ἐλάτρευον διαφερόντως. Οὕτως ὠνόμαζον αὐτὸν καὶ οἱ Ἰσπανοί· ὅθεν νομίζουσί τινες, ὅτι οἱ Ἰσπανοὶ ἔμαθον τὸ ὄνομα καὶ τὴν λατρείαν παρὰ τῶν Καρχηδονίων, οἱ δὲ Γαλάται παρὰ τῶν Ἰσπα-

ςῶν· ἐπειδὴ τὸ Τευτάτης ἔχει τινὰ ὁμοιότητα μὲ τὰ Φοινικικὰ καὶ Αἰγυπτιακὰ ὀνόματα τοῦ Ἑρμοῦ· ἐνόμιζον δὲ αὐτὸν, ὡς καὶ οἱ Ἕλληνες, ἔφορον τῶν ἐκεῖ ῥηθέντων. Τὸν δὲ Ἀπόλλωνα, τὸν ὁποῖον ὠνόμαζον Βέλενου, ἐνόμιζον Ἰατρὸν τῶν ἀσθενειῶν. Οἱ δὲ Βρεταννοὶ ὠνόμαζον αὐτὸν Βελερτουκάδην· ὅθεν νομίζουσί τινες, ὅτι ὠνομάσθη ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ βέλους, ἢ ἀπὸ τοῦ Ἀσιατικοῦ Βῆλος. Κατ' ἄλλους δὲ, ὁ Ἀντήνωρ ἐλάτρευεν εἰς τὴν Ἰταλίαν τὸν Ἕλενον υἱὸν τοῦ Πριάμου, καὶ ἐκεῖθεν διεσκορπίσθη ἡ λατρεία αὕτη, μεταβληθέντος τοῦ ε εἰς β. Τοῦτο ὅμως εἶναι ἀπίθανον. Τὸν δὲ Ἄρην ὠνόμαζον Ἕζον, καὶ τὴν Ἀθηνᾶν Βελισάνναι. Κατ' ἀρχὰς ὅμως ἐλάτρευον καὶ τοὺς ποταμοὺς, καὶ τὰς λίμνας, καὶ ἀφ' οὗ ὑπέπεσον εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥωμαίων, ἐδέχθησαν καὶ πολλοὺς Θεοὺς αὐτῶν. Ἐθυσίαζον δὲ καὶ αὐτοὶ ἀνθρώπους (α).

Οἱ δὲ ἐγκάτοι τῶν Πενίνων Ἄλπεων, ἐλάτρευον τὸν Ἥλιον, ὀνομάζοντες αὐτὸν Θεὸν Πενῖνον ἀπὸ τοῦ ὄρους. Ἄλλοι δὲ ὀνομίζουσιν, ὅτι οὗτος ἦτον ὁ Ζεύς. Ἀλλαχοῦ δὲ ἐλάτρευον ἄλλον τινὰ Ἀβέλιον ὀνομαζόμενον. Ὅτε δὲ ἔσκαπτον τὸν λιμένα τῆς Μαρσηλίας, τῷ 1658, εὗρον ἄγαλμα ἔνοπλον, καὶ ἐπιγραφὴν τοιαύτην. Jovi optimo maximo Dolicheno. Οὗτος δὲ ὁ Δολιχῆνος Ζεὺς ἐλατρεύετο εἰς τὴν Κομμαγενὴν τῆς Ἀσίας, ἐν τῇ πόλει Δολίχῃ· καὶ ὠνομάζετο Δολιχαῖος, καὶ Δολιχήνιος ἀπὸ τῆς πόλεως. Ἐλάτρευον δὲ καὶ τὸν Μίθραν, καὶ τὴν Κυβέλλην Βερεκυνθίαν, μέχρι τοῦ τετάρτου αἰῶνος τοῦ χριςιανισμοῦ· ὁμοίως ἐλάτρευον καὶ τὸν Κρόνον, καὶ μάλιςα ἐκαυχῶντο ὅτι ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Πλούτωνος· ὅθεν ἐλάτρευον καὶ τὴν μητέρα αὐτῶν Περσεφόνην, καὶ τὰς Μοίρας, καὶ τὴν Ἀφροδίτην, καὶ τὸν Διόνυσον. Τὴν Ἀφροδίτην ὅμως καὶ τὸν Ἄρην ἐνόμιζον Θεοὺς καταχθονίους· ὁμοίως καὶ τὴν

(α) Ἰούλ. Πολέμ. Γαλλικ. 6. Λυκαίν. φαρσ. α'. Λακτάντ. α'. Κα'. Βανιέρ. Β'. ϥϭα'.

Δήμητρα καὶ Ἄρτεμιν, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον Ἀρδουΐναν ἀπό τινος δάσους Ἀρδέννη ὀνομαζομένου. Εἰς τὸ Βουρδῶ ἐλάτρευόν τινα Τουτέλαν ὀνομαζομένην, καὶ προςάτιν τῶν πλοίων νομιζομένην· ἐλάτρευον καὶ τὴν Ἶσιν, καὶ ἀπ' αὐτῆς ἐπωνομάσθη Ἰσαία ἡ πόλις Μαλοῦν, καὶ ἄλλους παμπόλλους. Ἐξαιρέτως δὲ τὰς Μητέρας Θεὰς καλουμένας, τὰς ὁποίας ἐλάτρευον πανταχοῦ σχεδὸν εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην. Ἦτον δὲ τρεῖς αἱ Θεαὶ αὗται, καὶ φέρονται πολλοὶ καὶ διάφοροι λόγοι περὶ αὐτῶν. Τινὲς μὲν ἐνόμισαν, ὅτι ἦσαν αἱ Μοῖραι, ἄλλοι δ' ἄλλως, καὶ ἄλλοι ἄλλως· ὁ Βανιὲρ ὅμως διϊσχυρίζεται λέγων, ὅπερ ἐςὶ καὶ πιθανὸν, ὅτι ἦσαν αἱ Μητέρες Θεαὶ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὁ Μηριόνης ἔκτισεν εἰς τὴν Σικελίαν τὸ Ἱερὸν αὐτῶν. Εἶχον δὲ καὶ ναοὺς μεγαλοπρεπεῖς οἱ Γαλάται εἰς νήσους τινὰς, καὶ εἰς τὴν ξηρὰν, καὶ ἀγάλματα ἔτι σωζόμενα, καὶ χρησμοὺς, καὶ παρθένους καὶ γυναῖκας χρησμολόγους, ὡς καὶ οἱ Γερμανοὶ, καὶ πᾶσαν ὡς εἰπεῖν τὴν δεισιδαιμονίαν. Εἶχον δὲ καί τινα Θεὸν Ἀχέρωνα καλούμενον, περὶ οὗ οὐδὲν ἄλλο εὑρίσκεται, ἐκτὸς τοῦ ὀνόματος, εὑρεθὲν εἰς τὸ ἄγαλμα γεγραμμένον· ἔτι δὲ, καί τινα ἄλλον Ἕσον ὀνομαζόμενον· πλὴν, ὡς νομίζουσί τινες, αὐτὸς ἦτον καὶ ὁ Τευτάτης· καὶ ἄλλον τινὰ Τάρανιν· πλὴν κατά τινας, τοῦτο ἦτον ἐπίθετον τοῦ Διός.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Περὶ Ἱερέων τῶν Γαλατῶν.

Οἱ Γαλάται εἶχον πέντε εἴδη Ἱερέων, τοὺς Βάρδους, Εὐβάγας, Βάτας, Σαρωνίδας, καὶ Δρουΐδας ὀνομαζομένους.

(α) Ε'. 472.

Πρώτιςοι ὅμως ἦσαν οἱ Δρουΐδαι, καὶ ἐπισημότατοι· οἱ δὲ λοιποὶ ὅλοι ἦσαν ὑποκείμενοι αὐτῶν. Οἱ Δρουΐδαι ἦσαν ἀναχωρηταὶ κατοικοῦντες εἰς τὰ δάση καὶ δρυμούς· ὅθεν νομίζεται, ὅτι ὠνομάσθησαν ἀπὸ τῆς δρυὸς· ἐπειδὴ οἱ Κελτοὶ ὠνόμαζον Δαρὺ τὴν δρῦν. Ἦσαν δὲ οὐχὶ Ἱερεῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ φιλόσοφοι, ὡς οἱ Γυμνοσοφιςαὶ καὶ Πυθαγόρειοι, ἔχοντες πολλὰ γνωμικὰ, τὰ ὁποῖα ἐδίδασκον τοὺς μυουμένους τὰ μυςήρια αὐτῶν· ἐπειδὴ αὐτοὶ ἦσαν τότε οἱ διδάσκαλοι καὶ παιδαγωγοὶ, οὐχὶ τῶν Γαλατῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἐθνῶν· καὶ οἱ Βρετανοὶ τῆς Ἀγγλίας ἔπεμπον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν πρὸς αὐτοὺς, καὶ ἐδιδάσκοντο. Τῶν δὲ γνωμικῶν αὐτῶν ἦσαν τινὰ τοιαῦτα.

Πᾶν τὸ γινόμενον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ γίνεται.

Δεῖ φροντίζειν ἐπιμελῶς περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν παίδων.

Οὐ δεῖ γραφῇ παραδοῦναι τὴν φιλοσοφίαν, ἀλλὰ μνήμῃ.

Οἱ ἀπειθεῖς ἀποςήτωσαν τῆς Θυσίας. Ἡ ψυχὴ ἐςιν ἀθάνατος διαβαίνουσα ἀπὸ σώματος εἰς σῶμα.

Εἰ δεῖ τὸν κόσμον φθαρῆναι, ὑπὸ ὕδατος, ἢ πυρὸς φθαρήσεσθαι.

Δεῖ τοὺς ἐν πολέμῳ αἰχμαλώτους θύεσθαι ἐπὶ βωμῶν.

Μὴ δεῖν τοὺς παῖδας φαίνεσθαι τοῖς τοκεῦσι μέχις ἐτῶν δεκατεσσάρων.

Τῷ τελευταίῳ εἰς σύνοδον ἀφικνουμένῳ θάνατος ἡ ζημία.

Τὸ ἐνταῦθα δανειζόμενον ἀργύριον ἀποδοθήσεται ἐν τῇ αἰωνίᾳ ζωῇ.

Τὰ ἐν τοῖς ςόμασι τῶν νεκρῶν τιθέμενα γραμματεῖα, ἐγχειρίζονται ἀσφαλῶς πρὸς οὓς πέμπονται.

Οἱ πατέρες τῶν οἰκιῶν εἰσι βασιλεῖς τῶν οἴκων, καὶ δεσπόται ἀπόλυτοι τῆς ζωῆς τῶν γυναικῶν, τέκνων, καὶ δούλων. κ. τ. λ.

Διά τινα οὖν τούτων, καὶ μάλιςα διὰ τὴν μετεμψύχωσιν, ἐνόμισάν τινες, ὅτι ἦσαν μαθηταὶ τοῦ Πυθαγόρου οἱ Δρουΐδαι. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἦτον πολὺ δύσκολον, καὶ σχεδὸν ἀδύνατον, νὰ περάσῃ τὰς υψηλοτάτας Ἄλπεις ἡ διδασκαλία τοῦ Πυθαγόρου, ὅτε ἡ Ἰταλία δὲν εἶχεν οὐδεμίαν κοινωνίαν μὲ τὴν Γαλατίαν. Εἶτα δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ Πυθαγόρας ἔλαβε πολλὰς γνώμας τῶν Δρουΐδων· δὲν λέγουσιν ὅμως πῶς αἱ γνῶμαι τῶν Δρουΐδων ἐπέρασαν τὰς Ἄλπεις. Πιθανώτερον δὲ καὶ εὐκολώτερον ἐπιφέρουσι τοῦτο. Ὅτι οἱ Κελτοὶ πρὸς το βόρειον τῆς Εὐρώπης ὄντες, καὶ γείτονες τῶν Περσῶν, ἔμαθεν αὐτὰ παρὰ τῶν Μάγων· ἔπειτα περάσαντες ἐκεῖθεν εἰς τὴν Γερμανίαν, καὶ ἐκ τῆς Γερμανίας εἰς τὴν Γαλατίαν, κατέςησαν ἐκεῖ τὸ σύςημα τοῦτο. Ἀλλαχοῦ δὲ λέγουσιν, ὅτι οἱ Γερμανοὶ καὶ Γαλᾶται κατάγονται ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους τῶν Κελτῶν. Πρότερον ἄρα ἔπρεπε νὰ φανῇ εἰς τὴν Γερμανίαν τὸ σύςημα τῶν Δρουΐδων, καὶ ἔπειτα εἰς τὴν Γαλατίαν. Εἰς τὴν Γερμανίαν ὅμως δὲν ἐφάνη οὔτε ἴχνος τοιοῦτον, ὡς εἴρηται ἐκεῖ, ἀλλ' ἄλλα διάφορα συςήματα. Ἔπειτα καὶ ἡ γειτνίασις καὶ κοινωνία τῆς Ἰταλίας καὶ Γαλατίας ἦτον πολὺ εὐκολωτέρα, καὶ πλησιεςέρα, διάτε θαλάσσης καὶ ξηρᾶς, παρὰ τῶν Κελτῶν ἐκείνων καὶ τῆς Περσίας.

Ἦσαν ὅμως ἀρχαιότατοι οἱ Δρουΐδαι, τοὺς ὁποίους ἀναφέρει ὁ Ἀριςοτέλης ἐν τῷ μαγικῷ, καὶ ὁ Σωτίων παρὰ Διογένει Λαερτίῳ, ὅπου ὀνομάζουσιν αὐτοὺς Δρυΐδας καὶ Σεμνοθέους. Ἐσχημάτισαν δὲ πολλὰς συνέδρια, ἢ ἑταιρείας, καὶ μία τούτων ἡ δευτέρα ἦτον εἰς τὴν Μαρσηλίαν, τὴν ὁποίαν ἀνέτρεψε καὶ διεσκέδασεν ὁ Καίσαρ. Ἡ δὲ πρώτη, ὅπου ἦτον καὶ ὁ Ἀχιερεὺς αὐτῶν, ἦτον εἰς τοὺς δρυμοὺς τοῦ chaptrain· ἐκεῖ ἐγίνοντο καὶ αἱ μεγάλαι τελεταὶ καὶ θυσίαι. Ἔδωκαν δὲ τόσην ὑπόληψιν ἁγιωσύνης, ὥςε συνέτρεχον οἱ ἄνθρωποι σωρηδὸν, ἵνα ἐρωτῶσιν αὐτοὺς περὶ τῶν μελλόντων· καὶ τέλος αὐτοὶ εἶχον ὅλην τὴν δύναμιν τῆς

θρησκείας καὶ τῆς πολιτικῆς, καὶ οὔτε πόλεμος ἐκηρύττετο ἄνευ τῆς γνώμης αὐτῶν, οὔτε εἰρήνη ἐγίνετο, οὔτε ἄλλο τι· καὶ ὅτε ἤθελον μετέβαλλον πᾶν ἀξίωμα πολιτικὸν, καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα. Ὁ Διόδωρος λέγει, ὅτι πολλάκις, ἐν ᾧ ἠρεθίζοντο εἰς μάχην ἀμφότερα τὰ ςρατεύματα, καὶ ἤρχοντο σχεδὸν εἰς χεῖρας, εἰσήρχοντο αὐτοὶ εἰς τὴν μέσην καὶ ἔπαυον τὴν μάχην· τοιοῦτον σέβας εἶχον καὶ τὰ ςρατεύματα πρὸς αὐτούς. Αὐτοὶ ἔκρινον ϗ εἰς τὰ κριτήρια, καὶ ὅςτις δὲν ὑπήκουεν εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν, ἐτιμωρεῖτο διὰ τοῦ ἀναθέματος· δὲν ἦτον ὕςερον δεκτὸς εἰς θυσίαν, οὔτε εἰς συναναςροφὴν, οὔτε ἐτόλμα τις νὰ τὸν δεχθῇ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὥςε τὸν ἐνόμιζεν ὅλον τὸ γένος ἀφωρισμένον καὶ ἀσεβῆ. Κατεγίνοντο δὲ καὶ εἰς τὴν ἀςρολογίαν, οἰωνοσκοπίαν, μαγείαν, καὶ εἰς ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ἐπαγγέλλοντο, ὅτι μετεμορφοῦντο εἰς διάφορα σχήματα, καὶ περιπατοῦσιν εἰς τὸν ἀέρα. Τὸ δὲ μέγιςον κακὸν ἦτον, ὅτι ἔσφαζον ἄνθρωπον ὄρθιον, ἵνα παρατηρήσωσι τὴν πτῶσιν, τὸν σπαραγμὸν τῶν μελῶν, καὶ τὴν ῥοὴν τοῦ αἵματος, εἰς εὕρεσιν τοῦ μέλλοντος· ἔτι δὲ, ἐθυσίαζον καὶ εἰς τὰς θυσίας ἀνθρώπους (α).

Ἑώρταζον δὲ μίαν ἑορτὴν τὸν Δεκέμβριον μεγαλοπρεπεςάτην, A gui l' an neuf ὀνομαζομένην, οἷον εἰς τὸν Ἰξὸν τὸ νέον ἔτος· ἐπειδὴ ἤρχοντο εἰς τὸ δάσος μὲ μεγάλην παράταξιν ὅλου τοῦ λαοῦ, ἔπειτα ἀνέβαινεν ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ δένδρον, καὶ ἔκοπτεν Ἰξὸν μὲ κλαδευτήριον χρυσοῦν· οἱ δὲ Δρουΐδαι ἐλάμβανον αὐτὸν μὲ μεγάλον σέβας, ϗ τὸ νέον ἔτος τὸν διεμοίραζον εἰς τὸν λαὸν, ὡς Ἱερόν τι, λέγοντες, A gui l' an neuf· ἐπειδὴ ἐνόμιζον τὴν δρῦν Ἱερὰν, καὶ ὅ,τι ἐγίνετο ἐπ' αὐ-

(α) Διόδ. Ε. π. Βανιέρ. αὐτόθι. Διογένης Λαέρτιος ἐν Προοιμ. α'.

τῆς ἐνομίζετο Θεῖον δῶρον. Ἐσύναζον δὲ καὶ ἄλλα τινὰ χόρτα δεισιδαιμόνως, πότε διὰ τῆς ἀριςερᾶς χειρὸς, καὶ πότε ἄλλως, λέγοντες, ὅτι εἶναι θεραπευτικά.

Ἦτον δὲ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν εἰς μεγάλην ὑπόληψιν Ἱέρειαι, καὶ μάλιςα προεμάντευον ἐπιτηδειότερον τῶν ἄνδρων· ὅθεν ἄφηναν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον εἰς αὐτὰς τὴν ὑπουργίαν ταύτην· ἦλθον καί τινες αὐτοκράτορες τῆς Ῥώμης, νὰ μάθωσι τὸ μέλλον παρ᾽ αὐτῶν, ὡς ὁ Ἀλέξανδρος Σευῆρος, καὶ ὁ Διοκλιτιανὸς, ἀξιωματικὸς ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλατίᾳ· πρὸς τὸν ὁποῖον εἶπε μία, ὅτι εἶναι φιλάργυρος, καὶ ἐκεῖνος ἀπεκρίθη, ὅτι ὅταν γένῃ Αὐτοκράτωρ θέλει εἶναι ἐλευθέριος. Πρὸς δὲ τὸν Σευῆρον, ὅτις ἠρώτα περὶ νίκης, εἶπε, μὴ ἐλπίζῃς νίκην, μήτε πίςευε τοὺς ςρατιώτας σου, καὶ εἰς ταύτην τὴν ἐκςρατείαν ἐφόνευσαν αὐτὸν οἱ ςρατιῶται.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ Θεῶν τῶν Ἱσπανῶν.

Οἱ Ἱσπανοὶ ἐλάτρευον τὸν Ἡρακλέα, εἶχον καὶ ναὸν αὐτοῦ εἰς τὸ Κάδιξ ἀρχαιότατον, τὸν ὁποῖον ἔκτισαν οἱ Φοίνικες, οἵτινες ἔφερον καὶ τὴν λατρείαν αὐτοῦ ἐκεῖ, ἢ οἱ ἐντόπιοι ἐτίμησαν αὐτὸν, ἐπειδὴ ἦλθεν ἕως ἐκεῖ. Ἐλάτρευον καὶ τὸν Ἄρην, Πλούτωνα καὶ Ἑρμῆν, ὡς εἴρηται.

Οἱ δὲ Λουσιτανοὶ εἶχον καὶ ἠπατοσκοπίας, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Οἱ δὲ Κελτίϐηρες, οἱ πρὸς τὸ βόρειον τῆς Ἱσπανίας οἰκοῦντες, ἐλάτρευόν τινα Θεὸν ἀνώνυμον· ἡ δὲ λατρεία ἦτον χορὸς μόνον· ἐπειδὴ ὅτε ἦτον ἡ Σελήνη πλησιφαὴς, ἐχόρευον ὅλην τὴν νύκτα ἔμπροσθεν τῶν οἴκων αὐτῶν. Ἄλλο δέ τι περίεργον τῶν Ἱσπανῶν, τῶν Ἰϐήρων τὸ πάλαι καλουμένων, δὲν εὑρίσκεται εἰς

τὴν Ἱςορίαν αὐτῶν, ἐκτὸς τινων ἀγαλμάτων εὑρεθέντων, πλὴν διεφθαρμένων καὶ ἀγνωρίςων καὶ τούτων· ἓν τούτων εἶχεν ἐπιγεγραμμένον, Ἐνδοβέλικος· ἄδηλον ὅμως, τὶς ἦτον οὗτος ὁ Θεός· ὅθεν τινὲς μὲν νομίζουσιν, ὅτι ἦτον ὁ Ἄρης. ἄλλοι δὲ, ὁ Ἔρως ἢ ὁ Ἡρακλῆς, καὶ ἄλλοι ἡ Σελήνη.

(α) Βανιέρ. Ε΄. 522.

ΒΙ'ΒΛΟΣ Ε'.

ἢ

ἸΤΑΛΙΩ͂ΤΙΣ.

Περὶ Θεῶν τῶν Ῥωμαίων.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Α'.

Εἰσαγωγή.

Ἐν τῷ Πασχαλίῳ τῆς Βυζαντίδος (α) εὑρίσκεται τοιαύτη τις Θεογονία. Κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Σὴμ Δόμος τις ὀνομαζόμενος ἐγέννησεν υἱὸν εἰς τὴν Ἀσσυρίαν γιγαντιαῖον, καὶ ὠνόμασεν αὐτὸν Κρόνον ἀπὸ τοῦ Πλανήτου Κρόνου. Οὗτος οὖν ὁ Κρόνος ἰσχυρὸς γενόμενος ἐβασίλευσε πρῶτος εἰς τὴν Ἀσσυρίαν, καὶ καθυποτάξας καὶ τὴν Περσίδα, ἐκίνησε φόβον πολὺν εἰς τοὺς γείτονας. Εἶχε δὲ γυναῖκα Σεμίραμιν ὀνομαζομένην, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον Ῥέαν οἱ Ἀσσύριοι, ἐπειδὴ ἦτον ἀλαζὼν, καὶ ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς τὸν Πῆκον, τὸν ὁποῖον ἐπωνόμασε Δία ἀπὸ τοῦ Πλανήτου Διός· ἐγέννησε δὲ καὶ μίαν θυγατέρα Ἥραν καλουμένην, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζόν τινες καὶ Ζυγίαν καὶ Νέμεσιν, δικαιοτάτην οὖσαν· ἐγέννησε δὲ καὶ ἄλλον υἱὸν Νῖνον Δία ὀνομαζόμενον, ὅστις ἐγέννησεν υἱὸν καὶ ὠνόμασεν αὐτὸν Βῆλον, διὰ τὴν ὀξύτητα αὐτοῦ.

Ὁ δὲ Κρόνος καταλιπὼν τὸν Πῆκον καὶ τὸν Νῖνον

(α) Τόμ. Δ'. 30.

βασιλεῖς τῆς Ἀσσυρίας, ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀβασίλευτον τότε οὖσαν, καὶ ἐβασίλευσεν ἐκεῖ. Λαβὼν δὲ καὶ γυναῖκα τινὰ Φηαύραν ὀνομαζομένην, ἐγέννησεν υἱὸν Ἄφραον καλούμενον, τὸν ὁποῖον ἔςειλεν εἰς τὴν Λιβύαν, ἀφ᾽ οὗ ὠνομάσθη ἡ Ἀφρική· ὁ δὲ Ἄφραος λαβὼν γυναῖκα τινὰ Ἀςυνόμην καλουμένην ἐκ τῆς νήσου Λακερείας, ἐγέννησε θυγατέρα, καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν Οὐρανίαν Ἀφροδίτην ἀπὸ τοῦ ἀςέρος, ἐπειδὴ ἦτον σώφρων. Ὕςερον δὲ ἐγέννησεν ὁ Κρόνος καὶ τὸν Χείρωνα, καὶ μετὰ ταῦτα ἦλθε καὶ ὁ Πῆκος (*) εἰς τὴν Ἰταλίαν. Εἴρηται δὲ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ὅτι ὁ Κρόνος ἀναφέρεται εἰς πολλὰς θεογονίας διαφόρως· ὁμοίως καὶ περὶ τῆς Ἀφροδίτης καὶ λοιπῶν. Κατ᾽ ἄλλους ὅμως ὁ Κρόνος οὗτος ὠνομάζετο Στέρκης, καὶ μετὰ θάνατον ἀπεθέωσαν αὐτὸν, καὶ τὸν ὠνόμασαν Κρόνον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πλανήτου, κατὰ τὴν τότε συνήθειαν.

Οἱ Θεοὶ δὲ τῶν Ῥωμαίων κατ᾽ ἀρχὰς ἦσαν ὀλίγοι, καὶ ἡ θρησκεία καὶ λατρεία αὐτῶν, τὴν ὁποίαν κατέςησεν ὁ Ῥωμύλος, ἦτον ἁπλῆ, ὅςτις δὲν ἐδέχετο τοὺς Θεοὺς καὶ τὰ πλάσματα τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν, ἀλλ᾽ ἐδέχθη μόνον τὸν Δία, Ἄρην καὶ, Ἡρακλῆ τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὸν Ἴανον, Πῖκον, Φαῦνον καὶ Τυβερῖνον τῆς Ἰταλίας· ἔπειτα ἔλαβε τοὺς Ἱερεῖς τῶν Ἐτρούσκων εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ συμβουλευόμενος ὑπ᾽ ἐκείνων, κατέςησε τὰς τελετὰς, λατρείας, θυσίας, τὰ σύμβολα αὐτῶν, τοὺς βωμοὺς, ναοὺς, ἑορτὰς, καὶ πᾶσαν τὴν θρησκευτικὴν τελετὴν ἀνάλογον τῆς καταςάσεως τῶν Ῥωμαίων τότε.

Μετὰ δὲ τοῦτον ὁ Νουμᾶς ἐλάτρευσε καὶ ἄλλους πολλοὺς, κατέςησε καὶ τελετὰς, καὶ Ἱερεῖς, καὶ τὰ λοιπὰ, ὡς ῥηθήσεται ἐν τοῖς ἑξῆς. Τοιαύτη δὲ ἁπλῆ ἦτον τότε ἡ θρησκεία αὐτῶν, ὥςε δὲν εἶχον οὔτε ἄγαλμα, οὔτε εἰκόνα τινὸς Θεοῦ μέχρις ἑβδομήκοντα

(*) Τοῦτον ὅμως γράφουσιν ἄλλοι Πῖκον.

ἢ κατ᾽ ἄλλους, μέχρι διακοσίων χρόνων ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης· Ὕςερον ὅμως ἔπλασαν ἀπείρους Θεοὺς ἰδίους καὶ εἰς πᾶν πρᾶγμα ἐφόρους, ἐσύναξαν καὶ ὅλους τῶν κυριευομένων ἐθνῶν, ὥςε συνεκρότησαν εἰς τὴν Ῥώμην ςρατόπεδον τριάκοντα. κατ᾽ ἄλλους δὲ, διακοσίων ὀγδοήκοντα χιλιάδων Θεῶν· ὅθεν ἔλεγεν ὁ Πετρωνᾶς, ὅτι εἰς τὴν Ἰταλίαν εὐκολώτερον εὑρίσκει τις Θεὸν, παρὰ ἄνθρωπον· ἐπειδὴ δὲν εὕρισκεν, οὔτε ἔβλεπέ τις, μάλιςα εἰς τὴν Ῥώμην, τόπον, ἢ γωνίαν, ἢ ἄλλο τι, νὰ μὴ εἶναι Ἱερὸν, ἢ ἀφιερωμένον πρός τινα Θεόν· ὅθεν ἠναγκάσθησαν πολλάκις νὰ μὴ δέχωνται πλέον ξένους Θεοὺς, δυνάμει ψηφισμάτων, οὔτε νὰ ἐρωτῶσι τὰ χρηςήρια τὰ ἀμφίβολα, καὶ διὰ χρημάτων φθειρόμενα μάλιςα, καὶ εἰς τοῦτο τρόπον τινὰ, ἀποδίδουσί τινες, καὶ τοὺς διωγμοὺς τοῦ χριςιανισμοῦ, καὶ τὴν σκληρότητα καὶ βαρβαρότητα τῶν Ῥωμαίων πρὸς τοὺς ἁγίους μάρτυρας, καὶ λοιποὺς Χριςιανοὺς, καὶ μάλιςα πρὸς τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες ἐπέςρεφον προθύμως ἐκ τῆς εἰδωλολατρείας, καὶ ἐπίςευον εἰς τὸν Ἰησοῦν ςὸν, ὥςε εἰς τὴν Παλαιςίνην ἐγεννήθη ὁ Ἰησοῦς Χριςὸς, καὶ ἡ Ἑλλὰς ἐπίςευσε πρότερον πάντων, καὶ μάλιςα ὅπου ἦσαν Ἕλληνες, ἐκεῖ κατεςάθησαν αἱ πρῶται Ἐκκλησίαι τῶν Χριςιανῶν· ἢ πρὸς ποίους ἄρα γράφει ὁ Ἀπόςολος Παῦλος τὰς ἐπιςολάς; πρὸς Κορινθίους, πρὸς Θεσσαλονικεῖς, πρὸς Φιλιππησίους, πρὸς Ἐφεσίους, πρὸς Κολασσαεῖς, κ. τ. λ. ὁμοίως εἰς ὅλα τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Ἀσίας, ὅπου ἔμειναν Ἕλληνες μετὰ τοὺς Σελευκίδας, ἐδέχθησαν τὸ κήρυγμα πρότερον τῶν ἄλλων ἐθνῶν (α).

Ἐπειδὴ τοίνυν περὶ τῶν Θεῶν τῶν Ἑλλήνων, Αἰγυπτίων καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν, τοὺς ὁποίους ἐδέχθησαν καὶ οἱ Ρωμαῖοι, εἴρηται εἰς τοὺς οἰκείους τόπους,

---

(α) Διονύσ. Ἁλικαρνασ. Ἀρχαιολ. Ῥωμ. Β΄. ζ΄. Αὐγουςῖν. πολ. Θ. Δ΄. κγ΄. Πλούταρχ. ἐν Ῥωμύλ. καὶ Νουμ. Βαϊέρ. Ε΄. 313.

ἐνταῦθα λέγομεν μόνον περὶ τῶν ἰδιαιτέρων Θεῶν τῶν Ῥωμαίων, καὶ πρῶτον περὶ τοῦ Ἰανοῦ. Πρέπει ὅμως νὰ ἀναφέρωμεν πρότερον, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον μίαν τάξιν Θεῶν Ἰνδιγέτων καλουμένων, εἰς τὴν ὁποίαν ἔταττον τοὺς ἀποθεωθέντας Ἥρωας αὐτῶν, ὡς τὸν Αἰνείαν, Ῥωμύλον, κ. τ. λ. ὅθεν παρὰ τὸ in Diis ago γίνεται τὸ indigetes. ὅ ἐςιν, εἰμὶ μεταξὺ τῶν Θεῶν. Ἔδιδον δὲ εἰς ἕκαςον καί τινος Θεοῦ Ἑλληνικοῦ ὄνομα· ὡς τὸν Ἀνείαν ἔλεγον Jupiter indigete, ἐννοοῦντες τὸν Αἰνείαν διὰ τούτου. Κατ' ἄλλους δὲ σημαίνει τὴν ἐντόπιον γέννησιν τὸ ὄνομα, ἐξ ἄλλης πηγῆς γενόμενον· ἐπειδὴ ὠνόμαζον ὅλους τοὺς ἐντοπίους οὕτως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τοῦ Ἰανοῦ.

Ὁ Ἴανος ὁ ἀρχαιότατος βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας ἦτον Ἕλλην τὸ γένος καὶ υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Κρεούσης θυγατρὸς τοῦ Ἐρεχθέως βασιλέως τῶν Ἀθηναίων. Ἐπειδὴ δὲ ἐγέννησεν αὐτὸν κρυφίως ἡ Κρέουσα τὸν ἔςειλεν εἰς τοὺς Δελφοὺς, νὰ ἀνατραφῇ ἐκεῖ ἐν τῷ Ἱερῷ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· ὁ δὲ Ἐρεχθεὺς ἀγνοῶν τὸ γεγονὸς ἔδωκεν αὐτὴν γυναῖκα εἰς τὸν Ξιφέα, ἢ Ξοῦθον, κατ' ἄλλους· ὁ δὲ Ξοῦθος μὴ τεκνογονῶν ἐξ αὐτῆς, ἦλθεν εἰς τοὺς Δελφοὺς καὶ ἠρώτησε τὴν Πυθίαν περὶ τεκνογονίας, ἥτις ἀπεκρίθη, νὰ λάβῃ ὡς γνήσιον υἱὸν, ὅποιον παιδίον ἀπαντήσῃ τῇ ἐπαύριον πρῶτον εἰς τὸν δρόμον· ἀπαντήσας οὖν τὸν Ἴανον ἔλαβεν αὐτόν. Κατ' ἄλλους δὲ, τὸ βρέφος τοῦτο ἦτον ὁ Ἴων, καὶ οὐχὶ ὁ Ἴανος, ὁ δὲ Ἴανος ἦτον υἱὸς τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Ἑκάτης. Κατ' ἄλλους δὲ τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ἐυτωρίας θυγατρὸς τινος γεωργοῦ τῆς Ἰταλίας. Οἱ πλεῖςοι ὅμως

λέγουσιν αὐτὸν Ἕλληνα, ἐκ τῆς Πεῤῥαιβίας μάλιςα κατὰ Πλούταρχον (α).

Μὴ εὐχαριςηθεὶς οὖν ὁ Ἴανος εἰς τὴν πατρικὴν περιουσίαν, παρεσκεύασε ςόλον μέγα καὶ ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ κυριεύσας τινὰς τόπους ἐβασίλευεν, ἔνθα ἔκτισε καὶ φρούριον ἐπί τινος λόφου τῆς Ῥώμης Ἰανίκουλον ὕςερον ἀπ' αὐτοῦ ὀνομαζόμενον. Μετὰ δὲ ταῦτα ἦλθε καὶ ὁ Κρόνος εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ ὑπεδέχθη αὐτὸν φιλοφρόνως ὁ Ἴανος, ἔδωκεν αὐτῷ καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ βασιλείου, ὅπου ἔκτισε καὶ ὁ Κρόνος ἄλλο φρούριον Κρόνιον ἀπ' αὐτοῦ ὀνομαζόμενον πλησίον τοῦ Ἰανικούλου. Ἔχοντες τοίνυν τὰς καθέδρας, ὁ μὲν εἰς τὸ Κρόνιον, ὁ δὲ εἰς τὸ Ἰανίκουλον, ἐβασίλευον ἀμφότεροι ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ. Καὶ τότε ἐδίδαξεν ὁ Κρόνος ἐκεῖ τὴν γεωργίαν, καὶ τὰ λοιπὰ, ὡς εἴρηται. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐδίδαξεν ὁ Ἴανος καὶ ἄλλα, ὅσα παῤ ἐκείνου ἔμαθεν· ὅθεν ἐτίμησαν καὶ τὸν Ἴανον ὡς Θεὸν μετὰ θάνατον, κτίσαντες καὶ ναοὺς εἰς τιμὴν αὐτοῦ.

Ἐνομίσθη δὲ ἔφορος τοῦ πολέμου καὶ τῆς εἰρήνης, καὶ ὑπερασπιςὴς τῆς Ῥώμης καὶ τοῦ βασιλείου, ἐπειδὴ, ὅτε οἱ Σαβῖνοι πολιορκοῦντες τὴν Ῥώμην, ἐχώρησαν μέχρι τῆς ὑπὸ τὸν λόφον Βεμινάλην πύλης, ἠνοίχθη αὐτομάτως τρὶς ἡ πύλη αὕτη συνεργείᾳ τῆς Ἥρας (*), καὶ δὲν ἐδύναντο νὰ κλείσωσιν αὐτὴν, δοκιμάσαντες πολλάκις. Μαθόντες δὲ τοῦτο οἱ ἐχθροὶ, καὶ ἐφορμήσαντες κατέλαβον τὴν πύλην. Ἀλλ' ὁ Ἴανος ῥίψας ἄνωθεν ἐκ τοῦ ναοῦ αὐτοῦ ὕδωρ βεβρασμένον ἄφθονον, τοὺς μὲν ἔπνιξε, τοὺς δ' ἔκαυσε, τοὺς δὲ

(α) Αὐρήλ. Βίκτ. O. G. R. Β'. Γυράλδ. συντάξ. Δ'. 154. Κίππιγγ. Α'. β'. Κριτόλ. παρ Πλυτάρχ. παράλληλ. μικρ. 20. Ζητήμ. Ῥωμαϊκ. 19.

(*) Ἡ Ἥρα γαμίλιος οὖσα ὠργίζετο κατὰ τῶν Ῥωμαίων, ἐπειδὴ ἔλαβον ἀνόμως καὶ βιαίως τὰς θυγατέρας τῶν Σαβίνων γυναῖκας.

κατηνάγκασεν εἰς φυγήν. Ὅθεν ἡ μὲν πύλη ὠνομάσθη Ἰανουάλις, καὶ ὁ Ἴανος ἐνομίζετο ἔφορος αὐτῆς, ἡ δὲ Σύγκλητος διώριτε, νὰ μένωσιν αἱ πύλαι τοῦ ναοῦ τοῦ Ἰανοῦ ἀνοικταὶ ἐν καιρῷ πολέμου, εἰς σημεῖον, ὅτι ὁ Ἴανος ἐξερχόμενος ϛρατεύει εἰς ὑπεράσπισιν τοῦ βασιλείου. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, εἰς σημεῖον, ὅτι περιέμενον νὰ ἐπιϛρέψῃ τὸ ϛράτευμα τροπαιοῦχον εἰς τὴν πόλιν· ἔπειτα ἔκλειον αὐτὰς πάλιν ἐν καιρῷ εἰρήνης, νὰ μὴ ἐξέλθῃ τὸ ϛράτευμα καὶ ἡ εἰρήνη (α).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν ὡς βασιλέα καθήμενον ἐπὶ θρόνου ἀκτινοειδοῦς καὶ δύο πρόσωπα ἔχοντα, τὸ μὲν ἔμπροσθεν, τὸ δὲ ὄπισθεν· καὶ ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ κλειδίον κρατοῦντα, καὶ ναὸν ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔχοντα, τὸν ὁποῖον ἐδείκνυεν, ὅτι ἔμελλε νὰ ἀνοίξῃ· ἐν δὲ τῇ ἀριϛερᾷ εἶχε ῥάβδον δεικνύων, ὅτι θέλει νὰ κτυπήσῃ τινὰ πέτραν, ἵνα ἐξέλθῃ ὕδωρ. Ἐνίοτε δὲ, καὶ δώδεκα βωμοὺς πρὸς τοὺς πόδας ἔχοντα, καὶ τὸ μὲν ἓν πρόσωπον νεώτερον, τὸ δ᾽ ἄλλο πρεσβύτερον. Ὅτε δὲ ἔλαβον οἱ Ῥωμαῖοι τὴν πόλιν τῆς Ἐτρουρίας Φάληραν, εὗρον ἐκεῖ τὸν ναὸν αὐτοῦ τετράθυρον, καὶ τὸ ἄγαλμα τετραπρόσωπον. Ὁ δὲ Νουμᾶς ἐζωγράφισεν αὐτὸν ἄνω κρατοῦντα τὴν μίαν χεῖρα, καὶ ὡς ἀριθμοῦντα διὰ τῶν δακτύλων (β).

Τινὲς μὲν ἐνόμιζον αὐτὸν καὶ Χάος, καὶ μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ Χάος ἐγένετο Θεός· οἷον, μετὰ τὴν διαχώρησιν τῶν ὄντων, αὐτὸς μετεμορφώθη εἰς σχῆμα Θεοῦ· ὅθεν ἦσαν τὰ πάντα εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ. Ἔμεινεν ὅμως ἔτι ὀλίγη σύγχυσις τοῦ Χάους εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦτο εἶχε δύο πρόσωπα.

(α) Αὐρήλ. αὐτόθ. Πλούταρχ. αὐτόθι. Μακρόβ. Κρόν. Α΄. Θ΄. Ὀβίδ. Ἡμερολογ. Α΄. 103. Ῥοζῖν. Β΄. γ΄. καὶ Πίκτωρ. καὶ ἄλλοι παρ᾽ αὐτῷ.

(β) Ἀλβρίκ. εἰκόν. Θ΄. ΙΔ΄. Χαρτάρ. εἰκόν. Δ΄. Πλίν. Ἱϛορ. φυσ. ΛΘ΄. ϛ΄. Γυράλδ. συντ. Δ΄. 154. Ὀβίδ. καὶ Σέρβ. αὐτόθι.

Αὐτὸς ἐκίνει τὸ πᾶν, ἤνοιγε καὶ τὰς πύλας τοῦ οὐρανοῦ, ὡς αἱ Ὧραι. Ταῦτα δὲ πάντα ἀλληγοροῦσιν αὐτὸν εἰς τὸν χρόνον, διότι οἱ ποιηταὶ τῶν λατίνων ἐλάμβανον αὐτὸν, ὡς οἱ Ἕλληνες τὸν χρόνον· ὅθεν καὶ τὰ δάκτυλα αὐτοῦ ἐσήμαινον τὰς ἡμέρας τοῦ χρόνου· ἢ κατ' ἄλλους, διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς ἐσήμαινε τὰς τριακοσίας, καὶ διὰ τῆς ἄλλης τὰς ἑξήκοντα πέντε ἡμέρας τοῦ χρόνου, κατὰ τὴν ἀρχαίαν διὰ τῶν δακτύλων συμβολικὴν ἀρίθμησιν. Τὰ δὲ τέσσαρα πρόσωπα σημαίνουσι τοὺς τέσσαρας καιροὺς τοῦ χρόνου, ἢ οἱ βωμοὶ τοὺς δώδεκα μῆνας. Ἐλάμβανον δὲ αὐτὸν καὶ ὡς Ἥλιον· ὅθεν καὶ τὰ δύο πρόσωπα, τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης ἐκεῖθεν λαμβανούσης τὸ φῶς· τὸ δὲ κλειδίον σημαίνει, ὅτι ὁ Ἥλιος ἀνοίγει τὴν ἡμέραν τὸ φῶς, καὶ τὴν νύκτα κατακλείει αὐτὸ πάλιν. Κατ' ἄλλους δὲ, τὰ δύο πρόσωπα ἔχουσιν ἠθικὴν ἀλληγορίαν. Ἐπειδὴ Ἕλλην ὢν, ἐλθὼν εἰς τὴν Ἰταλίαν μετέβαλλε καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν δίαιταν· ἢ ἐπειδὴ ἐγίνωσκε δύω γλώσσας. Ἐνομίζετο δὲ καὶ ἔφορος τῶν δρόμων καὶ τῶν πυλῶν· ὅθεν εἶχε καὶ ῥάβδον, σύμβολον φυλακῆς. Ἐθυσίαζον δὲ εἰς αὐτὸν πρῶτον, ἔπειτα εἰς τοὺς ἄλλους Θεοὺς, κατὰ μέν τινας, ἐπειδὴ αὐτὸς κατέστησε πρῶτος τὰς θυσίας καὶ τελετὰς ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, κατ' ἄλλους δὲ, εἰς ἐξιλέωσιν αὐτοῦ, ἵνα ἀνοίξῃ τὰς πύλας τοῦ οὐρανοῦ, ὅταν θυσιάζωσιν εἰς τοὺς Θεούς (α).

Εἶχε δὲ γυναῖκα ὁ Ἴανος ἔτι ἐν τῇ Περῤαιβίᾳ ὢν, τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Καμήσην ὀνομαζομένην, ἐξ ἧς ἐγέννησε μίαν θυγατέρα Ὀλισθένην καλουμένην. Τινὲς δὲ ὀνομάζουσιν Ἀργιώνην τὴν γυναῖκα αὐτοῦ·

(α) Σέρβ. Αἰν. Ζ'. 607. Ὀβίδ. καὶ Μακρόβ. αὐτόθ. 103. 137. Βόσσ. Θεολ. Β'. Ιϛ'. Αὔγουσ. αὐτόθ. Ζ'. η'. Πλούταρχ. αὐτόθι. ἢ ἐν Νεμ. 24.

ὕςερον ὅμως ἐξηπάτησε καὶ τὴν Νύμφην Κάρνην, ὡς ῥηθήσεται ἐκεῖ (α).

Ἡ Ἱςορία ἄρα θέλει τὸν Ἴανον, τὸν ὁποῖον γράφει καὶ Ἰανὸν ὁ Πλούταρχος, Ἕλληνα ἐκ τῆς Περῥαιβίας, ὅςτις ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἰταλίαν ἑκατὸν πεντήκοντα χρόνους πρὸ τοῦ Αἰνείου, κατὰ τοὺς 2625 ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ὅτε ἦτον κριτὴς τῶν Ἑβραίων ὁ Ἀώδ (β). Τὸ δὲ διπρόσωπον ἄγαλμα αὐτοῦ ἔμεινεν, ἐπειδὴ ἐχάραξαν νομίσματα τοιαῦτα μὲ τὸν Κρόνου δηλοῦντα τὰς δύο βασιλείας, ἢ τοὺς δύο βασιλεῖς, ὡς εἰς ἓν σῶμα ἡνωμένους, διὰ τὴν ὁμόνοιαν αὐτῶν. Ὕςερον ὅμως ἡ ἀρχαϊκὴ ἁπλότης, ἡ πολιτικὴ, ἡ κενοδοξία τῶν Ἱερέων, καὶ ἡ πλαςικὴ φαντασία τῶν ποιητῶν, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τοσαύτας ἀλληγορίας, ὡς καὶ εἰς αὐτὸ τὸ Χάος, διὰ τὴν ἀρχαιότητα· ἐπειδὴ ἀρχαιότερον βασιλέα καὶ εὐργέτην τοιοῦτον δὲν ἐγνώριζον εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ταῦτα δὲ ἐγίνοντο εἰς ὅλα τὰ ἔθνη, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις εἴρηται.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῆς Κάρνης.

Ἡ Κάρνη αὕτη ἦτον θυγάτηρ τινὸς Ἑλένου, ἢ Ἑλέρνου, Θεοῦ νομιζομένου· οὖσα δὲ ὡραία, φιλέρημος καὶ φιλοκύνηγος, διέτριβεν εἰς τὰ ὄρη, ἔχουσα καὶ τὴν κατοικίαν αὐτῆς εἰς ἓν σπήλαιον. Ἠγάπησαν μὲν αὐτὴν πολλοὶ, πλὴν κατεςρατήγει αὐτοὺς λέγουσα, νὰ προπορεύωνται αὐτοὶ πρὸς τὸ σπήλαιον· καὶ οὕτως ἐρχομένη αὐτὴ ὄπισθεν αὐτῶν ἐκρύπτετο ἐπιτηδείως, ἢ

(α) Δράκ. παρ. Ἀθην. Ιε'. Ιγ'. 692. Μαρτιαν. Καπέλλ. παρ. Γυράλδ. συντ. Δ'. 154. Αὐγυςῖν. αὐτόθι. Ζ'. δ'.

(β) Ἀθήν. καὶ Πλούταρχ. παρ. Ἀβελ. Ἱςορ. Μοναρχ. Β'. α'. 5. Καλβίσ. χρονικ. Α'. Μ. 2625. Ῥύκιος. 419.

ἠφανίζετο, ὥςε δὲν ἐδύναντο νὰ εὕρωσιν αὐτὴν πλέον. Ταύτην οὖν ἀγαπήσας καὶ ὁ Ἰανὸς δὲν ἠπατήθη δε πρόσωπος ὤν, ἀλλ' ἰδὼν διὰ τοῦ ὄπισθεν προσώπου ποῦ ἐκρύβη, ηὗρεν αὐτήν. Τὴν ἀπεθέωσεν ὅμως ὕςερον πρὸς ἀνταμοιβὴν, καὶ ἐνομίζετο ἔφορος τῶν θυρῶν, Κάρδεα, Καρδίνεα, καὶ Κάρνα ὀνομαζομένη· καὶ ὡς Κάρνα εἶχε καὶ ἄλλην ἐπιςασίαν, νὰ φυλάττῃ ὑγιῆ τὰ ἐντόσθια τῶν Ῥωμαίων. Τὸ μὲν ἄγαλμα αὐτῆς ἐτίθετο εἰς τοὺς στροφέας τῶν θυρῶν, τὸν δὲ ναὸν ἔκτισεν εἰς τὸν λόφον Καίλιον ὁ Ἰούνιος Βροῦτος, ὅτε ἐνίκησε τὸν Ταρκύνιον, καὶ κατέςησε καὶ τὴν ἑορτὴν αὐτῆς, ἥτις ἑωρτάζετο τῇ πρώτῃ Ἰουνίου (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τοῦ Πίκου.

Ὁ Πῖκος, ὡς εἴρηται, ἦτον υἱὸς τοῦ Στέρκου, τοῦ ἐλθόντος εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ Κρόνου ἐπονομασθέντος. Ἔμεινε τοίνυν βασιλεὺς τῶν Ἀβωριγίνων (*) τρίτος μετὰ τὸν Ἰανὸν καὶ Κρόνον, ἔλαβε γυναῖκα καὶ τὴν Κανέντην θυγατέρα τοῦ Ἰανοῦ καὶ τῆς Οὐενιλίας, ὡραίαν εἰς ὑπερβολὴν οὖσαν· καὶ οὕτως ἑνώσας εἰς ἓν τὰ δύο βασίλεια, ἐβασίλευε μόνος. Ἐβασίλευσε δὲ κατὰ τοὺς 2658 ἀπὸ κτίσεως κόσμου, καὶ ἐπεκράτησεν ἡ βασιλεία αὐτοῦ τριάκοντα ἑπτὰ χρόνους. Ἦτον ὅμως καὶ αὐτὸς ὡραῖος καὶ ἀνδρεῖος, καὶ ἠγάπα πολὺ τὸ κυνήγιον καὶ τὴν ἱππασίαν, ὅθεν περιεφέρετο συνεχῶς εἰς τὰ δάση. Αἱ δὲ Νύμφαι τῶν δασῶν, καὶ μά-

---

(α) Αὐγουςῖν. πολ. θ'. Δ'. η'. Ὀβίδ. Ἡμερολογ. ς'. 102 ἑξ. Κίππιγγ. παρ' αὐτῷ. 105. Γυράλδ. συντ. Α'. 55. Μακρόβ. Κρόν. Α'. ΚΒ'.

(*) Ἀβωριγῖνας ἔλεγον τοὺς ἀρχαίους ἐγκατοίκους τῆς Ἰταλίας.

λιςα ἡ Κίρκη, ἐδαιμονίζοντο βλέπουσαι τὸ κάλλος αὐτοῦ· ἐκεῖνος ὅμως ἐφύλαττε σωφροσύνην καὶ πίςιν πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Εἶχε δὲ καὶ ἡ Κανέντη καὶ φωνὴν μελῳδικὴν, καὶ ἐμπειρίαν εἰς τὸ ᾄδειν, ὥςε ἵςαντο καὶ οἱ ποταμοὶ καὶ τὰ πετεινὰ, καὶ ἤκουον ἐκςατικὰ τὴν μελῳδίαν, ὅτε ἔψαλλεν· ὁμοίως καὶ αἱ πέτραι, καὶ τὰ δένδρα (α).

Ἐξελθὼν οὖν ποτὲ εἰς τὸ κυνήγιον ὁ Πῖκος, ἀπήντησε τὴν Κίρκην συνάζουσαν χόρτα μαγικὰ εἰς τὰς Κιρκαίας καλουμένας πεδιάδας, καὶ αὐτὸς μὲν δὲν εἶδεν αὐτὴν ὄπισθεν τῶν θάμνων οὖσαν, ἐκείνη δὲ περιεργασθεῖσα ἀκριβῶς τὸ ἀμήχανον κάλλος αὐτοῦ, ἔπεσεν εἰς ἔρωτα σφοδρότατον, ὥςε ἔδραμε πρὸς αὐτὸν, νὰ φανερώσῃ διὰ ζώσης φωνῆς τὸν πόθον. Ἀλλ' ἐκεῖνος ἀποφεύγων τὰ τοιαῦτα, εἶπε πρὸς τοὺς δορυφόρους αὐτοῦ, νὰ τὴν ἐμποδίσωσιν, ἔπειτα ἐλάσας καὶ αὐτὸς τὸν ἵππον, ἐξέφυγεν. Ἀγανακτήσασα τοίνυν, πλάττει διὰ τῆς μαγείας ἀγριόχοιρον, καὶ πέμπει αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ Πίκου τρέχοντα πρὸς τοὺς δρυμοὺς μάλιςα, ὅπου ἦτον ἀδύνατον νὰ εἰσέλθῃ ἵππος. Ὁ δὲ Πῖκος ἀγνοῶν τὸ πρᾶγμα, ἐδίωκε τὸν χοῖρον, καὶ τέλος καταβὰς ἀπὸ τοῦ ἵππου, ἔτρεχε πεζὸς εἰς τοὺς δρυμοὺς, καὶ ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τῶν δορυφόρων, καὶ τῶν ἄλλων κυνηγῶν.

Τότε ἡ Κίρκη σκοτίσασα τὸν Ἥλιον διὰ τῆς μαγείας, ἵνα μὴ εὕρωσι τὸν Πῖκον οἱ δορυφόροι, ἔρχεται πρὸς αὐτὸν, λέγει τὸ πάθος, καὶ ζητεῖ θεραπείαν ἐμπαθέςατα. Ἀλλ' ἐκεῖνος εἶπε, μὴ γένοιτο νὰ ἀδικήσω ποτὲ τὰς γαμηλίους σπονδὰς, ἕως οὗ ζῇ ἡ ἀκριβήμου Κανέντη, οὔτε νὰ βλάψω τὴν πρὸς αὐτὴν πίςιν καὶ καθαρὰν ἀγάπην. Ἰδοῦσα δὲ τὸ ἀμετάθετον τῆς γνώμης ἡ Κίρκη, εἶπεν, ἀλλ' οὔτε σὺ ἕξεις Κανέντην,

(α) Βιργίλ. Αἰν. Ζ'. 49. 189. Ῥύκιος. ἐν Στεφάν. 420. Αὐρήλ. δ'. Καλβίσ. χρον. Α. Μ. 2658. Ὀβίδ. Μετ. ΙΔ'. 321.

οὔτε ἡ Κανέντη σὲ, εἶτα ςραφεῖσα δὶς πρὸς ἀνατολὰς, καὶ δὶς πρὸς δυσμὰς ᾄδουσα τας μαγικὰς ἐπῳδὰς, ἐκτύπησεν αὐτὸν τρὶς μὲ τὴν μαγικὴν ῥάβδον, καὶ τὸν μετεμόρφωσεν εἰς τὸ ὄρνεον δρυοκολάπτην, το ὁποῖον ὠνόμαζον Πῖκον οἱ Λατῖνοι. Ἔπειτα δὲ ἔτρεχον οἱ δορυφόροι ζητοῦντες αὐτὸν, καὶ ἀπαντήσαντες τὴν Κίρκην ἐνόησαν τὸ γεγονὸς, καὶ ὥρμησαν να τὴν φονεύσωσιν, ἀλλ' αὐτὴ μετεμόρφωσε καὶ αὐτοὺς εἰς διάφορα θηρία.

Ἡ δὲ Κανέντη βλέπουσα ὅτι δὲν ἦλθε τὸ Ἑσπέρας κατὰ τὸ σύνηθες, ἔπεμψε τοὺς δούλους μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων εἰς προϋπάντησιν αὐτοῦ, οἵτινες μὴ ἀπαντήσαντες αὐτὸν εἰς τὸν δρόμον, τὸν ἐζήτουν ὅλην τὴν νύκτα εἰς τὰ δάση. Τέλος δὲ ἐξῆλθε καὶ αὐτὴ, καὶ λύσασα τὴν κόμην περιεπλανᾶτο ἓξ ἡμερονύκτια, ἄσιτος, ἄποτος, καὶ ἄγρυπνος, εἰς τὰ ὄρη, κράζουσα αὐτὸν ὀδυνηρῶς, τύπτουσα τὸ ςῆθος, καὶ θρηνοῦσα ἐλεεινῶς καὶ ἀπαρηγορήτως, ὥςε ἀπέκαμεν ὑπὸ τῆς λύπης, νηςείας, καὶ ἀγρυπνίας, καὶ ἐκάθησε πλησίον τοῦ Τιβέριδος ποταμοῦ ὀλολύζουσα γοερῶς, καὶ θρῆνον τινὰ, ὡς ὁ κύκνος, θλιβερὸν καὶ μελῳδικὸν θρηνολογοῦσα, καὶ ποταμηδὸν δακρύουσα, ἕως οὗ ἀνελύθη καί ἠφανίσθη, ὅπου ὁ τόπος ἐκεῖνος ὠνομάζετο ὕςερον ἀπ' αὐτῆς (α).

Ὁ μῦθος οὗτος διδάσκει, οἵαν ἀγάπην καὶ πίςιν ἀμοιβαίαν πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ ἀνδρόγυνον. Λέγεται δὲ καὶ ἱςορικῶς, ὅτι ὁ Πῖκος ἐφονεύθη διὰ προςαγῆς τῆς Κίρκης· καὶ ἐπειδὴ ἦτον οἰωνοσκόπος, καὶ μετεχειρίσθη πρῶτος τὸν δρυοκολάπτην εἰς τὰς παρατηρήσεις, ἐμυθεύθη, ὅτι μετεμορφώθη εἰς τὸ ὄρνεον τοῦτο· οἱ δὲ δυςυχεῖς δορυφόροι μετεμορφώθησαν εἰς θηρία· τουτ' ἔςιν, ἐγένοντο ὡς θηρία ὑπὸ τοῦ θυμοῦ. Λέγει δὲ ὁ Ὀβίδιος, ὅτι ἐφονεύθη εἰς εἴκοσι χρόνων ἡλικίαν ὁ Πῖ-

---

(α) Ὀβίδ. αὐτόθι.

κος· ἀλλ' ἄλλοι λέγουσιν, ὡς εἴρηται, ὅτι ἐβασίλευσε τριάκοντα ἑπτὰ χρόνους. Ἄλλοι δὲ πάλιν ἀναιροῦσι παντάπασι τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ, λέγοντες, ὅτι οἱ Σαβῖνοι εἶχον μαντεῖον τοῦ Ἄρεως, ὅπου ἔδιδε τοὺς χρησμοὺς τὸ ὄρνεον ὁ δρυοκολάπτης, καὶ ἐκ τούτου ἐπλάσθη ὁ μῦθος· καὶ ἄλλοι πάλιν, ὅτι ὁ μάντις Φοινικιςὶ ὠνομάζετο Πίκκα, καὶ ἐκ τούτου ἔπλασαν Πῖκον μάντιν καὶ βασιλέα· ἀλλὰ ταῦτα μάλιςα βεβαιοῦσιν ὑπάρξαντα τὸν Πῖκον· ἐπειδὴ μάντις ὢν ἐπίσημος ὠνομάσθη Πῖκος, κατὰ τοῦτον τὸν λόγον (α).

Τῆς δὲ Κανέντης ἡ ἀνάλυσις δηλοῖ, ὅτι ἔζησε τὸ ὑπόλοιπον εἰς δάκρυα καὶ θλίψιν, καθημένη παρὰ τὸν ποταμὸν, ὅπου ἦτον ὁ οἶκος αὐτῆς. Ἠφανίσθη δὲ καὶ κατὰ κράτος, ἐπειδὴ ἡ ὡραιότης καὶ ἡ καλὴ φωνὴ, τὰ προτερήματα αὐτῆς, δὲν ἀπαθανατιζουσι τὸν ἄνθρωπον, οὔτε αὐτὰ διαμένουσι πολὺν καιρόν

Ἐγέννησαν δὲ τὸν Φαῦνον, ὅστις κατέταξε τὸν Πῖκον εἰς τὴν τάξιν τῶν Ἰνδιγέτων Θεῶν. Δὲν ἐτίμησαν ὅμως αὐτὸν παντάπασιν οἱ Ῥωμαῖοι, ἢ πολὺ ὀλίγον.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ τοῦ Φαύνου.

Ὁ Φαῦνος ἦτον, κατά τινας, υἱὸς τοῦ Ἑρμοῦ, ἢ τοῦ Ἄρεως· κατ' ἄλλους δὲ υἱὸς τοῦ Πίκου, ἢ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Κίρκης. Ἐχρημάτισαν ὅμως δύο Φαῦνοι, ὧν ὁ υἱὸς τοῦ Πίκου ἔμεινε διάδοχος τοῦ πατρικοῦ βασιλείου κατὰ τὸ 2695 ἔτος τῆς δημιουργίας, ἤτον καὶ

(α) Εὐσέβ. Χρονικ. Α. Μ. 4020. 33 Βόσσ. Θεολ. Α'. 12. Διονύσ. Ἁλικαρνασ. Ἀρχ. Ῥωμ. 12. Σέρβ. Αἰν. Ζ'. 190. Βοχάρτ. Α'. 16.

ὁ τέταρτος βασιλεὺς τῶν Ἀβοριγίνων, καὶ ἐβασίλευσε τεσσαράκοντα τέσσαρας χρόνους· Ἐδέχθη δὲ εὐμενῶς τὸν Εὔανδρον, ὡς καὶ ὁ Ἴανος τὸν Κρόνον, καὶ ἔμαθε παρ᾽ ἐκείνου πολλὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἦσαν ἔτι εἰς τὴν Ἰταλίαν· ὅθεν λέγουσιν, ὅτι αὐτὸς ἐδίδαξε τοὺς Ἀβοριγίνας τὴν γεωργίαν, καὶ ἄλλα πολλά· ἔκτισε ναοὺς πρῶτος, εἰς τοὺς Θεοὺς, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάζοντο οἱ ναοὶ Φαῦνοι ἀπ᾽ αὐτοῦ· ἔταξε θυσίας καὶ τελετὰς, καὶ ἀνθρώπινον θυσίαν εἰς τὸν Κρόνον, ἀπεθέωσε καὶ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ. Ἐθυσίαζεν ὅμως τοὺς ξένους εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ· ὅθεν ἐπεχείρησε νὰ θυσιάσῃ καὶ τὸν Ἡρακλέα, ὅτε ἐπέστρεφεν ἔχων τὰς βοῦς τοῦ Γηρυόνου· ἀλλ᾽ ἐκεῖνος ἐφόνευσεν αὐτὸν, ὡς καὶ τὸν Βούσιριν (α).

Διὰ τοῦτο ἄρα ἐτίμησαν αὐτὸν ὡς Θεὸν τῶν ἀγρῶν, ὡς οἱ Ἕλληνες τὸν Πᾶνα· ὅθεν νομίζουσιν, ὅτι τὸ εἶδος τῆς λατρείας ταύτης ἐκόμισεν ἐκεῖ ὁ Εὔανδρος ἐκ τῆς Ἀρκαδίας, καὶ μετὰ ταῦτα ἐνόμιζον τὸν αὐτὸν Πᾶνα καὶ Φαῦνον· καὶ διὰ τοῦτο ἔλεγον αὐτὸν υἱὸν τοῦ Ἑρμοῦ, καὶ εὑρετὴν τῆς σύριγγος, παράγοντες καὶ τὸ ὄνομα παρὰ τὸ Αἰολικὸν Πᾶνος. Ἐνομίζετο δὲ καὶ Θεὸς τῆς πανώλης νόσου, καὶ χρησμοδότης ὡς ὁ Πᾶν, καὶ ἔκτισαν μαντεῖον αὐτοῦ πλησίον τῆς Ἀλβουναίας πηγῆς· ἔκτισαν καὶ ναοὺς αὐτοῦ πολλοὺς, πλὴν ὁ ἐπισημότατος ἦτον εἰς τὸν Καίλιον λόφον, περίσυλος. Τὴν δὲ ἑορτὴν αὐτοῦ Φαυνάλια καλουμένην ἑώρταζον εἰς τὰ δάση τῇ πέμπτῃ Δεκεμβρίου, θυσιάζοντες ἀρνία καὶ ἐρίφια· ἦτον Ἱερὰ αὐτοῦ καὶ ἡ συκῆ καὶ ἀγριελαία (β).

(α) Νόν. Διονυσ. ιγ΄. 330. Αὐρήλ. Βίκτωρ. δ΄. Ὀβίδ. Μετ. Ιδ΄. 333. Δέρκυλ. παρὰ Πλουτάρχ. Παραλ. μικρ. 35. 38. Διονύσ. Ἁλικαρν. Α΄. κδ΄. Μανέθων. παρ. Ῥοζίν. Β΄. Ιϛ΄. Σύγγελ. παρ. Καλβισ. Ν. Α. Μ. 2695. Βόσσ. Θεολογ. Α΄. 12.

(β) Ὀβίδ. Μετ. ϛ΄. 392 Πορφύρ. παρ. Ῥοζίν. αὐτόθ. ϟ δ΄. Ιϛ΄. Διονύσ. Ἁλικαρν. Ε΄. 290. Λίβιος. Λη΄. 42. Ναρδίν. Γ. ζ΄. 100. Βόσσ. Ε΄. 48. Βιργίλ. Αἰν. Ιβ΄. 766. Ὡράτ. Γ΄. Ιζ΄. 5. δ΄. 12.

Τοιούτους δὲ ἀγροίκους Θεοὺς τῶν ἀγρῶν καὶ δασῶν εἶχον οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς Φαύνους καλουμένους, ὡς οἱ Ἕλληνες τοὺς Σατύρους· καὶ ὁ μὲν Πᾶν τῶν Ἑλλήνων ἦτον ὁ Φαῦνος, οἱ δὲ Σάτυροι οἱ Φαῦνοι τῶν Ῥωμαίων· ὅθεν ἐζωγράφιζον αὐτοὺς ὡς τὸν Πᾶνα καὶ τοὺς Σατύρους. Λέγουσι πολλὰ καὶ περὶ τῆς παραγωγῆς τῶν ὀνομάτων. Τὸ πιθανὸν ὅμως εἶναι, ὅτι ὁ Εὔανδρος ἔφερεν ἐκεῖ τὴν λατρείαν τοῦ Πανὸς καὶ τῶν Σατύρων, τὴν ὁποίαν ἐδέχθη ὁ Φαῦνος. Ὕϛερον δὲ λατρεύσαντες τὸν Φαῦνον εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Πανὸς, ἔπλασαν καὶ Φαύνους, ἀντὶ τῶν Σατύρων, κατὰ μίμησιν τῶν Ἑλλήνων.

Γυναῖκα νόμιμον εἶχε μὲν ὁ Φαῦνος τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Φαύναν, ἢ Φάτουαν κατ᾽ ἄλλους, τέκνον ὅμως δὲν ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς, ἐπειδὴ ἀπέθανε νέα, τὴν ὁποίαν καὶ ἀπεθέωσεν ὕϛερον αὐτός. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐγέννησεν ἔκ τινος Νύμφης Μαρίκας καλουμένης τὸν Λατῖνον. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ἡ Μαρίκα αὕτη ἦτον ἡ Κίρκη. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ὁ Ἡρακλῆς εἶχέ τινα παλλακίδα ἐκ τῶν Ὑπερβορείων, ἥτις ἦτον καὶ ἐγκαϛρωμένη ἐξ αὐτοῦ· ἐλθὼν δὲ τότε εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὡς εἴρηται, ἔδωκεν αὐτὴν γυναῖκα εἰς τὸν Φαῦνον, ἥτις μετ᾽ ὀλίγον ἐγέννησε τὸν Λατῖνον ἐκ τοῦ Ἡρακλέους (α). Τινὲς δὲ λέγουσιν υἱὸν αὐτοῦ καὶ τὸν Στερκουλῖνον, ἢ Στερκοῦλον, ὅϛτις ἐβασίλευσεν ἔπειτα, καὶ ἐπενόησε τὸ κόπρισμα τῶν ἀγρῶν· ὅθεν ἐτίμησαν καὶ αὐτὸν ὡς Θεόν. Στέρκος ὅμως ὠνομάζεται ἡ κόπρος Λατινιϛί· ὅθεν ἀπορεῖται ἂν ἡ κόπρος ὠνομάσθη ἀπ᾽ αὐτοῦ, ἢ αὐτὸς ἀπὸ τῆς κόπρου.

(α) Λακτάντ. Α΄. Κ΄. Κβ΄. 9. Βιργίλ. αὐτόθ. ϗ Ταουβμ. παρ᾽ αὐτῷ. αὐτόθι. Ζ΄. 47. Διονύσ. Ἀλ. αὐτόθι. 35. Πλίν. Ἱϛορ. φυσ. Ιϛ΄. 9. Γυράλδ. σύντ. Α΄. 56.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ τοῦ Λατίνου.

Ὁ Λατῖνος, ὡς εἴρηται, ἦτον υἱὸς τοῦ Φαύνου, ἢ τοῦ Ἡρακλέους. Κατ' ἄλλους ὅμως ἦτον υἱὸς τοῦ Ὀδυσσέως καὶ τῆς Κίρκης, ἢ τοῦ Τηλεμάχου καὶ τῆς Κίρκης. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον Τρῳαδίτης, καὶ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Τρῳάδος ἦλθεν εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ἂν ὅμως ἦτον υἱὸς τοῦ Φαύνου, ἢ τοῦ Ἡρακλέους, εἶναι πιθανὸν, ὅτι αὐτὸς ἦτον ὁ διάδοχος τοῦ Φαύνου, καὶ πέμπτος βασιλεὺς τῶν Ἀβοριγίνων, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὠνομάσθη ὁ τόπος ἐκεῖνος Λάτιον, καὶ οἱ Ἀβοριγῖνες Λατῖνοι. Κατ' ἄλλους ὅμως, ὁ τόπος ὠνομάζετο πρὸ αὐτοῦ Λάτιον, καὶ αὐτὸς ὠνομάσθη ἀπὸ τοῦ τόπου Λατῖνος (α).

Βασιλεύοντος οὖν τοῦ Λατίνου, ἦλθεν ὁ Αἰνείας εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ εὗρεν ὑποδοχὴν φιλόφρονα παρ' αὐτῷ. Εἶχε δὲ καὶ δύω θυγατέρας ὁ Λατῖνος Λαβινίαν καὶ Λαυρίνην καλουμένας, καὶ τὴν μὲν Λαβινίαν ἔδωκε γυναῖκα εἰς τὸν Αἰνείαν, τὸν ὁποῖον ἀφῆκε καὶ διάδοχον τοῦ βασιλείου· ὅθεν ὁ Αἰνείας ὕστερον, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λατίνου, ὠνόμασε τὴν χώραν ἀπ' αὐτοῦ Λάτιον, καὶ τοὺς Ἀβοριγίνας ὅλους Λατίνους, ὁμοῦ καὶ τοὺς Τρῳαδίτας, ὅσους ἔφερεν αὐτός. Τὴν δὲ Λαυρίνην ἔδωκεν ὁ Λατῖνος γυναῖκα εἰς τὸν Λοκρὸν, ὅστις ἦλθεν ἐκεῖ τότε μὲ ἀποικίαν ἐκ τῆς Ἑλλάδος. Διαβαίνων δὲ ὁ Ἡρακλῆς ἐκεῖθεν, ἐρχόμενος ἐκ τῆς Ἐρυθείας, κατέλυσεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Λοκροῦ· ἐλθὼν δὲ κατὰ τύχην καὶ ὁ Λατῖνος πρὸς τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Λαυρίνην, καὶ ἰδὼν τὰς βοῦς τοῦ Γηρυόνου, ἔκλεψεν αὐτάς. Τοῦτο τοίνυν μαθὼν ὁ Ἡρακλῆς καὶ δραμὼν κατόπιν ἐφόνευσε τὸν Λατῖνον (β).

(α) Ἡσίοδ. Θ. 1013. Ὑγῖν. μύθ. 127. Σέρβ. Αἰν. Η'. 322. Καλλιας παρὰ Μηγέκρ. εἰς Ὑγῖν. αὐτόθι.

(β) Λίβιος. Α'. β'. Κόνων. Γ'. Φῆσ. Ιγ'. 1180.

Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἐφονεύθη πολεμῶν μὲ τὸν Μεζέντιον. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ὑπεσχέθη πρότερον τὴν Λαβινίαν εἰς τὸν Τοῦρνον, καὶ ἐπειδὴ ἔδωκεν αὐτὴν ὕϛερον εἰς τὸν Αἰνείαν, ἐκίνησε πόλεμον κατ᾽ αὐτῶν ὁ Τοῦρνος, καὶ ἐκεῖ ἐφονεύθη ὁ Λατῖνος. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἐζήτουν τὴν Λαβινίαν πολλοὶ Ἡγεμόνες τῆς Ἰταλίας, πάγκαλον οὖσαν· ὅθεν εἶπεν ὁ χρησμὸς, νὰ δώσῃ αὐτὴν πρός τινα ξένον, καὶ οὕτως ὑπεσχέθη αὐτὴν τῷ Αἰνείᾳ, συμφωνήσας καὶ συμμαχίαν μὲ αὐτόν. Μὴ δεχόμενοι δὲ τοῦτο οἱ ἐντόπιοι, ἐκίνησαν αὐτοὺς εἰς πόλεμον· ὑπερτερήσας οὖν ὁ Αἰνείας, ἔλαβε καὶ τὴν Λαβινίαν, καὶ τὸ βασίλειον. Ἦτον δὲ ὁ Λατῖνος ἀνδρεῖος καὶ γενναῖος κατά τε τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ ἐτιμήθη ὡς Θεὸς τῶν Λατίνων Ζεὺς ὀνομαζόμενος· δὲν ἐφάνη ὅμως οὔτε ναὸς αὐτοῦ, οὔτε ἄλλο τι τιμῆς σημεῖον (α). Ἡ δὲ γυνὴ αὐτοῦ ὠνομάζετο Ἀμάτα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ´.

Περὶ τοῦ Ῥωμύλου καὶ Ῥώμου.

Ὅσον καταβαίνομεν πρὸς τὸ φῶς τῆς Ἱϛορίας, τόσον βυθιζόμεθα εἰς τὸ σκότος τῆς ἀγνωσίας· καὶ ὅσον ἡ Ἱϛορία σπεύδει νὰ εὕρῃ τινὰ δεσμὸν, ἵνα συνδέσῃ τὰ διαλελυμένα, καὶ συγκεχυμένα μέλη αὐτῆς, τόσον χάνει τὸν ὀρθὸν δρόμον, καὶ πίπτει εἰς διόδους πολλὰς καὶ ἀνεξιτήλους. Ἐπειδὴ τούτους τοὺς πρώτους οἰκιϛὰς τῆς Ῥώμης λέγουσι, τινὲς μὲν υἱοὺς τοῦ Αἰνείου καὶ τῆς Δεξιθέας θυγατρὸς τοῦ Φόρβαντος υἱοῦ τοῦ Πριάμου, καὶ ἔφερον αὐτοὺς ἔτι νήπια εἰς τὴν Ἰταλίαν. Τινὲς δὲ, τοῦ Ἄρεως καὶ τῆς Αἰμυλίας θυγατρὸς τοῦ Αἰνείου. Ἄλλοι δὲ λέγουσι τὸν μὲν Ῥωμύλον υἱὸν τοῦ Λατίνου καὶ τῆς Ῥώμης ἐκ τῆς Τρῳάδος, τὸν δὲ Ῥῶμον, τὸν ὁποῖον γράφουσί τινες καὶ Ῥωμανὸν, υἱὸν τοῦ Ὀδυσσέως καὶ τῆς Κίρκης. Κατ᾽

(α) Βιργίλ. Αἰν. Ιβ´. 932. Βανιέρ. Ζ´. 402. Λεξικ. Ἀνωνύμ. ἐν Λατίν. Ἄννα Φάβρ. ἐν Αὐρηλ. Ιγ´.

ἄλλους δὲ, τὸν Ῥῶμον ἔπεμψεν ἐκ τῆς Τρῳάδος ὁ Διομήδης υἱὸς τοῦ Ἡμαθίωνος, νὰ κατοικήσῃ εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ὁ δὲ Ὀβίδιος ἀναφέρει τοιαύτην γενεαλογίαν. Μετὰ τὸν Αἰνείαν ἐβασίλευσεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἴουλος, καὶ μετὰ τοῦτον ὁ Σύλβιος, ὅςτις ἐγέννησεν υἱὸν Λατῖνον ὀνομασθέντα ἀπὸ τοῦ προγόνου αὐτοῦ Λατίνου. Μετὰ δὲ τὸν Λατῖνον τοῦτον ἐβασίλευσεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἄλβας, καὶ ἴσως ἀπὸ τούτου ὠνομάσθη ἡ πόλις Ἄλβα· ἔπειτα ὁ Ἔπιτος υἱὸς τοῦ Ἄλβα, ὕςερον ὁ Κάπυς, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Κάπητος· οὗτοι φαίνεται ὅτι ἦσαν ἀδελφοί. Μετὰ δὲ τὸν Κάπητον ὁ υἱὸς αὐτοῦ Τιβερῖνος, ὁ πνιγεὶς εἰς τὸν Ἀλβούλαν πρότερον ὀνομαζόμενον ποταμὸν, καὶ Τίβεριν ὕςερον ἀπ' αὐτοῦ ὀνομασθέντα· ἀφῆκεν ὅμως δύο υἱοὺς, Ῥέμουλον καὶ Ἀκρόταν ὀνομαζομένους, καὶ ὁ μὲν Ῥέμουλος βουλόμενος νὰ μιμηθῇ τὸν κεραυνὸν τοῦ Διὸς, ἀπέθανε κεραυνωθεὶς, ὡς ὁ Σαλμωνεύς· ἐβασίλευσε δὲ ὁ Ἀκρότας φρονίμως, καὶ μετὰ τοῦτον ὁ Ἀβεντῖνος, ἀφ' οὗ ὠνομάσθη τὸ ὄρος τῆς Ῥώμης, ὅπου ἐβασίλευε. Μετὰ δὲ τοῦτον ἐβασίλευσεν ὁ Πρόκας, καὶ ὕςερον ὁ Ἀμούλιος καὶ Νομήτωρ. Οὗτοι τοίνυν ἦσαν πάντες ἀπόγονοι τοῦ Αἰνείου, κατ' Ὀβίδιον. Ἄλλοι δὲ διηγοῦνται παντάπασι μυθώδη τὴν γέννησιν αὐτῶν.

Ταρχέτιός τις τύραννος τῆς Ἄλβης πόλεως, καὶ τῶν Ἀλβανῶν, εἶδεν ἕνα φαλλὸν, ὅςτις ἐξῆλθεν ἐκ τῆς Ἑςίας, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ πολλὰς ἡμέρας· Ἀγνοῶν δὲ τὶ ἐννοεῖ τοῦτο τὸ παράδοξον φάντασμα, ἔπεμψεν εἰς τὴν Τυῤῥηνίαν, νὰ ἐρωτήσῃ τὸ μαντεῖον τῆς Τηθύος. Τὸ δὲ χρηςήριον εἶπε, νὰ κοιμίσῃ τινὰ παρθένον μὲ τὸ φάσμα τοῦτο, ἐπειδὴ μέλλει νὰ γεννηθῇ ἐκ τῆς μίξεως ταύτης παιδίον ἀνδρεῖον καὶ ἔνδοξον· ὅθεν εἶπεν ὁ Ταρχέτιος εἰς μίαν θυγατέρα αὐτοῦ, νὰ κοιμηθῇ μὲ τὸν φαλλόν. Ἀλλ' ἐκείνη μὴ δεχομένη τοῦτο, κατεκοίμισε μίαν δούλην ἀντ' αὐτῆς. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ τύραννος ἐφυλάκωσε καὶ τὴν θυγατέρα καὶ τὴν δούλην, διὰ νὰ τὰς φονεύσῃ· ἐφάνη ὅμως ἡ Ἑςία εἰς τὸν ὕπ-

νου αὐτοῦ καὶ τὸν ἐμπόδισε. Τέλος δὲ, διώρισε νὰ ὑφάνωσιν ἱςόν τινα (πανίον) εἰς τὴν φυλακὴν, ὑποσχόμενος νὰ τὰς ὑπανδρεύσῃ, ὅταν τὸν τελειώσωσιν· ἔπεμπε δὲ τὴν νύκτα ἄλλας γυναῖκας, καὶ ἔλυον, ὅσον ὕφαινον ἐκεῖναι τὴν ἡμέραν. Καὶ οὕτως ἐγέννησεν ἡ δούλη εἰς τὴν φυλακὴν δύο δίδυμα τέκνα ἐκ τοῦ φαλλοῦ, τὰ ὁποῖα ἔδωκεν ὁ Ταρχέτιος πρός τινα Τεράτιον καλούμενον, νὰ τὰ φονεύσῃ. Ἀλλ' ἐκεῖνος λυπηθεὶς, ἀφῆκεν αὐτὰ πλησίον τοῦ Θύμβρεως ποταμοῦ, ὅπου ἤρχετο μία λύκαινα καὶ τὰ ἐθήλαζεν· ἔτι δὲ ἔφερον εἰς αὐτὰ τροφὴν καὶ τὰ πετηνὰ, ἕως οὗ ηὗρεν αὐτὰ τὶς βουκόλος, καὶ τὰ ἀνέθρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Καὶ οὗτοι ἦσαν ὁ Ῥῶμος καὶ Ῥωμύλος, οἵτινες ἐνίκησαν ὕςερον τὸν Ταρχέτιον, καὶ ἔλαβον αὐτοὶ τὴν βασιλείαν (α).

Κατ' ἄλλους δὲ, ἡ βασιλεία τοῦ Αἰνείου ἔμεινεν εἰς τοὺς δύο ἀδελφοὺς, ἀπογόνους αὐτοῦ, Ἀμούλιον καὶ Νομήτορα ὀνομαζομένους· ὁ δὲ Ἀμούλιος διαμοιράσας τὴν πατρογονικὴν περιουσίαν εἰς δύο μέρη, ἔβαλεν εἰς μὲν τὸ ἓν μέρος τὴν βασιλείαν, εἰς τὸ ἄλλο δὲ τοὺς θησαυροὺς ὅλους, καὶ τοὺς ἐκεῖθεν συναθροισθέντας, καὶ ὅσους ἔφερεν ὁ Αἰνείας ἐκ τῆς Τρῳάδος· ἔπειτα εἶπε, νὰ ἐκλέξῃ ὁ Νομήτωρ ὅ,τι θέλει, ὅςτις προέκρινε τὴν βασιλείαν. Λαβὼν οὖν ὁ Ἀμούλιος τοὺς θησαυροὺς, ἔλαβε μετ' ὀλίγον καὶ τὴν βασιλείαν ἀπὸ τοῦ Νομήτορος, δυνάμει τῶν χρημάτων, φερόμενος καὶ τυραννικῶς πρὸς αὐτὸν, ὑποπτευόμενος ἀείποτε, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν τυράννων· ὥςε καὶ τὴν μονογενῆ θυγατέρα τοῦ Νομήτορος Σιλουΐαν, καὶ Ῥέαν Ἰλίαν καλουμένην, κατέςησεν Ἱέρειαν τῆς Ἑςίας, ἵνα μείνῃ ἄγαμος καὶ ἄτεκνος. Ἀλλ' αὐτὴ ἐξ ἐναντίας εὑρέθη ἐγκαςρωμένη, καὶ τότε ἀπεφάσισε νὰ τὴν φονεύσῃ προ-

(α) Ὀβίδ. Μεταμ. ΙΔ'. 623 Πλούταρχ. ἐν Ῥωμύλ. α. β'. καὶ Προμαθίων. παρ' αὐτῷ. Λίβιος. Α'. Ις'.

φασιζόμενος τὴν παρανομίαν. Εἶχεν ὅμως Θυγατέρα Ἀνθὼ καλουμένην, ἥτις κατέπεισεν αὐτὸν, καὶ ἐφυλάκωσε τὴν Σιλουΐαν μόνον· καὶ οὕτως ἐγέννησεν ἐν τῇ φυλακῇ τέκνα δίδυμα, τὰ ὁποῖα ἔδωκεν ὁ Ἀμούλιος εἰς ἕνα δοῦλον, νὰ τὰ πνίξῃ εἰς τὸν ποταμόν· ὁ δὲ δοῦλος ἔβαλεν αὐτὰ εἰς σκάφην, καὶ ἐπειδὴ ἦτον ὁ ποταμὸς πλημμυρισμένος καὶ ὁρμητικὸς, ἐφοβήθη νὰ πλησιάσῃ, καὶ διὰ τοῦτο ἀφῆκε τὴν σκάφην εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, καὶ ἀνεχώρησεν. Πλημμυρίσας δὲ μετ' ὀλίγον ὁ ποταμὸς, κατέφερε τὴν σκάφην εἰς τόπον τινὰ Κερμανὸν καλούμενον, τὸν ὁποῖον ὠνόμαζον πρότερον Γερμανόν· ἐπειδὴ Γερμανοὺς ὠνόμαζον τοὺς ἀδελφούς· ἦτον δὲ ἐκεῖ καὶ μία συκῆ, καὶ ὑπ' αὐτὴν ἔκειντο οἱ παῖδες, ὅπου ἤρχετο ἡ λύκαινα καὶ ἐθήλαζεν αὐτά· ὁ δὲ δρυοκολάπτης τὰ ἐφύλαττε καθήμενος ἐκεῖ· ὅθεν ἐνομίσθησαν Ἱερὰ τοῦ Ἄρεως τὰ ζῶα ταῦτα, ἐπειδὴ ἔτρεφον τὰ τέκνα τοῦ Ἄρεως, καὶ ἐτίμησαν οἱ Λατῖνοι κατ' ἐξοχὴν τὸν δρυοκολάπτην (α).

Ἐκεῖ τοίνυν εὑρὼν αὐτὰ ὁ Φαυςύλος συφορβὸς τοῦ Ἀμουλίου, τὰ ἔλαβεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἔνθα τὰ ἀνέτρεφεν ἡ γυνὴ αὐτοῦ Ἀκκαλαρεντία καλουμένη. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι Φαυςύλος ὠνομάζετο ὁ δοῦλος, ὅςτις ἔῤῥιψεν αὐτά. Ταύτην τὴν τελευταίαν γνώμην τοῦ Διοκλέους τοῦ Πεπαρηθίου δέχεται καὶ ὁ Πλούταρχος, ὡς εἰς Ἱςορίαν ἀναγομένην. Ὠνομάσθησαν δὲ υἱοὶ τοῦ Ἄρεως, ἐπειδὴ ὁ Ἀμούλιος ἐλθὼν ἔνοπλος καὶ ἀγνώριςος, ἐβίασε τὴν Σιλουίαν, καὶ ἐξ ἐκείνου ἐγέννησε τὰ βρέφη. Παράδοξον δὲ φαίνεται, ὅτι ἀνέτρεφεν αὐτὰ ἡ λύκαινα· ἀλλ' οἱ Λατῖνοι ὠνόμαζον λυκαίνας τὰς πόρνας, ἡ δὲ γυνὴ τοῦ Φαυςύλου ἡ ἀναθρέψασα αὐτὰ ἦτον πόρνη. Μάλιςα δὲ ὁ Νομήτωρ γινώσκων τὸ πρᾶγμα, ἔπεμπε πρὸς αὐτὰ μυςικῶς ὅλα τὰ ἀναγκαῖα, καὶ τέλος ἔςειλεν αὐτὰ εἰς τοὺς Γαβίους ἐγκα-

(α) Πλούταρχ. αὐτόθι. γ'. δ'.

τοίκους τῆς οὐ μακρὰν τῆς Ῥώμης πόλεως Γαβίας ὠνομαζομένης, νὰ μανθάνωσι γράμματα, καὶ τὰ λοιπὰ, ὅσα ἀνήκουσιν εἰς τοὺς εὐγενεῖς παῖδας. Ὠνόμασαν δὲ αὐτοὺς Ῥῶμον καὶ Ῥωμύλον ἀπὸ τῆς Θηλῆς, ἐπειδὴ εἶδεν αὐτὰ ὁ Φαυςύλος θηλάζοντα ἀπὸ τῆς λυκαίνης. Ἀφ᾽ οὗ δὲ ηὔξησαν ἐφαίνοντο πολὺ διαφορετικοὶ τῶν ἄλλων νέων καθ᾽ ὅλα, γυμναζόμενοι εἰς τὰ κυνήγια καὶ δρόμους, εἰς δίωξιν κλεπτῶν, ἐλευθέρωσιν αἰχμαλώτων, καὶ εἰς ἄλλα τοιαῦτα ἐλεύθερα γυμνάσματα, ὥςε ἐγένοντο περιβόητοι, ἑλκύοντες καθ᾽ ἑκάςην τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων. Τότε ὅμως δὲν ἐγνώριζεν αὐτοὺς, οὔτε ὁ Νομήτωρ, οὔτε ὁ Ἀμούλιος· αὐτοὶ δὲ ἐνόμιζον, ὅτι ἦσαν τέκνα τοῦ Φαυςύλου, πρότερον· ὕςερον δὲ ἔλεγεν αὐτοὺς, ὅτι ἦσαν τέκνα ἄλλων μεγάλων γονέων, ἐρεθίζων τὸ φρόνημα αὐτῶν· ὁμοίως ἔλεγε καὶ τὰ λοιπὰ, καὶ τὰ περὶ εὑρέσεως καὶ ἀνατροφῆς· δὲν εἶπεν ὅμως ποτὲ τίνος τέκνα ἦτον· Διὰ τὴν ῥηθεῖσαν ἄρα ὑπόληψιν ἔτρεχον πρὸς αὐτοὺς δοῦλοι, πτωχοὶ, καὶ ἄλλοι τοιοῦτοι κατατυραννούμενοι, καὶ θλιβόμενοι, βλέποντες, ὅτι ὁ σκοπὸς αὐτῶν ἀπέβλεπεν εἰς ἀποςασίαν.

Συνέβη δὲ ποτε φιλονεικία μεταξὺ τῶν βουκόλων τοῦ Νομήτορος καὶ Ἀμουλίου, καὶ οἱ τοῦ Νομήτορος ἁρπάσαντές τινα βοσκήματα ἔφευγον. Τοῦτο τοίνυν βλέποντες ἐκεῖνοι, δὲν ὑπέφερον, ἀλλ᾽ ὁρμήσαντες ἐφόνευσάν τινας τοῦ Νομήτορος, καὶ ἐδίωξαν τοὺς λοιπούς. Ὕςερον ὅμως εὑρόντες οἱ βουκόλοι οὗτοι μόνον τὸν Ῥῶμον μὲ ὀλίγους ἀνθρώπους, ἔλαβον αὐτὸν αἰχμάλωτον, μετά τινα μικρὰν μάχην, καὶ τὸν ἔφερον εἰς τὸν Νομήτορα· ὁ δὲ, ἐλθὼν πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἀμούλιον, ἐζήτει νὰ παιδεύσῃ αὐτὸν ἐκεῖνος, ὡς βασιλεὺς καὶ αὐθέντης· διότι ἐνόμιζε τρόπον τινὰ, ὅτι οὗτοι ἦσαν βουκόλοι τοῦ Ἀμουλίου, ἐναντίοι φανέντες πρὸς τοὺς βουκόλους αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἠγανάκτησαν ὅλοι οἱ ἐγκάτοικοι τῆς Ἄλβης, λέγοντες, ὅτι ἀδικεῖται ἀλόγως ὁ Νομήτωρ, ὁ Ἀμού-

λιος ἔπεμψε πάλιν τὸν Ῥῶμον πρὸς αὐτὸν, νὰ τὸν τιμωρήσῃ ὅπως θέλει. Ἰδὼν οὖν τοῦτον περιέργως ὁ Νομήτωρ ἐθαύμασε τὸν μεγαλοπρεπέστατον χαρακτῆρα αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ λοιπὰ, ὥςε ἠρώτησε μὲ ἱλαρότητα τὶς ἦτον, καὶ πόθεν· ὁ δὲ εἶπεν, ἐπειδὴ σὲ βλέπω βασιλικώτερον τοῦ Ἀμουλίου, λέγω σοι πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, διότι κρίνεις πρῶτον ἔπειτα κολάζεις. ἐκεῖνος ὅμως πρὶν ἐξετάσῃ πέμπει εἰς τιμωρίαν. Ἤμεθα δύο ἀδελφοὶ δίδυμοι, καὶ πρότερον μὲν ἠκούομεν, ὅτι ἤμεθα τέκνα τοῦ Φαυςύλου· ἔπειτα δὲ, ὅτι ἐγεννήθημεν ἐκ μεγάλων γονέων, καὶ μᾶς ἔρριψαν εἰς τὸν ποταμὸν μὲ μίαν σκάφην, καὶ ἡ σκάφη σώζεται ἔχουσα καὶ γράμματα, καὶ ὅτι μᾶς ἀνέτρεφεν ἡ λύκαινα καὶ ὁ δρυοκολάπτης. Ταῦτα δὲ ἀκούσας ὁ Νομήτωρ, σχεδὸν ἐνόησε τὸ πρᾶγμα, καὶ ἤθελε νὰ τὸ φανεράσῃ πρὸς τὴν Ἰλίαν ἐν τῇ φυλακῇ ἔτι οὖσαν.

Ἀκούσας δὲ ὁ Φαυςύλος τὴν σύλληψιν τοῦ Ῥώμου, ἐφανέρωσε πρὸς τὸν Ῥωμύλον τότε πρῶτον τοὺς γονεῖς αὐτῶν, λέγων, νὰ τρέξῃ εἰς βοήθειαν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ λαβὼν τὴν σκάφην καὶ κρύψας αὐτὴν ὑπὸ τὸ ἔνδυμα, ἔδραμε πρὸς τὸν Νομήτορα, νὰ φανερώσῃ τὸ πρᾶγμα πρὸς σωτηρίαν τοῦ Ῥώμου· ἐγνώρισεν ὅμως εἰς τὰς πύλας τῆς πόλεως εἷς ςρατιώτης τὴν σκάφην, καὶ ἔφερε τὸν Φαυςύλον πρὸς τὸν Ἀμούλιον, ὅπου ἀναγκασθεὶς, ἐμαρτύρησεν, ὅτι σώζονται οἱ παῖδες μακρὰν τῆς Ἄλβης, τὴν δὲ σκάφην, εἶπεν, φέρει πρὸς τὴν Ἰλίαν, ἥτις ἐζήτησε νὰ τὴν ἴδῃ. Τοῦτο δ' ἀκούσας ὁ Ἀμούλιος καὶ ταραχθεὶς, ἔπεμψε πρὸς τὸν Νομήτορα ἄνθρωπον, νὰ ἐρωτήσῃ, ἂν ἔμαθε τὶ περὶ τῶν παίδων· ἐπειδὴ ἦσαν τότε φίλοι. Ἰδὼν οὖν ὁ ἄνθρωπος τὸν Νομήτορα περιποιούμενον τὸν Ῥῶμον καὶ φιλοφρονούμενον, ἐνόησε τὸ πρᾶγμα, καὶ εἶπε πρὸς τὸν Ἀμούλιον, νὰ προλάβῃ τὸν κίνδυνον. Ἀλλ' ὁ Ῥωμύλος ἐπλησίαζε σχεδὸν ἔχων ςράτευμα ἱκανὸν, καὶ εἰς ἑκατοντάδας διῃρημένον· ἀφ' ἑκάςης δὲ ἑκατοντάδος προηγεῖτο εἷς ἀξιωματικὸς, ἔ-

χων εἰς τὴν λόγχην αὐτοῦ δέμα χόρτου· ταῦτα δὲ τὰ δέματα ὠνόμαζον μάνιπλα οἱ Ῥωμαῖοι· διὰ τοῦτο ὠνόμαζον ἔκτοτε Μανιπλαρίους τοὺς τοιούτους ἀξιωματικούς. Οὕτως οὖν ἐρχόμενος ὁ Ῥωμύλος, καὶ ὁ Ῥῶμος ἐρεθίζων καὶ διεγείρων τοὺς ἐν τῇ πόλει, συνέλαβον τὸν τύραννον, καὶ ἐφόνευσαν αὐτόν· ἔπειτα ἀποκαταςήσαντες τὸν πάππον Νομήτορα εἰς τὴν βασιλείαν, ἠλευθέρωσαν καὶ τὴν μητέρα αὐτῶν ἐκ τῆς φυλακῆς.

Ἐπειδὴ δὲ αὐτοὶ δὲν ἤθελον νὰ ὑποτάσσωνται, ἦλθον νὰ κτίσωσι πόλιν ἰδίαν εἰς τοὺς τόπους, ὅπου ἀνετράφησαν· ἔτι δὲ, ἐπειδὴ τὸ ςράτευμα αὐτῶν ἦτον συλλογὴ ἀποςατῶν, κλεπτῶν, καὶ παντὸς εἴδους κακούργων, οἱ ἐγκάτοικοι τῆς Ἄλβης δὲν ἐδέχοντο αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ τὸ ἀπέδειξεν ὕςερον ἡ ἁρπαγὴ τῶν παρθένων· ἐπειδὴ οὐδεὶς ἤθελε νὰ δώσῃ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς τοιούτους ἀνθρώπους, ὥςε ἠναγκάσθησαν νὰ κλέψωσι γυναῖκας. Ἐλθόντες τοίνυν νὰ κτίσωσι τὴν πόλιν, ἐςασίασαν εὐθὺς καὶ αὐτοὶ οἱ ςρατηγοὶ τοῦ τοιούτου ςρατεύματος· ἐπειδὴ ὁ μὲν Ῥωμύλος ἤθελε νὰ κτίσωσιν αὐτὴν ἐκεῖ, ὅπου εἶναι ἤδη ἡ Ῥώμη, καὶ σχεδὸν ἔκτιζεν αὐτὴν τετράγωνον· ὁ δὲ Ῥῶμος ἔκτιζεν αὐτὴν ἀλλαχοῦ, εἰς τόπον τινὰ ὀχυρὸν τοῦ Ἀβεντίνου, ὅςτις ὠνομάσθη ἀπ' αὐτοῦ Ῥωμώνιον, καὶ ἔπειτα Ῥιγνάριον. Τέλος δὲ συνεφώνησαν νὰ καθήσωσιν, ὁ μὲν εἰς ἄλλον τόπον, ὁ δ' ἄλλος εἰς ἄλλον, καὶ εἰς ὁποῖον φανῶσι περισσότεροι γύπες πρότερον, ἐκεῖνος νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα. Ὁ μὲν Ῥῶμος εἶδεν ἀληθῶς ἓξ γύπας, ὁ δὲ Ῥωμύλος ψευσθεὶς ὅτι εἶδε πρότερον δώδεκα, ἐπεκύρωσε τὴν γνώμην αὐτοῦ.

Ἐγνώρισεν ὅμως ὕςερον ὁ Ῥῶμος τὴν ἀπάτην, καὶ ἐδυσχέραινε, μάλιςα δὲ ἐν ᾧ ὁ Ῥωμύλος ἔσκαπτε τὰ θεμέλια, αὐτὸς τὸν ἐμπόδιζε χλευαςικῶς, καὶ τότε ἐκτύπησεν αὐτὸν ὁ Ῥωμύλος, ἢ ἄλλος τις Κέλερος καλούμενος, καὶ οὕτως ἀπέθανεν εὐθὺς ὁ Ῥῶμος· συνέβη δὲ καὶ μάχη μετὰ ταῦτα, καὶ ἐφονεύθη ὁ Φαυ-

ςύλος, καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Πλειςῖνος, οἱ τροφοὶ τούτων. Τοιαῦτα ἄρα ἦσαν τὰ ἐγκαίνια τῆς Ῥώμης. Ὁ δὲ Ῥωμύλος κτίσας τὴν πόλιν, καὶ ὡς χιλίας ἑςίας μόνον, κατέςησε καὶ ἄσυλον λέγων, ὅτι οὕτως εἶπε τὸ μαντεῖον· ὅθεν συνέτρεξαν ἐκεῖ εἰς ὀλίγον πᾶντες οἱ δοῦλοι, λῃςαὶ, κακοῦργοι, καὶ οἱ λοιποὶ ἀπηλπισμένοι τῆς Ἰταλίας, ἐξ ὧν κατάγεται τὸ γένος τῶν Ῥωμαίων.

Κατὰ μέν τινας, ἐφάνη ἡ ψυχὴ τοῦ Ῥώμου εἰς τὴν Ἀκκαλαρεντίαν ὕςερον, καὶ ἐζήτησε τιμὰς θεϊκάς· ἐπειδὴ δὲν τὸν ἐτίμησαν μετὰ θάνατον. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, συνέβη νόσος μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, καὶ τὸ μαντεῖον εἶπε, νὰ ἐξιλεώσωσι τὴν ψυχὴν τοῦ Ῥώμου· ὅθεν κτίσαντες ναὸν αὐτοῦ ἐν τῇ τετάρτῃ ἐνορίᾳ τῆς Ῥώμης, ἐτίμησαν αὐτὸν ὡς Θεὸν, καταςήσαντες καὶ ἑορτὴν Ῥεμουρίαν (*), ἔπειτα Λεμουρίαν καλουμένην εἰς τιμὴν αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ἑώρταζον τῇ ἐνάτῃ Μαΐου (α).

Περὶ δὲ τοῦ θανάτου τοῦ Ῥωμύλου φέρονται διάφοροι λόγοι, ἐπειδὴ ἐγένετο ἄφαντος (*), καὶ πλέον δὲν ἐφάνη. Τινὲς ὅμως λέγουσιν, ὅτι εἶχε ποτὲ συμβούλειον εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἡφαίςου, καὶ ἐκεῖ ἐφόνευσαν αὐτὸν οἱ σύμβουλοι, μὴ ὑποφέροντες τὴν αὐςηρότητα καὶ τυραννίαν αὐτοῦ· ἔπειτα, κόψαντες εἰς τμήματα τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἔλαβεν ἕκαςος ἓν τμῆμα εἰς τὸν κόλπον, καὶ οὕτως ἐξῆλθον ἐκ τοῦ ναοῦ· ὅθεν ἐγένετο ἄφαντος. Ἄλλοι δὲ, ὅτι τὸ συμβούλιον ἐγίνετο ἔξω τῆς Ῥώμης εἰς τὸ Αἰγὸς ἕλος καλούμενον, καὶ συνέ-

---

(*) Ἀπὸ τῦ Ῥέμυς· ἐπειδὴ Ῥέμον ὠνόμαζον οἱ Λατῖνοι τὸν Ῥῶμον.

(α) Πλύταρχ. αὐτόθι. ς´. ζ´. η´. θ´. ι´.—.

(*) Τοιούτυς δὲ ἀφανισμοὺς ἀναφέρουσι πολλοὺς καὶ οἱ Ἕλληνες· ὡς τὸ σῶμα τῆς Ἀλκμήνης φερόμενον εἰς τὸν τάφον ἐγένετο ἄφαντον, ὁμοίως καὶ τῦ Ἀριςαίυ καὶ Κλεομήδους, περὶ ὧν εἰρήσεται ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις.

βη τότε ἐξαίφνης τρικυμία μεγάλη, βρονταὶ, ἀςραπαὶ, καὶ ἄνεμος σφοδρὸς, ὥςε ἐσκοτίσθη ὁ Ἥλιος· ὁ δὲ λαὸς καὶ οἱ Συγκλητικοὶ διεσκορπίσθησαν, ὅπου ἐδυνήθη ἕκαςος. Μετὰ δὲ τὴν κατάπαυσιν τῆς ζάλης, συνελθόντες πάλιν, ὁ μὲν ὄχλος ἐζήτει τὸν βασιλέα, οἱ δὲ Συγκλητικοὶ ἔλεγον, νὰ μὴ ζητῶσιν αὐτὸν ἀνωφελῶς, ἀλλὰ νὰ τὸν τιμῶσιν ὡς Θεὸν, ἐπειδὴ τὸν ἥρπασαν οἱ Θεοί. Τινὲς μὲν δεισιδαιμονέςεροι πιςεύσαντες, ἀνεχώρησαν χαίροντες, ἐπειδὴ ἀπέκτησαν καὶ ἄλλον Θεόν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐξηρεύνων ἀκριβῶς τὸ πρᾶγμα, κατηγοροῦντες πικρῶς τοὺς Πατρικίους καὶ Συγκλητικοὺς, καὶ ἀποδεικνύοντες αὐτοὺς φονεῖς τοῦ Ῥωμύλου, ὥςε συνέβη ταραχὴ μεγάλη. Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, ἔρχεται εἰς τὴν ἀγορὰν φίλος τις πιςὸς τοῦ Ῥωμύλου, Ἰούλιος Πρόκλος ὀνομαζόμενος, ἄνθρωπος ἐπιεικὴς καὶ πιθανὸς διὰ τοῦτο, καὶ πρῶτος τῶν Πατρικίων κατὰ τὸ γένος, καὶ λέγει πρὸς τὸν λαὸν, ὅτι ἐφάνη πρὸς αὐτὸν ὁ Ῥωμύλος καθ' ὁδὸν, λέγων, ὅτι ἐγένετο Θεὸς, κατὰ τὴν θέλησιν τῶν Θεῶν, καὶ ὠνομάσθη Κυρῖνος· καὶ πρὸς βεβαίωσιν τούτου, ὤμοσεν ὁ Πρόκλος καὶ τὸν μέγαν ὅρκον ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ, κ̀ διέλυσε πᾶσαν ὑποψίαν, ὥςε εὐθὺς ἤρξαντο οἱ Ῥωμαῖοι εὔχεσθαι καὶ προσκυνεῖν τὸν Κυρῖνον (α).

Ἐτίμησαν τοίνυν αὐτὸν ὡς Θεὸν οἱ Ῥωμαῖοι Κυρῖνον ὀνομάζοντες, κτίσαντες καὶ πολλοὺς ναοὺς, εἰς τὴν ἕκτην, ἑβδόμην, ὀγδόην καὶ δεκάτην ἐνορίαν, καταςήσαντες καὶ ἑορτὴν εἰς τιμὴν αὐτοῦ Κυριναλια λεγομένην, τὴν ὁποίαν ἑώρταζον τῇ δεκάτῃ ἑβδόμῃ Φευρουαρίου· ὠνόμασαν καί τινα λόφον τῆς Ῥώμης Κυρίνειον ἀπ' αὐτοῦ, ἔνθα εἶχον καὶ Ἱερὸν αὐτοῦ· τὴν δὲ ἡμέραν ἐκείνην, ἐν ᾗ ἠφανίσθη, ὠνόμαζον ὄχλου φυγὴν, καὶ Νόννας Καπρατίνας· ἐπειδὴ κατέβαινον εἰς τὸ

(α) Αὐτόθ. Κζ'. Κη'. Διονύσ. Ἁλικαρνασ. Β'. 124. Λίβιος. Α'. Ις'. Βίκτωρ. κ̀ παρ' αὐτῷ, Ναρδῖν. Ε'. 4.

Αἰγὸς ἕλος, καὶ ἐθυσίαζον αἶγα, κάπραν Λατινιςὶ καλουμένην· ἔτρεχον δὲ καὶ διεσπαρμένοι εἰς τὸ δάσος, καλοῦντες ἀλλήλους μετὰ φόβου καὶ ταραχῆς, καὶ λέγοντες ὀνόματα ἐπιχώρια, Μάρκε, Λούκιε, Γάϊε, κ. τ. λ. μιμούμενοι τὸ τότε συμβεβηκός. Τινὲς δὲ ἀποδίδουσιν εἰς ἄλλην αἰτίαν τὸ τοιοῦτον, ὡς μετ' ὀλίγον ῥηθήσεται (α).

Κυρῖνον δὲ ὠνόμασαν αὐτὸν πολεμικὸν ὄντα, ἐπειδὴ Κῦριν ὠνόμαζον οἱ Σαβῖνοι τὸ δόρυ, ὅθεν ἐπωνόμαζον καὶ τὸν Ἄρην Κυρῖνον. Κατ' ἄλλους δὲ, Κυρίτας ἔλεγον καὶ τοὺς πολίτας οἱ Σαβῖνοι, ἀπό τινος πόλεως αὐτῶν Κυρίτιδος ὀνομαζομένης, καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα ἐνόμιζον ἔντιμον καὶ εὐγενὲς οἱ τότε Ῥωμαῖοι· ὠνόμαζον ὅμως καὶ τὸ ἄγαλμα τῆς Ἥρας Κυρῖτιν, ἢ Ἥρας τῆς Κυρίτιδος, ἐπειδὴ εἶχον καὶ λόγχην εἰς αὐτό. Ἄλλοι δὲ παράγουσιν αὐτὸ παρὰ τὸ Κύριος, ἢ Κοίρανος Ἑλληνικοῦ (β). Σώζεται ἔτι ἡ κεφαλὴ τοῦ Ῥωμύλου εἰς πολλὰ νομίσματα Ῥωμαϊκὰ ἐςεμμένη μὲ ςέφανον δάφνης καὶ γένεια ἑλικτὰ ἔχουσα. Μετὰ δὲ τοῦτον ἐβασίλευσεν ὁ Νουμᾶς ὁ νομοθέτης τῶν Ῥωμαίων.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Η΄.

Περὶ τῆς Ῥώμης.

Ἀμφιλογεῖται ὅμως καὶ ὁ κτίσις καὶ τὸ ὄνομα τῆς Ῥώμης· ἐπειδὴ τινὲς λέγουσιν, ὅτι οἱ Πελασγοὶ

(α) Αὐτόθι. Κθ΄. Ῥοζῖν. Δ΄. ς΄. 255. ϗ Παυβῖν. παρ' αὐτῷ. Α΄. ιγ΄. Λίβιος. Ε΄. 40.

(α) Πλούταρχ. αὐτόθ. Ὀβίδ. Ἡμερολογ. Β΄. 475. 477. Φῆς. Γ΄. 109. Βάῤῥ. L. L. Δ΄. 10. Βόσσ. Ἐτυμολογ. ἐν quirin. Σέρβ. Αἰν. Α΄. 292. Haret. Thes. morell. Α΄. 275. ϗ 413.

περιπλανηθέντες εἰς πολλοὺς τόπους, καὶ νικήσαντες πολλὰ ἔθνη. ἔμειναν ἐκεῖ, καὶ κτίσαντες τὴν πόλιν ὠνόμασαν αὐτὴν Ῥώμην, διὰ τὴν ἐν τοῖς ὅπλοις ῥώμην καὶ δύναμιν αὐτῶν. Ἄλλοι δὲ, ὅτι τινὲς Τρωαδῖται φυγόντες ἐκ τῆςΤρῳάδος, ὅτε ἡλίσκετο ἡ πόλις, ἐξώκειλαν πρὸς τὸν Θύμβριν ποταμόν· καὶ οἱ μὲν ἄνδρες ἐξῆλθον νὰ κατασκοπεύσωσι τὴν χώραν, ἂν εἶναι ἐπιτηδεία διὰ κατοίκησιν, αἱ δὲ γυναῖκες φοβούμεναι μήπως πλεύσωσι πάλιν εἰς ἄλλα μέρη, καὶ ὑποφέρουσι καὶ ἄλλα κακὰ τῆς θαλάσσης. ἔκαυσαν τὰ πλοῖα. Μεταξὺ δὲ τούτων ἦτον μία ἐπίσημος, κατά τε τὸ γένος καὶ τὴν φρόνησιν, Ῥώμη ὀνομαζομένη, καὶ ἐκείνη μάλιςα συνεβούλευσε καὶ τὰς ἄλλας εἰς τοῦτο τὸ τολμηρὸν ἐπιχείρημα. Ὅτε δὲ ἐπέςρεψαν οἱ ἄνδρες, τοὺς ἐκολάκευον φιλοῦσαι αὐτοὺς εἰς τὸ ςόμα, εἰς ἐξιλέωσιν. Καὶ ἔκτοτε ἔμεινεν ἡ συνήθεια, νὰ φιλοῦν αἱ γυναῖκες τῆς Ῥώμης τοὺς συγγενεῖς καὶ οἰκείους ἄνδρας εἰς τὸ ςόμα. Ἔμειναν τοίνυν ἐξ ἀνάγκης ἐκεῖ, καὶ συγκατῴκησαν περὶ τὸ Παλλάντιον, καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν ὑπερευτύχησαν παρ᾽ ἐλπίδα, ὥςε συνηθροίζοντο καὶ ἄλλοι πολλοὶ σύνοικοι· ὅθεν κτίσαντες τὴν πόλιν, ὠνόμασαν αὐτὴν Ῥώμην, εἰς τιμὴν τῆς γυναικὸς ἐκείνης, ἥτις ἐγένετο αἰτία ταύτης τῆς εὐδαιμονίας.

Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἀπ᾽ ἄλλης Ῥώμης ωνομάσθη τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἰταλοῦ καὶ τῆς Λευκαρίας, ἡ Λευκανίας. Κατ᾽ ἄλλους δὲ ἀπὸ τῆς θυγατρὸς τοῦ Τηλέφου υἱοῦ τοῦ Ἡρακλέους, καὶ γυναικὸς τοῦ Αἰνείου Ῥώμης καλουμένης καὶ ἐκείνης. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ὁ Ἀσκάνιος υἱὸς τοῦ Αἰνείου ὠνόμασε τὴν πόλιν, ἔχων αὐτὸς γυναῖκα τὴν Ῥώμην τοῦ Τηλέφου θυγατέρα. Ἄλλοι δὲ, ὅτι ὁ Ῥῶμος ὁ ἐλθὼν ἐκ τῆς Τρῳάδος ὠνόμασεν αὐτὴν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ· ἢ ἄλλος τις Ῥῶμος τύραννος τῶν Λατίνων ὠνόμασεν αὐτὴν, ὁ διώξας τοὺς Τυῤῥηνοὺς ἐκεῖθεν. Κοινῶς ὅμως νομίζουσιν, ὅτι ὁ Ῥωμύλος ἔκτισε τὴν πόλιν, καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν ἀφ᾽ ἑαυ-

του. Ὡς πρὸς τὸ ὄνομα δὲ, ἴσως φαίνονται πιθανώτεραι αἱ πρότερον γνῶμαι· ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ Ῥωμοῦλος τοῦ Λατινικοῦ, ἔπρεπε νὰ ὠνομασθῇ Ῥωμοῦλα, ἢ Ῥωμουλία, καὶ οὐχὶ Ῥώμα (α)· ἢ τοὐλάχιςον ὠνομάσθη ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ῥώμου.

Ἐλάτρευον ὅμως καὶ μίαν Θεὰν Ῥώμην οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ νομίζουσί τινες, ὅτι αὐτὴν τὴν πόλιν ἀπεθέωσαν, καὶ αὐτὴν τὴν πόλιν ἐνόμιζον πολιοῦχον καὶ προςάτιν τῆς πόλεως, ἵνα ἔχωσι καὶ αὐτοὶ δηλονότι Θεὰν πολιοῦχον συνώνυμον τῆς πόλεως, ὡς οἱ Ἀθηναῖοι· ὅθεν ἐζωγράφιζον αὐτὴν ὡς τὴν Ἀθηνᾶν ἔνοπλον. Ἐνίοτε δὲ ἐζωγράφιζον περὶ αὐτὴν καὶ τὴν γέννησιν καὶ ἀνατροφὴν τοῦ Ῥώμου καὶ Ῥωμύλου, τὸν Φαυςύλον, τὴν Λύκαιναν, τὸν δρυοκολάπτην, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἑώρταζον δ' αὐτὴν καὶ μεγαλοπρεπέςατα, κτίσαντες καὶ ναοὺς αὐτῆς, οὐ μόνον ἐν τῇ Ῥώμῃ, ἀλλὰ καὶ πανταχοῦ εἰς τὰς ἐπαρχίας· ὡς εἰς τὴν Καρίαν, Ἴςριαν, ἔτι δὲ εἰς τὴν Ἔφεσον, Σμύρνην, Νίκαιαν. Εἰς τὴν Ῥώμην δὲ ἔκτισεν ὁ Ἀδριανὸς ναὸν αὐτῆς εἰς τὴν τετάρτην ἐνορίαν (β).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. Θ'.

Περὶ τοῦ Σιλβανοῦ.

Ὁ Σιλβανὸς ἦτον υἱὸς τοῦ Κρόνου, ἢ τοῦ Φαύνου, ἢ τινὸς Συβαρίτου Κράθιος καλουμένου· τὴν δὲ μητέρα αὐτοῦ λέγουσιν Αἶγα, τὴν ὁποίαν ἀγαπήσας ὁ Κράθις, ἐγέννησεν αὐτὸν· ὅθεν ἔλαβε καὶ αὐτὸς τὴν μορφὴν αὐτῆς· ἐπειδὴ ἐζωγράφιζον αὐτὸν ὡς Σάτυρον, καὶ

(α) Πλὅταρχ. ἐν Ῥωμύλ. α'. β'.

(β) Σπαρτιαν. ἐν Ἀδριαν. ΙΘ'. Λίβιος παρ. Δονάτ. Γ'. ε'. Βίκτωρ. παρ. Κασαβ. ἐν Σπαρτιαν. αὐτόθι. Τάκιτ. Χρον Δ'. 56. Μονφακ. Β'. 192.

ἐνομίζετο ὡς ὁ Πᾶν τῶν Ἑλλήνων, ἐξ οὗ προῆλθον τὰ πάντα. Διὰ ταῦτα παράγουσί τινες τὸ ὄνομα αὐτοῦ παρὰ τὸ ὕλη, γράφοντες τό σι διὰ τοῦ υ Συλϐανὸς, ὀνομάζοντες αὐτὸν καὶ Θεὸν ὑλαῖον, καὶ Θεὸν ὑλικόν. Ἄλλοι δὲ παράγουσιν αὐτὸ παρὰ τοῦ Silere τὸ σιωπᾷν, καὶ ἄλλοι παρὰ τὸ Silva ὕλη πιθανώτερον, ὅθεν γίνεται καὶ τὸ Σίλϐεςρος, ὑλαῖος, ἄγριος (α).

Κατ᾽ ἄλλους δὲ, εἰς τὴν πόλιν Τούσκουλον ἦτον τὶς Βαλέριος ὀνομαζόμενος, ἔχων καὶ θυγατέρα Βαλερίαν. Ταύτην δὲ τὴν Βαλερίαν ἐξοίςρησεν ἡ Ἀφροδίτη εἰς τὸν ἔρωτα τοῦ πατρὸς αὐτῆς, τὸ ὁποῖον ἐφανέρωσεν εἰς τὴν τροφὸν, ἡ δὲ τροφὸς ἐξηπάτησε τὸν Βαλέριον, λέγουσα, ὅτι ἀγαπᾷ αὐτὸν μία παρθένος τῶν γειτόνων, καὶ οὕτως συνέϐη τὸ πρᾶγμα, ὡς καὶ τοῦ Θείαντος καὶ τῆς Σμύρνης. Φανερωθείσης οὖν τῆς ἀπάτης, ἡ μὲν Βαλερία ἔπεσεν ἀπό τινος κρημνοῦ, ἐγκαςρωμένη οὖσα· δὲν ἐϐλάϐη ὅμως πρὸς τὸ παρὸν, καὶ ἐγέννησε τὸν Σιλϐανὸν, τὸν ὁποῖον ὠνόμαζον οἱ Ἕλληνες Αἰγίπανα (β).

Ἐτιμήθη τοίνυν εἰς ὅλην σχεδὸν τὴν Ἰταλίαν ὡς προςάτις τῶν δασῶν, ποιμένων, ποιμνίων, πεδιάδων, ὀρῶν· ὅθεν ἔλεγον, ὅτι αὐτὸς ἦτον ὁ Πᾶν καὶ Αἰγίπαν. Ἦτον ὅμως εἰς τὰς ἐγκύους γυναῖκας, καὶ εἰς τὰ βρέφη βλαϐερὸς, καὶ φοϐερός· ὅθεν ἐπεκαλοῦντο εἰς τὰς γεννήσεις ἄλλους τινὰς Θεοὺς, εἰς ἀποτροπὴν αὐτοῦ. Εἶχεν εἰς τὴν Ῥώμην δύο ναοὺς, τὸν μὲν ἐν τῇ πέμπτῃ ἐνορίᾳ, ἐπὶ τοῦ λόφου Βιμινάλη, τὸν δὲ ἐν τῇ δεκάτῃ τρίτῃ κοινὸν μὲ τὸν Ἡρακλέα, ὅπου εἶναι ἤδη ἡ ἐκκλησία τῆς ἁγίας Βαλϐίνης, καὶ οἱ Ἱερεῖς αὐτοῦ εἶχον μεγάλην ὑπόληψιν. Τὴν δὲ λατρείαν αὐτοῦ κατέςησαν οἱ Πελασγοὶ πρῶτον εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὡς νομίζουσι. Τι-

(α) Βόσσ. Ἐτυμολογικ. ἐν Σύλβ. καὶ Πιέριος παρ᾽ αὐτῷ. Φιλοξ. Γλωσ. παρ. Σέρβ. Αἰν. Η΄. 601. Γελλάρ. ὀρθογραφ. ἐν Σίλβα.

(β) Ἀριςείδ. Μιλήσιος. παρὰ Πλουτάρχ. παραλλ. μικρ. 311.

νὲς δὲ ἀναφέρουσι καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἔρωτα τοῦ Ἀπόλλωνος πρὸς τὸν Κυπάρισσον (α).

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περὶ τοῦ Κώνσου.

Ὁ Κῶνσος ἦτον Θεὸς βουλαῖος, καὶ προςάτης τοῦ συμβουλίου, καὶ ὡς σύμβουλος αὐτῶν· ὅθεν παράγουσι τὸ ὄνομα παρὰ τὸ Consulo. Ἔλεγον δὲ οἱ Ῥωμαῖοι Κουσέντους τοὺς δώδεκα μεγάλους Θεοὺς, τοὺς συγκροτοῦντας τὸ συμβούλιον εἰς τὸν Ὄλυμπον, καὶ προςάτας τῶν μηνῶν, ὡς προείρηται. Ἐτιμήθη δὲ, ἐπειδὴ διὰ συμβουλῆς αὐτοῦ ἥρπασαν τὰς παρθένους τῶν Σαβίνων. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ὁ Ῥωμύλος ἐκήρυξεν εἰς τοὺς πλησιοχώρους, ὅτι ηὗρε τινὰ βωμὸν ὑπὸ τὴν γῆν, καὶ θέλει νὰ ἑορτάσῃ ἐκεῖ ἑορτὴν δημοτελῆ καὶ ἀγῶνα, καὶ νὰ συναχθῶσιν εἰς τὴν πανήγυριν ὅσοι θέλουσιν. Ἐπειδὴ τοίνυν ἀπέβη πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ τὸ βούλευμα, ἔπλασε τὸν Θεὸν τοῦτον, ἔκτισε βωμὸν, κατέςησε καὶ ἑορτὴν Κωνσάλια λεγομένην, ἥτις ἑωρτάζετο μετὰ μεγάλης πομπῆς τῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ Αὐγούςου· ὁ δὲ βωμὸς αὐτοῦ ἦτον εἰς τὸ Ἱπποδρόμιον κεκρυμμένος, ἐπειδὴ τὰ συμβούλια πρέπει νὰ γίνωνται μυςικὰ, καὶ μόνον ὅτε ἑώρταζον τοὺς Ἱππικοὺς ἀγῶνας ἦτον φανερός· εὑρέθη δὲ ὁ βωμὸς οὗτος κατὰ τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα ὑπὸ τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Ἀναςασίας (β).

(α) Βιργίλ. κ. Σέρβ. Γεωργικ. Α΄. κ΄. κ. Αἰν. Η΄. 601. Ὁράτ. Β΄. 22. Βάῤῥ. παρ. Αὐγυςίν. ς΄. θ΄.

(β) Αὐγυςῖν. Δ΄. Ια΄. Κυπριαν. εἰδωλολ. Β΄. 5. Πλούταρχ. ἐν Ῥωμύλ. Ιδ΄. κ. ζητήματ. Ῥωμ. Μη΄. Διονύσ. Ἁλικαρνασ. Β΄. ε. Γυράλδ. συντ. Ε΄. Ιβ΄. Ῥοζῖν. Δ΄. ιγ΄.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Περὶ τῆς Μανίας.

Ἡ Μανία ἦτον ἡ αὐτὴ καὶ Λάρα καὶ Λατούνδα· καὶ ἑπομένως μήτηρ τῶν Μανήτων, Λαρήτων, καὶ Δεμούρων. Κατ' ἄλλους δὲ, οὗτοι ἦσαν ἔγγονοὶ αὐτῆς καὶ οὐχὶ υἱοί. Εἰς ταύτην τὴν Θεὰν ἐθυσίαζον ἀνθρώπους οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ μάλιςα ὁ Ταρκύνιος ὁ τύραννος κατέςησε νόμον, νὰ θυσιάζῃ ἑκάςη οἰκία ἓν τέκνον, πρὸς εὐτυχίαν καὶ διατήρησιν ὅλης τῆς οἰκίας, λέγων, ὅτι ἔλαβε χρησμὸν τοιοῦτον ἐκ τῶν Δελφῶν, νὰ θυσιάζωσιν εἰς τὴν Μανίαν κεφαλὴν ἀντὶ κεφαλῆς· καὶ ἐξήγησε τὸν χρησμὸν, νὰ θυσιάζηται ἓν τέκνον τῆς οἰκίας, διὰ ὅλην τὴν οἰκίαν. Ὁ δὲ Ἰούνιος Βροῦτος ὁ διώξας τὸν τύραννον τοῦτον, ἔπαυσε καὶ τοῦτο τὸ κακὸν, ἐξηγήσας ἀλληγορικώτερον καὶ φιλοσοφώτατα τὸν χρησμόν· ἐπειδὴ ἔταξε, νὰ θυσιάζῃ ἑκάςη οἰκία μίαν κεφαλὴν σκόρδου, θυσίαν ἀξίαν τῆς Θεᾶς, καὶ τοῦ ὀνόματος αὐτῆς· ἐπειδὴ ὁ χρησμὸς, ἢ πεπλασμένος ἦτον πολιτικῶς, ἢ δεδομένος, ἔλεγεν ἁπλῶς κεφαλὴν μόνον. Διὰ τοῦτο ὕςερον, ὅτε ἑώρταζον τὴν ἑορτὴν Κομπιτάλια καλουμένην, εἶχον τὸ ἄγαλμα τῆς Μανίας εἰς τὰς θύρας κρεμάμενον, δηλοῦντες την οἰκονομίαν ταύτην, δι' ἧς ἠλευθερώθη ἑκάςη οἰκία, ἐκ τῆς συμφορᾶς ἐκείνης. Μανίας δὲ ἔλεγον καὶ τὰς ἀνοήτους καὶ καταπληκτικὰς εἰκόνας, τὰ φόβητρα, μὲ τὰς ὁποίας ἐφόβιζον αἱ γυναῖκες τὰ βρέφη, νὰ μὴ κλαίωσιν, ἐμπνέουσαι ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων τὸν ἄλογον ἐκεῖνον φόβον εἰς τὰς καρδίας τῶν βρεφῶν (α).

(β) Φῆς. Ἰα'. 223. Νατάλ. Δ. δ'. Μακρόβ. Α'. ζ'. Ἀλέξ. ἀπὸ Ἀλεξ. Β'. κβ'.

Τὸ μὲν ὄνομα Μανία εἶναι Ἑλληνικὸν, ἀλλ' οἱ Ἕλληνες Θεὰν Μανίαν δὲν εἶχον· ἔλεγον δὲ Μανίας ἐπιθετικῶς τὰς Ἐριννύας εἰς τὴν Ἀρκαδίαν μόνον, ὅπου ἐμάνη ὁ Ὀρέςης, καὶ εἶχον ἐκεῖ καὶ Ἱερὸν αὐτῶν, Ἱερὸν τῶν Μανιῶν ὀνομαζόμενον, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὠνομάζετο καὶ ἡ πέριξ χώρα Μανια· ἴσως ἐκ τούτου κατέβη εἰς τὴν νῦν Μάνην τὸ ὄνομα (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

Περὶ τῶν Μανήτων.

Οἱ Μάνητες ἦσαν, ὡς εἴρηται, υἱοὶ, ἢ ἔγγονοὶ τῆς Μανίας. Ἄλλοι ὅμως παράγουσιν αὐτοὺς παρὰ τὸ maneo τὸ μένω· ἐπειδὴ ἦσαν φύλακες τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἔμενον μὲ αὐτοὺς καὶ ζῶντας καὶ τεθνηκότας. Ἄλλοι δὲ, παρὰ τὸ mano τὸ ῥέω· ἐπειδὴ ἦσαν διεσπαρμένοι, ὡς ῥέοντες εἰς πάντα τὰ ὄντα. Ἄλλοι δὲ, παρὰ τὸ ἀρχαῖον manus, καλόν· διότι ἐλέγοντο καὶ Θεοὶ ἀγαθοὶ, Dii boni (β).

Οἱ Μάνητες τοίνυν ἐνομίζοντο φύλακες τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἕκαςος ἄνθρωπος εἶχεν ἕνα ἰδιαίτερον φύλακα, ὅςτις ἔμενε καὶ μετὰ θάνατον εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ. Καὶ ζώντων μὲν τῶν ἀνθρώπων, ὠνομάζοντο genii, δαίμονες, ἢ πνεύματα· τεθνηκότων δὲ, Λεμούρητες (Lemures), καὶ ἐφύλαττον τὰ νεκρὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν. Καὶ ὅτε ἦσαν εὐμενεῖς εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὠνομάζοντο Λάρητες (Lares), ὅτε δὲ δυσμενεῖς, Λάρβητες (Larves)· ἐπειδὴ ἦσαν ποτὲ μὲν καλοὶ, ποτὲ δὲ κακοί· οὕτως ὠνόμαζον καὶ οἱ Ἕλληνες

(α) Παυσαν. Ἀρκαδικ. ΛΔ'.

(β) Ματῖν. Καπέλ. Β'. 40. Φῆς. Ια'. 222. ϗ Δακερ. παρ' αὐτῷ. Σέρβ. Αἰν. 145. Γυράλδ. συντ. ς'. 214. ϗ Αἰν. ςολ. παρ' αὐτῷ.

τοὺς τοιούτους, δαίμονας ἀγαθοὺς, καὶ δαίμονας κακοὺς, κατὰ τὰς περιςάσεις. Οἱ Λάρητες ὅμως ἔχουσι καὶ ἄλλα τινὰ ἰδιαίτερα, ὡς μετ' ὀλίγον ῥηθήσεται (α).

Κατ' ἄλλους δὲ, Μάνητας ἐνόμιζον αὐτὰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀποθνησκόντων· καὶ τῶν μὲν εὐσεβῶς ζησάντων αἱ ψυχαὶ, ἐγίνοντο μετὰ θάνατον Λάρητες, τῶν δ' ἀσεβῶς, Λεμούρητες, ἢ Λάρβητες· μὴ γινώσκοντες δὲ ποῖαι μετεβάλλοντο εἰς τὸ ἓν εἶδος, καὶ ποῖαι εἰς τὸ ἄλλο, ὠνόμαζον αὐτὰς κοινῶς Μάνητας. Μάνητας δὲ ὠνόμαζον ἐνίοτε καὶ τοὺς καταχθονίους Θεοὺς, ὡς τὰς Μοίρας, Ἐριννύας, καὶ τοὺς λοιπούς.

Ἐνόμιζον τοίνυν, ὅτι αἱ ψυχαὶ, ἢ οἱ Μάνητες, ἐξήρχοντο εἰς τὴν Ῥώμην ἐκ τοῦ ᾅδου τρὶς τὸν χρόνου· τῇ τριακοςῇ τοῦ Αὐγούςου, τῇ τετάρτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου, καὶ τῇ ἑβδόμῃ τοῦ Νοεμβρίου· ὅθεν καὶ κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἡσύχαζον ἐν τῇ Ῥώμῃ, μὴ ἐπιχειριζόμενοι οὐδὲν δημόσιον ἔργον, οὔτε περὶ εἰρήνης, οὔτε περὶ πολέμου, ἐκτὸς μεγάλης ἀνάγκης. Ἐνόμιζον ἔτι, ὅτι ἐφοβοῦντο καὶ τὸν κρότον τοῦ χαλκοῦ καὶ σιδήρου οἱ Μάνητες· εἶχον ὅμως καὶ τὸ ςόμιον τοῦ ᾅδου ἐκεῖ πλησίον, ἔξωθεν τῆς πύλης Καπίνης καλουμένης, ὅπου ἦτον καί τις πέτρα πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ Ἄρεως, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον lapidem manalem, οἷον, πέτραν τῶν Μανήτων. Εἶχε δὲ ἡ πέτρα αὕτη καὶ δύναμιν παράδοξον· ἐπειδὴ ἐν καιρῷ ἀνομβρίας περιέφερον αὐτὴν περὶ τὴν πόλιν λιτανεύοντες, καὶ ἂν ἡ λιτανεία καὶ ἡ δέησις ἐγίνετο ἔνθερμος, εὐθὺς ἔβρεχεν (β).

Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν, ὅτι οἱ Μάνητες ἦσαν δαίμονες διωρισμένοι, νὰ φροντίζωσι περὶ τῶν ἐνταφιασμῶν, καὶ τῶν ψυχῶν τῶν ἀποθνησκόντων· ἐπειδὴ

(α) Μαρτίν. ϗ Γυράλ. αὐτόθι. ϗ Φῆς. Ἀπυλ. παρ. Σωκράτ. Δαιμον. 688. Αὐγυςῖν. πολ. Θ. Ια. ϗ Λύδ. ϗ Κόκ. παρ' αὐτῷ.

(β) Κάτων. παρ' Γυράλδ. ϗ Φῆς. αὐτόθι. Ναρδῖν. Γ. β. 76.

ἐνόμιζον, ὅτι αἱ ψυχαὶ περιεπλανῶντο περὶ τοὺς τάφους· ὅθεν ἔγραφον ἐπὶ τῶν τάφων ταῦτα τὰ τρία γράμματα. D. M. S. οἷον, Diis manibus Sacrum, εἰς τοὺς Θεοὺς Μάνητας ἀφιερωμένος. Διὰ τοῦτο οἱ συγγενεῖς τῶν μὴ ἐνταφιασθέντων ἐθυσίαζον πολλὰς θυσίας, ποιοῦντες καὶ συνεχεῖς δεήσεις εἰς αὐτοὺς, εἰς ἐξιλέωσιν· ἔσπενδον καὶ ἐπὶ τῶν τάφων οἶνον ἐπικαλούμενοι αὐτοὺς, ἔβαλλον καὶ ποτήρια πλήρη οἴνου ἐπὶ τῶν τάφων, ἐθυσίαζον καὶ ζῶα μέλανα. Πότε δὲ ὠργίζοντο, καὶ πότε ἦσαν εὐμενεῖς, τοῦτο τὸ ἐγνώριζεν ὁ μέγας Ἀρχιερεὺς μόνον, καὶ ἐκεῖνος ἔλεγε, πῶς πρέπει νὰ γένη ἡ ἐξιλέωσις. Ἐπεκαλοῦντο δὲ καὶ τούτους εἰς τὰς κατὰ τῶν ἐχθρῶν κατάρας (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ τῶν Λαρήτων.

Ἄλμωντις εἶχε θυγατέρα Νύμφην Λάρα, ἢ Λαρούνδα, ἢ Λαλάρα καλουμένην, ἀπὸ τοῦ λαλεῖν, ἐπειδὴ ἦτον φλύαρος πολύ· καὶ περὶ τούτου τῇ συνεβούλευεν ὁ πατὴρ αὐτῆς, νὰ σιωπᾷ. Αὐτὴ δὲ ἐφανέρωσεν εἰς τὴν Ἥραν, ὅτι ὁ Ζεὺς εἶχεν ἔρωτα πρὸς τὴν Ἰουτοῦρναν· ὅθεν ἀγανακτήσας ὁ Ζεὺς ἔκοψε τὴν γλῶσσαν αὐτῆς, ἔπειτα ἔστειλε τὸν Ἑρμῆν, νὰ τὴν φέρῃ εἰς τὸν ᾅδην ζῶσαν. Ὁ δὲ Ἑρμῆς εἰς τὸν δρόμον ἐγέννησεν ἐξ αὐτῆς δύο τέκνα δίδυμα, τοὺς Λάρητας ἀπὸ τῆς μητρὸς αὐτῶν ὀνομασθέντας· ὕστερον δὲ ἡ Λάρα ὠνομάσθη Diva muta, καὶ Μανία, κατά τινας, καὶ αὐτὴ ἦτον ἡ ῥηθεῖσα Μανία, καὶ μήτηρ τῶν ἐκεῖ ῥηθέντων τέκνων. Ἄλλοι ὅμως λέγουσιν ἄλλως, ὡς εἴρηται (β).

(α) Στρέβ. συντ. A. R. I. 176. Λίβιος. Η'. Θ'. κ'. Ἀλέξ. ἀπ' Ἀλεξ. Ε'. κς'. παρ' Αὐγυστῖν. αὐτόθι.

(β) Ὀβίδ. Ἡμερολογ. Β'. 599. καὶ Νεάπολ. παρ' αὐτῷ.

Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ὠνομάσθησαν Λάρητες ἀπὸ τοῦ λαύρα· ἐπειδὴ ἦσαν προςᾶται τὸν πλατειῶν· τὸ δὲ λαύρα σημαίνει πλατεῖαν τῆς πόλεως. Ἄλλοι δὲ, παρὰ τοῦ Ἐτρουσκικοῦ λὰρ, ἢ λάρς, τὸ ὁποῖον σημαίνει προςάτην, ἢ ἡγεμόνα· καὶ ἐκ τούτου ἐγένετο καὶ τὸ Ἀγγλικὸν λόρδ. Κοινῶς ὅμως νομίζουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς μητρὸς αὐτῶν ὀνομαζομένους. lar ὅμως λατινιςὶ σημαίνει Ἑςίαν· ὅθεν lares ἴσως, Θεοὶ ἐφέςιοι. Καὶ οὕτως, ἄλλοι ἦσαν οἱ Μάνητες, καὶ ἄλλοι οἱ Λάρητες (α).

Εἴρηται δὲ, ὅτι τοὺς αὐτοὺς ἐνόμιζον Λάρητας, Μάνητας, Λεμούρητας, κ. τ. λ. καὶ προςάτας πολλῶν ὑποκειμένων, καὶ ὅτι τὴν σύγχυσιν ταύτην παρήγαγον αἱ ψυχαὶ τῶν διαφόρως ζησάντων ἀνθρώπων; καὶ ὅτι ἡ λατρεία αὐτῶν προῆλθεν ἐκ τοῦ ἐνταφιασμοῦ. Ἐπειδὴ, κατά τινας, τὸ πάλαι ἔθαπτον τοὺς νεκροὺς εἰς τοὺς οἴκους, ἔπειτα δὲ εἰς τοὺς δρόμους, διόδους, τριόδους, τετραόδους, καὶ τέλος εἰς τόπους ἰδιαιτέρους. Ἐπειδὴ δὲ ἐνόμιζον, ὅτι αἱ ψυχαὶ περιεφέροντο περὶ τοὺς τάφους, ἐθυσίαζον εἰς αὐτὰς τὰς ψυχὰς πρῶτον· ἔπειτα δὲ κατ᾽ ὀλίγον μετεβλήθη τοῦτο τὸ εἶδος τῆς λατρείας εἰς δαίμονας τινὰς, τοὺς Μάνητας καὶ Λάρητας ἀναφερόμενον· καὶ ἡ διαφορὰ τῶν τόπων, ὅπου εὑρέθησαν ἀρχαιόθεν λατρευόμενοι, ἔδωκεν αὐτοῖς τοσαύτας προςασίας, ὥςε διεχώρησαν αὐτοὺς εἰς πολλὰς τάξεις· ὅμως εἰς ὅλας τὰς διαιρέσεις ὠνομάζουσιν αὐτοὺς Λάρητας, ὡς διαφόρους τῶν Μανήτων.

Ἐπειδὴ, οἱ μὲν οἰκιακοὶ ὠνομάζοντο Lares familiares, οἷον, οἱ προςάται τῶν οἴκων· τῶν δὲ δημοσίων οἰκοδομῶν, publici, δημόσιοι· τῶν πόλεων, Urbani, πολῖται· τῶν τετραόδων, Compitáles, τετραοδῖται· τῶν δρόμων viales, ὁδῖται· τῶν δὲ πεδιάδων ἔλεγον Rurales, ἀγροίκους· τῶν ἐχθρῶν Hostiles, ἐχθροπαθεῖς,

(α) Βόσσ. Ἐτυμολ. ἐν λάρ. 325. καὶ Σκαλίγερ. παρ. αὐτῷ 326.

πολεμίους, τοὺς διώκοντας τοὺς ἐχθρούς· τοὺς δὲ Θαλασσίους marinos, ἐπειδὴ εἶχον καὶ εἰς τὰ πλοῖα τοιούτους. Τέλος δὲ Λάρητας ὠνόμαζον ἐνίοτε καὶ πάντας τοὺς δώδεκα Θεοὺς αὐτῶν, λέγοντες αὐτοὺς κοινῶς καὶ Πραιςίτας, προςάτας (α).

Ἐζωγράφιζον δ' αὐτοὺς νέους, δέρμα κυνὸς ἐνδεδυμένους, καὶ κύνα παρ' αὐτοῖς ἱςάμενον ἔχοντας· ἐνίοτε δὲ εἶχον καὶ τρίβωνα, καὶ ὡς ἕτοιμοι νὰ τρέξωσι φαινόμενοι· ὡς φύλακες δηλονότι. Εἰς ὅλους τοὺς οἴκους αἱ ἑςίαι τῶν μαγειρίων ἦσαν Ἱεραὶ αὐτῶν· εἰς τοὺς οἴκους δὲ τῶν πλουσίων εἶχον καὶ ἄλλα Ἱερὰ ἰδιαίτερα Λαράρια καλούμενα, καὶ ἀγάλματα ἐκ κηροῦ, καὶ λατρείαν καθημερινὴν, καὶ θυσίας, οἶνον, καὶ θυμιάματα, ἀπαρχὰς καρπῶν, καὶ φαγητὰ ἐκ τῆς τραπέζης, καὶ χοιρίδια, τὰ ὁποῖα ἔκαιον εἰς τὰς ἑςίας· εἶχον καὶ δούλους ἐπὶ τούτῳ μόνον διωρισμένους. Αὕτη δὲ ἡ κατ' οἶκον λατρεία ἔμενε κατὰ διαδοχὴν εἰς τοὺς ἀπογόνους τῆς οἰκίας (β).

Δημοσίας δὲ εἶχον δύω ἑορτὰς, τὴν μὲν τῇ εἰκοςῇ δευτέρᾳ Δεκεμβρίου Κομπιτάλια καλουμένην, καὶ εἰς τὰς τετραόδους τῆς πόλεως ἑορταζομένην, τὴν δ' ἄλλην τῇ πρώτῃ Μαΐου, Λαράλια ὀνομαζομένην. Πρότερον ὅμως ἐθυσίαζον παῖδας καὶ εἰς αὐτοὺς, ὡς καὶ εἰς τὴν Μανίαν, ἀλλ' ὁ Βροῦτος ἔπαυσε καὶ τοῦτο τὸ κακὸν, ὡς εἴρηται (γ)· εἶχον καὶ ναοὺς ἰδιαιτέρους εἰς τὴν τετάρτην, ὀγδόην, καὶ ἐννάτην ἐνορίαν.

Τινὲς δὲ ἐνόμιζον αὐτοὺς καὶ τιμωρητικοὺς δαί-

(α) Πλάτων παρ' Αὐγουςίν. Θ'. Ια'. Ὀβίδ. αὐτόθι. ε'. 139. 146. 140. 129. κ' Α'. 616. κ' Κ'. 616. κ' Heins παρ' αὐτῷ. Διονύσ. Ἁλικαρνασ. Η'. 5. 13. Ἀλέξαν. ς'. δ'. κ' Tiraquel. παρ' αὐτῷ. Σέρβ. Αἰν. Ε'. 64. ς'. 152. Γ'. 63. 302.

(β) Μοντφαυκ. Α'. 78. Πλούταρχ. Ζητήματ. Ῥωμαϊκ. 276.

(γ) Πλαύτ. ollular. πράξ. Β'. σκην. 2. Πετρων. ΚΘ'. Βύμβερ. παρ' αὐτῷ. Ἰουβενάλ. ΙΒ'. 88. Βόσσ. Θεολ. Α'. Ια'. Μακρόβ. Κρόν. Α'. ζ'. Φῆς. Ιδ'. 346. Μερούλ. Κοσμογραφίᾳ. Β'. Γ'. κβ'.

μονας, ὡς τὰς Ἐριννύας, τῶν κακῶν ἀνθρώπων, καὶ τῶν ἐχθρῶν· ὅθεν εἶχον ἐνίοτε καὶ δόρατα, καὶ κύνας, σύμβολα φυλακῆς, προσοχῆς καὶ ἀνιχνεύσεως εἰς εὕρεσιν καὶ τιμωρίαν τῶν κακῶν (α)· ἔτι δὲ καὶ προςάτας καὶ βοηθοὺς τῶν συνοίκων καὶ καλῶν. διότι ὁ κύων ἔχει καὶ τοῦτο τὸ σύμβολον, σαίνων καὶ φιλῶν καὶ φυλάττων τοὺς συνοίκους καὶ καλούς.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Περὶ τῶν Πενάτων.

Τοὺς δὲ Πενάτας Θεοὺς παράγουσιν ἐκ διαφόρων παραγωγῶν, αἱ ὁποῖαι σημαίνουσι πατρῴους, κτησίους, γενεθλίους, μυχίους, καὶ ἑρκείους Θεούς. Τινὲς δὲ παράγουσι τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ πανὰχ, ἢ πιννὰχ, τὸ ὁποῖον σημαίνει γωνίαν, καὶ μεταφορικῶς προςάτην, ὡς αὐτοὶ κρίνουσιν, ἢ ἡγεμόνα· ἐπειδὴ ἐνόμιζον αὐτοὺς προςάτας οἴκων, πόλεων, ἐπαρχιῶν· ὅθεν συγχέουσι καὶ αὐτοὺς μὲ τοὺς Λάρητας. Διακρίνονται ὅμως κατὰ τοῦτο, ὅτι ἐκεῖνοι ἐλατρεύοντο εἰς ὅλους τοὺς οἴκους κοινῶς, οὗτοι δὲ μερικῶς, οἷον, εἰς μερικοὺς οἴκους μόνον· ὅθεν ἐκεῖνοι μὲν ἐλέγοντο Θεοὶ πατρῷοι κυρίως, καὶ μεγάλοι Πενᾶται ἐνίοτε· οὗτοι δὲ, καταχρηςικῶς Θεοὶ πατρῷοι, καὶ ἐπομένως μικροὶ Πενᾶται· ἔτι δὲ καὶ ἡ λατρεία, καὶ ὁ τόπος τῆς λατρείας ἦτον διάφορος, ὡς μετ᾽ ὀλίγου ῥηθήσεται (β).

Τινὲς δὲ νομίζουσιν, ὅτι ἡ λατρεία τούτων προῆλ-

(α) Πλούταρχ. αὐτόθι.

(β) Κικέρ. Φύσ. Θ. Β΄. κζ΄. Βόσσ. Ἐτυμολ. ἐν penus. ἢ Ἰσίδωρ. παρ᾽ αὐτῷ. Μακρόβ. Κρόν. Γ΄. δ΄. Gerdes. ἐν Ἐτυμολογ. Lares, et penates.

θεν ἔκ τινος ἀγάλματος, τὸ ὁποῖον ἔφερεν ὁ Αἰνείας εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἦσαν εἰς αὐτὸ δύο νέοι ἔνοπλοι δόρατα κρατοῦντες. Ἄλλο δὲ τοιοῦτον ἔφερεν ὁ Δάρδανος ἐκ τῆς Τρῳάδος εἰς τὴν Σαμοθράκην, καὶ κατέςησεν ἐκεῖ καὶ τὴν λατρείαν ταύτην. Ὁ δὲ Ταρκύνιος διδαχθεὶς τὰ μυςήρια τῶν Σαμοθρακῶν, κατέςησε τοιαύτην λατρείαν τοῦ ἀγάλματος ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ἐσώζετο εἰς ἕνα ναὸν τῆς Ῥώμης ἐν τόπῳ σκοτεινῷ πλησίον τῆς ἀγορᾶς. Εἶχον δὲ καὶ ἄςρα εἰς τὴν κεφαλὴν οἱ νέοι ἐκεῖνοι, καὶ διαδήματα ἐνίοτε, καὶ μὲ δάφνην ἐςεμμένοι εὑρέθησαν εἰς τὰ Ῥωμαϊκὰ νομίσματα· ὅθεν νομίζουσι πολλοὶ, ὅτι ἦσαν τῶν Διοσκούρων τὰ ἀγάλματα ἐκεῖνα. Κατ' ἄλλους δὲ, ἦσαν ὁ Οὐρανὸς καὶ ἡ Γῆ, ἢ ὁ Ἀπόλλων καὶ Ποσειδῶν, ἢ ἡ Ἥρα καὶ Ἀθηνᾶ, οἱ Πενᾶται λεγόμενοι Θεοί· ἢ τέλος οἱ δώδεκα Θεοὶ ἐνομίζοντο τοιοῦτοι· ἐπειδὴ ἐνόμιζον, ὅτι αὐτοὶ οἱ Πενᾶται Θεοὶ ἔδιδον τὰ πάντα εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ κατὰ τοῦτο, ὁ μῦθος εἶχεν ἀλληγορίαν φυσικήν, ἐννοῶν τὸν Δία, τὴν Ἀθηνᾶν, τὴν Ἥραν, τὸν Ποσειδῶνα, κ. τ. λ. εἰς τὰς φυσικὰς ἀλληγορίας αὐτῶν (α).

Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν, ὅτι οἱ Θεοὶ Πενᾶται ἦσαν τὰ Θεραφὶν τῶν Ἑβραίων, τῶν ὁποίων ἡ λατρεία διεπέρασεν εἰς τὴν Φρυγίαν· ἐπειδὴ τὰ ἀγάλματα αὐτῶν ἦσαν τόσον μικρὰ, ὥςε ἐλάμβανον αὐτὰ καὶ οἱ ὁδοιπόροι εἰς τὰς ὁδοιπορίας. Ἄλλοι δὲ λέγουσι πιθανώτερον ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι δὲν ἐγίνωσκον ποῖοι, καὶ πόσοι ἦσαν οἱ Θεοὶ οὗτοι, καὶ τοῦτο δεικνύει, ὅτι ἔλαβον ἀνεξήγητα τὰ μυςήρια τῶν Σαμοθρακῶν· ὅθεν ἐπεκαλοῦντο αὐτοὺς, ὅπως ἤθελεν ἕκαςος, Δία, Ἀθη-

(α) Διονύσ. Ἁλικαρνασ. Α΄. ζ΄. 54. Βόσσ. Θεολ. Θ΄. Λγ΄. γ΄. Havet Thes. morell. Α΄. 181. Beger. Thes Brand. Β΄. 535. 588. Βάῤῥ. πχν. Μακροβ. Κρον. Γ΄. δ΄. Βιργίλ. Αἰν. Α΄. 293. 68. ϗ Η΄. 543. Νατάλ. Δ΄. β΄.

νᾶν, Ποσειδῶνα, κ. τ. λ. Τοῦτο δὲ ἐνόμισάν τινες μυςήριον οἰκονομικὸν, νὰ μὴ μάθωσι καὶ οἱ ἐχθροὶ τὰ ὀνόματα, καὶ ἐπικαλοῦνται καὶ ἐκεῖνοι τοὺς αὐτοὺς Θεοὺς εἰς βοήθειαν (α).

Ἐλάτρευον δὲ αὐτοὺς καὶ εἰς τὰ κρύφια μέρη τῶν οἴκων, καὶ μάλιςα οἱ ὄροφοι ἦσαν Ἱεροὶ αὐτῶν, καὶ αἱ γωνίαι, καὶ πᾶν σκοτεινὸν καὶ κρύφιον μέρος τοῦ οἴκου, ὅπου εἶχον τοὺς βωμοὺς αὐτῶν, καὶ ἀγάλματα διαφόρων Θεῶν, τὰ ὁποῖα ἔλεγον Πενάτας· μετεχειρίζοντο αὐτοὺς καὶ ὡς μαντεῖα, ἔκαιον καὶ λαμπάδας εἰς τοὺς βωμοὺς ἀκατασβέςους, εώρταζον ϗ ἑορτὴν αὐτῶν ἅπαξ τοῦ μηνὸς· ἐν δὲ τῇ ἑορτῇ τῶν Κρονίων, ἑώρταζον καὶ αὐτοὺς μίαν ἡμέραν ἰδίως (β).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Περὶ τῆς Ἀκκαλαρεντίας.

Ἡ Ἀκκαλαρεντία, ἢ Λαρεντία μόνον, ἦτον γυνὴ τοῦ Φαυςύλου, καὶ τροφὸς, ὡς εἴρηται, τοῦ Ῥώμου καὶ Ῥωμύλου, καὶ ἐπειδὴ ἦτον πόρνη ὠνομάζετο Λύκαινα, κατὰ τὴν τότε συνήθειαν τῶν Ῥωμαίων. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Φαυςύλου ἔλαβεν ἄνδρα τινὰ ὑπέρπλουτον Τοῦσκον Καρούσιον ὀνομαζόμενον. Ἀποθανὼν δὲ καὶ ἐκεῖνος πρὸ αὐτῆς ἄτεκνος, ἀφῆκεν αὐτὴν κληρονόμον· οὖσα δὲ καὶ αὐτὴ ἄτεκνος, ἀφῆκε τὸν Ῥωμύλον κληρονόμον· ὅθεν ἔταξεν ὁ Ῥωμύλος εἰς τιμὴν αὐτῆς ἐτήσιον ἑορτὴν τὰ Παρεντάλια λεγόμενα (γ), εἶον, ἐναγίσματα.

(α) Κάσσ. παρ. Μακροβ. αὐτόθι. Βίβ. παρ' Αὐγουςίν. Α'. Ιγ'. Στράβ. σύντ. Α'. 174. Βάῤῥ. αὐτόθι. ϗ Βόσσ. Λεξικ. Ἀνωνύμ. ἐν Πενάτ.

(β) Βόσσ. αὐτόθ. Η'. Ιϛ'. Λίβιος. Α'. Λεξικ. Ἀνωνύμ. αὐτόθι.

(γ) Μάκερ. παρ. Μακροβ. Κρον. Α'. Ι'. Πλούταρχ. ἐν Ῥωμύλ. Δ'.

Ἄλλοι δὲ ἀναφέρουσιν ἄλλην τινὰ Λαρεντίαν νεωτέραν, ἥτις ἔζη κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἄγκου Μαρτίου, καὶ ἦτον ὡραία εἰς ὑπερβολὴν, καὶ πόρνη ἐπίσημος τῆς Ῥώμης. Στενοχωρούμενος δὲ ποτε ὁ Νεωκόρος τοῦ ναοῦ τοῦ Ἡρακλέους, μόνος ὢν ἐν τῷ ναῷ, ἐκάλεσε τὸν Θεὸν αὐτοῦ Ἡρακλέα, νὰ παίξωσι τοὺς κύβους πρὸς διατριβὴν, καὶ ἂν κερδήσῃ ὁ Νεωκόρος, νὰ λάβῃ τι καλὸν παρὰ τοῦ Ἡρακλέους, ἂν ὅμως νικηθῇ, νὰ προσφέρῃ εἰς αὐτὸν τράπεζαν λαμπρὰν, καὶ γυναῖκα ὡραίαν. Ῥίπτων οὖν τοὺς κύβους ἅπαξ δι' ἑαυτὸν, καὶ ἅπαξ διὰ τὸν Θεὸν, καὶ νικηθεὶς, παρέθηκε τράπεζαν ἄφθονον τῷ Ἡρακλεῖ, μισθωσάμενος καὶ τὴν Λαρεντίαν ταύτην, κατεκοίμισεν αὐτὴν εἰς κλίνην πολυτελῆ πλησίον τοῦ Ἡρακλέους. Ὁ δὲ Ἡρακλῆς κοιμηθεὶς μὲ αὐτὴν ὅλην τὴν νύκτα, εἶπε τὸ πρωῒ, νὰ κάμῃ φίλον, ὅποιον ἀπαντήσῃ πρῶτον εἰς τὴν ἀγοράν.

Ἐξερχομένη τοίνυν ἐκ τοῦ ναοῦ, ἀπήντησε γέροντά τινα ὑπέρπλουτον, ἄγαμον καὶ ἄτεκνον Ταῤῥούτιον ὀνομαζόμενον, κ᾽ ἀσπασαμένη τοῦτον φιλοφρόνως καὶ κομψῶς, τὸν κατεγοήτευσεν εὐθὺς, ὥστε οὐχὶ μόνον ἠγάπησεν αὐτὴν διαφερόντως, ἀλλὰ τὴν ἀφῆκε καὶ κληρονόμον. Μετέβαλε δὲ τὸν βίον ὕστερον ἡ Λαρεντία, καὶ ἐν ᾧ ἦτον ἔνδοξος διὰ τὸν πλοῦτον, ἔχουσα καὶ μεγάλην ὑπόληψιν εὐσεβείας, ἐγένετο ἀφανὴς κατὰ τὸν τόπον ἐκεῖνον, ὅπου ἦτον ἐνταφιασμένη ἡ Ἀκκαλαρεντία, καταλιποῦσα διὰ διαθήκης τὸ πλεῖστον μέρος τῆς περιουσίας αὐτῆς εἰς τὸν δῆμον. Ὁ τόπος δὲ ἐκεῖνος ὠνομάζετο Βήλαυρον, ἐπειδὴ ὅτε ἐπλημμύριζεν ὁ ποταμὸς, διέβαινον ἐκεῖθεν μὲ πορθμεῖα εἰς τὴν ἀγορὰν, τὴν δὲ πορθμείαν ὠνόμαζον Βηλατοῦραν οἱ Ῥωμαῖοι· ἐκεῖ τοίνυν ἔκτισε μνημεῖον αὐτῆς ὁ ῥηθεὶς Μάρτιος, κατέστησε καὶ ἑορτὴν, εἰς ἀνταμοιβὴν τῆς πρὸς τὸν δῆμον εὐεργεσίας.

Τὸ μὲν τυχηρὸν τοῦ πλούτου, καὶ τὸ ἑταιρικὸν ἐπιτήδευμα, ἔτι δὲ καὶ ἡ σύμπτωσις τῶν ὀνομάτων, δεικνύουσι μίαν γυναῖκα τούτου τοῦ συμβεβηκότος· εἶ-

χον ὅμως τὰς ἑορτὰς αὐτῶν ἰδιαιτέρας, καὶ εἰς διαφόρους καιροὺς ἑορταζομένας· ἐπειδὴ τῆς πρώτης ἑωρτάζετο τὸν Δεκέμβριον, Ἀκκάλια, καὶ Λαρεντάλια, ἢ Λαρεντινάλια ὀνομαζομένη, ὅπου ἐθυσίαζον οἱ Ἱερεῖς τοῦ Ἄρεως· τῆς δευτέρας δὲ τὸν Ἀπρίλιον, ἥτις ὠνομάζετο καὶ Ταῤῥουτία (α), ἢ Ταρεντία· ὅθεν νομίζεται, ὅτι ἦσαν δύω τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος. Διὰ ταύτην δὲ τὴν ἀποθέωσιν καὶ λατρείαν τῆς πόρνης κατηγορήθησαν πολὺ οἱ Ῥωμαῖοι.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Περὶ τῆς Λαβέρνης.

Ἡ δὲ Λαβέρνη ἦτον προςάτις τῶν κλεπτῶν· ὅθεν παράγουσι τὸ ὄνομα αὐτῆς, τινὲς μὲν παρὰ τὸ Ἑλληνικὸν λαβεῖν, ἢ παρὰ τὸ λάφυρα· τινὲς δὲ παρὰ τὸ levare τὸ κλέπτειν. Ἐλάτρευον οὖν αὐτὴν οἱ κλέπται, ἔχοντες ἄλσος Ἱερὸν αὐτῆς ἔξωθεν τῆς Ῥώμης, οὐ μακρὰν τῆς πύλης Λαβερνάλης ἀπ' αὐτῆς καλουμένης, καὶ βωμὸν πρὸς τὸ σκοτεινότατον καὶ ἀγριώτατον μέρος τοῦ δάσους, καὶ ἄγαλμα, τὸ ὁποῖον ἦτον μόνον κεφαλή· ἐκεῖ ἐθυσίαζον οἱ κλέπται μετὰ μεγάλης σιωπῆς· ἐκεῖ συναθροιζόμενοι ἐμοίραζον πρὸς ἀλλήλους καὶ τὰ λάφυρα, ὅσα ἔκλεπτον. Τινὲς δὲ νομίζουσι, κατά τινα ἐπιγραφὴν, ὅτι εἶχε βωμὸν καὶ εἰς τὸν ναὸν τῆς Γῆς ἐν τῇ Ῥώμῃ (β).

(α) Γέλλ. Ν. Α'. ς'. ζ'. Μακρόβ. αὐτόθι, ȣ̓ Κάτων παρ' αὐτῷ. Γυράλδ. Καλενδάρ. Ῥωμαϊκ. ȣ̓ Ἑλληνικ. Β'. 847. Demster. παρ. Ῥοζίν. Α'. α'. Βόσσιος, Θεολογ. Α'. Ιβ'. Βανιέρ. Δ'. 434. Πλούταρχ. αὐτόθι. Ε'. Κυπριαν. περὶ εἰδωλολατρ. Β'. β. Μινούτ. Φήλιξ. Κε'. 9. Λακτάντ. Α'. 20.

(β) Desprez- ἐν Ὡρατ. Α'. Ις'. 60. Γλωσσ. παρ. Βόσσ. Ἐτυμολ. ἐν Λαβέρν. Φῆς. Ι'. 201, ȣ̓ Σκαλίγερ. παρ' αὐτῷ. Βάῤῥ. L. Δ'. 39. Foncem. mero. de l' Ἀκαδ. B. L. T. VII. Dotwell. praelat. Academ. 665.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ τῆς Ἄννης Περέννης.

Ἡ Ἄννα Περέννα ἦτον, κατὰ μέν τινας, θυγάτηρ τοῦ Ἀγήνορος βασιλέως τῆς Φοινίκης, καὶ ἀδελφὴ τῆς Διδοῦς, καὶ ἦλθε καὶ αὐτὴ εἰς τὴν Καρχηδόνα μὲ τὴν Διδώ. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τῆς Διδοῦς, ἔφυγεν εἰς τὴν Μίλητον, τὴν νῦν Μάλταν, καὶ ὑπεδέχθη αὐτὴν ὁ ἐκεῖ βασιλεύων τότε Βάττος. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς Πυγμαλίων ἐζήτησεν αὐτὴν, ἐπαπειλῶν πόλεμον κατὰ τοῦ Βάττου, ἔφυγε καὶ ἐκεῖθεν, καὶ ἐναυάγησεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὅπου μετὰ βίας ἐσώθη, καὶ ἐξῆλθε πρὸς τὸ Λάτιον, ἔνθα ἐβασίλευε τότε ὁ Αἰνείας, ὅστις μαθὼν παρὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ Ἀχάτου τὶς ἦτον, τὴν ἔλαβεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἐνθυμούμενος τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς. Ἀλλ' ἡ Λαβινία γυνὴ τοῦ Αἰνείου ἐζηλοτύπησεν εὐθὺς, ἐπειδὴ ἦτον ὡραία ἡ Ἄννα· ὅθεν ἐπεβούλευεν αὐτήν. Καὶ τὴν νύκτα ἐκείνην, ἐν ᾗ ἐμελέτα νὰ φονεύσῃ αὐτὴν ἡ Λαβινία, ἐφάνη ἡ Διδὼ εἰς τὸν ὕπνον τῆς Ἄννης, λέγουσα τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον· ὅθεν ἐγερθεῖσα ἔντρομος, καὶ ἐννοήσασα τὴν ἐπιβουλὴν, ἐπήδησεν ἐκ τοῦ παραθύρου, καὶ περιπλανωμένη εἰς τὸ σκότος, μὴ γνωρίζουσα καὶ τὸν τόπον, ἐπνίγη εἰς τὸν Νομικὸν καλούμενον ποταμόν. Ὁ δ' Αἰνείας μὴ εὑρὼν αὐτὴν τὸ πρωῒ εἰς τὸν οἶκον, ἐξῆλθεν εἰς ζήτησιν· ἀλλ' ἤκουσε φωνὴν ἐκ τοῦ ποταμοῦ, λέγουσαν, ὅτι ἡ Ἄννα ἐγένετο Νύμφη τοῦ Νομικοῦ ποταμοῦ· καὶ ἐπωνομάσθη Ἄννα Περέννα· ὅθεν ἀπεθέωσαν αὐτὴν ὕςερον, καὶ τὴν ἐλάτρευον ὡς ἔφορον τῶν καρπῶν, σχεδὸν ὡς τὴν Δήμητραν. Τινὲς δὲ ἔλεγον, ὅτι αὐτὴ ἦτον ἡ Θέμις, ἢ ἡ Ἰὼ, ἢ μία τῶν Ἀτλαντίδων καὶ τροφὸς τοῦ Διός (α).

(α) Βιργίλ. Αἰν. Δ'. 9. Σίλιος. Ἰταλικ. Α'. 86· Ὀβίδ. Ἡμερολ. Γ'. 658. 665. 656. 543. ϗ Πουτάν. ϗ Νεάπολ. παρ' αὐτῷ.

Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι ἦτον τὶς χωρικὴ γυνὴ ἐκ τῆς πόλεως Βοβίλλις οὐ μακρὰν τῆς Ῥώμης οὔσης, καὶ ὅτε ὁ δῆμος ἔφυγεν ἐκ τῆς Ῥώμης, διὰ τὴν τυραννίαν τῶν Πατρικίων, καὶ ἐκάθητο εἰς τὸ Ἱερὸν καλούμενον ὄρος, ἤρχετο ἡ γυνὴ αὕτη κομίζουσα διαφόρους τροφὰς, ϗ τρέφουσα τὸν δῆμον, ὅσον ἠδύνατο. ὅςτις εἶχε μεγάλην ἀνάγκην διὰ τροφάς. Διὰ ταύτην οὖν τὴν εὐεργεσίαν ἐτίμησεν αὐτὴν ὁ δῆμος ὕςερον, καταςήσας καὶ ἑορτὴν Ἀννάρια, ἢ Περεννάρια καλουμένην, τὴν ὁποίαν ἑώρταζον τῇ δεκάτῃ πέμπτῃ Μαρτίου, ἔξω τῆς πόλεως παρὰ τὸν Θύμβριν ποταμὸν, μὲ μεγάλην εὐθυμίαν, ἐξερχόμενος ὅλος ὁ δῆμος ἐκεῖ, καὶ καθήμενος ὑπὸ τὰ δένδρα, εἰς τὰ χόρτα, καὶ σκηνάς. Τὸ δὲ περέννα παράγουσι μὲν καὶ ἄλλως, πλὴν τὸ πιθανώτερον εἶναι, παρὰ τὸ perennè, ἀϊδίως, διότι διέταξαν αἰώνιον τὴν λατρείαν αὐτῆς (α).

Ἄλλοι ὅμως λέγουσιν, ὅτι τὸ ὄνομα Ἄννα δὲν εἶναι Ῥωμαϊκὸν, ἀλλ᾽ Ἑβραϊκὸν, τὸ ὁποῖον σημαίνει Εὔχαριν· ὅθεν συμπεραίνουσιν, ὅτι ἦτον ἐκ τῆς Φοινίκης (β).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

Περὶ τοῦ Τέρμωνος.

Ὁ Τέρμων, Τερμῖνος λατινιςὶ λεγόμενος, ἦτον Θεὸς ὅριος, οἷον, προςάτης καὶ φύλαξ τῶν συνόρων. Τὴν λατρείαν δὲ τούτου εἰσήγαγε πρῶτος ὁ Νουμᾶς, τάξας αὐτὸν ἔφορον τῶν συνόρων, ἀφ᾽ οὗ ἐμοίρασε τὴν γῆν εἰς τὸν δῆμον, ἵνα μὴ παραβαίνωνται τὰ σύνορα ἑκάςου. Τοσοῦτον δὲ εὐδοκίμησε τοῦτο τὸ πολιτικώ-

---

(α) Ὀβίδ. αὐτόθι. 663. 523. 675. 695. Βόσσ. Θεολ. Α΄. ΙΒ΄. Μακρόβ. Κρόν. Α΄. ΙΒ΄. Στράβ. συντ. Α΄. 178. ϗ Θ΄. 434.
(β) Κίππιγ. Ἀρχαιολογ. Ῥωμ. Α΄. δ΄.

τατον ϛρατήγημα, καὶ ἐχαλίνωσε τὴν περὶ τῶν συνόρων ἀπληϛείαν τῶν ἀνθρώπων, ὥϛε οὐδεμία αὐϛηρότης τῶν νόμων ἐδύνατο, οὔτε ἐδυνήθη ποτὲ, νὰ ἐκτελέσῃ τοιοῦτον εὐσεβὲς ἀποτέλεσμα· ἐπειδὴ οὐδὲν ἄλλο ἐνόμιζον ὕϛερον δικαιότερον καὶ ἱερώτερον, ὅσον τὴν διατήρησιν τῶν συνόρων. Ἂν δέ τις παρέβαινέ ποτε τοῦτο, ἀφωρίζετο, κατεδικάζετο ὡς ἀσεβὴς καὶ παράνομος, καὶ παρεδίδετο εἰς τὴν τιμωρίαν τῶν Ἐριννύων· καὶ τότε ἐφόνευεν αὐτὸν, ὅϛτις ἤθελε, καὶ ὅπου τὸν εὕρισκεν, ἄνευ κρίσεως (α).

Καὶ πρῶτον μὲν ἔκτισε βωμὸν αὐτοῦ εἰς τὸν Ταρπήϊον λόφον, ὅπου ἐκτίσθη ὕϛερον τὸ Καπιτώλιον, εἰς τόπον ὕπαιθρον, ἔνθα ἐκτίσθησαν ὕϛερον καὶ ἄλλων πολλῶν Θεῶν βωμοὶ, καὶ ἀγάλματα. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Ταρκύνιος ἔπειτα ἤθελε νὰ κτίσῃ τὸν ναὸν τοῦ Διὸς ἐκεῖ, μετεκόμισεν εἰς ἄλλους τόπους τοὺς βωμοὺς καὶ τὰ ἀγάλματα τῶν ἄλλων Θεῶν, ἄνευ τινὸς ἀνθιϛάσεως· ὁ Τέρμων ὅμως ἐϛάθη ἀσάλευτος, μὴ θέλων νὰ παραχωρήσῃ τὸν τόπον αὐτοῦ, ἔφορος ὢν τῶν τοιούτων· ἐδοκίμασαν μὲν καὶ μὲ δεήσεις, καὶ ἄλλως, πλὴν ἦτον ἀδύνατον νὰ κινηθῇ τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ. Ὅθεν ἔκτισαν μὲν τὸν ναὸν τοῦ Διὸς, ἀλλ' ἀφῆκαν καὶ τὸν βωμὸν τοῦ Τέρμωνος ἐν τῷ ναῷ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ· καὶ μάλιϛα ἀφῆκαν καὶ τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ ναοῦ ἀσκεπὲς, ἐπειδὴ ὁ Τέρμων ἠγάπα τὴν αἰθρίαν.

Τὸ δὲ ἄγαλμα αὐτοῦ πρότερον μὲν ἦτον μόνον πέτρα τις τετράγωνος καὶ ἀσχημάτιϛος, ὕϛερον δὲ ἔβαλον ἐπ' αὐτῆς καὶ κεφαλὴν ἀνθρώπου, ἐπ' ἄλλης πέτρας πυραμοειδοῦς, σύμβολα ἀκινησίας καὶ ϛαθερότητος δηλονότι· εἶχον δὲ τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ καὶ εἰς τοὺς δρόμους καὶ πεδιάδας, ὅπου ἦτον μάλιϛα σύνορα· ὁμοίως ἐνόμιζον Ἱερὰς αὐτοῦ καὶ τὰς πέτρας τῶν συ-

(α) Διονύσ. Ἁλικαρνασ. Ἀρχαιολ. Ῥωμ. Β'. Θ'. 133. Λεξικ. Ἀνωνύμ. ἐν Τερμίν.

νόρων, καὶ ἔςεφον αὐτὰς, ἑώρταζον αὐτὸν καὶ εἰς τὰ αὐτὰ μέρη· ἡ δὲ ἑορτὴ αὐτοῦ Τερμινάλια καλουμένη, ἑωρτάζετο τῇ εἰκοςῇ πρώτῃ Φευρουαρίου. Καὶ πρότερον μὲν ἐθυσίαζον εἰς αὐτὸν γάλα, οἶνον, ἀπαρχὰς καρπῶν, καὶ τὰ τοιαῦτα, ὕςερον δὲ καὶ ἀρνία, χοίρους, καὶ ἄλλα. Τοῦτον δὲ τὸν Θεὸν ἐλάτρευσαν πρῶτον οἱ Ῥωμαῖοι, κατά τινας· ἐπειδὴ εἰς τὰ νομικὰ αὐτῶν δὲν εὑρίσκεται ἄλλου ἀρχαιοτέρου Θεοῦ λατρεία (α). Τινὲς δὲ νομίζουσιν, ὅτι τὸν Δία ἐλάτρευον ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

Περὶ τοῦ Ajου Λουκυτίου.

Τοῦτον τὸν Θεὸν παράγουσι παρὰ τὸ ajo τὸ λέγω, ἢ Loquor τὸ ὁμιλῶ· ἐπειδὴ ἐξήρχετο τὶς φωνὴ ἐκ τοῦ Ἱεροῦ ἄλσους τῆς Ἑςίας, λέγουσα· Ῥωμαῖοι, διορθώσατε τὰς πύλας καὶ τὰ τείχη τῆς πόλεως, διότι ἔρχονται οἱ ἐχθροί. Ἀκούσας οὖν τὴν φωνὴν ἄνθρωπός τις ἰδιώτης Καιδίτιος καλούμενος, ἐφανέρωσεν αὐτὴν εἰς τοὺς Ῥωμαίους· ἐκεῖνοι ὅμως δὲν ἔδωκαν οὐδεμίαν προσοχὴν εἰς τοῦτο. Μετ' ὀλίγον δὲ, ὁρμήσαντες οἱ Γαλάται ἐκυρίευσαν τὴν πόλιν· ὅθεν ἀπεθέωσαν ὕςερον τὴν φωνὴν ἐκείνην, κτίσαντες καὶ βωμὸν εἰς τὸ ῥηθὲν ἄλσος, ὅςις ἐσώζετο μέχρι Κικέρωνος. Κατ' ἄλλους δὲ, ἔκτισαν καὶ ναόν (β).

(α) Ναρδῖν. κατὰ Παβίν. Ε'. Ιε'. Λίβιος. Α'. νε'. Διονύσ. αὐτόθ. Γ'. 202. Β'. 134. Ὀβίδ. Ἡμερολ. Β'. 671. Ιη'. 566. 655. Πλέταρχ. Ζητήματ. Ῥωμαϊκ. 267. Γυράλδ. Καλενδαρ. Β'. 827.
(β Κικέρ. περὶ μαντ. Α'. 1226. Λίβιος. Ε'. ν'. Γέλλ. Noct. Att. Ις'. Ιζ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ΄.

Περὶ τῆς Ἀγαθῆς Θεᾶς.

Αὕτη δὲ ἡ Θεὰ bona Dea λατινιςὶ λεγομένη, ἦτον κατά τινας θυγάτηρ τοῦ Πίκου, καὶ γυνὴ καὶ ἀδελφὴ τοῦ Φαύνου, Φαύνα καὶ Φάτουα ὀνομαζομένη· ἦτον δὲ τόσον σώφρων, ὥςε δὲν ὑπέφερε νὰ ἰδῇ ποτὲ ἄλλον ἄνδρα, ἐκτὸς τοῦ νομίμου ἀνδρὸς αὐτῆς. Ἦτον ὅμως τότε νόμος εἰς τοὺς Ῥωμαίους, νὰ μὴ πίνωσιν αἱ γυναῖκες οἶνον, καὶ ἐπειδὴ αὐτὴ ἔπιε ποτὲ, καὶ πολὺν, ὥςε ἐμέθυσεν, ἀγανακτήσας ὁ Φαῦνος ἔκοψε κλώνους μυρσσίνης, καὶ ἔδειρεν αὐτὴν τόσον, ὥςε ἀπέθανε. Λυπηθεὶς δὲ ὕςερον ἀπεθέωσεν αὐτὴν, καταςήσας καὶ ἑορτὴν τῇ πρώτῃ Μαΐου ἑορταζομένην (α).

Ταύτην δὲ τὴν ἑορτὴν ἑώρταζον αἱ γυναῖκες τῶν εὐγενῶν τὴν νύκτα μυςικῶς, εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἀρχιερέως, ἢ τινὸς τῶν Συγκλητικῶν, ὅπου ἤρχοντο καὶ αἱ Ἑςιάδες· ἄνδρες ὅμως δὲν εἶχον ἄδειαν νὰ παρευρεθῶσιν ἐκεῖ, οὔτε νὰ ἰδοῦν τὰ μυςήρια ταῦτα· ἔτι δὲ ἐδίωκον καὶ τὰ ἀρσενικὰ ζῶα ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου, ἐσκέπαζον καὶ τὰς ἐν αὐτῷ εὑρισκομένας εἰκόνας τῶν ἀνδρῶν, νὰ μὴ βλέπωσι τὰ γενόμενα· ἐνόμιζον μάλιςα, ὅτι τυφλοῦται, ὅςτις κατὰ τύχην ἴδῃ αὐτά. Εἰσήρχοντο ὅμως πολλοὶ περίεργοι εἰς σχῆμα γυναικεῖον, ὡς καὶ ὁ Κλαύδιος, ὅτε ἑώρταζον αὐτὰ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Καίσαρος, εἰσελθὼν καὶ παρατηρήσας ὅλα τὰ γενόμενα περιέργως, ἐξῆλθε μὲν διωκόμενος, φωραθεὶς, δὲν ἐ-

(α) Λακτάντ. Inst. Α΄. Κβ΄. 9. καὶ Βάῤῥω παρ' αὐτῷ αὐτόθι. Ι0. καὶ Σηξτ. Κλώδιος. αὐτόθι. ΙΙ.

τυφλώθη ὅμως (α). Ἔφερον δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ οἶνον ἄφθονον εἰς ταύτην τὴν πανήγυριν, πλὴν δὲν ὠνόμαζον αὐτὸν οἶνον, ἀλλὰ γάλα· ὁμοίως ὠνόμαζον καὶ τὸν πύθον, ὅςτις εἶχε τὸν οἶνον τότε, melarium· ἔπαιζον καί τινα ἐρωτικά. Μία δὲ τῶν Ἑςιάδων Κλαυδία καλουμένη, ἔκτισεν αὐτῇ καὶ ναὸν εἰς τὸν λόφον Ἀβεντῖνου, τὸν ὁποῖον ἀνεκαίνισεν ὕςερον ἡ Λιβία γυνὴ τοῦ Αὐγούςου.

Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι αὐτὴ ἡ Ἀγαθὴ Θεὰ ἦτον ἡ Κυβέλλη. Εἶχον ὅμως καὶ οἱ Ἕλληνες τοιαύτην ἀπόῤῥητον Θεὰν μίαν τῶν μητέρων τοῦ Διονύσου, καὶ οἱ Φρύγες τὴν μητέρα τοῦ Μίδου, καὶ οἱ Καρχηδόνιοι τὴν Οὐρανίαν, καὶ ἀγαθὴν Θεὰν καλουμένην, ἥτις ἦτον ἡ Ἥρα κατά τινας.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ ΚΑ´.

Περὶ τῆς Καρμέντης.

Ἡ Θεὰ αὕτη ἦτον μήτηρ τοῦ Εὐάνδρου, Θέμις ἡ Νικοςράτη ὀνομαζομένη, καὶ ἦλθε μὲ τὸν Εὔανδρον ἐκ τῆς Ἀρκαδίας εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ἦτον δὲ γυνὴ πεπαιδευμένη, καὶ μάντις, καὶ ἐπειδὴ ἔφερεν ὁ Εὔανδρος τότε τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα εἰς τὴν Ἰταλίαν, αὐτὴ μετεσχημάτισε τὰ λατινικὰ ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἔλεγε τοὺς χρησμοὺς διὰ ςίχων, ἐπωνομάσθη Καρμέντις καὶ Καρμέντα, παρὰ τὸ κάρμινα λατινικὸν, τὸ ὁποῖον σημαίνει ςίχους. Ἄλλοι δὲ συμπεραίνουσιν, ὅτι αὐτὴ ὠνομάζετο Καρμέντα, καὶ ἀπ᾽ αὐτῆς ὠνομάσθησαν οἱ ςίχοι κάρμινα, καὶ ὅτι ἡ μήτηρ τοῦ Εὐάν-

---

(α) Μακρόβ. Κρον. Α´. ΙΒ´. Πλούταρχ. ἐν Καίσαρ. 9. 11. Γυραλδ. συντ. Δ´. 144. Ὀβίδ. τέχν. τοῦ Ἐρᾶν. Γ´. 638. καὶ Ἡμερολ. Ε´. 148.

δρου ὠνομάζετο Τιμάνδρα. Οἱ πλεῖςοι ὅμως λέγουσιν αὐτὴν γυναῖκα τῆς Ἀρκαδίας, εὑρετὶν τῶν Λατινικῶν γραμμάτων, καὶ μάντιν ἐπίσημον· ὅθεν ἀπεθέωσαν αὐτὴν μετὰ θάνατον, κτίσαντες ϗ βωμὸν, ὀνομάσαντες καὶ τὴν Καρμεντάλιν πύλην τῆς Ῥώμης ἀπ' αὐτῆς (α).

Ὕςερον δὲ, ἐπειδὴ ἐξέδωκεν ἡ Σύγκλητος ψήφισμα, νὰ μὴ μεταχειρίζωνται πλέον αἱ γυναῖκες ἁμάξας, ἐθυμώθησαν αἱ γυναῖκες, καὶ ὁμοφώνησαν ὅλαι, νὰ μὴ δεχθοῦν πλέον τοὺς ἄνδρας, μήτε νὰ γεννήσωσι τέκνα ἐξ αὐτῶν, καὶ συνέβη λειψανδρία εἰς τὴν Ῥώμην, ὥςε ἠνάγκασαν τὴν Σύγκλητον νὰ ἀναιρέσῃ τὸ ψήφισμα. Μετὰ δὲ τὴν πρὸς τοὺς ἄνδρας διαλλαγὴν, συνέβη εὐτεκνία καὶ πολυτεκνία, καὶ διὰ τοῦτο ἔκτισαν αἱ γυναῖκες ναὸν αὐτῆς ἐν τῇ ὀγδόῃ ἐνορίᾳ τῆς πόλεως, κατέςησαν καὶ δύω ἑορτὰς Καρμεντάλια ὀνομαζομένας, τὰς ὁποίας ἑώρταζον, τὴν μὲν, τῇ ἑνδεκάτῃ Ἰαννουαρίου, τὴν δὲ, τῇ δεκάτῃ πέμτῃ τοῦ αὐτοῦ, δεύτερα Καρμεντάλια λεγομένην. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι τὰ δεύτερα ἦτον εἰς τιμὴν τῆς Ποςβέρτας καὶ Πορρίνας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἀδελφαὶ τῆς Καρμέντης (β).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Περὶ τῆς Φερωνίας.

Ἡ Θεὰ αὕτη εἶχεν Ἱερὸν τέμενος καὶ τιμὴν μεγάλην εἰς τὴν πόλιν τοῦ Λατίου Φερωνίαν, πρὸς τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους Σωράκτου καλουμένου κειμένην· εἶχον

(α) Βιργίλ. Αἰν. Η'. 336. Πλέταρχ. αὐτόθι. 278. Διονύσ. Ἁλικαρνασ. Α'. γ'. Αὐρήλ. O. G. R. E'. Βίβης. ἐν Αὐγουςίν. πόλ. Θ. Δ'. Ια'. Λίβιος. Α'. ζ'. Ὑγῖν. μυθ. 277.

(β) Πλέταρχ. αὐτόθι. 278. Μαρὺλ. Κοσμογρα. Β'. Δ'. κβ'. 457. Ὀβίδ. Ἡμερολ. Α'. 629. Βάῤῥ. αὐτόθ. Ε'. γ'. Ῥοζίν. Δ'. 5. 251.

δὲ ναὸν αὐτῆς ἐπίσημον καὶ κοινὸν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ Σαβῖνοι, καὶ ἐνομίζετο Θεὰ τῆς ἐλευθερίας· ὅθεν καὶ εἰς τὸν ναὸν αὐτῆς ἔδιδον τὴν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς δούλους. Δὲν συμφωνοῦσιν ὅμως, ἢ μᾶλλον ἀγνοοῦσιν οἱ μυθολόγοι τὴν ἀρχὴν καὶ ἐπιςασίαν αὐτῆς, ὡς καὶ περὶ πολλῶν ἄλλων· Ἐπειδὴ, τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι αὐτὴ ἦτον ἡ Ἥρα, ἄλλοι δὲ, ἡ Ἄνθοῦσα, καὶ ἦτον ἔφορος τῶν ἀνθῶν, λειμώνων, δασῶν καὶ ποιμένων· ὅθεν ὠνομάσθη καὶ Φερωνία ἀπὸ τοῦ φέρειν καρπούς, ἢ ἀπὸ τῆς πόλεως ὠνομάσθη, ἔνθα ἐλατρευέτο, ἢ ἡ πόλις ὠνομάσθη ἀπ' αὐτῆς

Κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον Νύμφη τῆς Καμπανίας, καὶ αὐτὴ ἐγέννησε τὸν Ἕριλον τὸν βασιλέα τῆς Πρεναίςης, εἰς τὸν ὁποῖον ἔδωκε τρεῖς πανοπλίας, καὶ τρεῖς ψυχὰς, ὅθεν ἐδυσκολεύθη, ἕως νὰ φονεύσῃ αὐτὸν ὁ Εὔανδρος. Κατ' ἄλλους δὲ, τινὲς Σπαρτιᾶται φεύγοντες τὴν αὐςηρότητα τοῦ Λυκούργου, περιεπλανῶντο πολὺν καιρὸν εἰς τὸ πέλαγος ὑπ' ἐναντίων ἀνέμων, καὶ διὰ τοῦτο ὑπεσχέθησαν, νὰ κτίσωσι ναὸν τῆς Φερωνίας, εἰς ὅποιον μέρος τῆς γῆς φέρει αὐτούς· ἐξελθόντες οὖν εἰς τὸ Λάτιον ἔκτισαν ναὸν, κατέςησαν καὶ λατρείαν καὶ τιμὰς (α).

Ἑώρταζον δὲ καὶ ἑορτὴν αὐτῆς ἐτήσιον, ὅπου συνηθροίζετο πολὺς λαὸς, καὶ διὰ τὴν πανήγυριν, καὶ διὰ τὸ θαῦμα· ἐπειδὴ ὅσοι ἐνθουσιάζοντο ὑπ' αὐτῆς, διέβαινον τὸ πῦρ καὶ τὴν ἀνθρακιὰν ἀβλαβεῖς. Τὸ δὲ Ἱερὸν αὐτῆς εἶχε γυναῖκας Ἱερίσσας. Συνέβη δέ ποτε καὶ ἕτερον παραδοξότερον θαῦμα. Ἐκάη ποτὲ ἐκεῖνο τὸ Ἱερὸν ἄλσος, καὶ ἀπεφάσισαν, νὰ μετακομίσωσι τὸ ἄγαλμα καὶ τὴν λατρείαν αὐτῆς εἰς ἄλλον τόπον. Ἀλλ' εὑρέθη τὸ πρωῒ τὸ ἄλσος πλῆρες δένδρων καὶ φύλλων

(α) Γερμαν. ἐν Βιργιλ. Αἰν. Ζ'. 800. καὶ Σέρβ. αὐτόθι. Η'. 564. Διονύσ. Ἁλικαρνασ. Β'. ς'. 113. Γυράλδ. συντ. Α'. 71.

χλωρῶν, ὡς πρότερον· ὅθεν ἔμεινε πάλιν ἐκεῖ. Οἱ Ἕλληνες δὲ ὠνόμαζον ταύτην τὴν Θεὰν Ἀνθηφόρου, καὶ Φιλοςέφανον, καὶ ὁ ναὸς αὐτῆς ἦτον πλουσιώτατος (α). Εὑρέθη εἰς νομίσματα ἐςεμμένη μὲ ςέφανον κισσοῦ καὶ κλημμάτων.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

Περὶ τοῦ Ταλασίου.

Ὁ Ταλάσιος ἦτον παρὰ Ῥωμαίοις, ὡς ὁ Ὑμέναιος τῶν Ἑλλήνων. Τινὲς μὲν τῶν Λατίνων ἀρχαιολόγων λέγουσιν αὐτὸν Θαλάσσιον, ἢ Θάλασσον, παράγοντες τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἴσως, ἐννοοῦντες τὴν Ἀφροδίτην, ἥτις ἐξῆλθεν ἐκ τῆς θαλάσσης. Ἀλλ' ὁ Πλούταρχος λέγει αὐτὸν Ταλάσιον, διηγούμενος καὶ τὴν ἑξῆς Ἱςορίαν. Ἦτον τὶς νέος ἀγαθὸς καὶ ἐπίσημος εἰς τὰ πολεμικὰ Ταλάσιος ὀνομαζόμενος· ὅτε δὲ ἥρπαζον τὰς παρθένους τῶν Σαβίνων, τινὲς νέοι δημοτικοὶ καὶ προςατευόμενοι ὑπὸ τοῦ Ταλασίου, ἁρπάσαντες τὴν ὡραιοτάτην παρθένον, ἐκόμιζον αὐτὴν δῶρον πρὸς τὸν Ταλάσιον. Ἄλλοι δὲ νέοι ἐπιφανεῖς ἠγωνίζοντο, νὰ ἁρπάσωσιν αὐτὴν ἀπ' αὐτῶν· ἐκεῖνοι ὅμως ἔκραζον, ὅτι κομίζωσιν αὐτὴν γυναῖκα πρὸς τὸν Ταλάσιον· ὅθεν ἀφῆκαν αὐτὴν διὰ τὴν ὑπόληψιν τοῦ Ταλασίου· καὶ μάλιςα ἠκολούθουν καὶ αὐτοὶ κράζοντες καὶ εὐφημοῦντες τὸν Ταλάσιον, καὶ λέγοντες, ὅτι ἦτον ἄξιος δι' αὐτὴν ὁ Ταλάσσιος. Λαβὼν οὖν αὐτὴν γυναῖκα νόμιμον ὁ Ταλάσιος, ἔζησε τόσον εἰρηνικῶς καὶ εὐτυχῶς μετ' αὐτῆς, ὥςε ἔμεινεν ἐπιθυμητὸς ὁ τοιοῦτος γάμος, καὶ τὸ τοιοῦτον ἀνδρόγυνον. Καὶ διὰ τοῦ-

---

(α) Στράβ. Ε'. 226. Διονύσ. αὐτόθι. Γ'. 173. Λίβιος. Κς'. Ιά. Havet. Thes. morell. A. 137.

το ὕϛερον εἶχον ὕμνον γαμήλιον Ταλάσιον ἀπ᾿ αὐτοῦ λεγόμενον, τὸν ὁποῖον ἔψαλλον εἰς τοὺς γάμους, εὐχόμενοι τοιοῦτον γάμον, ὡς οἱ Ἕλληνες τὸν Ὑμέναιον (α). Κατ᾿ ἄλλους δὲ, ἦτον ἁπλοῦς ϛρατιώτης ὁ Ταλάσιος, καὶ αὐτὸς ἤρξατο πρῶτον τὴν ἁρπαγὴν τῶν παρθένων. Καὶ κατ᾿ ἄλλους, τοῦτο τὸ ὄνομα ἔδωκε σύνθημα ὁ Ῥωμύλος περὶ τῆς ἁρπαγῆς, καὶ πάντες ἔκραζον, Ταλάσιον, οἱ ἁρπάζοντες τὰς παρθένους.

Ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι μετὰ τὴν ἁρπαγὴν ταύτην συνέβη πόλεμος μεταξὺ Ῥωμαίων καὶ Σαβίνων, ἐπ᾿ αὐτῷ τούτῳ, καὶ τέλος συνεφώνησαν εἰρήνην, ὑποσχεθέντες οἱ Ῥωμαῖοι, νὰ μὴ μεταχειρισθῶσιν ὡς δούλας τὰς παρθένους, τὸ ὁποῖον ἐφοβοῦντο οἱ Σαβῖνοι, ἀλλ᾿ ὡς γυναῖκας νομίμους εἰς τεκνογονίαν, καὶ νὰ ἐνασχολῶνται μόνον εἰς τὰ γυναικεῖα καὶ οἰκιακὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα ἐλέγοντο ταλάσσια, καὶ ταλασιουργία· οἱ δὲ Λατῖνοι τότε ὡμίλουν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἄποικοι ὄντες οἱ πλεῖϛοι τῶν Ἑλλήνων· ὅθεν ἡ Λατινικὴ γλῶσσα εἶναι ἡ περισσοτέρα Ἑλληνικὴ μιγεῖσα ὕϛερον. Διὰ τοῦτο ἔμεινεν ὕϛερον ἡ συνήθεια, νὰ ἐπικαλῶνται ὡς μάρτυρα τὸν Ταλάσιον, καὶ οἱ διδόντες, καὶ οἱ λαμβάνοντες τὰς νύμφας· ὅτι δηλαδὴ λαμβάνουσιν αὐτὰς μόνον διὰ τὴν ταλασιουργίαν, καὶ οὐχὶ δι᾿ ἄλλην τινὰ ὀχληρὰν καὶ δουλοπρεπῆ ὑπουργίαν. Ἔτι δὲ καὶ ὅτε εἰσήρχετο τὸ πρῶτον εἰς τὸν οἶκον τοῦ νυμφίου ἡ νύμφη, δὲν διέβαινε βαδίζουσα τὴν θύραν, ἀλλ᾿ ἐλάμβανον αὐτὴν εἰς τὰς χεῖρας μετέωρον οἱ προπέμποντες, καὶ οὕτως εἰσεβίβαζον αὐτὴν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Νυμφίου· ἐπειδὴ οὕτω βιαίως εἰσήγαγον τὰς παρθένους τῶν Σαβίνων, ὅτε ἥρπασαν αὐτὰς, ὅπερ ἦτον ὁ πρῶτος γάμος τῶν Ῥωμαίων.

(α) Κάτουλ. Ξ΄. 134. Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Αἰν. Α΄. 655. Μαρτιάλ. ἐπιγράμματ. Λϛ΄. Μβ΄. Πλούταρχ. αὐτόθι. 271. καὶ ἐν Ῥωμύλ. Ιϛ΄. Λίβιος. Α΄. Θ΄. Σκαλίγερ. Ποιητ. Α΄. 50. Βόσσ. Ἐτυμολ. ἐν Ὑμίν.

Κατ' ἄλλους δὲ, τοῦτο ἐγίνετο, ἵνα, φαίνηται τάχα, ὅτι δεν ἐμβαίνουσιν ἑκουσίως, ἔνθα μέλλουσι καταλύσειν τὴν παρθενίαν αὐτῶν· ἔτι δὲ, ἦτον καὶ σημεῖον, ὅτι δὲν εἶναι ἄδεια, νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς οἰκίας ἡ γυνὴ ἄνευ βίας καὶ ἀνάγκης, καθὼς εἰσῆλθεν. Οὕτω καὶ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ἔκαιον τὸν ἄξονα τῆς ἁμάξης, δι' ἧς ἐκόμιζον τὴν νύμφην, ἵνα μὴ ἐλπίζῃ δηλονότι ἐπιστροφήν. Ἔτι δὲ οἱ νυμφίοι τῶν Ῥωμαίων ἐκτένιζον πρῶτον μὲ τὴν αἰχμὴν τῆς λόγχης τὴν κόμην τῆς νύμφης, δηλοῦντες, ὅτι ὁ πρῶτος γάμος ἐγένετο εἰς αὐτοὺς διὰ πολέμου καὶ ἁρπαγῆς (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Περὶ τοῦ Βερτούμνου.

Ὁ Βερτοῦμνος καὶ Βερτοῦμος λεγόμενος ἦτον, κατὰ μέν τινας, βασιλεὺς τῶν Τούσκων, καὶ μέγας ἐπιμελητὴς τῆς γεωργίας, κηπουργίας, καὶ ἀμπελουργίας. Ἀγαπήσας δὲ τὴν Πομώναν, διατρίβουσαν καὶ αὐτὴν εἰς τοὺς κήπους, κατεγίνετο, νὰ τὴν ἐξαπατήσῃ μεταμορφούμενος πότε μὲν ὡς γεωργὸς, ποτε δ' ὡς κηπορὸς, ἀμπελουργὸς, καὶ στρατιώτης· δὲν ἐδυνήθη ὅμως. Τέλος δὲ, μεταμορφωθεὶς εἰς γυναῖκα γραῖαν, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν κῆπον, κατέπεισεν αὐτὴν, καὶ τὴν ἔλαβε γυναῖκα. Διὰ τοῦτο ἄρα ἐτίμησαν αὐτὸν ὡς Θεὸν τῶν ῥηθέντων καρπῶν, πρῶτον μὲν ἐν τῇ Ἐτρουρίᾳ, ἔπειτα δὲ καὶ ἐν τῇ Ῥώμῃ, ενθα ἔκτισαν καὶ ναὸν αὐτοῦ πλησίον τῆς ἀγορᾶς, ὅπου συνηθροίζοντο οἱ πραγματευταί· ὅθεν νομίζουσιν, ὅτι ἦτον ἔφορος καὶ τῶν πραγματευτῶν, παράγοντες καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ παρὰ το verto τὸ τρέπω, τὸ ὁποῖον ἦτον σύνηθες

(α) Πλούταρχ. αὐτόθι.

εἰς τοὺς ἐμπόρος. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἐπειδὴ μετετρέπετος εἰς τοσαύτας μορφὰς ὠνομάσθη οὕτως (α), ἢ ἐπειδὴ ἦτον προςάτης καὶ τῶν μεταβολῶν τοῦ χρόνου. Κατέςησαν δὲ καὶ ἑορτὴν αὐτοῦ Βερτουμνάλια καλουμένην, καὶ τῇ εἰκοςῇ ἐννάτῃ ὀκτωβρίου ἑορταζομένην. ᾿Εθυσίαζον καὶ καρποὺς εἰς αὐτὸν, καὶ τὸν ἐζωγράφιζον ὡς Θεὸν τῶν καρπῶν, ἔχοντα τὰ τοιαῦτα σύμβολα.

Τινὲς δὲ ἀλληγοροῦσιν ἄλλως τὰς μεταμορφώσεις αὐτοῦ φυσικῶς. ᾿Ενυμφεύθη τὴν Πομώναν, Θεὰν οὖσαν καὶ αὐτὴν τῶν καρπῶν, μεταμορφωθεὶς εἰς γραῖαν, οἷον, εἰς τὸ φθινόπωρον, ὅτε συνάζονται οἱ καρποί. ᾿Ηθικῶς ὅμως ἀλληγορεῖται πιθανώτερον, ὡς νομίζω, ἐπειδὴ, μόνον διὰ τῆς γραίας κατέπεισε τὴν Πομώναν· γνωςὸν δὲ καὶ πόσον ἐνεργοῦσιν ὁι γραῖαι γυναῖκες εἰς τὰ τοιαῦτα.

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ ΚΕ´.

Περὶ τῆς Πομώνης.

῾Η δὲ Πομώνη ἦτον Νύμφη ῾Αμαδρυὰς ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Πρόκα, καὶ διέτριβεν εἰς τοὺς κήπους αὐτῆς· ἦτον ὅμως καὶ εὔμορφος πολύ· ὅθεν περιετριγύριζον αὐτὴν ἀδιακόπως οἱ Σάτυρες, ἀλλὰ μόλις ἐδυνήθη νὰ καταπείσῃ αὐτὴν, ὡς εἴρηται, ὁ Βερτοῦμνος. ᾿Ετιμήθη τοίνυν καὶ αὐτὴ ὡς Θεὰ τῶν καρπῶν, καὶ μάλιςα τῶν μήλων· ὅθεν λέγουσί τινες, ὅτι παρὰ τὸ pomum τὸ μῆλον, ὠνομάσθη Πομώνη· ἐλαμβάνετο καὶ ὡς σύμβολον ἀρετῆς ἡ εἰκὼν αὐτῆς. Εἶχεν ῾Ιερὰ Πομωνάλια λεγόμενα, καὶ ῾Ιερεῖς ἰδιαιτέρους Πομωνά-

---

(α) Γυράλδ. συντ. Δ´. 157. Προπέρτ. Δ´. ῾Ελ. β´. 4. Πορφύρ. ἐν ῾Ωρατ. Α´. 20. Βόσσ. ᾿Ετυμολ. ἐν verſ. Γυράλδ. Καλενδαρ. 841.

λιδας καλουμένους. Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὴν ὡς Θεὰν τῶν καρπῶν. Καὶ τινὲς μὲν νομίζουσιν, ὅτι ἦτον ὄνομα μόνον θεοπεποιημένον, ἀλλ᾽ ἄλλοι λέγουσιν, ἐκ τῶν περιςάσεων συμπεραίνοντες, ὅτι ἐχρημάτισε γυνὴ τῆς Ἰταλίας (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΣΤ'.

Περὶ τοῦ Καπιτωλίνου.

Καπιτωλίνον ἔλεγον τὸν Δία, ἐπειδὴ εἶχε ναὸν μεγαλοπρεπῆ εἰς τὸν λόφον Καπιτώλιον καλούμενον. Οὗτος δὲ ὁ λόφος ὠνομάζετο πρότερον Ταρπήϊος ἀπό τινος παρθένου Ταρπηΐας καλουμένης. Ὅτε οἱ Σαβῖνοι ἐπολιόρκουν τὴν Ῥώμην ἔχοντες ςρατηγὸν τὸν Τάτιον, ὁ Ῥωμύλος εἶχε τὸν λόφον τοῦτον ὠχυρωμένον, ἐπειδὴ ἐκεῖθεν ἦτον εὔκολος ἡ προσβολή· ὁ δὲ ςρατηγὸς τῆς φρουρᾶς ὠνομάζετο Ταρπήϊος, ὅςτις εἶχε καὶ θυγατέρα Ταρπηΐαν καλουμένην. Αὕτη τοίνυν, κατὰ μέν τινας, ἠγάπησε τὸν Τάτιον, καὶ παρέδωκε τὸ φρούριον τοῦτο, τὸ Καπιτώλιον, εἰς αὐτόν. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἐζήτησε μισθὸν τῆς προδοσίας, τοὺς βραχιονιςῆρας ὅλου τοῦ ςρατεύματος· ἐπειδὴ οἱ Σαβῖνοι ἐφόρουν ὅλοι χρυσοῦς βραχιονιςῆρας εἰς τὴν ἀριςερὰν χεῖρα. Καὶ οὕτως ἀνοίξασα τὴν νύκτα μίαν πύλην, ἐδέχθη τοὺς Σαβίνους. Ὁ δὲ Τάτιος, θέλων νὰ φυλάξῃ τὴν ὑπόσχεσιν, εἶπεν, νὰ ςαθῇ ἡ Ταρπηΐα εἰς τὸν δρόμον, ἵνα συνάξῃ τὸν μισθὸν τῆς προδοσίας· ἔπειτα προσέταξε καὶ εἰς ὅλον τὸ ςράτευμα, νὰ ῥίψωσιν ἐπ᾽ αὐτῆς, ὅ,τι ἔχουσιν εἰς τὴν ἀριςερὰν χεῖρα, καὶ πρῶτος ἔῤῥιψεν αὐτὸς τὸν βραχιονιςῆρα καὶ τὴν ἀσπίδα, καὶ καθεξῆς ὅλον τὸ

(α) Ὀβίδ. Μετ. ΙΔ'. 623. 771. Βόσσ. Θεολ. Ε'. ΜϚ'. Βάῤῥ. ε. γ'. Φῆσ. Ια'. 232. ΙΔ'. 355. Μοντφακ. Α'. β'. 282.

ςράτευμα, ὥςε ἐγένετο ἐπ᾽ αὐτῆς λόφος μέγας ἀσπίδων καὶ βραχιονιςήρων, καὶ ἀπέθανεν ὑπὸ τοῦ τοσούτου μισθοῦ. Ὁ Τάτιος, ὡς καὶ πάντες οἱ ἔνδοξοι ςρατηγοὶ, ἠγάπησε μὲν τὴν προδοσίαν, ἐμίσησε δὲ τὸν προδότην, τὸν ἄξιον μίσους καὶ μυρίων θανάτων. Διὰ τοῦτο ἄρα ὠνομάσθη ὁ λόφος ἐκεῖνος Ταρπήϊος (α), ἐπειδὴ ἐνταφιάσθη ἐκεῖ ἡ Ταρπηΐα.

Ὕςερον δὲ, ὅτε ἔσκαπτον τὰ θεμέλια ἐπὶ Ταρκυνίου, νὰ κτίσωσι τὸν ναὸν τοῦ Διὸς εἰς τὸν λόφον, εὗρον τὴν κεφαλὴν τινος Τωλίου καλουμένου, ὅςτις ἐφονεύθη πρότερον καὶ ἐτάφη ἐκεῖ· ὅθεν μετωνόμασαν τὸν λόφον Καπιτώλιον, ἀπὸ τοῦ caput τῆς κεφαλῆς, καὶ τοῦ Τωλίου. Τὸ δὲ ὄνομα τῆς Ταρπηΐας ἔμεινε μόνον εἰς μίαν ἀκρότομον πέτραν τοῦ λόφου, ὅθεν ἐκρήμνιζον τοὺς κακούργους, Ταρπηΐαν πέτραν καλουμένην. Τοῦτον οὖν τὸν μεγαλοπρεπέςατον καὶ πολυτελέςατον ναὸν ἀπεφάσισε νὰ κτίσῃ Ταρκύνιος ὁ πρῶτος· ὅθεν ἀφιερώσας τὸν λόφον εἰς τὸν Δία, ἐκαθάρισε τὸν τόπον· πλὴν δὲν ἔφθασε νὰ τὸν κτίσῃ, καὶ ἤρξατο τὴν κτίσιν ὁ ἐγγονὸς αὐτοῦ Ταρκύνιος ὁ Ὑπερήφανος ἐπονομαζόμενος· δὲν ἔφθασεν ὅμως καὶ οὗτος νὰ τὸν τελειώσῃ διωχθεὶς ἐκ τῆς Ῥώμης· ὅθεν τὸν ἐτελείωσεν ὕςερον ὁ Ὕπατος Ὡράτιος, ἢ καθιέρωσεν αὐτὸν μόνον. Ἐξωδεύθησαν δὲ μόνον εἰς τὰ θεμέλια τεσσαράκοντα χιλιάδες λίτραι ἀργυρίου· ἐκάη δὲ, καὶ πάλιν ἀνεκτίσθη μεγαλοπρεπέςερος, ὥςε ἐξωδεύθησαν ὑπὲρ τὰς δύο χιλιάδας τάλαντα μόνον εἰς τὸ χρυσίον, διὰ τὴν χρύσωσιν καὶ λοιπά· ἐπειδὴ ἦτον πανταχοῦ κεχρυσωμένος, καὶ αἱ θύραι καὶ ὁ ὄροφος, καὶ αὐταὶ αἱ κεραμίδες τῆς σκεπαςῆς· εἶχε καὶ κίονας πολλοὺς καὶ μεγαλοπρεπεῖς ἐκ τῆς περιβοήτου Ἀττικῆς λιθοτομίας Πεντέλικον καὶ Πεντέλησι καλουμένης, ἐκ τῆς ὁποίας

(α) Πλούταρχ. ἐν Ῥωμύλ. Ιζ΄. Ιη΄. ξ παραλλήλ. μικρ. 309. Ἀρνόβ. παρ. Γυράλδ. συντ. Β΄. 80.

κατεσκεύαζον οἱ Ἀθηναῖοι τὰ ἐπίσημα ἀγάλματα, καὶ ἄλλα· τοὺς δὲ λίθους ἔλεγον Πεντελησίους, περὶ ὧν ἀναφέρει πανταχοῦ ὁ Πausανίας· ἡ δὲ οἰκοδομὴ ἦτον τετράγωνος, καὶ ἑκάστη πλευρὰ διακοσίων ποδῶν. Ζητεῖται ὅμως ἤδη ὁ τόπος αὐτοῦ, καὶ οὐχ εὑρίσκεται· εἰκάζουσι δέ τινες, ὅτι ἦτον, ἔνθα ἐστὶν ἤδη ἡ ἐκκλησία τῆς Σάντα Μαρίας (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ΄.

Περὶ τῆς Καπροτίνης.

Καπροτίναν δὲ ἔλεγον τὴν Ἥραν διὰ τὴν ἑξῆς αἰτίαν. Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Γαλατῶν ἐκ τῆς Ῥώμης, οἱ Φιδενάται, ἐγκάτοικοι τῆς πόλεως Φιδένης ἐχθροὶ ἄσπονδοι ὄντες τῶν Ῥωμαίων, ἐπολιόρκησαν αὐτοὺς ἀδυνάτους ὄντας τότε, διὰ τὴν ὑπὸ τῶν Γαλατῶν κακουχίαν. Ὁ δὲ στρατηγὸς αὐτῶν Λούκουλος ἐζήτησε τὰς γυναῖκας τῶν Ῥωμαίων εἰς τὸ στρατόπεδον ὅλας, νὰ καταισχύνῃ αὐτὰς τὸ στράτευμα. Κατ' ἄλλους δὲ, οὗτος ἦτον βασιλεὺς τῶν Γάλλων Ἀτεπόμαρος καλούμενος· Ἐν ᾧ δὲ ἦτον εἰς μεγάλην στενοχωρίαν καὶ ἀμηχανίαν οἱ Ῥωμαῖοι, εἶπε μία δούλη Ῥητάνα ὀνομαζομένη, νὰ πέμψωσι τὰς δούλας ὅλας ἐνδεδυμένας τὰ φορέματα τῶν δεσποινῶν· ἔπειτα νὰ προσέχωσι τὸ σημεῖον· Τούτο δὲ γενομένου, ἐτράπησαν εἰς εὐωχίαν καὶ χαρὰν οἱ ἐχθροὶ, καὶ τέλος ἀπεκοιμήθησαν μὲ τὰς δούλας ἀμέριμνοι, διὰ τὴν ἀδυναμίαν τῶν Ῥωμαίων. Τότε ἡ Ῥητάνα λαμβάνει κλῶνον ἀγρίας συκῆς· ἀναβαίνει εἰς τὸ τεῖχος, καὶ δεικνύει τὸ σημεῖον μὲ

(α) Πλούταρχ. αὐτόθι. καὶ ἐν Πουπλικόλ. Ιγ΄. Ιδ΄. Ιε΄. Διονύσ. Ἁλικαρνασ. Δ΄. Η΄. Ναρδῖν. Ε΄. ΙΕ΄. Ἀλέξανδρ. Δονάτ. Β΄. γ΄. Λίβιος. Β΄. η΄.

τὸν κλῶνον. Ἐξελθόντες οὖν οἱ Ὕπατοι κατέκοψαν ὅλους τοὺς ἐχθρούς.

Ὅθεν πρῶτον μὲν ἠλευθέρωσαν τὰς δούλας, ἔδωκαν αὐταῖς καὶ χρήματα, νὰ ὑπανδρευθῶσι, καὶ ἄδειαν νὰ φορῶσι τοιαῦτα φορέματα, οἷα ἐφόρεσαν τότε, ὡς δέσποιναι, ἔπειτα κατέστησαν καὶ ἑορτὴν εἰς τιμὴν τῆς Ἥρας, καὶ ὠνόμασαν αὐτὴν Καπροτίναν ἀπὸ τῆς συκῆς, τοῦ σημείου, διότι Caprificum ἔλεγον τὴν ἀγρίαν συκὴν οἱ Λατῖνοι· ἑώρταζον δὲ τὴν ἑορτὴν τῇ ἑβδόμῃ Ἰουλίου· ὅθεν ἔλεγον τὰς Νόννας τοῦ μηνὸς τούτου Καπρατίνας, ἢ Καπροτίνας (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

Περὶ τῆς Λακινίας.

Λακινίαν ἔλεγον τὴν Ἥραν, ἐπειδὴ ὁ Ἡρακλῆς φονεύσας τὸν λῃστὴν Λακίνιον ἔκτισεν ἐκεῖ ναὸν αὐτῆς, ἐν τῷ Ταραντικῷ κόλπῳ πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν καὶ ἓξ χιλιάδας βήματα μακρὰν τῆς Κρότωνος, ὅπου ἦτον καὶ ἀκρωτήριον Λακινία καλούμενον, Ἰταλιστὶ δὲ Κάπο δέλλε Κωλῶναι, ἐπειδὴ ἐσώζοντο στῦλοι καὶ ἄλλα ἐρείπια μέχρι τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ἦτον δὲ μέγας καὶ περικαλλέστατος ὁ ναὸς οὗτος, εἶχε καὶ ἄλσος ἱερὸν χαριέστατον καὶ μέγιστον, ὅπου ἔβοσκον τὰ ἱερὰ ζῶα μόνα, μὴ ἐνοχλούμενα οὔτε ὑπὸ κλεπτῶν, οὔτε ὑπὸ θηρίων. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τοῦ ναοῦ ἦτον στῦλος μέγας ὁλόχρυσος. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἀννίβας, ὅτε ἦτον εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἀμφιβάλλων, ὅτι ἦτον ὁλόχρυσος, ἐδοκίμασε, καὶ ηὗρεν αὐτὸν ὁλόχρυσον, καὶ οὐχὶ περικεχρυσωμένον, ὡς ἐνόμιζεν· ὅθεν ἀπεφάσισε νὰ τὸν

(α) Μακρόβ. Κρον. Α'. Ια'. Πλούταρχ. Παραλλήλ. μικρ. 312. Βάρῥ Ε'. γ'.

λάβη· ἐπιφανεῖσα δὲ ἡ Ἥρα εἰς τὸν ὕπνον αὐτοῦ, εἶπε, νὰ φυλαχθῇ, ἂν θέλῃ νὰ μὴ ἀπολέσῃ καὶ τὸν ἄλλον ὀφθαλμόν· ἐπειδὴ ἀπώλεσε τὸν ἕνα πρότερον· ὅθεν μετέβαλε τὴν ἀπόφασιν. Τὸ δὲ χρυσίον, τὸ ὁποῖον ἔλαβεν ἐκ τοῦ ςύλου διὰ δοκιμὴν, τὸ κατεσκεύασε δάμαλιν χρυσῆν, καὶ ἔβαλεν αὐτὴν εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ ςύλου. Ὁ βωμὸς ἦτον ἔξω εἰς τόπον ὕπαιθρον, πλὴν ἡ τέφρα ἔμενεν ἀείποτε ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἀκίνητος, μὴ ταραττομένη τελείως ὑπὸ τῶν ἀνέμων (α).

Ὁ δὲ ναὸς ἦτον ἐσκεπασμένος μὲ μάρμαρα ποικιλόχροα, καὶ ἔλαβεν ὁ Κήνσωρ Κίντος Φούλβιος Φλάκος τὰ μάρμαρα, νὰ σκεπάσῃ τὸν ἐν τῇ Ῥώμῃ ναὸν τῆς Τύχης. Ἐπειδὴ δὲ ἀπέθανε κακῶς, ἐφονεύθησαν καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ πολεμοῦντες εἰς τὴν Ἰλλυρίαν, ἀπέδωκαν τὴν αἰτίαν εἰς τὴν ὀργὴν τῆς Ἥρας· ὅθεν ἐψήφισεν ἡ Σύγκλητος, νὰ ἐπιςρέψωσι πάλιν τὰ μάρμαρα εἰς τὸν τόπον αὐτῶν· ὅμως δὲν εὑρέθη τεχνίτης, νὰ προσαρμόσῃ πάλιν αὐτὰ εἰς τοὺς οἰκείους τόπους, ὡς ἦσαν πρότερον, καὶ ἔμειναν κείμενα ἐν τῷ ναῷ. Εἶχον δὲ καὶ τοιαύτην ἐνέργειαν τὰ μάρμαρα ταῦτα· ἂν ἐχάραττέ τις τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς αὐτὰ, ἠφανίζοντο τὰ γράμματα αὐτομάτως, ὅτε ἀπέθνησκεν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος (β).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ΄.

Περὶ τῆς Λιβιτίνης.

Λιβιτίνην δὲ ἔλεγον μίαν Θεὰν προςάτιν τοῦ ἐνταφιασμοῦ. Καὶ κατὰ μέν τινας, αὕτη ἦτον ἡ Περσε-

---

(α) Λίβιος. Κδ΄. γ΄. Σχολ. Βιργιλ. Γ΄. 551. Λέανδρ. παρ. Μερούλ. Κοσμογραφ. Β΄. δ΄ 6. 60. καὶ Βιργίλ. αὐτόθι.

(β) Λίβιος. Μβ΄. γ΄. Λακτάντ. Β΄. ζ΄. Βαλέρ. Μάξιμ. Α΄. α΄. Σουΐδ. Λεξικ. Ἀνωνύμ. ἐν Λακιν.

φόνη. κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἡ Ἀφροδίτη· ἐπειδὴ εὑρέθη εἰς τοὺς Δελφοὺς ἀγαλμάτιον Ἀφροδίτης τῆς Ἐπιτυμβίας ἐπιγεγραμμένον. Καὶ τοῦτο φαίνεται, ὅτι ἐγίνετο, ἵνα δείξωσιν, ὅτι πλησίον τῆς γεννήσεως εἶναι καὶ ὁ Θάνατος, καὶ διὰ τοῦτο ἔπλαττον τὴν Ἀφροδίτην ἐπίσκοπον τῶν δύο ὅρων τοῦ ἀνθρώπου, τῆς γεννήσεως καὶ τελευτῆς.

Εἶχε δὲ ναὸν ἡ Λιβιτίνη, καὶ ἄλσος Ἱερὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ πλησίον τῆς πύλης Λιβιτίνης ἀπ᾽ αὐτῆς καλουμένης, ὅπου ἦτον τὸ κοινὸν κοιμητήριον· ἐκεῖ ἐφύλαττον καὶ τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα ἐπλήρωναν οἱ ἐνταφιαζόμενοι· οἱ δὲ λαμβάνοντες αὐτὰ ἀξιωματικοὶ ὠνομάζοντο Λιβιτιναῖροι· οὕτως ὠνομάζοντο καὶ πάντες οἱ ἐπιςάται τοῦ ἐνταφιασμοῦ, οἱ κτερηςαί· ὁ δὲ Κώδηξ, ἐν ᾧ ἔγραφον τοὺς ἀποθνήσκοντας, ὠνομάζετο Κώδηξ Λιβιτίνιος· οὕτως ὠνομάζετο καὶ τὸ νεκροκράββατον, καὶ ἐκεῖ ἐπωλοῦντο καὶ πάντα τὰ πρὸς τὴν κηδείαν ἀναγκαῖα (α).

ΚΕΦΑ´ΛΑΙΟΝ Λ´.

Περὶ τῆς Ματούτης.

Τὴν δὲ Ματούταν ἐλάτρευον οἱ Ῥωμαῖοι, ὡς προςατεύουσαν, νὰ μένωσιν αἱ γυναῖκες εἰς τοὺς ἄνδρας αὐτῶν· καὶ αὕτη ἦτον ἡ Λευκοθέα τῶν Ἑλλήνων. Εἶχον δύο ναοὺς αὐτῆς, τὸν μὲν ἐν τῇ ὀγδόῃ ἐνορίᾳ, τὸν ὁποῖον ἔκτισε Σέρβιος ὁ Τούλλιος, τὸν δὲ ἐν τῇ δεκάτῃ τρίτῃ. Τὴν δὲ ἑορτὴν αὐτῆς Ματράλια καλουμένην, ἑώρταζον μόνον αἱ γυναῖκες τῇ δεκάτῃ Ἰουνίου,

---

(α) Διονύσ. Ἁλικαρνασ. Δ´. β´. ἢ Πίσος παρ᾽ αὐτῷ. Πλούταρχ. Ζητήματ. Ῥωμαϊκ. 269. Σχόλ. Ἰουβενάλ. Σατ. ΙΒ´. 122. Ἀλέξ. ἀπ᾽ Ἀλεξ. Δ´. Ις´. Λαμπρίδ. ἐν Κομμόδ. Ις´.

εὐχόμεναι εὐτυχίαν διὰ τὰ τέκνα τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν μόνον, καὶ οὐχὶ διὰ τὰ ἴδια· ἐπειδὴ ἡ Ἰνώ, ἢ ἡ Λευκοθέα ἐδυςύχησε περὶ τὰ ἴδια τέκνα, καὶ ἀνέθρεψε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. Δοῦλαι ὅμως δὲν εἶχον ἄδειαν νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ἐκτὸς μιᾶς, τὴν ὁποίαν ἐλάμβανον αἱ γυναῖκες, καὶ τὴν ἐρράπιζον εἰς τὸν πρόσωπον· ἐπειδὴ λέγουσιν, ὅτι ἡ Ἰνὼ ἐζηλοτύπησε τὸν ἄνδρα αὐτῆς μὲ τὴν δούλην, καὶ διὰ τοῦτο ἐμάνη· ὅθεν ἦτον καὶ εἰς τὴν Χαιρώνειαν αὕτη ἡ συνήθεια, ὅπου ἵςατο ὁ Νεωκόρος πρὸ τοῦ ναοῦ τῆς Λευκοθέας, κρατῶν μάςιγα, καὶ κηρύττων· μὴ δοῦλον εἰσιέναι, μὴ δούλαν, μηδ᾽ Αἰτωλὸν, μηδ᾽ Αἰτωλάν· ἐπειδὴ ἡ δούλη ἐκείνη τῆς Λευκοθέας ἦτον Αἰτωλὶς Ἀντιφέρα ὀνομαζομένη (α). Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ἐνόμιζον τὴν αὐτὴν καὶ Ἡώ.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΛΑ΄.

Περὶ τοῦ Λουπέρκου.

Τὸν δὲ Λούπερκον ἐλάτρευον ὡς οἱ Ἕλληνες τὸν Πᾶνα, καὶ τὴν λατρείαν ταύτην ἔφερεν ὁ Εὔανδρος, ὡς εἴρηται, εἰς τὴν Ἰταλίαν· διότι ἡ ἑορτὴ αὐτῶν, τὰ Λουπερκάλια, ἦτον τὰ Λύκαια τῶν Ἑλλήνων· ἐπειδὴ ὁ Πᾶν ἐφύλαττε τὰ ποίμνια ἐκ τῶν λύκων, ἢ ἀπὸ τοῦ Λυκαίου ὄρους τῆς Ἀρκαδίας ὠνομάσθη οὕτως. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ὁ Ῥωμύλος κατέςησε τὴν ἑορτὴν ταύτην εἰς τιμὴν καὶ ἀνάμνησιν τῆς τροφοῦ αὐτοῦ Λυκαίνης, καὶ ἑωρτάζετο τῇ πέμπτῃ Φευρουαρίου μετὰ μεγάλης πομπῆς, ὅτε οἱ Λούπερκες, Ἱερεῖς τῆς τελετῆς ταύτης,

---

(α) Ὀβίδ. Ἡμερολογ. ϛ΄. 545. Κικέρ. φύσ. θ΄. Γ. Ι9΄. 1197. Πλούταρχ. αὐτότι. 267. Ναρδῖν. Ε΄. Ι΄. Μερύλ. Β΄. δ΄. 13. Γυράλδ. Καλενδαρ. Β΄. 835.

ἔσφαζον αἶγας καὶ κύνας· ἔπειτα ἔφερον δύο παῖδας εὐγενεῖς, καὶ ἤλειφον μὲ τὸ αἷμα τὸ μέτωπον αὐτῶν διὰ τῆς μαχαίρας· ἄλλοι δὲ πάλιν ἀπέματτον εὐθὺς τὸ αἷμα μὲ μαλλίον εἰς γάλα βεβρεγμένον, καὶ ἔπρεπε νὰ γελῶσι τὰ μειράκια ταῦτα, μετὰ τὴν ἀπόμαξιν τοῦ αἵματος. Καὶ τοῦτο τὸ διὰ τῆς μαχαίρας ἄλειμμα ἦτον σύμβολον τοῦ τότε φόβου καὶ κινδύνου τοῦ Ῥώμου καὶ Ῥωμύλου, ἡ δὲ διὰ τοῦ γάλακτος ἀποκάθαρσις, ὑπόμνημα τῆς τότε τροφῆς αὐτῶν.

Ἔπειτα δὲ ἔκοπτον οἱ Λούπερκες τὰ δέρματα τῶν αἰγῶν εἰς λωρία, καὶ τὰ μὲν περιεζώννυντο, ὡς περιζώματα, ἔχοντες τὸ ἄλλο σῶμα γυμνόν· τὰ δὲ κρατοῦντες εἰς τὰς χεῖρας, ἔτρεχον εἰς τοὺς δρόμους, ἀφ' οὗ ἐμέθυον, ὡς ἐνθουσιασμένοι καὶ ἔκφρονες, τύπτοντες μὲ τὰ λωρία τοὺς ἐμποδίους, οἷον, τοὺς συναπαντῶντας καὶ ἐμποδίζοντας αὐτοὺς εἰς τοὺς δρόμους. Αἱ γυναῖκες ὅμως ἵσαντο ἐπίτηδες δεχόμεναι τὸ κτύπημα τοῦτο, ἐπειδὴ ἐνόμιζον, ὅτι συνεργεῖ εἰς τεκνογονίαν. Τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι ἀφ' οὗ ὁ Ῥῶμος καὶ Ῥωμύλος ἐνίκησαν τὸν Ἀμούλιον, ἔτρεχον ἀλαλάζοντες πρὸς τὸν τόπον ἐκεῖνον, ὅπου ἀνέθρεψεν αὐτοὺς ἡ Λύκαινα, καὶ διὰ τοῦτο ἐγίνοντο ταῦτα. Ἄλλοι δὲ, ὅτι πρὸ κτίσεως τῆς Ῥώμης, ἔφυγόν ποτε τὰ θρέμματα τοῦ Ῥωμύλου, καὶ ἔτρεχον γυμνοὶ ζητοῦντες αὐτὰ, καὶ ἐπικαλούμενοι τὸν Φαῦνον, καὶ εἰς ἀνάμνησιν τούτου ἐγίνετο ἡ τοιαύτη τελετή. Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν, ὅτι ἦτον καθάρσιος ἡ τελετή· ἐπειδὴ ἡ θυσία τῶν κυνῶν εἶναι καθάρσιος· ἔτι δὲ, ἐγίνετο καὶ εἰς τὰς ἀποφράδας ἡμέρας τοῦ Φευρουαρίου, ἐν τῇ δεκάτῃ ἐνορίᾳ, ὅπου ὠνομάζετο ὁ τόπος Λουπερκάλης (α). Παρημελήθη μὲν τινα καιρὸν ἡ τελετὴ αὕτη, ἀλλ' ὁ

(α) Πλούταρχ. ἐν Ῥωμύλ. Κα'. Σέρβ. Αἰν. η'. 343. Ἰουστίν. Μγ'. α'. 7. Βαλέρ. Μάξιμ. Β'. β'. 9. Γυράλδ. Καλένδαρ. 827. Ναρδῖν. ς'. Ια'. 378. Σβετόν. ἐν Αὐγοῦσ. Λα'.

Αὔγουςος ἀνεκαίνισε πάλιν αὐτὴν, μετριάσας καὶ τὴν ἀταξίαν· ἐπειδὴ πρότερον ἐγίνοντο Λούπερκες ὅλοι οἱ ἄτακτοι νέοι τῆς πόλεως, καὶ ἔτρεχον, ὡς εἴρηται.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΛΒ.

Περὶ τῆς Πιέτης.

Πίεταν δὲ ἔλεγον τὴν Εὐσέβειαν, καὶ εἶχον αὐτὴν εἰς τοιαύτην ὑπόληψιν, ὥςε ὠνομάζοντο ὅλοι οἱ βασιλεῖς εὐσεβεῖς. Πρῶτος δὲ ἔκτισε ναὸν αὐτῆς ὁ Μάνιος Ἀκίλιος ἐν τῇ ἀγορᾷ Φόρῳ ὀλιτωρίῳ (τῶν λαχανικῶν) καλουμένῃ· ὕςερον δὲ καταδικασθεῖσα ποτὲ τὶς γυνὴ εἰς θάνατον ἐφυλακώθη· ἔπειτα προσέταξαν, νὰ φονεύσῃ αὐτὴν ὁ φύλαξ ἀξιωματικὸς ἐν τῇ φυλακῇ· ἐκεῖνος ὅμως μὴ θέλων νὰ μιάνῃ τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ἀφῆκεν αὐτὴν νὰ ἀποθάνῃ ὑπὸ τῆς πείνης. Εἶχε δὲ θυγατέρα ἡ γυνὴ, ἥτις λαβοῦσα ἄδειαν παρὰ τοῦ ἀξιωματικοῦ, εἰσήρχετο εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ἐθήλαζε τὴν μητέρα αὐτῆς, ἀποδιδοῦσα εὐσεβέςατα τὰ τροφεῖα. Ἐπειδὴ τοίνυν ἐπέρασαν ἡμέραι ἱκαναὶ, καὶ ἡ γυνὴ δὲν ἀπέθνησκεν, ὑπεπτεύθη ὁ ἀξιωματικὸς, καὶ παρατηρήσας εἶδε τὸ γενόμενον, καὶ ἀνήγγειλεν αὐτὸ εὐθὺς εἰς τὴν Σύγκλητον, ἥτις συνεχώρησε τὸ σφάλμα τῆς γυναικὸς διὰ τὴν εὐσέβειαν τῆς θυγατρὸς, καὶ μάλιςα διώρισε μισθὸν ἐκ τοῦ δημοσίου, εἰς τροφὴν τῆς μητρὸς καὶ θυγατρὸς· ἐν δὲ τῇ φυλακῇ ἐκείνῃ ἔκτισεν ὁ Ἀκίλιος Βάλβος ἄλλον ναὸν τῆς Εὐσεβείας, διὰ τοῦτο τὸ εὐσεβέςατον συμβεβηκὸς, ὅστις ἦτον ἐν τῇ ἐννάτῃ ἐνορίᾳ (α).

Ἄλλοι δὲ Ἱςορικοὶ διηγοῦνται πατέρα τὸν ὑπὸ

(α) Λίβιος. Μ΄. λδ΄. Βαλέρ. Μαξιμ. Ε΄. δ΄. Πλίν. Ἱςορ. φυσ. Ζ΄. λς΄.

τῆς θυγατρὸς θηλαζόμενον κατάδικον, καὶ οὐχὶ μητέρα, καὶ ταύτην τὴν παράδοσιν ἔλαβον οἱ ζωγράφοι, οἱ ζωγραφίζοντες ταύτην τὴν εἰκόνα, ἥτις λέγεται charité Romain, οἷον, εὐσέβεια Ῥωμαίων (α).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΛΓ'.

Περὶ τῆς Ἀλβουνέας, Ἀγγερωνίας, Ἀβεντίνης, καὶ Βαρβάτης.

Τὴν μὲν Ἀλβουνέαν ἐνόμιζόν τινα τῆς Ἰταλίας Σιβύλλαν, τῆς ὁποίας τὸ ἄγαλμα εὑρέθη εἰς σπήλαιον βαθύτατον, καὶ ἐκράτει βίβλον εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα. Ἐλατρεύετο δὲ πλησίον τῆς πόλεως τῶν Σαβίνων πάλαι μὲν Τίβουρ, νῦν δὲ Τίβουλι καλουμένης, οὐ μακρὰν τοῦ Ἀνίου ποταμοῦ, ὅπου εἶχεν ἄλσος ἱερὸν καὶ πηγὴν ἐν αὐτῷ, ἔχουσαν ὕδωρ διάλευκον· ὅθεν ὠνομάσθη Ἀλβουνέα ἀπὸ τοῦ albus. Τινὲς δὲ νομίζουσιν, ὅτι αὐτὴ ἦτον ἡ Λευκοθέα τῶν Ἑλλήνων (β).

Ἡ δὲ Ἀγγερωνία ἦτον Θεὰ τῆς σιωπῆς καὶ συμβουλῆς· ὅθεν ἐζωγράφιζον αὐτὴν κρατοῦσαν τὸν δάκτυλον εἰς τὸ ςόμα, ἑώρταζον καὶ ἑορτὴν αὐτῆς ἐπίσημον Ἀγγερωνάλια καλουμένην, τῇ εἰκοςῇ πρώτῃ Δεκεμβρίου. Λέγουσι δέ τινες, ὅτι ἠλευθέρωσέ ποτε τοὺς Ῥωμαίους ἔκ τινος ἀσθενείας ἀγγίνας καλουμένης, καὶ διὰ τοῦτο ἐλάτρευον αὐτὴν (γ).

Τὸ δὲ Ἀβεντίνα ἦτον ἐπίθετον τῆς Ἀρτέμιδος, ἐπειδὴ ἔκτισαν ναὸν αὐτῆς ἐπὶ τοῦ λόφου Ἀβεντίνου, ἀντικρὺ τῆς νῦν ἐκκλησίας τῆς ἁγίας Πρίσκης. Εὑρέθη

(α) Λεξικ. Ἀνώνυμ. ἐν piété.

(β) Τίβουλ. Β. Ἐλεγ. Ε'. 69. Λακτάντ. Α'. Ε'. Βιργίλ. Αἰν. Ζ'. 83. Ταουβμάν. κ. Σέρβ. παρ' αὐτῷ.

(γ) Αὐγυςῖν. πόλ. Θ. Δ'. β'. Γυράλδ. σύντ. Α'. 51.

ποτὲ εἰς τοὺς Σαβίνους μία δάμαλις ὡραιοτάτη· καὶ ἐπειδὴ εἶπεν ὁ χρησμὸς, ὅποιον ἔθνος θυσιάσῃ αὐτὴν εἰς τὴν Ἄρτεμιν, ἐκεῖνο πρέπει νὰ ἐξουσιάσῃ τὰ ἄλλα ἔθνη τῆς Ἰταλίας, ἔφερεν αὐτὴν τὶς Σαβῖνος ἐκεῖ, νὰ τὴν θυσιάσῃ· ὁ δὲ Ἱερεὺς τῆς Ἀρτέμιδος εἶπε, νὰ πλύνῃ πρῶτον τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν Τίβεριν, διότι ἄλλως ἡ Θεὰ δὲν δέχεται τὴν θυσίαν. Ἀγνοῶν οὖν ὁ Σαβῖνος, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι ἔμαθον τὸν χρησμὸν, ἦλθεν εἰς τὸν ποταμὸν νὰ πλύνῃ τὰς χεῖρας· καὶ ἐν τούτοις ἐθυσίασεν ὁ Ἱερεὺς τὴν Δάμαλιν· ὅθεν ἔμεινεν ἡ ὑπεροχὴ εἰς τοὺς Ῥωμαίους (α).

Βαρβάταν δὲ ἔλεγον τὴν Ἀφροδίτην. Ἐπειδὴ ἔπεσόν ποτε αἱ κόμαι τῶν γυναικῶν ὑπό τινος ἀσθενείας, ἐπεκαλέσθησαν αὐτὴν, καὶ ηὔξησαν πάλιν· ὅθεν ἐτίμησαν αὐτὴν, κατεσκεύασαν καὶ ἄγαλμα, τὸ μὲν ἄνω μέρος ἀνδρὸς μὲ γένεια, τὸ δὲ κάτω γυναικός· καὶ διὰ τοῦτο ὠνόμαζον αὐτὴν Βαρβάταν ἀπὸ τοῦ barba τὰ γένεια· ἐκράτει δὲ καὶ κτένιον εἰς τὴν χεῖρα. Ἐζωγράφιζον ὅμως αὐτὴν καὶ οἱ Κύπριοι οὕτω, πλὴν ἐνδύματα γυναικὸς ἔχουσαν· ἔφορος οὖσα δηλονότι τῆς γενέσεως, ἔχει διπλῆν τὴν δύναμιν (β).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ. ΛΔ'.

Περὶ τῆς Φελίσιτας, Φίδης, Φλώρας Ἑκβέσριδος, καὶ Μεδιτρίνης.

Φελίσιταν μὲν ἔλεγον τὴν εὐδαιμονίαν, τῆς ὁποίας τὸν ναὸν κτίσας ὁ Λούκουλος ἐν τῇ πέμπτῃ ἐνορίᾳ, ὅτε ἐπέστρεψεν ἐκ τοῦ Μιθιδρατικοῦ πολέμου, συνεφώνησε

(α) Λίβιος. Α'. Μεσ. Δονάτ. Ιγ'. Ναρδῖν. Ζ'. η'. 445.
(β) Σουΐδ. ἐν Ἀφροδίτ. καὶ Σχόλ. Μακρόβ. Κρον. Γ'. η'. Σέρβ. Αἰν. Β'. 632.

καὶ μετὰ τοῦ Ἀρκεσιλάου ἀγαλματοποιοῦ Ἕλληνος, νὰ κατασκευάσῃ τὸ ἄγαλμα αὐτῆς, ἐπὶ μισθῷ 6,000,000 Σηςεργίων, νομίσματος Ῥωμαϊκοῦ, τὸ ὁποῖον ἀναλογεῖ εἰς 187,500 τάληρα. Ἀπέθανον ὅμως ἀμφότεροι, πρὶν τελειωθῇ τὸ ἔργον. Ἐμελέτα δὲ νὰ κτίσῃ καὶ ὁ Καίσαρ ναὸν, πλὴν δὲν ἔφθασε, καὶ ἔκτισεν αὐτὸν ὕςερον ὁ Λέπιδος (α). Ἐκάη ὅμως ἐπὶ Κλαυδίου ὁ ναὸς τοῦ Λουκούλου.

Φίδην δὲ ἔλεγον τὴν πίςιν, τῆς ὁποίας τὸν ναὸν ἔκτισεν ὁ Αἰνείας εἰς τὸ ὄρος Παλατῖνον· ἢ κατ' ἄλλους ὁ Νουμᾶς. Ἔκτισε δὲ καὶ ὁ Ἀττίλιος ἄλλον εἰς τὸ Καπιτώλιον πλησίον τοῦ Διός. Οἱ Ἱερεῖς αὐτῆς εἰς τὰς τελετὰς εἶχον τὰ χεῖρας περιτετυλιγμένας μέχρι τῶν δακτύλων, καὶ τὴν κεφαλὴν δεδεμένην μὲ λευκὸν μανδύλιον, δηλοῦντες τὴν ςαθερότητα καὶ καθαρότητα τῆς πίςεως. Εἶχον καί τινα Θεὸν Φίδιον λεγόμενον· πλὴν ἐκεῖνο τὸ ὄνομα ἦτον ἐπίθετον τοῦ Ἡρακλέους, ἢ τοῦ Σάγκου Θεοῦ τῶν Σαβίνων (β).

Ἡ δὲ Φλώρα καὶ Χλωρὶς Ἑλληνιςὶ καλουμένη, ἦτον Θεὰ ὅλων τῶν φυτῶν, καρπῶν, ἀνθῶν, καὶ τῆς χλόης, ὡς δηλοῖ τὸ ὄνομα. Ταύτην δὲ, κατὰ μέν τινας, ἔφερον οἱ Σαβῖνοι εἰς τὴν Ῥώμην, κατ' ἄλλους δὲ, ἦτον Νύμφη τῶν Μακάρων νήσων, καὶ γυνὴ τοῦ Ζεφύρου· ἢ κατ' ἄλλους, αὐτὴ ἦτον ἡ Ἀκκαλαρεντία, ἢ ἡ δευτέρα Λαρεντία· καὶ ἐπειδὴ ἦτον πόρνη, ὠνόμασαν αὐτὴν μὲ ἄλλον ὄνομα, καὶ τὴν ἑορτὴν αὐτῆς Φλωράλια· κατέςησαν δὲ καὶ ἀγῶνα εἰς τιμὴν αὐτῆς, ἔκτισαν καὶ ναὸν πλησίον τοῦ Ἱπποδρομίου. Τὴν δὲ ἑορτὴν ἑώρταζον τῇ εἰκοςῇ ἑβδόμῃ Ἀπριλίου. Ὕςερον ὅμως παρημέλησαν αὐτὴν, καὶ ἐγίνετο πολλάκις δια-

---

(α) Αὐγυςῖν. Δ΄. Ιη΄. ϗ Κγ΄. Ναρδῖν. Δ΄. γ΄. 170. Πλίν. Ἱςορ. φυσικ. Λε΄. Ιβ΄. η΄. Δίων. Κάσσ. Μδ΄. ε΄. 242.

(β) Ἀγαθοκλ. Κυζικην. παρ. Βοσσ. Θεολ. Η΄. Ιγ΄. Διονύσ. Ἁλικαρνασ. Β΄. Κικέρ. φυσ. Θ΄. β΄. Κγ΄. 1182. Ναρδῖν. Ε΄. Ις΄. 309. Λίβιος. Κς΄. Ια΄. Ἄκρων. ἐν Ὡρατ. Α΄. 35.

κοπή. Ἀλλ' ἐπειδὴ συνέβη ποτὲ φθορὰ τῶν ἀνθῶν, καρπῶν, καὶ ἐπομένως ἔλλειψις τροφῶν, ἐπεκύρωσεν ἡ Σύγκλητος τὴν ἑορτὴν κανονικῶς, κατὰ τὸν χρησμὸν τῆς Σιβύλλης (α).

Ἐκβέςριν δὲ ἐπωνόμασε τὴν Τύχην ὁ Φούλβιος Φλάκος, οἷον, Ἱππίαν, ἀφ' οὗ ἐνίκησε τοὺς Κελτίβηρας μὲ τὸ Ἱππικὸν, κτίσας καὶ ναὸν αὐτῆς ἐν τῇ ἐννάτῃ ἐνορίᾳ. Τότε τοίνυν ἔλαβε τὰ μάρμαρα ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Λακινίας Ἥρας, ἵνα σκεπάσῃ τοῦτον, ὡς προείρηται ἐκεῖ (β).

Μεδιτρίναν δὲ ὠνόμαζον τὴν Θεὰν τῆς ὑγείας, ἥτις ἦτον, κατά τινας, ἡ Ἰασὼ τῶν Ἑλλήνων· ἑώρταζον καὶ ἑορτὴν αὐτῆς, Μεδιτρινάλια καλουμένην, τῇ ἑνδεκάτῃ ὀκτωβρίου· καὶ τότε ἐδοκίμαζον καὶ τὸν νέον οἶνον, συγκρίνοντες αὐτὸν μὲ τὸν παλαιὸν, λέγοντες καὶ τοὺς ἑξῆς ςίχους.

Novum vetus vinum bibo,
νέον παλαιὸν οἶνον πίνω.
Novo veteri morbo medeor.
νέαν παλαιὰν ἀσθένειαν θεραπεύω.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΛΕ'.

Περὶ τῆς Πουδισιτίας, Πάνδας, Πάλης, καὶ Ναινίας.

Πουδισίτιαν μὲν ἔλεγον τὴν σωφροσύνην, ἔχοντες καὶ ναὸν αὐτῆς ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν βοῶν, φόρῳ boario

---

(α) Βόσσ. Ἐτυμολ. ἐν Φλώρ. ϗ Θεολ. Α'. Ιβ'. Ὀβίδ. Ἡμερολ. Ε'. 195. 201. 206. 327. 335. Βάῤῥ. Δ'. Ι'. Λακτάντ. Α'. κ'. 7. Πλίν. Ἱστορ. φυσ. Κη'. Κθ'. Ναρδῖν. Δ'. ς'. Δονάτ. Γ'. ε'. 231.
(β) Βίκτωρ. ϗ Ναρδῖν. Δ'. γ'. 330. Λίβιος. Μ'. μ'.

καλουμένη, ὅπου ἐλάτρευον αὐτὴν αἱ γυναῖκες τῶν εὐγενῶν. Ὅθεν ἐπειδὴ τὶς νέα εὐγενὴς ἔκ τινος οἰκίας τῶν Πατρικίων ἔλαβεν ἄνδρα ἀγενῆ, δὲν ἐδέχοντο αὐτὴν αἱ ἄλλαι εἰς τὸν ναὸν τῆς Θεᾶς ταύτης, διότι παρέβη τοὺς ὅρους τῆς σωφροσύνης· ἐκείνη δὲ ἐζήτησεν ἐκδίκησιν τῆς ἀτιμίας, ἀπολογουμένη, ὅτι ὑπανδρεύθη παρθένος, ἔζησε καὶ μετὰ ταῦτα σωφρόνως, καὶ μὴ εὑροῦσα ἀκρόασιν, ἔκτισεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς ἄλλον ναὸν τῆς σωφροσύνης, καὶ ἐλάτρευεν αὐτὴν ἰδιαιτέρως, καὶ ἴσως ἐννομώτερον τῶν ἄλλων· ὅθεν ὠνομάζετο ὕστερον ἡ μὲν πρώτη τῶν Πατρικίων, ἡ δὲ δευτέρα τοῦ δήμου. Ἐζωγράφιζον δ' αὐτὴν καθημένην, καὶ τὸ πρόσωπον μὲ τὴν δεξιὰν χεῖρα δεικνύουσαν εἰς τὰς γυναῖκας· οἷον, τοιοῦτον πρόσωπον πρέπει νὰ ἔχωσιν αἱ γυναῖκες (α).

Πάνδαν δὲ ὠνόμαζόν τινα ἄγνωστον Θεάν. Ὅτε Τάτιος ἤρχετο νὰ λάβῃ τὸ Καπιτώλιον, ἐπεκαλέσθη θείαν βοήθειαν, νὰ ἀνοίξῃ τὸν δρόμον· ἐπειδὴ δὲ δὲν ηὗρεν ἐμπόδιον εἰς τὸν δρόμον, ἔτι δὲ ἤνοιξε καὶ τὰς πύλας ἡ Ταρπηΐα, ἐνόμισεν, ὅτι ἦτον θεία συνεργεία εἰς τοῦτο· δὲν ἐγίνωσκεν ὅμως τίνος Θεοῦ ἦτον ἡ εὐεργεσία· ὅθεν ὠνόμασε Πάνδαν τὴν Θεὰν ἐκείνην, καὶ ἐλάτρευεν αὐτὴν εἰς τοὺς Σαβίνους. Ὕστερον ὅμως ἦλθεν ἡ λατρεία αὐτῆς καὶ εἰς τὴν Ῥώμην. Τινὲς δὲ νομίζουσιν, ὅτι ὠνομάσθη ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ πᾶς, ἐπειδὴ ἐτίμησε τοὺς Θεοὺς πάντας ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο. Κατ' ἄλλους δὲ, αὐτὴ ἦτον ἡ Δήμητρα, καὶ ὠνομάσθη οὕτως ἀπὸ τοῦ panis τοῦ ἄρτου, χορηγὸς τούτου οὖσα. Ἀλλ' ἡ Πάνδα ἐνομίζετο Θεὰ τῶν ὁδοιπόρων, καὶ τῆς εἰρήνης, ὡς ἀνοίγουσα τὰς πύλας τῶν πόλεων, τὰς ὁποίας κλείει ὁ πόλεμος (β).

(α) Λίβιος. Ι'. κγ'. Φῆσ. παρ. Γυράλδ. Α'. λέ. Μάξιμ. Βαλέρ. Β'. α'. 3.

(β) Γυράλδ. συντ. Α'. 52. Βόσσ. Θεολογ. Β'. λς'. ϗ Η'. Ιη'.

Πάλιν δὲ ὠνόμαζόν τινα Θεὰν προςάτιν τῶν ποιμένων, ποιμνίων, καὶ τῆς τροφῆς καὶ εὐτοκίας αὐτῶν· ἑώρταζον καὶ ἑορτὴν τὰ Παλήλια λεγόμενα, τῇ εἰκοςῇ Ἀπριλίου. Τινὲς μὲν νομίζουσιν, ὅτι ἦτον ἡ Ἑςία, ἢ ἡ Κυβέλλη ἡ Θεότης αὕτη· ἄλλοι δὲ, ὅτι τὸ ὄνομα εἶναι Συριακὸν, καὶ σημαίνει τὴν προςασίαν αὐτῆς (α). Κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν ἤρξατο ἡ κτίσις τῆς Ῥώμης, ὅτε ἑώρταζον ταύτην τὴν βουτηρικὴν ἑορτήν.

Ἡ δὲ Ναινία ἦτον προςάτις τῶν γερόντων, τὴν ὁποίαν ἐπεκαλοῦντο εἰς τὴν ὥραν τοῦ θανάτου, καὶ εἰς τοὺς ἐνταφιασμοὺς αὐτῶν. Τινὲς δὲ γράφουσιν αὐτὴν Νενίαν, παράγοντες τὸ ὄνομα παρὰ τὸ σωρεύω, ἢ παρὰ τὸ νηνίατος, τὸ ἀθεράπευτος· ὅθεν ἔλεγον ναινίας, ἢ νενίας, καὶ τὰς πενθίμους ᾠδὰς, τὰς ὁποίας ἔψαλλον εἰς τὰς ἐπικηδείους πομπὰς, ὡς οἱ Ἕλληνες τὸν Ἰάλεμον. Αἱ ᾠδαὶ αὗται τῶν Ῥωμαίων ἦσαν μιμήματα τῶν ἀγώνων καὶ λοιπῶν τοιούτων, ὅσα δεικνύουσιν οἱ γέροντες περὶ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου, καὶ ἑπομένως μικροπρεπεῖς καὶ προσπεποιημένοι ὀδυρμοί· διὰ τοῦτο κατήντησε καὶ τὸ ὄνομα νενία εἰς παροιμίαν οὐτιδανὴν καὶ χαμερπῆ. Εἶχε δὲ καὶ ναὸν ἡ Θεὰ αὕτη ἔξωθεν τῆς πύλης Βιμιναλίας (β).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΛΣΤ'.

Περὶ Θεῶν ἐφόρων, τῆς γεννήσεως, ἀνατροφῆς, καὶ διατηρήσεως τῶν παίδων.

Κινξίαν ἐπωνόμαζον τὴν Ἥραν, ὡς προςατεύουσαν,

(α) Σέρβ. ἐν Βιργιλ. Γεωργικ. Γ. Ι'. ϗ Βάῤῥ. Πλούταρχ. ἐν Ῥωμύλ. ΙΒ'. Ὀβίδ. Ἡμερολ. Δ'. 723. 736. Φῆς. Ιδ'. 322. Κίππιγ. Α'. δ'. 3.

(β) Αὐγουςῖν. ς'. θ'. Φῆς. ΙΒ'. 261. Ἐτυμολ. ἐν Νενίᾳ. Μαρκελ. ἐν Ναινία Λεξικ. Ἀνώνυμ. ἐν Ναιν.

νὰ λύῃ τὴν ζώνην τῆς νύμφης τὴν πρώτην νύκτα, ἀπό το cingo γενομένην. Δὲν ἦτον ὅμως μόνον αὐτὴ ἱκανὴ εἰς ταύτην τὴν ἐπιςασίαν, ἀλλ' ἔταξαν καὶ ἄλλην, τὴν Βιργινένσιν, οἷον, παρθενικήν· αὗται τοίνυν ἦσαν ὡς ἡ Λυσιζώνη τῶν Ἑλλήνων (α). Ὅτε δὲ ἐξήρχοντο αἱ παράνυμφοι ἐκ τοῦ θαλάμου, ἔφερον τὸ ἄγαλμα τῆς Βιργινένσις ἐκεῖ. Μετὰ δὲ ταῦτα εἶχον ἄλλας δύω Θεᾶς, τὴν Παρτοῦντα καὶ Περτούντα, προςάτιδας τῶν νεονύμφων μέχρι τὸ πρωῒ τῆς νυκτὸς ταύτης. Τινὲς δὲ λέγουσι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν Παρτοῦντα καὶ Περτούντα, καὶ φαίνεται, ὅτι ἦτον προςάτις τῆς συλλήψεως.

Τὴν δὲ Παροῦνταν, Νασκαίον, καὶ Ἐγερίαν εἶχον προςάτιδας τοῦ τοκετοῦ· ἡ δὲ Πρόσα, τὴν ὁποίαν ἔλεγον καὶ Πρόρσαν, καὶ Πορῤίμαν, προσεῖχε νὰ γεννηθῇ τὸ βρέφος ὀρθῶς καὶ εὐτυχῶς, καὶ οὐχὶ ἀνάπαλιν. Ἡ δὲ Ποςβέρτα ἦτον ἀδελφὴ τῆς Πορῤίμης, καὶ προςάτις τῶν δυσκόλων τοκετῶν. Ταύτην δὲ λέγουσι καὶ Ποςβέντα, καὶ δίδουσιν αὐτῇ καὶ ἄλλην ἐπιςασίαν, τὴν προδήλωσιν τῶν μελλόντων. Εἶχον δὲ αἱ ἀδελφαὶ αὗται βωμὸν κοινὸν ἐν τῇ Ῥώμῃ. Ἄλλοι δε τρεῖς Θεοὶ Νίξοι λεγόμενοι ἦσαν προςᾶται, νὰ καταπραΰνωσι, καὶ μετριάζωσι τὰς ὠδίνας τοῦ τοκετοῦ ἔπειτα αὐτοὶ ἔκλειον καὶ τὴν γαςέρα τῶν γυναικῶν μετὰ τὴν γέννησιν. Οὗτοι δὲ οἱ Θεοὶ ἦσαν τρία ἀγάλματα, ὡς κλίνοντα τὰ γόνατα, τὰ ὁποῖα ἔφερεν ο Ἀττίλιος ἐκ τῆς Συρίας, καὶ ἔςησεν αὐτὰ εἰς τὸ Καπιτώλιον· ἵνα μὴ ἵςανται τοίνυν καὶ αὐτὰ ἀργὰ, καὶ καταλύουν ματαίως τὸν τόπον, διέταξαν, νὰ ἔχωσι τὴν φροντίδα ταύτην (β).

(α) Αὐγουςῖν. Δ'. Ια'. Φῆς. Γ'. 1144. 1143. Βόσσ. Ἐτυμολ. ἐν cingo.

(β) Σκαλίγερ. Ὕμν. Ὀρφ. εἰς Εἰλείθ. 285. Ὀβίδ. Ἡμερολ. Α'. 633. Heins. παρ. αὐτῷ. 636. Βάῤῥ. παρ. Γελλ. Ις'. 16. Μετ. Θ'. 294. καὶ Σχολ. Φῆς. Ιβ'. 279. Γυράλ. συντ. Α'. 49. Κικέρ. φύσ. Θ'. Γ'. Ιη'. 1198. Στρέβ. συντ. Α'. 156.

Ὁ δὲ Βιτοῦμνος καὶ Σεντῖνος ἦσαν διωρισμένοι, νὰ προσέχωσιν, εὐθὺς ὅταν γεννηθῇ τὸ βρέφος, νὰ δώσωσιν αὐτῷ, ὁ μὲν τὴν ζωὴν, ὁ δὲ τὴν αἴσθησιν· ὅθεν ὠνομάσθησαν οὕτω ἀπὸ τοῦ vita ζωὴ, καὶ sensus αἴσθησις· ὁ Σεντῖνος ὅμως εἶχε καὶ ἄλλην τινα Θεὰν Σεντίαν βοηθὸν εἰς τοῦτο. Ὁ δὲ Βατικάνος ἦτον τῆς πρώτης φωνῆς τῶν βρεφῶν διορθωτὴς, καὶ ἐπιςάτης τῶν βρεφικῶν κλαθμῶν· ὅθεν ἐζωγράφιζον αὐτὸν ὡς βρέφος κλαῖον. Ὁ δὲ Ὀσσιλάγος, ἢ Ὀσσιπάγγας, ἤρχετο εὐθὺς, νὰ ςερεώνει καὶ νὰ ῥυθμίζῃ τὰ ὀςᾶ τοῦ βρέφους. Ἡ δὲ Παβεντίνα εἶχε τὴν ἐπιςασίαν, νὰ ἀποδιώκῃ τὰ ἀντικείμενα, ὅσα προξενοῦσι φόβον εἰς τὰ βρέφη. Ἡ δὲ Ῥουμίνα ἦτον προςάτις τῆς γαλατερῆς τροφῆς, καὶ τῶν τροφῶν, προξενοῦσα γάλα ἄφθονον εἰς τροφὴν τῶν βρεφῶν (α)· ἐπειδὴ Ῥοῦμαν ὠνόμαζον τὸν μαςόν· ὅθεν ἔσπενδον γάλα εἰς αὐτήν· ἡ δὲ Κουνίνα εἶχε τὴν προςασίαν, νὰ φυλάττῃ τὰ βρέφη, ὅταν κοιμῶνται εἰς τὸν κούνιαν (λίκνον).

Τὴν δὲ ἐννάτην ἡμέραν μετὰ τὴν γέννησιν, ἔλεγον τὰ ὀνόματα τῶν ἀρσενικῶν παίδων, καὶ ἐγίνετο καί τις τελετή. Ταύτης δὲ τῆς ἡμέρας καὶ τελετῆς ἦτον προςάτις ἡ Θεὰ Νονδίνα, ἢ Νουνδίνα ἀπὸ τοῦ novem ἐννέα, καὶ diis ἡμέρα, ὀνομασθεῖσα. Τῶν δὲ θηλυκῶν τὰ ὀνόματα ἔλεγον τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ. Ὅτε δὲ ἔτρωγον ξηροτέραν τροφὴν, καὶ ἦτον εἰς κατάςασιν νὰ πίνωσι καὶ ποτὰ, τότε εἶχον προςάτιδας, τῶν μὲν τροφῶν τὴν Ἔδουσαν, ἢ Ἐδούλικαν, ἀπὸ τοῦ edo, ἔδω, τὸ τρώγω, ὀνομαζομένην· τῶν δὲ ποτῶν, τὴν Ποτίναν. Τῆς δὲ ἀνατροφῆς προςάτιν εἶχον τὴν Ἐδούκαν, ἀπὸ τοῦ educo τὸ ἀνατρέφω. Ἡ δὲ Λεβάνα ἐβοήθη νὰ ὀρθωθῶσιν οἱ παῖδες. Ὁ δὲ Στατῖνος, ἢ Στατᾶνος, νὰ ἵςανται ὄρθιοι· καὶ ὅτε συνέ-

---

(α) Αὐγουςῖν. Γ'. Ια'. Ζ'. γ'. Δ'. Ια'. καὶ Η'. Ἀρνώβ. παρ. Γυραλδ. σύντ. Α'. 50. Πλούταρχ. ἐν Ῥωμύλ. δ'. καὶ Ζητήματ. Ῥωμαϊκ. 278.

βαινε τοῦτο, ἐθυσίαζον οἱ γονεῖς εἰς τὸν Στατᾶνον. Τέλος δὲ, ὁ Φαβουλῖνος Θεὸς τοῦ λόγου ἐβοήθη νὰ ὁμιλήσωσιν οἱ παῖδες. Ἡ δὲ Θεὰ Ὀρβῶνα ἦτον προςάτις τῆς παραμυθείας τῶν γονέων, ὅτε ἀπέθνησκον τὰ τέκνα αὐτῶν· εἶχε καὶ ναὸν εἰς τὴν Ῥώμην, ὅπου θυσιάζοντες παρηγοροῦντο οἱ γονεῖς. Τούτους οὖν τοὺς Θεοὺς ἐπεκαλοῦντο ὡς βοηθοὺς, εἰς τὰς ῥηθείσας περιςάσεις (α).

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΛΖ΄.

Περί τινων ἄλλων Θεῶν.

Ἡ Ἀβεώνα καὶ Ἀδεώνα ἦσαν δύω Θεαὶ προςάτιδες τῆς ἀποδημίας καὶ ἐπιδημίας, ὡς δηλοῦσι τὰ ὀνόματα, ἀπὸ τοῦ adeo καὶ abeo τὸ ἀπέρχομαι καὶ ἐπανέρχομαι γενόμενα· ἐπειδὴ, τὴν μὲν ἐπεκαλοῦντο νὰ εὐοδοθῶσιν εἰς τὴν ἀποδημίαν, τὴν δὲ, νὰ ἐπιςρέψωσιν εὐτυχῶς εἰς τὴν πατρίδα. Ὁ δὲ Αἰσκουλάνος ἦτον Θεὸς ἔφορος τῶν νομισμάτων, ἑπομένως καὶ τοῦ πλούτου, ἐγέννησε καὶ τὸν Ἀργεντῖνον· ἐπειδὴ πρῶτον ἐχάραξαν νομίσματα χαλκᾶ, ἔπειτα ἀργυρᾶ· τὸν δὲ χαλκὸν λέγουσιν aes, ὅθεν ὁ Aesculanus· τὸν δὲ ἄργυρον argentum. Φαίνεται ὅμως, ὅτι ὁ Ἀργεντῖνος ἐγέννησεν ὕςερον τὸν Αὐρῖνον, ἐπειδὴ, μετὰ τὰ ἀργυρᾶ, ἐχάραξαν χρυσᾶ νομίσματα· διότι εὑρέθησαν τρεῖς τοιοῦτοι εἰς τὰ αὐτοκρατορικὰ νομίσματα ἐγκεχαραγμένοι. Τὸν δὲ Ἀγώνιον ἐνόμιζον Θεὸν προςάτην τῶν ἀγώνων, καὶ εἰς τιμὴν αὐτοῦ ὡς ἑορτὴν ἰδίαν, ἑώρταζον τοὺς ἀγῶνας τρὶς τοῦ χρόνου, τῇ ἑνδεκάτῃ

(α) Μακρόβ. Κρον. Α΄. Ις΄. 269. Αὐγουςῖν. Δ΄. ΙΑ΄. Νόνιος. 1267. ϗ Κάτ. παρ᾽ αὐτῷ. ϗ Βάῤῥ. 784. Πλίν. Ἱςορ. φυσ. Β΄. ζ΄. Κικέρ. φύσ. Θ΄. Γ΄. κε΄. 1200.

Ἰαννουαρίου, τῇ εἰκοςῇ πρώτῃ Μαΐου, καὶ τῇ δεκάτῃ τρίτῃ Δεκεμβρίου. Τινὲς δὲ νομίζουσιν, ὅτι τὸ Ἀγώνιος ἦτον ἐπίθετον τοῦ Ἰανοῦ. Εἶχον καί τινα Θεὰν τοιαύτην Ἀγηνωρίαν καλουμένην, καὶ ἀπὸ τὸ ago τὸ ἐνεργῶ παραγομένην, ἥτις παρεκίνει εἰς τὰ ἔργα καὶ ἐπιχειρίσεις τοὺς ἀνθρώπους (α).

Ὁ δὲ Ἄγγουλος ἦτον Θεὸς τῶν δούλων, παρὰ τὸ anculo τὸ ὑπηρετῶ γειόμενον· ἦσαν ὅμως καὶ τοιαῦται Θεαὶ καὶ ἐνομίζοντο πάντες ὑπηρέται τῶν Θεῶν, καὶ προςάται τῶν δούλων. Ἡ δὲ Ἀντεβέρτα προέβλεπε τὰ μέλλοντα, καὶ Ποςβέρτα τὰ παρελθόντα. Ἀππιάδας δὲ ὠνόμαζον τὴν Ἀφροδίτην, Ἀθηνᾶν, Εἰρήνην, Ὁμόνοιαν, καὶ Ἑςίαν, ἐπειδὴ εἶχον ναὸν κοινὸν εἰς τὴν πλατεῖαν Ἀππίαν καλουμένην, via Appia. Εἰς ταύτην τὴν πλατεῖαν κατῴκουν αἱ πόρναι τῆς Ῥώμης. Ἀβεῤῥοῦγον δὲ ἔλεγόν τινα ἀποτρόπαιον Θεόν. Ὁ δὲ Κάτιος ἔκαμνε τοὺς ἀνθρώπους προσεκτικοὺς, αἱ δὲ Καρμῆναι λεγόμεναι Θεαὶ ἔψαλλον τὴν μέλλουσαν τύχην αὐτῶν, εὐθὺς μετὰ τὴν γέννησιν. Ἐβέντον δὲ ἔλεγον τὸν προςάτην περὶ τῆς καλῆς ἐκβάσεως τῶν ἐπιχειρημάτων, ὡς δηλοῖ τὸ ὄνομα αὐτοῦ παρὰ τὸ evenio, eventus, γενόμενον· εἶχε δὲ καὶ ναὸν οὗτος ἐν τῇ ἐννάτῃ ἐνορίᾳ, πλησίον τῆς νῦν ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Εὐςαθίου. Οἱ χωρικοὶ ὅμως ἐλάτρευον αὐτὸν ὡς ἕνα τῶν Κονσέντων Θεῶν· ὅθεν τὸν ἐζωγράφιζον κρατοῦντα φιαλίσκην, καὶ δέμα ἀςαχύων (β).

Φεβροῦον δὲ ὠνόμαζον τὸν προςάτην τῆς καθάρσεως τῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ τοῦ februo τὸ καθαίρω

(α) Αὐγυςῖν. Δ'. κα'. ϗ Κοκέος παρ' αὐτῷ. Βυοναρὸθ. medagl. 447. Δονάτ. ἐν Ῥώμ. Γ'. Ιδ'. Γυράλδ. συντ. Α'. 59. 51. Στρυβ. Εδ'. 3. Βοκκάσ. Α'. β'.

(β) Γυράλδ. συντ. Α'. 26. ϗ 21. ϗ 53. Ναρδῖν. ς'. δ'. Βόσσ. Ἐτυμολ. ἐν ancilla. ϗ Καρ. Heins. ἐν Ὀβίδ. τέχν. τῦ Ἐρᾶν. Γ'. 452. Βύῤῥ. ς'. 6. Δ'. Η'. Διονύσ. Ἁλικαρνασ. Ι'. 628.

γευόμενον. Ἀπ᾽ αὐτοῦ ὠνόμασαν καὶ τὸν μῆνα Φεβρουάριον, ἐπειδὴ τότε ἐκαθάριζον τὴν πόλιν, ἑορτάζοντες καὶ την ἑορτὴν αὐτοῦ Φευρούαν καλουμένην· ἐνόμιζον δὲ αὐτὸν, κατά τινας, καὶ ὡς τὸν Πλούτωνα. Ὁ δὲ Φόρναξ ἦτον προςάτης τῶν φούρνων, νὰ μὴ καίηται ὁ ἄρτος καὶ ὁ σῖτος· ἐπειδὴ τότε ἐξήραινον τὸν σῖτον εἰς τοὺς φούρνους, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖςον· fornax λέγεται λατινιςὶ ὁ φοῦρνος, ἡ κάμινος· ἑώρταζον καὶ τὴν ἑορτὴν αὐτοῦ Φορνάλια καλουμένην, τῇ δεκάτῃ ὀγδόῃ Φευρουαρίου, καίοντες ἄλευρον, καὶ ἄλλα τοιαῦτα εἰς τοὺς φούρνους· ἐπειδὴ τοὺς φούρνους εἶχον βωμοὺς καὶ θυσιαςήρια αὐτοῦ· τὸν δὲ Ὀνορῖνον ὀνομαζόμενον, ἐλάτρευον ὡς συνεργοῦντα καὶ κινοῦντα τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν τιμήν. Λακτάνην δὲ καὶ Λακτουρίαν ἔλεγον δύο Θεοὺς ἐφόρους τοῦ γάλακτος τῶν καρπῶν· ἐπειδὴ οἱ καρποὶ πρὶν ὡριμάσωσιν, ἔχουσί τινα χυμὸν ὡς γάλα· τὸ δὲ γάλα λέγεται lac, lactis λατινιςὶ (α).

Ἡ δὲ Σάλος ἦτον Θεὰ τῆς ὑγείας ἀπὸ τοῦ salus γενομένη, ἔχουσα ναὸν ἐν τῇ ἕκτῃ ἐνορίᾳ ἐπὶ τοῦ λόφου Κυριναλίου, καὶ ἀπ᾽ αὐτῆς ὠνομάσθη ἡ πύλη Σαλουτάτις· εἶχεν ὅμως καὶ πολλοὺς βωμοὺς εἰς διάφορα μέρη τῆς πόλεως· ὁ δὲ ναὸς αὐτῆς ἐκάη ἐπὶ Κλαυδίου, καὶ ἀπεφάσισεν ὁ Νέρων νὰ ἀνακτίσῃ αὐτὸν, πλὴν δὲν ἔφθασε φονευθεὶς πρὶν ἄρξηται τοῦ ἔργου· ἑώρταζον καὶ ἑορτὴν αὐτῆς τῇ εἰκοςῇ ὀγδόῃ Σεπτεμβρίου. Ἡ δὲ Μελλώνα ἦτον Θεὰ τῶν μελισσῶν, καὶ ὁ Μένης τοῦ νοὸς, ἔχων καὶ ἑορτὴν τῇ ὀγδόῃ Ἰουνίου εἰς τὸ Καπιτώλιον ἑορταζομένην. Ὁ δὲ Μουτῖνος ἦτον προςάτης τῶν ὀρῶν, καὶ ἡ Μουρκία τῆς ὀκνηρίας καὶ

(α) Μακρόβ. Κρον. Α΄. Ὀβίδ. Ἡμερολογ. Β΄. 19. 525. Ἰσίδωρ. Orig. Ε΄. Κγ΄. Πλίν. Ἱςορ. φύσ. Κη΄. β΄. Κικέρ. L. L. Β΄. κγ΄. Ναρδῖν. Γ΄. β΄. Δ΄. δ΄. Λίβιος. Κϛ΄. Κε΄. Πλούταρχ. Ζητήματα Ῥωμ. 266. Αὐγουςῖν. Δ΄. Η΄. Βάῤῥ. παρὰ Σέρβ. ἐν Βιργίλ. Γεωργικ. Α΄. 315.

ἀμελείας, ἔχουσα καὶ βωμὸν ἐπὶ τοῦ λόφου Ἀβεντίνου· ἡ δὲ Στρένουα τῆς ταχύτητος καὶ ἐνεργείας, ὡς καὶ ἡ Στίμουλα τῆς ἐγκαρδιώσεως· ἡ δὲ Στρηνία τῶν δώρων τῶν διδομένων τὸ νέον ἔτος, ἔχουσα καὶ βωμὸν ἐν τῇ πέμπτῃ ἐνορίᾳ· ἡ δὲ Βακάνα, ἢ Βακουάνα ἦτον ἔφορος τῆς ἡσυχίας καὶ ἀναπαύσεως τῶν γεωργῶν, ἔχουσα ναὸν καὶ ἑορτὴν Βακουνάλια καλουμένην, καὶ τὸν Δεκέμβριον ἑορταζομένην, ἀφ᾽ οὗ ἐσύναζον τοὺς καρπούς. Ἡ δὲ Τακίτα ἦτον Θεὰ τῆς σιωπῆς, κατασαθεῖσα ὑπὸ τοῦ Νουμᾶ εἰς ἐνθύμησιν καὶ τιμὴν τῆς Πυθαγορικῆς ἐχεμυθίας· ἐπειδὴ, ὡς λέγουσί τινες, ὁ Νουμᾶς ἦτον μαθητὴς τοῦ Πυθαγόρου. Ὁ δὲ Τιβερῖνος ἦτον βασιλεὺς τῆς Ἄλβης, καὶ πνιγεὶς εἰς τὸν ἀπ᾽ αὐτοῦ ὀνομασθέντα Τίβεριν ποταμὸν, ἐτιμήθη ὡς Θεὸς ὑπὸ τοῦ Ῥωμύλου· ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν γέροντα, πόδας λεπτοὺς ἔχοντα, καὶ σέφανον ἐκ καλαμοφύλλων, κατὰ τὴν συνήθη εἰκονογραφίαν τῶν ποταμῶν. Ἡ δὲ Τουτιλίνα ἦτον ἔφορος τοῦ εἰς τὰς ἀποθήκας φυλαττομένου σίτου· ὁ Νόνδοτος ὅμως ἦτον προςάτης κοινῶς ὅλων τῶν καρπῶν, πλὴν μέχρι τῆς καλαμώσεως αὐτῶν, ἔπειτα ἐλάμβανε τὴν προςασίαν ἡ Πατελένα· ἡ δὲ Πατέλα, ἢ Πατελλάνα ἦτον προςάτις εἰς τὰ ἄνθη ὅλων τῶν φυτῶν· ἡ δὲ Βολουτίνα τῶν θερισμένων ἀςαχύων· ὁ δὲ Βερβάκτωρ ἦτον προςάτης τῶν ἀγρῶν· οἱ δὲ Νοβενσίλοι Θεοὶ, τῶν νέων πραγμάτων· ἢ κατ᾽ ἄλλους, ἦσαν πάντες οἱ νεωςὶ ἀποθεωθέντες. (α) Κατ᾽ ἄλλους δὲ, οἱ νεωςὶ ἐλθόντες, ἡ Ἑςία, Ἡρακλῆς, Ὑγεία Τύχη, καὶ ἡ Πίςις· ἢ ἦσαν ἐννέα Θεοὶ τῶν Σαβίνων, καὶ ὁ Τάτιος ἔκτισε ναὸν αὐτῶν εἰς τὴν Ῥώμην· οἱ Ῥωμαῖοι

(α) Στρούβ. συντ. Α'. 17. 140. Τάκιτ. χρον. Ιε'. 74. Αὐγουςῖν. Δ'. λδ'. κα'. Ὀβίδ. Ἡμερολ. ς'. 241. 246. Ναρδῖν. Γ'. ζ'. Βόσσ. Ἐτυμολ. ἐν novem. Γυράλδ. συντ. Α'. 21. ϗ Πίζ. ϗ Κορνιφίκ. παρ᾽ αὐτῷ.

ὅμως δὲν ἐγίνωσκον οὔτε τὰ ὀνόματα, οὔτε τὴν προστασίαν αὐτῶν.

Ἡ δὲ Βοριπλάκα εἰρήνευε τὰ ἀνδρόγυνα, ἔχουσα βωμὸν ἐπὶ τοῦ λόφου Παλατίνου· ἐπειδὴ, ὅτε συνέβαινε διχόνοια μεταξὺ αὐτῶν, ἤρχοντο καὶ οἱ δύο ἐκεῖ, καὶ ἐπεκαλοῦντο αὐτὴν, καὶ οὕτως ἐπέστρεφον εἰρηνευμένοι· ὁ δὲ Βιδοῦος ἐλατρεύετο ἔξωθεν τῆς Ῥώμης, καὶ ἐνόμιζον, ὅτι αὐτὸς διαχωρίζει τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ σώματος, τὴν δὲ Κάκαν ἐθυσίαζον αἱ Ἑστιάδες· ὁ δὲ Μινούτιος εἶχε βωμὸν πλησίον τῆς πύλης Μινουτίας· ὁ δὲ Νεμεστρῖνος ἦτον προστάτης τοῦ δάσους Νεμόρα. Ὁ Σπινένσις ὅμως εἶχεν ἐργώδη ἐπιστασίαν· ἐπειδὴ αὐτὸς ἐκαθάριζε τὰς ἀκάνθας ἐκ τῶν ἀγρῶν, ἐπικαλούμενος· ἡ δὲ Στάτα Μάτερ ἐφύλαττε τὰς πέτρας, νὰ μὴ καίωνται· ὅθεν εἶχον τὸ ἄγαλμα αὐτῆς εἰς τὴν ἀγορὰν, καὶ ἐθυσίαζον ἀνάπτοντες πῦρ μέγα περὶ αὐτό· ὁ δὲ Λατερᾶνος ἦτον προστάτης τῶν γωνιῶν, ἀπὸ τοῦ latercula τὸ πλινθίον ὀνομαζόμενος, δι' ὧν ἔκτιζον αὐτάς· ὁ δὲ Ἀρκοῦλος τῶν ὀχυρωμάτων, καὶ ὁ Φορκοῦλος καὶ Λιμεντίνα τῶν θυρῶν τῶν οἴκων. Τὴν δὲ Ῥουγγίναν ἑώρταζον, ὅτε ἐβοτάνιζον τοὺς ἀγροὺς, ἐπικαλούμενοι καὶ αὐτὴν συνεργόν· ὁμοίως καὶ ἡ Ῥουζίνα καὶ ὁ Ῥουζὼρ ἦσαν προστάται τῶν ἀγρῶν· ὁ Ῥουζὼρ ὅμως ἦτον προστάτης καὶ τῶν χαμένων πραγμάτων· ὅθεν ἐπεκαλοῦντο αὐτὸν, νὰ εὕρωσιν ὅ,τι ἔχανον· ὁ δὲ Ῥεδικοῦλος εἶχε ναὸν ἔξωθεν τῆς πύλης Καπήνης, ἐν τῇ Ἀππίᾳ ὁδῷ, δύο μίλια ἰταλικὰ μακρὰν τῆς Ῥώμης, ἐπί τινος λόφου, ὅθεν ἐφαίνετο ὅλη ἡ Ῥώμη· μέχρις ἐκεῖ ἐλθὼν ὁ Ἀννίβας, ἐπέστρεψε πάλιν ὀπίσω· ὅθεν ἐνόμισαν, ὅτι ὁ Θεὸς οὗτος δείξας ἄγριον πρόσωπον, τὸν ἐφόβισε, καί διά τοῦτο ὠνόμασαν αὐτὸν οὕτως, ἀπὸ τοῦ redire, τὸ τρέπειν. Τινὲς δὲ λέγουσιν αὐτὸν Ῥιδικοῦλον ἀπὸ τοῦ ridere, τὸ γελᾷν· Γενείταν Μάναν δὲ ὠνόμαζόν τινα Θεὰν ἔφορον τῆς ἀρχῆς καὶ γεννήσεως ὅλων τῶν σπαρτῶν πραγμάτων· ἐθυσίαζον δὲ κύνα εἰς

αὐτὴν εὐχόμενοι, νὰ μὴ γεννηθῇ οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν, οἷον κύων. Ἕρην δὲ ὠνόμαζον τὴν ἔφορον τῆς κληρονομίας. Ἰνκούβεις δὲ ὠνόμαζον τοὺς Σατύρους, νομίζοντες, ὅτι ἐκοιμῶντο μὲ τὰς γυναῖκας· ὅθεν οἱ Ἕλληνες ὠνόμαζον αὐτοὺς Ἐφιάλτας· ἡ δὲ Κβία, guies, ἦτον προςάτις τῆς ἡσυχίας, νὰ ἡσυχάζῃ τοὺς ζῶντας, καὶ νὰ ἀναπαύῃ, κατά τινας, καὶ τοὺς ἀποθνήσκοντας· ὅθεν ἦτον ὁ ναὸς αὐτῆς ἔξωθεν τῆς πύλης Κολλίνης ἐν τῇ Λαβικάνῃ ὁδῷ, via lavicana. Αἱ δὲ Κβερκβετουλάναι ἦσαν Νύμφαι, ὠνομαζόμεναι οὕτως ἀπὸ τῶν δρυμῶν, ὅπου διέτριβον· ἀπ' αὐτῶν δὲ ὠνομάσθη καὶ μία πύλη τῆς Ῥώμης Κβερκβετουλαρία (α).

Τὴν δὲ Πρέμαν ἐλάτρευον, ὡς συνεργοῦσαν εἰς ἐκτέλεσιν καὶ σύνδεσμον τῶν γάμων· ὅθεν ἐπεκαλοῦντο αὐτὴν τὴν πρώτην νύκτα τοῦ γάμου οὕτως· adest Dea Prema, ut subacta uxor, ne se Commoveat, prematur.

Τὴν δὲ Ποπουλωνίαν ἐλάτρευον ὡς ἀποτρόπαιον τῆς χαλάζης· ὁ δὲ Βολοῦμνος καὶ ἡ Βολοῦμνα ἐφύλαττον τὴν μεταξὺ τῶν ἀνδρογύνων ἀγάπην καὶ συμφωνίαν· ἡ δὲ Βιτοῦλα ἦτον χορηγὸς τῆς εὐφροσύνης, καὶ ἡ Βολουπία τῆς ἡδονῆς, ἔχουσα βωμὸν πλησίον τῆς πύλης Ῥωμανούλης, καὶ τῆς ναυτικῆς ὁπλοθήκης· ἡ δὲ Πέτα ἦτον προςάτις τῶν αἰτημάτων, καὶ ὅ,τι ἤθελον νὰ ζητήσωσι παρὰ τῶν Θεῶν, ἔπρεπε νὰ ἐρωτήσωσιν αὐτὴν πρῶτον, ἂν τὸ ζητούμενον ἦτον δίκαιον, ἢ ἄδικον, ἢ ὠφέλιμον, ἢ βλαβερόν· ὁ δὲ Κονδίτωρ ἐβοήθη εἰς τὴν συγκομιδὴν τοῦ σίτου. Τοιοῦτος ἦτον καὶ ὁ Προμίτωρ καὶ ἄλλοι τινές· ἡ δὲ Κολλατίνα ἦτον προςάτις τῶν ὁ-

(α) Κυπριαν. Εἰδωλ. Β'. 7'. Φῆσ. Ις'. 525. Αὐγουστῖν. Δ'. ή. Κσ'. κγ'. Γυράλδ. Α'. 43. 41. Ναρδῖν. Γ'. γ'. Πλούταρχ. Ζητήμ. Ῥ. 277. Φῆσ. Η'. 171.

ρῶν, καὶ ἡ Βαλλωνία τῶν κοιλάδων· ἡ δὲ Φρουδοῦσα τῶν καρπῶν, ἡ Πελλωνία ὅμως ἐδίωκε τοὺς ἐχθροὺς, ἡ δὲ Πεκουνία ἐχορήγει τὸν πλοῦτον· οὐδεὶς ὅμως εὐχαριςήθη ὑπ' αὐτῆς, οὔτε ἐτίμησεν αὐτήν· ἐπειδὴ δὲν εἶχεν οὔτε βωμὸν οὔτε ναὸν, οὔτε τιμὴν καὶ λατρείαν. Οὗτοι τοίνυν ἦσαν οἱ ἐπισημότεροι Θεοὶ τῶν Ῥωμαίων (α).

ΚΕΦΆΛΑΙΟΝ ΛΗ'.

Περὶ Ἱερέων τῶν Ῥωμαίων.

Οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον δώδεκα τάγματα Ἱερέων, καὶ πρῶτον ἦτον τὸ τάγμα τῶν Ποντιφίκων, ἀρχιερέων, τὸ ὁποῖον κατέςησεν ὁ Νουμᾶς. Πρῶτον ὅμως διώρισε τέσσαρας μόνον ἐκ τῶν Πατρικίων, ὕςερον δὲ καὶ ἄλλους τέσσαρας ἐκ τοῦ δήμου· ὁ δὲ Σύλλας προσέθηκε καὶ ἄλλους ἑπτὰ, πλὴν οἱ πρότερον ὀκτὼ ὠνομάζοντο μεγάλοι, οἱ δ' ἄλλοι μικροὶ ἀρχιερεῖς· ὁ δὲ πρῶτος τούτων ὠνομάζετο μέγας ἀρχιερεύς. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς Δημοκρατίας ἐλάμβανε τὴν ἀξίαν ταύτην ὁ ἐπισημότερος τοῦ γένους, ἐπὶ δὲ τῆς αὐτοκρατορίας, αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ. Τοῦτο τοίνυν τὸ τάγμα ἐνομίζετο Ἱερώτατον, καὶ ἀνώτερον τῆς Συγκλήτου, εἰς πᾶσαν ὑπόθεσιν πολιτικήν τε καὶ θρησκευτικήν· ὁ δὲ μέγας ἀρχιερεὺς, ἔτι Ἱρώτερος καὶ ἰσχυρώτερος· ἐπειδὴ ἐκτὸς τῆς ἀξίας, ἦτον καὶ ὁ πρῶτος τοῦ γένους, ἢ αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ· ὅθεν καὶ ἡ τοσαύτη ἱερότης, καὶ ἁγιότης δὲν ἔδιδεν ἄδειαν νὰ ἰδῇ σῶμα νεκρόν· ἀλλ' ἂν ἦτον ἀνάγκη νὰ παρευθῇ εἰς ἐνταφιασμὸν, ἔπρεπε νὰ κρεμάσωσι παραπέτασμα

(α) Αὐγουστ. ς'. Θ'. Ι'. Δ'. καὶ Η'. ΙΙ. Ἀρνόβ. παρ. Στρυβ. σύντ. α'. 160. Βανιέρ. Τόμ. Ε'. 332. 343.

μεταξὺ αὐτοῦ τε καὶ τοῦ νεκροῦ· οὕτως ἐςάθη ὁ Αὔγουςος εἰς τὸν ἐνταφιασμὸν τοῦ Ἀγρίππα, καὶ ἐξεφώνησε τὸν ἐπιτάφιον λόγον, καὶ ὁ Τιβέριος εἰς τὸν ἐνταφιασμὸν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Ἄπορον δὲ εἶναι, πῶς ἔβλεπον τοὺς νεκροὺς εἰς τοὺς πολέμους καὶ μιαιφονίας· ἢ μόνον ὁ φυσικὸς θάνατος ἐμόλυνε τὴν Ἱερωσύνην.

Δεύτερον δὲ τάγμα ἦτον τῶν Κουριανῶν λεγομένων, ἀπὸ τοῦ curia, τὸ ὁποῖον σημαίνει δῆμον, ἢ φατρίαν, ἢ ἐνορίαν· ἐπειδὴ οὗτοι ἐθυσίαζον ὑπὲρ παντὸς τοῦ δήμου δημοσίως· καὶ αὕτη ἐνομίζετο ἡ μεγίςη θυσία. Τούτους δὲ κατέςησεν ὁ Ῥωμύλος.

Τρίτον δὲ ἦτον τὸ τῶν Φλαμίνων τάγμα, ἀπὸ τῶν πίλων οὕτω καλούμενον, τοὺς ὁποίους ἐφόρουν, χρῶμα πυροειδὲς ἔχοντας. Κατέςησε δὲ καὶ τούτους πρῶτον ὁ Ῥωμύλος, δύο μόνον, τὸν μὲν τοῦ Διὸς Φλαμῖνον Διάλιν καλούμενον, τὸν δὲ τοῦ Ἄρεως, Μαρτιάλιν. Κατέςησε δὲ καὶ τρίτον ὁ Νουμᾶς τοῦ Ῥωμύλου, Κυρῖνον ὀνομαζόμενον. Ὕςερον ὅμως ἀνεβίβασαν τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν μέχρι τῶν δεκαπέντε· ἀλλ' οἱ τρεῖς πρῶτοι, οἵτινες ἐγίνοντο ἐκ τῶν Συγκλητικῶν, ὠνομάζοντο Φλαμῖνες μεγάλοι· οἱ δὲ ἄλλοι δώδεκα, Φλαμῖνες μικροὶ, ἐκ τῶν δημοτῶν γενόμενοι· ἡ ἐκλογὴ ὅμως ἐγίνετο ὑπὸ τοῦ δήμου, ἐπιβεβαιωμένη καὶ μὲ οἰωνοσκοπικὴν παρατήρησιν. Ὕςερον δὲ ἀποθεούμενοι καὶ οἱ αὐτοκράτορες, διώριζον Φλαμῖνας ἰδιαιτέρους διὰ τὴν λατρείαν αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ὀνομάτων ἐκείνων ὀνομαζομένους, ὡς τοῦ Αὐγούςου Αὐγουςάλιος, κ. τ. λ. Ὁμοίως ὠνομάζοντο καὶ ἀπὸ τῶν ἑορτῶν, ὡς Καρμεντάλις, Φλωράλις. Τέλος δὲ, κατέςησε καὶ ὁ Κόμμοδος τὸν Φλαμῖνα αὐτοῦ, Κομμοδιανὸν Ἡράκλειον ὀνομαζόμενον, ἐπειδὴ ἔφθασε καὶ εἰς ἐκείνην τὴν ἀνοησίαν, νὰ ὀνομασθῇ Ἡρακλῆς· πλὴν ἡ ἀξία τοῦ Ἱερέως ἐπεκράτησε μόνον μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Θεοῦ Κομμόδου· ἐπειδὴ ὁ λαὸς δὲν εἶχεν ὄρεξιν, νὰ λατρεύῃ τοιοῦτον Θεόν(α).

(α) Βανιέρ. Ε'. 320. Πλούταρχ. ἐν Ῥωμύλ. 8. Λεξικ. Ἀνώνυμ. ἐν Φλαμίν.

Τούτων δὲ πάντων ὁ Φλαμὶν τοῦ Διὸς ἦτον ὁ σεβαςότατος, καὶ εἰς νόμους τινὰς ἰδιαιτέρους ὑποκείμενος· νὰ μὴ ἰδῇ ςράτευμα ἔξω τῆς πόλεως, οὔτε εἰς μάχην παρατεταγμένον, οὔτε εἰς ἵππον νὰ ἀναβῇ· ὅθεν καὶ οὐδεὶς Ὕπατος ἐγένετο τοιοῦτος Ἱερεύς· νὰ μὴ ὀμόσῃ, νὰ μὴ λάβῃ τις πῦρ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, νὰ ἔχῃ δεσμὸν εἰς τὴν ζώνην, νὰ μὴ χωρίσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· ὅτε δὲ ἀπέθνησεν ἐκείνη, ἔχανε καὶ αὐτὸς τὴν ἀξίαν· ἐπειδὴ δὲν ἦτον ἄδεια νὰ εἶναι ἄνευ γυναικὸς, οὔτε νὰ λάβῃ ἄλλην· νὰ μὴ ἐγγίσῃ νεκρὸν, νὰ μὴ κόψῃ βλαςοὺς ἀμπέλου, νὰ φορῇ πῖλον λευκὸν, καὶ ἄνευ πίλου νὰ μὴ ἐξέρχηται· νὰ ξυραφίζῃ αὐτὸν ἄνθρωπος ἐλεύθερος, καὶ νὰ κρύπτωσι τὰς τρίχας, καὶ τοὺς ὄνυχας αὐτοῦ, εἰς τὸν κορμὸν τοῦ πρίνου· νὰ μὴ ἐγγίσῃ αἶγα, κρέας ὠμὸν, κισσὸν, κυάμους, οὔτε νὰ προφέρῃ τὰ ὀνόματα αὐτῶν. Καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα, ὥςε ἀναφέρῃ ὁ Αὐλουγέλης (α) ὑπὲρ τοὺς εἴκοσι νόμους· ὕςερον ὅμως συνεχώρησαν πολλὰ, πρὸς ἐλάφρωσιν αὐτοῦ. Τὰ αὐτὰ ἐφύλαττε καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Φλαμινίκη καλουμένη, ἥτις ἐφόρει ἔνδυμα πυρόχροον, εἰς τὸ ὁποῖον εἶχε τὸν κεραυνὸν ἐζωγραφισμένον, καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν κλῶνον πρίνου, τοῦ Ἱεροῦ δένδρου τοῦ Διὸς, καὶ ἤρχετο εἰς τὰς τελετὰς ἀκαλλώπιςος.

Τέταρτον δὲ τάγμα ἦτον τῶν Κελέρων, οἷον, τῶν ταχέων, τοὺς ὁποίους εἶχε πρῶτον καὶ δορυφόρους ὁ Νουμᾶς, καὶ Ἱερεῖς διά τινας θυσίας μόνον.

Πέμπτον δὲ ἦτον τῶν Οἰωνοσκόπων τὸ τάγμα, τὸ Ἱερώτατον θεωρούμενον καὶ νομιζόμενον· καὶ πρῶτον μὲν εἶχον μόνον τρεῖς τοῦ τάγματος τούτου, ἔπειτα τέσσαρας, καὶ τέλος ἐννέα, ὧν οἱ μὲν τέσσαρες ἐγίνοντο ἐκ τῶν Πατρικίων, οἱ δὲ πέντε ἐκ τοῦ δήμου. Γενόμενος δὲ καὶ ὁ Κικέρων οἰωνοσκόπος, καὶ εἷς τῶν τεσσάρων τοῦ τάγματος τούτου, ἐθαύμαζε λέγων,

---

(α) Βιβλ. Ι'. Ιε'. Φῆς. Πλέταρχ. αὐτόθι. Βανιέρ. αὐτόθι.

πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ γελῶσιν, ὅταν ἀπαντῶνται δύο οἰωνοσκόποι, καὶ νὰ μὴ περιπαίζῃ ὁ εἷς τὸν ἄλλον.

Ἕκτον δὲ ἦτον τὸ τάγμα τῶν Σαλίων καλουμένων, ἀπὸ τοῦ σάλιω τοῦ πηδᾶν καὶ σκιρτᾶν· ἐπειδὴ ἐπήδων ὅτε ἑώρταζον τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἄρεως, Ἱερεῖς ἰδιαίτεροι τοῦ Θεοῦ τούτου ὄντες. Κατέςησε δὲ καὶ τούτους ὁ Νουμᾶς δώδεκα τὸν ἀριθμὸν, καὶ ἐγίνοντο ἀείποτε νέοι, καὶ ἔπρεπε νὰ εἶναι υἱοὶ τῶν Πατρικίων· ὅθεν ἐγένετο τοιοῦτος Ἱερεὺς καὶ ὁ Μάρκος Αὐρήλιος ὀκτὼ χρόνων ἔτι ὤν· εἶχον δὲ ἐνδύματα ποικιλόχροα, τήβεννον μὲ ἄκρας ἐρυθρᾶς, καὶ πῖλον κωνοειδῆ. Ὅτε δὲ ἑωρτάζετο ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἄρεως τὸν Μάρτιον μῆνα, οἱ Σάλιοι περιήρχοντο τὴν πόλιν ἔνοπλοι πηδῶντες καὶ τραγῳδοῦντες, διὰ τῆς ἀγορᾶς εἰς τὸ Καπιτώλιον, καὶ ἐκεῖθεν εἰς ὅλας τὰς πλατείας. Εἶχον καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Ἰταλίας τοιούτους Ἱερεῖς, καὶ μάλιςα τοῦ Ἡρακλέους ἦσαν ἀρχαιότεροι τοῦ Ἄρεως· ἔτι δὲ, κατέςησαν καὶ οἱ ἀποθεωθέντες Αὐτοκράτορες τοιούτους, ἐπειδὴ ἤθελον νὰ ἐξισῶνται καὶ αὐτοὶ μὲ τὸν Ἄρην.

Ἕβδομον δὲ, τὸ τάγμα τῶν Ἑςιάδων παρθένων, Ἱερειῶν τῆς Ἑςίας. Τούτων δὲ ἡ ἀρχὴ ἦτον ἀρχαιοτέρα τῆς Ῥώμης, ἐπειδὴ ἡ μήτηρ τοῦ Ῥωμύλου ἦτον Ἑςιάς· ὕςερον δὲ κτίσας ὁ Νουμᾶς τὸν ναὸν τῆς Ἑςίας, κατέςησε τέσσαρας Ἑςιάδας· ὁ δὲ Ταρκύνιος ὁ πρῶτος προσέθηκεν ἄλλας δύω, καὶ οὕτως ἔμειναν ἀείποτε ἕξ· ἐλάμβανον οὖν αὐτὰς κατ' ἐκλογὴν, ἀπὸ ἕξ χρόνων μέχρι τῶν δέκα, ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων καὶ τιμιωτέρων οἴκων τῆς Ῥώμης μόνον.

Ἔπρεπε δὲ νὰ μείνωσιν εἰς τὴν Ἱερωσύνην ταύτην τριάκοντα χρόνους, φυλάττουσαι σωφροσύνην καὶ παρθενίαν. Καὶ τοὺς μὲν πρώτους δέκα χρόνους ἐδιδάσκοντο τὰ ἀνήκοντα τῇ Ἱερωσύνῃ, καὶ τὰ μυςήρια. τοὺς δὲ λοιποὺς δέκα ἱερούργουν, καὶ τοὺς τελευταίους δέκα ἐδίδασκον αὐταὶ τὰς διαδόχους αὐτῶν. Μετὰ δὲ τοὺς

τριάκοντα χρόνους εἶχον τὴν ἄδειαν νὰ ὑπανδρευθοῦν. ὅταν ὅμως δὲν ἤρχετο ἄλλη ἑκουσίως εἰς τὸν τόπον τῆς ἐξερχομένης, εὕρισκον πάλιν κατ' ἐκ λογὴν εἴκοσι παρθένους, καὶ ἐκ τούτων ἐλάμβανον μίαν κατὰ κλῆρον· εὐθὺς δὲ ἔκοπτον τὴν κόμην αὐτῶν, εἰς σημεῖον ἐλευθερίας, ὅτι δηλαδὴ δὲν εἶναι πλέον ὑπὸ τὴν προςασίαν τῶν γονέων· καὶ ὅσον νέα καὶ ἂν ἦτον ἑκάςη, εἶχε τὴν ἐξουσίαν νὰ χαρίσῃ, ἢ νὰ διατάξῃ ὅπως ἤθελε, τὴν κληρονομίαν αὐτῆς· ἂν ὅμως ἀπέθνησεν Ἱέρεια ἔτι οὖσα, καὶ ἡ κληρονομία ἦτον ἀπροσδιώριςος ὑπ' αὐτῆς, ἐλάμβανον αὐτὴν οἱ συγγενεῖς κατὰ νόμον.

Τὰ δὲ ἐνδύματα αὐτῶν ἦσαν λευκὰ, καὶ οὐχὶ θλιβερὰ, οὔτε αὐςηρά· εἶχον καὶ ἐπανωφόρεμα εἶδος μανδύου ἐρυθροῦν μακρὸν καὶ εὐρύχωρον, τὸ ὁποῖον ἐφόρουν συνήθως μόνον εἰς τὸν ἕνα ὦμον, ἵνα ἔχωσι τὸν βραχίονα ἐλεύθερον· ἐνίοτε δὲ ἐκαλλώπιζον καὶ τὴν κόμην.

Ἡ δὲ ἐπιςασία αὐτῶν ἦτον, νὰ φυλάττωσιν ἄσβεςον τὸ Ἱερὸν πῦρ καὶ τὸ Παλλάδιον, νὰ προσεύχωνται, καὶ νὰ θυσιάζωσι διὰ τὴν εὐτυχίαν καὶ ὑγείαν τοῦ λαοῦ κοινῶς ὅλου τοῦ βασιλείου· εἶχον καὶ μίαν ἐξ αὐτῶν τὴν πρεσβυτέραν Ἀρχιϊέρειαν· καὶ ἄν ποτε ἔσβυεν ἐξ ἀμελείας τὸ Ἱερὸν πῦρ, ἐμαςίγωνεν αὐτὰς ὁ μέγας Ἀρχιερεύς. Ἂν δὲ τὶς αὐτῶν ἔφθειρε τὴν παρθενίαν, ἐφονεύετο καὶ ἐκείνη καὶ ὁ φθορεύς· καὶ τὸν μὲν φθορέα ἐμάςιζον μέχρι θανάτου, αὐτὴν δὲ ἔθαπτον ζῶσαν πλησίον τῆς πύλης Κολλίνης, ὅπου κατέσκαπτον εἶδος σπηλαίου, ἔβαλλον εἰς αὐτὸ κλίνην, λύχνον ἀναμμένον, ὀλίγον ἄρτον, ὕδωρ, ἔλαιον, καὶ γάλα, ἔπειτα κατέκλειον αὐτὴν ἐκεῖ, μὲ τὰ ἐφόδια ταῦτα. Καὶ ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἦτον ἡ πόλις ὅλη εἰς μέγα πένθος, καὶ εἰς ἄκραν σιωπὴν, καὶ ἡσυχίαν, καὶ μητε ἐκκλησία ἐγίνετο, οὔτε ἀγορὰ, οὔτε τὰ ἐργαςήρια ἦσαν ἀνεωγμένα, οὐχὶ διὰ τὴν δυςυχῆ παρθένον, ἀλλ' ἐφοβοῦντο, μήπως συμβῇ τὶς δυςυχία εἰς τὸ βασίλειον,

διὰ τὴν φθορὰν τῆς παρθενίας. Τοῦτον δὲ τὸν νόμον κατέςησεν ὁ Νουμᾶς, καὶ μόλις ὁ μέγας Θεοδόσιος κατέλυσεν αὐτόν· καὶ εἰς τοῦτο τὸ ἐπέκεινα τῶν χιλίων χρόνων διάςημα, ἐτιμωρήθησαν μόνον δεκαοκτὼ Ἑςιάδες μὲ τοιοῦτον θάνατον, διὰ τὸ αὐτὸ ἁμάρτημα.

Ἐὰν δὲ ἀπεδείκνυεν, ὅτι ἦτον Ἀθώα, δὲν ἐπαιδεύετο· ἐπειδὴ κατηγορηθεῖσα ποτὲ τὶς Τουκία καλουμένη, ἔλαβε κόσκινον, καὶ ἐλθοῦσα εἰς τὸν ποταμὸν, εἶπεν, Θεὰ Ἑςία, ἂν εἶμαι ἀθώα, νὰ μείνῃ τὸ ὕδωρ εἰς τὸ κόσκινον μέχρι τοῦ ναοῦ σου· εἶτα λαβοῦσα ὕδωρ εἰς τὸ κόσκινον, ἔφερεν αὐτὸ μέχρι τοῦ ναοῦ τῆς Ἑςίας, πολλῶν παρόντων.

Ἄλλη δέ τις Κλαυδία κατηγορήθη ὁμοίως· ἐκόμιζον δὲ τότε τὸ ἄγαλμα τῆς Κυβέλλης ἐκ τῆς Φρυγίας, καὶ τὸ πλοῖον ἐκεῖνο ἐκάθησε πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τύμβριδος, ὥςε δὲν ἐδυνήθησαν νὰ τὸ φέρωσιν εἰς τὸν λιμένα· ὁ δὲ χρησμὸς εἶπε, νὰ εὕρωσι μίαν παρθένον νὰ σύρῃ τὸ πλοῖον εἰς τὸν λιμένα. Παρίςαται τοίνυν τότε ἡ Κλαυδία, καὶ προσευχηθεῖσα εἰς τὴν Κυβέλλην, δένει τὴν ζώνην αὐτῆς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ σύρει αὐτὸ παραδόξως εἰς τὸν λιμένα.

Εἶχον ὅμως καὶ τιμὴν μεγάλην καὶ ἐλευθερίαν αἱ Ἑςιάδες, ὥςε καὶ αὐτοὶ οἱ Ὕπατοι παρεχώρουν εἰς τὰς ἀπαντήσεις, καὶ οἱ ῥαβδοῦχοι αὐτῶν κατεβίβαζον τὰς ῥάβδους. Εἶχον δὲ καὶ αὐταὶ ῥαβδούχους προπορευομένους, εἰς φύλαξιν· ἐπειδὴ ἐδοκίμασέ τις ποτε νὰ βιάσῃ μίαν, ἐρχομένην τὴν νύκτα ἐκ τοῦ δείπνου· διότι ἤρχοντο εἰς τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν καὶ ἐδείπνουν, καὶ ἀλλαχοῦ, ὅπου καὶ ἂν ἤθελον· ἔτι δὲ ἐδέχοντο εἰς τὰς κατοικίας αὐτῶν γυναῖκας μὲν πάντοτε, ἄνδρας δὲ μόνον τὴν ἡμέραν· ἤρχοντο καὶ εἰς τὰ θεάματα, ὅπου εἶχον καὶ τὰς πρώτας καθέδρας· καὶ ἂν ποτε εὕρισκον εἰς τὸν δρόμον κατάδικον εἰς τιμωρίαν φερόμενον, εἶχον προνόμιον, νὰ ἐλευθερώσωσιν αὐτὸν, ἂν ἤθελον· ἐδέχοντο εἰς τὰ κριτήρια καὶ τὴν

μαρτυρίαν αὐτῶν, ἄνευ τινός ἀμφιβολίας· εἰς αὐτὰς ἔδιδον τὰς διαθήκας, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ὡς εἰς ἄσυλον βέβαιον καὶ ἀβίαςον· αὐτὰς ἐκάλουν εἰς συμβιβασμὸν, ὅτε συνέβαινε διαφορὰ μεταξὺ τινων μεγάλων τῆς πόλεως ἀνδρῶν· καὶ τέλος ἔθαπτον αὐτὰς εἰς τὴν πόλιν, τὸ ὁποῖον ἐδίδετο δυσκόλως, καὶ μάλιςα εἰς τοὺς δείξαντας μεγάλας ἐκδουλεύσεις.

Ὄγδοον δὲ τάγμα ἦτον τῶν Φιτιαλίων καλουμένων, οἵτινες ἦσαν εἰρηνοποιοὶ, καὶ εἰρηνοφύλακες. Τούτους ἔπεμπον ὡς πρέσβεις εἰς τὰ ἔθνη, περὶ τῶν διαφορῶν· καὶ ἂν αὐτοὶ ἐπέςρεφον ἄπρακτοι, καὶ ἔλεγον, ὅτι εἶναι δίκαιον νὰ κινήσωσι πόλεμον, ἐκίνουν· ἄλλως ἦτον ἀδύνατον νὰ κινηθῇ πόλεμος, καὶ νὰ συναχθῇ ςράτευμα. Κατέςησε δὲ καὶ τούτους ὁ Νουμᾶς.

Ἔννατον δὲ ἦτον τὸ τάγμα τῶν Λουπερκάλων λεγομένων, ὡς προείρηται, οἵτινες ἐπανηγύριζον τὴν ἑορτὴν τοῦ Πανὸς, καὶ οὗτοι νομίζονται οἱ ἀρχαιότατοι Ἱερεῖς τῆς Ῥώμης, ὑπὸ τοῦ Εὐάνδρου καταςαθέντες· ἦσαν δὲ εἰς δύο μέρη διῃρημένοι, καὶ οἱ μὲν ὠνομάζοντο Φαβιανοὶ, οἱ δὲ Κιντιλιανοί· ὁ δὲ Ἰούλιος Καῖσαρ προσέθηκε καὶ τρίτον μέρος ὠνομάσας αὐτοὺς Ἰουλιανοὺς ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, καὶ τοῦτο κατέςησεν αὐτὸν μισητόν. Δὲν ἦσαν ὅμως οἱ Λουπερκάλοι εἰς πολλὴν ὑπόληψιν καὶ τιμήν· ὅθεν ὁ Κικέρων ἐπιπλήττει τὸν Ἀντώνιον, ἐπειδὴ ἐγένετο Λουπερκάλος (α).

Δέκατον δὲ ἦτον τὸ τῶν Ἀρβάλων, οἵτινες ἐθυσίαζον εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Ἀμβαρβάλων καλουμένην, καὶ ἦσαν δώδεκα ἐκ τῶν ἐπισημοτάτων οἴκων τῆς Ῥώμης, ἀδελφοὶ Ἀρβάλοι ὀνομαζόμενοι. Λέγουσι δὲ, ὅτι ἡ τροφὸς τοῦ Ῥωμύλου εἶχε δώδεκα υἱοὺς, καὶ ἐξήρχετο καθ᾽ ἕκαςον ἔτος εἰς τὰς πεδιάδας, προπορευομένων τῶν υἱῶν αὐτῆς, καὶ ἐθυσίαζεν· ἐπειδὴ δὲ ἀπέθανεν ὁ εἷς τῶν δώδεκα, ἦλθεν ὁ Ῥωμύλος ἀντ᾽ αὐτοῦ· ὅθεν ὠνομάζοντο ἀδελφοὶ οἱ Ἱερεῖς οὗτοι.

(α) Πλέταρχ. Ῥωμύλ. καί. Λεξικὸν Ἀνωνύμ. ἐν Λέξ.

Ἑνδέκατον δὲ ἦτον τὸ τάγμα τῆς δεκαπενταυδρίας, οἵτινες διωρίσθησαν νὰ φυλάττωσι τοὺς Σιβυλλείους χρησμοὺς, τοὺς ὁποίους ἐνόμιζον χρηστήριον ἀληθέστατον· ἦσαν δὲ οὗτοι στίχοι περιέχοντες προφητείας περὶ τῶν μελλόντων, ὡς ὁ νῦν περιφερόμενος Ἀγαθάγγελος· ἡ δὲ πολιτικὴ, ἢ ἡ φιλοδοξία τῶν Ῥωμαίων προσήρμοζεν αὐτοὺς, ὅπως ἤθελε, κατὰ τὰς περιστάσεις, ὡς καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐξέδωκε χρησμὸν περὶ τοῦ ξυλίνου τείχους. Τοιοῦτον χρησμὸν ἐξέδωκεν ὁ Λέντλος ὁ συνωμότης τοῦ Κατιλίνα περὶ τῶν Κορνηλίων, καὶ ὀλίγον ἔλλειπε νὰ ἀληθεύσῃ ὁ χρησμὸς, ἂν δὲν ἀνέτρεπεν αὐτὸν ὁ Κικέρων. Τοιοῦτον χρησμὸν ἐξέδωκε καὶ ὁ Πομπήϊος, θέλων νὰ ἀποκαταστήσῃ τὸν Αὐλητὴν Πτολεμαῖον εἰς τὸ βασίλειον τῆς Αἰγύπτου. Ὁ δὲ Καῖσαρ Ἰούλιος Δικτάτωρ γενόμενος, καὶ τῆς μοναρχίας γλιχόμενος, ἐξέδωκε τοιοῦτον χρησμὸν, ὅτι οἱ Πάρθοι δὲν ὑποτάττονται ἄλλως, εἰμὴ ὑπό τινος βαβασιλέως τῶν Ῥωμαίων· καὶ ὁ μὲν δῆμος ἐκήρυξεν αὐτὸν σχεδὸν, ἀλλ' οἱ ἄλλοι τὸν κατέσφαξαν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὅτε ἡ Σύγκλητος ἔπρεπε νὰ γράψῃ τὸ ψήφισμα περὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

Δωδέκατον δὲ ἦτον τὸ τάγμα τῶν Φανατικῶν, οἵτινες ὠνομάσθησαν ἀπὸ τοῦ fanum, τὸ ὁποῖον σημαίνει ναὸν, ἐπειδὴ διέτριβον εἰς τοὺς ναοὺς, ἐνθουσιαζόμενοι καὶ μαινόμενοι, ὡς αἱ Βάκχαι, διὰ τὴν μεγάλην εὐλάβειαν δηλονότι, ὥστε προέλεγον καὶ χρησμούς· ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ διέτριβον εἰς τὸν ναὸν τῆς Βελλώνας, Ἐνυοῦς, καὶ κόπτοντες τὰ μέλη αὐτῶν, προσέφερον τὸ αἷμα θυσίαν εἰς τὴν Θεάν. Ἐγένετο δὲ καὶ ὁ Ἀντωνῖνος Φανατικὸς, καὶ ἐτάραττε τὴν κεφαλὴν καὶ αὐτὸς, ὡς ἐκεῖνοι· ἐπειδὴ τοῦτο ἦτον τὸ κοινότερον γνώρισμα αὐτῶν, τὸ ὁποῖον εἶχον καὶ ὁ Γάλλοι, καὶ οἱ Ἀγύρται λεγόμενοι· ὠνομάζοντο δ' οὗτοι Φανατικοὶ Βελλωναῖροι, ἀπὸ τῆς Θεᾶς· ἦτον ὅμως καὶ εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἴσιδος Φανατικοὶ, καὶ τοῦ Σαράπιδος.

καὶ Σιλβανοῦ, καὶ ἴσως καὶ εἰς ἄλλους· ὅθεν ἔμεινε τὸ ὄνομα τοῦτο εἰς τὴν αὐτὴν σχεδὸν σημασίαν.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΛΘ'.

Περί τινων ἄλλων Ἑορτῶν τῶν Ῥωμαίων.

Ἑορτὰς εἶχον μὲν ἀπείρους, ὡς προείρηται, καὶ σχεδὸν ὅλας τὰς ἡμέρας τοῦ χρόνου, ἐπισημότεραι δὲ ἦσαν αἱ ἑξῆς.

Τὰ Ἁρμιλούςρια, εἰς τιμὴν τοῦ Ἄρεως, τῇ ἐννάτῃ ὀκτωβρίου, πρὸς εὐτυχίαν τῶν ὅπλων, οἷον, τοῦ ςρατεύματος, ὅθεν ἦτον καὶ ὅλον τὸ ςράτευμα εἰς τὴν θυσίαν ταύτην, ἐν τῇ ἀγορᾷ τοῦ Ἄρεως ἑορταζομένην.

Ἐκβίρεια, Ἵππεια, εἰς τιμὴν τοῦ Ἄρεως τῇ εἰκοςῇ ἕκτῃ Φευρουαρίου, εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ Ἄρεως, ὅπου ἐγίνετο καὶ Ἱπποδρόμιον.

Φεράλια (ἐπιτάφια ἐναγίσματα) τῇ εἰκοςῇ πρώτῃ Φευρουαρίου, διὰ τὰς ψυχὰς τῶν ἀποθανόντων· εἰς τὸ διάςημα τῶν ἕνδεκα ἡμερῶν τῆς ἑορτῆς ταύτης, οἱ ναοὶ ἦσαν κεκλεισμένοι, καὶ θυσίαι πρὸς τοὺς Θεοὺς δὲν ἐγίνοντο, οὔτε γάμοι ἑορτάζοντο, οὔτε πόλεμος, οὔτε ἄλλο τι, εἰς ἐμπόδιον τῆς ἑορτῆς· ἐπειδὴ διεκόπη ποτὲ ἡ ἑορτὴ, συμπεσόντος πολέμου ἐμφυλίου, καὶ οἱ νεκροὶ περιήρχοντο τὴν νύκτα εἰς τὰς πλατείας τῆς πόλεως, θρηνοῦντες καὶ κράζοντες ἐλεεινῶς· ὅθεν φοβηθέντες οἱ Ῥωμαῖοι ἑώρτασαν τελείαν τὴν ἑορτήν· ἑωρτάζετο δὲ εἰς τὰ μνήματα τῶν νεκρῶν. Καὶ κατὰ μὲν Μακρόβιον, κατέςησεν αὐτὴν ὁ Νουμᾶς, κατ' Ὀβίδιον δὲ, ὁ Αἰνείας, ὅςτις ἑώρταζε κατ' ἔτος τοιαύτην ἑορτὴν, διὰ τὴν ψυχὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἔκτοτε ἔμεινεν ἡ συνήθεια.

Φουτινάλια, ἑώρταζον τὸν Ὀκτώβριον, ῥίπτοντες ςεφάνους εἰς τὰς πηγὰς, δι' ὧν ἔςεφον ὕςερον τοὺς παῖδας.

Φορδικάλια, ἢ Φορδικίδια, ἑώρταζον τῇ δεκάτῃ πέμπτῃ Ἀπριλίου, καὶ ἐθυσίαζον εἰς τὴν Γῆν βοῦς θηλείας καὶ ἐγκύους φόρδα ὀνομαζομένας, κατὰ τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τῶν Λατίνων. Κατέστησε δ' αὐτὴν ὁ Νουμᾶς, ἐπειδὴ συνέβη ποτὲ ἀφορία.

Φουρινάλια, εἰς τιμὴν τῆς Θεᾶς Φουρίνας, ἐφόρου τῶν κλεπτῶν, ἥτις εἶχε καὶ ναὸν εἰς τὴν δεκάτην τετάρτην ἐνορίαν.

Ἱλάρια, ἑώρταζον τὴν ἄνοιξιν εἰς τιμὴν τῆς Κυβέλλης, τὴν ὁποίαν ἐνόμιζον Γῆν, διὰ τὴν εὐφορίαν τῶν καρπῶν· εἰς ἐκείνην δὲ τὴν ἑορτὴν ἔπρεπε νὰ εἶναι ὅλοι εὔθυμοι, καὶ νὰ φορῇ ἕκαστος, ὅ,τι παράσημα θέλει.

Λατιάρια, τοῦ Διὸς Λατιάλιδος, τὴν ὁποίαν κατέστησεν ὁ Ταρκύνιος μετὰ τὴν εἰρήνην καὶ συμμαχίαν τῶν Λατίνων, νὰ ἑορτάζηται κατ' ἔτος κοινῶς μὲ ὅλα τὰ συμμαχικὰ ἔθνη, εἰς διατήρησιν καὶ ἀνανέωσιν τῆς φιλίας.

Λιβεράλια, τοῦ Διονύσου, τὸν ὁποῖον ὠνόμαζον liber pater. Εἰς ταύτην τὴν ἀναίσχυντον ἑορτὴν περιέφερον εἰς τὴν πόλιν ἀσκεπὲς ἐφ' ἁμάξης τὸ ἀναιδὲς ἄγαλμα τοῦ Διονύσου, μέχρι τινὸς τόπου διωρισμένου, καὶ ἐκεῖ ἔπρεπε νὰ τὸ στεφανώσῃ ἡ τιμιωτάτη γυνὴ τῆς πόλεως.

Λουκάρια, ὀνομαζόμενα ἀπό τινος Ἄλσους, Λούκους καλούμενον, ἔξω τῆς πόλεως, εἰς ἀνάμνησιν τῆς σωτηρίας αὐτῶν· ἐπειδὴ ὅτε ἐνικήθησαν ὑπὸ τῶν Γαλατῶν, εἰς τοῦτο τὸ δάσος κατέφυγον οἱ περισωθέντες, καὶ ἐκρύβησαν.

Μαγούμια, ἑωρτάζετο τῇ πρώτῃ Μαΐου, ὅτε ἤρχετο ἡ τῶν Φλωραλίων ἑορτή· κατέστησε δ' αὐτὴν ὁ Κλαύδιος, καὶ ἑωρτάζετο ὕστερον καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας, καὶ εἰς τὴν Συρίαν, πολυεξόδως καὶ ἀσώτως.

Ματρωνάλια, εἰς τιμὴν τοῦ Ἄρεως, τῆς Ἥρας, καὶ τῶν ἄλλων τῶν προστατευόντων εἰς τοὺς γάμους

Θεῶν· ὅθεν ἑωρτάζετο ὑπὸ τῶν Ματρόνων, τῶν οἰκοδεσποινῶν, ἀφ' ὧν ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα.

Τὰ Ἰοβιάλια, εἰς τὸν Δία, τὰ Διάσια τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὰ Μεγαλείσια τῆς Κυβέλης, εἰς τὸ ὄρος Παλατῖνον ἑωρταζόμενα, μετὰ μεγάλης παῤῥησίας. Τὰ Ἰουνένια. Ἡραία, εἰς τιμὴν τῆς Ἥρας, καὶ τῶν ἄλλων Θεῶν τῶν Ἑλλήνων, τὰ ὁποῖα ὠνόμαζον κατὰ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, Κερεάλια τῆς Δήμητρος, Μερκουριάλια τοῦ Ἑρμοῦ, κ. τ. λ. Μετέβαλον ὅμως τὴν Ἑλληνικὴν τάξιν, ὅλων σχεδὸν τῶν ἑορτῶν· ἐπειδὴ πρῶτον μὲν ἑώρταζον τὰ Διονύσια, Βακχανάλια, τρὶς τὸν χρόνον μόνον αἱ γυναῖκες τὴν ἡμέραν· ὕστερον δὲ κατὰ μῆνα ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες τὴν νύκτα, καὶ συνέβαινον πολλαὶ ἀταξίαι, ὥστε ἐμπόδισεν αὐτὰ ἡ Σύγκλητος εἰς ὅλην τὴ Ἰταλίαν· ἐπειδὴ ἔτρεχον ὡς μαινόμενοι, κινούμενοι ἀτάκτως καὶ ταραττόμενοι, προλέγοντες καὶ τὰ μέλλοντα· αἱ δὲ γυναῖκες ἔτρεχον ὁμοίως εἰς τὸν Τύβεριν ποταμὸν, κρατοῦσαι λαμπάδας ἀναμμένας, καὶ ἀγωνιζόμεναι νὰ σβύσωσιν αὐτὰς εἰς τὸ ὕδωρ, πλὴν δὲν ἔσβυον, ἐπειδὴ ἦσαν κατασκευασμέναι μὲ θεῖον καὶ ἄσβεστον κόνιν· καὶ τοῦτο ἐνομίζετο θαῦμα τοῦ Θεοῦ. Τινὲς δὲ καὶ ἐθυσιάζοντο εἰς τὸν Θεὸν τὴν νύκτα, ἢ ἐδολοφονεύοντο καὶ ἠφανίζοντο· ἔπειτα ἔλεγον, ὅτι ἐνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν, ὡς ὁ Ῥωμύλος. Ἑώρταζον δὲ ὕστερον μόνον τὰ Λιβεράλια εἰς τιμὴν τοῦ Διονύσου. Τὰ Χαρίστεια, ὅπου ἐσυνάζοντο οἱ γονεῖς καὶ ἐφιλοδωροῦντο.

Ταύτας καὶ ἄλλας πολλὰς τοιαύτας ἑορτὰς εἶχον οἱ Ῥωμαῖοι· ἐπισημοτέρα δὲ ἑορτὴ ἦσαν τὰ Κρόνια, Σατουρνάλια παρ' αὐτοῖς λεγόμενα, περὶ ὧν ἔγραψε πολλὰ ὁ Κρονόβιος. Εἰς ταύτην τὴν ἑορτὴν, ἥτις ἑωρτάζετο πότε τρεῖς, καὶ πότε πέντε ἡμέρας, ἦτον χαρὰ ἀπερίγραπτος, καὶ εὐθυμία, καὶ ἰσοτιμία εἰς τὴν Ῥώμην· ἐπειδὴ καὶ οἱ δοῦλοι, καὶ οἱ ὠνητοὶ ἦσαν ἰσότιμοι, φοροῦντες καὶ ὅμοια ἐλευθερίας ἐνδύματα, εἰς ἐκ-

νάμνησιν δηλονότι τοῦ θρυλλουμένου ἐκείνου χρυσοῦ αἰῶνος, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Κρόνου· μάλιςα οἱ δοῦλοι ἐκάθηντο εἰς τὴν τράπεζαν τρώγοντες καὶ πίνοντες, καὶ οἱ δεσπόται ἵςαντο ὑπηρετοῦντες.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Μ'.

Περὶ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Καλενδαρίου, ἢ Ἡμερολογίου.

Ἐπειδὴ τὸ Ἡμερολόγιον τοῦτο διαιρεῖ τὸν Μῆνα ἀντιςρόφως εἰς τρία μέρη διαφόρως ὀνομαζόμενα, καὶ ἡ τάξις αὕτη καὶ αἱ ὀνομασίαι εἶναι ἄγνωςα εἰς ἡμᾶς, ἔκρινα ἀναγκαῖον, νὰ ἐκθέσω καὶ τοῦτο ἐνταῦθα· διότι ἀναφέρουσιν αὐτὰ καὶ οἱ ἡμέτεροι συγγραφεῖς, οἱ γράψαντες Ῥωμαϊκὰ, ὡς Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεὺς, ὁ Πλούταρχος, Πολύϐιος, καὶ ἄλλοι, τὰ ὁποῖα φαίνονται εἰς ἡμᾶς ἀπόῤῥητα, ὡς μοὶ τὸ ἔδειξεν ἡ πεῖρα· ἐπειδὴ τὶ ἔπρεπε νὰ ἐννοήσω ἄνευ τῆς τοιαύτης γνώσεως, ἀναγινώσκων τὸν Πλούταρχον λέγοντα· „καὶ Μάριος ἐκ Λιϐύης μετὰ τοῦ ςρατεύματος διακομισθεὶς, αὐταῖς καλάνδαις Ἰανουαρίαις, ἣν ἔτους ἀρχὴν ἄγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι;" ἢ τὸ, καὶ τὴν ἡμέραν Νόννας Καπρατίνας καλοῦσι; Καὶ τὸ, τοῦτο δὲ γενέσθαι τῆς νῦν Ἰουλίαις, τότε δὲ Κυϊντιλίαις Νόνναις (α).

Διαιρεῖται τοίνυν ὁ Μὴν εἰς Καλάνδας, Ἴδεις, καὶ Νόννας. Καὶ Καλάνδας μὲν ὠνόμαζον τὴν πρώτην ἑκάςου μηνὸς, ἀπό τινος ἀρχαίου Λατινικοῦ ὀνόματος, παρὰ τὸ καλῶ Ἑλληνικὸν γενομένου· ἐπειδὴ τότε ἐκάλουν εἰς συνέλευσιν τὸν δῆμον, καὶ ἀφ' οὗ ἐθυσίαζον καὶ προσηύχοντο, διέταττον τὰς ὑποθέσεις τοῦ Μηνὸς

(α) Καμίλ. 33. Μαρίῳ. 12.

ἐκείνου, πολιτικάς τε καὶ θρησκευτικάς· ἀπὸ τούτου τοῦ ὀνόματος ἄρα ὠνομάσθη τὸ Καλενδάριον.

Ἔπειτα δὲ ἀριθμοῦντες ἀντιςρόφως τὰς ἡμέρας τοῦ προηγουμένου μηνὸς, μέχρι τῶν δεκατεσσάρων ἡμερῶν αὐτοῦ, ὠνόμαζον Καλάνδας τοῦ ἑπομένου μηνὸς τὰς δεκαεννέα ἡμέρας ἐκείνας· οἷον, ἡ α΄ τοῦ Ἰανουαρίου ὠνομάζετο πρώτη καλανδῶν τοῦ Ἰαννουαρίου· ἡ δὲ τριακοςὴ πρώτη τοῦ Δεκεμβρίου, δευτέρα Καλανδῶν τοῦ Ἰαννουαρίου, ἡ τριακοςὴ, τρίτη Καλανδῶν τοῦ Ἰαννουαρίου, καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι τῶν δεκατεσσάρων τοῦ Δεκεμβρίου, ἥτις ἦτον ἡ δεκάτη ἐννάτη Καλανδῶν τοῦ Ἰαννουαρίου· ὥςε αἱ Καλάνδαι τοῦ Ἰαννουρίου ἦσαν αἱ δεκαοκτὼ τελευταῖαι ἡμέραι τοῦ Δεκεμβρίου, καὶ μία μόνον ἡ πρώτη αὐτοῦ τοῦ Ἰαννουαρίου· τὰ αὐτὰ ἐννοητέον καὶ περὶ πάντων τῶν Μηνῶν, ὡς φαίνεται ἐν τῷ Ἡμερολογίῳ. Πρώτην ὅμως καὶ βάσιν τῶν Καλανδῶν εἶχον τὴν πρώτην ἑκάςου μηνὸς, τὴν νουμηνίαν, τὰς δὲ λοιπὰς ἔλεγον πρὸ Καλανδῶν ἡμέρας· π. χ. τὴν δεκάτην πέμπτην τοῦ Δεκεμβρίου, ἥτις ἦτον ἡ δεκάτη ὀγδόη τῶν Καλανδῶν, ἔλεγον δεκάτην ὀγδόην πρὸ Καλανδῶν· ὅθεν ἔλεγον καὶ τὴν δευτέραν τῶν Καλανδῶν, pridiè cal. τουτέςι, ἡ πρὸ καλανδῶν ἡμέρα· ὅτε δὲ ἔλεγον ἁπλῶς Καλάνδας, ἐνόουν τὴν πρώτην τοῦ μηνὸς, τὴν ὁποίαν ἐσαφήνιζον διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ μηνὸς, ὡς λέγει καὶ ὁ Πλούταρχος, Καλάνδας Ἰαννουρίας, ἐννοῶν τὴν πρώτην τοῦ Ἰαννουαρίου· ἡ ἡμέρα δὲ αὕτη ἦτον Ἱερὰ τῆς Ἥρας, καὶ ἐθυσίαζον τότε εἰς αὐτήν· ὅθεν ὠνομάζετο καὶ αὐτὴ Καλενδαρίς.

Ἴδεις δὲ, ἢ Ἴδους, ides, ἢ idus, ἢ fidus, ἔλεγον, τὰς μετὰ τὰς Καλάνδας ἀντιςρόφως πάλιν ὀκτὼ ἡμέρας· οἷον ἀπὸ τῶν δεκατριῶν μέχρι τῶν πέντε· ὠνομάσθησαν δὲ οὕτως ἀπό τινος ὀνόματος τῶν Ἑτρούσκων, τὸ ὁποῖον ἐσήμαινε διαίρεσιν.

Νόννας δὲ ἔλεγον τὰς λοιπὰς ἡμέρας ἀντιςρόφως μέχρι τῆς δευτέρας τοῦ Μηνός· π. χ. ἀπὸ τῆς πρώτης

Ἰαννουρίου μέχρι τῶν δεκατεσσάρων Δεκεμβρίου, ἀντιςρόφως, ἦτον αἱ Καλάνδαι τοῦ Ἰαννουρίου· ἀπὸ δὲ τῶν δεκατριῶν μέχρι τῶν πέντε ἀντιςρόφως, ἦσαν αἱ Ἴδεις τοῦ Δεκεμβρίου· ἀπὸ δὲ τῶν πέντε μέχρι τῆς δευτέρας ἀντιςρόφως, ἦσαν αἱ Νόνναι τοῦ Δεκεμβρίου, ἐπειδὴ ἡ πρώτη ἑκάςου μηνὸς ὠνομάζετο Καλάνδαι, ὡς εἴρηται. Τέσσαρες ἡμέραι ἄρα ὠνομάζοντο Νόνναι.

Δὲν ἦσαν ὅμως εἰς ὅλους τοὺς μῆνας ἴσαι αἱ Νόνναι· ἐπειδὴ ὁ Μάρτιος, Μάϊος, Ἰούλιος, καὶ Ὀκτώβριος εἶχον ἓξ ἡμέρας Νόννας· ὅθεν τότε αἱ Καλάνδαι τῶν ἑπομένων μηνῶν, ἤρχοντο μόνον μέχρι τῶν δεκαὲξ τῶν μηνῶν τούτων, καὶ ἐκ τῶν δεκαπέντε ἤρχοντο αἱ Ἴδεις, καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ αἱ Νόνναι· ὥςε αἱ Ἴδεις ἦσαν ἀείποτε ὀκτώ· αἱ δὲ Καλάνδαι πότε δεκαεννέα καὶ πότε δεκαεπτά, καὶ αἱ Νόνναι πότε τέσσαρες, καὶ πότε ἕξ. Νόννας δὲ ὠνόμασαν αὐτάς, ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν Ἴδων, μέχρι τῆς ἀρχῆς αὐτῶν ἦσαν ἐννέα ἡμέραι· ὠνόμαζον δὲ ἐκ τούτων τὰς δευτέρας ἡμέρας, pidiè Id. καὶ pridiè Non. Ταύτας οὖν τὰς Καλάνδας, Ἴδεις καὶ Νόννας ἐσημείωναν εἰς τὸν τέταρτον ςῦλον τοῦ Ἡμερολογίου.

Ἐν ἑκάςῃ δὲ ἐννάτῃ ἡμέρᾳ ἐγίνετο πανήγυρις καὶ συνέλευσις μεγάλη εἰς τὴν Ῥώμην, ἐμπορική, πολιτική, καὶ θρησκευτική, καὶ τότε προσδιωρίζοντο ὅλαι αἱ ὑποθέσεις, ληψοδοσίαι καὶ ἄλαι δημόσιαι καὶ μερικαὶ μέχρι τῆς ἄλλης ἐννάτης ἡμέρας· ὅθεν ὠνόμαζον καὶ αὐτὰς τὰς ἡμέρας Νουδίνας, ἀπὸ τοῦ Nondinor τὸ ἀγοράζω, καὶ ἐσημείωναν αὐτὰς εἰς τὸν πρῶτον ςῦλον τοῦ Ἡμερολογίου, διὰ τῶν ὀκτὼ πρώτων γραμμάτων τοῦ Ἀλφαβήτου, A. B. C. D. E. F. G. H περιοδικῶς· καὶ οὕτως ἡ πρώτη ἐννάτη ἡμέρα τοῦ Ἰαννουαρίου συμπίπτει εἰς τὸ δεύτερον A, ἡ ἄλλη εἰς τὸ B, ἡ δεκάτη ὀγδόη, καὶ ἡ τρίτη εἰς τὸ C, ἡ εἰκοσὴ ἑβδόμη καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι τέλους τοῦ χρόνου.

Ἔτι δὲ εἶχον καὶ αἰσίους καὶ ἀποφράδας ἡμέρας, fastes, καὶ nefastes, ὀνομαζομένας. Καὶ εἰς μὲν τὰς αἰσίους, τὰς fastes, ἐγίνετο συνέλευσις, καὶ

συμβούλιον, καὶ ἐθεωροῦντο ὑποθέσεις, καὶ ἀποφάσεις· ὅθεν λέγουσιν, ὅτι τὸ fastes παράγεται παρὰ τὸ faris, τὸ λέγω· fastes δὲ ὠνόμαζον καὶ τὰ βιβλία, εἰς τὰ ὁποῖα ἔγραφον τὰ συμβεβηκότα, τὰ χρονικὰ, καὶ ἐφημερίδας λεγόμενα, ὡς καὶ ὁ Ὀβίδιος ὠνόμασεν οὕτω τὸ ἑορτολόγιον, ἢ ἡμερολόγιον. αὐτοῦ· εἰς δὲ τὰς Nefastes ἡμέρας, δὲν ἐθεωροῦντο ὑποθέσεις, οὔτε συνέλευσις εγίνετο· ἐσημείωναν οὖν καὶ ταύτας τὰς ἡμέρας εἰς τὸν δεύτερον ςύλον τοῦ ἡμερολογίου διὰ τοῦ F καὶ N.

Ἔτι δὲ εἶχον καὶ ἄλλας ἡμέρας σεσημειωμένας εἰς τὸν αὐτὸν ςύλον, τινὰς μὲν διὰ τοῦ C, ὅπερ δηλοῖ, ἡμέρας Comitiales, ἤτοι συνελεύσεως εἰς τόπον Comitium καλούμενον, εἰς τὴν ἀγορὰν, τὴν ὁποίαν μετεκόμισαν ὕςερον εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ Ἄρεως, εὐρυχωροτέραν οὖσαν. Τινὰς δὲ διὰ τοῦ F p, ἤτοι fastus prima· καὶ τοῦτο δηλοῖ ὅτι πρὸ τῆς μεσημβρίας, ὅπερ ἐςὶ, κατὰ τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἡμέρας, θεωροῦνται ὑποθέσεις. Τινὰς δὲ, διὰ τοῦ N p, nefastus prima· οἷον, πρὸ τῆς μεσημβρίας δὲν θεωροῦνται ὑποθέσεις. Ἄλλας δὲ πάλιν διὰ τοῦ E N. endotcreisus, καὶ δηλοῖ, ὅτι εἰς τὰς ἡμέρας ἐκείνας θεωροῦνται ὑποθέσεις κατὰ διακεκομμένας ὥρας, καὶ προσδιωρισμένας, καὶ οὐχὶ κατὰ συνέχειαν.

Ἄλλας δὲ διὰ τῶν q, St, D, F, γραμμάτων, τὰ ὁποῖα δηλοῦσι, quando stercus delatum, fastus. οἷον, ὅταν καθαρισθῇ ὁ ναὸς τῆς Ἑςίας, γίνεται συμβούλιον ὕςερον, καὶ θεωροῦνται ὑποθέσεις· ἐπειδὴ ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐκαθάριζον τὸν ναὸν τοῦτον μετὰ παῤῥησίας καὶ τελετῆς. Ἐσημείωναν ὅμως τοῦτο εἰς τὸν ῥηθέντα ςύλον μόνον διὰ τοῦ q s, συντομίας χάριν.

Ἄλλας δὲ, διὰ τῶν q, R, E, F, οἷον, quando Rex Sacrificulus Comitis interfuit, fastus. δηλοῖ δὲ ὅτι, ὅταν θυσιάζῃ ὁ βασιλεὺς, μετὰ τὴν θυσίαν θεωροῦν-

ται ὑποθέσεις· ἐσημείωναν δὲ καὶ τοῦτο εἰς τὸν ῥηθέντα ςύλον μόνον διὰ τοῦ q, R.

Ταύτας ἄρα τὰς διαιρέσεις καὶ σημειώσεις εἶχε τὸ Ῥωμαϊκὸν Ἡμερολόγιον, ὡς φαίνεται ἐν τοῖς ἑξῆς· οἷον, εἰς τὸν πρῶτον ςύλον σημειοῦνται αἱ Νουνδῖναι περιοδικῶς διὰ τῶν ὀκτὼ γραμμάτων τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ἀλφαβήτου· εἰς τὸν δεύτερον αἱ Fastes, Nefastes, καὶ αἱ λοιπαὶ, διὰ τῶν ῥηθέντων γραμμάτων· εἰς τὸν τρίτον αἱ ἡμέραι τοῦ μηνὸς κατὰ τάξιν διὰ τῶν Ἀραβικῶν χαρακτήρων· εἰς τὸν τέταρτον, αἱ Καλάνδαι, Ἴδεις, καὶ Νόνναι ἀντιςρόφως· ἑξῆς δὲ σημειοῦνται, καταντικρὺ πάσης ἡμέρας, αἱ ἐπισημότεραι Θυσίαι, ἑορταὶ, καὶ τινα ἄλλα ἀξιόλογα συμβεβηκότα· ἔτι δὲ σημειοῦται καὶ ὁ προςάτης Θεὸς ἑκάςου μηνός.

Καλενδάριον Ῥωμαϊκόν.

Ἰαννουάριος. Προςάτις Ἥρα.

A	F	1	Καλ.		Ἰαν.	Θυσ. εἰς Ἴανον, Ἥραν, Δία καὶ Ἀσκληπιόν.
B	F	2	IV.	Νόν.	Ἰαν.	
C	C	3	III.	Νόν.		
D	C	4	pridiè	N.		
E	F	5	Nov.		Ἰαν.	
F	F	6	VIII.	Ἴδ.	Ἰαν.	
G	C	7	VII.	—		
H	C	8	VI.	—		εἰς Ἴανον.
A		9	V.	—		Ἀγωνάλ.
B	E N	10	IV.	—		
C	N P	11	III.	—		Καρμεντάλ.
D	C	12	pridie	Ἴδ.		Κομπιτάλ.
E	N P	13	Ἴδ.		Ἰαν.	Καρμέντ. Ποτρίμα, καὶ Ποςβέρτ.
F	E N	14	XIX.	Καλ.	Φευρ.	
G		15	XVIII.	—		Κουκόρδ.
H		16	XVII.	—		
A	C	17	XVI.	—		
B	C	18	XV.	—		
C	C	19	XIV.	—		
D	C	20	XIII.	—		
E	C	21	XII.	—		
F	C	22	XI.	—		
G	C	23	X.	—		
H	C	24	IX.	—		Ἑορτὴ τῶν σπόρων.
A	C	25	VIII.	—		τῶν καρπῶν.
B	C	26	VII.	—		
C	C	27	VI.	—		Κάςορ. καὶ Πολυδεύκ.
D	C	28	V.	—		
E	F	29	IV.	—		
F	F	30	III.	—		Τὰ Ἐσκίρεια καὶ Ἱλαςικ.
G	F	31	prid.	Καλ.	Φευρ.	τῶν Θεῶν Πενάτων.

Φευρουάριος. Προστάτης Ποσειδῶν.

H	N	1	Καλ.	Φευρ.	εἰς Ἥραν Σώτειρ. Δία.
A	N	2	IV. Νον.	Φευρ.	Ἡρακλ. Ἄρτεμ. Λουκίρ.
B	N	3	III. N.		
C	N	4	prid. N.		
D	N	5	N.	Φευρ.	ὁ Αὔγους. ἐπωνομάσθη
E	N	6	VIII. Ἴδ.	Φευρ.	πατὴρ τῆς πατρίδος.
F	N	7	VII.	—	
G	N	8	VI.	—	
H	N	9	V.	—	
A	N	10	IV.	—	
B	N	11	III.	—	
C	N	12	prid.	—	
D	NP	13	Ἴδ.	Φευρ.	εἰς Φαῦνον. Δία. Ἧττα καὶ
E	C	14	XVI. Καλ.	Μαρτ.	θάνατος τῶν Φαβιανῶν.
F	NP	15	XV.	—	
G	ED	16	XIV.	—	Λουπερκάλια.
H	NP	17	XIII.	—	Κυρινάλια.
A	C	18	XII.	—	Φορνακάλια. Φεράλια εἰς
B	C	19	XI.	—	τοὺς Μάνεις. Χαριστήρια.
C	C	20	X.	—	
D	F	21	IX.	—	Τερμινάλια. Φεράλ.
E	E	22	VIII.	—	
F	NP	23	VII.	—	Regifugio. ἑορταζομένη,
G	N	24	VI.	—	διὰ τὴν ἔξωσιν τοῦ Ταρ-
H	C	25	V.	—	κυνίου.
A	EN	26	IV.	—	Τὰ Ἐκβίρεια εἰς τὴν ἀγο-
B	NP	27	III.	—	ρὰν τοῦ Ἄρεως.
G	E	28	prid. Καλ.	Φευρ.	ἐνικήθησαν οἱ Ταρκύνιοι.

Μάρτιος. Προςάτις Ἀθηνᾶ.

D	N	P	1	Καλ.	Μαρτ.	Ματρωνάλια.
E		F	2	VI. Νόν.	Μαρτ.	Εἰς Ἥραν Λουκίναν, καὶ Ἀγκίλια.
F		C	3	V.		
G		C	4	IV.		
H		C	5	III.		
A	N	P	6	prid. Νόν.		Βεσάλια.
B		F	7	Νον.	Μαρτ.	Εἰς Δία.
C		F	8	VIII. Ἴδ.	Μαρτ.	
D		C	9	VII. —		
E		C	10	VI. —		
F		C	11	V. —		
G		C	12	IV. —		
H	E	N	13	III. —		
A	N	P	14	prid. —		Τὰ ἐκβίρεια εἰς τὸν Τύβεριν.
B	N	P	15	Ἴδ.	Μαρτ	Ἄννα Περέννα.
C		C	16	XVII. Καλ.	Ἀπριλ.	
D	N	P	17	XVI. —	—	Τὰ Λιβεράλια, καὶ οἱ νέοι λαμβάνουσι τὸν Τήβεννα.
E		C	18	XV. —		
F		N	19	XIV. —		Κβιγχβάτρια τῆς Ἀθηνᾶς· ἑορτὴ 5 ἡμερῶν.
G		C	20	XIII. —		
H		C	21	XII. —		
A		N	22	XI. —		
B	N	P	23	X. —		Τουβιλουςριόνια.
C	Q	R	24	IX. —		
D		C	25	VIII. —		Ἱλάρια εἰς μητέρα τῶν Θεῶν.
E		C	26	VII. —		
F	N	P	27	VI. —		
G		C	28	V. —		Μεγαλείσια.
H		C	29	IV. —		
A		C	30	III. —		Εἰς τὴν Ὑγείαν ϗ Εἰρήνην.
B		C	31	prid. Καλ.	Ἀπριλ.	Εἰς Ἄρτεμιν.

Ἀπρίλιος. Προςάτις Ἀφροδίτη.

C	N	1	Καλ.	Ἀπριλ.	Εἰς Ἀφροδίτ. Τύχ. Ἀπόλ-
D	C	2	IV. Νόν.	Ἀπριλ.	λων. Ἄρτεμ.
E	C	3	III.		
F	C	4	prid. Νόν.		
G		5	Νον.	Ἀπριλ.	Μεγαλείσια.
H	N P	6	VIII. Ἴδ.	Ἀπριλ.	Εἰς Τύχ. δημοσ.
A	N	7	VII.	—	Γενέθλ. Ἀπόλ. ϗ Ἀρτέμ.
B	N	8	VI.	—	Ἀγ. διὰ τὰς νίκ. τοῦ Καίσ.
C	N	9	V.	—	Ἀγὼν εἰς Δήμητρ.
D	N	10	IV.	—	Ἀγὼν εἰς τὸ Ἱπποδρόμ.
E	N	11	III.	—	
F	N	12	prid. Ἴδ.		Ἀγὼν εἰς Δήμητρ.
G	N P	13	Ἴδ.	Ἀπριλ.	Εἰς Δία τροπαιοῦχ. καὶ εἰς
H	N	14	XVIII. Καλ. Μαΐου		τὴν Ἐλευθερίαν.
A	N P	15	XVII.	—	Τὰ Φορδικίδια.
B	N	16	XVI.	—	Εἰς Αὔγους. Σωτῆρ. τοῦ
C	N	17	XV.	—	βασιλ.
D	N	18	XIV.	—	Τὰ Ἐκβίρεια.
E	N	19	XIII.	—	Τὰ Δημήτρια.
F	N	20	XII.	—	Τὰ Παλίλια.
G	N P	21	XI.	—	Ἀγωνάλια.
H	N	22	X.	—	Βινάλια εἰς Ἀφροδίτ.
A	N P	23	IX.	—	Τῆς τρῳάδος ἅλωσις.
B	C	24	VIII.	—	
C	N P	25	VII.	—	
D	F	26	VI.	—	Τὰ Ῥοβιγάλια.
E	C	27	V.	—	Τὰ Φέρια, Λατίν.
F	N P	28	IV.	—	Τὰ Φλωράλια.
G	C	29	III.	—	
H	F	30	prid. Καλ. Μαΐου.		Εἰς Ἑστίαν Παλατίναν, καὶ τὰ Λαρεντάλια.

Μάϊος. Προςάτης Ἀπόλλων.

A	N	1	Καλ. Μαΐου.	Εἰς τὴν Καλ. Θεάν εἰς τοὺς
B	F	2	VI. Νόν. Μαΐου.	Λάρητας, καὶ ἀγὼν Φλω-
C	C	3	V.	ριάλ. Κομπιτάλ.
D	C	4	IV.	
E	C	5	III.	
F	C	6	prid. Νόν.	
G	N	7	Νον. Μαΐου.	
H	F	8	VIII. Ἴδ. Μαΐου.	
A	N	9	VII. —	Λαμουριάνια τὴν νύκτα.
B	C	10	VI. —	Λουμινάρια.
C	N	11	V. —	
D	NP	12	IV. —	Εἰς τὸν Ἄρην ἐν Ἱπποδρ.
E	N	13	III. —	Λεμουριάνια.
F	C	14	prid. Ἴδ.	Εἰς Ἑρμῆν.
G	NP	15	Ἴδ. Μαΐου.	Εἰς Δία. Ἑορτὴ τῶν ἐμ-
H	F	16	XVII. Καλ. Ἰουν.	πόρων.
A	C	17	XVI. —	
B	C	18	XV. —	
C	C	19	XIV. —	
D	C	20	XIII. —	
E	NP	21	XII. —	Ἀγωνάλια εἰς Δία.
F	N	22	XI. —	Φέρια εἰς Ἥραις.
G	NP	23	X. —	
H	QR	24	IX. —	δεύτερ. Ῥεγιφούγιον.
A	C	25	VIII. —	Ἐκτίσθη ὁ ναὸς τῆς Τύχ.
B	C	26	VII. —	
C	C	27	VI. —	
D	C	28	V. —	
E	C	29	IV. —	
F	C	30	III. —	
G	C	31	prid. Καλ. Ἰουν.	

Ἰούνιος. Προςάτης Ἑρμῆς.

H		N	1	Καλ.		Ἰουν.	Εἰς Ἥραν Μονέτ. Τεμές.
A		F	2	IV.	Νόν.	Ἰουν.	Εἰς Κάρνα.
B		C	3	III.			
C		C	4	prid.	Νόν.		Εἰς Ἐνυὼ, καὶ Ἡρακλ.
D		N	5	Νόν.		Ἰουν.	Εἰς τὴν Πίςιν καὶ Δία.
E		N	6	VIII.	Ἴδ.		Εἰς Ἑςίαν.
F		N	7	VII.	—		Ἀγὼν Πισκατόριος· καὶ
G			8	VI.	—		εἰς Φρόνησιν. Εἰς Ἡςίαν.
H		N	9	V.	—		Εἰς Δία Πίςορα.
A		N	10	IV.	—		
B		N	11	III.	—		Εἰς Ὁμόν. καὶ Ματούτ.
C		N	12	prid.	Ἴδ.		
D		N	13	Ἴδ.		Ἰουν.	Εἰς διὰ Τροπαιοῦχ.
E		N	14	XVIII.	Καλ.	Ἰουλ.	
F	q	S	15	XVII.	—		Καθάρισ. τοῦ ναοῦ τῆς
G		C	16	XVI.	—		Ἑςίας.
H		C	17	XV.	—		
A		C	18	XIV.	—		
B		C	19	XIII.	—		Εἰς Ἀθηνᾶν.
C		C	20	XII.	—		Εἰς Σουμμάνου.
D		C	21	XI.	—		
E		C	22	X.	—		
F		C	23	IX.	—		
G		C	24	VIII.	—		Εἰς τὴν καλὴν Τύχην.
H		C	25	VII.	—		
A		C	26	VI.	—		
B		C	27	V.	—		Εἰς Δία Στάτορα, καὶ Λά-
C		C	28	IV.	—		ρητ. Κϐιρῖν.
D		F	29	III.	—		
E		F	30	prid.	Καλ.	Ἰουλ.	Εἰς Ἡρακλ. καὶ Μούσας.

Ἰούλιος. Προςάτης Ζεύς.

F		N	1	Καλ.	Ἰουλ.	Μετοικεσία εἰς ἄλλους οἴκους.
G		N	2	VI. Νόν.	Ἰουλ.	
H		N	3	V.		
A	N	P	4	IV.		
B		N	5	III.		
C		N	6	prid. Νόν.		Ἐκάη τὸ Καπιτώλιον.
D		N	7	Νόν.	Ἰουλ.	Εἰς Ἡραν Καπροτίνα. Ἑορτὴ τῶν δουλευτρῶν. Ἠφανίσθη ὁ Ῥωμύλος.
E		N	8	VIII. Ἴδ.	Ἰουλ.	
F	E	N	9	VII. —		
G		C	10	VI. —		
H		C	11	V. —		Ἀγὼν Ἀπολλώνειος.
A	N	P	12	IV. —		
B		C	13	III. —		Γέννησις Ἰουλ. Καίσαρος.
C		C	14	prid. Ἴδ.		
D	N	P	15	Ἴδ.	Ἰουλ.	Εἰς Διοσκούρους.
E		F	16	XVII. Καλ.	Αὐγ.	
F		C	17	XVI. —		
G		C	18	XV. —		
H	N	P	19	XIV. —		Ἡμέρ. Ἀλλία. ἐνικήθησ. ὑπὸ τῶν Γαλατ. ἐν τῷ Ἀλλίᾳ ποταμ. ὅθεν ἡμέρ. πένθους. Κτίσις κόσμου, κατ' αὐτούς.
A			20	XIII. —		
B		C	21	XII. —		
C		C	22	XI. —		
D			23	X. —		
E		N	24	IX. —		
F	N	P	25	VIII. —		
G		C	26	VII. —		
H		C	27	VI. —		
A		C	28	V. —		Ποσειδώνεια.
B		C	29	IV. —		
C		C	30	III. —		
D		C	31	prid. Καλ.	Αὐγ.	

Αὔγουςος. Προςάτις Δήμητρα.

E	N	1	Καλ.	Αὐγ.	Εἰς Ἄρην, καὶ Ἐλπίδ.
F	C	2	IV. Νόν.	Αὐγ.	Φέρια. οἷον ἑορταὶ, διὰ
G	C	3	III.		τὴν Ἄλωσιν τῆς Ἰσπα-
H	C	4	Prid. Νόν.		νιας τοῦ ἐν δοτέρ. μέρ.
A	F	5	Νόν.	Αὐγ.	Εἰς Ὑγείαν.
B	F	6	VIII. Ἴδ.	Αὐγ.	
C	C	7	VII. —		
D	C	8	VI. —		
E	NP	9	V. —		
F	C	10	IV. —		Εἰς Κυβέλ. καὶ Δήμητραν.
G	C	11	III. —		
H	C	12	prid. Ἴδ.		Εἰς Ἡρακλ.
A	NP	13	Ἴδ.	Αὐγ.	Ἑορτή. τῶν δούλ. Ἀρ-
B	F	14	XIX. Καλ.	Σεπτ.	τέμ. καὶ Βερτούμ.
C	C	15	XVIII. —		
D	C	16	XVII. —		
E	NP	17	XVI. —		Τὰ Πορτουνάλια, καὶ εἰς
F	C	18	XV. —		Ἴανου. Κονσουάλ. καὶ ἁρ-
G	FP	19	XIV. —		παγ. τῶν Σαβ. παρθένων
H	C	20	XIII. —		καὶ θανάτος Αὐγούςου. Βι-
A	NP	21	XII. —		νάλια δεύτερ. Βινάλ.
B	EN	22	XI. —		Ἀγρῶν.
C	NP	23	X. —		Τὰ μεγάλα Μυςήρια.
D	C	24	IX. —		Τὰ Ἡφαίςεια.
E	NP	25	VIII. —		Εἰς Ὀπικουσίβαν εἰς τὸ
F	CP	26	VII. —		Καπιτώλιον.
G	NP	27	VI. —		Βουλτουρνάλια.
H	NP	28	V. —		Ἑορτὴ Ἁρποκράτους.
A	F	29	IV. —		Ἡφαίςεια.
B	F	30	III. —		
C	F	31	prid. Καλ.	Σεπτ.	Γέννησις τοῦ Γερμανικοῦ.

Σεπτέμβριος. Προςάτης Ἥφαιςος.

D	N	1	Καλ. Σεπτεμ.	Εἰς Δία, Μαιμακτήρια.
E	N	2	IV. Νόν. Σεπτεμ.	Νίκη Αὐγούςου.
F	N P	3	III.	
G	C	4	prid.	Ἀγὼν ὀκταήμερος.
H	F	5	Νόν. Σεπτεμ.	
A	F	6	VIII. Ἴδ. Σεπτεμ.	
B	C	7	VII. —	
C	C	8	VI. —	Ἅλωσις Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ Τίτου.
D	C	9	V. —	
E	C	10	IV. —	
F	C	11	III. —	
G	N	12	prid. Ἴδ.	
H	N P	13	Ἴδ. Σεπτεμ.	Τελετή τις. Ἀφιέρωσις τοῦ Καπιτωλ.
A	F	14	XVIII. Καλ. Ὀκτ.	
B		15	XVII. —	Οἱ μεγάλοι Ἀγῶνες.
C	C	16	XVI. —	
D	C	17	XV. —	
E	C	18	XIV. —	
F	C	19	XIII. —	Εἰς Θώθ.
G	C	20	XII. —	Γέννησις τοῦ Ῥωμύλου.
H	C	21	XI. —	
A	C	22	X. —	
B	N P	23	IX. —	Γέννησις Αὐγούςου.
C	C	24	VIII. —	
D	C	25	VII. —	Εἰς Ἀφροδίτην.
E	C	26	VI. —	
F	C	27	V. —	
G	C	28	IV. —	
H	F	29	III. —	
A	F	30	prid. Καλ. Ὀκτ.	Μεδιτρινάλια.

Ὀκτώϐιρος. Προςάτης Ἄρης.

B		N	1	Καλ.	Ὀκτωϐρ.	
C		F	2	VI. Νόν.	Ὀκτωϐρ.	Πυανέψεια.
D		C	3	V.		
E		C	4	IV.		
F		C	5	III.		
G		C	6	prid.	Νόν.	
H		F	7	Νόν.	Ὀκτωϐρ.	
A		F	8	VIII. Ἴδ.	Ὀκτωϐρ.	Εἰς Ἀπόλλων.
B		C	9	VII.	—	Ἀρμιλούςρ.
C		C	10	VI.	—	Ῥαμάλια· ἤτοι ἑορτὴ
D			11	V.	—	Διονύσου καὶ Ἀριάδνης.
E	N	P	12	IV.	—	
F	N	P	13	III.	—	
G	N	P	14	prid.	Ἴδ.	
H	N	P	15	Ἴδ	Ὀκτωϐρ.	Εἰς Ἑρμῆν. Γέννησις Βιρ-
A		F	16	XVII. Καλ.	Νοεμ.	γιλίου. Θυσία ἵππου εἰς
B		C	17	XVI.	—	Ἄρην.
C		C	18	XV.	—	
D	N	P	19	XIV.	—	
E		C	20	XIII.	—	
F		C	21	XII.	—	
G		C	22	XI.	—	Εἰς Ἀθηνᾶν.
H		C	23	X.	—	
A		C	24	IX.	—	
B		C	25	VIII.	—	
C		C	26	VII.	—	
D		C	27	VI.	—	
E		C	28	V.	—	Τὰ μικρὰ Μυςήρια.
F		C	26	IV.	—	
G		C	30	III.	—	Εἰς Βερτοῦμνον.
H		C	31	prid. Καλ.	Νοεμ.	

Νοέμβριος. Προςάτις Ἄρτεμις.

A	N	1	Καλ. Νοεμ.		Ἀγὼν εἰς Ἱπποδρόμιον.
B	F	2	IV. Νόν. Νοεμ.		
C	F	3	III.		
D		4	prid. Νόν.		
E	F	5	Νόν. Νοεμβρ.		
F	F	6	VIII. Ἴδ. Νοεμβ.		
G	C	7	VII.	—	
H	C	8	VI.	—	
A	C	9	V.	—	Εἰς Διόνυσον.
B	C	10	IV.	—	
C	C	11	III.	—	
D	C	12	prid. Ἴδ.		
E	N P	13	Ἴδ. Νοεμ.		
F	F	14	XVIII. Καλ. Δεκ.		
G	C	15	XVII.	—	
H	C	16	XVI.	—	Ἀγὼν δημοτικός.
A	C	17	XV.	—	
B	C	18	XIV.	—	
C	C	19	XIII.	—	
D	C	20	XII.	—	
E	C	21	XI.	—	Λιβεράλια.
F	C	22	X.	—	Εἰς Πλούτωνα καὶ Περσεφόνην.
G	C	23	IX.	—	
H	C	24	VIII.	—	Βρουμάλια.
A	C	25	VII.	—	
B	C	26	VI.	—	
C	C	27	V.	—	
D	C	28	IV.	—	
E	C	29	III.	—	
F	F	30	prid. Καλ. Δεκ.		

Δεκέμβριος. Προςάτις Ἑςία.

G	N	1	Καλ. Δεκεμ.	Εἰς τὴν Τύχην τῶν γυναικῶν.
H		2	IV. Νόν. Δεκεμ.	
A		3	III	
B		4	prid. Νόν.	Εἰς Ἀθηνᾶν ϗ Ποσειδῶνα.
C	F	5	Νόν. Δεκεμβρ.	Τὰ Φαυνάλια.
D	C	6	VIII. Ἴδ. Δεκεμ.	
E	C	7	VII. —	
F	C	8	VI. —	
G	C	9	V. —	Εἰς Ἥραν.
H	C	10	IV. —	
A	N P	11	III. —	
B	E N	12	prid. Ἴδ.	
C	N P	13	Ἴδ. Δεκεμβρ.	
D	F	14	XIX. Καλ. Ἰαν.	Τὰ Βρουμάλια.
E	N P	15	XVIII. —	
F	C	16	XVII. —	
G		17	XVI. —	Ἀρχὴ τῶν Κρονίων.
H	C	18	XV. —	
A	N P	19	XIV. —	Τὰ Ὀπάλια.
B	C	20	XIII. —	
C	N P	21	XII. —	Τὰ Ἀγερωνάλια.
D	C	22	XI. —	Τὰ Κομπιτάλια τῶν Λαρ.
E	N P	23	X. —	Τὰ Λαυρεντινάλια.
F	C	24	IX. —	Ἰουβενάλια, ἡμέρα προςθεμένη εἰς τὰ Κρόνια.
G	C	25	VIII. —	
H	C	26	VII. —	
A	C	27	VI. —	
B	C	28	V. —	
C	F	29	IV. —	
D	F	30	III. —	
E	F	31	prid. Καλ. Ἰαν	

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ ΜΑ΄.

Περί τινων ἄλλων Θεῶν τῆς Ἰταλίας.

Ἡ λοιπὴ Ἰταλία ἐλάτρευε μὲν πολλοὺς Ἑλληνικοὺς Θεοὺς, τοὺς ὁποίους ἔφερον ἐκεῖ αἱ ἀποικίαι τῶν Ἑλλήνων, ὅμως εἶχον καί τινας ἰδιαιτέρους· ὡς εἰς τὴν Βρέσκιαν ὁ Βεργῖνος εἶχε βωμὸν καὶ Ἱέρειαν, εὑρέθη καὶ ἄγαλμα Ῥωμαϊςὶ ἐνδεδυμένον· καὶ ἐκ τούτου συμπεραίνουσιν, ὅτι ἦτον τις ἀρχαῖος Ἥρως ἀποτεθεωμένος. Ἐπειδὴ ἄλλο τι δὲν εὑρίσκεται περὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ ταῦτα μόνον τὰ σημεῖα τὰ εὑρεθέντα εἰς τὴν γῆν, ἀνεκάλυψαν αὐτόν· διότι τὸ ἄγαλμα εἶχεν ἐπιγραφὴν τοιαύτην. Bergino. M. Nonius m. f. Senecianus· οἷον, ὁ Μάρκος Νόνιος Σενεκιάνος, υἱός τοῦ Μάρκου ἐκ τοῦ δήμου τῶν Φαβιανῶν, ἀφιέρωσεν αὐτὸ εἰς τὸν Βεργῖνον· ἡ οἰκία δὲ αὕτη ἦτον ἐπίσημος τῆς πόλεως ἐκείνης, κατὰ τὴν Ἱςορίαν.

Εὑρέθη δὲ ἐκεῖ καὶ ἄλλο ἄγαλμα σιδηροῦν τοῦ Θεοῦ Τουλλίνου, ἔχων τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ μόνον, καὶ πολλὰ σύμβολα μυςηριώδη. πλὴν συνέτριψεν αὐτὸ ὁ Ἐπίσκοπος τῆς πόλεως κατὰ τὸ 840 ἔτος μετὰ Χριςὸν (α).

Οἱ δὲ Σαβῖνοι ἐλάτρευον τὸν Σάγκον Σάμον, οἷον Σάγκον ἡμίθεον, ὅςτις βασιλεύσας ἐκεῖ ἀπεθεώθη μετὰ θάνατον· ἐγέννησε δὲ καὶ τὸν Σαβῖνον, ἀφ᾽ οὗ ὠνομάσθησαν οἱ Σαβῖνοι. Τινὲς δὲ λέγουσιν, ὅτι ἦτον ὁ Ἡρακλῆς· ἐπειδὴ τὸ Σάγκος σημαίνει Ἡρακλῆ Σαβινιςί· εἶχεν ὅμως καὶ εἰς τὴν ἔκτην ἐνορίαν τῆς Ῥώμης βωμὸν, πλησίον τῆς νῦν ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου, Σάγκος ἐπιγραφόμενος καὶ ἐκεῖ (β).

(α) Βανίερ. Τόμ. Γ΄. 357. 358. 359.

(β) Αὐγουςῖν. Ιη΄. Ι9΄. Διονύσ. Ἁλικαρνασ. Β΄. ς΄. Ναρδῖν. Α΄. 182. Βάῤῥ. Δ΄. 13.

ΒΙ'ΒΛΟΣ. ΣΤ'.

ἢ

ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ'.

Περὶ Θεῶν τῶν Ἀτλαντείων, Μαυριτανῶν, Καρχηδονίων, Λιβύων, καὶ Αἰθιόπων.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ Θεῶν τῶν Ἀτλαντείων ϗ Μαυριτανῶν.

Οἱ Μαυριτανοὶ φαίνεται, ὅτι ἦταν οἱ πρότερον Ἀτλάντειοι καλούμενοι κατὰ Διόδωρον καὶ ἄλλους καὶ κατὰ τὴν θέσιν τοῦ ὄρους, ἀφ' οὗ ὠνομάσθησαν. Κατ' ἄλλους ὅμως, ἦταν κάτωθεν καὶ πρὸς μεσημβρίαν τοῦ Ἄτλαντος ὄρους οἱ Ἀτλάντειοι καὶ Ἄτλαντες λεγόμενοι· οἱ δὲ Μαυριτανοὶ ἦταν ἄνωθεν τοῦ ὄρους τούτου βορειότερον. Οὗτοι τοίνυν οἱ Ἀτλάντειοι ἐλάτρευον τὸν Οὐρανὸν, Κρόνον, Δία, Τιταίαν, ϗ τοὺς λοιποὺς, ὡς εἴρηται ϗ ἐν τῇ Θεογονίᾳ αὐτῶν· δὲν ἔτρωγον ἔμψυχα, οὔτε ὀνείρατα ἔβλεπον, καὶ ἐβλασφήμουν πικρῶς τὸν Ἥλιον, ἐπειδὴ κατέκαιεν αὐτούς. Πρὸς τοὺς ἄλλους Θεοὺς ὅμως ἦταν εὐσεβέστατοι, καὶ ἐκαυχῶντο μάλιστα εἰς τὴν εὐσέβειαν αὐτῶν.

Οἱ δὲ Μαυριτανοὶ μιμούμενοι τοὺς Ἀτλαντείους ἴσως, ἐλάτρευον τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν, ὡς μαρτυροῦσιν ὁ Τερτουλλιανὸς, καὶ ὁ ἅγιος Κυπριανὸς, ἐκεῖθεν ὄντες,

ὡσαύτως καὶ ὁ Λακτάντιος· ὥςε ἀπεθέωσαν καὶ τὸν Σευῆρον, ὅςτις ἐγεννήθη ἐκεῖ· ἔτι δὲ καὶ τὸν διαβόητον Ἰούβαν τὸν βασιλέα αὐτῶν· ἔτι δὲ ἐλάτρευον καί τινα Θεὰν Βερσοτίναν καλουμένην, πάντη ἀγνώριςον· ἀλλ' ὡς συμπεραίνει ὁ Βανιὲρ, ἦτον τις ἐνάρετος καὶ ἐπίσημος βασίλισσα αὐτῶν· ἔτι δὲ ἐλάτρευον καὶ τὸν Ἡρακλῆ, ἐπειδὴ ἦλθεν ἐκεῖ, καὶ τὴν Οὐρανίαν Ἀφροδίτην, καὶ τὸν Ἀργοναύτην Μόψον εἰς ὅλην τὴν Ἀφρικὴν, ὅςτις ἀπέθανεν ἐκεῖ, ὡς ῥηθήσεται εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον. Τῶν δὲ ἄλλων ἐθνῶν τῆς Ἀφρικῆς, δὲν γνωρίζομεν τὴν λατρείαν, ὅπου εἶναι ἔτι πολλοὶ εἰδωλολάτραι (α).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ τῶν Καρχηδονίων Θεῶν.

Εἶναι πιθανὸν, ὅτι ἡ Διδὼ, ἥτις ἔφερεν ἀποικίαν εἰς τὴν Καρχηδόνα, ἔφερε καὶ τὴν λατρείαν τῶν Θεῶν τῆς Φοινίκης· ὅθεν εἶχον ἴσως καὶ τὰ αὐτὰ ὀνόματα, Βαὰλ, Μολὸχ, καὶ τὰ λοιπά· οἱ Ἕλληνες ὅμως, οἵτινες γράφουσι τοὺς Θεοὺς αὐτῶν, ἔδωκαν εἰς αὐτοὺς τὰ ἀνάλογα Ἑλληνικὰ ὀνόματα· ὕςερον δὲ μιγνύμενοι αὐτοὶ, ἔμιξαν καὶ τοὺς Θεοὺς αὐτῶν· ὅθεν εἶχον οἱ Καρχηδόνιοι Κρόνον, Δία, Ποσειδῶνα, Ἀπόλλωνα, Ἀφροδίτην, Ἄρην, Ἑρμῆν, Ἡρακλῆ, Δήμητραν, Περσεφόνην, Ἥραν, καὶ Ἀσκληπιόν. Ἐθυσίαζον ὅμως εἰς τὸν Κρόνον τὰ τέκνα αὐτῶν, κατὰ τὴν πάτριον συνήθειαν μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων.

Καὶ πρῶτον μὲν ἐθυσίαζον τοὺς γνησίους καὶ ἐρρωμενεςάτους υἱοὺς αὐτῶν· ὕςερον δὲ ἠγόραζον ξένους

(α) Εὐςάθ. ἐν Διονύσ. Περιηγήσ. 66. Λακτάντ. Α'. Ιε'. Βανιέρ. Τόμ. Β'. 440. 441. 442.

υἱοὺς, καὶ ἔτρεφον αὐτοὺς ἐπιμελῶς εἰς θυσίαν τοῦ Κρόνου. Ὅθεν, ὅτε ἐνίκησε, καὶ ἐπολιόρκησεν αὐτοὺς ὁ Ἀγαθοκλῆς, νομίσαντες τοῦτο ὀργὴν τοῦ Κρόνου, καὶ ὑποπτευθέντες, ἠρεύνησαν καὶ εὗρον ὑποβολιμαίους παῖδας θυσιαζομένους· διὰ τοῦτο ἐθυσίασαν κατ' ἐκλογὴν διακοσίους τῶν ἐπιφανεστάτων παῖδας, καὶ ἄλλοι τριακόσιοι ἐδόθησαν ἑκουσίως εἰς τὴν σφαγήν· ἔπεμπον δὲ καὶ εἰς τὴν Τύρον πρὸς τὸν πάτριον αὐτῶν Ἡρακλέα τὸ δέκατον ὅλων τῶν εἰσοδημάτων· ὕστερον ὅμως παρημέλησαν καὶ τοῦτο· ὅθεν νομίσαντες καὶ τὸν Ἡρακλέα ὠργισμένον, ἔπεμψαν καὶ πρὸς αὐτὸν τότε ἄπειρα πλούτη εἰς ἐξιλέωσιν.

Ἡ θυσία δὲ τοῦ Κρόνου ἐγίνετο οὕτως. Εἶχον τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ χαλκοῦν, ἔχον τὰς χεῖρας ὑπτίας καὶ πρὸς τὴν γῆν ἐκτεταμένας· ὑπὸ δὲ τὰς χεῖρας ἦτον χάσμα εἰς τὴν γῆν πυρὸς πλῆρες. Προσέφερον οὖν τοὺς παῖδας καὶ ἔβαλλον αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκεῖθεν ἐκυλίοντο εἰς τὸ χάσμα, καὶ ἐκαίοντο. Ταύτην δὲ τὴν συνήθειαν ἀναμφιβόλως ἐγίνωσκεν ὁ Εὐριπίδης, ὅστις παρίστησι τὴν Ἰφιγένειαν ἀποκρινομένην εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ Ὀρέστου οὕτω.

„Τάφος δὲ ποῖος δέξεταί μ' ὅταν θάνω;

„Πῦρ ἱερὸν ἔνδον, χάσματ' εὐρωπὸν χθονός.

Χθονὸς μὲν λέγεται παρὰ Διοδώρῳ, παρ' Εὐριπίδῃ δὲ, πέτρας. Αἱ δὲ μητέρες τῶν παίδων παρίσταντο ἀστένακτοι, καὶ ἀδάκρυτοι· ἐπειδὴ ἂν ἐδάκρυον ἐστεροῦντο τῆς τιμῆς· οἱ παῖδες ὅμως πάλιν ἐθύοντο. Ἔμπροσθεν δὲ τοῦ ἀγάλματος ἐκρότουν μεγάλως, αὐλοῦντες καὶ τυμπανίζοντες, ἵνα μὴ ἀκούωνται οἱ κλαυθμοὶ καὶ ὀδυρμοὶ τῶν παίδων (α).

Ὅλοι οἱ νικήσαντες τοὺς Καρχηδονίους, ἐζήτησαν εἰς τὴν εἰρήνην καὶ τοῦτο ὡς ἄρθρον, νὰ παύσωσι ταύτην τὴν βάρβαρον θυσίαν, καὶ ὡς λέγει ὁ Ἰουστῖνος

(α) Διοδ. Κ. ιδ'. Εὐριπίδ. Ἰφιγεν. ἐν Ταύρ. 625.

πρῶτος ἐζήτησε τοῦτο ὁ Δαρεῖος τοῦ Ὑςάσπου· ὁ δὲ Πλούταρχος λέγει, ὅτι καὶ ὁ Γέλων περιέκλεισε καὶ τοῦτο εἰς τὴν εἰρήνην. Τέλος δὲ ὁ Τιβέριος, κατὰ Τερτουλλιανὸν, προσέταξε νὰ κρεμάσωσιν ὅλους τοὺς Ἱερεῖς ἐκείνης τῆς αἰσχύνης· ὅμως ἡ συνήθεια ἔμεινε καὶ μετὰ τὴν καταςροφὴν τῶν Καρχηδονίων (α).

Ἀπεθέωσαν δὲ καίτινας ἀνθρώπους, ὡς τὸν Ἀμιλκὰρ, ὅςτις ἐθυσίαζεν, ἐν ᾧ ἐμάχοντο οἱ Σικελιῶται καὶ οἱ Καρχηδόνιοι, καὶ ἰδὼν τὴν φθορὰν τῶν Καρχηδονίων, ἔπεσεν εἰς τὸ πῦρ καὶ ἐκάη, ὡς λέγουσιν· οἱ δὲ Σικελιῶται ἔλεγον, ὅτι νικηθεὶς ἠφανίσθη, καὶ δὲν εὑρέθη πλέον, οὔτε ζῶν, οὔτε νεκρός· ὅθεν ἐτίμησαν αὐτὸν ὡς Θεόν· ὁμοίως, καὶ τὸν Βομιλκὰρ, καὶ Ἰμίλκωνα, ϗ τοὺς δύο ἀδελφοὺς Φιλλῆνας καλουμένους, οἵτινες ἐφονεύθησαν ὑπὲρ πατρίδος (*). Τὴν δὲ λατρείαν τοῦ Ποσειδῶνος ἔμαθον, κατά τινας, παρὰ τῶν Λιβύων· ἐπειδὴ λέγουσιν, ὅτι ἐκεῖθεν προῆλθεν ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ τούτου. Ἀπεθέωσαν δὲ καὶ τὴν Διδὼ, καὶ τὸν ἄνδρα αὐτῆς Σιχαῖον. Ἐπειδὴ δὲ πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν ἐταῦθα περὶ τῆς Διδοῦς, εἶναι ἀνάγκη νὰ περιγράψωμεν πρῶτον τοὺς γονεῖς αὐτῆς, καὶ τὰ αἴτια τῆς φυγῆς.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Γ΄.

Περὶ τοῦ Τυρίου Βήλου.

Εἴρηται ἐν τῷ περὶ Βαβυλωνίου Βήλου, ὁποῖοι, καὶ πόσοι ἦσαν οἱ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος βασιλεῖς· οὗτος δὲ ἦτον ὁ Τύριος Βῆλος, ὁ βασιλεὺς τῆς Τύρου, καὶ πατὴρ τῆς Διδοῦς, καὶ τοῦ Πυγμαλίωνος· Πόθεν δὲ κατάγεται οὗτος ὁ Βῆλος, ἀγνοεῖται· ἐπειδὴ τὰ σωζόμε-

(α) ΙΘ΄. Περ. τῶν ὑπὸ τȣ̃ Θ. βραδ. Τιμωρȣμ. Τόμ. η΄. 181.
(*) Ὀρ. Δωμάιρ. Ἱςορ. Καρχηδον.

να τεμάχια τοῦ Σαγχουνιάθωνος ἀναφέρουσι μέχρι τοῦ Κρόνου μόνον. Κατά τινας δὲ, ἦτον υἱὸς τοῦ Φοίνικος· πλὴν ἀμφίβολον καὶ τοῦτο· τὸ δὲ ὄνομα Βῆλος, εἴρηται, ὅτι ἦτον κοινὸν τῶν βασιλέων, ὡς ἀναφέρει καὶ ὁ Σαγχουνιάθων ἀρχαιοτέρους τοιούτους· ὅθεν λέγουσιν, ὅτι τὸ κύριον ὄνομα αὐτοῦ ἦτον Μήτης, ἢ Καρχηδὼν, ἢ Μοῦτγος, ἢ Μήθρης, ἢ Ἀγήνωρ, ἢ Ματγῆνος, ἢ Μουτγόνος· καὶ οὗτος ἦτον ὁ ἑνδέκατος τῶν πρώτων βασιλέων τῆς Τύρου.

Οὗτος λέγουσιν, ὅτι κυριεύσας τὴν νῆσον Κύπρον, ἔδωκεν αὐτὴν εἰς τὸν Τεῦκρον, ἢ ἐβοήθησε τὸν Τεῦκρον νὰ κυριεύσῃ αὐτήν. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, τὴν νῆσον ὅλην ἔδωκεν εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Πυγμαλίωνα, ὁ δὲ Τεῦκρος εἶχε μόνον τὴν Σαλαμῖνα. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἄλλος ἦτον ἐκεῖνος ὁ Βῆλος, διακοσίων χρόνων μεταγενέστερος τούτου, καὶ ἄλλος ὁ Πυγμαλίων ὁ βασιλεὺς τῆς Κύπρου (α).

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Δ΄.

Περὶ τῆς Διδοῦς.

Ἡ Διδὼ ἦτον, ὡς εἴρηται, θυγάτηρ τοῦ Βήλου καὶ ἀδελφὴ τοῦ Πυγμαλίωνος· ἔλαβε δ᾽ αὐτὴν γυναῖκα ὁ Σιχαῖος, ἢ Σιχάρβας, ἀδελφὸς τῆς μητρὸς, καὶ θεῖος αὐτῆς, ἄνθρωπος πλουσιώτατος τῆς Φοινίκης, Ἱερεὺς τοῦ Ἡρακλέους τῆς Τύρου, καὶ τιμὴν ὡς ὁ βασιλεὺς σχεδὸν ἔχων. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Βήλου ἔμεινε βασιλεὺς τῆς Τύρου δωδέκατος ὁ Πυγμαλίων, Τύραννος αἱμοβόρος, καὶ φιλάργυρος εἰς ἄκρον· ὅθεν ὁ Σιχαῖος, φοβούμενος καὶ ὑποπτευόμενος τὴν φιλαρ-

(α) Σέρβ. Αἰν. Α΄. 621. Βόσσ. ἐν Ἰυςῖν. Ιη΄. δ΄. καὶ inst. opatoř. Α΄. ς΄. δ΄. Λεξικ. Ἀνώνυμ. ἐν Διδ.

γυρίαν τούτου, ἔκρυψε τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν. Ἀλλ' ὁ Πυγμαλίων ἐφόνευσεν αὐτὸν μυστικῶς διὰ τὰ χρήματα, ἢ ὑποπτευόμενος αὐτὸν διὰ τὴν τιμὴν καὶ δύναμιν τῶν χρημάτων, κατὰ μέν τινας, εἰς τὸν βωμὸν, ὅπου ἐθυσίαζεν, κατὰ δ' ἄλλους, εἰς ὁδοιπορίαν, καὶ κρύπτων τὸν φόνον, ἔλεγεν εἰς τὴν Διδῶ, ὅτι ἔρχεται μετ' ὀλίγον ὁ Σιχαῖος. Ἀλλ' ὁ Σιχαῖος φανεὶς τὴν νύκτα εἰς τὸν ὕπνον αὐτῆς, λέγει τὸ συμβεβηκὸς, δεικνύει τὸν τόπον, ὅπου εἶχε κεκρυμένον τὸν θησαυρὸν, καὶ συμβουλεύει αὐτὴν, νὰ φύγῃ ὅσον τάχιςα ἐκεῖθεν· ὅθεν ἑτοιμάσασα ςόλον, ἔλαβε τοὺς θησαυροὺς, καὶ ὅλους τοὺς Τυρίους, τοὺς μισοῦντας καὶ φοβουμένους τὸν Τύραννον· ἔπειτα, ἐπειδὴ κατῴκει εἰς ἄλλην παραθαλασσίαν πόλιν, ἐζήτησεν ἄδειαν παρ' αὐτοῦ, νὰ ἔλθῃ πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν Τύρον, προφασιζομένη, ὅτι δὲν ὑποφέρει τὸν χωρισμὸν τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς.

Ὁ δὲ Πυγμαλίων νομίζων ὅτι βεβαίως μέλλει νὰ φέρῃ καὶ τοὺς θησαυροὺς ἐκεῖ πλησιέςερον αὐτοῦ, ἔδωκεν ἄδειαν, ἔπεμψε καὶ ςρατιώτας, λόγῳ μὲν, νὰ τὴν συνοδεύσωσιν, ἔργῳ δὲ, νὰ προσέχωσι, μήπως φύγῃ, ἢ κρύψῃ τοὺς θησαυρούς· ἐγέμισεν ὅμως μερικὰ σακκία ἄμμου, καὶ ἔῤῥιψεν αὐτὰ εἰς τὴν θάλασσαν, ἐν ὄψει πάντων, λέγουσα, ὅτι ῥίπτει τὸν θησαυρὸν τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἵνα ἐξιλεώσῃ τοὺς καταχθονίους δαίμονας, ἐπειδὴ διὰ τοῦτον ἀπώλεσε τὴν ζωὴν αὐτοῦ, καὶ ἄλλην ἐλπίδα δὲν ἔχει, παρὰ νὰ φύγῃ, ὅπου δυνηθῇ νὰ ζήσῃ· κ' οὕτως ἔδωκεν ὑποψίαν, ὅτι ἔῤῥιψε τὸν θησαυρόν. Οἱ δὲ ςρατιῶται φοβούμενοι μήπως τιμωριθῶσιν ὑπὸ τοῦ Πυγμαλίωνος, ἐπειδὴ ἀφῆκαν νὰ ῥίψῃ τὸν θησαυρὸν, ἔςερξαν νὰ φύγωσι μετ' αὐτῆς. Καὶ οὕτω λαβοῦσα ἔπειτα καὶ τοὺς ἄλλους Τυρίους, ἑτοίμους ὄντας, εἰς τὰ πλοῖα, καὶ θυσιάσασα εἰς τὸν Ἡρακλῆ, ἐπέρασεν εἰς τὴν Κύπρον. Μαθὼν δὲ τοῦτο ὁ Πυγμαλίων, παρεσκευάζετο νὰ τὴν καταδιώξῃ· ἀλλ' ἡ μήτηρ αὐτῶν, ἔτι δὲ καὶ οἱ Ἱερεῖς τοῦ Ἡρακλέους ἐκώλυσαν τὸν σκοπὸν αὐτοῦ.

Ἡ δὲ Διδὼ εὑροῦσα εἰς τὰ παραθαλάσσια τῆς Κύπρου ὀγδοήκοντα παρθένους ἐρχομένας εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀφροδίτης, νὰ ἀφιερώσωσι τὴν παρθενίαν αὐτῶν, κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς νήσου, ἥρπασεν αὐτὰς, καὶ τὰς ἔδωκε γυναῖκας εἰς τοὺς μετ' αὐτῆς Τυρίους· ἔλαβεν ἐκεῖθεν καὶ τὸν Ἱερέα τῆς Ἥρας, μεθ' ὅλης τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ ἐπέρασεν εἰς τὴν Ἀφρικὴν, ὅπου ἐβασίλευεν ὁ Ἰάρβας ὁ βασιλεὺς τῶν Νομάδων, καὶ Μαζίκων, ὅστις δὲν ἐδέχετο αὐτήν. Αὐτὴ δὲ ἐζήτησε νὰ τὴν πωλήσῃ, ἐπὶ τιμῇ ῥητῇ, τόσην γῆν μόνον, ὅσην περιλαμβάνει ἓν δέρμα βοός· ὅθεν ἀπατηθεὶς ὁ Ἰάρβας ἐδέχθη τὴν ζήτησιν· ἐπειδὴ αὐτὴ λαβοῦσα δέρμα βοὸς, ἔκοψεν αὐτὸ εἰς τόσην λεπτότητα, ὡς νῆμα, ὥςε ἐμπεριέλαβεν ἱκανὴν γῆν, καὶ ἔκτισεν ἐκεῖ τὴν πόλιν Καρχηδόνα, ἥτις ὠνομάθη Βύρσα ἀπὸ τῆς βύρσης τοῦ βοός. Κατ' ἄλλους δὲ, Βύσα ὠνομάζετο μόνον ἡ ἀκρόπολις τῆς Καρχηδόνος. Κατά τινας δὲ Βύρσα ὠνομάσθη, ἐπειδὴ ἐπλήρωσε διὰ τὸν τόπον ἓν πουγγεῖον χρήματα, τὸ ὁποῖον ὠνομάζετο Βύρσα, ἐπειδὴ ἦτον ἐκ δέρματος βοός. Κατ' ἄλλους δὲ, Βόςρα ὠνομάζετο τὸ φρούριον Φοινικιςὶ, καὶ μετέβαλλον αὐτὸ εἰς τὸ Βύρσα (α).

Ὅτε δὲ ἔσκαπτον τὰ θεμέλια, εὗρον κεφαλὴν βοὸς, καὶ τοῦτο ἐσήμαινεν, ὅτι μέλλει νὰ ὑποδουλωθῇ ποτὲ ἡ πόλις· ὕςερον δὲ εὗρον εἰς ἄλλο μέρος κεφαλὴν ἵππου, καὶ τοῦτο ἐκρίθη σημεῖον αἴσιον, καὶ ἀρχῆς δηλωτικόν· ἐπειδὴ ὁ βοῦς δουλεύει εἰς τροφὴν ἄλλων, τὸν δὲ ἵππον τρέφουσιν ἄλλοι· ὅθεν ὠνομάσθη καὶ Κακκάβη, τὸ ὁποῖον σημαίνει ἵππου κεφαλὴν, κα-

---

(α) Εὐςάθ. ἐν Διονύσ. Περιηγήσ. 195. Εὐσέβ. χρονικ. 4155. Βιργίλ. Αἰν. Α'. 621. Βόσσ. Ἐτυμολ. ἐν Βααλσαμ. ϰ Inst. Ιη'. 4. Σαγχονιάθ. παρ. Φαβρ. ἐν Ἰωσήπ. κατ' Ἀπίον. Α'. Πετάυ. Β'. β'. 13. Βοχάρτ. Α'. Ιδ'. Βόσσ. Θεολ. Α'. 3. Βιργίλ. αὐτόθ. 340. 368. 656. ϰ Δ'. 56. 165. 173. 194. 222. 279. 396. 478. 663 450.

τὰ τὴν ἐγχώριον διάλεκτον. Μετὰ δὲ τὴν κτίσιν ἐκαθάρισε τὴν πόλιν ὁ Ἰάρβας, καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν Καινὴν πολιν· ὁ δὲ καθαρισμὸς ἦτον τρόπος ἐγκαινιασμοῦ, καὶ τότε ἔλεγον καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως. Καρχηδόνα δὲ ὠνόμασεν αὐτὴν ἡ Διδὼ, κατά τινας, ἀπὸ τοῦ πατρὸς αὐτῆς Καρχηδόνος. Κατ' ἄλλους δὲ, αὐτὸς ὁ Καρχηδὼν κτίσας τὴν πόλιν ὠνόμασεν αὐτὴν ἀφ' ἑαυτοῦ.

Ἡ δὲ Διδὼ ὠνομάζετο κυρίως Ἔλισσα, καὶ Ἄνα, ὅπερ σημαίνει Ἡρωΐδα Φοινικιςὶ, ἢ γυναῖκα θείαν καὶ ἀνδρείαν· ὕςερον δὲ μετωνόμασαν αὐτὴν Διδὼ, τὸ ὁποῖον σημαίνει Ἀνδροφόνον, διαβάλλοντες δηλονότι τὸ γένος αὐτῆς· ἐπειδὴ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς ἐφόνευσε τὸν Σιχαῖον. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐζήτησεν αὐτὴν γυναῖκα ὁ Ἰάρβας, ἀλλ' αὐτὴ ἔχουσα ἔρωτα ἐμπαθέςατον πρὸς τὸν πρότερον ἄνδρα αὐτῆς, δὲν ἤθελε νὰ λάβῃ ἄλλον· ὅθεν ὁ Ἰάρβας ἐκίνησεν ὅπλα κατὰ τῶν Καρχηδονίων, καὶ κατηνάγκασεν αὐτοὺς, νὰ παρακινήσωσι τὴν Διδὼ εἰς τὸ ζήτημα αὐτοῦ. Ἀναγκασθεῖσα τοίνυν οὕτως, ἐζήτησε τριῶν μηνῶν διωρίαν, καὶ πρὸς τὸ τέλος τούτων παρεσκεύασε θυσίαν μεγαλοπρεπεςάτην εἰς τὸν ἄνδρα αὐτῆς, τὸν ὁποῖον ἐλάτρευεν ὡς Θεὸν, κτίσασα καὶ ναὸν αὐτοῦ εἰς τὸ παλάτιον αὐτῆς. Ἀνάψασα τοίνυν πυρὰν μεγάλην διὰ τὴν θυσίαν, ἔλεγεν, ὅτι μέλλει νὰ θυσιάσῃ ὅλα τὰ πράγματα, ὅσα ἀνήκουσιν εἰς τὸν ἄνδρα αὐτῆς· καὶ προσποιουμένη, ὅτι ἐπιμελεῖται τὴν θυσίαν, ἐπήδησεν ἐξαίφνης εἰς τὴν πυρὰν, ἐνώπιον τῶν ὑποκειμένων αὐτῆς, καὶ ἐπλήρωσε τὴν ὑπόσχεσιν, γενομένη θυσία τοῦ ἠγαπημένου αὐτῆς ἀνδρός. Τοιοῦτον ἦτον τὸ τέλος τῆς διαβοήτου καὶ σωφρονεςάτης Διδοῦς (α).

Πολλοὶ ἀρχαῖοι ποιηταὶ τῶν Γάλλων μετεχειρίσθησαν τὴν Ἱςορίαν ταύτην ὑπόθεσιν Τραγῳδιῶν, ὧν τελευταῖος ἦτον ὁ Abbè de Bois Robert, ὁ γράψας τραγῳδίαν κατὰ τὸ 1643, Διδὼ ἡ σώφρων ἐπιγραφομένην, ἢ ἔρως τοῦ Ἰάρβα. Ἀλλ' ὁ Βιργίλιος βουλόμενος νὰ μιμηθῇ καθ' ὅλα τὴν Ὀδύσσειαν τοῦ Ὁμήρου,

ἔπεμψε τὸν Αἰνείαν εἰς τὴν Καρχηδόνα, ὡς ὁ Ὅμηρος τὸν Ὀδυσσέα εἰς τὴν Καλυψὼ, καὶ κατήσχυνε τὴν ὑπὸ πάντων θρυλλουμένην σώφρονα Διδὼ, ἐξοιςρήσας αὐτὴν ποιητικῶς εἰς ἔρωτα ἀναίσχυντον τοῦ Αἰνείου, καὶ φονεύσας αὐτὴν ἰδιοχείρως καὶ οἰκτρῶς διὰ τὸν ἔρωτα, καὶ ἀναχώρησιν αὐτοῦ, ἐν ᾧ ὁ Ὅμηρος δὲν ἐφόνευσε τὴν Καλυψὼ, διὰ τὸν ἔρωτα τοῦ Ὀδυσσέως, Θεὰν καὶ ἀθάνατον πλάσας αὐτὴν διὰ αὐτὸ τοῦτο. Ἔτι δὲ, ἡ Διδὼ δὲν ἦτον σύγχρονος τοῦ Αἰνείου, καὶ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, ἀλλὰ περίπου τριακοσίων χρόνων μεταγενεςέρα, κατὰ τὴν ἐξέτασιν πολλῶν ἱςορικῶν. Καὶ μάλιςα, κατά τινας, ἡ Καρχηδὼν ἐκτίσθη κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἰωρὰμ βασιλέως τοῦ Ἰοῦδα, καὶ ἡ Ἰεζάβελ γυνὴ τοῦ Ἀχαὰβ ἦτον ἀνεψιὰ τῆς Διδοῦς· ἔτι δὲ λέγει, ὅτι διὰ τοῦτο συνέβη τὸ ἄσπονδον πρὸς τοὺς Ῥωμαίους μίσος τῶν Καρχηδονίων, τὸ ὁποῖον προεῖπεν ἡ Διδὼ, φλογιζομένη ὑπὸ τοῦ ἐρωτικοῦ πάθους, διὰ τὴν ἄπιςον ἀναχώρησιν τοῦ Αἰνείου (α). Ἐτιμήθη τοίνυν ἡ Διδὼ ὡς Θεὰ, καὶ ἐλατρεύετο ἕως οὗ ὑπῆρχεν ἡ Καρχηδών· ἐλάτρευον δὲ ἐκεῖ καί τινας Θεοὺς Ἀβαδὶρ ὀνομαζομένους, ὧν οἱ Ἱερεῖς ὠνομάζοντο Ἐγκάδδιροι· τὸ δὲ Ἀβ Ἀδδὶρ σημαίνει τίμιον πατέρα· ὅθεν φαίνεται, ὅτι ἦσαν πατρῷοι Θεοὶ τῶν Φοινίκων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ Θεῶν τῆς Κυρήνης, Λιβύας, καὶ Αὐγιλιτῶν.

Εἰς δὲ τὴν Κυρηναϊκὴν ἐλάτρευον μὲν ὅλους τοὺς

(α) Στράβ. Σολίν. Ἰουςῖν. Ἡρωδιαν. Ὀρόσιος, καὶ ἄλλο παρ. Schurtz. Λζ. 4. Βόσσ. Instit. Α΄. ς΄. 8. Μεζήρ. ἐν Ἐπιςολ. Ὀβίδ. Β΄. 150. 208. Λεξικ. Ἀνώνυμ. ἐν Διδ. Ἰουςῖν. Ιη. 6. 8.

Ἑλληνικοὺς Θεοὺς ἄποικοι τῶν Ἑλλήνων ὄντες, ἐλάτρευον δὲ ἰδιαιτέρως καὶ τὸν Βάττον, τὸν πρῶτον οἰκήτορα αὐτῶν, κτίσαντες καὶ ναοὺς εἰς τιμὴν αὐτοῦ· ἐλάτρευον καὶ τὴν Αἰγυπτίαν Ἶσιν, καὶ μάλιϛα αἱ γυναῖκες τῆς Κυρήνης δὲν ἔτρωγον κρέας τῶν θηλείων βοῶν, ὁμοίως δὲν ἔτρωγον καὶ οἱ Νομάδες, οὔτε χοίρους ἔτρεφον, ἐπειδὴ δὲν ἔτρωγον αὐτὰ καὶ οἱ Αἰγύπτιοι.

Οἱ δὲ Λίβυες ἀπὸ τῆς Κυρηναϊκῆς μέχρι τῆς Αἰγύπτου ὄντες, ἐλάτρευον κοινῶς τὸν Ἥλιον καὶ τὴν Σελήνην· περὶ δὲ τὴν Τριτωνίδα λίμνην ἐλάτρευον τὴν Ἀθηνᾶν, τὸν Ποσειδῶνα, καὶ τὸν Τρίτωνα· καὶ ἐντεῦθεν, λέγουσιν, ὅτι προῆλθεν ἡ λατρεία τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ ἡ Αἰγὶς, τὸ σύμβολον τῆς Ἀθηνᾶς, ὡς λέγει ὁ Ἡρόδοτος· ἐπειδὴ φοροῦσιν Αἰγίδας τοιαύτας αἱ γυναῖκες τῶν Λιβύων μὲ θυσάνους ἱμαντίνους, καθὼς εἶναι οἱ ὄφεις τῆς Ἀθηνᾶς (α).

Οἱ δὲ Αὐγιλῖται, ἢ Νασαμῶνες, ἔθνος μεταξὺ τῶν Γαραμάντων καὶ Τρωγλοδυτῶν, ἐλάτρευον τοὺς δαίμονας, ἢ τὰς ψυχὰς, ἢ τὰς σκιὰς τῶν νεκρῶν· εἰς αὐτοὺς ὤμνυον, καὶ αὐτοὺς ἐνόμιζον χρηϛήρια· ἐπειδὴ, ὅτε ἤθελον νὰ μάθωσι τὸ μέλλον, ἐκοιμῶντο εἰς τὰ μνήματα τῶν νεκρῶν, καὶ οὕτως ἐλάμβανον τὴν ἀπόκρισιν εἰς τὸν ὕπνον· ἐνταῦθα ἐλάτρευον καὶ τὸν Ψάφωνα, ὅθεν λέγωμεν καὶ περὶ τούτου.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ τοῦ Ψάφωνος.

Ὁ δὲ Ψάφων, ἢ Ἀφεψᾶς κατ' ἄλλους, ἦτον βασιλεὺς τῆς Λιβύας, καὶ θέλων νὰ τιμηθῇ ὡς θεὸς μετὰ

(α) Μελπομέν. 188.

θάνατον, ἔλαβε διάφορα ᾠδικὰ πετηνὰ, καὶ ἐδίδαξεν αὐτὰ νὰ λέγωσι, μέγας Θεὸς ὁ Ψάφων· εἶτα ἀπέλυσεν αὐτὰ πάλιν. Ἐπειδὴ τοίνυν ἔψαλλον αὐτὰ συνεχῶς τὴν φωνὴν ἐκείνην, ἐσυνείθισαν καὶ τὰ ἄλλα πτηνὰ, ὥςε ἐκηρύττετο εἰς ὅλα τὰ ὄρη καὶ δρυμοὺς ἡ θεότης τοῦ Ψάφωνος παραδόξως, καὶ κατώρθωσε τὸ σκοπούμενον ὁ Ψάφων, γενόμενος Θεὸς ὑπὸ τῶν ὀρνέων κεχειροτονημένος. Ἐπειδὴ οἱ ἐγχώριοι νομίσαντες θαῦμα τὴν φωνὴν αὐτῶν, ἐλάτρευον τὸν Ψάφωνα ὡς Θεὸν (α).

Τοῦτον οὖν μιμούμενος καὶ ὁ κενόδοξος Ἄννων ὁ Καρχηδόνιος, ἀγοράσας τοιαῦτα ὄρνεα, ἐδίδαξεν αὐτὰ, νὰ ᾄδωσι, Θεὸς ἐςὶν ὁ Ἄννων. Ὅμως ἔμεινεν ἀκατόρθωτον τὸ ἐπιχείρημα· ἐπειδὴ τὰ ὄρνεα ἐπελάθοντο τὴν φωνὴν εὐκόλως, ἣν ἔμαθον ἀναγκαζόμενα ἐν τῇ δουλείᾳ καὶ αἰχμαλωσίᾳ, καὶ ἔψαλλον πάλιν χαρμοσύνως τὰ συνήθη καὶ ἥδιςα ᾄσματα τῆς ἐλευθερίας, εἰς τέρψιν τῶν ἀνθρώπων, καὶ οὐχὶ πρὸς ἀπάτην. Καὶ οὕτως ἀπώλεσε τὰ δίδακτρα ὁ Ἄννων (β).

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ τοῦ Ἄμμωνος.

Περὶ τοῦ ὀνόματος τούτου φέρονται διάφοροι λόγοι, πόθεν ὠνομάσθη· ἐπειδὴ τινὲς μὲν λέγουσιν, ὅτι ὠνομάσθη ἀπὸ τῆς Ἄμμου, διότι ἐφάνη πρῶτον, ἢ διέτριβεν, ἢ διότι ἦτον ὁ ναὸς καὶ τὸ Μαντεῖον αὐτοῦ, εἰς τόπον ἀμμώδη τῆς Λιβύας· ὁ δὲ Ἡρόδοτος λέγει, ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ὠνόμαζον Ἀμμοῦν τὸν Δία· ὅθεν ὠνομάσθη Ἄμμων. Κατ' ἄλλους δὲ, ἀπὸ τοῦ Ἑβραϊκοῦ χαμὰχ, ἢ ἀπὸ τοῦ Περσικοῦ Ἀχάμαν ὠνομάσθη, τὸ

(α) Μάξιμ. Τύριος. Λ'. ἢ Σχολ. Δίων χρυσοσ. Α'. δ'. ΙΘ.
(β) Αἰλιαν. Ποικίλ. Ἱςορ. ΙΔ'. λ'.

ὁποῖον σημαίνει Ἥλιον. Ἄλλοι δὲ λέγουσι καὶ ἄλλας ὑποθέσεις, τὰς ὁποίας ἐγὼ δὲν κρίνω ἄξιον νὰ ἀναφέρω, εὐχαρισούμενος εἰς τὸ Αἰγυπτιακὸν Ἀμμοῦν, ἐπειδὴ τὸν Ἄμμωνα ἐνόμιζον Δία ὅλα τὰ ἔθνη. Διὰ τοῦτο ἄρα τινὲς μὲν δασύνουσι τὸ Α τινὲς δὲ ψιλοῦσιν αὐτὸ, κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν (α).

Τοιαῦτα δὲ λέγουσι καὶ περὶ τῶν γονέων αὐτοῦ. Τινὲς μὲν, ὅτι ἐπειδὴ ἦτον αὐτὸς ὁ Ζεὺς, ἦτον ἄρα ὑιὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ῥέας. Ἀλλ᾽ ὁ Διόδωρος γράφων ἱςορικῶς, γονεῖς μὲν τοῦ Ἄμμωνος δὲν ἀναφέρει, λέγει δὲ, ὅτι ἦτον βασιλεὺς τῆς Λιβύας, καὶ ἔλαβε γυναῖκα τὴν Ῥέαν θυγατέρα τοῦ Οὐρανοῦ· καὶ ἐπειδὴ ἔμαθεν ὕςερον ἡ Ῥέα, ὅτι ὁ Ἄμμων ἐγέννησε τὸν Διόνυσον ἐκ τῆς Ἀμαλθείας, ἐζηλοτύπησε, καὶ ἔφυγεν εἰς τοὺς Τιτᾶνας, ὅπου ἔλαβεν ἄνδρα τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς Κρόνον· ἔπειτα ἐκίνησε τὸν Κρόνον καὶ τοὺς Τιτᾶνας κατὰ τοῦ Ἄμμωνος· ὁ δὲ Ἄμμων νικηθεὶς, ἔφυγεν εἰς τὴν Κρήτην, καὶ ἔλαβε γυναῖκα τὴν Κρήτην καὶ τὴν βασιλείαν, ὡς εἴρηται ἐν τῷ περὶ Λίβυος Διονύσου· ὕςερον δὲ ἐπέρασαν καὶ εἰς τὴν Κρήτην οἱ Τιτᾶνες, κατὰ τοῦ Ἄμμωνος, πλὴν προφθάσας ὁ Διόνυσος ἐνίκησεν αὐτοὺς, καὶ ἔμεινεν ὁ Ἄμμων ἐκεῖ βασιλεὺς μέχρι θανάτου. Καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Διονύσου, ἔμεινεν ὁ Ζεὺς βασιλεύς.

Ἀναχωρῶν δ᾽ ἐκ τῆς Λιβύας ὁ Ἄμμων, προεῖπεν εἰς τοὺς ἐγχωρίους τὴν μέλλουσαν τύχην τοῦ ὑιοῦ αὐτοῦ Διονύσου· τοῦτο δὲ μαθὼν ὁ Διόνυσος ὕςερον, καὶ νομίσας, ὅτι ἦτον μάντις ὁ πατὴρ αὐτοῦ, κατέςησε τὸ μαντεῖον, καὶ πρῶτος ἠρώτησεν αὐτὸ, διέταξε καὶ τιμὰς θεϊκὰς εἰς αὐτὸν, ἔκτισε καὶ ναόν.

Κατ᾽ ἄλλους δὲ, διερχόμενος ὁ Διόνυσος τὴν ἀμμώδη καὶ ἄνυδρον ἔρημον τῆς Λιβύας, καὶ κινδυνεύων

(α) Φῆσ. Η'. 1153. Βόσσ. Ἐτυμολογικ. ἐν Ἀμμωνιαν. ϗ Θεολογ. Α'. κζ'. Ἡρόδοτ. Εὐτέρπ. 42. Ἰαβλόνσκ. Πανθ. Α'. 180.

ὑπὸ τῆς δίψης αὐτός τε καὶ τὸ στράτευμα, εἶδε τινὰ κριὸν τρέχοντα ἔμπροσθεν τοῦ στρατεύματος, καὶ ἔπεμψέ τινας στρατιώτας νὰ τὸν κυνηγήσωσιν, οἵτινες διώκοντες τὸν κριὸν, εὗρον ὕδωρ ἄφθονον, εἰς τόπον ἀμμώδη. Νομίσας οὖν τοῦτο πρόνοιαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἔκτισεν ἐκεῖ ναὸν μεγαλοπρεπῆ, καὶ ὠνόμασεν αὐτὸν ναὸν τοῦ Διὸς Ἄμμωνος ἀπὸ τῆς ἄμμου. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ὁ ἄλλος υἱὸς αὐτοῦ Ἰάρβας ἔκτισε τὸν ναὸν, ὡς εἴρηται ἐν τῷ περὶ Γαραμαντίδος (α).

Ἐζωγράφιζον δὲ αὐτὸν κριοκέφαλον· ἢ ἐπειδὴ ἐφάνη εἰς σχῆμα κριοῦ, καὶ ἔδειξε τὸ ὕδωρ, ἢ ἐπειδὴ ἐφόρει τοιαύτην περικεφαλαίαν, ὡς σημαίαν, εἰς τοὺς πολέμους, κριοῦ παράσημον ἔχουσαν, ἢ ἐπειδὴ εἶχε τοὺς κροτάφους φυσικῶς ὡς κεράτια προβεβλημένους· οἱ δ᾽ Αἰγύπτιοι ἔλεγον, καθ᾽ Ἡρόδοτον, ὅτι ὁ Ἡρακλῆς ἠθέλησε νὰ ἰδῇ τὸν Δία· ἐκεῖνος δὲ μὴ θέλων νὰ φανῇ, ἔγδαρε δέρμα κριοῦ, καὶ φορέσας αὐτὸ, ἐκράτει καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ κριοῦ ἔμπροσθεν αὐτοῦ· καὶ οὕτως εἶδεν αὐτόν· ὅθεν ἐζωγράφιζον αὐτὸν κριοπρόσωπον. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἐζωγράφιζον αὐτὸν καὶ μέχρι τοῦ ὀμφαλοῦ κριόμορφον· ἐν δὲ τῷ ἐν Λιβύᾳ ναῷ αὐτοῦ ἦτον ἐσχηματισμένος εἰς σχῆμα κωνοειδὲς, ἐκ διαφόρων πολυτίμων λίθων. Κατ᾽ ἄλλους δὲ, ἦτον ἓν εἶδος προβάτων εἰς τὴν Λιβύαν τρίχας αἰγὸς ἀντὶ μαλλίου ἐχόντων, καὶ δύο, καὶ τέσσαρα, καὶ ἓξ κέρατα· εἰς τοῦτο τὸ σχῆμα εὑρέθη ὁ Ἄμμων εἰς νομίσματα, καὶ ἀλλαχοῦ· οἱ Ἕλληνες ὅμως ἐζωγράφιζον αὐτὸν ὡς πέτραν τετράγωνον, καὶ κερατοπρόσωπον (β).

Ἐλατρεύετο τοίνυν μεγαλοπρεπέστατα ὁ Ἄμμων,

(α) Ἀπολλόδ. Α΄. 3. Διόδ. Γ΄. Ξϛ΄. Ξη΄. Οα΄. Οβ΄. Λουκαν. Φαρσ. Θ΄. 511. Ὑγῖν. Ἀστρ. Β΄. 20.

(β) Ὑγῖν. αὐτόθι καὶ Ἡρόδοτ. Γυράλδ. Συντάξ. Β΄. 107. Κούρτιος, Δ΄. ή. καὶ Μόδιος, Πάλιμηρ. καὶ Ῥαδερ. παρ᾽, αὐτῷ. Πομπων. Μέλ. Α΄. ή. 46. καὶ Βέσσ. παρ᾽ αὐτῷ. Παυσαν. Ἀρκαδιακ. Λβ΄. Ι.

καὶ μάλιϛα ὁ ναὸς καὶ τὸ μαντεῖον αὐτοῦ, τὰ ὁποῖα ἦσαν εἰς τὴν ἀπ' αὐτοῦ Ἀμμωνίτην, καὶ Ἀμμωνιακὴν ὠνομασθεῖσαν χώραν τῆς Λιβύας, διεφημίσθησαν εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην· εἶχε δὲ καὶ ἄλλον ναὸν εἰς τὴν Μερόην νῆσον τῆς Αἰγύπτου· ὁμοίως καὶ εἰς τὴν Λακεδαίμονα, καὶ Βοιωτίαν, ὅπου ἀφιέρωσε τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ ὁ Πίνδαρος, τὸ ὁποῖον ἦτον ἔργον τοῦ Καλάμιδος· ἔπεμψε δὲ ὁ Πίνδαρος καὶ εἰς τὸν ἐν Λιβύᾳ ναὸν ὕμνον τοῦ Ἄμμωνος, καὶ ἦτον γεγραμμένος εἰς ϛήλην τρίγωνον πλησίον τοῦ βωμοῦ, τὸν ὁποῖον ἀφιέρωσε Πτολεμαῖος ὁ Λάγου· ὁμοίως εἶχε καὶ εἰς τὰς Θήβας τῆς Αἰγύπτου ναὸν ἐπιφανέϛατον, ὅπου ἐθυσίαζον κατ' ἔτος μόνον, ἕνα κριόν· ἄλλοτε δὲ, οὔτε ἐθυσίαζον, οὔτε ἔτρωγον τοὺς κριοὺς, Ἱεροὺς τοῦ Ἄμμωνος νομιζομένους. τότε περιετύλιττον τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἄμμωνος μὲ τὸ δέρμα τοῦ κριοῦ, ἔπειτα ἔφερον πλησίον αὐτοῦ τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἡρακλέους, εἰς ἀνάμνησιν τῆς ῥηθείσης ἐμφανείας πρὸς τὸν Ἡρακλέα· ἔπειτα δὲ ἐθρήνουν τὸν κριὸν περὶ τὸ Ἱερὸν, καὶ ὕϛερον ἔθαπτον αὐτὸν εἰς τὰς Ἱερὰς θήκας (α).

Ὁ Ἄμμων ἦτον ἄρα βασιλεὺς τις ἀρχαιότατος τῆς Λιβύας, καὶ ἀπεθεώθη καὶ αὐτὸς, κατὰ τὴν τότε συνήθειαν, λατρευόμενος εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Ἡλίου· ὅθεν καὶ ὁ κριὸς σύμβολον αὐτοῦ, κατά τινας, ἐπειδὴ ὅταν ἐπιϛρέψῃ ὁ Ἥλιος εἰς τὸ ζῴδιον τοῦ κριοῦ, γίνεται ἡ ἄνοιξις (β). Ταῦτα μὲν καὶ περὶ τούτων· ἤδη δὲ καταβαίνομεν εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, ἔνθα ἀποτερματοῦται ἡ Περίοδος.

(α) Βόσσ. Θεολ. Α. Κϛ'. Παυσ. Λακωνικ. Ιή. 2. Βοιωτικ. Ιϛ'. Ι. Ἡρόδοτ. αὐτόθι.

(β) Ἰαβλόνσκ. Μυϛηρί. Αἰγυπτα. Η'. γ'. 167. Μακρόβ. Κρον. Α. Κά. Διόδ. Α'. Ιγ'.

ΚΕΦΑ΄ΛΑΙΟΝ Η΄.

Περὶ Θεῶν τῶν Αἰθιόπων.

Οἱ Αἰθίοπες ἐλάτρευον δύο Θεοὺς, καὶ τὸν μὲν ἐνόμιζον ἀθάνατον, αἴτιον καὶ δημιουργὸν τῶν ὄντων, τὸν δ' ἄλλον θνητὸν καὶ ἀνώνυμον, καὶ τρόπον τινὰ ἄγνωςον· ἔτι δὲ, τοὺς μὲν καλοὺς καὶ εὐεργέτας βασιλεῖς ἐνόμιζον θεοὺς κοινοὺς, ὡς σωτῆρας καὶ φύλακας πάντων, τοὺς δὲ ἰδίως εὐεργέτας, ἐνόμιζον θεοὺς ἰδιαιτέρους οἱ εὐεργετηθέντες μόνον· ἐλάτρευον ὅμως καὶ τὸν Ἥλιον, τὸν ὁποῖον ὠνόμαζον Ἀσσαβῖνον· καὶ ἐπειδὴ ἦτον οὗτος ὁ μέγιςος αὐτῶν Θεὸς, ὠνόμαζον αὐτὸν οἱ Ἕλληνες Δία Αἰθίοπα· ὅθεν οἱ περὶ τὴν διακεκαυμένην ζώνην οἰκοῦντες, ἐνομίζοντο ἄθεοι, ἐπειδὴ δὲν ἐλάτρευον τὸν Ἥλιον δικαίῳ λόγῳ, ὅςτις κατεδίωκεν αὐτοὺς ἀσπόνδως, ὅτε ἐπλησίαζεν, ὥςε ἔπρεπε νὰ ζητήσωσι καταφύγιον διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτῶν, εἰς τὰ ἕλη, καὶ εἰς ἄλλους κατασκίους, καὶ ὑγροὺς τόπους· ἢ νὰ κρύπτωνται εἰς ὑπόγεια, ἵνα μὴ εὕρῃ αὐτοὺς ὁ ἐχθρός. Τοῦτο τοίνυν τὸ ἔθνος μόνον καὶ οἱ Ἀτλάντειοι ἐφάνησαν ἐχθροὶ τοῦ Ἡλίου. Ὅθεν δὲν πρέπει νὰ νομίζωμεν, ὅτι ἐλάτρευον τὰ ἔθνη ἄνευ λόγου, καὶ ἄνευ συμφέροντος τοὺς θεοὺς αὐτῶν· ἐπειδὴ βλέπομεν, ὅτι ὁ Ἥλιος ἐλατρεύετο πανταχοῦ ὁμοφώνως, ὅπου ἦτον ὠφέλιμος, καὶ ἐπιθυμητός· ἐκεῖ δὲ ὑβρίζετο, καὶ ἐμισεῖτο, ὡς ἐχθρὸς, ἐπειδὴ ἦτον ἐπιζήμιος, ταραχοποιὸς, καὶ καταδιώκτης.

Εἰς τὴν Μερόην δὲ, Μητρόπολιν τῆς Αἰθιοπίας, ἐλάτρευον καὶ τὸν Ἡρακλέα, τὸν Πᾶνα, τὴν Ἶσιν, καὶ ἄλλον τινὰ βαρβαρικὸν Θεόν. Ἐνταῦθα εἶχον δύναμιν μεγάλην οἱ Ἱερεῖς τὸ παλαιὸν, ὥςε ἐφόνευον καὶ τὸν βασιλέα, καὶ ἐκήρυττον ἄλλον, ὅτε ἤθελον· ὕςερον δὲ κατέλυσε τὸν νόμον τοῦτον τὶς ἰσχυρὸς βασιλεὺς, ἐλ-

θὼν μετὰ δυνάμεως εἰς τὸ Ἱερὸν, ὅπου εἶχον χρυσοῦν ναὸν, καὶ σφάξας ὅλους τοὺς Ἱερεῖς.

Ὅσοι δὲ ἐλάτρευον τὸν Ἥλιον, ἐθυσίαζον εἰς αὐτὸν κινάμωμον, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀρώματα, ἔχοντες Ἱερέα διωρισμένον μόνον διὰ τὴν συλλογὴν τούτων τῶν Ἱερῶν ἀρωμάτων· ἔπρεπε δὲ νὰ ἄρχηται τὴν συλλογὴν μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ Ἡλίου, καὶ νὰ τελειώνῃ πρὶν τῆς δύσεως· ἔπειτα ἐμοίραζον αὐτὰ εἰς τρία μέρη, διά τινος βέλους· καὶ τὰ μὲν δύο μέρη ἐλάμβανον ἐκεῖθεν, τὸ δὲ τρίτον, τὸ ὁποῖον ἦτον τοῦ Ἡλίου, κατέλιπον ἐκεῖ· καὶ ἂν ἡ διαμοίρασις ἐγίνετο ὀρθῶς, ἐξήρχετο πῦρ αὐτόματον, καὶ κατέκαιε τὸ μέρος ἐκεῖνο· ὁ Θεόφρασος λέγει τοῦτο μῦθον, ὅμως εἶναι δυνατὸν καὶ πιθανὸν, νὰ νομίζηται καὶ τέχνευμα τῶν Ἱερέων.

Τινὲς δὲ τῶν Αἰθιόπων ἔῤῥιπτον τοὺς νεκροὺς αὐτῶν εἰς τὸν ποταμὸν, ἄλλοι δὲ ἐφύλαττον αὐτοὺς εἰς τοὺς οἴκους τεταριχευμένους, καὶ ἄλλοι πάλιν ἔθαπτον αὐτοὺς περὶ τὸ Ἱερὸν, εἰς σοροὺς κεραμείους (α). Ταῦτα καὶ περὶ τῶν Αἰθιόπων, καὶ τέλος τῆς περιόδου.

Δία τὶ δὲ εἶπεν ὁ Ὅμηρος ἀμύμονας τοὺς Αἰθίοπας, ἀνθρωποφάγους καὶ ἀθέους τοὺς πλείσους ὄντας; τοὺς ὁμόρους τῆς Αἰγύπτου ἐννοεῖ ἴσως, ἐπειδὴ βεβαίως οἱ περὶ τὴν διακεκαυμένην ζώνην ἦσαν τότε ἄγνωςοι. Οἱ δὲ γείτονες τῆς Αἰγύπτου ἦσαν εὐσεβεῖς, μαθόντες παρὰ τῶν Αἰγυπτίων τὴν λατρείαν τῶν Θεῶν· ὅθεν καὶ οἱ Αἰγύπτιοι ἐλάμβανον τὰ ἀγάλματα τοῦ Διὸς, καὶ ὅλων τῶν δώδεκα Θεῶν, καί διέβαινον εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, κατά τινα καιρὸν διωρισμένον, ὅπου ἐπανηγύριζον πολυτελῶς δώδεκα ἡμέρας, κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν Θεῶν· ὅθεν λέγει, ὅτι ὁ Ζεὺς ἦλθεν εἰς τοὺς Αἰθίοπας μὲ ὅλους τοὺς Θεοὺς πρὸς εὐωχίαν. Καὶ οὕτω, τινὲς μὲν ἐννοοῦσιν ἱςορικὴν ταύτην τὴν δωδεκαήμερον ἀποδημίαν.

(α) Στράβ. Ιζ. Β. ζ. Πλίνιος. Ιβ. Ιϑ. Σολῖν. Λβ.

Ἄλλοι δὲ νομίζουσιν αὐτὴν ἀλληγορικὴν, ἐννοοῦντες Δία τὸν Ἥλιον, ὅςτις τὸν χειμῶνα κατέρχεται πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος, λέγοντες, ὅτι καὶ ὁ λοιμὸς συνέβη κατὰ τὴν ἄνοιξιν. ὅτε μετ᾽ ὀλίγας ἡμέρας ἐπλησίαζεν ὁ Ἥλιος πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν κλίμα· καὶ οὕτω πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν τοὺς ἐν τῷ ζωδιακῷ κύκλῳ ἄλλους Θεοὺς, τοὺς ἐλθόντας μετὰ τοῦ Διὸς εἰς τὴν Αἰθιοπίαν· τὸ δὲ, ὅτι μετὰ δώδεκα ἡμέρας, προσδιωρισμένου διάςημα, ἐλεύσεται, ἐγίνωσκεν ἴσως, ὅτι μετὰ δώδεκα ἡμέρας διαβαίνει ὁ Ἥλιος τὸν Ἰσημερινόν· ὅμως τὸ χθιζὸς ἔβη τὶ ἐννοεῖ; ἢ εἴρηται μόνου διὰ τὸ μέτρον, ὅπερ ἀσυνήθιςον παρ᾽ Ὁμήρῳ· ἢ ἐννοεῖ τὴν ἄλλην Ἰσημερίαν τὴν μετοπωρινὴν; ἀλλὰ τοῦτο ἀπαραδειγμάτιςον· ἄλλως τε, ἡ ποιητικὴ οἰκονομία δὲν ἔχει χρείαν τοσούτων μακροσκελῶν διαςημάτων. Πιθανώτερον ἄρα τὸ Ἱςορικόν.

Ταῦτα δὲ δὲν δικαιοῦσι τοὺς ἀμύμονας Αἰθιοπῆας, κατ᾽ ἄλλους· ὅθεν λέγουσιν, ὅτι ἐννοεῖ τοὺς μακροβίους τῶν Αἰθιόπων. Ἄλλοι δὲ γράφουσι μετὰ Μέμνονας ἄντι μετ᾽ ἀμύμονας, λέγοντες, ὅτι ὠνομάζοντο τινὲς Αἰθίοπες οὕτως, ἀπὸ Μέμνονος τοῦ Τιθωνοῦ (α).

(α) Ἰλιάδ. Α. 422. ϗ Εὐςάθ. Ἰαβλώνσκ. περὶ Μεμν. 43.

Τέλος τοῦ δευτέρου Τόμου.

Π Ι΄ Ν Α Ξ

τῶν περιεχομένων ἐν τῷ δε τῷ δευτέρῳ τόμῳ.

ΜΕ΄ΡΟΣ ΔΕΥ΄ΤΕΡΟΝ.

Βίβλος Δ΄. ἢ Ἐναλία, περιέχουσα τὰ ἑξῆς Κεφάλαια.

Σελ.

ΒΙΒΛΟΣ Ε΄. Η ΝΕΡΤΕΡΙΑ.

ΒΙΒΛΟΣ ΣΤ΄. Η ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ.

Περὶ τῶν Ἰδιαιτέρων Θεῶν.

ΒΙ´ΒΛΟΣ Ζ΄. Ἡ ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ´.

Περὶ τῶν Συμβολικῶν Θεῶν.

ΜΕΡΟΣ Γ'.

ΒΙΒΛΟΣ Α'. Ἡ ΑΙΓΥΠΤΙΑ.

Σελ.

ΒΙ'ΒΛΟΣ. Β'. Ἡ ἙΩ'Α.

Περὶ Θεῶν τῆς Ἀσίας.

Σελ.

ΒΙΒΛΟΣ Γ΄. Ἡ ΒΟΡΕΙΑ.

ΒΙΒΛΟΣ. Δ΄. Ἡ ἙΣΠΕΡΙΑ.

Σελ.

ΒΙΒΛΟΣ. Ε'. Ἡ ἸΤΑΛΙΩΤΙΣ.

Περὶ Θεῶν τῶν Ῥωμαίων.

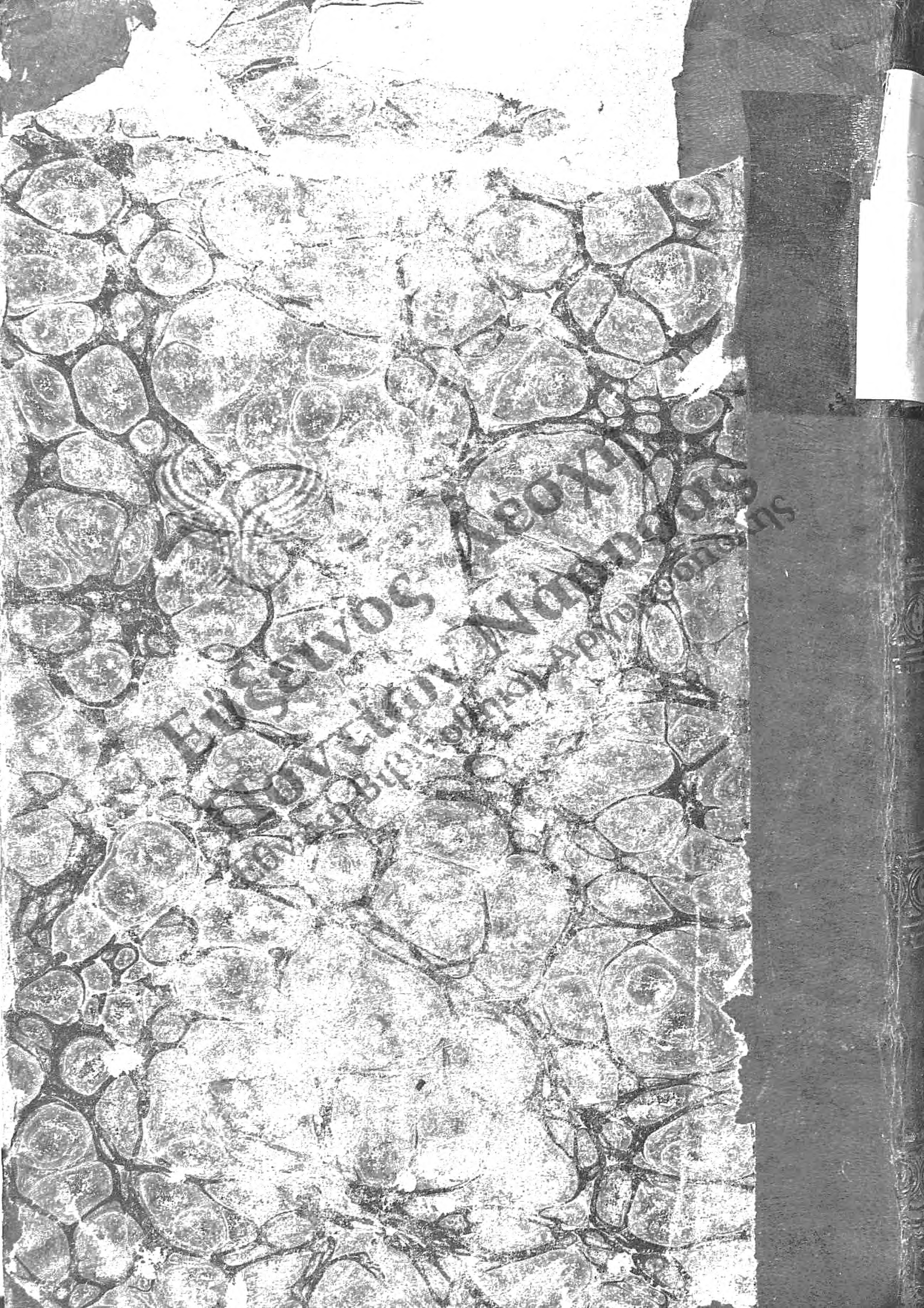
ΒΙΒΛΟΣ ΣΤ'. Ἡ ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ'.

Περὶ Θεῶν τῶν Ἀτλαντείων Μαυριτανῶν, Καρχηδονίων, Λιβύων, καὶ Αἰθιόπων.

Ἡμαρτημένων διόρθωσις.

	σχολ.	Σελ.
μάλιςα.		ϛʹ
Φοινίκην.		ζʹ
ἑαυτῶν.		ηʹ
ὑπὸ τῶν Αἰγινητῶν.	σχολ.	3.
Συνωμότης.		18
Δελφίν.		22
βασιλείου.		23
οὕτως.		25
Τιτάνων.		77
Στασίνου.		90
Ἰδιαιτέρα.		101
ἐθυσίαζον.		116
ἧς.		116
Τιμένου.		141
Ἔμεινε.		151
πῖλου.		205
Ὀδόδαν		315
Ἀνεμώνην.		325
Ἐρυθείας.		418
μετετρέπετο		455
ἔλειπε		486
endotercisus.		493
porrima.		495

Εὔξεινος Λέσχη
Νάουσας